Nicolae Andrei

Dicționar etimologic de termeni științifici

Editura Științifică și Enciclopedică

ABREVIERI

adj.	= adjectiv	pl.	= plural
engl.	= engleză	rom.	= română, românesc
f.	= feminin	s.	= substantiv
fr.	= franceză	sin.	= sinonim
germ.	= germană	sing.	= singular
gr.	= greacă veche	v.	= vezi
id.	= idem	>	= a dat
it.	= italiană	<	= provine din
L	= latină	*	= marchează sinonimele
L sav.	= latină savantă	◇	= desparte elementul de compunere de explicația etimologică
L tz.	= latină tîrzie		
m.	= masculin	□	= izolează explicația etimologică de termenii compuși
n.	= neutru		

ÎNDRUMĂRI PENTRU FOLOSIREA DICȚIONARULUI

— Elementele de compunere savantă (inițiale sau finale) și variantele acestora sînt inserate în ordine alfabetică.

— Cei ≈ 14 000 de termeni științifici și tehnici (substantive și adjective) sînt formați, în exclusivitate, pe baza celor ≈ 1 200 de elemente de compunere incluse în acest dicționar.

— În structura termenilor înregistrați intră două sau mai multe elemente de compunere.

De exemplu: **baculiform** (v. -form), **aerobrahicefalie** (v. brahi$_1$-, v. -cefalie), **otorinolaringologie** (v. rino-, v. laringo-, v. -logie$_1$) etc.

— Elementele de compunere inițiale înregistrate fără vocală de legătură (o, i, a e) sînt raportate la elementele de compunere de bază.

De exemplu: **ACR-**, v. **ACRO-**; **CIT-**, v. **CITO-**; **TOP-**, v. **TOPO-** etc.

— Termenii-titlu cu mai multe sensuri au definițiile respective notate cu cifre arabe.

De exemplu: **batimetrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu măsurarea adîncimii apei în mări, lacuri și rîuri. **2.** Distribuție pe verticală a organismelor care trăiesc într-un anumit mediu.

— Sinonimele sînt trecute la sfîrșitul articolului, precedate de abrevierea *sin.* (sinonim).

De exemplu: **lactodensimetru** (v. densi-, v. -metru$_1$), s.n. aparat care servește la măsurarea densității laptelui; *sin.* lactometru.

Toate aceste sinonime sînt inserate, în cadrul *Dicționarului*, la litera respectivă, despărțite prin virgulă de cuvîntul-titlu urmat de un asterisc.

De exemplu: **lactometru** (v. -metru$_1$), s.n., lactodensimetru *.

— Numărul elementelor de compunere omonime este indicat printr-o cifră arabă.

De exemplu: **ACTO$_1$-** „litoral" și **ACTO$_2$-** „comportament"; **AMFI$_1$-** „în două feluri" și **AMFI$_2$-** „incert"; **-ARHIE$_1$** „conducere" și **-ARHIE$_2$** „izolare"; **BOTRIO$_1$-** „cavitate" și **BOTRIO$_2$-** „ciorchine"; **CENO$_1$-** „asociație", **CENO$_2$-** „gol, vid" și **CENO$_3$-** „recent, nou" etc.

— Formele grafice concurente ale elementelor de compunere au fost trecute, între paranteze, alături de forma recomandată de ortografia oficială sau recomandabilă în conformitate cu principiile forurilor academice.

De exemplu: **ANSERI- (ANZERI-)**, **ESCATO- (ESCHATO-, ESHATO-)**, **ONIRO- (ONEIRO-)**, **PLESIO- (PLEZIO-)**, **SCHIO- (SKIO-)**, **TAHI- (TACHI-)**, **-TOCHIE (-TOCIE, -TOKIE, -TOHIE)**, **TROHO- (TROCHO-, TROCO-)** etc.

A

ABDOMENO- „cavitate abdominală, viscere". ◇ L *abdomen* „pîntece, abdomen" ⊳ fr. *abdomeno-* ⊳ rom. *abdomeno-* □ ~ **scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru examinarea cavității abdominale; *sin.* peritoneoscop.

ABDOMIN-, v. **ABDOMINO-**. □ ~ **algie** (v. -algie), s.f., durere abdominală.

ABDOMINO- „abdomen, abdominal". ◇ L *abdomen, inis* „pîntece, abdomen" ⊳ fr. *abdomino-*, germ. *id.*, engl. *id* ⊳ rom. *abdomino-*. □ ~ **centeză**, (v. -centeză), s. f., puncție făcută într-o pungă cu lichid aflată în abdomen; ~ **histerectomie** (v. hister/o$_1$-, v. -ectomie), s. f., extirpare chirurgicală a uterului pe cale abdominală; ~ **histerotomie** (v. histero$_1$-, v. -tomie), s. f., deschidere a uterului pe cale abdominală, pentru extragerea fătului în cazul unei nașteri anormale; *sin.* abdominouterotomie; ~ **scopie** (v. -scopie), s. f., examinare, cu ochiul liber sau cu ajutorul laparoscopului, a viscerelor abdominale; ~ **uterotomie** (v. utero-, v. -tomie), s. f., abdominohisterotomie*.

ABERO- „distorsiune optică". ◇ L *aberro, are* „a se abate, a se îndepărta" ⊳ fr. *aberro-*, engl. *id.* ⊳ rom. *abero-*. □ ~ **metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea aberației vizuale; ~ **scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru determinarea defectului de distorsiune a unui ochi normal.

ABIO- „lipsa vieții, stare anorganică". ◇ gr. *abios* „fără viață" ⊳ fr. *abio-*, germ. *id.*, engl. *id.* ⊳ rom. *abio-*. □ ~ **gen** (v. -gen$_1$), adj., rezultat din substanțe minerale sau anorganice; ~ **geneză** (v. -geneză), s.f., concepție materialistă naivă care explică apariția vieții în mod spontan din materie anorganică; *sin.* abiogenie, arhigeneză, arhigonie; ~ **genie** (v. -genie$_1$) s.f., abiogeneză*; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază elementele anorganice; ~ **trofie** (v. -trofie), s.f., proces degenerativ al celulelor vii.

ABLUTO- „spălare, spălat". ◇ L *ablutus* „spălat" ⊳ fr. *abluto-*, engl. *id.* ⊳ rom. *abluto-*. □ ~ **manie** (v. -manie), s.f., tendință patologică de a se spăla.

-ACANT „ghimpe", spin". ◇ gr. *akantha* „spin, țeapă" ⊳ fr. *-acanthe* ⊳ rom. *-acant*.

ACANT-, v. **ACANTO-**. □ ~ **estezie** (v. -estezie), s.f., senzație de înțepături, fără să existe vreun stimul funcțional; ~ **odont** (v. -odont), adj., cu dinți spinoși.

ACANTI- „spin, ghimpe". ◇ L *acanthus* „acant, plantă spinoasă" ⊳ fr *acanthi-*, engl. *id.* ⊳ rom. *acanti-*. □ ~ **fer** (v. -fer), adj., care poartă spini; ~ **flor** (v.-flor), adj., cu flori țepoase; ~ **form** (v. -form), adj., cu aspect de ghimpe.

ACANTO- „spin, țeapă". ◇ gr. *akantha* „ghimpe, scaiete" ⊳ fr. *acantho-*, engl. *id.*, germ. *akantho-* ⊳ rom. *acanto-*. □ ~ **carp** (v. -carp), adj., cu fructul acoperit de țepi; ~ **cefali** (v. -cefal), s.m.pl., clasă de viermi paraziți nematelminți, înzestrați cu o trompă retractilă prevăzută cu cîrlige; ~ **ceras** (v. -ceras), s.m., amonit din cretacicul superior, cu cochilie groasă, răsucită dorsal, avînd spini sau tuberculi; ~ **cit** (v. -cit), s.n., globulă roșie deformată, prevăzută cu proeminențe în formă de țepi; ~ **clad** (v. -clad), adj., cu ramuri spinoase; ~ **dactili** (v. -dactili), s.m.pl., gen de saurieni din familia lacertidelor; ~ **fag** (v. -fag), adj. (despre animale) care se hrănește cu spini; ~ **fil** (v. -fil$_2$), adj., care are frunzele terminate cu țepi; ~ **for** (v. -for), adj. (despre plante) care poartă spini; ~ **id** (v. -id), adj., cu aspect de ghimpe; ~ **liză** (v. -liză), s.f., slăbire a rezistenței filamentelor de unire dintre celulele stratului malpighian al epidermei; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul spinilor; ~ **pod** (v. -pod), adj., cu picioare acoperite cu țepi; ~ **por** (v. -por), s.m., țeapă tubulară, caracteristică unor polizoare; ~ **pter** (v. -pter), adj., cu aripile acoperite cu țepi; ~ **sferă** (v. -sferă), s.f., corpuscul sferoidal ciliat din celulele unor alge.

ACARI- „acarieni, păianjeni". ◇ gr. *akari*, „molie, acarian" ⊳ fr. *acari-*, engl. *id.* ⊳ rom. *acari-*. ~ **cide** (v. -cid), adj., s.n.pl. (substanțe) care distrug acarienii; ~ **fer** (v. -fer), adj., care poartă acarieni; ~ **form** (v. -form), adj., cu înfățișare de acarian.

ACARO- „acarieni, scabie". ◇ gr. *akari* „molie" ⊳ fr. *acaro-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *akaro-* ⊳ rom. *acaro-*. □ ~ **fil** (v. -fil$_1$), adj., care crește în simbioză cu acarienii; *sin.* acarofitic; ~ **fitic** (v. -fitic), adj., acarofil*; ~ **fobie** (v.-fobie), s.f., repulsie patologică față de scabie; ~ **id** (v. -id), adj., cu aspect de acarian; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază creșterea diferitelor specii de insecte.

ACARPO- „fără semințe, fără fructe". ◇ gr. *akarpos* „fără fruct" ⊳ fr. *acarpo-*, engl. *id.*, germ. *akarpo-* ⊳ rom. *acarpo-*. □ ~ **trop** (v. -trop), adj., care nu prezintă mișcări de curbare pentru răspîndirea semințelor sau fructelor; *sin.* acarpotropic; ~ **tropic** (v. -tropic), adj., acarpotrop*.

ACAUSTO- „care nu arde, necombustibil." ◇ gr. *akaustos* „care nu arde" ⊳ fr. *acausto-* ⊳ rom.

acausto-. □ **~ biolit** (v. bio-, v. -lit$_1$), s.n., rocă sedimentară necombustibilă, de origine organică.

ACCELERO- „accelerație". ◇ L *accelero, are* „a grăbi" > fr. *accéléro-*, engl. *id.* > rom. *accelero-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat care înregistrează grafic accelerația unei mișcări; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară accelerația.

ACEFALO- „absența capului". ◇ gr. *akephalos* „fără cap" > fr. *acéphalo-*, engl. *id.* > rom. *acefalo-*. □ **~ brahie** (v. -brahie), s.f., lipsa congenitală a capului și a brațelor; **~ cardie** (v. -cardie), s.f., absența congenitală a capului și a inimii; **~ chirie** (v. -chirie), s.f., lipsa congenitală a capului și a membrelor superioare; **~ gastrie** (v. -gastrie), s.f., absența congenitală a capului și a părții superioare a abdomenului; **~ gastru** (v. -gastru), adj., s.m. (monstru) care prezintă acefalogastrie; **~ pod** (v. -pod), adj., s.m. (monstru) care prezintă acefalopodie; **~ podie** (v. -podie), s.f., absența congenitală a capului și a picioarelor; **~ rahie** (v. -rahie), s.f., lipsa congenitală a capului și a coloanei vertebrale; **~ stom** (v. -stom), adj., s.m. (făt teratologic) care prezintă acefalostomie; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., absența congenitală a capului și a orificiului bucal; **~ toracie** (v. -toracie), s.f., absența congenitală a capului și a toracelui.

ACETABUL-, v. **ACETABULO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie chirurgicală a unui acetabul anatomic.

ACETABULI- „cupă, capsulă". ◇ L *acetabulum* „cupă, pocal" > fr. *acétabuli-*, engl. *id.* > rom. *acetabuli-*. □ **~ fere** (v. -fer), adj., s.n. pl. (moluște cefalopode) care au cupule sau ventuze prehensile; **~ form** (v. -form), adj., în formă de cupă.

ACETABULO- „cavitate articulară, acetabul". ◇ L *acetabulum* „vas, cupă" > fr. *acétabulo-*, engl. *id.* > rom. *acetabulo-*. □ **~ plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a cavității articulare a osului iliac.

ACETI- „oțet, acid acetic". ◇ L *acetum* „oțet" > fr. *acéti-*, engl. *id.* > rom. *aceti-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară tăria oțetului; *sin.* acetometru.

ACETO- „oțet". ◇ L *acetum* „oțet" > fr. *acéto-*, engl. *id.* > rom. *aceto-*. □ **~ bacter** (v. -bacter), s.n., bacterie nepatogenă care transformă alcoolul în acid acetic; **~ liză** (v. -liză), s.f., transformare chimică a celulozei cînd este tratată cu un amestec de acid sulfuric, acid acetic și anhidridă acetică; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., acetimetru*.

ACHINETO- (AKINETO-) „imobil, rezistent". ◇ gr. *akinetos* „inert, inactiv, fără mișcare" > fr. *akinéto-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *achineto-* și *akineto-*. □ **~ spor** (v. -spor), s.m., celulă asexuată imobilă și de rezistență, prezentă la cloroficee și cianoficee; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., sporange cu funcția de organ de rezistență și de înmulțire.

ACHIRO- „pleavă, bractee". ◇ gr. *akhyron* „pleavă" > fr. *achyro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *achiro-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante cu flori glumacee; **~ morf** (v. -morf), adj., cu aspect de pleavă.

ACI- „vîrf, ascuțit, acicul, acicular". ◇ L *acus* „ac" > fr. *aci-*, engl. *id.* > rom. *aci-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care crește pe frunze aciculare; **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă ghimpi; **~ form** (v. -form), adj., în formă de ghimpe sau de spin.

ACICULI- „spin mic, acicul". ◇ L *aciculus* „ac mic" > fr. *aciculi-*, engl. *id.* > rom. *aciculi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu spini mici; **~ form** (v. -form), adj., în formă de acicul.

ACID-, v. **ACIDO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., creștere a concentrației ionilor de hidrogen în sînge; **~ osteofit** (v. osteo-, v. -fit), s.n., osteofit ascuțit; **~ urie** (v. -urie), s.f., prezență excesivă a unui acid în urină.

ACIDI- „acru, acreală, acid, aciditate". ◇ L *acidus* „acru" > fr. *acidi-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *acidi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține acizi; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., metodă de analiză chimică volumetrică a acizilor prin neutralizare cu o bază; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., acidometru*.

ACIDO- „acru, acid, acreală, aciditate". ◇ L *acidus* „acru" > fr. *acido-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *acido-*. □ **~ butirometrie** (v. butiro-, v. -metrie$_1$), s.f., metodă de dozare a materiei grase din lapte; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. **1.** Care prezintă afinitate pentru coloranții acizi. **2.** Care preferă solurile acide; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., însușirea de a fi acidofil; *sin.* oxifilie; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante adaptate la solurile acide; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care generează un acid; **~ geneză** (v. -geneză), s. f., proces de formare a unui acid; **~ id** (v.-id), adj., cu calități asemănătoare unui acid; **~ liză** (v. -liză), s.f., operație prin care un acid înlocuiește un alt acid dintr-un ester; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea acidității unui lichid; *sin.* acidimetru; **~ trof** (v. -trof), adj. (despre un bazin acvatic) cu exponentul de hidrogen (pH-ul) sub 5.

ACINACI- „sabie, spadă" ◇ L *acinaces* „sabie scurtă" > fr. *acinaci-*, engl. *id.* > rom. *acinaci-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de sabie.

ACINI- „boabă de strugure" ◇ L *acinus* „boabă de strugure" > fr. *acini-*, engl. *id.* > rom. *acini-*. □ **~ form** (v. -form), adj., de forma unei boabe de strugure; **~ vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu boabe de strugure.

ACIPENSERI- „sturioni". ◇ L *acipenser, eris* „morun, nisetru" > L sav. *acipenseri-*, fr. *acipenséri-* > rom. *acipenseri-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a pisciculturii care se ocupă cu creșterea sturionilor; **~ forme** (v. -form), s.f. pl., ordin de pești răpitori, cu scheletul osificat incomplet, cu capul conic și cu corpul acoperit cu cinci rînduri de plăci osoase; *sin.* sturioni.

ACLEISTO- „orificiu, deschizătură". ◇ gr. *akleistos* „deschis" > fr. *acléisto-*, engl. *id.* > rom. *acleisto-*. □ **~ cardie** (v. -cardie), s.f., persistența după naștere a orificiului dintre cele două atrii ale embrionului.

ACM-, v. **ACMO-**. □ **~ estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate mecanică prin care se apreciază finețea înțepăturii unui ac.

ACMO- „ascuțit, intruziv". ◇ gr. *akme* „vîrf" ▷ fr. *acmo-*, engl. *id.* ▷ rom. *acmo-*. □ ~ **fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze ascuțite; ~ **lit** (v. -lit$_1$), s.n., formă de zăcămînt a rocilor magmatice intruzive.

ACO- „medicament" ◇ gr. *akos* „leac, doctorie" ▷ fr. *aco-*, it. *id.*, engl. *id.* ▷ rom. *aco-*. □ ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., cunoaștere a medicamentelor pentru tratarea diferitelor boli.

ACOMODO- „acomodare". ◇ L. *accomodo, are* „a potrivi, a adapta" ▷ fr. *accomodo-*, engl. *id.* ▷ rom. *acomodo-*. □ ~ **metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea capacității de acomodare a globului ocular.

ACONDRO- „distrofie a cartilajelor". ◇ gr. *akhondros* „fără cartilaj" ▷ fr. *achondro-*, engl. *id.*, germ., *id.* ▷ rom. *acondro-*. □ ~ **distrofie** (v. dis-, v. -trofie), s.f., acondroplazie*; ~ **plazie** (v. -plazie), s.f., anomalie congenitală caracterizată prin oprirea creșterii oaselor membrelor, în contrast cu dezvoltarea normală a restului corpului; *sin.* acondrodistrofie.

ACR-, v. **ACRO-**. □ ~ **amfibrie** (v. amfi-, v. -brie), s.f., creștere terminală a unor plante; ~ **andrie** (v. -andrie), s.f., dispoziție apicală a anteridiilor la unele briofite; ~ **odinie** (v. -odinie), s.f., maladie infantilă caracterizată prin tulburări dureroase la extremități; ~ **odont** (v. -odont), adj. (despre reptile) cu dinții sudați pe marginea superioară a maxilarelor; ~ **onim** (v. -onim), adj., s.n. (cuvînt) format din primele litere ale termenilor care compun o expresie complexă; ~ **ostealgie** (v. oste/o-, v. -algie), s.f., senzație dureroasă resimțită la oasele extremităților.

ACRATO- „limpede, cristalin". ◇ gr. *akratos* „neamestecat, pur" ▷ germ. *akrato-* ▷ rom. *acrato-*. □ ~ **pege** (v. -peg), adj. pl. (despre izvoare) cu ape reci; ~ **terme** (v. -term), adj. pl. (despre izvoare) cu apă caldă.

ACRIBO- „precizie, exactitate". ◇ gr. *akribes* „exact" ▷ fr. *acribo-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *akribo-* ▷ rom. *acribo-*. □ ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Corectitudine în respectarea proprietăților termenilor. **2.** Studiu al preciziei maxime în cercetarea științifică.

ACRIDO- „lăcustă". ◇ gr. *akris, idos* „lăcustă" ▷ fr. *acrido-*, engl. *id.* ▷ rom. *acrido-*. □ ~ **fag** (v. -fag), adj. (despre populații) care se hrănește cu lăcuste; ~ **id** (v. -id), adj., cu aspect de lăcustă; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a entomologiei care studiază lăcustele.

-ACRIE „vîrf, extremitate". ◇ gr. *akros* „ascuțit" ▷ fr. *-acrie*, engl. *id.*, germ. *-akrie* ▷ rom. *-acrie*.

ACRO- „vîrf, extremitate". ◇ gr. *akros* „vîrf" ▷ fr. *acro-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *akro-* ▷ rom. *acro-*. □ ~ **bat** (v. -bat$_2$), s.m. și f., gimnast specializat în exerciții de echilibristică; ~ **batolit** (v. bato-$_1$, v. -lit$_1$), s.n., batolit în fază incipientă de eroziune; ~ **batolitic** (v. bato-$_1$, v. -litic$_1$), adj., referitor la faza incipientă de eroziune a unui batolit, în care apare vizibil numai vîrful acestuia; ~ **blasteză** (v. -blasteză), s.f., ieșire a tubului germinativ prin vîrful sporului, caracteristică lichenilor; ~ **blastic** (v. -blastic), adj., (despre muguri și flori) care s-a dezvoltat în vîrful organului botanic; ~ **brahicefalie** (v. brahi-$_1$, v. -cefalie), s.f., malformație datorată osificării precoce a suturii coronare, caracterizată prin dezvoltarea craniului numai în sens vertical și lateral; ~ **brie** (v. -brie), s.f., acrogeneză*, ~ **carp** (v. -carp), adj. (despre briofite) care formează sporogonul în vîrful ramurilor; ~ **carpie** (v. -carpie), s.f., fructificație la vîrful ramurilor; ~ **cefal** (v. -cefal), adj., cu craniul ascuțit și conic; ~ **cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformație congenitală a cutiei craniene, constînd în alungirea acesteia; *sin.* acrocranie; ~ **centric** (v. -centric), adj., care are centromerul situat la unul din capetele cromozomului; ◇ **cianoză** (v. -cianoză), s.f., sindrom caracterizat printr-o colorație violacee a extremităților membrelor, datorată unor tulburări ale circulației sanguine; ~ **cranie** (v. -cranie), s.f., acrocefalie*; ~ **cist** (v. -cist) s.n., chist sferic și gelatinos format pe conidiofori la maturația celulelor generative; ~ **croic** (v. -croic), adj. (despre ciuperci) decolorat la vîrful hifei în punctul de creștere; ~ **distrofie** (v. dis-, v. -trofie), s.f., tulburare de nutriție cronică a extremităților corpului; ~ **dolihomelie** (~ **dolicomelie**) (v. doliho-, v. -melie), s.f., malformație caracterizată prin prezența unor membre anormal de lungi; ~ **drom** (v. -drom), adj. (despre nervația frunzelor) care este convergent la vîrf; ~ **estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate exagerată la nivelul extremităților membrelor; ~ **fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care crește în regiunile înalte; ~ **fite** (v. -fit), adj., s.f. pl. (plante) care cresc la altitudini alpine și subalpine; ~ **fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de locuri înalte; ~ **fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., pronunțare accentuată a inițialei unui cuvînt; ~ **gamie** (v. -gamie), s.f., tip de fecundație la care tubul polinic pătrunde în sacul embrionar prin vîrful micelei; *sin.* acrotropie; ~ **gen** (v. -gen$_1$), adj. **1.** Care este format la vîrful unui organ. **2.** (Despre plante) Care are organele de reproducere în vîrf; ~ **geneză** (v. -geneză), s.f., creșterea în lungime la vîrful organelor vegetale; *sin.* acrobrie; ~ **gerie** (v. -gerie), s.f., atrofiere senilă a pielii la nivelul extremităților; ~ **gin** (v. -gin), adj. (despre hepatice) cu arhegoanele situate la vîrful axelor; ~ **lit** (v. -lit$_1$), adj., s.n. (statuie) ale cărei extremități sînt făcute din piatră sau din marmură, iar corpul din alt material; ~ **macrie** (v. -macrie), s.f., deformație congenitală caracterizată prin alungirea și subțierea excesivă a degetelor; ~ **manie** (v. -manie), s.f., grad extrem de alienație mintală; ~ **megalie** (v. -megalie), s.f., afecțiune endocrină caracterizată prin dezvoltarea exagerată a capului și a membrelor; *sin.* eritromelalgie; ~ **melalgie** (v. mel/o$_1$-, v. -algie), s.f., durere localizată la extremitățile membrelor; ~ **micrie** (v. -micrie), s.f., stare anormală caracterizată prin nedezvoltarea extremităților și a craniului; ~ **miotonie** (v. mio-$_1$, v. -tonie), s.f., contracție involuntară, localizată la una dintre extremități; ~ **necroză** (v. -necroză), s.f., direcția în care se produce necrozarea unor organe vegetale; ~ **pachie** (v. -pachie), s.f. **1.** Diformitate caracterizată prin îngroșarea extremităților. **2.** Osteopatie datorată mutației calcice și caracterizată prin îngroșarea extremităților locomotorii; ~ **pahidermie** (v. pahi-, v. -dermie), s.f., pahiacrie*; ~ **patie** (v. -patie), s.f., afecțiune localizată la extremități; ~ **patologie**

(v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., studiu al bolilor extremităţilor mădularelor; **~ petal** (v. -petal) adj., cu petale ascuţite; **~ plastic** (v. -plastic), adj. (despre limb) cu creştere de la bază către vîrf; **~ pleurogen** (v. pleuro-, v. -gen$_1$), adj., care se dezvoltă la vîrful şi pe laturile organelor vegetale; **~ podiu** (v. -podiu), s.n., regiune falangiană a membrelor animalelor vertebrate; **~ sarc** (v. -sarc), s.n., ţesut cărnos format prin concreşterea ovarului cu caliciul; **~ sclerodermie** (v. sclero-, v. -dermie), s.f., sclerodactilie*; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., sclerodactilie progresivă; **~ sindeză** (v. -sindeză), s.f., împerechere incompletă a doi cromozomi, legaţi numai la un capăt, în procesul meiotic; **~ spiră** (v. -spiră), s.f., tulpiniţă răsucită de la vîrful seminţei în germinaţie; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor dezvoltat la extremitatea unei celule de reproducere, prezent la unele specii de ciuperci; **~ stih** (v. -stih), s.n., poezie în care literele iniţiale ale versurilor formează un cuvînt sau o propoziţie; **~ ton** (v. -ton), adj. **1.** (Despre foliole) Cu porţiunea terminală mai dezvoltată. **2.** (Despre orhidee) Care are anterele concrescute, prin vîrf, cu rostelul; **~ trofodinie** (v. trof/o-, v. -odinie), s.f., tulburare nutriţională a extremităţilor, asociată cu parestezii; **~ trofonevroză** (v. trofo-, v. -nevroză), s.f., tulburare nevrotică a troficităţii extremităţilor; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., acrogamie*; **~ zom (acrosom)** (v. -zom), s.m., extremitatea anterioară a spermatozoidului.

ACROMAT-, v. **ACROMATO-**. □ **~ opsie** (v. -opsie), s.f., incapacitate de a distinge culorile; **~ urie** (v. -urie), s.f., eliminare de urină decolorată.

ACROMATO- „fără culoare, decolorat". ◇ gr. *akhromatos* „fără culoare" > fr. *achromato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *acromato.* □ **~ cit** (v. -cit), s.n., formă degenerativă de hematie, lipsită aproape complet de hemoglobină; *sin.* acromocit; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care nu prezintă afinitate pentru coloranţi; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., calitate a plantelor acromatofile; **~ gnozie** (v. -gnozie), s.f., stare patologică, caracterizată prin imposibilitatea recunoaşterii tactile a obiectelor.

ACROMO- „decolorare, lipsă a cromatinei". ◇ gr. *akhromos* „necolorat, lipsa culorii" > fr. *achromo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *acromo-.* □ **~ centru** (v. -centru), s.n., corpusculul de natură cromozomică, lipsit de cromatină; **~ cit** (v. -cit), s.n., acromatocit* **~ dermie** (v. -dermie) s.f., leucodermie*; **~ trichie** (v. -trichie), s.f., decolorare congenitală a părului.

ACROO- „fără culoare, necolorat". ◇ gr. *akhroos* „lipsit de culoare" > fr. *achroo*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *acroo-.* □ **~ cist** (v. -cist), s.n., celulă din meristemul terminal.

-ACTIN „rază, radiaţie, radial, stelat". ◇ gr. *aktis, inos* „rază" > fr. *-actine*, engl. *id.* > rom. *-actin.*

ACTIN-, ACTINO-. □ **~ acant** (v. -acant), adj., cu ţepi radiali; **~ enchim** (v. -enchim), s.n., ţesut celular dispus în formă de stea.

ACTINI- „rază, radiaţie; radial". ◇ gr. *aktis, inos* „rază" > fr. *actini-*, engl. *id.* > rom. *actini.* □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conţine radiaţii radioactive; **~ form** (v. -form), adj., cu formă radială; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce radiaţii radioactive; *sin.* actinogen.

ACTINO- „rază, radiaţie, radial, radiant". ◇ gr. *aktis, inos* „rază" > fr. *actino-*, engl. *id.*, germ. *aktino-* > rom. *actino-.* □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază acţiunea şi efectele radiaţiilor termice şi solare asupra organismelor; **~ cardiogramă** (v. cardio-, v. -gramă), s.f., determinarea conturului şi dimensiunilor inimii cu ajutorul razelor X paralele; **~ carp** (v. -carp), adj. (despre plante), cu fructe dispuse radial; **~ drom** (v. -drom), adj., dispus în formă radială sau palmată; **~ fag** (v. -fag), adj. (despre paraziţi) care distruge celulele de actinomicete; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., actinigen*; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., producere a radiaţiilor; **~ graf** (v. -graf), s.n., actinometru înregistrator; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu fotomecanic de preparare a unui clişeu, folosind un negativ obţinut cu raze X; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obţinută la actinograf; **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de stea: **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., mineral monoclinic de culoare verde, cu cristale alungite radial; **~ logie** (v. -logie$_1$) s.f., disciplină care studiază efectul radiaţiilor asupra funcţiilor biologice ale organismelor; **~ mer** (v. -mer), s.n., segment radial; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu studiul radiaţiilor electromagnetice din atmosferă. **2.** Măsurarea intensităţii radiaţiilor termice şi solare; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea intensităţii radiaţiilor electromagnetice; **~ micete** (v. -micete), s.f. pl., grup de bacterii patogene, care trăiesc în colonii sub formă de stea; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre organe vegetale) cu simetrie radială; **~ patie** (v. -patie), s.f., boală provocată de radiaţiile luminoase şi ultraviolete; **~ stel** (v. -stel), s.n., existenţa floemului şi a xilemului în raze alternante în cilindrul central al unor rădăcini sau tulpini; **~ terapie** s.f., tratament medical în care se folosesc radiaţii luminoase (ultraviolete sau infraroşii); **~ zoare** (v. -zoar), s.n.pl., clasă de celenterate marine, cu simetrie radială.

ACTO$_1$- „litoral". ◇ gr. *akte* „ţărm, litoral" > fr. *acto-*, engl. *id.* > rom. *acto-.* □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care creşte pe litoral; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante de litoral stîncos.

ACTO$_2$- „comportament". ◇ L *actus* „mişcare, impuls" > germ. *akto-* > rom. *acto-.* □ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru măsurarea automată a activităţii ritmice comportamentale a animalelor.

ACU- „auz, auditiv". ◇ gr. *akouein* „a auzi" > fr. *acou-*, engl. *id.*, germ. *aku-* > rom. *acu-.* □ **~ fene** (v. -fen), s.f. pl., senzaţii auditive patologice, subiective sau obiective, care nu sînt legate de un stimul exterior; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., metodă medicală de evaluare a acuităţii auditive; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea acuităţii auditive.

ACULEI- „spin, ac mic". ◇ L *aculeus* „ac mic, ghimpe" > fr. *aculéi-*, engl. *id.* > rom. *aculei-.* □ **~ fer** (v. -fer), adj., care are spini; **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori aculeate; **~ form** (v. -form), adj., în formă de ac mic.

ACUMINI- „vîrf, acuminat". ◇ L *acumen, inis* „vîrf, ascuţiş" > fr. *acumini-*, engl. *id.* > rom. *acumini-*. ☐ **~ fer** (v. -fer), adj., care are tuberculi ascuţiţi la vîrf; **~ form** (v. -form), adj. (despre frunze) de formă alungită şi cu marginile concave.

ACUSTICO- „auz, sunet". ◇ gr. *akoustikos* „relativ la auz" > fr. *acoustico-*, engl. *id.* > rom. *acustico-*. ☐ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de sunete; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., înregistrare grafică a intensităţii şi frecvenţei sunetelor.

-ACUZIE „auz, sunet, audiţie". ◇ gr. *akousis* „auz" > fr. *-acousie*, engl. *-acousia* > rom. *-acuzie*.

ACVA- „apă, acvatic". ◇ L *aqua* „apă" > fr. *aqua*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *acva-*. ☐ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., acvicultură*; **~ naut** (v. -naut), s.m., explorator al mediului subacvatic; **~ stat** (v. -stat), s.n., termostat care limitează temperatura lichidului într-un cazan încălzit; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., procedeu de tipărire a operelor de artă, care imită pictura în acuarelă.

ACVARIO- „acvariu". ◇ L *aquarium* „rezervor de apă, cisternă" > fr. *aquario-* > rom. *acvario-*. ☐ **~ fil** (v -fil$_1$), s.m., persoană care practică acvariofilia; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., creştere a peştilor de ornament.

ACVI- „apă, lichid, umiditate". ◇ L *aqua* „apă" > fr. *aqui-*, engl. *id.* > rom. *acvi-*. ☐ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care trăieşte în mediul acvatic; **~ cultor** (v. -cultor), s.m. şi f., persoană care se ocupă cu acvicultura; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., creştere a animalelor şi a plantelor acvatice; **~ fer** (v. -fer), adj. (despre un ţesut vegetal) care conţine apă; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de apă; **~ fug** (v. -fug), adj., care nu permite pătrunderea apei sau a umidităţii.

ADAMANTO- „smalţ dentar, ţesut adamantin". ◇ gr. *adamas, antos* „smalţ" > fr. *adamanto-*, it. *id.*, germ., *id.*, engl. *id.* > rom. *adamanto-*. ☐ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă care produce ţesut adamantin; *sin.* ameloblast; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce smalţ dentar; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., producere a ţesutului adamantin; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de distrugere a smalţului dentar.

ADAPTO- „acomodare, adaptare". ◇ L *adapto*, *are* „a potrivi, a acomoda" > fr. *adapto-* > rom. *adapto-*. ☐ **~ metru** (v. -metru$_1$) s.n. **1.** Aparat medical pentru măsurarea timpului de adaptare retiniană. **2.** Instrument pentru măsurarea adaptării individuale a stimulilor senzoriali sau fiziologici.

ADE- „exagerat, lacom". ◇ gr. *aden* „abundent, sătul" > fr. *adé-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ade-*. ☐ **~ fagie** (v. -fagie), s.f., poftă exagerată de mîncare.

-ADELF „frate, stamină; concrescut, înfrăţit". ◇ gr. *adelphos* „frate" > fr. *-adelphe*, engl. *-adelphous* > rom. *-adelf*.

-ADELFIE „concreştere, înfrăţire, sudare". ◇ gr. *adelphos* „frate" > fr. *-adelphie*, germ. *id.*, engl. *-adelphy* > rom. *-adelfie*.

ADELFO- „frate, concreştere, gamet, embrion". ◇ gr. *adelphos* „frate" > fr. *adelpho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *adelfo-* > rom. *adelfo-*. ☐ **~ carpie** (v. -carpie), s.f., formare a fructului în urma adelfogamiei; **~ fagie** (v. -fagie), s.f. **1.** Absorbirea normală a unuia sau a mai multor embrioni animali sau vegetali ep către cel mai precoce dintre ei. **2.** Devorarea unui animal, în mod ocazional sau obişnuit, de către un animal din aceeaşi specie sau din specii diferite. **3.** Unirea a doi gameţi de acelaşi sex; **~ gam** (v. -gam), adj., care prezintă adelfogamie; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** Polenizare încrucişată între indivizii deosebiţi ai unor specii animale sau vegetale apropiate. **2.** Proces de copulaţie a ce... lor r- fiice (la unele ciuperci). **3.** Metodă folosită pentru ameliorarea şi formarea unor rase noi de animale. **4.** Fecundare între descendenţii apropiaţi ai aceloraşi părinţi şi între forme parentale şi cele filiale; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., tip de citotropism cu atragerea reciprocă a zoosporilor liberi.

ADELO- „neclar, nedefinit, ascuns, necunoscut". ◇ gr. *adelos* „ascuns, invizibil" > fr. *adélo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *adelo-*. ☐ **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., clasă de ciuperci imperfecte, ale căror forme de reproducere nu sînt încă cunoscute; **~ morf** (v. -morf), adj. **1.** Care nu produce deformare la suprafaţa epiteliului, fiind invizibil la exterior. **2.** (Despre celule) Care nu iese în lumenul glandei; **~ morfic** (v. -morfic), adj. (despre celule) care are o formă schimbătoare sau nedefinită; **~ pod** (v. -pod), adj., cu picioare ascunse; **~ stom** (v. -stom), adj., cu orificiul bucal nedefinit.

-ADEN „glandă, ganglion; glandular, ganglionar". ◇ gr. *aden* „glandă" > fr. *-adène*, engl. *-adenous* > rom. *-aden*.

ADEN-, v. **ADENO-**. ☐ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere localizată în ganglioni; *sin.* adenodinie; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare a ganglionilor limfatici; **~ ectopie** (v. -ectopie), s.f., localizare normală a glandelor sau a ganglionilor; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., adenalgie*; **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., inflamaţie a glandei tarsale şi a pleoapei; **~ oncoză** (v. -oncoză), s.f., tumefacţie a glandelor.

-ADENIE „glandă, ganglion". ◇ gr. *aden, adenos* „glandă" > fr. *-adénie*, germ. *id.*, engl. *-adeny* > rom. *-adenie*.

ADENO- „glandă, ganglion". ◇ gr. *aden, os*, „glandă" > fr. *adeno-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *adeno-*. ☐ **~ blast** (v.- blast), s.n., celulă glandulară embrionară; **~ cancroid** (v. cancro-, v. -id), s.n., tumoare glandulară benignă, asociată cu metaplazie malpighiană; **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., proces hiperplazic datorat retenţiei unei secreţii glandulare; **~ cist** (v. -cist), s.n., membrană celulară care înconjoară glanda; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă secretoare a glandei; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj. (despre plante) care conţine glande în frunze; **~ for** (v. -for), s.m., organ care susţine glandele nectarifere; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a glandelor; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., examen citologic al celulelor ganglionilor limfatici; **~ id** (v. -id), adj. **1.** Cu aspect de glandă. **2.** Care se referă la ţesutul ganglionar; **~ idectomie** (v. -id, v. -ectomie), s.f., extirpare a vegetaţiilor adenoide; **~ limfocel** (v. limfo-, v. -cel$_2$), s.n., dilatare varicoasă a vaselor şi a ganglionilor limfatici; **~ logie** (v. logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul glandelor; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., înmuiere patologică a glandelor; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., creşterea în volum, prin reducerea ţesutului subcutanat, a unui grup de ganglioni limfatici; **~ patie** (v. -patie), s.f., afecţiune a glandelor şi a ganglionilor limfatici; **~ petalie**

(v. -petalie), s.f., transformare a nectarinelor în petale neproducătoare de nectar; **~pod** (v. -pod), s.n. **1.** Pețiol foliar sau peduncul floriler prevăzut cu glande. **2.** Pedicel al unei glande; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., întărire patologică a glandelor; **~tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical pentru secționarea vegetațiilor adenoide; **~tomie** (v. -tomie), s.f., îndepărtare chirurgicală a tumorilor glandulare sau ganglionare; **~tonsilectomie** (v. tonsil/o-, v. -ectomie), s.f., extirpare a amigdalelor și a ganglionilor limfatici; **~tripsie** (v. -tripsie), s.f., procedeu terapeutic constînd în apăsarea cu degetul a vegetațiilor adenoide infectate, în vederea îndepărtării secrețiilor purulente.

ADINAM-, v. **ADINAMO-**. □ **~andrie** (v. -andrie), s.f. **1.** Incapacitate funcțională a staminelor sau a androceului din floare. **2.** Alogamie neurmată de fecundare.

ADINAMO- „lipsa fertilității, sterilitate". ◇ gr. *adynamos* „fără putere, neputincios" > fr. *adynamo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *adinamo-*. □ **~ginie** (v. -ginie), s.f., incapacitate funcțională a pistilului.

ADIP- v. **ADIPO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablațiune chirurgicală a unei mase de grăsime, în special din regiunea peretelui abdominal.

ADIPO- „grăsime, adipozitate". ◇ L *adeps, adipis* „grăsime" > fr. *adipo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *adipo-*. □ **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie al cărei sac conține țesut gras; **~cit** (v. -cit), s.n., celulă adipoasă; **~crom** (v. -crom), s.n., hidrocarbură alifatică nesaturată, prezentă în tumorile canceroase; **~gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce țesut adipos; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de producere a grăsimilor în organism; *sin.* adipogenie; **~genie** (v. -genie$_1$), s.f., adipogeneză* **~id** (v. -id), adj., cu aspect de grăsime; *sin.* lipoid; **~liză** (v. -liză), s.f. **1.** Proces de dizolvare a grăsimilor prin hidroliză. **2.** Funcțiune prin care un țesut organic restituie singelui grăsimile depozitate; **~necroză** (v. -necroză), s.f., proces de mortificare a țesutului gras al organismului; **~pexie** (v. -pexie), s.f., proces de fixare a grăsimilor pe țesuturi sau organe.

AEGO-, v. **EGO-$_2$**.

AELUR-, v. **AELURO-**. □ **~opsie** (v. -opsie), s.f., poziție oblică a ochilor și a fisurilor palpebrale.

AELURO- (AILURO-) „pisică, felină". ◇ gr. *ailouros* „pisică" > fr. *aïluro-*, engl. *aeluro-* și *ailuro-*, it. *ailuro-* > rom. *aeluro-* și *ailuro-*. □ **~fil** (v. -fil$_1$), adj., s.m. și f. (persoană) care suferă de aelurofilie; **~filie** (v. -filie$_1$), s.f., dragoste morbidă pentru pisici; **~fob** (v. -fob), adj., s.m. și f. (persoană) care prezintă aelurofobie; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de pisici.

AER-, v. **AERO-**. □ **~enchim** (v. -enchim), s.n., țesut parenchimatic cu spații intercelulare mari, pline cu aer, prezent în tulpinile și rădăcinile unor plante acvatice submerse; **~odontalgie** (v. odont/o-, v. -algie), s.f., sindrom dureros dentar, care se declanșează la mari înălțimi.

AERI- „aer, aerian". ◇ L *aer, aeris* „aer" > fr. *aéri-*, engl. *id.* > rom. *aeri-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește, în întregime, în aer; **~fer** (v. -fer), adj., care conține sau care conduce aerul; **~form** (v. -form), adj., cu aspectul sau cu proprietățile fizice ale aerului; **~vor** (v. -vor), adj., care respiră prin ingestie de aer.

AERO- „aer, oxigen, atmosferă, gaz". ◇ gr. *aer, aeros* „aer" > fr. *aéro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *aero-*. □ **~bacter** (v. -bacter), s.n., gen de bacterii aerobe, larg răspîndite în natură; **~biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază organismele aerobionte; **~bionte** (v. -biont), s.n.pl., organisme a căror viață este condiționată de folosirea oxigenului liber din atmosferă; **~bioscop** (v. bio-, v. -scop), s.n., aparat utilizat pentru determinarea conținutului bacterian din aer; **~biotic** (v. -biotic), adj. (despre organisme), care poate trăi numai în aer liber; **~bioză** (v. -bioză), s.f., formă de viață a unor organisme care consumă oxigenul molecular liber din atmosferă; **~carpie** (v. -carpie), s.f., maturizare a fructelor supraterestre în aer liber; **~carpotropic** (v. carpo-$_1$, v. -tropic), adj., care prezintă mișcări de răsucire pentru maturizarea fructelor aflate în aer liber; **~cartograf** (v. carto-, v. -graf), s.n., aparat pentru realizarea hărților și a planurilor topografice după fotograme aeriene; **~cartografie** (v. carto-, v. -grafie), s.f., tehnică a realizării hărților și planurilor topografice după fotograme aeriene; **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., formațiune tumorală datorată distensiei excesive, cu aer sau cu gaz, a unei cavități anatomice: *sin.* chist aerian; **~cist** (v. -cist), s.n., veziculă aeriană de pe organele vegetale ale unor plante acvatice; **~cistografie** (v. cisto-, v. -grafie), s.f., metodă de explorare radiologică a vezicii urinare, care constă în efectuarea unui clișeu după distensia cu aer a acesteia; **~cistoscop** (v. cisto-, v. -scop), s.n., instrument utilizat în endoscopia vezicală; **~cistoscopie** (v. cisto-, v. -scopie), s.f., examinare a vezicii urinare cu ajutorul aerocistoscopului; **~colie** (v. -colie$_2$), s.f., acumulare de gaze în intestinul gros; **~dinamic** (v. -dinamic), adj. (despre vehicule) construit astfel încît să întîmpine, la înaintare, o rezistență minimă din partea aerului; **~drom** (v. -drom), s.n., teren amenajat pentru decolarea, aterizarea și staționarea avioanelor; **~embolie** (v. -embolie) s.f., astupare cu gaz a unui vas sanguin sau limfatic; **~fagie** (v. -fagie), s.f., deglutiție exagerată a aerului care pătrunde odată cu alimentul în esofag și stomac; **~fil** (v. -fil$_1$), adj. **1.** Care conține aer. **2.** Care are nevoie de aer pentru creștere și dezvoltare; **~fite** (v. -fit), adj., s.f.pl. **1.** (Plante) care trăiesc complet în aer, atașate de alte plante, fără a fi însă parazite. **2.** (Plante) cu muguri de regenerare aerieni; **~fitobionte** (v. fito-, v. -biont), s.n.pl., organisme vegetale cu viața condiționată de oxigenul din natură; **~fob** (v. -fob), adj., s.m., care se teme de contactul cu aerul; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de aer; **~for** (v. -for), adj., care conține sau care conduce aerul; **~fotografie** (v. foto-, v. -grafie), s.f., tehnica fotografierii unui obiectiv arheologic de la bordul unui avion; **~fotogramă** (v. foto-, v. -gramă) s.f., fotogramă aeriană; **~game** (v. -gam), s.f.pl., fanerogame*; **~gastrie** (v. -gastrie), s.f., acumulare excesivă de gaze în stomac; **~gen** (v. -gen$_1$), adj. **1.** Care este produs prin intermediul aerului atmo-

sferic. 2. De origine respiratorie. 3. (Despre bacterii) Care descompune unele substanțe solide și lichide în substanțe gazoase; **~geneză** (v. -geneză), s.f., procesul de producere a aerului; **~geologie** (v. geo-, v. -logie$_1$), s.f., ansamblu de informații geologice culese de la bordul unui avion; **~graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru pulverizarea culorilor lichide sub acțiunea aerului comprimat; **~grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care studiază aerul și proprietățile sale; **~gramă** (v. -gramă), s.f. 1. Comunicare transmisă prin telegrafie fără fir. 2. Scrisoare cu un format special, destinată poștei aeriene; **~hidroterapie** (v. hidro-$_1$, v. -terapie), s.f., utilizare a apei și a aerului în tratamentul unor boli; **~ionoterapie** (v. iono-, v. -terapie), s.f., tratament medical cu aer conținînd ioni negativi, pozitivi sau amestecați; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., corp mineral incandescent, cu aspect de piatră, care cade pe pămînt din spațiul interplanetar; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în aerologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază păturile superioare ale atmosferei; **~magnetometrie** (v. magneto-, v. -metrie$_1$), s.f., metodă de măsurare din avion a prospecțiunilor magnetice terestre, cu ajutorul aeromagnetometrelor; **~magnetometru** (v. magneto-, v. metru$_1$), s.n., aparat folosit la ridicările și prospecțiunile magnetice de la bordul unui avion; **~mamografie** (v. mamo-, v. -grafie), s.f., radiografie mamară, executată după insuflarea aerului în spațiul retromamar; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care studiază proprietățile fizice ale aerului pe baza efectelor lui mecanice; **~metru** (v. -metru$_1$) s.n., instrument pentru măsurarea densității aerului; **~morfoză** (v. -morfoză), s.f., acțiune morfogenetică a aerului asupra dezvoltării organelor animale sau vegetale; **~naut** (v. -naut), s.m. și f., persoană care conduce un vehicul aerian; **~nautic** (v. -nautic), adj. 1. Referitor la tehnica construirii și conducerii aeronavelor. 2. Relativ la știința navigației aeriene; **~nomie** (v. -nomie), s.f., știință care studiază proprietățile fizice și chimice ale straturilor superioare ale atmosferei; **~patie** (v. -patie), s.f., maladie provocată de schimbările presiunii atmosferice; **~piezoterapie** (v. piezo-, v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a aerului comprimat sau rarefiat în cura de altitudine; **~piezotermoterapie** (v. piezo-, v. termo-, v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a aerului cald sub presiune; **~planctofite** (v. plancto-, v. -fit), s.f.pl., plante microscopice vii, care plutesc în aerul atmosferic; **~pletismograf** (v. pletismo-, v. -graf), s.n., aparat care înregistrează modificările volumului toracic în timpul respirației; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru măsurarea cantității de praf din aer; **~sialografie** (v. sialo-, v. -grafie), s.f., metodă medicală de explorare a glandelor salivare și de înregistrare radiografică după insuflarea cu aer; **~siderolit** (v. sidero$_1$-, v. -lit$_1$), s.n., meteorit în a cărui compoziție se află metale și piatră; **~stat** (v. -stat), s.n., aeronavă mai ușoară decît volumul aerului dezlocuit; **~taxie** (v. -taxie), s.f., mișcare de orientare a microorganismelor din apă în funcție de repartiția oxigenului; **~terapie** (v. -terapie), s.f., metodă de tratament a unor boli pulmonare cronice cu ajutorul aerului montan sau marin; **~termoterapie** (v. termo-, v. -terapie), s.f., utilizare a aerului cald în scop terapeutic; **~tonometrie** (v. tono-, v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a tensiunii gazelor din lichidul sanguin și a unor lichide din organism; **~tonometru** (v. tono-, v. -metru$_1$), s.n., aparat cu care se măsoară tensiunea gazelor din sînge și a unor lichide din organismul uman; **~topograf** (v. topo-, v. -graf), s.n., aparat fotogrammetric pentru executarea unor hărți și a unor planuri topografice la scară mare; **~topografie** (v. topo-, v. -grafie), s.f., tehnică a măsurătorilor terestre cu ajutorul fotogramelor aeriene; **~tropic** (v. -tropic), adj. (despre plante) care se curbează către o sursă de aer; **~ureteroscop** (v. uretero-, v. -scop), s.n., instrument endoscopic pentru examinarea ureterei, după distensia acesteia cu aer.

AETIO-, v. **ETIO-**.

AFANO- „invizibil, imperceptibil". ◇ gr. *aphanes* „nevăzut, invizibil" > fr. *aphano-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *afano-*. □ **~bionte** (v. -biont), s.n. pl., unitate **taxonomică** (subregn) care cuprinde virusurile, **agenți** patogeni invizibili cu microscopul obișnuit; *sin.* virofite.

-AFAZIE „lipsa vorbirii, tulburare de limbaj". ◇ gr. *aphasia* „muțenie" > fr. *aphasie*, germ. *id.* > rom. *-afazie*.

AFAZIO- „tulburare de vorbire, disfazie". ◇ gr. *aphasia* „muțenie" > fr. *aphasio-* > rom. *afazio-*. □ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiul tulburărilor de limbaj.

-AFIE „pipăit, simț tactil". ◇ gr. *haphe* „pipăire, atingere" > fr. *-aphie*, germ. *id.*, it. *-afia* > rom. *-afie*.

AFILO- „lipsa frunzelor". ◇ gr. *aphyllos* „fără frunze" > fr. *aphyllo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *afilo-*. □ **~pod** (v. -pod), adj., lipsit de frunze bazale.

AFOTO- „lipsit de lumină, care evită lumina". ◇ gr. *aphotos* „fără lumină" > fr. *aphoto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *afoto-*. □ **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., fenomen de indiferență a frunzelor față de direcția luminii; *sin.* afototaxie; **~taxie** (v. -taxie), s.f., afotometrie*; **~tropic** (v. -tropic), adj., care prezintă afototropie (**afototropism**); **~tropie** (v. -tropie), s.f., curbare **a plantelor în** direcția opusă luminii; *sin.* afototropism.

AFRO- „spumă". ◇ gr. *aphros* „clăbuc, spumă" > fr. *aphro-*, engl. *id.* > rom. *afro-*. □ **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce spumă; **~morf** (v. -morf), adj., cu aspect de spumă.

AFTO- „ulcerație aftoasă". ◇ gr. *aphte* „erupție, inflamație" > fr. *aphto-*, engl. *id.* > rom. *afto-*. □ **~id** (v. -id), adj., asemănător cu leziunile provocate de febra aftoasă.

AGALMATO- „podoabă, ornament". ◇ gr. *agalma, atos* „statuie, podoabă" > fr. *agalmato-*, engl. *id.* > rom. *agalmato-*. □ **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., varietate compactă de pirofilit, care se întrebuințează în industria materialelor refractare.

AGAMET-, v. **AGAMETO-**. □ **~ange** (v. -ange), s.m., corp de fructificație în care se dezvoltă agameții.

AGAMETO- „asexuat, fără proces sexual". ◇ gr. *agametes* „fără soț" > fr. *agaméto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *agameto-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă-mamă care produce agamocite.

-AGAMIE „sterilitate, lipsa gameților". ◇ gr. *agamia* „burlăcie, celibat" > fr. *-agamie*, germ. *id.*, engl. *-agamy* > rom. *-agamie*.

AGAMO- „lipsa gameților, sterilitate". ◇ gr. *agamos* „necăsătorit" > fr. *agamo-*, germ. *id.*, eng. *id.* > rom. *agamo-*. □ **~ biu** (v. -biu), s.n., etapă sporofitică în procesul de metageneză, la unele pteridofite; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă reproducătoare asexuată; **~ dem** (v. -dem), s.n., populație constituită din specii vegetale sau animale, cu reproducere asexuată; **~ fite** (v. -fite), s.f. pl., protofite*; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., tip de înmulțire asexuată, neimplicînd un proces de fecundație; **~ genetic** (v. -genetic), adj., rezultat pe cale asexuată; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., partenogeneză*; **~ ginoecie** (v. gin/o-, v. -oecie), s.f., prezență de flori femele sterile pe aceeași plantă; **~ ginomonoecie** (v. gino-, v. mon/o-, v. -oecie), s.f., prezență de flori femele hermafrodite pe aceeași plantă; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., partenogeneză*; **~ hipnospor** (v. hipno-, v. -spor), s.m., celulă reproducătoare de rezistență, produsă pe cale asexuată; **~ monoecie** (v. mon/o-, v. -oecie), s.f., prezență de flori hermafrodite sterile pe aceeași plantă; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., tip de reproducere în care embrionii și semințele se formează fără fecundație; **~ spor** (v. -spor), s.m., celulă reproducătoare rezultată pe cale asexuată; **~ trop** (v. -trop), adj., care nu prezintă mișcări de atracție reciprocă între gameții conjugați.

AGARICI- „ciuperci, fungi". ◇ L *agaricum* „ciupercă" > fr. *agarici-*, engl. *id.* > rom. *agarici-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține ciuperci; **~ form** (v. -form), adj., în formă de ciupercă.

AGATO- „frumos". ◇ gr. *agathos* „frumos" > fr. *agatho-*, engl. *id.* > rom. *agato-*. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze frumoase.

AGLICO- „fără gust dulce". ◇ gr. *aglykes* „care nu-i dulce" > fr. *aglyco-*, engl. *id.* > rom. *aglico-*. □ **~ fagie** (v. -fagie), s.f., anomalie gustativă, care se manifestă prin repulsia față de alimentele cu gust dulce.

AGLOSO- „lipsa limbii". ◇ gr. *aglossos* „fără limbă" > fr. *aglosso-*, engl. *id.* > rom. *agloso-*. □ **~ stomie** (v. -stomie), s.f., anomalie congenitală, caracterizată prin lipsa limbii și a deschizăturii orale.

AGLUTINO- „aglutinare, aglutinină". ◇ L *agglutino, are* „a lipi, a alipi" > fr. *agglutino-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *aglutino-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), s.m., substanță corpusculară proteică intrînd în compoziția microbilor și a globulelor roșii și care stimulează producerea aglutininei; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru observarea fenomenului de aglutinare a bacteriilor sau a unor componenți celulari, sub influența acțiunii serului sanguin ce conține aglutinine.

AGMATO- „fractură, ruptură a unui os". ◇ gr. *agma, atos* „fragment, parte" > fr. *agmato-*, engl. *id.* > rom. *agmato-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., parte a chirurgiei care studiază fracturile.

-AGOG „care conduce, care provoacă". ◇ gr. *agogos* „care conduce, care provoacă" > fr. *-agogue*, germ. *-agog*, it. *-agogo* > rom. *-agog*.

-AGOGIE „conducere, îndrumare, orientare, educare". ◇ gr. *agoge* „conducere, transportare" > fr. *-agogie*, it. *-agogia*, germ. *-agogie* > rom. *-agogie*.

AGORA- „piață, loc deschis". ◇ gr. *agora* „piață, loc public" > fr. *agora-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *agora-*. □ **~ fob** (v. -fob), adj., s.m. și f. (persoană) care suferă de agorafobie; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de spații deschise; **~ nom** (v. -nom$_1$), s.m., magistrat grec însărcinat cu aprovizionarea și supravegherea piețelor.

-AGRĂ „acces, durere". ◇ gr. *agra* „apucare, strînsătură" > fr. *-agre*, it. *-agra*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *-agră*.

AGRESO- „agresiune". ◇ L *agressus* „atac, agresiune" > fr. *agresso-* > rom. *agreso-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază mecanismele agresiunilor patogene și reacțiile organismului în aceste cazuri.

AGRI- „ogor, teren, cîmpie". ◇ L *ager, agri* „cîmp, ogor" > fr. *agri-*, it. *id.* > rom. *agri-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care aparține agriculturii; **~ cultor** (v. -cultor), s.m., persoană care se ocupă cu agricultura; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., totalitatea operațiilor și a metodelor de cultivare a pămîntului.

AGRIO- „sălbatic, necultivat". ◇ gr. *agrios* „sălbatic, fioros, rustic" > fr. *agrio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *agrio-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază obiceiurile omului preistoric; **~ timie** (v. -timie), s.f., tendință patologică de a comite acte de nebunie fioroasă; **~ tip** (v. -tip), s.n., tipul sălbatic sau ancestral al unei plante.

AGRO- „ogor, cîmpie, agrar, agricol". ◇ gr. *agros* „ogor, cîmpie" > fr. *agro-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *agro-*. □ **~ biocenoză** (v. bio-, v. -cenoză$_1$), s.f., totalitate a organismelor vegetale și animale din biotipul agricol; **~ biolog** (v. bio-, v. -log), s.m. și f., specialist în agrobiologie; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază acțiunea legilor biologice asupra culturii plantelor și a creșterii animalelor; *sin.* biologie agricolă; **~ cenoză** (v. -cenoză$_1$), s.f., zonă cultivată cu plante agricole; **~ ecologie** (v. eco$_1$-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază influența factorilor de mediu abiotici asupra creșterii și productivității plantelor de cultură; *sin.* ecologie agrară; **~ ecotip** (v. eco$_1$-, v. -tip), s.n., ecotip rezultat în urma lucrărilor de ameliorare agrară; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care crește pe cîmpuri necultivate; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante de cultură; **~ fitocenoză** (v. fito-, v. -cenoză$_1$), s.f., fitocenoză formată în terenurile cultivate; **~ geolog** (v. geo-, v. -log), s.m. și f., specialist în agrogeologie; **~ geologie** (v. geo-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază rocile pe care s-au format solurile arabile; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a terenurilor cultivabile; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul factorilor de vegetație și ai mii-

loacelor tehnice de ameliorare; **~ meteorolog** (v. meteoro-, v. -log), s.m. și f., specialist în agrometeorologie; **~ meteorologie** (v. meteoro- v. logie₁), s.f., disciplină care studiază rolul condițiilor meteorologice în dezvoltarea plantelor de cultură; **~ nom** (v -nom₁), s.m. și f., specialist în agronomie; **~ nomie** (v. -nomie), s.f., ansamblu de cunoștințe teoretice și practice privind cultivarea sistematică a pămîntului; **~ pedologie** (v. pedo₂-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu aplicarea metodelor de creștere a fertilității terenurilor; **~ tip** (v. -tip), s.n., tipul solului la plantele de cultură; **~ zoocenoză** (v. zoo-, v. -cenoză₁), s.f., biocenoză a faunei agricole; **~ zootehnie** (v. zoo-, v. -tehnie), s.f., tehnică a cultivării plantelor furajere și a creșterii animalelor domestice; *sin.* agrozootehnică.

AGROSTO- „pășune, graminee". ◇ gr. *agrostis* „buruiană, iarbă" > fr. *agrosto-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *agrosto-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul gramineelor; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază pășunile; *sin.* graminologie.

AI-, v. **AIO-**. □ **~ filofite** (v. filo₁-, v. -fit), s.f. pl., plante care formează păduri sempervirescente.

AIDOIO-, v. **EDOIO-**.

AIHMO- „obiect ascuțit". ◇ gr. *aikme* „vîrf ascuțit" > fr. *aïchmo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *aihmo-*. □ **~ fobie** (v. -fobie). s.f., teamă patologică de obiecte ascuțite.

AILURO-, v. **AELURO-**.

AIO- „persistent". ◇ gr. *aion* „veșnic, mereu" > fr. *aio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *aio-*. □ **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze persistente; **~ fite** (v. -fit), s.f., pl., plante cu frunze verzi persistente.

AIOLO- „vînt, furtună". ◇ gr. *aiolos* „agitat, tumultuos" > germ. *aiolo-* > rom. *aiolo-*. □ **~ static** (v. -static), adj. (despre plante) cu creșterea oblică din cauza vînturilor constante.

AIRO- „suspensie". ◇ gr. *airo* „a se înălța, a se ridica" > fr. *airo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *airo-*. □ **~ zomi** (v. -zom), s.m. pl., corpusculi în suspensie, prezenți la bacterii și la cianoficee.

AITALO- „tufiș semperviresccent". ◇ gr. *aithales* „tufiș mereu verde" > fr. *aithalo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *aitalo-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante de tufișuri, persistente și în timpul iernii.

AKINETO-, v. **ACHINETO-**.

AL-, v. **ALO-**. □ **~ autogamie** (v. auto-, v. gamie), s.f., posibilitatea unui organism de a se reproduce sexuat prin autogamie sau alogamie; **~ ergie** (v. -ergie), s.f., creștere patologică a reactivității organismului față de un agent microbian sau mecanic; **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., anomalie de colorație a irisului; **~ onim** (v. -onim), adj., s.m. **1.** Adj. Semnat cu numele altuia. **2.** S.m. Persoană care semnează o lucrare cu numele altuia.

ALAGO- „altern" ◇ gr. *allage* „schimbare, alternare" > fr. *allago-*, engl. *id.* > rom. *alago-*. □ **~ fil** (v. -fil₂), adj. cu frunze alterne.

ALANTO- „cîrnat, maț". ◇ gr. *allas, antos* „maț, cîrnat" > fr. *allanto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *allanto-*. □ **~ id** (v. -id), adj., în formă de cîrnat; **~ idă** (v. -id), s.f. **1.** S.f. Membrană embrionară a animalelor vivipare și ovipare. **2.** S.f. pl. Animale vertebrate cu membrană embrionară: *sin.* amniote.

ALASO- „schimbare, modificare". ◇ gr. *allasso, ein* „a trece, a schimba" > fr. *allasso-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *alaso-*. □ **~ terapie** (v. -terapie), s.f., metode terapeutice care diferă de medicația specifică; **~ tonic** (v. -tonic), adj., care este cauzat de schimbarea sau scăderea turgescenței.

ALATO- „lateral". ◇ L *alatus* „înaripat" > fr. *alato-*, engl. *id.* > rom. *alato-*. □ **~ caul** (v. -caul), adj., care are pe tulpină proeminențe foliacee laterale.

ALBEDO- „albedo fotografic". ◇ L *albedo* „albeață" > fr. *albédo-* > rom. *albedo-*. □ **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument folosit în fotometrie pentru determinarea albedoului.

ALBI- „alb, de culoare albă". ◇ L *albus* „alb, luminos" > fr. *albi-*, engl. *id.* > rom. *albi-*. □ **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpina de culoare albă; **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori albe.

ALBIDI- „alburiu, albicios". ◇ L *albidus* „albicios" > fr. *albidi-* > rom. *albidi-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori de culoare alburie.

ALBUMIN-, v. **ALBUMINO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., prezență a albuminei în plasma sanguină; **~ urie** (v. -urie), s.f., prezență a albuminei în urină.

ALBUMINO- „albumină, albuminos". ◇ L *albumen, inis* „albuș de ou" > fr. *albumino-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *albumino-*. □ **~ colie** (v. -colie₁), s.f., prezență a albuminei în fiere; **~ gen** (v. -gen₁), adj., care produce albumină; **~ id** (v. -id), adj., s.n. pl. **1.** Adj. De natura albuminei. **2.** S.n. pl. Proteine complexe insolubile, din țesut cartilaginos; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de dezintegrare a albuminei; **~ metrie** (v. -metrie₁) s.f., determinare a cantității de albumină dintr-un lichid; **~ metru** (v. metru₁), s.n., aparat pentru determinarea albuminei dintr-un lichid; **~ rahie** (v. -rahie), s.f., prezență excesivă a albuminei în lichidul cefalorahidian.

ALCI- „elan, animal nordic". ◇ L *alces, is* „elan" > fr. *alci-*, engl. *id.* > rom. *alci-*. □ **~ corn** (v. -corn), adj., asemănător coarnelor de elan; **~ form** (v. -form), adj., cu înfățișare de elan.

ALECTORO- „cocoș". ◇ gr. *alektor, oros* „cocoș" > fr. *alectoro-*. > rom. *alectoro-*. □ **~ lof** (v. -lof), adj., asemănător cu creasta cocoșului.

ALELO- „reciproc, alternativ". ◇ gr. *allelon* „alternativ, reciproc" > fr. *allélo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *alelo-*. □ **~ gamie** (v. -gamie), s.f., tip de polenizare în două moduri nespecifice; **~ gen** (v. -gen₁). adj., cu indivizi femeli ce produc descendenți fie exclusiv masculi, fie exclusiv femeli; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., succesiune a două generații (sporofitică și gametofitică) în ciclul de dezvoltare al unor plante; **~ morf** (v. - morf), adj. **1.** Care are mai multe forme. **2.** (Despre un caracter ereditar) Care se opune altui caracter ereditar; **~ morfie** (v. - morfie), s.f., formare a unor perechi de caractere la descendenții monohibrizi, cînd părinții se deosebesc între ei numai printr-o singură însușire ereditară; *sin.* alelomorfism; **~ patie** (v. -patie), s.f., influență reciprocă

asupra dezvoltării plantelor superioare care cresc alături, prin intermediul substanțelor chimice numite coline; ~ **trih** (v. -trih), adj. (despre frunze) cu fețele opuse acoperite cu perișori; ~ **trop** (v. -trop), adj., referitor la un amestec în stare de echilibru a două forme ale unui compus desmotrop; *sin.* alelotropic; ~ **tropic** (v. -tropic), adj., alelotrop*.

ALETO- „care se mișcă, care cutreieră". ◇ gr. *aletes* „rătăcitor, umblător" > fr. *aleto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *aleto-*. □ ~ **cit** (v. -cit), s.n., celulă liberă care se mișcă cu ajutorul cililor, flagelilor sau pseudopodelor; ~ **fite** (v. -fit), s.f. pl., plante mezofile, care cresc în locuri umblate de oameni sau de animale.

ALEURO-, „făină, gluten, aleuronă, făinos, glutinos". ◇ gr. *aleuron* „făină" > fr. *aleuro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *aleuro-*. □ ~ **lit** (v. -lit$_1$), s.n., rocă sedimentară cu aspect făinos și compact; ~ **metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea calității glutenului din făina de cereale; ~ **spor** (v. -spor) s.m., conidie formată pe laturile hifelor miceliene.

ALEXI- „care oprește, care alungă". ◇ gr. *alexo, ein* „a apăra, a proteja" > fr. *alexi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *alexi-*. □ ~ **piretic** (v. -piretic), adj., s.n. (medicament) care scade sau care oprește febra.

ALFITO- „făină". ◇ gr. *alphiton* „făină" > fr. *-alphito-*, engl. *id.* > rom. *alfito-*. □ ~ **morf** (v. -morf), adj., cu aspect de făină.

ALGEZI-, v. **ALGEZIO-**. □ ~ **metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., determinarea intensității excitației necesare apariției unei senzații dureroase; ~ **metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea pragului de recepție al excitațiilor dureroase; *sin.* algeziometru, algometru.

-ALGEZIE „durere, sensiblitate dureroasă". ◇ gr. *algos, esis* „durere" > fr. *-algésie*, germ. *id.* > rom. *-algezie*.

ALGEZIO- „durere, excitație dureroasă". ◇ gr. *algos, esis* „durere" > fr. *algésio-* > rom. *algezio-*. □ ~ **gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce durere; ~ **geneză** (v. -geneză), s.f., proces de producere a durerii; *sin.* algogeneză; ~ **metru** (v. -metru$_1$), s.n., algezimetru*.

ALGI- „algă marină". ◇ L *alga* „algă" > fr. *algi-*, engl. *id.* > rom. *algi-*. □ ~ **cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanță) care distruge algele; ~ **col** (v. -col$_1$), adj., care crește pe alge; ~ **form** (v. -form), adj., cu aspect de algă; ~ **static** (v. -static), adj., s.n. (substanță) care inhibă dezvoltarea algelor în bazinele acvatice.

-ALGIE „durere, suferință". ◇ gr. *algos* „durere" > fr. *-algie*, germ. *id.* > rom. *-algie*.

ALGO$_1$- „alge, algaceu". ◇ L *alga* „algă" > fr. *algo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *algo-*. □ ~ **cenoză** (v. -cenoză$_1$), s.f., grupare naturală formată din indivizii uneia sau ai mai multor specii de alge; ~ **cultură** (v. -cultură), s.f., cultivare a algelor marine în scop alimentar sau farmaceutic; ~ **id** (v. -id), adj., cu aspect de algă; ~ **log** (v. -log), s.m. și f., specialist în algologie; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul algelor; ~ **trofic** (v. -trofic), adj., referitor la simbioza dintre alge și plantele superioare.

ALGO-$_2$ „durere, dureros". ◇ gr. *algos* „durere" > fr. *algo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *algo-*. □ ~ **estezie** (v. -estezie), s.f., prezență a sensibilității la durere; ~ **filie** (v. -filie$_1$) s.f., înclinație patologică spre senzații dureroase; ~ **fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de durere; ~ **gen** (v. -gen$_1$), adj., care provoacă durere; ~ **geneză** (v. -geneză), s.f., algeziogeneză*; ~ **lagnie** (v. -lagnie), s.f., obținere de satisfacții sexuale prin durere, sub formă de masochism sau de sadism; ~ **manie** (v. -manie), s.f., stare psihică anormală de căutare a unei plăceri în durere; ~ **menoree** (v. meno-, v. -ree), s.f., menstruație dureroasă; ~ **metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a senzațiilor de durere; ~ **metru** (v. -metru$_1$), s.n., algezimetru*; ~ **stază** (v. -stază), s.f., suprimare a senzației de durere; ~ **timie** (v. -timie), s.f., repercusiune afectivă a durerii.

ALI- „aripă, aripat". ◇ L *ala* „aripă" > fr. *ali-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *ali-*. □ ~ **fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu aripi; ~ **form** (v. -form), adj., în formă de aripă; ~ **ped** (v. -ped$_2$), adj., cu degetele unite printr-o membrană.

ALIFATO- „grăsime, substanțe grase". ◇ gr. *aliphar, atos* „untură, grăsime" > fr. *aliphato-*, engl. *id.* > rom. *alifato-*. □ ~ **id** (v. -id), adj., cu aspect de grăsime: *sin.* alifatomorf; ~ **morf** (v. -morf), adj., alifatoid*.

ALNI- „arin". ◇ L *alnus* „arin" > fr. *alni-*, engl. *id.* > rom. *alni-*. □ ~ **col** (v. -col$_1$) adj., care crește pe arini; ~ **form** (v. -form), adj., cu înfățișare de arin.

ALO- „altul, diferit, deosebit, alternare, alternanță". ◇ gr. *allos* „altul" > fr. *allo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *allo-*. □ ~ **biogeneză** (v. bio-, v. -geneză), s.f., alternare a generației sexuate cu cea asexuată; ~ **bioză** (v. -bioză), s.f., modificare a modului de reacție a organismului la schimbarea mediului ambiant; ~ **carp** (v. -carp), adj., s.n. (fruct) rezultat prin polenizare încrucișată; ~ **carpie** (v. -carpie), s.f., structură a unui fruct rezultat prin polenizare încrucișată; ~ **cheratoplastie** (~ **keratoplastie**) (v. cherato-, v. -plastie), s.f., operație de transplant chirurgical de cornee cu țesut prelevat de la același individ; ~ **chezie** (v. -chezie), s.f., eliminare a fecalelor printr-un anus artificial sau anormal congenital; ~ **chinezie** (~ **kinezie**) (v. -chinezie), s.f., tulburare de motricitate care constă în executarea involuntară a unei mișcări în locul celei dorite; *sin.* heterochinezie; ~ **chirie** (~ **cheirie**) (v. -chirie), s.f., transpunere a unei senzații în regiunea corespunzătoare din partea opusă a corpului; *sin.* aloestezie, heterocheirie; ~ **ciclie** (v. -ciclie), s.f. **1.** Comportare anormală a unui cromozom sau a unui fragment cromozomial. **2.** Grad diferit de spiralizare al unor regiuni cromozomiale; ~ **clorofilă** (v. cloro-, v. -fil$_2$), s.f., constituent verde al clorofilei; ~ **cor** (~ **chor**) (v. -cor), adj. **1.** (Despre semințe) Care se răspîndește prin mijloace străine. **2.** Care populează mai multe formații vegetale înrudite din aceeași regiune; ~ **corie** (~ **chorie**) (v. -corie$_2$), s.f., proces de răs-

pindire a semințelor și fructelor prin mijloace străine (apă, vînt etc.); **~ crin** (v. -crin), adj., heterocrin*; **~ croic** (v. -croic), adj. **1.** Capabil să-și schimbe culoarea. **2.** Care este colorat diferit pe cele două fețe; **~ cromatic** (v. -comatic), adj. (despre cristale) de culori diferite în funcție de natura substanțelor pe care le conține; **~ cromazie** (v. -cromazie), s.f., schimbare a colorației pielii; **~ cronic** (v. -cronic), adj., care se produce în timpuri diferite; **~ desmozomi** (v. desmo-, v. -zom), s.m. pl., desmozomi care unesc celule de tipuri diferite; **~ dromie** (v. -dromie), s.f., aloritmie*; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., alochirie*; **~ fan** (v. -fan), s.n., argilă coloidală care mărește plasticitatea maselor ceramice; **~ fazie** (v. -fazie), s.f., vorbire incoerentă; **~ fen** (v. -fen), s.n., caracter condiționat de mai multe gene ale unor sisteme celulare diferite; **~ filie** (v. -filie$_2$), s.f., coexistență, pe aceeași plantă, a frunzelor cu forme și dimensiuni diferite; *sin.* anizofilie, heterofilie; **~ fon** (v. -fon), s.n., variantă a unui fonem sau sunet; **~ game** (v. -gam), adj., s.f. pl. (plante) care prezintă alogamie; **~ gamie** (v. -gamie) s.f., reproducere prin polenizare încrucișată și fecundație străină; **~ gen** (v. -gen$_1$) adj. **1.** (Despre plante) Care se deosebește prin origine și natură de mediul înconjurător. **2.** Care s-a format anterior rocii și într-un alt loc decît acesta; **~ genetic** (v. -genetic), adj. **1.** Alogen. **2.** Referitor la alogeneză; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., schimbare genotipică datorată influenței mediului înconjurător; **~ genic** (v. -genic), adj., care aparține aceleiași specii dar cu genotipuri deosebite; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., modificare a formei datorată mutației; **~ graf** (v. -graf), adj., s.n. (scris) făcut de o altă persoană; **~ hton** (v. -hton), adj. **1.** Care este deplasat de la locul inițial; **2.** Originar din alte regiuni geografice; **~ izogeneză** (v. izo-, v. -geneză), s.f., ciclu evolutiv caracterizat prin alternarea de generații; **~ izomerie** (v. izo-, v. -merie), s.f., izomerie simetrică a substanțelor alotrope; **~ lalie** (v. -lalie), s.f., dificultate patologică manifestată în vorbire; **~ lecit** (v. -lecit), s.n., celulă din zona fasciculată a suprarenalei, avînd un aspect spumos; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., accelerare sau încetinire a ritmului de dezvoltare a anumitor organe, în comparație cu ansamblul organismului; **~ mixie** (v. -mixie$_1$), s.f., tip de polenizare în cazul căreia stigmatul unei flori primește polenul de la alte flori ale aceleiași specii; *sin.* alogamie (1); **~ morf** (v. -morf), s.n. **1.** Variantă morfematică contextuală. **2.** Formă distinctă a unei substanțe; **~ morfie** (v. -morfie), s.f. **1.** Totalitatea formelor unei substanțe. **2.** Acomodare histologică; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., tip de alometrie; **~ pat** (v. -pat), s.m., medic care tratează prin alopatie; **~ patie** (v. -patie), s.f., procedeu terapeutic, opus homeopatiei, de tratare a unei boli cu mijloace contrare naturii sale; **~ pelagic** (v. -pelagic), adj. (despre un organism) care trăiește în depresiunile adînci ale mărilor și oceanelor; **~ plasmă** (v. -plasmă) s.f., parte diferențiată a citoplasmei, cu funcții specializate (membrană, cil, flagel etc.); **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de înlocuire a unui țesut distrus prin materiale străine; *sin.* heteroplastie; **~ plazie** (v. -plazie), s.f., dezvoltare anormală a unui țesut; **~ plectic** (v. -plectic), adj. (despre frunze) care înconjoară un organ vegetal; **~ poliploid** (v. poliplo-, v. -id), s.m., hibrid interspecific cu trei seturi cromozomale, două de la unul dintre părinți și unul de la celălalt părinte; **~ psihoză** (v. -psihoză), s.f., tulburare psihică, caracterizată prin prelucrarea morbidă a stimulilor externi; **~ ritmie** (v. -ritmie), s.f., **1.** Tulburare periodică a ritmului cardiac. **2.** Ritm inegal al diviziunii celulare sau al dezvoltării organismelor unicelulare; **~ sindeză** (v. -sindeză), s.f., împerechere a filamentelor cromozomiale ale unor gameți proveniți de la părinți diferiți; **~ sperm** (v. -sperm), s.m., embrion rezultat pe cale alogamică; **~ sterie** (v. -sterie), s.f., proprietate a unor substanțe de a avea mai multe forme, fără să-și modifice compoziția chimică; **~ term** (v. -term), adj., a cărui temperatură corporală depinde de temperatura mediului înconjurător; **~ tip** (v. tip), s.n., exemplar taxonic al holotipului, avînd sexul opus acestuia; **~ tipic** (v. -tipic), adj., cu sens opus holotipului; **~ topie** (v. -topie), s.f., deplasare anormală a unor centri de dezvoltare a organismului; **~ trof** (v. -trof), adj. **1.** (Despre viețuitoare) Care folosește substanțele organice sintetizate de alte organisme. **2.** (Despre flori) Cu adaptare redusă pentru primirea insectelor vizitatoare; **~ trofic** (v. -trofic), adj., alotrof*; **~ trop** (v. -trop) adj. (despre substanțe) care are mai multe varietăți; *sin.* alotropic; **~ tropic** (v. -tropic), adj., alotrop*; **~ tropie** (v. -tropie), s.f. **1.** Proprietate a unui element chimic de a exista în două sau mai multe forme cu proprietăți fizice și chimice deosebite. **2.** Atracție reciprocă între două celule de sens opus; **~ zaur** (**~ saur**) (v. -zaur), s.m., reptilă terestră fosilă carnivoră, de talie uriașă, **~ zom** (**~ som**) (v. -zom), s.m., cromozom cu rol esențial în determinarea sexului; *sin.* heterocromozom, cromozom sexual.

ALOIO- „alternare, alternanță, schimbare". ◇ gr. *allois* „deosebit, diferit" > fr. *alloio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *aloio-*. □ **~ biogeneză** (v. bio-, v. -geneză), s.f., alternare între generația sexuată și cea partenogenetică; *sin.* aloiogeneză; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., aloiobiogeneză*.

ALOTRI-, v. **ALOTRIO-**. □ **~ odonție** (v. -odonție), s.f., implantare anormală a dinților.

ALOTRIO- „diferit, anormal, impropriu". ◇ gr. *allotrios* „diferit, deosebit" > fr. *allotrio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *alotrio-*. □ **~ fagie** (v. -fagie), s.f., tendință patologică de a ingera substanțe necomestibile; **~ morf** (v. -morf), adj., referitor la mineralele care nu au formă proprie, ci o iau pe aceea a cavităților unde se află.

ALSO- „crîng, pădurice". ◇ gr. *alsos* „pădurice" > fr. *also-*, engl. *id.* > rom. *also-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante care cresc în crînguri.

ALTERNI- „altern, alternant". ◇ L *alternus* „cu schimbul, alternînd" > fr. *alterni-*, engl. *id.* > rom. *alterni-*. □ **~ flor** (v. -flor) adj., cu flori alterne; **~ petal** (v. -petal), adj., cu petale alterne

ALTI- „înălțime, altitudine". ◇ L *altus* „înalt" > fr. *alti-* germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *alti-*. □ **~ col**

(v. -col₁), adj., care crește în regiunea munților înalți; **~ graf** (v. -graf), s.n., altimetru înregistrator; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu stabilirea altitudinii punctelor caracteristice ale scoarței terestre; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., aparat pentru măsurarea altitudinii față de un nivel de referință. **~ telemetru** (v. -tele-, v. -metru₁), s.n., aparat pentru măsurarea de la distanță a altitudinii unui punct inaccesibil.

ALVEO- „alveolă, alveolar". ◇ L *alveus* „cavitate, albie, adîncitură" > fr. *alvéo-* > rom. *alveo-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru determinarea calităților plastice ale făinii; *sin.* extensimetru; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., înregistrare grafică la alveograf; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de distrugere patologică a țesutului alveolar dentar.

ALVEOL-, v. **ALVEOLO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală la nivelul unei alveole dentare.

ALVEOLI- „alveolă". ◇ L *alveolus* „albie mică" > fr. *alvéoli-*, engl. *id.* > rom. *alveoli-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de alveolă.

ALVEOLO- „alveolă, alveolar". ◇ L *alveolus* „albioară, cavitate mică" > fr. *alvéolo-*, engl. *id.* > rom. *alveolo-*. □ **~ clazie** (v. -clazie), s.f., proces de distrugere progresivă a sistemului osos alveolar; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., reconstituire chirurgicală a crestei alveolare edentate; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de deschidere a alveolelor dentare.

AMATO- „nisip, loc nisipos". ◇ gr. *amathos* „praf, nisip" > fr. *amatho-*, engl. *id.* > rom. *amato-*. □ **~ col** (v. -col₁), adj., care crește pe soluri nisipoase; **~ file** (v. -fil₁), adj., s.f. pl. (plante) cu afinitate deosebită pentru solurile nisipoase; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc pe terenurile nisipoase; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de praf.

AMAURO- „de culoare închisă, întunecat". ◇ gr. *amauros* „obscur, întunecat" > fr. *amauro-*, engl. *id.* > rom. *amauro-*. □ **~ lepis** (v. -lepis), adj., cu solzi vegetali de culoare închisă.

AMAXO- „vehicul, mijloc de transport". ◇ gr. *hamaxa* „car, căruță" > fr. *amaxo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *amaxo-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de vehicule.

AMBI- „amîndoi, împreună, dublu". ◇ L *ambo* „doi, amîndoi" > fr. *ambi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ambi-*. □ **~ dextrie** (v. -dextrie), s.f., însușirea de a fi ambidextru; **~ dextru** (v. -dextru), adj., s.m. și f. (persoană) care se folosește la fel de bine de ambele mîini; **~ gen** (v. -gen₂), adj., s.n. **1.** Adj. Cu stamine și pistile în aceeași floare; *sin.* monoclin, bisexual. **2.** S.n. Denumire improprie pentru genul neutru; **~ opie** (v. -opie), s.f., vedere dublă; **~ par** (v. -par), adj. (despre muguri) care produce atît frunze, cît și flori; **~ valent** (v. -valent), adj., referitor la existența concomitentă a două aspecte radical diferite.

AMBLI-, v. **AMBLIO-**. □ **~ andru** (v. -andru), adj., cu stamine teșite, boante; **~ nola** (v. -noia), s.f., amblitimie *; **~ op** (v. -op), s.m. și f. (persoană) care suferă de ambliopie; **~ opie** (v. -opie) s.f., diminuare a acuității vizuale; **~ pode** (v. -pod), s.f.pl., mamifere erbivore fosile eocene, cu picioare terminate cu cîte cinci degete cu copite la vîrf; *sin.* ambliopode; **~ stomă** (v. -stomă), s.f., gen de amfibieni urodeli, de culoare cărămizie, cu pete mari deschise și care se înmulțesc prin neotenie; **~ timie** (v. -timie), s.f., termen generic care înglobează fenomene de obsesie, de suspiciune și de anxietate; *sin.* amblinoia.

AMBLIO- „șters, redus". ◇ gr. *amblys* „tocit, diminuat" > fr. *amblyo-*, engl. *id.* > rom. *amblio-*. □ **~ cromazie** (v. -cromazie), s.f., imposibilitate de a distinge culorile; **~ pode** (v. -pod), s.f.pl., amblipode *; **~ scop** (v. -scop) s.n., aparat pentru alternarea și corectarea unui ochi ambliopic.

AMEBO-, v. **AMIBO-**.

AMENO- „voioșie, veselie". ◇ L *amoenus* „plăcut, încîntător" > fr. *améno-*, it. *id.* > rom. *ameno-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., stare patologică caracterizată prin veselie.

AMENTI- „ciorchine, mițișor, ament". ◇ L *amentum* „curelușă, mițișor" > fr. *amenti-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *amenti-*. □ **~ fere** (v. -fer), adj., s.f.pl. **1.** Adj. Care poartă amenți. **2.** S.f.pl. Arbori cu inflorescențe în formă de ciorchine; **~ flore** (v. -flor), s.f.pl., plante a căror floare este un ament; **~ form** (v. -form), adj., în formă de mițișor.

AMERO- „nedivizat". ◇ gr. *ameres* „nesegmentat" > fr. *améro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *amero-*. □ **~ spor** (v. -spor), s.m., corpuscul reproducător asexuat unicelular.

AMETR-, v. **AMETRO-**. □ **~ op** (v. -op), adj., s.m. și f. (persoană) care suferă de ametropie; **~ opie** (v. -opie), s.f., anomalie a refracției oculare.

AMETRO- „defect vizual". ◇ gr. *ametros* „disproporționat" > fr. *amétro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *ametro-*. □ **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument medical pentru determinarea gradului de ametropie.

AMFI₁- „în două feluri, din ambele părți, dublu" ◇ gr. *amphi-* „în mijloc, împrejur" > fr. *amphi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *amfi-*. □ **~ artroză** (v. -artroză), s.f., articulație anatomică prezentînd un grad limitat de mobilitate; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază amfibienii, vertebrate tetrapode care trăiesc în apă și pe uscat; **~ biont** (v. -biont), adj., s.n. (organism) care poate trăi atît în apă, cît și pe uscat; **~ bioză** (v. -bioză), s.f., posibilitate de viețuire în două medii diferite; **~ biu** (v. -biu), adj., s.n. **1.** S.n. și adj. (Plantă sau animal) cu viață terestră și acvatică. **2.** Adj. Care are o natură mixtă sau care prezintă un aspect dublu; **~ bol** (v. -bol), s.m., mineral care conține silicați hidratați de magneziu, fier, sodiu, calciu și aluminiu; **~ bolie** (v. -bolie), s.f., construcție sintactică defectuoasă, datorită căreia o propoziție sau o frază are un sens echivoc; **~ brah** (v. -brah) s.m., picior de vers format dintr-o silabă lungă precedată și urmată de două silabe scurte; **~ brie** (v. -brie), s.f., încetare a dezvoltării în lungime a organelor unor plante, procesul de creștere continuîndu-se numai în grosime; **~ carp** (v. -carp), adj. (despre plante) care produce fructe aerocarpice și geocarpice; **~ carpie** (v. -carpie), s.f. **1.** Caracteristică a unor plante de a forma două tipuri de flori și

de fructe. 2. Maturizare a fructelor aflate o parte în aer şi o parte în sol; **~ carpogen** (v. carpo₁-, v. -gen₁), adj., care produce fructe pe sol, dar cu maturaţie subterană; **~ centric** (v. -centric), adj., care începe şi se sfîrşeşte în acelaşi vas arterial sau venos; **~ cite** (v. -cit), s.n.pl., celule situate în jurul unei celule nervoase dintr-un ganglion; **~ clin** (v. -clin), adj., cu descendenţi, dintre care unii seamănă cu una dintre speciile parentale, iar alţii cu cealaltă; **~ clor** (v. -clor), adj., care este verde de jur-împrejur; **~ cotil** (v. -cotil), adj., cu cotiledoanele concrescute; **~ cotilie** (v. -cotilie), s.f., concreştere a cotiledoanelor; **~ criptofite** (v. cripto-, v. -fit), s.f.pl., plante cu organe vegetative amfibii, care cresc în mlaştini; **~ cromie** (v. -cromie), s.f., policromie*; **~ dermă** (v. -dermă), s.f. 1. Membrană externă a cortexului. 2. Cuticulă epidermică; **~ diploid** (v. diplo-, v. -id), s.m., hibrid rezultat din specii parentale diploide; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care trăiesc atît în apă, cît şi pe uscat; **~ floic** (v. -floic), adj. (despre plante) care prezintă floem intern şi extern de ambele părţi ale xilemului; **~ fotic** (v. -fotic), adj. (despre vegetale) care este heliofil primăvara şi sciofil toamna; **~ gam** (v. -gam), adj., care prezintă fecundaţie uneori endogamică, alteori exogamică; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., copulaţie a două celule sexuate, din care rezultă perechi de nuclee conjugate; **~ gastrie** (v. -gastrie), s.f., apariţie de organe stipelare pe faţa ventrală a hepaticelor frunzoase; **~ gen** (v. -gen₁) adj. 1. Cu origine dublă. 2. (Despre organe vegetale) Cu creştere la ambele extremităţi; **~ genetic** (v. -genetic), adj., rezultat în urma unui proces de fecundaţie; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., amfigonie*; **~ geu** (v. -geu), adj. (despre plante) care creşte aproape pe tot globul pămîntesc; **~ gin** (v. -gin), adj., (despre anteridii) care se lipeşte de oogon înconjurînd piciorul acestuia; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., reproducere sexuată la cele mai multe talofite, în care gameţii provin de la indivizi deosebiţi; *sin.* amfigeneză; **~ mixie** (v. -mixie₁), s.f., înmulţire în care zigotul se formează după fuzionarea gameţilor de sex opus; *sin.* cariomixie; **~ morf** (v. -morf), adj., care prezintă amfimorfie; **~ morfie** (v. -morfie), caracteristică a unor organe vegetale sau animale de a se prezenta sub două înfăţişări deosebite; *sin.* amfimorfism; **~ ox** (v. -ox), s.m., animal acraniat marin din încrengătura cordatelor, cu corpul pisciform, transparent şi ascuţit la cele două extremităţi; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., plasmă încă neseparată în nucleu şi citoplasmă, prezentă la bacterii şi cianoficee; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., modificare morfologică a cromozomilor sub influenţa citoplasmei, la hibrizi; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., ordin de crustacee cu corpul comprimat lateral, fitofage sau microfage, cu două feluri de picioare, unele pentru sărit şi altele pentru înotat; **~ sarc** (v. -sarc), s.n., bacă indehiscentă şi multispermă, cu pericarpul consistent şi cu mezocarpul cărnos; **~ sperm** (v. -sperm), s.n., învelişul extern al seminţei; **~ spor** (v. -spor), s.m., mezospor* (1, 2); **~ teciu** (v. -teciu), s.n. 1. Strat celular extern care înconjoară ţesutul sporangial al capsulei de la muşchi. 2. Înveliş extern al apoteciului de la licheni; **~ ten** (v. -ten), s.n., stadiu al profazei meiotice de la începutul împerecherii cormozomilor omologi; **~ tochie** (**~ tokie** şi **tohie**) (v. -tochie), s.f., tip de partenogeneză în cazul căreia din ovulul fecundat pot rezulta indivizi masculi şi femeli; **~ trih** (v. -trih), adj. 1. Care este păros pe ambele părţi. 2. (Despre bacterii.) Cu cili la fiecare pol; **~ trofie** (v. -trofie), s.f., perioadă în care lăstarul anizofil are dezvoltarea maximă a frunzelor şi mugurilor pe părţile laterale ale tulpinii; **~ trop** (v. -trop), adj. 1. Curbat în formă de potcoavă. 2. (Despre plante) Cu ovulul răsturnat aşa încît hilul are o poziţie mediană.

AMFI-₂ „incert, nesigur". ◇ gr. *amphi* „îndoielnic, incert" > fr. *amphi-*, engl. *id.* > rom. *amfi-*. □ **~ teriu** (v. -teriu), s.m., mamifer fosil de talie mică, din jurasicul mediu, presupusul strămoş al marsupialelor şi al animalelor placentare.

AMFO- „în două feluri, din ambele părţi". ◇ gr. *ampho* „ambii, amîndoi, împreună" > fr. *ampho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *amfo-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă care prezintă afinitate pentru culori acide şi bazice; **~ cromatofil** (v. cromato-, v. -fil₁), adj., care este colorat tot aşa de bine, atît de culorile acide, cît şi de cele bazice; **~ fil** (v. -fil₁), adj., amfocromatofil *; **~ genie** (v. -genic), adj., care prezintă amfogenie; **~ genie** (v. -genie₁), s.f., situaţie în care un individ femel poate produce atît descendenţi masculi, cît şi femeli; **~ heterogonie** (v. hetero-, v. -gonie), s.f., producere de urmaşi constanţi pe o parte a ramurii, iar pe cealaltă parte, de urmaşi cu segregarea tipică a caracterelor; **~ lit** (v. -lit₂), s.n., compus chimic capabil să reacţioneze atît ca acid, cît şi ca bază; *sin.* amfoter; **~ tonie** (v. -tonie), s.f., stare de hiperactivitate a sistemului nervos simpatic şi a celui parasimpatic; **~ trih** (v. -trih) s.m., gen de bacili prevăzuţi cu un cil vibratil la extremităţi; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre substanţe chimice), cu acţiune simultană asupra celor două grupe de nervi antagonişti, simpatic şi pneumogastric.

AMFORI- „amforă". ◇ L *amphora*, „vas mare cu două torţi" > fr. *amphori-*, engl. *id.* > rom. *amfori-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de amforă.

AMFORO- „cavitate mare". ◇ L *amphora* „amforă" > fr. *amphoro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *amforo-*. □ **~ fonie** (v. -fonie₁), s.f., transmitere patologică a vocii, care capătă un timbru metalic atunci cînd sunetele respective întîlnesc o cavitate pulmonară avînd diametrul mai mare de 5 cm.

AMIANTI- „varietate de azbest". ◇ L *amiantus* „amiant, substanţă minerală" > fr. *amianti-* > rom. *amianti-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conţine amiant. **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de amiant; *sin.* amiantoid.

AMIANTO- „amiant, varietate de azbest". ◇ gr. *amiantos* „incoruptibil" > fr. *amianto-*, engl. *id.* > rom. *amianto-*. □ **~ gen** (v. -gen₁), adj., care produce amiant; **~ id** (v. -id), adj., amiantiform*.

AMIBI- (AMOEBI-) „amibă". ◇ gr. *amoibe* „întoarcere, schimbare" > L sav. *amoebi-*, fr. *amibi-*, engl. *id.* > rom. *amibi-* şi *amoebi-*. □ **~ cid** (v.

-cid), s.n., adj. (substanță) care distruge amibele; **~ form** (v. -form), adj., în formă de amibă.

AMIBO- (AMOEBO-, AMEBO-) „amibă". ◇ gr. *amoibe* „transformare, schimbare" > L sav. *amoebo-* și *amebo-*, fr. *amibo-*, germ. *amöbo-*, engl. *amoebo-* > rom. *amibo-*, *amoebo-* și *amebo-*. □ **~ cid** (v. -cid) s.n., medicament cu acțiune paraziticidă; **~ cite** (v. -cit), s.n.pl., celule cu configurația și proprietățile amibelor; *sin.* celule amiboide; **~ id (ameboid)** (v. -id), adj., în formă de amibă.

MICO- „zgirietură". ◇ gr. *amykhe* „zdrelitură, zgirietură" > fr. *amycho-*, germ. *id.*, it. *amico-* > rom. *amico-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de zgîrieturi.

AMIEL-, v. **AMIELO-**. □ **~ encefal** (v. -encefal), s.m., făt teratologic lipsit de mielencefal.

AMIELO- „lipsa măduvei spinării". ◇ gr. *amyelos* „fără măduva spinării" > fr. *amyélo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *amielo-*. □ **~ trofie** (v. -trofie), s.f., tulburare de dezvoltare, care constă în atrofia măduvei spinării.

AMIGDAL-, v. **AMIGDALO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare a amigdalelor.

AMIGDALI- „migdală". ◇ L *amygdala* „migdală" > fr. *amygdali-* > rom. *amigdali-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă migdale; **~ form** (v. -form), adj., în formă de migdală; *sin.* amigdaloid (2).

AMIGDALO- „migdală, amigdale". ◇ gr. *amygdale* „migdală" > fr. *amygdalo-*, engl. *id.* > rom. *amigdalo-*. □ **~ id** (v. -id), s.n., adj. **1.** S.n. Rocă cu intruziuni în formă de migdale. **2.** Adj. Amigdaliform*; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., concrețiune calcaroasă prezentă în criptele amigdalei palatine; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument utilizat pentru extirparea amigdalelor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie a amigdalelor; *sin.* tonsilotomie; **~ tripsie** (v. -tripsie), s.f., zdrobire chirurgicală a amigdalelor.

AMILI- „amidon". ◇ L *amylum* „scrobeală" > fr. *amyli-*, engl. *id.* > rom. *amili-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține amidon; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de amidon; *sin.* amiloid (1).

AMILO- „amidon, amilaceu". ◇ gr. *amylon* „făină, amidon" > fr. *amylo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *amilo-* > rom. *amilo-*. □ **~ bacter** (v. -bacter), s.m., bacterie anaerobă prezentă în tubul digestiv al mamiferelor, constituind agentul fermentației butirice; **~ elastic** (v. -clastic), adj., care dezintegrează amidonul; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce amidon; *sin.* amilogenic; **~ geneză** (v. -geneză) s.f., proces de sinteză a amidonului; **~ genic** (v. -genic), adj. amilogen*; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., amilogeneză*; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat care înregistrează maximum de gelatinizare a amidonului unei făini în funcție de temperatură; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă înregistrată la amilograf; **~ id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. Amiliform*. **2.** S.n. Condroproteidă anormală, care apare în ficat, splină și rinichi, în anumite stări patologice; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj., care dezintegrează amidonul; **~ liză** (v. -liză), s.f., procedeu de hidrolizare a amidonului în maltoză și glucoză; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., specie de ciuperci mucedinee care transformă amidonul în zahăr; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea conținutului de amidon din tuberculii de cartof; **~ plast** (v. -plast), s.n., plastidă incoloră formată din amidon, prezentă în celulele vegetale; **~ plastie** (v. -plastic), adj., care produce amidon; **~ sferă** (v. -sferă) s.f., plastidă globulară amilogenă cu rol nutritiv, situată pe cromatofori.

AMIO- „degenerare musculară, slăbire a mușchilor". ◇ gr. *amyos* „fără mușchi" > fr. *amyo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *amio-* > rom. *amio-*. □ **~ plazie** (v. -plazie), s.f., absența congenitală a dezvoltării țesutului muscular; **~ stazie** (v. -stazie), s.f., tremur muscular; **~ stenie** (v. -stenie), s.f., scădere patologică a forței musculare; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., convulsie involuntară a mușchilor; **~ tonie** (v. -tonie), s.f., pierdere sau scădere pronunțată a tonusului muscular; **~ trofie** (v. -trofie), s.f., degenerare morfologică și funcțională a mușchilor.

AMMO-, v. **AMO-**.

AMNI- „apă curgătoare, rîu". ◇ L *amnis* „rîu, fluviu" > fr. *amni-*, engl. *id.* > rom. *amni-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care crește pe lîngă rîuri.

AMNIO- „membrană amniotică, amniotic". ◇ gr. *amnion* „membrana fătului" > fr. *amnio-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *amnio-*. □ **~ centeză** (v. -centeză), s.f., puncție a cavității amniotice; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare și dezvoltare a sacului amniotic; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a amniosului, cu o substanță de contrast; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examen endoscopic al lichidului și al cavității amniotice.

AMO- (AMMO) „nisip, nisipos". ◇ gr. *ammos* „nisip" > fr. *ammo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *amo-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care crește sau trăiește pe soluri nisipoase; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., psamofilie*; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare în scop terapeutic a băilor de nisip.

AMOEBI-, v. **AMIBI-**.

AMOEBO-, v. **AMIBO-**.

AMORFO- „lipsit de formă, nediferențiat". ◇ gr. *amorphos* „fără formă" > fr. *amorpho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *amorfo-*. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze diforme, asimetrice; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante cu flori neregulate, asimetrice; **~ gnozie** (v. -gnozie), s.f., imposibilitatea de recunoaștere a formei obiectelor prin examinare tactilă.

AMPELO- „viță de vie, struguri". ◇ gr. *ampelos* „vie, viță de vie" > fr. *ampélo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *ampelo-*. □ **~ fage** (v. -fag), adj., s.f. pl. (insecte) care atacă vița de vie; **~ graf** (v. -graf) s.m. și f., specialist în ampelografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul morfologic și fiziologic al soiurilor de viță de vie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu experimentarea și cultivarea speciilor de viță de vie; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a strugurilor în scop terapeutic.

AMPLEXI- „care cuprinde, care înconjoară". ◇ L *amplexus* „care cuprinde" > fr. *amplexi-*, engl. *id.* > rom. *amplexi-*. □ **~ caul** (v. -caul), adj.

-despre frunze) care înconjoară tulpina; **~ flor** (v. -flor), adj., care îmbrățișează floarea.

AMPULI- „veziculă, bășică". ◇ L *ampulla* „flacon, sticluță" > fr. *ampulli-*, engl. *id.* > rom. *ampuli-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de veziculă.

-AMUZIE „surditate". ◇ gr. *amousia* „lipsa armoniei, disonanță" > fr. *-amusie*, germ. *id.* > rom. *-amuzie*.

ANACAMPTO- „act reflex". ◇ gr. *anakamptos* „curbat, arcuit" > fr. *anacampto-* > rom. *anacampto-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument medical pentru măsurarea reflexelor organismului.

ANATOMO- „anatomie". ◇ gr. *anatomē* „tăiere, disecție" > fr. *anatomo-* > rom. *anatomo-*. □ **~ patolog** (v. pato-, v. -log), s.m. și f., specialist în anatomopatologie; **~ patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$) s.f., disciplină care studiază leziunile anatomice ale diferitelor organe ale omului.

ANATRIPSIO- „fricțiune". ◇ gr. *anatripsis, eos* „frecare cu forță" > fr. *anatripsio-* > rom. *anatripsio-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., terapeutică bazată pe fricțiuni.

ANCHI- „apropiat, asemănător". ◇ gr. *ankhi* „apropiat" > fr. *anchi-*, engl. *id.* > rom. *anchi-*. □ **~ teriu** (v. -teriu), s.m., mamifer fosil imparicopitat, unul dintre strămoșii calului.

ANCHIL-, v. **ANCHILO-**. □ **~ urie** (v. -urie), s.f., strîmtare patologică a uretrei.

ANCHILO- „înțepenire, curbare, anchilozare". ◇ gr. *ankylos* „încovoiat, curbat" > fr. *ankylo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *anchilo-* >rom. *anchilo-*. □ **~ ceras** (v. -ceras), s.m., amonit cu cochilie spiralată, a cărei porțiune terminală este curbată ca o cîrjă; **~ cheilie** (**~ chelie**) (v. -cheilie), s.f., diformitate caracterizată prin sudura buzelor; **~ corie** (v. -corie$_1$), s.f., obliterarea congenitală sau dobîndită a pupilei; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., diformitate constînd în sudura patologică a degetelor; **~ glosie** (v. -glosie), s.f., aderență, dobîndită sau congenitală, a limbii la peretele bucal sau la gingii; **~ poieză** (v. -poieză), s.f., proces patologic care generează anchiloză; **~ rinie** (v. -rinie), s.f., sudură, congenitală sau dobîndită, a pereților foselor nazale; **~ stom** (v. -stom), s.m., vierme nematod parazit care perforează vasele de sînge din intestinele umane; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical curbat pentru secționarea anchilozelor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a anchilozei.

ANCISTRO- „încovoiat, încîrligat". ◇ gr. *ankistron* „cîrlig" > fr. *ancistro-* > rom. *ancistro-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct încovoiat; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze încîrligate; **~ id** (v. -id), adj., în formă de cîrlig.

ANDR-, v. **ANDRO-**. □ **~ agogie** (v. -agogie), s.f., știința educației adulților; *sin.* andragogică; **~ autozom** (v auto-, v. -zom), s.m., autozom pe care se găsesc și gene ale determinării sexului mascul; **~ oecie** (v. -oecie), s.f., prezență exclusivă de flori mascule pe aceeași plantă; **~ oic** (v. -oic), adj., care produce numai flori mascule.

-ANDRĂ, v. **-ANDRU**.

-ANDRIE „stamină, organe sexuale mascule". ◇ gr. *aner, andros* „bărbat" > fr. *-andrie*, germ. *id.*, engl. *-andry* > rom. *-andrie*.

ANDRO- „bărbat, mascul, stamină". ◇ gr. *aner, andros* „bărbat" > fr. *andro-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *andro-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), adj. (despre o statuie de animal) cu cap de om; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă vegetativă care dă naștere unui anterozoid; *sin.* auxocit; **~ coro** (**~ ciclu**) (v. -cor), adj., s.f. pl. (plante) care sînt răspîndite prin intermediul omului; **~ dinam** (v. -dinam), adj., (despre flori) care prezintă androdinamie; **~ dinamie** (v. -dinamie), s.f., calitate a florilor hermafrodite cu stamine bine dezvoltate, dar cu stigmat redus; **~ dioic** (v. di-, v. -oic), adj., care produce numai flori mascule sau hermafrodite; **~ fag** (v. -fag), adj., care mănîncă oameni; **~ fen** (v. -fen), adj. (despre un organism) care produce celule sexuale mascule fenotipice; **~ fil$_1$** (v -fil$_1$), adj. (despre un organism vegetal) care crește pe lîngă așezările omenești; **~ fil$_2$** (v. -fil$_2$) s.n. **1.** Frunză cu microspori. **2.** Microsporofilă, organ foliar care produce microsporangi. **3.** Stamina angiospermelor și a gimnospermelor; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante mascule din generația sexuată; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., aversiune patologică față de sexul masculin; **~ for** (v. -for), s.m. **1.** Suport al staminelor sau al anteridiilor. **2.** Porțiune alungită a axei florale dintre periant și stamine, la florile mascule. **3.** Tub format din filamentele staminale sudate, purtînd anterele; **~ galactozemie** (v. galacto-, v. -zemie), s.f., secreția și excreția laptelui de către glanda mamară masculină; **~ gametange** (v. gamet/o-, v. -ange), s.m., gametange care conține celule sexuale mascule; **~ gametofor** (v. gameto-, v. -for), s.n., plantă care poartă organele de reproducere mascule; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., proces de copulație a gametului mascul cu cel femel; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., s.m. și n. **1.** Adj. Referitor la organele sexuale masculine. **2.** Adj. Care produce în organism modificări cu caracter masculinizant. **3.** S.m. Substanță hormonală care stimulează dezvoltarea caracterelor sexuale masculine. **4.** S.n. Organ care produce celule sexuale masculine genotipice; **~ genetic** (v. -genetic), adj. **1.** Rezultat prin andropogeneză. **2.** Care produce numai descendenți masculi. **3.** Care conține numai cromozomi de origine paternă; **~ geneză** (v. -geneză), s.f. **1.** Proces de producere a hormonilor masculi. **2.** Dezvoltare a unui organism dintr-o celulă care posedă numai material genetic patern; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., proces de reproducere a masculilor sau a caracterelor masculine; **~ genoterapie** (v. geno$_1$-, v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a hormonilor masculi; **~ gin** (v. -gin), adj., s.m. **1.** Adj. Care are caracterele ambelor sexe; *sin.* bisexuat, hermafrodit. **2.** Adj. Care are atît androceu, cît și gineceu. **3.** Adj. Care prezintă anteridii și oogoane pe aceeași hifă. **4.** S.m. Individ de sex masculin care prezintă caractere sexuale secundare feminine; **~ ginie** (v. -ginie), s.f. **1.** Anomalie congenitală care constă în prezența caracterelor sexuale secundare feminine la o persoană de sex masculin. **2.** Prezență atît a florilor mascule, cît și a celor femele la toți indivizii

unei specii, în cazul plantelor monoice. 3. Prezența oogoanelor și a anteridiilor pe aceeași hifă; **~ ginofor** (v. gino-, v. -for), s.n., suport al staminelor și ovarului, ca prelungire a axei florale deasupra periantului; **~ ginoid** (v. gino-, v. -id), s.m., individ de sexul masculin, la care segmentul inferior al aparatului genital a evoluat potrivit tipului feminin; **~ goniu** (v. -goniu), s.n., etapă inițială în formarea celulelor spermatice la plante; **~ id** (v. -id), adj. 1. Adj. Cu caractere proprii sexului masculin. 2. Adj. Cu înfățișare de bărbat. 3. S.m. Automat antropomorf; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., divinizare a bărbatului; **~ latru** (v. -latru), adj., s.m. și f. (persoană) care practică androlatria; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază fiziologia și patologia organelor sexuale masculine; **~ mastie** (v. -mastie), s.f., prezența la femei a unei mamele atrofiate; **~ merogonie** (v. mero-, v. -gonie), s.f., dezvoltare a unui fragment de ovul, prevăzut numai cu cromozomi paterni; **~ mimetic** (v. -mimetic), adj., s.n. (substanță) analoagă hormonului masculin; **~ monoecie** (v. mon/o-, v. -oecie), s.f., prezență pe același peduncul a unor flori parțial masculine și parțial hermafrodite; **~ monoic** (v. mon/o-, v. -oic), adj. (despre plante) care prezintă atît flori unisexuate masculine, cît și flori hermafrodite; **~ morf** (v. -morf), adj., cu aspect de bărbat; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., modificare morfologică rezultată în urma excitațiilor produse de tubul polinic în curs de dezvoltare; **~ patie** (v. -patie), s.f., maladie care afectează exclusiv sexul masculin; **~ pauză** (v. -pauză), s.f., diminuare a activității genitale masculine de la o anumită vîrstă; **~ petal** (v. -petal), adj. (despre stamine). care prezintă filamente lățite; **~ petalie** (v. -petalie), s.f., transformare a staminelor în petale; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., ptotoplasmă activă a gametului mascul; **~ pleogamie** (v. pleo-, v. -gamie), s.f., poligamie la indivizii cu flori mascule și andromonoice; **~ spor** (v. -spor), s.m. 1. Spor mascul al criptogamelor vasculare. 2. Grăunte de polen; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., sporange care conține androspori; **~ sporogeneză** (v. sporo-, v. -geneză), s.f., proces de formare a microsporilor; **~ stil** (v. -stil), s.n., organ vegetal columnar; **~ tip** (v. -tip), s.n., exemplarul caracteristic mascul al speciei; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., anatomie a omului; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., predilecție a unor afecțiuni pentru sexul masculin; **~ zom** (v. -zom), s.m., cromozom prezent numai la gameții masculi.

-ANDRU (-ANDRĂ) „mascul, staminal, masculin cu organe sexuale masculine". ◇ gr. *aner, andros* „bărbat" > fr. *-andre*, engl. *-androus* > rom. *-andru* și *-andră*.

ANEMO- „vînt, curent de aer, eolian". ◇ gr. *anemos* „vînt" > fr. *anémo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *anemo-*. □ **~ core (~ chore)** (v. -cor), adj., s.f. pl. (plante) ale căror semințe sau fructe sînt respîndite prin intermediul vîntului; **~ corie (~ chorie)** (v. -corie$_2$), s.f., împrăștiere a sporilor, semințelor sau fructelor cu ajutorul vîntului; **~ entomofilie** (v. entomo-, v. -filie$_1$), s.f., polenizare prin intermediul vîntului și al insectelor; **~ file** (v. -fil$_1$) adj., s.f. pl. (plante) ale căror flori se polenizează prin intermediul vîntului; *sin.* anemogame; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., polenizare realizată prin intermediul vîntului; *sin.* anemogamie; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante ale căror flori se polenizează cu ajutorul vîntului; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de curenții de aer; **~ game** (v. -gam), adj., s.f. pl., anemofile*; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., anemofilie*; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care este produs de vînt; **~ graf** (v. -graf), s.n., anemometru înregistrator; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care se ocupă cu descrierea vînturilor; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă realizată la anemograf; **~ hidrocor** (v. hidro$_1$-, v. -cor), adj., care se răspîndește prin intermediul vîntului și al apei; **~ lit$_1$** (v. -lit), s.n., formație concreționară deviată din galeriile subterane; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., știință care studiază măsurarea vitezei curenților de aer sau a gazelor în conducte; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. 1. Instrument pentru măsurarea vitezei, a puterii și a direcției vînturilor. 2. Aparat care servește la măsurarea vitezei fluidelor gazoase în conducte; **~ mirmecocor** (v. mirmeco-, v. -cor), adj., care se răspîndește prin intermediul vîntului și al furnicilor; **~ morfie** (v. -morfie), s.f., conformație specială a plantelor de a se apăra împotriva acțiunii vînturilor; *sin.* anemomorfoză; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., anemomorfie*; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument care indică direcția vîntului; *sin.* giruetă; **~ spore** (v. -spor), s.f. pl., plante ale căror semințe sînt răspîndite cu ajutorul vîntului; **~ stat** (v. -stat), s.n., aparat utilizat la difuzarea aerului în încăperi înzestrate cu calorifere; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., mișcare de apărare a plantelor împotriva curenților de aer; **~ trop** (v. -trop), s.n., motor eolian; **~ tropie** (v. -tropic), adj., referitor la curbarea organelor vegetale sub acțiunea curenților de aer; **~ zoocor** (v. zoo-, v. -cor), adj., care se răspîndește prin intermediul vîntului și al animalelor.

ANESTEZIO- „insensibilitate, anestezie, anestezic". ◇ gr. *anaisthesia* „insensibilitate" > fr. *anesthésio-*, engl. *anesthesio-* > rom. *anestezio-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul anesteziei și al activităților aferente; **~ metru** (v. -metru$_1$) s.n. 1. Aparat care măsoară cantitatea de anestezic inhalat pe unitatea de timp. 2. Aparat cu care se apreciază gradul de insensibilitate într-o anumit regiune a corpului.

ANETO- „atrofiere". ◇ gr. *anetos* „ofilit, slăbit, moale" > fr. *anéto-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *aneto-*. □ **~ dermie** (v. -dermie), s.f., boală de piele caracterizată printr-o erupție generalizată de pete atrofice violacee sau sidefii.

ANEVRISMO- „dilatare patologică, anevrism". ◇ gr. și gr. tz. *aneurysma* „lărgire, dilatare" > fr. *anévrismo-*, engl. *id.* > rom. *anevrismo-*. □ **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de reducere a unui anevrism; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., refacere operatorie a unei artere anevrismale; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a unui anevrism.

-ANGE „receptacul, înveliș, canal, vas anatomic". ◇ gr. *angeion* „vas, receptacul, capsulă, înveliș" ⊳ fr. *-ange* > rom. *-ange*.

ANGEIO-, v. **ANGIO-**.

ANGELO- „înger". ◇ gr. *angelos* „mesager, trimis" > fr. *angelo-*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *angelo-*. □ **~latrie** (v. -latrie), s.f., erezie (în credința creștină) care constă în adorarea îngerilor; **~latru** (v. -latru), adj., s.m. și f. (persoană) care practică angelolatria; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., parte a dogmaticii care tratează despre îngeri.

ANGI-, v. **ANGIO-**. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere localizată de-a lungul unui vas sanguin sau limfatic; **~ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatare a unui vas sanguin sau limfatic; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., operație de rezecție a unui fragment dintr-un vas sanguin; **~ectopie** (v. -ectopie), s.f., situare anormală a unui vas anatomic; **~rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a unui vas sanguin.

ANGIO- (**ANGEIO-**) „vas anatomic, receptacul, înveliș". ◇ gr. *angeion* „receptacul, înveliș" > fr. *angio-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *angio-*. □ **~blast** (v. -blast), s.n. **1.** Celulă primitivă mezenchimală, din care se diferențiază vasele și celulele sanguine ale embrionului. **2.** Celulă vasoformatoare. **~cardiografie** (v. cardio-, v. -grafie), s.f., metodă de explorare radiologică a cavităților cardiace și a vaselor mari cu ajutorul unei substanțe opace la razele X; **~cardiogramă** (v. cardio-, v. -gramă), s.f., imagine radiologică obținută prin angiocardiografie; *sin.* cardioangiografie; **~cardiopatie** (v. cardio-, v. -patie), s.f., cardiopatie arterială; **~cardiopneumografie** (v. cardio-, v. pneumo-, v. -grafie), s.f., radiografie a cavităților inimii și a vaselor mari ale toracelui, după injectarea cu o substanță radioopacă; *sin.* cardioangioscleroză; **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe acoperite; **~cheiloscop** (v. cheilo-, v. -scop), s.n., instrument, prevăzut cu un sistem optic, pentru studiul circulației sanguine din buze; **~cheiloscopie** (v. cheilo-, v. -scopie), s.f., examinare a circulației sanguine a buzelor cu ajutorul angiocheiloscopului; **~colecistografie** (v. cole-, v. cisto-, v. -grafie), s.f., radiografie a căilor biliare, realizată cu ajutorul unei substanțe de contrast; **~encefalografie** (v. encefalo-, v. -grafie), s.f., radiografie a vaselor creierului, după injectarea în singe a unei substanțe radioopace; **~fluorografie** (v. fluoro-, v. -grafie), s.f., studiu radiografic al vaselor sanguine cu ajutorul fluoruluí; **~fluoroscopie** (v. fluoro-, v. -scopie), s.f., fluoroscopie arterială; **~genie** (v. -genie$_1$), s.f., formarea și dezvoltarea vaselor de singe; **~grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Descriere sistematică a vaselor sanguine ale corpului uman. **2.** Radiografie a vaselor sanguine, după ce au fost injectate cu o substanță radioopacă; **~hemofilie** (v. hemo-, v. -filie$_1$), s.f., afecțiune caracterizată prin hemoragii repetate; **~id** (v. -id), adj., asemănător cu vasele retiniene; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., concrețiune calcaroasă vasculară neateromatoasă; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază vasele sanguine și limfatice; **~malacie** (v. -malacie), s.f., diminuare a elasticității vaselor sanguine; **~megalie** (v. -megalie), s.f., dilatare a vaselor sanguine; **~microcinematografie** (v. micro-, v. cinemato-, v. -grafie), s.f., prezentare cinematografică a vaselor capilare; **~necroză** (v. -necroză), s.f., proces de necrozare a pereților unui vas arterial, venos sau capilar; **~nefrografie** (v. nefro-, v. -grafie), s.f., radiografie a sistemului vascular renal, utilizindu-se o substanță radioopacă; **~patie** (v. -patie), s.f., boală a vaselor sanguine; **~plast** (v. -plast), s.n., element endotelial al capilarelor sanguine care, înmulțindu-se prin mitoză, generează noi vase; **~plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a vaselor arteriale distruse; **~plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie vasculară; **~pneumografie** (v. pneumo-, v. -grafie), s.f., radiografie a arborelui vascular pulmonar; **~rafie** (v. -rafie), s.f., operație chirurgicală de suturare a unui vas sanguin; **~ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie la nivelul vaselor capilare; **~ree** (v. -ree), s.f., hemoragie pasivă; **~rexie** (v. -rexie), s.f., ruptură vasculară; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., întărire patologică a pereților arterelor, venelor și ai capilarelor sanguine; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru examinarea vaselor capilare; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a vaselor capilare cu ajutorul angioscopului; **~scotometrie** (v. scoto-, v. -metrie$_1$), s.f., tehnică de campimetrie; **~sperme** (v. -sperm), adj., s.f. pl. **1.** Adj. Care are semințele închise în ovar. **2.** S.f. pl. Subîncrengătură a spermatofitelor (fanerogamelor), cuprinzind plantele cu flori, care au ovulele închise în carpele; **~spor** (v. -spor), adj., care are sporii închiși în capsule; **~stenoză** (v. stenoză), s.f., strîmtare patologică a vaselor sanguine; **~terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a arterelor, venelor și capilarelor pentru introducerea medicamentelor în organism; **~tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de incizie a vaselor sanguine; **~tomografie** (v. tomo-, v. -grafie), s.f., procedeu radiologic de combinare a angiopneumografiei cu tomografia; **~trib** (v. -trib), s.n., pensă pentru efectuarea hemostaziei prin compresiune în grosimea țesuturilor; **~tripsie** (v. -tripsie), s.f., operație medicală de efectuare a unei hemostaze cu ajutorul angiotribului; **~trofonevroză** (v. trofo-, v. -nevroză), s.f., maladie neurofuncțională manifestată prin insuficiență de nutriție tisulară, în urma unor tulburări nervoase și vasculare.

***ANGIU** „canal, receptacul, vas". ◇ gr. *angeion* „receptacul, vas" > L sav. *-angium*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-angiu*.

ANGO- „bîlbîire, bolboroseală". ◇ L *ango* „a strînge, a înăbuși" > fr. *ango-* > rom. *ango-*. □ **~frazie** (v. -frazie), s.f., tulburare psihică, manifestată prin umplerea golurilor dintre cuvintele unor fraze, cu sunete repetate sau alungite: *sin.* embolofrazie.

ANGULI- „muchie, unghi, colț". ◇ L *angulus* „colț, muchie" > fr. *anguli-*, engl. *id.* > rom. *anguli-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., care este prevăzut cu muchii; **~form** (v. -form), adj., în formă de unghi sau de colț.

ANGUSTI- „îngust". ◇ L *angustus* „strîmt, îngust" > fr. *angusti-*, engl. *id.* > rom. *angusti-*. □ **~rostru** (v. -rostru), adj. (despre păsări) cu ciocul îngust.

ANHIDR-, v. **ANHIDRO-**. □ **~emie** (v. -emie), s.f., pierdere excesivă a lichidului extracelular, care produce hemoconcentrare.

ANHIDRO- „lipsa apei, desbidratare". ◇ gr. *anhydros* „fără apă" > fr. *anhydro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *anidr-* > rom. *anhidro-*. □ **~ bie** (v. -bie), s.f., însușirea organismelor de a trăi și evolua într-un mediu uscat (deshidratat); **~ bioză** (v. -bioză), s.f., stare de deshidratare a țesuturilor unor organisme animale sau vegetale, aflate în viață latentă; **~ mielie** (v. -mielie), s.f., lipsă a lichidului cefalorahidian.

ANIMO- „activitate spirituală". ◇ L *animus* „minte, gînd, judecată" > fr. *animo-* > rom. *animo-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știința a sistemului conceptual sau a activităților spirituale referitoare la instituțiile sociale, artă, religie etc.

ANISO-, v. **ANIZO-**.

ANIZ-, v. **ANIZO-**. □ **~ ergie** (v. -ergie), s.f., stare caracterizată prin existența unor gradiente de presiune, tensiune etc.; **~ iconie** (v. -iconie), s.f., inegalitate a imaginilor retiniene la cei doi ochi; **~ odont** (v. -odont), adj., care are dinții inegali; **~ odontie** (v. -odontie), s.f., dezvoltare inegală și asimetrică a dinților omologi; **~ opie** (v. -opie), s.f., deficiență vizuală caracterizată prin hipermetropie la un ochi și prin miopie la celălalt; **~ oscilometrie** (v. oscilo-, v. -metrie$_1$), s.f., inegalitate de amplitudine a oscilațiilor arteriale; **~ urie** (v. -urie), s.f., stare în care debitul urinar variază, alternativ, de la oligurie la poliurie.

ANIZO- (ANISO-) „inegalitate, variație; inegal, diferit, asimetric". ◇ gr. *anisos* „inegal" > fr. *aniso-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *anizo-* și *aniso-*. □ **~ corie** (v. -corie$_1$), s.f., inegalitate pupilară; **~ cotilie** (v. -cotilie), s.f., dezvoltare inegală și neuniformă a cotiledoanelor; **~ cromemie** (v. crom/o-, v. -emie), s.f., inegalitate de colorație a globulelor roșii din sînge; *sin.* anizocromie; **~ cromie** (v. -cromie), s.f., anizocromemie*; **~ dactil** (v. -dactil), adj., cu degete inegale; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., inegalitate a degetelor; **~ dinam** (v. -dinam), adj. (despre un embrion) care prezintă o inegală putere de dezvoltare; **~ file** (v. -fil$_2$), adj., s.f. pl. (plante) care au frunze de forme și dimensiuni diferite; **~ filie** (v. -filie$_2$), s.f., inegalitate sau neuniformitate a frunzelor aceleiași plante aflate la niveluri diferite; **~ forie** (v. -forie), s.f., tendință de deviație în sus a axei vizuale a unui ochi; **~ gam** (v. -gam), adj., care prezintă anizogamie; **~ gametangiogamie** (v. gamet/o-, v. angio-, v. -gamie), s.f., tip de gametangiogamie între gametangii de sex diferit; *sin.* heterogametangiogamie; **~ gametangiu** (v. gamet/o-, v. -angiu), s.m., gametangiu femel și mascul de pe același tal, prezent la fungi; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., heterogamie*; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., stare a gameților cu genotip diferit, la monohibrizii bisexuați; **~ gin** (v. -gin), adj., care are mai puține carpele decît sepale; **~ gnat** (v. -gnat), adj., cu maxilare asimetrice; **~ gon$_1$** (v. -gon$_1$), adj., (despre un hibrid) care prezintă caractere paterne combinate în măsură inegală; **~ gon$_2$** (v. -gon$_2$), adj., care are muchii inegale; **~ hologamie** (v. holo-, v. -gamie), s.f., unire a gameților cu slabe deosebiri dimensionale și sexuale; **~ melie** (v. -melie), s.f., malformație caracterizată prin dezvoltarea inegală a membrelor; **~ menoree** (v. meno-, v. -ree), s.f., ritm neregulat al ciclurilor menstruale; **~ mer** (v. -mer), adj., format dintr-un număr inegal de părți; **~ merogamie** (v. mero-, v.-gamie), s.f., proces de unire a macrogameților cu microgameții; **~ metropie** (v. metr/o-$_2$, v. -opie), s.f., inegalitate a puterii refringente a celor doi ochi; **~ petal** (v. -pental), adj., cu petale inegale; **~ pter** (v. -pter), adj., cu aripi inegale; **~ sfigmie** (v. -sfigmie), s.f., inegalitate de amplitudine a pulsațiilor arteriale; **~ spori** (v. -spor), s.m. pl., spori diferențiați morfologic și fiziologic; **~ sporie** (v. -sporie), s.f., existența în aceeași fructificație a două sau mai multe tipuri de spori; **~ stazie** (v. -stazie), s.f., absență a izostaziei, intr-o anumită regiune geografică; **~ stilie** (v. -stilie), s.f., prezența de stile lungi și scurte la florile din aceeași specie; **~ trop** (v. -trop), adj., care nu prezintă aceleași proprietăți fizice în toate direcțiile; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., proprietate a unei substanțe de a prezenta caracteristici fizice variate în funcție de direcția de măsurare și de observare.

ANO- „anus, regiune anală". ◇ L *anus* „șezut, anus" > fr. *ano-* germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ano-*. □ **~ plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a funcției de continență a anusului; **~ proctie** (v. -proctie), s.f., anus artificial; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument tubular folosit pentru examenul endoscopic al anusului.

ANOFELO- „țînțar". ◇ gr. *anopheles* „dăunător, vătămător" > fr. *anophélo-* > rom. *anofelo-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care constituie un focar de dezvoltare a țînțarilor anofeli.

ANOM-, v. **ANOMO-**. □ **~ odonte** (v. -odont), s.f. pl., reptile fosile din ordinul teromorfelor, prezentînd caractere de mamifere, cu dinți reduși la doi canini puternici.

ANOMAL-, v. **ANOMALO-**. □ **~ oecie** (v. -oecie), s.f., prezența de flori hermafrodite și unisexuate pe același individ sau pe indivizi diferiți ai aceleiași specii.

ANOMALI- „asimetric, neregulat". ◇ L tz. *anomalus* „neregulat, nesimetric" > fr. *anomali-* > rom. *anomali-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., care prezintă flori asimetrice, neregulate.

ANOMALO- „deficiență, anomalie". ◇ gr. *anomalos* „inegal, anormal" > fr. *anomalo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *anomalo-*. □ **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru măsurarea defectelor de sensibilitate cromatică.

ANOMO- „neregulat, anormal". ◇ gr. *anomos* „neregulat" > fr. *anomo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *anomo-*. □ **~ dromie** (v. -dromie), s.f., nervație neregulată, nedispusă într-un sistem obișnuit; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., care are frunze neregulate, asimetrice; **~ merie** (v. -merie), s.f., anormalitate a numărului membrilor unui verticil floral.

ANOPL-, v. **ANOPLO-**. □ **~ ure** (v. -ur), s.f. pl., ordin de insecte cuprinzînd diferite specii de păduchi.

ANOPLO- „neprotejat, nearmat". ◇ gr. *anoplos* „nearmat, fără arme" > fr. *anoplo-*, engl. *id.* > rom. *anoplo-*. □ **~ teriu** (v. -teriu), s.m., animal erbivor fosil, care a trăit în eocenul superior.

ANOREXI- „lipsa apetitului, anorexie”. ◇ gr. *anorexia* „lipsa poftei de mîncare > fr. *anorexi-* > rom. *anorexi-*. □ **~gen** (v. -gen$_1$), adj., s.n., (substanță) care provoacă lipsa poftei de mîncare.

ANOSO- (ANOZO-) „nerecunoaștere a bolii”. ◇ gr. *anosos* „scutit de boală” > fr. *anoso-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *anoso-* și *anozo-*. □ **~gnozie** (v. -gnozie), s.f., stare psihică a unui bolnav de a nu-și recunoaște defectul sau boala proprie.

ANOZO-, v. **ANOSO-**.

ANSERI- (ANZERI-) „gîscă, rață”. ◇ L *anser, eris* „gîscă” > L sav. *anseri-*, fr. *ansèri-* > rom. *anseri-* și *anzeri-*. □ **~forme (anzeriforme)** (v. -form), s.f. pl., ordin de păsări palmipede, avînd ciocul prevăzut cu lamele cornoase, care trăiesc pe lacuri, în bălți etc. și care cuprind rațele, gîștele, lebedele.

ANSI- „toartă, inel”. ◇ L *ansa* „mîner, toartă” > fr. *ansi-*, engl. *id.* > rom. *ansi-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de toartă.

ANSO- „ansă”. ◇ L *ansa* „buclă, inel, toartă” > fr. *anso-*, engl. *id.* > rom. *anso-*. □ **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a ansei testiculare.

-ANT „floare” ◇ gr. *anthos* „floare” > fr. *-anthe*, germ. *anth*, emgl. *-anth* > rom. *-ant*.

ANT-, v. **ANTO-**. □ **~odiu** (v -odiu), s.n., tip de inflorescență racemoasă, de formă diferită pe care se prind florile sesile; *sin.* calatidiu.

ANTENI-, „antenă, apendice”. ◇ L *antenna* „vergea, antena corăbiei” > fr. *antenni-*, engl. *id.* > rom. *anteni-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., care poartă antene; **~form** (v. -form), adj., în formă de antenă sau de apendice.

-ANTER „anteră, parte a staminei”. ◇ gr. *antheros* „înflorit” > fr. *-anthère*, germ. *id.* > rom. *-anter*.

ANTERIDIO- „anteridie, organ floral”. ◇ gr. *antheridion* „floare mică” > fr. *anthéridio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *anteridio-*. □ **~for** (v. -for), s.m., pedicel al anteridiilor.

—ANTERIE „stamină, anteră”. ◇ gr. *antheros*, „înflorit” > fr. *-anthérie*, germ. *id.*, engl. *-anthery* > rom. *-anterie*.

ANTERO- „antere, anteridii”. ◇ gr. *antheros* „înflorit” > fr. *anthéro-*, germ., *id.*, engl. *id.* > rom. *antero-*. □ **~filie** (v. -filie), s.f., transformare teratologică a anterelor în petale sau în alte elemente foliacee; **~for** (v. -for), s.n., axă care poartă anterele: **~manie** (v. -manie), s.f., dezvoltare anormală a anterelor; **~zoid** (v. -zoid), s.m., celulă sexuală masculă formată în anteridie, la criptogame și gimnosperme; *sin.* zoandrospor (2).

-ANTIE „floare, înflorire, inflorescență”. ◇ gr. *anthos* „floare” > fr. *-anthie*, germ. *id.*, engl. *-anthy* > rom. *-antie*.

ANTO- „floare, floral”. ◇ gr. *anthos* „floare” > fr. *antho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, > rom. *anto-*. □ **~biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., biologie florală; **~carp** (v. -carp), s.n., fruct înconjurat de caliciul cu tendință de creștere; **~cian** (v. -cian), s.m., pigment din sucul celular al plantelor, care colorează florile, fructele și petalele în albastru, violet sau roșu; **~cliniu** (v. -cliniu), s.n., receptaculul comun al florilor; **~clor** (v. -clor), s.n., pigment galben-vrezui din sucul celular al unor flori; **~fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu flori; **~file** (v. -fil$_1$), adj., s.f. pl. (insecte) care au o afinitate deosebită pentru flori; **~fite** (v. -fit), s.f. pl., încrengătură a plantelor cu flori; *sin.* fanerogame; **~for** (v. -for), s.n., axă florală, situată între caliciu și corolă, care poartă petalele, staminele și pistilul; **-geneză** (v. -geneză), s.f., formare a florilor din părțile vegetale ale plantei; **~id** (v. -id), adj., în formă de floare; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., plantă fosilă în formă de floare; **~liză** (v. -liză), s.f. **1.** Separare sau multiplicare a pieselor florale. **2.** Metamorfoză regresivă a organelor florale; **~logie$_1$** (v. -logie$_1$), s.f., studiul sistematic al florilor; **~logie$_2$** (v. -logie$_2$), s.f., culegere de texte reprezentative din operele unuia sau ale mai multor autori; *sin.* crestomație; **~ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere a florilor; **~taxie** (v. -taxie), s.f., mod de așezare a florilor pe ramură sau pe axa inflorescenței; **~tropic** (v. -tropic), adj., referitor la mișcările de curbare a florilor sub influența factorilor externi; **~zoare** (v. -zoar), s.n. pl., clasă de celenterate marine sedentare, cuprinzînd polipii izolați (actiliniile) sau grupați în colonii (coralii, madreporii).

ANTRAC-, v. **ANTRACO-**. □ **~noză** (v. -noză), s.f., boală a plantelor provocată de anumite ciuperci parazite microscopice, caracterizată prin apariția unor pete brune pe frunze, fructe și tulpină.

ANTRACO- „cărbune, carbon, antrax; carbonic”. ◇ gr. *anthrax, akos* „cărbune” > fr. *anthraco-*, engl. *id.*, it. *antraco-*, germ. *anthrako-* > rom. *antraco-*. □ **~id** (v. -id), adj. **1.** Cu aspect de antrax. **2.** Care are culoarea cărbunelui; **~litic** (v. -litic$_1$), s.n., ansamblul perioadelor carbonifer și permian, avînd caracteristici paleontologice asemănătoare; **~terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a carbonului în scop terapeutic; **~teriu** (v. -teriu), s.m., gen de mamifere paricopitate fosile oligocene, asemănătoare cu suidele, descoperite mai ales în sedimentele de cărbuni; **~zauri** (v. -zaur), s.m. pl., ordin de amfibieni fosili din grupul labirintodonților, care au trăit în carbonifer și permian.

ANTRO- „cavitate, scobitură, spațiu gol, antru; antral”. ◇ gr. *antron* „peșteră” > fr. *antro-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *antro-*. □ **~celulotomie** (v. celulo-, v. -tomie), s.f., excizie a apofizei mastoide; **~pilorectomie** (v. pilor/o-, v. -ectomie), s.f., rezecție a regiunii sfincterului piloric; **~scop** (v. -scop), s.n., endoscop pentru exploatarea modificărilor de la suprafața mucoasei antrosinuzale; **~stomie** (v. -stomie), s.f. **1.** Operație chirurgicală de deschidere a unui antru în vederea drenării. **2.** Lărgire operatorie a deschiderii buzelor pentru ușurarea accesului în cavitatea bucală, micșorată prin cicatrice traumatică; **~tomie** (v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a unei cavități anatomice.

-ANTROP „ființă umană, om”. ◇ gr. *anthropos* „om” > fr. *-anthrope*, it. *-antropo*, germ. *-anthrop*, engl. *-anthrope* > rom. *-antrop*.

ANTROP-, v. **ANTROPO-**. □ **~onim** (v. -onim), s.n., nume de persoană; **~onimie** (v. -onimie), s.f., ramură a lingvisticii care studiază numele de persoană.

-ANTROPIE „persoană, ființă omenească". gr. *anthropos* „om" > fr. *-anthropie*, germ. *id.*, engl. *-anthropy* > rom. *-antropie*.

ANTROPO- „ființă umană, om; uman, omenesc". ◇ gr. *anthropos* „om" > fr. *anthropo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *antropo-*. □ **~ biocenoză** (v. bio-, v. -cenoză$_1$), s.f., totalitatea organismelor vegetale și animale dintr-un anumit mediu, influențată de activitatea economică a speciei umane; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., ramură a biologiei care studiază specia umană și maimuțele antropoide; **~ centric** (v. -centric), adj., care raportează totul la om sau care face din om centrul universului; **~ core** (v. -cor), adj., s.f. pl. (plante) ale căror semințe și fructe sînt răspîndite prin intermediul omului; **~ corie** (v. -corie$_2$), s.f., diseminare a plantelor spontane sau cultivate prin intermediul omului; **~ fag** (v. -fag), adj., s.m. și f. (persoană) care se hrănește cu carne de om; **~ fagie** (v. -fagie), s.f. **1.** Folosire a cărnii de om drept hrană. **2.** Obicei al unor animale de a-și mînca semenii; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., s.f. pl. **1.** Adj. (Despre o plantă sau un animal) Care crește pe lîngă așezările omenești. **2.** S.f. pl. Plante polenizate artificial; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., preferință a unor insecte de a se hrăni mai ales pe seama omului; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante cultivate de om și buruienile din cultura acestora; **~ fob** (v. -fob), adj., s.m. și f. (persoană) care suferă de antropofobie **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de oameni; **~ gen** (v. gen$_1$), adj., s.n. **1.** Adj. Care se datorează acțiunii omului. **2.** Adj. Care dă naștere la oameni. **3.** S.n. Ultima perioadă a neozoicului, în care a apărut omul; *sin.* cuaternar; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., parte a antropologiei care studiază originea, evoluția și dezvoltarea speciei umane; *sin.* antropogenie; **~ genic** (v. -genic), adj., generat de om; **~ genie** (v. -genie$_1$) s.f., antropogeneză*; **~ geografie** (v. geo-, v. -grafie), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu studiul populației și al așezărilor omenești; *sin.* geografie umană, geografie a populației. **2.** Ramură a geografiei care consideră, în mod eronat, mediul natural ca factor primordial al dezvoltării societății; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., explicație mitică privind apariția omului; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Descriere anatomică a corpului uman în legătură cu anumite trăsături specifice raselor și tipurilor biologice. **2.** Disciplină care se referă la prezența, distribuția și capacitatea de adaptare a omului la mediul geografic; **~ ide** (v. -id), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Antropomorf (1). **2.** S.n.pl. Grup de maimuțe evoluate, de talie mare, asemănătoare cu omul, lipsite de coadă și avînd un encefal voluminos, fiind reprezentate de cîteva forme fosile de la sfîrșitul terțiarului și începutul cuaternarului; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., adorație a unei zeități, concepute sub formă umană; **~ latru** (v. -latru), s.m. și f. **1.** (Persoană) care adoră o divinitate reprezentată în forme umane. **2.** (Persoană) care adoră și divinizează omul; **~ lit** (v. -lit$_1$) s.n., fosile umane petrificate; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în antropologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință care studiază originea, evoluția și variabilitatea biologică a omului, în strînsă corelație cu condițiile naturale; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Studiul proporțiilor corpului omenesc. **2.** Tehnică a măsurării diferitelor părți ale corpului uman; *sin.* somatometrie. **3.** Metodă de identificare a animalelor pe baza descrierii, dimensiunii, formei și a amprentelor digitale ale acestora; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea dimensiunilor segmentare ale corpului omenesc; **~ morf** (v. -morf), adj., s.n. **1.** Adj. Care are forma figurii umane; *sin.* antropoid. **2.** S.n. Obiect de artă avînd formă de ființă omenească. **3.** S.n.pl. Grup de maimuțe superioare, asemănătoare cu omul; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., totalitatea modificărilor morfologice care au marcat trecerea de la animal la om, în procesul de antropogeneză; **~ nosologie** (v. noso-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază bolile speciei umane; **~ paleontologie** (v. pale/o-, v. onto-, v. -logie$_1$), s.f., ramură a paleontologiei care studiază fosilele umane; **~ patie** (v. -patie), s.f. **1.** Delir caracterizat prin faptul că bolnavul consideră că are una sau mai multe persoane în propriul său corp, le simte și le aude vocea. **2.** Atribuirea de însușiri psihice și de stări afective, specific umane, obiectelor, mediului înconjurător și naturii; **~ pitec** (v. -pitec), s.m., animal fosil ipotetic, intermediar între maimuță și om, considerat ca precursor al hominidelor; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., reconstituire a formelor anatomice ale speciilor umane dispărute, pornindu-se de la elementele scheletelor descoperite; **~ psihologie** (v. psiho-, v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu studiul creațiilor și tradițiilor populare : **~ sferă** (v. -sferă), s.f., totalitatea așezărilor omenești și a relațiilor acestora cu mediul vital (biocenoze); **~ somatologie** (v. somato-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază structura și funcțiile organice ale corpului uman; **~ speologie** (v. speo-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază resturile fosile umane din peșteri; **~ tehnie** (v. -tehnie), s.f., arta de a dezvolta armonios ființa umană; *sin.* antropotehnică; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., anatomie a corpului uman ; **~ zofie** (v. -zofie), s.f., doctrină teozofică în cadrul căreia divinitatea este înlocuită cu ființa umană divinizată; **~ zoic** (v. -zoic), s.n., era cuaternară; **~ zoogen** (v. zoo-, v. -gen$_1$), adj., cu existența legată de a omului și a animalelor domestice; **~ zoonoză** (v. zoo-, v. -noză), s.f., maladie întîlnită la oameni sau la animale și care se poate transmite reciproc.

ANULO- „inel, orificiu inelar; anular". ◇ L *annulus* „inel" > fr. *annulo-*, engl. *id.* > rom. *anulo-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., eritrocit subțire, în formă de inel; **~ id** (v. -id), adj., în formă de inel; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., reparare chirurgicală a unui orificiu anular anormal.

ANXIO- „teamă, anxietate, angoasă". ◇ L *anxius* „neliniștit, tulburat" > fr. *anxio-* > rom. *anxio-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce teamă, anxietate; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj., s.n. (medicament) care combate neliniștea, anxietatea.

ANZERI-, v. **ANSERI-**

AORT-, v. **AORTO-**. □ **~ ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatare a aortei; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablațiune chirurgicală a unei părți din aortă.

AORTO- „aortă". ◇ gr. *aorte* „vînă, marea arteră" > fr. *aorto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *aorto-*. □ ~ **arteriografie** (v. *arterio-* v. -grafie), s.f., radiografie a aortei și a ramificațiilor ei, după injectarea în aparatul circulator a unei substanțe opace la razele X; ~ **clazie** (v. clazie), s.f., ruptură a aortei; ~ **grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a aortei, cu ajutorul unei substanțe de contrast; ~ **rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a unei aorte; ~ **stenoză** (v. -stenoză), s.f., îngustare patologică a pereților aortei; ~ **tomie** (v. -tomie), s.f., incizie longitudinală a peretelui ventral al aortei.

APENDIC-, v. **APENDICO-**. □ ~ **algie** (v. -algie), s.f., durere localizată la nivelul apendicelui; ~ **ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablațiune chirurgicală a apendicelui; *sin.* apendictomie; ~ **tomie** (v. -tomie), s.f., apendicectomie *.

APENDICO- „apendice, apendicular". ◇ L *appendix, icis* „adaos, coadă, ceea ce atîrnă" > fr. *appendico-*, engl. *id.* > rom. *apendico-*. □ ~ **cel** (v. -cel_2), s.n., hernie a apendicelui; ~ **liză** (v. -liză), s.f., eliberare chirurgicală a apendicelui de aderențele care-l fixează de organele din jur; ~ **stomie** (v. -stomie), s.f., operație medicală de creare a unui drenaj al conținutului cecal către exterior, prin intermediul lumenului apendicular.

APERTO- „deschidere, apertură". ◇ L *apertus* „deschis, descoperit" > fr. *aperto-* germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *aperto-*. □ ~ **metru** (v. -$metru_1$), s.n., instrument pentru determinarea aperturii obiectivelor microscoapelor.

API- „albină, de albină, albinărit". ◇ L *apis* „albină" > fr. *api-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *api-*. □ ~ **col** (v. -col_1), adj., care se referă la creșterea albinelor; ~ **cultor** (v. -cultor), s.m. și f., persoană care se ocupă cu apicultura; ~ **cultură** (v. -cultură), s.f., știință care studiază creșterea albinelor; ~ **form** (v. -form), adj., în formă de albină; ~ **fug** (v. -fug), adj., s.n. (preparat) folosit ca mijloc de protecție contra albinelor; ~ **terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a produselor apicole în scop terapeutic; ~ **vor** (v. -vor), adj., care distruge sau care devorează albinele.

APIC-, v. **APICO-**. □ ~ **ectomie** (v. -ectomie), s.f., operație chirurgicală de ablație a porțiunii apicale a unei rădăcini dentare.

APICI- „vîrf, extremitate". ◇ L *apex, icis* „culme, vîrf" > fr. *apici-*, engl. *id.* > rom. *apici-*. □ ~ **flor** (v. -flor), adj., care are florile grupate în vîrful plantei; ~ **form** (v. -form), adj., în formă de vîrf ascuțit.

APICO- „vîrf, extremitate; apical". ◇ L *apex, icis*, „creștet, vîrf" > fr. *apico-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *apiko-* > rom. *apico-*. □ ~ **liză** (v. -liză), s.f. **1.** Operație medicală a vîrfului unui plămîn. **2.** Leziune localizată la vîrful rădăcinii dentare; ~ **tomie** (v. -tomie), s.f., operație medicală de trepanare a porțiunii apicale a rădăcinii dentare.

APIRO- „lipsa febrei". ◇ gr. *apyros* „fără febră" > fr. *apyro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *apiro-*. □ ~ **gen** (v. -gen_1), adj., care previne sau care împiedică apariția febrei.

APLANO- „nemișcat, imobil". ◇ gr. *aplanes* „fără deviație, fixat" > fr. *aplano-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *aplano-*. □ ~ **gametange** (v. gamet/o-, v. -ange), s.m., organ sexual al plantelor, în care se formează aplanogameții; ~ **spor** (v. -spor), s.m., celulă reproducătoare asexuată, imobilă și uninucleată, specifică algelor și ciupercilor; ~ **sporange** (v. -spor/o-, v. -ange), s.m., sporange care conține aplanospori.

APLO-, v. **HAPLO-**.

APODEMI- „vagabondaj". ◇ gr. *apodemia* „călătorie" > fr. *apodémi-*, germ. *id.* > rom. *apodemi-*. □ ~ **algie** (v. -algie), s.f., tendință patologică spre vagabondare.

-APSĂ „unire, aderență, contact". ◇ gr. *hapsis* „unire, fuziune, joncțiune" > fr. *-apse*, germ. *id.* > rom. *-apsă*.

ARAHNO- „păianjen, pînză de păianjen". ◇ gr. *arakhne* „păianjen" > fr. *arachno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *arahno-*. □ ~ **dactilie** (v. -dactilie), s.f., deformație congenitală, caracterizată prin alungirea și subțierea excesivă a degetelor; *sin.* dolihostenomelie; ~ **fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de păianjeni; ~ **id** (v. -id), adj., asemănător cu o pînză de păianjen; ~ **idă** (v. -id), s.f., una dintre cele trei membrane care acoperă meningele; ~ **log** (v. -log), s.m. și f., specialist în arahnologie; ~ **logie** (v. -$logie_1$), s.f., ramură a zoologiei care se ocupă cu studiul arahnidelor.

ARAIO-, v. **$AREO_1$-**.

ARANEI- „păianjen". ◇ L *aranea* „păianjen" > fr. *aranéi-*, engl. *id.* > rom. *aranei-*. □ ~ **form** (v. -form), adj., în formă de păianjen.

ARANEO- „păianjen". ◇ L *aranea* „păianjen" > fr. *aranéo-*, engl. *id.* > rom. *araneo-*. □ ~ **grafie** (v. -grafie), s.f., parte a entomologiei care se ocupă cu descrierea păianjenilor; ~ **logie** (v. -$logie_1$), s.f., parte a entomologiei referitoare la păianjeni.

ARBORI- „arbore, arbust, plantă lemnoasă". ◇ L *arbor, oris* „copac, arbore" > fr. *arbori-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *arbori-*. □ ~ **cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanță) care servește pentru combaterea unor plante lemnoase; ~ **col** (v. -col_1), adj., care crește sau care trăiește în arbori; ~ **cultor** (v. -cultor), s.m. și f., persoană care se ocupă cu arboricultura; ~ **cultură** (v. -cultură), s.f., disciplină care studiază cultura arborilor și a arbuștilor; ~ **form** (v. -form), adj., cu înfățișare de arbore; ~ **gen** (v. -gen_2) adj., care produce arbori.

ARCHE-, v. **ARHE-**

ARCHEGO-, v. **ARHEGO-**

ARCHEO-, v. **ARHEO-**

ARCHI-, v. **ARHI-**

ARCHIO- „plasă, rețea; reticular". ◇ gr. *arkys* „năvod, plasă" > fr. *arkyo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *archio-*. □ ~ **crom** (v. -crom), adj. (despre neuroni) cu granulele Nissl aranjate sub formă de plasă.

ARCI- „arc". ◇ L *arcus* „boltă, arc" > fr. *arci-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *arci-*. □ ~ **form** (v. -form), adj., de forma unui arc.

ARCTO- „regiune polară". ◇ gr. *arktoos* „arctic, septentrional" > fr. *arcto-*, engl. *id.*, germ. *arkto-* > rom. *arcto-*. □ ~ **fil** (v. -fil_1), adj. (despre plante) care crește în regiunile nordice.

ARDO- „temperatură mare". ◇ L *ardor* „arșiță, căldură" > germ. *ardo-* > rom. *ardo-*. □ ~ **metru**

(v. -metru₁), s.n., pirometru cu radiație, folosit pentru temperaturile ridicate.

ARENI- „nisip, loc nisipos". ◇ L *arena* „nisip" > fr. *aréni-*, engl. *id.* > rom. *areni-*. ☐ **~ col** (v. -col₁), adj., care crește pe terenuri nisipoase; **~ fer** (v. -fer), adj., care conține nisip; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de nisip.

-ARENIE „descendență masculină". ◇ gr. *arrhen* „bărbat" > fr. *-arrhénie*, germ. *id.* > rom. *-arenie.*

ARENO- (ARHENO-) „bărbat, mascul, patern". ◇ gr. *arrhen, enos* „bărbat" > fr. *arrhéno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *areno-* și *arheno-*. ☐ **~ geneză (arhenogeneză)** (v. -geneză), s.f., producere exclusivă de descendenți masculi; *sin.* arenogenie; **~ genic** (v. -genic), adj., producător de urmași exclusiv de sex masculin; **~ genie (arhenogenie)** (v. -genie₁), s.f., arenogeneză*; **~ tochie** (v. -tochie), s.f., producere exclusivă de urmași masculi prin partenogeneză.

AREO₁- (ARAIO-) „puțin dens, aeros, gazos". ◇ gr. *araios* „puțin dens, rar, rarefiat" > fr. *aréo-*, germ. *aräo-*, engl. *areo-* > rom. *areo-* și *araio-*. ☐ **~ cardie** (v. -cardie), s.f., ritm cardiac lent; **~ cel** (v. -cel₂), s.n., tumoare gazoasă a gitului; **~ metrie** (v. -metrie₁) s.f., disciplină care se ocupă cu determinarea densității lichidelor cu ajutorul areometrului; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., aparat care servește la determinarea densității unui lichid; **~ picnometru** (v. picno-, v. -metru₁), s.n., instrument compus dintr-un areometru și un picnometru, folosit pentru determinarea densității lichidelor; **~ stil** (v. -stil), s.m., sistem arhitectonic, în care coloanele sint dispuse la distanță în grupuri de cite două.

AREO₂- „suprafață, areal". ◇ L *area* „loc neted, arie de treierat" > fr. *aréo-*, engl. *id.* > rom. *areo-*. ☐ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., studiul și descrierea răspîndirii plantelor în spațiu; **~ logie** (v. -logie₁), s.f. **1.** Studiul repartizării ariilor dialectale pe un anumit teritoriu. **2.** Disciplină care studiază arealul de răspîndire a speciilor de plante.

AREOLI- „gropiță, adîncitură". ◇ L *areola* „brazdă, cavitate mică" > fr. *aréoli-*, engl. *id.* > rom. *areoli-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj., în formă de gropiță.

ARGENTI- „argint". ◇ L *argentum, i* „argint" > fr. *argenti-*, engl. *id.* > rom. *argenti-*. ☐ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține argint.

ARGENTO- „argint". ◇ L *argentum* „argint" > fr. *argento-*, engl. *id.* > rom. *argento-*. ☐ **~ metru** (v. -metru₁), s.n., colorimetru utilizat pentru determinarea conținutului în argint al unei soluții; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., multiplicare prin fotoreproducere, developarea făcîndu-se succesiv în soluție de nitrat de argint și de oxalat de potasiu.

ARGILI- „argilă". ◇ L *argilla* „lut, argilă" > fr. *argili-*, engl. *argilli-* > rom. *argili-*. ☐ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține argilă; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de argilă; *sin.* argiloid.

ARGILO- „lut, argilă". ◇ gr. *argillos* „argilă" > fr. *argilo-* > rom. *argilo-*. ☐ **~ id** (v. -id), adj., argiliform*; **~ lit** (v. -lit₁), s.n., tuf vulcanic provenit din riolite și din porfire cuarțifere; **~ trof** (v. -trof), adj. (despre un teren) care conține mari cantități de argilă în suspensie; **~ trofie** (v. -trofie), s.f., calitate a solurilor argilotrofe.

ARGIRO- „argint, argintiu". ◇ gr. *argyros* „argint" > fr. *argyro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *argiro-*. ☐ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct de culoare argintie; **~ fil** (v. -fil₁), adj., care are afinitate pentru sărurile de argint.

ARGO- „pasiv". ◇ gr. *argos* „inactiv, pasiv" > fr. *argo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *argo-*. ☐ **~ taxie** (v. -taxie), s.f., orînduire pasivă a cloroplastelor, ca urmare a forței de gravitație, în neoformațiile plasmatice.

-ARH „conducător, șef, căpetenie, îndrumător". ◇ gr. *arkhos* „șef, conducător" > fr. *-arque*, germ. *-arch*, engl. *-arch* > rom. *-arh.*

ARHE- (ARCHE-) „început, origine; arhaic, primitiv". ◇ gr. *arkhe* „origine, început" > fr. *arché-*, it. *arche-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *arhe-* și *arche-*. ☐ **~ bioză** (v. -bioză), s.f., origine a vieții pe pămînt; *sin.* arheogeneză; **~ cultură** (v. -cultură), s.f. **1.** Cultură arhaică a unei societăți istorice. **2.** Sinteză globală a arhetipurilor sau modelelor primare ale culturii din perioada antropogenezei pînă în perioada diferitelor etnogeneze; **~ gon** (v. -gon₁), s.n., organ de reproducere în formă de butelie, în care se formează gameții femeli, caracteristic pentru ferigi, mușchi și gimnosperme; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., abiogeneză*; **~ goniofor** (v. gonio-, v. -for), s.n., suport al arhegoanelor, la plantele hepatice; **~ spor** (v. -spor), s.m., celulă din care, prin diviziune, se formează atît celulele-mamă sporifere din capsula mușchilor sau din sporangele ferigilor, cît și celulele-mamă din sacul embrionar al plantelor superioare; **~ tip** (v. -tip), s.n. **1.** Concept platonician care desemnează ideile ca model etern al lucrurilor. **2.** Fiecare din simbolurile ancestrale universale care apar, potrivit terminologiei psihanalizei, în visuri sau în mitologii. **3.** Specie primordială în evoluția filogenetică.

ARHEGO- (ARCHEGO-) „străvechi, preistoric". ◇ gr. *arkhegos* „primul, cel dintîi" > fr. *archégo-* > rom. *arhego-* și *archego-*. ☐ **~ zaur** (v. -zaur), s.m., animal amfibiu uriaș dispărut, ale cărui relicve se găsesc în terenurile din permian.

ARHENO-, v. **ARENO-**.

ARHEO- (ARCHEO-) „vechi, primitiv, străvechi, arhaic, primar". ◇ gr. *arkhaios* „vechi, primitiv" > fr. *archéo-*, it. *id.*, germ. *archaeo-* > rom *arheo-* și *archeo-*. ☐ **~ astronomie** (v. astro-, v. -nomie), s.f., disciplină care studiază datele astronomiei arhaice potrivit simbolurilor iconografice din preistorie; **~ cete** (v. -cete), s.n.pl., mamifere cetacee vechi adaptate la viața marină, care apar în eocenul inferior; **~ etnologie** (v. etno-, v. -logie₁), s.f., paleontologie*; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante antropofile, răspîndite în culturile preistorice; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu publicarea izvoareor istorice antice. **2.** Reprezentare cu ajutorul artelor plastice a unor scene antice; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în arheologie; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., știință care studiază istoria societății omenești pe baza vestigiilor culturilor materiale; **~ plasmă** (v. -plas

mă), s.f., substanță din care se formează asterul și centrozomii; **~ pteris** (v. -pteris), s.m., criptogamă vasculară fosilă din clasa ferigilor, caracteristică pentru devonianul superior; **~ pterix** (v. -pterix), s.m., pasăre fosilă, prezentînd caractere de reptilă; **~ zoic** (v. -zoic), s.n., eră geologică în care au apărut primele organisme unicelulare.

ARHI- (ARCHI-) „primitiv, arhaic, primar, străvechi". ◇ gr. *arkhi* „primul" > fr. *archi-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *arhi-* și *archi-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., primordiu de fructificație, la ascomicete; **~ cleistogamie** (v. cleisto-, v. -gamie), s.f., tip de fertilizare la florile închise; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., abiogeneză*; **~ gonie** (v. -gonie), s.f. abiogeneză*; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., clasă de ciuperci primitive unicelulare microscopice, parazite sau saprofite, cu înmulțire sexuată sau asexuată; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., protoplast nediferențiat încă în plasmă și nucleu, specific bacteriilor și cianoficeelor.

-ARHIE$_1$ „putere, stăpînire, conducere". ◇ gr. *arkhos* „șef, comandant, conducător" > fr. *-archie*, it. *-archia*, germ. *-archie*, engl. *-archy* > rom. *-arhie*.

-ARHIE$_2$ „izolare, autonomie". ◇ gr. *arkeo, arkein* „a fi de ajuns, a fi suficient" > it. *-archia*, fr. *-arcie*, germ. *-arkie*, engl. *-arky* > rom. *-arhie*.

ARISTERO- „în partea stîngă". ◇ gr. *aristeros* „la stînga" > fr. *aristéro-*, engl. *id.* > rom. *aristero-*. □ **~ stil** (v. -stil), adj., cu stilul situat în partea stîngă a axei florale.

ARISTI- „aristă, țeapa gramineelor" ◇ L *arista* „spic, țeapa spicului" > fr. *aristi-*, engl. *id.* > rom. *aristi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține țepi; **~ form** (v. -form), adj., de forma aristei.

ARISTO- „distins, nobil, perfect". ◇ gr. *aristos* „cel mai bun, foarte distins" > fr. *aristo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *aristo-*. □ **~ crat** (v. -crat), s.m. și f., persoană care aparține aristocrației; **~ crație** (v. -crație), s.f., pătură a unei clase sociale sau a unui grup social care se bucură de diferite privilegii; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., procesul apariției de noi caractere de adaptare.

ARITENO- „pîlnie, căuș, gîtlej". ◇ gr. *arytaina* „pîlnie, ulcior, ceainic" > fr. *aryténo-*, engl. *id.*, it. *aritено-* > rom. *aritеno-*. □ **~ id** (v. -id), s.n., cartilaj laringian pereche, care întinde corzile vocale; **~ idectomie** (v. -id, v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a cartilajului aritenoid.

ARITMO- „număr, cifră, numărătoare, calcul". ◇ gr. *arithmos* „număr" > fr. *arithmo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *aritmo-* > rom. *aritmo-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de numirea cifrelor; **~ graf** (v. -graf), s.n., aritmometru înregistrator; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a numerelor; **~ grif** (v. -grif), s.n., specie enigmistică la care literele cuvintelor sînt reprezentate prin cifre; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință care studiază proprietățile numerelor, independent de operațiile care se pot efectua cu ele; **~ manie** (v. -manie), s.f., obsesie patologică a calculelor aritmetice; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat care efectuează, mecanic sau manual, operații aritmetice.

ARO- „salt, evoluție, treaptă superioară". ◇ gr. *airo, airein* „a ridica, a crește, a spori" > fr. *aro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *aro-*. □ **~ morf** (v. -morf), adj., care prezintă structură rezultată din aromofoză; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., totalitatea modificărilor adaptative care apar la organismele vii.

ARTERI-, v. **ARTERIO-**. □ **~ ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatare patologică a unei artere; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a unui segment dintr-o arteră; **~ ectopie** (v. -ectopie), s.f., traiect anormal al unei artere.

ARTERIO- „arteră, arterial". ◇ gr. *arteria* „artera trahee" > fr. *artério-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *arterio-*. □ **~ centeză** (v. -centeză), s.f., puncție arterială; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., metodă de cultivare a agenților patogeni ai unor boli infecțioase, prin însămînțarea sîngelui prelevat de la un bolnav prin puncție arterială; **~ flebografie** (v. flebo-, v. -grafie), s.f., radiografie a unei artere și a ramificațiilor sale; **~ graf** (v. -graf), s.n., sfigmograf*; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Radiografie a arterelor. **2.** Metodă de înregistrare grafică a pulsului arterial; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., sfigmogramă*; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., concrețiune calcaroasă aflată în pereții arterelor sclerozate sau într-un trombus arterial; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul arterelor; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., pierdere a consistenței unui țesut arterial; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea diametrului unei artere; **~ necroză** (v. -necroză), s.f., proces de necrozare a arterelor; **~ patie** (v. -patie), s.f., maladie a pereților arteriali; **~ piezogramă** (v. piezo-, v. -gramă), s.f., arteriogramă obținută cu un microfon prevăzut cu un cristal piezoelectric; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală plastică de refacere a unui perete arterial distrus; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., sutură chirurgicală a unei artere; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie a unei artere; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., proces de îngroșare și de pierdere a elasticității pereților arterelor și arteriolelor; **~ spasm** (v. -spasm), s.n., contracție spasmodică a pereților arteriali; **~ stenoză** (v. -stenoză), s.f., îngustare patologică a vaselor arteriale; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a arterelor pentru injectarea unor medicamente; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în arteriotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unei artere; **~ tripsie** (v. -tripsie), s.f., operație chirurgicală de strivire a peretelui arterial; **~ xeroză** (v. -xeroză), s.f., întărire a peretelui arterial prin hipergeneză conjunctivă.

ARTIO- „egal, pereche, simetric". ◇ gr. *artios* „cu soț, egal, pereche" > fr. *artio-*, engl. *id.* > rom. *artio-*. □ **~ dactil** (v. -dactil), adj., s.n. **1.** Adj. Paricopitat, cu degete perechi. **2.** S.n.pl. Ordin de mamifere terestre, erbivore și ungulate, de talie mare, avînd la fiecare picior un număr egal de degete; **~ zoare** (v. -zoar), s.n.pl., animale metazoare cu simetrie bilaterală, cuprinzînd anelidele, moluștele, artropodele etc.

ARTO- „sferic, rotund". ◇ gr. *artos* „pîine" > fr. *arto-*, engl. *id.* > rom. *arto-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.m., plantă lemnoasă tropicală, cu fructul mare, sferic și gust de pîine; *sin.* arbore de

pline; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., concrețiune pietroasă de formă rotunjită.

ARTR-, v. **ARTRO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere localizată la nivelul articulațiilor; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție a unei articulații; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate articulară; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., durere a articulațiilor.

-ARTRIE „articulație, încheietură". ◇ gr. *arthron* „articulație, încheietură" > fr. *-arthrie*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-artrie*.

ARTRO- „articulație, încheietură, ligament; articular, ligamentos". ◇ gr. *arthron* „articulație, încheietură" > fr. *arthro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *artro-* > rom. *artro-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., acumulare patologică de lichid în articulații; **~ centeză** (v. -centeză), s.f., puncție a unei articulații; **~ cinetic** (v. -cinetic), adj., referitor la mișcările articulare; **~ clazie** (v. -clazie), s.f., rupere chirurgicală a unei anchiloze fibroase; **~ deză** (v. -deză), s.f., suprimare chirurgicală a mobilității unei articulații; **~ fite** (v. -fit), s.n.pl., corpuri străine articulare care iau naștere în articulații în urma unor leziuni traumatice sau patologice; *sin.* artrolite; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care este generat de articulații; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a unei articulații; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., clișeu radiografic al unei articulații; **~ gripoză** (v. -gripoză), s.f., maladie congenitală caracterizată prin imobilizări persistente și prin deformații ale articulațiilor; *sin.* artromiodisplazie; **~ lite** (v. -lit$_1$), s.n.pl., artrofite*; **~ liză** (v. -liză), s.f., secționare chirurgicală a ligamentelor unei articulații anchilozate; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază articulațiile; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., hiperlaxitate ligamentară; **~ mer** (v. -mer), s.n., parte a unui organism articulat; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument care măsoară unghiul de mobilitate al unei articulații; **~ miodisplazie** (v. mio$_1$-, v. dis-, v. -plazie), s.f., artrogripoză*; **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a unei articulații; **~ pioză** (v. -pioză), s.f. **1.** Colecție intraarticulară de puroi. **2.** Artrită purulentă; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., intervenție chirurgicală pentru redarea mișcărilor unei articulații anchilozate; *sin.* artroplazie; **~ plazie** (v. -plazie), s.f., artroplastie*; **~ pneumografie** (v. pneumo-, v. -grafie), s.f., examen radiografic al unei articulații în care s-a introdus aer; **~ pode** (v. -pod), s.n. pl., încrengătură de animale nevertebrate, cu schelet extern chitinos, cu membrele și corpul din inele articulate; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument medical optic utilizat în artroscopie; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a leziunilor dintr-o articulație cu ajutorul artroscopului; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor de rezistență articulat, format prin segmentarea bazipetală a hifelor, specific algelor; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., deschidere chirurgicală a unei operații; *sin.* artrotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., artrostomie*.

-ARTROZĂ „degenerare articulară, afecțiune ligamentoasă". ◇ gr. *arthrosis* „articulație, încheietură" > fr. *-arthrose*, germ. *id.* > rom. *-artroză*.

ARUNDI- „trestie". ◇ L *arundo* „trestie, stuf" > engl. *arundi-* > rom. *arundi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., pe care cresc trestii; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de trestie.

ARVI- „ogor, cîmp". ◇ L *arvum* „cîmpie, ogor" > fr. *arvi-*, engl. *id.* > rom. *arvi-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care crește sau care trăiește pe cîmp.

ASCI- „ască". ◇ gr. *askos* „pungă" > fr. *asci-*, engl. *id.* > rom. *asci-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă asce.

ASCO- „ască". ◇ gr. *askos* „pungă, sac, burduf" > fr. *asco-* engl. *id.*, it. *id.*, germ. *asko-* > rom. *asco-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., corp de fructificație producător de asce și de ascospori; **~ for** (v. -for), s.n., hifă purtătoare de asce; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce asce; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de producere a ascelor; *sin.* ascogenie; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., ascogeneză*; **~ gon** (v. -gon$_1$), s.n., terminație a hifei, prezentă la ascomicete; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., clasă de ciuperci saprofite sau parazite, care se înmulțesc prin spori formați în ască; **~ spor** (v. -spor), s.m., celulă reproducătoare asexuată, formată în ască; **~ stromă** (v. -stromă), s.f., ansamblu de hife împletite, în care sînt afundate periteciile.

ASIMETRO- „neregulat, disproporționat". ◇ gr. *asymmetros* „neregulat, asimetric" > fr. *asymmetro-*, engl. *id.* > rom. *asimetro-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct asimetric, neregulat.

ASOMATO- „necunoaștere a corpului, lipsit de corp". ◇ gr. *asomatos* „fără trup" > fr. *asomato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *asomato-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante inferioare care nu provin din celule somatice și sînt lipsite de țesuturi permanente; **~ gnozie** (v. -gnozie), s.f., tulburare caracterizată prin necunoașterea unuia sau a mai multor segmente ale corpului uman.

ASPALO- „cîrtiță". ◇ gr. *aspalax* „cîrtiță" > fr. *aspalo-*, germ. *id.*, engl. *id* > rom. *aspalo-*. □ **~ id** (v. -id), adj., cu înfățișare de cîrtiță; **~ som** (v. -som), s.m., monstru caracterizat printr-o eventrație care ocupă porțiunea inferioară a abdomenului, iar aparatul urinar, genital și intestinal se deschid în exterior prin orificii distincte.

ASPERGILI- „pămătuf". ◇ L *aspergillum* „perie, pămătuf" > fr. *aspergilli-*, engl. *id.* > rom. *aspergili-*. □ **~ form** (v. -form) adj., în formă de pămătuf.

ASPERI- „rigid, aspru, rugos". ◇ L *asper* „aspru" > fr. *aspéri-*, engl. *id.* > rom. *asperi-*. □ **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpină rigidă și aspră.

ASPIDO- „scut". ◇ gr. *aspis, idos* „scut, pavăză" > fr. *aspido-* > rom. *aspido-*. □ **~ ceras** (v. -ceras), s.m., moluscă cefalopodă fosilă din jurasicul superior, cu cochilie ornamentată și răsucită spre partea dorsală.

ASPORO- „lipsit de spori". ◇ gr. *asporos* „neînsămînțat" > fr. *asporo-*, engl. *id.* > rom. *asporo-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care nu produce sau care nu se înmulțește prin spori.

ASTACI- „rac". ◇ L *astacus* „rac" > fr. *astaci-*, engl. *id.* > rom. *astaci-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a acvaculturii, care se ocupă cu creșterea racilor; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de rac; *sin.* astacoid, astacomorf.

ASTACO- „rac, crustaceu". ◇ gr. *astakos* „rac". > fr. *astaco-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *astaco-*. □ **~ id** (v. -id), adj., astaciform*; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n.,

crustaceu petrificat; **~mori** (v. -morf), adj., astaciform*.
ASTAZO- „dezechilibru, instabilitate". ◇ gr. *astasos* „instabil, nestatornic" > fr. *astaso-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *astazo-*. □ **~bazofobie** (v. bazo-, v. -fobie), s.f., incapacitate de a sta în picioare și de a merge, determinată de o teamă nemotivată, întîlnită la bonavii cu tulburări de echilibru.
ASTEN-, v. **ASTENO-**. □ **~opie** (v.-opie), s.f., oboseală oculară.
-ASTENIE „oboseală, istovire". ◇ gr. *astheneia* „debilitate, slăbiciune" > fr. *-asthénie*, germ. *id.* > rom. *-astenie*.
ASTENO- „oboseală, slăbire, debilitate". ◇ gr. *asthenos* „fără forță, slăbit" > fr. *asthéno-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *asteno-* > rom. *asteno-*. □ **~bioză** (v. -bioză), s.f., fază de activitate redusă care intervine temporar în viața unor specii de insecte; **~corie** (v. -corie₁), s.f., oboseală pupilară; **~logie** (v. -logie₁), s.f., studiu științific al debilității; **~manie** (v. -manie), s.f., obsesie patologică a asteniei; **~sferă** (v. -sferă), s.f., strat geologic puțin rezistent, de tensiune nulă, situat la o adîncime de cca 100 km; **~spermie** (v. -spermie), s.f., reducere a vitalității spermatozoizilor.
ASTER-, v. **ASTERO-**. □ **~onim** (v. -onim), s.n., grup de asteriscuri care înlocuiesc, într-o lucrare, numele autorului sau al unui personaj.
ASTERO- „stea, asterisc, steluță; stelar, stelat". ◇ gr. *aster, eros* „stea" > fr. *astéro-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *astero-*. □ **~carp** (v. -carp), s.n., fruct stelat; **~id** (v. -id), adj., s.m. **1.** Adj. În formă de stea. **2.** S.m. Fiecare dintre micile planete ale sistemului solar, invizibile cu ochiul liber și ale căror orbite se află între Marte și Iupiter; **~nom** (v. -nom₃), s.n., cavitate stelată produsă prin roaderea de către larvele insectelor a țesutului vegetal; **~trih** (v. -trih), adj., cu peri stelați; **~zoare** (v. -zoar), s.n.pl., clasă de echinoderme marine cu corpul alcătuit dintr-un disc central de la care pornesc cinci brațe în direcții radiale; *sin.* stele-de-mare.
ASTMATI- „astmă, astmatic". ◇ L *asthma, atis* „gîfîială, respirație grea" > fr. *asthmati-* > rom. *astmati-*. □ **~form** (v. -form), adj., asemănător cu astma.
ASTMO- „astmă". ◇ gr. *asthma* „gîfîială, respirație grea" > fr. *asthmo-*, germ. *id.* > rom. *astmo-*. □ **~gen** (v. -gen₁), adj., care provoacă criză astmatică.
ASTRAGAL-, v. **ASTRAGALO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a unei părți a astragalului.
ASTRAGALO- „astragal, os al tarsului". ◇ gr. *astragalos* „oscior, arșic" > fr. *astragalo-*, engl. *id.* > rom. *astragalo-*. □ **~id** (v. -id), adj., asemănător cu astragalul.
ASTRO- „astru, planetă, corp ceresc; astral, cosmic". ◇ gr. *astron* „stea, astru" > fr. *astro-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *astro-*. □ **~biolog** (v. bio-, v. -log), s.m. și f., specialist în astrobiologie; **~biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază viața de pe alte corpuri cerești; **~blast** (v. -blast), s.n., celulă glială triunghiulară cu expansiuni citoplasmatice implantate pe pereții vaselor din apropiere; **~centru** (v. -centru), s.n., centrozom*; **~cit** (v. -cit), s.n., celulă nevroglică în formă de stea, atașată de vasele sanguine cerebrale și ale măduvei spinării; *sin.* celulă Cajal; **~dom** (v. -dom), s.n., cupolă transparentă a marilor aeroporturi; **~drom** (v. -drom), s.n., cosmodrom*; **~fotografie** (v. foto-, v. -grafie), s.f., ansamblu de tehnici fotografice utilizate în astrofizică; **~fotometrie** (v. foto-, v. -metrie₁), s.f., știință a măsurării intensității luminoase a stelelor; **~geologie** (v. geo-, v. -logie₁), s.f., geologie a corpurilor cerești; **~gnozie** (v. -gnozie), s.f., ramură a astronomiei care studiază aștrii și constelațiile, denumirea și pozițiile lor reciproce; **~graf** (v. -graf), s.n. **1.** Instrument care servește la observarea aștrilor și la determinarea coordonatelor lor. **2.** Aparat cu ajutorul căruia se fotografiază spectrele aștrilor; **~grafie** (v. -grafie), s.f., ramură a astronomiei care se ocupă cu descrierea aștrilor; **~idă** (v. -id), s.f., curbă plană descrisă de un punct al unui cerc care se rotește într-un cerc fix cu raza de patru ori mai mare; **~latrie** (v. -latrie), s.f., adorație a aștrilor; **~log** (v. -log), s.m. și f., persoană care practică astrologia; **~logie** (v. -logie₁), s.f., pseudoștiință care își propune să prezică destinul omului după poziția și după mersul corpurilor cerești; **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., ramură a astronomiei care cuprinde ansamblul de metode de determinare a poziției aștrilor și a coordonatelor geografice ale locului; **~metru** (v. -metru₁) s.n., aparat fotometric utilizat la măsurarea și la compararea gradului de luminozitate a stelelor; **~meteorologie** (v. meteoro-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază fenomenele meteorologice din atmosfera planetelor; **~naut** (v. -naut), s.m., persoană care explorează spațiul cosmic; **~nautic** (v. -nautic), adj., referitor la studiul navigației cosmice interplanetare; **~nom** (v. -nom₁), s.m., specialist în astronomie; **~nomie** (v. -nomie), s.f., știință care se ocupă cu studiul corpurilor cerești și cu legile mișcării și evoluției lor; **~scop** (v. -scop), s.n., telescop astronomic utilizat pentru examinarea sumară a bolții cerești; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a bolții cerești; **~sferă** (v. -sferă), s.f., corpuscul filamentos transparent și stelat care înconjoară centrosfera unei celule, în cariocineză; **~spectrografie** (v. spectro-, v. -grafie), s.f., parte a astrofizicii care descrie spectrele corpurilor cerești; **~spectroscopie** (v. spectro-, v. -scopie), s.f., cercetare a spectrelor aștrilor, pentru a se deduce componența și stările lor fizice.
ATACTO- „neregulat, în dezordine". ◇ gr. *ataktos* „neorînduit, dezordonat" > fr. *atacto-*, germ. *atakto-* > rom. *atacto-*. □ **~stel** (v. -stel), s.n., cilindru central cu fascicule liberiene și lemnoase dispuse neregulat în tulpina plantelor monocotiledonate.
ATAXO- „dezordine, lipsa coordonării". ◇ gr. *ataxia* „dezordine" > fr. *ataxo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ataxo-*. □ **~femie** (v. -femie), s.f., tulburare patologică în coordonarea musculaturii aparatului fonator; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de dezordine.

ATEL-, v. **ATELO-**. ☐ **~ ectazie** (v. -ectazie), s.f., operație medicală de turtire totală sau parțială a unui plămîn; **~ encefal** (v. -encefal), s.m., monstru fără creier; **~ encefalie** (v. -encefalie), s.f., anomalie constînd în dezvoltarea imperfectă a creierului.

ATELO- „incomplet, imperfect, defect, defectuos". ◇ gr. *ateles* „imperfect, incomplet" > fr. *atélo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *atelo-*. ☐ **~ cardie** (v. -cardie), s.f., anomalie caracterizată prin dezvoltarea incompletă a inimii; **~ cheilie** (v. -cheilie), s.f., malformație congenitală caracterizată prin dezvoltarea defectuoasă a buzelor; **~ chinezie** (**~ kinezie**) (v. -chinezie), s.f., imposibilitate a uneia dintre extremitățile corpului uman de executa mișcări pentru atingerea unei ținte; **~ glosie** (v. -glosie), s.f., defect congenital de dezvoltare a limbii; **~ gnație** (**~ gnatie**) (v. -gnație), s.f., monstruozitate caracterizată prin lipsa parțială sau totală a maxilarelor; **~ mielie** (v. -mielie), s.f., anomalie congenitală care constă în dezvoltarea incompletă sau defectuoasă a măduvei spinării; **~ podie** (v. -podie), s.f., anomalie constînd în dezvoltarea incompletă sau defectuoasă a picioarelor; **~ prosopie** (v. -prosopie), s.f., anomalie congenitală caracterizată prin dezvoltarea incompletă a feței; **~ stom** (v. -stom), s.n., echinoid exociclic, lipsit de aparatul masticator; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., anomalie care constă în dezvoltarea incompletă a gurii.

ATERO- „aterom, ateromatos". ◇ gr. *athere* „terci, fiertură de făină" > fr. *athéro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *atero-*. ☐ **~ gen** (v. -gen₁), adj., care produce aterom; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a ateromului; **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de aterom; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., maladie cronică degenerativă, produsă prin depunere de grăsimi și de colesterol în pereții interni ai arterelor, determinînd sclerozarea acestora.

ATLANTO- „uriaș, gigant". ◇ gr. *atlas, antos* „titan, uriaș" > fr. *atlanto-*, germ. *id.* > rom. *atlanto-*. ☐ **~ zaur** (v. -zaur), s.m., reptilă fosilă uriașă de peste 40 m, din ordinul dinozaurienilor, care a trăit în cretacic.

-ATLON „probă fizică, exercițiu". ◇ gr. *athlon* „luptă" > fr. *-athlon*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-atlon*.

ATMO- „vapori, aer, gaze, atmosferă; gazos, aerian, atmosferic". ◇ gr. *atmos* „aburi, vapori" > fr. *atmo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *atmo-*. ☐ **~ fil** (v. -fil₁), adj., care intră în compoziția atmosferei terestre; **~ goniograf** (v. gonio-, v. -graf), s.n., radiogoniograf adaptat pentru înregistrarea perturbațiilor atmosferice; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru înregistrarea perturbațiilor atmosferice; **~ liză** (v. -liză), s.f., separare a unui amestec de gaze la trecerea prin pereții unui vas poros; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument pentru măsurarea cantității de lichid evaporat de o plantă într-un interval de timp dat; **~ rinometru** (v. rino-, v. -metru₁), s.n., aparat care înregistrează și măsoară petele făcute pe o suprafață rece de vaporii de apă existenți în aerul expirat pe nări; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., înveliș gazos care înconjoară globul terestru.

ATOPO- „lipsa localizării, dereglare". ◇ gr. *atopos* „deplasat, dereglat" > fr. *atopo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *atopo-*. ☐ **~ gnozie** (v. -gnozie), s.f., imposibilitate de a localiza, fără control vizual, o excitație aplicată pe suprafața corpului; **~ menoree** (v. meno-, v. -ree), s.f., ciclu menstrual dereglat și nespecific.

ATRACTO- „fus, proeminență". ◇ gr. *atraktos* „fus" > fr. *atracto-*, engl. *id.*, germ. *atrakto-* > rom. *atracto-*. ☐ **~ id** (v. -id), adj., cu profil caracterizat prin predominanța proeminențelor; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., substanță fundamentală formată din cariolimfă în stadiul profazei diviziunii nucleare mitotice; *sin.* atractozom; **~ zom** (v. -zom), s.f., atractoplasmă*.

ATRET-, v. **ATRETO-**. ☐ **~ enterie** (v. -enterie), s.f., imperforație a unei porțiuni din intestin; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., anomalie congenitală caracterizată prin persistența membranei pupilare.

ATRETO- „imperforare, neperforare; negăurit, închis, astupat, neperforat". ◇ gr. *atretos* „negăurit, nestrăpuns, nepătruns" > fr. *atréto-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *atreto-*. ☐ **~ cefal** (v. -cefal), s.m., monstru care prezintă gura sau nările neperforate; **~ cistie** (v. -cistie), s.f., anomalie care constă în imperforația gîtului vezicii urinare; **~ corm** (v. -corm), s.m., monstru caracterizat prin imperforarea și lipsa de comunicare a cavităților unor organe (anus, uretră, vulvă) cu exteriorul; **~ gastrie** (v. -gastrie), s.f., malformație constînd în imperforația orificiului piloric sau a cardiei; **~ lemie** (v. -lemie) s.f., anomalie care constă în neperforarea esofagului sau a faringelui; **~ metrie** (v. -metrie₂), s.f., malformație constînd în lipsa oricărei comunicări cu exteriorul a cavității uterine și vaginale; **~ rinie** (v. -rinie), s.f., malformație care constă în neperforarea orificiilor nazale; **~ stomie** (v. -stomie), monstruozitate constînd în imperforarea orificiului bucal; **~ uretrie** (v. -uretrie), s.f., anomalie congenitală caracterizată prin imperforarea uretrei.

ATRIO- „atriu, auricul" atrial". ◇ L *atrium* „vestibul, curte interioară" > fr. *atrio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *atrio-*. ☐ **~ comisuropexie** (v. comisuro-, v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de corectare a insuficienței mitrale; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., porțiune din electrocardiogramă, care corespunde activității auriculului; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., dilatație patologică a auriculului; **~ septopexie** (v. septo-, v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de includere a unui defect septal interatrial, prin care marginile orificiului sînt suturate la peretele atriului drept; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a unuia dintre atrii.

-ATROFIE „lipsa vitalității, slăbire, debilitate, regresiune". ◇ gr. *atrophia* „privare de hrană" > fr. *-atrophie*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *-atrofia* > rom. *-atrofie*.

ATROFO- „atrofiere". ◇ gr. *artophos* „lipsit de hrană" > fr. *atropho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *atrofo-* > rom. *atrofo-*. ☐ **~ dermie** (v. -dermie), s.f., boală de piele, caracterizată prin cheratoză foliculară și prin atrofiere cutanată.

AUDIO- „auz, audiție, frecvență sonoră, auditiv". ◇ L *audio, ire* „a auzi" > fr. *audio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *audio-*. □ **~ fon** (v. -fon), s.n., aparat acustic, folosit de hipoacuzici pentru amplificarea sunetelor; **~ fonologie** (v. fono-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină medicală care studiază fonația, audiția și limbajul; **~ graf** (v. -graf) s.n., audiometru*; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., înregistrare grafică a rezultatelor audiometrice; **~ gramă** (v. -gramă), s.f. **1.** Înregistrare grafică a intensității și frecvenței sunetelor. **2.** Curbă grafică indicînd acuitatea auditivă a unei persoane; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în audiologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul problemelor legate de auz; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., metodă de măsurare a acuității auditive a unei persoane; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea acuității auditive a unei persoane și pentru efectuarea audiogramelor; *sin.* audiograf.

AULACO- „încrețitură, rid; brăzdat, striat". ◇ gr. *aulax, akos* „brazdă, șanț, încrețitură" > fr. *aulaco-*, engl. *id.* > rom. *aulaco-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe încrețite; **~ ceras** (v. -ceras), s.m., specie de belemnit din triasicul superior, striat longitudinal; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., care are frunze brăzdate; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe striate.

AULO- „gaură, cavitate". ◇ gr. *aulos* „tub, cavitate, canal" > fr. *aulo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *aulo-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care trăiesc în cavitățile unor organe aparținînd altor vegetale, fără însă a le parazita; **~ stom** (v. -stom), adj., cu gură tubulară.

AURI-$_1$ „aur". ◇ L *aurum* „aur" > fr. *auri-* > rom. *auri-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține aur.

AURI-$_2$ „ureche, urechiușă". ◇ L *auris* „ureche" > fr. *auri-*, engl. *id.* > rom. *auri-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de ureche.

AURICULI- „auriculă, apendice foliaceu". ◇ L *auricula* „ureche mică" > fr. *auriculi-* > rom. *auriculi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de urechiușă sau de apendice foliaceu.

AURICULO- „auricul, auricular". ◇ L *auricula* „ureche mică, urechiușă" > fr. *auriculo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *auriculo-*. □ **~ tomie** (v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a unui auricul al inimii.

AURO- „aur, auriu". ◇ L *aurum* „aur" > fr. *auro-*, engl. *id.* > rom. *auro-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de aur; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., silicat de aluminiu și magneziu, care ia naștere prin metamorfozarea rocilor argiloase; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., cristoterapie*.

AUSTRALO- „sud, sudic, austral". ◇ L *australis* „de la miazăzi, sudic" > fr. *australo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *australo-*. □ **~ id** (v. -id), adj., s.m. și f. **1.** S.m. și f. Populație neagră răspîndită în Australia și Oceania. **2.** Adj. Care aparține australoizilor; **~ pitec** (v. -pitec), s.m., maimuță antropomorfă fosilă evoluată din era terțiară, descoperită în sudul Africii, avînd poziție bipedă.

AUT-, v. **AUTO-** □ **~ arhie** (v. -arhie$_2$), s.f. **1.** Politică a unui stat de creare a unei economii naționale închise. **2.** Independență a indivizilor față de convențiile sociale, considerate ca străine naturii; **~ ecologie** (v. eco-$_1$, v. -logie$_1$), s.f., ramură a ecologiei care studiază interacțiunea organismului individual (vegetal sau animal) cu mediul vital; **~ oic** (v. -oic), adj. **1.** (Despre paraziți) Care își parcurge întreg ciclul vital pe aceeași plantă gazdă. **2.** Care prezintă fructificații mascule și femele pe aceeași plantă; **~ onim** (v. -onim), adj. (despre o lucrare, o operă) care este publicat sub numele adevărat al autorului; **~ onimie** (v. -onimie), s.f., creare în taxonomia biologică a numelui unui alt taxon de același rang, care include tipul taxonului imediat superior; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., disecare și examinare anatomică a organelor interne, pentru stabilirea cauzei morții; *sin.* necropsie.

AUTO- „însuși, singur, de la sine, spontan, automat, prin mijloace proprii, automobil". ◇ gr. *autos* „el însuși" > fr. *auto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *auto-*. □ **~ alogamie** (v. alo-, v. -gamie), s.f., prezența în cadrul aceleiași specii a unor indivizi parțial autogami și parțial alogami; **~ biografie** (v. bio-, v. -grafie), s.f. **1.** Scriere literară aparținînd genului epic, în care autorul își povestește viața. **2.** Biografia unei persoane, scrisă de ea însăși; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., biologie a organismelor individuale; *sin.* idiobiologie; **~ blast** (v. -blast), s.n., microorganism sau germen solitar; **~ carp** (v. -carp), adj., s.n. (fruct) rezultat prin autofecundare; **~ carpie** (v. -carpie), s.f., autogamie urmată de formarea fructului; **~ cartograf** (v. carto-, v. -graf) s.n., aparat pentru obținerea de planuri și hărți prin restituția automată a fotogramelor; **~ cefal** (v. -cefal), adj. **1.** Care se bucură de autocefalie. **2.** Care se conduce singur; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., independență a unei biserici ortodoxe naționale; **~ cheratoplastie** (v. cherato-, v. -plastie), s.f., operație plastică, de refacere a corneei distruse, cu material prelevat de la aceeași persoană; **~ cinetic** (v. -cinetic), adj., care este capabil să se miște fără a primi impuls din afară; **~ citoliză** (v. cito-, v. -liză), s.f., autoliză*; **~ clazie** (v. -clazie), s.f., proces de topire a unui țesut organic prin fermenți proprii; **~ core** (v. -cor), adj., s.f.pl. (plante) care răspîndesc semințele prin deschiderea bruscă a fructelor; **~ corie** (v. -corie$_2$), s.f., împrăștiere a sporilor, semințelor și fructelor prin mijloace proprii; **~ crat** (v. -crat), adj., s.m. și f. (conducător) cu puteri absolute; **~ crație** (v. -crație), s.f., formă de guvernămînt, în care întreaga putere a statului este concentrată în mîna unei singure persoane; **~ cromie** (v. -cromie), s.f., procedeu de realizare a reproducerilor colorate prin imprimarea succesivă a mai multor culori peste o autotipie alb-negru; **~ cromozom** (v. cromo-, v. -zom), s.m., cromozom obișnuit de care se prind cromozomii sateliți în timpul procesului meiotic; **~ dem** (v. -dem), s.n., populație formată din indivizi care se reproduc prin autofertilizare; **~ desmozomi** (v. desmo-, v. -zom), s.m. pl., desmozomi care

unesc diferite zone ale suprafeței aceleiași celule: **~ dinamic** (v. -dinamic), adj., care este mișcat de propria sa forță; **~ drom** (v. -drom), s.n., teren special amenajat, destinat curselor de automobile; **~ ecolalie** (v. eco-$_1$, v. -lalie), s.f., simptom al unor boli mintale, care constă în repetarea stereotipă a propriilor cuvinte; **~ erastie** (v. -erastie), s.f., dragoste excesivă față de propria-i persoană, devenită obiectul instinctual sexual deviat; *sin.* narcisism; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate a plantelor la excitațiile interne; **~ fag** (v. -fag), adj., care prezintă autofagie; **~ fagie** (v. -fagie), s.f. consumare a propriilor țesuturi ale unui organism supus inaniției; **~ fen** (v.-fen), adj. (despre un caracter genetic) controlat de o singură genă care se manifestă autonom în cursul transplantelor; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., autogam*; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., autoapreciere exagerată patologic; **~ filogenie** (v. filo-$_1$, v. -genie$_1$), s.f., dezvoltare a unor frunze din lamina altor organe foliare; **~ fit** (v. -fit), s.m., făt teratologic care poate trăi în viața extrauterină; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante autotrofe care se nutresc, prin fotosinteză, direct din materia organică; **~ fitic** (v. -fitic), adj. (despre plante) care își produce singur substanțele nutritive; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a fi singur; **~ fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., rezonanță obsedantă a propriei voci; **~ fonomanie** (v. fono-$_2$, v. -manie), s.f., tendință patologică spre sinucidere; **~ fundoscop** (v. -fundo-, v. -scop), s.n., oftalmoscop pentru examinarea fundului de ochi propriu; **~ game** (v. -gam), adj., s.f.pl. (plante) la care fecundația se realizează cu polen din staminele florii în care se află și pistilul; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** Fecundație a florilor unei plante prin polenul produs în aceeași floare; **2.** Tip de autofecundare la protozoare, constînd în unirea a două nuclee formate în aceeași celulă; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. **1.** Creat sau existent prin sine însuși. **2.** A cărui dezvoltare este produsă de factori interni. **3.** (Despre sudură) Care utilizează energia termică produsă de arderea acetilenei în oxigen; **~ geneză** (v. -geneză) s.f. **1.** Reproducere prin polen propriu. **2.** Teorie conform căreia dezvoltarea în natura vie se datorează exclusiv factorilor interni ereditari, negîndu-se acțiunea mediului ambiant. **3.** Teorie potrivit căreia din materia organică poate lua naștere, în mod spontan, un organism viu evoluat; *sin.* generație spontanee; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., capacitate a unui organism vegetal de a se reproduce; **~ genotipic** (v. geno-$_1$, v. -tipic), adj., care provine din același genotip; *sin.* izogenetic; **~ gnoză** (v. -gnoză), s.f., cunoaștere de sine însuși; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., autogeneză* (1, 2, 3); **~ graf** (v. -graf), adj., s.n. **1.** Adj. și s.n. (Text, document) scris de autorul însuși. **2.** S.n. Aparat folosit în fotogrammetrie la măsurarea corpurilor cu ajutorul fotogramelor terestre; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Procedeu prin care se reproduc pe o piatră litografică sau pe o hîrtie specială un text, un desen etc. **2.** Produs tipografic obținut prin acest procedeu; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., telegramă trimisă automobiliștilor în deplasare și afișată la stațiile de benzină; **~ hematoterapie** (v. hemato-, v. -terapie), s.f., tratament care constă în injectarea de sînge provenit dintr-o venă a aceluiași bolnav; *sin.* autohemoterapie; **~ hemoliză** (v. hemo-, v. -liză), s.f., distrugere a globulelor roșii de către propriul ser al bolnavului; **~ hemoterapie** (v. -hemo-, v. -terapie), s.f., autohematoterapie*; **~ historadiografie** (v. histo-, v. radio-, v. -grafie), s.f., histoautoradiografie*; **~ homogamie** (v. homo-, v. -gamie), s.f., autopolenizare excepțională; **~ hton** (v. -hton), adj. **1.** Care s-a format și s-a dezvoltat pe teritoriul unde trăiește și în prezent; *sin.* indigen, aborigen. **2.** Care este limitat la un areal restrîns. **3.** Relativ la cărbunii care s-au format pe locul de origine a plantelor din care aceștia provin. **4.** Referitor la formațiile geologice care nu au suferit mișcări tectonice de translație; **~ htonie** (v. -htonie), s.f., caracter autohton; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., adorație patologică a eului propriu; **~ leucocitoterapie** (v. leuco-, v. cito-, v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a leucocitelor provenind de la aceeași persoană; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., rocă magmatică înglobată în altă rocă, cu care a provenit din aceeași magmă inițială; **~ litografie** (v. lito-, v. -grafie), s.f., procedeu de reproducere tipografică a lucrărilor executate direct pe piatra litografică, pe o placă de metal sau pe hîrtie de transport; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de distrugere a celulelor și țesuturilor organice sub acțiunea enzimelor proprii; *sin.* autocitoliză, autopepsie autoproteoliză; **~ log** (v. -log), adj., s.n. **1.** S.n. Produs sau component care provine de la același organism. **2.** Adj. Ceea ce apare în mod natural într-un anumit sector organic sau care este prezent în mod normal în țesuturile sau umorile corpului. **3.** (Despre un neoplasm) Provenit din celule care apar în mod normal în organul respectiv; **~ mixie** (v. -mixie$_1$), s.f., proces de autofecundare, la care copulează doi gameți sau două nuclee de același sex; **~ mizofobie** (v. mizo-, v. -fobie), s.f., teamă patologică de mirosuri neplăcute, care ar putea proveni de la propria persoană; **~ mobil** (v. -mobil), adj., care se mișcă prin el însuși sau care se mișcă cu ajutorul unui motor propriu; **~ morf** (v. -morf), adj., privind mineralele rocilor limitate de formele cristaline proprii speciei lor; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., modificare organică morfologică și funcțională, condiționată de factori interni; **~ nastie** (v. -nastie), s.f., curbură de creștere inegală a organelor vegetale datorită unor cauze interne; **~ nefrectomie** (v. nefr/o-, v. -ectomie), s.f., operație chirurgicală de excludere funcțională totală a rinichiului tuberculos; **~ nictitropie** (v. nicti-, v. -tropic), adj. (despre organe vegetale) care în mod spontan își ia poziția obișnuită din timpul nopții; **~ nom** (v. -nom$_1$), adj., care se bucură de autonomie; **~ nomie** (v. -nomie), s.f. **1.** Drept al unui stat de a se administra singur. **2.** Faptul de a se supune legilor, normelor proprii, de a dispune liber de propria voință. **3.** Distanță maximă pînă la care se poate deplasa un avion, o navă, un vehicul etc. fără a se mai alimenta cu combustibil pe parcurs; **~ partenogeneză** (v. parteno-, v. -geneză), s.f., partenogeneză sub acți-

unea unui stimul fizic sau chimic; **~ pelagic** (v. -pelagic), adj. (despre organisme) care trăiește permanent în stratul superior al apelor mării; **~ pepsie** (v. -pepsie), s.f., autoliză*; **~ plasmoterapie** (v. plasmo-, v. -terapie), s.f., utilizare a plasmei sanguine în scop terapeutic; **~ plast** (v. -plast), s.n., granulă de clorofilă; **~ plastic** (v. -plastic), adj., referitor la reacțiile sau la adaptările orientate spre modificarea organismului propriu: **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a unui țesut organic distrus cu material prelevat de la același individ: **~ plazie** (v. -plazie), s.f., proces de dezvoltare în care unele celule ale embrionului se diferențiază morfologic și biologic într-o anumită direcție; *sin.* autodiferențiere; **~ pneumocefalie** (v. pneumo-, v. -cefalie), s.f., formație tumorală intracraniană plină cu aer sau cu gaz: **~ podiu** (v. -podiu), s.n., zona distală a membrelor toracale sau pelviene; **~ poliploid** (v. poliplo-, v. -id), s.m., hibrid poliploid care prezintă mai mult de două garnituri cromozomale; **~ potamic** (v. -potamic), adj. (despre organisme) care prosperă în ape curgătoare; **~ proteoliză** (v. proteo-, v. -liză), s.f., autoliză*; **~ radiografie** (v. radio- v. -grafie), s.f., metodă modernă de cercetare, bazată pe studiul imaginii obținute pe o peliculă radiografică a unui organ sau țesut conținînd o substanță radioactivă; **~ scoliotropic** (v. scolio-, v. tropic), adj., care prezintă autotropism; la care organele vegetale cresc și se dezvoltă în linie curbă; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., percepție halucinatorie, care constă în faptul că bolnavul are impresia că se vede pe sine insuși; **~ seroterapie** (v. sero-, v. -terapie), s.f., metodă de tratament cu ser scos din sîngele bolnavului; **~ sindeză** (v. -sindeză), s.f., proces de împerechere a cromozomilor cu aceeași origine, în meioză; **~ spor** (v. -spor), s.m., aplanospor forma în celula parentală și asemănător cu aceasta; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., vindecare a unei boli pe cale naturală; **~ tetraploid** (v. tetraplo-, v. -id), s.m., hibrid tetraploid care prezintă genomuri asemănătoare; **~ tip** (v. -tip), s.n., tip de taxon stabilit de autorul însuși; **~ tipie** (v. -tipie) s.f., procedeu fotochimic de executare a unui clișeu zincografic cu ajutorul unor puncte sau linii de diferite mărimi; **~ tipografie** (v. tipo-, v. -grafie), s.f., tipar înalt, ale cărui clișee se prepară prin corodarea unei plăci de metal pe care imaginile au fost executate direct; **~ tomie** (v. -tomie), s.f. **1.** (La unele animale) Pierdere reflexă și spontană, în caz de primejdie, a unei părți a corpului (coadă, apendice, picior etc.) care, ulterior, se poate regenera. **2.** Capacitate a unor vegetale de a pierde și apoi de a reface anumite părți ale organismului; **~ trof** (v. -trof), adj., care este capabil să-și producă singur substanțele organice necesare, pornind de la elemente minerale; **~ trofie** (v. -trofie), s.f., capacitate a plantelor cu clorofilă de a-și sintetiza singure substanțele nutritive; *sin.* autotrofism*; **~ uroterapie** (v. uro-$_1$, v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a urinii recent emise și sterilizate provenind de la același bolnav; **~ vaccinoterapie** (v. vaccino-, v. -terapie), s.f., utilizare a autovaccinurilor în scop terapeutic; **~ zit** (v. -zit), s.m., făt dezvoltat care se poate hrăni singur în caz de moștri dubli, deosebit de cel parazit; **~ zom** (v. -zom), s.m., cromozom comun celor două sexe, prezent în celulele somatice și care, împreună cu alozomul, formează genomul.

AUXANO- „creștere, dezvoltare, stimulare". ◇ gr. *auxano, ein* „a crește, a spori" ⊳ fr. *auxano-*, germ. *id.*, engl. *id.* ⊳ rom. *auxano-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., auxanometru care înregistrează automat creșterea plantelor; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., rezultatul determinării necesităților nutritive ale substanțelor biochimice, prin metoda auxanografică; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., auxologie*; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea creșterii plantelor.

-AUXEZĂ „sporire, creștere, augmentare". ◇ gr. *auxesis* „sporire, creștere" ⊳ fr. *-auxèse*, germ. *id.* ⊳ rom. *-auxeză*.

AUXO- „creștere, dezvoltare, stimulare". ◇ gr. *auxo, auxein* „a spori, a crește" ⊳ fr. *auxo-*, germ. *id.*, engl. *id.* ⊳ rom. *auxo-*. □ **~ autotrof** (v. auto-, v. -trof), adj. (despre un organism) care își sintetizează singur vitaminele necesare; **~ blast** (v. -blast), s.n., lăstar de creștere, servind la înmulțirea vegetativă; **~ cit** (v. -cit) s.n., androcit*; **~ crom** (v. -crom), s.m., hormon vegetal care are rolul de a stimula sinteza pigmenților; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință al cărei obiect îl constituie creșterea organismelor; *sin.* auxanologie; **~ merie** (v. -merie), s.f., extindere a unei excitații la un mare număr de elemente celulare; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., studiul metodelor de măsurare a creșterii arborilor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n, aparat folosit în auxometrie; **~ nomie** (v. -nomie), s.f., disciplină care studiază legile creșterii și dezvoltării arborilor; **~ patie** (v. -patie), s.f., tulburare patologică a creșterii; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor de creștere întîlnit la algele diatomee; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., procedeu terapeutic de substituție; **~ tonic** (v. -tonic), adj. (despre mișcări) cauzat de creșterea tensiunii de turgescență; **~ tonie** (v. -tonie), s.f., creștere a tensiunii turgescenței vegetale; **~ trof** (v. -trof), adj. (despre un microorganism) ale cărui necesități nutritive diferă de acelea ale tulpinii din care provine; *sin.* auxotrofic; **~ trofic** (v. -trofic), adj., auxotrof*.

AVI- „pasăre". ◇ L *avis* „pasăre" > fr. *avi-*, germ. *id.* ⊳ rom. *avi-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care aparține aviculturii; **~ cultor** (v. -cultor), s.m. și f., specialist în avicultură; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., disciplină care studiază creșterea și îmbunătățirea speciilor și raselor de păsări; **~ form** (v. -form) adj., în formă de pasăre.

AXI- „axă, axial". ◇ L *axis* „osie" > fr. *axi-*, germ. *id.* ⊳ rom. *axi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu o axă; **~ form** (v. -form) adj., în formă de axă.

-AXIE „valoare, estimare". ◇ gr. *axia* „evaluare, valoare" ⊳ fr. *-axie*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-axie*.

AXILI- „axilă, axilar". ◇ L *axilla* „subsoară" ⊳ fr. *axilli-*, engl. *id.* ⊳ rom. axili-. □ **~ flor** (v. -flor), adj., înzestrat cu flori axilare.

AXIO-$_1$ „valoare, valoros". ◇ gr. *axios* „demn, valoros, care estimează" > fr. *axio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *axio-*. □ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină filozofică avînd ca obiect studiul valorilor; *sin.* teoria generală a valorilor.

AXIO-$_2$ „axă, axial". ◇ gr. *axon* „ax, osie" și L *axis* „osie" > fr. *axio-*, engl. *id.* > rom. *axio-*. □ **~ drom** (v. -drom), adj., a cărui nervură foliară terțiară este paralelă cu cea secundară; **~ metru** (v. -metru$_1$) s.n., aparat montat în fața timonei, care indică poziția cîrmei față de axa longitudinală a navei.

AXO- „axă, tulpină, axon; axial, axonic". ◇ gr. *axon* „axă, osie" > fr. *axo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *axo-*. □ **~ gamie** (v. -gamie), s.f., prezență a organelor de reproducere pe tulpina frunzoasă; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru înregistrarea dimensiunilor sau axelor pe un traseu chimografic; **~ idă** (v. -id), s.f., loc geometric al axei instantanee de rotație în mișcarea unui corp rigid; **~ lemă** (v. -lemă$_1$), s.f., membrană plasmatică ce limitează axoplasma; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., determinare a poziției spațiale a axei medii a undelor electrocardiografice; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea axului cilindric al unei lentile; **~ nemă** (v. -nemă), s.f., zona axială a unui cromozom, în care sînt localizate combinațiile genelor; **~ plasmă** (v. plasmă), s.f., protoplasma axonului, formată din elemente identice cu acelea din corpul neuronal; **~ sperme** (v. -sperm), adj., s.n.pl. (plante) care prezintă placentație centrală sau central unghiulară.

AXONO- „axă rectangulară". ◇ gr. *axon*, *onos* „axă, osie" > fr. *axono,-* germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *axono-*. □ **~fore** (v.- fore), s.n.pl., graptoliți la care sicula rămîne distală, iar hidrotecile se dezvoltă în mod centripet, avînd deschiderile orientate în sens invers; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Metodă de obținere a proiecției obiectelor din spațiu pe un plan, folosindu-se raportarea prealabilă a acestora la trei axe de coordonate ortogonale. **2.** Disciplină care studiază reprezentările axonometrice.

AZIGO- „lipsa simetriei, impar". ◇ gr. *azygos* „impar, fără soț" > fr. *azygo-*, engl. *id.* > rom. *azigo-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., metodă radiologică de punere în evidență a sistemului venos azigos, folosindu-se o substanță de contrast; **~ id** (v. -id), adj. haploid*; **~ morf** (v. -morf), adj., care este lipsit de simetrie; **~ sperm** (v. -sperm), s.n., azigospor*; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor rezultat din diviziunea directă a unui gamet; *sin.* azigosperm.

AZOO- „sterp, steril". ◇ gr. *azoos* „fără viață" > fr. *azoo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *azoo-*. □ **~spermie** (v. -spermie), s.f., absență a spermatozoizilor din lichidul seminal.

B

BACI- „boabă de strugure". ◇ L *bacca* „boabă, sîmbure"> fr. *bacci-*, engl. *id.* > rom. *baci-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. care are ca fruct o bacă; **~ form** (v. -form), adj., în formă de boabă de strugure; **~ vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu boabe de strugure.

BACILI- „bacil". ◇ L tz. *bacillus* „bețișor, baghetă"> fr. *bacilli-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *bacili-*. □ **~ cid** (v. -cid), adj., s.n. (medicament) care distruge bacilii; **~ form** (v. -form), adj., în formă de bacil.

BACILO- „bacil" ◇ L tz. *bacillus* „bețișor, vargă" > fr. *bacillo-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *bacillo-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce bacili; **~ scopie** (v. -scopie) s.f., căutare a bacililor tuberculozei în excrețiile și produsele patologice ale unui bolnav.

-BACTER „bacterie". ◇ gr. *bakterion* „bastonaș" > fr. *-bacter*, engl. *id.*, germ. *-bakter* > rom. *-bacter*.

BACTERIO- „bacterii, bacterian". ◇ gr. *bakterion* „bastonaș" > fr. *bacterio-*, engl. *id.*, germ. *bakterio-* > rom. *bacterio-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., hematie alungită în formă de bacil; **~ clorofilă** (v. cloro-, v. -fil$_2$), s.f., pigment existent în cromatoforii bacteriilor fototrofe; **~ colie** (v. -colie$_1$), s.f., prezența germenilor bacterieni în fiere; **~ fag** (v. -fag), s.m., microorganism care distruge bacteriile; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., distrugere a bacteriilor de către bacteriofagi; **~ fagoterapie** (v. fago-, v. -terapie), s.f., tratament al unei infecții prin administrarea bacteriofagilor specifici; **~ genie** (v. -genie), adj., care este generat de bacterii; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj., care produce bacterioliză; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de dezintegrare a bacteriilor sub acțiunea agenților chimici; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în bacteriologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul bacteriilor; *sin.* microfitologie (2); **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., metodă de analiză a unui mediu bacterian; **~ pexie** (v. pexie), s.f., fixare a bacteriilor de către histiocite; **~ riză** (v. -riză$_1$), s.f., simbioză între rădăcinile unor leguminoase și bacteriile fixatoare de azot; **~ scopie** (v -scopie), s.f., examen al unui preparat microscopic în vederea depistării bacteriilor; **~ static** (v. -static), adj., s.n. (substanță) care oprește nmulțirea bacteriilor; **~ stază** (v. -stază), s.f., acțiunea de inhibare a multiplicării bacteriilor; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., metodă de tratament care utilizează ca medicamente microbi capabili să distrugă germenii patogeni **~ toxemie** (v. tox/o-, v. -emie), s.f., intoxicație generală produsă de toxinele bacteriilor; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre substanțe chimice) cu afinitate pentru bacterii.

BACTRO- „bastonaș". ◇ gr. *baktron* „băț, baston" > fr. *bactro-*, engl. *id.* > rom. *bactro-*. □ **~ spor** (v. -spor), s.m., celulă reproducătoare asexuată în formă de bastonaș.

BACULI- „baghetă, bastonaș". ◇ L *baculus* „nuia, baghetă" > fr. *baculi-* engl. *id.* > rom. *baculi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de bastonaș.

-BAFIE „colorație". ◇ gr. *baphe* „culoare" > fr. *-baphie* > rom. *-bafie*.

-BALAN „ghindă, gland penian". ◇ gr. *balanos* „ghindă" > fr. *-balane* > rom. *-balan*.

BALANI- „ghindă". ◇ L *balanus* „ghindă" > fr. *balani-*, engl. *id.* > rom. *balani-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă ghindă. **~ form** (v. -form), adj., în formă de ghindă.

BALANO- „ghindă, gland penian". ◇ gr. *balanos* „ghindă" > fr. *balano-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *balano-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a glandului penian; **~ fag** (v. -fag), adj. (despre animale) care se hrănește cu ghindă; **~ for** (v. -for), adj., care poartă ghindă; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., studiul și descrierea ghindelor și a stejarului; **~ id** (v. -id), adj., în formă de ghindă; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a glandului penian; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., inflamație gonoreică a glandului penian; **~ ree** (v. -ree), s.f., scurgere patologică la nivelul glandului penian; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a glandului penian.

BALISTO- „mișcare, oscilație, arme de foc". ◇ L *ballista* „mașină de azvîrlit pietre" > fr. *ballisto-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *balisto-*. □ **~ cardiograf** (v. cardio-, v. -graf), s.n., aparat pentru înregistrarea oscilațiilor transmise corpului de contracțiile inimii; **~ cardiografie** (v. cardio-, v. -grafie), s.f., înregistrare a oscilațiilor transmise corpului de contracțiile inimii; **~ cardiogramă** (v. cardio- v. -gramă), s.f., înregistrare realizată la balistocardiograf; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de armele de foc; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat folosit pentru fotografierea unor obiective care se deplasează foarte repede; **~ spor** (v. -spor), s.m., celulă reproducătoare asexuată, expulzată printr-un mecanism balistic propriu.

BALNEO- „băi, balnear". ◇ L *balneum* „baie" > fr. *balnéo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *balneo-*

□ **~ geologie** (v. geo-, v. -logie$_1$), s.f., studiul relațiilor dintre apele minerale și structura geologică respectivă; **~ grafie** (v. -grafie). s.f., descriere a băilor; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în balneologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază apele minerale și nămolurile terapeutice. **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizarea în scop terapeutic a apelor minerale și a nămolurilor.

BALO- „aruneare, expulzare". ◇ gr. *ballo, ballein* „a arunca, a azvîrli" > fr. *ballo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *balo-*. □ **~ core** (**~ chore**) (v. -cor), adj., s.f. pl. (plante) la care diseminarea se face printr-un mecanism propriu de expulzare; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru măsurarea vitezei proiectilelor; **~ spor** (v. -spor), s.m., ascospor expulzat din ască printr-un mecanism propriu.

BALSAMI- „balsam". ◇ L *balsamum* „balsam" > fr. *balsami-*, engl. *id.* > rom. *balsami-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care secretă balsam; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce balsam.

-BAR „greutate, presiune". ◇ gr. *baros* „greutate" > fr. *-bare*, engl. *-bar*, germ. *id.* > rom. *-bar*.

BAR- v. **BARO-**. □ **~ estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate a țesuturilor organice la variațiile de presiune.

BARATRO- „curenți marini". ◇ gr. *barathron* „abis, prăpastie" > fr. *barathro-* > rom. *baratro-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat cu care se măsoară rapiditatea și direcția curenților marini.

BARBI- „barbă, smoc de păr". ◇ L *barba* „barbă" > fr. *barbi-* > rom. *barbi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre plante) prevăzut cu un smoc de peri lungi; **~ form** (v. -form), adj., în formă de barbă.

BARI- „greutate, presiune". ◇ gr. *barys* „greu, profund" > fr. *bary-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *bari-* > rom. *bari-*. □ **~ centru** (v. -centru), s.n. **1.** Punctul de întîlnire a medianelor unui triunghi. **2.** Centru de greutate; **~ fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., bariglosie*; **~ giroscop** (v. giro-, v. -scop), s.n., instrument giroscopic pentru punerea în evidență a rotației pămîntului; **~ glosie** (v. -glosie), s.f., dificultate în pronunțarea cuvintelor; *sin.* barifonie, barilalie; **~ lalie** (v. -lalie), s.f., bariglosie*; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., determinare aproximativă a greutății animalelor vii pe bază de măsurători; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea intensității zgomotelor; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., influență morfogenetică a forței de gravitație asupra organelor vegetale; *sin.* geomorfoză; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., partea centrală a globului pămîntesc formată din elemente cu densitate mare; *sin.* centrosferă; **~ teriu** (v. -teriu), s.m., mamifer fosil din eocenul superior, cu corpul greu și cu incisivii inferiori transformați în defense.

BARO- „greutate, presiune". ◇ gr. *baros* „greutate, presiune" > fr. *baro-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *baro-*. □ **~ clin** (v. -clin), adj., referitor la calitatea distribuției presiunii și a densității unei mase gazoase sau a aerului atmosferic; **~ core** (**~ chore**) (v. -cor), adj., s.f. pl. (plante) la care însămînțarea se realizează pe loc, prin simpla cădere a semințelor; **~ corie** (**~ chorie**) (v. corie$_2$), s.f., însămînțare pe areal propriu, datorită greutății fructelor și semințelor; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre viețuitoare) capabil să trăiască la presiuni mari; **~ fob** (v. -fob) adj. (despre organisme) capabil să trăiască la presiuni atmosferice reduse; **~ foreză** (v. -foreză), s.f., difuzie a particulelor dintr-o suspensie sub influența gravitației; **~ gnozie** (v. -gnozie), s.f., posibilitatea de a aprecia, fără a vedea, greutatea obiectelor; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat care înregistrează presiunea atmosferice; *sin.* barometrograf; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., curbă care reprezintă variațiile presiunii atmosferice înregistrate la barograf; **~ lit** (v.-lit$_1$), s.n., carbonat natural de bariu; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care tratează despre tehnicile și aparatele de măsurare a presiunii; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea presiunii atmosferice; **~ narcoză** (v. -narcoză), s.f., anestezie generală realizată prin inhalarea unui amestec de gaze la o presiune mai mare decît cea atmosferică; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat cu care se demonstrează existența presiunii atmosferice; **~ stat** (v. -stat), s.n., aparat care servește la menținerea unei presiuni constante; **~ taxie** (v. -taxie), s.f. **1.** Sensibilitate a organismelor la modificările presiunii mediului ambiant. **2.** Stimulare a celulelor vii prin modificarea presiunii mediului în care se găsesc; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament al unor boli cu ajutorul unor presiuni determinante sau al aerului comprimat; **~ termograf** (v. termo-, v. -graf), s.n., barotermometru înregistrator; **~ termohigrometru** (v. termo-, v. higro-, v. -metru$_1$), s.n., aparat care înregistrează simultan variațiile presiunii, ale temperaturii și ale umezelii; **~ termometru** (v. termo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat care măsoară concomitent presiunea atmosferică și temperatura aerului; **~ trop** (v. -trop), adj. (referitor la distribuția presiunii și a densității) în care suprafețele atmosferice sînt izobare.

-BAT$_1$ (**-BATĂ**) „adîncime, profunzime". ◇ gr. *bathos* „adîncime" > fr. *-bathe*, germ. *id.*, engl. *-bath* > rom. *-bat* și *-bată*.

-BAT$_2$ „care merge, care susține" ◇ gr. *baino*, *bainein* „a merge, a se sprijini" > fr. *-bate*, germ. *-bat*, engl. *id.* > rom *-bat*.

-BATĂ, v **-BAT$_1$**.

BATI- „adînc, profund, situat ios". ◇ gr. *bathys* „adînc, profund" > fr. *bathy-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *bati-* > rom. *bati-*. □ **~ cardie** (v. -cardie), s.f., poziție coborîtă a inimii; **~ centeză** (v. -centeză), s.f., puncție adîncă realizată cu ajutorul unui instrument chirurgical; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate profundă mioarticulară; **~ gastrie** (v. -gastrie), s.f., coborîre a stomacului din poziția normală în abdomenul inferior; **~ graf** (v. -graf), s.n., instrument care măsoară și care înregistrează adîncimea mărilor și oceanelor; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., măsurare a adîncimilor mărilor și oceanelor; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă înregistrată la batigraf; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu măsurarea adîncimii apei din mări, lacuri și rîuri. **2.** Distribuție pe verticală a organismelor care trăiesc într-un anumit mediu; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat care măsoară adîncimea apelor din mări, lacuri și rîuri; **~ pelagic** (v. pelagic), adj., referitor la zonele oceanice de mare adîncime;

~ pnee (v. -pnee), s.f., respirație profundă; **~ reometru** (v. reo-, v. -metru₁), s.n., instrument care înregistrează continuu direcția și viteza curenților marini; **~ scaf** (v. -scaf), s.n., aparat submersibil autonom folosit în explorări oceanografice la mari adîncimi; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., cabină sferică, legată cu un cablu de nava-bază, înzestrată cu echipament pentru cercetări submarine; **~ termograf** (v. termo-, v. -graf), s.n., aparat care înregistrează temperatura apei pînă la adîncimea de 200 m.

-BATIC „de adîncime, adînc". ◇ gr. *bathos* „adînc, profund" ⊳ fr. *-bathique*, engl. *-batic*, germ. *-bathisch* ⊳ rom. *-batic*.

BATMO- „excitabilitate". ◇ gr. *bathmos* „treaptă, prag, grad" ⊳ fr. *bathmo-*, engl. *id.*, germ. *id.* ⊳ rom. *batmo-*. □ **~ trop** (v. -trop), adj. **1.** Referitor la funcția de excitabilitate a fibrei musculare; *sin.* batmotropic. **2.** Relativ la excitabilitatea periodic variabilă a miocardului; *sin.* batmotropic; **~ tropie** (v. -tropic), adj., batmotrop* (1,2).

BATO-₁ „adîncime, profunzime". ◇ gr. *bathos* „adînc, profund" ⊳ fr. *batho-*, engl. *id.*, germ. *id.* ⊳ rom. *bato-*. □ **~ crom** (v. -crom), s.n., efect produs de o grupare de atomi care, introduși în molecula unei substanțe organice, produce închiderea culorii acesteia; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de adîncime; **~ ide** (v. -id), s.n. pl., pești selacieni din jurasic, adaptați la viața bentonică, avînd corpul turtit dorso-ventral și coada heterocercă; **~ lit** (v. -lit₁), s.n., rocă intruzivă sub formă de masiv imens înrădăcinat în adîncul scoarței terestre; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., aparat cu care se iau probe pentru determinarea aluviunilor.

BATO-₂ „mur, rug de mure". ◇ gr. *batos* „rug de mure" ⊳ fr. *bato-*, engl. *id.* ⊳ rom. *bato-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a speciilor de mur; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., studiul speciilor de mur.

BATRACO- „batracieni". ◇ gr. *batrakhos* „broască" ⊳ fr. *batraco-*, engl. *id.*, it. *batraco-* ⊳ rom. *batraco-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., creșterea broaștelor de baltă comestibile; **~ fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu broaște; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă exagerată de broaște; **~ id** (v. -id), adj., în formă de broască; *sin.* batracomorf; **~ morf** (v. -morf), adj., batracoid*; **~ sperm** (v. -sperm), adj., asemănător cu ouăle de broască.

BATRO- „proeminență, protruzie". ◇ gr. *bathron* „treaptă, pas" ⊳ fr. *bathro-*, germ. *id.*, engl. *id.* ⊳ rom. *batro-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), adj., s.m. și f. (persoană) care prezintă batrocefalie; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., deformare a craniului, caracterizată prin protruzia posterioară a occipitalului.

BAZ-, v. **BAZO-**. □ **~ omatofore** (v. omato-, v. -for), s.f.pl., moluște gasteropode pulmonate, cu ochii situați la baza a două tentacule retractile.

-BAZĂ „sprijin, suport, susținere, fundament". ◇ gr. *basis* „punct de sprijin, susținere, suport" ⊳ fr. *-base*, germ. *id.*, engl. *id.* ⊳ rom. *-bază*.

BAZI- „fundament, bază ; alcalin, bazic". ◇ gr. *basis* „punct de sprijin, suport" ⊳ fr. *basi-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* ⊳ rom. *bazi-*. □ **~ ant** (v. -ant), adj., cu flori bazale; **~ fil** (v. -fil₁), adj. **1.** (Despre plante) Care preferă solurile alcaline. **2.** Cu afinitate pentru coloranții bazici; **~ fită** (v. -fit), adj., s.f. (plantă) adaptată la concentrații mari ale sărurilor de calciu; **~ fug** (v. -fug), adj. (despre organe vegetale), dezvoltat de la bază către vîrf; *sin.* bazifugal; **~ game** (v. -gam), s.f. pl., plante superioare la care oosfera are o poziție inversată în sacul embrionar; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., fecundație la care tubul polinic pătrunde în sacul embrionar; **~ giniu** (v. -giniu), s.n., suport al pistilului ridicat deasupra nivelului de inserție a unor verticile florale; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., raportarea variațiilor biologice la punctul de plecare, ceea ce revine la o exprimare procentuală și la o reprezentare semilogaritmică; **~ onim** (v. -onim), s.n., nume de bază în sistematica plantelor; **~ podiu** (v. -podiu), s.n., zonă autopodială, corespunzînd regiunii carpiene, formată dintr-o mulțime de oase scurte și diferențiate; **~ sfenoid** (v. sfeno-, v. -id), s.n., porțiune posterioară a sfenoidului, articulată cu apofiza bazilară a occipitalului; **~ ton** (v. -ton), adj. (despre plante) cu o dezvoltare mai pronunțată în partea bazală.

BAZIDIO- „bazidie". ◇ gr. *basidion* „bază mică" ⊳ fr. *basidio-*, germ. *id.*, engl. *id.* ⊳ rom. *bazidio-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., organ de fructificație care produce bazidiospori; **~ for** (v. -for), adj., s.n. **1.** Adj. Care poartă bazidii. **2.** S.n. Suport al bazidiilor; **~ micete** (v. -micete), s.f. pl., clasă de ciuperci la care sporii se formează la exterior, pe bazidii.

-BAZIE „mers, deplasare". ◇ gr. *basis* „mers" ⊳ fr. *-basie*, germ. *id.*, it. *-basia* ⊳ rom. *-bazie*.

BAZIO- „baza craniului". ◇ gr. *basis* „suport, fundament" ⊳ fr. *basio-*, germ. *id.*, engl. *id.* ⊳ rom. *bazio-*. □ **~ trib** (v. -trib), s.n., instrument obstetrical utilizat în baziotripsie; **~ tripsie** (v. -tripsie), s.f., operație obstetricală care constă în zdrobirea craniului fetal cu ajutorul unui instrument special cînd fătul nu poate fi extras prin craniotomie sau cranioclazie.

BAZO- „mers, deplasare; baze, bazic". ◇ gr. *basis* „mers, deplasare, sprijin, bază" ⊳ fr. *baso-* germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* ⊳ rom. *bazo-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., leucocit bazofil; **~ citopenie** (v. cito-, v. -penie), s.f., absența leucocitelor bazofile din sînge; **~ eritrocit** (v. eritro-, v. -cit) s.n., globulă roșie cu punctații bazofile, care apare în intoxicațiile cu plumb; **~ fil** (v. -fil₁), adj., care are afinitate pentru coloranții bazici; **~ filemie** (v. -fil₁, v. -emie), s.f., ansamblul leucocitelor bazofile din sînge; **~ filie** (v. -filie₁), s.f. **1.** Afinitate pentru coloranții bazici. **2.** Creștere excesivă a numărului de leucocite bazofile; **~ fobie** (v. -fobie). s.f., teamă patologică de a cădea din mers.

BDELO- „lipitoare". ◇ gr. *bdella* „lipitoare" ⊳ fr. *bdello-*, engl. *id.* ⊳ rom. *bdelo-*. □ **~ ide** (v. -id), adj., s.f. pl. **1.** Adj. Bdelomorf *. **2.** S.f. pl. Subclasă de rotifere cu corpul alungit și cuticula inelată; **~ morf** (v. -morf), adj., cu aspect de lipitoare; *sin.* bdeloid.

BELEMNO- „săgeată". ◇ gr. *belemnon* „săgeată" ⊳ fr. *bélemno-*, engl. *id.* ⊳ rom. *belemno-*. □ **~ ide** (v. -id), adj., s.f.pl. **1.** Adj. În formă de săgeată,

2. S.f. pl. Subordin de cefalopode dibranhiate fosile.

BELO- „săgeată, sagitat". ◇ gr. *belos* „săgeată" > fr. *bélo-*, engl. *id.* > rom. *belo-*. □ **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze sagitate.

BELONI- „zărgan, pește teleostean". ◇ L *belone* „zărgan" > fr. *beloni-*, engl. *id.* > rom. *beloni-*. □ **~ forme** (v. -form), s.n. pl., ordin din clasa actinopterigienilor, cuprinzînd pești osoși marini, cu corpul alungit și cilindric, avînd ca tip zărganul.

BELONO- „vîrf ascuțit, ac". ◇ gr. *belone* „ac, vîrf ascuțit" > fr. *bélono-*, engl. *id.* > rom. *belono-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de înțepăturile cu acul; **~ id** (v. -id), adj., în formă de ac.

BENTO- „fundul apelor, adînc". ◇ gr. *benthos* „adînc, adîncime" > fr. *bentho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *bento-*. □ **~ fag** (v. -fag), adj. (despre organisme) care se hrănește cu viețuitoare bentonice; **~ fil** (v. -fil₁), adj., s.m.pl. (pești) care depun icrele pe un substrat vegetal, pietros sau nisipos; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante fixate pe fundul mărilor sau al apelor dulci; **~ gen** (v. -gen₁), adj. (despre sedimente marine) de origine organică vegetală sau animală; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat cu care se poate fotografia fundul mării la adîncimi foarte mari; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat de scufundare sferic, suspendat de nava de cercetări cu ajutorul unui cablu.

BI- „dublu, de două ori, îndoit". ◇ L *bis* „de două ori" > fr. *bi-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *bi-*. □ **~ anter** (v. -anter), adj., cu două antere; **~ atlon** (v. -atlon), s.n., probă sportivă constînd în două încercări atletice combinate; **~ axifer** (v. axi-, v. -fer), adj., care are două axe florale; **~ cefal** (v. -cefal), adj., care are două capete; **~ centric** (v. -centric), adj., care are două centre; **~ ciclic** (v. -ciclic), adj. 1. Care prezintă două cicluri. 2. Dispus în două verticile sau cercuri. 3. (Despre un compus organic) A cărui formulă conține două lanțuri închise; **~ color** (v. -color), adj., care are două culori; **~ corn** (v. -corn), adj., care are două antene sau două coarne; **~ cromie** (v. -cromie), s.f., tipăritură în două culori; **~ cuspid** (v. -cuspid), adj., care prezintă două vîrfuri; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., anomalie congenitală în care apar două degete la o mînă sau la un picior; **~ fer** (v. -fer), adj. (despre plante), care înflorește și care fructifică de două ori pe an; **~ fid** (v. -fid), adj., despicat în două; **~ flor** (v. -flor), adj., care are două flori; **~ form** (v. -form), adj., cu două forme; **~ gam** (v. -gam), adj. s.m. și f. (persoană) care are două soții sau care a contractat două căsătorii paralele; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., situație a unei persoane bigame; **~ lingv** (v. -lingv), adj. care vorbește și care scrie în două limbi; **~ lobectomie** (v. lob/o-, v. -ectomie), s.f., rezecție a doi lobi pulmonari; **~ man** (v. -man₂), adj., care are două mîini; **~ nom** (v. -nom₂), s.n., expresie algebrică formată din doi termeni; **~ ped** (v. -ped₂), adj., s.n. (animal) cu două picioare; **~ penatifid** (v. penati-, v. -fid), adj., care are limbul împărțit în mai multe segmente dispuse în mod penat; **~ peniform** (v. -peni, v. -form), adj. (despre mușchi) ale cărui fibre se inserează angular pe două fețe ale unui tendon central; **~ petal** (v. -petal), adj. care are două petale; **~ remă** (v. -remă), s.f., navă romană cu două rînduri de vîsle suprapuse; **~ silab** (v. -silab), adj., de două silabe; *sin.* bisilabic; **~ sulc** (v. -sulc) adj. (despre animale) cu copita despicată; **~ triflor** (v. tri-, v. -flor), adj., care are de două ori cîte trei flori; **~ univoc** (v. uni-, v. -voc), adj., care se găsește într-un raport reciproc și exclusiv de unu la unu; **~ valent** (v. -valent), adj. 1. (Despre elemente chimice) Cu două valențe. 2. Care are două valori; **~ valve** (v. -valv), adj., s.f. pl. 1. Adj. Cu cochilia formată din două valve. 2. Adj. (Despre capsule botanice) Format din două părți. 3. S.f.pl. Clasă de moluște acvatice marine și dulcicole, cu corpul cuprins într-o cochilie bivalvă și cu branhii lamelare.

BIAIO- „anormal". ◇ gr. *biaios* „forțat" > fr. *biaio-*, engl. *id.* > rom. *biaio-*. □ **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., modificare anormală morfologică și funcțională sub influența unor factori obișnuiți.

BIBLIO- „carte, de cărți". ◇ gr. *biblion* „carte" > fr. *biblio-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *biblio-*. □ **~ clast** (v. -clast), s.m. și f., distrugător de cărți; **~ fag** (v. -fag), adj., s.m. și f. (insectă) care se hrănește cu celuloza din cărți; **~ fil** (v. -fil₁), adj., s.m. și f. 1. Adj., s.m. și f. (Colecționar) de cărți rare și prețioase. 2. Adj. (Despre ediții) Realizat în condiții grafice deosebite; **~ filie** (v. -filie₁), s.f. 1. Pasiune de a cunoaște, de a evalua și de a colecționa cărți rare și prețioase. 2. Ramură a bibliologiei care se ocupă cu studiul cărților rare și al valorii lor artistice; **~ fob** (v. -fob), s.m., persoană care urăște cărțile; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., aversiune patologică față de cărți; **~ graf** (v. -graf), s.m., specialist în bibliografie (1); **~ grafie** (v. -grafie), s.f. 1. Ramură a bibliologiei care se ocupă cu studiul tipăriturilor, al edițiilor operelor etc. 2. Ansamblul lucrărilor unui autor sau al scrierilor referitoare la o anumită chestiune; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în bibliologie; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., știință care se ocupă cu studiul cărților din punct de vedere al formei, al istoricului lor etc.; **~ man** (v. -man₁), adj., s.m. și f. (persoană) care manifestă pasiune excesivă pentru cărți; **~ manie** (v. -manie), s.f., pasiune exagerată pentru cărți; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., instituție de cultură în care se adună, se organizează și se păstrează cărțile și publicațiile, pentru a putea fi puse la dispoziția cititorilor; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament al unor maladii nervoase prin lecturi adecvate.

-BIE „viață, viețuire". ◇ gr. *bios* „viață" > fr. *-bie* > rom. *-bie*.

BILI- „fiere, căi biliare". ◇ L *bilis* „fiere" > fr. *bili-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *bili-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., cultura agentului patogen al unei boli infecțioase într-un mediu adecvat bilei; **~ gen** (v. -gen₂), adj., care produce fiere; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a fierii; *sin.* bilogeneză; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., scurgere parțială sau totală a fierii către exterior; **~ urie** (v. -urie), s.f., prezența de săruri biliare în urină.

BILO- „fiere". ◇ L *bilis* „fiere" > fr. *bilo-*, engl. *id.* > rom. *bilo-*. □ **~geneză** (v. -geneză), s.f., biligeneză *; **~liză** (v. -liză), s.f., distrugere bacteriană în prezența fierii sau a sărurilor biliare.
BIO- „viață, ființă vie". ◇ gr. *bios* „viață" > fr. *bio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *bio-*. □ **~bibliografie** (v. biblio-, v. -grafie), s.f., scriere care cuprinde prezentarea vieții cuiva și lista analitică a lucrărilor sale; **~blast** (v. -blast), s.n. **1.** Substanță ipotetică vie, componentă fundamentală a citoplasmei. **2.** Celulă capabilă să trăiască independent; **~calorimetrie** (v. calori-, v. -metrie$_1$), s.f., parte a biologiei care se ocupă cu studiul fenomenelor calorice produse de activitatea organică; **~cenologie** (v. ceno-$_1$, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul biocenozelor; **~cenometru** (v. ceno-$_1$, v. -metru$_1$), s.n., dispozitiv pentru colectarea cantitativă a nevertebratelor din ierburi; **~cenoză** (v. -cenoză$_1$), s.f., ansamblul organismelor animale și vegetale legate de un anumit loc de viață, formînd un tot unitar; **~ciclu** (v. -ciclu), s.n. **1.** Ciclu vital evolutiv al unui organism. **2.** Ansamblul transformărilor ciclice din natură care implică totalitatea organismelor vii. **3.** Subdiviziune a biosferei, cuprinzînd biocenozele din principalele medii de viață; **~cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanță) care poate distruge un organism vegetal sau animal; **~climagramă** (v. clima-, v. -gramă), s.f., grafic rezultat din suprapunerea cerințelor termohidrice ale unei specii, exprimate cifric, peste diagrama climatului unei localități date; **~climatolog** (v. climato-, v. -log), s.m., specialist în bioclimatologie; **~climatologie** (v. climato-, v. -logie$_1$), s.f., știință care studiază relațiile dintre organisme și climă; **~coloid** (v. colo-$_2$, v. -id), s.m., substanță coloidală prezentă în celulele sau în țesuturile organismelor; **~cor** (**~chor**) (v. -cor), s.n. **1.** Linie de hotar între regiunile floristice sau faunistice. **2.** Grupare de plante și animale în cadrul unui biotop; **~corie** (**~chorie**) (v. -corie$_2$) s.f., parte a biocenozei cu durata de existență redusă, care apare ca urmare a unor condiții favorabile; *sin.* microcenoză; **~crom** (v. -crom), adj., s.m. **1.** Adj. Cu pigmentație biologică. **2.** S.m. Pigment produs de plante sau de animale; **~dermă** (v. -derm), s.f., totalitatea organismelor din biocenoza unei ape care trăiesc pe tegumentul animalelor; **~dinamic** (v. -dinamic), adj., referitor la fenomenele dinamice vitale ale organismelor; **~dozimetru** (v. dozi-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru stabilirea cantității de raze ultraviolete, necesară pentru producerea unui eritem minim; **~ecologie** (v. eco-$_1$, v. -logie$_1$), s.f., ecologie a plantelor și animalelor; **~electrogeneză** (v. electro-, v. -geneză), s.f., proces de producere a electricității în celulele și țesuturile organismelor vii; **~ergonomie** (v. ergo-, v. -nomie), s.f., ramură a ergonomiei care studiază oboseala organismului în relație cu durata zilei de muncă, cu repausul, cu orarul, cu alimentația etc.; **~fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu organisme vii; **~fenomenologie** (v. fenomeno-, v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu studiul fenomenelor vieții; **~fil** (v. -fil$_1$) adj. (despre elemente chimice) care se concentrează în corpul viețuitoarelor; **~filaxie** (v. -filaxie), s.f., ansamblu de mecanisme defensive ale organismului; **~fite** (v. -fit), s.f. pl., microorganisme care nu produc tulburări organismelor-gazdă; **~fiție** (v. -fiție), s.f., stare de echilibru instabil al organismului animal sau vegetal, în care se găsesc inactive unele virusuri; **~for** (v. -for), s.n. **1.** Unitate a substanței ereditare. **2.** Ultima unitate ipotetică a celulei; **~fotogeneză** (v. foto-, v. -geneză), s.f., fenomen de producere a luminii reci de către unele viețuitoare; *sin.* bioluminescență; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., s.m. și n. **1.** Adj. (Despre roci) Care a luat naștere prin activitatea organismelor. **2.** Adj. (Despre organisme) Care trăiește parazit pe alt organism viu. **3.** S.m. Moleculă ipotetică, purtătoare a fenomenelor specifice vieții. **4.** S.n. Îngrășămînt agricol obținut din culturi de bacterii bogate în azot; **~geneză** (v. -geneză), s.f., teorie potrivit căreia orice ființă provine numai din altă ființă care a procreat-o; **~genic** (v. -genic), adj. **1.** Produs de materia vie. **2.** Referitor la valoarea nutritivă a unei ape pentru microorganisme; **~genie** (v. -genie$_1$), s.f., știință care studiază dezvoltarea ontogenetică și evoluția filogenetică a organismelor animale și vegetale; **~geocenologie** (v. geo-, v. ceno-$_1$, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază distribuția geografică a comunităților vegetale și animale; **~geocenoză** (v. geo-, v. -cenoză$_1$), s.f., complex unitar al suprafeței Pămîntului în care biocenoza, și părțile respective din litosferă, hidrosferă, atmosferă și pedosferă se condiționează reciproc; **~geograf** (v. geo-, v. -graf), s.m. și f., specialist în biogeografie; **~geografie** (v. geo-, v. -grafie), s.f., știință care studiază repartiția organismelor vegetale și animale pe suprafața terestră; **~glifă** (v. -glif), s.f., urmă lăsată de viețuitoare fosile pe suprafața inferioară a stratelor sedimentare; **~gnoză** (v. -gnoză), s.f., studiu al cunoașterii proceselor care au loc în materia vie; **~graf** (v. -graf), s.m. și f., autor de biografii; **~grafie** (v. -grafie), s.f., expunere orală sau scrisă a vieții unei persoane; **~gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică a unui biosistem sau a variațiilor lui în timp; **~id** (v. -id), adj. (despre un sistem viabil) capabil să manifeste proprietăți specifice vieții numai în interiorul unui alt organism; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., rocă sedimentară provenind din transformarea substanței organice a viețuitoarelor; **~litic** (v. -litic$_2$), adj., care distruge viața; **~liză** (v. -liză), s.f., descompunere a materiei vii sub acțiunea fermenților; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în biologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință care studiază organismele vii și diferitele aspecte ale vieții; **~meteorolog** (v. meteoro-, v. -log), s.m. și f., specialist în biometeorologie; **~meteorologie** (v. meteoro-, v. -logie$_1$), s.f., studiul influenței factorilor climatici asupra ființelor vii; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., metodă de cercetare a fenomenelor biologice prin măsurători efectuate asupra ființelor vii; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., denumire generică pentru instrumentele de măsurare a stării de sănătate; **~microscop** (v. micro-, v. -scop), s.n., aparat special, utilizat în biomicroscopie; **~microscopie** (v. micro-, v. -scopie), s.f., examen microscopic al celulelor și

ţesuturilor vii; **~ morfogeneză** (v. morfo-, v. -geneză), s.f., proces de dezvoltare a caracterelor biologice şi morfologice ale organismelor, în funcţie de condiţiile de existenţă; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f. **1.** Totalitatea modificărilor structurale şi funcţionale ale organismelor; **2.** Acţiune morfogenetică a organismelor vii asupra altora; **~ necroză** (v. -necroză), s.f., proces de distrugere a unui ţesut organic, ca urmare a unor leziuni distrofice; **~ nomie** (v. -nomie), s.f., ştiinţă care se ocupă cu legile de manifestare a vieţii; **~ nomogeneză** (v. nomo-$_1$, v. -geneză), s.f., proces biologic evolutiv determinat prin legi cauzale şi logice; **~ noză** (v. -noză), s.f., tulburare a activităţii normale a unui organism produsă de un agent patogen viu; **~ patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., patologie privită din perspectivă biologică; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f. **1.** Materie organică vie, care intră în constituţia tuturor vieţuitoarelor. **2.** Substanţa fundamentală, vîscoasă şi vie, a celulei; **~ plast** (v. -plast), s.n., particulă citoplasmatică vie, capabilă de a se reproduce singură; **~ plastic** (v. -plastic), adj., referitor la proprietatea celulelor vii, de a-şi reface distrugerile suferite; **~ poieză** (v. -poieză), s.f., totalitatea fenomenelor care au contribuit la apariţia organismelor vii; **~ pulpectomie** (v. pulp/o-, v. -ectomie), s.f., extirpare a pulpei dentare vii; **~ ritmogramă** (v. ritmo-, v. -gramă), s.f., reprezentare grafică a ritmurilor biologice ale organismului; **~ scopie** (v. -scopie), s.f. **1.** Observaţie a proceselor vitale. **2.** Studiul vieţii pe bază de observaţii; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., totalitatea organismelor vegetale şi animale care trăiesc pe suprafaţa pămîntului; **~ sociologie** (v. socio-, v. -logie$_1$), s.f. **1.** Teorie neştiinţifică care explică viaţa socială şi politică, în primul rînd prin factori biologici. **2.** Studiu al comunităţilor vegetale şi animale, fundamentat pe ideea analogiei dintre structurile sociale şi cele ecologice; **~ spectrometrie** (v. spectro-, v. -metrie$_1$), s.f., aplicare a metodelor spectrometrice pentru determinarea prezenţei unui material străin; **~ spectroscopie** (v. spectro-, v. -scopie), s.f., examinare a ţesuturilor vii, cu ajutorul spectroscopului; **~ speolog** (v. speo-, v. -log), s.m. şi f., specialist în biospeologie; **~ speologie** (v. speo-, v. -logie$_1$), s.f., disciplina care studiază viaţa plantelor şi a animalelor cavernicole; **~ stratigrafie** (v. strati-, v. -grafie), s.f., disciplină care studiază răspîndirea organismelor de-a lungul epocilor geologice şi depozitele sedimentare cu ajutorul fosilelor; **~ stratinomie** (v. strati-, v. -nomie), s.f., parte a paleontologiei care studiază condiţiile în care au fost înglobate în depozitele sedimentare fosilele vegetale şi animale de-a lungul erelor geologice; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., disciplină care se ocupă cu clasificarea organismelor vii; *sin.* biotaxonomie; **~ taxonomie** (v. taxo-, v. -nomie), s.f., biotaxie *; **~ tehnologie** (v. tehno-, v. -logie$_1$), s.f., elaborarea de tehnici şi de metodologii ştiinţifice pe baza înţelegerii proceselor biologice la toate nivelele de organizare a biosferei; **~ telemetrie** (v. tele-, v. -metrie$_1$), s.f., măsurare şi determinare a unor procese vitale de la distanţă; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a produselor biologice în scop terapeutic; **~ termogeneză** (v. termo-, v. -geneză), s.f., transformare a energiei chimice în căldură la nivel celular; **~ tip** (v. -tip), s.n. **1.** Grup de indivizi care au aceeaşi constituţie genetică şi care nu se deosebesc morfologic, prezentînd, în schimb, diferenţe de ordin biologic. **2.** Tip constituţional. **3.** Grup de germeni cu proprietăţi biochimice asemănătoare, în cadrul unei specii; **~ tipologie** (v. tipo-, v. -logie$_1$), s.f. **1.** Ramură a biologiei care studiază biotipurile. **2.** Disciplină care cercetează pentru fiecare individ relaţiile posibile între structura corpului şi comportamentul psihologic; **~ tom** (v. -tom), s.n., aparat cu ajutorul căruia se realizează tomografia; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., studiul structurii unui organism vegetal sau animal prin disecţie; **~ top** (v. -top), s.n., teritoriu de viaţă limitat, cu condiţii ecologice relativ similare; **~ trof** (v. -trof), adj. (despre organisme) care se hrăneşte cu substanţe existente în fiinţele vii; **~ trofic** (v. -trofic), adj., referitor la nutriţia ţesuturilor organice; **~ zom** (v. -zom), s.m., unitate organică şi funcţională din citoplasmă.

-BIONT „fiinţă vie, organism". ◇ gr. *bion, bionton* „organism viu" > fr. *-bionte*, germ. -biont, engl. *id.* > rom. *-biont*.

-BIOTIC „relativ la viaţă, vital, biologic". ◇ gr. *biotikos* „referitor la viaţă" > fr. *-biotique*, engl. *-biotic*, germ. *-biotisch* > rom. *-biotic*.

-BIOZĂ „viaţă, nutriţie". ◇ gr. *biosis* „mijloc de trai" > fr. *-biose*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *-bioză*.

BISO- „mătase, mătăsos" ◇ gr. *byssos* „in foarte fin" > fr. *bysso-*, engl. *id.* > rom. *biso-*. □ **~ id** (v. -id), adj. (despre frunze) cu aspect de peri mătăsoşi; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., varietate de amfibol cu aspect fibros.

BITUMINI- „bitum, bituminos". ◇ L *bitumen, bituminis* „smoală" > fr. *bitumini-*, engl. *id.* > rom. *bitumini-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conţine bitum; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de bitum.

-BIU „viaţă, vietate, existenţă". ◇ gr. *bios* „viaţă" > L sav. *-bium*, germ. *id.* > rom. *-biu*.

-BLAST „germen, embrion". ◇ gr. *blastos* „lăstar, mugur" > fr. *-blate*, germ. *-blast*, engl. *id.* > rom. *-blast*.

-BLASTEZĂ „germinaţie, înmugurire". ◇ gr. *blastesis* „încolţire, înmugurire" > fr. *-blastèse*, germ. *id.* > rom. *-blasteză*.

-BLASTIC „germinativ, germinat". ◇ gr. *blastikos* „germinat" > fr. *-blastique*, engl. *-blastic*, germ. *-blastisch* > rom. *-blastic*.

-BLASTIE „germinaţie, înmugurire". ◇ gr. *blastos* „germen, mugur" > fr. *-blastie*, engl. *-blasty* > rom. *-blastie*.

BLASTO- „germen, mugure, embrion". ◇ gr. *blastos* „mugure, germen" > fr. *blasto-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *blasto-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.m., mugure florifer; **~ cel** (v. -cel$_1$), s.n., cavitate centrală de segmentare a blastulei; **~ cist** (v. -cist). **1.** Blastulă. **2.** Veziculă germinativă; **~ cit**, (v. -cit), s.n., celulă embrionară nediferenţiată; **~ derm** (v. -derm), s.n., membrană vitelină care dă naştere corpului embrionar; **~ filă** (v. -fil$_2$), s.f., rudiment al cotiledonului; **~ for** (v. -for), s.n. **1.** Cordon ombilical al ovulului.

2. Fir care leagă sămînța de pericarp și o nutrește în tinerețe. 3. Formație anatomică cu aspect de cordon; **~ ftorie** (v. -ftorie), s.f., degenerare a germenilor din citoplasma oului fecundat; **~ geneză** (v. -geneză), s.f. 1. Dezvoltare timpurie a embrionului în timpul segmentării și formarea păturilor germinale. 2. Reproducere prin înmugurire; *sin.* blastogenie; **~ genie** (v. -genie₁), s.f., blastogeneză* (1, 2); **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a mugurilor; **~ ide** (v. -id), adj., s.f.pl. 1. Adj. În formă de mugur. 2. S.n. pl. Clasă de echinoderme fosile, cu înfățișare de muguri calcaroși, descoperite în terenurile paleozoice; **~ liză** (v. -liză), s.f., distrugere a celulei reproducătoare; **~ manie** (v. -manie), s.f., proliferare teratologică a ramurilor; *sin.* cladomanie; **~ mer** (v. -mer), s.n., celulă care provine din prima diviziune a oului fecundat; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., ciuperci levuriforme patogene, care se reproduc prin înmugurire; **~ neuropor** (v. neuro-, v. -por), s.m., deschidere temporară la unii embrioni, formată din unirea blastoporului cu neuroporul; **~ por** (v. -por), s.m., gura primitivă a embrionului, prin care cavitatea internă a gastrulei comunică cu exteriorul; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., a doua fază în dezvoltarea unui embrion; *sin.* blastulă; **~ spori** (v. -spor), s.m.pl., spori imperfecți care se formează prin înmugurirea unei celule preexistente; **~ stromă** (v. -stromă), s.f., porțiune a blastodermului; **~ zooid** (v. zoo-, v. -id), s.m., organism care se dezvoltă dintr-un blastem, prin reproducere asexuată.

BLASTOMO- „tumoare, umflătură". ◇ gr. *blastoma* „tumoare" > fr. *blastome-*, engl. *id.* > rom. *bastomo-*. □ **~ gen** (v. -gen₁), adj., care generează tumori; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare și dezvoltare a unei tumori maligne.

BLEFAR-, v. **BLEFARO-**. □ **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., inflamație simultană a pleoapelor și a conjunctivei.

-BLEFARIE „pleoapă". ◇ gr. *bleapharon* „cili, pleoapă" > fr. *-blépharie* > rom. *-blefarie*.

BLEFARO- „pleoapă, palpebral". ◇ gr. *blepharon* „pleoapă" > fr. *blépharo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *blefaro-* > rom. *blefaro-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., corpuscul situat la baza flagelilor; **~ calazie** (v. -calazie), s.f., lărgire a plicei cutanate a pleoapei superioare; **~ fimoză** (v. -fimoză), s.f., micșorare a deschiderii fantei palpebrale; **~ for** (v. -for), adj. (despre frunze) prevăzut pe margine cu peri sau cili paraleli; **~ pioree** (v. pio-, v. -ree), s.f., inflamație purulentă a globului ocular; **~ plaste** (v. -plast), s.n. pl., granule intracelulare colorate intens, implicate în generarea cililor și flagelilor; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a unei pleoape distruse; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a pleoapei și a aparatului său muscular; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere patologică a pleoapei superioare; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., operație de suturare a unei pleoape; **~ spasm** (v. -spasm), s.n., contracție spasmodică a mușchiului orbicular al pleoapelor; **~ stat** (v. -stat), s.n., instrument medical pentru menținerea pleoapelor îndepărtate în timpul operațiilor pe ochi; **~ stazie** (v. -stazie), s.f., imobilizare a pleoapelor; **~ stenoză** (v. -stenoză), s.f., îngustare a pleoapelor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie palpebrală.

-BLEM „țesut organic". ◇ gr. *blema* „pătură" > fr. *-blème*, germ. *-blem*, engl. *id.* > rom. *-blem*.

BLEN-, v. **BLENO-**. □ **~ enterie** (v. -enterie), s.f., stare patologică manifestată prin eliminarea frecventă a materiilor fecale de consistență lichidă sau moale; **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f. 1. Inflamație catarală a conjunctivei. 2. Secreție conjunctivală exagerată; **~ otoree** (v. oto-, v. -ree), s.f., scurgere a urechii în catarul auricular; **~ urie** (v. -urie), s.f., prezența de mucozități în urină.

BLENI- „mucus, mucozitate". ◇ L *blennus* „răpciugos, mucios" > fr. *blenni-*, engl. *id.* > rom. *bleni-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține mucus; **~ form** (v. -form), adj., care are aspect de mucozitate.

BLENO- „mucus, mucozitate". ◇ gr. *blenna* „mucozitate" > fr. *blenno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *bleno-*. □ **~ gen** (v. -gen₁), adj., care produce mucus; **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu mucusul; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., boală venerică contagioasă, manifestată prin scurgeri purulente, mîncărime etc.; *sin.* gonoree, blenoree. **~ ree** (v. -ree), s.f., blenoragie*.

-BLEPSIE „vedere, văz". ◇ gr. *blepsis* „vedere, văz" > fr. *-blepsie*, germ. *id.* > rom. *-blepsie*.

-BOL (-BOLĂ) „aruncare, schimbare, transformare". ◇ gr. *ballo*, *ballein* „a azvîrli, a arunca" > fr. *-bole*, germ. *-bol*, engl. *-bole* > rom. *-bol* și *-bolă*.

-BOLĂ, v. **-BOL**.

BOLEO- „împrăștiere, diseminare". ◇ gr. *boleo* „a arunca, a azvîrli" > fr. *boléo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *boleo-*. □ **~ anemocorie** (v. anemo-, v. -corie₂), s.f., răspîndire a semințelor și sporilor prin aruncare la exterior; **~ autocorie** (v. auto-, v. -corie₂), s.f., autodiseminare printr-un mecanism propriu.

-BOLIE „schimbare, modificare, transfigurare". ◇ gr. *bole* „aruncare, azvîrlire" > fr. *-bolie*, germ. *id.*, engl. *-boly* > rom. *-bolie*.

BOLO- „energie radiantă, radiație". ◇ gr. *bole*, *bolos*, „rază, suliță, săgeată" > fr. *bolo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *bolo-*. □ **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., măsurare a intensității radiațiilor; **~ metru** (v. -metru₁), s.n. 1. Instrument folosit pentru măsurarea fluxurilor de radiații termice. 2. Aparat pentru măsurarea cantității de energie radiantă. 3. Instrument pentru măsurarea intensității radiațiilor electromagnetice. 4. Aparat care măsoară strălucirea aparentă a stelelor.

BOMBICI- „mătase, mătăsos". ◇ L *bombyx*, *ycis* „vierme de mătase" > fr. *bombyci-* > rom. *bombici-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre frunze) care poartă peri mătăsoși și moi.

BOMBILI- „bondar". ◇ gr. *bombylios* „bondar" > fr. *bombyli-*, engl. *id.* > rom. *bombili-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă bondari.

BOSTRICI- „elice". ◇ L tz. *bostrychus* „buclat, ondulat" > fr. *bostryci-* > rom. *bostrici-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de elice.

BOTANO- „plantă, vegetale". ◇ gr. *botane* „iarbă, pășune" > fr. *botano-*, engl. *id.* > rom. *botano-*. □ **~ fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu vegetale; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., botanică descriptivă; **~ lit** (v. -lit₁), s.n., plantă fosilă; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., știință care se ocupă cu studiul plantelor; *sin.* botanică.

BOTR-, v. **BOTRO-**. □ **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut format din celule sau din canale poroase; *sin.* tafrenchim.

BOTRIO-₁ „botridie, organ de fixare". ◇ gr. *bothrion* „cavitate mică, gropiță" > fr. *bothrio-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *botrio-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), s.m., vierme parazit intestinal din familia cestodelor, al cărui organ de fixare este format din două botridii.

BOTRIO-₂ „ciorchine, racem". ◇ gr. *botrys, yos,* „ciorchine de strugure" > fr. *botryo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *botrio-*. □ **~ blastospori** (v. blasto-, v. -spor), s.m. pl., celule reproducătoare asexuate formate pe sterigme care se găsesc de-a lungul hifelor sau pe niște umflături terminale sau intercalare; **~ for** (v. -for), adj., care poartă ciorchini sau raceme; **~ gen** (v. -gen₁), s.n., mineral din grupul aluminit-cianotrichitului, care se prezintă în agregate reniforme sau botrioidale; **~ id** (v. -id), adj., în formă de ciorchine; *sin.* botrioidal; **~ lit** (v. - lit₁), s.n., varietate de datolit care se prezintă în agregate sub formă de ciorchini de strugure; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a curei de struguri în scop terapeutic.

BOTRO- „rid, cicatrice". ◇ gr. *bothros* „șanț, groapă" > fr. *bothro-*, engl. *id.* > rom. *botro-*. □ **~ dendron** (v. -dendron), s.m., plantă fosilă dintre licopodialele paleozoice, pe a cărei scoarță există riduri foliare.

BOTULI- „cîrnat". ◇ L *botulus* „caltaboș, cîrnat" > fr. *botuli-*, engl. *id.* > rom. *botuli-*. ◇ **~ form** (v. -form), adj., în formă de cîrnat.

BRACTEI- „bractee, frunzuliță". ◇ L *bractea* „lamă de metal" > fr. *bractéi-*, engl. *id.* > rom. *bractei-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre flori) prevăzut cu bractee; **~ form** (v. -form), adj., în formă de bractee.

BRACTEO- „bractee, frunzuliță". ◇ L *bractea* „lamă, foiță de metal" > fr. *bractéo-*, engl. *id.*, germ. *brakteo-* > rom. *bracteo-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., dezvoltare excesivă și proliferare teratologică a bracteelor.

BRADI- „încet, lent, încetinit, rar". ◇ gr. *bradys* „lent, încet" > fr. *brady-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *bradi-*. □ **~ artrie** (v. -artrie), s.f., ritm încetinit în articularea cuvintelor; **~ auxeză** (v. -auxeză), s.f., creștere întîrziată a unui organ față de altul; **~ bazie** (v. -bazie), s.f., mers încetinit, datorat unor cauze patologice; **~ cardie** (v. -cardie), s.f., încetinire a activității cardiace, manifestată prin scăderea pulsului; *sin.* bradiritmie; **~ chinezie** (**~ kinezie**) (v. -chinezie), s.f., încetineală în executarea mișcărilor; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., malformație congenitală caracterizată prin scurtarea degetelor; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., percepere lentă a senzațiilor exteroceptive; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., consum lent al hranei; **~ fazie** (v. -fazie), s.f., tulburare de limbaj constînd într-o exprimare foarte rară a cuvintelor; **~ femie** (v. -femie), s.f., încetinire generală a debitului verbal; **~ frenie** (v. -frenie), s.f., desfășurare lentă a proceselor psihomotorii; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., evoluție încetinită a unor organisme vegetale sau animale; **~ glosie** (v. -glosie), s.f., bradilalie*; **~ lalie** (v. -lalie), s.f., încetinire anormală a ritmului vorbirii; *sin.* bradiglosie; **~ pepsie** (v. -pepsie), s.f., proces digestiv încetinit; **~ pnee** (v. -pnee), s.f., rărire anormală a mișcărilor respiratorii; **~ pragie** (v. -pragie), s.f., diminuare anormală a activității motorii; *sin.* bradipraxie; **~ praxie** (v. -praxie), s.f., bradipragie*; **~ psihie** (v. -psihie), s.f., încetinire anormală a ritmului funcțiilor psihice; **~ ritmie** (v. -ritmie), s.f., bradicardie*; **~ sfigmie** (v. -sfigmie), s.f., încetinire a bătăilor pulsului; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., întîrziere patologică a ejaculației; **~ sporie** (v. -sporie), s.f., diseminarea semințelor într-o perioadă mai lungă de timp, pînă toamna tîrziu; **~ trofie** (v. -trofie), s.f., încetinire a proceselor metabolice; **~ urie** (v. -urie), s.f., eliminare încetinită a urinii; **~ zaur** (v. -zaur), s.m., reptilă fosilă din ordinul teromorfelor; *sin.* pareiazaur.

-BRAH „scurt, îngust". ◇ gr. *brakhys* „îngust, scurt" > fr. *-braque* rom. *-brah.*

BRAHI-₁ „scurt, îngust". ◇ gr. *brakhys* „scurt" > fr. *brachy-*, engl. *id.*, germ. *id* ., it. *brachi-* > rom. *brahi-*. □ **~ bazie** (v. -bazie), s.f., mers cu pași anormal de mici; **~ blast** (v. -blast), s.n., lujer anual scurt, cu creștere limitată; **~ caul** (v. -caul) adj., cu tulpina scurtă; **~ cefal** (v. -cefal), adj., s.m. (persoană) care are craniul cu diametrele longitudinal și transversal aproape egale: **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., constituția unei persoane brahicefale; *sin.* brahicranie; **~ cer** (v. -cer₁), adj., s.n. pl. **1.** Adj. Care are coarne sau antene scurte. **2.** S.n. pl. Subordin de insecte diptere, care se caracterizează prin antene scurte: **~ cheilie** (v. -cheilie), s.f., anomalie caracterizată prin scurtarea accentuată a uneia sau a ambelor buze; *sin.* microcheilie; **~ clad** (v. -clad), adj., cu ramuri scurte; **~ corm** (**~ korm**) (v. -corm), adj., s.m. și f. (persoană) cu trunchiul scurt; **~ cran** (v. -cran), adj., cu craniul mic; **~ cranie** (v. -cranie), s.f., brahicefalie*; **~ dactil** (v. -dactil), adj., cu degetele scurte; **~ dactilie** (v. dactilie), s.f., malformație congenitală caracterizată prin scurtimea exagerată a degetelor; **~ drom** (v. -drom), adj. (despre nervația frunzei) îndreptat spre marginea organului, apoi curbat și reticulat; **~ falangie** (v. -falangie), s.f., anomalie caracterizată prin falange anormal de scurte; **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze foarte scurte; **~ glosie** (v. -glosie), s.f., limbă anormal de scurtă; **~ gnat** (v. -gnat), adj., cu maxilare anormal de scurte; **~ gnatie** (**~ gnație**) (v. -gnatie), s.f., anomalie congenitală caracterizată prin dezvoltarea redusă în lungime a maxilei sau a mandibulei; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., stenografie*; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., specie de elipsă care constă în evitarea repetării unui element al frazei, exprimat anterior; *sin.* brahiologie; **~ melie** (v. -melie), s.f., malformație congenitală,

caracterizată prin dezvoltarea incompletă sau în lungime a membrelor; *sin.* micromelie; **~ metrop** (v. metro/o-, v. -op), adj. (despre ochi) al cărui focar este situat între infinit și retină; **~ metropie** (v. metr/o₂-, v. -opie), s.f., stare patologică a ochiului brahimetrop; **~ morf** (v. -morf), adj., s.m. (tip constituțional) caracterizat prin trup îndesat și membre scurte; *sin.* brahitip; **~ morfie** (v. -morfie), s.f., stare caracterizată printr-o statură anormal de mică; **~ odont** (v. -odont), adj., ai cărui dinți au coroană scurtă și erupție rapidă; **~ pnee** (v. -pnee), s.f., respirație scurtă și sacadată; **~ pode** (v. -pode), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Cu picioarele sau cu pețiolurile scurte. **2.** S.n.pl. Clasă de animale nevertebrate bentonice, exclusiv marine; **~ pter** (v. -pter), adj., cu aripile anormal de scurte; **~ rahie** (v. -rahie), s.f., coloană vertebrală anormal de scurtă; **~ rinc** (v. -rinc), adj., cu ciocul scurt; **~ rinie** (v. -rinie), s.f., anomalie congenitală caracterizată printr-un nas foarte scurt; **~ schelie** (v. -schelie), s.f., dezvoltare insuficientă a membrelor inferioare; **~ stafilie** (v. -stafilie), s.f., anomalie caracterizată printr-un arc alveolar scurt; **~ stilie** (v. -stilie), s.f., tip de heterostilie cu stile mai scurte decît staminele; **~ tip** (v. -tip), adj., s.m. brahimorf*; **~ ur** (v. -ur) adj., cu coada scurtă.

BRAHI₂- „plex brahial". ◇ gr. *brakhion* „braț" > fr. *brachi-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *brahi-*. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere în zona plexului brahial.

-BRAHIE „braț". ◇ gr. *brakhion* „braț" > fr. *-brachie*, germ. *id.*, it. *-brachie* > rom. *-brahie*.

BRAHIO-₁ „scurt, îngust". ◇ gr. *brakhys* „îngust, scurt" > fr. *brachyo-*, it. *brachio-* > rom. *brahio-*. □ **~ logie** (v. -logie₁), s.f., brahilogie*.

BRAHIO₂- „braț, membru superior". ◇ gr. *brakhion* „braț" > fr. *brachio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *brahio-*. □ **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., clasă de nevertebrate marine cu cochilie bivalvă și cu două brațe spiralate în jurul gurii; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., amputare a unui braț; **~ zaur** (v. -zaur), s.m., reptilă uriașă dinozauriană din jurasicul superior și cretacicul inferior, cu membrele posterioare mai scurte decît cele anterioare.

BRAHISTO- „foarte scurt". ◇ gr. *brakhystos* „cel mai scurt" > fr. *brachysto-*, engl. *id.* > rom. *brahisto-*. □ **~ cronă** (v. -cron), s.f., traiectorie pe care un corp realizează cel mai scurt timp, atunci cînd se deplasează între două puncte date, sub acțiunea gravitației.

BRANCHI-, v. **BRANHI-**.

BRANCHIO-, v. **BRANHIO-**.

BRANHI- (BRANCHI-) „branhii". ◇ L. *branchiae* „branhii" > fr. *branchi-*, engl. *id.* > rom. *branhi-* și *branchi-*. □ **~ col** (v. -col₁), adj., care trăiește parazitar pe branhiile peștilor; **~ fer** (v. -fer), adj., care este înzestrat cu branhii; **~ form** (v. -form), adj., în formă de branhii.

BRANHIO- (BRANCHIO-) „branhii, lamele branhiale". ◇ gr. *brankhia* „urechi de pești, branhii" > fr. *branchio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *branhio-* și *branchio-*. □ **~ gen** (v. -gen₁), adj., care își are originea în branhii; **~ mer** (v. -mer), s.n.*, segment al mezodermului visceral; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., ciuperci inferioare care parazitează în vasele sanguine din lamelele branhiale ale peștilor; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., ordin de crustacee inferioare, cu corpul segmentat și prevăzut cu formații branhiale; **~ steg** (v. -steg), adj., care acoperă branhiile; **~ stome** (v. -stom), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Care are branhiile unite cu gura; **2.** S.n.pl. Gen de cefalocordate, al căror tip este amfioxul; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., reacție fizică prin care peștii sînt antrenați către o apă mai oxigenată; **~ zaur** (v. -zaur), s.m., animal amfibiu din carboniferul superior permian, din grupa stegocefalilor, asemănător cu salamandra.

BREFO- „embrion". ◇ gr. *brephos* „embrion" > fr. *brépho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *brefo-*. □ **~ plastic** (v. -plastic), adj., format din țesuturi embrionare; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., transplant de țesuturi embrionare, realizat în cadrul aceleiași specii; **~ trofic** (v. -trofic), adj., referitor la nutriția embrionară.

BREVI- „scurt". ◇ L *brevis* „scurt" > fr. *brévi-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *brevi-*. □ **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpina scurtă; **~ domă** (v. -dom), s.f., cochilie a unui amonit, a cărei cameră de locuit nu depășește lungimea unei circumvoluții; **~ flor**, (v. -flor), adj., cu flori scurte; **~ ped** (v. -ped₂), adj. **1.** Cu picioare scurte. **2.** (Despre flori, frunze etc.) Cu suportul scurt; **~ rostru** (v. -rostru), adj., cu botul sau cu ciocul scurt. **~ roștri** (v. -rostru), s.m.pl., corcodilieni cu botul scurt, lățit sau rotunjit, care au apărut în jurasic; **~ stil** (v. -stil), adj. (despre plante) cu stilul scurt.

BRICO- „scrișnire, scrișnet". ◇ gr. *bryko, brykein* „a scrișni din dinți" > fr. *bryco-*, engl. *id.* > rom. *brico-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., stare patologică de a scrișni din dinți.

-BRIE „creștere, dezvoltare". ◇ gr. *bryo* „a crește" > fr. *-brye*, engl. *-brya* > rom. *-brie*.

BRIO- „mușchi de pămînt". ◇ gr. *bryon* „mușchi" > fr. *bryo-* germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *brio-*. □ **~ fil** (v. -fil₁), adj., care trăiește pe mușchi; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., încrengătură de plante cu corpul diferențiat în rizoizi, tulpină și frunze, cu structură foarte simplă, al căror tip este mușchiul; **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu mușchiul de pămînt; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în briologie; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul mușchilor de pămînt; **~ spor** (v. -spor), s.m., celulă reproducătoare asexuată, specifică briofitelor; **~ zoare** (v. -zoar), s.n.pl., clasă de mici nevertebrate acvatice, care trăiesc în colonii fixate pe fundul apei, avînd aspect de mușchi de pămînt.

BROM-, v. **BROMO-**. □ **~ hidroză** (v. -hidroză), s.f., transpirație fetidă.

BROMATO- „nutriție". ◇ gr. *broma, atos* „hrană, nutriție" > fr. *bromato-*, engl. *id.*, germ. *id.* > **rom.** *bromato-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a mijloacelor de nutriție; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază metodele de nutriție.

BROMO- „miros fetid". ◇ gr. *bromos* „miasmă, miros urît" > fr. *bromo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *bromo-*. □ **~dermă** (v. -derm), **s.f.**, erupţie cutanată, provocată de ingestia de medicamente conţinînd brom; **~menoree** (v. meno-, v. -ree), **s.f.**, menstruaţie fetidă; **~pnee** (v. -pnee), s.f., respiraţie urît mirositoare.

BRONCHO-, v. **BRONHO-**.

BRONHI-, v. **BRONHIO-**. □ **~ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilataţie parţială sau generală a bronhiilor; *sin.* bronşectazie.

BRONHIO- „bronhii, bronhial" ◇ gr. *bronkhia* „bronhii" > fr. *bronchio-*, engl. *id.* > rom. *bronhio-*. □ **~liză** (v. -liză), s.f., proces caracterizat prin leziuni distructive ale peretelui bronhic.

BRONHO- (BRONCHO-) „bronhii, bronhial". ◇ gr. *bronkhos* „trahee, bronhie" > fr. *broncho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *bronco-* > rom. *bronho-* şi *broncho-*. □ **~biopsie** (v. bi/o-, v. -opsie), s.f., biopsie a mucoasei bronhice, efectuată în cursul unei bronhoscopii; **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., dilataţie chistică a bronhiilor; **~egofonie** (v. -ego$_2$, v. -fonie$_1$), s.f., combinare a egofoniei cu bronhofonia; *sin.* egobronhofonie. **~fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., rezonanţă exagerată a vocii bolnavului, la ascultarea plămînilor, în cazuri de pneumonie, bronşită, astmă etc.; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., de origine bronhică; **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a bronhiilor după introducerea în căile respiratorii a unei substanţe de contrast; **~gramă** (v. -gramă), s.f., imagine radio- logică obţinută în urma unei bronhografii ; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., concreţiune minerală în bronhii; **~log** (v. -log), s.m. şi f., specialist în bronhologie; **~logie** (v. -logie$_1$) s.f., disciplină care studiază bolile bronhice şi tratamentul acestora; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a calibrului bronhic; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat medical utilizat în bronhometrie; **~mucocel** (v. muco-, v. -cel$_2$), **s.n.**, dilataţie chistică a bronhiilor, plină cu secreţii stagnante: **~patie** (v. -patie), s.f., afecţiune a bronhiilor; **~piocel** (v. pio-, v. -cel$_2$), s.n., dilatare chistică a bronhiilor plină cu puroi; **~pioree** (v. pio-, v. -ree), s.f., inflamaţie bronhială purulentă; **~plastie** (v. -plastie), s.f., operaţie chirurgicală de refacere a bronhiilor; **~plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a bronhiilor; **~pneumopatie** (v. pneumo-, v. -patie), s.f., maladie care afectează, în acelaşi timp, bronhiile şi plămînii; **~radiografie** (v. radio-, v. -grafie), s.f., examinare a bronhiilor şi a bronhiolelor cu ajutorul razelor X; **~rafie** (v. -rafie), s.f., suturare a bronhiilor; **~ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie bronhică; **~ree** (v. -ree), **s.f.**, expectoraţie exagerată, provocată de o bronşită cronică; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat utilizat în bronhoscopie; **~scopie** (v. -scopie), **s.f.**, examinare vizuală a interiorului bronhiilor cu ajutorul bronhoscopului; **~spasm** (v. -spasm), **s.n.**, contracţie spasmodică a bronhiilor; **~spirografie** (v. spiro-$_2$, v. -grafie), s.f., înregistrare spirografică separată a ventilaţiei celor doi plămîni; **~spirometrie** (v. spiro-$_2$, v. -metrie$_1$), s.f., metodă de explorare funcţională simultană a fiecăruia din cei doi plămîni; **~spirometru** (v. spiro-$_2$, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea capacităţii fiecăruia din cei doi plămîni; **~stenoză** (v. -stenoză), s.f., îngustare patologică a bronhiilor; **~tom** (v. -tom) s.n., instrument chirurgical pentru deschiderea bronhiilor; **~tomie** (v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a unei bronhii.

-BRONTĂ „tunet, trăsnet". ◇ gr. *bronte* „tunet" > germ. *-bronte* > rom. *-brontă*.

BRONTO- „tunet, trăsnet; înfricoşător". ◇ gr. *bronte* „trăsnet" > fr. *bronto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *bronto-*. □ **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică faţă de trăsnete; **~graf** (v. -graf), s.n., aparat care înregistrează tunetele; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., parte a meteorologiei care tratează despre tunete; **~zaur** (v. -zaur), s.m., reptilă jurasică uriaşă din ordinul dinozaurienilor erbivori, cu capul mic şi cu gîtul foarte lung.

BUBONO- „regiune inghinală". ◇ gr. *boubon* „stinghie, vintre" > fr. *bubono-*, engl. *id.* > rom. *bubono-*. □ **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie inghinală incompletă.

BUCO- „gură, cavitate bucală". ◇ L *bucca* „obraz, gură" > fr. *bucco-*, engl. *id.* > rom. *buco-*. □ **~faringoscopie** (v. faringo-, v. -scopie), s.f., examinare medicală a porţiunii mediale a faringelui, cu ajutorul unui instrument special.

BUFO- „broască rîioasă". ◇ L *bufo* „broască" > fr. *bufo-*, engl. *id.* > rom. *bufo-*. □ **~terapie** (v. -terapie), s.f., folosirea terapeutică a veninului de broască rîioasă.

BULB-, v. **BULBO-**. □ **~odiu** (v. -odiu), s.n., disc al bulbului vegetal.

BULBI- „bulb, bulbaceu". ◇ L *bulbus* „ceapă, bulb" > fr. *bulbi-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *bulbi-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., care poartă bulbi; **~form** (v. -form), adj., în formă de bulb.

-BULBIE „bulb". ◇ L *bulbus* „ceapă, bulb" > fr. *-bulbie*, germ. *id.* > rom. *-bulbie*.

BULBO- „bulb". ◇ L *bulbus* „bulb, ceapă" > fr. *bulbo-*, engl. *id.* > rom. bulbo-. □ **~patie** (v. -patie), s.f., afecţiune a bulbului duodenal.

BULI- „globulos". ◇ L *bulla* „băşică, vezică" > fr. *bulli-*, engl. *id.* > rom. *buli-*. □ **~form** (v. -form), adj. (despre celule) cu aspect globulos.

-BULIE „voinţă". ◇ gr. *boule* „voinţă" > fr. *-boulie*, germ. *-bulie* > rom. *-bulie*.

BUN-, v. **BUNO-**. □ **~odonte** (v. -odont), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Cu coroana molarilor mamelonată şi formată din tuberculi conici. **2.** S.n.pl. Grupe de mamifere omnivore artiodactile, cu coroana molarilor mamelonată şi constituită din tuberculi conici izolaţi.

BUNO- „mamelonat, conic". ◇ gr. *bounos* „movilă, colină" > fr. *buno-*, engl. *id.* > rom. *buno-*. □ **~ id** (v. -id), adj. (despre molari) de formă conică; **~ lofodont** (v. lof/o-, v. -odont), adj. (despre molari) care prezintă structură bunodontă și lofodontă; **~ selenodonte** (v. selen/o-, v. -odont) adj., s.n.pl. **1.** Adj. (Despre molari) Care prezint atît tuberculi rotunjiți și izolați, cît și tubercu. arcuiți în formă de semilună. **2.** S.n. pl. Grup fosil de mamifere erbivore, ai căror molari aveau un aspect intermediar între acela al rumegătoarelor (selenodonte) și al porcinelor (bunodonte).

BURS-, v. **BURSO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., operație chirurgicală de excizie a unei burse anatomice.

BURSI- „pungă, sac anatomic". ◇ L tz. *bursa* „săculeț" > engl. *bursi-*. > rom. *bursi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., de forma unei pungi.

BURSO- „bursă, sac anatomic". ◇ L tz. *bursa* „săculeț, pungă" > fr. *burso-*, engl. *id.* > rom. *burso-*. □ **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., concrețiune formată într-o bursă anatomică; **~ patie** (v. -patie), s.f., maladie care afectează o bursă anatomică; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a unei burse anatomice.

BUTIRO- „unt, grăsime". ◇ gr. *butyron* „unt" > fr. *butyro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *butiro-*. □ **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de grăsime; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea procentului de grăsime din lapte.

C

CACO- „urit, greşit, defectuos". ◇ gr. *kakos* „rău" > fr. *caco-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kako-* > rom. *caco-*. □ **~chilie** (v. -chilie), s.f., stare patologică a sucului gastric; **~colie** (v. -colie₁), s.f., stare anormală a fierii; **~epie** (v. -epie), s.f., pronunţie greşită; **~fazie** (v. -fazie), s.f., vorbire incorectă, cu deformarea şi substituirea cuvintelor; **~fonie** (v. -fonie₁) s.f., asociaţie dezagreabilă de sunete sau de cuvinte; **~gen** (v. -gen₁), adj. (despre plante) care prezintă structură genetică nefavorabilă; *sin.* cacogenic; **~genic** (v. -genic), adj., cacogen*; **~geneză** (v. -geneză), s.f. **1.** Dezvoltare anormală a unei structuri sau formaţii anatomice. **2.** Incapacitate a plantelor la hibridaţie; **~geuzie** (v. -geuzie), s.f., senzaţie falsă de gust dezagreabil; **~grafie** (v. -grafie), s.f., ortografiere greşită; **~lalie** (v. -lalie), s.f., vorbire defectuoasă; **~logie** (v. -logie₁), s.f., construcţie gramaticală greşită; **~melie** (v. -melie), s.f., deformaţie congenitală a picioarelor; **~plazie** (v. -plazie), s.f. **1.** Creştere patologică. **2.** Structură sau formaţie anatomică defectuoasă; **~pragie** (v. -pragie), s.f., deviere de la normal a funcţiilor nutritive; **~stomie** (v. -stomie), s.f., miros dezagreabil al gurii; **~trofie** (v. -trofie), s.f., nutriţie defectuoasă.

CADUCI- „caduc, care cade spontan". ◇ L *caducus* „care cade, pieritor" > fr. *caduci-*, engl. *id.* > rom. *caduci-*. □ **~corn** (v. -corn), adj. (despre animale) cu coarne caduce; **~flor** (v. -flor) adj., cu flori caduce.

CAENO-, v. **CENO-₁**.

CAINO-, v. **CENO-₃**.

-CALAZIE „lărgire, relaxare, slăbire". ◇ gr. *khalasis* „slăbire, lărgire" > fr. *-chalasie*, it. *-calasi* > rom. *-calazie*.

CALAZO- (CHALAZO-) „granulă, tumoare, calază". ◇ gr. *khalaza* „mazăriche, grindină" > fr. *chalazo-*, engl. *id.* > rom. *calazo-* şi *chalazo-*. □ **~dermie** (v. -dermie), s.f., tumoare voluminoasă a pielii, de natură conjunctivă; **~gam** (v. -gam), adj., care prezintă calazogamie; **~gamie** (v. -gamie), s.f., tip de fecundaţie prezent la angiosperme, în care tubul polinic pătrunde în ovul prin calază.

CALCARI- „pinten, pintenat". ◇ L *calcar, is* „pinten" > fr. *calcari-*, engl. *id.* > rom. *calcari-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu pinten; **~form** (v. -form) adj., în formă de pinten.

CALCEI- „pantof, papuc". ◇ L *calceus, i* „încălţăminte, ciubotă" > fr. *calcéi-*, engl. *id.* > rom. *calcei-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de pantof.

CALCI-₁ „călcîi". ◇ L *calx, cis* „călcîi" > fr. *calci-* > rom. *calci-*. □ **~grad** (v. -grad), adj., care merge pe călcîie.

CALCI-₂ „calciu, calcar, calcaros". ◇ L *calx, cis* „piatră de var, calcar" > fr. *calci-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *calci-*. □ **~col** (v. -col₁), adj., care vegetează pe solurile calcaroase; **~fer** (v. -fer), adj., care conţine calciu; **~filaxie** (v. -filaxie), s.f., sensibilitate mărită la calciu a unor ţesuturi organice; **~fil** (v. -fil₁), adj., care preferă solurile bogate în calciu; **~filie** (v. -filie₁), s.f. **1.** Afinitate pe care o au unele plante pentru solurile calcaroase. **2.** Afinitate anormală a unor ţesuturi organice pentru sărurile de calciu, pe care le fixează; **~fug** (v. -fug), adj. (despre plante) care nu poate creşte pe solurile calcaroase; *sin.* calcifob; **~gen** (v. -gen₂), adj., care produce calcar; **~metru** (v. -metru₁), s.n., aparat folosit pentru determinarea calciului din sol; **~mielie** (v. -mielie), s.f., procent ridicat de calciu din măduva osoasă; **~penie** (v. -penie), s.f., lipsă de calciu în ţesuturile organice; **~pexie**, s. f., (v.-pexie), proces de fixare a calciului în ţesuturi; **~rahie** (v. -rahie), s.f., prezenţă a calciului în lichidul cefalorahidian; **~terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a sărurilor de calciu în scop terapeutic; **~urie** (v. -urie), s.f., prezenţă a calciului în urină; **~vor** (v. -vor), adj. (despre vegetale) care scobeşte cavităţi în rocile de calcar.

CALCO- „aramă, fier, metal, sulf". ◇ gr. *khalkos* „aramă, bronz, fier" > fr. *chalco-*, engl. *id.*, germ. *chalko-* > rom. *calco-*. □ **~fil** (v. -fil₁), adj. (despre elemente chimice) care prezintă o afinitate deosebită pentru sulf; **~graf** (v. -graf), s.m., specialist în calcografie; **~grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Procedeu de reproducere grafică a imaginilor cu ajutorul unor clişee metalice gravate. **2.** Metodă microscopică de studiu a unei secţiuni lustruite a mineralelor metalifere opace, cu ajutorul luminii reflectate; **~sferă** (v. -sferă), s.f., strat geologic situat între litosferă şi barisferă, caracterizat prin concentrarea sulfurii de fier şi a elementelor cu afinitate pentru sulf; **~tipie** (v. -tipie), s.f., procedeu grafic de reproducere, constînd în gravarea, pe cale chimică, a desenului pe, o placă de zinc.

-CALCULIE „calcul, operație aritmetică". ◇ L *calculus* „pietricică, socoteală" > fr. *-calculie*, germ. *-kalkulie* > rom. *-calculie*.

CALI- „frumos, estetic, plăcut". ◇ gr. *kallos* „frumusețe" > fr. *calli-*, engl. *id.* > rom. *cali-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., persoană care copiază artistic cărți și manuscrise; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., artă și tehnică de a scrie frumos; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., știință a măsurării și estimării cît mai exacte a calității; **~ pteris** (v. -pteris), s.m., plantă fosilă din permian, aparținînd grupului pteridospermelor; **~ stenie** (v. -stenie), ansamblu de exerciții fizice pentru preadolescenți.

CALIBEI- „de oțel, oțelos". ◇ L *chalybeis* „de oțel" > fr. *chalybéi-* > rom. *calibei-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de sirmă de oțel.

CALIC-, v. **CALICO-$_1$**. □ **~ ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatare a unui caliciu renal; **~ ectomie** (v.-ectomie), s.f., ablație chirurgicală a unui caliciu renal.

CALICI- „caliciu floral". ◇ L *calyx, ycis* „caliciu floral" > fr. *calyci-*, engl. *id.*, it. *calici-* > rom. *calici-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care este prevăzut cu un caliciu; **~ flor** (v. -flor), adj., cu florile fixate pe caliciu; **~ form** (v. -form), adj., în formă de caliciu.

CALICO-$_1$ „cupă, caliciu". ◇ gr. *kalyx, ykos* „cupă, înveliș floral" > fr. *calyco-*, engl. *id.* > rom. *calico-*. □ **~ id** (v. -id), adj., în formă de cupă sau de caliciu.

CALICO-$_2$ „calciu, calcar, pietriș". ◇ gr. *khalix, ikos* „var, pietriș" > fr. *chalico-*, engl. *id.* > rom. *calico-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante care cresc pe pietrișuri; **~ teriu** (v. -teriu), s.m., mamifer erbivor din eocen, de talie mare, cu picioarele anterioare mai înalte decît cele posterioare.

CALIPTO- „închis, acoperit". ◇ gr. *kalyptos* „ascuns, acoperit" > fr. *calypto-*, engl. *id.* > rom. *calipto-*. □ **~ blastie** (v. -blastic), adj. (despre hidrozoare) la care gonoforul este închis în gonotecă; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., silicat natural de zirconiu tetragonal.

CALIPTRI- „caliptră vegetală, piloriză". ◇ L *calyptra* „voal, acoperămînt" > fr. *calyptri-*, engl. *id.* > rom. *caliptri-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care este înzestrat cu caliptră; **~ form** (v. -form), adj., în formă de caliptră; *sin.* caliptroid.

CALIPTRO- „caliptră, piloriză". ◇ gr. *kalyptra* „învelitoare, scufie, văl" > fr. *calyptro-*, engl. *id.*, germ. *kalyptro-* > rom. *caliptro-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), s.n., țesut meristematic situat la vîrful vegetativ al rădăcinii care generează caliptra. **~ id** (v. -id), adj., caliptriform*.

CALO- „frumos, simetric". ◇ gr. *kallos* „frumusețe" > fr. *callo-*, engl. *id.* > rom. *calo-*. □ **~ fil$_1$** (v. -fil$_1$), adj., iubitor de frumos; **~ fil$_2$** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze simetrice; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., preocupare pentru scrisul frumos, caligrafic; **~ manie** (v.- manie), s.f., preocupare patologică pentru propria-i frumusețe; **~ podiu** (v. -podiu), s.n., bractee mare care învelește unele inflorescențe; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., procedeu de fotografiere, care utilizează clorura de argint ca sensibilizator și clorura de sodiu sau iodura de potasiu pentru fixare.

CALORI- „căldură, radiație, călduros, caloric". ◇ L *calor, oris* „căldură" > fr. *calori-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *calori-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., s.n. **1.** Adj. Care transportă sau care răspîndește căldură. **2.** S.n. Instalație de încălzire centrală, producătoare de căldură; **~ fug** (v. -fug), adj., s.n. (agent sau material) rău conducător de căldură; **~ gen** (v.-gen$_2$), adj., care produce energie calorică; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Disciplină care studiază metodele de măsurare a cantității de căldură. **2.** Metodă de măsurare a cantității de căldură consumate de corpul uman; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument folosit pentru măsurarea cantităților de căldură produse sau absorbite de corpuri. **2.** Aparat pentru determinarea valorii calorice a alimentelor.

CAMBIO- „cambiu, țesut vegetal tînăr". ◇ L tz. *cambium* „schimbare" > fr. *cambio-*, engl. *id.* > rom. *cambio-*. □ **~ gene** (v. -gen$_1$), adj., s.f.pl. (celule) adulte capabile de a-și recăpăta proprietatea de a se divide și de a genera țesut meristematic.

CAME- (CHAME-) „aproape de pămînt, scund". ◇ gr. *khamai* „pe jos, care se tîrăște" > fr. *chamé-*, engl. *id.* it., *came-* > rom. *came-* și *chame-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante perene scunde, lemnoase sau erbacee, cu muguri de regenerare situați aproape de suprafața solului, pe tulpini persistente; **~ prosop** (v. -prosop), adj., cu fața scundă și lată; **~ cran** (v. -cran), adj., cu craniul nedezvoltat; **~ rin** (v. -rin), adj. (despre oameni) cu nasul lat; **~ som** (v. -som), adj. (despre indivizi) mic de statură.

-CAMP „curbat, îndoit". ◇ gr. *kampos* „curbură" > L sav. *-campus*, fr. *-campe* > rom. *-camp*.

CAMPANI- „clopot, clopoțel". ◇ L tz. *campana* „clopot" > fr. *campani-*, engl. *id.* > rom. *campani-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori în formă de clopot; **~ form** (v. -form), adj., în formă de clopoțel.

CAMPI- „cîmp vizual". ◇ L *campus* „întindere, cîmpie" > fr. *campi-*, engl. *id.* > rom. *campi-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a cîmpului vizual cu ajutorul campimetrului; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea cîmpului vizual.

CAMPILO- „curbat, arcuit". ◇ gr. *kampylos* „curbat, arcuit" > fr. *campylo-*, engl. *id.*, it. *campilo-* > rom. *campilo-*. □ **~ drom** (v. -drom), adj., care are frunze sau foliole cu nervațiune arcată; **~ id** (v. -id), adj., cu aspect curbat; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre un ovul) care este curbat astfel încît micropilul să ajungă lîngă hil.

CAMPO$_1$- curbare, arcuire". ◇ gr. *kampe, os* „încovoiere, îndoire" > fr. *campo-*, engl. *id.* > rom. *campo-*. □ **~ spasm** (v. -spasm), s.n., camptocormie*.

CAMPO-$_2$ „omidă". ◇ gr. *kampe* „omidă" > fr. *campo-*, engl. *id.* > rom. *campo-*. □ **~ fag** (v. -fag), adj. (despre păsări) care se hrănește cu omizi.

-CAMPSIE „îndoire, flexiune". ◇ gr. *kampsis* „curbare, arcuire" > fr. *-campsie*, germ. *-kampsie* > rom. *-campsie*.

CAMPTO- „curbare, încovoiere". ◇ gr. *kamptos* „curbat, flexibil" > fr. *campto-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kampto-* > rom. *campto-*. □ **~ carp** (v.

-carp), adj., cu fructe curbate; **~ cormie** (v. -cormie), s.f., sindrom caracterizat prin încovoierea vicioasă a trunchiului; *sin.* campospasm; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., imposibilitate de a întinde complet degetele; **~ drom** (v. -drom), adj., (despre nervaţie) care este curbat sau arcuit la capăt; **~ gnaţie** (v. -gnaţie), s.f., malformaţie caracterizată prin conformaţia curbă a mandibulei.

CANALI- „canal, vas anatomic". ◇ L *canalis* „tub, conductă" > fr. *canali-*, engl. *id.* > rom. *canali-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., înzestrat cu canale anatomice; **~ form** (v. -form), adj., în formă de canal anatomic.

CANALICULO- „canalicul lacrimal". ◇ L *canaliculus* „canal mic" > fr. *canaliculo-* > rom. *canaliculo-*. □ **~ rinostomie** (v. rino-, v. -stomie), s.f., refacere chirurgicală a căilor lacrimale; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secţionare intracanaliculară a friurilor cicatriceale ale unui canalicul strîmtorat.

CANCERI- „cancer, canceros". ◇ L *cancer, eris* „ulcer, afecţiune canceroasă" > fr. *canceri-*, engl. *id.* > rom. *canceri-*. □ **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de cancer; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., s.n. (substanţă sau factor) care provoacă apariţia cancerului.

CANCERO- „cancer, tumoare malignă". ◇ L *cancer, eris* „cancer, afecţune canceroasă > fr. *cancéro-* it. *id.*, engl. *id.* > rom. *cancero-*. □ **~ fobie** ,v. -fobie), s.f., teamă morbidă de cancer; *sin.* (carcinofobie; **~ log** (v. -log), s.m. şi f., oncolog*; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiu al tumorilor maligne.

CANCRO- „formaţiune canceroasă". ◇ L *cancer, cancri* „ulceraţie, afecţiune canceroasă" > fr. *cancro-*, it. *id.*, eng. *id.* > rom. *cancro-*. □ **~ id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. Asemănător cu cancerul. **2.** S.n. Formaţiune canceroasă a pielii şi a mucoaselor.

CANI- „cîine". ◇ L *canis* „cîine" > fr. *cani-* > rom. *cani-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a medicinii veterinare care se ocupă cu creşterea cîinilor; *sin.* cinologie, chinologie; **~ form** (v. -form), adj., care are forma unui cîine.

CANINI- „dinte canin". ◇ L *caninus* „de cîine, cînesc" > fr. *canini-*, engl. *id.* > rom. *canini-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de canin.

CANTO-$_1$ „unghi, ligament palpebral". ◇ gr. *kanthos* „comisură a pleoapelor" > fr. *cantho-*, engl. *id.*, it. *canto-*, germ. *kantho-* > rom. *canto-*. □ **~ liză** (v. -liză), s.f., excizie chirurgicală a ligamentului palpebral; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operaţie chirurgicală de mărire a deschiderii palpebrale; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., operaţie medicală de suturare a unghiului lateral al pleoapelor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a comisurii externe a pleoapelor.

CANTO-$_2$ „cîntec". ◇ L *cantus* „cînt, cîntec" > fr. *canto-*, engl. *id.* > rom. *canto-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., sistem etnografic de măsurători taxonomice privind cîntecul popular.

CAPACI- „capacitate electrică". ◇ L *capax, acis* „încăpător, cuprinzător" > fr. *capaci-* > rom. *capaci-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară capacitatea electrică.

CAPILAR-, v. **CAPILARO-**. □ **~ ectazie** (v. -ectazie) s.f., dilataţie a capilarelor sanguine.

CAPILARI- „vase capilare". ◇ L *capillaris* „ca părul, de păr" > fr. *capillari-*, engl. *id.* > rom. *capilari-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument cu care se măsoară diametrul vaselor capilare. **2.** Aparat folosit pentru determinarea secţiunii mijlocii a unui teren.

CAPILARO- „vase capilare". ◇ L *capillaris* „ca firul de păr" > fr. *capillaro-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kapillaro-* > rom. *capilaro-*. □ **~ patie** (v. -patie), s.f., maladie care afectează vasele capilare; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examen microscopic al vaselor capilare; **~ trop** (v. -trop), adj., care prezintă afinitate pentru vasele capilare.

CAPILI- „fir de păr, capilar". ◇ L *capillus* „fir de păr" > fr. *capilli-*, eng. *id.* > rom. *capili-*. **~ fer** (v. -fer), adj., care are fire de păr; **~ form** (v. -form), adj., asemănător cu firul de păr.

CAPITI- „măciucă, globulos". ◇ L *caput, capitis* „cap" > fr. *capiti-* > rom. *capiti-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre organe vegetale) prevăzut cu o parte globuloasă în formă de măciucă.

CAPITULI- „capitul botanic". ◇ L *capitulum* „cap mic, căpşor" > fr. *capituli-*, engl. *id.* > rom. *capituli-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de capitul.

-CAPNIE „fum, fumigaţie". ◇ gr. *kapnos* „fum" > fr. *-capnie*, germ. *-kapnie* > rom. *-capnie*.

CAPNO- „fum, dioxid de carbon, cenuşiu". ◇ gr. *kapnos* „fum" > fr. *capno-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kapno-* > rom. *capno-*. □ **~ fil$_1$** (v. -fil$_1$), adj. (despre bacterii) a căror creştere este stimulată de prezenţa dioxidului de carbon; **~ filie** (v. -filie$_1$) s.f., afinitate deosebită a unor bacterii pentru dioxidul de carbon; *sin.* carbofilie; **~ id** (v. -id), adj., de culoarea cenuşie a fumului; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a densităţii fumului.

CAPRI- „capră, caprin". ◇ L *capra* „capră domestică" > fr. *capri-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *capri-*. □ **~ form** (v. -form), adj., cu înfăţişare de capră; **~ ped** (v. -ped$_2$), adj., cu picioare de capră.

CAPSO- „înveliş, acoperiş". ◇ gr. *kapsa* „cutie, casetă" > fr. *capso-*, engl. *id.* > rom. *capso-*. □ **~ mere** (v. -mer), s.f.pl., particule proteice rotunde şi simetrice, care formează capsida.

CAPSUL-, v. **CAPSULO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., secţionare chirurgicală a unei capsule articulare.

CAPSULI- „capsulă, capsular". ◇ L *capsula* „cutie mică" > fr. *capsuli-*, engl. *id.* > rom. *capsuli-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care are fructul o capsulă; **~ form** (v. -form), adj., în formă de capsulă.

CAPSULO- „capsulă, capsular". ◇ L *capsula* „cutiuţă" > fr. *capsulo-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *capsulo-*. □ **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operaţie chirurgicală de eliberare a unei capsule articulare; **~ rafie** (v. rafie), s.f., sutură medicală a capsulei articulare de umăr; **~ tom** (v. ntom), s.n., instrument chirurgical pentru secţionarea capsulei articulare; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a capsulei articulare.

CARACTERO- „caracter, trăsături psihice". ◇ gr. *kharakter* „semn gravat, amprentă, imprimare" > fr. *caractéro-*, germ. *charakter*o- > rom. *caractero-*. □ **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în caracterologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază structura și dezvoltarea caracterelor; **~patie** (v. -patie), s.f., complex de trăsături caracteriale patologice care influențează negativ comportarea socială.

CARADRII- „ploier, pasăre de baltă". ◇ L tz. *charadrius* „ploier" > L sav. *charadrii-*, fr. *id.* > rom. *caradrii-*. □ **~forme** (v. -form), s.f.pl., ordin de păsări cu ciocul și picioarele lungi *(Charadrius apricarius)*.

CARBO- „cărbune. carbon. dioxid de carbon". ◇ L *carbo* „cărbune" > fr. *carbo-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *karbo-* > rom. *carbo-*. □ **~filie** (v. -filie$_1$), s.f., capnofilie*; **~gen** (v. -gen$_1$), s.n., amestec de dioxid de carbon și oxigen, utilizat ca stimulent al căilor respiratorii; **~ide** (v. -id), s.f.pl., compuși organici care se găsesc în asfalturile naturale; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru detectarea dioxidului de carbon; **~terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a gazului carbonic.

CARBONI- „cărbune". ◇ L *carbo, onis* „cărbune" > fr. *carboni-*, engl. *id.* > rom. *carboni-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., s.n. **1.** Adj. Care conține zăcăminte de cărbuni. **2.** S.n. A cincea perioadă a erei paleozoice. cînd s-au format principalele zăcăminte de cărbune; **~form** (v. -form), adj., cu aspect de cărbune.

CARCIN-, v. **CARCINO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie chirurgicală a unui carcinom.

CARCINO- „cancer, crustacee, carcinom". ◇ gr. *karkinos* „rac, crab" > fr. *carcino-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *carcino-*. □ **~fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu crustacee; **~fobie** (v. -fobie), s.f., cancerofobie*; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care generează un carcinom; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a tumorilor canceroase; **~id** (v. -id), adj., s.m. **1.** Adj. Relativ la o tumoare malignă. **2.** S.m. Tumoare canceroasă cu evoluție lentă; **~liză** (v. -liză), s.f., proces de dezintegrare a celulelor carcinomatoase; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Ramură a oncologiei care studiază carcinoamele. **2.** Disciplină care se ocupă cu clasificarea crustaceelor; **~static** (v. -static), adj., s.n. (agent) care oprește dezvoltarea carcinoamelor.

-CARD „inimă, cardiac". ◇ gr. *kardia* „inimă" > fr. *-carde*, germ. *-kard* > rom. *-card*.

CARDI-, v. **CARDIO-**. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere acută localizată în epigastru; **~ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatare a cavității inimii; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie chirurgicală a unei părți a inimii; **~odinie** (v. -odinie), s.f., senzație dureroasă în regiunea precordială sau în inimă.

-CARDIE „inimă, miocard". ◇ gr. *kardia* „inimă" > fr. *-cardie*, germ. *-kardie* > rom. *-cardie*.

CARDIO- „inimă, mușchi cardiac, aparat circulator". ◇ gr. *kardia* „inimă" > fr. *cardio-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kardio-* > rom. *cardio-*. □ **~angiografie** (v. angio-, v. -grafie), s.f. angiocardiografie*; **~angiologie** (v. angio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază inima și aparatul circulator; **~angioscleroză** (v. angio-, v. -scleroză), s.f., angiocardioscleroză*; **~carp** (v. -carp), s.n., fruct în formă de inimă; **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a inimii; **~centeză** (v. -centeză), s.f., puncție chirurgicală a inimii; **~clazie** (v. -clazie), s.f., ruptură a peretelui cardiac; *sin.* cardiorexie; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze în formă de inimă; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a se îmbolnăvi de inimă; **~frenie** (v. -frenie), s.f., neurastenie cardiovasculară; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a inimii embrionare; **~graf** (v. -graf), s.n., aparat care înregistrează grafic pulsațiile inimii; **~grafie** (v. -grafie), s.f., înregistrare a pulsațiilor inimii cu ajutorul cardiografului; **~gramă** (v. -gramă), s.f., curbă reprezentînd bătăile inimii înregistrate la cardiograf; **~id** (v. -id), adj., cordiform*; **~idă** (v. -id), s.f., curbă descrisă de un punct al unui cerc care se rostogolește, fără alunecare, pe un alt cerc fix exterior și de aceeași rază; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., calcul cardiac; **~liză** (v. -liză), s.f., înlăturare chirurgicală a aderențelor pericardiace, după rezecția costală; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în cardiologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul anatomiei, fiziologiei și patologiei inimii și aparatului circulator; *sin.* cardiopatologie; **~malacie** (v. -malacie), s.f., distrofie a mușchiului cardiac; **~megalie** (v. -megalie), s.f., mărire patologică a inimii; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a dimensiunilor inimii sau a forței sale de contracție; **~miopatie** (v. mio-$_1$, v. -patie$_2$), s.f., boală a mușchiului cardiac; **~miopexie** (v. mio-$_1$, v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de fixare la miocard a unui lambou vascularizat; **~miotomie** (v. mio-$_1$, v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a seromucoasei gastrice și esofagiene la nivelul sfincterului cardiac; **~omentopexie** (v. omento-, v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală la miocard a unui lambou pediculat din marele epiploon; **~patie** (v. -patie), s.f., termen generic pentru bolile de inimă; **~patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., cardiologie*; **~petal** (v. -petal), adj., cu petale în formă de inimă; **~pexie** (v. -pexie), s.f., metodă chirurgicală pentru revascularizarea miocardului în insuficiența coronariană organică; **~plastie** (v. -plastie), s.f., secționare chirurgicală longitudinală și suturare transversală a musculaturii stomacului la nivelul cardiei; **~plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a mușchilor inimii; **~pneumopexie** (v. pneumo-, v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală la miocard a unui segment pulmonar, în vederea ameliorării vascularizației; **~pteris** (v. -pteris), s.m., ferigă fosilă, cu frunze ovale sau cordiforme; **~ptoză** (v. -ptoză), s.f., mobilitate excesivă a inimii cu deplasarea sa în jos; **~rafie** (v. -rafie), s.f., operație chirurgicală de suturare a unei plăgi cardiace; **~rexie** (v. -rexie), s.f., cardioclazie*; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., proces de indurație a mușchiului cardiac; **~scop** (v. -scop), s.n., instrument cu care se examinează contracțiile inimii; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a bătăilor inimii cu ajutorul cardioscopului; **~sfigmograf** (v. sfigmo-, v. -graf), s.n., aparat pentru înregistrarea grafică a mușchilor inimii și a pulsului radial; **~sfigmogramă** (v.

sfigmo-, v. -gramă), s.f., reprezentare grafică obținută la cardiosfigmograf; **~ spasm** (v. -spasm), s.n. **1.** Convulsie a inimii. **2.** Mișcare spastică a cardiei, orificiu superior al stomacului; **~ stenoză** (v. -stenoză), s.f., strîmtare a orificiilor cardiace; **~ stomie** (v. -stomie), s.f. operație medicală de deschidere a cordului; **~ tahometru** (v. taho-, v. -metru₁), s.n., aparat pentru măsurarea continuă a frecvenței contracțiilor cardiace; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratamentul bolilor cardiace; **~ tomie** (v. -tomie), s.f. **1.** Deschidere chirurgicală a cavității cardiace. **2.** Secționare a stratului musculos la nivelul orificiului superior al stomacului; **~ tonic** (v. -tonic), adj., s.n. (medicament) care stimulează acțiunea inimii; **~ topografie** (v. topo-, v. -grafie), s.f., anatomie topografică a inimii; **~ topometrie** (v. topo-, v. -metrie₁), s.f., măsurare a ariei opacității cardiace; **~ trofie** (v. -trofie), s.f., nutriție a inimii; **~ valvulotomie** (v. valvulo-, v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a valvulei mitrale.

CARFO- „agitare" ◇ gr. *karphos* „pai uscat, ramură uscată" > fr. *carpho-*, engl. *id.* > rom. *carfo-*. □ **~ logie** (v. -logie₂), s.f., agitație continuă a degetelor unui bolnav; *sin.* crocidism, delir musitant.

CARI-, v. **CARIO-₁**. □ **~ enchim** (v. -enchim), s.n., cariolimfă*; **~ opsă** (v. -opsă), s.f., tip de fruct uscat, indehiscent și monosperm, cu pericarpul membranos și concrescut cu sămînța.

CARICO- „rogoz". ◇ L *carex, icis*, „rogoz" > fr. *carico-*, engl. *id.*, germ. *kariko-* > rom. *carico-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a speciilor de rogoz; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., studiul speciilor de rogoz.

CARINI- „carenă, jgheab, muchie, creastă". ◇ L *carina* „carenă" > fr. *carini-*, engl. *id.* > rom. *carini-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care este prevăzut cu o proeminență în formă de muchie; **~ form** (v. -form), adj., în formă de creastă sau de jgheab.

CARIO-₁ „nucleu celular, nuclear". ◇ gr. *karyon* „nucă, nucleu" > fr. *caryo-*, engl. *id.*, it. *cario-*, germ. *karyo-* > rom. *cario-*. □ **~ biont** (v. -biont), s.n., organism vegetal cu nucleul bine diferențiat; **~ carp** (v. -carp), adj., al cărui fruct se aseamănă cu o nucă; **~ chineză** (**~ kinez**, **~ cineză**) (v. -chineză), s.f., tip de înmulțire a celulelor vii, caracterizat prin transformări în structura nucleului care se divide indirect; *sin.* mitoză; **~ cit** (v. -cit), s.n., normoblast policromatofil; **~ clazie** (v. -clazie), s.f., proces de fragmentare a nucleului celular; **~ crom** (v. -crom), s.m. **1.** Celulă nervoasă în care nucleul se colorează intens. **2.** Celulă nervoasă care prezintă un raport nucleo-citoplasmic ridicat; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., proces de fuzionare a nucleilor de sex diferit; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare și diferențiere a nucleului celular; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică a cromozomilor dintr-o celulă, după numărul și caracterele morfologice ale acestora; **~ lemă** (v. -lemă₁), s.f., membrană care delimitează nucleul, fiind formată din citoplasma înconjurătoare; *sin.* membrană nucleară; **~ limfă** (v. -limfă), s.f., suc nuclear acromatinic, prezent în nucleul interfazic sau în repaus; *sin.* nucleoplasmă, carienchim; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces necrobiotic de dezintegrare a nucleului celular; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul nucleului celular; **~ mer** (v. -mer), s.n., fragment dintr-un cromozom; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., măsurare a diametrelor nucleilor celulari, cu ajutorul microscopului; **~ mixie** (v. -mixie₁), s.f., amfimixie*; **~ picnoză** (v. -picnoză), s.f., condensare a structurilor cromatiniene nucleare într-o masă densă și tahicromatică; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., masă protoplasmatică vie din interiorul membranei nucleare, cuprinzînd cariolimfa și cromatina; **~ plasmogamie** (v. plasmo-, v. -gamie), s.f., proces de fuzionare a doi gameți, rezultînd o celulă nouă; **~ plast** (v. -plast), s.n., corpuscul din nucleul celulei; **~ rexă** (v. -rexă), s.f., cariorexie*; **~ rexie** (v. -rexie), s.n.f., proces de rupere a nucleului celular în mai multe fragmente și răspîndirea lor în citoplasmă; *sin.* cariorexă; **~ schiză** (v. -schiză), s.f., eliminare a unor produse sau formațiuni în afara nucleului celular; **~ stază** (v. -stază), s.f., timp intermitotic; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., membrană nucleară care separă carioplasma de citoplasmă; **~ tip** (v. -tip), s.n., totalitate a cromozomilor unei specii sau a unor soiuri, împreună cu particularitățile lor caracteristice: **~ zom** (v. -zom), s.m., masă granulară de substanță cromatică, prezentă în plasma nucleară în timpul interfazei.

CARIO-₂ „carie dentară". ◇ L *caries* „putregai, putrezire" > fr. *cario-*, engl. *id.* > rom. *cario-*. □ **~ gen** (v. -gen₁), adj., care produce carii dentare; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a cariilor dentare.

CARNI- „carne, carnal". ◇ L *caro, nis* „carne" > fr. *carni-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *karni-* > rom. *carni-*. □ **~ color** (v. -color), adj., de culoarea roșie a cărnii; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de carne; **~ vor** (v. -vor), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Care se hrănește cu carne. **2.** S.n.pl. Ordin de mamifere care se hrănesc predominant cu carne, avînd carnasiere și canini lungi și ascuțiți.

-CARP „fructovar, sămînță". ◇ gr. *karpos* „fruct" > fr. *-carpe*, germ. *-karp*, engl. *-carp* > rom. *-carp*.

CARP-₁, v. **CARPO-₁**. □ **~ odiu** (v. -odiu), s.n., carpelă sterilă abortivă.

CARP-₂, v. **CARPO-₂**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție articulară a oaselor carpului.

CARPI- „crap, ciprinid". ◇ L tz. *carpa* „crap" > fr. *carpi-* > rom. *carpi-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., ciprinicultură *.

-CARPIE „fructe, semințe, fructificație, germinație". ◇ gr. *karpos* „fruct" > fr. *-carpie*, germ. *-karpie*, engl. *-carpy* > rom. *-carpie*.

CARPO-₁ „fruct, sămînță, carpelă, ovar, fructificație". ◇ gr. *karpos* „fruct" > fr. *carpo-*, engl. *id.*, germ. *karpo-* > rom. *carpo-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), s.n., receptacul al sporogonului, care poartă organele de reproducere; **~ fag** (v. -fag), adj. (despre animale) care se hrănește cu fructe; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante inferioare la care sporangii sînt incluși în organe speciale, numite sporocarpi; **~ for** (v. -for), s.m. **1.** Peduncul care susține fructul. **2.** Bază lărgită a gineceului.

3. Suport bifidat al mericarpului; **~ gamie** (v. -gamie) s.f., tip de reproducere sexuată, generînd carpofori, la rodofite; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce carpogoane, carpele sau fructe; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a fructului; **~ gon** (v. -gon$_1$), s.n., gametange feminin care conține oosfera, prezent la alge; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., fruct fosil prezent în straturile geologice; **~ liză** (v. -liză), s.f., disociere a carpelelor sudate; **~ logie** (v. -logie$_1$) s.f., disciplină care se ocupă cu studiul fructelor; **~ manie** (v. -manie), s.f., producere teratologică de cistolite în unele fructe; **~ morf** (v. -morf), adj., cu aspect de fruct; **~ podiu** (v. -podiu), s.n., pedicelul fructului; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere permanentă a fructelor; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., oosferă înainte de fecundare; **~ sperm** (v. -sperm), s.n., oosferă fecundată, specifică algelor; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor asexuat, neflagelat și haploid al algelor roșii, format în carposporange; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.n., celule ale filamentelor carposporogene de la algele roșii, în care se diferențiază carposporii; **~ sporofit** (v. sporo-, v. -fit), s.n., prima generație sporofitică a algelor roșii, constituită din filamente sporogene și gonimoblaste; **~ stegiu** (v. -stegiu), s.n. (la labiate) bordură de peri în gîtul caliciului, întîrziind diseminarea; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., teacă a sporilor; **~ zom** (v. -zom), s.m., corp de fructificație, specific fungilor.

CARPO-$_2$ „pumn, oase carpiene". ◇ gr. *karpos* „încheietura mîinii, pumn" > fr. *carpo-*, engl. *id.*, germ. *karpo-* > rom. *carpo-*. □ **~ cifoză** (v. -cifoză), s.f., afecțiune care constă în deformarea brațului prin curbarea radiusului cu convexitatea în afară; *sin.* diformitatea lui Madelung; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., diformitate a carpului, care se datorează paraliziei extensorilor mîinii și degetelor.

CARTO- „hartă, plan". ◇ gr. *khartes* „foaie de papirus, document" > fr. *charto-* și *carto-*, engl. *charto-* și *carto-*, it. *carto-*, germ. *karto-* > rom. *carto-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în cartografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care studiază modelele și tehnica de întocmire a hărților și a planurilor topografice; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică a unor fenomene statistice, repartizate teritorial; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul teoretic și practic al hărților; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care studiază metodele și instrumentele folosite în măsurarea suprafețelor. **~ tecă** (v. -tecă), s.f. **1.** Totalitate a fișelor de evidență cuprinzînd date privitoare la materialele sau la persoanele dintr-o instituție. **2.** Colecție de hărți geografice.

CASMO- (CHASMO- și HASMO-) „deschidere, fisură, crăpătură". ◇ gr. *khasma* „deschizătură, deschidere" > fr. *chasmo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *casmo-*, *hasmo-* și *chasmo-* □ **~ cleistogamie** (v. cleisto-, v. -gamie), s.f., prezența florilor cleistogame și casmogame pe aceeași floare; *sin.* casmodihogamie; **~ comofite** (v. como-, v. -fit), s.f., pl., casmofite*; **~ dihogamie** (v. diho-, v. -gamie) s.f., casmocleistogamie*; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care crește în crăpăturile stîncilor; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante care cresc în crăpăturile stîncilor; *sin.* casmocomofite; **~ gam** (v. -gam), adj. (despre plante) care prezintă casmogamie; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., polenizare care se realizează după deschiderea florilor; **~ petalie** (v. -petalie), s.f., deschidere persistentă a învelișului floral.

CATARO-$_1$ „curat, nepoluat". ◇ gr. *katharos* „curat, pur" > fr. *catharo-*, engl. *katharo-*, germ. *id.* > rom. *cataro-*. □ **~ bii** (v. -bie), s.f. pl., catarobionte*; **~ bionte** (v. -biont), s.n. pl., organisme animale și vegetale care viețuiesc numai în apele curate, nepoluate.

CATARO-$_2$ „conductibilitate". ◇ gr. *katarrhos* „scurgere, fluență" > fr. *catarrho-* > rom. *cataro-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat care măsoară conductibilitatea la căldură a aerului.

CATENI- „lanț, lănțișor". ◇ L *catena* „lanț" > fr. *caténi-* > rom. *cateni-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de lanț; *sin.* catenoid.

CATENO- „lanț, lănțișor". ◇ L *catena* „lanț" > fr. *caténo-*, engl. *id.* > rom. *cateno-*. □ **~ id** (v. -id), adj., cateniform*; **~ idă** (v. -id), s.f., suprafață de rotație obținută prin rotirea lănțișorului în jurul bazei sale.

CATETO- „înălțime". ◇ gr. *kathetos* „perpendiculară, înălțime" > fr. *cathéto-*, engl. *id.* > rom. *cateto-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s. n., instrument pentru măsurarea cu precizie a diferențelor de înălțime.

CATOPTRO- „oglindă". ◇ gr. *katoptron* „oglindă" > fr. *catoptro-*, engl. *id* > rom. *catoptro-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de oglinzi.

CAUDI- „coadă, caudat". ◇ L *cauda* „coadă" > fr. *caudi-*, engl. *id.* > rom. *caudi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. **1.** Care are coadă. **2.** Care prezintă flori caudate; **~ form** (v. -form), adj., în formă de coadă.

-CAUL „tulpină, tijă botanică". ◇ gr. *kaulos* „tulpină, tijă" și L *caulis*, *id.* > fr. *-caule*, engl. *-caulous* > rom. *-caul*.

CAULI- „tulpină, axă vegetală". ◇ L *caulis* „tulpină, tijă" > fr. *cauli-*, engl. *id.* > rom. *cauli-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre ciuperci) care trăiește ca parazit pe tulpinile și ramurile unor arbori; **~ fer** (v. -fer), adj., care are tulpină aeriană; *sin.* caulescent; **~ flor** (v. -flor), adj. **1.** Care poartă flori pe tulpină. **2.** (Despre plante) Care mai întîi înflorește și apoi înfrunzește; **~ florie** (v. -florie), s.f., fenomen de apariție a florilor direct pe tulpina sau pe ramurile plantelor lemnoase; **~ form** (v. -form), adj., în formă de tulpină; **~ gen** (v. -gen$_3$), adj., care generează tulpini.

-CAULIE „tulpină, trunchi". ◇ gr. *kaulos* „tulpină" > L sav. *-caulia*, fr. *-caulie*, engl. *-cauly*, germ. *-kaulie* > rom. *-caulie*.

CAULO- „tulpină, tijă vegetală". ◇ gr. *kaulos* „tulpină, tijă a unei plante" > fr. *caulo-*, engl. *id.*, germ. *kaulo-* > rom. *caulo-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj. (despre plante) la care fructele se formează direct pe tulpină; **~ colezie (~ colesie)** (v. -colezie), s.f., concreștere anormală a tulpinilor la două plante deosebite; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a tulpinii; **~ id** (v. -id), adj., s.m. **1.** Adj. În formă de tulpină. **2.** S.m. Parte a talului

unor plante inferioare, care se aseamănă morfologic cu tulpina plantelor superioare; **~taxie** (v. -taxie), s.f., mod de așezare a ramurilor pe tulpină.
-CAUST „ardere, incinerație". ◇ gr. *kaustos* „combustibil, care arde" > fr. *-causte*, engl. *-caust* > rom. *-caust*.
CAUSTO- „care arde, combustibil". ◇gr. *kaustos* „care arde" > germ. *kausto-* > rom. *causto-*. □ **~biolit** (v. bio-, v. -lit$_1$), s.n., rocă sedimentară organogenă, ce poate fi utilizată drept combustibil.
CAVERNI- „peșteră, cavernă".◇L *caverna* „bortă, grotă" > fr. *caverni-*, engl. *id.* > rom. *caverni-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj., care trăiește sau care crește în peșteri; **~form** (v. -form), adj., în formă de cavernă.
CAVERNO- „grotă, cavernă pulmonară, gaură de sondă". ◇ L *caverna* „gaură, grotă, bortă" > fr. *caverno-*, engl. *id.*, germ. *kaverno-* > rom. *caverno-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s. f., radiografie a sinusului cavernos, după injectarea cu o substanță opacă la razele X; **~gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă reprezentînd variația diametrului unei găuri de sondă în funcție de adîncime; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s. f., operație de măsurare și de înregistrare a diametrului unei găuri de sondă, de-a lungul acesteia; **~metru** (v. -metru$_1$), s. n., aparat utilizat în cavernometrie; **~scop** (v. -scop), s.n., instrument cu care se examinează cavitățile pulmonare; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a cavităților pulmonare cu ajutorul cavernoscopului; **~stomie** (v. -stomie), s.f., operație chirurgicală de deschidere a cavernei tuberculoase și de suturare a pereților ei la tegumente; **~tomie** (v. -tomie), s. f., speleotomie*.
CAVI- „cavitate, gaură, scobit, găunos". ◇ L *cavus* „scobit, gol" > fr. *cavi-*, engl. *id.* > rom. *cavi-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj. (despre paraziți) care există în cavitățile naturale ale animalelor; **~corn** (v. -corn), adj., s.n., pl. 1. Adj. Care posedă coarne cavitare, găunoase. 2. S.n. pl. Familie de erbivore rumegătoare, cu coarne cavitare; **~form** (v. -form), adj., în formă de cavitate anatomică.
CAVO- „vena cavă". ◇ L *cavus* „scobit, găunos" > fr. *cavo-*, engl. *id.* > rom. *cavo-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a unei vene cave; **~gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obținută în urma cavografiei; **~manometrie** (v. mano-, v. -metrie$_1$), s.f., studiu al presiunii din interiorul venei cave.
-CAZIE (-CHAZIE) „răspîndire, împrăștiere". ◇ gr. *khasis* „diviziune" > fr. *-chasie*, germ. *id.*, engl. *-chasy* > rom. *-cazie* și *-chazie*.
-CAZIU „împărțire, ramificare". ◇ gr. *khasis* „diviziune" > fr. *-chasium*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-caziu*.
CEBO- „maimuță". ◇ gr. *kebos* „maimuță"> fr. *cébo-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *cebo-*. □ **~cefal** (v. -cefal), adj., s.m. (monstru) care prezintă cebocefalie; **~cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformație congenitală a capului fetal.
CECIDIO- „gală, cecidie, gogoașă de stejar". ◇ gr. *kekidion* „gogoașă mică de stejar" > fr. *cécidio-*, engl. *id.* > rom. *cecidio-*. □ **~fite** (v. -fit), s. f. pl., plante inferioare care provoacă dezvoltarea galelor; **~for** (v. -for), adj., care poartă gale; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul cecidiilor; **~zoare** (v. -zoar), s.n. pl., animale mici care determină formarea galelor.
CECIDO- „cecidie, excrescență". ◇ gr. *kekis, idos* „gogoașă de stejar, gală" > fr. *cécido-*, engl. *id.* > rom. *cecido-*. □ **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care atacă organele vegetale provocînd cecidii.
CECO- „cecum, orb, cecal". ◇ L *caecus* „orb" > fr. *caeco-*, engl. *id.*, it. *ceco-* > rom. *ceco-*. □ **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie al cărei conținut este format din cecum; **~cistoplastie** (v. cisto-, v. -plastie), s.f., mărire chirurgicală a capacității vezicale, folosindu-se cecul și colonul drept; **~colostomie** (v. colo-$_1$, v. -stomie), s.f., anastomozare chirurgicală a cecului cu un segment din colonul transvers sau din colonul sigmoid; *sin.* colocecostomie; **~graf** (v. -graf), s.n., instrument de scris pentru orbi; **~grafie** (v. grafie), s. f., metodă specială de scris folosită de orbi; **~ileostomie** (v. ileo-, v. -stomie), s.f., anastomozare chirurgicală a cecului cu ileonul; *sin.* ileocecostomie; **~pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a cecului la planul posterior al abdomenului; **~ptoză** (v. -ptoză), s. f., coborîre patologică a cecului în micul bazin; **~rafie** (v. -rafie), s. f., operație chirurgicală de suturare a cecului; **~stomie** (v. -stomie), s. f., creare chirurgicală a unui anus artificial la nivelul cecului; **~tomie** (v. -tomie), s. f., deschidere a cecului pe cale chirurgicală.
-CEFAL „cutie craniană, craniu". ◇ gr. *kephale* „cap" > fr. *-céphale*, it. *-cefalo* > rom. *-cefal*.
CEFAL-, v. **CEFALO-**. □ **~algie** (v. -algie), s. f., durere localizată la cap; *sin.* cefalee; **~odinie** (v. -odinie), s. f., durere localizată într-o zonă circumscrisă a craniului; **~odiu** (v. -odiu), s. n., excrescență gonidială a talului unor licheni.
-CEFALIE „cap, cutie craniană, craniu". ◇ gr. *kephale* „cap"> fr. *-céphalie*, it. *-cefalia*, engl. *cephaly* > rom *-cefalie*.
CEFALO- „craniu, cutie craniană". ◇ gr. *kephale* „cap" > fr. *céphalo-*, engl. *id.*, germ. *kephalo-* > rom. *cefalo-*. □ **~cel** (v. -cel$_2$), s. n., denumire generică pentru un ansamblu de meningocele și encefalocele; *sin.* craniocel; **~centeză** (v. -centeză), s. f., puncție cerebrală; **~cord** (v. -cord), s.n., porțiune cefalică a notocordului; **~diprosop** (v. di-, v. -prosop), s.m., monstru fetal caracterizat prin prezența unui cap rudimentar atașat de propriul său cap; **~for** (v. -for), s. n. 1. Receptacul floral. 2. Picior al ciupercii; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de dezvoltare a craniului, din faza embrionară, pînă la vîrsta adultă; **~graf** (v. -graf), s.n., instrument pentru înregistrarea grafică a dimensiunilor capului; **~grafie** (v. grafie), s.f., 1. Descriere anatomică a capului. 2. Înregistrare grafică a formei și a dimensiunilor cutiei craniene; **~hidrocel** (v. hidro-$_1$, v. -cel$_2$), s. n., colectare de lichid cefalorahidian în partea de jos a aponevrozelor epicraniale; **~id** (v. -id), adj., în formă de craniu; **~mel** (v. -mel$_1$), s. m., monstru care are un membru supranumerar atașat la cap; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s. f., tehnică a măsurării dimensiunilor capului, utilizată în antropometrie; **~metru** (v. -metru$_1$), s. n., instrument pen-

tru măsurarea dimensiunilor craniului; **~ pag** (v. -pag), adj., care prezintă cefalopagie; **~ pagie** (v. -pagie), s. f., monstruozitate gemelară, în care cei doi indivizi sînt reuniţi prin extremităţile lor cefalice; **~ plegie** (v. -plegie), s. f., paralizie a muşchilor capului şi ai feţei; **~ pode** (v. -pod), s. n. pl., clasă de moluşte marine, cu structură superioară, avînd în jurul gurii braţe tentaculare; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a capului; **~ stat** (v. -stat), s.n., aparat de fixare a capului în cursul unei înregistrări fotografice sau radiografice a mişcărilor mandibulare; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în cefalotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s. f., deschidere chirurgicală a craniului fetal în cursul naşterii în caz de făt mort; **~ toracopag** (v. toraco-, v. -pag), s.m., monstru gemelar dublu, rezultat din fuzionarea capetelor indivizilor şi din sudarea toracelor; **~ trib** (v. -trib), s. n., instrument obstetrical utilizat în cefalotripsie; **~ tripsie** (v. -tripsie), s. f., operaţie obstetricală de zdrobire a craniului fetal, în timpul naşterii, spre a facilita scoaterea lui.

-CEL$_1$ „cavitate, scobitură". ◇ gr. *koilos* „adîncitură, scobitură" > fr. *-coele*, engl. *id.* > rom. *-cel*.

-CEL$_2$ „tumoare, hernie". ◇ gr. *kele* „tumoare, umflătură" > fr. *-cèle*, engl. *id.*, it. *id.* > rom *-cel*.

CELERI- „viteză, accelerație". ◇ L *celer, eris* „repede, rapid" > fr. *céléri-* > rom. *celeri-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., tahimetrie*; **~ metru** (v. -metru$_1$), s. n., tahimetru*.

CELI- „cavitate, abdomen, celiac abdominal". ◇ gr. *koile* „cavitate" > fr. *coeli-*, engl. *id.* > rom. *celi-*. □ **~ adelf** (v. -adelf), s. m., făt teratologic dublu, cu comunicare interabdominală; **~ algie** (v. -algie), s.f., celiodinie*; **~ ectazie** (v. -ectazie), s. f., dilatare a abdomenului; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie chirurgicală a ramurilor celiale ale nervului pneumogastric; **~ odinie** (v. -odinie), s. f., durere abdominală; *sin.* celialgie.

-CELIE „cavitate, scobitură". ◇ gr. *koilia* „scobitură" > fr. *-coelie*, germ. *id.*, it. *-celia* > rom. *-celie*.

CELIO- (COELIO-) „abdomen, pintece, cavitate; celial, abdominal". ◇ gr. *koilia* „pintece, abdomen" > fr. *coelio-*, L sav. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *celio-* > rom. *celio-* și *coelio-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s. n., hernie abdominală; **~ centeză** (v. -centeză), s. f., puncţie abdominală; **~ colpotomie** (v. colpo-, v. -tomie), s. f., colpoceliotomie*; **~ elitrotomie** (v. elitro-, v. -tomie), s. f., deschidere chirurgicală a cavităţii abdominale pe cale vaginală; **~ enterotomie** (v. entero-, v. -tomie), s. f., operaţie chirurgicală de deschidere a intestinului prin incizia peretelui abdominal; **~ gastrotomie** (v. gastro-, v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a stomacului în urma secţionării abdominale*; **~ histerectomie** (v. hister/o-$_1$, v. -ectomie), s. f., operaţie medicală de deschidere a uterului prin incizie abdominală; **~ mialgie** (v. mi/o-$_1$, v. -algie), s.f., durere a muşchilor abdominali; *sin.* celiomiodinie; **~ miodinie** (v. mi/o-$_1$, v. -odinie), s. f., celiomialgie*; **~ patie** (v. -patie), s. f., nume generic pentru afecţiunile abdominale; **~ pioză** (v. -pioză), s. f., prezenţa puroiului în cavitatea abdominală; **~ plegie** (v. -plegie), s. f., holeră asiatică; **~ rafie** (v. -rafie), s. f., sutură a peretelui abdominal; **~ salpingectomie** (v. salping/o-, v. -ectomie), s. f., secţionare chirurgicală a tubului uterin prin incizie abdominală; *sin.* celiosalpingotomie; **~ salpingotomie** (v. salpingo-, v. -tomie), s. f., celiosalpingectomie*; **~ scop** (v. -scop), s. n., instrument pentru examinarea cavităţilor corpului uman; **~ scopie** (v. -scopie), s. f., metodă de explorare vizuală a cavităţii abdominale cu ajutorul celioscopului; **~ tomie** (v. -tomie), s. f., laparotomie*.

CELO-$_1$ (COELO-) „scobit, găunos, concav". ◇ gr. *koilos* „adîncit, scobit" > fr. *coélo-* și *célo-* L sav. *coelo-*, engl. *coelo-* și *celo-*, germ. *coelo-* > rom. *celo-* și *coelo-*. □ **~ blast** (v. -blast), s. n., aparat vegetativ al unor plante inferioare format dintr-o celulă pluricelulară; **~ mielie** (v. -mielie), s. f., cavitate patologică în măduva spinării; **~ nemă** (v. -nemă), s. f., masă de peri filamentoşi, higroscopici şi fistuloşi, din sporangele unor mixomicete şi gastromicete; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu seminţe găunoase.

CELO-$_2$ „hernie, tumoare". ◇ gr. *kele* „tumoare" > fr. *célo-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *celo-*. □ **~ rafie** (v. -rafie) s. f., operaţie medicală de fixare a testiculelor în bursele anatomice; **~ som** (v. -som), s. m., monstru cu eventraţie prin fisura mediană sau laterală, cu atrofie sternală şi cu deplasare herniară a cordului; **~ tom** (v. -tom), s. n., instrument chirurgical utilizat în herniotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s. f., herniotomie*.

CELO-$_3$ „cer, soare". ◇ L *caelum* „boltă cerească" > fr. *caelo-*, engl. *id.* > rom. *celo-*. □ **~ stat** (v. -stat), s. n., aparat automat care urmăreşte mişcarea diurnă a unui astru cu ajutorul unui sistem de oglinzi plane.

CELUL-, v. **CELULO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere provocată de inflamaţia ţesutului celular.

CELULI- „celulă animală sau vegetală". ◇ L *cellula* „odaie, cămăruţă" > fr. *celluli-*, it *id.*, engl. *id.* > rom. *celuli-*. □ **~ cid** (v. -cid), adj., care distruge celulele; **~ fer** (v. -fer), adj., care conţine celule; **~ form** (v. -form), adj., în formă de celulă.

CELULO- „celuloză". ◇ L *cellula* „cameră mică, odaie" > fr. *cellulo-*, engl. *id.* > rom. *celulo-*. □ **~ litic** (v. -litic$_2$), adj. (despre bacterii) care degradează celuloza din resturile vegetale în compuşi mai simpli; **~ liză** (v. -liză), s. f., proces de descompunere a celulozei sub acţiunea unor microorganisme.

CEMENTO- „cement dentar". ◇ L *cementum* „pietriş" > fr. *cémento-*, engl. *id.* > rom. *cemento-*. □ **~ blast** (v. -blast), s. n., celulă care participă la formarea cementului dentar; **~ cit** (v. -cit), s. n., celulă care face parte din structura cementului dentar; **~ clazie** (v. -clazie), s. f., proces de distrugere a cementului dentar; **~ id** (v. -id), s.m., matrice formată dintr-un ţesut nemineralizat; **~ liză** (v. -liză), s.f., resorbţie patologică a cementului dentar din zona radiculară; **~ plast** (v. -plast), s.n., cavitate săpată

în masa cementului dentar, în care se află plasate cementoblastele.

-CIN$_1$ „nou, recent, actual". ◇ gr. *kainos* „recent, nou" > fr. *-cène*, engl. *id.* > rom. *-cen.*

-CEN$_2$ „asociație, comunitate, comun, asociat". ◇ gr. *koinos* „în comun" > fr. *-cène*, engl. *-coen* > rom. *-cen.*

CIN-, v. **CENO-$_1$**. □ **~adelf** (v. -adelf), s.m., monstru cu două corpuri și cu unul sau mai multe organe esențiale comune; **~estezie** (v. -estezie), s.f. 1. Impresie generală, nediferențiată, rezultat al senzațiilor primite de la organele interne. 2. Sensibilitate care reflectă propria existență corporală; **~esteziopatie** (v. estezio-, v. -patie), s. f., tulburare a cenesteziei; **~ur** (v. -ur), s.m., tenie parazită, a cărei larvă se dezvoltă în organismul uman **sau animal.**

CENO-$_1$ (CAENO-, COENO-) „asociație, comunitate, colonie, grupare". ◇ gr. *koinos* „comun" > L sav. *caeno-*, fr. *coeno-* și *céno-*, it. *ceno-*, engl. *coeno-* și *ceno-*, germ. *coeno-* > rom. *ceno-*, *caeno-* și *coeno-*. □ **~bionte** (v. -biont), s. n. pl., populație componentă a unei biocenoze; **~biospori** (v. bio-, v. -spor), s. m. pl., autospori reuniți în cenobii, prezenți la alge; **~biu** (v. -biu), s.n. 1. Colonie imobilă de organisme unicelulare, înglobată într-o masă mucilaginoasă comună. 2. Grup de celule în colonii, prezent la cloroficee. 3. Fruct schizocarpic; **~carp** (v. -carp) s. n., fruct compus, care provine din toate florile singuratice ale unei inflorescențe; **~carpie** (v. -carpie), s. f., concreștere a carpelelor; **~centru** (v. -centru), s.n., masă de granule, de natură cromidială, din oosfera unor fungi; **~cit** (v. -cit), s. n., celulă plurinucleată în membrană comună, specifică algelor și mixomicetelor; **~cladie** (v. -cladie), s. f., concreștere a ramurilor prin grefă naturală; **~fil** (v. -fil$_1$), adj., care prezintă afinitate pentru un anumit biotop; **~gametange** (v. gamet/o-, v. -ange), s.m., gametange unicelular format dintr-o masă plasmatică plurinucleară; **~gamie** (v. -gamie), s. f., contopire a doi cenogametangi, rezultînd un cenozigot; **~geneză** (v. -geneză), s.f. 1. Apariție a unor noi caractere în cursul dezvoltării, pentru adaptarea la condițiile mediului înconjurător. 2. Grup de indivizi rezultați dintr-un strămoș comun; **~glee** (v. -glee), s.f., substanță mucilaginoasă din spațiile intercelulare ale tubului algelor; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiul comunităților vegetale și animale; **~monoecie** (v. mon/o-, v. -oecie), s.f., prezență pe aceeași plantă de flori hermafrodite, femele și mascule; **~sfere** (v. -sferă), s. f. pl. (la bazidiomicete) sferule formate din bazidii tinere, cu rol asemănător plastidelor, **~spor** (v. -spor), s. m., oospor compus, prezent la peronosporale; **~taxonomie** (v. taxo-, v. -nomie), s.f., sistematică a comunităților biologice; **~tip** (v. -tip), s.n., tip primitiv din care au derivat alte tipuri.

CENO-$_2$ „gol, deschis". ◇ gr. *kenos* „vid, gol" > fr. *céno-*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *ceno-*. □ **~taf** (v. -taf), s. n., monument funerar ridicat în memoria unui personaj al cărui corp a dispărut sau se găsește în altă parte.

CENO-$_3$ (CAINO-) „recent, nou". ◇ gr. *kainos* „actual, nou" > fr. *caeno-* și *céno-*, engl. *caino-* și *ceno-*, it. *ceno-* > rom. *ceno-* și *caino-*. □ **~genetic** (v. -genetic) adj. 1. Care dispare în perioada adultă. 2. De origine recentă; **~geneză** (v. -geneză). s. f., obținere a unor caractere recente în urma schimbării condițiilor de mediu; **~zoic** (v. -zoic), s.n., neozoic*.

-CENOZĂ$_1$ „asociație, comunitate, convietuire". ◇ gr. *koinosis* „care se asociază, care reunește" > fr. *-cénose* și *-coenose*, engl. *-coenose* > rom. *-cenoză.*

-CENOZĂ$_2$ „golire, evacuare, descărcare". ◇ gr. *kenosis* „golire, descărcare" > fr. *-cénose*, engl. *-cenosis* > rom. *-cenoză.*

-CENTEZĂ „înțepătură, puncție". ◇ gr. *kentesis* „înțepătură" > fr. *-centèse* > rom. *-centeză.*

CENTI- „o sută, insutit". ◇ L *centum* „o sută" > fr. *centi-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *centi-*. □ **~flor** (v. -flor), adj., care are o sută de flori; **~ped** (v. -ped), adj., care are o sută de picioare.

CENTRI- „centru". ◇ L *centrum* „mijloc, centru" > fr. *centri-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *centri-*. □ **~fug** (v. -fug), adj., care tinde să se depărteze de centru; **~pet** (v. -pet), adj., care tinde să se apropie de centru.

-CENTRIC „situat în centru, central". ◇ gr. *kentron* „vîrf, centru" > fr. *-centrique*, it. *-centrico*, engl. *-centric* > rom. *-centric.*

CENTRO- „mijloc, centru, nucleu, central, median" ◇ gr. *kentron* „vîrf, centru" > fr. *centro-*, it. *id.* engl. *id.* > rom. *centro-*. □ **~cit** (v. -cit), s. n. celulă întîlnită în leziunile de lichen ruber; **~desmoză** (v. -desmoză), s. f., fascicul filamentos care leagă doi centrozomi și care dă naștere fusului central, în timpul diviziunii celulare; **~id** (v. -id), s. n., punct din spațiu care se mișcă cu o viteză egală cu viteza medie a obiectelor cerești aflate în vecinătatea infinitezimală a acestuia; **~lecit** (v. -lecit), s. n., ou cu deutoplasma grupată spre centru; **~mer** (v. -mer), s. n., segment scurt al cromozomului pe care se inserează filamentele fusului nuclear, în timpul procesului de mitoză și de meioză; *sin.* chinetocor, kinetocor, cinetocor; **~osteosclerozâ** (v. osteo-, v. -scleroză), s. f., proces de osificare a cavității medulare osoase, *sin.* centroscleroză; **~plasmă** (v. -plasmă), s.f., zonă plasmatică centrală care înconjoară centriolul; **~plast** (v. -plast), s.n., corpuscul sferic extranuclear în timpul procesului mitotic; **~scleroză** (v. -scleroză), s. f., centroosteoscleroză*; **~sferă** (v. -sferă), s. f. 1. Partea centrală a pămîntului, formată din metale grele, complet disociate și gazeificate. 2. Masă citoplasmatică, situată în jurul centrozomului; **~sperme** (v. -sperm), s. f. pl., grup de plante, cu ovar superior, cu semințe localizate pe o formație din centrul fructului; **~taxie** (v. -taxie), s. f., proces de concentrare a materialului cromatinian al spermatogoniei în jurul centrozomului; **~tecă** (v. -tecă) s.f., idiozom*; **~zom** (v. -zom), s. m., corpusul înconjurat de o zonă protoplasmatică, situat în centrul celulei și care servește la reproducerea indirectă a acesteia; *sin.* citocentru.

-CENTRU „vîrf ascuțit, pinten, centru, nucleu". ◇ gr. *kentron* „vîrf, pinten, centru" > fr. *-centre* engl. *id.* > rom. *-centru.*

-CER₁ „corn, tentacul, antenă". ◇ gr. *keras* „corn" > L sav. *-cerus*, fr. *-cère* > rom. *-cer.*

-CER₂ „porc". ◇ gr. *khoiros* „porc" > fr. *-chère* > rom. *-cer.*

CERAMO- „argilă, ceramică". ◇ gr. *keramos* „argilă, lut pentru oale" > fr. *céramo-*, engl. *id.* > rom. *ceramo-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s. f., disciplină care tratează despre istoria ceramicii; **~ logie** (v. -logie₁), s. f., studiu al ceramicii.

-CERAS „corn, proeminență osoasă". ◇ gr. *keras* „corn" > L sav. *-ceras*, fr. *-céras*, engl. *id.* > rom. *-ceras.*

CERATO- „corn, protuberanță cornoasă, cornos, osos". ◇ gr. *keras, atos* „corn" > fr. *cérato-*, engl. *id.* > rom. *cerato-*. □ **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de corn; **~ manie** (v. -manie), s. f., teratologie a frunzelor sau a florilor dezvoltate în formă de corn sau de pinten; **~ zaur** (v. -zaur), s. m., reptilă fosilă din ordinul dinozaurienilor, avînd pe nas o creastă osoasă.

CERAUNO- (CHERAUNO-) „tunet, trăsnet". ◇ gr. *keraunos* „tunet, trăsnet" > fr. *céranno-* și *kéranno-*, engl. *id.*, germ. *keranno-* > rom. *cerauno-* și *cherauno-*. □ **~ fobie (cheraunofobie)** (v. -fobie), s. f., teamă patologică de tunete.

-CERC „coadă, filament, înotătoare". ◇ gr. *kerkos* „coadă" > L sav. *-cercus*, fr. *-cerque*, it. *-cerco* > rom. *-cerc.*

CERCO- „coadă, apendice, înotătoare". ◇ gr. *kerkos* „coadă" > fr. *cerco-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *cerco-*. □ **~ cist** (v. -cist), s. n., formă larvară de tenie, avînd un singur scolex invaginat și un apendice sub formă de coadă; **~ id** (v. -id), adj., în formă de coadă; **~ pitec** (v. -pitec), s.m., specie de maimuță catariniană africană, cu coadă lungă, neprehensilă.

CEREALI- „cereale". ◇ L *cerealis* „de grîu" > fr. *céréali-* > rom. *cereali-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s. f., ramură a științei care se ocupă cu cultura cerealelor.

CEREBELO- „creier mic, cerebel". ◇ L *cerebellum* „creier mic" > fr. *cérébello-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *cerebelo-*. □ **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a cerebelului.

CEREBRI- „creier". ◇ L *cerebrum* „creier" > fr. *cérébri-*, engl. *id.* > rom. *cerebri-*. □ **~ form** (v. -form), adj., cu aspect asemănător unui creier.

CEREBRO- „creier, vase cerebrale". ◇ L *cerebrum* „creier" > fr. *cérébro-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *cerebro-*. □ **~ angioscleroză** (v. angio-, v. -scleroză), s. f., proces de sclerozare a vaselor cerebrale; **~ fiziologie** (v. fizio-, v. -logie₁), s. f., fiziologie a creierului; **~ id** (v. -id), adj., care se aseamănă cu creierul; **~ malacie** (v. -malacie), s. f., ramolire a unei porțiuni din creier; **~ patie** (v. -patie), s. f., maladie a creierului; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie cerebrală; **~ scleroză** (v. -scleroză), s. f., sclerozare a țesutului cerebral; **~ tomie** (v. -tomie), s. f., operație medicală de disecție a creierului; **~ tonie** (v. -tonie) s. f., componentă temperamentală, caracterizată prin tensiune nervoasă masivă, înclinare spre meditație etc.

CERI- „ceară, de ceară, ceros". ◇ L *cera* „ceară" > fr. *céri-*, engl. *id.* > rom. *ceri-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține ceară; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de ceară; **~ gen** (v. -gen₂), adj., care produce ceară.

CERO- „ceară, cerat, ceros". ◇ gr. *keros* „ceară" > fr. *céro-*, engl. *id.* > rom. *cero-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s. f., procedeu de pregătire a unei forme de tipar înalt, prin gravarea manuală a imaginii într-un strat de ceară, aplicat pe o placă de metal; **~ id** (v. -id), adj. (despre mușchi) cu aspect lucios; **~ plastie** (v. -plastie), s. f., modelarea structurilor anatomice în ceară.

CERVI- „cerb, cervideu". ◇ L *cervus* „cerb" > fr. *cervi-*, engl. *id.* > rom. *cervi-*. □ **~ color** (v. -color), adj., de culoare brun-roșcată a cerbilor; **~ form** (v. -form), adj., cu înfățișare de cerb.

CERVIC-, v. **CERVICO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s. f., durere cervicală; *sin.* cervicodinie; **~ artroză** (v. -artroză), s. f., afecțiune cu caracter degenerativ a vertebrelor cervicale; **~ ectomie** (v. -ectomie), s. f., excizie chirurgicală a colului uterin; **~ odinie** (v. -odinie), s. f., cervicalgie*.

CERVICO- „ceafă, cervical, col uterin". ◇ L *cervix, icis* „gît, ceafă" > fr. *cervico-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *cervico-*. □ **~ brahialgie** (v. brahi-₂, v. -algie), s. f., nevralgie a plexului cervicobrahial, caracterizată prin dureri localizate la ceafă, gît și membrele superioare; **~ cistopexie** (v. cisto-, v. -pexie), s.f., suspendare chirurgicală a colului vezical în caz de incontinență a urinii; **~ pexie** (v. -pexie), s. f., operație chirurgicală de fixare a colului uterin; **~ tomie** (v. -tomie), s. f., incizie chirurgicală la nivelul colului uterin.

CEST-, v. **CESTO-**. □ **~ ode** (v. -od), s. n. pl., clasă de viermi paraziți, platelminți, în formă de panglică.

CESTO- „curea, panglică". ◇ gr. *kestos* „cingătoare, brîu" > L sav. *cesto-*, fr. *cesto-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *cesto-*. □ **~ id** (v. -id), adj., s. n. pl. 1. Adj. În formă de cingătoare sau de panglică. 2. S. n. pl. Clasă de viermi plați, paraziți; *sin.* cestode.

-CETE „balene, cetacee". ◇ gr. *ketos, eos* „cetaceu, monstru marin" > L sav. *-cetae*, it. *-ceti* > rom. *-cete.*

CETO- „cetacee, balene". ◇ gr. *ketos* „balenă" > fr. *céto-*, engl. *id.* > rom. *ceto-*. □ **~ logie** (v. -logie₁), s. f., disciplină care se ocupă cu studiul cetaceelor; **~ teriu** (v. -teriu), s. n., mamifer marin din ordinul cetaceelor, ale cărui vertebre au fost descoperite în sedimentele din miocen.

CEZARO- „cezariană". ◇ L *caesar, aris* „tăiere, incizie" > fr. *césaro-*, engl. *id.* > rom. *cezaro-*. □ **~ tomie** (v. -tomie), s. f., extragere chirurgicală a fătului viu.

CHAETO-, v. **CHETO-**.

CHALAZO-, v. **CALAZO-**.

CHAME-, v. **CAME-**.

CHAO-, v. **CAO-**.

CHASMO-, v. **CASMO-**.

-CHAZIE, v. **-CAZIE**.

CHEIL-, v. **CHEILO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere localizată la nivelul buzelor.

-CHEILIE (-CHEIJE) „buze, labii". ◇ gr. *kheilos* „buză" > fr. *-chélie*, germ. *id.*, engl. *-cheilia* > rom. *-cheilie* şi *-chelie*.

CHEILO- „buze, labiice" ◇ gr. *kheilos* „buză" > fr. *chéilo-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *cheilo-*. □ **~ angioscop** (v. angio-, v. -scop), s. n., aparat medical utilizat în cheiloangioscopie; **~ angioscopie** (v. angio-, v. -scopie), s.f., examinare a circulaţiei sanguine din buze cu ajutorul cheiloangioscopului; **~ drom** (v. -drom), adj., craspedodrom*; **~ fagie** (v. -fagie), s. f., deprindere involuntară de mişcare a buzelor; **~ manie** (v. -manie), s. f., dublare teratologică a labelului în cazul florilor zigomorfe; **~ plastie** (v. -plastie), s. f., refacere chirurgicală a buzelor; **~ rafie** (v. -rafie), s. f., suturare chirurgicală a unei buze; **~ stomatoplastie** (v. stomato-, v. -plastie), s. f., refacere chirurgicală a buzelor şi a gurii; **~ tomie** (v. -tomie), s. f., incizie chirurgicală a buzei.

CHEIMONO- (CHIMONO-) „iarnă, hibernal". ◇ gr. *kheimon, onos* „timpul iernii, iarnă" > L sav. *cheimono-*, fr. *chéimono-*, engl. *id.* > rom. *cheimono-* şi *chimono-*. □ **~ clor** (v. -clor), adj., cu frunze verzi şi persistente în timpul iernii; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care vegetează în timpul iernii; **~ fob** (v. -fob), adj. (despre vegetale) cu frunze căzătoare în timpul iernii.

CHEIR-, v. **CHEIRO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s. f., sindrom caracterizat prin dureri ale mîinilor.

-CHEIRIE, v. **-CHIRIE**.

CHEIRO- „mînă, palmă" ◇ gr. *kheir, os* „mînă" > fr. *chéiro-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *cheiro-*. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze palmate; **~ fobie** (v. -fobie), s f., teamă patologică de a scrie; **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu degetele unei mîini; **~ megalie** (v. -megalie), s. f., creştere în volum a degetelor şi a mîinilor; *sin.* chiromegalie; **~ plastie** (v. -plastie), s. f., refacere chirurgicală a policelului distrus; **~ podalgie** (v. pod/o-, v. -algie), s. f., durere în părţile extreme ale membrelor superioare sau inferioare; **~ ptere** (v. -pter), s. n. pl., chiroptere*; **~ pterofil**, adj., chiropterofil*; **~ pterogam** adj., chiropterogam*; **~ scop** (v. -scop), s. n., aparat pentru reeducarea vederii binoculare şi a capacităţii de fuziune; **~ spasm** (v. - spasm), s. n., mişcare convulsivă a mîinii; **~ teriu (chiroteriu)** (v. -teriu), s. m., amfibian labirintodont ale cărui urme în formă de palmă cu cinci degete au fost găsite pe unele roci din triasic.

CHELI- „gheare, cleşti". ◇ L *chelae* „foarfecele racului" > L sav. *cheli-*, fr. *chéli-*, engl. *id.* > rom. *cheli-*. □ **~ cer** (v. -cer$_1$), s. n., fiecare dintre cele două apendice cefalice în formă de cleşte ale arahnidelor; **~ fer** (v. -fer), adj., s. m. **1.** Adj. Care este înzestrat cu gheare sau cu cleşti. **2.** S.m. Specie de arahnid mic, lipsit de postabdomen şi de glanda veninoasă; **~ form** (v. -form), adj., în formă de gheară sau de cleşte.

-CHELIE, v. **-CHEILIE**.

CHELO-$_1$ „tumoare, hernie". ◇ gr. *kele* „umflătură, cocoaşă" > fr. *kélo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *chelo-*. □ **~ id** (v. -id), s.n., formaţiune tumorală benignă, dezvoltată pe pielea care a avut o leziune; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a inelului herniar.

CHELO-$_2$ „cleşte, gheară". ◇ gr. *khele* „foarfecă de rac, gheară" > fr. *chélo-*, engl. *id.* > rom. *chelo-*. □ **~ for** (v. -for), adj., care este înzestrat cu cleşti sau cu gheare.

CHENO-$_1$ „gîscă". ◇ gr. *khen, enos* „gîscă" > L sav. *cheno-*, fr. *chéno-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *cheno-*. □ **~ coprolit** (v. copro-, v. -lit$_1$), s.n., mineral cristalizat în sistemul hexagonal, în cristale columnare incolore şi transparente.

CHENO-$_2$ (KENO-) „spaţiu deschis, gol". ◇ gr. *kenos* „vid, gol" > fr. *kéno-*, engl. *id.*, germ. *ceno-* > rom. *cheno-* şi *keno-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de spaţii deschise sau de încăperi goale.

CHENO-$_3$ „deschis, căscat". ◇ gr. khaino „a se căsca, a se deschide" > fr. *chaeno-*, engl. *id.*, germ. *cheno-* > rom. *cheno-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct deschis; **~ clorantie** (v. clor/o-, v. -antie), s.f., apariţie teratologică a frunzelor verzi în verticilele florale.

CHERAT-, v. **CHERATO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere corneană; **~ ectazie** (v. -ectazie), s.f., deplasare în afară a corneei; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie chirurgicală a unei porţiuni din cornee.

CHERATO- „corn, cornee; cornean, chitinos". ◇ gr. *keras, keratos* „corn" > fr.*kérato-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *cherato-* > rom. *cherato-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a membranei posterioare a corneei; **~ centeză** (v. -centeză), s.f., puncţie chirurgicală a corneei; **~ dermă** (v. -dermă), s.f., cheratodermie*; **~ dermie** (v. -dermie), s.f., hiperplazie a stratului cornos; *sin.* cheratodermă; **~ elcoză** (v. -elcoză), s.f., ulceraţie a corneei; **~ esteziometrie** (v. estezio-, v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a sensibilităţii corneei; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce inflamaţia corneei; **~ id** (v. -id), adj., în formă de ţesut cornos; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj., s.n. (agent terapeutic) cu proprietatea de a dizolva stratul cornos al epidermei; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de separare şi de dizolvare fiziologică sau patologică a stratului cornos al epidermei; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., proces de înmuiere purulentă a corneei; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., malformaţie congenitală care constă în mărirea diametrului corneei; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea curburii corneei; **~ plastic** (v. -plastic), adj., care stimulează producerea de cheratină şi de ţesut osos; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., înlocuire chirurgicală a unei porţiuni de cornee; **~ rexie** (v. -rexie), s.f., ruptură a corneei; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru observarea astigmatismului vizual; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., măsurare a refracţiei ochiului; *sin.* schiascopie; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în cheratotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie a corneei.

CHERAUNO-, v. **CERAUNO-**.

CHERI- „ceară, parafină". ◇ gr. *kerion* „fagure de miere, ceară" > fr. *kéri-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *cheri-*. □ **~ terapie** (v. -terapie), s.f., întrebuinţare terapeutică a băilor de parafină.

CHERO- „veselie, voioşie". □ gr. *khairo, ein* „a se înveseli" > fr. *chéro-*, engl. *id.*, it. *chero-*, germ. *chäro-* > rom. *chero-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f.,

aversiune patologică față de o stare de veselie; **~ manie** (v. -manie), s.f., tendință patologică către starea de voioșie.

CHERSO- „pămînt necultivat" ◇ gr. *kersos* „pămînt înțelenit" > fr. *cherso-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *cherso-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc pe terenuri necultivate, avînd o mare răspîndire geografică.

-CHETE „peri, perișori, păr, pilozitate, filament, setă". ◇ gr. *khaite* „păr, coamă" > L sav. *-chaeta* și *-chaetes*, fr. *-chètes* > rom. *-chete*.

CHETO- (CHAETO-) „păr, coamă, setă, țepi". ◇ gr. *khaite* „coamă de păr" > fr. *chéto-*, L sav. *chaeto-*, engl. *cheto-* > rom. *cheto-* și *chaeto-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe țepoase; **~ for** (v. -for), adj. (despre viermi și insecte) care este înzestrat cu peri țepoși; **~ gnate** (v. -gnat), s.n. pl., încrengătură de metazoare marine, avînd orificiul bucal prevăzut cu niște cîngi chitinoase pentru prinsul hranei; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., clasă de anelide sau de viermi cu corpul țepos și segmentat.

-CHEZIE „defecație". ◇ gr. *khezein* „a defeca, a evacua fecalele" > fr. *-chézie*, germ. *-chesie* > rom. *-chezie*.

CHIASTO- „diagonal, rombic". ◇ gr. *khiastos* „dispus diagonal, încrucișat" > fr. *chiasto-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *chiasto-*. □ **~ lit** (v. -lit$_2$), s.n., varietate de andaluzit.

CHIL-, v. **CHILO-$_1$**. □ **~ ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatare a vaselor chilifere; **~ urie** (v. -urie), s.f., prezență a chilului în urină.

CHILI-$_1$ „chil, suculent, lăptos". ◇ L tz. *chylus* „suc, zeamă" > fr. *chyli-*, engl. *id.*, it. *chili-* rom. *chili-*. □ **~ caul** (v. -caul), adj. (despre plante) care are o tulpină suculentă; **~ fer** (v. -fer), adj., prin care circulă chilul; **~ form** (v. -form), adj., care are aspectul lăptos sau colorația chilului.

CHILI-$_2$ „o mie, înmiit, numeros". ◇ gr. *khilioi* „o mie" > fr. *chili-*, engl. *id.* > rom. *chili-*. □ **~ ant** (v. -ant) adj., cu numeroase flori; **~ arh** (v. -arh), s.m. (în Grecia antică) comandant a o mie de soldați; **~ arhie** (v. -arhie$_1$), s.f., demnitatea de chiliarh.

-CHILIE „suc, umoare, chil, suculență". ◇ gr. *-khylos* „suc, zeamă" > fr. *-chylie*, germ. *id.*, it. *chilie* > rom. *-chilie*.

CHILO-$_1$ „suc, chil, produs chiliar". ◇ gr. *khylos* „suc, umoare" > fr. *chylo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *chilo-*. □ **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpină lactescentă; **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., acumulare de lichid chilos în tunica vaginală; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze suculente; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante suculente; **~ micrograma** (v. micro-, v. -gramă), s.f., curbă de variație a numărului chilomicronilor serici; **~ poieză** (v. -poieză), s.f., proces de formare a chilului; **~ ree** (v. -ree), s.f., secreție excesivă de chil.

CHILO-$_2$ „o mie, numeros". ◇ gr. *khilioi* „o mie" > fr. *chilo-*, engl. *id.* > rom. *chilo-*. □ **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., ordin de artropode terestre, carnivore și cu multe picioare, din care fac parte scolopendra, urechelnița etc.

-CHIMEN „timp de iarnă, hibernal". ◇ gr. *kheimainein* „a fi rece" > fr. *-chimène* > rom. *-chimen*.

CHIMI- „sevă, chim". ◇ L tz. *chymus* „suc, zeamă" > fr. *chymi-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *chimi-* > rom. *chimi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. **1.** Care conduce seva. **2.** Care poartă sau care conține chim; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de chim.

CHIMO-$_1$ „zgomot, sunet". ◇ gr. *kyma, atos* „talaz, agitație" > fr. *kymo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *chimo-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n. **1.** Aparat utilizat în fiziologie pentru înregistrarea grafică a mișcărilor unor organe interne. **2.** Aparat pentru înregistrarea sunetelor; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., înregistrare grafică a unor fenomene fiziologice cu ajutorul schimografului; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., curbă reprezentînd rezultatul înregistrărilor la chimograf.

CHIMO-$_2$ „suc, chim". ◇ gr. *khymos* „zeamă, umoare, suc" > fr. *chymo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *chimo-*. □ **~ ree** (v. -ree), s.f., scurgere abundentă a chimului.

CHIMO-$_3$ „timpul iernii, iarnă". ◇ gr. *kheima* „iarnă" > fr. *chimo-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *chimo-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce frig; **~ pelagic** (v. -pelagic), adj. (despre un organism vegetal marin) care iarna devine planctonic.

CHIMONO-, v. **CHEIMONO-**.

CHIN-$_1$, v. **CHINO-$_1$**. □ **~ estezie** (v. -estezie), s.f., totalitatea senzațiilor de mișcare pe care ni le dă corpul nostru.

CHIN-$_2$, v. **CIN-**. □ **~ antropie** (v. -antropie), s.f., cinantropie*.

CHINETO- (CINETO-, KINETO-) „mișcare, mobilitate". ◇ gr. *kinetos* „mobil, mișcător" > fr. *kinéto-* și *cinéto-*, germ. *kineto-*, engl. *id.*, it. *chineto-* > rom. *chineto-*, *cineto-* și *kineto-*. □ **~ cor (cinetocor, kinetocor)** (v. -cor), s.n., centromer*; **~ nemă (cinetonemă)** (v. -nemă), s.f., loc de inserție a filamentelor fusului cromozomial; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., corpuscul cromofil din celulele nervoase; **~ plaste (cinetoplaste, kinetoplaste)** (v. -plast), s.n.pl., corpusculi sateliți formați la baza flagelilor, care se divid concomitent cu chinetozomii; **~ scop (kinetoscop)** (v. -scop), s.n., aparat cu ajutorul căruia se poate reconstitui o mișcare; **~ terapie (kinetoterapie)** (v. -terapie), s.f., chineziterapie*; **~ zom (cinetozom, kinetozom)** (v. -zom), sau cil. **2.** Particulă citoplasmatică autoduplicantă, cu rol important în morfogeneza ciliatelor.

-CHINEZĂ (-CINEZĂ, -KINEZĂ) „mișcare, mobilitate, transformare, diviziune". ◇ gr. *kinesis* „mișcare" > fr. *-kinèse* și *-cinèse*, germ. *-kinese*, it. *-cinesi* > rom. *-chineză*, *-cineză* și *-kineză*.

CHINEZI-, v. **CHINEZIO-**. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea unei mișcări; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament terapeutic prin mișcare: *sin.* chinetoterapie.

-CHINEZIE (-KINEZIE) „mișcare, transformare". ◇ gr. *kinesis* „mișcare" > fr. *-kinésie*, germ. *id.* > rom. *-chinezie* și *-kinezie*

CHINEZIO- (KINEZIO-) „mișcare, mobilitate". ◇ gr. *kinesis, kineseos* „mișcare" > fr. *kinésio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *chinezio-* și *kinezio-*.

□ **~logie (kineziologie)** (v. -logie$_1$), s.f., știință a anatomiei, fiziologiei și mecanicii mișcărilor musculare ale omului.
CHINEZO- „mișcare, răsucire". ◇ gr. *kinesis* „mișcare" > fr. *kinéso-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *chineso-* > rom. *chinezo-*. □ **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de mișcare.
CHINO-$_1$ „mișcare, mobilitate". ◇ gr. *kino, ein* „a se mișca" > germ. *kino-*, engl. *id.* > rom. *chino-*. □ **~plasmă** (v. -plasmă), s.f., citoplasmă cu structură fibrilară; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat care reproduce mecanic mișcările individuale ale mandibulelor.
CHINO-$_2$, v. **CINO-**. □ **~drom** (v. -drom), s.n., teren special amenajat pentru cursele de câini; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu creșterea și dresajul câinlor; *sin.* cinologie.
CHIONO- „zăpadă, de zăpadă, nival". ◇ gr. *khion, onos* „zăpadă" > fr. *chiono-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *chiono-*. □ **~fil$_1$** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) cu afinitate pentru zăpadă; **~fil$_2$** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze de culoarea zăpezii: **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care se dezvoltă sub covorul de zăpadă; **~fob** (v. -fob), adj. (despre plante și animale) care nu prezintă afinitate pentru regiunile cu zăpadă abundentă; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de zăpadă; **~higrofite** (v.higro-, v.-fit), s.f.pl., plante adaptate la regiunile cu ape stagnante, rezultate din topirea zăpezilor.
CHIR-, v. **CHIRO-**. □ **~agră** (v. -agră), s.f., afecțiune de origine gutoasă, localizată la mâini; **~algie** (v. -algie), s.f., sensibilitate a mâinii la presiune; **~onim** (v. -onim), s.n., numele plantei dat în manuscris; **~urg** (v. -urg), s.m., specialist în chirurgie; **~urgie** (v. -urgie), s.f., ramură a medicinii care utilizează intervenția operatorie în scop terapeutic sau de diagnosticare.
-CHIRIE (-CHEIRIE) „mână, membru superior" ◇ gr. *kheir* „mână" > fr. *-chirie*, engl. *-cheiria* > rom. *-chirie* și *-cheirie*.
CHIRO- „mână, palmă, manual, palmat". ◇ gr. *kheir, iros* „mână" > fr. *chiro-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* >rom. *chiro-*. □ **~brahialgie** (v. brahi$_2$-, v. -algie), s.f., durere localizată la mâini și la umăr; **~graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru reeducarea degetelor unui mutilat; **~grafie** (v. -grafie), s.f., studiu al liniilor și semnelor palmare și degetale ale mâinii; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Arta de a se exprima cu ajutorul mișcărilor degetelor mâinii. **2.** Studiu al corelațiilor dintre mână și caracter; **~megalie** (v. -megalie), s.f., cheiromegalie*; **~ptere** (v. -ptere), s.n.pl., ordin de mamifere cu aripi formate dintr-o membrană tegumenară (liliacul, vampirul etc.); *sin.* cheiroptere; **~pterofile** (v. ptero-, v. -fil$_1$), adj., s.f.pl. (plante) a căror polenizare este realizată de lilieci; *sin.* cheiropterofile **~pterogame** (v. ptero-, v. -gam), adj., s.f. pl., cheiropterogame*; **~tip** (v. -tip), s.n., exemplar de plantă pe baza căruia s-a dat denumirea din manuscris.
-CHIST, v. **-CIST**.
CHIST-, v. **CHISTO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a unei formațiuni chistice.
CHISTI- „capsula cristalinului". ◇ gr. *kystis* „vezică, capsulă" > fr. *kysti-* > rom. *chisti-*. □ **~tom** (v. -tom), s.n., instrument medical pentru secționarea capsulei cristalinului.
CHISTO- „chist, veziculă". ◇ gr. *kystis* „ac, vezică, bășică" > fr. *kysto-* > rom. *chisto-*. □ **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a chisturilor; **~grafie** (v. -grafie), s.f., metodă radiologică pentru evidențierea unui chist; **~id** (v. -id), adj., în formă de chist.
CHITRO- „gropiță, adâncitură". ◇ gr. *khytra* „gropiță" > fr. *chytro-* > rom. *chitro-*. □ **~for** (v. -for), adj., care este prevăzut cu gropițe sau cu scobituri.
CHOMO-, v. **COMO-**.
-CHOR, v. **-COR**.
-CHOREZĂ, v. **-COREZĂ**.
-CHORIE, v. **-CORIE$_2$**.
CHORO-, v. **CORO-$_1$**.
-CHREZĂ, v. **-CREZĂ**.
-CIAN „albastru, violet". ◇ gr. *kyanos* „albastru-închis" > fr. *-cyane*, engl. *-cyan* > rom. *-cian*.
CIAN-, v. **CIANO**. □ **~hidroză** (v. -hidroză), s.f., transpirație de culoare albastră; **~opsie** (v. -opsie), s.f., tulburare a vederii în care obiectele apar colorate în albastru; **~urie** (v. -urie), s.f., evacuare de urină de culoare albastră.
CIANO- „albastru, violet". ◇ gr. *kyanos* „albastru-închis" > fr. *cyano-*, engl. *id.*, it. *ciano-* > rom. *ciano-*. □ **~cist** (v. -cist), s.n. **1.** Celulă cu granule de clorofilă și amidon, care se colorează în albastru. **2.** Masă de antocian, cuprinsă într-o membrană celulară; **~dermie** (v. -dermie), s.f., colorare în albastru a pielii; *sin.* cianopatie; **~ficee** (v. -ficee), s.f.pl., clasă de alge albastre microscopice; **~fil** (v. -fil$_1$), adj., care are afinitate pentru coloranți albaștri sau verzi; **~filă** (v. -fil$_2$), s.f., clorofilă aproape pură, fără pigmenți de xantofilă; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., alge albastre; **~gen** (v. -gen$_1$), s.n., gaz incolor, otrăvitor, lacrimogen și cu miros de migdale amare; **~genetic** (v. -genetic), adj., care produce cianogen sau acid hidrocianic; **~geneză** (v. -geneză), s.f., elaborare a cianogenului; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea gradului de intensitate a culorii albastre; **~patie** (v. -patie), s.f., cianodermie*; **~plast** (v. -plast), s.n., corpuscul celular sferic, impregnat cu antocian; **~tipie** (v. -tipie), s.f., procedeu de reproducere fotografică a unor desene tehnice, executate pe hârtie de calc.
-CIANOZĂ „albastru, albăstreală". ◇ gr. *kyanosis* „culoare albastră" > fr. *-cyanose*, germ. *-zyanose* > rom. *-cianoză*.
CIATI- „cupă, cupulă". ◇ l. *cyathus* „cupă, pocal" > fr. *cyathi-*, engl. *id.* > rom. *ciati-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de cupă; *sin.* ciatoid.
CIATO- „cupă". ◇ gr. *kyathos* „pocal, cupă" > fr. *cyatho-*, engl. *id.* > rom. *ciato-*. □ **~id** (v. -id), adj., ciatiform*.
CIBISO- „cataractă oculară". ◇ gr. *kibisis* „pungă, săculeț" > fr. *cibiso-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *cibiso-*. □ **~tom** (v. -tom), s.n., intrument utilizat în operația de extracție a cataractei.

CICL-, v. **CICLO-**. □ **~ artroză** (v. -artroză), s.f., articulație centrală, care permite mișcări de rotație; **~ encefal** (v. -encefal), adj., s.m. (monstru) care prezintă ciclencefalie; **~ encefalie** (v. -encefalie), s.f., monstruozitate constînd în fuziunea sau în lipsa emisferelor cerebrale; **~ op** (v. -op), s.m. 1. Făt teratologic cu un singur ochi. 2. Specie de crustaceu dulcicol, cu corpul oval, cu două antene înotătoare lungi și cu un singur ochi, situat pe cefalotorace; **~ opie** (v. -opie), s.f., malformație congenitală, caracterizată prin fuziunea celor două orbite și prin existența unui singur ochi; **~ oramă** (v. -oramă), s.f., perdea cu colorit neutru, care închide laturile și fundalul scenei.

-CICLIC „periodic, circular, spiralat, ciclic". ◇ gr. *kyklikos* „în formă de cerc" > fr. *-cyclique*, engl. *-cyclic* > rom. *-ciclic*.

-CICLIE „ciclu, cerc, spirală, verticil botanic". ◇ gr. *kyklos* „roată, cerc" > fr. *-cyclie*, engl. *-cycly* > rom. *-ciclie*.

CICLO- „cerc, ciclu, perioadă, ochi, orbită". ◇ gr. *kyklos* „cerc, glob ocular" > fr. *cyclo-*, engl. *id.*, it. *ciclo-* > rom. *ciclo-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), adj., s.m. (individ) care prezintă ciclocefalie; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformație congenitală, constînd în lipsa totală sau parțială a organelor olfactive și în situarea ochilor, rudimentari și uniți, într-o singură orbită; **~ coriză** (v. -coriză), s.f., diviziunea organului axial vegetal într-un mănunchi de axe secundare; **~ ergometru** (v. ergo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat medical care permite calcularea lucrului mecanic efectuat de un subiect într-o perioadă de timp; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze ovale; **~ forie** (v. -forie), s.f., heteroforie în sens de torsiune; **~ frenie** (v. -frenie), s.f., tulburare psihică cu caracter reversibil și periodic, de tip afectiv; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., (despre tulpină) care crește în cercuri concentrice; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., totalitatea fenomenelor meteorologice care conduc la o depresiune atmosferică; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă reprezentînd evoluția unui proces, format din operații care se repetă în cicluri succesive; **~ id** (v. -id), adj. 1. Asemănător unui cerc. 2. Care este dispus în cerc sau în verticile concentrice; **~ idă** (v. -id), s.f., curbă plană descrisă de un punct dat al unui cerc care se rostogolește fără alunecare pe o dreaptă fixă; **~ liză** (v. -liză), s.f., totalitatea fenomenelor care însoțesc slăbirea și dispariția depresiunilor atmosferice; **~ mastopatie** (v. masto-, v. -patie), s.f., sindrom periodic, caracterizat prin tumefacția dureroasă a sînilor; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., tehnică a măsurării unui cerc; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea cercurilor; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., totalitatea modificărilor morfologice pe care le suferă un organism în cursul dezvoltării sale ontogenetice; **~ nastie** (v. -nastie), s.f., capacitate a plantelor urcătoare de a se cățăra prin mișcări de răsucire în jurul suportului; **~ pareză** (v. -pareză), s.f., paralizie a mușchiului ciliar al ochiului; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a acomodării globului ocular; **~ pter** (v. -pter), adj. (despre pești) cu înotătoarele dispuse în cerc; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat cu care se măsoară cîmpul vizual; **~ spasm** (v. -spasm), s.n., mișcare convulsivă de acomodare a ochiului; **~ sperme** (v. -sperm), s.f.pl., plante la care embrionul este spiralizat în interiorul seminței; **~ steg** (v. -steg), adj. (despre cochilii) care are cămăruțele înrulate în cercuri concentrice; **~ stomi** (v. -stom), s.m.pl., clasă de vertebrate acvatice inferioare, cu corpul pisciform, lipsite de maxilare și cu gura rotundă; **~ timie** (v. -timie), s.f., stare psihică morbidă, care se caracterizează prin alternarea stărilor de bună dispoziție cu cele de depresiune; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical întrebuințat în ciclotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie a mușchiului ciliar; **~ trop** (v. -trop), adj., s.n. (agent, medicament) care influențează desfășurarea ciclului menstrual.

-CICLU „cerc, perioadă, ciclu". ◇ gr. *kyklos* „roată, cerc" > L sav. *-cyclus* și *-cyclum*, fr. *-cycle*, engl. *id.* > rom. *-ciclu*.

CICONII- „barză, bîtlan". ◇ L *ciconia* „barză" > L sav. *ciconii-*, fr. *ciconii* > rom. *ciconii-*. □ **~ forme** (v. -form), s.f.pl., ordin de păsări de talie mare, cu gîtul și picioarele lungi, cu ciocul alungit și conic, avînd ca tip bîtlanul.

-CID „care omoară, care distruge, care oprește". ◇ L *caedo, ere* „a tăia, a ucide" > fr. *-cide*, engl. *id.* > rom. *-cid*.

-CIEZĂ „sarcină, gestație". ◇ gr. *kyesis* „gestație, sarcină" > fr. *-cyèse*, it. *-ciesi* > rom. *-cieză*.

CIEZIO- „gestație, sarcină". ◇ gr. *kyesis* „sarcină, gestație" > fr. *cyésio-*, engl. *id.* > rom. *ciezio-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină medicală care se ocupă cu studiul gestației.

CIFO- „cocoașă, curbură". ◇ gr. *kyphos* „cocoșat, înclinat" > fr. *cypho-*, engl. *id.*, it. *cifo-* > rom. *cifo-*. □ **~ scolioză** (v. -scolioză), s.f., curbare laterală și anteroposterioară a coloanei vertebrale.

-CIFOZĂ „cocoașă, gibozitate". ◇ gr. *kyphosis* „gheboșare, încovoiere, cocoașă" > fr. *-cyphose*, it. *-cifose*, germ. *-kyphose* > rom. *-cifoză*.

CILI- „perișori, cili". ◇ L *cilium* „gene, pleoape" > fr. *cili-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *cili-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care este prevăzut cu cili sau cu perișori; **~ form** (v. -form), adj., în formă de cili.

CILINDR-, v. **CILINDRO-**. □ **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut vegetal format din celule cilindrice; **~ urie** (v. -urie), s.f., prezența în urină a unor formațiuni cilindrice celulare, de origine renală.

CILINDRI- „cilindru, cilindric". ◇ L *cylindrus* „sul, cilindru" > fr. *cylindri-*, engl. *id.* > rom. *cilindri-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori în formă de cilindru; **~ form** (v. -form), adj., în formă de cilindru.

CILINDRO- „cilindru, cilindric". ◇ gr. *kylindros* „butuc, sul, tub" > fr. *cylindro-*, engl. *id.* > rom. *cilindro-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe cilindrice; **~ id** (v. -id), adj., s.m. și n. 1. Adj. Care are forma unui cilindru. 2. S.m.pl. Formațiuni cilindrice microscopice alungite, subțiri și ascuțite la capete, întîlnite în urină. 3.

S.n. Corp mărginit de o suprafaţă cilindrică şi de două suprafeţe, din care una plană ce o intersectează.

CILIO- „cili, perişori, filamente". ◇ L *cilium* „gene, pleoape" > fr. *cilio-*, engl. *id.* > rom. *cilio-*. □ **~ fore** (v. -for), s.n.pl., clasă de protozoare prevăzute cu cili vibratili, necesari la locomoţie şi la prinderea hranei; *sin.* infuzori; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare şi dezvoltare a cililor; **~ grad** (v. -grad), adj., care se deplasează cu ajutorul cililor vibratili; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor mobil şi ciliat, care este prezent la unele plante inferioare.

CIMBI- „luntre, nacelă". ◇ L *cymba* „barcă, luntre" > fr. *cymbi-*, engl. *id.* > rom. *cimbi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de luntre sau de nacelă.

CIMBO- „depresiune, cavitate". ◇ gr. *kymbe* „luntre, vas, barcă" > fr. *cymbo-*, engl. *id.*, it. *cimbo-* > rom. *cimbo-*. □ **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., deformaţie a craniului, care prezintă o scobitură adîncă, situată în partea de dinapoi a bregmei; **~ encefalie** (v. -encefalie,) s.f., malformaţie cerebrală, caracterizată printr-o depresiune în formă de cupă pe suprafaţa creierului; **~ id** (v. -id), adj., în formă de vas, de cupă.

CIMO- „undă electromagnetică, ondulat". ◇ gr. *kyma* „val, talaz" > fr. *cymo-*, germ. *kymo-* > rom. *cimo-*. □ **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., mineral amorf şi moale din grupul alofanului, de culoare albăcenuşie; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea lungimilor de undă sau a frecvenţelor oscilaţiilor electromagnetice; *sin.* undametru; **~ scop** (v. -scop), s.n., undametru cu lampă cu incandescenţă, folosit ca indicator de acord.

CIN-, v. **CINO-**. □ **~ antropie** (v. -antropie), s.f., stare patologică a unei persoane de a se crede transformată în cîine; **~ odont** (v. -odont), s.m., dinte canin; **~ orexie** (v. -orexie), s.f., foame puternică, manifestată mai ales ca simptom al unor afecţiuni ale tubului digestiv.

CINCLIDO- „gratie, grilaj; reticulat, grilat". ◇ gr. *kinklis, idos* „zăbrele, gratii" > fr. *cinclido-*, engl. *id.* > rom. *cinclido-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., care are fructe reticulate.

CINE- „mişcare, animare, film; filmic". ◇ gr. *kineo, ein* „a mişca" > fr. *ciné-* şi *kiné-*, engl. *kine-*, germ. *id.* > rom. *cino-*. □ **~ densigrafie** (v. densi-, v. -grafie), s.f., metodă de investigaţie a inimii şi a vaselor pulmonare; **~ fil** (v. -fil$_1$) adj., s.m. şi f. (persoană) iubitoare de filme; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., pasiune pentru filme; **~ fluorografie** (v. fluoro-, v. -grafie), s.f., radiocinematografie*; **~ fob** (v. -fob), s.m. şi f., persoană care urăşte filmele; **~ radiografie** (v. radio-, v. -grafie), s.f., tehnică radiografică, permiţînd efectuarea de imagini în mişcare; **~ scop** (v. -scop), s.n., tub catodic utilizat pentru redarea imaginilor de televiziune; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., metodă medicală de determinare a refracţiei oculare.

CINEMA- „film, proiecţie". ◇ gr. *kinema* „mişcare" > fr. *cinéma-* > rom. *cinema-*. □ **~ scop** (v. -scop), s.n., procedeu cinematografic de proiecţie pe un ecran lat pentru obţinerea unui cimp vizual mărit; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., arhivă de filme; *sin.* filmotecă.

CINEMATO- „mişcare, film". ◇ gr. *kinema, atos* „mişcare" > fr. *cinémato-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *cinémato-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n. **1.** Local special pentru proiectarea filmelor cinematografice în faţa publicului. **2.** Arta cinematografică; **~ grafie** (v. -grafie) s.f., tehnica înregistrării fotografice şi a reproducerii unor imagini succesive, astfel încît să se dea iluzia mişcării.

CINEMO- „mişcare, viteză". ◇ gr. *kinema* „mişcare" > fr. *cinemo-* > rom. *cinemo-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., instrument care determină şi care înregistrează vitezele; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., înregistrare fotografică ritmică, la intervale scurte, a diverselor faze ale unei mişcări; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., indicator de viteză.

-CINETIC (-KINETIC) „de mişcare, mobil". ◇ gr. *kinetikos* „care se mişcă" > fr. *-cinétique*, engl. *-kinetic* > rom. *-cinetic* şi *-kinetic*.

CINETO-, v. **CHINETO-**.

-CINEZĂ, v. **-CHINEZĂ**.

CINGUL-, v. **CINGULO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecţie a girusului cingular.

CINGULO- „girus cingular". ◇ L *cingulum* „cordon, cingătoare" > fr. *cingulo-* > rom. *cingulo-*. □ **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a girusului cingular.

CINO- (CHINO-$_2$) „cîine, canin". ◇ gr. *kyon, kynos* „cîine" > fr. *cyno-*, engl. *id.*, it. *cino-* > rom. *cino-* şi *chino-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), s.m., specie de maimuţă africană, cu capul şi botul de formă alungită şi cu coada lungă; **~ drom (chinodrom)** (v. -drom), s.n., pistă special amenajată pentru cursele de cîini; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., s.m. şi f. (persoană) care iubeşte cîinii; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., ataşament exagerat pentru cîini; **~ fob** (v. -fob), adj., s.m. şi f. (persoană) care suferă de cinofobie ; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de cîini; **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de cîine; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., chinologie*, canicultură*; **~ pedie** (v. -pedie), s.f., creştere a cîinilor de vînătoare.

CIPRINI- „crap". ◇ L *cyprinus* „crap" > L sav. *cyprini-*, fr. *id.* > rom. *ciprini-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a pisciculturii care se ocupă cu creşterea crapului; *sin.* carpicultură; **~ forme** (v. -form), s.n.pl., grup de peşti osoşi dulcicoli sau salmastricoli, cu corpul acoperit cu solzi cicloizi sau cu plăci osoase.

CIPRINO- „crap". ◇ gr. *kyprinos* „crap" > fr. *cyprino-*, engl. *id.* > rom. *ciprino-*. □ **~ id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. În formă de crap. **2.** S.n.pl. Familie de peşti teleosteeni de apă dulce, cu solzi rotunzi, avînd ca tip principal crapul; *sin.* ciprinide.

CIRI- „ciri, peri ţepoşi, filament". ◇ L *cirrus, i* „buclă de păr, circel" > fr. *cirri-*, engl. *id.* > rom. *ciri-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre plante) care este înzestrat cu peri ţepoşi sau circei; **~ form** (v. -form), adj., în formă de circel; *sin.* ciroid; **~ grad** (v. -grad), adj., care se mişcă cu ajutorul cirilor; **~ pede** (v. -ped$_2$), s.n.pl., subclasă de crustacee marine, cu picioarele transformate în ciri, pentru prinderea hranei.

CIRO-₁ „ciroză. cirotic". ◇ gr. *kirrhos* „galben-roșcat" > fr. *cirrho-*, engl. *id.* > rom. *ciro-*. □ **~ gen** (v. -gen₁), adj., care determină un proces de ciroză hepatică.

CIRO-₂ „circel". ◇ L. *cirrus* „filament, buclă de păr" > fr. *cirro-*, engl. *id.* > rom. *ciro-*. □ **~ id** (v. -id), adj., ciriform*.

CIRS-, v. **CIRSO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a varicelor; **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., dilatare varicoasă a conjunctivei.

CIRSO- „varice". ◇ gr. *kirsos* „varice" > fr. *cirso-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *cirso-*. □ **~ cel** (v. -cel₂), s.n., dilatare varicoasă a venelor cordonului spermatic; *sin.* varicocel; **~ id** (v. -id), adj., care se aseamănă cu varicele; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în cirsotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de excizie a unei vene varicoase.

CIRTO-₁ „cutie toracică, torace". ◇ gr. *kyrtos* „cușcă, cutie, colivie" > fr. *cyrto-*, engl. *id.* > rom. *cirto-*. □ **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., totalitate a metodelor și procedeelor de măsurare a perimetrului toracic; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument medical pentru măsurarea perimetrului toracic.

CIRTO-₂ „curbat, arcuit". ◇ gr. *kyrtos* „arcuit, convex, curbat" > fr. *cyrto-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *cirto-*. □ **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze curbate; **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu o cocoașă; **~ pod** (v. -pod), adj., cu picioare arcuite.

CISO- „iederă". ◇ gr. *kissos* „iederă" > fr. *cisso-*, engl. *id.* > rom. *ciso-*. □ **~ id** (v. -id), adj., în formă de iederă; **~ idă** (v. -id), s.f., curbă plană cu un punct de întoarcere, a cărei ecuație este de gradul trei.

-CIST (-CHIST) „vezică, veziculă, chist". ◇ gr. *kystis* „vezică, bășică" > fr. *-cyste* și *-kyste*, engl. *-cyst* > rom. *-cist* și *-chist*.

CIST-, v. **CISTO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., tulburare funcțională dureroasă a vezicii urinare; **~ ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatație patologică a vezicii urinare; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., operație chirurgicală de ablație a vezicii urinare; **~ elcoză** (v. -elcoză), s.f., ulcerație a vezicii urinare; **~ encefal** (v. -encefal), s.m., monstru caracterizat prin aspectul vezicular al encefalului; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., durere reumatismală a vezicii urinare.

CISTERNO- „cisterne anatomice". ◇ L. *cisterna* „rezervor de apă" > fr. *cisterno-*, engl. *id.* > rom. *cisterno-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., metodă radiologică pentru evidențierea contururilor și dimensiunilor cisternelor subarahnoidiene; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obținută în urma unei cisternografii; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de deschidere a cisternelor de la baza craniului.

CISTI- „vezică, vezicular, vezical". ◇ gr. *kystis* „vezică, bășică" > fr. *cysti-*, engl. *id.*, it. *cisti-* > rom. *cisti-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), s.m., monstru caracterizat prin aspectul vezicular al encefalului; **~ cerc** (v. -cerc), s.m., formă larvară a teniei, avînd aspectul unei vezicule de mărimea unui bob de mazăre; **~ cercoid** (v. cerco-, v. -id), s.m., formă larvară a unor cestode ale căror vezicule sînt rudimentare.

CISTIC-, v. **CISTICO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a canalului cistic.

CISTICO- „vezică, vezical, canal cistic". ◇ gr. *kystikos* „vezical, de bășică" > fr. *cystico-*, engl. *id.* > rom. *cistico-*. □ **~ litectomie** (v. lit/o, v. -ectomie), s.f., incizie chirurgicală a calculilor biliari în canalul cistic; **~ litotripsie** (v. lito-, v. -tripsie), s.f., zdrobire chirurgicală a calculilor biliari în canalul cistic; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., suturare chirurgicală a canalului cistic; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., operație medicală de deschidere la suprafața abdomenului a canalului cistic; **~ tomie** (v.-tomie), s.f., deschidere chirurgicală a canalului cistic.

-CISTIE „vezică urinară". ◇ gr. *kystis* „vezică, bășică" > fr. *-cystie*, engl. *-cystia* > rom. *-cistie*.

CISTO-₁ „vezică, bășică, chist". ◇ gr. *kystis* „veziculă, bășică" > fr. *cysto-*, engl. *id.*, it. *cisto* > rom. *cisto-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., corp de fructificație al algelor roșii; **~ cel** (v. -cel₂), s.n., hernie a vezicii urinare; **~ croic** (v. -croic), adj. (despre pigmenți) care este difuzat în vacuolele celulei; **~ cromoscopie** (v. cromo-, v. -scopie), s.f., cromocistoscopie *; **~ enterocel** (v. entero-, v. -cel₂), s.n., hernie a vezicii urinare, însoțită de o ansă intestinală, printr-un orificiu natural sau patologic; **~ enteroepiplocel** (v. entero-, v. epiplo-, v. -cel₂), s.n., hernie a vezicii urinare, a intestinului și a epiploonului prin același orificiu natural sau patologic; **~ epiplocel** (v. epiplo-, v. -cel₂), s.n., hernie a vezicii urinare, însoțită de epiploon; **~ for** (v. -for), adj., care conține un chist; **~ fotografie** (v. foto-, v. -grafie), s.f., fotografie a interiorului vezicii urinare; **~ ftizie** (v. -ftizie), s.f., tuberculoză a vezicii urinare; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a vezicii urinare cu ajutorul unei substanțe de contrast; **~ hemie** (v. -hemie), s.f. **1.** Congestie vezicală. **2.** Aflux excesiv de sînge la nivelul vezicii urinare; **~ lit** (v. -lit₁), s.n., concrețiune sferică de carbonat de calciu, de forma unui ciorchine, pe fața internă a membranei celulare; **~ litotomie** (v. lito-, v. -tomie), s.f., ablație chirurgicală a unui calcul din vezica urinară; **~ merocel** (v. mero-, v. -cel₂), s.n., hernie a vezicii urinare prin inelul femural; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., măsurare a presiunii intravezicale, în funcție de conținutul acesteia și de puterea de contracție a mușchiului vezical; **~ metrogramă** (v. metro-₂, v. -gramă), s.f., grafic reprezentînd variațiile presiunii intravezicale în funcție de conținutul și puterea de contracție a mușchiului vezical; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument pentru măsurarea presiunii intravezicale; **~ morf** (v. -morf), adj., în formă de vezică; **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a vezicii urinare; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a vezicii urinare; **~ pielografie** (v. pielo-, v. -grafie), s.f., radiografie

a vezicii urinare și a pelvisului ureteric: **~ plastie** (v. -plastie), s.f., închidere chirurgicală a unei fistule vezico-vaginale; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a vezicii urinare; **~ proctostomie** (v. procto-, v. -stomie), s.f., operație chirurgicală pentru stabilirea comunicației între vezica urinară și rect; *sin.* cistorectostomie; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f. **1.** Relaxarea anormală a vezicii urinare. **2.** Reducerea capacității de contracție a peretelui vezicii urinare; **~ radiografie** (v. radio-, v. -grafie), s.f., radiografie a vezicii urinare, după injectarea unei substanțe opace la razele X; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., operație medicală de suturare a vezicii urinare; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie vezicală; **~ rectostomie** (v. recto-, v. -stomie), s.f., cistoproctostomie *; **~ ree** (v. -ree), s.f. **1.** Inflamație a vezicii urinare. **2.** Scurgere din interiorul pereților vezicali; **~ rexie** (v. -rexie), s.f., ruptură a pereților vezicii urinare; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., sclerozare a vezicii urinare; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument cu care se examinează vizual interiorul vezicii urinare; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a vezicii urinare cu ajutorul cistoscopului; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., masă de secreții cuprinsă într-un chist sferoidal vegetal; **~ sfincteromanometrie** (v. sfinctero-, v. mano-, v. -metrie₁), s.f., metodă medicală de explorare a funcției vezicale, bazată pe studierea proprietăților mușchiului vezical și a sfincterelor sale, printr-o înregistrare grafică realizată cu ajutorul cistosfincteromanometrului; **~ sfincteromanometru** (v. sfinctero-, v. mano-, v. -metru₁), s.n., aparat utilizat în cistosfincteromanometrie; **~ sor** (v. -sor), s.m., grămăjoară de spori de rezistență; **~ spor** (v. -spor), s.m., stadiu de latență sau de repaus al unor zoospori; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., deschidere chirurgicală a vezicii urinare la suprafața abdomenului; **~ til** (v. -til), s.n., concrețiune mucilaginoasă asemănătoare cistolitului, dar fără cristale de carbonat de calciu; **~ tom** (v.-tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în cistotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație medicală de incizie a vezicii urinare; **~ trahelografie** (v. trahelo-, v. -grafie), s.f., metodă radiologică de explorare a zonei colului vezical, prin introducerea în vezică a unei substanțe de contrast; **~ trahelotomie** (v. trahelo-, v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a colului vezicii urinare; **~ ureterogramă** (v. uretero-, v. -gramă), s.f., radiografie a vezicii urinare și a ureterelor, utilizându-se o substanță radioopacă; **~ ureteronefrectomie** (v. uretero-, v. nefr/o, v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a rinichiului și a ureterului corespunzător, cu grefă din vezică la locul de implantare.

CISTO-₂ „coș, coșuleț". ◇ gr. *kiste* „coș de răchită" > L tz. *cisto-*, fr. *cisto-* > rom. *cisto-*. □ **~ for** (v. -for), s.m., persoană care purta un coș sacru la serbările date în cinstea lui Bachus.

-CIT (-CITĂ) „celulă, cavitate". ◇ gr. *kytos* „cavitate, obiect scobit, celulă" > fr. *-cyte*, engl. *id.* > rom. *-cit* și *-cită*.

CIT-, v. **CITO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., invadarea sîngelui periferic de elemente ale proceselor tumorale.

-CITĂ, v. **-CIT**.

CITO- „celulă, cavitate, celular". ◇ gr. *kytos* „cutie, cavitate" > fr. *cyto-*, engl. *id.*, it. *cito-* > rom. *cito-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., studiu al biologiei celulare; **~ biotaxie** (v. bio-, v. -taxie), s.f., citocleză *; **~ blast** (v. -blast), s.n., nucleu celular; **~ centru** (v. -centru), s.n., centrozom *; **~ chineză** (v. -chineză), s.f., citocineză *: **~ cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanță) care distruge celulele vii: **~ cineză** (v. -cineză), s.f., totalitatea schimbărilor care au loc în plasmă, în timpul diviziunii celulare: *sin.* citochineză (citokineză); **~ clazie** (v. -clazie), s.f., proces de fragmentare sau de distrugere a celulelor vii; **~ cleză** (v. -cleză), s.f., influență a unei grupe de celule asupra dezvoltării altei grupe învecinate; *sin.* citobiotaxie; **~ coc** (v. -coc), s.m., nucleul diploid al zigotului; **~ crinie** (v. -crinie), s.f., proces de excreție în mediul intern al unui produs chimic elaborat în celulă; **~ croic** (v. -croic), adj. (despre pigmenți) care este difuzat în protoplasma celulară; **~ crom** (v. -crom), s.m. **1.** Proteină complexă, cu rol determinant în realizarea respirației celulare. **2.** Pigment feroporfirinic dizolvat în sucul vacuolar al sacharomicetelor. **3.** Celulă nervoasă conținînd o cantitate redusă de citoplasmă, fiind lipsită de corpi Nessl; **~ cromie** (v. -cromie), s.f., procedeu rapid de tipar în patru culori, la care forma parțială de negru servește la redarea efectelor de tonuri închise; **~ dermă** (v. -dermă), s.f., membrană celulară sau perete celular; **~ fag** (v. -fag), adj., care înglobează sau care distruge celulele; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., înglobare a unei celule de către o alta; *sin.* citofagocitoză; **~ fil** (v. -fil₁), adj., care are afinitate pentru celule; **~ filaxie** (v. -filaxie), s.f., acțiune de protecție pe care o au apele minerale asupra celulelor; **~ filetic** (v. -filetic), adj., referitor la genealogia celulelor; **~ fiziologie** (v. fizio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază funcțiile celulei vii; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., fuzionare a gameților în cadrul procesului de fecundație; **~ gen** (v. -gen₁), adj., care produce celule; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de dezvoltare ontogenetică și filogenetică a celulei: *sin.* citogenie; **~ genie** (v. -genie₁), s.f., citogeneză *: **~ geografie** (v. geo-, v. -grafie), s.f., studiul legăturilor dintre constituția cromozomală a organismelor și răspîndirea lor geografică; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., proces de înmulțire prin celule singuratice, pe calea diviziunii simple; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a celulei; **~ hialoplasmă** (v. hialo-, v. -plasmă), s.f., ectoplasmă *; **~ hidroliză** (v. hidro-₁, v. -liză), s.f., degenerare celulară prin distrugerea membranei sub acțiunea enzimelor; **~ histogeneză** (v. histo-, v. -geneză), s.f., dezvoltare structurală a celulelor vii; **~ histologie** (v. histo-, v. -logie₁), s.f., studiul histologic al celulelor individuale; **~ lemă** (v. -lemă₁), s.f., peliculă plasmatică externă, care căptușește membrana celulară; **~ limfă** (v. -limfă), s.f. **1.** Partea fluidă a citplasmei. **2.** Suc celular; **~ litic** (v. -litic₂), adj., s.n. (substanță) care distruge celulele; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de dizolvare sau de degenerare a celulei; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în

citologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază structura, dezvoltarea și funcțiile celulei; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., creștere exagerată a unor celule sub acțiunea unor factori externi, chimici sau inframicrobieni; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., numărare sau măsurare a celulelor din singe; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea celulelor organice; **~ microzomi** (v. micro-, v. -zom), s.m.pl., incluzini citoplasmatice granulare; **~ mixie** (v. -mixie$_1$), s.f. **1.** Proces de fuziune a celulelor. **2.** Proces de trecere a cromatinei dintr-o celulă în citoplasma altei celule; **~ morfologie** (v. morfo-, v. -logie$_1$), s.f., studiul morfologic al celulei; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., totalitate a modificărilor structurale pe care le suferă celula în timpul dezvoltării ei; **~ nemă** (v. -nemă), s.f., particulă spiralată, prezentă în structura citoplasmei; **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a celulelor animale sau vegetale; **~ patogen** (v. pato-, v. -gen$_1$), adj., care are un efect distructiv asupra celulelor; **~ patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul modificărilor patologice din interiorul celulei; **~ penie** (v. -penie), s.f., reducere patologică a numărului de celule dintr-un țesut; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., substanță fundamentală vie, fluidă sau viscoasă, din celulă, excluzind nucleul, membrana și plastidele; **~ poieză** (**~ poeză**) (v. -poieză), s.f., proces de formare și dezvoltare a celulelor; **~ riză** (v. -riză$_2$), s.f., formă mototolită a membranei celulare in cursul plasmolizei; **~ sare** (v. -sare), s.n., corpul celulei fără nucleu; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat cu care se examinează celulele; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., metodă de diagnosticare bazată pe studiul microscopic al celulelor prelevate din organism; **~ spectrofotometrie** (v. spectro-, v. foto-, v. -metrie$_1$), s.f., metodă fizică modernă de investigare fină a celulelor și a structurii celulare; **~ static** (v. -static), adj., s.n. (medicament) care oprește sau care împiedică înmulțirea celulelor; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., tendință de atracție reciprocă a celulelor; **~ taxonomie** (v. taxo-, v. -nomie), s.f., clasificare botanică a celulelor, bazată pe asemănări și diferențe cromozomiale; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a celulelor embrionare în scop terapeutic; **~ trofie** s.f., dezvoltare normală a celulei vii; **~ trofoblast** (v. trofo-, v. -blast), s.n., strat profund al lui Langhans din epiteliul corionului fetal; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre virusuri) cu afinitate deosebită pentru celule; **~ zim** (v. -zim), s.m., enzimă rezultată prin distrugerea trombocitelor, cu rol important în coagularea singelui; *sin.* trombochinază; **~ zomi** (v. -zom), s.m. pl. **1.** Formațiuni filamentoase și paralele, din celulele renale. **2.** Componenții granulari extracelulari cuprinși în membrana celulară. **3.** S.m. Corpul celular exclusiv nucleul; **~ zoologie** (v. zoo-, v. -logie$_1$), s.f., studiul celulelor animale.

CITRI- „lămiie, citric". ◇ L *citrus* „lămii" > fr. *citri-*, engl. *id.* > rom. *citri-*. □ **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de lămiie.

CITRO- „fructe citrice". ◇ gr. *kitron* „lămiie" > fr. *citro-*, engl. *id.* > rom. *citro-*. □ **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., mucegaiuri superioare, cu condrioforii în formă de mănunchi, care se dezvoltă pe fructele citrice.

-CLAD „ramură, tulpină". ◇ gr. *klados* „ramură, mlădiță" > fr. *-clade*, engl. *-cladous* > rom. *-clad*.

CLAD-, v. **CLADO-**. □ **~ ant** (v. -ant), adj. (despre plante) la care arhegonul este situat pe ramuri speciale; **~ autoic** (v. aut/o-, v. -oic), adj. (despre plante) la care anteridia este dispusă pe ramuri speciale; **~ enchim** (v. -enchim), s.n., parenchim ramificat; **~ odiu** (v. -odiu), s.n., tulpină sau ramură axială asimilatoare dilatată.

-CLADIE „ramură, tulpină, lăstăriș". ◇ gr. *klados* „lujer, mlădiță" > fr. *-cladie*, germ. *-kladie* > rom. *-cladie*.

-CLADIU „ramură, lăstar". ◇ gr. *klados* „lujer, mlădiță" > fr. *-cladium*, engl. *id.* > rom. *-cladiu*.

CLADO- „ramură, mlădiță, lăstar, tulpină". ◇ gr. *klados* „tulpiniță, ramură, lăstar" > fr. *clado*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *klado-* > rom. *clado-*. □ **~ cere** (v. -cer$_1$), s.n. pl., ordin de crustacee inferioare planctonice, mărunte, cu corpul cuprins într-o carapace și avînd pe cap două perechi de antene mari, adaptate la înot; **~ distrofie** (v. dis-, v. trofie), s.f., dezvoltare inegală și teratologică a ramurilor; **~ fil** (v. -fil$_2$), s.n. **1.** Ramură cu înfățișare foliacee, dar de origine caulinară. **2.** Tulpină sau ramură asimilatoare dilatată, de forma unei frunze; **~ for** (v. -for), s.n., parte a tulpinii care poartă ramurile inflorescenței; **~ fore** (v. -for), s.f. pl., ordin de alge verzi filamentoase, ramificate dihotomic, care trăiesc pe pietre sau pe sol, creșterea în lungime făcîndu-se terminal; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre organe vegetale) care este produs de ramură; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., ramificare a direcțiilor evolutive în filogeneză; **~ manie** (v. -manie), s.f., proliferare teratologică a ramurilor; **~ podiu** (v. -podiu), s.n., suport sau trunchi ramificat; **~ ptoză** (v. -ptoză) s.f., cădere anormală a ramurilor.

CLAMIDO- „strat protector, membrană". ◇ gr. *khlamys, ydos* „manta, mantie, acoperămînt" > fr. *chlamydo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *clamido-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct acoperit cu periant; **~ cist** (**~ chist**), s.n., zoosporange de rezistență cu pereții dubli, rămas închistat în interiorul hifei; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor asexuat și de rezistență, cu membrana îngroșată și cu citoplasma densă, prezent la ascomicete și ustilaginale.

-CLASIE, v. **-CLAZIE**.

CLASMATO- „parte, fragment, diviziune, fragmentare". ◇ gr. *klasma, atos* „parte, bucată" > fr. *clasmato-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *klasmato-* > rom. *clasmato-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n. **1.** Element celular din țesut conjunctiv al unor batracieni, reprezentind o varietate de mastocit. **2.** Celulă mezenchimală primitivă, cu rol de macrofag.

CLASO-, v. **CLAZO-**.

-CLAST „dezagregat, divizat". ◇ gr. *klastos* „sfărimat, zdrobit" > fr. *-claste*, engl. *-clast*, germ. *-klast* > rom. *-clast*.

-CLASTIC „care sfărimă, care dezintegrează". ◇ gr. *klastos* „sfărimat" > fr. *-clastique*, engl. *-clastic* > rom. *-clastic*.

-CLASTIE „dezintegrare, dizolvare". ◇ gr. *klastos* „zdrobit" > fr. *-clastie*, engl. *-clastia*, it. *id.* > rom. *-clastie*.

CLASTO- „distrugere, sfărîmare, fragmentare". ◇ gr. *klastos* „spart, sfărîmat" > fr. *clasto-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *klasto-* > rom. *clasto-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., tendință patologică de a distruge obiectele; **~ tip** (v. -tip), s.n., fragmentul tipului botanic original.

CLATRO- „zăbrele, gratii". ◇ gr. *klathra* „grătar, zăbrele" > fr. *clathro-*, engl. *id.* > rom. *clatro-*. □ **~ id** (v. -id), adj., în formă de zăbrele.

CLAUSTRO- „spațiu închis, închidere, claustrare". ◇ L *claustrum* „loc închis, împrejmuire" > fr. *claustro-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *klaustro-* > rom. *claustro-*. □ **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., atracție irezistibilă către încăperi închise; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., frică patologică de spațiile închise; **~ man** (v. -man$_1$), s.m., persoană care prezintă claustromanie; **~ manie** (v. -manie), s.f., claustrare voluntară.

CLAUZO- „murmur, murmurare". ◇ gr. *klausis* „plînset" > fr. *clauso-* > rom. *clauzo-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., obsesia de a murmura.

CLAVI- „măciucă, îngroșat". ◇ L *clava* „retevei, măciucă" > fr. *clavi-*, engl. *id.* > rom. *clavi-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori îngroșate spre vîrf; **~ form** (v. -form), adj. **1.** (Despre organe vegetale) Care se îngroașă spre vîrf. **2.** În formă de măciucă.

-CLAZ „spărtură, fractură". ◇ gr. *klasis* „zdrobire, spărtură" > fr. *-clase*, germ. *-klas* > rom. *-claz*.

-CLAZĂ „sfărîmare, spărtură, zdrobire". ◇ gr. *klasis* „fractură, sfărîmare" > fr. *-clase*, germ. *id.* > rom. *-clază*.

-CLAZIE (-CLASIE) „fragmentare, împărțire, zdrobire". ◇ gr. *klasis* „ruptură, sfărîmare" > fr. *-clasie*, germ. *-klasie*, it. *-clasia* > rom. *-clazie* și *-clasie*.

CLAZO- (CLASO-) „țipăt". ◇ gr. *klasis* „ruptură, spargere" > fr. *claso-* > rom. *clazo-* și *claso-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., formă a stării crepusculare epileptice critice, manifestată prin crize de țipete stridente.

CLEDO- „dărîmătură, teren necultivat". ◇ gr. *khledos* „dărîmătură" > fr. *chlédo-*, engl. *id.* > rom. *cledo-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care crește pe grămezile de gunoi sau pe molozuri; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., buruienișuri antropofile de pe terenurile necultivate; *sin.* plante ruderale.

CLEID-, v. **CLEIDO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a claviculei.

CLEIDO- „claviculă". ◇ gr. *kleis, idos* „cheie" > fr. *cléido-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kleido-* > rom. *cleido-*. □ **~ rexie** (v. -rexie), s.f., dublă fractură a claviculelor fetusului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a claviculei unui făt mort în vederea facilitării expulzării lui; **~ tripsie** (v. -tripsie), s.f., procedeu obstetrical care constă în fracturarea claviculei fătului, în momentul nașterii, în caz de distocie.

CLEISTO- „închis, astupat". ◇ gr. *kleistos* „închis, ascuns" > fr. *cléisto-*, engl. *id.* > rom. *cleisto-* □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct sau organ de fructificație care nu se deschide la maturitate; **~ carpie** (v. -carpie), s.f., formare a fructului la florile cleistogame; **~ gam** (v. -gam), adj., care prezintă cleistogamie; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., mod particular de polenizare în care florile se polenizează cu propriul lor polen, fără să se mai deschidă; **~ petalie** (v. -petalie), s.f., înveliș floral permanent închis, care asigură polenizarea cleistogamică; **~ teciu** (v. -teciu), s.n., corp de fructificație de formă sferică și indehiscentă, prezent la ciupercile superioare (ascomicete).

-CLEPSIE „lipsă, absență". ◇ gr. *klepsis* „pierdere, lipsă" > fr. *-clepsie*, it. *-clepsia* > rom. *-clepsie*.

CLEPTO- „furt, sustragere". ◇ gr. *kleptes* „hoț" > fr. *clepto-* și *klepto-*, engl. *clepto-* și *klepto-*, germ. *klepto-* > rom. *clepto-*. □ **~ bioză** (v. -bioză), s.f., mod de viață al unor specii de păsări care ocupă cuiburile abandonate de alte specii; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a nu fi victima unui furt; **~ lagnie** (v. -lagnie), s.f., impulsie irezistibilă spre furt, asociată cu o stare de excitație sexuală; **~ man** (v. -man$_1$), adj., s.m. și f. (persoană) care suferă de cleptomanie; **~ manie** (v. -manie), s.f., înclinație patologică de sustragere a unor obiecte, de obicei fără utilitate practică pentru bolnav.

-CLEZĂ „influență, influențare". ◇ gr. *klesis* „convocare, citație" > fr. *-klèse*, germ. *id.* > rom. *-cleză*.

CLIDONO- „unde de supratensiune". ◇ gr. *klydon, onos* „agitație, gălăgie" > fr. *clydono-* > rom. *clidono-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru determinarea polarității, amplitudinii și formei undelor de supratensiune din instalațiile electrice.

CLIMA- „climă, climat, climatic". ◇ gr. *klima* „latitudine, climat" > fr. *clima-*, engl. *id.*, germ. *klima-* > rom. *clima*. □ **~ gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică simultană a variațiilor temperaturii și umidității dintr-un biotop dat; **~ tip** (v. -tip), s.n., ecotip format în condițiile climatice specifice habitatului său; **~ top** (v. -top), s.n., ansamblu omogen de factori și de condiții ecologice care alcătuiesc climatul unei comunități de viață.

CLIMACO- „scară, urcuș". ◇ gr. *klimax, ckos* „scară" > fr. *climaco-*, engl. *id.*, germ. *klimako-* > rom. *climaco-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de urcuș sau de scări; **~ rize** (v. -riză$_1$), s.f.pl., plante cu zona piliferă a rădăcinii de origine epidermală.

CLIMATO- „climă, climat, climatic". ◇ gr. *klima, atos* „latitudine, înclinație, climă" > fr. *climato-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *klimato-* > rom. *climato-* □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a climatelor; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică a principalelor date meteorologice pentru o anumită regiune geografică; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în climatologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a meteorologiei care studiază clima diferitelor regiuni ale globului terestru și influența

ei asupra vieții animale și vegetale; **~ patologie** (v. pato-, v. -logic$_1$), s.f., studiul acțiunii patogene a climatului asupra organismului; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a factorilor climatici în scop terapeutic.

CLIMO- „climă, înclinație". ◇ gr. *klima* „înclinație, climat" > fr. *climo-*, engl. *id.* > rom. *climo-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., regresiune patologică spre vîrsta infantilă, în sensul preferinței obsesive pentru poziția culcată, pentru legănat și pentru căutarea sînului matern; **~ stat** (v. -stat), s.n., instrument așezat în exteriorul unei clădiri, care măsoară efectul termic al factorilor climatici.

-CLIN „înclinare, aplicare, tendință, descendență; oblic, înclinat, descendent". ◇ gr. *kline* „pantă, pat" > fr. *-cline*, germ. *-klin* > rom. *-clin*.

CLIN-, v. **CLINO-**. ◇ **~ artroză** (v. -artroză), s.f., deviere laterală a axului unui membru la nivelul unei articulații.

-CLINIC „înclinat, oblic". ◇ gr. *klinikos* „de pat" > fr. *-clinique*, engl. *-clinic* > rom. *-clinic*.

-CLINIE „înclinare, curbare". ◇ gr. *klino, ein* „a înclina" > fr. *-clinie*, germ. *-klinie*, engl. *-cliny* > rom. *-clinie*.

-CLINIU „receptacul, conceptacul". ◇ gr. *kline* „pat" > L sav. *-clinium*, engl. *id.* > rom. *-cliniu*.

CLINO- „înclinare, involuție, poziție culcată; oblic, înclinat, clinic". ◇ gr. *kline* „pantă, pat" > fr. *clino-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *klino-* > rom. *clino-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), adj., cu craniul în formă de șa; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., deformație congenitală a capului, caracterizată prin aplatizarea sau deprimarea calotei craniene; **~ claz** (v. -claz), s.n., mineral arsenios de cupru, care se prezintă în formă de agregate lamelare; **~ clor** (v. -clor), s.n., mineral verde din grupa cloritului trioctaedric, care cristalizează în sistemul monoclinic; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., malformație congenitală, constînd în devierea laterală a degetelor mîinii; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze oblice; **~ graf** (v. -graf), s.n. **1.** Instrument care servește la determinarea grafică a înclinării pantei terenului. **2.** Instrument pentru măsurarea înclinării față de verticală sau de orizontală a unei găuri de sondă; **~ id** (v. -id), în formă de pat; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiul involuției organismelor animale; **~ manie** (v. -manie), s.f., tendință morbidă de căutare a patului sau a poziției culcate; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument pentru măsurarea unghiurilor verticale față de orizont sau a unghiurilor zenitale față de verticala locului. **2.** Instrument care determină înclinarea avionului sau a chilei unei nave; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor alungit, format la vîrful filamentului micelian al fungilor și lichenilor; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., organ de fructificație în formă de butelie sau urcior, cuprinzînd picnospori; **~ stat** (v. -stat), s.n., aparat pentru cercetarea direcției de creștere a plantelor; **~ static** (v. -static), adj., referitor la fenomenele provocate de poziția culcată; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament al bolilor prin repaus la pat.

CLIPEI- „scut, pavăză". ◇ L *clypeus* „scut" > fr. *clypéi-*, engl. *id.* > rom. *clipei-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de scut.

-CLIST „întrerupt, oprit, închis". ◇ gr. *kleistos* „astupat, închis" > fr. *-cliste*, engl. *-clistous* > rom. *-clist*.

-CLIT „înclinat, diferit, anormal". ◇ gr. *klitos* „în pantă, înclinat" > fr. *-clite*, engl. *id.* > rom. *-clit*.

CLITO- „cădere". ◇ gr. *klitos* „înclinat" > fr. *clito-*, engl. *id.*, germ. *klito-* > rom. *clito-*. □ **~ core** (v. -cor), s.f.pl., plante care își răspîndesc fructele prin cădere sau alunecare.

CLITORID-, v. **CLITORIDO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a clitorisului.

CLITORIDO- „clitoris". ◇ gr. *kleitoris, idos* „care închide" > fr. *clitorido-*, engl. *id.* > *clitorido-*. □ **~ tomie** (v. -tomie), s.f., circumcizie realizată la femeie.

CLITRO- „spațiu închis". ◇ gr. *kleithron* „zăvor, încuietoare" > fr. *clithro-*, engl. *id.*, germ. *klithro-* > rom. *clitro-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de spații închise.

-CLIZĂ$_1$ „închidere, ocluziune". ◇ gr. *kleisis* „închidere, împrejmuire" > fr. *-clise*, it. *id.*, germ. *-klise* > rom. *-cliză*.

-CLIZĂ$_2$ „spălare, spălătură". ◇ gr. *klysis* „spălare, spălătură" > fr. *-clyse*, it. *-clisi*, engl. *-clysis* > rom. *-cliză*.

-CLIZĂ$_3$ „înclinație, predispoziție". ◇ gr. *klisis* „înclinare, aplecare" > fr. *-clise* > rom. *-cliză*.

CLIZI- „înclinație, pantă". ◇ gr. *klisis* „povîrniș, pantă" > fr. *clisi-* > rom. *clizi-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument topografic folosit pentru măsurarea unghiurilor de pantă.

-CLONIE „convulsie, contracție". ◇ gr. *klonos* „agitație, tumult" > fr. *-clonie*, it. *-clonia*, germ. *-klonie* > rom. *-clonie*.

CLONO-$_1$ „agitație, convulsie". ◇ gr. *klonos* „agitație, tumult" > fr. *clono-*, engl. *id.*, germ. *klono-* > rom. *clono-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru înregistrarea grafică a mișcărilor produse în timpul unui spasm clonic.

CLONO-$_2$ „înmulțire asexuată". ◇ gr. *klon, onos* „lujer, lăstar" > fr. *clono-*, engl. *id.*, germ. *klono-*. > rom. *clano-*. □ **~ tip** (v. -tip), s.n., individ vegetal rezultat din tipul original pe cale de înmulțire asexuată.

-CLOR „de culoare verde". ◇ gr. *khloros* „verde ca iarba" > fr. *-chlore* > rom. *-clor*.

CLOR-, v. **CLORO-**. □ **~ antie** (v. -antie), s.f., proces de transformare a unor elemente vegetale în frunze verzi asimilatoare; **~ emie** (v. -emie), s.f., concentrație a clorului în sînge; **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut parenchimatic asimilator, bogat în clorofilă; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., tulburare a vederii în care obiectele privite apar colorate în verde; **~ urie** (v. -urie), s.f., prezență a clorurilor în urină.

CLORO- „de culoare verde, clor, clorură". ◇ gr. *khloros* „verde, verzui" > fr. *chloro-*, engl. *id.*, it. *cloro-*, germ. *chloro-* > rom. *cloro-*. □ **~ cist** (v. -cist), s.n., celulă care conține clorofilă; **~ eritroleucemie** (v. eritro-, v. leuc/o-, v. -emie), s.f., varietate de cloroleucoză, caracterizată prin trecerea în circulație a unui mare număr de eritroblaste; **~ ficee** (v. -ficee), s.f. pl., clasă de alge verzi unicelulare sau pleuricelulare, de obicei ac-

vatice, care conțin clorofilă; **~filă** (v. -fil$_2$), s.f., pigment natural care se găsește în părțile verzi ale plantelor și care deține un rol fundamental în fotosinteză; **~filoliză** (v. filo-$_1$, v. -liză), s.f., proces de distrugere a clorofilei sub influența unor agenți chimici; **~fite** (v. -fit), s.f. pl., alge verzi, unicelulare și pluricelulare, filamentoase, autotrofe și acvatice, avînd în citoplasmă cromatofori cu clorofilă; **~fori** (v. -for), s.m. pl., corpusculi impregnați cu clorofilă, prezenți în citoplasma celulei vegetale; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., determinare a cantității de clor activ dintr-o soluție decolorantă; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea cantității de clor, dizolvate într-un lichid; **~nemă** (v. -nemă), s.f., tal filamentos pluricelular, cu funcție de asimilare; **~penie** (v. -penie), s.f., lipsă a clorului din organism; **~pexie** (v. -pexie), s.f., proces de fixare a clorurilor în țesuturile organice; **~plast** (v. -plast), s.n., corpuscul de culoare verde din citoplasma plantelor, format din stromă și clorofilă, cu rol esențial în fotosinteză.

CLOSTERO- „fus". ◇ gr. *kloster* „fus" > fr. *clostéro-*, engl. *id.* > rom. *clostero-*. ☐ **~spor** (v. -spor), s.m., conidie mare în formă de fus, multinucleată și multiseptată.

CNEM-, v. **CNEMO-**. ☐ **~algie** (v. -algie), s.f., nevralgie a membrelor inferioare.

-CNEMIE „picior, tibie, membru". ◇ gr. *kneme* „picior" > fr. *-cnémie*, germ. *-knemie*, it. *-cnemia* > rom. *-cnemie*.

CNEMO- „picior, membru inferior". ◇ gr. *kneme* „picior" > fr. *cnémo-*, engl. *id.* > rom. *cnemo-*. ☐ **~scolioză** (v. -scolioză), s.f., curbare laterală a picioarelor.

CNIDO- „urzică; urticant". ◇ gr. *knide* „urzică" > fr. *cnido-*, engl. *id.* > rom. *cnido-*. ☐ **~blast** (v. -blast), s.n., celulă urticantă a unor specii de celenterate; **~cist** (v. -cist), s.n., nematocist*.

COAGUL-, v. **COAGULO-**. ☐ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a unui cheag de sînge dintr-un vas anevrismal.

COAGULO- „cheag, coagulare". ◇ L *coagulum* „cheag" > fr. *coagulo-*, engl. *id.* > rom. *coagulo-*. ☐ **~grafie** (v. -grafie), s.f., înregistrare a variației de viscozitate a sîngelui în cursul coagulării; **~gramă** (v. -gramă), s.f., grupare de teste care permite diagnosticul unei coagulopatii; **~patie** (v. -patie), s.f., maladie datorată tulburării coagulării sîngelui.

COANO- „pîlnie, coș". ◇ gr. *khoane* „pîlnie" > fr. *choano-*, engl. *id.* > rom. *coano-*. ☐ **~cite** (v. -cit), s.n. pl., celule în formă de pîlnie, cu rol nutritiv, prezente la unele flagelate; **~id** (v. -id), adj., în formă de pîlnie; **~zom** (v. -zom), s.m., strat intern format din celule flagelate, la bureți.

COARCTO- „strictură, strîmtare". ◇ L *coarcto, are* „a strînge, a îngusta" > fr. *coarcto-*, engl. *id.* > rom. *coarcto-*. ☐ **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unei structuri anatomice.

-COC „boabă, grăunte, bacă". ◇ gr. *kokkos* „grăunte, boabă" > fr. *-coque*, it. *-cocco* > rom. *-coc*.

COCCIG-, v. **COCCIGO-**. ☐ **~algie** (v. -algie), s.f., coccigodinie*; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie chirurgicală a coccisului; **~odinie** (v. -odinie), s.f., durere în regiunea coccigiană, care apare în timpul sarcinilor și în afecțiunile uterine; *sin.* coccigalgie.

COCCIGO- „coccis, coccigian". ◇ gr. *kokkyx, ygos* „cioc de cuc" > fr. *coccygo-*, engl. *id.*, it. *coccigo-* > rom. *coccigo-*. ☐ **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a coccisului.

COCO- „nucleu, sîmbure; capsular, sferic, nuclear". ◇ gr. *kokkos* „boabă, sămînță, grăunte" > fr. *cocco-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *kokko-* > rom. *coco-*. ☐ **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce bacterii sferice; **~gon** (v. -gon$_1$), s.n., celulă reproducătoare, de formă sferică; **~id** (v. -id), adj., care are forma unei bacterii sferice; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n. **1.** Constituent calcaros al cocosferei. **2.** Spiculeț calcaros al unor flagelate; **~litofore** (v. lito-, v. -for), s.n.pl., organisme vegetale autotrofe, microscopice, prezente în planctonul marin, prevăzute cu un schelet calcaros; **~nemă** (v. -nemă), s.f., specie de sporozoare cu spori sferoidali și cu un filament înrulat într-o vacuolă; **~sferă** (v. -sferă), s.f. **1.** Masă sferică de origine citoplasmatică avînd, la exterior, cocolite. **2.** Schelet extern, calcaros sau silicios, fosilizat, al unor alge flagelate.

CODICO- „manuscrise". ◇ L *codex, icis* „registru, condică" > fr. *codico-* > rom. *codico-*. ☐ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină a paleografiei care studiază manuscrisele.

CODIO- „lînă; lanuginos, linos, păros". ◇ gr. *kodion* „lînă" > fr. *codio-*, engl. *id.* > rom. *codio-*. ☐ **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze păroase și lanuginoase.

CODO- „clopot, clopoțel". ◇ gr. *kodon* „clopot" > fr. *codo-* > rom. *codo-*. ☐ **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze în formă de clopoțel.

COELIO-, v. **CELIO-**.

COELO-, v. **CELO-$_1$**.

COENO-, v. **CENO-$_1$**.

COFO- „surditate, surzenie" ◇ gr. *kophos* „surd" > fr. *copho-*, it. *cofo-*, germ. *kopho-* > rom. *cofo-*. ☐ **~chirurgie** (v. chir/o-, v. -urgie), s.f., disciplină care se ocupă cu tratamentul surdității pe cale chirurgicală.

-COFOZĂ „surzenie, anacuzie". ◇ gr. *kophosis* „surditate, surzenie" > fr. *-cophose* > rom. *-cofoză*.

COHLEARI- „lingură, cavitate". ◇ L *cochlear, is* „lingură" > fr. *cochléari-*, engl. *id.* > rom. *cohleari-*. ☐ **~form** (v. -form), adj., în formă de lingură.

COHLEI- „melc, cochilie, spirală". ◇ L *cochlea* „melc" > fr. *cochléi-* > rom. *cohlei-*. ☐ **~form** (v. -form), adj. (despre păstăi) în formă de cochilie de melc.

COHLEO- „cochilie, spirală". ◇ gr. *kokhlias* „melc" și L *cochlea* „id". > fr. *cochléo-* > rom. *cohleo-*. ☐ **~idă** (v. -id), s.f., curbă plană, loc geometric al extremităților arcelor de cerc tangente unei drepte într-un punct al ei, avînd origine comună și aceeași lungime.

COHLIO- „cochilie de melc > fr. *cochlio-*, engl. *id.* > rom. *cohlio-*. ☐ **~carp** (v. -carp), adj.

cu fructe spiralate; **~ id** (v. -id), adj., în formă de cochilie de melc.
COIL-, v. **COILO-**. □ **~ onichie** (v. -onichie), s.f., deformaţie a unghiilor ce primesc aspect de lopată şi consistenţă moale; *sin.* koilonichie.
COILO- „găunos, scobit". ◇ gr. *koilos* „găunos, scobit" > fr. *coilo-*, engl. *id.*, germ. *koilo-*, it. *coilo-* > rom. *coilo-*. □ **~ carpie** (v. -carpie), s.f., fructificaţie fără seminţe sau cu seminţe găunoase şi negerminabile.
-COL₁ „care cultivă, care creşte, care locuieşte, care trăieşte, care adoră". ◇ L *colo, ere* „a cultiva, a frecventa, a locui, a venera" > fr. *-cole*, engl. *id.*, it. *-colo* > rom. *-col*.
-COL₂ „git, col anatomic". ◇ L *collum* „git, grumaz" > fr. *-col* > rom. *-col*.
-COL₃ „clei, lipici". ◇ gr. *kolla* „clei" > fr. *-cole*, engl. *-col*, germ. *-koll* > rom. *-col*.
COL-₁, v. **COLO-₁**. □ **~ ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatare patologică a colonului; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecţie chirurgicală a colonului.
COL-₂, v. **COLO-₂**. □ **~ enchim** (v. -enchim), s.n., ţesut flexibil al plantelor erbacee, format din celule vii cu membrane celulozice, puternic şi inegal îngroşate; **~ odiu** (v. -odiu), s.n., soluţie obţinută prin dizolvarea nitrocelulozei într-un amestec de alcool şi eter.
COL-₃, v. **COLO-₃**. □ **~ agog** (v. -agog), adj., s.n. (medicament) care provoacă evacuarea bilei în intestin; **~ angiectazie** (v. angi/o-, v. -ectazie), s.f., dilataţie patologică a căilor biliare; **~ angiocolecistografie** (v. angio-, v. cole-, v. cisto-, v. -grafie), s.f., metodă radiografică pentru punerea în evidenţă a căilor biliare hepatice şi a vezicii biliare; **~ angiografie** (v. angio-, v. -grafie), s.f., radiografie a căilor biliare, realizată cu ajutorul unei substanţe de contrast; **~ angiostomie** (v. angio-, v. -stomie), s.f., hepatostomie*; **~ angiotomie** (v. angio-, v. -tomie), s.f., operaţie chirurgicală a canalului biliar; **~ emeză** (v. -emeză), s.f., vomare biliară; **~ emie** (v. -emie), s.f., trecere a bilei în sînge; **~ eretic** (v. -eretic), adj., s.n., (medicament) care stimulează secreţia biliară a ficatului; **~ ereză** (v. -ereză), s.f., proces de elaborare a bilei de către celulele hepatice; **~ urie** (v. -urie), s.f., prezenţă a segmenţilor biliari în urină; *sin.* coleurie.
COLAPSO- „turtire, aplatizare". ◇ L *collapsus* „căzut, prăbuşit" > fr. *collapso-*, engl. *id.*, germ. *kollapso-* > rom. *colapso-*. □ **~ terapie** (v. -terapie), s.f., metodă chirurgicală de tratament, constînd în turtirea unui plămîn, pentru a grăbi cicatrizarea leziunilor.
COLE- „fiere, bilă, hepatic, biliar". ◇ gr. *khole* „fiere" > fr. *cholé-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *cole-* > rom. *cole-*. □ **~ cist** (v. -cist), s.n. vezică biliară; **~ cistectazie** (v. cist/o-, v. -ectazie), s.f., dilataţie a vezicii biliare; **~ cistectomie** (v. cist/o-, v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a vezicii biliare; **~ cistendeză** (v. cist/o-, v. -endeză), s.f., incizie a vezicii biliare, pentru scoaterea calculilor biliari; **~ cistocinetic** (v. cisto-, v. -cinetic), adj. (despre substanţe) care favorizează excreţia bilei conţinute în veziculă; **~ cistocoledocostomie** (v. cisto-, v. coledoco-, v. -stomie), s.f., operaţie chirurgicală de realizare a unei anastomoze între vezicula biliară şi canalul coledoc; **~ cistoduodenostomie** (v. cisto-, v. duodeno-, v. -stomie), s.f., operaţie chirurgicală de creare a unei anastomoze între vezicula biliară şi duoden; **~ cistoenterostomie** (v. cisto-, v. entero-, v. -stomie), s.f., operaţie chirurgicală de realizare a unei anastomoze între vezicula biliară şi intestin; **~ cistogastrostomie** (v. cisto-, v. gastro-, v. -stomie), s.f., realizare operatorie a unei anastomoze între vezicula biliară şi stomac; **~ cistografie** (v. cisto-, v. -grafie), s.f., radiografie a vezicii biliare cu ajutorul unei substanţe de contrast; **~ cistopatie** (v. cisto-, v. -patie), s.f., maladie a căilor biliare; **~ cistopexie** (v. cisto-, v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a vezicii biliare de peretele abdomenului; **~ cistorafie** (v. cisto-, v. -rafie), s.f., operaţie medicală de suturare a pereţilor vezicii biliare; **~ cistostomie** (v. cisto-, v. -stomie), s.f., intervenţie chirurgicală de deschidere şi de fixare la piele a vezicii biliare; **~ cistotomie** (v. cisto-, v. -tomie), s.f., deschidere operatorie a vezicii biliare; **~ doc** (v. -doc₁), adj., s.n. (canal) prin care se varsă bila in duoden; **~ lit** (v. -lit₁), s.n., calcul biliar; **~ litotripsie** (v. lito-, v. -tripsie), s.f., operaţie chirurgicală de strivire a calculilor biliari, fără deschiderea vezicii biliare; **~ patie** (v. -patie) s.f., nume generic pentru bolile căilor biliare; **~ poiezâ** (**~ poeză**) (v. -poieză), s.f., proces de producere a bilei; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., scurgere abundentă, parţială sau totală, a bilei către exterior; **~ stază** (v. -stază), s.f., stază provocată de întreruperea scurgerii bilei din căile biliare în intestin; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament al unor afecţiuni prin administrarea unor extracte de fiere de bou. **~ urie** (v. -urie), s.f., colurie*.
COLEDOC-, v. **COLEDOCO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablaţie chirurgicală a coledocului.
COLEDOCO- „canalul coledoc". ◇ gr. *kholedokhos* „care conţine fiere" > fr. *cholédocho-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *coledoco-*. □ **~ duodenostomie** (v. duodeno-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între coledoc şi duoden; **~ enterostomie** (v. entero-, v. -stomie), s.f., realizare chirurgicală a unei anastomoze între coledoc şi instestin; **~ hepatostomie** (v. hepato-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între coledoc şi canalele hepatice; **~ lit** (v. -lit₁), s.n.. calcul sau concreţiune în canalul coledoc; **~ litotomie** (v. lito-, v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a canalului coledoc, în vederea extragerii de calculi biliari; **~ litotripsie** (v. lito-, v. -tripsie), s.f., operaţie chirurgicală de zdrobire a calculilor din canalul coledoc; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operaţie chirurgicală de refacere a canalului coledoc, cu ţesut prelevat din epiploon; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., operaţie chirurgicală de suturare a peretelui conductului biliar principal; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat medical utilizat în coledoscopie; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare directă a canalului coledoc, cu ajutorul coledocoscopului; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., derivaţie externă a bilei, realizată prin introducerea unui tub în lumenul canalului coledoc; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie

chirurgicală a canalului coledoc, pentru scoaterea calculilor biliari.

COLEO- „teacă, vagin, elitră". ◇ gr. *koleos* „teacă, scoarță" > fr. *coléo-*, engl *id.*, it. *id.*, germ. *koleo-* > rom. *coleo-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie vaginală; **~ chete** (v. -chete), s.f. pl., gen de alge verzi, cu talul discoidal, prevăzut cu filamente scurte, terminate cu țepi, și cu oogonul în formă de butelie; **~ fil** (v. -fil$_2$), s.n., coleoptil*; **~ gen** (v. -gen$_1$), s.n., țesut meristematic care generează endodermul; **~ ptere** (v. -pter), s.n.pl., ordin de insecte cu o pereche de aripi tari, scorțoase, cu rol de protecție; **~ ptil** (v. -ptil), s.n. (la graminee) prima frunzuliță teciformă, care învelește mugurașul embrionului; *sin.* coleofil; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., prolaps vaginal; **~ rexie** (v. -rexie), s.f., ruptură a vaginului; **~ riză** (v. -riză$_1$), s.f., organ membranos în formă de teacă sau de scufie, care acoperă radicula embrionului, la unele monocotiledonate; **~ spastie** (v. -spastie), s.f., contracție spasmodică a mușchiului vaginal; **~ stenoză** (v. -stenoză), s.f., strîmtare anormală a vaginului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., colpotomie*.

-COLESIE, v. **-COLEZIE**.

-COLEZIE (-COLESIE) „concreștere, concrescență". ◇ gr. *kollesis* „concreștere" > fr. *-collésie*, germ. *-kollesie*, engl. *-collesy* > rom. *-colezie* și *-colesie*.

COLI-$_1$ „intestin". ◇ gr. *kolon* „intestin" > fr. *coli-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *koli-* > rom. *coli-*. □ **~ bacilemie** (v. bacil/o-, v. -emie), s.f., prezență a colibacililor în sînge; **~ bacilurie** (v. bacil/o-, v. -urie), s.f., prezență a colibacililor în urină; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., determinare cantitativă a germenilor din grupul coliform, cu scopul de a stabili contaminarea cu floră intestinală a unor produse.

COLI-$_2$ „deal". ◇ L *collis* „colină, deal" > fr. *colli-*, engl. *id.* > rom. *coli-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care crește pe dealuri.

COLI-$_3$ „gît, col". ◇ L *collum* „gît, grumaz" > fr. *colli-*, engl. *id.* > rom. *coli-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de gît.

COLI-$_4$ „inhibiție". ◇ gr. *kolyein* „a opri, a stagna" > fr. *coly-*, it. *coli-*, germ. *koly-*, engl. *id.* > rom. *coli-*. □ **~ frenie** (v. -frenie), s.f., inhibiție a psihicului uman.

-COLIE$_1$ „fiere, bilă". ◇ gr. *khole* „fiere" > fr. *-cholie*, germ. *id.*, it. *-colie*, engl. *-choly* > rom. *-colie*.

-COLIE$_2$ „colon, intestin". ◇ gr. *kolon* „intestinul gros" > fr. *-colie*, engl. *id.*, it. *-colia* > rom. *-colie*.

-COLIE$_3$ „sudare, concreștere". ◇ gr. *kollao* „a suda, a uni" > fr. *-collie*, germ. *id.*, engl. *-colly* > rom. *-colie*.

COLO-$_1$ „colon, intestinul gros; colic, abdominal". ◇ gr. *kolon* „coloană, intestinul gros" > fr. *colo-*, it. *id.*, germ. *kolo-*, engl. *colo-* > rom. *colo-*. □ **~ cecostomie** (v. ceco-, v. -stomie), s.f., cecocolostomie*; **~ centeză** (v. -centeză), s.f., puncționare chirurgicală a colonului în vederea distensiei; **~ cistoplastie** (v. cisto-, v. -plastie), s.f., utilizare a unui segment de colon pentru refacerea chirurgicală a vezicii urinare; **~ cliză** (v. -cliză$_1$), s.f., ocluzie patologică a colonului; **~ dispepsie** (v. dis-, v. -pepsie), s.f., sindrom dispeptic, caracterizat prin jenă abdominală, balonare etc.; **~ liză** (v. -liză), s.f., eliberare chirurgicală a colonului de adeziuni anatomice; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru afecțiunile colonului; *sin.* colonopatie; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a colonului de peretele abdomenului; **~ pexotomie** (v. pexo-, v. -tomie), s.f., colopexie cu deschiderea intestinului la peretele abdominal; **~ proctectomie** (v. proct/o-, v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a colonului și a rectului; **~ proctie** (v. -proctie), s.f., colostomie*; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere patologică a colonului transversal; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., sutură chirurgicală a colonului; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie asociată cu mucus și puroi, întîlnită în unele afecțiuni ale colonului; *sin.* colonoragie; **~ rectorafie** (v. recto-, v. -rafie), s.f., operație de suturare a extremității inferioare a colonului sigmoid de extremitatea superioară a rectului; **~ ree** (v. -ree), s.f., diaree de origine colică; *sin.* colonoree; **~ stază** (v. -stază), s.f., reținere patologică a materiilor fecale în colon; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., deschidere și fixare operatorie la piele a unui segment al intestinului gros; *sin.* coloproctie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare operatorie a intestinului gros.

COLO-$_2$ „clei, gelatină, coloid; cleios, lipicios". ◇ gr. *kolla* „gumă, clei" > fr. *collo-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kollo-* > rom. *colo-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu de tipărire la care clișeul imprimabil este preparat pe o placă de sticlă; **~ id** (v. -id), adj., s.m. **1.** Adj. Ale cărui particule se află în stare de dispersie și nu difuzează prin membrane; *sin.* coloidal. **2.** S.m. Substanță aflată în stare coloidală sau cu proprietăți coloide.

COLO-$_3$ „fiere, bilă; biliar, hepatic". ◇ gr. *khole* „fiere" > fr. *cholo-*, engl. *id.* > rom. *colo-*. □ **~ lit** (v. -lit$_1$), s.m., calcul biliar; **~ ree** (v. -ree), s.f., diaree bilioasă; **~ stază** (v. -stază), s.f., reducere sau suprimare a tranzitului biliar spre intestin.

COLON-, v. **COLONO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere de-a lungul colonului.

COLONO- „colon, intestinul gros". ◇ gr. *kolon, onos* „intestinul gros" > fr. *colono-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kolono-* > rom. *colono-*. □ **~ gramă** (v. -gramă), s.f., înregistrare grafică a motilității colonului; **~ patie** (v. -patie), s.f., colopatie*; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., coloragie*; **~ ree** (v. -ree), s.f., coloree*; **~ scop** (v. -scop), s.n., rectoscop*; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., rectoscopie*.

-COLOR „culoare, colorat". ◇ L *color* „culoare" > fr. *-colore*, it. *id.* > rom. *-color*.

COLORI- „culoare, coloranți". ◇ L *color, oris* „culoare" > fr. *colori-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kolori-* > rom. *colori-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Metodă de determinare a caracteristicilor unei culori. **2.** Determinare a concentrației unei soluții colorate; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea concentrației soluțiilor colorate.

COLOSTRO- „colostru". ◇ L *colostrum* „primul lapte, corasla" > fr. *colostro-*, engl. *id.*, germ.

kolostro- > rom. *colostro-*. □ **~ree** (v. -ree), s.f., secreție exagerată și spontană de colostru, în timpul gravidității.

COLP-, v. **COLPO-**. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere vaginală; *sin.* colpodinie: **~ectazie** (v. -ectazie), s.f., distensie exagerată a vaginului; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a unei porțiuni din vagin; **~enchim** (v. -enchim), s.n., țesut vegetal cu membranele celulare sinuoase; **~ode** (v. -od), s.n.pl., protozoare ciliate comune, cu corp oval, prevăzute cu un citostom în formă de pîlnie; **~odinie** (v. -odinie), s.f., colpalgie*.

COLPO- „vagin; intravaginal, vaginal, brăzdat". ◇ gr. *kolpos* „brazdă, adîncitură, vagin" > fr. *colpo-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kolpo-* > rom. *colpo-*. □ **~cel** (v. -cel₂), s.n., hernie intravaginală; **~celiocenteză** (v. celio-, v. -centeză), s.f., puncție a cavității peritoneale, pe cale vaginală; **~celiotomie** (v. celio-, v. -tomie), s.f., deschidere a cavității abdominale pe cale vaginală; *sin.* celiocolpotomie; **~cervicoscopie** (v. cervico-, v. -scopie), s.f., colposcopie*; **~cistocel** (v. cisto-, v. -cel₂), s.n., hernie a peretelui posterior al vezicii urinare în vagin; **~cistoplastie** (v. cisto-, v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a peretelui vezicovaginal; **~cistostomie** (v. cisto-, v. -stomie), s.f., incizie chirurgicală a colului vezicii urinare, realizată pe cale vaginală; **~cistotomie** (v. cisto-, v. -tomie) s.f., incizie vezicovaginală; **~citogramă** (v. cito-, v. -gramă), s.f., rezultat al studiului citologic al frotiului vaginal; *sin.* colpogramă; **~citologie** (v. cito-, v. -logie₁), s.f., studiul celulelor epiteliale ale țesutului vaginal; **~desmorafie** (v. desmo-, v. -rafie), s.f., operație chirurgicală de suturare a pereților vaginali; **~distrofie** (v. dis-, v. -trofie), s.f., sindrom genital caracterizat prin scurgeri vaginale fetide, micțiuni dureroase și dispareunie; **~gramă** (v. -gramă), s.f., colpocitogramă*; **~histerectomie** (v. hister/o-₁, v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a uterului și a unei porțiuni din vagin; **~histeropexie** (v. histero-₁, v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală prin suturare a vaginului și uterului; **~histerorafie** (v. histero-₁, v. -rafie), s.f., refacere chirurgicală prin sutura vaginului și a uterului; **~histerostomie** (v. histero-₁, v. -stomie), s.f., extragere chirurgicală a fătului din uter, constînd în incizia pereților vaginali și uterini; **~laparotomie** (v. laparo-, v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a cavității abdominale pe cale vaginală; **~microscopie** (v. micro-, v. -scopie), s.f., microscopie aplicată colului uterin; **~patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a vaginului; **~perineoplastie** (v. perineo-, v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a perineului și a vaginului; **~perineorafie** (v. perineo-, v. -rafie), s.f., suturare chirurgicală a vaginului și a perineului; **~pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a vaginului la țesuturile înconjurătoare; **~plastie** (v. -plastie), s.f., refacere plastică pe cale chirurgicală a vaginului; **~ptoză** (v. -ptoză), s.f., prolaps al vaginului; **~rafie** (v. -rafie), s.f., sutură chirurgicală a vaginului; *sin.* elitrorafie; **~ragie** (v. -ragie), s.f., elitroragie*; **~rectopexie** (v. recto-, v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de fixare a rectului și a peretelui posterior al vaginului; **~ree** (v. -ree), s.f., scurgere patologică de mucus din vagin; **~rexie** (v. -rexie), s.f., ruptură a peretelui vaginal; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru efectuarea colposcopiei; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examinare optică directă a vaginului și a colului uterin cu ajutorul colposcopului; *sin.* colpocervicoscopie; **~spasm** (v. -spasm), s.n., contracție dureroasă a mușchilor perineali și constrictori ai vaginului; **~stat** (v. -stat), s.n., instrument medical folosit pentru îndepărtarea pereților vaginului; *sin.* specul vaginal; **~stenotomie** (v. steno-, v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unei stenoze vaginale; **~stenoză** (v. -stenoză) s.f., strîmtare patologică a vaginului; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie a peretelui vaginal; *sin.* coleotomie, elitrotomie; **~ureterocistotomie** (v. uretero-, v. cisto-, v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală, pe cale vaginală, a ureterului și a vezicii urinare; **~ureterotomie** (v. uretero-, v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a ureterului pe cale vaginală, cu scopul extirpării unui calcul ureteral; **~xeroză** (v. -xeroză), s.f., uscare anormală a canalului vaginal și a vulvei.

COLUBRI- „șarpe". ◇ L *coluber, bri* „șarpe neveninos" > fr. *colubri-*, engl. *id.* > rom. *colubri-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de șarpe.

COLUMBI- „porumbel". ◇ L *columbus, i* „porumbel" > L sav. *columbi-* > rom. *columbi-*. □ **~cultură** (v. -cultură), s.f., disciplină care se ocupă cu creșterea, ameliorarea și valorificarea porumbeilor; **~forme** (v. -form), s.f.pl., ordin de păsări monogame, tericole sau arboricole, de talie mică și mijlocie, cu ciocul alungit și moale.

COLUMELI- „columnă, columelă vegetală". ◇ L *columella* „coloană mică" > fr. *columelli-*, engl. *id.* > rom. *columeli-*. □ **~form** (v. -form), adj. **1.** În formă de columnă. **2.** În formă de columelă vegetală.

COLUMNI- „coloană, columna". ◇ L *columna* „stîlp, coloană" > fr. *columni-*, engl. *id.* > rom. *columni-*. □ **~form** (v. -form), adj. (despre stamine) în formă de coloană.

COMATO- „comă, agonie". ◇ gr. *koma, atos* „somn profund" > fr. *comato-* > rom. *comato-*. □ **~gen** (v. gen₁), adj. (despre o boală) care determină o stare de comă.

COMEDIO- „comedie, lucrare dramatică". ◇ gr. *kommedia* „procesiune veselă" > it. *commedio-* > rom. *comedio-*. □ **~graf** (v. -graf), s.m., autor de comedii.

COMI- „coamă, păr, setă; pilos, păros". ◇ L *coma* „chică, coamă" > fr. *comi-*, engl. *id.* > rom. *comi-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., care este înzestrat cu un smoc de păr; **~form** (v. -form), adj., în formă de coamă.

COMISURO- „legătură, fascicul anatomic, comisură". ◇ L *commissura* „legătură, încheietură" > fr. *commissuro-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *comisuro-*. □ **~tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical pentru secționarea comisurilor valvulare anormale; **~tomie** (v.-tomie), s.f. **1.** Secționare

chirurgicală a comisurilor unui orificiu cardiac. 2. Secționare chirurgicală a măduvei spinării.
COMO- (CHOMO-) „rocă, stîncă, detritus". ◇ gr. *khoma* „dărîmătură, movilă" > fr. *chomo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *como-* și *chomo-*. □ **~ file** (v. -fil$_2$), adj., s.f.pl., comofite *; **~ fite (chomofite)** (v. -fit), adj., s.f.pl. (plante) care cresc pe rocile acoperite cu detritus sau în crăpăturile stîncilor; *sin.* comofile.
COMPACTO- „densitate, îndesare". ◇ L *compactus* „adunat, strîns" > fr. *compacto-* > rom. *compacto-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea gradului de îndesare a solului.
CON-, v. **CONO-**. □ **~ odonte** (v. -odont), s.f.pl., piese dințate considerate ca armături bucale ale viermilor din grupul anelidelor, întîlnite în sedimente pelitice paleozoice.
CONCHI- „cochilie, scoică". ◇ L *concha* „cochilie, scoică" > fr. *conchi-*, engl. *id.* > rom. *conchi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., s.f. pl. (moluște) înzestrate cu cochilie; **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori în formă de cochilie; **~ form** (v. -form), adj., în formă de cochilie de melc.
CONCHILIO- „scoică". ◇ gr. *konkhylion* „cochilie, scoică" > fr. conchylio-, engl. *id.* > rom. *conchilio-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., creștere a scoicilor; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul scoicilor.
CONCO- „cochilie, cornet nazal". ◇ gr. *konkhos* „cochilie, scoică" > fr. *concho-*, engl. *id.*, germ. *koncho-* > rom. *conco-*. □ **~ id** (v. -id), adj., în formă de scoică; **~ idă** (v. -id), s.f. 1. Curbă plană obținută dintr-o curbă dată, cu ajutorul unui punct fix și al unei secante care se rotește, sprijinindu-se pe punctul fix. 2. Profil al unui fus de coloană arhitectonică; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiul cochiliilor; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument utilizat în concotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., rezecție chirurgicală a cornetelor nazale.
-CONDIL „vîrf, articulație, proeminență". ◇ gr. *kondylos* „vîrf, articulație" > fr. *-condyle* > rom. *-condil*.
CONDIL-, v. **CONDILO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a unui condil anatomic.
CONDILO- „vîrf, proeminență, condil". ◇ gr. *kondylos* „vîrf, umflătură" > fr. *condylo-*, engl. *id.*, it. *condilo-*, germ. *kondylo-* > rom. *condilo-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe noduroase; **~ clazie** (v. -clazie), s.f., intervenție ortopedică de realizare a unui pinten osos care se introduce în cavitatea existentă; **~ id** (v. -id), adj., care are forma unui condil; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., animale nevertebrate chitinoase, prevăzute cu picioare articulate; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unui condil.
CONDR-, v. **CONDRO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere la nivelul porțiunilor cartilaginoase ale corpului; *sin.* condrodinie; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a unui cartilaj; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., condralgie*.
-CONDRIE „cartilaj". ◇ gr. *khondros* „cartilaj" > fr. *-chondrie*, engl. *-chondry* > rom. *-condrie*.
CONDRIO- „cartilaj, cartilaginos". ◇ gr. *khondrion* „grăunte, granulă" > fr. *chondrio-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *condrio-*. □ **~ chineză (~ cineză, ~ kineză)** (v. -chineză), s.f., proces de diviziune a mitocondriilor, în cursul mitozei și al meiozei; **~ cineză**, s.f., condriochineză*; **~ conți** (v. -cont), s.m.pl., condriozomi din citoplasma celulară, în formă de bastonașe drepte, curbate sau vermiforme; **~ gen** (v. -gen$_1$), s.f., factor ereditar, presupus a fi prezent în mitocondrii; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., plasmogenă legată de o mitocondrie; **~ id** (v. -id), adj., condroid* (1); **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., condriom în formă de șirag; **~ mite** (v. -mite), s.f.pl., granule mitocondriale înlănțuite filiform; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., condriozom de formă granulară sau globuloasă; **~ zomi** (v. -zom), s.m.pl., totalitatea mitocondriilor și a organitelor citoplasmatice, care dețin un rol important în producerea enzimelor necesare respirației; *sin.* condriom, condriozom.
CONDRO- „cartilaj, cartilaginos". ◇ gr. *khondros* „cartilaj" > fr. *chondro-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *condro-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă cartilaginoasă tînără; *sin.* condroplast (1); **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă cartilaginoasă, de formă sferică, avînd un nucleu mare, veziculos și excentric și o citoplasmă densă; **~ claste** (v. -clast), s.n.pl., celule care realizează resorbția cartilajului; **~ clazie** (v. -clazie), s.f., proces de resorbție a țesutului cartilaginos prin acțiunea condroclastelor; **~ displazie** (v. dis-, v. -plazie), s.f., afecțiune a osificării cartilajelor; *sin.* discondroplazie; **~ distrofie** (v. dis-, v. -trofie), s.f., anomalie congenitală a osificării endocondriale; **~ fit** (v. -fit), s.n., excrescență cartilaginoasă prin metaplazia țesutului de granulație; **~ fore** (v. -for), s.n.pl., cefalopode dibranhiate decapode, cu cochilia cornoasă și redusă la un scut dorsal; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce țesut cartilaginos; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a țesutului cartilaginos; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a cartilajelor; **~ id** (v. -id), adj., s.n.pl. 1. Adj. Cu aspect de cartilaj; condrioid*. 2. S.n.pl. Substanțe complexe, compuse din proteine în amestec cu polizaharide și care intră în structura cartilajelor; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de distrugere a țesutului cartilaginos; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care tratează despre cartilaje; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., înmuiere patologică a cartilajelor; **~ mer** (v. -mer), s.n. 1. Segment cartilaginos al coloanei vertebrale embrionare. 2. Vertebră cartilaginoasă; **~ mucoid** (v. muco-, v. -id), s.n., substanță proteică aflată în cartilaje; **~ necroză** (v. -necroză), s.f., proces de necrozare a cartilajului; **~ patie** (v. -patie), s.f., maladie a cartilajelor; **~ plast** (v. -plast), s.n. 1. Condroblast*. 2. Cavitate în care este plasat condrocitul; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a cartilajelor distruse; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unui cartilaj.
CONDUCTO- „conductivitate". ◇ L *conductus* „conductă" > fr. *conducto-*, germ. *kondukto-* > rom. *conducto-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., metodă electrochimică de analiză, bazată pe modificarea conductivității soluției analizate; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat utilizat pentru determinarea conductivității soluțiilor.

CONFERTI- „îngrămădit, aglomerat". ◇ L *confertus* „compact, strîns" > fr. *conferti-* > rom. *conferti-*. □ **~flor** (v. -flor), adj., cu flori îngrămădite.

CONI-₁ „con, conic". ◇ L *conus, i* „con" > fr. *coni-*, engl. *id.*, germ. *koni-* > rom. *coni-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Care poartă conuri. **2.** S.n.pl. Ordin de arbori cu canale secretoare de rășină, cu frunze persistente, aciculare sau solzoase, cu flori unisexuate dispuse în conuri și cu semințe aripate; **~flor** (v. -flor), adj., cu flori în formă de con; **~form** (v. -form), adj., care are forma unui con; **~rostru** (v. -rostru), adj., s.f.pl. **1.** Adj. Care are ciocul conic și gros. **2.** S.f.pl. Familie de păsări cu ciocul gros și conic.

CONI-₂, v. **CONIO-₁**. □ **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., metodă de determinare a pulberilor din atmosferă prin examen microscopic; *sin.* coniometrie; **~metru** (v. -metru₁), s.n., aparat utilizat pentru determinarea cantității de praf din atmosferă; *sin.* coniometru.

-CONIE „pulbere, corpusculi". ◇ gr. *konis* „praf, pulbere" > fr. *-conie*, engl. *-conia* > rom. *-conie*.

CONIO-₁ „praf, pulbere". ◇ gr. *konis* „praf, colb" > fr. *conio-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *konio-* > rom. *conio-*. □ **~fag** (v. -fag), s.m., celulă reticulară, care înglobează pulberi; **~ftizie** (v. -ftizie), s.f., tuberculoză pulmonară produsă de inhalarea pulberilor; **~logie** (v. -logie₁), s.f., studiu al prafului atmosferic; **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., conimetrie*; **~metru** (v. -metru₁) s.n., conimetru*; **~profesiogramă** (v. profesio-, v. -gramă), s.f., profesiogramă efectuată la persoanele care lucrează într-un mediu cu pulberi.

CONIO-₂ „con laringal, tubercul". ◇ gr. *konos* „con" > fr. *conio-*, engl. *id.*, germ. *konio-* > rom. *conio-*. □ **~cist** (v. -cist), s.n., sporange închis în formă de tubercul, conținînd spori, prezent la ferigi; **~tecă** (v. -tecă), s.f., lojă a anterei; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie a conului laringal.

CONO- „con, conic". ◇ gr. *konos* „con" > fr. *cono-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *kono-* > rom. *cono-*. □ **~carp** (v. -carp), s.n., fruct alipit de receptaculul comun; **~for** (v. -for), adj., care poartă conuri; **~id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. În formă de con; *sin.* conoidal. **2.** S.n. Suprafață generată de o dreaptă care se menține paralelă cu un plan dat, sprijinindu-se pe o dreaptă fixă și pe o curbă fixă; **~metru** (v. -metru₁), s.n., aparat folosit pentru măsurarea unghiului dintre axele optice ale unui cristal mineral; **~podiu** (v. -podiu), s.n., receptaculul floral de formă conică; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat utilizat în conoscopie: **~scopie** (v. -scopie), s.f., observare a fenomenului de polarizare cromatică.

CONSISTO- „consistență". ◇ L *consisto, ere* „a se forma, a se alcătui" > fr. *consisto-* > rom. *consisto-*. □ **~metru** (v. -metru₁), s.n., aparat folosit pentru determinarea consistenței materialelor.

-CONT „baston, filament, flagel, cil". ◇ gr. *kontos* „prăjină, băț" > fr. *-conte*, engl. *id.*, germ. *-kont* > rom. *-cont*.

CONVEXO- „curbare, deformare". ◇ L *convexus* „aplecat, boltit" > fr. *convexo-* > rom. *convexo-*. □ **~bazie** (v. -bazie), s.f., deformare constînd în înfundarea spre fosa posterioară a scuamei osului occipital.

COPE- „ramă, vislă". ◇ gr. *kope* „vislă, opacină" > fr. *copé-*, engl. *id.* > rom. *cope-*. □ **~pode** (v. -pod), s.n.pl., subclasă de crustacee planctonice, de apă dulce sau marine, cu corpul segmentat și prevăzut cu cinci perechi de picioare biramate.

-COPIE „asociație, grupare". ◇ L *copia* „mulțime" > fr. *-copie*, germ. *id.*, engl. *-copy* > rom. *-copie*.

COPR-, v. **COPRO-**. □ **~emeză** (v. -emeză), s.f., vomitare stercorală; **~emie** (v. -emie), s.f., trecere în sînge a produselor excrementiale.

COPRO- „fecale, bălegar, excremente". ◇ gr. *kopros* „bălegar, excremente" > fr. *copro-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kopro-* > rom. *copro-*. □ **~crazie** (v. -crazie), s.f., nereținere a materiilor fecale; **~cultură** (v. -cultură), s.f., însămînțare a materiilor fecale recente, pe un mediu de cultură, în scopul identificării unor microbi patogeni; **~fag** (v. -fag), adj., s.m. (insectă) care se hrănește cu excremente; **~fagie** (v. -fagie), s.f., ingerare de materii fecale, întîlnită la unii bolnavi mintali; *sin.* scatofagie: **~fazie** (v. -fazie), s.f., coprolalie*; **~femie** (v. -femie), s.f. vorbire obscenă; **~fil** (v. -fil₁), adj., care crește sau care trăiește pe bălegar sau pe materii fecale; **~filie** (v. -filie₁), s.f., stare patologică în care bolnavul se complace în murdăria de excremente; **~fite** (v. -fit), s.f. pl., plante saprofite care trăiesc pe excremente; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de materii fecale; **~lalie** (v. -lalie) s.f. tendință morbidă de a folosi cuvinte și expresii obscene; *sin.* coprofazie; **~lalomanie** (v. lalo-, v. -manie), s.f., obsesie patologică de a folosi un limbaj obscen, scatologic; **~lit** (v. -lit₁), s.n. **1.** Concrețiune formată din materiile fecale întărite. **2.** Excrement fosil; **~logie** (v. -logie₁). s.f., studiu biologic al materiilor fecale; **~manie** (v. -manie), s.f., impuls morbid de a se murdări cu excremente; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., întărire excesivă a excrementelor în intestin; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examen microscopic al fecalelor; **~stază** (v. -stază), s.f., coprostazie*; **~stazie** (v. -stazie), s.f., acumulare în intestin de materii fecale; *sin.* coprostază; **~zoare** (v. -zoar), s.n.pl., protozoare care trăiesc în medii bogate în materii organice în descompunere; **~zoic** (v. -zoic), adj., care crește pe materii fecale.

-COR (-CHOR, -HOR) „loc, spațiu, regiune; răspîndire, diseminare, distribuire". ◇ gr. *khoreo, ein* „a se răspîndi" > fr. *-chore*, engl. *id.*, germ. *-chor* > rom. *-cor*, *-chor* și *-hor*.

COR-, v. **CORE-₂**. □ **~ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatație pupilară; *sin.* midriază; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., incizie chirurgicală a irisului, în vederea corectării poziției pupilei; **~ectopie** (v. -ectopie), s.f., anomalie congenitală a poziției pupilei care nu se află situată în centrul irisului.

CORACO- „cioc de corb". ◇ gr. *korax, akos* „corb" > fr. *coraco-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *coraco-*. □ **~id** (v. -id), adj. (despre o formațiune anatomică) cu aspectul unui cioc de corb.

CORALI- „corali, coralier". ◇ L *corallium* „coral" > fr. *coralli-*, engl. *id.* > rom. *corali-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., care conține corali; **~form** (v. -form), adj., care are forma coralilor; **~gen** (v. -gen₃), adj. **1.** Care rezultă din acumularea coloniilor de corali. **2.** Care produce substanța calcaroasă a coralilor.

CORALO- „coral, coralier". ◇ gr. *korallon* „coral" > fr. *corallo-*, engl. *id.* > rom. *coralo-*. □ **~id** (v. -id), adj., care se aseamănă cu ramificațiile coralului.

-CORD „coardă, schelet axial, coardă dorsală". ◇ gr. *khorde* „sfoară, maț, cîrnat, coardă" > fr. *-chorde*, it. *-cordo*, engl. *-chord* > rom. *-cord*.

CORD-, v. **CORDO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f. **1.** Operație chirurgicală de extirpare a unei coarde vocale, pe care s-a dezvoltat o tumoare canceroasă. **2.** Operație medicală de rezecție segmentară a măduvei spinării.

CORDI- „inimă, cordat". ◇ L *cor, cordis* „inimă" > fr. *cordi-*, engl. *id.* > rom. *cordi-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de inimă; *sin.* cardioid.

CORDO- „coardă, cordon anatomic". ◇ gr. *khorde* „maț, intestin, coardă, cordon" > fr. *chordo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, > rom. *cordo-*. □ **~fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze filamentoase, în formă de fir; **~mezoderm** (v. mezo-, v. -derm), s.n., porțiune din marginea dorsală a blastoporului, care dă naștere notocordului și mezodermului; **~pexie** (v. -pexie), s.f., operație medicală de fixare a coardei vocale la cartilajul tiroid; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a cordoanelor măduvei spinării.

CORE-₁, v. **COREO-₁**. □ **~graf** (v. -graf), s.m. și f., maestru de dans și de balet; *sin.* coreograf; **~grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Arta de a crea dansuri și spectacole de balet. **2.** Sistem convențional de notare a pașilor și a figurilor de dans; *sin.* coreografie.

CORE-₂ „pupilă, iris". ◇ gr. *kore* „pupilă anatomică" ◇ fr. *coré-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *kore-* > rom. *core-*. □ **~cliză** (v. -cliză₁), s.f., ocluziune patologică a pupilei; **~gon** (v. -gon₂), s.m., pește migrator teleostean din familia salmonidelor, cu solzi argintii; **~liză** (v. -liză), s.f., operație chirurgicală de excizie a aderențelor de pe fața posterioară a irisului; **~scop** (v. -scop), s.n., instrument medical pentru examinarea pupilei.

COREO-₁ „dans, mișcare, coree". ◇ gr. *khoreia* „dans" > fr. *choréo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *coreo-* > rom. *coreo-*. □ **~frazie** (v. -frazie), s.f., tulburare de limbaj, caracterizată prin emiterea unor fraze fără nici un sens; **~graf** (v. -graf), s.m. și f., coregraf*; **~grafie**, s.f., coregrafie* (2); **~logie** (v. -logie₁), s.f., studiul și analiza notațiilor coregrafice.

COREO-₂ „pupilă, pupilar". ◇ gr. *kore* „pupilă" > fr. *coréo-*, engl. *id.*, germ. *koréo-* > rom. *coreo-*. □ **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., pupilometrie*; **~metru** (v. -metru₁), s.n., aparat care servește la măsurarea deschiderii pupilare; **~plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a pupilei.

-COREZĂ (-CHOREZĂ) „mers, deplasare". ◇ gr. *khorein* „a merge" > fr. *-chorèse*, germ. *id.* > rom. *-coreză* și *-choreză*.

CORI- „separat, despărțit". ◇ gr. *khoris* „în mod separat" > fr. *chori-*, engl. *id.* > rom. *cori-*. □ **~fil** (v. -fil₂), care are frunzele libere, neconcrescute; **~petal** (v. -petal), adj., care are petalele separate, neconcrescute.

-CORIE₁ „pupilă, iris". ◇ gr. *kore* „pupilă" > fr. *-corie*, engl. *id.*, germ. *-korie* > rom. *-corie*.

-CORIE₂ (-CHORIE) „răspîndire, împrăștiere, diseminare". ◇ gr. *khoreo, ein* „a se răspîndi" > fr. *-chorie*, germ. *id.*, engl. *-chory* > rom. *-corie* și *-chorie*.

-CORIE₃ „saturație, sațietate". ◇ gr. *koros* „îmbuibare, saturație" > fr. *-corie*, germ. *-korie* > rom. *-corie*.

CORIFO- „vîrf, alpin". ◇ gr. *koryphe* „culme, vîrf" > fr. *corypho-*, engl. *id.* > rom. *corifo-*. □ **~filie** (v. -filie₂), s.f., apariție anormală în vîrful axei a unei frunze; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în ținuturile alpine.

CORIMBI- „ciorchine, corimb". ◇ L *corymbus* „ciorchine de struguri" > fr. *corymbi-* > rom. *corimbi-*. □ **~fer** (v. -fer), adj. (despre plante) care are florile dispuse în corimb; **~form** (v. -form), adj., în formă de ciorchine.

CORINO- „măciucă, bită, globulos, claval". ◇ gr. *koryne* „toiag, măciucă" > fr. *coryno-*, engl. *id.* > rom. *corino-*. □ **~id** (v. -id), adj., în formă de măciucă; **~stil** (v. -stil), adj. (despre flori) cu stilul îngroșat spre vîrf; **~zomi** (v. -zom), s.m.pl., viermi mici, cu corpul în formă de pară, care parazitează tubul digestiv al mamiferelor marine ihtiofage.

CORIO-₁ „membrană, înveliș, corion; tegumentar, corionic". ◇ gr. *khorion* „piele, placentă, membrană" > fr. *chorio-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *corio-* > rom. *corio-*. □ **~alantoidă** (v. alanto-, v. -id), s.f., sac extraembrionar, format din fuziunea corionului cu alantoida; **~id** (v. -id), adj., care se aseamănă cu corionul.

CORIO-₂ „separat, liber, neconcrescut". ◇ gr. *khoris* „în mod separat" > fr. *chorio-*, engl. *id.* > rom. *corio-*. □ **~file** (v. -fil₂), adj., s.f. pl. (plante) la care sepalele și petalele sînt separate, neconcrescute.

CORISTO- „fragment, izolat, neconcrescut". ◇ gr. *khoristos* „separat, izolat" > fr. *choristo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *coristo-*. □ **~fil** (v. -fil₂), adj., cu frunzele neconcrescute.

-CORIZĂ „dezlipire, separare, diviziune". ◇ gr. *khorisis* „dezlipire, separație" > fr. *-chorise*, germ. *id.* > rom. *-coriză*.

-CORM „trunchi, corp". ◇ gr. *kormos* „trunchi" > fr. *-corme*, engl. *-corm* > rom. *-corm*.

CORM-, v. **CORMO-**. □ **~autocore** (v. auto-, v. -cor), adj., s.f.pl. (plante) care se răspîndesc pe cale vegetativă.

-CORMIE „trunchi, corp". ◇ gr. *kormos* „corp, trunchi" > fr. *-cormie*, germ. *-kormie*, engl. *-cormy* > rom. *-cormie*.

CORMO- „trunchi, tulpină, corm, stolon". ◇ gr. *kormos-* „trunchi, corp" > fr. *cormo-*, engl. *id.*, germ. *kormo-* > rom. *cormo-*. □ **~dibionte** (v. di-, v. -biont), s.f.pl., plante la care generațiile gametofitică și sporofitică mai păstrează un anu-

mit grad de individualitate; **~ filogenie** (v. filo-$_2$, v. -genie$_1$), s.f., originea și evoluția cormofitelor; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., încrengătură a regnului vegetal, cuprinzînd plantele cu corpul diferențiat în rădăcină, tulpină și frunze, din care fac parte criptogamele vasculare și plantele cu flori; **~ id** (v. -id), adj., s.m. **1.** Adj. Cu aspectul unui corm vegetal. **2.** S.m. Tal superior organizat, format din rizicom, caulom și filom; **~ monobionte** (v. mono-, v. -biont), s.f.pl., grup de plante, la care există un raport permanent și total de dependență între generația gametofitică și cea sporofitică.

-CORN „antenă, filament, proeminență, protuberanță". ◇ L *cornu* „corn" > fr. *-corne*, engl. *-corn* > rom. *-corn*.

CORNEO- „cornee, cornean". ◇ L *corneus* „di corn, străveziu" > fr. *cornéo-*, engl. *id.* > rom. *corneo-*. □ **~ sclerectomie** (v. scler/o-, v. -ectomie), s.f., rezecție a corneei și a scleroticii.

CORNI- „corn, cornos". ◇ L *cornu* „corn, copită" > fr. *corni-*, engl. *id.* > rom. corni-. □ **~ fer** (v.-fer), adj., care este prevăzut cu apendice în formă de cornițe; **~ form** (v. -form), adj., în formă de corn; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce țesut cornos.

CORO-$_1$ (CHORO)- „loc, regiune, ținut; răspîndire, diseminare". ◇ gr. *khoros* „loc, regiune, țară" > fr. *choro-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *coro-* și *choro-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere generală a unei țări; **~ logie** (v. -logie$_1$) s.f. **1.** Studiul răspîndirii geografice și topografice a organismelor. **2.** Metodă de cercetare care studiază răspîndirea elementeor unei culturi istorice, într-o anumită zonă geografică; **~ tip** (v. -tip), s.n., tip de distribuție geografică limitată.

CORO-$_2$ „pieliță, membrană". ◇ gr. *khorion* „membrană, pieliță" > fr., choro-, engl. *id.*, it. *coro-*. rom. *coro-* □ **~ idă** (v. -id), s.f., membrană vasculară și pigmentată a globului ocular, situată între sclerotică și retină; **~ ideremie** (v. -id, v. -eremie), s.f., absență congenitală a coroidei.

CORO-$_3$ „copilă, fetiță". ◇ gr. *kore* „fată" > fr. *coro-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *coro-*. □ **~ plast** (v. -plast), s.m., creator de figurine din argilă, asemănătoare cu cele de Tanagra (Grecia).

CORO-$_4$ „dans, mișcări ritmice". ◇ gr. *khoros* „cor, muzică de dans" > fr. *choro-*, germ. *id.* > rom. *coro-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., impuls patologic pentru dans sau mișcări ritmice.

COROLI- „înveliș floral, corolă". ◇ L *corolla* „coroniță" > fr. *corolli-*, engl. *id.* > rom. *coroli-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre flori) care este prevăzut cu o corolă dezvoltată; **~ flor** (v. -flor), adj. (despre flori) care are o corolă; **~ form** (v. -form), adj., în formă de corolă.

CORONARO- „artere coronare". ◇ L *coronarius* „dispus în coroană" > fr. *coronaro-* > rom. *coronaro-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a arterelor coronare; **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a arterelor coronare; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., proces de indurație a arterelor coronare; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a arterelor coronare.

CORONI- „coroană". ◇ L *corona* „cunună, coroană" > fr. *coroni-*, engl *id.* ⊳ rom. *coroni-*. □ **~ form** (v. -form), adj., dispus în verticil în formă de coroană.

CORONO-$_1$ „coroană, coronarian". ◇ gr. *korone* „cerc, coroană" > fr. *corono-*, engl. *id.* > rom. *corono-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., instrument astronomic pentru studiul coroanei solare; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru studiul luminii polarizate a coroanei solare; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație stomatologică de echilibrare ocluzală prin șlefuire selectivă.

CORONO-$_2$ „cioc de cioară". ◇ gr. *korone* „cioară" > fr. *corono-*, engl. *id.* ⊳ rom. *corono-*. □ **~ id** (v. -id), adj. (despre apofize) în formă de cioc de cioară; **~ idotomie** (v. -id, v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a apofizei coronoide a mandibulei.

CORTI- „scoarță de copac". ◇ L *cortex* „coajă, scoarță" > fr. *corti-*, engl. *id.* > rom. *corti-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre vegetale) care crește pe scoarța copacilor.

CORTIC-, v. **CORTICO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), sf., ablație chirurgicală a unei părți din scoarța cerebrală.

CORTICI- „scoarță, cortex". ◇ L *cortex, icis* „scoarță, coajă de copac" > fr. *cortici-*, engl. *id.* > rom. *cortici-*, □ **~ fer** (v. -fer), adj. **1.** Care este prevăzut cu scoarță. **2.** (Despre cariopse) Care este concrescut cu paleea florală; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de scoarță.

CORTICO- „scoarță, cortex; cortizon, cortical". ◇ L *cortex, icis* „scoarță" > fr. *cortico-*, engl. *id.* > rom. *cortico-*. □ **~ id** (v. -id), adj., s.m. **1.** Adj. Referitor la zona corticală a suprarenalei. **2.** S.m.pl. Hormoni steroizi secretați de corticosuprarenală; **~ lipoid** (v. lipo-, v. -id), s.m., extract exclusiv lipidic de suprarenală; **~ steroid** (v. stero-, v. -id), s.m., corticoid (2); **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a hormonilor corticosuprarenali; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a scoarței cerebrale; **~ trop** (v. -trop), s.m., hormon al lobului anterior al hipofizei, care stimulează funcția cortexului suprarenal.

CORTINI- „cortină, văl filamentos". ◇ L tz. *cortina* „draperie din piei" > fr. *cortini-* > rom. *cortini-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre ciuperci) în formă de văl membranos sau filamentos.

CORTO- „plantă". ◇ gr. *khortos* „buruiană, iarbă" > fr. *chorto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *corto-*. □ **~ nomie** (v. -nomie), s.f., totalitate a metodelor și procedeelor de preparare și conservare a plantelor colectate, precum și de întocmire a ierbarelor.

COSCINO- „ciur, sită". ◇ gr. *koskinon* „sită, ciur" > fr. *coscino-* engl. *id.* > rom. *coscino-*. □ **~ id** (v. -id), adj., în formă de ciur.

COSM-, v. **COSMO-**. □ **~ estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate a plantelor la excitațiile externe; **~ iatrie** (v. -iatrie), s.f., disciplină medicală care se ocupă cu menținerea și perfecționarea frumuseții fizice a corpului omenesc.

COSMETO- „ordine, înfrumusețare, cosmetică". ◇ gr. *kosmetos* „relativ la podoabă" > fr. *cosméto-*, engl. *id.* > rom. *cosmeto-*. □ **~ log** (v. -log), s.m.,

specialist în cosmetologie; **~ logie** (v. -logie$_1$). s.f., ramură a dermatologiei care se ocupă cu înfrumusețarea corpului omenesc; *sin.* bioestetică.

COSMO- ,,lume, univers; cosmic, universal". ◇ gr. *kosmos* ,,ordine, ornament, univers" > fr. *cosmo-*, engl. *id.*, germ. *kosmo-* > rom. *cosmo-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu studiul condițiilor de viață din spațiul cosmic. **2.** Studiu al activității factorilor cosmici asupra organismelor vii; **~ ceras** (v. -ceras), s.m., tip de amonit jurasic, a cărui cochilie evoluată era ornamentată cu numeroase coaste curbate și polifurcate; **~ crație** (v. -crație), s.f., monarhie universală, preconizată de filozofii antici; **~ drom** (v. -drom), s.n., teren special amenajat pentru lansarea sateliților artificiali și a navelor cosmice; *sin.* astrodrom; **~ economie** (v. eco-$_1$, v. -nomie), s.f., economie mondială; *sin.* mondoeconomie; **~ fiziologie** (v. fizio-, v. -logie$_1$), s.f., știință care studiază funcțiile organismului în condiții artificiale cosmice sau în timpul zborului cosmic; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., teorie referitoare la formarea universului; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., ramură a astronomiei care studiază forma și evoluția universului; **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în cosmografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care se ocupă cu descrierea corpurilor și a fenomenelor cerești; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., adorație a aștrilor; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în cosmologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază structura și evoluția universului și legile care îl guvernează; **~ naut** (v. -naut), s.m. și f., astronaut*; **~ nomie** (v. -nomie), s.f., totalitatea legilor care guvernează universul; **~ patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., studiul acțiunii nocive a factorilor cosmici asupra viețuitoarelor.

COST-, v. **COSTO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., nevralgie intercostală; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție costală.

COSTI- ,,coastă". ◇ L *costa* ,,coastă" > fr. *costi-*, engl. *id.* > rom. *costi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre tulpină sau pețiol) care este prevăzut cu coaste longitudinale; **~ form** (v. -form), adj. (despre o apofiză) care se aseamănă cu o coastă.

COSTO- ,,coastă". ◇ L *costa* ,,coastă" > fr. *costo-*, engl. *id.*, germ. *kosto-* > rom. *costo-*. □ **~ pleurectomie** (v. pleur/o-, v. -ectomie), s.f., procedeu de toracoplastie în care se ridică odată cu coastele respective și pleura subiacentă; **~ pneumopexie** (v. pneumo-, v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a plămînului de o coastă; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical pentru rezecția coastelor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unei coaste; **~ transversectomie** (v. transvers/o-, v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a apofizelor transverse și a extremității vertebrale a coastelor.

-COTIL ,,cavitate, gaură, scobitură". ◇ gr. *kotyle* ,,adîncitură, cavitate" > fr. *-cotyle*, engl. *-cotyl*, germ. *kotyl* > rom. *-cotil*.

COTILI- ,,cavitate, vas". ◇ L *cotyla* ,,vas mic" > fr. *cotyli-*, engl. *id.* > rom. *cotili-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de vas sau de cupă.

-COTILIE ,,cotiledon". ◇ gr. *kotyle* ,,gaură, adîncitură" > fr. *-cotylie*, germ. *-kotylie*, engl. *-cotyly* > rom. *-cotilie*.

COTILO- ,,cavitate, scobitură". ◇ gr. *kotyle* ,,cavitate" > fr. *cotylo-*, engl. *id.*, germ. *kotylo-* > rom. *cotilo-*. □ **~ id** (v. -id), adj., care are forma unei cavități articulare.

COX-, v. **COXO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere localizată în articulația șoldului; **~ anchilometru** (v. anchilo-, v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară gradul de diformitate a unui șold anchilozat; **~ artrie** (v. -artrie), s.f., coxartroză*; **~ artropatie** (v. artro-, v. -patie), s.f., afecțiune a articulației coxale; **~ artroză** (v. -artroză), s.f., reumatism cronic degenerativ al șoldului; *sin.* coxartrie; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., durere la nivelul osului coxal.

COXO- ,,coapsă, os coxal". ◇ L *coxa* ,,coapsă" fr. *coxo-*, engl. *id.* > rom. *coxo-*. □ **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a șoldului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., rezecție chirurgicală a osului coxal.

-CRAN ,,cutie craniană". ◇ gr. *kranion* ,,craniu" > fr. *-crâne* > rom. *-cran*.

CRANI-, v. **CRANIO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f. **1.** Deschidere chirurgicală a craniului pentru a da creierului posibilitatea de a se dezvolta normal. **2.** Defect osos cranian produs pe cale chirurgicală, în scop terapeutic sau de explorare; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., craniologie*; **~ ostoză** (v. -ostoză), s.f., închidere prematură a suturilor osoase craniene.

-CRANIE ,,craniu, cranian, cranial". ◇ gr. *kranion* ,,craniu, cutie craniană" > fr. *-crânie*, germ. *-kranie* > rom. *-cranie*.

CRANIO- ,,craniu, cutie craniană". ◇ gr. *kranion* ,,craniu" > fr. *crânio-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kranio-* > rom. *cranio-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., cefalocel*; **~ clast** (v. -clast), s.n., instrument obstetrical utilizat în cranioclazie; **~ clazie** (v. -clazie), s.f., operație obstetricală de zdrobire și de extragere a craniului unui făt mort, realizată cu ajutorul cranioclastului; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat care permite radiografia craniului; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a craniului, realizată cu ajutorul unei substanțe de contrast; *sin.* craniogramă; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., craniografie*; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în craniologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază forma și dimensiunile craniului; *sin.* cranilogie; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., proces de înmuiere a oaselor craniene; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ramură a antropometriei care se ocupă cu măsurarea dimensiunilor craniului și a indicilor cranieni; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară dimensiunile craniului; **~ pagi** (v. -pag), s.m.pl., monștri gemelari dubli, reuniți prin extremitățile cefalice; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru afecțiunile craniului; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de transplantare și de grefare a unui material osos la nivelul bolții craniene; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare medicală a cutiei craniene; **~ stat** (v. -stat), s.n. **1.** Dispozitiv utilizat pentru localizarea și fixarea craniului, în vederea executării unei radiografii. **2.** Suport folosit la orizontalizarea craniului, pentru măsurarea și desenarea lui; **~ stenoză** (v. -stenoză), s.f., malformație congenitală a cra-

niului, care se datorează unei sinostoze a oaselor capului; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical pentru deschiderea craniului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f. **1.** Deschidere sau perforare a craniului fetal în cursul nașterii, în caz de hidrocefalie sau de făt mort. **2.** Operație chirurgicală de secționare a cutiei craniene pentru a se putea ajunge la o tumoare cerebrală; **~ toracopag** (v. toraco-, v. -pag), s.m., făt gemelar teratologic, format prin alipirea craniilor și a toracelor.

-CRASIE, v. **-CRAZIE.**

CRASPEDO- „margine, bordură". ◇ gr. *kraspedon* „margine" > fr. *craspédo-*, engl. *id.* > rom. *craspedo-*. □ **~ drom** (v. -drom), adj. (despre frunze) cu nervurile secundare înaintînd pînă la marginea limbului foliar, fără a se mai diviza; *sin.* cheilodrom.

-CRAT „care conduce, care guvernează". ◇ gr. *kratos* „putere, forță" > fr. *-crate*, germ. *-krat* > rom. *-crat*.

CRATERI- „cupă, crater". ◇ L *crater, eris* „cupă, havuz" > fr. *cratéri-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *crateri-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre organe botanice) de forma unei cupe concave sau a unui crater vulcanic.

-CRATIC „care conduce, care mișcă; energic, puternic". ◇ gr. *kratos* „putere, energie" > fr. *-cratique*, it. *-cratico*, engl. *-cratic* > rom. *-cratic*.

CRATO- „cutare, încrețire". ◇ gr. *kratos* „forță, energie" > fr. *crato-*, engl. *id.*, germ. *krato-* > rom. *crato-*. □ **~ gen** (v. -gen₁), s.n. **1.** Regiune întinsă din scoarța terestră, care, într-o anumită perioadă geologică nu a suferit mișcări de cutare, ci numai mișcări lente de ridicare sau de coborîre. **2.** Teritoriu întins și rigid al scoarței terestre, format dintr-un fundament cristalin cutat și o cuvertură sedimentară, care este supus unor mișcări epirogenetice; *sin.* platformă continentală; **~ manie** (v. -manie), s.f., plăcere morbidă pentru putere și preeminență.

-CRAȚIE „putere, conducere". ◇ gr. *kratos* „putere, forță" > fr. *-cratie*, germ. *-kratie*, it. *-crazia*, engl. *-cracy* > rom. *-crație*.

-CRAZIE (-CRASIE) „constituție, temperament, predispoziție". ◇ gr. *krasis* „temperament, contracție" > fr. *-crasie*, germ. *-krasie*, it. *-crasia* > rom. *-crazie* și *-crasie*.

CRE-, v. **CREO-**. □ **~ odonte** (v. -odont), s.f.pl., subordin de mamifere carnivore fosile, răspîndite în eocen, cu membre masive, prevăzute cu gheare și cu dentiție puțin specializată.

CREATO- „carne, protide". ◇ gr. *kreas, atos* „carne" > fr. *créato-*, engl. *id.* > rom. *creato-*. □ **~ ree** (v. -ree), s.f., eliminare a unor fibre musculare nedigerate, în fecale.

CREBRI- „strîns, îngrămădit, îndesat". ◇ L *creber, crebra, crebrum* „des, numeros, îngrămădit" > fr. *crebri-*, engl. *id.* > rom. *crebri-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori îngrămădite; **~ sule** (v. -sulc), adj. (despre organe vegetale) prevăzut cu brazde longitudinale numeroase și dese.

CREIO- „trebuințe". ◇ gr. *khreia* „nevoie, necesitate" > fr. *chréio-* > rom. *creio-* și *chreio-*. □ **~ logie** (v. -logie₁), s.f., știință interdisciplinară care tratează despre clasificarea și evoluția trebuințelor umane.

CREMNO- „prăpastie, gol, vid". ◇ gr. *kremnos* „rîpă, prăpastie" > fr. *cremno-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *kremno-* > rom. *cremno-*. □ **~ cel** (v. -cel₃), s.n., hernie a labiei mari la femeie; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., vegetație a stîncilor abrupte, sărace în humus; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de prăpăstii.

CREMO- „care atîrnă, suspendat". ◇ gr. *kremao* „a suspenda, a atîrna" > fr. *crémo-*, engl. *id.* > rom. *cremo-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct uscat bilocular, biseminal și idehiscent, întîlnit la umbelifere; **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze care atîrnă; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe suspendate.

-CREN „fîntînă, izvor". ◇ gr. *krene* „izvor" > fr. *-crène*, germ. *-krene*, engl. *-crene* > rom. *-cren*.

CRENI- „crestătură; crenat, dantelat, zimțat". ◇ L tz. *crena* „crestătură" > fr. *créni-* > rom. *creni-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre frunze, petale), cu crestături pe margini; **~ rostru** (v. -rostru), adj., cu ciocul zimțat spre vîrf.

CRENO-₁ „izvor, pîrîu, torent, apă minerală". ◇ gr. *krene* „izvor, fîntînă" > fr. *créno-*, it. *id.*, germ. *kreno-* > rom. *creno-*. □ **~ bii** (v. -bie), s.f.pl., crenobionte *; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., ramură a limnologiei care studiază organismele vii ce trăiesc în izvoare; **~ bionte** (v. -biont), s.n.pl., organisme vegetale sau animale care trăiesc în apa izvoarelor și a pîraielor; *sin.* crenobii; **~ fil** (v. -fil₁), adj. (despre viețuitoare) care trăiește numai în apa izvoarelor; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., vegetația apelor de izvoare; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., studiul apelor minerale terapeutice; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., folosire a apelor minerale în scop terapeutic; **~ xen** (v. -xen), adj. (despre organisme) care, întîmplător, a ajuns în biocenozele din apa de izvor.

CRENO-₂ „crestat, dințat". ◇ L tz. *crena* „crestătură" > fr. *créno-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *creno-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., globulă roșie crenelată, întîlnită în acantocitoză.

CREO- „carne, de carne". ◇ gr. *kreas, os* „carne" > fr. *créo-*, engl. *id.*, germ. *kreo-* > rom. *creo-*. □ **~ fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu carne; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., obișnuință de a se hrăni cu carne; **~ fil** (v. -fil₁), adj., care trăiește pe carne.

CREPI- „bază, fundament". ◇ gr. *krepis* „soclu, bază, piedestal" > germ. *krepi-* > rom. *crepi-*. □ **~ domă** (v. -dom), s.f., fundament cu trepte al unui templu antic grecesc.

-CREZĂ (-CHREZĂ și -HREZĂ) „folosință, uzaj, întrebuințare". ◇ gr. *khresis* „folosire, întrebuințare" > fr. *-chrèse* > rom. *-creză*, *-chreză* și *-hreză*.

CRI-, v. **CRIO-₁**. □ **~ algezie** (v. -algezie), s.f., senzație dureroasă la aplicare de rece; **~ ergie** (v. -ergie), s.f., acțiune a înghețului asupra solului și a rocilor de suprafață; **~ estezie**, s.f., criostezie *.

CRIBRI- „ciur, sită, perforat". ◇ L *cribrum, i* „sită, ciur" > fr. *cribri-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *cribri-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre organe vegetale) prevăzut cu pori sau cu perforații; **~ form** (v. -form), adj. (despre o formație anatomică), cu aspect perforat, ciuruit.

CRICO- „inel, cerc, inelat". ◇ gr. *krikos* „inel, buclă" > fr. *crico-*, engl. *id.*, germ. *kriko-* > rom. *crico-*. □ **~id** (v. -id), adj., în formă de inel; **~idectomie** (v. -id, v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a unei porțiuni din cartilajul cricoid; **~idotomie** (v. -id, v. -tomie), s.f., incizie parțială sau totală a cartilajului cricoid; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a cartilajului cricoid; **~traheotomie** (v. traheo-, v. -tomie), s.f., traheotomie realizată prin incizia cartilajului cricoid.

-CRIF „nesigur, neautentic". ◇ gr. *kryphos* „tainic, ascuns" > fr. *cryphe*, germ. *-kryph* > rom. *-crif*.

CRIM-, v. **CRIMO-**. □ **~odinie** (v. -odinie), s.f., durere care apare la contactul cu gheața sau cu apa foarte rece.

CRIMINO- „ucidere, omor". ◇ l. *crimen, inis* „acuzare, crimă" > fr. *crimino-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *crimino-*. □ **~gen** (v. -gen₁), adj., care generează o crimă; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în criminologie; **~logie** (v. -logie₁), s.f., ramură a dreptului care studiază cauzele criminalității și măsurile pentru prevenirea acesteia.

CRIMO- „îngheț, înghețare, frig". ◇ gr. *krymos* „frig, îngheț, răceală" > fr. *crymo-*, engl. *id.*, germ. *krymo-* > rom. *crimo-*. □ **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în regiunile polare; **~terapie** (v. -terapie), s.f., crioterapie *.

-CRIN „care secretă, secretor". ◇ gr. *krino, ein* „a secreta" > fr. *-crine*, engl. *id.*, germ. *-krin* > rom. *-crin*.

CRINI- „coamă, păr, peri, setă". ◇ l. *crinis* „păr, plete" > fr. *crini-*, engl. *id.* > rom. *crini-*. □ **~flor** (v. -flor), adj., care are flori cu peri lungi și rigizi; **~form** (v. -form), adj., în formă de coamă.

-CRINIE „secreție, excreție". ◇ gr. *krino, ein* „a secreta" > fr. *-crinie*, germ. *-krinie*, engl. *-criny* > rom. *-crinie*.

CRINO-₁ „crin". ◇ gr. *krinos* „crin roșu" > fr. *crino-*, engl. *id.* > rom. *crino-*. □ **~ide** (v. -id), s.n.pl., clasă de echinoderme cu corpul în formă de caliciu cu brațe, așezate pe un peduncul și fixat pe fundul mării; *sin.* crini-de-mare.

CRINO-₂ „secreție". ◇ gr. *krino, ein* „a secreta" > fr. *crino-*, engl. *id.* > rom. *crino-*. □ **~gen** (v. -gen₁), adj., care produce secreție.

CRIO-₁ „frig, ger, congelare, glacial". ◇ gr. *kryos* „frig, gheață" > fr. *cryo-*, engl. *id.*, germ. *kryo-* > rom. *crio-*. □ **~aeroterapie** (v. aero-, v. -terapie), s.f., utilizare a aerului rece în scop terapeutic; **~biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază efectele temperaturilor joase asupra viețuitoarelor; **~bionte** (v. -biont), s.n.pl., organisme vegetale care trăiesc pe zăpezi sau pe gheață; **~cardioplegie** (v. cardio-, v. -plegie), s.f., procedeu chirurgical de oprire a contracțiilor cardiace prin refrigerare; **~clastie** (v. -clastie), s.f., dezagregare a rocilor sub acțiunea repetată și alternantă a înghețului și a dezghețului; *sin.* gelificație; **~estezie** (v. -estezie), s.f., stare de sensibilitate extremă la frig; *sin.* criestezie; **~fil** (v. -fil₁), adj., s.f.pl. (plante) care cresc în zonele reci ale globului terestru; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., grup de plante constituit din alge, mușchi, ciuperci etc., care se dezvoltă în climatul glacial; **~gen** (v. -gen₁), adj. (despre un amestec refrigerent) care este format din apă și o sare solubilă; **~genie** (v. -genie₁), s.f., tehnică a producerii temperaturilor foarte joase; **~lit** (v. -lit₁), s.n., florură naturală de sodiu și aluminiu, sticloasă, monoclinică, incoloră, albă sau ușor colorată, folosită în metalurgie și în industria sticlei; **~logie** (v. -logie₁), s.f. **1.** Studiul legilor de congelare a soluțiilor. **2.** Capitol al fizicii care studiază procedeele de obținere a temperaturilor joase; *sin.* crionică; **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., crioscopie *; **~metru** (v. -metru₁), s.n., instrument pentru măsurarea temperaturilor de congelare; *sin.* crioscop; **~patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile provocate de temperaturile foarte scăzute; **~pedogeneză** (v. pedo-₂, v. -geneză), s.f., proces de formare și de evoluție a solurilor sub acțiunea înghețului; **~pedologie** (v. pedo-₂, v. -logie₁), s.f., studiul comportării solului la îngheț; **~planctofite** (v. plancto-, v. -fit), s.f.pl., microorganisme vegetale care populează ghețarii și zăpezile perene de pe munți; **~plexie** (v. -plexie), s.f., efecte ale frigului asupra organismului în ansamblu; **~scop** (v. -scop), s.n., criometru *; **~scopie** (v. -scopie), s.f., metodă de determinare a greutății moleculare a unei substanțe; *sin.* criometrie; **~sferă** (v. -sferă), s.f., înveliș al suprafeței terestre situat în zona de interferență a atmosferei, hidrosferei și litosferei, caracterizat prin prezența gheții; **~stat** (v. -stat), s.n., instalație pentru producerea sau menținerea unei temperaturi scăzute, constante; **~terapie** (v. -terapie), s.f., tratament medical care folosește congelarea cu ajutorul zăpezii carbonice, aplicat în afecțiunile dermice; *sin.* crimoterapie.

CRIO-₂ „spiralat". ◇ gr. *krios* „berbec" > fr. *crio-*, engl. *id.* > rom. *crio-*. □ **~ceras** (v. -ceras), s.m., amonit cu cochilie spirală, ornamentată cu coaste, noduri sau spini, cu secțiunea turei circulară sau eliptică.

CRIPT-, v. **CRIPTO-**. □ **~estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate ascunsă, prin care se produc relațiile metapsihice de tipul telepatiei, premonițiunii etc.; *sin.* parapsibologie, parapsihică; **~oftalm** (v. -oftalm), adj., s.m. (monstru) lipsit de ochi sau cu ochii ascunși; **~oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., malformație congenitală a ochilor, în care acestia, rudimentar dezvoltați, sînt acoperiți cu pielea pleoapelor; **~onim** (v. -onim), adj., s.n. **1.** Adj. Cu nume ascuns. **2.** S.n. Nume convențional, imaginar sau reprezentat prin niște inițiale, cu care un autor își semnează o lucrare, o operă de artă; **~orhid** (v. -orhid), adj., s.m. (monstru) cu testiculele ascunse sau nemigrate în pungile testiculare; **~orhidie** (v. -orhidie), s.f., anomalie congenitală caracterizată prin oprirea testiculului în cavitatea abdominală sau în canalul inghinal; **~orhidopexie** (v. orhido-, v. -pexie), s.f., orhidopexie*.

CRIPTO- „ascuns, închis, acoperit, necunoscut". ◇ gr. *kryptos* „acoperit, tainic" > fr. *crypto-* engl. *id.* germ. *krypto-* > rom. *cripto-*. □ **~bioză** (v. -bioză), s.f., reducere reversibilă și de apărare

a activităților vitale la unele organisme. în condiții nefavorabile de viață; *sin.* anabioză; **~ blast** (v. -blast), s.n., mugure aflat în stare latentă; **~ cefal** (v. -cefal), s.m., făt teratologic, caracterizat prin lipsa de exteriorizare a capului; **~ cer** (v. -cer₁), adj. (despre insecte) cu antene ascunse; **~ coci** (v. -coc), s.m.pl., ciuperci levuriforme; **~ didim** (v -didim), s.m., tumoare congenitală din interiorul corpului unui fetus, produsă prin creșterea separată a celulelor desprinse în cursul dezvoltării embrionare; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante erbacee perene ale căror organe de înmulțire iernează sub pămînt sau sub apă; **~ game** (v. -gam), adj., s.f.pl. 1. Adj. Care aparține criptogamelor. 2. S.f.pl. Încrengătură a regnului vegetal, cuprinzînd plante inferioare vasculare și nevasculare, lipsite de flori și care se înmulțesc prin spori; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. 1. Înmulțire cu elemente reproductive ascunse sau necunoscute. 2. Studiul criptogamelor; **~ gen** (v. -gen₁), adj. 1. (Despre viețuitoare) A cărei origine și evoluție anterioară sînt necunoscute. 2. (Despre plante și animale) Care provine din regiuni inaccesibile cercetărilor; **~ genetic** (v. -genetic), adj. 1. (Despre o maladie) A cărui cauză nu poate fi determinată. 2. (Despre plante) Cu origine filogenetică necunoscută; **~ graf** (v. -graf), s.m., specialist în criptografie (1); **~ grafie** (v. -grafie), s.f., Scriere secretă cu ajutorul unui cod de semne convenționale. 2. Disciplină care se ocupă cu studiul criptogramelor (1). 3. Joc distractiv constînd în dezlegarea unei fraze scrise cu ajutorul unor semne, litere sau cifre etc.; **~ gramă** (v. -gramă), s.f. 1. Document scris cu caractere secrete, cărora li se atribuie, pe baza unui cod, valori speciale, cunoscute doar de cei inițiați. 2. Joc distractiv constînd din împărțirea unei fraze într-un număr exact de fragmente. care se înscriu într-o formă geometrică regulată, urmînd să fie aflate locul și mediul în care ele se succed; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în criptologie; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu scrierile secrete, cu documentele cifrate; **~ menoree** (v. meno-, v. -ree), s.f., absența exteriorizării fluxului menstrual; **~ mer** (v. -mer), adj., s.n. 1. Adj. (Despre o genă) Cu efecte fenotipice necunoscute. 2. S.n. Alelă recesivă ascunsă; **~ merie** (v. -merie), s.f., prezență a unor caractere ereditare latente, care nu pot fi recunoscute sub aspect fenotipic; **~ mnezie** (v. -mnezie), s.f., tulburare de memorie constînd în incapacitatea de a diferenția evenimentele trăite de propria persoană de cele din vis, citite sau auzite; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., parte negranulară din citoplasmă; **~ pode** (v. -pod), adj., s.n.pl. (crustacee) cu picioare ascunse; **~ podie** (v. -podie), s.f. 1. Diformitate congenitală, în care piciorul, existent ca rudiment, este ascuns în celelalte organe dezvoltate normal. 2. Diformitate constînd în umflarea considerabilă a feței dorsale a piciorului; **~ por** (v. -por), s.m., por neaparent, situat sub epidermă; **~ radiometru** (v. radio-, v. -metru₁), s.n., instrument cu care se poate măsura puterea de penetrație a razelor X; **~ ree** (v. -ree), s.f., secreție excesivă a glandelor endocrine; **~ scop** (v. -scop), s.n., vizor pentru examene radioscopice în camere luminate; **~ zoic** (v. -zoic), adj. (despre viețuitoare) care trăiește în locuri întunecoase sau ascunse.

CRISO- (CRIZO-), „aur, auriu, de aur". ◇ gr. *khrysos* „aur" > fr. *chryso-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *criso-* > rom. *criso-* și *crizo-*. □ **~ clor** (v. -clor), adj. (despre plante) de culoare verde-aurie; **~ col** (v. -col₃), s.n., mineral conținînd silicat de cupru hidratat, prezentîndu-se în mase opaliforme sau pămîntoase; **~ dermă** (v. -dermă), s.f., erupție cutanată, care apare, în zone descoperite, la unii bolnavi tratați cu săruri de aur; *sin.* crisiază; **~ fil** (v. -fil₁), adj., s.f. 1. Adj. Cu frunze de culoare galben-aurie. 2. S.f. Pigment care apare în urma descompunerii clorofilei și care, toamna, colorează frunzele în galben; **~ graf** (v. -graf), s.m., copist care scrie manuscrise cu litere de aur; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., arta de a scrie cu litere de aur; **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de aur; **~ lit** (v. -lit₁), s.n., silicat natural de magneziu și fier, cristalizat în sistemul rombic, de culoare verde-măslinie și aspect lucios; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare a aurului în țesuturile organice; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a sărurilor de aur în scop terapeutic; *sin.* auroterapie.

CRISPI- „încrețit, zbîrcit". ◇ L *crispus* „încrețit" > fr. *crispi-* > rom. *crispi-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori zbîrcite.

CRISTAL-, v. **CRISTALO-**. □ **~ urie** (v. -urie), s.f., prezență a cristalelor în urină.

CRISTALI- „cristal". ◇ L *crystallus* „cristal" > fr. *cristalli-*, engl. *crystalli-* > rom. *cristali-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține cristale; **~ form** (v. -form), adj., în formă de cristale.

CRISTALO- „cristal, gheață; cristalin, transparent" ◇ gr. *krystallos* „gheață" > fr. *crystallo-*, engl. *id.*, germ. *krystallo-* > rom. *cristalo-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., cristal care intră în componența rocilor metamorfice, format prin creștere în masa solidă a materialului preexistent; **~ blasteză** (v. -blasteză), s.f., proces de recristalizare metamorfică a rocilor preexistente, sub acțiunea presiunilor orientate din scoarța pămîntului; **~ core** (v. -cor), s.f.pl., plante care se răspîndesc sub acțiunea ghețarilor; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică față de obiectele de cristal; **~ gen** (v. -gen), adj., care produce cristale; **~ geneză** (v. -geneză), s.f. 1. Studiul condițiilor de formare a cristalelor; *sin.* cristalogenie. 2. Proces de formare a cristalelor în natură; **~ genie** (v. -genie₁), s.f., cristalogeneză* (1); **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în cristalografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care studiază formele, proprietățile și legile de formare a cristalelor; **~ id** (v. -id), adj., s.n.pl., s.m. 1. Adj. Cu aspect de cristal. 2. S.m. Substanță care cristalizează mai ușor și care, în stare de soluție, poate trece printr-o membrană vegetală sau animală; substanță cristalizată. 3. S.n.pl. Incluziuni proteice asemănătoare cristalelor, din celulele unor semințe. 4. S.m. Capsulă proprie țesutului cristalinian; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., disciplină

care se ocupă cu studiul formelor geometrice ale cristalelor; **~ nomie** (v. -nomie), s.f., studiul legilor de formare a cristalelor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare a cristalelor.

-CRIT „care discerne, care judecă". ◇ gr. *kritos* „care alege, care judecă" > fr. *-crite*, engl. *-id.* > rom. *-crit.*

-CRIZĂ „judecată, concluzie". ◇ gr. *krisis* „judecată" > fr. *-crise*, germ. *-krise* > rom. *-criză.*

CRIZO-, v. **CRISO-**.

-CROIC „colorat, referitor la colorație". ◇ gr. *khros* „culoare" > fr. *-chroïque*, engl. *-chroic*, germ. *-chroich* > rom. *-croic.*

CROM-, v. **CROMO-**. □ **~ hidroză** (v. -hidroză), s.f., transpirație colorată; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., boală a ochiului datorită căreia obiectele necolorate sînt percepute în culori.

-CROM „culoare, colorație, pigmentație". ◇ gr. *khroma* „culoare" > fr. *-chrome*, germ. *-chrom*, engl. *-chrome* > rom. *-crom.*

CROMAT-, v. **CROMATO-**. □ **~ opsie** (v. -opsie), s.f., capacitate de a percepe distinct culorile; **~ urie** (v. -urie), s.f., colorație anormală a urinii.

-CROMATIC „colorat, colorabil, pigmentat". ◇ gr. *khromatikos* „relativ la culoare" > fr. *-chromatique*, engl. *-chromatic*, it. *-cromatico* > rom. *-cromatic.*

CROMATO- „culoare, colorație, pigmentație". ◇ gr. *khroma, khromatos* „culoare" > fr. *chromato-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *cromato-* > rom. *cromato-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă tînără care conține sau care poate produce pigmenți; *sin.* cromoblast; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă cu pigmenți; *sin.* cromocit; **~ disopsie** (v. dis-, v. -opsie), s.f., imposibilitate de a distinge culorile; **~ fag** (v. -fag), s.m., celulă fagocită care înglobează pigmenți; *sin.* cromofag; **~ fil** (v. -fil$_1$), **adj.**, care fixează coloranții; *sin.* cromofil; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., afinitate a unor plante pentru materiile colorate; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., ereutofobie*; **~ for** (v. -for), s.m. **1.** Celulă care conține pigment colorat; *sin.* cromofor (2). **2.** Corpuscul din celulele plantelor superioare, care conține clorofilă sau alți pigmenți; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care colorează sau care produce materii colorante; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., fenomen de producere a unor substanțe colorate de către bacterii și fungi, ca rezultat al activității metabolice; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu fizico-chimic de separare a substanțelor dintr-o soluție, filtrîndu-se printr-un absorbant; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., repartiție diferită a componenților unui amestec de substanțe în soluție, care se filtrează printr-un mediu poros; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de descompunere și de dispariție a cromatinei nucleare; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiul materiilor colorante de origine vegetală; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea intensității culorilor; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., structură periferică nediferențiată a citoplasmei, impregnată cu pigmenți, la bacterii și cianoficee; *sin.* cromoplasmă (1); **~ plast** (v. -plast), s.n., corpuscul colorat din rădăcinile de morcov sau din fructele coapte, cu rol asemănător colorplastelor; *sin.* cromoplast; **~ rexă** (v. -rexă), s.f., proces de fragmentare sau de fisurare a nucleului celular într-un număr de particule care se împrăștie în citoplasmă; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., afinitate a unor substanțe de a ataca selectiv cromatina nucleară.

-CROMAZIE „colorație, pigmentație". ◇ gr. *khroma* „culoare" > fr. *-chromasie*, germ. *id.*, it. *-cromasia*, engl. *-chromasia* > rom. *-cromazie.*

CROMIDIO- „cromidie, granulă bazofilă". ◇ gr. *khromidion* „culoare mică" > fr. *chromidio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *cromidio-*. □ **~ centru** (v. -centru), s.n., grupare de cromidii în masa definită din celulă; *sin.* cromidiosferă; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., proces de fuzionare a cromidiilor; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., cromidiocentru; **~ zom** (v. -zom), s.m., granulă bazofilă de cromatină, care provine din nucleu.

-CROMIE „culoare, colorație, pigmentație". ◇ gr. *khroma* „culoare" > fr. *-chromie*, germ. *id.*, it. *-cromia*, engl. *-chromy* > rom. *-cromie.*

CROMO- „culoare, pigmentație, materie colorată, pigment, cromatină, coloranți". ◇ gr. *khroma* „culoare" > fr. *chromo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *cromo-* > rom. *cromo-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., cromatoblast*; **~ centru** (v. -centru), s.n., **1.** S.n.pl. Corpusculi de cromatină din nucleul aflat în stare de repaus sau în stadiul interfazei, care absorb și fixează diferite substanțe colorate. **2.** S.n. Regiune cromozomială heterocromatică; **~ cistoscopie** (v. cisto-, v. -scopie), s.f., examinare cu cistoscopul a funcției renale și a permeabilității ureterelor cu ajutorul unei substanțe de contrast; *sin.* cromoureteroscopie, cistocromoscopie; **~ cit** (v. -cit), s.n., cromatocit*; **~ colografie** (v. colo-$_2$, v. -grafie), s.f., procedeu de tipar colografic în culori; *sin.* cromocolotipie, cromoheliografie; **~ colotipie** (v. colo-$_2$, v. -tipie), s.f., cromocolografie*; **~ condrie** (v. -condrie), s.f., mitocondrie granulară care dă naștere, în interiorul ei, unui pigment; **~ crinie** (v. -crinie), s.f., secreție sau excreție de materii colorate; **~ fag** (v. -fag), s.m., comatofag*; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., cromatofil*; **~ fob** (v. -fob), adj., (despre țesuturi și celule) care nu se colorează; **~ for** (v. -for), s.m. **1.** Grup de atomi care, introduși în molecula combinațiilor organice, formează compuși coloranți. **2.** Cromatofor* (1); **~ fotografie** (v. foto-, v. -grafie), s.f., procedeu de obținere a fotografiilor în culori; **~ fotolitografie** (v. foto-, v. lito-, v. -grafie), s.f., pocedeu de pregătire a unei forme de tipar planlitografic și multicolor, și de multiplicare a imaginilor prin reproducerea fotografică; **~ fototerapie** (v. foto-, v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a luminii colorate; **~ fototipie** (v. foto-, v. -tipie), s.f., stampă executată în tipar multicolor, pentru care formele de tipar au fost realizate cu ajutorul reproducerii fotomecanice; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., s.m. **1.** Adj. Care produce pigmenți. **2.** S.m. Substanță care formează prin oxidare compuși colorați; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de producere a pigmenților; **~ heliografie** (v. helio-, v. -grafie), s.f., cromocolografie*; **~ lipoide** (v. lipă-, v. -id), s.f.pl., picături de ulei, cu pigmenți de carotină, din celulele unor alge și ciuperci; **~ litografie** (v. lito-, v. -grafie), s.f., procedeu litografic de imprimare policromă; **~ mere** (v. -mer), s.n.pl., granule de cromatină dispuse liniar de-a lungul filamentului cromozomial sau al cromonemei;

~ nemă (v. -nemă), s.f. **1.** Filament cromozomial lung și spiralat, observat în profaza mitozei și a meiozei. **2.** Lanț de ADN în bacterii și virusuri; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., proces de fixare a pigmenților sau coloranților pe o celulă sau pe o formațiune celulară, pe un țesut sau organ; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f. **1.** Cromatoplasmă*. **2.** Rețeaua cromatinei nucleare; **~ plast** (v. -plast), s.n., cromatoplast*; **~ radiometru** (v. radio-, v. -metru$_1$), s.n., aparat utilizat pentru măsurarea și dozarea razelor X; **~ spiră** (v. -spiră), s.f., filament spiralat cromatic, care apare în nucleu în timpul diviziunii haplomitotice; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratare a unor maladii prin utilizarea luminii colorate; **~ tip** (v. -tip), s.n., parte a genotipului care este localizată în cromozomi; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., reproducere litografică în culori, obținută pe cale fotochimică; **~ tipografie** (v. tipo-, v. -grafie), s.f., procedeu de tipărire multicoloră cu elementele de imprimare în relief; **~ tropi** (v. -trop), s.m.pl., coloranți acizi și azoici, care vopsesc lîna în roșu pînă la violet și care au la lumină o rezistență relativ bună; **~ uretroscopie** (v. uretero-, v. -scopie), s.f., cromocistoscopie*; **~ xilografie** (v. xilo-, v. -grafie), s.f., tipar înalt multicolor, executat pe clișee gravate în lemn; **~ zom** (v. -zom), s.m., corpuscul de substanță nucleară formată în timpul diviziunii cariocinetice și purtător al caracterelor ereditare.

-CRON ,,timp, durată, relativ la timp'' ◇ gr. *khronos* ,,timp'' > fr. *-chrone*, engl. *id.*, germ. *-chron* > rom. *-cron*.

CRON-, v. **CRONO-**. ☐ **~ axie** (v. -axie), s.f. **1.** Timp minim în care are loc o excitație. **2.** Timp fiziologic caracteristic de excitabilitate a fiecărui organ sau țesut; **~ aximetrie** (v. axi/o-$_1$, v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a cronaxiei; **~ aximetru** (v. axi/o-$_1$, v. -metru$_1$), s.n., aparat de măsurat proprietatea mușchilor de a se contracta.

-CRONIC ,,relativ la timp, temporal''. ◇ gr. *khronikos* ,,referitor la timp'' > fr. *-chronique*, engl. *-chronic*, it. *-cronico* > rom. *-cronic*.

-CRONIE ,,timp, durată, temporalitate, evoluție''. ◇ gr. *khronos* ,,timp'' > fr. *-chronie*, engl. *-chrony* > rom. *-cronie*.

CRONO- ,,timp, durată, temporalitate''. ◇ gr. *khronos* ,,timp, durată'' > fr. *chrono-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *crono-* > rom. *crono-*. ☐ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., studiul științific al ritmurilor biologice ale viețuitoarelor; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de timp; **~ fotografie** (v. foto-, v. -grafie), s.f., înregistrare fotografică a unei mișcări la intervale scurte de timp, în scopul studierii acesteia; **~ graf** (v. -graf), s.n. **1.** Instrument pentru înregistrarea duratelor de desfășurare a evenimentelor, fenomenelor, operațiilor etc. **2.** Aparat automat de precizie, utilizat la verificarea funcționării cronometrelor; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Totalitatea operelor în care faptele sînt prezentate cronologic. **2.** Figură de stil care constă în descrierea temporală a unor momente sau evenimente; **~ gram** (v. -gram), s.n., cronogramă* (1); **~ gramă** (v. -gramă), s.f. **1.** Informație dată de literele unei inscripții, ale unei fraze etc., care au și o semnificație numerală, reprezentînd cifre romane; *sin.* cronogram. **2.** Historiogramă*; **~ hidroizopletă** (v. hidro-$_1$, v. izo-, v. -pletă), s.f., cronoizopletă a umidității; **~ izopletă** (v. izo-, v. -pletă), s.f., linie care unește pe o hartă punctele cu aceeași umiditate; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu datarea evenimentelor istorice în vederea stabilirii succesiunii acestora. **2.** Istoria vieții unui ecosistem, alcătuită din aspecte filogenetice și aspecte bionomice; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ramură a meteorologiei care studiază procedeele și instrumentele pentru măsurarea timpului; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument de precizie, folosit pentru măsurarea intervalelor de timp; **~ profesiogramă** (v. profesio-, v. -gramă), s.f., înregistrare grafică în timpul unei activități, cu determinarea duratei în timp a fiecărei operații componente; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument pentru măsurarea unui scurt interval de timp; **~ taraxie** (v. -taraxie), s.f., confuzie în orientarea temporală, asociată cu incapacitatea de a identifica datele și de a le aprecia durata timpului; **~ trop** (v. -trop), adj., referitor la regularitatea unui ritm.

CROSO- (CROSSO-) ,,fișie''. ◇ gr. *krossos* ,,franj, fișie'' > fr. *crosso-*, engl. *id.* > rom. *croso-* și *crosso-*. ☐ **~ petal** (v. -petal), adj., cu petale despicate în fîșii lungi și subțiri.

CRUCI- ,,cruce, încrucișat''. ◇ L *crux, crucis* ,,cruce'' > fr. *cruci-*, engl. *id.* > rom. *cruci-*. ☐ **~ fere** (v. -fer) s.f.pl., familie de plante angiosperme dicotiledonate, cu patru petale și patru sepale așezate în cruce; **~ flor** (v. -flor), adj., cu florile dispuse în cruce; **~ form** (v. -form), adj., în formă de cruce.

CRUSTI- ,,crustă, coajă''. ◇ L *crusta* ,,coajă, înveliș'' > fr. *crusti-* > rom. *crusti-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj., asemănător cu o crustă.

CTEINO- ,,distrugător, care ucide''. ◇ gr. *kteino*, ,,a ucide, a omorî'' > fr. *cteino-*, engl. *id.*, germ. *kteino-* > rom. *cteino-*. ☐ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., ciuperci parazite care, prin modul nutriției lor, distrug celulele plantei-gazdă.

CTENO- ,,pieptene, cu dinți''. ◇ gr. *kteis, ktenos* ,,pieptene, creastă'' > fr. *cténo-*, engl. *id.* > rom. *cteno-*. ☐ **~ fore** (v. -for), s.n.pl., clasă de celenterate pelagice transparente, care se deplasează cu ajutorul unor palete în formă de pieptene; **~ id** (v. -id), adj., s.m. **1.** Adj. În formă de pieptene. **2.** S.m. Varietate de solz cicloid, avînd marginea zimțată; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., gen de ciuperci dermatofite din clasa ascomicetelor, cuprinzînd tricofitoni microizi.

CTETO- ,,dobîndit, cîștigat''. ◇ gr. *ktetos* ,,cîștigat, dobîndit'' > fr. *cteto-*, engl. *id.*, germ. *kteto-* > rom. *cteto-*. ☐ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiul biologic al caracterelor moștenite ale unui organism vegetal sau animal; **~ zom** (v. -zom), s.m., cromozom supranumerar asociat unui cromozom sexuat, în timpul meiozei.

-CTONIE ,,distrugere, ucidere''. ◇ gr. *ktenos* ,,ucidere, omorîre'' > fr. *-ctonie*, germ. *-ktonie* > rom. *-ctonie*.

CTONO-, v. **HTONO-**.

CUADRI-, v. **CVADRI-**.

CUASI-, v. **CVAS-**.

CUBI- „cub, zar". ◇ L *cubus* „zar, cub" > fr. *cubi-*, engl. *id.*, it. *id.*, > rom. *cubi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de cub.
CUBO- „zar, cub". ◇ gr. *kubos (kybos)* „zar" > fr. *cubo-*, engl. *id.* > rom. *cubo-*. □ **~ id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. De formă cubică. **2.** S.n. Os al tarsului, în formă de cub; **~ manie** (v. -manie), s.f., impulsie patologică către jocul de zaruri.
CUCULI-₁, „glugă, capișon, cornet". ◇ L *cucullus* „glugă" > fr. *cuculli-*, engl. *id.* > rom. *cuculi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre organe vegetale) care este prevăzut cu cornet sau cu capișon; **~ form** (v. -form), adj. (despre flori și frunze) în formă de cornet.
CUCULI-₂ „cuc". ◇ L *cuculus* „cuc" > fr. *cuculi-* > rom. *cuculi-*. □ **~ forme** (v. -form), s.f., ordin de păsări cuprinzînd cucii.
CUCUMI- „castravete". ◇ L *cucumis* „castravete" > fr. *cucumi-* engl. *id.* > rom. *cucumi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de castravete.
CULCITI- „perniță, pulvină". ◇ L *culcita* „pernă" > fr. *culciti-* > rom. *culciti-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de perniță.
CULICI- „țînțar". ◇ L *culex, icis* „țînțar" > fr. *culici-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *culici-*. □ **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de țînțar; **~ fug** (v. -fug), adj., s.n. (preparat) care îndepărtează țînțarii.
CULMI- „pai, tulpină erbacee". ◇ L *culmus* „pai" > fr. *culmi-*, engl. *id.* > rom. *culmi-*. □ **~ col** (v. -col), adj. (despre microorganisme) care trăiește pe tulpinile plantelor erbacee; **~ fer** (v. -fer), adj., care are tulpină erbacee. —
CULTI- „cultivat, domestic". ◇ L *cultus, us* „îngrijire, creștere" > fr. *culti-*, engl. *id.* > rom. *culti-*. □ **~ gen** (v. -gen₂) s.n., specie vegetală obținută de om și prezentă numai în cultură.
-CULTOR „care cultivă, care îngrijește". ◇ L. *cultor* „care lucrează, care cultivă" > fr. *-culteur* > rom. *-cultor*.
CULTRI- „cuțit". ◇ L *culter, tri* „cuțit, fier de plug" > fr. *cultri-*, engl. *id.* > rom. *cultri-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre frunze) în formă de cuțit.
-CULTURĂ „cultivare, creștere". ◇ L *cultura* „lucrare, cultivare" > fr. *-culture*, engl. *id.* > rom. *-cultură*.
CULTURO- „civilizație, cultură" . ◇ L *cultura* „îngrijire, cultivare" > fr. *culturo-*, engl. *id.*, germ. *kulturo-* > rom. *culturo-*. □ **~ log** (v. -log) s.m. și f., specialist în culturologie; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază fenomenele de civilizație și de cultură.
CUMULI- „grămadă, îngrămădit". ◇ L *cumulus* „grămadă, morman" > fr. *cumuli-*, engl. *id.* > rom. *cumuli-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori adunate la un loc.
CUNEI- „pană, cui, colț". ◇ L *cuneus, i* „pană de despicat, colț" > fr. *cunéi-*. engl. *id.*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *cunei-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori în formă de pană; **~ form** (v. -form), adj., s.n. **1.** Adj. (Despre un sistem de scriere). Care utilizează litere în formă de cuie. **3.** S.n. Unul dintre oasele tarsului. **4.** S.n. Tract de fibre în funiculul posterior al măduvei spinării.
CUNICULI- „iepuri de casă". ◇ L *cuniculus* „iepure de casă" > fr. *cuniculi-* > rom. *cuniculi-*. □ **~ cultor** (v. -cultor), s.m., și f., persoană care se ocupă cu cunicultura; **~ cultură** (v. -cultură), s.f. ramură a zootehniei care se ocupă cu creșterea iepurilor de casă.
CUPR-, v. **CUPRO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., prezența cuprului în sînge.
CUPRI- „aramă". ◇ L *cuprum* „aramă" > fr. *cupri-*, engl. *id.* > rom. *cupri-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține cupru; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de cupru.
CUPRO- „aramă" ◇ L *cuprum* „aramă" > fr. *cupro-*. > rom. *cupro-*. □ **~ rahie** (v. -rahie), s.f., prezență a cuprului în lichidul cefalorahidian; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a cuprului și a sărurilor acestuia în scop terapeutic; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., procedeu de preparare a clișeelor pentru tipar înalt, utilizîndu-se o placă de cupru.
CUPULI- „cupulă, cupă mică". ◇ L *cupula* „albioară, butoiaș" > fr. *cupuli-*, engl. *id.* > rom. *cupuli-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă cupule; **~ fere** (v. -fer), s.f.pl. familie de plante al căror fruct este prevăzut cu o cupulă, avînd ca reprezentanți fagul, stejarul, castanul; *sin.* *fagacee*; **~ form** (v. -form), adj. (despre receptacul) în formă de cupă mică.
CUPULO- „cupulă, cupă mică". ◇ L *cupula* „butoiaș, albie mică" > fr. *cupulo-*, engl. *id.* > rom. *cupulo-*. □ **~ gramă** (v. -gramă), s.f., rezultat grafic al unei cupulometrii; **~ id** (v. -id), adj., în formă de cupulă; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., metodă de explorare funcțională a canalelor semicirculare ale urechii, supunind bolnavul unor probe rotatorii.
-CUSPID „țeapă, ghimpe; lanceolat, ascuțit". ◇ L *cuspis, idis* „vîrf ascuțit" > fr. *-cuspide* > rom. *-cuspid*.
CUSPIDI- „vîrf, ghimpe". ◇ L *cuspis, idis* „vîrf ascuțit" > L sav. *cuspidi-*, fr. *id.* > rom. *cuspidi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre frunze sau dinți) cu vîrful lung și ascuțit; **~ form** (v. -form), adj., în formă de vîrf rigid și ascuțit.
CVADRI- (CUADRI-) „de patru ori, împătrit". ◇ L *quadrus* „pătrat" > fr. *quadri-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *cvadri-* și *cuadri-*. □ **~ coc** (v. -coc), adj., care are patru bace; **~ color** (v. -color), adj., care are patru culori; **~ fid** (v. -fid), adj. (despre frunze) divizat în patru; **~ flor** (v. -flor), adj., care are patru flori. **~ fonie** (v. -fonie₁), s.f., tehnică de înregistrare și de redare muzicală, bazată pe utilizarea a patru surse acustice; **~ nom** (v. -nom₂) s.n., expresie algebrică formată din patru termeni; **~ petal** (v. -petal), adj., care are patru petale; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie în care sînt lezate toate cele patru membre; **~ silab** (v. -silab), s.n., cuvînt format din patru silabe; **~ valent** (v. -valent), s.n., formațiune constituită din patru cromozomi în meioza autotetraploizilor și a alotetraploizilor segmentali.
CVASI- (CUASI-) „aproape, asemănător". ◇ L *quasi* „cam, aproape" > fr. *quasi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *cvasi-* și *cuasi-*. □ **~ geoid** (v. geo-, v. -id), s.n., suprafață auxiliară ale cărei puncte se depărtează, pe verticală, de punctele suprafeței topografice terestre, cu distanțe egale cu altitudinile normale ale acestor puncte.

D

DACNO- „mușcare, mușcătură". ◇ gr. *dakno, ein* „a mușca" > fr. *dacno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *dacno-*. □ **~manie** (v. -manie), s.f., impuls patologic de a mușca.

DACRI-, v. **DACRIO-**. □ **~nom** (v. -nom$_3$), s.n., ulcer al căilor lacrimale; **~ops** (v. -ops), s.n., chist al glandei lacrimale.

DACRIO- „lacrimă, lacrimal". ◇ gr. *dakry, on* „lacrimă" > fr. *dacryo-*, engl. *id.*, germ. *dakryo-* > rom. *dacrio-*. □ **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a glandei lacrimale; **~cist** (v. -cist), s.n., sac lacrimal; **~cistectazie** (v. cist/o-, v. -ectazie), s.f., dilatație a sacului lacrimal; **~cistectomie** (v. cist/o-, v. -ectomie), s.f., operație chirurgicală de extirpare a sacului lacrimal; **~cistoblenoree** (v. cisto-, v. bleno-, v. -ree), s.f., scurgere mucilaginoasă prin sacul lacrimal; **~cistocel** (v. -cisto-, v. -cel$_2$) s.n., dilatare chistică a sacului lacrimal; **cistoptoză** (v. cisto-, v. -ptoză), s.f., relaxare exagerată a sacului lacrimal; **~cistorinostomie** (v. -cisto-, v. rino-, v. -stomie), s.f., restabilire chirurgicală a drenajului lacrimonazal; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care provoacă secreția lacrimală; **~hemoragie** (v. -hemo, v. -ragie), s.f., hemoragie a căilor lacrimale; **~id** (v. -id), adj., în formă de lacrimă; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., calcul lacrimal; **~pioree** (v. pio-, v. -ree), s.f., supurație a căilor lacrimale; *sin.* dacriopioză; **~pioză** (v. -pioză), s.f., dacriopioree*; **~ree** (v. -ree), s.f., secreție lacrimală abundentă.

-DACTIL „deget". ◇ gr. *daktylos* „deget" > fr. *-dactyle*, engl. *-dactyl* > rom. *-dactil*.

-DACTILIE „deget, digitație". ◇ gr. *daktylos* „deget" > fr. *-dactylie*, germ. *-daktylie*, engl. *-dactyly* > rom. *-dactilie*.

DACTILIO- „inel, pietre gravate". ◇ gr. *daktylios* „inel, verighetă" > fr. *dactylio-*, engl. *id.*, germ. *daktylio-* > rom. *dactilio-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a inelelor și a pietrelor prețioase gravate; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a arheologiei care se ocupă cu studiul inelelor și al pietrelor prețioase gravate; **~tecă** (v. -tecă), s.f., colecție de inele și de pietre prețioase gravate.

DACTILO- „deget, mașină de scris, digital". ◇ gr. *daktylos* „deget" > fr. *dactylo-*, engl. *id.*, germ. *daktylo-* > rom. *dactilo-*. □ **~carp** (v. -carp), adj., cu frunzele dispuse ca degetele unei mîini; **~fazie** (v. -fazie), s.f., mijloc de înțelegere între oameni prin semne convenționale făcute cu degetele; *sin.* dactilologie; **~graf** (v. -graf), s.m. și f., persoană care practică dactilografia; **~grafie** (v. -grafie), s.f., tehnica de a scrie la mașina de scris; **~gramă** (v. -gramă), s.f., urmă lăsată de degete, constituind un mijloc de identificare în antropometria judiciară; **~gripoză** (v. -gripoză), s.f., atitudine vicioasă, constînd într-o încovoiere permanentă a degetelor; **~id** (v. -id), adj., în formă de deget; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., dactilofazie*; **~megalie** (v. -megalie), s.f., creștere exagerată a degetelor; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat de înregistrare simultană a deplasării unui deget în trei direcții spațiale; **~plastie** (v. -plastie), s.f., operație de chirurgie plastică pentru refacerea degetelor distruse; **~ptere** (v. -pter), s.n.pl., specie de pești din ordinul acantopterigienilor, cu înotătoarele pectorale ca niște aripi; **~riză** (v. -riză$_1$), s.f., ramificație a rădăcinilor vegetale; **~scopie** (v. -scopie), s.f., procedeu în antropometria judiciară, de identificare a persoanelor pe baza amprentelor digitale; **~tecă** (v. -tecă), s.f., ferigă fosilă din carbonifer și permian, cu sporangii izolați și grupați în formă de degete, pe partea inferioară a pinulelor; **~zoizi** (v. -zoid), s.m.pl., indivizi din coloniile de hidrozoare, avînd rol tactil și de protecție.

DAFNO- „laur, dafin". ◇ gr. *daphne* „laur" > fr. *daphno-* > rom. *dafno-*. □ **~id** (v. -id), adj., cu înfățișare de laur.

DASI- „pilos, păros, cu peri, pilozitate". ◇ gr. *dasys* „păros, aspru" > fr. *dasy-*, engl. *id.* > rom. *dasi-*. □ **~ant** (v. -ant), adj., cu flori piloase; **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe acoperite de pilozitate; **~cerc** (v. -cerc), adj., cu coada păroasă; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze păroase și aspre; **~trih** (v. -trih), adj., care are fire de păr groase; **~ur** (v. -ur), s.m., marsupial australian arboricol, cu coada păroasă.

DATO- „crăpat, despicat". ◇ gr. *dateisthai* „a diviza, a tăia în două" > germ. *dato-*, engl. *id.* > rom. *dato-*. □ **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., mineral din grupa borosilicaților, întîlnit în crăpăturile rocilor magmatice.

DAUCI- „morcov". ◇ L *daucus* „morcov sălbatic" > fr. *dauci-*, engl. *id.* > rom. *dauci-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de morcov; *sin.* daucoid.

DAUCO- „morcov". ◇ gr. *daukon* „morcov sălbatic" > fr. *dauco-*, engl. *id.* > rom. *dauco-*. □ **~id** (v. id), adj., dauciform*.

DEC-, v. **DECA-**. ☐ **~ acant** (v. -acant), adj., cu zece spini; **~ andrie** (v. -andrie), s.f., grupă de plante cu zece stamine libere, în clasificarea linneană; **~ andru** (v. -andru), adj., cu androceul format din zece stamine; **~ atlon** (v. atlon), s.n., complex de zece probe atletice; **~ odont** (v. -odont), adj., cu zece dinți.

DECA- „zece, înzecit, de zece ori". ◇ gr. *deka* „zece" > fr. *déca-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *deka-* > rom. *deca-*. ☐ **~ cord** (v. -cord), s.n., instrument muzical asemănător cu harpa, avînd zece coarde; **~ edru** (v. -edru), s.n., figură geometrică avînd zece fețe; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu zece frunze sau foi; **~ gin** (v. -gin), adj., cu zece pistile; **~ ginie** (v. -ginie), s.f., grupă de plante cu zece pistile, în clasificarea linneană; **~ gon** (v. -gon$_2$), s.n., poligon cu zece laturi; **~ mer** (v. -mer), adj., compus din zece părți; **~ petal** (v. -petal), adj. (despre corolă) care are zece petale; **~ pod** (v. -pod), adj., care are zece picioare; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl. **1.** Ordin de moluște cefalopode care au zece tentacule. **2.** Ordin de crustacee superioare care posedă cinci perechi de picioare; **~ silab** (v. -silab), adj., s.m. (vers) compus din zece silabe; **~ stil** (v. -stil), adj., s.n. (templu) a cărui fațadă este compusă din zece coloane.

DECLINO- „declinație". ◇ L *declino, are* „a se îndepărta, a se abate" > fr. *declino-*, engl. *id.*, germ. *deklino-* > rom. *declino-*. ☐ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat cu care se măsoară variația declinației magnetice; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se determină declinația magnetică.

DECLIVO- „înclinare". ◇ L *declivus* „înclinat, în pantă" > fr. *déclivo-*, engl. *id.*, germ. *deklivo-* > rom. *declivo-*. ☐ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară înclinarea unei suprafețe.

DEFECTO- „deficiență, fisură". ◇ L *defectus* „lipsă, uzură, distrugere" > fr. *défecto-* > rom. *defecto-*. ☐ **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în defectologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul psihologic și pedagogic al copiilor cu deficiențe senzoriale și intelectuale; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat cu ajutorul căruia se descoperă defectele pieselor metalice; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., procedeu de examinare a materialelor și a pieselor în vederea descoperirii defectelor acestora.

DEFERENT-, v. **DEFERENTO-**. ☐ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie a canalului deferent.

DEFERENTO- „canalul deferent". ◇ L *deferens., ntis* „care cară", care duce mai departe" > fr. *déférento-* > rom. *deferento-*. ☐ **~ veziculografie** (v. veziculo-, v. -grafie), s.f., examen radiologic al canalului deferent și al veziculei seminale.

DEFLECTO- „îndepărtare, deflație". ◇ L *deflecto, ere* „a se îndepărta, a se abate" > fr. *déflecto-*, engl. *id.* > rom. *deflecto-*. ☐ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat folosit pentru determinarea cantității de sol transportat prin deflație.

DEI- „zeu, divinitate". ◇ L *deus* „zeu, zeitate" > fr. *déi-*, engl. *id.* > rom. *dei-*. ☐ **~ cid** (v. cid), s.m., f. și n. **1.** S.m. și f. Ucigaș al unui zeu. **2.** S.n. Ucidere a unei zeități; **~ form** (v. -form), adj., cu atribute de zeitate.

DEINO-, v. **DINO-$_1$**.

-DEL „vizibil, clar, evident". ◇ gr. *delos* „aparent, vizibil" > fr. *-dèle*, engl. *id.* > rom. *-del*.

-DELF „matrice, marsupiu". ◇ gr. *delphys* „matrice, pîntece" > fr. *-delphe* > rom. *-delf*.

-DELFIE „uter, vagin, matrice, col uterin". ◇ gr. *delphys* „uter, matrice" > fr. *-delphie*, germ. *id.* > rom. *-delfie*.

DELO- „evident, definit, vizibil". ◇ gr. *delos* „evident, definitiv" > fr. *délo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *delo-*. ☐ **~ morf** (v. -morf), adj. (despre papile) cu aspect denivelat.

DELTO- „triunghi, triunghiular, deltaic". ◇ gr. *delta* „Δ" > fr. *delto-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *delto-*. ☐ **~ id** (v. -id), adj., s.m. **1.** Adj. În formă de triunghi. **2.** S.m. Mușchi triunghiular din regiunea umărului.

-DEM „populație, grup de ființe". ◇ gr. *demos* „popor" > fr. *-dème*, engl. *id.* > rom. *-dem*.

DEM-, v. **DEMO-**. ☐ **~ agog** (v. -agog), s.m. și f. **1.** Conducător al unei grupări democratice, în antichitate. **2.** Persoană care caută să-și creeze popularitate prin discursuri emfatice, prin promisiuni mincinoase etc.; **~ agogie** (v. -agogie), s.f., metodă și atitudine politică de înșelare a poporului prin promisiuni ademenitoare; **~ ecologie** (v. eco-$_1$, v. -logie$_1$), s.f., disciplina care se ocupă cu studiul ecologic al structurii și dinamicii populațiilor.

DEMI- „lume, univers". ◇ gr. *demios* „relativ la popor" > fr. *demi-*, it. *id.* > rom. *demi-*. ☐ **~ urg** (v. -urg), s.m. **1.** Creator al universului în filozofia platoniciană. **2.** Conducător al unor cetăți antice grecești.

-DEMIE „populație, locuitori". ◇ gr. *demos* „popor" > fr. *-démie*, germ. *id.*, it. *-demia* > rom. *-demie*.

DEMO- „popor, populație, colectivitate". ◇ gr. *demos* „populație, popor" > fr. *démo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *demo-*. ☐ **~ crat** (v. -crat), s.m. și f. (adept) al democrației; **~ crație** (v. -crație), s.f., formă politică de organizare a societății, în care puterea este exercitată de masele populare; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de aglomerație de oameni; **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în demografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină socială care studiază statistic fenomenele și procesele din cadrul colectivităților umane; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință care studiază creațiile și tradițiile populare; *sin.* demopsihologie; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., demografie teoretică; **~ psihologie** (v. psiho-, v. -logie$_1$), s.f., demologie*; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., disciplină care are ca obiect cunoașterea opiniei publice prin mijloace statistice; **~ tehnografie** (v. tehno-, v. -grafie), s.f., tehnică a descrierii fenomenelor folclorice.

DEMONO- „demon, diavol". ◇ gr. *daimon* „zeu, ființă supranaturală" > fr. *démono-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *dämono-* > rom. *demono-*. ☐ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de diavoli; **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., autor al unor scrieri despre demoni; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care

tratează despre credințele religioase referitoare la demoni; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., adorație a demonilor; **~ latru** (v. -latru), adj., s.m. și f. (persoană) care adoră demonii; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul demonilor; **~ manie** (v. -manie), s.f., tulburare mintală care constă în credința de a fi stăpînit de forțe diabolice; *sin.* demonopatie; **~ patie** (v. -patie), s.f., demonomanie*.

DENDRO- „copac, arbore, arbust". ◇ gr. *dendron* „arbore, copac" > fr. *dendro-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *dendro-*. □ **~ auxograf** (v. auxo-, v. -graf), s.n., aparat care înregistrează variația în timp a creșterii în diametru a arborilor; **~ auxometru** (v. auxo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat folosit pentru măsurarea creșterii în diametru a arborilor pe intervale scurte, în cursul sezonului de vegetație; **~ biont** (v. -biont), adj., s.n. (organism) care trăiește pe trunchiul copacilor; **~ climatologie** (v. climato-, v. -logie$_1$), s.f., procedeu de studiere a perioadelor climatice din trecut pe baza schimbărilor anuale a grosimii inelelor arborilor; **~ cronologie** (v. crono-, v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu determinarea vîrstei plantelor lemnoase pe baza studiului inelelor anuale formate prin creșterea în grosime a rădăcinii și a tulpinii; **~ fag** (v. -fag), adj. (despre insecte) care se hrănește cu țesutul lemnos al arborilor; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., dragoste obsesivă pentru copaci; **~ fiză** (v. -fiză), s.f., parafiză falsă ramificată neregulat; **~ fori** (v. -for), s.m. pl., purtători de arbori tineri la procesiunile închinate zeiței Cibele și lui Bachus; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descrierea sistematică a arborilor; **~ id** (v. -id), adj., s.n. pl. **1.** Adj. În formă de arbore sau arbust; **2.** S.m.pl. Graptoliți*; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., adorare a arborilor; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.m., arbore fosil petrificat; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în dendrologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul arborilor; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care studiază metodele de măsurare a volumului arborilor; *sin.* taxație forestieră; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se determină înălțimea și grosimea arborilor netăiați; **~ morf** (v. -morf), adj., cu înfățișare de arbore sau de arbust.

DENDRON (-DENDRU) „copac, arbore". ◇ gr. *dendron* „copac, arbore" > L sav. *-dendrum*, fr. *-dendron*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-dendron* și *-dendru*.

-DENDRU, v. **-DENDRON.**

DENSI- „dens, densitate". ◇ L *densus* „dens, compact, des" > fr. *densi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *densi-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori dese; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu radiochimiografic care se bazează pe variațiile de intensitate a fasciculului de raze X, în urma trecerii lui printr-un organ în activitate; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă care permite corelarea densităților exprimate în diferite unități de măsură; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ansamblul procedeelor de măsurare a densității substanțelor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat la măsurarea densității lichidelor.

DENSITO- „opacitate". ◇ L *densitas* „grosime, densitate" > fr. *densito-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *densito-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se determină opacitatea materialelor fotografice.

DENSO- „permeabilitate, opacitate". ◇ L *densus* „des, dens" > germ. *denso-*, engl. *id.* > rom. *denso-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., densitometru înregistrator; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se determină permeabilitatea la aer a hîrtiei.

-DENT „dinte, dentar". ◇ L *dens, tis* „dinte" > fr. *-dent*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-dent*.

DENTI- „dinte, dințat". ◇ L *dens, ntis* „dinte" fr. *denti-*, engl. *id.* > rom. *denti-*. □ **~ cid** (v. -cid), adj. (despre capsule cu fructe) care se deschide prin dinți; **~ fer** (v. -fer), adj. (despre frunze și foliole) care este înzestrat pe margine cu dinți; **~ form** (v. -form), adj., în formă de dinte; **~ metru** (v.-metru$_1$), s.n., instrument chirurgical pentru măsurarea perimetrului dentar; **~ rostru** (v. -rostru), adj. (despre cioc) cu mandibula superioară zimțată.

DENTO- „dinte, dentar". ◇ L *dens, ntis* „dinte" > fr. *dento-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *dento-*. □ **~ nomie** (v. -nomie), s.f., clasificare a dinților.

DEO- „divinitate, zeitate". ◇ L *deus* „zeu, zeitate" > fr. *déo-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *deo-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., parte a mitologiei care se ocupă cu studiul divinităților.

DEONTO- „obligație, uzanță". ◇ gr. *deon, ontos* „datorie, obligație" > fr. *déonto-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *deonto-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., totalitatea normelor și obligațiilor etice ale unei profesiuni.

DEPRESIO- „depresiune". ◇ L *depressio* „adîncitură, înfundare" > fr. *depresso-* > rom. *depresio-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., manometru pentru măsurarea depresiunii din lucrările miniere.

DEPRIMO- „depresiune". ◇ L *deprimo, ere* „a se afunda, a apăsa în jos" > fr. *déprimo-* > rom. *deprimo-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea diferențelor de presiune în mine.

DER-, v. **DERO-.** □ **~ adelf** (v. -adelf), s.m., monstru dublu monocefalian; **~ encefal** (v. -encefal), adj., s.m. și f. (monstru) care prezintă derencefalie; **~ encefalie** (v. -encefalie), s.f., monstruozitate constînd în dezvoltarea rudimentală a craniului, cu o anomalie marcată a creierului care rămîne în vertebrele cervicale superioare bifide.

-DERM (-DERMĂ) „piele, mucoasă, tegument, strat cutanat". ◇ gr. *derma* „piele" > fr. *-derme*, germ. *-derm*, engl. *id.* it. *-derma* > rom. *-derm* și *-dermă*.

DERM-, v. **DERMO-.** □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., operație chirurgicală de excizie a unei porțiuni din piele.

DERMA- „piele, tegument, membrană; membranos, cutanat". ◇ gr. *derma* „piele" > fr. *derma-* rom. *derma-*. □ **~ ptere** (v. -pter), s.n. pl., ordin de insecte cu aripile membranoase, avînd ca reprezentant urechelnița; **~ tom** (v. -tom), s.n. **1.**

instrument chirurgical pentru tăierea unor fragmente de piele pentru grefe. 2. Zonă a pielii corespunzînd ramificațiilor unui nerv rahidian; **~ trop** (v. -trop), adj., dermotrop *.

DERMAT-, v. **DERMATO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., nevralgie a pielii care apare în anumite forme de reumatism, gută etc.; *sin.* dermatodinie; **~ emie** (v. -emie), s.f., aflux de sînge la nivelul pielii; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., dermatalgie *.

DERMATO- „piele, tegument, mucoasă, țesut cutanat". ◇ gr. *derma, atos* „piele" > fr. *dermato-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *dermato-*. □ **~ caliptrogen** (v. -caliptro-, v. -gen$_1$), s.n., țesutul meristematic formînd caliptra și stratul pilifer al rădăcinii; **~ ciste** (v. -cist), s.n. pl., peri umflați, prezenți pe sporoforul unor ciuperci; **~ fite** (v. -fit), s.n.pl., ciuperci microscopice care parazitează pielea și anexele ei; **~ fiție** (v. -fiție), s.f., boală de piele provocată de ciuperci, parazite, localizate în pielea capului, în țesutul subcutanat și la rădăcina părului; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a nu contracta boli de piele; **~ gen** (v. -gen$_1$), s.n., țesut meristematic care generează epiderma primară; **~ glife** (v. -glif), s.f. pl., creste papilare; **~ graf** (v. -graf), adj., s.n. (creion) care servește la machiaj; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere anatomică a pielii; **~ id** (v. -id), adj., care se aseamănă cu pielea; **~ liză** (v. -liză), s.f., afecțiune congenitală, manifestată prin flasciditate și prin tendința de a se forma pliuri la nivelul pielii și al țesutului subcutanat; **~ log** (v. log), s.m. și f., specialist în dermatologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a medicinii care studiază și care tratează bolile de piele; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., proces de înmuiere a pielii; **~ mer** (v. -mer), s.n., teritoriu cutaneu care corespunde unui metamer medular; **~ micete** (v. -micete), s.f. pl., ciuperci din grupul fungilor imperfecți care parazitează pielea și anexele ei, producînd dermatomicoze; **~ patie** (v. -patie), s.f. maladie a pielii; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., protoplasmă vie, făcînd parte din membrana celulară; **~ plast** (v. -plast), s.n., citoplasma și nucleul, înconjurate de o membrană solidă, formînd un aparat vegetativ; **~ ree** (v. -ree), s.f., transpirație abundentă, care survine în anumite boli febrile; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., întărirea patologică a țesutului cutanat; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare medicală a pielii cu ajutorul unui microscop special; **~ spasm** (v. -spasm), s.n., mișcare spasmodică a mușchilor pilomotori, însoțită de erecția fibrelor de păr; **~ venerologie** (v. venero-, v. -logie$_1$), s.f., parte a medicinii care se ocupă cu studiul bolilor de piele și venerice; **~ zomi** (v. -zom), s.m. pl. 1. Corpusculi care apar în celulele vegetale, în timpul anafazei. 2. Particule care formează membrana celulară; **~ zoonoză** (v. zoo-, v. -noză), s.f., boală de piele foarte contagioasă, provocată de paraziți animali microscopici.

-DERMĂ, v. **-DERM**.

-DERMIE „piele, tegument, țesut cutanat, mucoasă". ◇ gr. *derma* „piele" > fr. *-dermie*, germ. *id.*, engl. *-dermy*, it. *-dermia* > rom. *-dermie*.

DERMO- „mucoasă, piele, tegument, țesut cutanat, coriaceu". ◇ gr. *derma* „piele" > fr. *dermo-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *dermo-*. □ **~ blast** (v. -blast) s.n., parte a mezodermului care dă naștere corionului; **~ deză** (v. -deză), s.f., procedeu de chirurgie ortopedică de limitare a mișcării anormale a unei articulații, cu ajutorul unui ligamanet de piele; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., tendință specială a tegumentelor unor persoane de a reacționa prin leziuni papuloase urticariene la cele mai mici excitații; *sin.* urticarie factice; **~ id** (v. -id), adj., care se aseamănă cu pielea; **~ lexie** (v. -lexie), s.f., capacitate de a identifica litere sau desene trasate pe pielea proprie, fără a le putea urmări vizual; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., rocă magmatică a cărei suprafață este brăzdată de forme de scurgere cu aspect de solzi sau de lobi ramificați; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., megalodermie*; **~ ptere** (v. -pter), s.n. pl., ordin de mamifere exotice, arboricole, erbivore și cățărătoare, adaptate la zborul planat cu ajutorul unei membrane tegumentare care le unește capul, membrele și coada; **~ trop** (v. -trop). adj. (despre bacterii și virusuri) care prezintă afinitate pentru mucoase și tegumente; *sin.* dermatrop.

DERO- „gît". ◇ gr. *dere* „gît" > fr. *déro-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *dero-*. □ **~ didim** (v. -didim), s.m., făt teratologic avînd un singur corp cu două gîturi și două capete; *sin.* derodim; **~ mel** (v. -mel$_1$), s.m., monstru care prezintă un membru supranumerar atașat de gît sau de maxilar; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a gîtului unui făt mort, a cărui extracție este imposibilă.

DESERTI- „pustiu, deșert". ◇ L *desertum* „pustiu, deșert" > fr. *deserti-*, engl. *id.* > rom. *deserti-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește în regiunile aride.

DESM-, v. **DESMO-**. □ **~ ectazie** (v. -ectazie) s.f., dilatare a ligamentelor; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., durere localizată la nivelul ligamentelor unei articulații; **~ odont** (v. -odont), adj. (despre lamelibranhiate) care prezintă dinți de origine ligamentară.

-DESMĂ „legătură, ligament". ◇ gr. *desmos* „legătură, bandaj" > germ. *-desma*, engl. *id.*, fr. *-desme* > rom. *-desmă*.

DESMIE „ligament, legătură, fascicul". ◇ gr. *-desma* „ligament, bandă" > fr. *-desmie*, germ. *id.*, engl. *-desmy* > rom. *-desmie*.

DESMIO- „unit, atașat, legat". ◇ gr. *desmios* „care leagă" > fr. *desmio-*, engl. *id.* > rom. *desmio-*. □ **~ gnat** (v. -gnat), s.m., făt dublu teratologic care prezintă un cap parazit suplimentar, atașat de maxilarul inferior cu ajutorul unui ligament muscular.

DESMO- (DEZMO-) „bandă, ligament, fascicul, legătură; ligamentar, fascilat". ◇ gr. *desmos* „legătură, ligament" > fr. *desmo-*, it. *id.* germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *desmo-* și *dezmo-*. □ **~ ceras** (v. -ceras), s.m., amonit din sedimentele cretacicului inferior, cu cochilie aproape involută și ornamentată cu coaste rare, arcuite și despărțite prin striuri intermediare fine; **~ cite** (v. -cit), s.n. pl., celule ale țesutului de suport; **~ condrie** (v. -condrie), s.f., incluziune citoplasmatică granulară;

~ core (v. -cor), s.f.pl., plante care se răspîndesc cu ajutorul semințelor spinoase sau țepoase; **~ drom** (v. -drom), adj. (despre un mecanism) la care legăturile dintre elemente asigură o mișcare univocă și complet determinată a oricărui element mobil condus; **~ dromie** (v. -dromie), s.f., proprietatea de a fi desmodrom; **~ gen** (v. -gen$_1$), s.n., țesut meristematic, format din celule alungite, care generează țesutul vascular primar; **~ glicogen** (v. glico-, v. -gen$_1$), s.n., glicogen prezent in țesutul interstițial sub formă combinată cu o proteină; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a ligamentelor; **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de ligament anatomic; **~ liză** (v. -liză), s.f., ruptură a legăturii dintre diferitele elemente ale unei molecule simple, pe calea oxidației; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul ligamentelor; **~ patie** (v. -patie), s.f., maladie a ligamentelor; **~ patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., patologie a ligamentelor; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a ligamentelor; **~ picnoză** (v. -picnoză), s.f., scurtare operatorie a ligamentelor rotunde, prin fixarea lor la peretele anterior al vaginului; **~ plastic** (v. -plastic), adj., care provoacă sau care produce aderențe anatomice; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a ligamentelor distruse; **~ rexă** (v. -rexă), s.f., ruptură a ligamentelor articulare; *sin.* desmorexie; **~ rexie** (v. -rexie), s.f., desmorexă*; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a ligamentelor articulare; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre compuși) care prezintă desmotropie; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., tip de tautomerie în care formele izomere pot fi izolate și puse în evidență ca substanțe chimice; **~ zomi** (v. -zom), s.m.pl., formațiuni corpusculare inframicroscopice care alcătuiesc o punte intercelulară.

-DESMOZĂ „ligament, legătură". ◇ gr. *desmos* „bandă, legătură" > fr. *-desmose*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-desmoză.*

DETRITI- „detritus, detritic". ◇ L *detritus* „sfărîmat, măcinat" > fr. *détriti-* > rom. *detriti-.* □ **~ col** (v. -col$_1$), care trăiește de obicei în depozitele detritice; **~ vor** (v. -vor), adj. (despre un organism) care se hrănește cu detritusuri.

DEUTERO- „al doilea, secund, dedublare". ◇ gr. *deuteros* „al doilea" > fr. *deutéro-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *deutero-.* □ **~ cel** (v. -cel$_1$), s.n., cavitate în interiorul corpului animalelor metazoare, în care se află organele; *sin.* celom; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., fuziune nucleară specială, posterioară actului sexual, intîlnită la criptogame; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., grup eterogen de ciuperci cărora le lipsește sau nu li se cunoaște încă forma perfectă de fructificație; *sin.* fungi imperfecți; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., schimbarea formei cristalelor minerale, datorită unor factori externi; **~ patie** (v. -patie), s.f., maladie secundară a altei stări patologice; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., incluziuni citoplasmatice inerte, formate din pigmenți, substanțe grase etc.; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., stare psihică patologică sub imperiul căreia bolnavul vede imaginea sa dedublată; **~ tochie** (**~ tokie**) (v. -tochie), s.f., înmulțire partenogenetică, din care rezultă indivizi de ambele sexe.

DEVIO- „deviere, deviație". ◇ L tz. *devio, are* „a se îndepărta, a devia" > fr. *dévio-*, *it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *devio-.* □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument cu care se măsoară deviația de frecvență a unei unde modulate în frecvență. **2.** Aparat pentru măsurarea deviației musculare oculare, cu înscrierea rezultatelor pe o schemă.

DEXIO- „spre dreapta, la dreapta". ◇ gr. *dexios* „plasat la dreapta" > fr. *dexio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *dexio-.* □ **~ cardie** (v. -cardie), s.f., dextrocardie*; **~ stil** (v. -stil), adj. (despre flori) care are stilele curbate spre dreapta; **~ trop** (v. -trop), adj. **1.** (Despre flori) Care are stilele curbate la dreapta. **2.** (Despre organe vegetale) Răsucit sau curbat de la stînga spre dreapta; *sin.* dextrogir, dexiotropic; **~ tropic** (v. -tropic), adj., dexiotrop* (2).

-DEXTRIE „îndeminare, abilitate". ◇ L *dexter* „drept, potrivit, dibaci" > fr. *-dextrie*, germ. *id.* > rom. *-dextrie.*

DEXTRO- „dreapta, în partea dreaptă" ◇ L *dextra* „partea dreaptă, mîna dreaptă" > fr. *dextro-*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. dextro-. □ **~ cardie** (v. -cardie), s.f., anomalie care constă în situarea inimii în hemitoracele drept; *sin.* dexiocardie; **~ cardiogramă** (v. cardio-, v. -gramă), s.f., prima fază a unei angiocardiografii, constînd în opacifierea cavității drepte a inimii și a arterei pulmonare; **~ gastrie** (v. -gastrie) s.f., situare a stomacului în partea dreaptă a abdomenului; **~ gir** (v. -gir), adj. **1.** (Despre substanțe) Care deviază spre dreapta planul luminii polarizate. **2.** (Despre organe vegetale) Dexiotrop* (2).

-DEXTRU „dreapta, spre partea dreaptă". ◇ L *dexter* „la dreapta, drept" > fr. *-dextre* > rom. *-dextru.*

-DEZĂ „legătură, ligament, bandă". ◇ gr. *desis* „legare, fixare" > fr. *-dèse*, germ. *id.* > rom. *-deză.*

-DEZIE „divizare, diviziune". ◇ gr. *daio, ein* „a diviza, împărți" > fr. *-désie*, germ. *-däsie* > rom. *-dezie.*

DEZMO-, v. **DESMO-**.

DI- „doi, de două ori, îndoit, dublat". ◇ gr. *dis* „de două ori" > fr. *di-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.*>rom. *di-*.□ **~ adelf** (v. -adelf), adj., s.n. (androceu) cu staminele unite prin filamentele lor, formînd două fascicule separate; **~ andrie** (v. -andrie), s.f., fecundare a unui ovul normal de către doi spermatozoizi; **~ andru** (v. -andru), adj. (despre androceu) care este format din două stamine cu filamente libere; **~ bionte** (v. -biont), adj., s.f.pl. (plante) care prezintă gametofitul și sporofitul separate, ducînd o viață independentă unul de celălalt; **~ bioză** (v. -bioză), s.f., conviețuire a epibiotului și a hipobiotului; **~ cariobiont** (v. cario-$_1$, v. -biont), s.n., organism cu aparatul vegetativ format din celule binucleate; **~ cariocit** (v. cario-$_1$, v. -cit), s.n., celulă binucleată; **~ cariofază** (v. cario-$_1$, v. -fază), s.f., conjugare a perechilor de nuclei haploizi, la reproducerea unor asco-

micete; *sin.* dihaplofază; **~ cariopsă** (v. cari/o$_1$-, v.-opsă), s.f. tip de fruct uscat, format din două cariopse; **~ cefal** (v. -cefal), s.m., făt teratologic caracterizat prin existența a două capete unite; *sin.* diplocefal; **~ centric** (v. -centric), adj., cu două centromere; **~ ceras** (v. -ceras), s.m., gen fosil de lamelibranhiate, cu cochilia cu valve groase și vîrfurile răsucite în formă de corn; **~ cinodont** (v. cin/o-, v. -odont), s.m., gen fosil de reptile teromorfe din permian și triasic, avînd premaxilarele transformate într-un cioc cornos, iar caninii în defense; **~ clin** (v. -clin), adj. (despre organisme) la care organele sexuale masculine și feminine se diferențiază pe indivizi separați; **~ corie** (v. -corie$_1$), s.f., anomalie constînd în prezența a două pupile în același ochi; **~ croic** (v. -croic), adj. **1.** (Despre substanțe) Care prezintă proprietatea de a oferi colorații diferite după circumstanțele în care se face observarea. **2.** (Despre plante) Ale căror flori sînt de două culori; **~ cromatic** (v. -cromatic), adj., care prezintă două culori; **~ cromatopsie** (v. cromat/o-, v. -opsie), s.f., anomalie a ochiului care nu poate distinge decît două dintre culorile fundamentale; **~ cromofilie** (v. cromo-, v. -filie$_1$), s.f., caracteristică a unei celule sau a unui țesut organic de a se colora și cu un acid și cu o bază; **~ dactil** (v. -dactil), adj., care are două degete; **~ delfi** (v. -delf), adj., s.m.pl. **1.** Adj. Cu matrice dublă. **2.** S.m.pl. Marsupiale fosile carnivore mai mici decît cangurul; **~ delfie** (v. -delfie), s.f., malformație congenitală a aparatului genital feminin constînd în coexistența a două vagine, a două coluri și a două utere; **~ dinam** (v. -dinam), adj. (despre androceu) format din patru stamine, dintre care două cu filamente mai lungi și două cu filamente mai scurte; **~ dinamic** (v. -dinamic), adj. (despre flori) cu două stamine lungi și cu două mai scurte; **~ dinamie** (v. -dinamie), s.f., heterostilie cu două stamine mai lungi și cu două mai scurte prezente la labiate; **~ diploid** (v. diplo-, v. -id), adj. (despre organisme) cu un număr dublu de cromozomi diploizi în celulele somatice ale ambilor părinți; **~ drom** (v. -drom), adj. (despre un organ vegetal) răsucit de două ori; **~ edru** (v. -edru), adj., s.n. **1.** Adj. Care este determinat de intersecția a două planuri. **2.** S.n. Figură geometrică formată de două semiplane mărginite de dreapta lor de intersecție; **~ encefal** (v. -encefal), s.n., parte a encefalului situată între trunchiul cerebral și emisferele cerebrale; **~ encefalopatie** (v. encefalo-, v. -patie), s.f., stare patologică a diencefalului; **~ entomofilie** (v. entomo-, v. -filie$_1$), s.f., însușire a unor plante ale căror flori sînt polenizate de anumite insecte, iar altele de alte insecte; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., care are două frunze; **~ filetic** (v. -filetic), adj. (despre un organism) care provine din două linii de descendență; **~ fitic** (v. -fitic), adj. (despre paraziți) care trăiește pe două plante gazdă; **~ fotic** (v. -fotic), adj., cu două fețe inegal luminate; **~ ftong** (v. -ftong), s.m., emisiune vocalică formată dintr-o vocală și o semivocală, pronunțate în aceeași silabă; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., fenomen particular întîlnit la unele angiosperme, la care doi gameți masculi produc o dublă fecundație; **~ geneză** (v -geneză), s.f. **1.** Însușire a unor viețuitoare de a avea două moduri de reproducere: sexuată și asexuată. **2.** Alternare a generațiilor în ciclul de dezvoltare al unor plante; **~ genic** (v. -genic), adj. **1.** (Despre un caracter) Condiționat de două perechi de gene sau de două gene independente. **2.** (Despre un organism) Care are pe orice locus două gene cu acțiune diferită; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., tip de înmulțire care se realizează prin contribuția celor două sexe; **~ gin** (v. -gin), adj. (despre gineceu) care este format din două pistile sau din două carpele; **~ ginie** (v. -ginie), s.f., stare a unui organism cu două seturi cromozomiale materne; **~ glifă** (v. -glif), s.f., consolă cu două caneluri în cruce; **~ glosie** (v. -glosie), s.f., formă de schistoglosie în care părțile laterale ale limbii nu au fuzionat; **~ gnat** (v. -gnat), s.m., făt teratologic cu două mandibule; **~ gonie** (v. -gonie), s.f. prezența atît a organelor sexuale masculine, cît și feminine; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., examen radiologic care permite realizarea unei imagini în două situații funcționale diferite; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., semn dublu folosit pentru a indica o articulare unică; **~ haplofază** (v. haplo-, v. -fază), s.f., dicariofază*; **~ haploid** (v. haplo-, v. -id), adj., cu două perechi de nuclei haploizi; **~ heteromonoxenie** (v. hetero-, v. mono-, v. -xenie), s.f., dublă posibilitate de evoluție monoxenă și heteroxenă a unor paraziți; **~ heteroxen** (v. hetero-, v. -xen), adj., referitor la ciclul evolutiv al unor paraziți care folosesc în dezvoltarea lor două gazde; **~ lemă** (v. -lemă$_2$), s.f., raționament disjunctiv-ipotetic care pune două alternative, dintre care trebuie aleasă una, deși ambele duc la aceeași concluzie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Sens echivoc. **2.** Operă dramatică cu două acțiuni distincte; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., divizare fiziologică sau patologică a gameților masculi sau femeli în două categorii de mărimi; **~ mer** (v. -mer), adj., s.m. **1.** Adj. (Despre organe vegetale) Care este divizat în două părți. **2.** S.m. Compus chimic rezultat din combinarea a două molecule din aceeași specie de substanțe; **~ merospor** (v. mero-, v. -spor), s.m., didimospor*; **~ metrie** (v. -metrie$_2$), s.f., anomalie congenitală constînd în prezența unui uter dublu la aceeași femeie; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.m., vers antic format din două măsuri sau din patru picioare; **~ mixie** (v. -mixie$_1$), s.f., fuziune a doi gameți diferiți; **~ monoecie** (v. mon/o-, v. -oecie), s.f., prezența a două feluri de flori pe aceeași plantă; **~ morf** (v. -morf), adj. **1.** Cu două înfățișări deosebite. **2.** Care poate cristaliza sub două forme diferite; **~ morfie** (v. -morfie), s.f., existența a două forme deosebite la aceeași specie animală sau vegetală; *sin.* dimorfism; **~ odă** (v. -odă), s.f., tub electronic format din doi electrozi; **~ oic** (v. -oic), adj. (despre plante) care are florile femele și mascule situate pe indivizi deosebiți ai aceleiași specii; **~ petal** (v. -petal), adj. (despre corolă) care are două petale; **~ piren** (v. -piren), adj., care are două semințe osoase; **~ planetic** (v. -planetic), adj. (despre zoospori) cu două stadii

de mobilitate; **~plazie** (v. -plazie), s.f., despicare în două a unui organ vegetal axial; **~plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a ambelor jumătăți corporale; *sin.* hemiplegie dublă; **~pod** (v. -pod), adj. **1.** (Despre versuri) Format din două picioare metrice. **2.** (Despre animale) Care are două membre sau două organe analoage picioarelor; **~podie** (v. -podie), s.f., unitate metrică în prozodia antică, formată dintr-un grup de două picioare; **~pter** (v. -pter), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Care are două aripi. **2.** S.n.pl. **Ordin** de insecte cu două aripi și cu aparatul bucal adaptat pentru supt. **3.** S.n. Templu antic înconjurat cu două rînduri de coloane; **~silab** (v. -silab), s.n. **1.** Picior de vers de două silabe. **2.** Cuvînt cu două silabe; **~sperm** (v. -sperm), adj. (despre fructe) care conține două semințe; **~spermie** (v. -spermie), s.f., fecundație la care iau parte doi gameți masculi și unul femel; **~stih** (v. -stih), adj., s.n., **1.** S.n. Grup de două versuri cu structută metrică (de obicei) deosebită și care formează o strofă. **2.** Adj. (Despre organe vegetale alterne) Dispus pe două rînduri sau serii opuse de o parte și de alta a unui ax; **~stil** (v.-stil), adj., s.n. **1.** S.n. și adj. (Edificiu) care are două coloane situate frontal. **2.** Adj. (Despre flori) Care este prevăzut cu două stile; **~stom** (v. -stom), s.m., vierme parazit de formă plată, care se instalează în ficatul erbivorelor; **~stomie** (v. -stomie), s.f., duplicarea congenitală a gurii; **~trih** (v. -trih), adj. (despre bacterii) care prezintă doi flageli la o extremitate; **~trop** (v. -trop), adj. (despre organe vegetale) răsucit de două ori; **~xen** (v. -xen), adj. (despre un parazit) care în ciclul său evolutiv se dezvoltă pe două gazde; **~zomie** (v. -zomie), s.f. **1.** Prezența în celulă a două garnituri cromozomice structural identice. **2.** Prezența în celulele somatice haploide a doi cromozomi omologi.

DIABETO- „diabet, diabetic". ◇ gr. *diabetes* „scurgere continuă" > fr. *diabéto-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *diabeto-*. □ **~gen** (v. -gen_1), adj., care produce diabet; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în diabetologie; **~logie** (v. -$logie_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul afecțiunilor diabetice.

DIADOCO- „succesiune, succedare". ◇ gr. *diadokhos* „care succedă" > fr. *diadocho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *diadoco-* > rom. *diadoco-*. □ **~chinezie (~kinezie)** (v. -chinezie), s.f., capacitate de a executa mișcări alternative rapide în succesiune ritmică.

DIAFANO- „transparent, vizibil, transparență, vizibilitate". ◇ gr. *diaphanes* „transparent, diafan" > fr. *diaphano-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *diafano-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu de tipărire cu cerneluri transparente pe celofan, celuloid etc.; tipar transparent; **~metrie** (v. -$metrie_1$), s.f., determinare a gradului de transparență a substanțelor lichide, solide sau gazoase; **~metru** (v. -$metru_1$), s.n. **1.** Instrument pentru măsurarea transparenței hîrtiei. **2.** Instrument pentru determinarea vizibilității. **3.** Aparat cu care se determină gradul de tulburare a apei prin măsurarea transparenței ei; **~scop** (v. -scop), s.n. **1.** Aparat utilizat în diafanoscopie. **2.** Aparat folosit la identificarea semințelor seci pe baza ransparenței lor; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a cavităților naturale ale corpului prin transparență sub acțiunea unei surse luminoase.

DIAFRAGMATO- „diafragmă". ◇ gr. *diaphragma, atos* „perete, despărțitură" > fr. *diaphragmato-* > rom. *diafragmato-*. □ **~cel** (v. -cel_2), s.n., hernie a viscerelor abdominale printr-un orificiu al diafragmei.

DIALECTO- „grai, dialect". ◇ gr. *dialektos* „grai, vorbire" > fr. *dialecto-*, engl. *id.*, germ. *dialekto-* > rom. *dialecto-*. □ **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în dialectologie; **~logie** (v. -$logie_1$), s.f., disciplină care studiază graiurile și dialectele unei limbi; *sin.* glotologie (1).

DIALI- „separare, despărțire; izolat, liber". ◇ gr. *dialyo, ein* „a separa, a despărți" > fr. *dialy-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *diali-*. □ **~desmie** (v. -desmie), s.f., separarea stelului în fascicule independente, în tulpina unor monocotiledonate; *sin.* dialistelie; **~fil** (v. -fil_2), adj., cu frunze separate; **~petal** (v. -petal), adj., s.f.pl. **1.** Adj. A cărui corolă are petalele libere, neconcrescute. **2.** S.f.pl. Subclasă de plante angiosperme dicotiledonate, ale căror flori **au** corola cu petalele separate pînă la bază; **~stel** (v. -stel), adj. (despre tulpină) care prezintă mai mulți cilindri centrali separați; **~stelie** (v. -stelie), s.f., dialidesmie*.

DIASTEMATO- „fisurare, despicare, separare". ◇ gr. *diastema, atos* „interval, distanță" > fr. *diastémato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *diastemato-*. □ **~caulie** (v. -caulie), s.f., monstruozitate caracterizată prin fisurarea longitudinală a trunchiului; **~cranie** (v. -cranie), s.f., monstruozitate caracterizată printr-o despicare a craniului; **~gnatie** (v. -gnatie), s.f., anomalie congenitală, caracterizată prin fisurarea longitudinală a mandibulei; **~mielie** (v. -mielie), s.f., dublare congenitală a măduvei spinării, asociată cu formarea unui sept osos sau cartilaginos în peretele posterior al canalului vertebral; *sin.* diplomielie.

DIASTEMO- „spațiu, distanță". ◇ gr. *diastema* „interval, distanță" > fr. *diastémo-* > rom. *diastemo-*. □ **~metrie** (v. -$metrie_1$), s.f., ansamblul metodelor și procedeelor de măsurare indirectă a distanțelor, prin utilizarea telemetrelor și tahimetrelor.

-DICEE „dreptate, justiție". ◇ gr. dike „*justiție*" > fr. *-dicée*, it. *-diceea* > rom. *-dicee*.

DICHO-, v. **DICO-**.

DICO- (DICHO-, DIHO-), „în două părți" ◇ gr. *dikha* „în două" > fr. *dicho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *dico-*, *dicho-* și *diho-*. □ **~fiză (dihofiză)** (v. -fiză), s.f., parafiză ramificată simplu; **~gam** (v. -gam) adj. (despre flori) la care gameții femeli și masculi ajung la maturitate funcțională la date diferite, împiedicînd autopolenizarea; **~gamie** (v. -gamie), s.f., proces de maturizare la date diferite a anterelor și stigmatelor unei flori; **~petal** (v. -petal), adj., cu petale despărțite în două; **~podiu** (v. -podiu), s.n., sistem de ramificație dicotomică a axei inflorescenței în cîte două părți; **~tipie** (v. -tipie), s.f., apariție a unor organe analoage de tip diferit la aceeași plantă; **~tom**

(v. -tom), adj. 1. Care se împarte în două. 2. (Despre tulpină) Care se divide prin bifurcaţie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f. 1. Diviziune în două părţi a unui concept, fără ca acesta să-şi piardă înţelesul inițial. 2. Ramificație a unui organ vegetal prin bifurcare sau prin divizare repetată în alte două părţi.

DICRO- „cu două culori". ◇ gr. *dikhroos* „bicolor" > fr. *dichro-*, engl. *id.* > rom. *dicro-*. □ **~ ant** (v. -ant), adj. (despre plante) care prezintă flori de două culori; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument folosit pentru punerea în evidenţă a dicroismului mineralelor.

DICTIO- „plasă, rețea, reticulat, arborescent". ◇ gr. *diktyon* „mreajă, plasă" > fr. *dictyo-*, engl. *id.*, germ. *diktyo-* > rom. *dictio-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe reticulate; **~ chineză (~kineză)** (v. -chineză), s.f., diviziune a aparatului Golgi în cursul cariochinezei; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă poliedrică de mărime medie, cu citoplasmă neutrofilă şi cu un nucleol vizibil care se găseşte asociat cu hiperplazia fibrelor de reticulină; **~drom** (v. -drom), adj. (despre nervuri) care se întinde sub formă de rețea; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze reticulate; **~ for** (v. -for), adj. (despre organe vegetale) împînzit în formă de rețea; *sin.* reticulat, reticular; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce frunze reticulate; **~ nemă** (v. -nemă), s.f., gen fosil de graptoliţi din ordovician şi carbonifer, care se caracterizează prin colonii arborescente, fixate printr-un pedunclu; **~ pter** (v. -pter), adj. (despre insecte) cu aripi reticulate; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor pluricelular cu aspect reticulat; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., sporange în interiorul căruia rămîn membranele sporilor sub aspectul unei rețele, după ce aceştia au fost eliberaţi; **~ stel** (v. -stel), s.n., tip de sifonostel al cărui cilindru lemnos şi liberian are aspectul unei rețele întrerupte în direcţii radiare; **~ tale** (v. -tal), s.f.pl., ordin din filumul feofitelor, cuprinzînd alge marine cu talul de dimensiuni mijlocii; **~ zom (~ som)** (v. -zom), s.m., element structural fundamental al aparatului Golgi, de formă tubulară sau de săculeţe aşezate în teancuri.

-DIDIM „geamăn, dublu; testicul". ◇ gr. *didymos* „geamăn, testicul" > fr. *-didyme*, it. *-didimo* > rom. *-didim*.

DIDIMO- „dublu, geamăn". ◇ gr. *didymos* „geamăn, dublu" > fr. *didymo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *didimo-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe duble şi lipite; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor bicelular; *sin.* dimerospor.

DIETO- „regim alimentar". ◇ gr. *diaita* „mod de viaţă, regim alimentar" > fr. *diéto-*, engl. *id.* > rom. *dieto-*. □ **~ terapie** (v. -terapie), s.f., întrebuinţare terapeutică a regimurilor alimentare.

DIFI- „dublu, divizat". ◇ gr. *diphyes* „dublu" > fr. diphy-, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *difi-*. □ **~ cerc** (v. -cerc), adj. (despre o înotătoare caudală) care este divizată în două părţi egale; *sin.* protocerc; **~ genetic** (v. -genetic), adj., care produce embrioni de două tipuri diferite; **~ genic** (v. -genic), adj. (despre o plantă) care are două posibilităţi de dezvoltare; **~ odont** (v. -odont), adj., (despre un mamifer heterodont) care prezintă două dentiţii succesive; prima de lapte şi a doua definitivă.

DIFTERO- „membrană difterică, difterie". ◇ gr. *diphthera* „piele, membrană" > fr. *diphtéro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *diftero-*. □ **~ id** (v. -id), adj., care se aseamănă cu membrana difterică.

DIGITI- „deget, digital". ◇ L *digitus* „deget" > fr. *digiti-*, engl. *id.* > rom. *digiti-*. □ **~ fid** (v. -fid), adj. (despre plante) cu foliolele despicate ca degetele unei mîini; **~ form** (v. -form), adj. (despre frunze, foliole şi rădăcini) cu organele omoloage dispuse ca degetele unei mîini; **~ grade** (v. -grad), adj. s.n.pl. (animale) care în timpul mersului se sprijină numai pe vîrful degetelor.

DIHO-, v. **DICO-**.

DILATO- „dilataţie, dilatare". ◇ L *dilato, are* „a mări, a lărgi" > fr. *dilato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *dilato-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., dilatometru înregistrator; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică a variaţiei lungimii unui corp în funcţie de temperatură; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care studiază metodele şi procedeele de măsurare a dilataţiei corpurilor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat folosit la măsurarea dilataţiei corpurilor.

-DINAM „stamină, staminal". ◇ gr. *dynamis* „energie, forţă" > fr. *-dyname*, germ. *-dynam* > rom. *-dinam*.

-DINAMIC „activ, energic, puternic". ◇ gr. *dynamikos* „relativ la forţă" > fr. *-dynamique*, engl. *-dynamic*, it. *-dinamico* > rom. *-dinamic*.

-DINAMIE „forţă, putere, stamină". ◇ gr. *dynamis* „putere, forţă" > fr. *-dynamie*, germ. *id.*, engl. *-dinamy* > rom. *-dinamie*.

DINAMO- „forţă, energie, putere, dinamic, energetic". ◇ gr. *dynamis* „forţă, putere" > fr. *dynamo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *dinamo-* > rom. *dinamo-*. □ **~ cor** (v. -cor), adj. (despre o plantă) care prezintă dinamocorie; **~ corie** (v. -corie$_2$), adj., s.f., răspîndire a seminţelor sau a sporilor printr-un mecanism propriu plantei respective; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. 1. Care creează sau care generează energie. 2. (Despre stimuli) Care are proprietatea de a dinamiza organismul şi de a-i spori capacitatea de acţiune; **~ geneză** (v. -geneză), s.f. 1. Producere de energie sau de forţă. 2. Proces de producere a senzaţiilor, sentimentelor sau ideilor care augmentează tonusul vital uman; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f. 1. Mod de dezvoltare şi creştere a activităţii unui organism, organ, celulă etc. 2. Acţiune biologică normală sau patologică prin care o activitate psihologică este imediat augmentată; **~ graf** (v. -graf), s.n., instrument care serveşte la înregistrarea forţei musculare; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obţinută la dinamograf; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază forţele, considerate în abstract; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a forţei cu ajutorul dinamometrului; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat la măsurarea forţelor.

-DINEZĂ „rotaţie, rotire". ◇ gr. *dinesis* „învîrtire, rotire" > fr. *dinèse*, germ. *id.* > rom. *-dineză*.

DINO-$_1$ (DEINO-) „uriaş, teribil, groaznic". ◇ gr. *deinos* „teribil, groaznic" > fr. *dino-*, it.

id., engl. *id.* > rom. *dino-* și *deino-*. □ **~ceras** (v. -ceras), s.m., mamifer fosil asemănător cu rinocerul, avînd caninii foarte dezvoltați și purtînd pe cap trei perechi de proeminențe osoase; **~teriu** (v. -teriu), s.m., gen de mamifere fosile neogene proboscidiene, cu doi fildeși fixați pe maxilarul inferior; **~zaur** (v. -zaur), s.m., reptilă fosilă uriașă care a trăit în era secundară.

DINO-₂ „vertij, amețeală". ◇ gr. *dinos* „amețeală, vîrtej" > fr. *dino-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *dino-*. □ **~fobie** (v. -fobie) s.f., teamă patologică de amețeală, de vertij.

DIODO- „vase conducătoare". ◇ gr. *diodos* „trecere" > fr. *diodo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *diodo-*. □ **~carp** (v. -carp), s.n., organ în formă de capsulă care conține și care protejează sporii; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante superioare care au în structura lor vase conducătoare prin care circulă seva; *sin.* plante vasculare; **~goniu** (v. -goniu), s.n., sacul embrionar și sacul polinic la fanerogame.

DIPL-, v. **DIPLO-**. □ **~acant** (v. -acant), adj., care are doi spini; **~acuzie** (v. -acuzie), s.f., tulburare în perceperea sunetelor; **~opie** (v. -opie), s.f., anomalie a vederii care constă în perceperea dublă a imaginii unui obiect; **~ure** (v. -ur), s.f. pl., ordin de insecte fără aripi și ochi, avînd antene foarte lungi.

DIPLO- „dublu, geamăn, de două ori". ◇ gr. *diploos* „dublu, îndoit" > fr. *diplo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *diplo-*. □ **~biont** (v. -biont), adj., s.n. **1.** (Organism) care este reprezentat numai de faza diploidă a ciclului evolutiv, cea haploidă, fiind redusă numai la gameți. **2.** (Organism vegetal) care înflorește și fructifică de două ori pe an; **~blastic** (v. -blastic), adj. (despre animale metazoare) care are două pături germinative sau embrionare distincte: ectodermul și endodermul; **~cardie** (v. -cardie), s.f., inimă la care cele două părți sînt mai mult sau mai puțin separate; **~cefal** (v. -cefal), s.m., dicefal*; **~cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformație congenitală caracterizată prin prezența a două capete pe același trunchi; **~cit** (v. -cit), s.n., celulă care prezintă două seturi haploide de cromozomi; **~coc** (v. -coc), s.m., bacterie ai cărei indivizi sînt dispuși cîte doi, constituind agentul etiologic al pneumoniei; **~corie** (v. -corie₁), s.f., pupilă dublă; **~cromozom** (v. cromo-, v. -zom), s.m., cromozom anormal avînd patru cromatide în loc de două; **~derm** (v. -derm), adj., cu piele dublă; **~doc** (v. -doc₂), s.m., reptilă dinozauriană fosilă amfibiană din jurasicul superior, cu coada și gîtul foarte lungi; **~iază** (v. -fază), s.f., generație diploidă din ciclul vital: **~fil** (v. -fil₂), adj. (despre o frunză) care are țesut palisadic pe ambele fețe; **~fite** (v. -fit), s.f. pl., organisme vegetale diploblionte; **~fonie** (v. -fonie₁), s.f., emisiune de două tonuri a vocii, datorită unei anomalii a coardelor vocale; *sin.* voce bitonală; **~geneză** (v. -geneză), s.f. **1.** Dublare a organelor vegetale care sînt în mod obișnuit singuratice. **2.** Producere de forme noi pe cale de hibridație între plante aparținînd unor genuri din familii deosebite; **~graf** (v. -graf), s.n., mașină de scris cu două mecanisme la care se efectuează simultan două scrieri cu caractere diferite; **~haplobiont** (v. haplo-, v. -biont), s.n., organism la care faza de dezvoltare haploidă alternează cu cea diploidă; **~id** (v. -id), adj. (despre nucleul celular) care posedă un număr dublu de cromozomi; **~mielie** (v. -mielie), s.f., diastematomielie*; **~nastie** (v. -nastie), s.f., creștere mai viguroasă a organelor vegetale pe fața superioară și inferioară, decît pe părțile laterale; **~nemă** (v. -nemă), s.f., stadiu din profaza primară a meiozei, cu apariția dublă a filamentelor cromatice; **~pag** (v. -pag), s.m., monstru dublu constituit din unirea a doi gemeni egal dezvoltați, avînd unul sau mai multe organe vitale în comun; **~partenogeneză** (v. parteno-, v. -geneză), s.f., dezvoltare a unui individ dintr-un ou diploid; **~pode** (v. -pod), s.n.pl., gen de artropode din clasa miriapodelor, care au cîte două perechi de picioare pe fiecare segment al corpului; **~pore** (v. -por), s.f.pl., gen fosil de alge verzi cu talul mic nedivizat, avînd tulpini cu ramuri grupate în cîte 2–5 mănunchiuri, care au trăit în triasicul mediu; **~pter** (v. -pter), adj., cu două aripi; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat cu care se examinează vederea binoculară; **~spor** (v. -spor), s.m., spor rezultat din diviziune reducțională, nucleul avînd numai jumătate din numărul de cromozomi caracteristici speciei; **~sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., tip de sporange format din generația cu 2 n cromozomi; **~stemon** (v. -stemon), adj. (despre flori) cu stamine în număr dublu față de numărul petalelor; **~stemonie** (v. -stemonie), s.f., stare a unui androceu cu stamine în număr dublu față de numărul petalelor; **~stih** (v. -stih), adj. (despre organe vegetale sau animale) care este dispus pe două rînduri sau în două serii; **~ton** (v. -ton), s.n., stadiu din profaza cariocinetică, avînd filamentele duble, întrețesute și longitudinal segmentate; **~zom** (**~som**) (v. -zom), s.m. **1.** Centrozom cu doi centrioli. **2.** Heterocromozom dublat; **~zomie** (**~somie**) (v. -zomie), s.f., malformație congenitală caracterizată prin existența a două corpuri distincte, unite prin una sau mai multe zone.

-DIPSIE „sete, ingerație de lichid". ◇ gr. *dipsa* „sete" > fr. *-dipsie*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *-dipsie*.

DIPSO- „sete, băutură". ◇ gr. *dipsa* „sete" > fr. *dipso-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *dipso-*. □ **~man** (v. -man₁), s.m. și f., persoană care suferă de dipsomanie; **~manie** (v. -manie), s.f., tendință patologică de a consuma excesiv și periodic băuturi alcoolice; **~patie** (v. -patie), s.f., stare psihică pe fondul căreia apar accese de dipsomanie; **~terapie** (v. -terapie), s.f., procedeu terapeutic care constă în limitarea cantității de lichid ingerat de bolnav.

DIPTERO- „insecte diptere". ◇ gr. *dipteros* „care are două aripi" > fr. *diptéro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *diptero-*. □ **~nom** (v. -nom₃), s.n., cavitate roasă de larvele unor diptere în părțile parenchimatice ale plantelor.

DIS- (**DIZ-**) „dificil, anormal, greu, defectuos; tulburare, dificultate, greutate". ◇ gr. *dys* „rău,

greu, neplăcut" > fr. *dys-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *dis-* > rom. *dis-* și *diz-*. □ **~acuzie** (v. -acuzie), s.f., dificultate a auzului; **~afie** (v. -afie) s.f., tulburare a simțului tactil; **~artrie** (v. -artrie), s.f., tulburare de vorbire manifestată prin imposibilitatea exprimării corecte a cuvintelor; **~artroză** (v. -artroză), s.f., stare de mobilitate anormală a unei articulații; **~bazie** (v. -bazie), s.f., tulburare a actului motor al mersului; **~bulie** (v. -bulie), s.f., simptom psihic caracterizat prin lipsă de voință; **~calculie** (v. -calculie), s.f., tulburare manifestată în învățarea calculului; **~centric** (v. -centric), adj., deplasat de la centru; **~chezie** (v. -chezie), s.f., defecație dificilă; **~chinezie** (**~kinezie**) (v. -chinezie), s.f., proces patologic caracterizat prin alterarea mecanismelor de reglare a activității motorii a organelor contractile; *sin.* paralizie incompletă; **~ciclie** (v. -ciclie), s.f., nume generic pentru tulburările circulatorii; **~colie** (v. -colie$_1$), s.f., tulburare în metabolismul pigmenților biliari; **~condroplazie** (v. condro-, v. -plazie), s.f., tulburare a procesului de osificare a cartilajelor; **~corie** (v. -corie$_1$), s.f., deformare a pupilei; **~crazie** (v. -crazie), s.f., tulburare în compoziția și în reacțiile diferitelor umori și țesuturi ale organismului; **~crinie** (v. -crinie), s.f., tulburare în funcționarea glandelor endocrine; **~cromatic** (v. -cromatic), adj. **1.** Care are o culoare anormală. **2.** Care produce alterarea culorilor; **~cromatopsie** (v. cromat/o-, v. -opsie), s.f., imposibilitatea de a distinge culorile; **~cromazie** (v. -cromazie), s.f., discromie cutanată; **~cromie** (v. -cromie), s.f., tulburare în pigmentarea normală a pielii; **~cronometrie** (v. crono-, v. -metrie$_1$), s.f., tulburare de coordonare cinetică, proprie sindromului cerebelos; **~diadocochinezie** (**~diadocokinezie**) (v. diadoco-, v. -chinezie), s.f., dificultate de a executa sincron și cu repeziciune mișcări de succesiune ritmică; **~dipsie** (v. -dipsie), s.f., dificultate în deglutiția lichidelor; **~embriogenezie** (v. embrio-, v. -genezie), s.f., perturbare morfologică sau metabolică prenatală, cu substrat genetic sau nutrițional; **~embrioplazie** (v. embrio-, v. -plazie), s.f., malformație de origine embrionară a unui organ; **~enterie** (**dizenterie**) (v. -enterie), s.f., boală infectocontagioasă, caracterizată prin dureri, ulcerații ale intestinelor și prin diaree cu sânge; **~ergie** (v. -ergie), s.f., stare patologică a sugarului, caracterizată prin scăderea toleranței digestive și prin diminuarea rezistenței față de infecții; **~estezie** (v. -estezie), s.f., perturbare a percepției senzațiilor; **~fagie** (v. -fagie), s.f., dificultate la înghițirea alimentelor; **~fazie** (v. -fazie), s.f., tulburare a vorbirii; *sin.* afazie; **~femie** (v. -femie), s.f., tulburare a pronunțării cuvintelor; **~fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., tulburare temporară sau permanentă a timbrului și a intensității vocii; *sin.* răgușeală; **~fonografie** (v. fono-$_1$, v. -grafie), s.f., tulburare a limbajului scris; **~forie** (v. -forie), s.f., tulburare a dispoziției afective, caracterizată prin insatisfacție, prin tristețe penibilă și prin iritabilitate; **~frazie** (v. -frazie), s.f., schizofazie*; **~genezie** (v. -genezie), s.f., tulburare în reproducere sau în dezvoltare; **~genic** (v. -genic), adj., care este pe cale de degenerare; **~geuzie** (v. -geuzie), s.f., tulburare a simțului gustativ; **~gnozie** (v. -gnozie), s.f., tulburare a funcțiilor de cunoaștere; **~grafie** (v. -grafie), s.f., tulburare patologică a scrisului; **~hemie** (v. -hemie), s.f., tulburare sau alterație sanguină; **~lalie** (v. -lalie), s.f., tulburare a pronunțării cuvintelor; **~lexie** (v. -lexie), s.f., tulburare nervoasă, constând în dificultatea de a citi și de a înțelege un text; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., tulburare de conținut și de formă a vorbirii, datorită unor modificări psihopatologice; **~megalopsie** (v. megal/o-, v. -opsie), s.f., iluzie vizuală care constă în impresia că obiectele sînt alungite sau lățite în jurul propriului ax; **~melie** (v. -melie), s.f., dezvoltare anormală a membrelor; **~menoree** (v. meno-, v. -ree), s.f., tulburare a fluxului menstrual, însoțită de dureri; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., imposibilitate de a dimensiona și de a ghida precis mișcările; **~mimie** (v. -mimie), s.f., tulburare a capacității de exprimare prin gesturi mimice; **~mnezie** (v. -mnezie), s.f., perturbare a memoriei; **~morfie** (v. -morfie), s.f., diformitate congenitală sau cîștigată; **~morfofobie** (v. morfo-, v. -fobie), s.f., tulburare de ordin psihic constînd în ideea obsesivă de a avea un defect fizic inestetic, de obicei al feței; **~morfogeneză** (v. morfo-, v. -geneză) s.f., proces care duce la apariția formelor și structurilor anormale ale materiei vii; **~morfogenic** (v. morfo-, v. -genic), adj. (despre un factor) care provoacă anomalii morfologice; **~morfologie** (v. morfo-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază malformațiile la plante și animale; **~odie** (v. -odie$_1$), s.f., miros fetid produs de unele secreții; **~odont** (v. -odont), adj. (despre tițina cohiliei) cu dinți reduși sau regresați pînă la dispariție; **~ontogeneză** (v. onto-, v. -geneză), s.f., tulburare a dezvoltării embrionare normale; **~opie** (v. -opie), s.f., slăbirea acuității vizuale; **~opsie** (v. -opsie), s.f., tulburare a vederii; **~orexie** (v. -orexie), s.f., perturbare a poftei de mîncare; **~organoplazie** (v. organo-, v. -plazie), s.f., tulburare patologică în dezvoltarea totală a complexului morfofuncțional caracteristic unui organ; **~ortografie** (v. orto-, v. -grafie), s.f., tulburare a însușirii ortografiei; **~osmie** (v. -osmie$_1$), s.f., perturbare a simțului olfactiv; **~ostoză** (v. -ostoză), s.f., osificare defectuoasă a cartilajelor fetale; **~pareunie** (v. -pareunie), s.f., dureri violente în timpul actului sexual la femeie; *sin.* algopareunie; **~pepsie** (v. -pepsie), s.f., tulburare a procesului de digestie; **~plastie** (v. -plastie), s.f., înfățișare defectuoasă, congenitală sau dobîndită, a unui organ anatomic extern; **~plazie** (v. -plazie), s.f., anomalie în dezvoltarea țesuturilor, organelor sau regiunilor anatomice; **~pnee** (v. -pnee), s.f., tulburare respiratorie de origine cardiacă sau nervoasă; **~pragie** (v. -pragie), s.f., manifestare dureroasă a unei funcții anatomice; **~praxie** (v. -praxie), s.f., incapacitate de a executa mișcări coordonate, ca urmare a unor leziuni ale creierului; *sin.* apraxie; **~rafie** (v. -rafie), s.f., lipsa sudurii anatomice; **~ritmie** (v. -ritmie), s.f.,

ansamblul modificărilor anormale ale ritmului electroencefalogramei; **~tanasie** (v. -tanasie), s.f., moarte dificilă, cu comă grea și dureri prelungite; **~termie** (v. -termie), s.f., tulburare a termoreglării organismului uman; **~timie** (v. -timie), s.f., modificare în sens depresiv a tonusului afectiv; **~tocie (~tochie, ~tokie)** (v. -tochie), s.f., naștere dificilă; **~tonie** (v. -tonie), s.f. **1.** Dereglare a tonusului funcțional al sistemului nervos vegetativ. **2.** Tulburare în reglarea inervației tonice a musculaturii netede sau striate; **~topie** (v. -topie), s.f., anomalie în situarea unui organ anatomic; **~trofie** (v. -trofic), adj. **1.** (Despre lacuri) Sărac în materii nutritive. **2.** Cu organe omoloage, inegal dezvoltate; **~trofie** (v. -trofie), s.f., stare patologică a nutriției țesuturilor sau a organelor; **~urie** (v. -urie), s.f., greutate la urinare.

DISCI- „disc, rotund". ◇ L *discus* „disc" > fr. *disci-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *disci-*. ☐ **~flor** (v. -flor), adj. (despre o plantă) care are receptaculul floral în formă de disc; **~form** (v. -form), adj., în formă de disc.

DISCO- „disc, rotund, rotat". ◇ gr. *diskos* „disc" > fr. *disco-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *disko-* > rom. *disco-*. ☐ **~bol** (v. -bol), s.m., atlet grec care practica aruncarea discului; **~carp** (v. -carp), s.n., apoteciu în formă de disc, pe care se găsește stratul himenial al ascomicetelor; **~fil** (v. -fil$_1$), s.m. și f., amator de discuri muzicale; **~filie** (v. -filie$_1$), s.f., pasiune pentru discuri; **~for** (v. -for), adj., care poartă un disc; **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a nucleului unui disc intervertebral; **~id** (v. -id), adj., în formă de disc; *sin.* discoidal; **~lite** (v. -lit), s.n. pl., formațiuni rotunde sau elipsoidale, concentrice, prezente în nămolurile calcaroase batiale sau în depozitele cretoase; **~micete** (v. -micete), s.f.pl., ordin de ciuperci din clasa ascomicetelor, cu corpul de fructificație în formă de disc sau de cupă; **~patie** (v. -patie), s.f., stare patologică a discurilor intervertebrale; **~podiu** (v. -podiu), s.n., receptaculul floral în formă de disc; **~ radiculografie** (v. radiculo-, v. -grafie), s.f., metodă radiologică de punere în evidență a spațiului discal și a rădăcinilor nervoase rahidiene; **~tecă** (v. -tecă), s.f. **1.** Colecție de discuri muzicale. **2.** Încăpere special amenajată pentru păstrarea și audierea discurilor.

DISO- „dublu, geminat, geamăn". ◇ gr. *dissos* „dublu" > fr. *disso-*, engl. *id.* > rom. *diso-*. ☐ **~morf** (v. -morf), adj., cu două forme; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe geminate.

DISPERSO- „dispersie". ◇ L *dispersus* „împrăștiat, răspîndit" > fr. *disperso-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *disperso-*. ☐ **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., determinare a gradului de dispersie a aerosolilor.

DISTORSIO- „distorsiune". ◇ L *distorsio* „răsucire, sucire" > fr. *distorsio-* > rom. *distorsio-*. ☐ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat care servește la măsurarea distorsiunilor.

-DIT „care locuiește, care intră". ◇ gr. *dytes* „care intră, care pătrunde" > fr. *-dyte*, engl. *id.* germ. *dyt* > rom. *-dit.*

DIVERSI- „diferit, variat". ◇ L *diversus* „deosebit, felurit" > fr. *diversi-*, engl. *id.* > rom. *diversi-*. ☐ **~color** (v. -color), adj. (despre o frunză) care este colorată deosebit pe cele două fețe; **~form** (v. -form), adj., a cărui formă este variabilă.

DIVERTICUL-, v. **DIVERTICULO-**. ☐ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a unui diverticul al tubului digestiv.

DIVERTICULO- „diverticul, fund anatomic". ◇ L *diverticulum* „adăpost, loc ferit" > fr. *diverticulo-* > rom. *diverticulo-*. ☐ **~pexie** (v. -pexie), s.f., fixare operatorie într-o poziție dorită a diverticulului unui organ cavitar; **~stomie** (v. -stomie), s.f., deschidere operatorie la piele a unui diverticul Meckel, care nu poate fi extirpat.

DIZ-, v. **DIS-**.

-DOC$_1$ „care conține, prin care trece". ◇ gr. *dokhos* „care poate conține" > fr. *-doque* > rom. *-doc*.

-DOC$_2$ „grindă, bîrnă". ◇ gr. *dokos* „bară, grindă" > fr. *-docus*, engl. *id.* > rom. *-doc*.

-DOCHIU „recipient, receptacul". ◇ gr. *dokheion* „recipient" > L sav. *-dochium*, engl. *id.*, germ. *id.* < rom. *dochiu*.

DOCIMO- „examen, examinare, notare". ◇ gr. *dokime* „probă, examen" > fr. *docimo-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *docimo-*. ☐ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul examinării și notării elevilor; *sin.* docimonomie; **~nomie** (v. -nomie), s.f., docimologie *.

DOCUMENTO- „documente". ◇ L *documentum* „dovadă, act" > it. *documento-* > rom. *documento-*. ☐ **~grafie** (v. -grafie), s.f., tehnică a descrierii documentelor; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință a documentelor ca fenomene ale vieții socioculturale.

DODEC-, v. **DODECA-**. ☐ **~andrie** (v. -andrie), s.f., grup de plante cu douăsprezece stamine în clasificația lui Linné; **~andru** (v. -andru), adj., care are douăsprezece stamine.

DODECA- „doisprezece". ◇ gr. *dodeka* „doisprezece" > fr. *dodéca-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *dodeca-*. ☐ **~edru** (v. -edru), s.n., poliedru cu douăsprezece fețe; **~fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., tehnică modernă de compoziție muzicală, care utilizează cele douăsprezece sunete ale gamei cromatice; **~gin** (v. -gin), adj., care are douăsprezece pistile; **~ginie** (v. -ginie), s.f., grup de plante cu douăsprezece pistile, în clasificația lui Linné; **~gon** (v. -gon$_2$), s.n., poligon cu douăsprezece laturi și tot atitea unghiuri; **~mer** (v. -mer), adj., format din douăsprezece părți; **~petal** (v. -petal), adj., cu douăsprezece petale; **~silab** (v. -silab), adj., s.m. (vers) care are douăsprezece silabe; **~stil** (v. stil), adj., s.n. (edificiu) cu douăsprezece coloane.

DOLABRI- „toporaș, toporișcă". ◇ L dolabra „topor, secure" > fr. dolabri-, engl. *id.* > rom. *dolabri-*. ☐ **~form** (v. -form), adj. (despre frunze) care are forma unui topor cu lama convexă.

DOLICO-, v. **DOLIHO-**.

DOLIHO- (DOLICO-) „alungire, lung, alungit, dilatat". ◇ gr. *dolikhos* „prelung, alungit" > fr. *dolicho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *dolico-* > rom.

doliho- și *dolico-*. ☐ **~ blast** (v. -blast), s.n., ramură alungită, purtătoare de frunze și flori; **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct alungit; **~ cefal** (v. -cefal), adj., s.m. și f. (persoană) care are cutia craniană alungită din față către spate; **~ cefalie** (v. cefalie), s.f., malformație a craniului caracterizată prin alungirea diametrului său anteroposterior; **~ cnemie** (v. -cnemie), s.f., malformație constînd în alungirea osului tibial; **~ colie** (v. -colie$_2$), s.f., malformație care constă în alungirea anormală a colonului; **~ cran** (v. -cran), adj. (despre un craniu) care are indicele de lățime și înălțime cuprins între 70 și 74,9; **~ leptocefal** (v. lepto-, v. -cefal), adj., s.m. și f. (persoană) a cărei cutie craniană este lungă, înaltă și îngustă; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., alungire și dilatare a unei părți aparținînd tubului digestiv; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre un tip uman) cu trăsături alungite; **~ nemă** (v. -nemă), s.f., stadiu din profaza meiotică, caracterizat prin alungirea filamentelor cromatice; **~ pod** (v. -pod), adj., s.n. **1.** Adj. Cu picioare alungite. **2.** S.n. Lăcustă subțire din regiunile mediteraneene, avînd apendicele foarte alungit; **~ sigmoid** (v. sigmo-, v. -id), s.n., malformație caracterizată prin alungirea excesivă a segmentului sigmoid al colonului; **~ stenomelie** (v. steno-, v. -melie), s.f., arahnodactilie*; **~ stil** (v. -stil), adj., la care stilul este mai lung decît staminele; **~ tipic** (v. -tipic), adj., de formă alungită.

DOLIO- „butoi". ◇ L *dolium* „poloboc, butoi" > fr. *dolio-* engl. *id.* > rom. *dolio-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj., în formă de butoi.

DOLIOLI- „butoiaș". ◇ L *doliolum* „butoi mic" fr. *dolioli-*, engl. *id.* > rom. *dolioli-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj. (despre o tulpină) în formă de butoiaș.

-DOM (-DOMĂ) „casă, locuință, edificiu". ◇ gr. *doma* „casă, construcție" > fr. *-dome*, engl. *id.*, germ. *-dom* > rom. *-dom* și *-domă*.

DOMATO- „casă, locuință". ◇ gr. *doma, atos* „casă, domiciliu" > fr. *domato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *domato-*. ☐ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a sta închis în casă.

-DONEZĂ „tremurare, tremurătură". ◇ gr. *donesis* „vibrație, tremurare" > fr. *-donese*, it. *-donesi* > rom. *-doneză*.

DORI-, v. **DORIO-**. ☐ **~ for** (v. -for), s.m. (la vechii greci) soldat înarmat cu o lance.

DORIO- „lance, lanceolat". ◇ gr. *dory* „lance, suliță" > fr. *doryo-*, engl. *id.* > rom. *dorio-*. ☐ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze lanceolate.

DORO- „dar, cadou". ◇ gr. *doron* „plocon, dar" > fr. *doro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *doro-*. ☐ **~ manie** (v. -manie), s.f., obsesie patologică de a face daruri.

-DOX „idee, părere, opinie". ◇ gr. *doxa* „părere, opinie" > fr. *-doxe*, germ. *-dox* > rom. *-dox*.

-DOXIE „credință, glorie, opinie". ◇ gr. *doxa* „părere, credință" > fr. *-doxie* germ. *id.*, engl. *-doxy* > rom. *-doxie*.

DOXO- „opinie, părere, glorie, credință". ◇ gr. *doxa* „părere, glorie, doctrină" > fr. *doxo-*, germ. *id.* > rom. *doxo-*. ☐ **~ graf** (v. -graf), s.m. (în Grecia antică) autor care culegea părerile filozofilor și le expunea pe probleme; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., cîntare liturgică închinată Sfintei Treimi; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., sistem de determinare și măsurare statistică a opiniei publice în legătură cu o anumită chestiune.

DOZI- „doză". ◇ gr. *dosis* „parte, porție" > fr. *dosi-*, engl. *id.*, > rom. *dozi-*. ☐ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care tratează despre tehnica măsurării dozelor de radiații; **~ metru** v. -metru$_1$), s.n. **1.** Aparat pentru măsurarea dozelor de radiații. **2.** Aparat utilizat pentru măsurarea cantității de lumină produsă într-un interval de timp de o sursă luminoasă.

DREPANI- „seceră". ◇ gr. *drepanon* „seceră" > fr. *drépani-*, engl. *id.* > rom. *drepani-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj. (despre o păstaie) care este curbat în formă de seceră.

DREPANO- „seceră, falcat". ◇ gr. *drepanon* „seceră" > fr. *drépano-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *drepano-*. ☐ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe falcate; **~ cit** (v. -cit), s.n., hematie în formă de seceră; **~ clad** (v. -clad), adj., cu ramuri în formă de seceră; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze în formă de seceră; **~ id** (v. -id), adj., în formă de seceră.

DRIMI- „sărat, bogat în săruri". ◇ gr. *drimys* „acid, acru" > fr. *drimy-*, engl. *id.* > rom. *drimi-*. ☐ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre o plantă) care prosperă pe terenurile sărate; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante adaptate la solurile bogate în săruri minerale.

DRIMO- „crîng, pădurice". ◇ gr. *drymos* „pădurice, crîng" > fr. *drymo-*, engl. *id.* > rom. *drimo-*. ☐ **~ file** (v. -fil$_1$), adj., s.f.pl. (plante) care cresc în crînguri; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante lemnoase de talie mică, din care fac parte arbori și arbuști.

DRIO- „stejar". ◇ gr. *drys, dryos* „stejar" > fr. *dryo-*, engl. *id.* > rom. *drio-*. ☐ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre o plantă) care crește pe stejari; **~ pitec** (v. -pitec), s.m., maimuță fosilă, antropoidă și arboricolă, care a trăit la începutul perioadei neogene.

-DROM (-DROMĂ) „drum, cursă, sens, direcție". ◇ gr. *dromos* „cursă, fugă" > fr. *-drome*, engl. *id.*, germ. *-drom* > rom. *-drom* și *-dromă*.

DROMA- „alergător". ◇ gr. *dromas* „agil, iute, alergător" > fr. *droma-* > rom. *droma-*. ☐ **~ teriu** (v. -teriu), s.m., animal fosil din triasicul superior, care prezintă caractere accentuate de reptilă și unele de mamifere.

-DROMĂ, v. **-DROM.**

-DROMIE „orientare, direcție, sens". ◇ gr. *dromos* „fugă, alergare" > fr. *-dromie*, germ. *id.*, it. *-dromia*, engl. *-dromy* > rom. *-dromie*.

DROMO- „mers, deplasare, fugă, direcție". ◇ gr. *dromos* „drum parcurs, alergare" > fr. *dromo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *dromo-*. ☐ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de călătorie sau de drumuri; **~ manie** (v. -manie), s.f., tendință morbidă de a călători fără scop; *sin.* poriomanie; **~ trop** (v. -trop), adj., care favorizează propagarea influxului nervos sau a contracției musculare;

sin. dromotropic; **~ tropic** (v. -tropic). adj., dromotrop *.

DROSO- „rouă". ◇ gr. *drosos* „rouă" > fr. *droso-*, engl. *id.* > rom. *droso-*. □ **~ filă** (v. -fil₁), s.f., insectă dipteră ale cărei larve trăiesc în materiile în stare de fermentație; *sin.* musculiță-de-oțet: **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., măsurare a cantității de rouă care a căzut în timpul unei nopți; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., aparat pentru măsurarea cantității de rouă depusă în cursul unei nopți.

DUCTILO- „ductibilitate". ◇ l. *ductilis* „maleabil" > fr. *ductilo-*, engl. *id.*, germ. *duktilo-* > rom. *ductilo-*. □ **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument cu care se măsoară ductibilitatea unor substanțe.

-DUL (-DULĂ) „sclav, servitor". ◇ gr. *doulos* „sclav" > fr. *-dule*, germ. *id.* > rom. *-dul* și *-dulă*.

-DULĂ, v. **-DUL**.

-DULIE „robie, servitute". ◇ gr. *douleia* „robie, sclavie" > fr. *-doulie*, germ. *-dulie*, it. *-dulia* > rom. *-dulie*.

DUO- „doi, dublu". ◇ l. *duo* „doi" > fr. *duo-*, germ. *id.* > rom. *duo-*. □ **~ diodă** (v. di-, v. -odă), s.f., tub electronic care cuprinde sub același înveliș două diode; **~ pentodă** (v. pent/a-, v. -odă), s.f., tub electronic care conține sub același înveliș două pentode; **~ triodă** (v. tri-, v. -odă), s.f., tub electronic care cuprinde într-un singur înveliș două triode.

DUODEN-, v. **DUODENO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a duodenului.

DUODENO- „duoden, duodenal". ◇ l. *duodenum [digitorum]* „de douăsprezece [degete]" > fr. *duodéno-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *duodeno-*. □ **~ cistostomie** (v. cisto-, v. -stomie), s.f., duodenocolecistostomie *; **~ colecistostomie** (v. cole-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei comunicații între vezicula biliară și duoden; *sin.* duodenocistostomie; **~ coledocostomie** (v. coledoco-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei comunicații între duoden și canalul coledoc; **~ enterostomie** (v. entero-, v. -stomie), s.f., realizare chirurgicală a unei comunicații între duoden și un alt segment al intestinului subțire; **~ ileostomie** (v. ileo-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei legături între duoden și ileon; **~ jejunostomie** (v. jejuno-, v. -stomie), s.f., realizare chirurgicală a unei legături între duoden și jejun; **~ pancreatectomie** (v. pancreat/o-, v. -ectomie), s.f., extirpare operatorie a potcoavei duodenale, împreună cu capul pancreasului; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a duodenului; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a duodenului; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., suturare chirurgicală a unei plăgi a duodenului; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare medicală a duodenului; **~ sfincterectomie** (v. sfincter/o-, v. -ectomie), s.f., rezecție operatorie a duodenului și a sfincterului piloric; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., realizare chirurgicală a unei legături între duoden și exteriorul organismului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a duodenului.

DURO- „duritate". ◇ l. *durus* „dur, tare" > fr. *duro-*, germ. *id.* engl. *id.* > rom. *duro-*. □ **~ metru** (v. -metru₁), s.n., aparat care măsoară duritatea prin apăsare statică, utilizat în industria cauciucului; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru măsurarea durității metalelor.

E

EBULIO- „fierbere, ebuliţie". ◇ L *ebullio, ire* „a clocoti, a fierbe" > fr. *ébullio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ebulio-*. ☐ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ebulioscopie *; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea conţinutului de alcool al unui lichid prin stabilirea punctului său de fierbere; *sin.* ebulioscop; **~ scop** (v. -scop), s.n., ebuliometru *; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., metodă de determinare a greutăţii moleculare pe baza temperaturii de fierbere; *sin.* ebuliometrie.

ECHI- „egal, asemănător". ◇ L *aequus* „asemănător, egal" > fr. *équi-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *äqui-* > rom. echi-. ☐ **~ valent** (v. -valent), adj. (despre figuri geometrice) egal ca arie cu o altă figură, fără a coincide ca formă; **~ valv** (v. -valv), adj. (despre moluşte) cu valve egale ca mărime şi formă; **~ voc** (v. -voc), adj. (despre un termen) care poate fi interpretat în mai multe feluri.

ECHINI- „arici, spini, setă". ◇ L tz. *echinus* „arici" > fr. *échini-* > rom. *echini-*. ☐ **~ fer** (v. -fer), adj., care este prevăzut cu spini sau cu o setă rigidă; **~ form** (v. -form), adj., asemănător cu un arici; *sin.* echinoid.

ECHINO- „arici, ghimpi, setă, spinos, setular". ◇ gr. *ekhinos* „arici" > fr. *échino-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *echino-*. ☐ **~ carp** (v. -carp), adj., care are fructe spinoase; **~ cefal** (v. -cefal), adj. cu capul ţepos; **~ coc** (v. -coc), s.m., vierme parazit din clasa cestodelor, care trăieşte ca adult în intestinele carnivorelor; **~ derme** (v. -derm), s.n.pl., încrengătură de animale marine nevertebrate, cu simetrie radiară şi schelet calcaros, acoperite cu ţepi; **~ for** (v. -for), adj. (despre fructe) acoperit cu spini sau cu sete rigide; **~ id** (v. -id), adj., echiniform *; **~ rinc** (v. -rinc), s.m., vierme parazit nematelmint, din ordinul acantocefalilor; **~ spor** (v. -spor), adj., cu spori ţepoşi; **~ stomi** (v. -stom), s.m.pl., viermi paraziţi din clasa trematodelor, care infestează în mod incidental şi omul.

ECIDIO- „ecidie, corp de fructificaţie". ◇ gr. *oikidion* „căsuţă, cămăruţă" > fr. *écidio-*, germ. *aecidio-*, engl. *id.* > rom. *ecidio-*. ☐ **~ cit** (v. -cit), s.n., ecidiospor*; **~ sor** (v. -sor), s.m., îngrămădire de ecidiospori; **~ spor** (v. -spor), s.m., tip de spor asexuat, care se formează în ecidiile uredinalelor; *sin.* ecidiocit.

ECLI- „pantă, înclinaţie". ◇ gr. *eklines* „înclinat" > fr. *écli-*, engl. *id.*, germ. *ekli-* > rom. *ecli-*. ☐ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument topografic care măsoară diferenţa de nivel.

ECO-$_1$ „casă, locuinţă, mediu înconjurător, proprietate". ◇ gr. *oikos* „casă, gospodărie" > fr. *éco-*, it. *eco-*, engl. *id.*, L sav. *oeco-*, germ. *öko-* > rom. *eco-*. ☐ **~ biotic** (v. -biotic), adj. (despre un organism) adaptat la un mod specific de viaţă; **~ clin** (v. -clin), s.n., variaţie morfologică sau fiziologică, corelată cu o variaţie ecologică; **~ dem** (v. -dem), adj., s.n. (populaţie) care trăieşte într-o zonă ecologică bine definită; **~ etologie** (v. eto-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază influenţa condiţiilor de mediu asupra comportamentului şi obiceiurilor organismelor; **~ fene** (v. -fen), s.f.pl., organisme vegetale cu genotipuri asemănătoare, dar cu fenotipuri deosebite; **~ fenotip** (feno-, v. -tip), s.n., modificare fenotipică determinată de mediul înconjurător; **~ fiziologie** (v. fizio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază fiziologia diferitelor grupe de organisme în corelaţie cu mediul lor natural; **~ fob** (v. -fob), adj., s.m. şi f. (persoană) care suferă de ecofobie; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a sta singur în casă; **~ geneză** (v. geneză), s.f. **1.** Proces de formare a condiţiilor ecologice. **2.** Stabilire a unor relaţii între vieţuitoare şi mediu, în cursul evoluţiei; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., studiul evoluţiei mediului înconjurător; **~ id** (v. -id), s.m., ansamblul factorilor biologici; **~ log** (v. -log), s.m. şi f., specialist în ecologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ştiinţă care studiază relaţiile reciproce dintre organisme şi mediul lor de viaţă; **~ morfe** (v. -morf), adj., s.f.pl. (plante) cu comportament identic faţă de un anumit factor ecologic; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., modificare a unor caractere morfologice ale plantelor sub influenţa factorilor mediului înconjurător; **~ nomie** (v.-nomie), s.f., totalitate a relaţiilor sociale de producţie existente într-o anumită orânduire socială, determinate de nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie; **~ pedologie$_1$** (v. pedo-$_1$, v. -logie$_1$), s.f., studiul caracterelor somatice determinate de factorii ecologici; **~ pedologie$_2$** (v. pedo-$_2$, v. -logie$_1$), s.f., ştiinţă care studiază influenţa solurilor asupra organismelor vegetale şi animale; **~ proterandrie** (v. proter/o-, v. -andrie), s.f., fenomen de maturizare a florilor mascule înaintea celor femele; **~ proteroginie** (v. protero-, v. -ginie), s.f., fenomen de maturizare a florilor femele înaintea celor mascule; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., nume generic pentru atmosferă, hidrosferă, biosferă şi pentru stratul superficial al litosferei, populate

de ființe vii; **~tip** (v. -tip), s.n. **1.** Grup de plante sau de animale din aceeași specie cu anumite însușiri ereditare proprii, dobîndite sub influența condițiilor de mediu. **2.** Rasă ecologică adaptată sub aspect genetic; **~ton** (v. -ton), s.n. **1.** Areal de tranziție între două comunități de plante **2.** Populație de tranziție de pe arealul intermediar dintre două asociații; **~top** (v. -top), s.n., tip particular de habitat determinat de intersecția unui complex de factori fizico-geografici; **~toxicologie** (v. toxico-, v. -logie$_1$), s.f., ramură a ecologiei care studiază acțiunea elementelor și substanțelor toxice din mediul înconjurător asupra sistemelor biologice.

ECO-$_2$ „ecou, zgomot, semnal sonor". ◇ gr. *ekho*, „sunet, zgomot, ecou" > fr. *écho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* rom. *eco-*. □ **~acuzie** (v. -acuzie), s.f., tulburare a funcției auditive, caracterizată prin perceperea unui sunet auzit altădată; **~chinezie** (**~kinezie**) (v. -chinezie), s.f., tendință patologică de imitare automată a acțiunilor și gesturilor persoanelor din jur; *sin* ecopraxie; **~encefalografie** (v. encefalo-, v. -grafie), s.f., metodă de diagnosticare a proceselor patologice intracraniene cu ajutorul ultrasunetelor; **~estezie** (v. -estezie), s.f., semnale somatoestezice false determinate de propagarea difuză a excitației; **~frazie** (v. -frazie), s.f., tendință patologică de repetare automată a propozițiilor auzite la alte persoane; **~graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru aprecierea densității mediilor, bazat pe principiul vibrațiilor ultrasonore; **~grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Metodă de apreciere a densității țesuturilor cu ajutorul ecoului reflectat de vibrațiile ultrasonore. **2.** Intercalare în scris de către bolnav a unor cuvinte auzite întîmplător; **~gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obținută la ecograf; **~lalie** (v. -lalie), s.f., repetare automată a cuvintelor spuse de interlocutor, constituind un simptom al unor boli nervoase; **~metrie** (v. metrie$_1$), s.f., procedeu de determinare a nivelului unui lichid într-o sondă; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat de măsurare a adîncimii nivelului de lichid dintr-o gură de sondă, pe baza reflexiei undelor sonore; **~mimie** (v. -mimie), s.f., imitare a expresiilor mimice ale persoanelor din jur, care apare în anumite stări patologice; **~patie** (v. -patie), s.f., manifestare patologică constînd în repetarea fără sens a unor cuvinte sau acțiuni; **~praxie** (v. -praxie), s.f., ecochinezie*; **~timie** (v. -timie), s.f., reflectare în reacțiile emoționale ale unei persoane a tonusului afectiv al celor din jur.

ECREMO- „suspendat, atîrnător". ◇ gr. *ekkremes* „atîrnat, suspendat" > fr. *eccremo-*, engl. *id.* > rom. *ecremo-*. □ **~riz** (v. -riz), adj., cu rădăcini atîrnătoare.

ECRINO- „secreție, excreție". ◇ gr. *ekkrino, ein* „a secreta" > fr. *eccrino-*, engl. *id.* > rom. *ecrino-*. □ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a fiziologiei care studiază secrețiile.

-ECTAZIE „dilatație, extensie, distensie. ◇ gr. *ektasis* „alungire, dilatație" > fr. *-ectasie*, germ. *-ektasie*, it. *-ectasia*, engl. *id.* > rom. *-ectazie*.

ECTO- „exterior, extern, în afară". ◇ gr. *ektos* „în afară" > fr. *ecto-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *ekto-* > rom. *ecto-*. □ **~biont** (v. -biont), s.n., organism fixat pe fața externă a corpului gazdei; **~blast** (v. -blast), s.n. **1.** Ectoderm. **2.** Lob membranos situat în partea opusă cotiledonului; **~cardie** (v. -cardie), s.f., anomalie congenitală constînd în situarea inimii în afara cardiei; **~carp** (v. -carp), s.n. **1.** Perete extern al pericarpului fructelor. **2.** Corp de fructificație rezultat din straturile externe ale aparatului vegetativ; **~chelostomie** (**~kelostomie**) (v. chelo-$_1$, v. -stomie), s.f., procedeu de tratare a herniei pe cale ventrală, prin deschiderea sacului herniar; **~cianoză** (v. -cianoză), s.f., algotrofism pe suprafața externă sau în celulele moarte ale fanerogamelor; **~ciclic** (v. -ciclic), adj. (despre tuburi cribrale) care se află în afara sclerogenului și sub țesutul epidermal; **~colostomie** (v. colo-$_1$, v. -stomie), s.f., deschidere operatorie la nivelul epidermei, a unui segment de colon; **~crine** (v. -crin), adj., s.f.pl. (substanțe toxice) emanate de plante; **~croic** (v. -croic), adj. (despre un pigment) situat pe suprafața celulei sau a hifelor; **~derm** (v. -derm), s.n. **1.** Înveliș extern al embrionului celular din care provin tegumentele și sistemul nervos. **2.** Strat unicelular extern al peretelui corpului celenteratelor; **~dinamomorf** (v. dinamo-, v. -morf), adj. (despre un sol) format sub acțiunea predominantă a factorilor climatici; **~endotrofic** (v. endo-, v. -trofic), adj., care prezintă parazitism ectotrofic și endotrofic; **~fit** (v. -fit), adj., s.f.pl. **1.** Adj. (Despre organisme vegetale) Care trăiește ca parazit la exteriorul unei plante. **2.** S.f.pl. Paraziți vegetali pe fața externă a plantei gazdă. **3.** S.f.pl. Paraziți vegetali de pe suprafața corpului uman; **~floic** (v. -floic), adj. (despre un fascicul luminos) care este dispus central și acoperit cu țesut liberian; **~gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre o plantă) care parazitează pe suprafața corpului gazdă **~geneză** (v. -geneză), s.f. **1.** Ontogeneză produsă de factori externi. **2.** Dezvoltare embrionară în afara organismului (in-vitro); **~glie** v. -glie), s.f., pătură externă a tubului medular primitiv embrionar; **~mer** (v. -mer), s.n., blastomer care participă la formarea ectodermului; **~mezoblast** (v. mezo-, v. blast), s.n., pătură celulară embrionară din a cărei diferențiere rezultă ectoblastul și mezoblastul; **~mezoderm** (v. mezo-, v. -derm), s.n., mezoderm derivat din ectodermul primar al unui blastodisc bilaminar sau gastrulă; **~morf** (v. -morf), adj. (despre un tip somatic) caracterizat prin dezvoltarea exagerată a membrelor în raport cu trunchiul și a craniului în raport cu masivul facial; **~pag** (v. -pag), s.m., făt teratologic dublu, caracterizat prin fuziunea pereților costosternali; **~plasmă** (v. -plasmă), s.f., zonă citoplasmatică periferică hialină; *sin.* citohialoplasmă, hialoplasmă; **~plaste** (v. -plast), s.n.pl., granule de cianoficină la algele albastre; **~sferă** (v. -sferă), s.f., zonă exterioară a cromozomului; **~spor** (v. -spor), s.m., spor format pe bazidie; **~stromă** (v. -stromă), s.f., țesut format din hife miceliene, aflat pe suprafața organelor parazite; **~trof** (v. -trof), adj. **1.** Care trăiește pe suprafața altui organism animal sau vegetal. **2.** Cu micoriză la care filamentele miceliene se dezvoltă numai în straturile superficiale ale rădăcinilor plantei gazdă; **~trop** (v. -trop), adj. (des-

pre o plantă) curbat în afară; *sin.* ectotropic; **~ tropic** (v. -tropic) adj. ectotrop*; **~ zoar** (v. -zoar), s.n., parazit de natură animală care trăiește pe suprafața corpului uman.

-ECTOMIE „excizie, extirpare, ablație". ◇ gr. *ektome* „excizie, tăiere" > fr. *-ectomie*, germ. *ektomie*, engl. *-ectomy* > rom. *-ectomie*.

-ECTOPIE „deplasare, dislocare". ◇ gr. *ektopos* „în alt loc, deplasat" > fr. *-ectopie*, germ. *-ektopie*, engl. *-ectopy* > rom. *-ectopie*.

ECTOPO- „la distanță". ◇ gr. *ektopos* „deplasat, în alt loc" > fr. *ectopo-* > rom. *ectopo-*. □ **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie operatorie practicată la o anumită distanță de organul anatomic asupra căruia se intervine chirurgical.

ECTRO- „malformație, lipsă". ◇ gr. *ektroo* „a avorta" > fr. *ectro-*, engl. *id.*, germ. *ektro-* > rom. *ectro-*. □ **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., lipsa congenitală a unuia sau a mai multor degete; **~ gen** (v. -gen₁) adj. (despre substanțe) care provoacă o malformație; *sin.* teratogen; **~ genie** (v. -genie₁), s.f., malformație produsă de dezvoltarea incompletă a unor organe; **~ mel** (v. -mel₁), s.m., monstru care prezintă ectromelie; **~ melie** (v. -melie), s.f., malformație care constă în lipsa congenitală a unui membru; **~ podie** (v. -podie), s.f., lipsa congenitală, totală sau parțială a unui picior.

ECZEMATO- „eczemă". ◇ gr. *ekzema, atos* „erupție cutanată" > fr. *eczémato-* > rom. *eczemato-*. □ **~ gen** (v. -gen₁), adj. (despre o substanță) care provoacă eczemă; **~ id** (v. -id), adj., cu caractere simptomatice similare eczemei.

EDAFO- „sol, teren, pămînt". ◇ gr. *edaphos* „pămînt, teren" > fr. *édapho-*, engl. *id.* > rom. *edafo-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., totalitatea plantelor care formează flora microscopică a solului; **~ gen** (v. -gen₁), adj., care este produs de condițiile solului; **~ id** (v. -id), s.m., formație geologică naturală, similară unui complex stratigrafic pedogenetic; **~ logie** (v. -logie₁), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu studiul solului. **2.** Studiul formării, compoziției și al influenței solului asupra organismelor. **3.** Disciplină medicală care studiază rolul constituției celulare, tisulare și individuale, în răspunsul la influențe patogene fizice sau chimice; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., zonă a solului care este neinfluențată de rădăcinile plantelor; **~ tip** (v. -tip), s.n., ecotip format sub acțiunea anumitor condiții de sol; **~ top** (v. -top), s.n., ansamblu omogen de factori ecologici, specifici solului unei comunități de organisme vii.

EDOIO- (AIDOIO-) „organe genitale". ◇ gr. *aidoion* „organ sexual" > fr. *édoio-*, germ. *aedoio-*, engl. *id.* și *aidoio-* > rom. *edoio-* și *aidoio-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a organelor de reproducere; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., studiu al organelor genitale; **~ manie** (v. -manie), s.f., exagerare patologică a instinctului sexual la bărbat; *sin.* satiriazis; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., anatomie a organelor de reproducere.

-EDRIE „față, latură, muchie". ◇ gr. *hedra* „bază, față" > fr. *-édrie*, germ. *id.*, it. *-edria* > rom. *-edrie*.

-EDRU „latură, bază, față, fundament". ◇ gr. *hedra* „față, bază" > fr. *-èdre*, it. *-edro* > rom. *-edru*.

EDUCO- „educație, educativ". ◇ l. *educo, are* „a crește, a instrui" > fr. *éduco-* > rom. *educo-*. □ **~ gen** (v. -gen₁), adj. (despre factori psihosociali) care contribuie la formarea omului și la integrarea lui socială.

EFEBO- „adolescent, tînăr". ◇ gr. *ephebos* „adolescent" > fr. *éphébo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *efebo-* > rom. *efebo-*. □ **~ crazie** (v. -crazie), s.f., sindrom caracterizat prin dureri de cap persistente, asociate cu tulburări endocrine; **~ filie** (v. -filie₁), s.f., atracție homosexuală către adolescenți; **~ geneză** (v. -geneză) s.f. **1.** Totalitatea transformărilor care se produc în organism în timpul pubertății. **2.** Dezvoltare aberantă și spontană a unei celule germinative mascule, provocînd teratom testicular sau coriocpiteliom. **3.** Dezvoltare a gametului vegetal mascul, fără fecundare prealabilă; **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de adolescent; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., știință a modificărilor structurale și funcționale ale pubertății masculine.

EFEMERO- „cu viață scurtă, efemer". ◇ gr. *ephemeros* „care durează o zi" > fr. *éphéméro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *efemero-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante cu perioada de vegetație scurtă; **~ ptere** (v. -pter), s.n.pl., ordin de insecte artropode diptere aeriene cu viață foarte scurtă, ale căror larve se dezvoltă în apele dulci.

EFUZIO- „răspîndire, efuziune". ◇ l. *effusio* „revărsare, răspîndire" > fr. *effusio-*, engl. *id.* > rom. *efuzio-*. □ **~ metru** (v. -metru₁), s.n. dispozitiv pentru determinarea densității unui gaz, bazat pe fenomenul difuziunii.

EGERSI- „excitabilitate". ◇ gr. *egersis* „erecție, trezire" > fr. *egersi-* > rom. *egersi-*. □ **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument medical cu care se determină cronaxia și excitabilitatea neuromusculară.

-EGETIC „care conduce, care îndrumă". ◇ gr. *egetikos* „care conduce" > fr. *-égétique* > rom. *-egetic*.

EGO-₁ „eu, propria persoană". ◇ l. *ego* „eu" > fr. *égo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *ego-*. □ **~ centric** (v. -centric), adj., s.m. și f. (persoană) care privește totul prin prisma intereselor și sentimentelor proprii, considerîndu-se centrul oricărei situații; **~ filie** (v. -filie₁), s.f., iubire patologică de sine; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., adorație patologică a propriei persoane; *sin.* egocentrism; **~ latru** (v. -latru), adj., stăpînit de egolatrie.

EGO-₂ (AEGO-), „capră, behăit de capră". ◇ gr. *aix, aigos* „capră" > l. sav. *ego-* și *aego-*, fr. *égo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ego-* și *aego-*. □ **~ bronhofonie** (v. bronho-, v. -fonie₁), s.f. bronhoegofonie*; **~ ceras (aegoceras)** (v. -ceras), s.m., specie de amonit caracteristic triasicului, cu cochilia răsucită spre interior și cu coaste rare și proeminente; **~ fonie** (v. -fonie₁) s.f., voce asemănătoare behăitului de capră, cu timbru nazal, percepută stetoacustic la nivelul superior al unei colecții pleurale mijlocii.

ELAIO- „ulei, grăsime, uleios, oleaginos". ◇ gr. *elaion* „ulei de măsline" > fr. *élaio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *elaio-*. □ **~ cite** (v. -cit), s.n.pl., celule grase, bogate în lipide, despre sub formă de picături; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument pentru măsurarea densității uleiurilor grase; **~ patie** (v. -patie), s.f., umflătură nedureroasă cu conținut gras, prezentă la articulațiile distale ale membrelor inferioare; **~ plaste** (v. -plast), s.n.pl., leucoplaste cu rol în formarea și în depunerea uleiurilor sub formă de picături; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., corpuscul sferic gras, prezent în celulele parenchimului palisadic și spongios; **~ zomi** (v. -zom), s.m.pl., apendice de pe semințe sau fructe, cu conținut oleaginos.

-ELASMĂ „lamelă, solz, cartilaj". ◇ gr. *elasma* „solz, lamă cornoasă, placă" > fr. *-élasma*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *-elasmă*.

ELASMO- „cartilaj, cartilaginos". ◇ gr. *elasmos* „lamă cornoasă, placă" > fr. *élasmo-*, engl. *id.* > rom. *elasmo-*. □ **~ id** (v. -id), adj. (despre solzi) în formă de lamelă cartilaginoasă; **~ teriu** (v. -teriu), s.m., rinocer gigant din cuaternar, cu o protuberanță mare pe frunte și una pe oasele nazale; **~ zaur** (v. -zaur), s.m., reptilă gigantică marină din cretacic, din ordinul sauropterigienilor, cu corpul plat, și cu membrele transformate în palete pentru înot.

ELASTO- „elasticitate, fibre elastice". ◇ gr. *elastes* „care se întinde" > fr. *élasto-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *elasto-*. □ **~ mer** (v. -mer), s.m., polimer sintetic cu proprietăți plastice și elastice asemănătoare cauciucului natural; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., măsurarea elasticității unor corpuri; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., aparat folosit în panificație pentru determinarea gradului de elasticitate a glutenului; **~ patie** (v. -patie), s.f., deficiență a țesutului elastic; **~ rexie** (v. -rexie), s.f., ruptură a fibrelor țesutului elastic; **~ tonometrie** (v. tono-, v. -metrie₁), s.f., metodă de măsurare a tensiunii intraoculare.

ELATERO- „elatere botanice". ◇ gr. *elater, eros* „care împrăștie, care diseminează" > fr. *élatéro-*, engl. *id.* > rom. *elatero-*. □ **~ for** (v. -for), s.n., **1.** Țesut generator de elatere. **2.** Organ filiform purtînd elaterele, prezent la plantele hepatice.

-ELCOZĂ „ulcer, ucerație". ◇ gr. *elkosis* „ulcerație" > fr. *-elcose*, germ. *-elkose* > rom. *-elcoză*.

ELECTRO- „electricitate, electrizare". ◇ gr. *elektron* „ambră galbenă, chihlimbar" > fr. *électro-*, engl. *id.*, germ. *elektro-* > rom. *electro-*. □ **~ biogeneză** (v. bio-, v. -geneză), s.f., producere de electricitate de către organismele vii; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., studiul formării și al efectelor ei în organismele vii; **~ bioscopie** (v. bio-, v. -scopie), s.f., metodă medicală de stabilire, cu ajutorul curentului electric, a prezenței sau absenței vieții; **~ bronhogramă** (v. bronho-, v. -gramă), s.f., înregistrare a curenților de acțiune ai musculaturii netede bronhopulmonare; **~ calorimetru** (v. calori-, v. -metru₁), s.n., calorimetru electric; **~ cardiofonogramă** (v. cardio-, v. fono-₃, v. -gramă), s.f., fonocardiogramă*; **~ cardiograf** (v. cardio-, v. -graf) s.n., aparat pentru înregistrarea unei electrocardiograme; **~ cardiografie** (v. cardio-, v. -grafie), s.f., înregistrare grafică a contracțiilor mușchiului cardiac și a biocurenților lui; **~ cardiogramă** (v. cardio-, v. -gramă), s.f., înregistrare grafică a activității electrice a mușchiului cardiac; **~ cardioscop** (v. cardio-, v. -scop), s.n., aparat care permite proiectarea pe un ecran a traseului electrocardiogramei; **~ cardioscopie** (v. cardio-, v. -scopie), s.f., examinare pe un ecran a curbelor electrice ale inimii proiectate de electrocardioscop; **~ cerebelografie** (v. cerebelo-, v. -grafie), s.f., metodă de înregistrare grafică a biocurenților cerebelului; **~ cerebelogramă** (v. cerebelo-, v. -gramă), s.f., diagramă obținută prin electrocerebelografie; **~ chimograf (electrokimograf)** (v. chimo-₁, v. -graf), s.n., aparat utilizat în electrochimografie; **~ chimografie (~ kimografie)** (v. chimo-₁, v. -grafie), s.f., metodă de înregistrare fotoelectrică a pulsațiilor inimii, bazată pe utilizarea razelor X; **~ chimogramă (electrokimogramă)** (v. chimo-₁, v. -gramă), s.f., înregistrare grafică a conturului inimii și a vaselor mari în activitate, cu ajutorul electrochimografului; **~ chirurgie** (v. chir/o-, v. -urgie), s.f., chirurgie bazată pe utilizarea curenților electrici; **~ cistomiografie** (v. cisto-, v. mio-₁, v. -grafie), s.f., înregistrare electrică a curenților de acțiune aparținînd mușchiului vezical; **~ corticografie** (v. cortico-, v. -grafie), s.f., tehnică de studiere a activității electrice a scoarței cerebrale, prin aplicarea unor electrozi pe suprafața creierului; **~ corticogramă** (v. cortico-, v. -gramă), s.f., diagramă obținută prin electrocorticografie; **~ cromatografie** (v. cromato-, v. -grafie), s.f., metodă de separare a unui amestec de substanțe sub acțiunea unui cîmp electric; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., utilizare a curentului electric pentru dezvoltarea vegetalelor; **~ dermatografie** (v. dermato-, v. -grafie), s.f., metodă prin care se cercetează rezistența electrică a pielii; **~ dermatometrie** (v. dermato-, v. -metrie₁), s.f., metodă de studiu și de determinare a conductivității electrice a pielii; **~ dinamometru** (v. dinamo-, v. -metru₁), s.n., aparat care servește la măsurarea intensității curentului; **~ encefalograf** (v. encefalo-, v. -graf), s.n., aparat utilizat în electroencefalografie; **~ encefalografie** (v. encefalo-, v. -grafie), s.f., tehnică de înregistrare grafică a activității bioelectrice a sistemului nervos central; **~ encefalogramă** (v. encefalo-, v. -gramă), s.f., reprezentare grafică a activității electrice a creierului, realizată cu ajutorul electroencefalografului; **~ fil** (v. -fil₁), adj. (despre o particulă) care prezintă afinitate pentru electroni; **~ filie** (v. -filie₁), s.f., puterea electrofilă a unei particule; **~ fiziologie** (v. fizio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază manifestările biocurenților care însoțesc procesele fiziologice; **~ fluoroscopie** (v. fluoro-, v. -scopie), s.f., electrocardiografie fluoroscopică; **~ fon** (v. -fon), s.n., aparat pentru redarea prin mijloace electroacustice a sunetelor înregistrate pe un disc; **~ for** (v. -for), s.n., aparat cu care se demonstrează apariția electricității prin influență electrostatică; **~ foreză** (v. -foreză), s.f. **1.** Deplasare spre electrozi a particulelor dintr-o soluție coloidală sub acțiunea cîmpului electric. **2.** Migrație a particulelor coloi-

dale aflate în suspensie în celula vie la catod, sub influența curentului electric; **~ fotografie** (v. foto-, v. -grafie), s.f., procedeu de obținere a fotografiilor, bazat pe efectul fotoelectric al luminii; **~ fototerapie** (v. foto-, v. -terapie), s.f., tip de fototerapie, realizată prin metode electrice; **~ gastrograf** (v. gastro-, v. -graf), s.n., instrument electronic pentru înregistrarea electrogastrografiei; **~ gastrografie** (v. gastro-, v. -grafie), s.f., înregistrare a fenomenelor electrice care se produc la nivelul stomacului în timpul activităților secretorii și motorii; **~ gastrogramă** (v. gastro-, v. -gramă), s.f., înregistrare grafică a fenomenelor electrice care însoțesc secreția și motilitatea gastrică; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce electricitate; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat cu ajutorul căruia se face analiza calitativă a metalelor și minereurilor; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu tipografic bazat pe corodarea electrolitică; **~ gravimetrie** (v. gravi-, v. -metrie$_1$), s.f., metodă de analiză cantitativă care se bazează pe depunerea prin electroliză a metalului la catod și pe cîntărirea substanței depuse; **~ hemostază** (v. hemo-, v. -stază), s.f., obținere a hemostazei prin cauterizarea vasului care sîngerează cu cuterul electric; **~ histerograf** (v. histero-$_1$, v. -graf), s.m., aparat care înregistrează curenții electrici emiși de contracțiile uterine; **~ histerogramă** (v. histero-$_1$, v. -gramă), s.f., curbă obținută la electrohisterograf; *sin.* electrometrogramă; **~ lit** (v. -lit$_2$), s.m., compus chimic care se poate disocia în ioni sub influența curentului electric; **~ liză** (v. -liză), s.f., descompunere a unei substanțe chimice în stare de soluție cu ajutorul curentului electric; **~ mecanoterapie** (v. mecano-, v. -terapie), s.f., aplicare combinată a electricității și a mecanoterapiei în tratamentul bolnavilor; **~ mer** (v. -mer), s.m., compus chimic care prezintă fenomenul electromeriei; **~ merie** (v. -merie), s.f., izomerie prezentată de doi compuși chimici care diferă doar prin distribuția electronilor; **~ metalurgie** (v. -metal/o, v. -urgie), s.f., ramură a metalurgiei care folosește procedeele electrolitice sau electrotermice; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ansamblu de metode de analiză chimică cantitativă, pentru măsurarea diferențelor de potențial; **~ metrogramă** (v. metro-$_1$, v. -gramă), s.f., electrohisterogramă*; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument electrostatic pentru măsurarea diferențelor de potențial electric; **~ miograf** (v. mio-$_1$, v. -graf), s.n., aparat cu ajutorul căruia se face electromiografia; **~ miografie** (v. mio-$_1$, v. -grafie), s.f., metodă de înregistrare electrică a contracțiilor mușchilor scheletici; **~ miogramă** (v. mio-$_1$, v. -gramă), s.f., curbă reprezentînd curenții electrici generați de activitatea musculară; **~ narcoză** (v. -narcoză), s.f., anestezie generală profundă, produsă prin acțiunea curentului electric asupra creierului; **~ nistagmografie** (v. nistagmo-, v. -grafie), s.f., metodă de înregistrare a frecvenței și amplitudinii mișcărilor nistagmice; **~ oculografie** (v. oculo-, v. -grafie), s.f., metodă de înregistrare electrică a mișcărilor oculare prin utilizarea unor electrozi de contact; **~ patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., studiul efectelor patologice ale electricității industriale și atmosferice; **~ pirexie** (v. -pirexie), s.f., temperatură ridicată, realizată în organism cu ajutorul curenților electrici; **~ plasmoliză** (v. plasmo-, v. -liză), s.f., procedeu de degradare a protoplasmei celulare sub acțiunea unui curent electric, utilizat în vinificație și în industria zahărului; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., reproducere în relief a unor obiecte prin depunerea electrolitică a unui strat de metal pe tiparul lor; **~ pneumograf** (v. pneumo-, v. -graf), s.n., pneumograf cu sistem de înregistrare electrică; **~ radiolog** (v. radio-, v. -log), s.m., specialist în electroradiologie; **~ radiologie** (v. radio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină medicală cuprinzînd aplicațiile electricității și ale razelor în diagnosticarea și tratarea bolilor; **~ reoforeză** (v. reo-, v. -foreză), s.f., variantă a tehnicii de electroforeză pe hîrtie; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument cu care se determină prezența și nivelul electricității statice într-un corp; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul electroscoapelor și al aplicațiilor lor; **~ spectrografie** (v. spectro-, v. -grafie), s.f., analiza formei complexe a unei electroencefalograme, prin izolarea și înregistrarea sistemului de unde constituent; **~ stenoliză** (v. steno-, v. -liză), s.f., depozitarea de ioni sau de particule coloidale pe pereții interiori ai unui tub capilar, sub acțiunea cîmpului electric; **~ stetograf** (v. steto-, v. -graf), s.n., aparat electric care amplifică și înregistrează zgomotele respiratorii și cardiace ale toracelui; **~ tanasie** (v. -tanasie), s.f., moarte provocată de curentul electric; *sin.* electrotraumatism, electrocutare; **~ taxie** (v. -taxie), mișcări de orientare, de apropiere sau de îndepărtare, provocate plantelor și animalelor de curentul electric; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament medical bazat pe acțiunea curenților electrici asupra organismului; **~ termie** (v. -termie), s.f., știință care utilizează energia electromagnetică pentru obținerea căldurii necesare unor operații tehnologice; **~ termoterapie** (v. termo-, v. -terapie), s.f., procedeu tipografic de reproducere a gravurilor cu ajutorul electrolizei; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare a țesuturilor organice cu ajutorul curenților electrici; **~ tonic** (v. -tonic), adj., referitor la modificările excitabilității unui țesut viu, produse de curentul electric care trece prin acesta.

ELEO- „ulei, uleios, oleaginos". ◇ gr. *elaion* „ulei de măslin" > fr. *éléo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *eleo-*. ☐ **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., varietate de aluminosilicat natural de sodiu, de culoare deschisă, cristalizată sau compactă; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., oleometru*.

ELEUTERO- „liber, separat, neconcrescut, mobil". ◇ gr. *eleutheros* „liber" > fr. *éleuthéro-*, engl. *id.* > rom. *eleutero-*. ☐ **~ dactil** (v. -dactil), adj., cu degetele libere; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj. (despre flori) cu petalele, sepalele sau tepalele libere, neconcrescute; **~ gin** (v. -gin), adj. (despre plante) cu ovarele neconcrescute; **~ petal** (v. -petal), adj., cu petalele separate; **~ zoare** (v. -zoar), s.n.pl., echinoderme de tip mobil.

ELICO- (HELICO-) „elice, spiralat, spirală". ◇ gr. *helix, ikos* „spirală" > fr. *hélico-*, engl. *id.*, it. *elico-*, germ. *heliko-* > rom. *elico-* și *helico-*. ☐ **~ id** (v. -id), s.n. **1.** Curbă generată de învîrtirea

unei parabole obişnuite în jurul unui cerc. **2.** Suprafaţă generată de o curbă supusă unei mişcări elicoidale; **~pter (helicopter)** (v. -pter), s.n., aeronavă mai grea decît aerul, prevăzută cu una sau mai multe elice orizontale şi care poate decola şi ateriza pe verticală; **~stat (helicostat)** (v. -stat), s.n., aparat de zburat, prevăzut cu o elice de susţinere şi completat cu un balon; **~steg (helicosteg)** (v. -steg), s.m., porţiune de înrulare în spirală a camerelor unei cochilii pluriloculare, prezentă la foraminifere; **~tremă (helicotremă)** (v. -tremă), s.f., orificiu rotund al labirintului cohlear.

ELIPSO- „elipsă, eliptic". ◇ gr. *elleipsis* „lipsă defect" > fr. *ellipso-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *elipso-*. ☐ **~cefal** (v. -cefal), s.m., trilobit din cambrian, cu corpul mic şi oval, prezentînd un cefalotorace semicircular; **~graf** (v. -graf), s.n., instrument pentru trasarea elipselor; **~id** (v. -id), s.n. **1.** Suprafaţă convexă ale cărei secţiuni plane sînt elipse şi care posedă trei planuri de simetrie, perpendiculare două cîte două. **2.** Corp geometric rezultat din rotirea unei elipse în jurul uneia dintre axele sale de simetrie; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu seminţe elipsoidale.

ELITRO- „înveliş, teacă, vagin, vaginal". ◇ gr. *elytron* „teacă, înveliş" > fr. *elytro-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *elitro-* > rom. *elitro-*. ☐ **~blenoree** (v. bleno-, v. -ree), s.f., blenoragie a vaginului; **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie vaginală; **~for** (v. -for), adj. (despre insecte) care poartă elitre; **~id** (v. -id), adj., în formă de elitră; **~plastie** (v. -plastie), s.f., autoplastie a vaginului; **~ptoză** (v. -ptoză), s.f., prolaps vaginal; **~rafie** (v. -rafie) s.f., colporafie*; **~ragie** (v .-ragie), s.f., hemoragie vaginală; *sin.* colporagie; **~stenoză** (v. -stenoză), s.f., îngustare patologică a vaginului; **~tom** (v. -tom), s.n., instrument medical utilizat în elitrotomie; **~tomie** (v. -tomie), s.f., colpotomie*.

-ELMINŢI „viermi". ◇ gr. *helmins, nthos* „vierme" > L sav. *-helminthes*, fr. *-helminthes*, engl. *id.* > rom. *-elminţi*.

EMANO- „emanaţie". ◇ L *emano, are* „a se răspîndi" > fr. *émano-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *emano-*. ☐ **~terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a emanaţiilor corpurilor radioactive.

EMBOL-, v. **EMBOLO-**. ☐ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a unui embolus.

EMBOLI- „embolie". ◇ L *embolus* „cui, piron, pană de lemn" > fr. *emboli-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *emboli-*. ☐ **~form** (v. -form), adj., în formă de embolie; **~gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce embolii.

EMBOLIE „astupare, obstrucţie". ◇ gr. *embole* „strîngere, înfigere, astupare" > fr. *-embolie*, germ. *id.* > rom. *-embolie*.

EMBOLO- „astupare, obstrucţie, embolie". ◇ gr. *embole* „astupare, strîngere, atac" > fr. *embolo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *embolo-*. ☐ **~fazie** (v. -fazie), s.f., embololalie*; **~frazie** (v. -frazie), s.f., angofrazie*; **~lalie** (v. -lalie), s.f., tulburare psihică de vorbire, manifestată prin adăugarea inoportună a unor sunete între cuvintele unor fraze; *sin.* embolofazie; **~mer** (v. -mer), adj., s.m.pl **1.** Adj. (Despre o vertebră) care este constituită din două piese în formă de inel, străbătute de notocord. **2.** S.m.pl. Grup fosil de stegocefali temnospondili din carbonifer şi permian, cu vertebre embolomere; **~terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică, în unele forme uşoare de tuberculoză, a emboliilor provocate prin injecţii intravenoase.

EMBRI-, v. **EMBRIO-**. ☐ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablaţie chirurgicală a unei porţiuni de embrion.

EMBRIO- „embrion, germen". ◇ gr. *embryon* „fetus, germen, embrion" > fr. *embryo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *embrio-*. ☐ **~blast** (v. -blast), s.n., parte a discului germinal din care se dezvoltă embrionul propriu-zis; **~cardie** (v. -cardie), s.f., ritm cardiac patologic, care apare în miocarditele grave; **~ctonie** (v. -ctonie), s.f., acţiune de suprimare a embrionului în matrice; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., grup de plante care, în cursul dezvoltării lor ontogenetice, formează un embrion; **~for** (v. -for), adj., s.n. **1.** Adj. (Despre plante) Care generează şi poartă embrioni. **2.** S.n. Strat saciform şi dilatat de celule care poartă embrionii din arhegoane, la licopodiacee. **3.** S.n. Formaţiune înconjurată de o membrană rezistentă, constituită din embrionul hexacant de cestode; **~ftorie** (v. -ftorie) s.f., lezare toxică a embrionului; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care generează embrionul; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de transformare succesivă a oului şi embrionului pînă la ecloziune sau naştere; *sin.* embriogenie; **~genie** (v. -genie$_1$), s.f., embriogeneză*; **~grafie** (v. -grafie) s.f., disciplină care se ocupă cu descrierea embrionului; **~id** (v. -id), adj., care se aseamănă cu un embrion; *sin.* embriomorf; **~lemă** (v. -lemă$_1$), s.f., membrană extraembrionară; **~log** (v. -log), s.m. şi f., specialist în embriologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază stadiile de dezvoltare embrionară; **~morf** (v. -morf), adj., embrioid*; **~nomie** (v. -nomie), s.f., ştiinţă care se ocupă cu clasificarea embrionului; **~patie** (v. -patie), s.f., maladie apărută în cursul dezvoltării embrionare; **~tocie** (v. -tocie), s.f., expulzare spontană sau provocată a fătului din cavitatea uterină, înainte ca acesta să fie viabil; *sin.* avort; **~tom** (v. -tom), s.n. **1.** Instrument utilizat în embriotomie. **2.** Somatotom*; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secţionare intrauterină pe cale obstetricală a fătului mort; **~trof** (v. -trof), adj., care furnizează substanţele nutritive folosite în timpul gestaţiei; **~trofie** (v. -trofie), s.f., ansamblu de procese prin care se asigură nutriţia oului, a embrionului sau a fătului.

-EMBRIONIE „germen, embrion, fetus". ◇ gr. *embryon* „embrion, făt" > fr. *embryonie*, germ. *id.*, it. *-embrionia* > rom. *embrionie*.

EMEN-, v. **EMENO-**. ☐ **~agog** (v. -agog), adj., s.n. (substanţă) care provoacă sau favorizează menstruaţia.

EMENO- „ciclu menstrual, menstruaţie". ◇ gr. *emmenos* „menstruaţie" > fr. *emméno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *emeno-*. ☐ **~patie** (v. -patie), s.f., afecţiune apărută în timpul ciclului menstrual.

-EMETIC „care vomită, vomitiv". ◇ gr. *emeticos* „care provoacă vomă" > fr. *-émétique*, engl. *-emetic* > rom. *-emetic*.

-EMEZĂ „vomă, vărsătură". ◇ gr. *emesis* „vărsare, vomă" > fr. *-emèse*, germ. *id.* > rom. *-emeză*.

EMI-, v. **HEMI-**. □ **~ sferă (hemisferă)** (v. -sferă), s.f. **1.** Jumătate dintr-o sferă. **2.** Fiecare din cele două părți simetrice ale creierului mare, de formă eliptică. **3.** Fiecare din cele două jumătăți ale sferei cerești sau terestre, delimitate de ecuatorul ceresc, respectiv de ecuatorul terestru și de primul meridian; **~ stih (hemistih)** (v. -stih), s.n., fiecare din cele două jumătăți ale unui vers, despărțite de cezură.

-EMIE (-HEMIE) „sînge, sanguin". ◇ gr. *haima* „sînge" > fr. *-émie*, germ. *-ämie*, it. *-emia* > rom. *-emie* și *-hemie*.

EMPIO- „supurativ, purulent". ◇ gr. *empyos* „care supurează" > fr. *empyo-*, engl. *id.* > rom. *empio-*. □ **~ cel** (v. $-cel_2$) s.n., tumoare purulentă.

EMPROSTO- „în față, anterior". ◇ gr. *emprosthen* „în față" > fr. *emprostho-*, germ. *id.* > rom. *emprosto-*. □ **~ melofor** (v. $melo-_1$, v. for), s.m., monstru cu membrele supranumerare situate sub gît sau sub torace.

EMULSO- „emulsie, dispersie". ◇ L *emulsus* „muls" > fr. *émulso-* > rom. *emulso-*. □ **~ id** (v. -id), s.n., sistem coloidal în care mediul de dispersie e lichid, iar faza dispersă are proprietățile unui lichid; *sin.* coloid liofil.

ENANTIO- „opus, contrar, antagonic". ◇ gr. *enantios* „opus, contrar, invers" > fr. *énantio-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *enantio-*. □ **~ bioză** (v. -bioză), s.f., relații antagonice care se stabilesc între două sau mai multe organisme vegetale sau animale; **~ blast** (v. -blast), adj. (despre un embrion) care are radicula opusă hilului; *sin.* enantioblastic; **~ blastic** (v. -blastic), adj., enantioblast*; **~ mer** (v. -mer), s.m., fiecare din cei doi izomeri antipozi optici ai unei substanțe cu aceeași compoziție chimică; **~ morf** (v. -morf), adj., care este format din aceleași părți, dar dispuse în sens invers; **~ morfie** (v. -morfie), s.f. **1.** Proprietate a două substanțe de a cristaliza în două forme, una fiind imaginea celeilalte într-o oglindă plană. **2.** Proprietate a două entități, ale căror imagini se oglindesc reciproc, de a se suprapune între ele numai prin reflectare într-un plan extern; **~ patie** (v. -patie), s.f., procedeu terapeutic de a trata o boală cu mijloace contrare naturii sale; **~ stil** (v. -stil), adj. (despre flori) care prezintă stilul și stigmatul aplecate în direcția contrară staminelor; **~ trop** (v. -trop), adj., care prezintă enantiotropie; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., proprietate a unei substanțe de a cristaliza în două structuri cristaline diferite, în funcție de temperatură și de presiune, fără schimbarea stării de agregare.

-ENCEFAL „creier". ◇ gr. *enkephalos* „creier" > fr. *-encéphale*, it. *-encefalo* > rom. *-encefal*.

ENCEFAL-, v. **ENCEFALO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere intensă a capului; **~ atrofie** (v. -atrofie), s.f., proces de atrofiere a creierului; **~ emie** (v. -emie), s.f., umflătură nedureroasă cerebrală congenitală; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., tulburare vizuală provocată de leziuni cerebrale.

-ENCEFALIE „creier, encefal, activitate cerebrală". ◇ gr. *enkephalos* „creier" > fr. *-encéphalie*, it. *-encefalia*, germ. *-enzephalie* > rom. *-encefalie*.

ENCEFALO- „creier, encefal, cerebral". ◇ gr. *enkephalos* „creier" > fr. *encéphalo-*, engl. *id.*, it. *encefalo-*, germ. *enzephalo-* > rom. *encefalo-*. □ **~ atriografie** (v. atrio-, v. -grafie), s.f., tehnică mixtă de encefalografie și arteriografie, utilizată pentru evidențierea aportului sanguin în regiunea cerebrală; **~ cel** (v. $-cel_2$), s.n., hernie a encefalului; **~ cistocel** (v. cisto-, v. $-cel_2$), s.n., tip de hernie a encefalului în care sistemul ventricular comunică cu cavitatea encefalocelului; **~ cistomeningocel** (v. cisto-, v. meningo-, v. $-cel_2$), s.n., varietate de encefalocel în care există o cantitate de lichid între meninge și porțiunea de creier herniat; **~ displazie** (v. dis-, v. -plazie), s.f., anomalie în dezvoltarea țesuturilor sistemului nervos central; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., metodă de examinare radiografică a encefalului; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., imagine radiologică a encefalului; **~ id** (v. -id), adj., care are aparența sau consistența encefalului; **~ lit** (v. $-lit_1$), s.n., concrețiune de calciu intracerebrală solitară sau multiplă; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., înmuiere patologică a creierului; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., hipertrofie a unei părți a encefalului; **~ mere** (v. -mer), s.n.pl., segmente succesive ale creierului embrionar; **~ mielocel** (v. mielo-, v. $-cel_2$) s.n., malformație în care se asociază în același sac herniar un encefalocel cu un mielocel; **~ mielografie** (v. mielo-, v. -grafie), s.f., explorare radiologică a encefalului și a măduvei spinării; **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune organică a creierului; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie cerebrală; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru examinarea interiorului cutiei craniene; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a encefalului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., disecție a encefalului.

-ENCHIM „țesut vegetal, țesut organic". ◇ gr. *enkhyma* „umplutură, amestec" > fr. *-enchyme*, germ. *-enchym* > rom. *-enchim*.

ENCICLO- „ansamblu, sistem, ciclic circular". ◇ gr. *enkyklia* „ansamblul științelor" > fr. *encyclo-*, engl. *id.*, it. *enciclo-* > rom. *enciclo-*. □ **~ ped** (v. $-ped_1$), s.m., persoană care are cunoștințe enciclopedice; **~ pedie** (v. -pedie), s.f. **1.** Tip de lucrare lexicografică, de diferite mărimi, care tratează sistematic termeni de bază, noțiuni dintr-un domeniu sau din toate domeniile de activitate umană. **2.** Ansamblu multilateral de cunoștințe omenești.

END- v. **ENDO-**. □ **~ adelf** (v. -adelf), s.m., făt teratologic caracterizat prin includerea gemenului parazit în corpul celuilalt; **~ anevrismorafie** (v. anevrismo-, v. -rafie), s.f., tratament chirurgical al unui anevrism arteriovenos pe cale endoanevrismală; **~ arteriectomie** (v. anteri/o, v. ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a tunicii interne a unei artere; **~ osmometru** (v. $osmo-_2$, v. $metru_1$), s.n., instrument pentru măsurarea intensității fenomenelor de endoosmoză.

ENDEC-, v. **ENDECA-**. □ **~ andru** (v. -andru), adj., care are unsprezece stamine.

ENDECA- „unsprezece". ◇ gr. *hendeka* „unsprezece" > fr. *hendéca-*, engl. *endeca-*, germ. *hendeka-* > rom. *endeca-*. □ **~ fil** (v. $-fil_2$), adj., cu unsprezece foi sau foliole; **~ gin** (v. -gin), adj., cu un-

sprezece pistile; **~gon** (v. -gon$_2$), s.n., poligon care are unsprezece unghiuri și unsprezece laturi; **~silab** (v. -silab), s.m., vers de unsprezece silabe.

-ENDEZĂ. „scoatere, luare, extragere". ◇ gr. *endysis* „intrare" > fr. *-endèse* > rom. *-endeză*.

ENDO- „intern, interior, înăuntru, lăuntric". ◇ gr. *endon* „spre interior, înăuntru" > fr. *endo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *endo-*. □ **~biofiție** (v. bio-, v. -fiție), s.f., viață parazitară în interiorul țesuturilor unui alt organism vegetal; **~biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., ansamblu de însușiri biologice, specifice fiecărui țesut sau organ; **~biont** (v. -biont), s.n., organism fixat în interiorul plantei gazdă; **~biotic** (v. -biotic), adj., care parazitează părțile int rne ale gazdei; **~blast** (v. -blast), s.n., strat interior al embrionului celular; **~card** (v. -card), s.n., membrană subțire care căptușește cavitățile inimii; **~carp** (v. -carp), s.n., strat intern al pericarpului, care protejează sămînța unor fructe; **~ceras** (v. -ceras), s.m., cefalopod fosil din silurian, cu cochilie mare și cilindrică, avînd un sifon marginal; **~cianoză** (v. -cianoză), s.f., simbioză a unor plante superioare cu unele specii de alge albastre; **~ciclogen** (v. ciclo-, v. -gen$_1$), adj. (despre pteridofite) format în endodermul unor rădăcini adventive; *sin.* endodermogen; **~cinetic** (v. -cinetic), adj. (despre un fruct) care se deschide printr-un mecanism intern; **~cist** (v. -cist), s.n. **1.** Celulă de rezistență, prezentă la ficoflagelate. **2.** Celulă sexuată din frustulele unor diatomee; **~crin** (v. -crin), adj. **1.** (Despre glande) Care își varsă secrețiile cu hormoni direct în sînge. **2.** Care aparține glandelor endocrine; **~crinie** (v. -crinie), s.f., stare patologică produsă de dereglarea secreției endocrine; **~crinolog** (v. crino-$_2$, v. -log), s.m. și f., specialist în endocrinologie; **~crinologie** (v. crino-$_2$, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul glandelor endocrine; **~crinopatie** (v. crino-$_2$, v. -patie), s.f., stare patologică datorată disfuncției glandelor endocrine; **~crinopsihiatrie** (v. crino-$_2$, v. -psih/o-, v. -iatrie), s.f., studiul contribuției hormonilor la activitatea psihică; **~crinoterapie** (v. (v. crino-$_2$, v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a substanțelor extrase din glandele endocrine; **~crinotrop** (v. crino-$_2$, v. -trop), adj., cu afinitate pentru glandele endocrine; **~crom** (v. -crom), s.m., ansamblul cromatoforilor din celulele unor alge; **~dendrobiont** (v. dendro-, v. -biont), s.n., organism care are biotopul în interiorul lemnului; **~derm** (v. -derm), s.n. **1.** Foiță embrionară internă din care provin tubul digestiv și glandele anexe. **2.** Strat unicelular interior al peretelui corpului de celenterate. **3.** Strat intern al scoarței tulpinii și rădăcinii, care protejează stilul; **~dermogen** (v. dermo-, v. -gen$_1$), adj., endociclogen*; **~estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate internă; **~fagie** (v. -fagie), s.f., insușirea unor insecte de a se alimenta în spații închise; **~fazie** (v. -fazie), s.f., trăire interioară a actului vorbirii, fără exteriorizare verbală; **~filie** (v. -filie$_1$), s.f., însușirea unor insecte de a rămîne în locuințe sau în adăposturi zi și noapte; **~fit** (v. -fit), adj., s.f. **1.** Adj. (Despre organisme vegetale sau animale) Care trăiește în interiorul unei plante; *sin.* endofitic. **2** S.f. Ciupercă parazită ale cărei micelii se dezvoltă în interiorul țesuturilor plantei-gazdă; **~fitic** (v. -fitic), adj., endofit* (1); **~fitobiont** (v. -fito-, v. -biont), s.n, organism cu biotopul în țesutul plantelor; **~forie** (v. -forie), s.f., tendință de deviație a ochiului spre interior; *sin.* strabism convergent latent; **~gam** (v. -gam), adj. **1.** Care practică endogamia (1). **2.** Care prezintă endogamie (2); **~gamie** (v -gamie), s.f. **1.** Contractare obligatorie a căsătoriilor în cadrul aceluiași trib. **2.** Fecundare la care partenerii copulanți sînt înrudiți îndeaproape; **~gen** (v. -gen$_1$), adj. **1.** (Despre infecții sau intoxicații) Care se datorează unor cauze din interiorul organismului **2.** (Despre procese geologice) Provocat de forțe care provin din interiorul pămîntului și care conduc la apariția denivelărilor scoarței; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de producere a celulelor în interiorul altor celule; **~genie** v. -genie$_1$), s.f., etiologia psihozelor fără o cauză aparentă externă; **~gnație** (v. -gnație), s.f., distalizare a maxilarului superior, ca urmare a unei dezvoltări insuficiente; **~herniotomie** (v. hernio-, v. -tomie), s.f., tratament chirurgical al unei hernii pe cale endosaculară; **~limfă** (v. -limfă), s.f., lichid care se găsește în labirintul urechii interne; **~litic** (v. -litic$_1$), adj. (despre licheni) încrustat în piatră; **~litofite** (v. lito-, v. -fit), s.f.pl., grup de plante (alge, fungi, briofite) care pătrund și trăiesc în interiorul pietrelor; **~meioză** (v. -meioză), s.f., reproducere cu cromozomii supranumerari în profaza primei diviziuni meiotice; **~mixie** (v. -mixie$_1$), s.f., formare a macronucleului dintr-un produs al diviziunii micronucleului, fără a fi precedată de o fuziune nucleară; **~nom** (v. -nom$_1$), adj. (despre un sistem biologic) care nu necesită un impuls sau o constringere exterioară pentru a funcționa; **~plasmă** (v. -plasmă), s.f., masa internă granulară a citoplasmei; **~plast (endoplastă)** (v. -plast), s.n. **1.** Conținut citoplasmatic care formează celula infuzorilor. **2.** Corpuscul prezent în entroplasma unor cloroficee. **3.** Micronucleu la organismele protiste; **~pleură** (v. -pleură), s.f., tegument intern al seminței; **~ptil** (v. -ptil), adj. (despre embrion) cu plumula răsucită în cotiledon; **~radioterapie** (v. radio-, v. -terapie), s.f., tratament medical cu raze X al tumorilor aflate în organele profunde; **~riz** (v. -riz), adj. (despre embrion) cu radicula cuprinzînd primordiul rădăcinii; **~scop** (v. -scop), s.n., instrument pentru cercetarea cavităților interne; **~scopie** (v. -scopie), s.f., metodă de examinare pe viu a interiorului organelor cavitare sau tubulare; **~sperm** (v. -sperm), s.n., țesut vegetal albuminos intern al seminței, care nutrește embrionul; **~spor** (v. -spor), s.m., spor format în interiorul celulei-mamă sau în sporangele închis; **~stetoscop** (v. steto-, v. -scop), s.n., tip de stetoscop pentru ascultarea inimii prin esofag; **~stomă** (v. -stomă), s.f. **1.** Deschizătură a integumentului intern al ovulului. **2.** Dinții interni ai peristomiului mușchilor frondoși; **~tecă** (v. -tecă), s.f. **1.** Strat intern al grăuntelui de polen. **2.** Peretele intern al sporogonului. **3.** Membrană

internă a bazei anterelor. **4.** Peretele intern al sacului embrionar; **~telocit** (v. telo-$_1$, v. -cit), s.n., celulă subțire care formează endoteliul inimii și al vaselor de singe și limfatice; **~term** (v. -term), adj. (despre fenomene fizice sau chimice) care absoarbe căldură din exterior; *sin.* endotermic; **~termie** (v. -termic), adj., endoterm*; **~termie** (v. -termie), s.f., reacție care se efectuează prin absorbție de căldură; **~tireopexie** (v. tireo-, v. -pexie), s.f., eliberare chirurgicală a glandei tiroide de trahee; **~trof** (v. -trof), adj. (despre ciuperci) care își procură substanțe nutritive din interiorul unui țesut străin; **~xil** (v. -xil), adj., aflat în interiorul lemnului; **~xilofite** (v. xilo-, v. -fit), s.f., pl., paraziți criptogamici din corpul plantelor lemnoase; **~zoic** (v. -zoic), adj. **1.** Care trăiește în organismul animalelor. **2.** Care se răspîndește prin intermediul dejecțiilor animalelor; **~zoobiont** (v. zoo-, v. -biont), s.n., organism cu biotopul în interiorul unui animal; **~zoocore** (v. zoo-, v. -cor), s.f.pl., plante ale căror semințe, consumate de animale, trec prin intestinele acestora și apoi sînt diseminate prin dejecție; **~zoocorie** (v. zoo-, v. -corie$_2$), s.f., răspîndire a semințelor plantelor prin intermediul dejecției animale.

ENE-, v. **ENEA-**. □ **~acant** (v. -acant), adj., care are nouă spini; **~andru** (v. -andru), adj., prevăzut cu nouă stamine; **~aploid** (v. haplo-, v. -id), adj., s.n. (organism) ale cărui celule somatice au nouă seturi de cromozomi; **~odă** (v. -odă), s.f., tub electronic cu nouă electrozi.

ENEA- „nouă, cu nouă". ◇ gr. *ennea* „nouă" > fr. *ennéa-*, engl. *id.* > rom. *enea-*. □ **~fil** (v. -fil$_2$) adj., cu nouă frunze sau foliole; **~gin** (v. -gin), adj., care are nouă pistile; **~gon** (v. -gon$_2$), s.n., poligon cu nouă unghiuri și cu nouă laturi; **~petal** (v. -petal), adj., care are nouă petale; **~silab** (v. -silab), adj., s.m. (vers) format din nouă silabe; **~sperm** (v. -sperm), adj., care are nouă semințe; **~stil** (v. -stil), adj., cu nouă coloane.

ENEO- „aramă, de aramă". ◇ L *aeneus* „de aramă" > fr. *énéo-* > rom. *eneo-*. □ **~litic** (v. -litic$_1$), s.n., ultima fază a neoliticului, caracterizată prin folosirea uneltelor de piatră și a podoabelor de aramă.

ENERGO- „energie, puls cardiac". ◇ gr. *energos* „activ" > fr. *énergo-* > rom. *energo-*. □ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază diversele forme de energie fizică sau spirituală, precum și relațiile între sistemele acestor energii; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru studierea pulsului inimii.

ENO- (**OENO-**, **OINO-**) „vin, vinicol". ◇ gr. *oinos* „vin" > fr. *oeno-* și *oino-*, germ. *öno-*, it. *eno-*, engl. *oeno-* și *eno-* > rom. *eno*, *oeno* și *oino-*. □ **~fil** (v. -fil$_1$), adj., s.m. și f. (persoană) interesată în producerea și ameliorarea vinurilor; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în enologie; **~logie** (**oenologie**) (v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu tehnologia producerii și conservării vinurilor; **~manie** (**oenomanie**) (v. -manie), s.f., impuls patologic de a bea vin; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., determinare a cantității de alcool din vinuri; **~tehnie** (v. -tehnie), s.f., disciplină care studiază metodele de preparare și de conservare a vinurilor; *sin.* enotehnică; **~terapie** (v. terapie), s.f., utilizare a vinului în scop terapeutic.

ENSI- „sabie, ascuțit". ◇ L *ensis* „sabie" > fr. *ensi-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *ensi-*. □ **~form** (v. -form), adj. (despre frunze) în formă de sabie.

-ENTER „intestin". ◇ gr. *enteron* „maț, intestin" > fr. *-entère*, > rom. *-enter*.

ENTER-, v. **ENTERO-**. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere acută în intestine; **~ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatare patologică a intestinului; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a unei părți din intestin; **~odinie** (v. -odinie), s.f., colică nervoasă.

-ENTERIE „intestin". ◇ gr. *enteron* „intestin" > fr. *-entérie*, germ. *id.*, it. *-enteria* > rom. *-enterie*.

ENTERO- „intestin, tub digestiv, viscere, intestinal". ◇ gr. *enteron* „maț, intestin" > fr. *entéro-*, germ. *id.* it. *id.*, engl. *id.* > rom. *entero-*. □ **~bacter** (v. -bacter), s.n., germen saprofit care trăiește în tubul digestiv al omului și al animalului; **~blast** (v. -blast), s.n., endodermul primitiv după formarea mezoblastului; **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie intestinală; **~centeză** (v. -centeză), s.f., puncție a intestinului; **~cistocel** (v. cisto-, v. -cel$_2$), s.n., hernie mixtă a intestinului și a vezicii urinare prin aceeași breșă parietală; **~cistoplastie** (v. cisto-, v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de unire a unui segment exclus din intestin cu vezica urinară, pentru a-i mări capacitatea; **~cliză** (v. -cliză$_1$), s.f., spălătură intestinală; **~coc** (v. -coc), s.m., streptococ izolat din materiile fecale care trăiește saprofit în intestin; **~cocemie** (v. -coc, v. -emie), s.f., infecție cu aspect septicemic, provocată de streptococi din grupul D (enterococi); **~epiplocel** (v. epiplo-, v. -cel$_2$), s.n., hernie mixtă a intestinului și a epiploonului; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., de origine intestinală; **~graf** (v. -graf), s.n., aparat care înregistrează motilitatea intestinală și presiunile intraintestinale; **~grafie** (v. -grafie), s.f., înregistrare grafică a motilității intestinale și a presiunilor intraintestinale; **~hemoragie** (v. hemo-, v. -ragie), s.f., hemoragie intestinală; **~hepatocel** (v. hepato-, v. -cel$_2$), s.n., hernie ombilicală congenitală a ficatului și a intestinului; **~hidrocel** (v. hidro-$_1$, v. -cel$_2$), s.n., hernie intestinală a hidrocelului; **~id** (v. -id), adj., enteromorf*; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., concrețiune minerală formată în intestin; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul tractului intestinal; **~megalie** (v. -megalie), s.f., lărgire patologică a calibrului intestinal; **~mer** (v. -mer), s.n., segment al tubului digestiv embrionar; **~mixoree** (v. mixo-$_1$, v. -ree), s.f., secreție exagerată de mucus intestinal; **~morf** (v. -morf), adj., în formă de intestin; *sin.* enteroid; **~patie** (v. -patie), s.f., afecțiune localizată pe intestin; **~pexie** (v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de fixare a intestinului de peretele abdominal; **~plastie**

(v. -plastie), s.f., operație chirurgicală în care se utilizează ca material de plastie o ansă de intestin subțire; **~ plexie** (v.-plexie), s.f., operație chirurgicală de unire a două segmente de intestin secționat prin intermediul unor ace elastice de fixare; **~ proctie** (v. -proctie), s.f., anus artificial; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., deplasare a intestinului în partea de jos a cavității abdominale; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., sutură chirurgicală a unei plăgi intestinale; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie intestinală; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument utilizat în enteroscopie, format dintr-un tub drept și un dispozitiv de iluminat; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a intestinului cu ajutorul enteroscopului; **~ spasm** (v. -spasm), s.n., contracție spasmodică a intestinului; **~ stenoză** (v. -stenoză), s.f., strîmtare patologică a intestinului; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., operație chirurgicală de deschidere la piele a unei anse intestinale; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical folosit în enterotomie; **~ tomie** (v. tomie), s.f., incizie chirurgicală a peretelui intestinal; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre toxine) care prezintă afinitate pentru intestin; **~ zoar** (v. -zoar), s.n., vierme sau parazit intestinal.

ENTOMO- „insecte, de insecte". ◇ gr. *entomon* „insectă" > fr. *entomo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.*, rom. *entomo-*. □ **~ corie** (v. -corie₂), s.f., diseminare a sporilor și a semințelor prin intermediul insectelor; **~ fag** (v. -fag), adj., s.m. și f. (plantă sau animal) care se hrănește cu insecte; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., hrănire cu insecte; **~ fil** (v. -fil₁), adj., s.f.pl. **1.** Adj. (Despre plante) La care polenizarea se realizează prin intermediul insectelor. **2.** S.f.pl. Plante alogame adaptate la polenizarea cu ajutorul insectelor; **~ filie** (v. -filie₁), s.f., polenizare realizată prin intermediul insectelor; *sin.* entomogamie; **~ fit** (v. -fit), adj. (despre ciuperci și bacterii) care parazitează pe insecte; **~ gam** (v. -gam), adj. (despre flori) care este polenizat de insecte; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., entomofilie *; **~ gen** (v. -gen₁), adj. (despre fungi) care crește pe insecte; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., entomologie descriptivă; **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de insectă; **~ lit** (v. -lit₁), s.n., insectă fosilă; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în entomologie; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul insectelor; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., ciuperci parazite ale insectelor; **~ patogen** (v. pato-, v. -gen₁), adj. (despre bacterii) care infectează corpul insectelor, provocîndu-le moartea; **~ steg** (v. -steg), adj. (despre testul forminiferelor pluriloculare) care este fusiform și înrulat în 2—3 șiruri spirale; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., disecție a insectelor; **~ zoare** (v. -zoar), s.n.pl., încrengătură de animale nevertebrate avînd scheletul segmentat și articulat.

EO- „primitiv, preistoric". ◇ gr. *eos* „devreme, zori de zi" > fr. *éo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *eo-*. □ **~ antrop** (v. -antrop), s.m., gen de maimuțe antropoide fosile, foarte asemănătoare cu omul; *sin.* omul de Piltdown; **~ biogeneză** (v. bio-, v. -geneză), s.f., totalitatea proceselor care au dus la apariția vieții; **~ bionte** (v. -biont), s.n.pl., formațiuni previi din care au rezultat, acum cîteva miliarde de ani, primele celule; **~ cen** (v. -cen₁), s.n., adj. **1.** S.n. Epocă geologică cuprinzînd prima parte a perioadei paleogene. **2.** Adj. Care aparține acestei epoci geologice; **~ lit** (v. -lit₁), s.n., piatră din epoca preistorică, cioplită grosolan, folosită de omul primitiv ca primă unealtă; **~ litic** (v -litic₁), s.n., adj. **1.** S.n. Epoca pietrei cioplite. **2.** Adj. Care datează din această epocă; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., substanță primitivă, anterioară protoplasmei; **~ zoare** (v. -zoar), s.n.pl., animale nevertebrate cu corpul format din segmente articulate sau inelate; **~ zoic** (v. -zoic), s.n., adj. **1.** S.n. și adj. Proterozoic *. (1, 2). **2.** Adj. Care se referă la apariția vieții; **~ zomi** (v. -zom), s.m. pl., particule formate din acizi ribonucleici, constituind prima etapă de formare a ribozomilor.

EOLO- „instabil, inegal, necoplanar". ◇ gr. *aiolos* „vînt, repede, înclinat" > fr. *éolo-* > rom. *eolo-*. □ **~ clin** (v. -clin), adj., referitor la calitatea a două drepte de a fi necoplanare; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre substanțe sau corpuri) care nu prezintă proprietăți fizice identice în toate direcțiile; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., însușirea unei substanțe sau a unui corp de a fi eolotrop.

EPEIRO-, v. **EPIRO-**.

EPENDIMO- „ependim, membrană epitelială". ◇ gr. *ependyma* „ceea ce este peste îmbrăcăminte" > fr. *épendymo-* > rom. *ependimo-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă ependimală.

EPICICLO- „cerc exterior". ◇ gr. *epikyklos* „deasupra cercului" > fr. *épicyclo-*, engl. *id.* > rom. *epiciclo-*. □ **~ idă** (v. -id), s.f., curbă plană descrisă de un punct de pe un cerc mobil care se rostogolește fără să alunece pe un cerc fix.

EPIDEMIO- „epidemie, epidemic". ◇ gr. *epidemios* „care se stabilește într-o țară" > fr. *épidémio-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *epidemio-*. □ **~ log** (v. -log), adj., s.m. și f., specialist în epidemiologie; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază cauzele și natura epidemiilor.

EPIDERMO- „epidermă, epidermic". ◇ gr. *epidermis* „epidermă" > fr. *épidermo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *epidermo-*. □ **~ displazie** (v. dis-, v. -plazie), s.f., dermatoză precanceroasă, caracterizată printr-o erupție generalizată de papule verucoase; **~ fiție** (v. -fiție), s.f., boală de piele datorată unor ciuperci microscopice care se localizează în epidermă; **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu epiderma; **~ liză** (v. -liză), s.f., sensibilitate deosebită a epidermei, caracterizată prin formarea de bule cu conținut seros.

EPIDIDIM-, v. **EPIDIDIMO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., operație chirurgicală de ablație a epididimului.

EPIDIDIMO- „epididim". ◇ gr. **epididymis** „situat deasupra testiculului" > fr. *épididymo-*, engl. *id.*, it. *epididimo-* > rom. *epididimo-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., examen radiografic al epididimului, prin injectarea unei substanțe de contrast; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a epididimului; **~ vasectomie** (v. vas/o-, v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a epididimului și a unei porțiuni a canalului deferent.

-EPIE „pronunție, rostire". ◇ gr. *epos* „vorbire, cuvînt" > fr. *-épie*, germ. *id.* > rom. *-epie*.

EPIFIZIO- „epifiză, epifizar". ◇ gr. *epiphysis* „excrescenţă" > fr. *épiphysio-* > rom. *epifizio-*. □ **~dezâ** (v. -deză), s.f., operaţie chirurgicală practicată asupra cartilajelor de creştere în scopul blocării dezvoltării osoase; **~liză** (v. -liză), s.f., dezlipire a epifizei de metafiză la nivelul cartilajului de creştere.

EPIGASTR-, v. **EPIGASTRO-**. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere în regiunea epigastrului.

EPIGASTRO- „epigastru, epigastric". ◇ gr. *epigastrion* „deasupra stomacului" > fr. *épigastro-*, engl. *id.* > rom. *epigastro-*. □ **~cel** (v. -cel₂), s.n., hernie epigastrică; **~rafie** (v. -rafie), s.f., sutură chirurgicală a unei hernii epigastrice.

EPILEPTO- „epilepsie". ◇ gr. *epileptos* „care suferă de epilepsie" > fr. *épilepto-*, engl. *id.* > rom. *epilepto-*. □ **~gen** (v. -gen₁) adj., care produce epilepsie; **~id** (v. -id), adj., care prezintă aparenţele epilepsiei.

EPIPLO- (EPIPLOO-) „epiploon, ligament peritoneal". ◇ gr. *epiploon* „care pluteşte, care înoată" > fr. *épiplo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *epiplo-* şi *epiploo-*. □ **~cel** (v. -cel₂), s.n., hernie a epiplonului; **~enterocel** (v. entero-, v. -cel₂), s.n., hernie simultană a epiploonului şi a intestinului; **~merocel** (v. mero-, v. -cel₂), s.n., hernie crurală a epiploonului; **~pexie (epiploopexie)** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a epiploonului de peretele abdominal; **~rafie** (v. -rafie), s.f., sutură chirurgicală a epiploonului.

EPIPLOO-, v. **EPIPLO-**.

EPIREO- „factori externi". ◇ gr. *epirrheo* „a curge peste" > fr. *épirréo-*, engl. *epirrheo-*, germ. *id.* > rom. *epireo-*. □ **~logie** (v. -logie₁), s.f., studiu al influenţei factorilor externi asupra plantelor.

EPIRO- (EPEIRO-) „scoarţă terestră, mediu terestru" ◇ gr. *epeiros* „pămînt ridicat, continent" > fr. *épiro-*, germ. *id.*, engl. *id.* şi *epeiro-* > rom. *epiro-* şi *epeiro-*. □ **~genetic** (v. -genetic), adj. (despre mişcări tectonice) care are caracter oscilatoriu şi care determină ridicarea sau scufundarea unor blocuri continentale; *sin.* epirogenic; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de ridicare a unor porţiuni mari din scoarţa terestră deasupra nivelului mării, datorită mişcărilor tectonice oscilatorii; **~genic** (v. -genic), adj., epirogenetic *; **~logie** (v. -logie₁), s.f., ecologie a mediului terestru.

EPISTEMO- „cunoaştere". ◇ gr. *episteme* „cunoaştere, ştiinţă" > fr. *épistémo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *epistemo-*. □ **~log** (v. -log), s.m. şi f., adept al epistemologiei; **~logie** (v. -logie₁), s.f., parte a gnoseologiei care studiază procesul cunoaşterii din cadrul diferitelor ştiinţe; *sin.* teorie a cunoaşterii ştiinţifice.

EPISTOLO- „scrisoare". ◇ gr. *epistole* „scrisoare" > fr. *épistolo-* it. *id.* > rom. *epistolo-*. □ **~graf** (v. -graf), s.m., autor de epistole; **~grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Sistem de scriere vulgară la vechii egipteni. **2.** Arta de a redacta scrisori.

EPIZIO- „vulvă, regiune vulvară". ◇ gr. *epeision* „pubis, regiune pubiană" > fr. *épisio-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *epizio-*. □ **~cel** (v. -cel₂), s.n., hernie inghino-vaginală; **~perineoplastie** (v. perineo-, v. -plastie), s.f., operaţie de chirurgie plastică pentru refacerea rupturii perineovulvare; **~perineorafie** (v. perineo-, v. -rafie), s.f., sutură chirurgicală a rupturii perineovulvare; **~rafie** (v. -rafie), s.f., suturare parţială medicală a feţelor interne ale labiilor, pentru strîmtorarea orificiului vulvar; **~stenoză** (v. -stenoză), s.f., strîmtorare patologică a vulvei; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a regiunii vulvare (labia mare, labia mică şi inelul himenal).

EPO- „poem, epos". ◇ gr. *epos* „povestire, poem, cîntec" > fr. *epo-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *epo-*. □ **~pee** (v. -pee), s.f., specie în versuri a genului epic, de mare întindere, în care sînt narate fapte eroice, legendare sau istorice, dominate de personaje extraordinare sau supranaturale.

EPOICO- „aclimatizare". ◇ gr. *epoikeo* „a coloniza" > fr. *époico-*, germ. *epoiko-*, engl. *id.* > rom. *epoico-*. □ **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante antropocore, mai ales buruieni, care cresc numai în locuri speciale.

-ERASTIE „iubire, dragoste". ◇ gr. *erastes* „îndrăgostit" > fr. *-erastie*, germ. *id.*, it. *-erastie* > rom. *-erastie*.

ERBI- „iarbă, buruiană". ◇ l. *herba* „iarbă" > fr. *herbi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *erbi-*. □ **~cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanţă) care distruge ierburile dăunătoare agriculturii; **~color** (v. -color) adj., de culoarea verde a ierbii; **~fer** (v. -fer), adj., acoperit cu ierburi; **~vor** (v. -vor), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Care se hrăneşte cu ierburi. **2.** S.n.pl. Grup de mamifere care se hrănesc cu vegetale, avînd o dentiţie specială.

EREDO- „ereditate, moştenit". ◇ l. *heres, edis* „moştenitor, urmaş" > fr. *hérédo-*, germ. *id.*, it. *eredo-* > rom *eredo-*. □ **~biologie** (v. -bio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază fenomenele eredităţii şi variabilităţii în organismele vii; **~patie** (v. -patie), s.f., afecţiune moştenită sau transmisă ereditar.

-EREMIE „lipsă, absenţă". ◇ gr. *eremia* „absenţă" > fr. *-érémie* > rom. *-eremie*.

EREMO- „deşert, pustiu, gol". ◇ gr. *eremos* „gol, deşert" > fr. *érémo-*, it. *id.* > rom. *eremo-*. □ **~fil** (v. -fil₁), adj. (despre plante) care preferă deşerturile; **~fite** (v. -fit) s.f.pl., plante xerofile care cresc în deşerturi; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de deşert.

-ERETIC „care stimulează, care măreşte". ◇ gr. *airetikos* „care aţîţă, care excită" > fr. *-érétique* > rom. *-eretic*.

EREUTO- „roşeaţă, îmbujorare". ◇ gr. *ereuthos* „roşeaţă" > fr. *éreutho-* > rom. *ereuto-*. □ **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de a roşi în public; *sin.* cromatofobie, eritrofobie.

-EREZĂ „prindere, înhăţare, luare". ◇ gr. *hairesis* „luare, smulgere, ridicare" > fr. *-érèse*, germ. *id.* > rom. *-ereză*.

ERGASIO- „muncă, activitate umană". ◇ gr. *ergasia, os* „muncă" > fr. *ergasio-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *ergasio-*. □ **~figofite** (v. figo-, v. -fit), s.f.pl., plante introduse de om pentru nevoile sale şi apoi evadate din cultură, azi subspontane; **~fite** (v. -fit), s.f.pl. specii vegetale străine, introduse de om, voluntar, în cultură;

~ fobie (v. -fobie), s.f., repulsie patologică față de muncă; **~ lipofite** (v. lipo-$_2$, v. -fit), s.f.pl., relicte ale plantelor de cultură ce se mențin drept componenții unei flore.

ERGASTO- „care elaborează, care transportă". ◇ gr. *ergastes* „muncitor, lucrător" > fr. *ergasto-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *ergasto-*. □ **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., grup de ribozomi care posedă componente citoplasmice, avînd rol de elaborare și de transport al proteinelor.

-ERGIE „efort, energie, muncă, activitate". ◇ gr. *ergon* „muncă, efort" > fr. *-ergie*, germ. *id.*, engl. *-ergy*, it. *-ergia* > rom. *-ergie*.

ERGO- „muncă, activitate, ocupație". ◇ gr. *ergon* „lucrare, muncă" > fr. *ergo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *ergo-*. □ **~ dinamograf** (v. dinamo-, v. -graf), s.n. ergograf*; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., ansamblu de factori care condiționează creșterea organismelor; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru inregistrarea grafică a forței musculare și a lucrului mecanic rezultat din contracția mușchilor; *sin.* ergodinamograf; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Metodă de inregistrare grafică a oboselii unui mușchi. **2.** Descriere analitică a tehnicii muncii specifice unei comunități etnice; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obținută la ergograf; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință despre bunurile materiale ale culturii; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu determinarea lucrului mecanic efectuat în timpul unui efort fizic; **~ metru** (v. -metrie$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea lucrului mecanic; **~ nomie** (v. -nomie), s.f., știință interdisciplinară care se ocupă cu studiul condițiilor și metodelor de muncă în vederea normării raționale a acestora; *sin.* etnoergonomie; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratarea unor afecțiuni mintale prin muncă; *sin.* terapeutică ocupațională; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., stare determinată de intensificarea proceselor de combustie și apărare generală a organismului; *sin.* ergotropism; **~ zom** (v. -zom), s.m., agregat ribozomic format dintr-o singură moleculă de mARN și un grup de ribozomi; *sin.* polizom.

ERIO- „păr, lînă, pislos, lanuginos". ◇ gr. *erion* „păr, lînă" > fr. *ério-*, engl. *id.* > rom. *erio-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe lanuginoase; **~ eorie** (v. -corie$_2$), s.f., răspîndire a semințelor cu ajutorul perilor; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., aberație gustativă specifică oilor, care constă din consumul linii; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj. (despre plante) cu frunze pufoase; **~ for** (v. -for), adj., cu aspect de lînă sau de bumbac; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea diametrului eritrocitelor; **~ petal** (v. -petal), adj., cu petale pufoase.

ERITR-, v. **ERITRO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., eritrocitemie*; **~ odonție** (v. -odonție), s.f., maladie congenitală constînd în pigmentarea în roșu a dinților; **~ opsie** (v. -opsie) s.f., vedere colorată în roșu; **~ urie** (v. -urie), s.f., colorație în roșu a urinii.

ERITRO- „culoare roșie înroșire, hematie". ◇ gr. *erythros* „roșu, roșeață" > fr. *érythro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *eritro-* > rom. *eritro-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.m., celulă roșie primitivă, cu nucleu, care produce hematia; **~ blastemie** (v. -blast, v. -emie), s.f., maladie caracterizată prin prezența eritroblaștilor în singe; **~ blastoliză** (v. blasto-, v. -liză), s.f., proces de distrugere a eritroblaștilor; **~ blastopenie** (v. blasto-, v. -penie), s.f., reducere anormală a numărului de eritroblaști din măduva spinării; **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe roșii; **~ cheratodermie (eritrokeratodermie)** (v. cherato-, v. -dermie), s.f., boală de piele sub formă de plăcarde roșii, care pot deveni verucoase; **~ cianoză** (v. -cianoză), s.f., eritem de culoare violacee la extremitățile membrelor; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă sanguină de culoare roșie; *sin.* hematie, eritroplast; **~ citemie** (v. -cit, v. -emie), s.f., creștere a numărului de hematii din singe; sin. eritremie; **~ citoliză** (v. cito-, v. -liză), s.f., hemoliză*; **~ citometrie** (v. cito-, v. metrie$_1$), s.f., totalitatea metodelor și procedeelor de măsurare a eritrocitelor; **~ citopenie** (v. cito-, v. -penie), s.f., scădere anormală a numărului de globule roșii din singe; *sin.* eritropenie; **~ citopoieză** (v. cito-, v. -poieză), s.f., eritropoieză*; **~ clad** (v. -clad), adj., cu ramuri de culoare roșie; **~ clazie** (v. -clazie), s.f., proces de fragmentare a globulelor roșii; **~ cont** (v. -cont), s.m., corpuscul în formă de bastonaș, prezent în globulele roșii; **~ dermie** (v. -dermie), s.f., roșeață inflamatorie generalizată a pielii; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre celule) care prezintă afinitate deosebită pentru coloranții roșii; **~ filă** (v. -fil$_2$), s.f., pigment roșu prezent în frunzele și talurile unor alge; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., ereutofobie*; **~ ftizie** (v. -ftizie), s.f., suprimare a funcției eritropoietice a măduvei oaselor; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., anemie hipoplastică congenitală; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., celulă originară a seriei eritrocitare; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., parte din hemogramă referitoare la seria roșie, numărul de eritrocite și reticulocite, valoarea globulară etc.; **~ leucemie** (v. leuco-, v. -emie), s.f., formă de leucoză în care proliferarea atinge seria granulocitară și eritropoietică; *sin.* eritroleucoză; **~ leucotrombocitemie** (v. leuco-, v. trombo-, v. -cit, v. -emie), s.f., proliferare globală a elementelor medulare hematopoietice, cu apariția elementelor tinere în circulația sanguină periferică; **~ melalgie** (v. mel/o-$_1$, v. -algie), s.f., acromegalie*; **~ melie** (v. -melie), s.f., maladie cronică a pielii la nivelul extremităților corpului; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile globulelor roșii; **~ penie** (v. -penie), s.f., scădere anormală a numărului de globule roșii din singe; **~ picnoză** (v. -picnoză), s.f., alterare a globulelor roșii, caracterizată prin separația unei pigmentații brune în interiorul lor; **~ plast** (v. -plast), s.n., eritrocit*; **~ plazie** (v. -plazie), s.f., maladie dermică precanceroasă, care se prezintă sub formă de placarde de culoare roz-cenușie, cu cruste gălbui; **~ poieză (eritropoieză)** (v. -poieză), s.f., proces de formare a globulelor roșii; *sin.* eritrocitopoieză. **~ rexie** (v. -rexie), s.f., fragmentare a celulelor roșii; **~ trih** (v. -trih), adj., cu peri de culoare roșie.

ERO-$_1$ „plăcere sexuală". ◇ gr. *eros* „dragoste" > fr. *éro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ero-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., susceptibil de a provoca o excitație sexuală.

ERO-₂ „timpuriu, primăvăratic". ◇ gr. *era* „primăvară" > fr. *éro-*, engl. *id.* > rom. *ero-*. □ **~fil** (v. -fil₁), adj., care înflorește de timpuriu.

EROTO- „iubire fizică, sexualitate". ◇ gr. *eros, otos* „dragoste, iubire" > fr. *éroto-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *eroto-*. □ **~man** (v. -man₁), adj., s.m. și f. (persoană) obsedată sexual; **~manie** (v. -manie), s.f., stare morbidă care se caracterizează prin predominarea ideilor sexuale; *sin.* obsesie sexuală.

ERPETO- (HERPETO-) „șerpi, reptile". ◇ gr. *herpeton* „șarpe, reptilă" > fr. *herpéto-* și *erpéto-* > rom. *erpeto* și *herpeto-*. □ **~id** (v. -id), adj., în formă de șarpe; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în erpetologie; **~logie (herpetologie)** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază amfibienii și reptilele.

ERUCI- „omidă". ◇ L *eruca* „omidă" > fr. *éruci-*, engl. *id.* > rom. *eruci-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de omidă; **~vor** (v. -vor) adj. (despre păsări) care se hrănește cu omizi.

ESCARO- (ESCHARO-) „focar, crustă tisulară". ◇ gr. *eskhara* „focar, crustă, coajă" > fr. *escharo-*, engl. *id.* > rom. *escaro-* și *escharo-*. □ **~id** (v. -id), adj., asemănător cu o crustă tisulară; **~strofă** (v. -strofă), s.f., orînduire a cromoplastelor în focarul de lumină.

ESCATO- (ESCHATO-, ESHATO-) „sfîrșit, final, ultim". ◇ gr. *eskhatos* „final, ultim" > fr. *eschato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *escato-*, *eschato* și *eshato-*. □ **~logie** (v. -logie₁), s.f., totalitatea concepțiilor mistice referitoare la soarta finală a omului și a omenirii.

ESCHATO-, v. **ESCATO-**.

ESHATO-, v. **ESCATO-**.

ESOCI- „știucă". ◇ L *esox, ocis* „știucă" > fr. *ésoci-* > rom. *esoci-*. □ **~cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a pisciculturii care se ocupă cu creșterea știucii; **~forme** (v. -form) s.f.pl., ordin de pești teleosteeni fizostomi, cu corpul alungit, acoperit cu solzi mărunți și cicloizi, avînd ca tip reprezentativ știuca.

ESOFAG-, ESOFAGO-. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere esofagiană; **~ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatație anormală a esofagului; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a unei părți din esofag.

ESOFAGO- „esofag, esofagian". ◇ gr. *oisophagos* „gît, gîtlej" > fr. *oesophago-*, germ. *ösophago-*, it. *esofago-*, engl. *esophago-* > rom. *esofago-*. □ **~cardiotomie** (v. cardio-, v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a manșonului fibros stenozat al unui cardiospasm, cu conservarea mucoasei esofagiene; **~cel** (v. -cel₂), s.n., diverticul esofagian, produs de hernia mucoasei; **~gastrostomie** (v. gastro-, v. -stomie), s.f., crearc operatorie, în cazul unui cardiospasm, a unei anastomoze între punga de dilatație a esofagului inferior și punga cu aer a stomacului; **~jejunogastrostomie** (v. jejuno-, v. gastro-, v. -stomie), s.f., restabilire operatorie a tranzitului digestiv după rezecția porțiunii proximale a stomacului; **~malacie** (v. -malacie), s.f., înmuiere patologică a peretelui esofagian; **~patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru maladiile esofagului; **~plastie** (v. -plastie), s.f., operație de chirurgie plastică a esofagului; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru examenul endoscopic al esofagului; **~scopie** (v. -scopie), s.f., explorare endoscopică a esofagului; **~spasm** (v. -spasm), s.n., mișcare spastică a pereților esofagieni; **~stenoză** (v. -stenoză), s.f., îngustare anormală a cavității esofagiene; **~stomie** (v. -stomie), s.f., operație chirurgicală de deschidere la piele a esofagului; **~tom** (v. -tom), s.n., instrument utilizat în esofagotomie; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a peretelui esofagian.

ESTESIO-, v. **ESTEZIO-**.

-ESTEZIE „senzație, sensibilitate, perceptibilitate". ◇ gr. *aisthesis* „simțire, percepție, sensibilitate" > fr. *-esthésie*, germ. *-ästhesie*, it. *-estesia*, engl. *-esthesia* > rom. *-estezie*.

ESTEZIO- (ESTESIO-) „senzație, sensibilitate". ◇ gr. *aisthesis* „percepere, simțire, senzație" > fr. *esthésio-*, germ. *ästhesio-*, it. *estesio-*, engl. *esthesio-* > rom. *estezio-* și *estesio-*. □ **~blast** (v. -blast), s.n., celulă ganglionară embrionară; **~gen** (v. -gen₁), adj., care produce sensibilitate organică; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul fenomenelor senzoriale; **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., metodă de măsurare a sensibilității, tactile cu ajutorul esteziometrului; **~metru** (v. -metru₁), s.n., instrument medical cu care se măsoară sensibilitatea tactilă; **~patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru tulburările sensibilității organice.

ESTRO- (OESTRO-) „excitație sexuală, estru, estral". ◇ gr. *oistros* „tăun, dorință violentă, impuls sexual" > fr. *oestro-*, germ. *ostro-*, it. *estro-*, engl. *oestro-* și *estro-* > rom. *estro-* și *oestro-*. □ **~gen (oestrogen)** (v. -gen₁), adj., s.n. (hormon feminin) care provoacă apariția ciclului estral la mamifere; **~genie** (v. -genie₁), s.f., prezența hormonilor estrogeni în organism; **~manie** (v. -manie), s.f., nimfomanie*.

ETEO- „mascul, masculin". ◇ gr. *etheos* „tînăr" > fr. *éthéo-*, engl. *id.* > rom. *eteo-*. □ **~geneză** (v. -geneză), s.f. **1.** Proces de reproducere a unui organism dintr-un gamet masculin. **2.** Tip de partenogeneză din care iau naștere numai descendenți masculi.

ETERO-, v. **HETERO-**.

ETIMO-, „etimon, sens adevărat". ◇ gr. *etymos* „real, veritabil, adevărat" > fr. *étymo-*, germ. *id.*, it. *etimo-* > rom. *etimo-*. □ **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în etimologie; **~logie** (v. -logie₁), s.f. **1.** Stabilire a originii unui cuvînt prin explicarea evoluției lui fonetice și semantice. **2.** Ramură a lingvisticii care studiază originea cuvintelor unei limbi.

ETIO- (AETIO-) „cauză, factor". ◇ gr. *aitia* „cauză" > fr. *étio-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *aetio-* și *ätio-* > rom. *etio-* și *aetio-*. □ **~gen (aetiogen)** (v. -gen₁), adj. (despre o mișcare) cauzată de factori sau de excitații din exterior; *sin.* etiogenic; **~logie** (v. -logie₁), s.f. **1.** Disciplină medicală care tratează despre cauzele bolilor. **2.** Știință a descifrării cauzelor lucrurilor; **~morfoză** (v. -morfoză), s.f., modificare morfologică a plantelor cauzată de factori externi; **~nastie** (v. -nastie), s.f., mișcare

a organelor vegetale produsă de excitații externe; **~nomic** (v. -nomic), adj. (despre mișcare) cauzat de factori sau de excitații externe; **~trop** (v. -trop), adj. (despre tratament) care se adresează cauzelor bolii; *sin.* etiotropic; **~tropic** (v. -tropic), adj., etiotrop*;

ETMO- „ciur, sită; ciuruit, găurit". ◇ gr. *ethmos* „ciur. sită" > fr. *ethmo-*, germ. *id.*, it. *etmo-* > rom. *etmo-*. ☐ **~cefal** (v. -cefal), s.m., monstru cu nasul în formă de trompă; **~id** (v. -id), s.n., os nepereche al craniului, străpuns de numeroase orificii, care formează peretele nărilor; **~idectomie** (v. -id, v. -ectomie), s.f., operație chirurgicală de îndepărtare a leziunilor celulare etmoidale.

ETN-, v. **ETNO-**. ☐ **~arh** (v. -arh), s.m., comandant al unei provincii a Imperiului Roman; **~arhie** (v. -arhie₁) s.f., teritoriu administrat de un etnarh; **~onim** (v. -onim), s.n., nume de popor; **~onimie** (v. -onimie), s.f., studiu lingvistic al antroponimelor aparținînd unei comunități etnice.

ETNO- „popor, comunitate etnică, rasă". ◇ gr. *ethnos* „popor, națiune" > fr. *ethno-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *etno-* > rom. *etno-*. ☐ **~astronomie** (v. astro-, v. -nomie), s.f., disciplină care studiază motivele și riturile tradiționale cu caracter astronomic aparținînd unei comunități etnice; **~axiologie** (v. axio-₁, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază geneza, structura și funcția valorilor culturale dintr-o comunitate etnică; **~biografie** (v. bio-, v. -grafie), s.f., autobiografie a unui popor. **~biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., știință care tratează despre raporturile dintre om și mediul ambiant; **~cid** (v. -cid), s.n. **1.** Ucidere în masă a unei comunități etnice. **2.** Modificare forțată și programată a structurii biosociale sau culturale a unei unități etnice; **~coregrafie** (v. core/o-₁, v. -grafie), s.f., disciplină care studiază activitatea ludică (jocul și dansul) a unei comunități etnice; **~crație** (v. -crație), s.f., conducere a unei comunități etnice de către proprii ei reprezentanți; **~cultură** (v. -cultură), s.f., cultură proprie unei comunități etnice; **~demografie** (v. demo-, v. -grafie), s.f., demografie a unităților și a grupurilor etnice; **~ergonomie** (v. ergo-, v. -nomie), s.f., ergonomie*; **~filie** (v. -filie₁), s.f., afecțiune deosebită pentru tot ceea ce privește viața unei comunități etnice; **~filozofie** (v. filo-₃, v. -zofie), s.f., totalitatea conceptelor filozofice ale unei grupări etnice; **~fobie** (v. -fobie), s.f., repulsie patologică față de tot ceea ce aparține unei comunități etnice; **~genealogie** (v. genea-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază geneza popoarelor și legăturile lor etnice; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a unui popor ca unitate social-istorică; **~genie** (v. -genie₁), s.f., ramură a antropologiei care studiază originea și filiația raselor și a popoarelor; **~geografie** (v. geo-, v. -grafie), s.f., disciplină care studiază influența reciprocă dintre mediul geografic și comunitatea etnică; **~geologie** (v. geo-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază stratigrafia civilizației și culturii unei comunități etnice; **~gonie** (v. -gonie), s.f., concept care cuprinde geneza, evoluția și dispariția unui popor din perspectiva mitologiei; **~graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în etnografie; **~grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care studiază felul de trai, viața materială și spirituală a unui popor; **~gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică a unor fenomene etnografice; **~iatrie** (v. -iatrie), s.f., disciplină care tratează despre datinile, obiceiurile și practicile medicale ale unei comunități etnice; **~id** (v. -id), s.m., element constitutiv al unei unități etnice, care nu posedă autonomie; **~lit** (v. -lit₂), s.m., element constitutiv al unui fenomen de civilizație sau de cultură, extras prin etnoliză; **~liză** (v. -liză), s.f., analiza calitativă a unui fenomen, fapt de civilizație sau de cultură; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în etnologie; **~logie** (v. -logie₁), s.f., știință care studiază liniile directoare ale structurii și evoluției popoarelor; **~metodologie** (v. metodo-, v. -logie₁), s.f., metodologie de tip epistemologic a cercetării etnologice; **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., disciplină care se ocupă de măsurarea elementelor, relațiilor, proceselor etnoculturale și etnocivilizatoare, proprii unei unități etnice; **~muzicolog** (v. muzico-, v. -log), s.m. și f., specialist în etnomuzicologie; **~muzicologie** (v. muzico-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază activitatea muzicală a unei comunități etnice; **~pedagogie** (v. ped/o-₁, v. -agogie), s.f., știință a educației permanente a maselor de adulți; **~psihologie** (v. psiho-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază viața unui popor și producțiile sale după însușirile lui psihologice caracteristice; **~sociologie** (v. socio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care interpretează fenomenele sociale cu ajutorul datelor etnologiei; **~tanatologie** (v. tanato-, v. -logie₁), s.f., disciplină etnologică avînd ca obiect de studiu riturile de înmormîntare ale unei grupări etnice; **~tip** (v. -tip), s.n., formațiune biopsihică specifică unui grup etnic, înainte și după procesul de educație complexă; **~zoologie** (v. zoo-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază relațiile reciproce dintre comunitatea etnică și mediul zoologic înconjurător.

ETO- „morav, obicei, comportament". ◇ gr. *ethos* „obicei, caracter" > fr. *étho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *eto-* > rom. *eto-*. ☐ **~crație** (v. -crație), s.f., guvernămînt fondat numai pe principiile moralei; **~grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a obiceiurilor, practicilor și uzanțelor etnice; **~gramă** (v. -gramă), s.f., înregistrare a comportamentului animalelor; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în etologie; **~logie** (v. -logie₁), s.f. **1.** Disciplină avînd ca obiect studiul moravurilor popoarelor. **2.** Știință care studiază evoluția comportamentului și modul de viață al plantelor și animalelor. **3.** Știința legilor care determină formarea caracterelor; **~mer** (v. -mer), s.n., organism vegetal cu un număr normal de cromozomi; **~pedie** (v. -pedie), s.f., ramură a defectologiei care studiază deficiențele de conduită; **~pee** (v. -pee), s.f. **1.** Figură de stil care constă în personificarea unor lucruri. **2.** Figură de compoziție constînd în zugrăvirea caracterului sau a structurii psihice a unui personaj prin scrisori ori printr-o cuvîntare.

EU- „bine, normal, frumos, armonios". ◇ gr. *eu* „bine, bun" > fr. *eu-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.*

> rom. *eu-*. □ **~antie** (v. -antie), s.f., concepție a originii strobilare a florii; **~arheofite** (v. arheo-, v. -fit), s.f.pl., plante ruderale sau nitrofile din neolitic; **~ascomicete** (v. asco-, v. -micete), s.f. pl., grupă din clasa ascomicetelor, cuprinzînd ciuperci care formează ascocarpi cu pereții proprii; **~capnie** (v. -capnie), s.f., prezență a bioxidului de carbon sanguin în cantități normale în singele arterial; **~cefal** (v. -cefal), adj. (despre insecte) prevăzut cu un cap chitinizat, distinct de corp; **~ciclic** (v. -ciclic), adj., care prezintă un număr egal de piese în fiecare verticil floral; **~claz** (v. -claz), s.n., mineral din familia silicaților avînd o compoziție foarte apropiată de cea a beriliului; **~colie** (v. -colie$_1$), s.f., stare normală a fierii; **~coloid** (v. colo-$_2$, v. -id), s.m., substanță macromoleculară cu proprietăți coloidale; **~crazie** (v. -crazie), s.f., constituție fizică bună; **~croic** (v. -croic), adj. (despre un organ vegetal) care prezintă o culoare sau o pigmentație naturală; **~cromocentru** (v. cromo-, v. -centru), s.n., cromocentru al nucleului în stare de repaus; **~cromozom** (v. cromo-, v. -zom), s.m., cromozom tipic și normal; **~dicotomie** (v. dico-, v. -tomie), s.f., tip de dicotomie normală cu ramuri dezvoltate și ramificate uniform; **~fenie** (v. -fenic), s.f., ramură a geneticii care urmărește ameliorarea fenotipului, fără să acționeze asupra structurilor genetice; **~fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., succesiune armonioasă de sunete; **~forie** (v. -forie), s.f., stare exagerată de bună dispoziție, întîlnită în unele boli neuropsihice; **~fotic** (v. -fotic), adj. **1.** (Despre plancton) Aflat în zona apelor cu lumină abundentă. **2.** (Despre stratul de apă) Cuprins între suprafață și limita la care pătrund razele luminoase; **~fototropic** (v. foto-, v. -tropic), adj. (despre frunză) cu lamina așezată perpendicular pe razele de lumină; **~gamie** (v. -gamie), s.f., fecundație normală, tipică; **~genetic** (v. -genetic), adj., referitor la eugenic; **~genie** (v. -genie$_1$), s.f., disciplină care studiază ameliorarea caracterelor ereditare ale speciei umane; **~geofite** (v. geo-, v. -fit), s.f.pl., geofite a căror perioadă de repaus biologic se datorează lipsei de lumină sau căldură corespunzătoare; **~geogen** (v. geo-, v. -gen$_1$), adj. (despre o rocă) ușor dezagregabil; **~gnație** (v. -gnație), s.f., ocluzie dentară normală; **~halin** (v. -halin), adj. (despre organisme) care trăiește numai în apele sărate; **~haploid** (v. haplo-, v. -id), s.m., haploid adevărat în ale cărui celule somatice se află un singur set de cromozomi; **~menoree** (v. meno-, v. -ree), s.f., menstruație normală; **~micete** (v. -micete), s.f.pl., clasă de ciuperci cu miceliul septat, cuprinzînd un număr mare de specii parazite pentru om și pentru animale; **~micofite** (v. mico-, v. -fit), s.f.pl., ciuperci cuprinzînd ficomicetele, ascomicetele, bazidiomicetele și deutermicetele; **~morfic** (v. -morfic), adj., cu dezvoltare somatică normală; **~morfie** (v. -morfie), s.f., dezvoltare armonioasă și normală a corpului omenesc; **~notozaur (eunotosaur)** (v. noto-$_1$, v. -zaur), s.m., reptilă mică din permian, considerată strămoș al broaștelor țestoase, avînd dinți pe oasele palatine și pe maxilare; **~osmie** (v. -osmie$_1$), s.f., stare normală a simțului olfactiv; **~pareunie** (v. -pareunie), s.f., îndeplinire normală a actului sexual; **~patie** (v. -patie), s.f., resemnare în fața suferinței; **~pepsie** (v. -pepsie), s.f., digestie fiziologică ușoară; **~picnoză** (v. -picnoză), s.f., colorare și spiralizare normală a unor cromozomi sau segmente cromozomiale; **~pnee** (v. -pnee), s.f., respirație normală; **~potamic** (v. -potamic) adj. (despre plante) care trăiește în ape curgătoare și în bazine acvatice; **~praxie** (v. -praxie), s.f., capacitate de a executa mișcări coordonate; **~prosop (euprozop)** (v. -prosop), adj. (despre un individ) a cărui față este mai mult lată decît lungă; **~ritmie** (v. -ritmie), s.f. **1.** Combinație armonioasă de linii, sunete și mișcări. **2.** Funcționare regulată a oricărei activități organice ritmice. **3.** Ritm regulat al pulsului; **~semie** (v. -semie), s.f., totalitatea simptomelor favorabile în evoluția unei boli; **~sporie** (v. -sporie), s.f., dezvoltare normală a sporilor în urma unei meioze obișnuite; **~static** (v. -static), adj., referitor la variația nivelului general al oceanelor, de origine climatică sau tectonică; **~stel** (v. -stel), s.n., cilindru vegetal central cu fascicule liberolemnoase concentrice; **~stenurie** (v. steno-, v. -urie), s.f., condiție în care se elimină o urină finală cu presiune osmotică normală; **~stil** (v. -stil), s.n., colonadă în care coloanele sînt distanțate între ele prin spații proporționate după diametrele lor; **~tanasie** (v. -tanasie), s.f. **1.** Moarte ușoară, fără suferință. **2.** Metodă medicală de provocare a morții precoce unui bolnav incurabil. **3.** Sacrificare prin procedee rapide și nedureroase a animalelor bolnave; **~tecă** (v. -tecă), s.f., zid al hexacoralierilor dezvoltat din centre de calcifiere distincte; **~tectic** (v. -tectic), adj. (despre un amestec chimic) care se topește sau se solidifică la temperatură constantă, inferioară punctului de topire a fiecăruia dintre constituenți; **~terofite** (v. tero-$_1$, v. -fit), s.f.pl., plante anuale cu flori; **~texie** (v. -texie), s.f., fenomen prezentat de un amestec a cărui temperatură de fuziune constantă este mai joasă decît aceea a altui amestec făcut în alte proporții; **~timie** (v. -timie), s.f., dispoziție afectivă normală; **~tocie** (v. -tocie), s.f., naștere normală, fără complicații; **~trof** (v. -trof), adj. (despre lacuri) care conține, în cantități echilibrate, substanțe necesare biosintezei; **~trofic** (v. -trofic), adj. (despre lacuri) bogat în materii nutritive; **~trofie** (v. -trofie), s.f., stare normală de nutriție, creștere și dezvoltare a unui organism; **~tropic** (v. -tropic), adj. (despre plante) care prezintă fototropism negativ; **~tropie** (v. -tropie), s.f., adaptare a unor flori la polenizare numai prin anumite insecte specializate; **~xerofitic** (v. xero-, v. -fitic), adj. (despre plante) care prezintă o adaptare pronunțată la perioadele de uscăciune.

EUDEMONO- „fericire". ◇ gr. *eudaimonia* „fericire" > fr. *eudémono-*, it. *id.* > rom. *eudemono-*. □ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., discuție în jurul problemei fericirii.

EUDIO- „gaz, substanțe gazoase". ◇ gr. *eudios* „senin, calm" > fr. *eudio-*, germ. *id.*, engl. *id.*

> rom. *eudio-*. □ **~metrie** (v. -metrie$_1$) s.f., determinare a compoziției unui gaz cu ajutorul eudiometrului; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat folosit în analiza volumetrică a gazelor și la sinteza unor substanțe gazoase, cu ajutorul descărcărilor electrice.

EUNUCO- „castrat, eunuc". ◇ gr. *eunoukhos* „care păzește patul" > fr. *eunucho-*, germ. *id.*, it. *eunuco-* > rom. *eunuco-*. □ **~id** (v. -id), adj. (despre timbru vocal) ca de castrat; spartă.

EUR-, v. **EURI-**. □ **~opistocefal** (v. opisto-, v. -cefal), s.m., individ al cărui cap este neobișnuit de lat în regiunea occipitală.

EURI- „larg, lat, cuprinzător". ◇ gr. *eurys* „întins, vast, larg" > fr. *eury-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *euri-*. □ **~andru** (v. -andru), adj., cu stamine late; **~bar** (v. -bar), adj. (despre organisme) care suportă variații mari de altitudine și de presiune; **~bate** (v. -bat$_1$), adj., s.n.pl. (organism) care pot viețui la adîncimi marine foarte diverse; **~batie** (v. -batie), adj. (despre organisme) care prezintă o largă adaptabilitate la diferite adîncimi marine; **~biont** (v. -biont), adj. (despre organisme) care suportă variații mari ale condițiilor de mediu; **~bioză** (v. -bioză), s.f., reacție de maximă rezistență a unui organism față de variațiile mari ale factorilor de mediu; **~cefali** (v. -cefal), adj., s.m. și f. (individ) care prezintă euricefalie; **~cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformație congenitală constînd în existența unui craniu cu diametrul lateral foarte mare; **~clad** (v. -clad), adj., cu ramuri late; **~cor** (v. -cor), adj. (despre plante) cu o largă răspîndire geografică; *sin.* euricoric; **~dolicotropic** (v. dolico-, v. -tropic), adj., referitor la raportul dintre lungimea și lărgimea diferitelor segmente corporale; **~fag** (v. -fag), adj. (despre organisme) care utilizează o hrană variată; **~fagie** (v. -fagie), s.f., mod de nutriție specific organismelor care utilizează hrană variată, vegetală sau animală; **~fot** (v. -fot), adj. (despre plante și animale) cu mare adaptabilitate la condiții variate de lumină; *sin.* eurifotic; **~fotic** (v. -fotic), adj., eurifot*; **~gnat** (v. -gnat), adj., s.m. și f. (individ) cu maxilarele foarte late; **~halin** (v. -halin), adj. (despre organisme acvatice) care suportă variații mari de salinitate; **~higric** (v. -higric), adj. (despre viețuitoare) care suportă o mare variabilitate a condițiilor de umiditate; *sin.* eurihigru; **~higru** (v. -higru), adj., eurihigric*; **~mer** (v. -mer), adj. (despre agenți patogeni) care atacă majoritatea organismelor plantei gazdă; **~oxibiont** (v. oxi-, v. -biont), adj., s.n.pl. (organisme) care trăiesc în ape cu variații largi ale concentrației de oxigen; **~pter** (v. -pter), adj., cu aripi largi; **~term** (v. -term), adj. (despre organisme) care suportă variații mari de temperatură din mediul extern; *sin.* euritermic; **~termic** (v. -termic), adj., euriterm*; **~termie** (v. -termie), s.f., calitate a organismelor euriterme; **~top** (v. -top), adj. (despre plante și animale) cu o largă răspîndire ecologică; *sin.* euritopic; **~topic** (v. -topic), adj., euritop*; **~trof** (v. -trof), adj., cu resurse nutritive normale; **~trofic** (v. -trofic), adj., cu stare nutrițională bună; **~xen** (v. -xen), adj. (despre un parazit) adaptat la gazde din grupe zoologice îndepărtate; **~zeolit** (v. zeo-, v. -lit$_1$), s.n., mineral din grupul zeolitului, varietate de heulandit.

EUTI- „indirect, nemijlocit". ◇ gr. *euthy* „neted, drept, direct" > fr. *euthy-*, germ. *id.*, it. *euti-* > rom. *euti-*. □ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., miră stadimetrică orizontală, pentru măsurarea indirectă a distanțelor; **~scopie** (v. -scopie), s.f., metodă medicală prin care se urmărește forțarea maculei ochiului ambliop să funcționeze normal.

EVAPORI- „evaporație". ◇ L. *evaporo, are* „a se evapora" > fr. *évapori-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *evapori-*. □ **~graf** (v. -graf), s.n., evaporimetru înregistrator; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., totalitatea procedeelor și mijloacelor de măsurare a evaporației; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea vitezei medii de evaporare a apei.

EXA-, v. **HEXA-**.

-EXIE (-HEXIE) „stare, componență". ◇ gr. *hexis* „stare, constituție fizică" > fr. *-exie*, și *-hexie* > rom. *-exie* și *-hexie*.

EXTENSI- „deformație, extensiune". ◇ L *extensus* „întins" > fr. *extensi-* > rom. *extensi-*. □ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., alveograf*.

EXTENSO- „deformație, alungire, extensiune". ◇ L *extensus* „întins" > fr. *extenso-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *extenso-*. □ **~graf** (v. -graf), s.n., aparat care înregistrează variația viscozității unui aluat de o anumită consistență; **~gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă realizată la extensograf; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., parte a metrologiei care se ocupă cu diversele aparate de măsură a deformațiilor mecanice; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument pentru măsurarea deformațiilor pieselor supuse la întindere. **2.** Dinamometru care măsoară forța unei extensiuni în kilograme. **3.** Aparat electric pentru măsurarea variației dimensiunilor unui solid.

F

-FACHIE (-FAKIE) „cristalin, lenticular". ◇ gr. *phakos* „lentilă" > fr. *-phakie*, germ. *id.*, it. *-fachia* ➤ rom. *-fachie* şi *-fakie*.

FACO- „lentilă, cristalin; lenticular". ◇ gr. *phakos* „linte, lentilă" > fr. *phaco-*, engl. *id.*, germ. *phako-*, it. *faco-* > rom. *faco-*. ☐ **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a cristalinului; **~cer** (v. -cer$_2$), s.m., mamifer artiodactil din familia suidelor, cu botul mare şi turtit şi cu colţii curbaţi, care trăieşte în savanele africane; **~id** (v. -id), adj., în formă de lentilă; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., harpolit*; **~liză** (v. -liză), s.f., suprimare chirurgicală a cristalinului; **~malacie** (v. -malacie), s.f., îmbătrînire a cristalinului; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea numărului de dioptrii ale unei sticle de lentilă; **~pioză** (v. -pioză), s.f., supuraţie a cristalinului; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., indurare a cristalinului; **~scop** (v. -scop), s.n., instrument cu care se măsoară capacitatea de adaptare a cristalinului; **~scopie** (v. -scopie), s.f., procedeu de examinare a ochilor cu ajutorul facoscopului.

-FAG „care consumă, care mănîncă". ◇ gr. *phago, ein* „a mînca" > fr. *-phage*, germ. *id.*, it. *-fago* > rom. *-fag*.

-FAGIE „mîncare, nutriţie". ◇ gr. *phago, ein* „a mînca" > fr. *-phagie*, it. *-fagia*, germ. *-phagie*, engl. *-phagy* > rom. *-fagie*.

FAGO- „ingestie, absorbire, consumare". ◇ gr. *phago, ein* „a mînca" > fr. *phago-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *fago-* > rom. *fago-*. ☐ **~cit** (v. -cit), s.n., celulă sanguină care are proprietatea de a distruge microorganismele patogene din organism; **~citoliză** (v. cito-, v. -liză), s.f., proces de distrugere a fagocitelor; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a înghiţi alimente; **~manie** (v. -manie), s.f., impuls morbid pentru ingerarea de alimente; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., determinare cantitativă a bacteriofagilor din mediul înconjurător; **~terapie** (v. -terapie), s.f. **1.** Tratament al unor boli microbiene cu ajutorul bacteriofagilor specifici. **2.** Utilizare a regimului alimentar în scop terapeutic; **~trof** (v. -trof), adj., care se hrăneşte cu alimente solide; *sin.* fagotrofic; **~trofic** (v. -trofic), adj., fagotrof*; **~zom** (v. -zom), s.m., particulă citoplasmatică ingerată care urmează să fuzioneze cu un lizozom.

-FAKIE, v. **-FACHIE.**

FALACRO- „chel, glabru". ◇ gr. *phalakros* „nud, chel" > L sav. *phalacro-* engl. *id.* > rom. *falacro-*. ☐ **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe lipsite de peri; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze glabre.

-FALANGIE „falange, oscioare ale degetelor". ◇ gr. *phalanx* „băţ gros" > fr. *-phalangie* > rom. *-falangie*.

FALCI- „coasă, seceră; curbat". ◇ L *falx, cis* „coasă, seceră" > fr. *falci-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *falci-*. ☐ **~form** (v. -form), adj. (despre ligamente) în formă de seceră; **~rostru** (v. -rostru), adj. (despre păsări) cu ciocul în formă de seceră; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secţionare chirurgicală a scoarţei foliate a cerebelului.

FALCONI- „şoim, acvilă". ◇ L *falco, onis* „şoim" > L sav. *falconi-*, fr. *id.* > rom. *falconi-*. ☐ **~forme** (v. -form), s.n. pl., ordin de păsări răpitoare de zi, cu corpul puternic, cu aripi lungi şi ciocul încovoiat, din care fac parte acvila, uliul, vulturul-pleşuv, condorul etc.

FALO- „falus, membru viril". ◇ gr. *phallos* „penis, falus" > fr. *phallo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *fallo-* > rom. *falo-*. ☐ **~campsie** (v. -campsie), s.f., îndoire a membrului viril în timpul erecţiei; **~id** (v. -id), adj. (despre ciuperci) în formă de falus; **~plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a membrului viril; **~ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie a penisului; **~ree** (v. -ree), s.f., inflamaţie a mucoasei organului viril.

-FAN „care apare, care luceşte, transparent, translucid". ◇ gr. *phaino, ein* „a apărea, a străluci" > fr. *-phane*, engl. *id.*, germ. *-phan* > rom. *-fan*.

FANER-, v. **FANERO-.** ☐ **~ant** (v. -ant), adj., cu flori vizibile; **~anter** (v. -anter), adj., cu antere evidente.

FANERO- „vizibil, aparent, extern, fanere". ◇ gr. *phaneros* „clar, evident, vădit" > fr. *phanéro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *fanero-* > rom. *fanero-*. ☐ **~fite** (v. -fit), s.f., denumire dată plantelor lemnoase, arbori şi arbuşti, care au mugurii de reînnoire expuşi deasupra solului; **~for** (v. -for), adj. **1.** Care produce fanere. **2.** (Despre ţesutul embrionar) Care formează papilele foliculilor dentari şi piloşi; **~gam** (v. -gam), adj. (despre plante) cu pistile şi stamine aparente; *sin.* fenogam; **~game** (v. -gam), s.f.pl., încrengătură a regnului vegetal, care cuprinde plantele cu flori; *sin.* aerogame, spermatofite; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce fanere organice; **~genetic** (v. -genetic), adj. (despre o boală) a cărei origine e necunoscută.

-FANEROZĂ „apariție, manifestare". ◇ gr. *phanerosis* „manifestare" > fr. *-phanérose*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-faneroză*.

-FANIE „apariție, revelație, manifestare, aparență". ◇ gr. *phaino, ein* „a apărea, a străluci" > fr. *-phanie*, germ. *id.*, engl. *-phany*, it. *-fania* > rom. *-fanie*.

-FANT „care denunță, care arată". ◇ gr. *phaino, ein* „a arăta, a denunța" > fr. *-phante*, germ. *-phant* > rom. *-fant*.

FARING-, v. **FARINGO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a faringelui.

FARINGO- „faringe, faringian". ◇ gr. *pharynx, ngos* „gît, gîtlej" > fr. *pharyngo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *faringo-* > rom. *faringo-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie faringiană; **~ gnat** (v. -gnat), adj., care are oasele faringelui sudate în maxilar; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a faringelui; **~ fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., defect de fonație, caracterizat printr-o rezonanță exagerată a sunetului în faringe; *sin.* guturalizare; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., calcul în peretele faringian; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul faringelui; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie a faringelui; **~ scop** (v. -scop) s.n., instrument cu care se examinează faringele; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a faringelui cu ajutorul faringoscopului; **~ spasm** (v. -spasm), s.n., mișcare spasmodică a faringelui; **~ stenoză** (v. -stenoză), s.f., diminuare patologică a orificiului faringian; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., anexare chirurgicală a extremității faringelui de suprafața pielii; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în faringotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a faringelui.

FARINO- „făină, făinos, aluat". ◇ L *farina* „făină" > fr. *farino-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *farino-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat care servește la înregistrarea rezistenței la frămîntare a unui aluat și a capacității de hidratare a făinii; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă înregistrată la farinograf; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument pentru secționarea boabelor de grîu, în vederea determinării cantității de substanțe proteice conținute de acestea.

FARMACO- „medicament, remediu, tratament, medicație". ◇ gr. *pharmakon* „leac" > fr. *pharmaco-*, it. *farmaco-*, germ. *pharmako-*, engl. *pharmaco-* > rom. *farmaco-*. □ **~ dinamic** (v. -dinamic), adj., referitor la forța activă a medicamentelor; **~ dinamie** (v. -dinamie), s.f., ramură a farmacologiei care studiază acțiunea medicamentelor asupra organismului; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., tendință patologică de a lua medicamente; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de medicamente; **~ gnozie** (v. -gnozie), s.f., studiul medicamentelor naturale în cadrul chimiei farmaceutice; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină medicală care stabilește normele de prescriere a medicamentelor; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., mineral care cristalizează în sistemul monoclinic și care se găsește sub formă de eflorescențe pe minereurile de arsen; **~ log** (v. -log), s.m.și f., specialist în farmacologie; **~ logie** (v.-logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul originii, proprietăților, compoziției, clasificării și acțiunii terapeutice ale substanțelor medicale; **~ manie** (v. -manie), s.f., preocupare patologică de a lua și a administra medicamente; **~ orictologie** (v. oricto-, v. -logie$_1$), s.f., mineralogie farmaceutică; **~ pee** (v. -pee), s.f., tratat care conține descrierea și formulele de preparare și utilizare a medicamentelor; **~ psihiatrie** (v. psih/o-, v. -iatrie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul substanțelor chimice generatoare de afecțiuni mintale; **~ psihologie** (v. psiho-, v. -logie$_1$), s.f., studiul efectelor psihice ale substanțelor toxice; **~ psihoză** (v. -psihoză), s.f., tulburare a activității psihice datorată toxicității medicamentelor; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a medicamentelor în scop terapeutic.

FASCIO- „fîșie, fascie, țesut conjunctiv". ◇ L *fascia*, „fîșie, foiță" > fr. *fascio-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *fascio-*. □ **~ deză** (v. -deză), s.f., corectare chirurgicală a unei deficiențe musculare cu ajutorul unei fîșii ligamentare; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., realizare chirurgicală a continuității fasciei, cu ajutorul materialelor organice autogene sau heterogene; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., suturare medicală a unei fascii; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a unei fascii.

FASCOLO- „marsupiu". ◇ gr. *phaskolos* „pungă, buzunar" > fr. *phascolo-*, engl. *id.* > rom. *fascolo-*. □ **~ teriu** (v. -teriu), s.m., gen de marsupiale fosile care au trăit la începutul jurasicului.

FASMO- „strigoi, fantomă". ◇ gr. *phasma* „apariție, fantomă" > fr. *phasmo-* > rom. *fasmo-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de strigoi.

FAUCI- „gîtuit, strangulat". ◇ L *fauces* „strîmtoare, gît" > fr. *fauci-*, L sav. *id.* > rom. *fauci-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori gîtuite.

FAVI- „fagure de miere". ◇ L *favus* „fagure de miere" > engl. *favi* > rom. *favi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de fagure.

-FAZĂ „apariție, manifestare, etapă, stadiu". ◇ gr. *phasis* „apariție, fază" > fr. *-phase*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-fază*.

-FAZIE „vorbire, rostire, exprimare". ◇ gr. *phasis* „cuvînt, vorbire" > fr. *-phasie*, germ. *id.*, engl. *-phasy*, it. *-fasia* > rom. *-fazie*.

FEBRI- „febră". ◇ L *febris* „febră, friguri" > fr. *febri-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *febri-*. □ **~ fug** (v. -fug), adj., s.n. (medicament) care reduce sau care înlătură febra; *sin.* alexipiretic; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce febră.

FECULO- „feculă, amidon din tuberculi". ◇ L *faecula* „sediment amilaceu, drojdie de vin" > fr. *féculo-* > rom. *feculo-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea calității feculelor.

FELO- „suber, suberos, țesut vegetal". ◇ gr. *phellos* „plută" > fr. *phello-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *felo-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe suberoase; **~ derm** (v. -derm), s.n., țesut vegetal din care se formează scoarța secundară; **~ gen** (v. -gen$_1$), s.n., strat de celule meristematice care generează suberul și felodermul; **~ id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. Asemănător cu suberul. **2.** S.n. Strat de celule cu pereți celulozici sau lignificați,

nesuberificați, al peridermului; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe suberoase.

-FEMIE „exprimare, vorbire, fonație". ◇ gr. *pheme* „vorbire, exprimare" > fr. *-phémie*, germ. *id.*, it. *-femia* > rom. *-femie*.

FEN-, v. **FENO-.** □ **~ acant** (v. -acant), adj., cu spini vizibili; **~ anter** (v. -anter), adj., cu antere evidente.

-FEN „aparent, evident, vizibil". ◇ gr. *phainoein* „a apărea" > fr. *-phène* și *-phaen*, germ. *-phaen*, engl. *id.* > rom. *-fen*.

FENGO- „lumină, luminos". ◇ gr. *phengos* „lumină" > fr. *phengo-*, engl. *id.* > rom. *fengo-* □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care prezintă fengofilie; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., afinitate deosebită a unor organisme vegetale pentru lumină; **~ fob** (v. -fob), adj. (despre un organism vegetal) care evită lumina; **~ trih** (v. -trih) adj., cu peri lucioși.

-FENIE „apariție, aparență, înfățișare". ◇ gr. *phaino, phainein* „a apărea" > fr. *-phénie*, germ. *-phänie*, engl. *-phaeny* > rom. *-fenie*.

FENO- „apariție, revenire, strălucire, vizibil, aparent". ◇ gr. *phaino, ein* „a apărea, a străluci > fr. *phéno-*, germ. *phäno-*, it. *feno-*, engl. *pheno-* > rom. *feno-*. □ **~ citologie** (v. cito-, v. -logie$_1$), s.f., studiul citologic al relațiilor dintre modificările nucleului celular și histogeneză; **~ clin** (v. -clin), s.n., variantă clonală cu manifestări fenotipice particulare; **~ dem** (v. -dem), s.n., populație cu caractere fenotipice distincte; **~ copie** (v.-copie), s.f., mutație neereditară în fenogeneza unui genotip sub influența factorilor externi; **~ fază** (v. -fază), s.f., etapă din periodicitatea dezvoltării în viața plantelor (germinare, înflorire etc.); **~ gam** (v. -gam), adj., fanerogam*; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., formare ontogenetică a caracterelor ereditare sub influența tuturor factorilor genetici ai organismului în cadrul condițiilor de mediu; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu studiul și cu stabilirea legăturilor dintre fazele de vegetație ale plantelor și anotimpurilor; **~ plastie** (v. -plastie), s.n.pl., materiale plastice obținute pe bază de acid fenic; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., stare a unei semințe abortive; **~ termic** (v. -termic), adj., cu considerarea factorilor termici în raport cu fenologia; **~ tip** (v. -tip), s.n., ansamblu de însușiri particulare, manifestate vizibil la un organism, și formate în procesul dezvoltării sale individuale; **~ tipic** (v. -tipic), adj., referitor la fenotip.

FEMOMENO- „fenomen". ◇ gr. *phainomenon* „ceea ce apare"> fr. *phénoméno-*, germ. *phänomeno-*, engl. *phenomeno-*, it. *fenomeno-* > rom. *fenomeno-*. □ **~ log** (v. -log), s.m. și f., adept al fenomenologiei; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Cercetare descriptivă a manifestării în timp și spațiu a unui ansamblu de fenomene. **2.** Teorie filozofică hegeliană care afirmă, în mod eronat, primatul conștiinței asupra existenței. **3.** Doctrină filozofică idealistă husserliană care își propune să interpreteze fenomenele conștiinței prin prisma „intenționalității" lor și a sensului lor, făcînd abstracție de omul real, de activitatea lui psihică concretă și de mediul social.

FEO- „brun, cafeniu, cenușiu". ◇ gr. *phaios* „brun, cafeniu, întunecat" > fr. *phéo-*, germ. *phäo-*, engl. *phaeo-*, it. *feo-* > rom. *feo-*. □ **~ crom** (v. -crom), adj., cu afinitate pentru sărurile de crom; **~ cromoblast** (v. cromo-, v. -blast), s.n., structură embrionară din care se dezvoltă feocromocitul; **~ cromocit** (v. cromo-, v. -cit), s.n., celulă care prezintă afinitate pentru sărurile de crom; **~ dictiospor** (v. dictio-, v. -spor), s.m., spor brun pluricelular; **~ didimospor** (v. didimo-, v. -spor), s.m., spor brun bicelular; **~ ficee** (v. -ficee), s.f. pl., clasă de alge marine la care clorofila este acoperită cu un pigment brun; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., s.n. **1.** Adj. Cu frunze brune. **2.** S.n. Pigment cafeniu din cromatoforii activi ai algelor brune; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., alge macroscopice pluricelulare, de dimensiuni mari, de culoare brună sau cafenie, care cresc în mediul marin sau oceanic; **~ for** (v. -for), s.m., termen colectiv pentru plastidele din citoplasmă; **~ fragmospor** (v. fragmo-, v. -spor), s.m., spor brun pluricelular, cu septuri transversale; **~ plast** (v. -plast), s.n., cromatoforul algelor brune; **~ pod** (v. -pod), adj., cu suportul brun; **~ scolecospor** (v. -scoleco-, v. -spor), s.m., spor cafeniu vermiform, septat sau neseptat; **~ spor** (v. -spor), s.m., cu spori bruni; **~ zom** (v. -zom), s.m., corpuscul lentiform brun din celulele de peridinee, servind la înmulțire.

-FER „care poartă, care conduce, care conține, care produce". ◇ L *fero, ferre* „a purta, a duce, a produce" > l. sav. *-fer*, fr. *-fère*, engl. *-fer*, it. *-fero* > from *-fer*.

FERI- „fier, feruginos". ◇ L *ferrum* „fier" > fr. *ferri-*, engl. *id.* > rom. *feri-*. □ **~ citocrom** (v. cito-, v. -crom), s.m., citocrom oxidat, în care ionul de fier are 3 sarcini pozitive.

FERMENTI- „fermenți, enzime". ◇ L *fermentum* „drojdie, aluat" > it. *fermenti-* > rom. *fermenti-*. □ **~ cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanță) care distruge fermenții.

FERMENTO- „ferment, fermentație". L ◇ *fermentum* „aluat, drojdie" > fr. *fermento-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *fermento-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., instrument cu care se determină puterea de fermentație a unui aluat; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obținută la fermentograf; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a fermentației în scop terapeutic.

FERO- „fier, feros, săruri feroase". ◇ L *ferrum* „fier" > fr. *ferro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *fero-*. □ **~ bacter** (v. -bacter), s.m., tip de bacterie care eliberează energie prin oxidarea sărurilor feroase; **~ citocrom** (v. cito-, v. -crom), s.m., citocrom redus, în care ionul de fier are două sarcini pozitive; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces pedogenetic de oxidare și reducere, constînd în reacții de schimb cationic în care este implicat fierul; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a fierului în tratamentul unor afecțiuni provocate de diminuarea pigmenților pielii; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., procedeu de reproducere fotografică în care materialul sensibil este o emulsie de colodiu fixată pe o tablă smălțuită.

FETI- (FOETI-) „embrion, făt". ◇ L tz. *foetus* „făt, copil" > fr. *foeti-*, engl. *id.* > rom. *feti-*

și *foeti-*. □ **~ cid** (v. -cid), s.n., omorîrea unui făt în pîntecele mamei.

FETO- (FOETO-) „embrion, fetus". ◇ L. tz. *foetus* „făt, copil" > fr. *foeto-* > rom. *feto-* și *foeto-*. □ **~ fagie** (v. -fagie), s.f., fenomen întîlnit la unele carnasiere primipare, manifestat prin devorarea propriilor produși imediat după fătare; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., metodă medicală prin care se obține imaginea radiografică a fătului în cavitatea uterină; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., procedeu radiologic de măsurare a diametrelor capului fetal; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile fetusului; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare directă a fătului cu ajutorul instrumentelor endoscopice, în vederea detectării unor malformații congenitale; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a corpului fetal în cazul unei distocii grave.

FIALO- „cupă, dialidă". ◇ gr. *phiale* „pocal, cupă" > fr. *phialo-* engl. *id.* > rom. *fialo-*. □ **~ fore** (v. -for), s.f., gen de ciuperci conidiosporate, dintre care unele sînt patogene; **~ gen** (v. -gen$_1$), s.n., tip de dezvoltare a conidiilor din dialide; **~ id** (v. -id), adj., în formă de cupă.

FIBRI- „fibră". ◇ L. *fibra* „viță, fir, fibră" > fr. *fibri-*, engl. *id.* > rom. *fibri-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de fibră.

FIBRO- „fibră, fibros, fibrom". ◇ L. fibra „fir, fibră, viță" > fr. *fibro-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *fibro-*. ◇ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă a țesutului conjunctiv, de formă stelată sau alungită **~ blastic** (v. -blastic), adj. (despre o rocă) a cărei structură este caracterizată prin prezența mineralelor fibroase; *sin.* nematoblast; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă fundamentală a țesutului conjunctiv, de formă fusiformă sau stelată, cu prelungiri filiforme; **~ displazie** (v. dis-, v. -plazie), s.f., dezvoltare insuficientă a rețelei de fibre conjunctive și elastice; **~ gastroscop** (v. gastro-, v. -scop), s.n., gastroscop flexibil la care, pentru transmisia imaginii, este utilizat un mănunchi de fibre de sticlă; **~ glie** (v. -glie), s.f., nevroglie fibroasă; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat folosit la măsurarea lungimii fibrelor; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., silicat natural de aluminiu, constituent al unor sisturi cristaline metamorfozate; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea unor caracteristici dimensionale ale fibrelor; **~ plastic** (v. -plastic), adj., care poate da naștere la țesut fibros; **~ plazie** (v.-plazie), s.f., formare de fibre de către fibroblaste; **~ scop** (v. -scop), s.n., endoscop suplu, constituit din fibre optice, folosit la explorarea cavităților profunde ale organismului.

-FICEE „alge". ◇ gr. *phykos* „algă" > L sav. *-phyceae*, fr. *-phycées* > rom. *-ficee*.

FICO- „algă de culoare verzuie". ◇ gr. *phykos* „algă" > fr. *phyco-*, germ. *phyko-*, engl. *phyco-* > rom. *fico-*. □ **~ cian** (v. -cian), s.n., materie colorantă albastră, specifică cianoficeelor; **~ crom** (v. -crom), s.m., pigment albastru-verzui, prezent la algele albastre; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în ficologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul algelor; **~ micete** (v. micete), s.f. pl., clasă de ciuperci parazite sau saprofite, cuprinzînd mucegaiurile, al căror aparat vegetativ este format dintr-un miceliu ramificat; **~ riză** (v. -riză), s.f., tip de simbioză între alge și rădăcinile unor plante.

-FID „despicat, divizat, împărțit" ◇ L. fidus „tăiat, divizat" > L sav. *-fidus*, fr. *-fide*, engl. *-fid* > rom. *-fid*.

FIGO- „care se detașează, care se împrăștie". ◇ gr. *phyge* „fugă" > fr. *phygo-*, engl. *id.* > rom. *figo-* ◇ **~ blastem** (v. -blastem), s.n., parte vegetativă a talului unui lichen care poate reproduce plante.

-FIL$_1$ „iubitor de, care preferă, care prezintă afinitate pentru, care crește pe". ◇ gr. *philos* „prieten, iubitor" > fr. *-phile*, germ. *-phil*, engl. *-phil* și *phile*, it. *-filo* > rom. *-fil*.

-FIL$_2$ (-FILĂ) „frunză, foaie, foliolă". ◇ gr. *phyllon* „foaie, frunză" > fr. *-phylle*, germ. *-phill*. engl. *id.* > rom. *-fil* și *-filă*.

FIL-$_1$, v. **FILO-$_1$**. □ **~ odiu** (v. -odiu), s.n., pețiol dilatat care îndeplinește funcțiile unei lamine foliare.

FIL-$_2$, v. **FILO-$_2$**. □ **~ antrop** (v. -antrop), s.m. și f., persoană care face acte de filantropie; **~ antropie** (v. -antropie), s.f., acțiune de binefacere în folosul celor lipsiți de mijloace de trai.

-FILACTIC „care apără, care previne, care protejează". ◇ gr. *phylaktein* „a veghea, a supraveghea, a apăra" > fr. *-phylactique*, engl. *-phylactic* > rom. *-filactic*.

FILACTO- „apărare, protecție". ◇ gr. *phylax*, *phylaktos* „pază, gardă" > fr. *phylacto-*, engl. *id.* > rom. *filacto-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., hidrocladiu modificat, specific hidromeduzelor, pentru protecția gonoforului.

FILAMENTI- „fir, filament". ◇ L tz. *filamentum* „fir" > fr. *filamenti-* > rom. *filamenti-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de filament.

-FILAXIE „apărare, prevenire, protecție". ◇ gr. *phylaxis* „protecție, apărare" > fr. *-phylaxie*, germ. *id.* > rom. *-filaxie*.

-FILĂ, v. **-FIL$_2$**.

-FILETIC „urmaș, descendent, în linie de descendență, originar". ◇ gr. *phyletes* „membru al tribului" > fr. *-phylétique*, engl. *-phyletic*, germ. *-phyletisch* > rom. *-filetic*.

FILI- „fir, filament". ◇ L *filum* „fir, ață". > fr. *fili-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *fili-*. □ **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpină filamentoasă; **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă filamente; **~ form** (v. -form), adj., în formă de fir sau de filament.

FILICI- „ferigă". ◇ L *filix*, *icis* „ferigă" > fr. *filici-*, engl. *id.* > rom. *filici-*. □ **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de ferigă; *sin.* filicoid.

FILICO- „ferigă". ◇ L *filix*, *icis* „ferigă" > fr. *filico-*, engl. *id.* > rom. *filico-*. □ **~ id** (v. -id), adj., filiciform*; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul ferigilor.

-FILIE$_1$ „iubire, afinitate, atracție". ◇ gr. *phileo*, *ein* „a iubi" > fr. *-philie*, germ. *id.*, it. *-filia* > rom. *-filie*.

-FILIE$_2$ „frunză, foaie, foliolă, frunziș". ◇ gr. *phyllon* „frunză, foaie" > fr. *-phyllie*, germ. *id.*, engl. *-phylly* > rom. *-filie*.

-FILIE$_3$ „neam, specie". ◇ gr. *phyle* „trib" > fr. *-phylie*, germ. *id.*, engl. *-phyly* < rom. *-filie*.

FILO-$_1$ „frunză, foaie, foliaceu, foliar". ◇ gr. *phyllon* „frunză" > fr. *phyllo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *fillo-* > rom. *filo-*. □ ~ **biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., studiul biologic al frunzei; ~ **blast** (v. -blast), s.n., expansiune foliacee a talului lichenilor; ~ **bolie** (v. -bolie), s.f., cădere a frunzelor; ~ **carp** (v. -carp), adj., care are fruct foliaceu; ~ **cer** (v. -cer$_1$), adj. (despre insecte) care are antene foliacee; ~ **ceras** (v. -ceras), s.m., amonit din jurasic și cretacic, cu cochilie involută și cu ornamentație în formă de frunze terminale; ~ **cladiu** (v. -cladiu), s.n. (la cactuși și licheni) ramură lățită cu forma și funcțiile frunzelor; ~ **colie** (v. -colie$_2$), s.f., producere teratologică de foliole pe lamina frunzelor; ~ **fag** (v. -fag), adj. (despre insecte) care roade frunzele vegetalelor; ~ **for** (v. -for), adj. **1.** Care poartă frunze. **2.** Care produce frunze; ~ **gen** (v. -gen$_1$), adj., care crește pe frunze; ~ **genetic** (v. -genetic), adj., care produce frunze; ~ **gonie** (v. -gonie), s.f., teorie a formării frunzelor; ~ **id** (v. -id), adj., s.m. **1.** Adj. În formă de frunze. **2.** S.m. Parte terminală a talului superior organizat, asemănător frunzelor de la plantele superioare; ~ **manie** (v. -manie), s.f., proliferare anormală a frunzelor; ~ **morfie** (v. -morfie), s.f., metamorfoză a organelor florale în frunze; ~ **morfoză** (v. -morfoză), s.f., modificare morfologică și funcțională a frunzelor potrivit fiecărui anotimp; ~ **necroză** (v. -necroză), s.f., proces de mortificare a frunzelor; ~ **nom** (v. -nom$_3$), s.n., galerie săpată în parenchimul frunzelor de larvele unor insecte; *sin.* filonomiu; ~ **nomiu** (v. -nomiu), s.n., filonom*; ~ **pode** (v. -pod), adj., s.n.pl. (crustacee branhipode) cu picioare foliacee; ~ **podiu** (v. -podiu), s.n. **1.** Suport al frunzelor. **2.** Bază a pețiolului. **3.** Bază vaginantă a frunzelor; ~ **ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere timpurie a frunzelor; ~ **sferă** (v. -sferă), s.f., totalitate a substanțelor exsudate la suprafața frunzelor și a altor organe aeriene ale plantelor superioare; ~ **sperme** (v. -sperm), adj., s.f. pl. (plante) la care semințele se formează pe frunze; ~ **spore** (v. -spor), adj., s.f. pl. (ferigi) la care sporofitele sînt asemănătoare cu frunzele; ~ **taxie** (v. -taxie), s.f., mod de dispunere a frunzelor pe tulpină și ramuri; ~ **tip** (v. -tip), s.n., tip de frunză; ~ **xeră** (v. -xeră), s.f. **1.** Insectă dăunătoare din ordinul homopterelor, care distruge frunzele și rădăcinile viței de vie. **2.** Boală produsă viței de vie de această insectă.

FILO-$_2$ „neam, specie, rasă". ◇ gr. *phylon* „rasă, trib, rudă" > fr. *phylo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *filo-* > rom. *filo-*. □ ~ **cenogeneză** (v. ceno-$_1$, v. -geneză), s.f., dezvoltare istorică a tipurilor de vegetație; ~ **embriogeneză** (v. embrio-, v. -geneză), s.f., evoluție datorată modificării cursului dezvoltării embrionare; ~ **genetic** (v. -genetic), adj. (despre un sistem de clasificare) care urmărește aplicarea procesului de filogenie; ~ **geneză** (v. -geneză) s.f., filogenie* (1); ~ **genie** (v. -genie$_1$), s.f. **1.** Proces de evoluție a formelor organice ale unei specii ori ale unui grup de plante sau de animale în cursul dezvoltării istorice a lumii vii; *sin.* filogeneză. **2.** Ramură a biologiei care cercetează filiația speciilor și dezvoltarea lor de-a lungul timpului; ~ **gerontic** (v. -gerontic), adj. (despre un organism) aflat în faza de îmbătrînire a evoluției sale.

FILO-$_3$ „iubitor, afinitate, atracție". ◇ gr. *philos* „prieten, iubitor" > fr. *philo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, L sav. *id.*, it. *filo-* > rom. *filo-*. □ ~ **dendron** (v. -dendron), s.m., plantă decorativă exotică, cu frunze mari lobate și cu rădăcini aeriene; ~ **log** (v. -log), s.m. și f., specialist în filologie; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază textele vechi și operele literare din punctul de vedere al limbii; ~ **pter** (v. -pter), (despre microorganisme) care trăiește pe aripi sau pe aripioare; ~ **tehnie** (v. -tehnie), s.f., inclinație deosebită pentru arte și invenții tehnice; ~ **zof** (v. -zof), s.m. și f., specialist în filologie; ~ **zofie** (~ **zofie**), s.f. **1.** Ramură a culturii spirituale și formă a conștiinței sociale constituită dintr-un ansamblu de noțiuni și idei care reflectă realitatea sub aspectele ei generale. **2.** Totalitate a concepțiilor și principiilor metodologice care stau la baza unei discipline sau științe.

FILO-$_4$ „filament, fir". ◇ L *filum* „fir, filament" > fr. *filo-*, engl. *id.* > rom. *filo-*. □ ~ **deză** (v. -deză), s.f., intervenție chirurgicală în luxația umărului; *sin.* operația Lange.

FIMATO- „tumoare, excrescență". ◇ gr. *phyma*, *phymatos* „umflătură, tumoare" > fr. *phymato-* > rom. *fimato-*. □ ~ **id** (v. -id), adj., asemănător cu o tumoare.

-FIMĂ „tumoare, umflătură, hipertrofie". ◇ gr. *phyma* „tumoare, excrescență" > fr. *-phyma*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *-fima* > rom. *-fimă*.

FIMI- „gunoi, bălegar". ◇ L *fimum* „bălegar, murdărie" > fr. *fimi-*, engl. *id.* > rom. *fimi-*. □ ~ **col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește pe gunoi sau pe bălegar.

-FIMOZĂ „îngustare, micșorare, obstrucție". ◇ gr. *phimosis* „strîmtare, îngustare" > fr. *-phimose*, germ. *id.* > rom. *-fimoză*.

FISALO- „veziculă, bășică". ◇ gr. *physallis* „bășică" > fr. *physalo-*, engl. *physallo-* > rom. *fisalo-*. □ ~ **id** (v. -id), adj., în formă de veziculă; ~ **pter** (v. -pter), adj., care prezintă aripi veziculoase.

FISI- „crăpat, despicat, divizat". ◇ L *fissus* „despicat, crăpat" > fr. *fissi-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id* > rom. *fisi-*. □ ~ **par** (v. -par), adj. **1.** Care se reproduce prin diviziune celulară. **2.** Care este despicat în două; ~ **pede** (v. -ped$_2$), s.n. pl., ordin de mamifere terestre carnivore, digitigrade sau plantigrade, cu membrele terminate cu 4—5 degete, prevăzute cu gheare; ~ **rostru** (v. -rostru), adj., cu ciocul despicat.

FISO-, v. **FIZO-**.

FISTULI- „tubular, fistular, găunos". ◇ L *fistula* „canal, tub, țeavă" > fr. *fistuli-*, engl. *id.* > rom. *fistuli-*. □ ~ **flor** (v. -flor), adj., cu flori tubulare; ~ **form** (v. -form), adj. (despre tulpină) în formă de tub.

FISTULO- „fistulă, canal anatomic". ◇ L *fistula* „tub, țeavă" > fr. *fistulo-*, engl. *id.* > rom. *fistulo-*, □ ~ **enterostomie** (v. entero-, v. -stomie), s.f., operație chirurgicală a capătului extern al unei fistule glandulare într-un segment al intestinului subțire; ~ **gastrotomie** (v. gastro-, v. -stomie), s.f., implantare chirurgicală a capătului extern al

unei fistule glandulare în stomac; **~grafie** (v. -grafie), s.f., punere în evidență a dimensiunilor unui traiect fistular cu ajutorul razelor X; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a pereților unei fistule anale.

-FIT (-FITĂ) „plantă, vegetație, proliferare, excrescență". ◇ gr. *phyton* „vegetație, plantă, tumoare" > fr. *-phyte*, engl. *id.*, germ. *-phyt*, it. *-fito* > rom. *-fit* și *-fită*.

FIT-, v. **FITO-**. □ **~iatrie** (v. -iatrie), s.f., studiul produselor antiparazitare destinate plantelor; *sin.* fitofarmacie; **~onimie** (v. -onimie), s.f., nomenclatură a plantelor; **~onomatotehnie** (v. onomato-, v. -tehnie), s.f., studiul alcătuirii nomenclaturii plantelor.

-FITĂ, v. **-FIT**.

-FITIC „vegetal, botanic, vegetativ". ◇ gr. *phytikos* „vegetativ, relativ la plante" > fr. *-phytique*, engl. *-phytic*, germ. *-phytisch* > rom. *-fitic*.

FITIE, v. **-FIȚIE**.

FITO- „plantă, vegetațe, vegetație, floră". ◇ gr. *phyton* „plantă" > fr. *phyto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *fito-* > rom. *fito-*. □ **~biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază materia vegetală vie și funcțiile acesteia; *sin.* biologie vegetală; **~biotic** (v. -biotic), adj. **1.** (Despre un animal) Care trăiește ca saprofit în interiorul plantelor. **2.** Care se referă la viața plantelor; **~blast** (v. -blast), s.n., celulă vegetală aflată în faza inițială a dezvoltării sale; **~cenogeneză** (v. ceno-₁, v. -geneză), s.f., studiul schimbărilor lente în compoziția și structura fitocenozelor; **~cenologie** (v. ceno-₁, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază asociațiile vegetale; *sin.* fitosociologie; **~cenotip** (v. ceno-₁, v. -tip), s.n., grup de plante care au roluri similare în ierarhia structurală a fitocenozei; **~cenoză** (v. -cenoză₁), s.f., grupare naturală a plantelor care trăiesc într-un anumit mediu, fiind condiționate de anumiți factori fizici, biologici și geografici; **~cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanță) care distruge plantele; **~citologie** (v. cito-, v. -logie₁), s.f., studiul citologic al plantelor; **~crom** (v. -crom), s.m., substanță organică colorată, intrînd în compoziția cromatoforilor algelor; **~ecologie** (v. eco-₁, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază relațiile plantelor cu mediul ambiant; **~electrogeneză** (v. electro-, v. -geneză), s.f., producere a electricității la plante; **~fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu vegetale; **~fenologie** (v. feno-, v. -logie₁), s.f., studiul fenologiei plantelor; **~fil** (v. -fil₁), adj. (despre pești) care depune icrele pe plante; **~fiziologie** (v. fizio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază principalele procese fiziologice din corpul plantelor; **~gam** (v. -gam), adj., care prezintă fitogamie; **~gamie** (v. -gamie), s.f., fertilizare prin polenizare încrucișată; **~gen** (v. -gen₁), adj., de origine vegetală; **~geneză** (v. -geneză), s.f., originea, dezvoltarea și evoluția plantelor; **~genie** (v. -genic), adj. (despre roci) format din resturi vegetale; **~geogeneză** (v. geo-, v. -geneză), s.f., geneză a plantelor în cursul epocilor geologice; **~geografie** (v. geo-, v. -grafie), s.f., studiul răspîndirii plantelor pe suprafața terestră; **~geosferă** (v. geo-, v. -sferă), s.f., suprafață de pe globul pămîntesc ocupată de plante; **~graf** (v. -graf), s.m. și f. specialist în fitografie; **~grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a plantelor; *sin.* botanică descriptivă; **~hidrogen** (v. hidro-₁, v. -gen₁), adj. (despre soluri) format sub asociații vegetale hidrofile; **~histologie** (v. histo-, v. -logie₁), s.f., studiul histologic al vegetalelor; **~id** (v. -id), adj., s.m. **1.** Adj. Cu înfățișare de plantă. **2.** S.n. Individ dintr-o colonie de plante; **~lit** (v. -lit₁), s.n. **1.** Plantă fosilă. **2.** Cristal mineral prezent în celulele vegetale; **~litologie** (v. lito-, v. -logie₁), s.f., ramură a paleontologiei care studiază plantele fosile; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în fitologie; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul plantelor; *sin.* botanică; **~mer** (v. -mer), s.n. **1.** Unitate structurală a unui organism vegetal. **2.** Internodiu împreună cu frunzele sale; **~morf** (v. -morf), adj., care are formă de plantă; *sin.* fitomorfic; **~morfic** (v. -morfic), adj., fitomorf*; **~morfologie** (v. morfo-, v. -logie₁), s.f., studiul morfologic al plantelor; **~morfoză** (v. -morfoză), s.f., totalitate a modificărilor morfologice și structurale provocate plantelor de către paraziți; **~nomie** (v. -nomie), s.f. **1.** Fiziologia plantelor. **2.** Studiul legităților constituției interne și ale biologiei plantelor; **~noză** (v. -noză), s.f., boală a plantelor; **~organogeneză** (v. organo-, v. -geneză), s.f., ontogeneza sau dezvoltarea individuală a plantelor; **~organografie** (v. organo-, v. -grafie), s.f., descriere a organelor vegetalelor; **~organologie** (v. organo-, v. -logie₁), s.f., studiul sistematic al organelor vegetale; **~paleontologie** (v. pale/o-, v. onto-, v. -logie₁), s.f., ramură a paleontologiei care reconstituie pe baza resturilor fosile și studiază plantele care au existat în perioadele geologice trecute; **~patogen** (v. pato-, v. -gen₁), adj. (despre factori ecologici) care produce o stare de boală organismelor vegetale; **~patologie** (v. pato-, v. -logie₁), s.f., știință care se ocupă cu studiul bolilor plantelor; **~plasmă** (v. -plasmă), s.f., protoplasmă din celulele vegetale; **~ptoză** (v. -ptoză), s.f., boală vegetală produsă de acarieni; **~reobiocenoză** (v. reo-, v. bio-, v. -cenoză₁), s.f., asociație vegetală acvatică specifică apelor curgătoare; **~sociologie** (v. socio-, v. -logie₁), s.f., studiul asociațiilor vegetale caracteristice unor anumite regiuni sau biotipuri; **~sucivor** (v. succi-, v. -vor), adj., care se hrănește cu seva plantelor; **~taxonomie** (v. taxo-, v. -nomie), s.f., studiul clasificării plantelor agricole și tehnica culturii lor; **~telmă** (v. -telmă), s.f., cantitate mică de apă strînsă în cavitățile plantelor, populate de microbiocenoze speciale; **~terapie** (v. -terapie), s.f. **1.** Utilizare a plantelor medicinale în scop terapeutic. **2.** Disciplină care se ocupă cu metodele de prevenire și de combatere a bolilor și a dăunătorilor plantelor cultivate; **~teratologie** (v. terato-, v. -logie₁), s.f., studiul malformațiilor și al monstruozităților vegetale; **~termogeneză** (v. termo-, v. -geneză), s.f., transformare a energiei potențiale în energie calorică, la plante; **~tip** (v. -tip), s.n., individ al unei specii de plante; **~tomie** (v. -tomie), s.f., anatomie vegetală; **~trofic** (v -trofic), adj. (despre plante) cu nutriție autotrofă; **~trofie** (v.

-trofie), s.f., nutriția plantelor; **~zoare** (v. -zoar), s.n.pl., animale metazoare cu simetrie axială, a căror formă se aseamănă cu aceea a plantelor; *sin.* zoofite.

-FIȚIE (-FITIE) „vegetație, excrescență, proliferare". ◇ gr. *phylon* „plantă, tumoare, vegetație" > L sav. *-phytia*, fr. *-phytie*, germ. *id.*, engl. *-phytia* > rom. *-fiție* și *-fitie*.

-FIZĂ „creștere, dezvoltare, producere". ◇ gr. *physis* „creștere, formație" > fr. *-physe*, germ. *id.* > rom. *-fiză*.

FIZIO- „natură, cauze naturale, vital, fizic, fiziologic". ◇ gr. *physis* „natură" > fr. *physio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *fisio-* > rom. *fizio-*. □ **~crat** (v. -crat), s.m. și f., adept al fiziocrației; **~crație** (v. -crație), s.f., doctrină economică burgheză care susține că munca agricolă ar constitui unica sursă de bogăție; **~gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre boli) care este determinat de leziuni fizice; **~geneză** (v. -geneză), s.f., dezvoltare a activităților vitale; *sin.* fiziogenie; **~genie** (v. -genie$_1$), s.f., fiziogeneză*; **~geografie** (v. geo-, v. -grafie), s.f., studiu geografic al mișcărilor și variațiilor atmosferice, hidrologice etc., care au loc la suprafața pămîntului; **~graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în fiziografie; **~grafie** (v. -grafie), s.f., știință care studiază caracteristicile exterioare ale globului terestru; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în fiziologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază funcțiile organismului viu, animal sau vegetal; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a capacității fiziologice a unor funcții organice, în vederea aprecierii dezvoltării fizice; **~nomie** (v. -nomie), s.f., totalitatea trăsăturilor feței care determină expresia ei particulară; **~patie** (v. -patie), s.f., tulburare fiziologică provocată de diverși factori fizici, chimici, mecanici, nutriționali, genetici etc.; **~patolog** (v. pato-, v. -log), s.m. și f., specialist în fiziopatologie; **~patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f. **1.** Ramură a medicinii care studiază fiziologia organismului în timpul unei boli. **2.** Disciplină care se ocupă cu studiul mecanismelor de producere a bolilor; **~terapie** (v. -terapie), s.f., ramură a terapeuticii generale care folosește agenți fizici naturali ca apa, aerul, lumina și băile.

FIZO- (FISO-) „vezică, bășică; umflat, veziculos". ◇ gr. *physa* „foale, veziculă" > fr. *physo-*, germ. *id.*, it. *fiso-* > rom. *fizo-* și *fiso-*. □ **~carp (fisocarp)** (v. -carp), adj., cu fructe veziculoase; **~cefal (fisocefal)** (v. -cefal), adj., al cărui cap prezintă o umflătură emfizematoasă; **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., distensiune gazoasă a pungilor testiculare; **~cliști (fisocliști)** (v. -clist), adj., s.m.pl. (pești) la care vezica înotătoare nu este unită cu esofagul; **~fore** (v. -for), adj., s.n.pl. **1.** Adj. (Despre organe vegetale sau animale) acoperit cu bășicuțe. **2.** S.n.pl. Ordin de celenterate marine; **~id** (v. -id), adj., în formă de veziculă; **~stomi** (v. -stom), adj., s.m.pl. **1.** Adj. Care prezintă vezica înotătoare legată de esofag printr-un canal. **2.** S.m.pl. Ordin de pești teleosteeni cu vezica înotătoare legată de tubul digestiv.

FLABELI- „radial, ramificat, în evantai". ◇ L *flabellum* „evantai" > fr. *flabelli-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *flabeli-*. □ **~form** (v. -form), adj. **1.** (Despre mușchi) Cu fibrele dispuse în evantai. **2.** (Despre organe vegetale) Răsfirat în formă de raze; **~ped** (v. -ped$_2$), adj., cu picioarele dispuse în evantai.

FLAGELI- „flagel, flagelat". ◇ L *flagellum* „mlădiță, nuia, bici" > fr. *flagelli-*, engl. *id.* > rom. *flageli-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu flagel; **~form** (v. -form), adj., în formă de bici sau de flagel.

FLEB-, v. **FLEBO-**. □ **~ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatație a unei vene; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., secționare chirurgicală a unei vene.

-FLEBIE „venă, nervură, nervație". ◇ gr. *phlebos* „vînă, nervură" > fr. *-phlébie*, germ *id.*, it. *-flebia* > rom. *-flebie*.

FLEBO- „venă, vînă, nervură". ◇ gr. *phleps, phlebos* „vînă, venă" > fr. *phlébo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *flebo-* > rom. *flebo-*. □ **~centeză** (v. -centeză), s.f., puncție medicală a unei vene; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze nervate; **~for** (v. -for), adj. (despre organe vegetale) prevăzut cu vinișoare sau nervuri; **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a venelor; **~gramă** (v. -gramă), s.f., înregistrare grafică a pulsațiilor unei vene; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., concrețiune de calcar a peretelui venos; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în flebologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul sistemului venos; **~malacie** (v. -malacie), s.f., înmuiere patologică a venelor; **~manometrie** (v. mano-, v. -metrie$_1$), s.f., metodă de determinare a presiunii venoase cu ajutorul unui manometru cu apă sau aneroid; **~manometru** (v. mano-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea presiunii singelui în vene; **~pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a venelor; **~ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie venoasă; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., proces de sclerozare a peretelui venos; **~spasm** (v. -spasm), s.n., contracție spasmodică a pereților venelor; **~stază** (v. -stază), s.f., încetinire a vitezei de circulație în vene; **~tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în flebotomie; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unei vene; **~tonic** (v. -tonic), adj., care întărește tonicitatea pereților venoși; **~trih** (v. -trih), adj., cu vene sau cu nervuri păroase.

FLEXI- „flexiune". ◇ L *flexus* „îndoit, curbat" > fr. *flexi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *flexi-*. □ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument medical cu care se măsoară flexiunea unei articulații.

FLEXO- „îndoire, curbare; flexibil, elastic". ◇ L *flexus* „îndoit, curbat" > fr. *flexo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *flexo-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s.f., tipar înalt care utilizează forme realizate dintr-un material flexibil; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat cu care se determină rezistența la îndoire a unor materiale.

FLICTENO- „flictenă, veziculă cutanee". ◇ gr. *phlyktaina* „bășică" > fr. *phlycténo-*, engl. *id.*, germ. *phlyktäno-* > rom. *flicteno-*. □ **~id** (v. -id), adj., care are aspectul unei flictene.

FLICTO- „bășică, bulă". ◇ gr. *phlyktis* „bășică, vezică" > fr. *phlycto-*, engl. *id.* > rom. *flicto-*. □ **~id** (v. -id), adj., în formă de veziculă.

FLOGO- „de culoare roșie". ◇ gr. *phlox, o os*, „flacără" > fr. *phlogo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *flogo-* > rom. *flogo-*. □ **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze de culoare roșie; **~ gen** (v. -gen₁), adj., care provoacă inflamație; **~ trih** (v. -trih), adj., cu peri roșii.

-FLOIC „de scoarță, cu floem". ◇ gr. *phloios* „scoarță de copac" > fr. *-phloïque*, engl. *-phloic* > rom. *-floic*.

-FLOR „floare, înveliș floral". ◇ l. *flos, floris* „floare" > l. sav. *-florus*, fr. *-flore*, engl. *-florous* > rom. *-flor*.

FLORI- „floare, plantă ornamentală, floral". ◇ l. *flos, floris* „floare" > fr. *flori-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *flori-*. □ **~ col** (v. -col₁), adj. **1.** (Despre insecte) Care trăiește pe flori. **2.** (Despre plante ornamentale) Care are flori. **3.** Relativ la floricultură; **~ cultor** (v. -cultor), s.m. și f., persoană care se ocupă cu floricultura; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., disciplină care se ocupă cu cultura plantelor ornamentale autohtone sau exotice; **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă flori; **~ form** (v. -form), adj., în formă de floare; **~ gen** (v. -gen₂), adj., s.n. (hormon) care stimulează deschiderea și maturizarea florilor; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces morfologic și fiziologic de dezvoltare a florilor; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a florilor; **~ par** (v. -par), adj. (despre mugure) care produce flori.

-FLORIE „înflorire, inflorescență". ◇ l. *flos, floris* „floare" > fr. *-florie*, germ. *id.*, engl. *-flory* > rom. *-florie*.

FLUO- „fluid". ◇ l. *fluo, ere* „a curge" > fr. *fluo-* > rom. *fluo-*. □ **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument utilizat pentru măsurarea debitelor de fluide care curg prin conducte.

FLUORI- „substanțe fluorescente". ◇ l. *fluor, oris* „scurgere, topire" > fr. *fluori-* > rom. *fluori-*. □ **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument cu care se măsoară concentrațiile slabe ale substanțelor fluorescente.

FLUORO- „fluor, fluorescență". ◇ l. *fluor, oris*, „corp lichid, curgere" > fr. *fluoro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *fluoro-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu fotografic pe sticlă, care se realizează cu ajutorul acidului fluorhidric; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., dozare a substanțelor fluorescente prin măsurarea intensității și culorii radiațiilor de fluorescență; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., aparat pentru determinarea duratei luminii emise de o substanță fluorescentă; **~ scop** (v. -scop), s.n. **1.** Instrument utilizat pentru determinarea vizuală a intensității fluorescenței. **2.** Ecran fluorescent care poate transforma radiațiile invizibile în radiații vizibile; **~ scopie** (v. -scopie), s.f. **1.** Determinare vizuală a intensității fluorescenței cu ajutorul fluoroscopului. **2.** Examen radiologic realizat cu ajutorul fluoroscopului.

FLUVIO- „curgător, fluent". ◇ l. *fluvius* „râu, fluviu" > fr. *fluvio-*, engl. *id.* > rom. *fluvio-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., fluviometru inregistrator; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., aparat pentru măsurarea variațiilor de nivel ale unei ape curgătoare.

-FOB „care urăște, care respinge, care se teme de". ◇ gr. *phobos* „frică, teamă, teroare" > fr. *-phobe*, engl. *id.*, it. *-fobo* > rom. *-fob*.

-FOBIE „repulsie, antipatie, teamă morbidă". ◇ gr. *phobos* „frică, spaimă, teroare" > fr. *-phobie*, germ. *id.*, it. *-fobia*, engl. *-phobia* > rom. *-fobie*.

FOBO- „teamă, aversiune". ◇ gr. *phobos* „teamă, frică" > fr. *phobo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *fobo-* > rom. *fobo-*. □ **~ dipsie** (v. -dipsie), s.f., boală infecțioasă virotică, specifică animalelor, care se transmite prin salivă, de obicei prin mușcătură; *sin.* rabie, turbare; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a nu avea stări obsesive de frică sau de repulsie; **~ fototaxie** (v. foto-, v. -taxie), s.f., mișcare de curbare a plantelor pentru evitarea razelor de lumină; *sin.* fobofototropism; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., reacție de îndepărtare a unui organ sau organism vegetal față de o excitație repulsivă.

FOCO-₁ „distanță focală". ◇ l. *focus* „vatră, flacără, foc" > fr. *foco-*, engl. *id.*, germ. *foko-* > rom. *foco-*. □ **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., capitol al opticii care are ca obiect de studiu determinarea distanței focale a unui sistem optic; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument pentru măsurarea distanțelor focale ale sistemelor optice.

FOCO-₂ „focă, de focă". ◇ gr. *phoke* „focă" > fr. *phoco-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *foco-* > rom. *foco-*. □ **~ mel** (v. -mel₁), s.m., monstru care prezintă focomelie; **~ melie** (v. -melie), s.f., anomalie congenitală care constă în aceea că mâinile și picioarele, reduse la extremitatea lor, sînt alipite direct la trunchi.

FOETI-, v. **FETI-**.

FOETO-, v. **FETO-**.

FOLADO- „groapă, depresiune, scobitură". ◇ gr. *pholas, ados* „groapă, gaură" > fr. *pholado-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *folado-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în gropi, evitînd lumina puternică.

FOLEO- „cavitate, crăpătură, cavernă, peșteră". ◇ gr. *pholeos* „cavernă, cavitate" > fr. *pholéo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *foleo-*. □ **~ bionte** (v. -biont), s.n.pl., organisme animale sau vegetale care trăiesc în cavități, crăpături sau în peșteri; **~ fil** (v. -fil₁), adj. (despre animale) care este caracteristic microcavernelor.

FOLI-, v. **FOLII-**.

FOLICULI- „foliculă, fruct unicarpelar". ◇ l. *folliculus* „săculeț" > fr. *folliculi-* > rom. *foliculi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de foliculă.

FOLII- (FOLI-) „frunză, foaie". ◇ l. *folium* „frunză" > fr. *folii-*, engl. *foli-* și *folii-* > rom. *folii-* și *foli-*. □ **~ col** (v. -col₁), adj. (despre fungi și licheni) care crește pe frunze; **~ fer** (v. -fer), adj., care este prevăzut cu frunze; **~ form (foliiform)** (v. -form), adj., în formă de frunză; **~ par** (v. -par), adj., care produce frunze.

-FON „voce, sunet, glas, fonație, vorbitor, fonator, fonic". ◇ gr. *phone* „voce, sunet" > fr. *-phone*, engl. *id.*, germ. *-phon* > rom. *-fon*.

FON-, v. **FONO-₁**. □ **~ astenie** (v. -astenie), s.f., oboseală a organelor vocale; **~ endoscop** (v. endo-, v. -scop), s.n., stetoscop*; **~ endoscopie** (v. endo-, v. -scopie), s.f. **1.** Auscultare a zgomotelor cardiace

cu ajutorul fonendoscopului. 2. Delimitare a unui organ anatomic cu ajutorul fonendoscopului, aplicat la nivelul său; **~ iatrie** (v. -iatrie), s.f., disciplină medicală care studiază tulburările și afecțiunile vocii; **~ iatru** (v. -iatru), s.m. și f., specialist în foniatrie; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., apariție de senzații vizuale colorate la auzul sunetelor.

-FONIE₁ „sunet, sonoritate, fonație". ◇ gr. *phone* „voce, sunet" > fr. *-phonie*, germ. *id.*, engl. *-phony*, it. *-fonia* > rom. *-fonie*.

-FONIE₂ „ucidere, omor". ◇ gr. *phonos* „ucidere" > fr. *-phonie* > rom. *-fonie*.

FONO-₁ „voce, sunet, fonație, fonator, vocal". ◇ gr. *phone* „sunet, voce" > fr. *phono-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *fono-* > rom. *fono-*. □ **~ arteriogramă** (v. arterio-, v. -gramă), s.f., înregistrare grafică a suflurilor arteriale în tulburările circulației periferice; **~ audiologie** (v. audio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază relațiile dintre funcția auditivă și cea fonatorie; **~ cardiograf** (v. cardio-, v. -graf), s.n., aparat medical care transformă vibrațiile sonore ale inimii în semnale electromagnetice; **~ cardiografie** (v. cardio-, v. -grafie), s.f., procedeu de inregistrare grafică a bătăilor inimii; **~ cardiogramă** (v. cardio-, v. -gramă), s.f., inregistrare grafică obținută la fonocardiograf; *sin.* electrocardiofonogramă; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a vorbi cu voce tare; **~ genic** (v. -genic), adj. (despre voce) care se pretează la inregistrare; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat utilizat la imprimarea și la reproducerea sunetelor; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., operație de imprimare mecanică și de reproducere a sunetelor; **~ gramă** (v. -gramă), s.f. 1. Înregistrare a vibrațiilor sonore pe un suport, cu mijloace electrice, mecanice etc. 2. Telegramă telefonată; **~ lit** (v. -lit₁), s.n., rocă microlitică efuzivă care, la lovire, se desface în plăci subțiri producind un sunet caracteristic; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în fonologie; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., ramură a lingvisticii care studiază sunetele limbii din punctul de vedere al structurii lor funcționale și al funcției pe care o îndeplinesc în limbă; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., măsurare a intensității sunetelor; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument utilizat la măsurarea intensității vibrațiilor sonore; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument medical utilizat în fonoscopie; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., înregistrare fotografică a zgomotelor cardiace; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., mișcare de reacție a organului vegetal sub influența sunetelor; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., colecție de înregistrări sonore; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a vibrațiilor sonore în scop terapeutic.

FONO-₂ „ucidere, omucidere, asasinare". ◇ gr. *phonos* „asasinat" > fr. *phono-*, engl. *id.* > rom. *fono-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de a nu fi asasinat; **~ manie** (v. -manie), s.f., impuls patologic către omucidere.

-FOR (-FORĂ) „care poartă, care susține, care conține, purtător, suport, bază". ◇ gr. *phoros* „care poartă, care sprijină" > fr. *-phore*, engl. *id.*, germ. *-phor*, it. *-foro* > rom. *-for* și *-foră*.

FORAMINI- „orificiu, foramen". ◇ L *foramen, inis* „gaură, orificiu, deschizătură" > fr. *foramini-*, engl. *id.* > rom. *foramini-*. □ **~ fere** (v. -fer), adj., s.n.pl. 1. Adj. (Despre formații geologice) Care conține foraminifere. 2. S.n.pl. Ordin de protozoare rizopode marine, cu corpul învelit într-o cochilie calcaroasă, formată din mai multe cămăruțe care comunică între ele prin orificii mici.

-FORĂ, v. **-FOR.**

-FOREZĂ „împrăștiere, diseminare, migrație, deplasare". ◇ gr. *phoresis* „deplasare, împrăștiere" > fr. *-phorèse*, germ. *id.* > rom. *-foreză*.

-FORIC „care poartă, care susține, care conține". ◇ gr. *phoros* „care poartă" > fr. *-phorique*, engl. *-phoric* > rom. *-foric*.

-FORIE „atitudine, purtare, comportament". ◇ gr. *phorein* „a se simți, a se comporta" > fr. *-phorie*, germ. *id.*, it. *-foria* > rom. *-forie*.

-FORM „aspect, formă, înfățișare". ◇ L *forma* „figură, imagine" > fr. *-forme*, engl. *id.*, it. *id.*, > rom. *-form*.

FOSFORO- „fosfor, fosforescent, luminos". ◇ gr. *phosphoros* „luminos" > fr. *phosphoro-*, engl. *id.* > rom. *fosforo-*. □ **~ liză** (v. -liză), s.f., proces fiziologic, reversibil, de eliberare a grupării fosforil din fosfații organici; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument pentru măsurarea duratei de emisie a luminii prin fosforescență.

FOSILI- „fosile, petrificare". ◇ L *fossilis* „scos din pămînt, dezgropat" > fr. *fossili-*, engl. *id* > rom. *fosili-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține fosile.

FOT-, v. **FOTO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere provocată de o lumină de intensitate mare; **~ opsie** (v. -opsie), s. f., halucinație vizuală elementară, obținută prin excitația mecanică a receptorilor retinieni; *sin.* fosfenă.

-FOT (-FOTĂ) „lumină, luminozitate, radiație". ◇ gr. *phos, photos* „lumină" > fr. *-phote*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *-fot* și *-fotă*.

-FOTA, v. **-FOT.**

-FOTIC „produs de lumină, luminos". ◇ gr. *phos, photos* „lumină" > fr. *-photique*, engl. *-photic*, germ. *-photisch* > rom. *-fotic*.

FOTO- „lumină, fosforescență, iradiație, iluminație, fotografie". ◇ gr. *phos, photos* „lumină" > fr. *photo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *foto-* > rom. *foto-*. □ **~ autografie** (v. auto- v. -grafie), s.f., procedeu manual de pregătire a unei forme de tipar plan, folosind ca original o fotografie și pentru lucru o cerneală autografică sau tuș litografic; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază efectele luminii asupra biologiei ființelor vii; **~ blast** (v. blast), s.n., lăstar dezvoltat subteran, care se adaptează mai tirziu la viața aeriană din mediul luminos; **~ cartograf** (v. carto-, v. -graf), s.n., aparat utilizat la realizarea automată a hărților pe bază de fotograme; **~ chineză** (**~ cineză**, **~ kineză**) (v. -chineză), s.f., provocare a mișcării unui organ sau organism vegetal pe calea mișcării bruște a intensității luminii; **~ chinograf** (**~ kinograf**) (v. chino-₁, v. -graf), s.n., instrument care permite analiza și studierea mișcărilor fizice cu ajutorul filmului; **~ chinogramă** (**~ kinogramă**) (v. chino-₁, v. -gramă), s.f., imagine obținută la fotochinograf; **~ cleistogamie** (v. cleisto-, v. -gamie), s.f., tip de cleistogamie care se datorează insuficienței luminii; **~ clinie** (v. -clinie), s.f., curbare în

jos a frunzelor sau a lăstarilor sub influența gradului de luminozitate sau a direcției razelor de lumină; **~ coagulograf** (v. coagulo-, v. -graf) s.n., aparat pentru măsurat coagularea sîngelui; **~ colografie** (v. colo-$_1$, v. -grafie), s.f., metodă de tipărire la care se utilizează un strat de gelatină sensibilizat la acțiunea luminii; **~ colorimetru** (v. colori-, v. -metru$_1$) s.n., instrument utilizat la măsurarea concentrației unei soluții colorate cu ajutorul luminii; **~ colposcopie** (v. colpo-, v. -scopie), s.f., colposcopie cu înregistrarea fotografică a imaginilor; **~ crom** (v. -crom), adj., s.m. (corp) care își modifică culoarea sub acțiunea luminii; **~ cromatic** (v. -cromatic), adj., a cărui cromaticitate este în funcție de luminozitate; **~ cromie** (v. -cromie), s.f., procedeu de reproducere fotografică în culori; **~ cromogeni** (v. cromo-, v. -gen$_1$), s.m.pl., grup de bacterii nespecifice și patogene, caracterizate prin capacitatea de a elabora, numai în prezența luminii, un pigment galben; **~ cromografie** (v. cromo-, v. -grafie), s.f., metodă de fotografiere în culori sau de reproducere fotografică a tablourilor în culori; **~ cromotipografie** (v. cromo-, v. tipo-, v. -grafie), s.f., procedeu de reproducere fotomecanică a culorilor pentru ilustrarea publicațiilor; **~ cromoxilografie** (v. cromo-, v. xilo., v. -grafie), s.f., procedeu de reproducere în culori cu clișee gravate în lemn; **~ cronograf** (v. crono-, v. -graf), s.n., aparat fotografic utilizat la înregistrarea automată a fotografiilor luate în serie; **~ dinamic** (v. -dinamic), adj. (despre substanțe) cu efect asupra celulelor vii numai în prezența luminii; **~ dinamie** (v. -dinamie), s.f., efect stimulator al luminii asupra organismelor vegetale; **~ dineză** (v. -dineză), s.f., declanșare a curenților de rotație din citoplasmă sub influența luminii; **~ diodă** (v. di-, v. -odă), s.f. **1.** Diodă a cărei funcționare depinde de intensitatea fluxului luminos care cade asupra sa. **2.** Celulă fotoelectrică; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate vegetală sau animală sub influența luminii; **~ fază** (v. -fază), s.f., stadiu în dezvoltarea plantelor, caracterizat printr-o cerință deosebită pentru temperatura optimă și pentru intensitatea și durata luminii; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre vegetale) care crește și se dezvoltă în locuri însorite; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în stațiunile ecologice însorite; *sin.* heliofite; **~ fob** (v. -fob), adj., s.m. și f. (persoană) care prezintă fotofobie; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., repulsie patologică față de lumină; **~ fon** (v. -fon), s.n., instalație care transmite sunetele prin intermediul unei raze de lumină; **~ fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., procedeu de transmitere a sunetelor cu ajutorul fotofonului; **~ for** (v. -for), adj., care posedă sau care poartă o sursă de lumină; **~ foreză** (v. -foreză), s.f., deplasare a particulelor microscopice sub acțiunea unui flux puternic de lumină; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre bacterii) care produce lumină; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., fotogenie*; **~ genic** (v. -genic), adj., care impresionează bine placa fotografică; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., producere de lumină; *sin.* fotogeneză; **~ geologie** (v. geo-, v. -logie$_1$), s.f., metodă de cercetare geologică pe bază fotografică; **~ goniometru** (v. gonio-, v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se efectuează măsurători unghiulare pe fotograme; **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în fotografie; **~ grafie**, (v. -grafie), s.f., procedeu tehnic care permite obținerea imaginii pozitive a obiectelor prin acțiunea luminii pe o suprafață sensibilă; **~ grafotip** (v. grafo-, v. -tip), s.n. **1.** Fotografie a exemplarului vegetal tipic. **2.** Tip de taxon stabilit pe baza unei ilustrații fotografice; **~ gramă** (v. -gramă), s.f. **1.** Probă fotografică pozitivă. **2.** Fiecare imagine a unui film. **3.** Fotografie specială, luată din avion, utilizată în topografie și cartografie; **~ laparoscopie** (v. laparo-, v. -scopie), s.f., tip de laparoscopie cu înregistrare fotografică a imaginilor; **~ linotip** (v. lino-$_1$, v. -tip), s.n., mașină de culegere fotografică; **~ litografie** (v. lito-, v. -grafie), s.f., procedeu de preparare a formelor de tipar prin fotografierea pe o piatră litografică; **~ liză** (v. -liză). s.f. **1.** Descompunere chimică a unei substanțe sub acțiunea luminii. **2.** Orînduire a granulelor de clorofilă sub acțiunea luminii; **~ metalografie** (v. metalo-, v. -grafie), s.f., procedeu de imprimare tipografică a hărților și a desenelor, constînd în transpunerea acestora pe o placă de zinc sensibilizată; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. disciplină care studiază metodele de măsurare a intensității surselor luminoase; **~ metru** (v. -metru$_1$) s.n. **1.** Instrument pentru determinarea sensibilității retiniene la lumină. **2.** Instrument pentru măsurarea intensității radiațiilor luminoase; **~ microscopie** (v. micro-, v. -scopie), s.f., metodă de înregistrare fotografică a preparatelor microscopice; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., totalitatea modificărilor morfogenetice suferite de ființele vii sub acțiunea luminii; **~ nastie** (v. -nastie), s.f., mișcare a plantelor ca răspuns la un excitant luminos difuz; *sin.* helionastie; **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., inflamație simultană a corneei și a conjunctivei, produsă de radiațiile ultraviolete; **~ patie** (v. -patie), s.f., fototaxie (1)*; **~ perspectograf** (v. perspecto-, v. -graf), s.n., aparat fotogrammetric de transformare plană a fotogramelor, în vederea obținerii de hărți topografice a zonelor terestre plane, dar înclinate; **~ plagiotrop** (v. plagio-, v. -trop), adj. (despre frunze) cu așezare oblică față de sursa de lumină; *sin.* fotoplagiotropic; **~ plagiotropic** (v. plagio-, v. -tropic), adj. fotoplagiotrop*; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., strat exterior al soarelui sau al unei stele, care radiază lumină; **~ stat** (v. -stat), s.n., reproducere fotografică a unui document, realizată doar printr-o singură operație; **~ stereograf** (v. stereo-, v. -graf), s.n., aparat fotogrammetric de fotorestituție, bazat pe principiul vederii stereoscopice, fiind înzestrat cu o lunetă stereoscopică de vizare; **~ stereogramă** (v. stereo-, v. -gramă), s.f., ansamblu de două fotograme corespondente care conțin același obiect din fotoperspectivă realizată din două puncte de stație vecine; **~ stereotecă** (v. stereo-, v. -tecă), s.f., colecție de fotostereograme spațiale, care conține o regiune terestră dată; **~ stereotomie** (v. stereo-, v. -tomie), s.f., metodă de cercetare în antropologie, bazată pe fotografierea în trei dimensiuni; **~ stetoscop** (v. steto-, v. -scop), s.n., instrument medical bazat pe transformarea sunetelor în impulsuri luminoase și utilizat pentru

analiza zgomotelor cordului fetal; **~ taxie** (v. -taxie), s.f. **1.** Mişcări de orientare a organelor vegetale în direcţia razelor de lumină; *sin.* fotopatie. **2.** Deplasare a unor organisme vegetale inferioare după direcţia razelor de lumină într-un mediu inegal iluminat. **3.** Reacţie a protoplasmei la lumină; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., colecţie de fotograme sau de fotografii, organizată sistematic; **~ telefon** (v. tele-, v. -fon), s.n., sistem de transmisie a convorbirilor telefonice, folosind modularea unui fascicul de lumină sau de raze infraroşii; **~ telegraf** (v. tele-, v. -graf), s.n., aparat folosit în fototelegrafie; **~ telegrafie** (v. tele-, v. -grafie), s.f., transmitere la distanţă a imaginilor, a desenelor, a textelor etc. cu ajutorul telegrafiei; **~ telegramă** (v. tele-, v. -gramă), s.f., probă obţinută de fototelegraf; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament medical care foloseşte radiaţii luminoase; **~ termometru** (v. termo-, v. -metru₁); s.n., aparat pentru înregistrarea fotografică a temperaturii apelor din mediile inaccesibile; **~ termoterapie** (v. termo-, v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică simultană a radiaţiilor luminoase şi a radiaţiilor calorice; **~ tip** (v. -tip), s.n., fotografie a exemplarului vegetal tipic; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., procedeu de fotocolografie prin care se realizează reproduceri în diverse cerneluri; **~ topografie** (v. topo-, v. -grafie), s.f., aplicaţie a fotogrammetriei la topografie; **~ trof** (v. -trof), adj. (despre organisme) care sintetizează substanţe organice cu ajutorul energiei obţinute din lumina solară; *sin.* fototrofic; **~ trofie** (v. -trofie), s.f. **1.** Sintetizare a substanţelor organice cu ajutorul energiei luminoase. **2.** Dezvoltare mai viguroasă a unei părţi din organul unei plante datorită unei luminozităţi mai pronunţate; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre organisme) care se orientează în direcţia izvorului de lumină; *sin.* fototropic; **~ tropic** (v. -tropic), adj., fototrop*; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., schimbare reversibilă a culorii unui compus cristalizat sub acţiunea luminii; *sin.* fototropism; **~ xen** (v. -xen), adj. (despre animale) care manifestă indiferenţă faţă de prezenţa unei anumite intensităţi luminoase; **~ xilografie** (v. xilo-, v. -grafie), s.f., procedeu tipografic de copiere a negativului unei fotografii pe o placă de lemn.

FOVEI- „fosetă, gropiţă". ◇ l. *fovea* „groapă" > engl. *fovei-* > rom. *fovei-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de gropiţă.

-FRAGM (-FRAGMĂ) „perete, sept, despărţitură". ◇ gr. *phragma* „închidere, împrejmuire, separare" > l. sav. *-phragma*, fr. *-phragme*, engl. *-phragm*, germ. *-phragma* > rom. *-fragm* şi *-fragmă*.

FRAGMATO- „despărţit, septat". ◇ gr. *phragma, atos* „despărţire, separare" > fr. *phragmato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *fragmato-*. □ **~ spor** (v. -spor), s.m., spor multicelular septat; *sin.* fragmospor.

-FRAGMO, v. **-FRAGM.**

FRAGMO- „septat, despărţit, despărţire". ◇ gr. *phragma* „grad, împrejmuire" > fr. *phragmo-*, germ. *id.* engl. *id.*,> rom. *fragmo-*. □ **~ ceras** (v. ceras), s.m., gen de cefalopode din silurian; **~ plast** (v. -plast), s.n., membrană despărţitoare care apare la sfirşitul telofazei în regiunea centrală a fusului de diviziune celulară; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., fibrele fusului de diviziune celulară împreună cu citoplasma asociată, în curs de transformare; **~ spor** (v. -spor), s.m., fragmatospor*; **~ zom (~ som)** (v. -zom), s.m., lamela plasmatică din stadiul profazei celulare, care formează mai tîrziu placa ecuatorială.

-FRASTIC „care exprimă, care redă". ◇ gr. *phrastikos* „care enunţă, care arată" > fr. *-phrastique*, engl. *-phrastic* > rom. *-frastic*.

FRATRI- „frate, rudă apropiată". ◇ l. *frater, fratris* „frate" > fr. *fratri-* > rom. *fratri-*. □ **~ cid** (v. -cid), adj., s.m. şi f. **1.** Adj. Care constituie o crimă faţă de un frate sau de o soră. **2.** S.m. şi f. Ucigaş de frate sau de soră.

-FRAZĂ „vorbire, exprimare, explicare". ◇ gr. *phrasis* „vorbire, fel de a vorbi" > fr *-phrase*, germ *id.*, engl. *id.* > rom. *-frază*.

FRAZEO- „exprimare, vorbire, limbaj". ◇ gr. *phrasis, eos* „vorbire, exprimare" > fr. *phraséo-*, germ. *id.* > rom. *frazeo-*. □ **~ log** (v. -log), s.m. şi f., persoană care se exprimă în fraze meşteşugite, dar lipsite de conţinut; **~ logie** (v. -logie₁), s.f. **1.** Manieră de a alcătui frazele, proprie unui scriitor sau unei limbi. **2.** Exprimare fără conţinut, care ascunde sărăcia de idei.

-FRAZIE, „exprimare, vorbire, limbaj". ◇ gr. *phrasis* „elocuţiune, vorbire, frază" > fr. *-phrasie*, germ. *id.*, it. *-frasia* > rom. *-frazie*.

FREATO- „ape freatice, ape subterane". ◇ gr. *phrear, phreatos* „puţ, izvor, fîntînă" > fr. *phréato-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *freato-* > rom. *freato-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul organismelor din pînzele de apă freatică; **~ biu** (v. -biu), s.n., biocenoză specifică apelor freatice; **~ fil** (v. -fil₁). adj. **1.** (Despre plante) Care creşte în bazinele de apă. **2.** (Despre plante) Care are nevoie de apă subterană foarte apropiată de suprafaţă; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante din regiunile secetoase, cu rădăcini foarte lungi, care ajung pînă la pînza de apă freatică.

-FREN „minte, gîndire". ◇ gr. *phren* „spirit, inteligenţă" > fr. *-phrène*, germ. *-phren* > rom. *-fren*.

FREN-, v. **FRENO-₂.** □ **~ algie** (v. -algie), s.f., dispoziţie dureroasă şi depresivă, întîlnită în melancolie.

-FRENIE „minte, spirit, inteligenţă". ◇ gr. *phren* „gîndire, inteligenţă" > fr. *-phrénie*, germ. *id.*, it. *-frenia*, engl. *-phrenia* > rom. *-frenie*.

FRENO-₁ „membrană, diafragmă". ◇ gr. *phren, phrenos* „diafragmă" > fr. *phréno-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *freno-* > rom. *freno-*. □ **~ colopexie** (v. colo-₁, v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală la diafragmă a unghiului stîng al colonului căzut; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere patologică a părţii centrale a diafragmei; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secţionare chirurgicală a diafragmei.

FRENO-₂ „gîndire, minte, inteligenţă". ◇ gr. *phren, phrenos* „minte, spirit" > fr. *phréno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *freno-*. □ **~ cardie** (v. -cardie),

s.f., sindrom funcțional în nevrozele cardiace, caracterizat prin senzații de strîngere precordială, tulburări respiratorii și prin stări obsesive; **~ lepsie** (v. -lepsie), s.f., nume generic pentru ideile prevalente și pentru stările obsesive; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., teorie neștiințifică potrivit căreia ar exista o corelație între conformația craniului și caracterul, facultățile psihice și intelectuale ale individului; **~ patie** (v. -patie), s.f., formă de alienație mintală.

FRIGANO- „mărăcini". ◇ gr. *phryganon* „mărăciniș" > fr. *phrygano-*, engl. *id.* > rom. *frigano-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care crește printre mărăcini.

FRIGO- „frig, temperatură scăzută". ◇ l. *frigus* „răceală, frig" > fr. *frigo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *frigo-*. □ **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a temperaturilor scăzute în scop terapeutic.

FRIGORI- „frig, congelare, temperatură scăzută". ◇ l. *frigus, oris* „răceală, frig" > fr. *frigori-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *frigori-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., s.n. **1.** Adj. Care produce și menține frigul. **2.** S.n. Instalație frigorifică; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care poate produce frig; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat în bioclimatologie pentru determinarea efectului caloric complex al factorilor de microclimat.

FRONDI- „frunziș, foliaceu". ◇ l. *frons, dis* „frunze, frunziș" > fr. *frondi-*, engl. *id.* > rom. *frondi-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. care trăiește în frunziș; **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă frunze; **~ form** (v. -form), adj., în formă de frunziș; **~ par** (v. -par), adj., care produce frunze; **~ vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu frunze.

FRONTO- „front meteorologic, masă de aer". ◇ l. *frons, tis* „frunte" > fr. *fronto-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *fronto-*. □ **~ focometru** (v. foco$_1$-, v. -metru$_1$), s.n., aparat cu care se măsoară distanța focală a lentilelor corectoare; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces meteorologic de formare a suprafețelor frontale și a perturbațiilor atmosferice legate de ele; **~ liză** (v. -liză), s.f., ansamblu de procese atmosferice care însoțesc dispariția unui front meteorologic; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiul fronturilor meteorologice.

FRUCTI- „fructe, roade". ◇ l. *fructus* „fruct" > fr. *fructi-*, engl. *id.* > rom. *fructi-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre paraziți) care trăiește pe fructe; **~ fer** (v. -fer), adj. **1.** (Despre organe vegetale) Care poartă fructele. **2.** (Despre pomi) Care produce fructe; **~ flor** (v. -flor), adj. (despre flori) al cărui caliciu servește la formarea fructului; **~ form** (v. -form), adj., în formă de fruct; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce fructe; *sin.* fructipar; **~ par** (v. -par), adj., fructigen*; **~ vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu fructe.

FRUGI- „roade, fructe". ◇ l. *frux, frugis* „roadă, fruct" > fr. *frugi-*, engl. *id.* > rom. *frugi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care produce fructe; **~ vor** (v. -vor), adj. (despre animale) care se hrănește cu fructe.

FTIRIO- „păduche". ◇ gr. *phtheir, os* „păduche" > fr. *phthirio-*, engl. *id.* > rom. *ftirio-*. □ **~ fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu paraziți sau cu păduchi; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de păduchi.

-FTIZIE „tuberculoză, baciloză". ◇ gr. *phthisis* „distrugere, consumare" > fr. *-phtisie*, it. *-ftisi* > rom. *-ftizie*.

FTIZIO- „baciloză, tuberculoză". ◇ gr. *phthisis* „pierdere, distrugere, decădere" > fr. *phtisio-*, germ. *phthisio-*, engl. *id.* > rom. *ftizio-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de tuberculoza pulmonară; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce tuberculoză; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în ftiziologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul tuberculozei; **~ manie** (v. -manie), s.f., convingere obsesivă de a suferi de tuberculoză; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., terapeutică a tuberculozei pulmonare.

-FTONG „sunet, vocală". ◇ gr. *phthongos* „sunet" > fr. *-phtongue*, germ. *-phthong*, engl. *id.* > rom. *-ftong*.

-FTOR „care putrezește, care alterează". ◇ gr. *phthora* „stricăciune, putrezire" > fr. *-phtore* > rom. *-ftor*.

-FTORIE „putrezire, degenerare, alterație". ◇ gr. *phthora* „stricăciune, putrezire" > fr. *-phtorie*, germ. *-phthoria*, engl. *id.*, it. *-ftoria* > rom. *-ftorie*.

FUCO- „alge marine". ◇ l. *fucus* „algă" > fr. *fuco-*, engl. *id.* > rom. *fuco-*. □ **~ ide** (v. -id), s.f.pl., urme alungite sau ramificate ale viermilor sau ale algelor pe suprafețele straturilor sedimentare.

-FUG „care respinge, care alungă, care fuge, care se îndepărtează". ◇ l. *fugio, ere* „a fugi, a alerga, a evita" > fr. *-fuge*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-fug*.

FUMI- „fum, ceață". ◇ l. *fumus* „fum" > fr. *fumi-*, engl. *id.* > rom. *fumi-*. □ **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce fum sau ceață; **~ vor** (v. -vor), adj., s.n. **1.** Adj. Care absoarbe fumul. **2.** S.n. Dispozitiv folosit pentru alimentarea focarului locomotivei cu aer suplimentar.

FUNGI- „ciuperci, fungi". ◇ l. *fungus* „ciupercă, burete" > germ. *fungi-*, it. *id.*, engl. *id.*, fr. *fongi-* > rom. *fungi-*. □ **~ cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanță) care distruge ciupercile dăunătoare; **~ col** (v. -col$_1$), adj., care trăiește ca saprofit sau ca parazit pe ciuperci; **~ form** (v. -form), adj., în

formă de ciupercă sau de ciupercuță; **~ static** (v. -static), adj., s.n. (substanță) care oprește dezvoltarea ciupercilor; *sin.* micostatic; **~ stază** (v. -stază), s.f., inhibare a germinării sporilor și a creșterii unui organism, fără însă a-l omorî; **~ vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu ciuperci.
FUNGO- „ciupercă". ◇ L *fungus* „ciupercă" > engl. *fungo-* > rom. *fungo-*. □ **~ id** (v. -id), adj., în formă de ciupercă cu pălărie.
FUNI- „funie, frînghie". ◇ L *funus* „frînghie, funie" > fr. *funi-*, engl. *id.* > rom. *funi-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre rădăcini) în formă de funie.
FUNICULO- „cordon spermatic". ◇ L *funiculus* „sforicică, funie mică" > fr. *funiculo-*, engl. *id.* > rom. *funiculo-*. □ **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a cordonului spermatic.
FURCI- „bifurcație, bifurcat". ◇ L *furca* „furcă" > engl. *furci-* > rom. *furci-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., cu ramificație bifurcată; **~ form** (v. -form), adj., în formă de furcă.
FUSI- (FUZI-) „fus". ◇ L *fusus* „fus" > fr. *fusi-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *fusi-* și *fuzi-*. □ **~ form (fuziform)** (v. -form), adj., în formă de fus.
FUTURO- „viitor, previziune". ◇ L *futurus* „care va fi, viitor" > fr. *futuro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *futuro-*. □ **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în futurologie; **~ logie** (v. -logic$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul, explorarea și cercetarea viitorului; *sin* viitorologie.
FUZI-, v. **FUSI-**.
FUZIO- „fuziune, topire". ◇ L *fusio* „revărsare, topire" > fr. *fusio-* > rom. *fuzio-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea temperaturii de fuziune.

G

GALACT-, v. **GALACTO-**. □ **~agog** (v. -agog), adj., care favorizează secreţia laptelui; **~urie** (v. -urie), s.f., urină de culoare lactescentă.

-GALACTIE „lapte, lactaţie, lactescenţă". ◇ gr. *gala, aktos* „lapte" > fr. *-galactie*, germ. *-galaktie*, it. *-galactia*, engl. *id.* > rom. *-galactie*.

GALACTO- „lapte, latex; lăptos, lactescent, alburiu, lactic". ◇ gr. *gala, aktos* „lapte" > fr. *galacto-*, germ. *galakto-*, engl. *galacto-* > rom. *galacto-*. □ **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., tumoare mamelară cu conţinut lactescent; **~fag** (v. -fag), adj., s.m. şi f. (persoană) care se hrăneşte cu lapte; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze care conţin latex; **~for** (v. -for), adj. **1.** Care conduce laptele spre exterior. **2.** Care secretă latex; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., s.n., (substanţă) care sporeşte secreţia laptelui; **~geneză** (v. -geneză), s.f., producere a laptelui de către glandele mamare; *sin.* galactopoieză; **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a glandei mamare; **~id** (v. -id), adj., cu aspect de lapte; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., calcul mineral format în sinusul galactofor; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară densitatea laptelui; *sin.* lactometru; **~pexie** (v. -pexie), s.f., fixare a galactozei în ţesuturi; **~poietic** (v. -poietic), adj., care determină secreţia laptelui; **~poieză (~poeză)** (v. -poieză), s.f., galactogeneză*; **~ree** (v. -ree), s.f., secreţie continuă şi excesivă de lapte în timpul sau după încetarea alăptării; **~terapie** (v. -terapie), s.f., tratament medical pe bază de injecţii de lapte sterilizat; **~trof** (v. -trof), adj., care se hrăneşte cu lapte.

GALBANI- „galbanum, răşină gumoasă". ◇ L *galbanum* „răşină exotică" > fr. *galbani-*, engl. *id.* > rom. *galbani-*. □ **~fer** (v. -fer) adj., care conţine răşină galbanum; **~gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce răşină galbanum.

GALE-, v. **GALEO-**. □ **~antropie** (v. -antropie), s.f., stare patologică delirantă în care bolnavul se crede metamorfozat în pisică.

GALEI- „cască". ◇ L *galea* „coif, cască" > fr. *galéi-*, engl. *id.* > rom. *galei-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de cască.

GALEO- „pisică, felină". ◇ gr. *gale, eos* „pisică, nevăstuică" > fr. *galéo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *galeo-*. □ **~fil** (v. -fil$_1$), adj., s.m. şi f. (persoană) care prezintă galeofilie; **~filie** (v. -filie$_1$), s.f., dragoste patologică faţă de feline; **~fob** (v. -fob), adj., s.m. şi f. (individ) stăpînit de galeofobie; **~fobie** (v. -fobie), s.f., frică exagerată de pisici; **~pitec** (v. -pitec), s.m., mamifer exotic nocturn, de mărimea unei pisici, care poate plana cu ajutorul unei membrane laterale.

GALI-$_1$ „găină, galinacee". ◇ L *gallus* „cocoş" > fr. *galli-*, engl. *id.* > rom. *gali-*. □ **~forme** (v. -form), s.f.pl., ordin de păsări tericole sau arboricole, cu zbor greoi şi cu cioc puternic; *sin.* galinacee.

GALI-$_2$ „excrescenţă, cecidie, gală". ◇ L *galla* „gală, gogoaşă" > fr. *galli-*, engl. *id.* > rom. *gali-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj. (despre insecte) care locuieşte în excrescenţe sau gale; **~form** (v. -form), adj., de forma galelor; **~gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce excrescenţe sau gale.

-GAM „care fecundează, relativ la copulaţie". ◇ gr. *gamos* „unire, împreunare, căsătorie" > fr. *-game*, germ. *-gam*, engl. *id.* it. *-gamo* > rom. *-gam*.

GAMET-, v. **GAMETO-**. □ **~ange** (v. -ange), s.m., structură vegetală în care se formează gameţii; **~angiofor** (v. angio-, v. -for), s.m., suport al gametangelui; **~angiogamie** (v. angio-, v. -gamie), s.f., reproducere sexuată prin copularea gametangilor de sex opus.

GAMETI- „gamet, celulă sexuală". ◇ gr. *gametes* „soţ" > fr. *gaméti-* > rom. *gameti-*. □ **~cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanţă) care distruge gameţii.

GAMETO- „gameţi, celule sexuale". ◇ gr. *gametes* „soţ, bărbat" > fr. *gaméto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *gameto-*. □ **~blast** (v. -blast), s.n. **1.** Substanţă primară, încă nediferenţiată, a gametului. **2.** Ţesut nediferenţiat al arhesporului; **~cinetic (~chinetic)** (v. -cinetic), adj., care stimulează formarea şi maturizarea gameţilor; **~cist** (v. -cist), s.n., membrană care cuprinde gameţi; **~cit** (v. -cit), s.n., celulă generatoare de gameţi; **~filă** (v. -fil$_2$), s.f., frunză fertilă metamorfozată, producătoare şi purtătoare de gameţi sau spori; **~fit** (v. -fit), s.n. **1.** Plantă care se înmulţeşte prin gameţi. **2.** Fază din ciclul vital al unei plante care produce gameţi. **3.** Generaţie sexuată avînd celule cu nuclei haploizi; **~fitic** (v. -fitic), adj. (despre generaţie) producător de gameţi; **~for** (v. -for), s.m. **1.** Parte a gametofitului care poartă gametangii. **2.** Purtătoare a organelor de reproducere, la arhegoniate. **3.** Protal al pteridofitelor. **4.** Plantula muşchilor împreună cu organele de reproducere, la briofite; **~gamie** (v. -gamie), s.f.,

fecundație prin contopirea a doi gameți uninucleați și de sex diferit; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a gameților; *sin.* gametogenie, gametogonie; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., gametogeneză*; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., gametogeneză*; **~ id** (v. -id), s.m., celulă asemănătoare ca structură și funcție cu un gamet; **~ patie** (v. -patie), s.f., proces de tulburare genetică a gameților; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., citoplasma gameților; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor rezultat din copularea gameților.

-GAMIE „copulație, reproducere, fecundație". ◇ gr. *gamos* „căsătorie, unire, nuntă" > fr. *-gamie*, germ. *id.*, it. *-gamia*, engl. *-gamy* > rom. *-gamie*.

GAMO- „fecundație, copulație, reproducere". ◇ gr. *gamos* „unire, căsătorie" > fr. *gamo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *gamo-*. □ **~ biu** (v. -biu), s.n., organism aparținînd generației sexuate, în cazul alternanței de generații; **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe concrescute; *sin.* gamocarpic; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă sexuată; **~ dem** (v. -dem), adj., s.n. (populație) ai cărei membri se încrucișează liber; **~ desmie** (v. -desmie), s.f., concreștere a fasciculelor din stelul vegetal; **~ dromi** (v. -drom), adj., s.m.pl. (pești) care întreprind migrații pentru reproducere; **~ fază** (v. -fază), s.f., stare a celulelor sexuale în care nucleele au numai o jumătate din numărul de cromozomi; *sin.* fază haploidă; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., s.f. (floare) ale cărei elemente morfologice sînt unite sau concrescute; **~ filie** (v. -filie$_2$), s.f., fenomen de concreștere a frunzelor; **~ fob** (v. -fob), adj., stăpînit de gamofobie; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de căsătorie; **~ gemie** (v. -gemie) s.f., fenomen de concreștere a mugurilor; **~ genetic** (v. -genetic), adj. (despre un organism) rezultat în urma unui proces de sexualitate (fecundație); **~ geneză** (v. -geneză), s.f., înmulțire a unui organism prin unirea gameților; *sin.* gamogonie; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., gamogeneză*; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., tratat asupra căsătoriei; **~ man** (v. -man$_1$), adj., s.m. (persoană) care prezintă gamomanie; **~ manie** (v. -manie), s.f., stare psihică patologică a unor erotomani de a cere în căsătorie toate femeile întîlnite; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., modificare morfologică realizată prin excitarea produsului fecundației în cursul dezvoltării sale; **~ petale** (v. -petal), adj., s.f.pl. (flori) cu petalele concrescute; **~ stelie** (v. -stelie), s.f., prezența mai multor cilindri vegetali centrali avînd stelurile concrescute; **~ stil** (v. -stil), adj., cu stilele concrescute; **~ tal** (v. -tal), s.n., organ vegetativ rudimentar, producător și purtător de gameți.

GAMPSO- „imobilitate, sclerozare". ◇ gr. *gampsos* „îndoit, arcuit" > fr. *gampso-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *gampso-*. □ **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., imposibilitate de a extinde complet degetele de la picioare.

GANGAMO- „rețea, plasă". ◇ gr. *gangamon* „plasă mică" > fr. *gangamo-*, engl. *id.* > rom. *gangamo-*. □ **~ pteris** (v. -pteris), s.m., ferigă fosilă cu frunze ovale și lanceolate, cu numeroase nervuri anastomozate într-o rețea fină de ochiuri, caracteristică pentru flora glaciației permiene.

GANGLI-, v. **GANGLIO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a unui ganglion nervos.

GANGLIO- „ganglion, nodul; ganglionar, nodular". ◇ gr. *ganglion* „nod, tumoare, glandă" > fr. *ganglio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ganglio-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă ganglionară embrionară; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă ganglionară; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., metodă de diagnostic etiologic, care constă în cultivarea conținutului ganglionar pe medii de cultură adecvate, în vederea identificării agenților patogeni; **~ id** (v. -id), adj., care are aspectul unui ganglion; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj., s.n., ganglioplegic*; **~ liză** (v. -liză), s.f., decompresiune a ganglionului Gasser prin deschiderea cavității Meckel; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru maladiile ganglionilor; **~ plegie** (v. -plegie), adj., s.n. (substanță) care împiedică temporar transmiterea influxului nervos prin ganglionii vegetativi; *sin* neuroplegic, gangliolitic.

GANO- „smalț, solzi". ◇ gr. *ganos, eos* „strălucire" > fr. *gano-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *gano-* □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă cilindrică înaltă din epiteliul adamantin, cu rol în formarea smalțului dentar; **~ cefal** (v. -cefal), adj., care are capul protejat de o crustă osoasă; **~ id** (v. -id), adj., s.m.pl. **1.** Adj. (Despre solzi) Acoperit cu smalț și de formă rombică **2.** S.m.pl. Pești teleostomi actinopterigieni, cu coloana vertebrală osificată incomplet, cu corpul acoperit cu solzi osoși.

GASTERO- „stomac, gastric, abdominal". ◇ gr. *gaster* „stomac, abdomen" > fr *gastéro-*, engl. *id.* > rom. *gastero-*. □ **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., ordin de ciuperci superioare cu corpul de fructificație în formă de stomac; **~ pode** (v. -pod), s.n. pl., gastropode*; **~ spori** (v. -spor), s.m.pl., spori sferici cu pereteie subțire, caracteristici pentru gasteromicete.

GASTR-, v. **GASTRO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere localizată la nivelul stomacului; **~ ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatație anormală a stomacului; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a stomacului; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., durere nevralgică a stomacului; **~ oxie** (v. -oxie), s.f., aciditate excesivă a sucului gastric.

-GASTRIE „stomac, abdomen, viscere". ◇ gr. *gaster, gastros* „stomac" > fr. *-gastrie*, germ. *id.*, engl. *-gastria*, it. *-id.* > rom. *-gastrie*.

GASTRO- „stomac, pîntece; abdominal, ventral". ◇ gr. *gaster, gastros* „stomac" > fr. *gastro-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *gastro-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a stomacului; **~ cronoree** (v. crono-, v. -ree), s.f., prelungire a duratei de secreție gastrică; **~ diafanoscopie** (v. diafano-, v. -scopie), s.f., explorare a stomacului prin transparența pereților săi, produsă de sursa luminoasă a unui esogastroscop; **~ duodenostomie** (v. duodeno-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între stomac și duoden; **~ enteralgie** (v. enter/o-, v. -algie) s.f., durere gastrointestinală; **~ enterolog** (v. entero-, v. -log), s.m. și f., specialist în gastroenterologie; **~ enterologie** (v. entero-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază bolile apa-

ratului digestiv; ~ **enteroptoză** (v. entero-, v. -ptoză), s.f., cădere patologică a stomacului și a intestinelor; ~ **enterostomie** (v. entero-, v. -stomie), s.f., deschidere chirurgicală în vederea realizării unei comunicații directe între stomac și intestin; ~ **fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre microorganisme) care parazitează cavitatea gastrică a unor animale; ~ **gastrostomie** (v. gastro-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între cardia și pilor; ~ **graf** (v. -graf), s.n., instrument pentru înregistrarea grafică a mișcărilor stomacului; ~ **histeropexie** (v. histero-$_1$, v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a uterului pe cale abdominală; ~ **histerotomie** (v. histero-$_1$, v. -tomie), s.f., operație cezariană; ~ **jejunostomie** (v. jejuno-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între stomac și o ansă jejunală; ~ **latrie** (v. -latrie), s.f., pasiune excesivă pentru mîncare; ~ **latru** (v. -latru), s.m. și f., persoană preocupată în mod excesiv de mîncare; ~ **lit** (v. -lit$_1$), s.n., concrețiune de calcar care se află în stomacul racului și din care ia naștere crusta; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f. 1. Studiul stomacului. 2. Tratat de artă culinară; ~ **malacie** (v. -malacie), s.f., înmuiere a peretelui stomacului; ~ **megalie** (v. -megalie), s.f., stare caracterizată prin mărirea dimensiunilor stomacului; ~ **mel** (v. -mel$_1$), s.m., monstru care prezintă gastromelie; ~ **melie** (v. -melie), s.f., monstruozitate congenitală care se manifestă prin prezența membrelor anexate de abdomen; ~ **menie** (v. -menie), s.f., hemoragie gastrică periodică, survenind ca o menstruație vicariantă; ~ **miotomie** (v. mio-$_1$, v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a pilorului; ~ **mixoree** (v. mixo-$_1$, v. -ree), s.f., exagerare a secreției sucului gastric; ~ **mucoree** (v. muco-, v. -ree), s.f., secreție excesivă de mucus în sucul gastric; ~ **nom** (v. -nom$_1$), s.m. și f., persoană cu gusturi culinare rafinate; ~ **nomie** (v. -nomie), s.f., arta de a prepara produse culinare deosebite sau de a le aprecia calitatea; ~ **pareză** (v. -pareză), s.f., atonie gastrică; ~ **patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile stomacului; ~ **pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a stomacului deplasat; ~ **piloroduodenojejunostomie** (v. piloro-, v. duodeno-, v. jejuno-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între stomac, pilor și duoden, pe de o parte, și o ansă jejunală, pe de altă parte; ~ **plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a stomacului diform sau defect; ~ **plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a stomacului; ~ **pode** (v. -pod), s.n.pl., clasă de moluște univalve cu corpul acoperit cu o cochilie calcaroasă și care se tîrăsc cu ajutorul unui picior muscular așezat sub pîntece; *sin.* gasteropode; ~ **por** (v. -por), s.m., orificiu al gastrulei; ~ **ptoză** (v. -ptoză), s.f., deplasare patologică a stomacului; *sin.* batigastrie; ~ **rafie** (v. -rafie), s.f., sutură chirurgicală a stomacului; ~ **ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie gastrică; ~ **ree** (v. -ree), s.f., secreție gastrică abundentă; ~ **rexie** (v. -rexie), s.f., ruptură gastrică; ~ **scop** (v. -scop), s.n., instrument cu care se examinează interiorul stomacului; ~ **scopie** (v. -scopie), s.f., examinare optică a interiorului stomacului cu ajutorul gastroscopului; ~ **spasm** (v. -spasm), s.n., contracție spasmodică a pereților stomacului; ~ **stenoză** (v. -stenoză), s.f., îngustare patologică a unui orificiu gastric; ~ **stomie** (v. -stomie), s.f., deschidere operatorie a stomacului; ~ **tehnie** (v. -tehnie), s.f., studiu al schimbărilor suferite de produsele alimentare în timpul preparării lor culinare; ~ **terapie** (v. -terapie), s.f., tratament medical pe bază de extract de mucoasă gastrică animală; ~ **tomie** (v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a stomacului; ~ **tonometrie** (v. tono-, v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a tensiunii intragastrice cu ajutorul insuflării de aer în stomac; ~ **zoizi** (v. -zoid), s.m.pl., polipi care au funcția de a hrăni colonia de hidrozoare.

-GASTRU „stomac, pîntece, abdomen". ◇ gr. *gastrion* „stomac mic" > fr. *-gastre* > rom. *-gastru.*

GATO- „pisici, feline". ◇ gr. *galos* „pisică" > fr. *gato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *gato-*. □ ~ **filie** (v. -filie$_1$), s.f., afecțiune patologică față de pisici; ~ **fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de feline.

GE-, v. **GEO-**. □ ~ **odă** (v. -od), s.f. **1.** Agregat de minerale format prin depunere în cavitățile rocilor. **2.** Cavitate patologică în diverse țesuturi organice; ~ **onim** (v. -onim), s.n., nume de loc care a fost adaptat ca nume propriu; ~ **oramă** (v. -oramă), s.f., încăpere sferică pe a cărei față interioară este reprezentată în relief, la o scară convențională, forma și accidentele scoarței terestre.

GEFIRO- „pod". ◇ gr. *gephyra* „pod" > fr. *géphyro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *gefiro-* > rom. *gefiro-*. □ ~ **cerc** (v. -cerc), adj. (despre o înotătoare caudală la peștii teleosteeni) formată din radiile înotătoarelor dorsală și anală; ~ **fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de a merge pe pod.

GEITONO- „vecin, învecinat, apropiat". ◇ gr. *geiton, onos* „vecin, aproape" > fr. *géitono-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *geitono-*. □ ~ **carpie** (v. -carpie), s.f., formare a fructului în urma geitonogamiei; ~ **gamie** (v. -gamie), s.f., tip de polenizare directă în care polenul de pe staminele unei flori este transportat pe gineceul altei flori de pe aceeași plantă.

GELO- „rîs, ilaritate". ◇ gr. *gelos* „rîs" > fr. *gélo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *gelo-*. □ ~ **plegie** (v. -plegie), s.f., acces de rîs forțat; ~ **terapie** (v. -terapie), s.f., tratament al unor boli prin provocarea rîsului la bolnav.

GEMELI- „gemeni, geminat". ◇ L *gemellus* „geamăn" > fr. *gémelli-*, engl. *id.* > rom. *gemeli-*. □ ~ **flor** (v. -flor), adj., cu flori geminate; ~ **pară** (v. -par), adj., s.f. (femeie) care a născut gemeni.

GEMELO- „gemeni". ◇ *L gemellus* „geamăn" > fr. *gémello-* > rom. *gemelo-*. □ ~ **gerontologie** (v. geronto-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază procesul de îmbătrînire pe baza cercetării gemenilor monovitelini; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiere a gemenilor din punct de vedere comportamental și anatomopatologic.

GEMI- „mugure, boboc, germen vegetativ". ◇ *L gemma* „boboc, muguri" > fr. *gemmi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *gemi-*. □ ~ **fer** (v. -fer), adj., care poartă muguri sau boboci; ~ **form** (v. -form), adj., de forma unui mugure; ~ **par** (v. -par), adj.,

care se înmulţeşte prin muguri sau germeni vegetativi.

-GEMIE „mugure, înmugurire". ◇ L *gemma* „boboc, mugure" > fr. *-gemmie*, germ. *id.*, engl. *-gemmy* > rom. *-gemie*.

GEMINI- „pereche, împerechere, geminat". ◇ L *geminus* „geamăn, îndoit" > fr. *gémini-*, engl. *id.* > rom. *gemini-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu florile dispuse în perechi.

GEMISTO- „uriaş, mare". ◇ gr. *gemistos* „încărcat, umflat, dolofan" > fr. *gémisto-*, engl. *id.* > rom. *gemisto-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă mare şi umflată, cu citoplasmă omogenă acidofilă şi cu nucleu deplasat excentric.

GEMULI- „muguraş, gemulă". ◇ L *gemmula* „muguraş" > fr. *gemmuli-*, engl. *id.* > rom. *gemuli-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă muguraşi sau gemule; **~ form** (v. -form), adj., în formă de muguraş.

-GEN₁ „care produce, care naşte, care generează". ◇ gr. *gennan* „ a naşte, a crea, a produce" > fr. *-gène*, germ. *-gen*, engl. *-gen* şi *-genc*, it. *-geno* > rom. *-gen*.

-GEN₂ „care generează, care naşte, care creează". ◇ L *geno*, *genere* „ a naşte, a crea, a zămisli" > fr. *-gène*, L sav. *-genus*, it. *-geno*, germ. *-gen* > rom. *-gen*.

GEN-, v. **GENO-₁**. □ **~ ecologie** (v. eco-₁, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază relaţiile existente între genetică şi ecologia unui organism sau a unei populaţii; **~ onim** (v. -onim), s.n., numele generic al unor grupe de plante.

GENEA- „familie, neam, rasă". □ gr. *genea* „neam, generaţie" > fr. *généa-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *genea-*. □ **~ geneză** (v. -geneză), s.f., partenogeneză*; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., **1.** Disciplină auxiliară istoriei care studiază atît filiaţia diferitelor familii nobiliare sau dinastice, cît şi legăturile dintre ele. **2.** Originea, descendenţa şi procesul de evoluţie istorică a organismelor.

GENERI- „gen, specie". ◇ L *genus*, *eris* „neam, soi, specie" > fr. *généri-*, engl. *id.* > rom. *generi-*. □ **~ tip** (v. -tip), s.n. **1.** Specie tipică a unui gen. **2.** Specie întrunind caracterele generale cele mai reprezentative ale genului căruia îi aparţine.

-GENETIC „care creează, care generează, care naşte". ◇ gr. *genetikos* „propriu naşterii" > fr. *-génétique*, engl. *-genetic*, germ. *-genetisch* > rom. *-genetic*.

-GENEZĂ „naştere, procreaţie, origine". ◇ gr. *genesis* „naştere, producere, procreaţie" > fr. *-genèse*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *-geneză*.

-GENEZIE „fecundaţie, reproducere, înmulţire". ◇ gr. *genesis* „naştere, creare, zămislire" > fr. *-génésie*, germ. *id.*, it. *-genesia*, engl. *-genesy* > rom. *-genezie*.

GENEZIO- „înmulţire, reproducere". ◇ gr. *genesis* „procreaţie, naştere" > fr. *génésio-*, engl. *id.* > rom. *genezio-*. □ **~ logie** (v. -logie₁), s.f., ştiinţă care se ocupă cu studiul complex al înmulţirii şi reproducerii la organismele vii.

-GENIC „care naşte, care produce". □ gr. *gennan* „a naşte, a produce" > fr. *-génique*, it. *-genico*, engl. *-genic* > rom. *-genic*.

-GENIE₁ „naştere, procreaţie, origine". □ gr. *genos* „origine, naştere, formare" > fr. *-génie*, germ. *id.*, engl. *-geny* > rom. *-genie*.

-GENIE₂ „bărbie". ◇ gr. *geneion* „bărbie" > fr. *-génie*, germ. *id.* > rom. *-genie*.

GENIO- „bărbie". ◇ gr. *geneion* „bărbie" > fr. *génio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *genio-*. □ **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operaţie, refacere chirurgicală, prin autoplastie, a bărbiei diforme sau fracturate.

GENITO- „organ genital". ◇ L *genitus* „născut, creat" > fr. *génito-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *genito-*. □ **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operaţie de chirurgie plastică a organelor genitale; **~ ree** (v. -ree), s.f., scurgere albicioasă din organul genital al femeii.

GENO-₁ „neam, familie, rasă, generaţie, naştere, procreaţie". ◇ gr. *genos* „naştere, neam, urmaş, origine, specie, generaţie" > fr. *géno-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *geno-*. □ **~ cid** (v. -cid), s.n., exterminare a unei comunităţi etnice; **~ copie** (v. -copie), s.f., fenotip care poate fi produs de diferite gene; **~ dem** (v. -dem), s.n., populaţie care diferă de alta prin frecvenţa uneia sau a mai multor gene; **~ dermatologie** (v. dermato-, v. -logie₁), s.f., studiul influenţei eredităţii asupra afecţiunilor pielii; **~ distrofie** (v. dis-, v. -trofie), s.f., tulburare ereditară a nutriţiei; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., înlocuire teoretică a tuturor genelor recesive ale unei populaţii, cu gene dominante; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de activitatea sexuală; **~ for** (v. -for), s.m., cromozom (grupul linkage) al virusurilor şi al protocariotelor; **~ geografie** (v. geo-, v. -grafie), s.f., disciplină care studiază răspîndirea geografică a unor factori genetici pe arealul speciei, precum şi condiţiile istorice ale acestora; **~ holotip** (v. holo-, v. -tip), s.n., specie caracteristică genului vegetal sau animal; **~ mer** (v. -mer), s.n., subunitate a genei; **~ nemă** (v. -nemă), s. f., zona axială a unui cromozom, unde sînt localizate combinaţiile genelor; **~ nomie** (v. -nomie), s. f., disciplină care studiază problemele genetice ale organismelor; **~ patie** (v. -patie), s.f., alterare patologică ereditară; **~ tip** (v. -tip), s.n. **1.** Totalitatea genelor unui organism care sînt localizate în cromozomi. **2.** Totalitatea factorilor genetici dintr-un organism; **~ trof** (v. -trof) adj. (despre plante) rezultat prin adaptarea la condiţii nutriţionale particulare; **~ tropic** (v. -tropic), adj., s.n. (substanţe) care modifică o genă, realizînd astfel o anumită orientare a procesului de dezvoltare; **~ zom** (v. -zom), s.m., loc ocupat de o genă pe o hartă cromozomială.

GENO-₂ „obraz". ◇ gr. *genys* „obraz, falcă" > fr. *géno-*, engl. *id.* > rom. *geno-*. □ **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operaţie de chirurgie plastică de refacere a obrajilor.

GEO- „pămînt, sol, teren, terestru, teluric". ◇ gr. *ge* „pămînt" > fr. *géo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *geo-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază relaţiile dintre evoluţia globului terestru şi dezvoltarea vieţii; **~ biont** (v. -biont), s.n., organism vegetal care trăieşte

permanent în sol ~ **blast** (v. -blast), s.n. 1. Embrion cu germinaţie subterană. 2. Stolon subteran; ~ **cancerologie** (v. cancero-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază interdependenţa dintre cancer şi condiţiile geografice; ~ **carpie** (v. -carpie), s.f., fenomen prezent la unele plante care, după fecundaţie, îşi afundă floarea în pămînt, unde se dezvoltă fructele; ~ **carpotropic** (v. carpo-$_1$, v. -tropic) adj. (despre plante) care se curbează dirijînd fructul în pămînt; ~ **centric** (v. -centric), adj. 1. Care este raportat la centrul pămîntului. 2. Care are globul terestru drept centru; ~ **clază** (v. -clază), s.f., ruptură mare în scoarţa terestră; *sin.* litoclază; ~ **cratic** (v. -cratic), adj. referitor la mişcările tectonice de ridicare şi de coborîre a scoarţei, manifestate prin regresiunea şi transgresiunea apelor marine; ~ **criologie** (v. crio$_1$-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază zonele de îngheţ ale pămîntului; ~ **criptofite** (v. cripto-, v. -fit), s.f.pl., plante care se înmulţesc prin muguri subterani; ~ **cronologie** (v. crono-, v. -logie$_1$), s.f., ramură a geologiei care se ocupă cu măsurarea timpului istoric şi cu stabilirea succesiunii fenomenelor geologice; ~ **dezie** (v. -dezie), s.f., disciplină care studiază forma şi dimensiunile pămîntului şi tehnica reprezentării cartografice a suprafeţei lui; ~ **dinamic** (v. -dinamic), adj., referitor la modificările suferite de scoarţa terestră sub acţiunea diferitelor agenţi externi; ~ **ecologie** (v. eco$_1$-, v. -logie$_1$), s.f., ecologia pămîntului; ~ **ecotip** (v. eco$_1$-, v. -tip), s.n., ecotip geografic stabilizat; ~ **estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate a plantelor faţă de forţa de gravitaţie; ~ **fag** (v. -fag), adj., care se hrăneşte cu pămînt; ~ **fagie** (v. -fagie), s.f., ingerare patologică de pămînt; ~ **fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre un organ vegetal) care creşte subteran; ~ **fite** (v. -fit), adj., s.f. pl. (plante) care în perioada repausului vegetativ sau în condiţii nefavorabile continuă să supravieţuiască numai prin organele subterane; ~ **fon** (v. -fon), s.n., instrument folosit în prospecţiunile geologice pentru recepţionarea undelor sonore; ~ **gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre agenţi patogeni) care pătrunde din sol în organele plantei; ~ **geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a pămîntului; ~ **genie** (v. -genie$_1$), s.f., disciplină care studiază originea şi formarea pămîntului; ~ **gnozie** (v. -gnozie), s.f., disciplină care are ca obiect de studiu compoziţia mineralogică şi resturile florei şi faunei pămîntului; ~ **gonie** (v. -gonie), s.f., formare a pămîntului; ~ **graf** (v. -graf), s.m. şi f., specialist în geografie; ~ **grafie** (v. -grafie), s.f., ştiinţă care descrie şi studiază scoarţa terestră, cu toate elementele sale, din punct de vedere fizic, economic, biologic etc.; ~ **id** (v. -id), s.n., corp geometric reprezentînd forma teoretică a pămîntului, redusă la nivelul oceanelor; ~ **izotermă** (v. izo-, v. -term), s.f., linie care uneşte pe o hartă puncte cu aceeaşi temperatură din scoarţa terestră; ~ **latrie** (v. -latrie), s.f., adoraţie a pămîntului; ~ **lit** (v. -lit$_1$), s.n., zeolit*; ~ **log** (v. -log), s.m. şi f., specialist în geologie; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază modul de formare, structura şi istoria dezvoltării pămîntului; ~ **mal** (v. -mal), adj. 1. (Despre organe vegetale) Cu dezvoltare orizontală, ca rezultat al acţiunii forţei de gravitaţie. 2. (Despre plante) Care prezintă organe tîritoare; ~ **metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ramură a matematicii care studiază formele şi proprietăţile figurilor spaţiale; ~ **metrografie** (v. metro$_2$-, v. -grafie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul găsirii unei soluţii cît mai simple, dar exacte, a unei probleme de construcţie geometrică; ~ **metru** (v. -metru$_1$), s.m. şi f. 1. Specialist în geometrie. 2. Topograf; ~ **morfic** (v. -morfic), adj., referitor la forma globului pămîntesc; ~ **morfie** (v. -morfie), s.f., parte a geodeziei care se ocupă cu studiul figurii pămîntului; ~ **morfogeneză** (v. morfo-, v. -geneză), s.f., proces de apariţie a formelor de relief ale suprafeţei terestre; ~ **morfogenie** (v. morfo-, v. -genie$_1$), s.f., disciplină care studiază originea formelor de relief de pe pămînt; ~ **morfolog** (v. morfo-, v. -log), s.m., şi f., specialist în geomorfologie; ~ **morfologie** (v. morfo-, v. -logie$_1$), s.f., parte a geografiei fizice care studiază forma şi evoluţia reliefului scoarţei terestre; ~ **morfoză** (v. -morfoză), s.f., influenţă morfogenetică a forţei de gravitaţie asupra organelor vegetale; ~ **nastie** (v. -nastie), s.f., fenomen biologic de curbare sau de răsucire a organelor vegetale spre pămînt; ~ **nemie** (v. -nemie), s.f., ramură a biogeografiei care studiază condiţiile şi distribuirea organismelor vegetale şi animale pe suprafaţa terestră; ~ **nictinastie** (v. nicti-, v. -nastie), s.f., mişcare de curbare a plantelor sub influenţa puterii de gravitaţie pentru luarea poziţiei de somn; *sin.* geonictitropie; ~ **nictitropie** (v. nicti-, v. -tropie), s.f., geonictinastie*; ~ **nomie** (v. -nomie), s.f., studiul legilor fizice după care se produc schimbările scoarţei terestre; ~ **oceanografie** (v. oceano-, v. -grafie), s.f., geologie marină; ~ **patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază efectele climatului şi ale mediului înconjurător în apariţia bolilor; ~ **sferă** (v. -sferă), s.f., fiecare din învelişurile concentrice care intră în componenţa globului terestru; ~ **speologie** (v. speo-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază morfologia, mineralogia, petrografia şi speogeneza regiunilor carstice; ~ **taxie** (v. -taxie), s.f. 1. Mişcare de orientare a organelor vegetale în direcţia forţei de gravitaţie. 2. Sensibilitate a protoplasmei celulare faţă de forţa de gravitaţie; ~ **termic** (v. -termic), adj., referitor la căldura internă a pămîntului; ~ **termie** (v. -termie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul variaţiilor termice ale pămîntului, în raport cu adîncimea lui; ~ **termometru** (v. termo-, v. -metru$_1$), s.n., termometru cu care se măsoară temperatura solului; ~ **tip** (v. -tip), s.n., populaţie cu caractere particulare, rezultate ale selecţiei, în anumite condiţii de mediu; ~ **trofie** (v. -trofie), s.f., creştere unilaterală şi inegală a unui organ datorită poziţiei luate în urma puterii de gravitaţie; *sin.* geotrofism; ~ **tropic** (v. -tropic), adj. (despre organe vegetale) care prezintă mişcări de curbare în direcţia razei pămîntului, sub influenţa gravitaţiei; ~ **xen** (v. xen), adj. (despre animale) care trăieşte majoritatea timpului la suprafaţa solului.

GER-. v. **GERO-**. □ ~ **iatrie** (v. -iatrie), s.f., dis-

ciplină care studiază bolile bătrîneții; **~ iatru** (v. -iatru), s.m. și f., specialist în geriatrie.

-GERIE „bătrînețe, îmbătrînire". ◇ gr. *geraios* „bătrîn" > fr. *-gérie*, germ. *id.*, it. *-geria*, engl. *id.* > rom. *-gerie*.

GERMI- „germeni" ◇ L *germen* „mugure, germen" > fr. *germi-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *germi-*. □ **~ cid** (v. -cid), adj., s.n. (agent) care distruge germenii patogeni; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce germeni patogeni.

GERMINO- „germinație, germinativ". ◇ L *germino, are* „a încolți, a înmuguri" > fr. *germino-*, engl. *id.* > rom. *germino-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă reticulară din centrul germinativ al foliculului limfatic.

GERMO- „germinație, germinativ". ◇ L *germen* „sămînță, vlăstar" > engl. *germo-*. > rom. *germo-*. □ **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., conținut nuclear celular care determină caracterele și însușirile speciei; *sin.* plasmă germinativă.

GERO- „bătrîn, bătrînețe, senilitate, senescență". ◇ gr. *geron* „bătrîn" > fr. *géro-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *gero-*. □ **~ dermie** (v. -dermie), s.f., modificare patologică regresivă a țesutului epidermic la bătrîni; **~ psihiatrie** (v. psih/o-, v. -iatrie), s.f., studiu al tulburărilor mintale survenite la bătrînețe; *sin.* gerontopsihiatrie.

-GERONTIC „bătrîn, senil". ◇ gr. *gerontikos* „de bătrînețe" > fr. *-gérontique*, engl. *-gerontic*, germ. *-gerontisch* > rom. *-gerontic*.

GERONTO- „bătrîn, bătrînețe, îmbătrînire". ◇ gr. *geron, ontos* „bătrîn" > fr. *géronto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *geronto-*. □ **~ crație** (v. -crație), s.f., sistem de guvernare în care puterea aparține bătrînilor; **~ ecologie** (v. eco-$_1$, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază relațiile dintre factorii de mediu și procesele de îmbătrînire; *sin.* gerontologie ecologică; **~ fil** (v. -fil$_1$), s.m. și f., persoană care prezintă gerontofilie; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., perversiune constînd în atracția sexuală față de bătrîni; **~ fob** (v. -fob), adj., s.m. și f. (persoană) care suferă de gerontofobie; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., repulsie patologică față de persoanele în vîrstă; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în gerontologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază bătrînețea sub diversele sale aspecte biologice, psihologice, morfologice etc.; **~ mimetic** (v. -mimetic), adj. (despre un anumit caracter) care imită starea de bătrînețe; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., transformare morfologică datorată îmbătrînirii organismului; **~ psihiatrie** (v. psiho-, v. -iatrie), s.f., geropsihiatrie*; **~ psihologie** (v. psiho-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază modificările psihice concomitente îmbătrînirii cronologice.

-GESTĂ „gravidă, sarcină". ◇ L *gesto, are* „a purta" > fr. *-geste* > rom. *-gestă*.

-GEU (-GEE) „pămînt, sol, terestru". ◇ gr. *ge* „pămînt" > fr. *-gée*, it. *-gee*, engl. *-gee* și *-gaea*, germ. *-gäum* > rom. *-geu* și *-gee*.

-GEUZIE „gust, gustativ". ◇ gr. *geusis* „gust" > germ. *-geusie*, it. *-geusia*, engl. *id.* > rom. *-geuzie*.

GIGA- „foarte puternic". ◇ gr. *gigas* „uriaș, imens" > fr. *giga-* > rom. *giga-*. □ **~ fon** (v. -fon), s.n., difuzor cu cameră de compresiune, care asigură un nivel sonor foarte înalt.

GIGANTO- „uriaș, colosal, imens". ◇ gr. *gigas antos* „uriaș" > fr. *giganto-*, engl. *id.* > rom. *giganto-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., eritroblast uriaș și nucleat; *sin.* gigantocromoblast; **~ cit** (v. -cit), s.n., hematie mare anucleată; **~ cromoblast** (v. cromo-, v. -blast), s.n., gigantoblast*; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., metodă tipografică de reproducere prin proiecție, pe formate mari; **~ mahie** (v. -mahie), s.f., luptă fabuloasă a giganților împotriva zeilor; **~ manie** (v. manie), s.f., tendință patologică de a prezenta totul în mod exagerat; **~ zaur (~ saur)** (v. -zaur), s.m., reptilă uriașă dinozauriană ierbivoră, din cretacic, cu corpul avînd aproape 40 m și cu membrele anterioare mai lungi decît cele posterioare.

GIMN-, v. **GIMNO-**. □ **~ andru** (v. -andru), adj., cu stamine lipsite de înveliș; **~ ant** (v. -ant), adj., care prezintă flori nude, fără înveliș floral; **~ odont** (v. -odont), adj., cu dinții goi.

GIMNO- „gol, nud, fără înveliș, deschis, neacoperit, dezbrăcat". □ gr. *gymnos* „dezbrăcat, gol, descoperit" > fr. *gymno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *gimno-*. □ **~ blastic** (v. -blastic), adj., cu embrionul necuprins în sacul embrionar; **~ carp** (v. -carp), adj., s.n. (fruct) care nu este atașat de un organ accesoriu; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă lipsită de membrană; **~ clad** (v. -clad), adj., cu ramuri golașe; **~ fob** (v. -fob), adj., s.m. și f. (persoană) care prezintă gimnofobie; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică la vederea corpului gol; **~ gin** (v. -gin), adj., cu ovarul descoperit; **~ plast** (v. -plast), s.n. **1.** Citoplasmă lipsită de membrana celulară. **2.** Masă plasmatică plurinucleată fără membrană; *sin.* plasmodiu; **~ pter** (v. -pter), adj., cu aripi golașe; **~ sperme** (v. -sperm) adj., s.f.pl. **1.** Adj. Cu ovulele necuprinse în ovar; **2.** Adj. Cu semințele nude. **3.** S.f.pl. Încrengătură de plante vasculare la care semințele nu sînt învelite într-un ovar adevărat, ci se dezvoltă neprotejate pe o carpelă deschisă; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor liber, neînvelit într-o membrană protectoare; **~ stom** (v. -stom), adj., cu gura lipsită de dinți; **~ stil** (v. stil), adj., cu stilul neacoperit; **~ zof** (v. -zof), s.m., filozof hindus care se caracteriza printr-o viață ascetă și prin disprețul față de plăcere, durere și moarte; **~ zofie** (v. -zofie), s.f., doctrină filozofică indiană, antică, ai cărei adepți erau celibatari, vegetarieni și umblau dezbrăcați complet.

-GIN „ovar, pistil, femel, femeiesc". ◇ gr. *gyne* „femeie" > fr. *-gyne*, germ. *-gyn* > rom. *-gin*.

GIN-, v. **GINO-**. □ **~ andrie** (v. -andrie), s.f. **1.** Aspect sub care se prezintă la unele flori androceul și gineceul, datorită concreșterii staminelor cu pistilul. **2.** Prezență, la femei, a caracterelor secundare masculine; **~ androfor** (v. andro-, v. -for), s.m., prelungire a axului floral pe care sînt dispuse atît staminele, cît și carpelele; **~ andromonoecie** (v. andro-, v. mono-, v. -oecie), s.f., poligamie monoică cu flori mascule, femele și hermafrodite pe același individ; **~ andromorf** (v. andro-, v. -morf), adj., referitor la un individ anormal, dintr-o specie dioică, la care unele părți ale corpului sînt tipic femele, iar altele sînt tipic mascule; **~ androspor** (v. andro-, v. -spor), s.m., spor mascu-

lin format în vecinătatea oogonului; **~ andru** (v. -andru), adj. (despre o floare) la care staminele sînt concrescute cu pistilul; **~ anter** (v. -anter), adj., cu staminele transformate în pistil; **~ autozom** (v. auto-, v. -zom), s.m., autozom care poartă gene feminizante, consecutiv unei translocații; **~ oecie** (v. -oecie), s.f., prezența numai de flori femele pe aceeași plantă.

GINE- „femeie". ◇ gr. *gyne* „femeie" > fr. *gyné-*, engl. *id.*, germ. *gynä-*, it. *gine-* > rom. *gine-*. ☐ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., ginecofobie*.

GINECO- „femeie, sex feminin, femeiesc, femel". ◇ gr. *gyne*, *gynai-* *kos* „femeie" > fr. *gynéco-*, engl. *id.*, germ. *gynäko-*, it. *gineco-* > rom. *gineco-*. ☐ **~ crație** (v. -crație), s.f., sistem de guvernare arhaică, în care conducerea este încredințată femeilor; *sin.* ginocrație; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., satisfacere sexuală patologică între femei; *sin.* safism, lesbianism, tribadism; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de femei; *sin.* ginefobie, ginofobie; **~ genic** (v. -genic), adj. (despre factori) care feminizează; **~ id** (v. -id), adj., care prezintă caractere feminine; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în ginecologie; **~ logie** (v. -logie$_1$) s.f., disciplină medicală care studiază fiziologia și patologia aparatului genital feminin; **~ manie** (v. -manie), s.f., înclinare excesivă pentru femei; **~ mastie** (v. -mastie), s.f., dezvoltare exagerată a mamelelor la bărbat; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru afecțiunile genitale femeiești; **~ tomografie** (v. tomo-, v. -grafie), s.f., tehnică radiologică de tomografiere a organelor genitale femeiești interne.

GINGIV-, v. **GINGIVO-**. ☐ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție a mucoasei gingivale.

GINGIVO- „gingie, gingival". ◇ L *gingiva* „gingie" > fr. *gingivo-*, engl. *id.* > rom. *gingivo-*. ☐ **~ plastie** (v. -plastie), s.f., intervenție chirurgicală asupra gingiei, în vederea recuperării ei funcționale și morfologice; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie la nivelul gingiei.

GINGLIMO- „balama, țîțînă". ◇ gr. *ginglymos* „balama, țîțînă" > fr. *ginglymo-*, engl. *id.* > rom. *ginglimo-*. ☐ **~ id** (v -id), adj. (despre articulații anatomice) în formă de țîțînă sau de balama.

-GINIE „femeie, pistil, gineceu". ◇ gr. *gyne* „femeie" > fr. *-gynie*, germ. *id.*, it., *-ginia*, engl. *-gyny* > rom. *-ginie*.

-GINIU „gineceu, pistil". ◇ gr. *gyne* „femeie" > L sav. *-gynium*, engl. *id.* > rom. *-giniu*.

GINO- „femeie, gineceu, pistil, femel, femeiesc". ◇ gr. *gyne* „femeie" > fr. *gyno-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *gino-* > rom. *gino-*. ☐ **~ bază** (v. -bază), s.f., parte lărgită a suportului care susține gineceul; **~ cit** (v. -cit), s.n., element citoplasmatic, neavînd perete celular; **~ crație** (v. -crație), s.f., ginecocrație* **~ dinamic** (v. -dinamic), adj. (despre o floare) cu stilele mai lungi decît staminele **~ dioecie** (v. di-, v. -oecie), s.f., tip de dioecie la care florile hermafrodite și cele femele se găsesc pe indivizi deosebiți; **~ dioic** (v. di-, v. -oic), adj. (despre o plantă) care produce numai flori femele sau hermafrodite; **~ fen** (v. -fen) adj. (despre un organism) care produce celule sexuale fenotipice; **~ filie** (v. -filie$_2$), s.f. **1.** Transformare a elementelor carpelare în frunze obișnuite. **2.** Virescență a ovarului; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., exemplare femele din generația vegetală sexuată; **~ for** (v. -for), s.n., peduncul care poartă gineceul; **~ gametange** (v. gamet,o-, v. -ange), s.m., gametange cu gameți femeli; **~ gametofor** (v. gameto-, v. -for), s.n., gametofor femel; **~ gen** (v. -gen$_1$) adj. (despre un organism) care produce celule sexuale genotipice; **~ genetic** (v. -genetic), adj. (despre un organism) care derivă exclusiv din ou; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., dezvoltare a ovulului sub influența spermatozoidului, dar fără contopirea celor doi gameți; **~ id** (v. -id), adj., care prezintă caractere feminine; **~ merogonie** (v. mero-, v. -gonie), s.f., tip de reproducere, caracterizat prin dezvoltarea unui ovul care a fost activat de un gamet mascul, al cărui nucleu nu a fuzionat cu cel al ovulului; **~ monoecie** (v. mon/o-, v. -oecie), s.f., tip de monoecie cu flori femele și hermafrodite pe același individ vegetal; **~ monoic** (v. mon/o-, v. -oic), adj. (despre o plantă) care posedă numai pistil și flori hermafrodite; **~ pară** (v. -par), adj. s.f. (femelă) care are numai descendenți de sex feminin; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a organelor genitale femele; **~ podiu** (v. -podiu), s.n., peduncul de pe axa florală care poartă gineceul; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor femel care formează la germinare un protal; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., sporange care conține macrospori; **~ sporogeneză** (v. sporo-, v. -geneză), s.f., macrosporogeneză*; **~ stegiu** (v. -stegiu), s.n., înveliș protector al gineceului; **~ stemiu** (v. -stemiu), s.n., formație columnară rezultată din concreșterea staminelor cu gineceul; **~ tip** (v. -tip), s.n., tip feminin caracteristic speciei.

GIPSI- „ghips". ◇ L *gypsum* „ghips, ipsos" > fr. *gypsi-*, engl. *id.* > rom. *gipsi-*. ☐ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește pe terenuri cu ghips; **~ fer** (v. -fer), adj. (despre soluri) care conține ghips.

GIPSO- „ghips, sulfat de calciu". ◇ gr. *gypsos* „calcar, calciu, ghips" > fr. *gypso-*, engl. *id.* > rom. *gipso-*. ☐ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre vegetale) care prezintă afinitate pentru solurile cu ghips sau cu calcar; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea conținutului de sulfați din vin; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., colecție de obiecte ornamentale făcute din ghips.

-GIR „care rotește, rotativ, circular, răsucit". ◇ gr. *gyros* „inel, cerc" > fr. *-gyre*, engl. *d.*, it. *-giro* > rom. *-gir*.

GIR-, v. **GIRO-**. ☐ **~ ectomie** (v. -ectomie) s.f., rezecție chirurgicală a girusurilor cerebrale; **~ encefal** (v. -encefal), s.m., creier a cărui suprafață prezintă circumvoluții.

-GIRIE „rotire, rotație, răsucire". ◇ gr. *gyros* „roată, cerc" > fr. *-gyrie* > rom. *-girie*.

GIRO- „cerc, roată, girus anatomic, circular, giratoriu". ◇ gr. *gyros* „cerc, roată, inel" > fr. *gyro-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *giro-*. ☐ **~ ceras** (v. -ceras), s.m., moluscă cefalopodă fosilă nautiloidee din devonian, cu cochilie curbată, ornamentată cu coaste; **~ clinometru** (v. clino-, v. -metru$_1$), s.n., aparat giroscopic care indică înclinarea laterală

a avionului; **~ dactili** (v. -dactil), s.m.pl., viermi vivipari paraziţi pe suprafaţa corpului şi pe branhiile peştilor dulcicoli, salmastricoli şi marini; **~ edru** (v. -edru), s.n., formă cristalografică simplă din sistemul cubic; **~ ide** (v. -id), s.f.pl., axe de simetrie complexe, întîlnite la unele forme cristalografice, care pot fi puse în evidenţă prin combinarea a două operaţii simple de simetrie; **~ metru** (v. metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea vitezei de rotaţie a avionului; **~ scop** (v. -scop), s.n. **1.** Aparat care, antrenat de o mişcare de rotaţie în jurul uneia dintre axele de simetrie, se poate deplasa astfel încît să nu modifice direcţia axei sale de rotaţie. **2.** Dispozitiv care asigură stabilitatea şi orientarea în spaţiu a unui avion sau a unui submarin; **~ stat** (v. -stat), s.n., corp solid care posedă o mişcare de rotaţie în jurul axei sale.

GLABRI- „fără păr, spin, glabru". ◇ L *glaber, glabri* „spin, chel" > fr. *glabri-* > rom. *glabri-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori lipsite de peri.

GLACIO- „gheaţă, gheţar, glaciaţie". ◇ L *glacies* „gheaţă" > fr. *glacio-*, engl. *id.* > rom. *glacio-*. □ **~ izostazie** (v. izo-, v. -stazie) s.f., mişcări izostatice verticale, determinate de formarea sau de topirea calotelor glaciare; **~ log** (v. -log), s.m. şi f., specialist în glaciologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a geografiei fizice care studiază gheţarii.

GLADIOLI- „sabie, spadă". ◇ L *gladiolus* „sabie mică" > fr. *gladioli-* > rom. *gladioli-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de sabie.

GLANDI- „ghindă, gland". ◇ L *glans, ndis* „ghindă" > fr. *glandi-*, engl. *id.* > rom. *glandi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conţine ghindă; **~ form** (v. -form), adj., în formă de ghindă sau de gland.

GLANDULI- „glandă mică; glandular". ◇ L *glandula* „ghindă mică, glandă mică" > fr. *glanduli-*, engl. *id.* > rom. *glanduli-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori glandulare; **~ form** (v. -form), adj., de forma unor glande.

GLAUC-, v. **GLAUCO-**. □ **~ urie** (v. -urie), s.f., coloraţie în albastru a urinii;

GLAUCO- „verde-albăstrui". ◇ gr. *glaukos* „verzui, albastru spre verde" > fr. *glauco-*, engl. *id.* > rom. *glauco-*. □ **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., varietate de scapolit, de culoare albastră deschis.

-GLEE „mucilagiu, clei, mucus, aglutinare". ◇ gr. *glia* „clei, gumă, lipici" > fr. *-glée*, germ. *-glöa*, engl. *-gloea*, L sav. *id.* > rom. *-glee*.

GLENO- „gaură, cavitate". ◇ gr. *glene* „scobitură, gaură" > fr. *glèno-*, germ. *id.*, engl. *id.*, > rom. *gleno-*. □ **~ id** (v. -id), adj. (despre o cavitate) în care se articulează un os sau o vertebră; *sin.* glenoidal.

GLI-, v. **GLIO-**. □ **~ oxizomi** (v. oxi-, v. -zom), s.m.pl., organite produse de reticulul endoplasmatic, prezente în celulele vegetale, cu rol important în metabolismul lipidelor.

GLIC-, v. **GLICO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., prezenţa glucozei în sîngele circulant.

GLICERO- „glicerină". ◇ gr. *glykeros* „dulce" > fr. *glycéro-* > rom. *glicero-*. □ **~ liză** (v. -liză), s.f., reacţie chimică în care grăsimile (trigliceridele) reacţionează cu glicerina.

GLICO- „dulce, zahăr, zaharos, glucoză, glicogen". ◇ gr. *glykys* „dulce" > fr. *glyco-*, engl, *id.*, germ. *glyko-*, it. *glico-* > rom. *glico-*. □ **~ col** (v. -col$_3$), s.m., aminoacid conţinut în foarte multe proteine; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care prezintă afinitate pentru solurile cu puţine săruri minerale; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., grup ecologic de plante care nu pot trăi pe solurile sărăturoase; **~ gen** (v. gen$_1$), s.n., substanţă organică, avînd compoziţia amidonului şi constituind forma de rezervă a glucozei din ficat şi muşchi; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces biochimic de transformare a glucozei în glicogen; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., glicogenogeneză*; **~ genogeneză** (v. geno-$_1$, v. -geneză), s.f., producere a glucozei din proteine sau grăsimi; *sin.* glicogenie; **~ genoliză** (v. geno-$_1$, v. -liză), s.f., transformare a glicogenului în glucoză prin procesul de hidroliză; **~ genoneogeneză** (v. geno-$_1$, v. neo-, v. -geneză), s.f., formare a glicogenului în corpul animal din combinaţii neglucidice; **~ genogenie** (v. geno-$_1$, v. -genie$_1$), s.f., glicogenogeneză*; **~ genopexie** (v. geno-$_1$, v. -pexie), s.f., proces de fixare a glicogenului în ficat; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de descompunere a glucidelor din muşchi şi ficat; **~ metru** (v. metru$_1$), s.n., areometru utilizat la determinarea cantităţii de zahăr dintr-un lichid; **~ mielie** (v. -mielie), s.f., prezenţa de zahăr în măduva osoasă; **~ neogeneză** (v. neo-, v. -geneză), s.f., proces de formare a glucozei din proteine sau grăsimi; **~ penie** (v. -penie), s.f., diminuare a cantităţii de glucoză din sînge; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., proces de fixare a zahărului în ţesuturile organice; **~ rahie** (v. -rahie), s.f., valoare a concentraţiei glucozei în lichidul cefalorahidian.

-GLIE „clei, gelatină, cleios, viscos". ◇ gr. *glia* „clei" > fr. *-glie*, germ. *id.*, engl. *-glia*, it. *id.* > rom. *-glie*.

-GLIF (-GLIFĂ) „inscripţie, gravare". ◇ gr. *glyphe* „cioplire, gravare, sculptură" > fr. *glyphe*, germ. *-glyph*, engl. *id.* > rom. *-glif* şi *-glifă*.

-GLIFĂ, v. **-GLIF**.

GLIO- materie viscoasă, gliom". ◇ gr. *glia* „lipici, clei" > fr. *glio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *glio-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă glială; **~ zomi** (v. -zom), s.m.pl., granulaţii din citoplasma celulei nevroglice; *sin.* gliozomie; **~ zomie** (v. -zomie), s.f. gliozomi*.

GLIPTO- „incrustaţie, gravare, eroziune, brăzdare". ◇ gr. *glyptos* „gravat, sculptat" > fr. *glypto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *glipto-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe prevăzute cu brazde longitudinale; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., totalitatea proceselor de eroziune exercitate de către agenţii externi asupra scoarţei terestre; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., studiul pietrelor antice gravate; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază pietrele gravate; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu seminţe brăzdate; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., colecţie de pietre preţioase gravate.

GLOBI- „sferă, rotund, globulos". ◇ L *globus* „sferă, glob" > fr. *globi-*, engl. *id.* > rom. *globi-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori globuloase.

GLOBO- „globular, sferic, rotund". ◇ L *globus* „sferă, glob" > fr. *globo-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *globo-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe globuloase; *sin.* globocarpic; **~ glucoid** (v. gluco-, v. -id), s.m., glucoproteină din plasma umană.

prezentă în stările inflamatorii și care migrează electroforetic cu globulinele serice; **~ id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. s.n. (Corp) care are formă aproximativ sferică sau globulară. **2.** S.n.pl. Incluziuni proteice globulare din grăunciorii de aleuronă.

-GLOBULIE „globule sanguine". ◇ L *globulus* „sferă mică, globul" > fr. *-globulie*, germ. *id.*, it. *-globulia* > rom. *-globulie*.

GLOIO- „viscos, mucilaginos". ◇ gr. *gloios* „vâsc" > germ. *glöo-* fr. *gloeo-*, engl. *id.* > rom. *gloio-*. ☐ **~ spor** (v. -spor), s.m., spor cuprins într-un înveliș mucilaginos.

GLOMERI- „îngrămădit, des, aglomerat". ◇ L *glomus, eris* „grămadă" > fr. *gloméri-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *glomeri-*. ☐ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori îngrămădite.

GLOS-, v. **GLOSO-**. ☐ **~ agră** (v. -agră), s.f., durere a limbii, de origine gutoasă; **~ algie** (v. -algie), s.f., nevralgie a limbii; *sin.* glosodinie; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., glosalgie*.

-GLOSĂ „limbă, limbaj, vorbire". ◇ gr. *glossa* „limbă" > fr. *-glosse*, germ. *id.* > rom. *-glosă*.

-GLOSIE „limbă, vorbire". ◇ gr. *glossa* „limbă" > fr. *-glossie*, germ. *id.*, it. *-glossia* > rom. *-glosie*.

GLOSO- „limbă, vorbire". ◇ gr. *glossa* „limbă" > fr. *glosso-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *gloso-*. ☐ **~ cel** (v. $-cel_2$), s.n., hernie a limbii; **~ dinamometru** (v. dinamo-, v. $-metru_1$), s.n., aparat pentru măsurarea forței contractile a mușchilor limbii; **~ fil** (v. $-fil_2$), adj., cu frunze în formă de limbă; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a vorbi; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul gloselor; **~ id** (v. -id), în formă de limbă; **~ lalie** (v. -lalie), s.f., vorbire neinteligibilă formată din silabe și cuvinte fără sens, întîlnită la unii alienați; **~ liză** (v. -liză), s.f., paralizie a limbii; **~ logie** (v. $-logie_1$), s.f. **1.** Disciplină medicală care studiază fiziologia și patologia limbii. **2.** Totalitatea termenilor tehnici dintr-o disciplină; **~ manie** (v. -manie), s.f. **1.** Tulburare obsesivă constînd în preocuparea permanentă a unor bolnavi de a-și autoexamina limba. **2.** Sindrom întîlnit la unii alienați mintali, constînd în introducerea continuă de termeni inventați și de jocuri verbale în vorbire, făcînd-o ininteligibilă; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile limbii; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a limbii diforme sau distruse; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a limbii; **~ pteris** (v. -pteris), s.m., gen de ferigă fosilă din ordinul filicalelor, caracteristică pentru flora permiană, avînd frunze mari ligulate sau lanceolate; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere patologică a limbii în faringe; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a limbii; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., amputație chirurgicală a limbii.

-GLOT (-GLOTĂ) „limbă, vorbire, limbaj". ◇ gr. *glotta* „limbă" > fr. *-glotte*, it. *-glotta*, engl. *-glot* > rom. *-glot* și *-glotă*.

GLOTO- „limbă, lexic, lingual". ◇ gr. *glotta* „limbă" > fr. *glotto-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *gloto-*. ☐ **~ cronologie** (v. crono-, v. $-logie_1$), s.f., tehnică bazată pe statistica lexicală, care își propune datarea limbilor primitive; **~ logie** (v. $-logie_1$), s.f., **1.** Dialectologie*. **2.** Știință care studiază limba și legile ei de dezvoltare.

GLUCO- „zahăr, glucoză". ◇ gr. *glykys* „dulce" > fr. *gluco-*, engl. *id.*, germ. *gluko-* > rom. *gluco-*. ☐ **~ corticoizi** (v. cortico-, v. -id), s.m.pl., grup de hormoni produși de glanda corticosuprarenală, cu rol important în procesul de gliconeogeneză; **~ metrie** (v. $-metrie_1$), s.f., totalitatea metodelor de dozare a glucozei din mustul de struguri; **~ metru** (v. $-metru_1$), s.n., instrument cu care se determină cantitatea de zahăr din must.

GLUMI- „bractee, scuame, glume vegetale". ◇ L *gluma* „pleavă, tărîță" > fr. *glumi-*, engl. *id.* > rom. *glumi-*. ☐ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu bractee membranoase; **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori înzestrate cu bractee; **~ form** (v. -form), adj., în formă de bractee membranoasă.

-GNAT „falcă, maxilar inferior". ◇ gr. *gnathos* „falcă" > fr. *-gnathe*, germ. *id.*, it. *-gnato* > rom. *-gnat*.

GNAT-, v. **GNATO-**. ☐ **~ odont** (v. -odont), adj. (despre animale) cu dinții implantați în maxilare.

-GNATIE (-GNAȚIE) „falcă, maxilar, mandibulă". ◇ gr. *gnthos* „falcă" > fr. *-gnathie*, germ. *id.*, engl. *-gnathia*, it. *-gnatia* > rom. *-gnatie* și *-gnație*.

GNATO- „falcă, maxilar, mandibulă". ◇ gr. *gnathos* „falcă" > fr. *gnatho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *gnato-* > rom. *gnato-*. ☐ **~ cefal** (v. -cefal), s.m., monstru lipsit de toate părțile cutiei craniene, cu excepția mandibulelor; **~ graf** (v. -graf), s.n., instrument medical pentru măsurarea forței mușchilor masticatori; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a unui maxilar; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie a mucoasei maxilarelor; **~ stat** (v. -stat), s.n., aparat utilizat în ortopedia dentară pentru precizarea anomaliilor dentare și maxilare; **~ stome** (v. -stom), s.n.pl., subîncrengătură de vertebrate cu fălci mobile, cuprinzînd peștii și tetrapodele.

-GNAȚIE, v. **-GNATIE**.

GNESIO- „încrucișat". ◇ gr. *gnesios* „legitim, legal" > fr. *gnesio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *gnesio-*. ☐ **~ gamie** (v. -gamie), s.f., fertilizare cu polen a unor flori de pe două plante deosebite ale aceleiași specii; *sin.* polenizare încrucișată.

-GNOMIE „cunoaștere, studiu". ◇ gr. *gnome* „sentință, judecată" > fr. *-gnomie*, germ. *id.*, it. *-gnomia*, engl. *-gnomy* > rom. *-gnomie*.

GNOMO- „cugetare, maximă, sentință". ◇ gr. *gnome* „sentință, cugetare" > fr. *gnomo-*, engl. *id.* > rom. *gnomo-*. ☐ **~ logie** (v. $-logie_1$), s.f., culegere de maxime, de sentințe.

-GNOMONIC „caracteristic, specific". ◇ gr. *gnomonikos* „care indică" > fr. *-gnomonique*, engl. *-gnomonic* > rom. *-gnomonic*.

GNOSEO- „știință, cunoaștere". ◇ gr. *gnosis, eos* „cunoaștere" > fr. *gnoséo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *gnoseo-*. ☐ **~ log** (v. -log), s.m. și f., adept al gnoseologiei; **~ logie** (v. $-logie_1$), s.f., parte a filozofiei care tratează despre posibilitatea cunoașterii lumii de către om; teorie a cunoașterii.

-GNOSTIC „de cunoaștere, cognitiv". ◇ gr. *gnostikos* „care cunoaște" > fr. *-gnostique*, germ. *-gnostik*, engl. *-gnostic* > rom. *-gnostic*.

GNOTO- „cunoscut, știut". ◇ gr. *gnotos* „știut, cunoscut" > fr. *gnoto-*, engl. *id.* > rom. *gnoto-*. □ **~biotic** (v. -biotic), adj. (despre viețuitoare) cu viață cunoscută de către om; **~bioză** (v. -bioză), s.f., stare caracteristică a animalelor gnotobiotice.

-GNOZĂ „cunoaștere, identificare, depistare". ◇ gr. *gnosis* „cunoaștere" > fr. *-gnose*, germ. *id.* > rom. *-gnoză*.

-GNOZIE „cunoaștere, știință". ◇ gr. *gnosis* „cunoaștere" > fr. *-gnosie*, germ. *id.*, engl. *-gnosy*, it. *-gnosia* > rom. *-gnozie*.

GOMFO- „cui, piron". ◇ gr. *gomphos* „cui, zăvor, șurub" > fr. *gompho-*, engl. *id.* > rom. *gomfo-*. □ **~ceras** (v. -ceras), s.m., cefalopod tetrabranhiat din silurian, a cărui cochilie, dreaptă, scurtă și netedă, avea o deschidere ovală în formă de T; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe în formă de cui; **~stil** (v. -stil), adj., cu stilul în formă de cui.

-GON₁ „naștere, origine, sămînță, procreație". ◇ gr. *gone, gonos* „urmaș, sămînță, procreație" > fr. *-gone*, engl. *id.* > rom. *-gon*.

GON₂ „unghi, colț, muchie". ◇ gr. *gonia* „unghi" > fr. *-gone*, germ. *-gon*, engl. *id.* > rom. *-gon*.

GON-, v. **GONO-₂**. □ **~agră** (v. -agră), s.f., acces gutos al genunchiului; **~algie** (v. -algie), s.f., durere la nivelul genunchilor; **~artroză** (v. -artroză), s.f., degenerație a articulației genunchiului.

GONEO- „urmaș, apropiat, descendent". ◇ gr. *gone* „urmaș" > fr. *gonéo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *goneo-*. □ **~clin** (v. -clin), adj. (despre un hibrid) cu caractere mai apropiate de ale unuia din părinți, matrocline sau patrocline; *sin.* goneoclinic; **~clinic** (v. -clinic), adj., goneoclin*.

-GONIE „naștere, geneză, origine, generație, procreație". ◇ gr. *gone* „urmaș, origine, sămînță, naștere" > fr. *-gonie*, germ. *id.*, engl. *-gony*, it. *-gonia* > rom. *-gonie*.

GONIMO- „fecundat". ◇ gr. *gonimos* „fecund, productiv" > fr. *gonimo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *gonimo-*. □ **~blaste** (v. -blast) s.n.pl., filamente pluricelulare, haploide sau diploide, producătoare de carpospori, rezultate din germinarea carpogonului fecundat.

GONIO- „unghi, colț, muchie; unghiular, angular". ◇ gr. *gonia* „unghi" > fr. *gonio-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *gonio-*. □ **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe muchiate; **~caul** (v. -caul), adj., cu tulpină muchiată; **~grafie** (v. -grafie), s.f., desenare pe un plan a unghiurilor terestre reduse la orizont, fără a le măsura; **~metrie** (v. -metrie₁), s.f. **1.** Ramură a geometriei aplicate care se ocupă cu studiul unghiurilor și cu determinarea valorii lor. **2.** Tehnica măsurării unghiurilor cu ajutorul goniometrului; **~metru** (v. -metru₁), s.n., instrument care servește la măsurarea unghiurilor; **~scopie** (v. -scopie), s.f., metodă de examinare biomicroscopică a unghiului iridocornean; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe muchiate; **~tomie** (v. -tomie), s.f., operație practicată în glaucomul congenital, prin care se deschide, sub viziunea directă, canalul Schlemm; **~trih** (v. -trih), adj. (despre tulpini) cu muchii păroase.

-GONIU „naștere, procreație". ◇ gr. *gonos* „urmaș" > fr. *-gonium*, L. sav. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-goniu*.

GONO-₁ „origine, procreație, germinație, sămînță". ◇ gr. *gone, gonos* „sămînță, urmaș, procreație" > fr. *gono-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *gono-*. □ **~blast** (v. -blast), s.n., celulă germinală: **~cel** (v. -cel₂), s.n., aglomerare și stagnare a spermei în canalele seminifere, care suferă o dilatație; **~cite** (v. -cit), s.n.pl., celule reproducătoare primordiale din glandele sexuale esențiale; **~coc** (v. -coc), s.m., microb patogen specific, care provoacă blenoragia; **~core** (v. -cor), s.n.pl., organisme unisexuate dioice; **~corie** (v. -corie₂), s.f., existența într-o populație a două sexe bine individualizate la masculi și la femele, fiecare elaborînd gonade și gameți specifici; *sin.* gonocorism; **~coriză** (v. -coriză), s.f., separație a sexelor; **~for** (v. -for), s.n., suport al organelor vegetale de reproducere; **~geneză** (v. -geneză), s.f., totalitate a proceselor biologice care duc la formarea și la maturizarea organelor sexuale; **~merie** (v. -merie), s.f., organizare distinctă a cromozomilor materni și paterni în stadiul timpuriu al diviziunii oului; **~plasmă** (v. -plasmă), s.f., zonă internă a citoplasmei oogonului, specifică peronosporaceelor; **~ree** (v. -ree), s.f., blenoragie*; **~sferă** (v. -sferă), s.f., zoospor caracteristic chitridialelor; **~spor** (v. -spor), s.m., spor rezultat prin diviziune reducțională; **~taxie** (v. -taxie), s.f., mișcare a anterozoizilor în direcția organelor reproducătoare femele; **~tecă** (v. -tecă), s.f., organ de reproducere al unor graptoloizi, în interiorul căruia se găsește un ax chitinos pe care sînt prinse siculele; **~zoid** (v. -zoid), s.m., individ din coloniile de sifonofore, care produce elemente sexuale; **~zom** (v. -zom), s.m., cromozom cu rol important în transmiterea sexualității și în determinarea sexului; **~zoospor** (v. zoo-, v. -spor), s.m., spor mobil, produs prin meioză.

GONO-₂ „genunchi". ◇ gr. *gony* „genunchi" > fr. *gono-*, engl. *id.* > rom. *gono-*. □ **~campsie** (v. -campsie), s.f., anchiloză în flexiunea articulației genunchiului.

-GRAD „mers, mergător, treaptă". ◇ L. *gradus* „mers, treaptă" > fr. *-grade*, engl. *id.*, germ. *-grad*, it. *-grado* > rom. *-grad*.

-GRAF „care înregistrează, înregistrator, desenator". ◇ gr. *graphe* „scriere, însemnare" > fr. *-graphe*, germ. *-graph*, engl. *id.*, it. *-grafo* > rom. *-graf*.

-GRAFIE „scriere, înregistrare, diagramă". ◇ gr. *graphe* „scriere, însemnare" > fr. *-graphie*, germ. *id.*, engl. *-graphy*, it. *-grafia* > rom. *-grafie*.

GRAFO- „scriere, descriere, inscriere, înregistrare". ◇ gr. *graphe* „înscriere, însemnare" > fr. *grapho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *grafo-* > rom. *grafo-*. □ **~fob** (v. -fob), adj., s.m. și f. (persoană) care prezintă grafofobie; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a scrie; **~fon** (v. -fon), s.n., fonograf la care sunetele sînt înregistrate pe un ci-

lindru; ~ **log** (v. -log), s.m. și f., specialist în grafologie; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Studiul caracteristicilor individuale ale scrierii, în scopul cunoașterii autenticității unor documente. **2.** Studiul relațiilor care există între scrisul unui individ și caracterul său; ~ **man** (v. -man$_1$), adj., s.m. și f. (persoană) stăpînită de grafomanie; ~ **manie** (v. -manie), s.f., graforee*; ~ **metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., studiu comparativ al liniilor grafice ale unui text, în vederea identificării scrisului; ~ **metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat la măsurarea unghiurilor în ridicările topografice; ~ **ree** (v. -ree), s.f., tulburare caracterizată printr-o tendință imperioasă de a scrie, oriunde, oricum și cu orice; *sin.* grafomanie; ~ **scopie** (v. -scopie), s.f., examinare metodică a caracterelor generale ale grafiei, cu scopul de a identifica scrisul; ~ **spasm** (v. -spasm), s.n., mișcare spasmodică a musculaturii antebrațului și a miinii în timpul scrierii; ~ **terapie** (v. -terapie), s.f. metodă psihoterapeutică bazată pe exerciții scripturale; *sin.* terapie prin scris.

GRALI- „picioroange, catalige". ◇ L. *grallae* „picioroange, catalige" > L. sav. *gralli-*, fr. *id.* > rom. *grali-*. □ ~ **form** (v. -form), adj., cu rădăcini aeriene proptitoare lungi, în formă de picioroange.

-GRAM, v. **-GRAMĂ**.

-GRAMĂ (-GRAM) „scriere, inscripție, înregistrare, grafie". ◇ gr. *gramma* „linie, literă, desen, figură" > fr. *-gramme*, germ. *-gramm*, engl. *id.*, it. *gramma* > rom. *-gramă* și *-gram*.

GRAMINI- „graminee, erbacee". ◇ L *gramen, inis* „iarbă, buruiană > fr. *gramini-*, engl. *id.* > rom. *gramini-*. □ ~ **col** (v. -col$_1$), adj. (despre paraziți) care trăiește pe graminee; ~ **form** (v. -form), adj., care are consistența plantelor ierboase; ~ **vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu iarbă.

GRAMINO- „graminee, plante ierboase". ◇ L. *gramen, inis* „iarbă, buruiană" > fr. *gramino-*, engl. *id.* > rom. *gramino-*. □ ~ **fore** (v. -for), s.f.pl., plante cu frunze alungite sesile, cu nervațiune paralelă; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., agrostologie*.

GRAMO- „literă, linie". ◇ gr. *gramma* „desen, linie, literă" > fr. *grammo-*, engl. *id.* > rom. *gramo-*. □ ~ **ceras** (v. -ceras), s.m., amonit cu cochilie larg ombilicată și cu ornamentație formată din coaste fine și apropiate; ~ **petal** (v. -petal), adj., cu petale avînd ornamentații de linii sau litere.

GRANDI- „mare, uriaș". ◇ L *grandis* „mare" > fr. *grandi-*, engl. *id.* > rom. *grandi-*. □ ~ **flor** (v. -flor), adj., cu flori mari.

GRANI- „grăunțe, semințe". ◇ L *granum* „grăunte, sîmbure" > fr. *grani-*, engl. *id.* > rom. *grani-*. □ ~ **fer** (v. -fer), adj., care poartă semințe; ~ **form** (v. -form), adj., în formă de sămînță; ~ **vor** (v. -vor), adj. (despre animale) care se hrănește cu grăunțe.

GRANO- „granulă, granular". ◇ L *granum* „grăunte" > fr. *grano-*, engl. *id.* > rom. *grano-*. □ ~ **plasmă** (v. -plasmă), s.f. citoplasmă granulară.

GRANULI- „grăuncior, granulă, granular". ◇ L tz. *granulum* „grăunte mic" > fr. *granuli-*, engl. *id.* > rom. *granuli-*. □ ~ **fer** (v. -fer), adj., care conține granule; ~ **form** (v. -form), adj., în formă de grăuncior.

GRANULO- „grăuncior, granulă, granulație". ◇ L tz. *granulum* „grăuncior" > fr. *granulo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *granuli-*. □ ~ **blast** (v. -blast), s.n., mieloblast*; ~ **cit** (v. -cit), s.n., leucocit granular cu mai multe nuclee; ~ **citopenie** (v. cito-, v. -penie), s.f., scădere a numărului granulocitelor din sînge; *sin.* granulopenie; ~ **ftizie** (v. -ftizie), s.f., maladie produsă de reducerea sau de dispariția granulocitelor din sînge; ~ **mer** (v. -mer), s.n., porțiune din trombocit cu structură granulară; *sin.* hialomer; ~ **metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., determinare a granulozității unui amestec mineral granular; ~ **metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se determină granulozitatea substanțelor minerale; ~ **penie** (v. -penie), s.f., granulocitopenie*; ~ **plasmă** (v. -plasmă), s.f., zona internă a citoplasmei în care sînt înglobate nucleul, incluziunile și ceilalți constituenți celulari; ~ **terapie** (v. -terapie), s.f., tratament medical realizat prin injecții cu suspensie de cărbune animal.

GRAO- „bătrînă". ◇ gr. *graus*, *graos* „femeie în vîrstă, bătrînă" > fr. *grao-* > rom. *grao-*. □ ~ **filie** (v. -filie$_1$), s.f., atracție homosexuală a femeilor tinere către bătrîne.

GRAPTO- „incrustat, gravat". ◇ gr. *graptos* „gravat, sculptat" > fr. *grapto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *grapto-*. □ ~ **liți** (v. -lit$_1$), s.m. pl., clasă de animale fosile marine și coloniale din încrengătura stomocordatelor, cu o mare răspîndire în rocile din silurian; *sin.* dendroid.

GRAVI- „gravitație, gravitațional". ◇ L *gravis* „greu" > fr. *gravi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *gravi-*. □ ~ **conimetrie** (v. coni/o-$_1$, v. -metrie$_1$), s.f., procedeu pentru determinarea greutății, a concentrației și a dispersiei pulberilor din aer; ~ **metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Ramură a geofizicii care se ocupă cu studiul distribuției geografice a cîmpului gravitațional. **2.** Procedeu chimic prin care se determină cantitatea unui element dintr-un amestec prin separarea lui cu ajutorul unui reactiv; ~ **metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat la măsurarea intensității gravitației.

-GRIF „enigmă". ◇ gr. *griphos* „ghicitoare, enigmă" > fr. *-griphe*, germ. *-griph*, engl. *id.* > rom. *-grif*.

-GRIPNIE „somn, somnolență". ◇ gr. *grypnos* „somn" > fr. *-grypnie*, germ. *id.*, it. *-gripnia* > rom. *-gripnie*.

-GRIPOZĂ „încovoiere, arcuire, chircire". ◇ gr. *gryposis* „îndoire, încovoiere" > fr. *-grypose*, germ. *id.* > rom. *-gripoză*.

GRUI- „cocor". ◇ L *grus, gruis* „cocor" > fr. *grui-*, engl. *id.* > rom. *grui-*. ☐ **~forme** (v. -form), s.f.pl., ordin de păsări care trăiesc pe malurile apelor și pe cîmpie, cu corpul comprimat lateral, cu gîtul și picioarele lungi, din care fac parte cocorii.

GUMI- „gumă, rășină vegetală". ◇ L tz. *gumma* „suc vegetal, gumă" > fr. *gummi-*, engl. *id.* > rom. *gumi-*. ☐ **~fer** (v. -fer), adj., care secretă rășini vegetale.

GUSTO- „gust, gustativ". ◇ L *gustus* „simț gustativ, gustare" > fr. *gusto-*, engl. *id.* > rom. *gusto-*. ☐ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea sensibilității gustative.

GUTI- „picătură". ◇ L *gutta* „lacrimă, picătură" > fr. *gutti-*, engl. *id.* > rom. *guti-*. ☐ **~fer** (v. -fer), adj., s.f.pl. **1.** Adj. (Despre minerale) Care se prezintă sub formă de picături. **2.** S.f.pl. Familie de plante tropicale dicotiledonate polipetale hipogine, cuprinzînd un mare număr de liane; **~flor** (v. -flor), adj., cu flori prevăzute cu pete de forma unei picături; **~form** (v. -form), adj., în formă de picătură.

GUTURO- „gît, gutural". ◇ L *guttur, uris* „gît" > fr. *gutturo-*, engl. *id.* > rom. *guturo-*. ☐ **~lite** (v. -lit$_1$), s.n.pl., concrețiuni calcaroase în punga guturală.

H

HABRO- „veselie, euforie". ◇ gr. *habros* „agreabil, plăcut" > fr. *habro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *habro-*. □ **~manie** (v. -manie), s.f., stare patologică de excitație euforică; **~nemă** (v. -nemă), s.f., vierme nematod, agent al habronemozei calului.

HADRO- „voluminos, fascicul lemnos". ◇ gr. *hadros* „dens, greoi" > fr. *hadro-*, engl. *id.* > rom. *hadro-*. □ **~centric** (v. -centric), adj., cu fasciculul lemnos dispus central, acoperit de vasele liberiene; **~zaur** (v. -zaur), s.m., gen de reptile dinozauriene fosile uriașe din era secundară.

HAGI-, v. **HAGIO-**. □ **~onim** (v. -onim), s.n., nume sacru.

HAGIO- „sacru, sfînt". ◇ gr. *hagios* „sacru" > fr. *hagio-*, germ. *id.* > rom. *hagio-*. □ **~graf** (v. -graf), s.m., autor care scrie despre viețile sfinților; **~grafie** (v. -grafie), s.f., ramură a teologiei care studiază viețile sfinților; *sin.* hagiologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., hagiografie*.

HALI- „marin, sărat, apa mării". ◇ gr. *hals* „mare, sare" > fr. *hali-*, engl. *id.* > rom. *hali-*. □ **~stereză** (v. -stereză) s.f., proces de realizare a osteolizei, caracterizat prin eliberarea lentă a sărurilor minerale din os; **~teriu** (v. -teriu), s.m., mamifer acvatic fosil din eocen și miocen, cu corpul pisciform, cu membrele anterioare transformate în palete înotătoare.

-HALIN „sărat, cu săruri". ◇ gr. *halinos* „sărat, salin" > fr. *-haline*, engl. *id.*, germ. *-halin* > rom. *-halin*.

HALMIRO- „sedimente, minerale". ◇ gr. *halmyros* „sărat" > fr. *halmyro-* > rom. *halmiro-*. □ **~liză** (v. -liză), s.f., proces de alterare și de sintetizare a mineralelor și sedimentelor din apele marine și oceanice.

HALO-$_1$ „sare, salinitate, sărat, marin". ◇ gr. *hals, halos* „mare, sare" > fr. *halo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *halo-*. □ **~bionte** (v. -biont), s.n.pl. **1.** Organisme animale și vegetale adaptate exclusiv la apele și terenurile sărate. **2.** Asociații de plante marine; **~biu** (v. -biu), s.n., totalitatea organismelor vii care trăiesc în apa mărilor și oceanelor; **~cromie** (v. -cromie), s.f., fenomen de închidere a culorii care apare la unii compuși organici, cînd aceștia se transformă în săruri; **~fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre microorganisme) care se dezvoltă într-un mediu sărat; **~fite** (v. -fit), adj., s.f.pl. (despre plante) care cresc pe solurile bogate în săruri; **~fob** (v. -fob), adj., care evită solurile sărate; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., s.m.pl. **1.** Adj. Care produce săruri. **2.** S.m.pl. Denumire generică dată elementelor fluor, clor, brom, iod și astatiniu, care se pot combina cu metalele, dînd săruri; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a solurilor saline și alcaline; **~grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a sărurilor; **~id** (v. -id), adj., s.m. (sare) care rezultă din combinația unui halogen cu un metal; **~metru$_1$** (v. -metru$_1$), s.n., areometru pentru determinarea concentrației în săruri anorganice solubile a substanțelor zaharoase; **~morf** (v. -morf), adj. (despre soluri) caracterizat prin acumularea sărurilor solubile; **~morfoză** (v. -morfoză), s.f., totalitatea modificărilor adaptative, ca rezultat al vieții unor organisme vegetale pe solurile sărate; **~xen** (v. -xen), adj. (despre plante) capabil să trăiască în ape cu o anumită concentrație de săruri.

HALO-$_2$ „degetul gros". ◇ gr. *hallux* „degetul mare de la picior" > fr. *hallo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *halo-*. □ **~megalie** (v. -megalie), s.f., hipertrofie congenitală a degetului mare de la picior.

HALO-$_3$ „diametru". ◇ gr. *halos* „cerc, disc" > fr. *halo-*, engl. *id.* > rom. *halo-*. □ **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., metodă de determinare a diametrului mediu al eritrocitelor, cu ajutorul halometrului; **~metru$_2$** (v. -metru$_1$), s.n., aparat medical utilizat în halometrie.

HALTERO- „haltere". ◇ gr. *halteres* „balansier pentru dans" > fr. *haltéro-* > rom. *haltero-*. □ **~fil** (v. -fil$_1$), s.m., persoană care practică halterofilia; **~filie** (v. -filie$_1$), s.f., sport cu haltere.

HAMARTO- „defect, malformație". ◇ gr. *hamartia* „defect corporal" > fr. *hamarto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hamarto-*. □ **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de defecte corporale; **~plazie** (v. -plazie), s.f., dezvoltare excesivă a unui țesut organic, ca răspuns la o pierdere anterioară de substanță.

HAMI- „cîrlig, încîrligat, recurbat". ◇ L. *hamus*, „undiță, cîrlig" > fr. *hami-*, engl. *id.* > rom. *hami-*. □ **~form** (v. -form), adj. (despre spini, fructe etc.) în formă de cîrlig; **~rostru** (v. -rostru) adj. (despre păsări) cu cioc încîrligat.

HAPAL-, v. **HAPALO-**. □ **~onichie** (v. -onichie), s.f., proces de distrofie a unghiilor care se caracterizează printr-o consistență moale și prin lipsa cornificației.

HAPALO- „moale, fin". ◇ gr. *hapalos* „moale, fin, delicat" > fr. *hapalo-*, engl. *id.* > rom. *hapalo-*. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze moi și fine; **~ stil** (v. -stil), adj., cu stilul moale.

HAPLO-(APLO-) „simplu, jumătate". ◇ gr. *haploos* „simplu, singur, neamestecat" > fr. *haplo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *aplo-* > rom. *haplo-* și *aplo-*. □ **~ biont** (v. -biont), adj., s.n. **1.** Adj. Cu nuclee somatice haploide. **2.** S.n. Plantă haploidă cu un număr simplu de cromozomi. **3.** S.n. Plantă care fructifică o singură dată; **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpina neramificată, avînd numai axa principală terminată prin floare; **~ ceras** (v. -ceras), s.m., amonit caracteristic pentru jurasicul superior și cretacicul inferior, avînd cochilia puțin netedă și evolută, ornamentată cu striuri fine și arcuite; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă cu un singur set haploid de cromozomi; **~ diplobiont** (v. diplo-, v. -biont), s.n., organism cu ciclu evolutiv format din două faze: cea sexuată (haploidă) și cea asexuată (diploidă); **~ diploid** (v. diplo-, v. -id), adj. (despre o plantă) care prezintă jumătate din numărul de cromozomi diploizi; **~ fază** (v. -fază), s.f., stare a celulelor sexuale în care nucleii au numai o jumătate din numărul de cromozomi caracteristic celulelor somatice; *sin.* fază haploidă; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante haploide sau plante în fază de gametofite; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de apariție a unor forme noi de plante prin mecanismele fundamentale ale evoluției; **~ id** (v. -id), adj., care prezintă jumătate din numărul normal de cromozomi; *sin.* azigoid; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., proces de suprimare a unei silabe prin disimilare totală; **~ partenogeneză** (v. parteno-, v. -geneză), s.f., dezvoltare a unui individ dintr-un ovul redus (haploid); **~ petal** (v. -petal), adj. (despre flori) cu un singur verticil de petale; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor simplu al cărui nucleu are numărul complet de cromozomi caracteristici; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., sporange rezultat din generația haploidă; **~ stel** (v. -stel), s.n., stel simplu, cu xilemul central înconjurat de floem; **~ stemonie** (v. -stemonie), s.f., dispoziție a staminelor într-un singur verticil; **~ stemonopetal** (v. stemono-, v. -petal), adj., cu staminele egale în număr cu petalele; **~ tip** (v. -tip), s.n., combinație de determinanți genetici, care controlează sinteza unor proteine specifice; **~ zomie** (v. -zomie), s.f., apariție în celulele haploide a unor cromozomi simpli.

HAPT-, v. **HAPTO-**. □ **~ algezie** (v. -algezie), s.f., senzație dureroasă intensă, care se manifestă la apăsarea pe anumite zone, fără să existe o leziune.

HAPTO- „apăsare, atingere, simț tactil". ◇ gr. *haptos* „care stinge, care pipăie" > fr. *hapto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hapto-*. □ **~ disforie** (v. dis-, v. -forie), s.f., senzație neplăcută la atingere; **~ for** (v. -for), adj., care permite fixarea pe țesuturile organice; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat cu care se măsoară sensibilitatea diferențială a presiunii tactile; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., modificare morfologică provocată prin excitații de contact, prezentă la plantele cățărătoare; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., |tigmotaxie*; |**~ tropei** (v. -tropie), s.f., mișcare de curbare sau de răsucire a organelor vegetale, datorită excitației de contact; *sin.* haptotropism.

HARPO- „cîrlig, seceră, curbat". ◇ gr. *harpe* „seceră, cîrlig" > fr. *harpo-*, engl. *id.* > rom. *harpo-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj. cu fructe încîrligate; **~ ceras** (v. -ceras), s.m., amonit fosil din jurasic, cu o cochilie discoidală ornamentată cu creste arcuite în formă de seceră; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze în formă de cîrlig; **~ id** (v. -id), adj., în formă de cîrlig; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., corp de roci magmatice intruzive, în formă de seceră; *sin.* facolit.

-HASMĂ „auroră polară". ◇ gr. *khasma* „deschidere, crăpătură" > germ. *-chasma* > rom. *-hasmă*.

HASMO-, v. **CASMO-**.

HASTI- „suliță, lance". ◇ L *hasta* „lance" > fr. *hasti-*, engl. *id.* > rom. *hasti-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de lance sau de suliță.

HEAUTO- „el însuși". ◇ gr. *heautou* „el însuși" > fr. *héauto-* > rom. *heauto-*. □ **~ scopie** (v. -scopie), s.f., tulburare a percepției care constă în proiectarea spațială anormală a propriei imagini corporale.

HEBE- „pubescent, pubertate". ◇ gr. *hebe* „pubertate, pilozitate" > fr. *hébé-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hebe-*. □ **~ ant** (v. -ant) adj., cu flori acoperite cu peri deși; **~ clad** (v. -clad), adj., cu ramuri acoperite cu peri; **~ frenie** (v. -frenie), s.f., formă a demenței precoce, care apare la pubertate; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., psihologie a adolescenței.

HEBO- „tînăr, precoce". ◇ gr. *hebe* „adolescență, tinerețe" > fr. *hébo-* > rom. *hebo-*. □ **~ id** (v. -id), adj. (despre forme de hebefrenie) care se manifestă în special prin tendința către comiterea unor fapte antisociale.

HECATO- „cu o sută de, însutit". ◇ gr. *hekaton* „o sută" > fr. *hécato-*, engl. *id.* > rom. *hecato-*. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu o sută de frunze.

HECHISTO- (HEKISTO-) „scăzut, mic, redus". ◇ gr. *hekistos* „foarte slab, foarte mic" > fr. *hékisto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hechisto-* și *hekisto-*. □ **~ terme** (v. -term), adj., s.f. pl. (plante) specifice regiunilor arctice și antarctice, care vegetează la temperaturi sub 0°C; **~ termic** (v. -termic), adj. (despre regiuni) cu temperaturi foarte scăzute.

HECTO- „o sută, de sută de ori". ◇ gr. *hekaton* „o sută" > fr. *hecto-*, germ. *hekto-* > rom. *hecto-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat folosit pentru multiplicarea textelor, constituit dintr-un cilindru acoperit cu o pastă specială.

HEDI- „dulce". ◇ gr. *hedys* „dulce" > fr. *hédy-*, engl. *id.* > rom. *hedi-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe dulci.

-HEDONIE „plăcere, desfătare". ◇ gr. *hedone* „plăcere" > fr. *-hédonie*, germ. *id.* > rom. *-hedonie*.

HEDRANO- „sesil, fără pețiol sau peduncul". ◇ gr. *hedranon* „suport, sprijin" > fr. *hedrano-* > rom. *hedrano-*. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze sesile, nepețiolate; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu fructe sesile.

HEDRO- „rect, rectal". ◇ gr. *hedra* „anus, rect" > fr. *hédro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hedro-*. □

~ cel (v. cel₂), s.n., hernie perineală asociată cu prolaps rectal complet.
HEKISTO-, v. **HECHISTO-**.
HEL-, v. **HELO-₁**. □ **~ orgadofil** (v. orgado-, v. -fil₁), adj. (despre plante) care crește în locuri păduroase și mocirloase.
HELCO- „ulcer, ulcerație". ◇ gr. *helkos* „ulcer" > fr. *helco-*, engl. *id.*, germ. *helko-* > rom. *helco-*. □ **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de ulcer; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., studiul ulcerațiilor; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., grefă cutanată a unui ulcer.
HELEO- „mlaștină, baltă". ◇ gr. *helos, eos* „mlaștină, mocirlă" > fr. *héléo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *heleo-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante scufundate în mlaștină având organele foliare și florale situate deasupra apei.
HELICI- „melc". ◇ L *helix, icis* „spirală" > fr. *hélici-* > rom. *helici-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a zootehniei care se ocupă cu creșterea melcilor; **~ form** (v. -form), adj., în formă de cochilie de melc.
HELICO-, v. **ELICO-**. □ **~ tremă** (v. -tremă), s.f., orificiu de comunicare între rampa vestibulară și cea timpanică situat în vîrful melcului osos.
-HELIE „lumină, radiație solară". ◇ gr. *helios* „soare, lumină" > fr. *-hélie*, germ. *id.* > rom. *-helie*.
HELIO- „soare, lumină, radiații solare, solar, însorit". ◇ gr. *helios* „soare, lumină" > fr. *hélio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *helio-*. □ **~ aeroterapie** (v. aero-, v. -terapie), s.f., expunere terapeutică la soare; **~ centric** (v. -centric), adj. **1.** Care are soarele drept centru. **2.** Raportat la centrul soarelui; **~ cromie** (v. -cromie), s.f., tipar poligrafic adînc și policrom; **~ fil** (v. -fil₁), adj. **1.** (Despre viețuitoare) Care prezintă afinitate pentru lumina solară. **2.** (Despre plante) Care crește în regiuni însorite; **~ file** (v. -fil₂), s.f.pl., frunze periferice însorite din coroana arborilor; **~ filie** (v. -filie₁), s.f., atracție patologică față de lumina soarelui; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., fotofite*; **~ fob** (v. -fob), adj., s.m. și f. **1.** Adj. (Despre plante) Care nu suportă lumina solară. **2.** Adj. s.m. și f. (Persoană) Care suferă de heliofobie; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de lumina solară; **~ graf** (v. -graf), s.n. **1.** Aparat pentru fotografierea globului solar. **2.** Aparat telegrafic optic care utilizează razele solare. **3.** Aparat pentru măsurarea puterii calorice a soarelui. **4.** Aparat meteorologic care înregistrează perioadele din zi cu timp însorit. **5.** Aparat folosit pentru copierea pe hîrtie heliografică, cu ajutorul luminii solare sau artificiale; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Procedeu de tipar calcografic, care folosește clișee de cupru, obținute pe cale fotochimică, acoperite cu un strat de granule fine de asfalt. **2.** Reproducere în mai multe exemplare a unei imagini cu ajutorul heliografului. **3.** Descriere a soarelui; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., adorație a soarelui de către unele populații primitive; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., studiul soarelui; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument pentru determinarea diametrului aparent al soarelui și al planetelor; **~ nastie** (v. -nastie), s.f., fotonastie*; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru afecțiunile provocate de razele soarelui; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., procedeu de gravură fotografică în relief; **~ sciofite** (v. scio-, v. -fit), s.f.pl., plante adaptate atît pentru regiunile ecologice însorite, cît și pentru cele umbrite; **~ scop** (v. -scop), s.n., dispozitiv optic care se atașează la o lunetă pentru observarea discului solar; **~ stat** (v. -stat) s.n., instrument optic folosit pentru a transmite un fascicul de raze solare dintr-o direcție determinată; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., tendință a plantelor de a se îndrepta către o sursă de lumină; *sin.* heliotropism; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament constînd în expunerea directă a corpului la acțiunea razelor solare ultraviolete; **~ term** (v. -term) adj. (despre lacuri sărate) a căror suprafață are un strat izolator de apă dulce, care împiedică iradierea căldurii în atmosferă; **~ termie** (v. -termie), s.f., fenomen fizic care constă în păstrarea de către apa unor lacuri sărate a căldurii solare înmagazinate, mai mult decît în regiunile învecinate; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., procedeu de reproducere tipografică în care se utilizează substanțe coloidale expuse la acțiunea razelor solare; **~ trop** (v. -trop), s.m. și n. **1.** S.m. Plantă exotică ornamentală din familia boraginaceelor, cu frunze ovale și flori mici albăstrui, utilizată în industria parfumului. **2.** S.n. Varietate verde sau roșie de calcedonie, cu pete galbene și strălucitoare la soare, din care se fac obiecte ornamentale. **3.** S.n. Materie colorantă solubilă în apă, utilizată la vopsitul bumbacului. **4.** S.n. Instrument geodezic de semnalizare, format dintr-o oglindă plană care reflectă razele soarelui la o mare distanță; **~ tropic** (v. -tropic), adj. (despre plante) care se orientează în direcția izvorului de lumină; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., tendință a plantelor de a se îndrepta către o sursă de lumină; *sin.* heliotropism.
HELMINTO- „viermi paraziți, helminți". ◇ gr. *helmins, nthos* „vierme" > fr. *helmintho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom *helminto-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de infestare cu helminți; **~ id** (v. -id), adj., în formă de vierme; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază viermii paraziți și mijloacele de combatere a lor; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examen vizual direct sau cu instrumente optice al helminților.
HELO-₁ „baltă, mlaștină, nămol". ◇ gr. *helos* „mlaștină, baltă" > fr. *hélo-*, engl. *id.* > rom. *helo-*. ◇ **~ cren** (v. -cren), adj. (despre izvoare) care se scurge într-o mlaștină; **~ fil** (v. -fil₁), adj., care are afinități pentru regiunile mlăștinoase; **~ fite** (v. -fit), adj., s.f.pl. (plante) al căror rizom se află în nămol sau în mlaștină; **~ hidrofite** (v. hidro-₁, v. -fit), s.f.pl., plante superioare adaptate la locurile mlăștinoase cu adîncime mică; **~ hilofil** (v. hilo-, v. -fil₁), adj. (despre plante) care crește în pădurile mlăștinoase sau umede.
HELO-₂ „strat cornos". ◇ gr. *helos* „unghie" > fr. *hélo-*, germ. *id*, engl. *id.* > rom. *helo-*. □ **~ dermie** (v. -dermie), s.f., dezvoltare exagerată a țesutului cornos epidermic la nivelul articulațiilor degetelor de la mîini; **~ tomie** (v. -temie), s.f., excizie chirurgicală a unei excrescențe cornoase.
HEM-, v. **HEMO-**. **~ angiectazie** (v. angi/o-, v. -ectazie), s.f., stare de dilatație a vaselor sanguine; **~ artroză** (v. -artroză), s.f., acumulare patologică

de sînge în articulații; **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., hemoragie în corpul vitros.

HEMAT-, v. **HEMATO-**. □ **~ emeză** (v. - *emeză*), s.f., vărsături cu conținut de sînge provenit din leziunile tubului digestiv; **~ urie** (v. -urie), s.f., prezența sîngelui în urină datorită unei hemoragii a mucoasei căilor urinare.

HEMATI- „hematie, globulă roșie". ◇ gr. *haima, haimatos* „sînge" > fr. *hémati-*, germ. *hämati-* > rom. *hemati-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$) s.f., metodă de numărare a globulelor roșii din sînge; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea hematiilor.

HEMATO- „sînge, globule roșii, hematii, purpuriu, sanguin". ◇ gr. *haima, atos* „sînge" > fr. *hémato-*, engl. *id.*, germ. *hämato-* > rom. *hemato-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., unul dintre elementele celulare ale sîngelui; **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., tumoare formată din acumularea de sînge într-un țesut, organ sau cavitate; **~ cit** (v. -cit), s.n., hemocit*; **~ crit** (v. -crit), s.n. **1.** Aparat pentru stabilirea volumului procentual de hematii. **2.** Procedeu pentru determinarea masei eritrocitare dintr-un volum de sînge; **~ crom** (v. -crom), s.m., pigment roșu carotenoid din cloroplastele unor alge; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., hemocultură*; **~ dermie** (v. -dermie), s.f., nume generic pentru afecțiunile sistemului hematopoietic, însoțite de leziuni cutanate; **~ fag** (v. -fag), adj., s.m. și f. **1.** Adj., s.m. și f. Animal care se hrănește cu sîngele altui animal. **2.** (Despre viermi sau paraziți) Care se hrănește cu sînge; **~ fagie** (v. -fagie), s.f. **1.** Faptul de a se hrăni cu sînge. **2.** Proces de fagocitare a hematiilor; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze purpurii; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de sînge; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., s.n. **1.** Adj. (Despre medicamente) Care produce sînge sau care face să crească numărul de hematii din sînge. **2.** S.n. Produs alimentar concentrat, obținut din amestecarea sîngelui cu lapte și cu diferite substanțe aromatizate; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a sîngelui; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., celulă-tulpină; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., arseniat natural de mangan și aluminiu, cristalizat în sistemul romboedric, de culoare roșie; **~ liză** (v. -liză), s.f., hemoliză*; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în hematologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul morfologiei, fiziologiei și patologiei sîngelui și organelor hematopoietce; **~ metrie$_1$** (v. -metrie$_1$), s.f., examinare a sîngelui în vederea determinării numărului, tipurilor și proporției de diferite elemente figurate și a cantității de hemoglobină; **~ metrie$_2$** (v. -metrie$_2$), s.f., hematometru*; **~ metru** (v. -metru$_2$), s.n., retenție patologică a sîngelui menstrual în cavitatea uterină; *sin.* hematometrie$_2$; **~ mielie** (v. -mielie), s.f., hemoragie în măduva spinării; **~ poietic** (**~ poetic**) (v. -poietic), adj., care produce celule sanguine; **~ poieză** (**~ poeză**) (v. -poieză), s.f., proces de formare și de dezvoltare a celulelor sanguine; *sin.* hemopoieză; **~ rahie** (v. -rahie), s.f., hemoragie în canalul medular; **~ ree** (v. -ree), s.f., hemoree*; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument utilizat pentru determinarea numărului de elemente figurate ale sîngelui; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a sîngelui; **~ spectroscopie** (v. spectro-, v. -scopie), s.f., examinare a sîngelui cu ajutorul spectroscopului; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., prezență a sîngelui în spermă; *sin.* hemospermie; **~ static** (v. -static), adj., s.n., hemostatic*; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., hemoterapie*; **~ zoar** (v. -zoar), s.n., sporozoar parazit în sîngele omului și în tubul digestiv al țințarului anofel, care este agentul patogen al malariei.

HEMERO-$_1$ „timpul zilei, calendar". ◇ gr. *hemera* „parte, zi" > fr. *héméro-* și *éméro-*, it. *emero-* > rom. *hemero-*. □ **~ log** (v. -log), s.m. **1.** Autor de calendare. **2.** Persoană care studiază problemele legate de calendare; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știința de a alcătui calendare; **~ patie** (v. -patie), s.f., maladie care nu se produce sau care nu apare decît în timpul zilei; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., bibliotecă de publicații periodice.

HEMERO-$_2$ „domestic, cultivat". ◇ gr. *hemeros* „blînd, domesticit" > fr. *héméro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hemero-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care este ușor de cultivat; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante introduse și încetățenite în cultură; **~ fob** (v. -fob), adj., care se cultivă greu.

HEMI- (EMI-) „jumătate, doime, înjumătățire". □ gr. *hemi* „pe jumătate" > fr. *hémi-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *emi-* > rom. *hemi-* și *emi-*. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere limitată la o singură parte a corpului; **~ ambliopie** (v. ambli-, v. -opie), s.f., scădere a acuității vizuale la nivelul centrilor nervoși, afectînd jumătate din cîmpul vizual; **~ angiocarp** (v. angio-, v. -carp), adj. (despre fungi) cu fructificații pe jumătate închise; *sin.* hemiangiocarpic; **~ ascomicete** (v. asco-, v. -micete), s.f. pl., grupă din clasa ascomicete, cuprinzînd ciuperci cu asce descoperite pe jumătate și lipsite de hife ascogene sau de ascocarp; **~ atrofie** (v. -atrofie), s.f., atrofiere limitată numai la o jumătate a corpului sau a unui organ; **~ autofite** (v. auto-, v. -fit), s.f.pl., plante parazite cu clorofilă; **~ cardie** (v. -cardie), s.f., malformație congenitală constînd în prezența a numai două din cele patru camere normale ale inimii; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., anomalie congenitală reprezentînd o anencefalie parțială, caracterizată prin absența creierului; **~ chineză** (**~ cineză**) (v. -chineză), s.f. distribuție anormală a cromozomilor în procesul anafazei; **~ ciclic** (v. -ciclic), adj. (despre flori) la care elementele florale sînt dispuse în cercuri concentrice, iar altele în spirală; **~ ciclu** (v. -ciclu), s.n., construcție sau spațiu mare în formă de semicerc; **~ cistectomie** (v. cist/o-, v. -ectomie) s.f., rezecție chirurgicală a unei jumătăți din vezica urinară; **~ cleistocarp** (v. cleisto-, v. -carp), adj. (despre ciuperci) cu carposomul la început acoperit, din care, la maturitate, ies organele de fructificație; **~ cleistogam** (v. cleisto-, v. -gam), adj. (despre flori) care în perioada polenizării se deschide numai pe jumătate; **~ clonie** (v. -clonie), s.f., contracție musculară bruscă și involuntară, manifestată la o jumătate de corp; **~ colectomie** (v. col/o-$_1$, v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a unei jumătăți din colon; **~ coloid** (v. colo-$_2$, v. -id), s.n., substanță coloidală polimerizată într-un grad de pînă la 1%; **~ cranie**

(v. -cranie), s.f., durere localizată la o jumătate a craniului; **~ criptofite (emicriptofite)** (v. cripto-, v. -fit), adj., s.f.pl. (plante perene) cu organele vegetative hibernante situate la suprafața solului sau în pămînt, în stratul de frunze moarte; **~ cromozom** (v. cromo-, v. -zom), s.m., cromozom constituit dintr-o singură cromatidă, prezent în unele celule; **~ dibioză** (v. di-, v. -bioză), s.f., dibioză relativă, deoarece epibiotul depinde de hipobiot, de la care primește seva; **~ distrofie** (v. dis-, v. -trofie), s.f., inaniție parțială; **~ edrie** (v. -edrie), s.f., caracteristică a unor cristale de a nu prezenta modificări decît pe jumătate din muchii; **~ encefalie** (v. -encefalie), s.f., aplazie cerebrală limitată la o emisferă cerebrală; **~ fanerofite** (v. fanero-, v. -fit), s.f.pl., semiarbuști numai cu părțile vegetative inferioare lemnoase și cu muguri de reînnoire aproape de suprafața solului; **~ fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., incapacitate de a vorbi cu voce tare; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** Fecundație incompletă, în cadrul căreia are loc numai plasmogamia nu și cariogamia. **2.** Inducere a germinării gametului feminin sau a ovulului de către mascul fără copulație; **~ gamotrop** (v. gamo-, v. -trop), adj. **1.** Cu mișcări gamotropice incomplete pentru ușurarea polenizării. **2.** (Despre flori) Cu mișcări incomplete de deschidere și de închidere; **~ gnatie** (v. -gnatie), s.f., absență congenitală a unei jumătăți a maxilarului inferior; **~ haploid** (v. haplo-, v. -id), adj. (despre celule) cu jumătate din numărul de cromozomi haploizi; **~ laringectomie** (v. laring/o-, v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a unei jumătăți din laringe; **~ macroencefalie** (v. macro-, v. -encefalie), s.f., hipertrofie limitată la o emisferă cerebrală; **~ mel** (v. -mel$_1$), s.m., monstru care prezintă hemimelie; **~ melie** (v. -melie), s.f., malformație congenitală caracterizată prin absența extremității mîinilor și picioarelor; **~ morf (emimorf)** (v. -morf), adj., care prezintă hemimorfie; **~ morfie (emimorfie)** (v. -morfie), s.f., proprietate a substanțelor cristalizate de a avea axe polare de simetrie; *sin.* hemimorfism; **~ nefrectomie** (v. nefr/o-, v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a unuia din cei doi rinichi, în cazul unei malformații congenitale renale; **~ opie** (v. -opie), s.f., restricție a vederii unei părți laterale a cîmpului vizual binocular; **~ pag** (v. -pag), s.m., monstru dublu monomfalian, cu aderența laterală a regiunii toracice și a gîtului; **~ pareunie** (v. -pareunie), s.f., imposibilitate de copulație completă, datorită malformației organelor genitale feminine; **~ pareză** (v. -pareză), s.f., reducere a forței, vitezei și amplitudinii mișcărilor voluntare numai într-o jumătate a corpului; **~ patie** (v. -patie), s.f., boală localizată într-o jumătate de corp, consecutivă unor leziuni cerebrale; **~ pelagic** (v. -pelagic), adj. (despre sedimente) care aparține adîncurilor marine și oceanice între 800–2 400 m; **~ pentaciclic** (v. penta-, v. -cotil), adj., care are cinci cotiledoanei, din care unul este despicat; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a unei jumătăți laterale a corpului; *sin.* hemiplexie; **~ plexie** (v. -plexie), s.f., hemiplegie*; **~ ptere** (v. -pter), s.n.pl., ordin de insecte cu aripile anterioare chitinizate în jumătatea bazală și membranoase în jumătatea terminală; *sin.* heteroptere; **~ saprofite** (v. sapro-, v. -fită), s.f.pl., plante saprofite care mai posedă și aparat clorofilian; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., emisferă*; **~ somatognozie** (v. somato-, v. -gnozie), s.f., tulburare a somatognoziei; **~ spasm** (v. -spasm), s.n., mișcare spasmodică produsă cu intensitate redusă; **~ spondilie** (v. -spondilie), s.f., anomalie congenitală care constă în lipsa unei jumătăți a coloanei vertebrale; **~ terie** (v. -terie), s.f., anomalie a organelor axiale și apendiculare ale plantelor; **~ termie** (v. -termie), s.f., fenomen de ascensiune termică numai la o jumătate a corpului; **~ terofite** (v. tero-$_1$, v. -fit), s.f.pl., plante bianuale care la sfîrșitul primului an hibernează, iar în al doilea an înfloresc și fructifică; **~ trop** (v. -trop), adj. **1.** Cu ovulul curbat pe jumătate și aflat pe partea hilului. **2.** (Despre flori) Care este semiadaptat pentru polenizare prin anumite grupe de insecte; **~ tropie (emitropie)** (v. -tropie), s.f., proprietate a unor macle de a avea poziția indivizilor unul față de altul, obținută prin rotirea unuia dintre aceștia în jurul unui ax; **~ xerofite** (v. xero-, v. -fit), s.f.pl., plante adaptate parțial la condiții de sol cu umiditate scăzută.

-HEMIE, v. **-EMIE**.

HEMO- „sînge, globule roșii, hematii". ◇ gr. *haima* „sînge" > fr. *hémo-*, engl. *hemo-* și *haemo-*, germ. *hämo* > rom. *hemo-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., biologie a sîngelui; **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă tulpină; *sin.* hemocitoblast; **~ cel** (v. -cel$_1$), s.n., cavitate a corpului la unele nevertebrate, originară din fragmentarea mezodermului sub formă de sinusuri sau lacune pline cu sînge în blastocel; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă sanguină; *sin.* hematocit; **~ citoblast** (v. cito-, v. -blast), s.n., hemoblast*; **~ citofagie** (v. cito-, v. -fagie), s.f., fenomen de citofagie, manifestat la celulele sîngelui și la organele hematopoietice; **~ citometru** (v. cito-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea numărului de hematii dintr-un volum de sînge; **~ citopenie** (v. cito-, v. -penie), s.f., diminuare a numărului de hematii din sînge; **~ clazie** (v. -clazie), s.f. **1.** Scădere a numărului de leucocite din masa sanguină. **2.** Hemoliză*; **~ colecist** (v. cole-, v. -cist), s.n., acumulare de sînge în vezicula biliară; **~ conie** (v. -conie), s.f., corpusculi foarte mici, observați în sînge la ultramicroscop și care prezintă mișcări browniene; **~ crinie** (v. -crinie), s.f., vărsare a hormonilor în sînge; **~ crinoterapie** (v. crino-$_2$, v. -terapie), s.f., utilizare în scop terapeutic a unui amestec injectabil de sînge și de extract glandular; **~ crioscopie** (v. crio-$_1$, v. -scopie), s.f., determinare a punctului de înghețare a sîngelui; **~ crom** (v. -crom), s.m., termen generic pentru pigmenții sanguini transportori de oxigen; **~ cromogen** (v. cromo-, v. -gen$_1$), s.m., compus rezultat din combinarea heliului cu diverse substanțe azotate; **~ cromometru** (v. cromo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea procentului de hemoglobină din sînge; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., cultivare și identificare a unor germeni patogeni în sînge prin însămînțarea lor pe un mediu adecvat; *sin.* hematocultură. **~ dinamometru** (v. dinamo-, v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea presiunii

sîngelui; **~dromograf** (v. dromo-, v. -graf), s.n., debitmetru bazat pe deplasarea variabilă de către curentul sanguin a unei supape, ale cărei mișcări sînt înregistrate pneumatic; **~ dromometru** (v. dromo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat de măsurat viteza de circulație a sîngelui în vene și artere; **~ fag** (v. -fag), adj. **1.** Adj. (Despre anima e) Care se hrănește cu sînge. **2.** Adj. (Despre celule fagocitare) Care distruge globulele roșii; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., boală de sînge ereditară, caracterizată printr-o predispoziție patologică la hemoragii datorită insuficientei puteri de coagulare a sîngelui; **~ genie** (v. -genie$_1$) s.f., afecțiune caracterizată prin hemoragii care survin spontan, ca urmare a scăderii pronunțate a numărului de trombocite; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., analiză medicală prin care se stabilește compoziția sîngelui; **~ histioblast** (v. histio-, v. -blast), s.n., celulă cu citoplasma ușor bazofilă și cu nucleu rotunjit și semilunar, prezentă în splină și în măduva osoasă; **~ id** (v. -id), adj., care se aseamănă cu sîngele; **~ leucogramă** (v. leuco-, v. -gramă), s.f., analiză de laborator constînd în notarea hematiilor și a leucocitelor; **~ limfă** (v. -limfă), s.f., lichid organic din aparatul circulator al nevertebratelor, corespunzător sîngelui; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj., care distruge hematiile; **~ liză** (v. -liză), s.f., fenomen de distrugere patologică a globulelor roșii din sînge; *sin.* eritrociteoliză, hematoliză, hemoclazie (2); **~ manometru** (v. mano-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea presiunii sanguine; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Aparat pentru dozarea hemoglobinei din sînge. **2.** Aparat pentru determinarea cantității de hemoglobină din sînge; **~ neurocrinie** (v. neuro-, v. -crinie), s.f., vărsare a hormonilor hipofizari în sistemul nervos prin mijlocirea circulației porte hipotalamohipofizare; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile sîngelui; **~ poieză** (**~ poeză**) (v. -poieză), s.f., hematopoieză*; **~ ptizie** (v. -ptizie), s.f., eliminare de sînge pe gură, provocată de o hemoragie a căilor respiratorii; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., hemoragie*; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., scurgere abundentă de sînge, datorită ruperii peretelui unui vas sanguin; *sin.* hemoptoză; **~ ree** (v. -ree), s.f., curgere de sînge; *sin.* hematoree; **~ rinie** (v. -rinie), s.f., hemoragie nazală produsă de ruperea unui vas de sînge; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., hematospermie*; **~ static** (v. -static), adj., s.n. (medicament) care oprește o hemoragie; *sin.* hematostatic; **~ stază** (v. -stază), s.f., oprire a unei hemoragii prin mijloace proprii organismului sau prin procedee medicale; **~ tahometru** (v. taho-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea vitezei de circulație a sîngelui; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament al unei boli prin transfuzii de sînge; *sin.* hematoterapie; **~ tipologie** (v. tipo-, v. -logie$_1$), s.f., determinare tipologică a unei populații cu ajutorul grupelor sanguine; **~ toxie** (v. -toxie), s.f., otrăvire a sîngelui; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre un virus) care se fixează electiv pe celulele sanguine.

HEORTO- „sărbătoare". ◇ gr. *heorte* „sărbătoare" > fr. *héorto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *heorto-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiu asupra sărbătorilor grecești.

HEPAT-, v. **HEPATO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere în regiunea hepatică; *sin.* hepatodinie; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a unei părți din ficat; **~ odinie** (v. -odinie) s.f., hepatalgie*.

HEPATICO- „canal hepatic, de ficat". ◇ gr. *hepatikos* „referitor la ficat" > fr. *hépatico-*, engl. *id.*, germ. *hepatiko-* > rom. *hepatico-*. □ **~ duodenostomie** (v. duodeno-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între canalul hepatic și duoden; **~ enterostomie** (v. entero-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între canalul hepatic și un segment al intestinului subțire; **~ gastrostomie** (v. gastro-, v. -stomie) s.f., creare operatorie a unei anastomoze între canalul hepatic și stomac; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiul plantelor criptogame hepatice; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între canalul hepatic și un segment al tubului digestiv; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a canalului hepatic.

HEPATO- „ficat, glandă hepatică". ◇ gr. *hepar, atos* „ficat" > fr. *hépato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hepato-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a ficatului; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă hepatică; **~ citofagie** (v. cito-, v. -fagie), s.f., aspect lezional apărut în urma fagocitării unor celule hepatice; **~ enterostomie** (v. entero-, v. -stomie), s.f., operație prin care se creează o anastomoză între o zonă a glandei hepatice și un segment al intestinului subțire; **~ gastrostomie** (v. gastro-, v. -stomie), s.f., operație prin care se creează o anastomoză între glanda hepatică și stomac; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., de origine hepatică; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a ficatului, făcută cu ajutorul unei substanțe de contrast; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., calcul hepatic; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în hepatologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază anatomia, fiziologia și patologia ficatului; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., ramolisment al ficatului; **~ manometrie** (v. mano-, v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a presiunii din ficat; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., mărire patologică a ficatului; **~ necroză** (v. -necroză), s.f., distrugere celulară în cursul unor procese infecțioase ale ficatului; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile ficatului; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a glandei hepatice deplasate; **~ ptoză** (v. -ptoză), **s.f.**, deplasare în jos a ficatului; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., operație de suturare a unei plăgi hepatice; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie hepatică; **~ rexie** (v. -rexie), s.f., ruptură a ficatului; **~ splinomegalie** (v. splino-, v. -megalie), s.f., creștere patologică a ficatului și a splinei; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei derivații biliare; *sin.* colangiostomie; **~ terapie** (v. -terapie), s.f. **1.** Tratament medical al bolilor hepatice. **2.** Tratament pe bază de extracte hepatice; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a ficatului; **~ toxemie** (v. tox/o-, v. -emie), s.f., intoxicație de origine hepatică; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre virusuri) care are afinitate pentru ficat sau care se fixează electiv pe ficat; *sin.* hepatotropic; **~ tropie** (v. -tropic), adj., hepatotrop*.

HEPT-, v. **HEPTA-**. □ **~ acant** (v. -acant), adj., cu șapte spini; **~ andrie** (v. -andrie), s.f., clasă de plante cu flori avînd androceul format din

șapte stamine; **~andru** (v. -andru), adj., care prezintă șapte stamine libere; **~aploid** (v. haplo-, v. -id), adj. (despre organisme) care prezintă șapte seturi haploide de cromozomi; **~arhie** (v. -arhie$_1$), s.f., guvernare simultană a șapte persoane; **~emimer** (v. hemi-, v. -mer), adj. (despre cezură) care se găsește după a șaptea jumătate de picior de vers; **~odă** (v. -odă$_1$), s.f., tub electronic care are șapte electrozi; **~odont** (v. -odont), adj., care are șapte dinți.

HEPTA- „șapte, de șapte ori". ◇ gr. *hepta* „șapte" > fr. *hepta-*, engl. *id.* > rom. *hepta-*. □ **~edru** (v. -edru), s.n., poliedru cu șapte fețe; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu șapte frunze sau foliole; **~gin** (v. -gin), adj., cu gineceul format din șapte pistile sau carpele; *sin.* heptaginic; **~gon** (v. -gon$_2$), s.n., poligon cu șapte laturi și cu șapte unghiuri; **~mer** (v. -mer), adj. **1.** Divizat în șapte părți. **2.** Format din șapte părți; **~metru** (v. -metru$_1$), adj., s.n. (vers) alcătuit din șapte picioare; **~petal** (v. -petal), adj., cu șapte petale; **~pod** (v. -pod), adj., care are șapte picioare; **~silab** (v. -silab), adj. s.n. (vers) format din șapte silabe; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu șapte semințe; **~stih** (v. -stih) adj. (despre frunze alterne) dispus pe șapte rînduri; **~valent** (v. -valent), adj. (despre elemente chimice sau despre radicali) care are valența șapte.

HERBI- „plante erbacee". ◇ L *herba* „iarbă" > fr. *herbi-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *herbi-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj. (despre germeni patogeni) care se fixează pe plantele erbacee.

HERCO- „obstacol, piedică". ◇ gr. *herkos* „gard, barieră" > fr. *herco-*, engl. *id.*, germ. *herko-* > rom. *herco-*. □ **~gam** (v. -gam), adj. (despre flori) la care autofecundația este imposibilă; **~gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** (La florile hermafrodite) Imposibilitate a autofecundării sau a autopolenizării din cauza modului de dispoziție a anterelor și a stigmatelor. **2.** Polenizare prin intermediul insectelor.

HERNIO- „hernie, herniar". ◇ L *hernia* „vătămare, surpare" > fr. *hernio-*, engl. *id.* > rom. *hernio-*. □ **~laparotomie** (v. laparo-, v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a cavității peritoneale, folosită în tratamentul herniilor voluminoase ale intestinului gros; **~ptoză** (v. -ptoză), s.f., hernie a unei anse de intestin gros printr-o breșă parietală; **~rafie** (v. -rafie), s.f., consolidare a peretelui prin sutură la arcada crurală, după rezecția sacului herniar; **~tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în herniile strangulate pentru debridarea inelului herniar; **~tomie** (v. -tomie), s.f., operație reparatorie a unei hernii; *sin.* celotomie.

HERPETI- „herpes, herpetic". ◇ L *herpes, etis* „ulcer malign, pecingine" > fr. *herpéti-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *herpeti-*. □ **~form** (v. -form), adj., cu aspect de herpes.

HERPETO-, v. **ERPETO-**.

HETER-, v. **HETERO-**. □ **~acant** (v. -acant), adj., cu spini diversificați ca formă și număr; **~adelf** (v. -adelf), s.m., făt teratologic alcătuit din doi indivizi, din care parazitul, lipsit de cap, este implantat în epigastrul individului autozit; **~adelfie** (v. -adelfie), s.f., dezvoltare inegală a carpelelor aderente; **~adenie** (v. -adenie), s.f., anomalie în formarea sau în localizarea țesutului glandular; **~andru** (v. -andru), adj. (despre flori) cu stamine de forme și lungimi diferite; **~antie** (v. -antie), s.f., stare a florilor cu stamine diferite, la aceeași plantă; **~auxeză** (v. -auxeză), s.f. **1.** Creștere anormală a unei părți a corpului sau a unui organ. **2.** Dezvoltare inegală a organelor vegetale pe laturile opuse; **~odont** (v. -odont), adj., s.n.pl. **1.** Adj. (Despre animale) Care posedă mai multe tipuri de dinți, diferențiați în canini, incisivi, premolari și molari. **2.** S.n.pl. Ordin de lamelibranhiate cu dinți diferențiați; **~oic** (v. -oic), adj. **1.** (Despre microorganisme) Cu ciclul vital succesiv pe diferite plante gazdă. **2.** Cu anteridii și oogoane pe filamente deosebite; **~onim** (v. -onim), adj. **1.** (Despre o operă) Publicat sub alt nume decît cel al autorului. **2.** (Despre un autor) Care scrie sub nume diferite; **~onomie** (v. -onimie), s.f., folosire a unor perechi de cuvinte din radicale diferite, moștenite sau împrumutate; **~orexie** (v. -orexie), s.f., pervertire a gustului la animale.

HETERO- (**ETERO-**) „diferit, deosebit, inegal, diferențiat". ◇ gr. *heteros* „altul, diferit" > fr. *hétéro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hetero-* și *etero-*. □ **~bafie** (v. -bafie), s.f., colorație diferită la organele vegetale, care sînt în mod obișnuit unicolore; *sin.* heterocromie (2); **~blaste** (v. -blast), s.n.pl., straturi tisulare care se dezvoltă sub o formă diferită de a țesutului de origine; **~blastic** (v. -blastic), adj. (despre plante) cu dezvoltare diferită, prezentînd o evidentă tranziție între forma juvenilă și cea adultă; **~cariotip** (v. cario-, v. -tip), s.n., celulă diploidă în care unul dintre cromozomii unei perechi oarecare prezintă o anomalie structurală; **~carp** (v. -carp), adj., cu mai multe forme sau feluri de fructe; **~carpie** (v. -carpie), s.f., prezență de fructe heteromorfe la aceeași plantă; **~cefal** (v. -cefal), s.m., monstru fetal, avînd două capete de mărimi diferite; **~ceras** (v. -ceras), s.m., amonit din cretacicul inferior, avînd cochilia, la început, turiculată, apoi, dreaptă și terminată cu o cîrjă; **~cerc** (v. -cerc), adj. (despre înotătoarea caudală) format din lobi inegali, cel dorsal fiind mai mare decît cel ventral; **~cheirie** (v. -cheirie), s.f., alocheirie*; **~chinezie** (v. -chinezie), s.f., alochinezie*; **~ciclic** (v. -ciclic), adj. **1.** (Despre compuși organici) Care are în ciclu, pe lîngă atomi de carbon, și atomi ai altor elemente. **2.** (Despre flori) Cu verticile neuniforme sau cu piese inegale; **~ciclu** (v. -ciclu), s.n., compus organic ciclic care conține, pe lîngă atomi de carbon, și atomi ai altor elemente; **~chineză** (**~cineză**) (v. -chineză), s.f., proces meiotic heterotipic; **~cist** (**heterochist**) (v. -cist), s.n. (la algele albastre) celulă de altă formă și structură decît restul celulelor dintr-o colonie filamentoasă; **~clin** (v. -clin), adj., cu polenizare încrucișată; **~clit** (**eteroclit**) (v. -clit), adj. (despre o creație literară) alcătuit din părți aparținînd unor stiluri și genuri diferite; **~conte** (v. -cont), s.f.pl.¹

grupă de alge verzi cu tal unicelular sau pluricelular filamentos, cu zoospori avînd doi flageli inegali; **~ cotil** (v. -cotil), adj., cu cotiledoane inegale; **~ crin** (v. -crin), adj., cu secreții diferite; *sin.* alocrin; **~ crom** (v. -crom), adj. (despre flori) de culori diferite; **~ cromatic** (v. -cromatic), adj., (despre flori) de colorație diferită, cele centrale față de cele marginale; **~ cromie** (v. -cromie), s.f. **1.** Anomalie congenitală caracterizată prin colorarea diferită a irisurilor. **2.** Heterobafie *; **~ cromozom (~ cromosom)** (v. cromo-, v. -zom), s.m., alozom *; **~ cron (eterocron)** (v. -cron), adj., care se formează sau care se produce în timpuri diferite; **~ cronie** (v. -cronie), s.f., dezvoltare a unor organe în momente diferite ale embriogenezei unor specii înrudite; **~ dicogamie (~ dihogamie)** (v. dico-, v. -gamie), s.f., prezența la aceeași specie de flori proterandrice și proteroginice; **~ dinam** (v. -dinam), adj. **1.** Cu predominanța unuia dintre organele de reproducere, în cazul florilor hermafrodite. **2.** (Despre hibrizi) Cu predominanța unuia dintre caracterele părintești; **~ distilie** (v. di-, v. -stilie), s.f., dimorfism floral cu stile lungi și stamine scurte sau invers; **~ drom** (v. -drom), adj. (despre organe vegetale) orientat în direcții diferite; **~ fag** (v. -fag), adj. **1.** Cu nutriție variată. **2.** Care parazitează pe plante diferite; **~ fenie** (v. -fenie), s.f., apariție neașteptată a unei anomalii structurale la indivizii unei familii vegetale; **~ fenogamie** (v. feno-, v. -gamie), s.f., reproducere a vegetalelor prin indivizi fenotipic diferiți; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze diferite pe aceeași tulpină; **~ filie** (v. -filie$_2$), s.f., prezența unor frunze de forme și dimensiuni diferite pe aceeași plantă; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante autotrofe, capabile să-și prelucreze și substanțele nutritive luate din substrat și pe cele de natură organică; **~ fitic** (v. -fitic), adj., care are două feluri de spori, formați pe saprofiți diferiți; **~ fon (eterofon)** (v. -fon), adj., relativ la heterofonie; **~ fonie (eterofonie)** (v. -fonie$_1$), s.f., discordanță provenită din devierea incidentală a vocilor mai multor cîntăreți care improvizează aceeași melodie; **~ forie** (v. -forie), adj., s.f., tulburare funcțională a vederii binoculare, provocată de un dezechilibru oculomotor cu tendință mare de fuzionare; **~ gam** (v. -gam), adj. **1.** (Despre plante) Care are mai multe feluri de flori. **2.** (Despre plante compozite) Care prezintă flori discale și marginale de diferite sexe în același antodiu; **3.** Care prezintă heterogamie; **~ gametangiogamie** (v. gamet/o-, v. angio-, v. -gamie), s.f., anizogametangiogamie *; **~ gametange** (v. gamet/o-, v. -ange), s.m., gametange femel și mascul pe același tal, specific fungilor; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., copulație totală a doi gameți deosebiți ca formă, dimensiuni și sex; *sin.* anizogamie; **~ gamogonie** (v. gamo-, v. -gonie), s.f., copulație a gameților de sex diferit; **~ gen (eterogen)** (v. -gen$_1$), adj. **1.** De natură sau de origine diferită. **2.** Compus din elemente deosebite. **3.** (Despre un caracter) Care își are originea în afara organismului; **~ genetic** (v. -genetic), adj. (despre un organism) derivat din strămoși diferiți; **~ geneză (eterogeneză)** (v. -geneză), s.f. **1.** Proces de apariție a unor urmași neasemănători în cadrul aceleiași specii animale sau vegetale. **2.** Alternanță de generații. **3.** Heterogenie *. **4.** Teorie idealistă care consideră schimbările suferite de organisme ca fiind cu totul independente de mediul exterior; **~ genic** (v. -genic), adj. **1.** (Despre un poliploid) Care are alele diferite pe același locus. **2.** (Despre un gamet) Care are două alele ale aceleiași gene; **~ genie (eterogenie)** (v. -genie$_1$), s.f., anomalie organică; *sin.* heterogeneză **(3)**; **~ gnate (eterognate)** (v. -gnat), s.f.pl., echinide exociclice cu aparat masticator format din cinci piese inegale; **~ gonie** (v. -gonie), s.f. **1.** Formare a două sau trei tipuri de flori diferite din punctul de vedere al structurii androceului. **2.** Alternare între generații cu modalități diferite de reproducere sexuată. **3.** (La trematode și rotifere) Alternare a generației hermafrodite cu una sau mai multe generații partenogenetice; **~ id** (v. -id), adj. (despre organe vegetale) cu forme și mărimi diferite; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj., care distruge celulele vii; **~ liză (eteroliză)** (v. -liză), s.f., proces de dizolvare sau de distrugere a celulelor sub acțiunea unor agenți externi; **~ log** (v. -log), adj. **1.** Care provine din descendenți diferiți. **2.** Care este deosebit din punct de vedere morfologic. **3.** Care aparține unor specii diferite. **4.** (Despre seruri sau grefe) Care provine de la o altă specie; **~ mal** (v. -mal), adj. (despre frunze) îndreptat în toate direcțiile; **~ mer (eteromer)** (v. -mer), adj. **1.** Format din mai multe părți morfologice sau anatomice. **2.** Cu diviziuni inegale sau neuniforme. **3.** Cu un număr diferit de elemente în verticilul floral. **4.** (Despre gonidii) Dispus în straturi; **~ meric** (v. -meric), adj. (despre gene) care participă inegal la formarea unui caracter cantitativ; **~ mericarpie** (v. meri-, v. -carpie), s.f., heterocarpie între mericarpiile aceluiași fruct; **~ merie** (v. -merie), s.f. **1.** Influență reciprocă diferită a factorilor ereditari multipli. **2.** Inegalitate numerică sau neuniformitate a părților sau a segmentelor unor organe ale aceleiași specii; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., heteroplazie în care se produc devieri cantitative de la normal; **~ mezogamie** (v. mezo-, v. -gamie), s.f., prezența mai multor moduri de polenizare la aceeași specie; **~ mixie** (v. -mixie$_1$), s.f, reproducere sexuată la ciuperci prin unirea nucleelor cu origini diferite; **~ morf (eteromorf)** (v. -morf), adj. **1.** (Despre substanțe) Care prezintă două sau mai multe forme cristaline diferite. **2.** Diferit ca formă și dimensiuni. **3.** (Despre o colonie vegetală) Format din indivizi diferiți ca formă și funcție. **4.** (Despre cromozomi) Diferiți din punct de vedere morfologic. **5.** (Despre boli și malformații) Cu forme variate. **6.** (Despre frunze, antere) Cu forme diferite; **~ morfic** (v. -morfic), adj. (despre organe vegetale) cu forme diferite; **~ morfie** (v. -morfie), s.f. **1.** Conformație diferită a unor organe animale sau vegetale. **2.** Neasemănare în formă sau în poziție a celulelor. **3.** Stare a unei perechi sinaptice de cromozomi diferiți; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f. **1.** Diversitate morfogenetică. **2.** Regenerare a organului vegetal sub altă formă. **3.** Înlocuire a unei porțiuni dintr-un organ distrus; **~ nom (eteronom)** (v. -nom$_1$), adj., care se supune unor legi provenite din exte-

rior, străine fenomenului respectiv; **~ nomie (eteronomie)** (v. -nomie), s.f. **1.** Caracterul a ceea ce este heteronom. **2.** Principiu potrivit căruia voința subiectului nu are în sine rațiunea propriei acțiuni, ci o derivă din rațiuni externe; **~ pag** (v. -pag), s.m., făt teratologic dublu, caracterizat prin faptul că parazitul prezintă un cap și membre pelvine distincte și rudimentare; **~ petal** (v. -petal), adj., cu petale diferite; **~ picnoză** (v. -picnoză), s.f., fenomen caracteristic cromozomilor de sex, manifestat printr-o condensare în cursul etapelor timpurii ale gametogenezei; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., țesut vegetal format pe locuri neobișnuite; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de transplant chirurgical de la o specie la alta; **~ plazie** (v. -plazie), s.f. **1.** Proces de formare a unui țesut patologic în organism. **2.** Formare, pe calea diviziunii celulare, a unor celule sau țesuturi noi pe locurile vătămate, care sînt deosebite de cele normale; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., ordin de gasteropode marine, cu piciorul transformat în înotătoare; **~ polimeri** (v. poli-, v. -mer), s.m.pl., molecule polimerizate, compuse din unități structurale diferite; **~ ptere** (v. -pter), s.n.pl., hemiptere *; **~ rizie** (v. -rizie), s.f., prezența de rădăcini diferite, contractile sau de nutriție, la aceeași plantă; **~ schiză** (v. -schiză), s.f., fragmentare simultană a nucleului-mamă, rezultînd mai multe nuclee; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., strat al atmosferei situat deasupra homosferei, în care predomină gazele ușoare, dispuse neuniform; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., prezența de semințe diferite ca formă sau conținut la aceeași plantă; **~ spor** (v. -spor), adj., s.m. **1.** Adj. Care produce două tipuri de spori. **2.** S.m. Spor cu energide mascule și femele; **~ sporie** (v. -sporie), s.f., proces de producere a două tipuri, de spori: macrospori și microspori; **~ stazie** (v. -stazie), s.f., fenomen biologic care constă în stabilirea unor relații de dominanță între gene nealele; **~ stemonie** (v. -stemonie), s.f., prezența de stamine de lungimi și forme diferite la aceeași plantă; **~ stil** (v. -stil), adj. (despre flori) cu stile de lungimi diferite la aceeași plantă; **~ stilie (eterostilie)** (v. -stilie), s.f., prezența unor stile de lungimi diferite la florile unor plante care aparțin aceleiași specii; **~ stom** (v. -stom), adj., cu gură asimetrică; **~ tactic** (v. -tactic), adj. (despre inflorescențe) format în moduri diferite: racemos și botritic; **~ taxie** (v. -taxie), s.f. **1.** Dispoziție diferită sau anormală a unor organe sau părți dintr-un organism. **2.** Dereglare a proprietăților fizice ale unui organ anatomic; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament al unei boli cu mijloace și metode specifice alteia; **~ term** (v. -term), adj. (despre animale) care prezintă heterotermie; **~ termic** (v. -termic), adj. **1.** Referitor la stratul de apă din mări și oceane, situat pînă la adîncimea de 200 m, unde temperatura este variabilă. **2.** Care prezintă diferență de stratificație între diversele pături suprapuse ale apei marine sau oceanice; **~ termie** (v. -termie), s.f., fenomen care constă în pierderea sezonieră a capacității de încălzire, caracteristic animalelor care hibernează; **~ tip (eterotip)** (v. -tip), adj., s.m. **1.** Adj. Tipărit cu planșe ale căror caractere sînt mobile. **2.** S.m. Monstru dublu în care fătul parazit atîrnă de peretele ventral al celui autozit; **~ tipic** (v. -tipic), adj. **1.** (Despre plante) De alt tip, deosebit de cel obișnuit. **2.** Care este reprezentat de prima diviziune a meiozei, deosebită de mitoza tipică; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., monstruozitate constînd în atașarea individului accesoriu la peretele anterior al corpului individului principal; **~ tom** (v. -tom), adj. **1.** Cu inciziuni neregulate. **2.** Cu diviziuni sau verticile neuniforme; **~ tomie** (v. -tomie), s.f. **1.** Ramificație sau segmentare vegetală inegală. **2.** Dezvoltare inegală a elementelor învelișului floral; **~ top** (v. -top), adj. (despre plante) care crește în biotopuri diferite; **~ topic** (v. -topic), adj., care apare în alt loc decît în cel normal; **~ topie** (v. -topie), s.f., deplasare sau poziție anormală a unui organ anatomic; **~ trih** (v. -trih), adj. (despre organisme unicelulare) care prezintă cili sau flageli de diferite mărimi; **~ tristilie** (v. tri-, v. -stilie), s.f., prezența a stilelor de trei feluri la aceeași specie de plantă; **~ trof** (v. -trof), adj., s.m. și f. **1.** Adj., s.m. și f. (Organism) care utilizează în nutriție substanțe organice, nepuțînd efectua autonom sinteza lor din cele anorganice. **2.** Adj. Cu nutriție variată. **3.** Adj. Cu dezvoltare inegală a unor părți de organe din cauza nutriției neuniforme; **~ trofie (eterotrofie)** (v. -trofie), s.f., mod de hrănire a organismelor heterotrofe; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre ovul sau embrion) curbat în formă de potcoavă; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., strabism vizibil, în care ochiul se îndepărtează involuntar de axa vizuală; **~ xen** (v. -xen), adj. **1.** (Despre paraziți) Care în ciclul lui evolutiv se dezvoltă pe gazde diferite. **2.** (Despre uredinale) Cu ciclu vital succesiv pe diferite plante gazdă. **3.** Care prezintă anteridii și oogoane pe filamente deosebite; **~ zom (~ som)** (v. -zom), s.m., cromozom de sex; **~ zomie** (v. -zomie), s.f., prezență suplimentară sau absență a unuia sau a cîtorva cromozomi, într-o celulă sau într-un organism diploid.

HEX-, v. **HEXA-**. ☐ **~ acant** (v. -acant), adj., care are șase spini; **~ andru** (v. -andru), adj., cu șase stamine; **~ ant** (v. -ant), adj., care are șase flori; **~ aploid** (v. haplo-, v. -id), adj., care prezintă șase seturi haploide de cromozomi; **~ odă** (v. -odă), s.f., tub electronic cu șase electrozi; **~ odont** (v. -odont), adj., cu șase dinți.

HEXA- (EXA-) „șase, de șase ori". ◇ gr. *hexa* „șase" > fr. *hexa-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hexa-* și *exa-*. ☐ **~ ciclic** (v. -ciclic) adj., cu șase verticile florale; **~ dactil** (v. -dactil), adj., care are șase degete; **~ edru** (v. -edru), s.n., poliedru cu șase fețe; **~ fil** (v. -fil), adj., care are șase frunze sau foliole; **~ filetic** (v. -filetic), adj. (despre hibrizi), provenit din șase linii de descendență; **~ genic** (v. -genic), adj. (despre un poliploid) care are șase alele pe șase loci diferiți; **~ gin** (v. -gin), adj., cu șase pistile; *sin.* hexaginic; **~ gon (exagon)**.

(v. -gon₂), s.n., poligon cu şase laturi şi cu şase unghiuri; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., reunire a şase litere; **~ mer** (v. -mer), adj. (despre verticile florale) care prezintă şase diviziuni sau părţi; **~ metru (exametru)** (v. -metru₁), s.m., vers dactilic antic, format din şase picioare folosit în poezia epică; **~ petal** (v. -petal), adj., care are şase petale; **~ pod** (v. -pod), adj., s.n.pl. **1.** Adj. (Despre animale) Care are şase picioare. **2.** S.n.pl. Clasă de insecte cu şase picioare: **~ pter** (v. -pter), adj. (despre insecte) cu şase aripi; **~ silab** (v. -silab), adj., s.n. (vers) format din şase silabe: **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu şase seminţe; **~ stil** (v. -stil), s.n., edificiu cu şase coloane situate în faţă; **~ valent** (v. -valent), adj. (despre radicali sau elemente) care are valenţa şase.

-HEXIE, v. **-EXIE**.

HI-, v. **HIO-**. □ **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., dezvoltare incompletă a fantei palpebrale.

HIALO- „sticlă, corp vitros, transparent". ◇ gr. *hyalos* „piatră transparentă, sticlă" > fr. *hyalo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hialo-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe străvezii; **~ cist** (v. -cist), s.n., celulă hialină mare, moartă, fiind lipsită de clorofilă; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., înghiţire patologică de sticlă; **~ fan** (v. -fan), s.n., feldspat de potasiu şi bariu, transparent şi cu luciu sticlos, prezent în rocile magmatice; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de obiecte din sticlă; **~ graf** (v. -graf) s.n. **1.** Instrument pentru desenarea mecanică a perspectivei. **2.** Instrument de gravat sticla; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., arta gravării pe sticlă; **~ id** (v. -id), adj., care are transparenţa sticlei; **~ idă** (v. -id), s.f., zona periferică şi densă a corpului vitros; **~ mer** (v. -mer), s.n., porţiune din trombocit cu structură transparentă şi granulară; **~ mucoide** (v. muco-, v. -id), s.n.pl., substanţe din grupul mucinelor, prezente în umoarea vitroasă; din organismul animal **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., ectoplasmă*; **~ pter** (v. -pter), adj., cu aripi transparente; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu seminţe străvezii; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor transparent, caracteristic fungilor imperfecţi; **~ trih** (v. -trih), adj., cu fire de păr transparente; **~ zom (~ som)** (v. -zom), s.m., granulă incoloră din nucleu.

HIBERNO- „hibernat, hibernare". ◇ L. *hiberno*, *are* „a ierna" > fr. *hiberno-* > rom. *hiberno-*. □ **~ terapie** (v. -terapie), s.f., folosirea hibernaţiei artificiale în scop terapeutic.

HIBO- „curbat, adus". ◇ gr. *hybos* „cocoşat" > fr. *hybo-* > rom. *hibo-*. □ **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu seminţe curbate.

HIBRIDO- „hibrid, din specii diferite". ◇ l. *hybrida* „metis, hibrid" > fr. *hybrido-*, engl. *id.* > rom. *hibrido-*. □ **~ gamie** (v. -gamie), s.f., polenizare între flori din specii diferite.

HIDAT-, v. **HIDATO-**. □ **~ enterocel** (v. entero-, v cel₂), s.n., hernie intestinală complicată cu hidrocel; **~ odă** (v. odă), s.f., formaţie epidermică a frunzei, având funcţia de a elimina apa sub formă de picături.

HIDATO- „apă, apos, umezeală". ◇ gr. *hydor*, *hydatos* „apă" > fr. *hydato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hidato-*. □ **~ cor** (v. -cor), adj. (despre plante) care se răspîndeşte cu ajutorul curenţilor de apă; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care se dezvoltă în locuri umede şi care elimină apa sub formă de picături prin hidatode; **~ gen** (v. -gen₁), adj. (despre minerale), format din soluţii magmatice bogate în apă; *sin.* hidatogenic; **~ genic** (v. -genic), adj., hidratogen *; **~ morfie** (v. -morfie), s.f., hidromorfoză *.

HIDR-, v. **HIDRO-₁**. □ **~ agog** (v. -agog), adj., s.n. (purgativ) puternic; **~ artroză** (v. -artroză), s.f., acumulare patologică de lichid seros într-o cavitate articulară; **~ emeză** (v. -emeză), s.f., vomitare apoasă; **~ emie** (v. -emie), s.f., creştere anormală a cantităţii de plasmă sanguină; **~ encefalie** (v. -encefalie), s.f., lipsa sau dezvoltarea rudimentară congenitală a encefalului; **~ encefalocel** (v encefalo-, v. -cel₂), s.n., malformaţie congenitală caracterizată prin craniu bifid, encefalocel şi hidrocefalie internă a ventriculului inclus în hernie; **~ encefalocrinie** (v. encefalo-, v. -crinie), s.f., secreţie a unor hormoni hipofizari în lichidul cefalorahidian; **~ iatrie** (v. -iatrie), s.f., tratament medical bazat pe utilizarea apelor; **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., întindere patologică a globului ocular din cauza unei presiuni interioare prea puternice; **~ onim** (v. -onim), adj., s.n. (cuvînt) care denumeşte o apă; **~ onimie** (v. -onimie), s.f. **1.** Totalitatea numelor de ape dintr-o regiune. **2.** Studiul denumirilor de ape; **~ opic** (v. -opic), adj., s.m. şi f. (persoană) care prezintă o acumulare patologică de lichide în ţesuturi sau în cavităţile corpului; **~ urie** (v. -urie), s.f., creştere a elaborării şi eliminării de urină.

HIDRO-₁ „apă, lichid, fluid, ser, serozitate, apos, acvatic". ◇ gr. *hydor*, *hydatos* „apă" > fr. *hydro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hidro-*. □ **~ arheologie** (v. arheo-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază felul de viaţă şi cultura popoarelor vechi pe baza descoperirilor făcute prin săpături sub apă; **~ bie** (v. -bie), s.f., însuşire a organismelor de a trăi şi evolua într-un mediu acvatic; **~ biolog** (v. bio-, v. -log), s.m. şi f., specialist în hidrobiologie; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază procesele biologice animale şi vegetale din mediul acvatic; **~ bionte** (v. -biont), s.n.pl., organisme care cresc şi se dezvoltă în mediu acvatic; **~ blast** (v. -blast), s.n., lăstar acvatic; **~ carpie** (v. -carpie), s.f., proces de maturizare a fructelor sub apă; **~ carpotrop** (v. carpo-₁, v. -trop), adj., care prezintă mişcări de curbare pentru maturizarea fructelor sub apă; *sin.* hidrocarpotropic; **~ carpotropic** (v. carpo-₁, v. -tropic), adj., hidrocarpotrop *; **~ caul** (v. -caul), s.n., ax subţire chitinos, prezent la graptoliţii axonofori, care uneşte rabdozomii într-o colonie complexă; **~ cefal** (v. -cefal), adj. s.m. şi f. (persoană) care suferă de hidrocefalie; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., boală manifestată printr-o acumulare excesivă de lichid cefalorahidian în membranele creierului; **~ cel** (v. -cel₂), s.n., acumulare seroasă în tunica vaginală a testiculului; **~ cenoză** (v. -cenoză₂), s.f., evacuare apoasă a fecalelor; **~ centru** (v. -centru), s.n., regiune geografică bogată în ape şi în energie hidraulică; **~ chineziterapie (hidrokineziterapie)** (v. chinezi/o-, v. -terapie), s.f., tratament medical

cu ajutorul mișcărilor și exercițiilor în apă; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă vegetală de acumulare și de conducere a apei; **~ cleistogamie** (v. cleisto-, v. -gamie), s.f., cleistogamie datorită dezvoltării florilor în mediul subacvatic; **~ clinie** (v. -clinie), s.f., fenomen de curbare a tulpinii sau a frunzelor sub influența apei; **~ colecist** (v. cole-, v. -cist), s.n., dilatare a veziculei biliare prin acumulări de lichid seros; **~ coleretic** (v. col/o-₂, v. -eretic), adj., s.n. (medicament) care stimulează secreția biliară, mai ales pe seama apei; **~ core** (v. -cor), adj., s.f.pl. (plante) ale căror fructe sau semințe sînt adaptate la diseminare prin intermediul curenților de apă; **~ corie** (v. -corie₂), s.f., mod de răspîndire a plantelor hidrocore; **~ corm** (v. -corm), s.n., tulpină subacvatică sau plutitoare; **~ cratie** (v. -cratie), adj., relativ la mișcările suprafeței mărilor și oceanelor, provocate de schimbările volumului de apă; **~ criptofite** (v. cripto-, v. -fit), s.f.pl., plante cu organele vegetative scufundate complet în apă; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., procedeu de cultivare a plantelor în apă sau în soluții nutritive, renunțîndu-se la pămînt; **~ dinamic** (v. -dinamic), adj., referitor la legile mișcării lichidelor; **~ encefalocel** (v. encefalo-, v. -cel₂), s.n., hidrocefalie asociată cu hipersecreție ventriculară; **~ enterocel** (v. entero-, v. -cel₂), s.n., eneterocel complicat cu hidrocel; **~ enteromfal** (v. enter/o-, v. -omfal), s.n., hernie ombilicală complicată cu o aglomerare de serozități în sacul herniar; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate a plantelor față de apă; **~ fan** (v. -fan), s.n., substanță minerală ușoară și poroasă, constituind o varietate de opal; **~ filă** (v. -fil₂), s.f., frunză a hidrofitelor; **~ file** (v. -fil₁), adj., s.f.pl. **1.** Adj. Care are afinități pentru apă, care se imbibă ușor cu apă. **2.** S.f.pl. Plante la care polenizarea se face prin intermediul apei; **~ filie** (v. -filie₁), s.f. **1.** Proprietate a unei substanțe de a fi hidrofilă. **2.** Capacitate a țesuturilor organice de a absorbi apa. **3.** Caracteristică a plantelor hidrofile; **~ fită** (v. -fit), adj., s.f. (plantă) adaptată la viața acvatică; **~ fitologie** (v. fito-, v. -logie₁), s.f., studiul plantelor de apă; **~ fob** (v. -fob), adj., s.m. și f. **1.** Adj. (Despre substanțe) Care nu intră niciodată în combinație cu apa. **2.** Adj. (Despre plante) Care nu se poate dezvolta într-un mediu cu un grad ridicat de umezeală. **3.** Adj., s.m. și f. (Persoană) care suferă de hidrofobie; **~ fobie** (v. -fobie), s.f. **1.** Teamă patologică de apă. **2.** Proprietate a unei substanțe de a fi hidrofobă; **~ fon** (v. -fon), s.n., aparat pentru semnalizarea sub apă cu ajutorul sunetelor, format din microfoane acționate electromagnetic; **~ for** (v. -for), adj., s.n. **1.** Adj. (Despre țesuturi) Care înmagazinează sau care conduce apa. **2.** S.n. Instalație mecanică pentru împingerea apei din conducte la o anumită înălțime; **~ fug** (v. -fug), adj. (despre un material) care nu permite pătrunderea umidității sau a apei; **~ game** (v. -gam), adj., s.f.pl. (plante) la care florile se polenizează în apă sau la suprafața acesteia; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., fertilizare a plantelor sub apă sau deasupra acesteia; **~ gen** (v. -gen₁), s.n., element chimic gazos, incolor, inodor, insipid și inflamabil, obținut prin electroliza apei; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de îmbibare cu apă a rocii-mamă; **~ genoliză** (v. geno-₁, v. -liză), s.f., reacție simultană de hidrogenare și de rupere a unei catene de atomi de carbon; **~ geolog** (v. geo-, v. -log), s.m. și f., specialist în hidrogeologie; **~ geologie** (v. geo-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul distribuției și genezei apelor subterane; **~ grad** (v. -grad), s.n., unitate de măsură a nivelului apelor curgătoare, egală cu a zecea parte din amplitudinea maximă; **~ graf** (v. -graf), s.m. și n. **1.** S.m. Specialist în hidrografie. **2.** S.n. Grafic care indică variația nivelului sau debitului unui curs de apă, egală cu a zecea parte din amplitudinea maximă; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu studiul apelor de suprafață dintr-o regiune. **2.** Știință care se ocupă cu elaborarea hărților marine; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., grafic care indică variația nivelului sau debitului unui curs de apă într-o anumită unitate de timp; **~ hemartroză** (v. hem/o-, v. -artroză), s.f., revărsare de lichid serohematic în cavitatea articulară; **~ hematoree** (v. hemato-, v. -ree), s.f., pierdere seroasă sau serohematică; **~ hemie** (v. -hemie), s.f., infiltrare a țesutului conjunctiv cu lichide și reducere a depozitului adipos subcutanat; **~ izobată** (v. izo-, v. -bat₁), s.f., curbă care unește punctele de pe suprafața unui teren în dreptul cărora adîncimea nivelului hidrostatic este constantă între două adîncimi convenționale; **~ izodinamă** (v. izo-, v. -dinam), s.f., curbă reprezentînd grafic suprafața de depresiune creată într-un strat acvifer sub acțiunea și în timpul drenării acestuia; **~ izohipsă** (v. izo-, v. -hipsă), s.f., linie care unește punctele de pe un teritoriu avînd aceeași înălțime a nivelului apei freatice; **~ izopiezǎ** (v. izo-, v. -piezǎ), s.f., linie care unește punctele cu același nivel hidrostatic la stratele acvifere cu nivel ascendent; **~ izotermă** (v. izo-, v. -term), s.f., linie care unește punctele cu aceeași temperatură a apei din rocile acvifere respective; **~ lacolit** (v. laco-, v. -lit₁), s.n., formă pozitivă de relief cu aspect circular din zonele subpolare, avînd în substrat o lentilă de gheață acoperită cu un material mineral; **~ lit** (v. -lit₁) s.n., hidrură de calciu; **~ liză** (v. -liză), s.f. **1.** Proces de descompunere a unor compuși prin acțiunea apei. **2.** Reacție chimică între un compus organic și apă, care se produce în prezența unui catalizator; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în hidrologie; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază proprietățile fizice, chimice și mecanice ale apelor de la suprafața scoarței terestre; **~ manie** (v. -manie), s.f., tendință patologică de a se arunca în apă; **~ megaterm** (v. mega-, v. -term), adj. (despre plante) care reclamă multă apă și căldură; **~ meningocel** (v. meningo-, v. -cel₂), s.n., hernie în afara cutiei craniene a membranelor creierului, împinse de lichidul cefalorahidian; **~ metalurgie** (v. metal/o-, v. -urgie), s.f., disciplină care se ocupă cu extragerea metalelor din minereuri cu ajutorul soluțiilor apoase; **~ meteorologie** (v. meteoro-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază circulația apei în atmosferă; **~ metrie₁** (v. -metrie₁), s.f.,

disciplină care studiază metodele tehnice pentru determinarea debitului unui curs de apă sau al unei conducte; **~ metrie₂** (v. -metrie₂), s.f., acumulare de lichid seros în cavitatea uterină; **~ metru₁** (v. -metru₁) s.n. **1.** Aparat pentru măsurarea densității și a vitezei de curgere a lichidelor. **2.** Manometru metalic cu care se măsoară nivelul unui curs de apă; **~ metru₂** (v. -metru₂), s.n., colecție de serozități în uter; **~ microencefalie** (v. micro-, v. -encefalie), s.f., asociere de microcefalie cu hidrocefalie internă; **~ mielie** (v. -mielie), s.f., afecțiune caracterizată prin dilatarea segmentară a canalului ependimar; **~ mielocel** (v. mielo-, v. -cel₂), s.n., mielocistocel *; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre teren) ale cărui caractere se datoresc prezenței temporare sau permanente a apei; **~ morfic** (v. -morfic), adj. (despre organe vegetale) adaptat la viața subacvatică; **~ morfie** (v. -morfie), s.f., hidromorfoză *; **~ morfologie** (v. morfo-, v. -logie₁), s.f., ramură a hidrologiei care studiază formele și geneza albiilor apelor curgătoare sau stătătoare; **~ morfometrie** (v. morfo-, v. -metrie₁), s.f., ramură a hidrografiei care se ocupă cu determinarea mărimilor care caracterizează dimensiunile și forma albiilor apelor; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., totalitatea modificărilor structurale ale organelor plantelor acvatice; *sin.* hidatomorfie, hidromorfie; **~ nastie** (v. -nastie), s.f., mișcare de curbare, de închidere sau de deschidere a florilor, frunzelor etc., ca răspuns la variația umidității aerului sau a solului; **~ pat** (v. -pat), adj., care tratează bolile prin hidroterapie; **~ patie** (v. -patie), s.f. hidroterapie *; **~ pexie** (v. -pexie), s.f. **1.** Fixare a apei în țesuturile organismului. **2.** Însușire pe care o prezintă unele corpuri sau substanțe de a fixa apa; **~ planctofite** (v. plancto-, v. -fit), s.f., totalitatea vegetalelor planctonice din ape; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., constituent lichid al protoplasmei; **~ plast** (v. -plast), s.n., formațiune în formă de vacuolă în care se produc granule de aleuronă; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., trecere a apei din plasma sanguină în spațiile interstițiale ale organismului; **~ rahiocenteză** (v. rahio-, v. -centeză), s.f., puncție chirurgicală și eliminare a unei cantități de lichid în caz de hidropizie a canalului rahidian; **~ ree** (v. -ree), s.f., scurgere cronică a unui lichid apos dintr-o mucoasă inflamată; **~ sarcocel** (v. sarco-, v. -cel₂), s.n., sarcocel complicat cu hidrocel vaginal; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., înveliș de apă al globului terestru; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor diseminat prin intermediul apei; **~ static** (v. -static), adj., referitor la echilibrul fluidelor; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., mișcare a plasmodiului unor mixomicete sub influența uscăciunii în direcția substratului mai umed sau invers; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., fiecare dintre căsuțele chitinoase în care sînt adăpostiți polipii hidrozoarelor; **~ tehnic** (v. -tehnic), adj., referitor la studiul folosirii energiei hidraulice; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., folosirea terapeutică a apei la diverse temperaturi, sub formă de băi, aburi, dușuri etc.; *sin.* hidropatie; **~ termoterapie** (v. termo-, v. -terapie) s.f. utilizare terapeutică a apelor termale; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., procedeu de realizare a fotografiilor în culori, cu ajutorul unor coloranți solubili în apă; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., procedeu de disecție, constînd în injectarea arterelor cu apă sub presiune; **~ trofie** (v. -trofie), s.f., dezvoltare inegală a unor părți de organe vegetale datorită diferenței de umiditate; **~ trop** (v. -trop), adj., referitor la procedeul de fierbere a materiilor prime vegetale, în vederea obținerii de produse fibroase; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., fenomen prin care se mărește solubilitatea în apă a combinațiilor greu solubile, organice sau anorganice; **~ zoare** (v. -zoar), s.n.pl., clasă de celenterate dulcicole și marine, coloniale sau solitare, cuprinzînd hidrele și meduzele; **~ zoni (~ som)** (**~ som**) (v. -zom), s.m., totalitate a hidrotecilor care constituie o colonie fixată de hidrozoare.

HIDRO-₂ „sudoare, sudorație". ◇ gr. *hidros* „sudoare, transpirație" > fr. *hidro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hidro-*. ☐ **~ pedeză** (v. -pedeză), s.f., sudorație excesivă; *sin.* hidroree₂; **~ poieză (~ poeză)** (v. -poieză), s.f., proces de producere a sudorației; **~ ree₂** (v. -ree), s.f., hidropedeză *.

HIDROTI- „apă, lichid". ◇ gr. *hydrotes* „fluiditate, curgere" > fr. *hydroti-* > rom. *hidroti-*. ☐ **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., măsurare a durității unei ape; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., aparat care servește la măsurarea durității unei ape.

-HIDROZĂ „sudoare, sudorație". ◇ gr. *hidros* „sudoare" > fr. *-hidrose*, germ. *id.* > rom. *-hidroză*.

-HIDRU „apă, umiditate". ◇ gr. *hydor* „apă" > fr. *-hydre*, engl. *-hydrous* > rom. *-hidru*.

HIER-, v. **HIERO-**. ☐ **~ algie** (v. -algie), s.f., sacralgie *.

HIERO- (IERO-) „sfînt, sacru". ◇ gr. *hieros* „sacru" > fr. *hiéro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hiero-* și *iero-*. ☐ **~ crație** (v. -crație), s.f., tip de organizare și conducere a societății primitive și apoi feudale, în funcție de obiectivele spirituale ale unei religii dominante; **~ dul** (v. -dul), s.m. și f., sclav care se afla în serviciul unui templu grecesc; **~ fanie** (v. -fanie), s.f., relevarea unei entități sacre de ordin cultural în istoria spirituală a unei comunități etnice; **~ fant** (v. -fant), s.m., preot care prezida misterele de la Eleusis și care îi inițiа pe neofiți; **~ glifă** (v. -glifă), s.f. **1.** Semn din scrierea vechilor egipteni, cu o valoare figurativă sau ideografică. **2.** S.f. pl. Urme proeminente, alungite sau ramificate, întîlnite pe stratele geologice; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere comparativă a religiilor; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., caracter sau simbol sacru.

-HIETĂ „ploaie, precipitații". ◇ gr. *hyetos* „ploaie" > fr. *-hyète*, germ. *id.*, engl. *-hyet* > rom. *-hietă*.

HIETO- „ploaie, precipitații". ◇ gr. *hyetos* „ploaie" > fr. *hyéto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hieto-*. ☐ **~ graf** (v. -graf), s.n., diagramă reprezentînd cantitatea de precipitații căzute într-o anumită regiune, în funcție de timp; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., ramură a meteorologiei care tratează despre ploaie; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., studiul precipitațiilor.

HIF-, v. **HIFO-**. □ **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut vegetal format din hife pisloase.

HIFALMIRO- „ape salmastre, sărate". ◇ gr. *hyphalmyros* „puțin sărat" > fr. *hyphalmyro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hifalmiro-*. □ **~ bionte** (v. -biont), s.n.pl., organisme adaptate la apele salmastre.

HIFO- „miceliu, filament". ◇ gr. *hyphe* „pislă, țesut" > fr. *hypho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hifo-*. □ **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., clasă de ciuperci mucedinee: **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., îngroșări formate la vîrful hifelor unor ciuperci parazite, servind pentru fixarea lor pe țesutul exterior al plantelor; **~ podiu** (v. -podiu), s.n., apendice capital al miceliului care poartă peritecii; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., zonă din imediata apropiere a miceliului în care trăiesc bacterii sau ciuperci simbiotice sau parazite; **~ stromă** (v. -stromă), s.f., totalitate a hifelor unei ciuperci, purtînd sau nu organe de fructificație; *sin.* miceliu.

-HIGRIC „umed, de umezeală". ◇ gr. *hygros* „umed" > fr. *hygrique*, engl. *-hygric*, germ. *-hygrisch* > rom. *-higric*.

HIGRO- „lichid, umezeală, umed". ◇ gr. *hygros* „umed" > fr. *hygro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *higro-*. □ **~ bionte** (v. -biont), s.n.pl., plante acvatice sau care cresc în stațiunile ecologice umede; **~ cazie** (**~ chasie**, **~ chazie**) (v. -cacie), s.f., fenomen de punere în libertate a semințelor sau sporilor plantelor în perioada de umiditate excesivă; **~ file** (v. -fil$_1$), adj., s.f.pl., (plante) care se dezvoltă în condiții de umiditate excesivă; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., afinitate a plantelor pentru locurile umede; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în regiunile cu umiditate ridicată; **~ fob** (v. -fob), adj. (despre plante) care evită umiditatea abundentă; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., repulsie patologică manifestată față de lichide; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru înregistrarea continuă a umidității aerului atmosferic; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă reprezentînd variația umidității aerului; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul umidității atmosferice; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care studiază metodele și aparatele folosite pentru determinarea umidității aerului atmosferic; *sin.* higroscopie; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea umidității aerului atmosferic; *sin.* umidometru (2); **~ morfie** (v. -morfie), s.f., totalitate a caracterelor structurale speciale la plantele higrofiie; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., parte fluidă a citoplasmei; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument folosit pentru studierea variației umidității aerului atmosferic; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., higrometrie*; **~ scatofil** (v. scato-, v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care crește pe locuri umede și întunecoase; **~ stat** (v. -stat), s.n., aparat pentru menținerea umidității relative a aerului dintr-o încăpere, dintr-o instalație etc.

-HIGRU „umed, umezeală". ◇ gr. *hygros* „umed" > L sav. *-hygrus*, engl. *hygrous* > rom. *-higru*.

HILI- „hil, cicatrice vegetală". ◇ L *hilum* „firicel" > fr. *hili-*, engl. *id.* > rom. *hili-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre semințe) prevăzut cu hil sau cu cicatrice; **~ form** (v. -form), adj., în formă de hil sau de cicatrice.

HILO- „lemn, materie, substanță". ◇ gr. *hyle* „pădure, materie, substanță" > fr. *hylo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hilo-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., ramură a biologiei care se ocupă cu biodegradarea materialelor organice și anorganice sub acțiunea microorganismelor; **~ fag** (v. -fag), adj. **1.** (Despre insecte) Care roade lemnul. **2.** (Despre ciuperci) Care se hrănește cu țesut lemnos; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care crește în pădure; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., hilodofite*; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., fuzionare a nucleului sexual cu unul vegetativ **~ gnozie** (v. -gnozie), s.f., posibilitate de a recunoaște materialul din care este constituit un obiect numai prin explorarea tactilă, fără participare vizuală.

HILODO- „pădure". ◇ gr. *hylodes* „acoperit de pădure" > fr. *hylodo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hilodo-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în pădurile cu sol uscat; *sin.* hilofite.

HIMANTO- „curea". ◇ gr. *himas*, *himantos* „bici, curea, chingă" > fr. *himanto-*, engl. *id.* > rom. *himanto-*. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze în formă de curea; **~ id** (v. -id), adj., asemănător unei curele.

HIMEN-, v. **HIMENO-**. □ **~ andru** (v. -andru), adj. (despre flori) cu stamine membranoase sau coriacee.

HIMENI- „himeniu vegetal". ◇ L tz. *hymen* „pieliță, himen" > fr. *hyméni-*, engl. *id.* > rom. *himeni-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care are himeniu vegetal.

HIMENO- „membrană, himeniu, pieliță, membranos, coriaceu". ◇ gr. *hymen*, *aios* „piele, membrană" > fr. *hyméno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *himeno-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe coriacee; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze membranoase; **~ for** (v. -for), s.n. și s.f.pl. **1.** S.n. Strat pe care se formează himeniul. **2.** S.f.pl. Ciuperci care prezintă un strat himenial evident și diferențiat; **~ id** (v. -id), adj., (despre frunze) de forma și consistența unei membrane subțiri; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul membranelor organice; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., ordin de ciuperci din clasa holobazidiomicetelor, cu picior și pălărie, care prezintă himeniul descoperit, provocînd putrezirea lemnului; **~ ptere** (v. -pter), s.n.pl., ordin de insecte cu două perechi de aripi membranoase, cu metamorfoză completă, femela avînd în vîrful abdomenului un ac cu venin; **~ pterologie** (v. ptero-, v. -logie$_1$), s.f., ramură a entomologiei care studiază himenopterele; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., refacere chirurgicală a membranei himenale; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., disecție a membranelor.

HIMNO-, v. **IMNO-**.

HIO- „potcoavă". ◇ gr. *hys* „litera ipsilon, Ψ" > fr. *hyo-*, engl. *id.* > rom. *hio*. □ **~ id** (v. -id), adj., s.n. (os) în formă de potcoavă, situat între baza limbii și laringe; **~ vertebrotomie** (v. vertebro-, v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a pungilor guturale la cabaline, în scopul evacuării colecțiilor purulente.

HIP-, v. **HIPO-**. □ **~antropie** (v. -antropie), s.f., monomanie în care bolnavul se crede transformat în cal; **~iatrie** (v. -iatrie), s.f. **1.** Studiul bolilor cabaline. **2.** Arta de a îngriji caii: **~iatru** (v. -iatru), s.m. specialist în hipiatrie; **~urie** (v. -urie), s.f., prezența anormală a acidului hipuric în urină.

HIPERBOLO- „hiperbolă". ◇ gr. *hyperbole* „hiperbolă" > fr. *hyperbolo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *hiperbolo-*. □ **~graf** (v. -graf), s.n., aparat care permite trasarea hiperbolei în mișcări continue: **~id** (v. -id), s.m., suprafață rezultată din revoluția unei hiperbole în jurul uneia dintre axele sale.

HIPN-, v. **HIPNO-**. □ **~agog** (v. -agog), s.n., medicament cu ajutorul căruia se realizează starea de somn fiziologic: **~algie** (v. -algie), s.f., durere care se manifestă numai în timpul somnului: **~estezie** (v. -estezie), s.f., tendință anormală către somn: **~urie** (v. -urie), s.f., micțiune care întrerupe somnul.

HIPNO- „somn, somnolență, narcotic, soporific". ◇ gr. *hypnos* „somn, odihnă" > fr. *hypno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hipno-*. □ **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de somn; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., s.n. (substanță) care provoacă somnul; **~id** (v. -id), adj., asemănător cu somnul: **~lepsie** (v. -lepsie), s.f., stare de somnolență incidentală, întîlnită în sindromul narcoleptic; **~narcoză** (v. -narcoză), s.f., stare narcotică obținută prin hipnoză profundă; **~patie** (v. -patie), s.f., maladie microbiană care se manifestă printr-un somn greu și prelungit; **~spor** (v. -spor), s.m., spor în stare de repaus, prezent la cianoficee: **~sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m. sporange cu spori de conservare; **~terapie** (v. -terapie), s.f., metode de tratament prin hipnoză.

HIPO- „cal, cabaline". ◇ gr. *hippos* „cal" > fr. *hippo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hipo-*. □ **~camp** s.m. **1.** Animal fabulos cu corp de cal, cu două picioare și terminat printr-o coadă de pește, care trăgea carul lui Neptun. **2.** Pește teleostean marin, lipsit de înotătoarea caudală, avînd capul asemănător cu al calului. **3.** Circumvoluție internă a encefalului, situată în planșeul inferior al ventriculului lateral; *sin.* cornul lui Amon; **~drom** (v. -drom), s.n., teren amenajat pentru desfășurarea concursurilor hipice; **~fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu carne de cal; **~fagie** (v. -fagie), s.f., întrebuințare a cărnii de cal în alimentație; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de cai; **~id** (v. -id), adj., asemănător calului; **~log** (v. -log) s.m. și f., specialist în hipologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază anatomia și fiziologia calului; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu clasificarea cailor după anumite măsurători; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat utilizat la măsurarea diferitelor dimensiuni corporale ale cailor; **~mobil** (v. -mobil), adj., pus în mișcare de cai; **~patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază bolile și defectele calului; **~tehnie** (v. -tehnie), s.f., disciplină care tratează despre creșterea și exploatarea calului; **~tomie** (v. -tomie), s.f., disecție a calului.

HIPOGEO- „sub pămînt, subteran". ◇ gr. *hypogeion* „subteran" > fr. *hypogéo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hipogeo-*. □ **~carpie** (v. -carpie), s.f., maturizare subterană a fructelor și a semințelor.

-HIPSĂ „înălțime, altitudine". ◇ gr. *hypsos* „înălțime" > fr. *-hypse*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-hipsă*.

HIPSI- (IPSI-) „înalt, ridicat". ◇ gr. *hypsi* „ridicat, înalt" > fr. *hypsi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hipsi-* și *ipsi-*. □ **~brahicefalie** (v. brahi-$_1$, v. -cefalie), s.f., cutie craniană înaltă și mare; **~cefal** (v. -cefal), adj., s.m., hipsocefal*; **~cefalie** (v. -cefalie), s.f., hipsocefalie*; **~stafilie** (v. -stafilie), s.f., arc palatal înalt și strîmt.

HIPSO- (IPSO-) „înălțime, altitudine". ◇ gr. *hypsos* „loc înalt, înălțime" > fr. *hypso-*, ger. *id.*, engl. *id.* > rom. *hipso-* și *ipso-*. □ **~cefal** (v. -cefal), adj., s.m. (persoană) care prezintă hipsocefalie; *sin.* hipsicefal; **~cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformație congenitală a cutiei craniene, constînd în alungirea acesteia; *sin.* hipsicefalie; **~crom (ipsocrom)** (v. -crom), adj., care prezintă hipsocromie: **~cromie** (v. -cromie), s.f., fenomen de deschidere a culorii ca rezultat al modificării structurii unei substanțe prin introducerea unui substituent în moleculele corpului colorat: **~filă** (v. -filă$_2$), s.f., frunză metamorfozată din regiunea terminală a florii sau a inflorescenței, fiind adaptată la funcțiile de reproducere: **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de locuri înalte: **~graf** (v. -graf), s.n., hipsometru înregistrator; **~grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Ramură a geomorfologiei care se ocupă cu descrierea reliefului după altitudine. **2.** Totalitate a formelor de relief dintr-o regiune, analizate după altitudine; **~gramă (ipsogramă)** (v. -gramă), s.f., diagramă care reprezintă variația nivelelor de tensiune, intensitate și de putere de-a lungul unui sistem de transmisie electrică; **~metrie (ipsometrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Ramură a geodeziei care se ocupă cu măsurarea înălțimilor. **2.** Totalitatea elementelor care redau pe o hartă altitudinea reliefului; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument care indică înălțimea unui loc prin determinarea temperaturii de fierbere a apei. **2.** Instrument ecologic utilizat în măsurarea cantității de precipitații căzute într-o regiune geografică; **~terapie** (v. -terapie), s.f., folosire terapeutică a climatului de altitudine.

HIRUDINI- „lipitoare". ◇ L *hirudo, inis* „lipitoare" > fr. *hirudini-*, engl. *id.* > rom. *hirudini-*. □ **~cultură** (v. -cultură), s.f., creștere a lipitorilor pentru necesități medicale.

HISTER-, v. **HISTERO-$_1$**. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere uterină; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a uterului.

HISTEREZI- (ISTEREZI-) „întîrziere, isterezã", ◇ gr. *hysterezis* „lipsă, pierdere" > fr. *hystérési-* > rom. *histerezi-* și *isterezi-*. □ **~graf** (v. -graf), s.n., aparat care servește la trasarea ciclurilor de isterezã; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea cuplului de isterezã.

HISTERO-$_1$ (ISTERO-$_1$) „uter, matrice". ◇ gr. *hystera* „uter, matrice" > fr. *hystéro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *histero-* și *istero-*. □ **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a uterului; **~cervicotomie** (v. cervico-, v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală

a colului uterin pe cale vaginală, în sens longitudinal; ~ **cistopexie** (v. cisto-, v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de fixare a uterului și a vezicii la peretele abdominal anterior; ~ **colpectomie** (v. colpo-, v. -ectomie), s.f., operație de excizie pe cale abdominală sau vaginală a uterului împreună cu o porțiune din vagin; ~ **for** (v. -for), s.n., pesar cu tijă, susținut de o centură, folosit pentru reducerea prolapsului total la femeie; ~ **grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a cavității uterine, cu ajutorul unei substanțe de contrast; ~ **id (isteroid)** (v. -id), adj., asemănător cu isteria; ~ **ligamentopexie** (v. ligamento-, v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a uterului la peretele abdominal anterior; ~ **lit** (v. -lit$_1$), s.n., calcul uterin; ~ **logie** (v. -logie$_1$) s.f., disciplină care tratează despre afecțiunile uterine; ~ **malacie** (v. -malacie), s.f., ramolisment al uterului; ~ **metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a dimensiunilor uterului prin cateterism uterin; ~ **metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument folosit pentru sondarea, măsurarea sau redresarea uterului; ~ **patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile uterului; ~ **pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a uterului; ~ **plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie uterină; ~ **ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere a uterului; ~ **rafie** (v. -rafie), s.f., operație medicală de suturare a uterului; ~ **ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie uterină; ~ **rexie** (v. -rexie), s.f., ruptură a uterului; ~ **salpingografie** (v. salpingo-, v. -grafie), s.f., explorare radiologică a uterului și a trompelor uterine; ~ **scop** (v. -scop), s.n., instrument medical utilizat în histeroscopie; ~ **scopie** (v. -scopie), s.f., metodă de examinare a cavității uterine cu ajutorul histeroscopului; ~ **stomatotom** (v. stomato-, v. -tom), s.n., instrument chirurgical folosit în operațiile plastice pe colul uterin; ~ **stomatotomie** (v. stomato-, v. -tomie), s.f., operație de chirurgie plastică pe colul uterin, efectuată pentru lărgirea orificiului său extern; ~ **teciu** (v. -teciu), s.n., periteciu eliptic cu ostiolul în formă de crăpătură; ~ **tomie** (v. -tomie), s.f., deschidere a uterului pentru extragerea fătului în cazul unei nașteri anormale.

HISTERO-$_2$ (ISTERO-$_2$) „tîrziu, ulterior, inversare". ◇ gr. *hysteros* „următor, ultim" > fr. *hystéro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *histero-* și *istero-*. □ ~ **croic** (v. -croic), adj. (despre ciuperci) slab decolorat de la bază spre vîrf, la o vîrstă mai înaintată; ~ **gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre frunze) dezvoltat mai tîrziu, după înflorire; *sin.* histerogenic; ~ **genic** (v. -genic), adj., histerogen*; ~ **logie (isterologie)** (v. -logie$_1$), s.f., figură de stil constînd în răsturnarea ordinii cronologice sau logice între fenomene, anticipîndu-se ceea ce ar trebui să urmeze; *sin.* histeron proteron.

HISTIO- „țesut organic, tisular". ◇ gr. *histion* „pînză, țesut, velă" > fr. *histio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *histio-*. □ ~ **blast** (v. -blast), s.n., celulă reticulohistiocitară foarte tînără; ~ **cit** (v. -cit), s.n., celulă macrofagă, mobilă și stelată, aparținînd țesutului conjunctiv.

HISTO- „celulă, țesut organic". ◇ gr. *histos* „țesut, țesătură" > fr. *histo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *histo-*. □ ~ **autoradiografie** (v. auto-, v. radio-, v. -grafie), s.f., metodă pentru studiul distribuției topografice a unui radioizotop sau a unei substanțe marcate la nivelul celulei; *sin.* autohistoradiografie, historadiografie, radiohistografie; ~ **fiziologie** (v. fizio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază funcțiile celulei și ale țesuturilor organice; ~ **gen** (v. -gen$_1$), adj., s.n. **1.** Adj. Care dă naștere la noi țesuturi. **2.** S.n. Unul dintre straturile de celule meristematice de la vîrful organelor vegetative. **3.** S.n. Grup de celule meristematice generatoare de țesuturi; ~ **genetic** (v. -genetic), adj. (despre plasmă) care formează țesuturi; ~ **geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare și dezvoltare a țesuturilor vegetale și animale; *sin.* histogenie; ~ **genie** (v. -genie$_1$), s.f., histogeneză*; ~ **grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a țesuturilor organice; ~ **gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică a unei distribuții statistice prin dreptunghiuri, astfel ca înălțimea fiecărui dreptunghi să fie proporțională cu mărimile pe care le reprezintă; ~ **id** (v. -id), adj., asemănător cu un țesut organic; ~ **litic** (v. -litic$_2$), adj. (despre enzime) care produce histoliza; ~ **liză** (v. -liză), s.f., proces de distrugere a țesuturilor organice vii; ~ **log** (v. -log), s.m. și f., specialist în histologie; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază țesuturile organice; ~ **metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., totalitatea metodelor și procedeelor de măsurare a țesuturilor organice; ~ **nomie** (v. -nomie), s.f., studiul legilor de dezvoltare și de organizare a țesuturilor organice; ~ **patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care tratează despre patologia țesuturilor; ~ **plasmă** (v. -plasmă), s.f., ciupercă imperfectă din clasa adelomicetelor; ~ **radiografie** (v. radio-, v. -grafie), s.f., histoautoradiografie*; ~ **spectroscopie** (v. spectro-, v. -scopie), s.f., apreciere cantitativă a elementelor histologice foarte mici cu ajutorul spectroscopului; ~ **terapie** (v. -terapie), s.f., tratament medical bazat pe extracte tisulare; ~ **tom** (v. -tom), s.n., instrument utilizat pentru disecția țesuturilor; ~ **tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unui țesut organic; ~ **trof** (v. -trof), adj., care furnizează substanțe nutritive folosite în gestație; ~ **trop** (v. -trop), adj., care prezintă afinitate pentru celule și țesuturi organice.

HISTORIO-, v. **ISTORIO-**. □ ~ **gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă statistică reprezentînd evoluția în timp a unui fenomen; *sin.* cronogramă (2).

HODO- (ODO-) „drum, circuit". ◇ gr. *hodos* „cale, drum" > fr. *odo-* și *hodo-*, it. *odo-*, germ. *hodo-*, engl. *id.* > rom. *hodo-* și *odo-*. □ ~ **graf (odograf)** (v. -graf), s.n. **1.** Curbă plană sau în spațiu, loc geometric al extremității vectorilor, care reprezintă valorile unei funcții vectoriale. **2.** S.n. Traseu al unui drum. **3.** S.n. Aparat pentru studiul cutremurelor; ~ **grafie (odografie)** (v. -grafie), s.f., descriere a drumurilor dintr-o anumită regiune; ~ **metrie (odometrie)** (v. -metrie$_1$), s.f., arta măsurării distanțelor parcurse pe jos; ~ **metru (odometru)** (v. -metru$_1$), s.n., aparat care servește la măsurarea unui drum parcurs.

HOL-, v. **HOLO-**. □ ~ **eurihalin** (v. euri-, v. -halin), adj. (despre organisme) care poate viețui atît în ape dulci, cît și în cele sărate.

HOLO- (OLO-) „întreg, integral, total". ◇ gr. *holos* „întreg, tot" > fr. *holo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *holo-* și *olo-*. □ **~ bazidiomicete** (v. bazidio-, v. -micete), s.f.pl., subclasă de ciuperci superioare, care cuprinde specii cu bazidia întreagă, nesegmentată și cu corpurile de fructificație bine diferențiate; **~ biotic** (v. -biotic), adj. (despre pești) care migrează în același mediu marin, sau dulcicol; **~ bioză** (v. -bioză), s.f., variantă a holismului care susține că evoluția este produsă mai ales prin concentrarea și asocierea progresivă a organismelor simbionte într-un întreg, creator al noului în evoluție; **~ blastic** (v. -blastic), adj. **1.** Care se divide complet în celule în timpul clivajului. **2.** (Despre spori) Care participă integral la formarea celulelor; **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct întreg, nedespicat; **~ caust** (v. -caust), s.n., sacrificiu practicat în antichitate de unele popoare, care consta în arderea integrală a animalului pe altar; **~ cefal (olocefal)** (v. -cefal), s.m. **1.** S.m. Monstru prezentînd deficiențe somatice, dar avînd capul complet dezvoltat. **2.** S.m.pl. Grup de pești marini cartilaginoși, avînd maxilarul superior sudat la baza craniului; **~ cen (olocen)** (v. -cen₁), s.n., adj. **1.** S.n. Ultima epocă (serie) a perioadei cuaternare care se continuă și astăzi, caracterizată prin desăvîrșirea treptată a tipurilor umane și prin apariția culturilor materiale. **2.** Adj. Care aparține acestei epoci (serii); **~ cenoză** (v. -cenoză₁), s.f., comunitate de organisme considerată în ansamblul ei geobotanic; **~ centric** (v. -centric), adj. (despre cromozomi) cu centromerul difuz pe întreaga lungime; **~ ciclic (260ciclic)** (v. -ciclic), adj. **1.** Care formează un cerc complet. **2.** Care înconjoară complet un organ vegetal. **3.** (Despre plante) Persistent în tot cursul anului, avînd frunze de înlocuire; **~ cren** (v. -cren), adj. (despre izvoare) la care apa mustește din pămînt, formînd mlaștini cu vegetație și faună sărace; **~ crin** (v. -crin), adj. **1.** (Despre glande) Cu secreție totală. **2.** Care împreună cu celula secretoare formează elementele componente ale secreției glandulare; **~ cronic (olocronic)** (v. -cronic), adj., referitor la toată desfășurarea în timp a unui fenomen; **~ dentografie** (v. dento-, v. -grafie), s.f., fotografiere tridimensională a cavității bucale; **~ dibioză** (v. di-, v. -bioză), s.f., transplant vegetal la care hipobiotul nefoliat posedă aparat de absorbție, iar epibiotul, aparat de asimilație; **~ edric (oloedric)** (v. -edric), s.f., calitate a unui sistem cristalin de a prezenta simetrie maximă; **~ endobiotic** (v. endo-, v. -biotic), adj. (despre ciuperci) care trăiește toată viața în interiorul unui alt organism; **~ endozoare** (v. endo-, v. -zoar), s.n.pl., organisme (ciuperci, bacterii) care trăiesc în corpul animalelor-gazdă; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante autotrofe a căror viață nu este dependentă de a altor organisme; **~ frastic** (v. -frastic), adj. (despre limbi) în care o gîndire, o frază se exprimă printr-un singur cuvînt; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** Condiție de a avea gameți morfologic similari celulelor somatice. **2.** Macrogamie cu participarea întregului aparat vegetativ, rezultînd nemijlocit o celulă nediferențiată cu rol de gamet; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., ansamblul proceselor de ontogenie și filogenie, prin care se exprimă continuitatea vieții; *sin.* hologenie; **~ genie** (v. -genie₁), s.f., hologeneză*; **~ genotip** (v. geno-₁, v. -tip), s.n., specie vegetală sau animală care a stat la baza creării unui gen nou; **~ gimnocarp** (v. gimno-, v. -carp), adj., cu fructe sau fructificații complet nude, neacoperite; *sin.* hologimnocarpic; **~ gin** (v. -gin), adj., cu caractere care se transmit numai pe linie femelă; *sin.* hologinic; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu de luat imagini în relief prin utilizarea razei unui laser; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., imagine obținută prin holografie; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., modificare morfologică prin înlocuirea totală a părții vegetale regenerate; **~ patie** (v. -patie), s.f. **1.** Stare patologică generală, exteriorizată prin modificări locale. **2.** Teorie conform căreia orice tulburare sau boală locală este consecința unei stări patologice generale; **~ petal** (v. -petal), adj., cu pistilul și staminele transformate în petale; **~ saprofite (olosaprofite)** (v. sapro-, v. -fit), s.f.pl., organisme saprofite în mod obligatoriu, lipsite de clorofilă și cu nutriție limitată la substanțele organice vegetale sau animale; **~ spor** (v. -spor), s.n., spor a cărui formă și a cărui mărime se definitivează înainte ca sporul precedent să fi ajuns la maturitate deplină; **~ stom** (v. -stom), s.n., peristom continuu, prezent la gasteropode și echinide; **~ tecă (olotecă)** (v. -tecă), s.f., înveliș calcaros continuu al coloniilor masive de madrepori; **~ tip** (v. -tip), s.n., exemplar vegetal sau animal pe baza căruia s-a făcut descrierea speciei; **~ tonie** (v. -tonie), s.f., mișcare spasmodică a întregului sistem muscular; **~ trih** (v. -trih), adj., care prezintă păr sau cili de aceeași mărime pe toată suprafața.

HOM-, v. **HOMO-**. □ **~ odont** (v. -odont), adj. (despre animale) care are dinți asemănători și nediferențiați; *sin.* homeodont.

HOMALO-₁ „asemănător, uniform". ◇ gr. *homalos* „neted, egal, asemănător" > fr. *homalo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *homalo-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe asemănătoare; **~ clad** (v. -clad), adj., cu ramuri uniforme; **~ cor** (v. -cor), adj., care populează o singură asociație vegetală; **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze plane.

HOMALO-₂ „curbat, convex". ◇ gr. *homalos* „turtit" > fr. *homalo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *homalo-*. □ **~ trop** (v. -trop), adj. (despre plante) curbat perpendicular către sursa de excitație.

HOME-, v. **HOMEO-**. □ **~ odont** (v. -odont), adj., homodont*.

HOMEO- (OMEO) „asemănător, egal, uniform". ◇ gr. *homoios* „asemănător, asemenea" > fr. *homéo-*, engl. *id.*, germ. *homöo-* > rom. *homeo-* și *omeo-*. □ **~ crom** (v. -crom), adj., homocrom*; **~ logi** (v. -log), adj., pl. (despre cromozomi) care sînt parțial omologi; **~ meri** (v. -mer), s.n.pl. **1.** Cele mai mici particule materiale, infinit divizibile, ale corpurilor, care, după filozoful grec Anaxagoras, conțineau în sine toate calitățile posibile. **2.** Tip de structură a talului lichenilor, la care celulele algei sînt răspîndite uniform în-

treaga grosime a acestuia; **~ merie** (v. -merie), s.f., proces de cristalizare în comun a unor macromolecule organice, care au compoziție chimică foarte puțin diferită între ele; **~ morfe** (v. -morf), adj., pl. (despre organisme) care sînt asemănătoare prin condițiile de viață în care trăiesc și prin faptul că aparțin aceluiași grup taxonomic, fără a fi însă legate filogenetic; **~ morfie (omeomorfie)** (v. -morfie), s.f., fenomen referitor la analogia formelor cristaline ale unor compuși; *sin.* homeomorfism; **~ pat** (v. -pat), s.m. și f., specialist în homeopatie; **~ patie** (v. -patie), s.f., sistem terapeutic ce întrebuințează doze infinitezimale de medicamente care, în cantități mari, ar produce o afecțiune analoagă celei pe care o combate; *sin.* homeoterapie; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., homoplastie*; **~ plazie** (v. -plazie), s.f., neoformație de țesuturi prin diviziuni celulare anormale, dar care corespund țesuturilor de bază; **~ ptotă** (v. -ptotă), s.f., figură de sintaxă poetică, constînd în potrivirea fonică a ultimelor silabe a două cuvinte învecinate; **~ reză** (v. -reză), s.f. **1.** Lege a dezvoltării desemnînd echilibrări și reechilibrări progresive. **2.** Dezvoltare canalizată într-o anumită direcție, formîndu-se un țesut deosebit sub aspect morfologic și fiziologic; **~ stat** (v. -stat), s.n., sistem cibernetic cu autoorganizare pe principiul căutării statistice și probabilistice a regimului de funcționare stabilă; **~ stază** (v. -stază), s.f. **1.** Proprietate generală a organismelor de a-și menține, în limitele echilibrului funcțional, genetic și fiziologic, constantele mediului intern. **2.** Proprietate a unor sisteme de a-și menține constante anumite mărimi caracteristice; **~ stazie** (v. -stazie), s.f., homeostază*(1,2); **~ term** (v. -term), adj., s.n.pl. **1.** Adj., s.n.pl. (Organisme) cu temperatură constantă, independentă de cea a mediului extern. **2.** Adj. (Despre izvoare) Care izvorăște la o temperatură apropiată de aceea a organismului uman; **~ termie** (v. -termie), s.f., proprietate a animalelor cu sînge cald de a-și menține constantă temperatura corpului; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., caracteristică a organelor care, pe același animal, prezintă același tip structural.

HOMILO- „comunicare, relație". ◇ gr. *homileo*, *ein* „a conversa, a se înțelege" > fr. *homilo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *homilo-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de a comunica cu oamenii; **~ patie** (v. -patie), s.f., termen general pentru sindroamele delirului de urmărire, a sarzi și hipoacuziei.

HOMINO- „om, uman". ◇ l. *homo*, *hominis* „om" > l. sav. *homino-*, engl. *id.* > rom. *homino-*. □ **~ ide** (v. -id), s.n.pl., superfamilie cuprinzînd hilobatidele, pongidele și hominidele.

HOMO- (OMO-) „asemănător, identic, același". ◇ gr. *homos* „egal, asemănător, același" > fr. *homo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *omo-* > rom. *homo-* și *omo-*. □ **~ andrie** (v. -andrie), s.f., fenomen de uniformitate a staminelor; **~ blastic** (v. -blastic), adj. **1.** Care provine din celule similare. **2.** Fără trecere evidentă de la forma juvenilă la cea adultă; **~ cariotip** (v. cario-, v. -tip), s.n., cariotip cu toate perechile de cromozomi similare; **~ carp** (v. -carp), adj., care formează numai un singur fel de fructe; *sin.* homocarpic; **~ cen** (v. -cen₂), adj., care își petrece întreg ciclul de viață în același biotop; **~ centric** (v. -centric), adj. **1.** (Despre un fascicul de lumină) Ale cărui raze trec toate printr-un singur punct. **2.** (Despre cercuri) Care are același centru; **~ centru** (v. -centru), s.n., centru comun al mai multor cercuri (concentrice); **~ cerc** (v. -cerc), adj. (despre înotătoarea caudală) formată din doi lobi egali; **~ ciclic** (v. -ciclic), adj. (despre flori) cu verticile uniforme sau cu același număr de piese botanice; **~ clin (omoclin)** (v. -clin), adj. **1.** (Despre flori) Care se polenizează cu polenul propriu. **2.** (Despre strate) Înclinat în același sens (și cu același unghi) față de orizontală; **~ crom** (v. -crom), adj., care prezintă homocromie; *sin.* homeocrom; **~ cromie (homeocromie)** (v. -cromie), s.f. **1.** Capacitate a unui organism de a avea culoare și formă asemănătoare cu aceea a mediului ambiant. **2.** Proprietate a două tipuri de celule seroase ale glandelor salivare de a lua aceeași culoare ca și colorantul; **~ cron** (v. -cron), adj., care se produce în același timp; *sin.* simultan, sincronic; **~ cronie** (v. -cronie), s.f., dezvoltare a unei tulburări genetice la aceeași vîrstă a membrilor unei familii; **~ dicogamie (homodichogamie)** (v. dico-, v. -gamie), s.f., prezența homogamiei și a dicogamiei în cadrul aceleiași specii; **~ dinam** (v. -dinam), adj. **1.** Cu aceeași vigoare în dezvoltarea organelor de reproducere. **2.** (Despre hibrizi) Cu caracterele paterne transmise la urmași în aceeași măsură; **~ dinamic** (v. -dinamic), adj., homodinam*; **~ drom** (v. -drom), adj., (despre nervi) orientat în același sens; **~ fag** (v. -fag), adj. **1.** Cu nutriție de un singur fel. **2.** (Despre uredinale) Cu nutriție legată de aceeași plantă-gazdă; **~ fan** (v. -fan), adj. (despre animale) care își schimbă culoarea în funcție de unghiul de incidență pe care îl face lumina solară cu suprafața corpului; **~ file** (v. -fil₂), adj., s.f.pl. (plante) cu frunze uniforme; **~ filetic** (v. -filetic), adj., derivat din același strămoș comun; **~ filie** (v. -filie₂), s.f., prezența unei singure forme foliare la aceeași plantă; **~ fitic** (v. -fitic), adj. **1.** Care prezintă două feluri de spori. **2.** Care este bisexuat în generația diploidă; **~ fon (omofon)** (v. -fon), adj. (despre cuvinte) care se pronunță la fel, cu toate că ortografia diferă; **~ fonie (omofonie)** (v. -fonie₁), s.f. **1.** Caracterul de a fi omofon. **2.** Tehnică de compoziție caracterizată prin predominarea unei voci sau a unei melodii asupra celorlalte. **3.** Halucinații multiple în care una dintre voci ocupă o poziție dominantă față de celelalte; **~ gam** (v. -gam), adj. **1.** (Despre flori) La care anterele și stigmatele ajung în același timp la maturitate funcțională. **2.** (Despre antodiu) Cu toate florile de un singur fel, hermafrodite, femele sau mascule; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** Autopolenizare cu maturitate funcțională concomitentă a anterelor și a stigmatelor, la florile bisexuate. **2.** Totalitate a caracteristicilor și a înclinațiilor comune ale persoanelor care se căsătoresc; **~ gen (omogen)** (v. -gen₁), adj. **1.** (Despre

un sistem fizico-chimic) Care are aceleași proprietăți în toate punctele sale. **2.** (Despre funcții cu mai multe variabile) Ale cărei valori rămîn proporționale pentru variabile proporționale. **3.** (Despre o formulă, o relație) Care are aceleași dimensiuni în cei doi membri ai săi. **4.** Ale cărui părți se unesc sau au o structură unitară. **5.** Care este format din aceeași substanță. **6.** Cu o structură genetică similară; **~ genetic** (v. -genetic), adj., descendent din același strămoș; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., totalitate a generațiilor succesive dintr-un strămoș comun; *sin.* homogenie; **~ genic** (v. -genic), adj. **1.** Cu aceeași origine filogenetică sau ontogenetică. **2.** (Despre un organism poliploid) Care conține aceeași alelă pe toți locii specifici; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., stare a anterelor și a stigmatelor egal de lungi; **~ graf (omograf)** (v. -graf), adj., s.n. (cuvînt) care se scrie la fel cu alt cuvînt, dar diferă din punct de vedere fonetic; **~ grafie (omografie)** (v. -grafie), s.f. **1.** Situație în care se află două cuvinte homografe. **2.** Corespondență biunivocă între două spații proiective; **~ heterostilie** (v. hetero-, v. -stilie), s.f., prezență a florilor cu stile egale și cu stile inegale în cadrul aceleiași specii; **~ liză** (v. -liză), s.f., reacție chimică de desfacere a unei legături covalente cu repartizarea dubletului electronic de legătură în mod egal ambilor parteneri; **~ log (omolog)** (v. -log), adj., s.m. **1.** Adj. (Despre organe) Cu aceeași origine și structură, dar cu forme și funcții diferite. **2.** Adj. (Despre cromozomi) Care prezintă aceeași succesiune a genelor. **3.** Adj. (Despre laturi sau fețe în figuri omotetice) Care sînt paralele, de același sens sau de sens contrar. **4.** Adj. (Despre substanțe organice) Cu funcții și structuri analoage. **5.** Adj. (Despre lucruri) Care corespunde anumitor reguli sau legi determinate. **6.** S.m. Cel care îndeplinește aceeași funcție sau are o ocupație identică cu altcineva: **~ logie (omologie)** (v. -logie$_1$) s.f. **1.** Calitatea de a fi homolog. **2.** Corespondență homografică între punctele aceluiași plan proiectiv. **3.** Corespondență de structură a unuia sau a mai multor organe la două specii diferite datorită originii comune; **~ mal** (v. -mal), adj. (despre frunze) îndreptat în aceeași direcție; **~ mer** (v. -mer), adj. **1.** Care este egal divizat. **2.** Repartizat uniform. **3.** Cu un singur strat de hife sau de gonidii în tal. **4.** (Despre flor) Cu același număr de piese în verticil; **~ meric** (v. -meric), adj. (despre gene) care participă în egală măsură la realizarea unui caracter cantitativ; **~ merie** (v. -merie), s.f. **1.** Polimerie la care influența reciprocă a factorilor ereditari este identică. **2.** Egalitate numerică sau uniformitate a părților, respectiv a segmentelor unor organe ale aceleiași specii; **~ mixie** (v. -mixie$_1$), s.f., reproducere sexuată la ciuperci prin fuzionarea nucleilor asemănători din punct de vedere genotipic; **~ morf** (v. -morf), adj., care are aceeași formă; *sin.* homomorfic; **~ morfic** (v. -morfic), adj., homomorf*; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f. **1.** Uniformitate morfogenetică. **2.** Regenerare a organului în formă inițială; **~ petal** (v. -petal), adj., cu petalele la fel; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., transplant chirurgical de la un individ din aceeași specie; *sin.* homeoplastic; **~ ptere** (v. -pter), s.n.pl., ordin de insecte cu două perechi de aripi membranoase de aceeași formă și mărime; **~ seistă** (v. -seistă), s.f., curbă care unește pe o hartă punctele unde s-a produs cutremurul în același timp; **~ sferă (omosferă)** (v. -sferă), s.f., strat inferior al atmosferei, situat între sol și altitudinea de 100 km, în care constituenții principali rămîn în aceleași proporții; **~ spori** (v. -spor), s.m. pl., adj., (spori) asemănători ca formă și structură; **~ sporie** (v. -sporie), s.f. **1.** Producere numai a unui singur fel de spori. **2.** Reproducere sexuată prin spori identici morfologic; **~ stemonie** (v. -stemonie), s.f., uniformitate a staminelor la aceeași plantă; **~ stile** (v. -stil), s.f.pl., plante aparținînd aceleiași specii, cu stiluri egal de lungi; **~ stilie** (v. -stilie), s.f., uniformitate a stilelor la toate florile unei specii de plantă; **~ tactic** (v. -tactic), adj. compus din inflorescențe de un singur fel; **~ taxie (omotaxie)** (v. -taxie), s.f., sincronism aproximativ a două strate care conțin aceeași faună; **~ term** (v. -term), adj. (despre animale) care are sînge cald; **~ termic** (v. -termic), adj. **1.** (Despre apa marină) A cărei temperatură este aceeași de la suprafață pînă la fund. **2.** Situat la o adîncime sub 2000 m, unde temperatura este constantă și unde nu există curenți; **~ termie (omotermie)** (v. -termie), s.f. **1.** Scădere treptată a temperaturii apelor marine și oceanice de la suprafață către fund. **2.** Caracteristică a unui corp a cărui temperatură este omogenă și constantă; **~ tip** (v. -tip), s.n. **1.** Parte care corespunde alteia similare, aflată pe cealaltă jumătate a corpului. **2.** Parte dintr-un organism similară altora, de la alte organisme; **~ tipic** (v. -tipic), adj. (despre meioză sau mitoză) de același fel sau tip; **~ tom** (v. -tom), adj. (despre organe vegetale) cu inciziuni regulate și cu diviziuni uniforme; **~ top (omotop)** (v. -top), adj., care prezintă homotopie (3); **~ topic** (v. -topic), adj. (despre boli) în care atît agentul patogen cît și gazda au aceeași distribuție în spațiu; **~ topie (omotopie)** (v. -topie), s.f. **1.** Identitate a biotopului. **2.** Dezvoltare a unui țesut sau a unui organ pe locul obișnuit. **3.** Mulțime de părți ale unei mulțimi, supusă anumitor condiții; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre embrioane) curbat sau îndreptat într-o singură direcție; *sin.* homotropic; **~ tropic** (v. -tropic), adj., homotrop*.

HOMOIO- „asemănător, constant". ◇ gr. *homoios* „asemănător, asemenea" > fr. *homoio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *homoio-*. □ **~ gamie** (v. -gamie), s.f., fecundație realizată prin unirea a doi gameți identici sub aspect morfologic, dar diferiți sexual din punct de vedere fiziologic; **~ term** (v. -term), adj. **1.** (Despre animale) Care are sînge cald. **2.** Care are temperatura corpului mai mult sau mai puțin constantă; *sin.* homoiotermic; **~ termic** (v. -termic), adj. homoioterm* (2).

HOPLO- „arme, armură". ◇ gr. *hoplon* „armă" > fr. *hoplo-*, engl. *id.* > rom. *hoplo-*. □ **~ latrie** (v. -latrie), s.f., adorație a uneltelor de vînătoare sau a armelor de luptă de către populațiile primitive; **~ mahie** (v. -mahie), s.f., luptă de gladiatori înarmați cu arme grele, la vechii greci.

HORDEI- „grăunte de orz". ◇ L *hordeum, i* „orz" > fr. *hordéi-* > rom. *hordei-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj. (despre ganglioni) de forma unei grăunțe de orz.

-HOREZĂ, v. **-COREZĂ**.

HORMO- „șirag". ◇ gr. *hormos* „lanț, colier, ghirlandă" > fr. *hormo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hormo-*. ☐ **~ cist** (v. -cist), s.n., hormogon scurt și septat, prezent la cianoficee: **~ gon** (v. -gon$_1$), s.n., fragment al talului filamentos desprins dintre heterociste, servind la înmulțirea algelor albastre.

HORMON-, v. **HORMONO-**. ☐ **~ emie** (v. -emie), s.f., prezență a unui anumit hormon în sînge; **~ urie** (v. -urie), s.f., prezența hormonilor în urină.

HORMONO- „hormon, hormonal". ◇ gr. *hormon* „excitat" > fr. *hormono-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *hormono-*. ☐ **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de sinteză a hormonilor în organism; *sin.* hormonopoieză; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază originea, structura chimică și acțiunea specifică hormonilor; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare electivă a unui hormon într-un țesut; **~ poieză (~ poeză)** (v. -poieză), s.f., hormonogeneză*; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament cu hormoni aplicat în diferite boli.

HORO-$_1$ „timp, împrejurare". ◇ gr. *hora* „oră, timp" > fr. *horo-*, germ. *id.* > rom. *horo-*. ☐ **~ scop** (v. -scop), s.n., reprezentare grafică a poziției stelelor în momentul nașterii unui copil, pe baza căreia astrologii pretindeau prezicerea viitorului acestuia.

HORO-$_2$ „hotar, limită, demarcație". ◇ gr. *horos* „limită, bornă" > fr. *horo-*, engl. *id.* > rom. *horo-*. ☐ **~ termă** (v. -term), s.f., limita inferioară a temperaturii pînă la care se poate extinde zona împădurită.

HORTI- „grădină, livadă". ◇ L *hortus, i* „grădină, livadă" > fr. *horti-*, engl. *id.* > rom. *horti-*. ☐ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care crește în grădină; **~ cultor** (v. -cultor), s.m. și f., specialist în horticultură; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., știință care tratează despre cultivarea grădinilor; **~ fug** (v. -fug), adj. (despre plante) evadat din grădină.

-HTON „pămînt, ținut, țară". ◇ gr. *khthon* „pămînt" > fr. *-chtone*, germ. *-chton*, it. *-ctono* > rom. *-hton*.

-HTONIE „loc de baștină, țară de origine". ◇ gr. *khthon* „pămînt" > fr. *-chtonie*, it. *-ctonia*, germ. *-chthonie*, engl. *-chtony* > rom. *-htonie*.

HTONO- (CTONO-) „sol, teren, pămînt". ◇ gr. *khton* „pămînt" > fr. *chtono-*, it. *ctono-*, engl. *chthono-* > rom. *htono-* și *ctono-*. ☐ **~ fite (ctonofite)** (v. -fit), s.f.pl., grupă de plante care trăiesc pe sol sau subteran; *sin.* plante terestre; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre agenți patogeni) care își duce viața în sol, de unde atacă diferite plante.

HUMANO- „uman, omenesc". ◇ L *humanus* „omenesc, de om" > fr. *humano-*, engl. *id.* > rom. *humano-*. ☐ **~ id** (v. -id), adj., cu caractere umane; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință interdisciplinară despre om, considerat ca sistem unitar biopsihosocial.

HUMI- „pămînt, humus, materie organică". ◇ L *humus* „sol, pămînt, țărînă" > fr. *humi-*, engl. *id.* > rom. *humi-*. ☐ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre organisme) care trăiește în humus sau în frunze moarte; **~ fer** (v. -fer), adj., care conține materie organică; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de humus; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce humus.

HUMO- „humus, pămînt". ◇ L *humus* „sol, teren" > fr. *humo-* > rom. *humo-*. ☐ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul evoluției diferitelor forme de humus.

I

-IATRIE „tratament medical". ◇ gr. *iatreia* „vindecare, tratament" > fr. *-iatrie*, germ. *id.*, it. *-iatria*, engl. *-iatry* > rom. *-iatrie*.

IATRO- „medic, tratament, medical". ◇ gr. *iatros* „medic" > fr. *iatro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *iatro-*. □ **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care este provocat de medic; **~genie** (v. -genie$_1$), s.f., producere a unei boli în urma administrării îndelungate sau excesive de medicamente; **~lepsie** (v. -lepsie), s.f., absorbție a produselor medicamentoase prin piele; **~leptic** (v. -leptic), adj. (despre tratament) care se bazează pe utilizarea fricțiunilor, oncțiunilor etc.; **~sofie** (v. -sofie), s.f., concepție medicală, teorie a medicinii.

-IATRU „medic, doctor". ◇ gr. *iatros* „medic" > fr. *-iatre*, > rom. *-iatru*.

ICHTIO-, v. **IHTIO-**.

ICNO- (IHNO-) „urmă, amprentă, proiecție". ◇ gr. *ikhnos* „talpa piciorului, urmă" > fr. *ichno-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *icno-* > rom. *icno-* și *ihno-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s.f., proiecție pe planul orizontal al secțiunilor de nivel prin clădiri, edificii etc.; *sin.* secțiune de nivel; **~gramă (ihnogramă)** (v. -gramă), s.f., înregistrare a urmei pașilor pe sol, utilizată în diagnosticul unor afecțiuni ale piciorului; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul urmelor de locomoție lăsate de vertebratele fosile pe unele sedimente.

ICO- „desen, imagine". ◇ gr. *eikon* „figură, formă" > fr. *ico-*, engl. *id.*, germ. *iko-* > rom. *ico-*. □ **~tip** (v. -tip), s.n., exemplar tipic care a servit pentru identificarea taxonului botanic.

-ICONIE „imagine, aparență". ◇ gr. *eikon* „figură, imagine" > germ. *-ikonie*, it. *-iconia*, engl. *id.* > rom. *-iconie*.

ICONO- „imagine, aparență, portret, figură". ◇ gr. *eikon, onos* „figură, imagine, portret" > fr. *icono-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *ikono-* > rom. *icono-*. □ **~clast** (v. -clast), s.m. și f., adversar al cultului icoanelor; **~dul** (v. -dul), s.m. și f., adept al cultului icoanelor; **~graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în iconografie; **~grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu descrierea și studiul operelor realizate în arta plastică. **2.** Ansamblu de imagini documentare referitoare la o anumită epocă, temă, problemă, persoană etc.; **~latrie** (v. -latrie), s.f., adorație a icoanelor; **~latru** (v. -latru), s.m. și f., persoană care se închină la icoane; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în iconologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință care studiază atributele proprii diferitelor personaje din mitologia greco-romană, creștină etc., necesare artiștilor plastici; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., tehnică a măsurării elementelor și proporțiilor unei opere de artă, pentru a descoperi concepția ce stă la baza construcției ideative și plastice a acesteia; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument folosit pentru măsurarea asimetriei retiniene între cei doi ochi. **2.** Vizor utilizat la reglarea aparatului de fotografiat; **~scop** (v. -scop), s.n., tub electronic folosit în televiziune pentru transmiterea imaginilor; **~strof** (v. -strof), s.n., instrument optic care dă imaginea răsturnată a obiectelor; **~tip** (v. -tip), s.n., reprezentare a tipului unui taxon prin desen sau fotografie.

ICOS-, v. **ICOSI-**. □ **~andrie** (v. -andrie), s.f., grup de plante cu flori hermafrodite, având peste 20 de stamine inserate pe caliciu; **~andru** (v. -andru), adj., cu 20 de stamine.

ICOSA- „douăzeci". ◇ gr. *eikosi* „douăzeci" > fr. *icosa-*, germ. *ikosa-* > rom. *icosa-*. □ **~edru** (v. -edru), s.n., poliedru mărginit de douăzeci de fețe plane.

ICOSI- „douăzeci". ◇ gr. *eikosi* „douăzeci" > fr. *icosi-*, engl. *id.* > rom. *icosi-*. □ **~mer** (v. -mer), adj., format din douăzeci de părți; **~tetraedru** (v. tetra-, v. -edru), s.n., poliedru cu douăzeci și patru de fețe.

ICTERI- „icter". ◇ L. tz. *icterus* „gălbeneală, icter" > fr. *ictéri-* > rom. *icteri-*. □ **~gen** (v. -gen$_2$), adj., care determină apariția icterului.

ICTERO- „de culoare galbenă". ◇ gr. *ikteros* „gălbeneală" > fr. *ictéro-*, engl. *id.* > rom. *ictero-*. □ **~cefal** (v. -cefal), adj., cu capul de culoare galbenă; **~genetic** (v. -genetic), adj., care produce icter; **~pod** (v. -pod), adj., cu picioare galbene.

ICTO- „șoc, lovitură". ◇ L. *ictus* „lovitură" > fr. *icto-*, engl. *id.* > rom. *icto-*. □ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea intensității șocului apexian.

-ID (-IDĂ) „în formă de, cu aspect de". ◇ gr. *eidos* „formă, aparență" > fr. *-ide*, germ. *-id*, it. *-ide*, engl. *-id* > rom. *-id* și *-idă*.

IDEO- „idee, noțiune". ◇ gr. *idea* „formă, aparență, idee" > fr. *idéo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *ideo-*. □ **~frenie** (v. -frenie), s.f., stare patologică mintală caracterizată prin anomalia ideilor; **~genie** (v. -genie$_1$), s.f., formare a ideilor; **~glosie** (v. -glosie), s.f., termen prin

care se pune în evidență însușirea de unicitate a personalității; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., sistem de reprezentare a ideilor prin semne care sugerează obiectele; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., semn grafic utilizat în scrierea hieroglifică pentru a nota un cuvînt sau o idee; **~ log** (v. -log), s.m. și f., persoană care formulează, apără și reprezintă ideologia unei clase sau a unui grup social; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., totalitatea ideilor și concepțiilor care exprimă, într-o formă teoretică, interesele și aspirațiile unei clase sau ale unei categorii sociale, determinate de condițiile obiective ale existenței acesteia; **~ motor** (v. -motor), adj., care intră în acțiune sub influența unei excitări cerebrale.

IDIO- „propriu, specific, individual". ◇ gr. *idios* „particular, propriu, specific" > fr. *idio-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *idio-*. □ **~ androspor** (v. andro-, v. spor), adj. (despre plante inferioare) la care organele sexuale se formează pe ramuri separate; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., știință care studiază raportul biologic care există între un organism individual și restul populației; **~ blaste** (v. -blast), s.n.pl., celule cu forme, conținut și funcții deosebite de ale celulelor învecinate; **~ blastic** (v. -blastic), adj. (despre cristale) dezvoltat în forma cristalografică proprie; **~ cinetic** (v. -cinetic), adj. (despre substanțe chimice) capabil să producă modificări în structura cromozomică a organismelor; **~ corologie** (v. coro-$_1$, v. -logie$_1$), s.f., studiul arealelor taxonilor considerați ca entități separate; **~ cromatic** (v. -cromatic), adj. (despre minerale) cu culoare proprie; **~ cromozom** (v. cromo-, v. -zom), s.m., cromozom sexuat; **~ desmozomi** (v. desmo-, v. -zom), s.m.pl., desmozomi care unesc celule de același tip; **~ ecologie** (v. eco-$_1$, v. -logie$_1$), s.f., ecologia organismelor individuale; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., nume colectiv pentru autogamie și geitonogamie; **~ glosie**, s.f., vorbire inintelegibilă cauzată de omisiunea unor sunete, inversiuni sau substituiri; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică a morfologiei individuale a cromozomilor; **~ lalie** (v. -lalie), s.f., formă de dislalie, manifestată printr-un limbaj inventat, confuz și neinteligibil; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre minerale) care prezintă forme cristalografice specifice; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., termen colectiv pentru modificările morfologice și funcționale speciale ale plantelor; **~ patie** (v. -patie), s.f., boală independentă de alte afecțiuni ale organismului, avînd propriile ei cauze; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., unitate activă și formativă a citoplasmei, considerată ca avînd funcții genetice; **~ terie** (v. -terie), s.f., monstruozitate vegetală esențial deosebită de tipul și de speciile înrudite; **~ tip** (v. -tip), s.n., ansamblul factorilor ereditari localizați în nucleu, citoplasmă sau în plastide; *sin.* structura genetică a unui individ; **~ top** (v. -top) s.n., biocor al unui individ vegetal sau animal; **~ trofic** (v. -trofic), adj., care își poate asigura propria nutriție; **~ zom (~ som)** (v. -zom), s.m., aparat central al unui spermatocit, cuprinzînd aparatul Golgi și mitocodriile; *sin.* centrotecă.

IGNI- „foc, căldură". ◇ l. *ignis* „foc" > fr. *igni-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *igni-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care adoră focul; **~ color** (v. -color), adj. (despre petale) de culoarea focului; **~ fug** (v. -fug), adj., s.n. (substanță) care nu se aprinde; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce foc.

IHNO-, v. **ICNO-**.

IHTI-, v. **IHTIO-**. □ **~ odont** (v. -odont), s.m., dinte fosil de pește; **~ ornis** (v. -ornis), s.m., pasăre fosilă acvatică din cretacicul superior, cu aripi bine conformate, cu o creastă pe stern, care se hrănea cu pești.

IHTIO- „pește, pescuit". ◇ gr. *ikhthys, yos* „pește" > fr. *ichtyo-*, germ. *ichthyo-*, engl. *id.*, it. *ictio-* > rom. *ihtio-*. □ **~ col** (v. -col$_2$), s.n., clei de pește utilizat la limpezirea vinurilor; **~ fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu pește; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., faptul de a se hrăni exclusiv cu pește; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de pești; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descrierea peștilor; **~ id** (v. -id), adj., în formă de pește; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., adorație a peștilor; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., pește fosil petrificat; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în ihtiologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul peștilor; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare științifică a peștilor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument care servește la măsurarea lungimii și grosimii peștilor; **~ morf** (v. -morf), adj., cu formă sau cu aspect de pește; **~ pag (ichtiopag)** (v. -pag), s.m., monstru compus din doi indivizi reuniți prin regiunea hipogastrică; **~ patolog** (v. pato-, v. -log), s.m. și f., specialist în ihtiopatologie; **~ patologie** (pato-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază bolile peștilor; **~ scop** (v. -scop), s.n., dispozitiv echipat cu un capac transparent de cristal, cu ajutorul căruia pot fi observate direct aglomerațiile de pești marini; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., anatomie a peștilor; **~ zaur (~ saur)** (v. -zaur), s.m., gen de reptile uriașe acvatice din mezozoic, avînd corpul asemănător cu al peștilor.

ILEO- „ileon, ileal". ◇ gr. *eilin* „a răsuci, a torsiona" > fr. *iléo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *ileo-*. □ **~ coloplastie** (v. colo-$_1$, v. -plastie), s.f., interpunere chirurgicală a unei anse intestinale pe traiectul colonului, pentru refacerea continuității digestive; **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune patologică a ileonului; **~ proctie** (v. -proctie), s.f., ileostomie*; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a ileonului; **~ rectocoloplastie** (v. recto-, v. colo-$_1$, v. -plastie), s.f., interpunere chirurgicală a unei anse ileale pe traiectul colonului, și, parțial, al rectului, pentru restabilirea continuității digestive; **~ sigmoidostomie** (v. sigmoido-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între ileon și colonul sigmoid; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., deschidere chirurgicală a ileonului la piele; *sin.* ileoproctie; **~ transversostomie** (v. transverso-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între ileonul terminal și colonul transvers.

ILI-, v. **ILIO-**. □ **~ adelf** (v. -adelf), s.m., iliopag*.

ILIO- „șold, bazin, iliac". ◇ l. *ilia, ium* „șold, pîntece" > fr. *ilio-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *ilio-*. □ **~pag** (v. -pag), s.m., monstruozitate bigemelară, în care fetii sînt uniți prin regiunea iliacă; *sin.* iliadelf; **~toracopag** (v. toraco-, v. -pag), s.m., monstruozitate bigemelară în care fetii sînt sudați prin regiunea toracică și iliacă; **~xifopag** (v. xifo-, v. -pag), s.m., monstruozitate bigemelară în care fetii sînt uniți de la xifoid pînă la regiunea iliacă.

IMAGO- „imagine, reprezentare". ◇ l. *imago* „chip, imagine" > fr. *imago-* > rom. *imago-*. □ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul reprezentărilor pe care grupurile etnice și le fac reciproc.

IMBRI- „ploaie". ◇ l. *imbrex* „olan, țiglă" > fr. *imbri-* > rom. *imbri-*. □ **~fug** (v. -fug), adj. (despre materiale) care nu poate fi pătruns de ploaie.

IMNO- (HIMNO-) „imn, imnic". ◇ gr. *hymnos* „cîntec de biruință" > fr. *hymno-* > rom. *imno-* și *himno-*. □ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință a creării poeziei imnice.

IMPLANTO- „implant, transplant dentar". ◇ l. tz. *implanto, are* „a înfige, a planta" > fr. *implanto-* > rom. *implanto-*. □ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a stomatologiei care studiază implantele și transplantele dentare.

IMUNO- „imun, imunitate". ◇ l. *immunis* „apărat, scutit" > fr. *immuno-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *imuno-*. □ **~electroforeză** (v. electro-, v. -foreză), s.f., adaptare a tehnicii electroforetice pentru imunizare; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce imunitate; **~geneză** (v. -geneză), s.f., teorie asupra legilor de dezvoltare și de manifestare a rezistenței la organismele animale și vegetale; **~hematologie** (v. hemato-, v. -logie$_1$), s.f., ramură a hematologiei care se bazează pe concepția că o serie de hemopatii rezultă din acțiunea unor factori imunologici; **~hemoliză** (v. hemo-, v. -liză), s.f., proces de distrugere a hematiilor sub acțiunea anticorpilor antieritrocitari corespunzători; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază fenomenele de imunitate; **~osmoforeză** (v. osmo-$_2$, v. -foreză), s.f., metodă rapidă pentru identificarea virusurilor prin reacții simulate de serologie și de electroforeză; **~patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., studiu al reacțiilor morbide provocate de apariția unui antigen în organism; **~terapie** (v. -terapie), s.f., tratament preventiv prin administrarea de seruri sau vaccinuri care conțin anticorpi sau antigeni.

INCLINO- „înclinație, deviație". ◇ l. *inclino, are,* „a se apleca, a se înclina" > fr. *inclino-*, engl. *id.* > rom. *inclino-*. □ **~gramă** (v. -gramă), s.f. **1.** Grafic în care se prezintă proiecția pe plan orizontal a poziției unei găuri de sondă. **2.** Grafic pentru determinarea poziției pe care trebuie să o aibă turbina de foraj împreună cu deviatorul respectiv; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare și înregistrare a poziției unei găuri de sondă sau a unghiului de înclinare; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se determină înclinarea unei nave sau a unui avion.

INDUCTO- „inducție". ◇ l. *inductus* „condus, adus, introdus" > fr. *inducto-*, engl. *id.*, germ. *indukto-* > rom. *inducto-*. □ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat pentru măsurarea curenților de inducție; **~termie** (v. -termie), s.f., producere de căldură cu ajutorul inducției electromagnetice.

INFANTI- „copil, prunc". ◇ l. *infans, ntis* „copil" > fr. *infanti-*, engl. *id*, it. *id.* > rom. *infanti-*. □ **~cid** (v. -cid), s.n., ucidere de către mamă a copilului imediat după naștere; *sin.* pruncucidere.

INFARCTO- „infarct". ◇ l. *infarctus* „astupat" > fr. *infarcto-* > rom. *infarcto-*. □ **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce un infarct.

INFUNDIBULI- „coș, pîlnie". ◇ l. *infundibulum* „pîlnie, coș de moară" > fr. *infundibuli-*, engl. *id.* > rom. *infundibuli-*. □ **~form** (v. -form), adj. (despre organe) în formă de pîlnie.

INFUNDIBULO- „infundibul anatomic". ◇ l. *infundibulum* „pîlnie, coș" > fr. *infundibulo-* > rom. *infundibulo-*. □ **~tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în infundibulotomiile pulmonare; **~tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de incizie a infundibulului arterei pulmonare îngustate.

INI-, v. **INIO-**. □ **~encefal** (v. -encefal), s.m., malformație fetală caracterizată printr-o fisură occipitală a craniului cu protruzia substanței creierului; **~ops** (v. -ops), s.m., tip de cefalotoracopag la care fuzionarea capetelor nu este totală, existînd două fețe opuse.

INIO- „inion, occipital". ◇ gr. *inion* „spatele capului" > fr. *inio-*, engl. *id.* > rom. *inio-*. □ **~pag** (v. -pag), s.m., monstruozitate gemelară dublă, constînd în unirea indivizilor prin oasele occipitale.

INO- „fibră, tendon, fibros, muscular". ◇ gr. *is, inos* „fibră" > fr. *ino-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *ino-*. □ **~blast** (v. -blast), s.n., celulă a țesutului conjunctiv; **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe acoperite cu păr; **~cit** (v. -cit), s.n., celulă prozenchimatică a țesutului fibros; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze fibroase; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce fibre musculare; **~glie** (v. -glie), s.f., nevroglie fibroasă; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., concrețiune fibroasă; **~pexie** (v. -pexie), s.f., proces de coagulare al fibrinei; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., indurație sau sclerozare care apare ca urmare a dezvoltării excesive a țesutului fibros; **~trop** (v. -trop), adj., relativ la contractilitatea fibrei musculare.

INSECTI- „insectă". ◇ l. *insectum* „insectă" > fr. *insecti-*, engl. *id.*, germ. *insekti-* > rom. *insecti-*. □ **~cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanță) care distruge insectele; **~fer** (v. -fer), adj., purtător de insecte; **~form** (v. -form), adj., cu aspect de insectă; **~fug** (v. -fug), adj., s.n. (substanță) care îndepărtează insectele cu mirosul, gust sau culoare; **~vore** (v. -vor), adj., s.n. pl. **1.** Adj. Care se hrănește cu insecte. **2.** S.n.pl. Ordin de mamifere mici, cu dinții ascuțiți, a căror hrană principală o constituie insectele.

INTEGRO- „total, integral". ◇ L *integer, gra, grum* „tot, complet, întreg" > fr. *intégro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *integro-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru calcularea ariei unei figuri plane, a volumului unei figuri de revoluție etc.

INTENSI- „intensitate". ◇ L *intensus* „intins, încordat" > fr. *intensi-*, germ. *id.* > rom. *intensi-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat care permite măsurarea intensității unei radiații.

IO- „otravă, otrăvire". ◇ gr. *ios* „venin, otravă" > fr. *io-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *io-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a fi otrăvit.

IOD-, v. **IODO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., prezența iodului în singe; **~ urie** (v. -urie), s.f., prezența iodului în urină.

IODO- „iod, iodic". ◇ gr. *iodes* „violet" > fr. *iodo-*, engl. *id.* > rom. *iodo-*. □ **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., afinitate a unor plante față de iod și de compușii săi; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ansamblu de procedee chimice de dozare cantitativă a diferitelor substanțe care pot reacționa cu o soluție de iod; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a iodului în scop terapeutic; **~ ventriculografie** (v. ventriculo-, v. -grafie), s.f., metodă radiologică de evidențiere a cavităților ventriculare ale inimii cu ajutorul unei substanțe de contrast iodate.

IONO- „ioni, ionizare". ◇ gr. *ion* „migrator, călător" > fr. *iono-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *iono-*. □ **~ fon** (v. -fon), s.n., dispozitiv radiofonic care transformă direct energia electromagnetică în unde sonore, prin oscilațiile unei coloane de gaze ionizate; **~ foreză** (v. -foreză), s.f., introducere în organism a unor substanțe medicamentoase cu ajutorul ionizărilor prin curent continuu; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu radiochimiografic bazat pe variațiile de intensitate a fasciculului de raze X, în urma trecerii lui printr-un organ în activitate; **~ gramă** (v. -gram, s.f., oscilogramă ridicată de o stațiune ionosferică, indicînd înălțimea aparentă de reflexie a undelor în funcție de frecvență; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., metodă de prospecțiune radiometrică folosită la măsurarea ionizării aerului de către radiațiile radioactive; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument folosit pentru determinarea radiațiilor ionizate. **2.** Aparat cu care se determină concentrația de ioni de hidrogen a unei soluții; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., strat superior al atmosferei care este alcătuit din gaze rarefiate și puternic ionizate; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., introducere în organism a ionior medicamentoși.

IONTO- „ionizare". ◇ gr. *ion, iontos* „care migrează, călător" > germ. *ionto-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *ionto-*. □ **~ foreză** (v. -foreză), s.f., introducerea în organism a unor substanțe medicamentoase cu ajutorul ionizărilor prin curent electric continuu.

IPSI-, v. **HIPSI-**.

IPSO-, v. **HIPSO-**.

IRENO- „pace". ◇ gr. *eirene* „pace" > fr. *iréno-*, it. *id.* > rom. *ireno-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a politologiei care studiază măsurile care asigură menținerea sau restabilirea păcii.

IRID-, v. **IRIDO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie a unei porțiuni din iris; **~ elcoză** (v. -elcoză), s.f., ulcerație a irisului; **~ emie** (v. -emie), s.f., hemoragie a irisului; **~ eremie** (v. -eremie), s.f., absență congenitală a irisului; **~ oncoză** (v. -oncoză), s.f., creștere anormală a irisului.

-IRIDIE „iris, iridian". ◇ gr. *iris, iridos* „curcubeu" > fr. *-iridie*, germ. *id.*, it. *-iridia* > rom. *-iridie*.

IRIDO- „iris, iridian". ◇ gr. *iris, iridos* „curcubeu" > fr. *irido-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *irido-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a irisului; **~ deză** (v. -deză), s.f., operație chirurgicală de fixare a irisului de cornee; **~ doneză** (v. -doneză), s.f., mișcare tremurătoare a irisului datorită lipsei de suport a cristalinului; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în iridologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., metodă de diagnosticare prin cercetarea irisului și a pupilei; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., ramolire a irisului; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a irisului; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., deplasare anormală în jos a irisului; **~ rexă** (v. -rexă), s.f., operație chirurgicală de dezlipire a irisului de cristalin; *sin.* iridorexie; **~ rexie** (v. -rexie), s.f., iridorexă *; **~ sclerotomie** (v. sclero-, v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a irisului și a sclerei oculare; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat utilizat pentru examinarea irisului; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare medicală a irisului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a irisului.

IRIGO- „irigație, irigare". ◇ L *irrigo, are* „a uda, a scălda" > fr. *irrigo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *irigo-*. □ **~ scopie** (v. -scopie), s.f., procedeu de examinare radiologică a colonului după introducerea unei substanțe de contrast pe cale rectală.

ISCHI-, v. **ISCHIO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., nevralgie sciatică.

ISCHIO- „șold, ischion, bazin". ◇ gr. *iskhion* „șold" > fr. *ischio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ischio-*. □ **~ mel** (v. -mel$_1$), s.m., făt teratologic cu un membru supranumerar atașat de regiunea ischiatică; **~ pag** (v. -pag), s.m., monstruozitate bigemelară în care fetii sînt uniți prin regiunea lor sacrală sau ischiatică; **~ pagie** (v. -pagie), s.f., anomalie care caracterizează monștrii ischiopagi; **~ pubiotomie** (v. pubio-, v. -tomie), s.f., operație chirurgicală obstetricală, constînd în secționarea ischionului, a pubisului și a arcadei crurale; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., rezecție chirurgicală a osului ischion.

ISCNO- „subțire, fragil". ◇ gr. *iskhnos* „subțire" > fr. *ischno-* > rom. *iscno-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe fragile; **~ stil** (v. -stil), adj., cu stile subțiri.

ISCO-, v. **ISHO-**.

ISHO- (ISCO-) „defect, deficiență". ◇ gr. *iskhein* „a reține, a opri" > fr. *ischo-*, germ. *id.*, it. *isco-* > rom. *isho-* și *isco-*. □ **~ fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., tulburare de vorbire, caracterizată prin pronunție ezitantă și prin repetarea unor silabe; *sin.* bilbiială.

ISO-, v. **IZO-**.

ISTEREZI-, v. **HISTEREZI-**.

ISTERO-$_1$, v. **HISTERO-$_1$**.

ISTERO-$_2$, v. **HISTERO-$_2$**.

ISTMO- „văl palatin, gît". ◇ gr. *isthmos* „gît, gîtlej" > fr. *isthmo-*, germ. *id.*, it. *istmo-* > rom. *istmo-*. □ **~plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a vălului palatului.

ISTO-, v. **HISTO-**.

ISTORIO- (HISTORIO-) „istorie, evoluție istorică". ◇ gr. *historia* „povestire, narațiune" > fr. *historio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *istorio-* și *historio-*. □ **~graf** (v. -graf), s.m. **1.** Persoană însărcinată în mod oficial să scrie istoria unei epoci, a unei domnii. **2.** S.m. Specialist în domeniul istoric; **~grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu studiul evoluției concepțiilor istorice și a operelor istorice. **2.** Totalitate a scrierilor istorice dintr-o anumită țară, dintr-o anumită perioadă de timp etc.; **~gramă** (v. -gramă), s.f., historiogramă *.

ITEO- „salcie". ◇ gr. *itea*, *eos* „salcie" > fr. *itéo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *iteo-*. □ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiu științific al salciei.

ITI- „drept, corect". ◇ gr. *ithys* „drept" > fr. *ithy-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *iti-*. □ **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze drepte și rigide.

IULI- „amenți, mîțișori". ◇ l. *iuli*, *orum* „mîțișori" > fr. *iuli-* > rom. *iuli-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., purtător de amenți; **~flor** (v. -flor), adj., cu flori dispuse în formă de mîțișori; **~form** (v. -form), adj., în formă de mîțișor.

IZ-, v. **IZO-**. □ **~alobară** (v. alo-, v. -bar), s.f., curbă care unește pe o hartă meteorologică punctele în care presiunea atmosferică a variat de la aceeași cantitate între două observații consecutive; **~alotermă** (v. alo-, v. -term), s.f., curbă care unește punctele de pe pămînt în care variațiile temperaturii aerului sînt egale într-un timp dat; **~odont** (v. -odont), adj., care are dinți egali; **~odonție** (v. -odonție), s.f., dentiție formată din același fel de dinți.

IZO- (ISO-) „egal, identic, asemănător, același". ◇ gr. *isos* „la fel, asemenea, egal" > fr. *iso-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *izo-* și *iso-*. □ **~anizosindeză** (v. anizo-, v. -sindeză), s.f., sinapsă parțială în meioza aloploizilor segmentali, cu cromozomi parțial omologi; **~bafie** (v. -bafie), s.f., caracteristică a unui corp care nu reflectă decît o singură culoare; **~bar (isobar)** (v. -bar), adj., s.f. **1.** Adj. Cu presiune constantă. **2.** Adj. (Despre substanțe chimice) Cu aceeași greutate atomică, dar cu numere atomice diferite. **3.** S.f. Linie care unește pe o hartă sau pe o diagramă punctele cu aceeași presiune; **~bată** (v. -bat$_1$), adj., s.f. **1.** Adj. De aceeași adîncime. **2.** S.f., Linie care unește pe o hartă geologică sau marină punctele cu aceeași adîncime; **~bază** (v. -bază), s.f., linie care unește pe o hartă punctele în care un strat geologic apare la aceeași altitudine; **~brontă** (v. -brontă), s.f., linie care unește pe o hartă punctele în care tunetul produs într-un anumit loc este auzit cu aceeași intensitate; **~carp** (v. -carp), adj. (despre flori) la care numărul carpelelor este egal cu cel al elementelor periantului; **~cenoză** (v. -cenoză$_1$), s.f., asociație vegetală cu fizionomie asemănătoare din cauza condițiilor ecologice similare; **~cerc (isocerc)** (v. -cerc), adj. (despre înotătoare) la care ambii lobi au un număr egal de radii; **~chimen (izohimen)** (v. -chimen), adj., s.f. **1.** Adj. Cu temperatură medie de iarnă egală. **2.** S.f. Linie care unește punctele de pe suprafața terestră cu aceeași temperatură medie în timpul iernii; **~ciclic** (v. -ciclic), adj. (despre flori) cu număr egal de piese în fiecare verticil; **~clin** (v. -clin), adj., s.f. **1.** Adj. Cu aceeași înclinație. **2.** S.f. Linie care unește pe hartă punctele cu aceeași înclinație magnetică; **~cont** (v. -cont), adj. (despre organisme) cu cili sau flageli de aceeași lungime; **~cor (isocor)** (v. -cor), adj., s.f. **1.** Adj. (Despre transformări de stare) Care se face la un volum constant. **2.** S.f. Linie de-a lungul căreia un sistem fizic are același volum; **~corie** (v. -corie$_1$), s.f., egalitate a pupilelor la ambii ochi; **~crom (isocrom)** (v. -crom), adj. (despre două lumini) care produce aceeași senzație de culoare cînd acționează simultan asupra vederii; **~cromatic** (v. -cromatic) adj. **1.** De culoare uniformă. **2.** Sensibil la toate culorile spectrului; **~cromazie** (v. -cromazie), s.f., colorație analoagă a unor obiecte; **~cromocentric** (v. cromo-, v. -centric), adj. (despre nuclei) cu număr egal de cromocentre și cromozomi; **~cromozom** (v. cromo-, v. -zom), s.m., cromozom cu brațe omoloage, identice genetic; **~cron (isocron)** (v. -cron), adj., s.f. **1.** Adj. (Despre fenomene) Care se repetă la intervale de timp egale. **2.** S.f. Linie care unește punctele egal depărtate în timp de un punct dat; **~dactil** (v. -dactil), adj., cu degete egale; **~dimorf (isodimorf)** (v. di-, v. -morf), adj. (despre compuși izomorfi) care are proprietatea de a forma cristale mixte; **~dinamă** (v. -dinam), s.f., curbă care unește punctele cu aceeași intensitate a cîmpului magnetic terestru; **~dinamie** (v. -dinamie), s.f., identitate de valoare energetică a două sau mai multe alimente; **~dizomie** (v. di-, v. -zomie), s.f., dizomie uniparentală cu secvențe de alele identice; **~drom** (v. -drom), s.n., parelelometru dentar de tip special; **~fag** (v. -fag), adj., cu un singur fel de nutriție; **~fază** (v. -fază), s.f., curbă care reprezintă izotermele și izobarele coincidente pe o diagramă de stare presiune-volum a unui sistem fizico-chimic format dintr-un singur component cu două faze coexistente; **~fen** (v. -fen), adj. **1.** Care este derivat din același fenotip. **2.** Cu aceeași periodicitate biologică în fenologie; **~fenă** (v. -fen), s.f., linie care unește punctele cu aceeași dată de apariție a fenofazei; **~fenogamie** (v. feno-, v. -gamie), s.f., fecundație între indivizi fenotipic asemănători; **~fenotipie** (v. feno-, v. -tipie), s.f., situație în care mai multe gene independente să condiționeze același caracter normal sau patologic, indiferent dacă genele se transmit recesiv; **~file** (v. -fil$_2$), adj., s.f.pl. (plante) care formează un singur fel de frunze; **~filie** (v. -filie$_2$), s.f., situație în care toate frunzele unei plante sînt asemănătoare; *sin.* monomorfism foliar; **~fonă** (v. -fon), s.f., curbă care unește punctele cu aceeași viteză de propagare a sunetului în apa de mare; **~fotic** (v. -fotic), adj. (despre frunze) care este expus uniform la lumină; **~gam** (v. -gam), adj. (despre vegetale) la care elementele de reproducere sînt asemănătoare; **~gamă** (v. -gam), s.f., linie care unește punctele de egală

valoare ale accelerației gravitației; **~ gametange** (v. gamet/o-, v. -ange), s.m., gametange masculin asemănător din punct de vedere morfologic cu cel feminin; **~ gametangiogamie** (v. gamet/o-, v. angio-, v. -gamie), s.f., proces de unire a doi gametangi; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., fecundație prin unirea a doi gameți identici sub raport morfologic, dar sexual diferiți sub aspect fiziologic; *sin.* izogamogonie; **~ gamogonie** (v. gamo-, v. -gonie), s.f., izogamie *; **~ gen** (v. -gen₁), adj. **1.** (Despre țesuturi) Care are aceeași origine embrionară cu un alt țesut. **2.** (Despre gemenii monozigoți) Identic din punct de vedere genetic și fenotipic; **~ genetic** (v. -genetic), adj. (Despre organisme) **1.** Cu aceeași origine genetică. **2.** Derivat din același genotip; **~ genic** (v. -genic), adj. (despre un grup de indivizi) care posedă același genotip; **~ genotip** (v. geno-₁, v. -tip), s.n., tip botanic cu două nume genetice; **~ geotermă** (v. geo-, v. -term), s.f., linie care unește toate punctele terestre cu aceeași temperatură medie a solului; **~ gin** (v. -gin), adj. **1.** Cu pistile similare. **2.** Cu carpele în număr egal cu cel al sepalelor; **~ glosă** (v. -glosă), s.f., linie care arată pe o hartă limitele teritoriale ale unei particularități de limbă; **~ gnat** (v. -gnat), adj. (despre dinți) care are creste alveolare egale; **~ gon (isogon)** (v. -gon₂), adj., s.f. **1.** Adj. Cu unghiuri egale. **2.** S.f. Linie care trece prin punctele terestre de egală declinație magnetică; **~ graf (isograf)** (v. -graf), s.n., interpolator de curbe de nivel; **~ halin** (v. -halin), adj., s.f. **1.** Adj. Cu aceeași salinitate. **2.** S.f. Curbă care unește punctele cu aceeași salinitate marină; **~ hasmă** (v. -hasmă), s.f., linie care unește pe o hartă punctele cu aceeași frecvență de apariție a aurorelor polare; **~ helie** (v. -helie), s.f., procedeu fotografic de separație a tonurilor; **~ hemoliză** (v. hemo-, v. -liză), s.f., fenomen de dezintegrare a hematiilor provenite de la o anumită specie, de către serul unor indivizi din aceeași specie; **~ hemoterapie** (v. hemo-, v. -terapie), s.f., procedeu terapeutic bazat pe folosirea sîngelui obținut de la un animal din cadrul aceleiași specii; **~ hietă** (v. -hietă), s.f., curbă care unește punctele de pe suprafața terestră unde cad cantități egale de apă provenită din precipitații; **~ hipsă** (v. -hipsă), s.f., curbă care unește pe hartă punctele cu aceeași altitudine; **~ halogamie** (v. halo-, v. -gamie), s.f., conjugare a gameților complet identici ca formă și sexualitate; **~ iconie** (v. -iconie), s.f., egalitate de mărime a imaginilor retiniene la ambii ochi; **~ log** (v. -log), adj. (despre substanțe chimice) cu o compoziție analoagă; **~ mer** (v. -mer), adj. **1.** Care prezintă izomerie. **2.** (Despre flori) Cu același număr de elemente omoloage în componența unui ciclu. **3.** (Despre factori ereditari) Repartizat în aceeași proporție; **~ merie** (v. -merie), s.f. **1.** Însușire a unor substanțe de a avea proprietăți fizice și chimice deosebite, deși au moleculele alcătuite dintr-un număr identic de atomi. **2.** Însușire a nucleelor atomice ale aceluiași element chimic de a avea stări de energie și, deci, proprietăți radioactive diferite. **3.** Egalitate a segmentelor sau a părților omoloage la organele aceleiași specii. **4.** Influență egală a factorilor ereditari; **~ merogamie** (v. mero-, v. -gamie), s.f., proces de copulație a doi gameți identici sub aspect morfologic, dar sexual diferiți sub aspect fiziologic; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., însușire a cristalelor de a avea dimensiuni egale în toate direcțiile; **~ metropie** (v. metr/o-₂, v. -opie), s.f., anomalie a refracției oculare egală la ambii ochi; **~ morf (isomorf)** (v. -morf), adj. **1.** (Despre substanțe) Care prezintă identitate de structură. **2.** (Despre cristale) Asemănător ca formă. **3.** (Despre organisme sau organe) Care se aseamănă din punct de vedere morfologic; **~ morfie (isomorfie)** (v. -morfie), s.f., proprietate a substanțelor cu compoziție chimică diferită, dar cu structură înrudită, de a se prezenta în aceleași forme structurale cristalografice; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f. **1.** Uniformitate morfogenetică. **2.** Regenerare a organului vegetal în forma inițială; **~ nefă** (v. -nefă), s.f., linie care unește pe o hartă punctele cu aceeași nebulozitate; **~ nomie** (v. -nomie), s.f., analogie în modul de cristalizare; **~ osmie** (v. -osmie₂), s.f., izotonie * (1); **~ pagă (isopagă)** (v. -pagă), s.f., linie care unește pe o hartă punctele de pe cursurile de apă cu aceeași durată a podului de gheață; **~ patie** (v. -patie), s.f., homeopatie care utilizează diluții din chiar agentul patogen; **~ pectă** (v. -pectă), s.f., linie care unește pe hartă punctele în care înghețul apei se produce în aceeași zi; **~ petal** (v. -petal), adj., cu petale egale; **~ picnă (isopienă)** (v. -picnă), s.f. **1.** Curbă care unește pe o hartă toate punctele de egală densitate a apei oceanice. **2.** Linie de-a lungul căreia un sistem fizico-chimic are aceeași densitate; **~ picnoză** (v. -picnoză), s.f., condiție în care autozomii manifestă aceeași stare de condensare în tot cursul diviziunii celulare; **~ pieză** (v. -pieză), s.f., linie care unește, pe o hartă, punctele cu aceeași presiune a zăcămîntului petrolifer la un moment dat; **~ pletă** (v. -pletă), s.f., linie care unește pe o hartă punctele de egală valoare ale diverselor elemente meteorologice; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., ordin de crustacee acvatice sau terestre, cu șapte segmente toracice și cu toate picioarele la fel conformate; **~ polimorf (isopolimorf)** (v. poli-, v. -morf), adj., care prezintă izopolimorfie; **~ polimorfie** (v. poli-, v. -morfie), s.f., proprietate a unor substanțe sau a unor minerale de a cristaliza în forme diferite; **~ poliploid** (v. poliplo-, v. -id), adj. (despre un organism) care este poliploid cu un număr par de seturi cromozomiale; **~ poră** (v. -por), s.f., linie care unește punctele de egală variație a unui element fizic ca salinitatea, declinația etc.; **~ ptere** (v. -pter), s.f.pl., ordin de insecte polimorfe cu corpul moale, cu mandibule puternice și cu aripi egale, incluzînd termitele; **~ ritmie** (v. -ritmie), s.f., stare a fenomenelor cardiologice care apar și se repetă în același ritm; **~ schizomere** (v. schizo-, v. -mer), s.n.pl., endonucleaze restrictive, produse de organisme diferite, care recunosc aceeași secvență de nucleotide; **~ scop (isoscop)** (v. -scop), s.n., tub electronic în care condensatorul orticonului e înlocuit printr-un dispozitiv generator de cîmp magnetic; **~ seistă** (v. -seistă), s.f., linie care unește pe o hartă punctele cu aceeași intensitate ale unui cutremur de pămînt;

~ sindeză (v. -sindeză), s.f., sinapsă a cromozomilor cu aceeași origine în meioza alopoliploizilor: **~ spor** (v. -spor), adj., s.m.pl. **1.** Adj. Care formează spori identici din punct de vedere morfologic. **2.** S.m.pl. Spori identici care se găsesc la plantele inferioare: **~ sporie** (v. -sporie), s.f., însușire a unor plante de a produce izospori: **~ stazie** (v. -stazie), s.f., teorie potrivit căreia între diversele compartimente ale scoarței terestre ar exista un echilibru relativ datorită diferențelor de densitate ale materialelor lor; **~ stemon** (v. -stemon), adj. (despre flori) la care numărul staminelor este egal cu acela al petalelor sau sepalelor; **~ stenurie** (v. steno-, v. -urie), s.f., condiție în care se elimină o urină finală cu presiune osmotică constantă; **~ steră** (v. -ster), s.f., linie în diagrama unui sistem fizico-chimic pentru care volumul specific al sistemului care se transformă rămîne constant: **~ sterie** (v. -sterie), s.f., proprietate a unor substanțe de a avea aceleași structuri spațiale fără să aibă compoziții chimice identice; **~ stih** (v. -stih), adj. (despre rădăcini) cu serii sau rînduri egale; **~ stil** (v. -stil), adj., cu stile uniforme; **~ tahă (isotahă)** (v. -tahă), s.f., linie care unește punctele unui curs de apă, unde aceasta arată aceeași viteză: **~ teră** (v. -teră), s.f., linie care unește punctele cu aceeași căldură medie în timpul verii; **~ term** (v. -term), adj., s.f. **1.** Adj. Cu aceeași temperatură medie. **2.** S.f. Curbă care unește pe o hartă punctele cu aceeași temperatură medie; **~ termobată** (v. termo-, v. -bat$_1$), s.f., curbă care unește punctele cu aceeași temperatură a apei de mare în adîncime; **~ termognozie** (v. termo-, v. -gnozie), s.f., sensibilitate patologică în care durerea, frigul etc. sînt percepute ca senzații de căldură; **~ tip** (v. -tip), adj., s.n. **1.** Adj. Care prezintă izotipie. **2.** S.n. Tip al unei specii de plantă pentru două sau mai multe areale geografice: **~ tipie** (v. -tipie), s.f., proprietate a unor substanțe chimice de a cristaliza în aceleași forme, fără a forma cristale mixte; **~ tom** (v. -tom), adj., care este ramificat sau despicat uniform: **~ tomie (isotomie)** (v. -tomie), s.f. **1.** Tip de ramificație în două sau mai multe ramuri egale. **2.** Diviziune a unui organ în două părți egale; **~ tonic** (v. -tonic), adj., cu aceeași soluție osmotică: **~ tonie** (v. -tonie), s.f. **1.** Calitate a mai multor soluții de a avea aceeași presiune osmotică: *sin.* izoosmie. **2.** Proprietate a unor nuclee atomice de a avea același număr de neutroni; **~ top (isotop)** (v. -top), s.m., element chimic avînd aceleași proprietăți fizico-chimice, dar masă atomică diferită; **~ topie** (v. -topie), s.f., proprietate a unor elemente chimice de a fi formate din mai mulți izotopi stabili sau radioactivi; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre corpuri) care are aceleaș proprietăți fizice identice în toate direcțiile: **~ tropie** (v. -tropie), s.f., însușire a unui corp de a fi izotrop; **~ zime** (v. -zimă), s.f., forme moleculare multiple ale aceleiași enzime.

J

JEJUNO- „jejun, jejunal". ◇ L *jejunum* [*intestinum*] „[intestin] flămînd" > fr. *jéjuno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *jejuno-*. □ **~ rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a jejunului; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., deschidere operatorie a unei anse jejunale la piele.

JUBI- „coamă". ◇ L *juba* „coamă, plete, creastă" > fr. *jubi-* > rom. *jubi-*. **~ form** (v.-form), adj. (despre inflorescențe) în formă de coamă.

JURI- „drept, juridic". ◇ L *jus, juris* „drept" > fr. *juri-* > rom. *juri-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., tehnica măsurării capacității de elaborare a unei norme de drept și a eficienței ei juridice în conștiința socială a unei comunități etnice.

K

KELO-, v. **CHELO$_2$-**.
KENO-, v. **CHENO$_2$-**.
KERATO-, v. **CHERATO-**.
KERDO- „zgomot". ◇ gr. *kerdos* „cîștig, agoniseală" > fr. *kerdo* > rom. *kerdo-*. □ **~ metru** (v. metru$_1$), s.n. aparat pentru măsurarea nivelului de zgomot pe liniile telefonice.
KILO- „o mie, de o mie de ori" ◇ gr. *khilioi* „o mie" > fr. *kilo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *kilo-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.m. unitate de măsură pentru lungimi egală cu o mie de metri.
KIMO-, v. **CHIMO-$_1$**.
KINETO-, v. **CHINETO-**.
-KINEZĂ, v. **-CHINEZĂ**.
KINEZI-, v. **CHINEZI-**.
-KINEZIE, v. **-CHINEZIE**.
KINEZIO-, v. **CHINEZIO-**.
KINO-, v. **CHINO-$_1$**.

L

LABI-, v. **LABIO-**. □ **~odonție** (v. -odonție). s.f., raport de ocluziune în care dinții incisivi frontali de pe arcada superioară se întîlnesc pe marginea incisivă cu cei de pe arcada inferioară.

LABIDO- „cleşte, cîrlig". ◇ gr. *labis, idos* „cleşte, gheară" > fr. *labido-*, engl. *id.* > rom. *labido-*. □ **~for** (v. -for), adj., care este înzestrat cu cleşti; **~saur** (v. -saur), s.m., reptilă cotilosauriană carnivoră din permianul superior, avînd dinții anteriori sub formă de cîrlige.

LABIRINT-, v. **LABIRINTO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie chirurgicală a labirintului; **~odonți** (v. -odont), s.m.pl., grup de amfibieni fosili din triasic, care se caracterizează prin structura complicată a dinților.

LABIRINTI- „labirint, sinuos". ◇ L. *labyrinthus* „labirint" > fr. *labyrinthi-*, engl. *id.* > rom. *labirinti-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de labirint.

LABIRINTO- „labirint, parte a urechii interne". ◇ gr. *labyrinthos* „labirint" > fr. *labyrintho-*, engl. *id.* > rom. *labirinto-*. □ **~tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de perforare a labirintului.

LABRO- „care înglobează". ◇ gr. *labros* „avid, lacom" > fr. *labro-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *labro-*. □ **~cit** (v. -cit), s.n., celulă granuloasă bazofilă, prezentă în țesutul conjunctiv, avînd rol fagocitar, înglobînd particule străine.

LACERTI- „şopîrlă". ◇ L. *lacerta* „şopîrlă" > fr. *lacerti-*, engl. *id.* > rom. *lacerti-*. □ **~form** (v. -form), adj., cu aspect de şopîrlă.

LACINI- „despicat în fîşii, laciniat". ◇ L. *lacinia* „fîşie, franj" > fr. *lacini-*, engl. *id.* > rom. *lacini-*. □ **~flor** (v. -flor), adj., cu flori care prezintă crestături adînci şi inegale; **~form** (v. -form), adj. (despre organe vegetale) în formă de fîşii înguste şi inegale.

LACO- „cavitate, sac lacrimal". ◇ gr. *lakkos* „fosă, rezervor" > fr. *lacco-*, engl. *id.* > rom. *laco-*. □ **~dacriostomie** (v. dacrio-, v. -stomie), s.f., operație chirurgicală de restabilire a drenajului, între sacul conjuctival şi sacul lacrimal; **~lit** (v. -lit_1), s.n., masă de rocă eruptivă în formă de ciupercă, produsă de fenomenele vulcanice care nu au atins suprafața; **~rinostomie** (v. rino-, v. -stomie), s.f., restabilire chirurgicală a drenajului între sacul lacrimal şi mucoasa pituitară.

LACRIMI- „lacrimă". ◇ L. *lacrima* „lacrimă" > fr. *lacrimi-* > rom. *lacrimi-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de lacrimă.

LACRIMO- „lacrimă, secreție lacrimală". ◇ L. *lacryma* „lacrimă" > fr. *lacrymo-* > rom. *lacrimo-*. □ **~gen** (v. -gen_1), adj., care determină secreția lacrimală.

LACTI- „lapte, latex, lăptos, alb". ◇ L. *lac, lactis* „lapte" > fr. *lacti-*, engl. *id.* > rom. *lacti-*. □ **~color** (v. -color), adj., care este alb ca laptele; **~fer** (v. -fer), adj., care conține latex sau suc lăptos; **~form** (v. -form), adj., cu aspect de lapte; **~gen** (v. -gen_2), adj., care produce lapte; **~vor** (v. -vor), adj., care se hrăneşte cu lapte.

LACTO- „lapte, latex, lactic, lactescent". ◇ L. *lac, lactis* „lapte" > fr. *lacto-*, engl. *id.*, germ. *lakto-* > rom. *lacto-*. □ **~bioză** (v. -bioză), s.f., substanță organică dulce, compusă din glucoză şi galactoză, extrasă din lapte; **~butirometru** (v. butiro-, v. -$metru_1$), s.n., instrument pentru măsurarea cantității de unt conținut în lapte; **~crom** (v. -crom), s.m., pigment albastru din lapte; **~densimetru** (v. densi-, v. -$metru_1$), s.n., aparat care serveşte la măsurarea densității laptelui; *sin.* lactometru; **~gen** (v. -gen_1), adj., s.n. (substanță) care stimulează lactația; *sin.* lactogenetic; **~genetic** (v. -genetic), adj., lactogen*; **~metru** (v. -$metru_1$), s.n., lactodensimetru*; **~ree** (v. -ree), s.f., eliminare continuă a laptelui din mameloane; **~scop** (v. -scop), aparat cu care se determină conținutul de grăsime din lapte; **~terapie** (v. -terapie), s.f., metodă terapeutică bazată pe utilizarea laptelui, injectat sub piele; **~viscozimetru** (v. viscozi-, v. -$metru_1$), s.n., instrument cu care se determină gradul de viscozitate a laptelui.

LAG-, v. **LAGO-**. □ **~oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., stare patologică a pleoapei superioare care nu acoperă complet globul ocular; *sin.* ochi de iepure.

LAGENI- „carafă, butelie". ◇ L. *lagena* „vas umflat, carafă" > fr. *lagéni-*, engl. *id.* > rom. *lageni-*. □ **~form** (v. -form), adj. (despre organe) în formă de butelie.

-LAGNIE „raport sexual". ◇ gr. *lagneia* „dorință sexuală, voluptate" > fr. *-lagnie*, engl. *-lagny*, it. *-lagnia* > rom. *-lagnie*.

LAGO- „iepure". ◇ gr. *lagos* „iepure" > fr. *lago-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *lago-*. □ **~cefal** (v. -cefal), adj., cu cap de iepure; **~morfe** (v. -morf),

s.f.pl., ordin de mamifere rozătoare de talie mijlocie, caracterizate prin prezența a două perechi de incisivi pe maxilar și a unei perechi pe mandibulă, cuprinzînd iepurii; **~ stom** (v. -stom), s.n., malformație congenitală în care buza superioară este crestată ca la iepure; *sin.* buză de iepure.

-LALIE „pronunțare, articulare". ◇ gr. *lalia* „vorbire, discuție" > fr. *-lalie*, germ. *id.*, engl. *-lalia*, it. *id.* > rom. *-lalie*.

LALO- „vorbire, pronunție". ◇ gr. *lalo, ein* „a vorbi" > fr. *lalo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *lalo-*. ☐ **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune patologică a vorbirii; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a mușchilor vorbirii.

LAMBDO- „litera grecească λ". ◇ gr. *lambda* „litera λ" > fr. *lamdo-*, engl. *id.* > rom. *lambdo-*. ☐ **~ id** (v. -id), adj. (despre sutură) de forma literei lambda.

LAMELI- „lamelă, membrană, lamelar, lamelat". ◇ L *lamella* „lamă mică" > fr. *lamelli-*, engl. *id.* > rom. *lameli-*. ☐ **~ corn** (v. -corn) adj. (despre insecte) care are antenele terminate prin prelungiri lamelare; **~ fer** (v. -fer), adj. (despre plante) prevăzut cu lamele; **~ form** (v. -form), adj. **1.** În formă de prelungire lamelară. **2.** (Despre roci) Dispus în straturi subțiri; **~ rostre** (v. -rostru), s.f.pl., subordin de păsări palmipede, al căror cioc este acoperit de o membrană lamelată.

LAMIN-, v. **LAMINO-**. ☐ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a apofizelor vertebrale.

LAMINO- „lamă vertebrală, apofiză". ◇ L *lamina* „foaie de metal, lamă" > fr. *lamino-*, engl. *id.* > rom. *lamino-*. ☐ **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de secționare a lamelor vertebrale.

LAMPADO- „flacără, faclă". ◇ gr. *lampas, ados* „flacără, torță, făclie" > fr. *lampado-* > rom. *lampado-*. ☐ **~ for** (v. -for), s.m., purtător de făclie la ceremoniile antice grecești.

LAMPRO- „lucios, lucitor". ◇ gr. *lampros* „strălucitor, lucios" > fr. *lampro-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *lampro-*. ☐ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe lucioase; **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze lucioase; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe lucitoare.

LANCI- „vîrf de lance". ◇ L *lancea* „lance, suliță" > engl. *lanci-* > rom. *lanci-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj. (despre organe vegetale) în formă de vîrf de lance; lanceolat.

LANI- „lînă, linos, păros, pilos". ◇ L *lana* „lînă" > fr. *lani-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *lani-*. ☐ **~ fer** (v. -fer), adj. **1.** Adj. (Despre plante) Care este acoperit cu peri moi și lînoși. **2.** Adj. Care poartă lînă; **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori păroase.

LAO- „popor". ◇ gr. *laos* „popor" > fr. *lao-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *lao-*. ☐ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul tematic și metodologic al antichităților etnice ale fiecărui popor.

LAPARO- „abdomen, abdominal, ventral". ◇ gr. *lapara* „abdomen" > fr. *laparo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *laparo-*. ☐ **~ cel** (v. -cel₂), s.n., hernie ventrală; **~ nefrectomie** (v. nefr/o-, v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a unui rinichi, realizată prin deschiderea cavității abdominale; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de rezecție a tegumentelor abdominale; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru examinarea viscerelor abdominale; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a cavității abdominale cu ajutorul laparoscopului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., deschidere operatorie a cavității abdominale; *sin.* celiotomie; **~ toracofrenotomie** (v. toraco-, v. freno-₁, v. -tomie), s.f., operație de incizie concomitentă a peretelui abdominal, a celui toracic și a diafragmei.

LAPI- „piatră". ◇ L *lapis* „piatră" > fr. *lapi-* > rom. *lapi-*. ☐ **~ cid** (v. -cid), s.m., lucrător care gravează inscripții pe piatră.

LAPIDI- „piatră, pietriș". ◇ L *lapis, idis* „piatră" > fr. *lapidi-*, engl. *id.* > rom. *lapidi-*. ☐ **~ col** (v. -col₁), adj. (despre plante) care crește pe locuri pietroase sau între pietre.

LARI- „pescăruș". ◇ L *larus, i* „pescăruș" > fr. *lari-*. ☐ **~ form** (v. -form), s.n.pl., ordin de păsări acvatice palmipede, avînd ca reprezentant pescărușul.

LARING-, v. **LARINGO-**. ☐ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare a laringelui.

LARINGO- „laringe, laringian". ◇ gr. *larynx, ngos* „laringe, gîtlej" > fr. *laryngo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *laringo-*. ☐ **~ cel** (v. -cel₂), s.n., tumoare a laringelui; **~ centeză** (v. -centeză), s.f., puncție a laringelui; **~ fon** (v. -fon), s.n., dispozitiv electroacustic care transformă oscilațiile laringelui în semnale electrice, utilizat în telefonia prin radio din tanc sau din avion; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în laringologie; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază fiziologia și patologia laringelui; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., ramolitie a laringelui; **~ necroză** (v. -necroză), s.f., proces de necrozare a laringelui; **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a laringelui; **~ piocel** (v. pio-, v. -cel₂), s.n., laringocel care conține puroi; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a laringelui; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a laringelui; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., operație de sutură a laringelui; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie a laringelui; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument medical cu care se examinează laringele; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare medicală a laringelui cu ajutorul laringoscopului; **~ spasm** (v. -spasm), s.n., mișcare spasmodică a laringelui; **~ stenoză** (v. -stenoză), s.f., îngustare patologică a laringelui; **~ stroboscop** (v. strobo-, v. -scop), s.n., aparat utilizat pentru studiul mobilității corzilor vocale; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument întrebuințat în laringotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a laringelui; **~ traheotomie** (v. traheo-, v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a părții inferioare a laringelui și a traheii; **~ xeroză** (v. -xeroză), s.f., uscare patologică a mucoasei laringale.

LARVI- „larvă, larvar". ◇ L *larva* „mască, arătare, spectru" > fr. *larvi-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *larvi-*. ☐ **~ cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanță) care distruge larvele insectelor; **~ col** (v. -col₁), adj., care trăiește în corpul larvelor; **~ form** (v. -form), adj., în formă de larvă; **~ gen**

(v. -gen$_2$), adj., favorabil pentru dezvoltarea larvelor; **~ par** (v. -par), adj. (despre insecte) care produce larve; **~ vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu larvele insectelor.

LASIO- „păros, pilos". ◇ gr. *lasios* „păros" > fr. *lasio-*, engl. *id.* > rom. *lasio-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe păroase; **~ clad** (v. -clad), adj., cu ramuri păroase.

LATEBRI- „ascuns, întunecos". ◇ L *latebra* „ascunziș, loc ascuns" > fr. *latebri-* > rom *latebri-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește în locuri ascunse sau întunecoase.

LATERI- „lateral, într-o parte". ◇ L *latus, eris* „coastă, latură" > fr. *latéri-*, engl. *id.* > rom. *lateri-*. □ **~ grad** (v. -grad), adj. (despre crabi și păianjeni) care merge lateral.

LATERO- „lateral, extern". ◇ L *latus, eris* „latură, parte" > fr. *latéro-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* ◇ rom. *latero-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie laterală; **~ gnație** (v. -gnație), s.f., deformare a maxilarului atunci cînd mijlocul arcadei dentare nu coincide cu planul de simetrie al feței; **~ log** (v. -log), s.n., carotaj electric lateral cu curent focalizat.

LATI- „lat, plat, larg". ◇ L *latus* „întins" > fr. *lati-*, engl. *id.* > rom. *lati-*. □ **~ rostru** (v. -rostru), adj. (despre păsări) cu ciocul lat.

LATICI- „latex, suc vegetal". ◇ L *latex, icis* „licoare, lichid" > fr. *latici-*, engl. *id.* > rom. *latici-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., s.n. (țesut vegetal) care conduce și care secretă latexul.

-LATRIE „cult, adorație". ◇ gr. *latreia* „adorație" > fr. *-lâtrie*, it. *-latria*, engl. *-latry* > rom. *-latrie*.

-LATRU „adorator, servitor". ◇ gr. *latreuein* „a servi, a sluji, a adora" > fr. *-lâtre*, it. *-latro* > rom. *-latru*.

LAXI- „rar, spațiat". ◇ L *laxus* „slobod, neîntins" > fr. *laxi-*, engl. *id.* > rom. *laxi-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., care are flori rare.

LECANO- „bazin, pelvis". ◇ gr. *lekane* „bazin, vas" > fr. *lécano-*, engl. *id.* > rom. *lecano-*. □ **~ pagi** (v. -pag), s.m.pl., gemeni simetrici fuzionați la nivelul pelvisului.

-LECIT „vitelus, vitelin". ◇ gr. *lekithos* „gălbenuș de ou" > fr. *-lécithe* > rom. *-lecit*.

LECITO- „gălbenuș de ou, embrion". ◇ gr. *lekithos* „gălbenuș de ou" > fr. *lécitho-*, engl. *id.* > rom. *lecito-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., gălbenuș care conține blastomere; **~ cel** (v. -cel$_1$), s.n., cavitate embrionară care generează vezicula ombilicală și intestinul primitiv.

LECTO- „ales, triat". ◇ gr. *lektos* „ales" > fr. *lecto-*, engl. *id.*, germ. *lekto-* > rom. *lecto-*. □ **~ alotip** (v. alo-, v. -tip), s.n., exemplar de plantă de alt sex decît acela al lectotipului, ales ulterior din materialul original; **~ tip** (v. -tip), s.n, exemplar botanic ales în lipsa holotipului din materialul original pentru a servi ca tip nomenclatural.

LEGUMINI- „păstaie". ◇ L *legumen, inis* „păstaie" > fr. *légumini-*, engl. *id.* > rom. *legumini-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de păstaie.

LEIO- „neted, fără peri, glabru". ◇ gr. *leios* „neted, lucios" > fr. *léio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *leio-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe netede, nepăroase; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze netede, nepăroase; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe netede; **~ trih** (v. -trih), adj. (despre organe vegetale) acoperit cu peri moi și netezi.

LEIPO-, v. **LIPO-$_2$**.

-LEMĂ$_1$ „tegument, pieliță, înveliș". ◇ gr. *lemma* „coajă, teacă, pieliță" > fr. *-lemme*, germ. *-lemma*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *-lemă*.

-LEMĂ$_2$ „alternativă". ◇ gr. *lemma* „supoziție, premisă" > fr. *-lemme*, germ. *-lemma*, engl. *id.* > rom. *-lemă*.

-LEMIE „esofag, faringe". ◇ gr. *laimos* „gît" > fr. *-lémie*, engl. *-laemia* > rom. *-lemie*.

LEMO- (LEMMO-) „teacă, înveliș". ◇ gr. *lemma* „teacă, pieliță" > fr. *lemmo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *lemo* și *lemmo-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă nevrilemă primitivă; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă a nevrilemei.

LENTI- „lentilă". ◇ L *lens, tis* „linte" > fr. *lenti-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *lenti-*. □ **~ form** (v. -form), adj. **1.** Adj. În formă de lentilă. **2.** Adj. (Despre straturi geologice) Care este mai gros la centru decît la margini.

LENTO- „cristalin". ◇ L *lens, tis* „bob de linte". > fr. *lento-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *lento-*. □ **~ ptoză** (v. -ptoză) s.f., hernie a cristalinului.

LEPIDO- „solz, crustă, lamelă; solzos, lamelar". ◇ gr. *lepis, idos* „solz, placă" > fr. *lépido-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *lepido-*. □ **~ blastic** (v. -blastic), adj. (despre textura rocilor) format din minerale lamelare; **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe solzoase; **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpină solzoasă; **~ cer** (v. -cer$_1$), adj. (despre insecte) cu antene prevăzute cu solzi mici; **~ dendron** (v. -dendron), s.m., arbore fosil din clasa ferigilor, cu coroană în formă de umbrelă și cu trunchiul prezentînd cicatrice foliare rombice; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze în formă de solzi; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., ferigi, arborescente fosile din devonianul inferior, cu frunze mici și solzoase; **~ id** (v. -id), adj., cu aspectul unui solz; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., varietate de mică bogată în litiu și fluor, care formează agregate foioase, tabulare sau solzoase; **~ ptere** (v. -pter), s.n.pl., ordin de artropode din clasa insectelor, avînd aripi membranoase și acoperite cu solzi fini, cuprinzînd fluturii; **~ pterofile** (v. ptero-, v. -fil$_1$), s.f.pl., plante la care polenizarea se realizează cu ajutorul fluturilor; **~ pterolog** (v. ptero-, v. -log), s.m. și f., specialist în lepidopterologie; **~ pterologie** (v. ptero-, v. -logie$_1$), s.f., studiul sistematic al fluturilor; **~ pteronomiu** (v. ptero-, v. -nomiu), s.n., cavitate roasă de larvele lepidopterelor în parenchimul plantelor.

LEPIRO- „solz, scuamă". ◇ gr. *lepyron* „solz, scuamă" > fr. *lépyro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *lepiro-*. □ **~ filie** (v. -filie$_2$), s.f., transformare a integumentelor ovulare în foliole sau scuame.

-LEPIS „solz, solzișor, scuamă". ◇ gr. *lepis* „placă, solz" > fr. *-lépis*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *-lepis*.

LEPO- „solz, osificare". ◇ gr. *lepis* „placă, solz" > fr. *lépo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *lepo-*

☐ **~cit** (v. -cit), s.n., celulă cuprinsă intr-o membrană; **~spondili** (v. -spondil), s.m.pl., amfibieni stegocefali din permian și carbonifer, ale căror vertebre prezintă o osificație mai accentuată decît la ihtiostegi și filospondili.

-LEPSĂ „unire, adăugare, atașare". ◇ gr. *lepsis* „fixare, luare, cuprindere" > fr. *-lepse*, germ. *id.* > rom. *-lepsă*.

-LEPSIE „apucare, prindere, atașare". ◇ gr. *lepsis* „apucare, prindere, acces" > fr. *-lepsie*, germ. *id.*, engl. *-lepsy* > rom. *-lepsie*.

LEPT-, v. **LEPTO-**. ☐ **~acaut** (v. acant), adj., cu spini mici; **~odont** (v. -odont), adj., care prezintă dinți mici și subțiri.

-LEPTIC „care afectează, care se fixează pe, care are afinitate pentru". ◇ gr. *leptikos* „care prinde, care fixează" > fr. *-leptique*, engl. *-leptic* > rom. *-leptic*.

LEPTO- „mic, fragil, subțire, moale, delicat". ◇ gr. *leptos* „subțire, mic, slab" > fr. *lepto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *lepto-*. ☐ **~bioză** (v. -bioză), s.f., lestobioză*; **~carp** (v. -carp) adj., cu fructe mici și fragile; **~caul** (v. -caul), adj., cu tulpină subțire; **~cefal** (v. -cefal), s.m., fază larvară din metamorfoza anghilei, avînd corp transparent și comprimat lateral; **~cefalie** (v. -cefalie), s.f., micșorare anormală a cutiei craniene; **~centric** (v. -centric), adj. (despre fascicule liberiene și lemnoase) care este dispus în jurul leptomului; **~cer** (v. -cer$_1$), adj. (despre insecte) cu antene mici și subțiri; **~cit** (v. -cit), s.n., globulă roșie cu grosime foarte redusă, dar cu diametrul mărit; **~clad** (v. -clad), adj., cu ramuri subțiri; **~clază** (v. -clază), s.f., ruptură mică, frecventă la suprafața scoarței terestre; **~cromatic** (v. -cromatic), adj., caracterizat printr-un reticul cromatinian fin diferențiat; **~dactil** (v. -dactil), adj., caracterizat prin subțierea și alungirea degetelor de la mîini și picioare; **~derm** (v. -derm), adj., cu membrana subțire; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze mici și cu suprafața redusă; **~micrognație** (v. micro-, v. -gnație), s.f., grad moderat de micrognație; **~morf** (v. -morf), adj., leptozom*; **~nemă** (v. -nemă), s.f., filament cromozomial subțire, prezent în nucleul celular din stadiul leptotenului meiotic; **~petal** (v. -petal), adj., cu petale mici; **~plasmă** (v. -plasmă), s.f., parte hialină a protoplasmei, în care are loc activitatea cinetică a celulei; **~pod** (v. -pod), adj., cu picioare mici și subțiri; **~prosop** (v. -prosop), adj., s.m. (individ) care prezintă o față alungită; **~prosopie** (v. -prosopie), s.f., față de tip îngust, caracteristică unor rase umane; **~rin** (v. -rin), adj., cu nasul mic și subțire; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe mici și subțiri; **~spiră** (v. -spiră), s.f. bacterie patogenă în formă de filament spiralat, terminat la ambele capete cu cîte un cîrlig; **~sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., sporange cu peretele format dintr-un singur strat de celule epidermale, prezent la licopodiacee; **~stil** (v. -stil), adj., cu stil filiform; **~ten** (v. -ten), s.n., orînduire a cromozomilor în filamente lungi și fine în cursul profazei cariocinetice; **~zom** (v. -zom), adj., care are membre lungi și subțiri; *sin.* leptomorf.

LESTO- „care ocupă, ocupant". ◇ gr. *lestes* „hoț, brigand" > fr. *lesto-*, engl. *id.* > rom. *lesto-*. ☐ **~bioză** (v. -bioză), s.f., mod de viață al anumitor specii animale care ocupă cuiburile abandonate de alte specii; *sin.* leptobioză.

LEUC-, v. **LEUCO-**. ☐ **~emie** (v. -emie), s.f., maladie caracterizată prin înmulțirea anormală a globulelor albe și prin prezența unor leucocite imature; *sin.* leucocitemie; **~onichie** (v. -onichie), s.f., colorație în alb a unghiilor.

LEUCO- „alb, alburiu, incolor". ◇ gr. *leukos* „alb" > fr. *leuco-*, germ. *leuko-*, engl. *leuco-* > rom. *leuco-*. ☐ **~blast** (v. -blast) s.n., celulă imatură din seria albă, ocupînd o poziție de trecere între mieloblast și promielocit; **~blasturie** (v. blast/o-, v. -urie), s.f., prezență a leucoblastelor în urină; **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe albe și cărnoase; **~cian** (v. -cian), s.n., pigment de culoare albă-albăstruie, prezent la alge; **~cist** (v. -cist), s.n., celulă fără clorofilă, cu membrană subțire și cu perforații, prezentă la alge; **~cit** (v. -cit), s.n., globulă albă prezentă în sînge, cu rol de apărare a organismului împotriva microbilor; **~citemie** (v. -cit, v. -emie), s.f., leucemie*; **~citoblast** (v. cito-, v. -blast), s.n., precursor al leucocitului; **~citogeneză** (v. cito-, v. -geneză), s.f., leucopoieză*; **~citoliză** (v.cito-, v. -liză), s.f., proces de distrugere a leucocitelor din sînge; **~citopenie** (v. cito-, v. -penie), s.f., reducere anormală a numărului de globule albe din sînge; *sin.* leucopenie; **~citopoieză** (**~citopoeză**) (v. cito-, v. -poieză), s.f., proces de formare a leucocitelor; **~citotaxie** (v. cito-, v. -taxie), s.f., deplasare a leucocitelor spre locul în care anumite microorganisme amenință integritatea tisulară; **~citoterapie** (v. cito-, v. -terapie), s.f., utilizarea în scop terapeutic a leucocitelor; **~crat** (v. -crat), adj. (despre minerale sau roci) care este de culoare deschisă sau incolor; **~dermie** (v. -dermie), s.f., decolorare a pielii produsă de absența totală sau parțială a pigmentului melanic; *sin.* acromodermie; **~distrofie** (v. dis-, v. -trofie), s.f., leziune distrofică a substanței nervoase albe; **~fan** (v. -fan), s.n., mineral complex, cristalizat în sistemul rombic, de culoare albă-cenușie; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze albe; **~foreză** (v. -foreză), s.f., procedeu de recoltare a sîngelui și de reinjectare la aceeași persoană donatoare, după îndepărtarea leucocitelor; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care provoacă formarea globulelor albe; **~gramă** (v. -gramă), s.f., examen de laborator prin care se determină numărul de globule albe din sînge; **~melalgie** (v. mel/o-$_1$, v. -algie), s.f., tulburare circulatorie periferică la extremități, însoțită de dureri și paloare tegumentară; **~melanodermie** (v. melano-, v. -dermie), s.f., tulburare a pigmentației cutanate, în care zonele hiperpigmentate alternează cu cele hipopigmentate; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., fotometru cu care se determină gradul de alb al unor substanțe fibroase; **~patie** (v. -patie), s.f., boală a pielii caracterizată prin pete albe, bine conturate; **~pedeză** (v. -pedeză), s.f., proces de migrare a globulelor albe; **~penie** (v. -penie), s.f., leucocitopenie*; **~plachie** (v. -plachie), s.f., leucoplazie*; **~plastie** (v. -plast), s.n.pl., corpusculi microscopici din

celulele plantelor, albi sau incolori, care formează și acumulează amidon; **~ plazie** (v. -plazie), s.f., îngroșare patologică a unei mucoase care se acoperă cu un țesut cornos de culoare albicioasă; *sin.* leucoplachie; **~ poiezā ~ poezā)** (v. -poiezā), s.f., proces de formare și de maturație a globulelor albe; *sin.* leucocitogeneză; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., leucoree abundentă; **~ ree** (v. -ree), s.f., scurgere vaginală albicioasă și purulentă; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., colorație albă anormală a unor semințe, din cauza lipsei pigmenților; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., procedeu terapeutic care constă în provocarea creșterii exagerate a leucocitelor din sînge prin acțiunea unor substanțe chimice; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație de secționare chirurgicală a fibrelor nervoase talamofrontale; **~ trih** (v. -trih), adj., cu peri albi; **~ trichie** (v. -trichie), s.f., decolorare congenitală a părului; **~ trombopenie** (v. trombo-, v. -penie), s.f., scădere anormală a numărului de leucocite și de trombocite din sînge; **~ xen** (v. -xen), s.n., silicat de calciu și de titan, de culoare albă, întîlnit sub formă de agregate fine sau fibroase; **~ zom (~ som)** (v. -zom), s.m., corpuscul sferic albuminoid, inclus în leucoplaste.

LEVO- „sting, în partea stîngă". ◇ L *laevus* „sting" > fr. *lévo-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *lävo-* > rom. *levo-*. □ **~ cardie** (v. -cardie), s.f., deplasare patologică a inimii spre stînga; *sin.* sinistrocardie; **~ cardiogramă** (v. cardio-, v. -gramă), s.f., parte dintr-o cardiogramă aparținînd activității ventriculului sting; **~ gir** (v. -gir), adj. **1.** (Despre substanțe) Care deviază spre stînga planul de polarizare a luminii. **2.** (Despre cochilii) Care este răsucit spre stînga.

LEXICO- „cuvînt, vocabular". ◇ gr. *lexikon* „dicționar, vocabular" > fr. *lexico-*, germ. *lexiko-* > rom. *lexico-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în lexicografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină lingvistică care stabilește metodele și principiile de elaborare a dicționarelor; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în lexicologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină a lingvisticii care studiază cuvintele unei limbi sub toate aspectele; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., colecție de dicționare.

-LEXIE „vorbire, exprimare". ◇ gr. *lexis* „vorbă, enunț" > fr. *-lexie*, germ. *id.*, engl. *-lexia* > rom. *-lexie*.

LIBRI- „lemn, lemnos". ◇ L *liber, libri* „scoarță de copac" > fr. *libri-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *libri-*. □ **~ form** (v. -form), adj., s.n. (țesut fibros) prezent în structura lemnului de foioase, avînd celule cu membrană groasă.

LIC-, v. **LICO-**. □ **~ antrop** (v. -antrop), s.m. și f., persoană care suferă de licantropie; **~ antropie** (v. -antropie), s.f., alienație mintală în care bolnavul se crede transformat în lup; **~ odont** (v. -odont), adj., cu dinți de lup; **~ orexie** (v.-orexie), s.f., foame excesivă.

LICHENI — „licheni". ◇ L *lichen* „lichen" > fr. *licheni-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *licheni-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care trăiește pe licheni; **~ form** (v. -form), adj., cu înfățișare de lichen; **~ vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu licheni.

LICHENO- „licheni". ◇ gr. *leikhen* „lichen" > fr. *licheno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *licheno-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., încrengătură care reprezintă o subdiviziune a talofitelor; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a lichenilor; **~ id** (v. -id), adj., care are înfățișare de lichen; **~ log** (v. -log), s.m. și fe., specialist în lichenologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul lichenilor.

LICO- „lup". ◇ gr. *lykos* „lup" > fr. *lyco-*, engl. *id.*, it. *lico-* > rom. *lico-*. □ **~ id** (v. -id), adj., cu înfățișare de lup; **~ podiu** (v. -podiu), s.n., plantă criptogamă care, prin forma sa, se aseamănă cu un picior de lup.

-LIENIE „splină". ◇ L *lien, is* „splină" > fr. *-liénie*, germ. *id.*, engl. *-lienia*, it. *id.* > rom. *-lienie*.

LIENO- „splină". ◇ L *lien, is* „splină" > fr. *liéno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *lieno-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a splinei; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a splinei cu ajutorul unei substanțe de contrast.

LIGAMENTO- „ligament". ◇ L *ligamentum* „legătură, bandă" > fr. *ligamento-*, engl. *id.* > rom. *ligamento-*. □ **~ pexie** (v. -pexie), s.f. **1.** Refacere a aparatului ligamentar al unei articulații prin sutură directă. **2.** Redresare chirurgicală a uterului în caz de retroversie; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală plastică a ligamentelor unei articulații.

LIGNI- „lemn, putregai". ◇ L *lignum* „lemn, copac" > fr. *lingi-*, engl. *id.* > rom. *ligni-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre licheni) care trăiește pe lemne sau pe putregaiuri; **~ color** (v. -color), adj., de culoare brun-roșcat, ca a inimii lemnului; **~ fer** (v. -fer), adj., care produce lemn; **~ form** (v. -form), adj., care se aseamănă cu lemnul; **~ vor** (v. -vor), adj. **1.** Care se hrănește cu țesutul lemnos. **2.** Care roade lemnul, formînd galerii.

LIGNO- „arbore". ◇ L *lignum* „copac, trunchi" > fr. *ligno-*, engl. *id.* > rom. *ligno-*. □ **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de degradare biologică a lemnului; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat la măsurarea diametrului și a înălțimii arborilor.

LIGO- „umbră, umbros, întunecos". ◇ gr. *lygos* „întunecos, umbros" > fr. *lygo-*, engl. *id.* > rom. *ligo-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care prezintă afinitate pentru locurile umbroase sau întunecoase.

LIGUL-, v. **LIGULI-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție operatorie a teritoriului lingular din lobul superior pulmonar sting.

LIGULI- „ligulă, ligulat". ◇ L *ligula* „curea, limbă mică" > fr. *liguli-*, engl. *id.* > rom. *liguli-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori ligulate; **~ form** (v. -form), adj., în formă de ligulă.

LIMACI- „melc, culbec". ◇ L *limax, acis* „melc" > fr. *limaci-*, engl. *id.* > rom. *limaci-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre spori) în formă de melc.

LIMBI- „margine, limb". ◇ L *limbus* „panglică, cordeluță" > fr. *limbi-*, engl. *id.* > rom. *limbi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu un limb.

LIMF-, v. **LIMFO-**. □ **~adenectazie** (v. aden/o-, v. -ectazie), s.f., afecțiune constind în apariția unor tumori axiale formate prin dilatarea sau proliferarea vaselor din ganglionii limfatici; **~adenie** (v. -adenie), s.f., hipertrofie a ganglionilor limfatici; **~adenopatie** (v. adeno-, v. -patie), s.f., maladie a ganglionilor limfatici; **~agog** (v. -agog), adj., s.n. (substanță) care stimulează producerea lichidului limfatic; **~angiectazie** (v. angi/o-, v. -ectazie), s.f., dilatație a vaselor limfatice; *sin.* limfactezie; **~angiectomie** (v. angi/o-, v. -ectomie), s.f., secționare chirurgicală a vaselor limfatice; **~angiopatie** (v. angio-, v. -patie), s.f., termen generic pentru afecțiunile vaselor limfatice; **~angioplastie** (v. angio-, v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a circulației limfatice; **~ectazie** (v. -ectazie), s.f., limfangiectazie*; **-LIMFĂ** „lichid limfatic, umoare". ◇ L *lympha* „apă limpede" > fr. *-lymphe*, germ. *id.*, engl. *-lymph* > rom. *-limfă*.

LIMFO- „vase limfatice, ganglioni limfatici". ◇ L *lympha* „apă limpede" > fr. *lympho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *limfo-*. □ **~blast** (v. -blast), s.n., celulă embrionară, premergătoare limfocitelor; **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., tumoare cu conținut limfatic; **~cit** (v. -cit), s.n., leucocit imobil și imunizant, cu nucleu voluminos care se găsește în limfă și în singe; **~citemie** (v. -cit, v. -emie), s.f., creștere a numărului de limfocite din singe; **~citogeneză** (v. cito-, v. -geneză), s.f., proces de formare a limfocitelor; **~citopenie** (v. cito-, v. -penie), s.f., scădere anormală a numărului de limfocite în singe; *sin.* limfopenie; **~citoreză** (v. cito-, v. -rexă), s.f., distrugere a limfocitelor produsă de acțiunea substanțelor citostatice, exercitată la nivelul țesutului limfopoietic; **~dermie** (v. -dermie), s.f., manifestare cutanată a leucemiei limfoide; **~fil** (v. -fil$_1$), adj., care are afinitate pentru țesutul limfatic; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce limfă sau limfocite; **~geneză** (v. -geneză), s.f., formare a limfei; **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a vaselor limfatice cu ajutorul unei substanțe de contrast; **~id** (v. -id), adj. (despre un țesut) în care se formează limfocite; **~liză** (v. -liză), s.f., proces de distrugere a țesutului limfatic și a limfocitelor; **~patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile sistemului limfatic; **~penie** (v. -penie), s.f., scădere anormală a numărului de limfocite din singe; **~poietic** (v. -poietic), adj., care produce globule albe; **~poieză** (**~poeză**) (v. -poieză), s.f., proces de formare și de dezvoltare a limfocitelor și a țesutului limfatic; **~ragie** (v. -ragie), s.f., scurgere a limfei printr-o ruptură de vas limfatic; *sin.* limforee; **~ree** (v. -ree), s.f., limforagie*; **~trop** (v. -trop), adj. (despre virusuri) care are afinitate pentru țesutul limfatic.

LIMI-$_1$ „mîl, nămol, mlaștină". ◇ L *limus* „nămol, noroi" > fr. *limi-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *limi-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj., s.f.pl. **1.** Adj. (Despre animale) Care trăiește în mîlul de pe fundul apelor. **2.** S.f.pl. Subordin de păsări cu picioare nepalmate, care trăiesc în locuri umede sau mlăștinoase; **~vor** (v. -vor), adj. despre animale) care se hrănește cu mîlul organic, rezultat din acumularea cadavrelor viețuitoarelor de suprafață.

LIMI-$_2$ „vecin, frontieră". ◇ L *limes* „hotar, limită" > fr. *limi-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *limi-*. □ **~trof** (v. -trof), adj., care se află în limita, la hotarul unei regiuni, unei țări etc. **-LIMIE** „foame, înfometare". ◇ gr. *limos* „foame" > fr. *-limie*, germ. *id.*, it. *-limia* > rom. *-limie*.

LIMINO- „prag, limită". ◇ L *limen, liminis* „hotar, limită" > fr. *limino-* > rom. *limino-*. □ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument care măsoară intensitatea limită a unui stimul care, aplicat pe un tendon, poate provoca un reflex.

LIMNI- „lac, mlaștină, apă stătătoare". ◇ gr. *limne* „iaz, heleșteu, lac" > fr. *limni-*, engl. *id.* > rom. *limni-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește în lacuri sau în mlaștini; *sin.* limnogen; **~graf** (v. -graf), s.n., aparat care înregistrează grafic variațiile de nivel ale unui lac, ale unui curs de apă sau ale unui rezervor; *sin.* limnimetru înregistrator; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., studiu al variației nivelului apelor curgătoare sau al apelor stătătoare; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea nivelului apei unui lac, al unui curs de apă sau al unui rezervor; *sin.* limnometru.

LIMNO- „baltă, mlaștină". ◇ gr. *limne, os* „lac, baltă" > fr. *limno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *limno-*. □ **~biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază lacurile și apele stătătoare din punct de vedere biologic; **~biont** (v. -biont), s.n.pl., organisme din lacuri și mlaștini; **~biu** (v. -biu), adj., care crește în lacuri sau în mlaștini; **~cren** (v. -cren), adj. (despre izvoare) a cărui apă țîșnește de jos în sus, formînd un mic bazin, cu fund mîlos sau nisipos; **~criptofite** (v. cripto-, v. -fit), s.f.pl., plante superioare care cresc în lacuri, bălți și mlaștini; **~dendrobiu** (v. dendro-, v. -biu), adj. (despre populații vegetale și animale) care trăiește într-un mediu acvatic format din apa acumulată în scorburile arborilor; **~fil** (v. -fil$_1$), adj. **1.** (Despre plante) Care are afinitate pentru ape stătătoare. **2.** (Despre pești) Care depune icrele în ape stătătoare; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante hidrofite fixate pe fundul apelor dulci ale lacurilor; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., limnicol*; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în limnologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Disciplină care studiază fenomenele fizice și biologice referitoare la lacuri. **2.** Ramură a hidrobiologiei care se ocupă cu studiul apelor dulci; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n. limnimetru*.

LIMO- „foame". ◇ gr. *limos* „foame" > fr. *limo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *limo-*. □ **~terapie** (v. -terapie), s.f., procedeu terapeutic constînd în reducerea treptată a rației alimentare.

LINGVI- „limbă". ◇ L *lingua* „limbă" > L sav. *lingui-*, fr. *id.*, engl. *id.* > rom. *lingvi-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de limbă.

LINO-$_1$ „rînd, șir tipografic". ◇ L *linea* „linie, rînd" > engl. *lino-*, fr. *id.* > rom. *lino-*. □ **~graf** (v. -graf), s.n., mașină tipografică de cules și de turnat rînduri; **~tip** (v. -tip), s.n., mașină tipografică de cules și de turnat literele în rînduri

întregi; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., culegere tipografică cu ajutorul linotipului.

LINO-$_2$ „in, pînză". ◇ gr. *linon* „in" şi L *linum* „pînză de in" > fr. *lino-* > rom. *lino-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., imprimare pe stofă; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., ulei de in, solidificat prin hidrogenare.

LIO- „dispersie, dizolvare". ◇ gr. *lyo, ein* „a dizolva, a desface" > fr. *lyo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *lio-* > rom. *lio-*. □ **~ crom** (v. -crom), s.m., substanţă colorată în galben, foarte răspîndită în ţesuturile plantelor şi animalelor; *sin.* flavină; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre coloizi) care are afinitate pentru moleculele mediului de dispersie; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., proprietate a substanţelor liofile; **~ fob** (v. -fob), adj. (despre coloizi) care nu prezintă afinitate pentru moleculele mediului de dispersie; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., proprietate a substanţelor liofobe; **~ liză** (v. -liză), s.f., desfacere a moleculelor unei substanţe dizolvate, prin reacţia dintre aceste molecule şi cele ale solventului; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., strat de lichid absorbit de suprafaţa unei particule care este în suspensie, într-un lichid; **~ trop** (v. -trop), adj., obţinut prin ordonarea ionilor sub influenţa pe care o exercită asupra proprietăţilor diferitelor sisteme.

LIP-, v. **LIPO-**$_1$. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., totalitatea lipidelor din sînge; **~ urie** (v. -urie), s.f., eliminare de lipide prin urină.

LIPARO- „gras, adipos". ◇ gr. *liparos* „gras" > fr. *liparo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *liparo-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$) s.n., tumoare adipoasă pe scrot.

LIPO-$_1$ „grăsime, adipozitate, adipos, sebaceu". ◇ gr. *lipos* „grăsime" > fr. *lipo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *lipo-*. □ **~ artroză** (v. -artroză), s.f., afecţiune a articulaţiilor, caracterizată prin creşterea ţesutului periarticular; **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă adipoasă; **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie formată din ţesut adipos; **~ condrii** (v. -condrie), s.f.pl., granule lipoide globuloase şi colorabile din celulă; **~ condrodistrofie** (v. -condro-, v. dis-, v. -trofie), s.f., disostoză congenitală manifestată prin alteraţii groteşti ale scheletului; *sin.* sindromul Hurler, gargoilism; **~ croic** (v. -croic), adj. (despre pigmenţi) care este difuzat în picături uleioase; **~ crom** (v. -crom), s.m., pigment liposolubil de culoare galbenă care se găseşte în ţesutul adipos; **~ cromie** (v. -cromie), s.f., colorare a grăsimii produsă de hepatoză nutriţională; **~ distrofie** (v. dis-, v. -trofie), s.f., tulburare de nutriţie a ţesutului adipos subcutanat; **~ fag** (v. -fag), s.m., celulă macrofagă care înglobează particule de grăsime; **~ faneroză** (v. -faneroză), s.f. **1.** Apariţie de grăsimi în citoplasma celulelor prin desfacerea complexelor lipoprotidice. **2.** Degenerare a substanţelor grase din citoplasma vegetală; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., cu afinitate pentru substanţe grase; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce adipozitate; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a lipidelor în organismele vegetale sau animale; **~ id** (v. -id), adj., s.f.pl. **1.** Care se aseamănă cu grăsimea. **2.** S.f.pl. Lipide complexe insolubile în acetonă, cărora substanţele organice pe care le conţin le conferă proprietăţi diferite de ale lipidelor simple; **~ idurie** (v. -id, v. -urie), s.f., eliminare de lipide prin urină; **~ litic** (v. -litic$_1$), care descompune substanţele grase; **~ liză** (v. -liză), s.f., disociere în cadrul procesului digestiv a grăsimilor în acizi graşi şi glicerină; **~ necroză** (v. -necroză), s.f., proces de necrozare a ţesutului gras; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., proces de fixare şi de acumulare de grăsimi în ţesuturile organice; **~ plast** (v. -plast), s.n., ptotoplast producător de substanţe grase; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., transformare sclerozantă a ţesutului adipos; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre substanţe chimice) care se fixează pe grăsimi; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., caracteristică a substanţelor lipotrope; **~ xenie** (v. -xenie), s.f., părăsire a plantei-gazdă de către parazitul ajuns la o dezvoltare completă.

LIPO-$_2$ **(LEIPO-)** „lipsă, omisiune, slăbire". ◇ gr. *leipo, ein* „a cădea, a lipsi" > fr. *lipo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *lipo-* şi *leipo-*. □ **~ brahie** (v. -brahie), s.f., lipsa congenitală a braţelor; **~ merie (leipomerie)** (v. -merie), s.f., absenţă congenitală a unuia sau a mai multor membre; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., atrofiere a orificiului bucal; **~ timie** (v. -timie), s.f., pierdere a cunoştinţei fără oprirea respiraţiei şi a activităţii cardiace.

LIRI- „liră". ◇ L *lyra* „liră" > fr. *lyri-*, engl. *id.* > rom. *liri-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre frunze) în formă de liră.

LIRIO- „crin". ◇ gr. *leirion* „crin" > fr. *lirio-*, engl. *id.* > rom. *lirio-*. □ **~ dendron** (v. -dendron), s.m., arbore exotic din familia magnoliaceelor, cu flori asemănătoare celor de lalele.

LIS-, v. **LISO-**$_1$. □ **~ encefal** (v. -encefal), adj. (despre animale) cu encefal lipsit de şanţuri şi de circumvoluţiuni; **~ encefalie** (v. -encefalie), s.f., lipsa dezvoltării circumvoluţiilor cerebrale.

LISI-, v. **LIZI-**.

LISO-$_1$ „neted, fără peri". ◇ gr. *lissos* „lustruit, neted" > fr. *lisso-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *liso-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe netede, fără peri.

LISO-$_2$ „turbare". ◇ gr. *lyssa* „turbare" > fr. *lysso-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *liso-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de turbare; **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu turbarea.

-LIT$_1$ „piatră, rocă". ◇ gr. *lithos* „piatră" > fr. *-lithe* şi *-lite*, germ. *-lith*, it. *-lite*, engl. *-lith* şi *-lite* > rom. *-lit*.

-LIT$_2$ „solubil, aflat în soluţie". ◇ gr. *lytos* „solubil, dizolvat" > fr. *-lyte*, engl. *id.*, germ. *-lyt* > rom. *-lit*.

LIT-, v. **-LITO-**. □ **~ agog** (v. -agog), adj., care uşurează expulzarea calculilor; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., îndepărtare chirurgicală a unui calcul.

-LITIC$_1$ „de piatră, pietros". ◇ gr. *lithikos* „de piatră" > fr. *-lithique*, it. *-litico*, engl. *-lithic*, germ. *-lithisch* > rom. *-litic*.

-LITIC$_2$ „descompus, disociat, dizolvat". ◇ gr. *lytikos* „care descompune, care dizolvă" > fr. *-lytique*, engl. *-lytic*, it. *-litico*, germ. *-lytisch* > rom. *-litic*.

LITO- „piatră, bolovăniș, concrețiune". ◇ gr. *lithos* „piatră" > fr. *litho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *lito-* > rom. *lito-*. **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct fosil petrificat; **~ cenoză** (v. -cenoză$_2$), s.f., evacuare de calculi sau de fragmente calculare prin uretră; **~ ceras** (v. -ceras), s.m., gen de amoniți fosili din jurasic, cu cochilie evolută și larg ombilicată; **~ clastie** (v. -clastie), s.f., operație de zdrobire a calculilor vezicali, în vederea extragerii lor din uretră; **~ clază** (v. -clază) s.f., geoclază*; **~ dendron** (v. -dendron), s.m., gen de hexacoralieri cu specii răspîndite din triasic pînă în neozoic; **~ fag** (v. -fag), adj., care mănîncă nisip sau pietriș; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., formă de manifestare a sindromului de pica la animale, constînd în consumul de nisip sau de pietriș; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. **1.** (Despre elemente chimice) Care se concentrează, de preferință, în litosferă. **2.** (Despre pești) Care depune icrele pe un substrat pietros; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce calculi; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., totalitatea proceselor de formare a rocilor sedimentare; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu de reproducere și de multiplicare a textelor, figurilor, desenelor etc., prin utilizarea de negative imprimate pe o piatră calcaroasă specială; **~ id** (v. -id), adj., care are aparența pietrei; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul rocilor sedimentare; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., înveliș extern solid și pietros al globului pămîntesc; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe dure și pietroase; **~ telmă** (v. -telmă), s.f., apă adunată în scobiturile stîncilor calcaroase marine; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument utilizat în litotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de extragere a calculilor din vezica urinară; **~ tripsie** (v. -tripsie), s.f. operație chirurgicală de zdrobire a calculilor din interiorul vezicii; **~ xil** (v. -xil), s.n., țesut lemnos fosilizat.

-LIZĂ „dizolvare, distrugere". ◇ gr. *lysis* „descompunere, dizolvare" > fr. *-lyse*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-liză*.

LIZI- (LISI-) „disociere, disoluție". ◇ gr. *lysis*, „desfacere, disociere" > fr. *lysi-*, germ. *id.*, engl. *id.* rom. *lizi-* și *lisi-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. **1.** Adj. Care produce o disociere sau o distrugere a celulelor. **2.** Adj. (Despre o pungă sau lacună) Rezultat prin lichefierea celulelor secretoare din zona centrală; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară cantitatea de apă de ploaie infiltrată în sol.

LIZO- (LISO-) „distrugere, descompunere". ◇ gr. *lysis* „desfacere, disoluție" > fr. *lyso-*, germ. *id.* engl. *id.* > rom. *lizo-* și *liso-*. □ **~ genie** (v -genie$_1$), s.f. **1.** Însușire a unor bacterii de a purta profag, pe cromozomi și de a elibera bacteriofagi. **2.** Relație dintre un virus și bacteria-gazdă; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., identificare și clasificare a bacteriilor în funcție de sensibilitatea lor în raport cu un bacteriofag; **~ zimă** (v. -zim), s.f., enzimă cristalizabilă, prezentă în țesuturile animale, cu proprietăți bacteriolitice; **~ zomi** (v. -zom), s.m.pl., particule granulare sau veziculare, prezente în secrețiile țesuturilor mamiferelor, cu proprietăți bacteriolitice.

LOBO- „lob cerebral, lobat". ◇ gr. *lobos* „lob auricular sau hepatic" > fr. *lobo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *lobo-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă cu nucleu segmentat; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unor fibre sau fascicule nervoase dintr-un lob cerebral.

-LOCVIE „vorbire, limbaj". ◇ L *loquor*, *loqui* „a vorbi" > fr. *-loquie*, germ. *id.*, > rom. *-locvie*.

-LOF „creastă, smoc". ◇ gr. *lophos* „coamă. smoc" > fr. *-lophe* > rom. *-lof*.

LOFO- „creastă, smoc de peri". ◇ gr. *lophos* „coamă, creastă" > fr. *lopho-*, engl. *id.*, it. *lofo-* > rom. *lofo-*. □ **~ for** (v. -for) s.n., organ tentacular în formă de potcoavă situat în jurul gurii briozoarelor; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., subclasă de briozoare, cuprinzînd indivizi dulcicoli, avînd coroana de tentacule incompletă; **~ trih** (v. -trih), adj. (despre bacili) care are un smoc de cili vibratili la una dintre extremități.

-LOG „savant, specialist". ◇ gr. *logos* „raport, discurs, tratare" > fr. *-logue*, germ. *-log* it. *-logo* > rom. *-log*.

-LOGIE$_1$ „știință, studiu, cercetare". ◇ gr. *logia* „teorie. discurs" > fr. *-logie*, germ. *id.*, it. *-logia*, engl. *-logy* > rom. *-logie*.

-LOGIE$_2$ „stringere, selecționare". ◇ gr. *lego*, *ein* „a aduna, a alege" > fr. *-logie*, it. *-logia* > rom. *-logie*.

LOGO- „vorbire, termen, studiu, raport". ◇ gr. *logos* „cuvînt, discurs, rațiune" > fr. *logo-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *logo-*. □ **~ clonie** (v. -clonie), s.f. defect de vorbire care constă în repetarea convulsivă a unei silabe la mijlocul unui cuvînt; **~ cofoză** (v. -cofoză), s.f., surditate verbală; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a pronunța unele sunete sau cuvinte dificile; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se determină raportul dintre două mărimi electrice; **~ patie** (v. -patie), s.f., defect de vorbire care constă în exprimarea confuză a ideilor; **~ pedie** (v. -pedie), s.f., ramură a pedagogiei speciale care se ocupă cu corectarea deficiențelor de limbaj ale copiilor; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., imposibilitate de a pronunța unele sunete sau cuvinte; **~ ree** (v. -ree) s.f., tendință excesivă de a vorbi continuu și incoerent; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., totalitatea tehnicilor de corectare a limbajului oral sau scris.

-LOHIE „naștere, lăuzie" ◇ gr. *lokhcia* „naștere" > fr. *-lochie*, germ. *id.*, it. *-lochia* > rom. *-lohie*,

LOHIO- „naștere. lăuzie" ◇ gr. *lokheia* „naștere, zămislire" > fr. *lochio-*, germ. *id.* > rom. *lohio-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_2$). s.f., tulburare caracterizată prin absența scurgerii normale a lohiilor, în cursul lăuziei; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., evacuare excesivă de lohii în timpul lăuziei.
LORI- „curea, panglică". ◇ L *lorum* „curea" > fr. *lori-* > rom. *lori-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre organe vegetale) de forma unei curele sau a unei panglici.
-LOXIE „înclinare, înclinație". ◇ gr. *loxos* „oblic, arcuit" > fr. *-loxie*, germ. *id.* > rom. *loxie*.
LOXO- „înclinare". ◇ gr. *loxos* „oblic" > fr. *oxo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *loxo-*. □ **~ cer** (v. -cer$_1$), adj. (despre insecte) cu antene oblice; **~ dromă** (v. -dromă), s.f., curbă trasată pe harta globului pămîntesc care taie toate meridianele sub același unghi.
LUCI- „lumină". ◇ L *lux*, *lucis* „lumină" > fr. *luci-*, engl. *id.* > rom. *luci-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre animale) care iubește lumina; **~ fug** (v. -fug), adj. (despre animale acvatice) care fuge de lumină.
LUTEO- „galben". ◇ L *luteus* „galben" > fr. *lutéo-*, engl. *id.* > rom. *luteo-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă secretoare a corpului galben, care elaborează progesteronul; **~ tropic** (v. -tropic), adj. (despre hormoni) care stimulează secreția corpului galben și lactația.

M

MACR-, v. **MACRO-**. ◻ **~acant** (v. -acant), adj., cu spini mari; **~andru** (v. -andru), adj., cu stamine lungi; **~odont** (v. -odont), adj., care are dinți mari; **~odontie** (v. -odontie), s.f., dezvoltare exagerată a dinților; **~opie** (v. -opie), s.f., macropsie*; **~opsie** (v. -opsie), s.f., tulburare a văzului, constînd în impresia de mărire a obiectelor; *sin.* macropie; **~otie** (v. -otie), s.f., mărire exagerată congenitală a pavilionului auricular.

-MACRIE „mărire, îngroșare". ◇ gr. *makros* „uriaș, mare" > fr. *-macrie*, germ. *-makrie* > rom. *-macrie*.

MACRO- „mare, enorm, anormal". ◇ gr. *makros* „mare, larg" > fr. *macro-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *makro-* > rom. *macro-*. ◻ **~aerofil** (v. aero-, v. -fil$_1$), adj., care necesită mult oxigen pentru creștere; **~androspor** (v. andro-, v. -spor), s.m., macrospor care îndeplinește funcții mascule; **~aplanospor** (v. aplano-, v. -spor), s.m., aplanospor de dimensiuni mari; **~biocarpie** (v. bio-, v. -carpie), s.f., menținere îndelungată a fructelor pe plantă după perioada de maturizare a semințelor; **~biotic** (v. -biotic), adj., cu durată lungă de viață; **~blast** (v. -blast), s.n., lujer lung cu creștere normală; **~brahie** (v. -brahie), s.f., dezvoltare exagerată a brațelor; **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe mari; **~cefal** (v. -cefal), adj., s.m. și f. (persoană) care are un craniu excesiv de mare; **~cefalie** (v. -cefalie), s.f., anomalie congenitală constînd în dezvoltarea excesivă a volumului cranian în raport cu corpul; **~cerc** (v. -cerc), adj., (despre animale) cu coada foarte lungă; **~cheilie** (v. -cheilie), s.f., stare patologică caracterizată prin mărirea anormală a buzelor; **~cheirie** (v. -cheirie), s.f., dezvoltare patologică exagerată a mîinilor; **~ciclic** (v. -ciclic), adj. (despre ciuperci) care are ciclul de viață complet, prezentînd toate formele de spori; **~cist** (v. -cist), s.n., parte rotunjită a plasmodiului tînăr, cu nuclei cuprinși în membrană dublă; **~cit** (v. -cit), s.n., globulă roșie cu diametrul foarte mare; **~cromozomi** (v. cromo-, v. -zom), s.m.pl., cromozomi mari; **~dactil** (v. -dactil), adj., cu degete excesiv de lungi; **~dactilie** (v. -dactilie), s.f., dezvoltare excesivă a degetelor; **~economie** (v. eco$_1$-, v. -nomie), s.f., disciplină care studiază relațiile economice la nivelul ansamblului economiei naționale; **~estezie** (v. -estezie), s.f., denaturare patologică a simțului tactil, prin care obiectele sînt percepute mai mari decît în realitate; **~encefalie** (v. -encefalie), s.f., mărire exagerată a encefalului; *sin.* megalencefalie; **~etnologie** (v. etno-, v. -logie$_1$), s.f., studiul etnologic al unităților sociale mari, ca entități creatoare, consumatoare și de difuziune a civilizației și culturii; **~fag** (v. -fag), adj., s.m. (leucocit uriaș) avînd proprietatea de a distruge prin fagocitoză bacteriile și corpurile străine din organism; **~fagie** (v. -fagie), s.f., tip de nutriție, frecventă la animale, care constă în introducerea hranei în gură sub formă de bucăți mari și înghițirea lor ca atare; **~fanerofite** (v. fanero-, v. -fit), s.f.pl., specii de fanerofite arborescente uriașe, din care fac parte bradul, plopul, stejarul etc.; **~filogeneză** (v. filo$_2$-, v. -geneză), s.f., filogenie a unităților sistematice superioare speciei; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante superioare de dimensiuni mari, vizibile cu ochiul liber; **~fotografie** (v. foto-, v. -grafie), s.f., tehnică de fotografiere a obiectelor mici, realizîndu-se o imagine mai mare decît în realitate; **~gametange** (v. gamet/o-, v. -ange), s.m., organ în care se formează gameții femeli; **~gametocit** (v. gameto-, v. -cit), s.n., celulă generatoare a gametului feminin; **~gametofit** (v. gameto-, v. -fit), s.n., gametofit femel pe care se diferențiază gametangii și gameții feminini; **~gametogeneză** (v. gameto-, v. -geneză), s.f., proces de formare a gametului feminin, la spermatofite; **~gamie** (v. -gamie), s.f., proces de conjugare a doi microgameți; **~geneză** (v. -geneză), s.f., formare a unei specii noi sau a unui taxon superior, printr-o mutație importantă sau printr-o restructurare majoră a structurilor genetice; **~genie** (v. -genie$_2$), dezvoltare anormală a feței prin creștere exagerată a etajului său inferior, care apare, constant, în acromegalie; **~genitosomie** (v. genito-, v. -somie), s.f., dezvoltare precoce a corpului și în special a organelor genitale; **~ginospor** (v. gino-, v. -spor), s.m., spor femel uriaș; **~girie** (v. -girie), s.f., mărire considerabilă a circumvoluțiilor cerebrale; **~glosie** (v. -glosie), s.f., mărire în volum a limbii, constituind un defect congenital; **~gnatie** (v. -gnatie), s.f., dezvoltare anormală a feței prin creșterea exagerată a maxilarului inferior; **~grafie** (v. -grafie), s.f., ramură a metalurgiei care studiază metalele și aliajele; **~mastie** (v. -mastie), s.f., dezvoltare exagerată a mamelelor; *sin.* macromazie; **~mazie** (v. -mazie), s.f., macromastie*; **~mel** (v. -mel$_1$), s.m., făt cu dezvoltarea exagerată a membrelor; **~melie** (v.

-melie), s.f., dezvoltare excesivă a extremităților corpului omenesc; **~mer** (v. -mer), s.m., blastomer mare; **~micete** (v. -micete), s.f.pl., grup de ascomicete și de bazidiomicete, cu corpul de fructificație mare; **~nezie** (v. -nezie), s.f., hipertrofie a insulelor Langerhans; **~pedagogie** (v. ped/o₁-, v. -agogie), s.f., disciplină care studiază concepția, orientarea și principiile sistemului de educație la scară națională; **~picnospor** (v. picno-, v. -spor), s.m., tip de picnospor de dimensiuni mari; **~plaste** (v. -plast), s.n.pl., plastide mari în formă de disc; **~pod** (v. -pod), adj., care are picioarele, înotătoarele sau pedunculii lungi; **~podie** (v. -podie), s.f., malformație caracterizată prin dezvoltarea exagerată a picioarelor; **~policit** (v. poli-, v. -cit), s.n., granulocit gigant; **~por** (v. -por), s.m., por care poate fi văzut cu ochiul liber; **~prosopie** (v. -prosopie), s.f., dezvoltare exagerată a feței; **~pter** (v. -pter), adj., cu aripi lungi; **~riz** (v. -riz), adj., cu rădăcini mari; **~schelie** (v. -schelie), s.f., dezvoltare exagerată a oaselor scheletului; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru examinarea optică a suprafeței materialelor; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examinare cu ochiul liber sau cu un instrument optic a suprafeței unei piese sau a unui material; **~sfigmie** (v. -sfigmie), s.f., puls cu amplitudine exagerată, întîlnit în unele afecțiuni cardiace; **~somie** (v. -somie), s.f., anomalie caracterizată prin dezvoltarea exagerată a întregului corp; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe groase; **~spor** (v. -spor), s.m., spor femel care formează, la germinare, un protal; **~sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.n., sporange feminin în care se formează macrosporii; **~sporocit** (v. sporo-, v. -cit), s.n. **1.** Celulă producătoare de macrospori. **2.** Stadiu inițial al sacului embrionar; **~sporofilă** (v. sporo-, v. -fil₂), s.f., frunză pe care se dezvoltă macrosporangii; **~sporogeneză** (v. sporo-, v. -geneză), s.f., proces de formare a macrosporilor; *sin.* ginosporogeneză; **~stereognozie** (v. stereo-, v. -gnozie), s.f., stare patologică vizuală constînd într-o percepere supraestimativă a tuturor dimensiunilor obiectelor; **~stil** (v. -stil), adj., cu stile lungi; **~stilospor** (v. stilo-, v. -spor), s.m., stilospor de dimensiuni mari; **~stomie** (v. -stomie), s.f., dezvoltare exagerată a orificiului bucal; **~term** (v. -term), adj. (despre plante) care prezintă afinitate pentru regiunile calde; **~termofite** (v. termo-, v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în regiunile tropicale; **~zom** (**~som**) (v. -zom), s.m., granulă alveolară mare, din protoplasmă; **~zoospori** (v. zoo-, v. -spor), s.m.pl., spori de dimensiuni mari, mobili și ciliați.

-MACRU „mare, uriaș". ◇ gr. *makros* „mare, uriaș" > fr. *-macre*, L *-macrus* > rom. *-macru*.

MACULI- „pată". ◇ L *macula* „pată" > fr. *maculi-*, engl. *id.* > rom. *maculi-*. ☐ **~col** (v. -col₁), adj., care se dezvoltă la suprafața petelor foliare; **~form** (v. -form), adj., în formă de pată.

MAGMATO- „magmă, magmatic". ◇ gr. *magma, atos* „aluat, pastă întărită" > fr. *magmato-*, germ. *id.* > rom. *magmato-*. ☐ **~gen** (v. -gen₁), adj., legat de activitatea magmatică a proceselor geologice.

MAGMO- „magmă". ◇ gr. *magma* „pastă întărită" > fr. *magmo-* > rom. *magmo-*. ☐ **~sferă** (v. -sferă), s.f., strat cuprins între litosferă și nucleul globului terestru; *sin.* mantaua pămîntului.

MAGNETO- „magnet, magnetic". ◇ gr. *magnes, etos* „magnet" > fr. *magnéto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *magneto-*. ☐ **~biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., ramură a biofizicii care studiază acțiunea cîmpurilor magnetice asupra materiei vii; **~cardiogramă** (v. cardio-, v. -gramă), s.f., înregistrare a curenților produși de mușchii inimii, prin intermediul potențialelor ce apar la suprafața pielii; **~encefalogramă** (v. encefalo-, v. -gramă), s.f., encefalogramă înregistrată pe baza cîmpului magnetic; **~fon** (v. -fon), s.n., aparat de înregistrare și reproducere a sunetelor cu ajutorul unor benzi acoperite cu substanță feromagnetică; **~graf** (v. -graf), s.n., aparat utilizat pentru înregistrarea variațiilor în timp ale cîmpului magnetic terestru; **~gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă realizată cu ajutorul unui magnetograf; **~metrie** (v. -metrie₁), s.f. **1.** Parte a geofizicii care tratează despre magnetismul terestru. **2.** Măsurare a mărimilor magnetice. **3.** Metodă geofizică de prospecțiune a subsolurilor bogate în elemente sau minerale magnetice; **~metru** (v. -metru₁), s.n., instrument cu care se măsoară intensitatea cîmpului magnetic; **~pauză** (v. -pauză), s.f., limită exterioară a magnetosferei; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat de înregistrare și de redare a imaginilor pe o bandă magnetică; **~sferă** (v. -sferă), s.f., strat exterior al atmosferei terestre în care cîmpul magnetic exercită o acțiune intensă; **~terapie** (v. -terapie), s.f., fizioterapie realizată cu ajutorul magneților; **~tropic** (v. -tropic), adj. (despre organe vegetale) care se curbează sub influența magnetică.

-MAHIE „luptă, întrecere". ◇ gr. *makhe* „luptă, bătălie" > fr. *-machie*, germ. *id.*, it. *-machia* > rom. *-mahie*.

-MAL „cu direcția spre, orientat spre". ◇ gr. *mallos* „buclă" > fr. *-male* > rom. *-mal*.

-MALACIE „înmuiere, ramolire". ◇ gr. *malakia* „înmuiere" > fr. *-malacie*, it. *-malacia* > rom. *-malacie*.

MALACO- „moale, moluște, melci". ◇ gr. *malakos* „moale" > fr. *malaco-*, engl. *id.*, germ. *malako-* > rom. *malaco-*. ☐ **~derm** (v. -derm), adj., care are pielea moale; **~fil₁** (v. -fil₁), adj., malacogam*; **~fil₂** (v. -fil₂), adj., cu frunze moi; **~filie** (v. -filie₁), s.f., polenizare prin intermediul melcilor; **~gam** (v. -gam), adj., care este polenizat prin intermediul melcilor; *sin.* malacofil₁; **~id** (v. -id), adj., asemănător cu un mucilagiu; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul moluștelor.

MALO- „lînă, păr, pene, scuame". ◇ gr. *mallos* „păr, lînă" > fr. *mallo-*, engl. *id.* > rom. *mallo-*. ☐ **~fag** (v. -fag), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Care se hrănește cu pene, păr sau fulgi. **2.** S.n.pl. Ordin de insecte nearipate, care trăiesc pe păsări și pe mamifere, hrănindu-se cu penele și părul acestora; **~fagie** (v. -fagie), s.f., pervertire a gustului la ovine, constînd în consumul lînii.

MAM-, v. **MAMO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a glandei mamare.

MAMA- „mamifer". ◇ gr. *mamme* „sîn, mamelă" > fr. *mamma-*, engl. *id.* > rom. *mama-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiu al mamiferelor.

MAMI- „mamelă". ◇ L *mamma* „sîn, mamelă" > fr. *mammi-*, engl. *id.* > rom. *mami-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Care are mamele. **2.** S.n.pl. Clasă de vertebrate superioare, cu temperatura corpului constantă, care nasc pui vii și-i alăptează cu mamelele; **~ form** (v. -form), adj., în formă de mamelă; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație de chirurgie plastică în vederea remedierii mamelonului ombilicat.

MAMILI- „mamelon, mamelonat". ◇ L *mamilla* „mamelon" > engl. *mammili-* > rom. *mamili-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă mameloane; **~ form** (v. -form), adj., în formă de mamelon.

MAMO- „glandă mamară". ◇ gr. *mamme* „sinul mamei" > fr. *mammo-* > rom. *mamo-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a glandei mamare.

-MAN$_1$ „pasional, înfocat". ◇ gr. *mania* „nebunie" > fr. *-mane*, germ. *id.* > rom. *-man*.

-MAN$_2$ „mînă". ◇ L *manus* „mînă" > fr. *-mane*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-man*.

MANDIBULO- „mandibulă". ◇ L *mandibula* „falcă, maxilar" > fr. *mandibulo-*, engl. *id.* > rom. *mandibulo-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat pentru determinarea dimensiunilor și unghiurilor mandibulei.

-MANIE „obsesie patologică". ◇ gr. *mania* „furie, nebunie" > fr. *-manie*, germ. *id.*, it. *-mania* > rom. *-manie*.

MANO- „densitate, presiune". ◇ gr. *manos* „subțire, puțin dens" > fr. *mano-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *mano-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., manometru înregistrator; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., tehnică a măsurării presiunii fluidelor cu ajutorul manometrului; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat utilizat pentru măsurarea presiunii lichidelor sau a gazelor dintr-un spațiu închis; **~ termograf** (v. termo-, v. -graf), s.n., manometru prevăzut cu un termometru înregistrator; **~ termometru** (v. termo-, v. -metru$_1$), s.n., manometru înzestrat cu o scară de temperatură.

-MANȚIE „prezicere, divinație". ◇ gr. *manteia* „ghicit, prezicere" > fr. *-mancie*, it. *-manzia*, germ. *-mantie* > rom. *-manție*.

MARI- „mare, marin". ◇ L *mare, maris* „mare" > engl. *mari-* > rom. *mari-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care trăiește în mare; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., acvacultură marină.

MASCULI- „mascul, stamină". ◇ L *masculus* „bărbătesc" > fr. *masculi-* > rom. *masculi-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori prevăzute numai cu stamine.

MAST-, v. **MASTO-**. ◇ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie a glandei mamare; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., durere a glandei mamare; **~ odont** (v. -odont), s.m., mamifer uriaș pahiderm fosil din terțiar și cuaternar, pe ale cărui maxilare se găseau molari mamelonați.

-MASTIE „sîn, mamele". ◇ gr. *mastos* „sîn, mamelă" > fr. *-mastie*, germ. *id.*, engl. *-masty* > rom. *-mastie*.

MASTIGO- „flagel, filament, flagelat". ◇ gr. *mastix, igos* „bici" > fr. *mastigo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *mastigo-*. □ **~ desmoză** (v. -desmoză), s.f., legătură fină dintre mastigozomii aparatului cinetic, la flagelate; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunza în formă de filament; **~ fore** (v. -for), s.n.pl., clasă de protozoare cu flageli, din care unele au cromotofori cu clorofilă; **~ nemă** (v. -nemă), s.f., prelungire apicală sau laterală a flagelilor; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor înzestrat cu un flagel; **~ zom** (v. -zom), s.m., corpuscul situat la baza flagelului.

MASTO- „mamelă, glanda mamară, piept". ◇ gr. *mastos* „țîță, mamelă" > fr. *masto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *masto-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a glandei mamare; **~ idă** (v. -idă), s.f., proeminență a osului temporal, situată în partea posterioară a urechii; **~ idectomie** (v. -idă, v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a apofizei mastoide; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază glanda mamară; **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a glandei mamare; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de ridicare a unui sîn căzut și de fixare de mușchiul pectoral; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a unui sîn distrus sau diform; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere patologică a mamelei.

MATRO- „caractere materne". ◇ L *mater, tris* „mamă" > fr. *matro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *matro-*. □ **~ clin** (v. -clin), adj., la care predomină caracterele materne; *sin.* matroclinal; **~ clinie** (v. -clinie), s.f., predominare a caracterelor genetice materne la hibrizi.

MAXILI- „falcă, maxilar". ◇ L *maxilla* „falcă, maxilar" > fr. *maxilli-*, engl. *id.* > rom. *maxili-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care este înzestrat cu fălci; **~ form** (v. -form), adj., în formă de falcă; **~ pede** (v. -ped$_3$), s.n.pl., apendice ale crustaceelor, servind la masticație și locomoție.

-MAZIE „sîni, mamele". ◇ gr. *mazos* „sîn" > fr. *-mazie*, germ. *id.*, engl. *-mazie*, it. *id.* > rom. *-mazie*.

MEANDRI- „sinuos, șerpuitor, labirintic". ◇ L *maeander* „cotitură" > fr. *méandri-* > rom. *meandri-*. □ **~ form** (v. -form), adj., cu aspect sinuos.

MEATO- „canal, meat". ◇ L *meatus* „pasaj, canal" > fr. *méato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *meato-*. □ **~ stomie** (v. -stomie), s.f., secționare chirurgicală a stenozei de meat uretral; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în meatotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie a meatului urinar.

MECANO- „mecanic, mecanică". ◇ gr. *mekhane* „născocire, invenție" > fr. *mécano-*, germ. *mechano-*, engl. *id.* > rom. *mecano-*. □ **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., modificare morfologică și fiziologică a unui organ, determinată de cauze fizice externe; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament al unor boli neuromusculare sau osteoarticulare prin gimnastică medicală, masaj sau aparate mecanice; **~ termie** (v. -termie), s.f., producere de

căldură cu ajutorul exercițiilor fizice sau al masajului.'

MECO- „lung, alungit". ◇ gr. *mekos* „lungime" > fr. *méco-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *meko-* > rom. *meco-*. □ **~ ptere** (v. -pter), s.n.pl., ordin de insecte cu capul alungit, cu antene filiforme, cu două perechi de aripi membranoase și cu aparat bucal de tip masticator.

MEDIO- „mediu, medial". ◇ L *medius* „situat la mijloc, mediu" > fr. *médio-*, engl. *id.* > rom. *medio-*. □ **~ necroză** (v. -necroză), s.f., proces de necrozare și degenerescență senilă a mediei arterelor mijlocii.

MEDUL-, v. **MEDULO.** □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., incizie a țesutului medular.

MEDULO- „măduvă, medular". ◇ L *medulla* „măduvă" > fr. *médullo-* > rom. *medulo-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă primitivă a tubului neural; **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a măduvei spinării; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., metodă medicală de diagnosticare, constînd în cultivarea germenilor din măduva osoasă; **~ gramă** (v. -gramă), s.f. **1.** Prezentare procentuală a diferitelor celule din măduva osoasă. **2.** Radiografie a măduvei; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., metodă de tratament constînd în sclerozarea medulosuprarenalei.

MEGA- „mare, uriaș, înalt". ◇ gr. *megas* „uriaș, mare" > fr. *méga*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *mega-*. □ **~ aerofil** (v. aero-, v. -fil$_1$), adj. (despre un organism) care are nevoie de o cantitate crescută de oxigen pentru a supraviețui; **~ biocenoză** (v. bio-, v. -cenoză$_1$), s.f., biocenoză foarte întinsă; **~ cardie** (v. -cardie), s.f., mărire a volumului inimii; **~ carioblast** (v. cario-, v. -blast), s.n., celulă mare din măduva osoasă, ocupată aproape în întregime de nucleu; **~ cariocit** (v. cario-, v. -cit), s.n., celulă uriașă din măduva roșie osoasă, a cărei citoplasmă se fragmentează, producînd plăcuțe sanguine; **~ cariogramă** (v. cario-, v. -gramă), s.f., proporție a megacariocitelor în diverse faze de maturație; **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe mari; **~ cefal** (v. -cefal), adj., megalocefal*; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., megalocefalie*; **~ cromozom** (v. cromo-, v. -zom), s.m., cromozom de dimensiuni mari, specific unor specii vegetale; **~ dactil** (v. -dactil), adj., care are degete mari; **~ fanerofite** (v. fanero-, v. -fit), s.f. pl., categorie de plante în care se încadrează arborii care depășesc înălțimea de 30 m; **~ gametofit** (v. gameto-, v. -fit), s.n. **1.** Gametofit femel. **2.** Sac embrionar prezent la antofite; **~ gametogeneză** (v. gameto-, v. -geneză), s.f., proces de formare a macrogameților; **~ heterocromatic** (v. hetero-, v. -cromatic), adj. (despre o populație) ai cărui cromozomi conțin multe regiuni heterocromatice; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.m., bloc uriaș de piatră, construit în neolitic și la începutul epocii bronzului, care constituia, probabil, un monument funerar sau de cult; **~ litic** (v. -litic$_1$), adj., compus din pietre mari; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea longitudinilor; **~ prosopie** (v. -prosopie), s.f., dezvoltare exagerată a feței; **~ splanhnie** (v. -splanhnie), s.f., megalosplanhnie*; **~ spor** (v. -spor), s.m. **1.** Spor mare la pteridofite, din care se dezvoltă protalul femel. **2.** Celulă-mamă a sacului embrionar, la antofite; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., sporange uriaș în care se dezvoltă macrosporii; **~ sporocit** (v. sporo-, v. -cit), s.n. **1.** Celulă care produce macrospori. **2.** Stadiu inițial al sacului embrionar; **~ sporogeneză** (v. sporo-, v. -geneză), s.f., proces de formare a macrosporilor, de dezvoltare a sacului embrionar și de producere a gameților, la plantele cu flori; **~ teriu** (v. -teriu), s.m., mamifer fosil edentat și erbivor, de talie mare, care a trăit în terțiar și cuaternar; **~ term** (v. -term), adj. (despre plante), care preferă regiunile calde; *sin.* megatermic; **~ termic** (v. -termic), adj., megaterm*; **~ zom (~ som)** (v. -zom), s.m., granulă alveolară mare din citoplasmă; **~ zoospor** (v. zoo-, v. -spor), s.m., spor mare ciliat, plurinucleat și mobil, prezent la alge.

MEGAL-, v. **MEGALO-.** □ **~ andru** (v. -andru), adj., cu stamine mari; **~ encefalie** (v. -encefalie), s.f., macroencefalie*; **~ odont** (v. -odont), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Cu dinții mari. **2.** S.n.pl. Lamelibranhiate heterodonte cu cochilie groasă și echivalvă, avînd pe fiecare valvă cîte doi dinți cardinali mari; **~ oftalmie** (v. -oftalmie), mărire congenitală a diametrului globului ocular; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., tulburare a vederii, care constă în impresia de mărire a obiectelor.

-MEGALIE „îngroșare, creștere patologică". ◇ gr. *megale* „mare, uriaș" > fr. *-mégalie*, germ. *id.*, it. *-megalia*, engl. *-megaly* > rom. *-megalie*.

MEGALO- „mare, uriaș, înalt, gigant, intens". ◇ gr. *megas*, *megalos* „uriaș" > fr. *mégalo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *megalo-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., globulă roșie care are un nucleu foarte mare; **~ cefal** (v. -cefal), adj., care prezintă megalocefalie; *sin.* megacefal; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., anomalie care constă în dezvoltarea excesivă a craniului; *sin.* megacefalie, megalocranie; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă roșie mare și anucleată, care apare în sînge în cazul anemiei pernicioase; **~ cranie** (v. -cranie), s.f., megalocefalie*; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., dezvoltare exagerată a degetelor; **~ dermie** (v. -dermie), s.f., hipertrofie congenitală a pielii; *sin.* dermomegalie; **~ gametogeneză** (v. gameto-, v. -geneză), s.f., proces de formare a macrogameților; **~ manie** (v. -manie), s.f., manifestare psihică morbidă, caracterizată prin obsesia grandorii, a gloriei, a puterii; **~ melie** (v. -melie), s.f., anomalie congenitală care constă în gigantismul unuia sau al ambelor membre superioare; **~ psihie** (v. -psihie), s.f., încredere exagerată în propriile sale forțe sau posibilități; **~ splanhnie** (v. -splanhnie), s.f., mărire excesivă a viscerelor; *sin.* megasplanhnie; **~ splenie** (v. -splenie), s.f., mărire exagerată a splinei; **~ timie** (v. -timie), s.f., creștere în volum a timusului; **~ zaur (~ saur)** (v. -zaur), s.m., reptilă fosilă gigantică dinozauriană, din mezozoic, care, în mers, se sprijinea pe coadă.

MEGISTO- „foarte mare". ◇ gr. *megistos* „foarte mare" > fr. *mégisto-*, engl. *id.* > rom. *megisto-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe foarte mari; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., care are frunze foarte mari; **~ terme** (v. -term), s.f.pl., plante adaptate la temperaturi foarte mari; **~ termic** (v. -termic), adj.,

care are afinitate pentru temperaturile ridicate.

MEIO- „diviziune, reducere, meioză". ◇ gr. *meion* „mai mic, mai puțin" > fr. *méio-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *meio-*. ☐ **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă în diviziune meiotică; **~ file** (v. -fil$_2$), s.f.pl., plante la care se observă o reducere a numărului de frunze asimilatoare sau a numărului elementelor învelișului floral; **~ filie** (v. -filie$_2$), s.f., reducere a numărului de frunze carpelare; **~ genic** (v. -genic), adj., care favorizează procesul diviziunii meiotice; **~ gin** (v. -gin), adj., cu pistilul mai mic; **~ pragie** (v. -pragie), s.f., rezistență scăzută a organismului; **~ spor** (v. -spor), s.m., celulă reproducătoare asexuată, rezultată din diviziunea mitotică; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., sporange plurilocular mai mic, conținînd zoospori; **~ term** (v. -term), adj. (despre organisme) care trăiește în regiunile reci ale globului; **~ termic** (v. -termic), adj., cu temperatură răcoroasă; **~ zom (~ som)** (v. -zom), s.m., incluziune citoplasmatică granulară.

-MEIOZĂ „reducere, diviziune". ◇ gr. *meiosis* „descreștere, reducere" > fr. *-méiose*, germ. *id.* > rom. *-meioză*.

-MEL$_1$ „picior, membru, extremitate". ◇ gr. *melos* „vîrf, extremitate" > fr. *-méle*, it. *-melo* > rom. *-mel*.

-MEL$_2$ „miere". ◇ gr. *meli* „miere" > fr. *-mel*, engl. *id.* > rom. *-mel*.

MEL-, v. **MELO$_1$-**. ☐ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere cu caracter neurologic, localizată în membre.

MELAN-, v. **MELANO-**. ☐ **~ colie** (v. -colie$_1$), s.f., stare patologică caracterizată printr-o tristețe morbidă, apatie, delir, halucinații și printr-un pesimism generalizat; **~ emie** (v. -emie), s.f., colorație în negru a sîngelui, datorită prezenței pigmenților melanici; **~ hidroză** (v. -hidroză), s.f., sudoare de culoare închisă; **~ odonție** (v. -odonție), s.f., distrofie dentară la nivelul dentiției temporare a incisivii superiori, caracterizată prin culoarea brună a dentinei; **~ onichie** (v. -onichie), s.f., melanoonichie*; **~ urie** (v. -urie), s.f., colorație anormală a urinei, datorită prezenței pigmenților melanici.

MELANO- „negru, de culoare închisă, brun, melanic". ◇ gr. *melas, anos* „negru" > fr. *mélano-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *melano-*. ☐ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă primordială care formează melanina; *sin.* melanocit; **~ cianodermă** (v. ciano-, v. -derm), s.f., pigmentație de culoare brună-albăstruie, datorită fixării sărurilor de argint la nivelul pielii sau al mucoaselor; **~ cit** (v. -cit), s.n., melanoblast*; **~ crat** (v. -crat), adj. (despre minerale) de culoare închisă și care predomină în compoziția rocilor magmatice eruptive; **~ derm** (v. -derm), adj., de rasă neagră; **~ dermie** (v. -dermie), s.f., pigmentație excesivă a pielii, localizată sau generalizată, în urma unor boli cronice; **~ for** (v. -for), s.m., celulă conjunctivă care transportă pigmentul melanic; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a pigmenților melanici; **~ glosie** (v. -glosie), s.f., colorare patologică în negru a limbii; **~ leucodermie** (v. leuco-, v. -dermie), s.f., tulburare a pigmentației pielii, care constă în zone foarte pigmentate alternînd cu zone lipsite de pigmenți; **~ onichie** (v. -onichie), s.f., pigmentație în negru a unghiilor, sub formă de striuri longitudinale sau în segmente; *sin.* melanonichie; **~ plachie** (v. -plachie), s.f., pigmentație de culoare închisă la nivelul mucoasei bucale; *sin.* melanoplazie; **~ plazie** (v. -plazie), s.f., melanoplachie*; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe de culoare închisă; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor de culoare închisă; **~ trih** (v. -trih), adj., care are părul negru; **~ zomi** (v. -zom), s.m.pl., organite celulare ale melanoforilor, în care este depozitată melanina.

MELI-$_1$ „miere, nectar". ◇ L *mel, mellis* „miere" > fr. *melli-*, engl. *id.* > rom. *meli-*. ☐ **~ fer** (v. -fer), adj., s.f.pl. **1.** Adj. Care produce miere. **2.** Adj. Care are flori cu nectar. **3.** S.f. pl. Grup de insecte himenoptere, cuprinzînd albinele, viespile etc., care culeg polenul și nectarul din flori; **~ vor** (v. -vor), adj., care consumă miere.

MELI$_2$- „miere". ◇ gr. *meli* „miere" > fr. *méli-*, engl. *id.* > rom. *meli-*. ☐ **~ bioză** (v. -bioză), s.f., dizaharidă izomeră cu lactoza, formată dintr-o moleculă de glucoză și una de galactoză, fiind sintetizată de plante ca : oleaceele, malvaceele etc.; **~ fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu miere; **~ lit** (v. -lit$_1$) s.n., amestec izomorf de silicați gălbui, care se formează în rocile efuzive tinere, din lave leucitice și nefelinice.

-MELIE „extremitate, membru, capăt". ◇ gr. *melos* „membru, extremitate" > fr. *-mélie*, germ. *id.* > rom. *-melie*.

MELISO- „venin de albine". ◇ gr. *melissa* „albină" > fr. *mélisso-*, germ. *id.* > rom. *meliso-*. ☐ **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizarea veninului de albine în scop terapeutic.

MELIT-, v. **MELITO-**. ☐ **~ urie** (v. -urie), s.f., eliminare de zahăr prin urină.

MELITO- „albină". ◇ gr. *melitta* „albină" > fr. *mélitto-*, engl. *id.* > rom. *melito-*. ☐ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care este polenizat de albine.

MELO$_1$- „extremitate, membru". ◇ gr. *melos* „membru, extremitate" > fr. *mélo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *melo-*. ☐ **~ mel** (v, -mel$_1$), s.m., monstru care prezintă melomelie; **~ melie** (v. -melie), s.f., monstruozitate constînd în dedublarea unui membru; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., varietate de embriotomie, care constă în secționarea unui membru al fătului mort.

MELO$_2$- „muzică, melodie". ◇ gr. *melos* „cîntec, melodie" > fr. *mélo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *melo-*. ☐ **~ fob** (v. -fob), adj., s.m. și f. (persoană) care nu suferă muzica; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., aversiune patologică față de muzică; **~ man** (v. -man$_1$), s.m. și f., persoană pasionată de muzică; **~ manie** (v. -manie), s.f., dragoste excesivă pentru muzică; **~ pee** (v. -pee), s.f., ansamblu de reguli referitoare la cînt și la arta declamației la vechii greci; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a muzicii în terapeutică; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., culegere a notelor muzicale prin utilizarea unui material tipografic mobil.

MEMBRANI- „membrană, peliculă". ◇ L *membrana* „pieliță, membrană" > fr. *membrani-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *membrani-*. ☐

~ fer (v. -fer), adj., care este prevăzut cu o membrană; **~ form** (v. -form), adj., în formă de membrană; **~ pore** (v. -por), s.n.pl., briozoare din grupul cheilostomatelor, cu colonia formată dintr-un singur strat de celule, răspîndit în calcarele sarmațiene.

-MENIE „ciclu menstrual, menstruație". ◇ gr. *meniaia* „menstruație" > fr. *-ménie*, germ. *id.*, it. *-menia* > rom. *-menie*.

MENINGO- „meninge, meningian". ◇ gr. *meninx, ngos* „membrană" > fr. *méningo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *meningo-*. □ **~ cel** (v. $-cel_2$), s.n. hernie a meningelor; **~ coc** (v. -coc), s.m., diplococ care constituie agentul patogen al meningitei; **~ cocemie** (v. -coc, v. -emie), s.f., infecție generală datorată prezenței meningococului în sînge; **~ liză** (v. -liză), s.f., desfacere chirurgicală a aderențelor meningelor creierului sau ale măduvei spinării; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., înmuiere patologică a meningelor; **~ mielocel** (v. mielo-, v. $-cel_2$), s.n., mielocel *; **~ patie** (v. -patie), s.f., boală a meningelor; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., operație de suturare a pahimeningelui; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie a meningelor; *sin.* meningoree; **~ ree** (v. -ree), s.f., meningoragie *.

MENISC-, v. **MENISCO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a unui menisc articular.

MENISCO- „menisc articular". ◇ gr. *meniskos* „lună mică, semilună" > fr. *ménisco-*, germ. *menisko-*, it. *menisco-*, engl. *id.* > rom. *menisco-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a meniscurilor articulare ale genunchiului; **~ id** (v. -id), adj., în formă de lentilă sau de menisc; **~ patie** (v. -patie), s.f., stare patologică a cartilajelor articulare ale genunchiului; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., suturare chirurgicală a fragmentelor unui menisc traumatizat; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat pentru secționarea unui menisc articular.

MENO- „ciclu menstrual, menstruație". ◇ gr. *men, menos* „lună" > fr. *méno-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *meno-*. □ **~ metroragie** (v. $metro_1$-, v. -ragie), s.f., scurgere menstruală prelungită, depășind ca durată șapte zile, limita superioară în timp a fluxului menstrual; **~ patie** (v. -patie), nume generic pentru afecțiunile ciclului menstrual; **~ pauză** (v. -pauză), s.f., perioadă în care încetează definitiv menstruația la femei, ca urmare a suprimării funcției ovariene; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., pierdere a unei cantități excesive de sînge în timpul menstruației; **~ ree** (v. -ree), s.f., hemoragie fiziologică vaginală care apare la femeia adultă în mod regulat și periodic; **~ stază** (v. -stază), s.f., suprimare a fluxului menstrual.

-MER „parte, diviziune". ◇ gr. *meros* „parte" > fr. *-mère*, germ. *-mer*, engl. *id.*, it. *-mero* > rom. *-mer*.

MER-, v. **MERO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere la nivelul suprafeței externe a coapsei; **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut parenchimatic lax, rezultat din diviziunea meristemului.

MERCEO- „marfă, sortiment". ◇ L *merx, mercis* „marfă" > it. *merceo-* > rom. *merceo-*. □ **~ logie** (v. $-logie_1$), s.f., disciplină care are ca obiect studiul mărfurilor.

MERDI- „excremente". ◇ L *merda* „balegă" > fr. *merdi-*, engl. *id.* > rom. *merdi-*. □ **~ col** (v. $-col_1$), adj., care crește pe excremente.

MERI- „parte, parțial". ◇ gr. *meris* „parte" > fr. *méri-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *meri-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., parte a unui fruct articulat, la malvacee și umbelifere; **~ carpie** (v. -carpie), s.f., fragmentare în bucăți a fructelor articulate; **~ edrie** (v. -edrie), s.f., simetrie mai redusă a unor forme cristaline decît simetria clasei holoedrice a sistemului în care se încadrează; **~ spor** (v. -spor), s.m., uredospor independent care poate genera un promiceliu; **~ sporocist** (v. sporo-, v. -cist), s.n., sporange cilindric format pe columela sporangioforului; **~ strofă** (v. -strof), s.f., orientare a cromatoforilor către partea inferioară și superioară a celulei; **~ tal** (v. -tal), s.n., porțiune a tulpinii cuprinsă între două noduri.

-MERIC „divizat, împărțit". ◇ gr. *meros* „parte, porție" > fr. *-mérique*, engl. *-meric* > rom. *-meric*.

-MERIE „diviziune, împărțire, parte, membru". ◇ gr. *meros* „parte, diviziune, membru" > fr. *-mérie*, germ. *id.*, engl. *-mery* > rom. *-merie*.

MERISTO- „meristem, meristematic". ◇ gr. *meristos* „divizibil, împărțit" > fr. *méristo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *meristo-*. □ **~ gen** (v. $-gen_1$), adj., care este generat de țesutul meristematic; **~ genetic** (v. -genetic), adj., care este rezultat din înmulțirea unei singure celule sau a unei singure porțiuni de hifă.

MERO- „parte, coapsă; tăiere, secționare, diviziune". ◇ gr. *meros* „parte, coapsă, diviziune" > fr. *méro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *mero-*. □ **~ blastic** (v. -blastic), adj., care numai parțial ia parte la formarea celulelor; **~ blastie** (v. -blastie), s.f., segmentare a oului sau a zigotului și formare de blastomere numai în regiunea nucleului; **~ cel** (v. $-cel_2$), s.n., hernie crurală; **~ cenoză** (v. $-cenoză_1$), s.f., porțiune din biocenoză formată din părți repetabile ale organismelor (frunze, tulpini etc.), pe care trăiesc alte organisme; **~ crin** (v. -crin), adj. (despre glande) la care celulele secretorii își mențin integritatea în ciclurile succesive de activitate fiziologică; **~ fite** (v. -fit), adj., s.f. pl. (plante) care cresc în medii cu umiditate moderată din zonele de climă temperată; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., proces de fecundație la care copulează merogameții mai mici decît în cazul hologamiei; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de diviziune a celulei apicale; **~ gon** (v. $-gon_1$), s.m. **1.** Embrion rezultat prin merogonie. **2.** Celulă bătrînă, capabilă să primească material nuclear tînăr; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., proces de fecundare a unui fragment nucleat din oosferă; **~ halin** (v. -halin), adj. (despre lacuri) care are concentrația în săruri cuprinsă între 2 și 17‰; **~ mer** (v. -mer), s.n., segment dintr-un organism animal întreg; **~ microsomie** (v. micro-, v. -somie), s.f., micșorare anormală a unor părți ale corpului omenesc; **~ mixie** (v. $-mixie_1$), s.f. **1.** Proces fiziologic din care iese un merozigot. **2.** Transfer unidirecțional al materia-

lului genetic, intilnit la bacterii; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., proces de regenerare numai parțială a organului vegetal pierdut: **~ spermie** (v. spermie), s.f., tip particular de reproducere, caracterizat prin dezvoltarea unui ovul care a fost activat de un gamet mascul, al cărui nucleu nu a fuzionat cu cel al ovulului; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., structură cilindrică situată pe extremitatea umflată a unui sporangiofor; **~ statmochineză** (v. statmo-, v. -chineză), s.f., proces mitotic anormal care duce la o anafază multipolară; **~ tip** (v. -tip), s.n., exemplar care a fost obținut pe cale de înmulțire vegetativă din tipul original de cultură; **~ tomie** (v. -tomie), s.f. **1.** Secționare chirurgicală a unei celule vii. **2.** Fragmentare a celulei sau a organismului, din care rezultă și părți nenucleate; **~ top** (v. -top), s.n., loc ocupat de o merocenoză; **~ xen** (v. -xen), s.n., varietate de biotit, de culoare verde; **~ zom** (**~ som**) (v. -zom), s.m., unul din seria liniară de segmente, mai mult sau mai puțin similare, ale corpului, aparținînd diferitelor animale.

MESO-, v. **MEZO-**.

METABOLI- „metabolism". ◇ gr. *metabole* „schimbare, transformare" > fr. *métaboli-* > rom. *metaboli-*. □ **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., ansamblu de mijloace și procedee de măsurare a metabolismului; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument utilizat la determinarea metabolismului bazal.

METAL-, v. **METALO-**. □ **~ urgie** (v. -urgie), s.f. **1.** Disciplină care studiază proprietățile fizice și chimice ale metalelor și aliajelor lor, precum și procesele fizice care au loc la extragerea metalelor din minereuri. **2.** Tehnica elaborării unui metal sau a unui aliaj.

METALI- „metal". ◇ l. *metallum* „minereu, metal" > fr. *métalli-*, engl. *id.* > rom. *metali-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține metal; **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de metal.

METALO- „metal, minereu". ◇ gr. *metallon* „carieră, mină" > fr. *métallo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *metalo-*. □ **~ cromie** (v. -cromie), s.f., tehnică a colorării suprafețelor metalice; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică la contactul cu obiecte metalice; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., formare a zăcămintelor metalifere; **~ genie** (v. -genie₁), s.f., studiu al genezei și al răspîndirii zăcămintelor minerale în scoarța terestră; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care studiază structura și proprietățile metalelor și aliajelor; **~ id** (v. -id), s.m., element chimic rău conducător de căldură și electricitate, fiind lipsit de luciu metalic și ductilitate; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., modelare a unui material metaloplastic; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., strat din centrul globului terestru format din elemente cu densitate mare; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., muzeu de zăcăminte minerale; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a unor compuși metalici în scop terapeutic; **~ termie** (v. -termie), s.f., metodă de obținere a unor metale sau aliaje din compușii lor, prin reducerea acestora cu ajutorul unui alt metal; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., procedeu de tipar înalt, care utilizează metalogravura.

METEORO- „meteori, meteorologie". ◇ gr. *meteros* „prezent în aer" > fr. *météoro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *meteoro-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază influența factorilor meteorologici asupra organismelor vegetale sau animale; **~ graf** (v. -graf), s.n., instrument care măsoară și înregistrează presiunea atmosferică, temperatura și umiditatea aerului; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a fenomenelor meteorologice; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă care reprezintă grafic un fenomen atmosferic observat în timp; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., studiu științific al fenomenelor atmosferice; **~ patie** (v. -patie), s.f., stare patologică influențată sau determinată de fenomene meteorologice; **~ patologie** (v. pato-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază stările patologice influențate sau provocate de unii factori meteorologici; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., studiu științific al meteorilor; **~ trop** (v. -trop), adj., care este influențat de condițiile meteorologice.

METO- „alcoolism". ◇ gr. *methe* „beție" > fr. *métho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *meto-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., primul stadiu al alcoolismului cronic.

METODO- „cale, metodă". ◇ gr. *methodos* „drum, mijloc" > fr. *méthodo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *metodo-*. □ **~ logie** (v. -logie₁), s.f., parte a filozofiei avînd ca obiect analiza metodelor folosite în știința modernă; *sin.* știință și teorie despre metodă.

METOPO- „frunte, trăsături faciale". ◇ gr. *metopon* „frunte" > fr. *métopo-*, engl. *id.* > rom. *metopo-*. □ **~ pag** (v. -pag), s.m., monstru alcătuit din gemeni uniți prin partea anterioară a craniului; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., pretinsă artă divinitorie, bazată pe examinarea liniilor frunții sau a trăsăturilor feței.

METR-, v. **METRO-₁**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere uterină; *sin.* metrodinie; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., metralgie *.

-METRIE₁ „măsurare, evaluare". ◇ gr. *metron* „măsură" > fr. *-métrie*, germ. *id.*, it. *-metria*, engl. *-metry* > rom. *-metrie*.

-METRIE₂ „matrice, uter". ◇ gr. *metra* „uter" > fr. *-métrie*, germ. *id.* > rom. *-metrie*.

METRO₁- „uter, matrice". ◇ gr. *metra* „uter, matrice" > fr. *métro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *metro-*. □ **~ campsie** (v. -campsie), s.f., îndoire a uterului; **~ cel** (v. -cel₂), s.n., hernie a uterului; **~ elitrorafie** (v. elitro-, v. -rafie), s.f., operație chirurgicală de unire a peretelui vaginal anterior sau a feței anterioare a colului uterin cu peretele posterior al vaginului; **~ manie** (v. -manie), s.f., dorință irezistibilă și insațiabilă pentru actul sexual la femei sau la animalele femele; **~ patie** (v. -patie), s.f., stare patologică a uterului; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie uterină survenită în afara ciclului menstrual; **~ ree** (v. -ree), s.f., scurgere mucoasă sau seroasă din cavitatea uterină; **~ rexie** (v. -rexie), s.f., ruptură uterină; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a uterului.

METRO₂- „măsură, măsurătoare". ◇ gr. *metron* „măsură" > fr. *métro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *metro-*. □ **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază măsurile fizice, unitățile și procedeele de măsură; **~ manie** (v. -manie), s.n., manifestare psihopatică de a face versuri; **~ metru** (v. -metru₁),

s.n. metronom*; **~ nom** (v. -nom$_1$), s.n., instrument care, prin bătăile regulate ale unui pendul, marchează intervale de timp egale; *sin.* metrometru: **~ nomie** (v. -nomie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul instrumentelor şi aparatelor de măsură; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., metodă psihoterapică prin măsurătoare.

METRO$_2$- „caracter matern". ◇ gr. *meter, tros* „mamă" > fr. *métro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *metro-*. □ **~ clinie** (v. -clinie), s.f., predominanţă a caracterelor materne la hibrizi.

-METRU$_1$ „care măsoară, care înregistrează". ◇ gr. *metron* „măsură" > fr. *-mètre*, it. *-metro* > rom. *-metru*.

-METRU$_2$ „uter, matrice". ◇ gr. *metra* „uter, matrice" > fr. *-mètre* > rom. *-metru*.

MEZ-, v. **MEZO-**. □ **~ arh** (v. -arh), adj. (despre un fascicul lemnos) la care protoxilemul ocupă o poziţie centrală, fiind înconjurat de metaxilem: **~ encefal** (v. -encefal), s.n., parte mijlocie a encefalului situată deasupra protuberanţei inelare: **~ encefalotomie** (v. -encefalo-, v. -tomie), s.f., secţionare chirurgicală a tractului spinotalamic la nivelul mezencefalului; **~ enchim** (v. -enchim), s.n., ţesut conjunctiv embrionar, format din celule fusiforme sau stelate, intrînd în alcătuirea mezodermului; **~ enter** (v. -enter), s.n., membrană a peritoneului care leagă intestinul subţire de peretele abdominal posterior.

MEZO- (MESO-) „centru, mediu; central, median". ◇ gr. *mesos* „de mijloc, intermediar, median" > fr. *méso-*, germ., *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *mezo-* şi *meso-*. □ **~ aerofil** (v. aero-, v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care este parţial aerofil; **~ biotic** (v. -biotic), adj. (despre seminţe sau propagule) care, în condiţii bune de păstrare, trăieşte 3—15 ani; **~ blast** (v. -blast), s.n. **1.** Strat celular din embrionul animalelor, care se află între stratul extern şi cel intern. **2.** Corpuscul din citoplasmă, constituent principal al celulei, cu rol în reproducere şi în transmiterea caracterelor: **~ cardie** (v. -cardie), s.f., deplasare patologică a inimii către mijloc; **~ carp** (v. -carp), s.n., strat median al pericarpului, constituind partea cărnoasă a unui fruct; **~ cefal** (v. -cefal), adj., care are cutia craniană de formă intermediară între brahicefal şi dolihocefal; **~ ciclu** (v. -ciclu), s.n., strat de celule parenchimatice, situat între floem şi xilem; **~ cist** (v. -cist), s.n., nucleu central al sacului embrionar; **~ coloid** (v. colo$_2$-, v. -id), s.m., substanţă coloidală polimerizată, cu gradul de polimerizare între 100 şi 1000; **~ colopexie** (v. colo$_1$-, v. -pexie), s.f., operaţie chirurgicală de fixare a mezecolonului la peretele abdominal; **~ cotil** (v. -cotil), s.n., porţiune a tulpiniţei gramineelor, cuprinsă între cotiledon şi coleoptil; **~ dendrobiont** (v. dendro-, v. -biont), s.n., organism al cărui biotop se găseşte în scoarţa copacilor; **~ derm** (v. -derm), s.n. **1.** Strat median al ţesutului capsulei, la biofite. **2.** Foiţă mijlocie a embrionului, situată între ectoderm şi endoderm, din care se dezvoltă oasele şi muşchii; **~ fanerofite** (v. fanero-, v. -fit), s.f.pl., tip de fenerofite sempervirescente, cu mugurii de reînnoire neacoperiţi în anotimpul nefavorabil; **~ fil$_1$** (v. -fil$_1$), adj. (despre microorganisme) care se dezvoltă la temperaturi medii; **~ fil$_2$** (v. -fil$_2$), s.n., ţesut cuprins între epiderma superioară şi cea inferioară a frunzei, format din celule care conţin clorofilă; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl. (plante) care cresc şi se dezvoltă în condiţii de temperatură şi umiditate mijlocii; **~ fotic** (v. -fotic), adj., care necesită lumină de intensitate mediocră; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** Tip de fecundaţie care face trecere între bazigamie şi acrogamie. **2.** Pătrundere a tubului polinic prin peretele integumentului ovular, iar nu prin micropil; **~ gastru** (v. -gastru), s.n., regiune mijlocie a abdomenului; **~ glee** (v. -glee), s.f., masă gelatinoasă care se află între straturile extern şi intern ale corpului spongierilor şi celenteratelor; **~ glie** (v. -glie), s.f., tip de fagocit amiboid din ţesutul nevralgic; **~ halin** (v. -halin), adj., care conţine clorură de sodiu în procent de 3—10‰; **~ hidrofite** (v. hidro$_1$-, v. -fit), s.f.pl., specii de hidrofite din locurile relativ umede; **~ higrofitic** (v. higro-, v. -fitic), adj., care este intermediar între plantele mezofitice şi cele higrofitice; **~ litic** (v. -litic$_1$), adj., s.n. **1.** Adj. Care aparţine epocii situate între paleolitic şi neolitic. **2.** S.n. Epoca mijlocie a pietrei, situată între **paleolitic** şi **neolitic**; **~ logie** (v. -logie$_2$), s.f., ramură a biologiei care studiază relaţiile dintre organisme şi factorii mediului înconjurător; **~ mer** (v. -mer), adj., situat în fază de mezomerie; **~ merie** (v. -merie), s.f., fenomen de oscilare a structurii unei molecule între formele ei izomere din punct de vedere electronic; **~ metru** (v. -metru$_2$), s.n., cută peritoneală care leagă uterul de peretele abdominal, corespunzînd ligamentelor largi; **~ morf** (v. -morf), adj., relativ la o stare a materiei intermediară între cea amorfă şi cea cristalină; **~ oligoterme** (v. oligo-, v. -term), s.f.pl., specii vegetale din staţiunile relativ reci; **~ pauză** (v. -pauză), s.f., strat superior al mezosferei, care face trecerea spre termosferă; **~ petal** (v. -petal), adj., care prezintă o poziţie centrală în cadrul corolei; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., zonă a citoplasmei cuprinsă între plasmalemă şi tonoplast, în care sînt înglobate incluziunile citoplasmatice; **~ prosop** (v. -prosop), adj. (despre un individ) a cărui faţă este de dimensiuni mijlocii; **~ rin** (v. -rin), adj. (despre un individ) cu nas relativ îngust şi înalt; **~ rinie (mesorinie)** (v. -rinie), s.f. **1.** Situaţie în care deschiderea anterioară a fiecărei fose nazale este aproximativ de două ori mai înaltă decît lată. **2.** (În somatometrie) Nas moderat de lung şi de lat; **~ saprofite** (v. sapro-, v. -fit), s.f.pl., ciuperci ale căror micelii se află în interiorul plantei în curs de descompunere, avînd corpurile de fructificaţie însă la exterior; **~ scaf** (v. -scaf), s.n., navă care posedă calităţile submarinelor şi ale batiscafelor, utilizată în cercetările subacvatice de adîncime medie; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., **1.** Strat al atmosferei cuprins între stratosferă şi ionosferă. **2.** Înveliş cuprins între 1200 şi 2900 km în adîncimea globului pămîntesc; **~ sperm** (v. -sperm), s.n., strat median cărnos din tegumentul seminal; **~ spor** (v. -spor), s.m. **1.** Porţiune mediană a sporului. **2.** Teleutospor unicelular; **~ stilie** (v. -stilie), s.f., heterostilie

în care predomină stilele de lungime mijlocie; **~ term (mesoterm)** (v. -term), adj. (despre vegetale) care prezintă afinitate pentru regiunile cu temperatură medie; **~ termofil** (v. termo-, v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care crește în zonele cu climat temperat; **~ termofită** (v. termo-, v. fit). s.f., comunitate vegetală specifică zonei temperate; **~ trof** (v. -trof), adj. (despre apele dulci) care este relativ bogat în substanțe hrănitoare dizolvate, cu pH-ul cuprins între 6 și 7; **~ xerofite** (v. xero-, v. -fit), s.f.pl., specii de plante din locuri expuse temporar uscăciunii relative; **~ xerofitic** (v. xero-, v. -fitic), adj., care crește în regiuni mai uscate decît plantele mezofitice; **~ zaur (mesosaur)** (v. -zaur), s.m., reptilă fosilă în formă de șarpe, lungă pînă la 12 m, care a trăit în mările din cretacic; **~ zoic** (v., -zoic), adj., s.n. **1.** Adj. Care aparține erei mezozoice. **2.** S.n. Eră geologică intermediară între paleozoic și neozoic, în care au apărut mamiferele, păsările și peștii ososi; **~ zom** (v. -zom), adj., s.m. **1.** Adj. (Despre un individ) Care este de statură mijlocie. **2.** S.m. Structură a membranei bacteriene, care intervine în diviziunea celulară și în fotosinteză.

-MICETE „ciuperci, fungi". ◇ gr. *myketes* „ciuperci" > L sav. *-mycetes*, fr. *-mycètes*, engl. *id.* > rom. *-micete*.

MICETO- „ciuperci, fungi". ◇ gr. *mykes, etos* „ciupercă" > fr. *mycéto-*, engl. *id.* > rom. *miceto-*. ☐ **~ fag** (v. -fag), adj. (despre insecte) care se hrănește cu ciuperci; **~ fil** (v. -fil$_1$) adj. (despre insecte) care trăiește în interiorul ciupercilor; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce ciuperci; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a ciupercilor; **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu o ciupercă; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., micologie*; **~ zoare** (v. -zoar), s.n.pl., ordin de ciuperci inferioare, constituind mase gelatinoase, informe și mobile și care trăiesc pe substraturi organice în curs de descompunere.

MICO- „ciuperci, fungi". ◇ gr. *mykes* „ciupercă" > fr. *myco-*, germ. *myko-*, engl. *myco-* > rom. *mico-*. ☐ **~ cenoză** (v. -cenoză$_1$), s.f., asociație de ciuperci din cadrul unei biocenoze; **~ derme** (v. -derm), s.f.pl. ciuperci filamentoase artrospore, cu aspect fragmentat, care vegetează normal în contact cu aerul; **~ fitoră** (v. -ftor), s.f., ciupercă ce se hrănește pe o altă ciupercă, fiind sau nu parazită; **~ genetic** (v. -genetic), adj., referitor la stadiul genetic al ciupercilor; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj., care distruge ciupercile; **~ liză** (v. -liză), s.f., distrugere a ciupercilor sub acțiunea agenților externi; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul ciupercilor; *sin.* micetologie; **~ paleontologie** (v. pale/o-, v. onto-, v.-logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul ciupercilor din timpurile geologice; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., grup de microorganisme, intermediare între bacterii și virusuri; **~ riză** (v. -riză$_1$), s.f., legătură simbiotică dintre miceliile unor ciuperci și rădăcinile plantelor superioare; **~ sociologie** (v. socio-, v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu studiul comunităților micologice; **~ static** (v. -static), adj., s.n. (substanță) care oprește dezvoltarea ciupercilor; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., colecție de preparate microscopice cu ciuperci; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizarea extractelor de ciuperci în scop terapeutic; **~ terofite** (v. tero$_1$-, v. -fit), s.f.pl., ciuperci cu viață scurtă; **~ trofe** (v. -trof), adj., s.f.pl. **(plante)** care trăiesc în simbioză cu unele specii de ciuperci; **~ trofic** (v. -trofic), adj. (despre plante) care se nutrește în simbioză cu unele specii de ciuperci.

MICR-, v. **MICRO-**. ☐ **~ acant** (v. -acant), adj., cu spini mici; **~ odont** (v. -odont), adj., cu dinți mici; **~ odonție** (v. -odontie), s.f., dezvoltare insuficientă a dinților; **~ oftalmie** (v. -oftalmic), s.f., anomalie congenitală care constă în micșorarea ochilor; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., anomalie a vederii, datorită căreia obiectele sînt percepute mai mici decît în realitate; **~ orhidie** (v. -orhidie), s.f., dezvoltare insuficientă a testiculelor; **~ osmie** (v. -osmie$_1$), s.f., diminuare patologică a simțului mirosului; **~ otie** (v. -otic), s.f., atrofiere congenitală a pavilionului urechii.

-MICRIE „micșorare, reducere, atrofiere". ◇ gr. *mikros* „mic, redus" > fr. *-micrie*, germ. *-mikrie* > rom. *-micrie*.

MICRO- „mic, redus, insuficient". ◇ gr. *mikros* „mic" > fr. *micro-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *mikro-* > rom. *micro-*. ☐ **~ aerofil** (v. aero-, v. -fil$_1$), adj. (despre vegetale) care trăiește într-un mediu sărac în oxigen; **~ angiografie** (v. angio-, v. -grafie), s.f., metodă radiologică de punere în evidență a vaselor capilare, după observarea microscopică a preparatelor; **~ angiopatie** (v. angio-, v. -patie), s.f., stare patologică a vaselor capilare; **~ aplanospor** (v. aplano-, v. -spor), s.m., aplanospor de dimensiuni mici; **~ barograf** (v. baro-, v. -graf), s.n., tip de barograf care înregistrează variațiile mici și repezi ale presiunii; **~ biocenoză** (v. bio-, v. -cenoză$_1$), s.f., componentă analitică a biocenozei, cuprinzînd populațiile de microorganisme; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază morfologia și fiziologia microorganismelor; **~ biosferă** (v. bio-, v. -sferă), s.f., parte din biotop ocupată de un individ sau de o populație, care oferă acestora toate condițiile de dezvoltare; *sin.* habitat; **~ blast** (v. -blast), s.n. **1.** Eritroblast de dimensiuni mici. **2.** Lujer anual scurt, cu creștere limitată; **~ blefarie** (v. -blefarie), s.f., anomalie congenitală care se caracterizează printr-o dezvoltare incompletă a pleoapelor; **~ brahie** (v. -brahie), s.f., malformație caracterizată prin brațe foarte mici; **~ cardie** (v. -cardie), s.f., inimă congenitală foarte mică; **~ cefal** (v. -cefal), adj., s.m. și f. (persoană) care prezintă microcefalie; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformație congenitală caracterizată prin dezvoltarea insuficientă a craniului și a creierului; **~ cenoză** (v. -cenoză$_1$), s.f., parte a biocenozei, cu durată de existență redusă, apărută ca urmare a unor condiții favorabile; **~ centru** (v. -centru), s.n., constituent citoplasmatic situat lîngă nucleu, care intervine în procesul mitozei; **~ cheilie** (v. -cheilie), s.f., anomalie caracterizată prin scurtarea accentuată a uneia sau a ambelor buze; **~ chirie** (v. -chirie), s.f., anomalie congenitală caracterizată prin mîini foarte mici; **~ ciclic** (v. -ciclic), adj. (despre ciuperci) care nu are toate cele cinci forme de spori; **~ cist** (v. -cist), s.n., celulă înconjurată de o membrană groasă, devenind spor de

conservare al unor ciuperci; **~ cit** (v. -cit), s.n., globulă roşie de dimensiuni foarte mici; **~ citemie** (v. -cit, v. -emie), s.f., prezenţa excesivă a microcitelor în singe; **~ climatologie** (v. climato-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul climatic al unor localităţi sau staţiuni balneoclimatice; **~ clin** (v. -clin), s.n., mineral din grupa feldspaţilor potasici, cristalizat în sistemul triclinic, fiind un constituent important al unor roci eruptive şi metamorfice; **~ cnemie** (v. -cnemie), s.f., anomalie congenitală, constînd în existenţa unor gambe foarte scurte; **~ coc** (v. -coc), s.m., bacterie sferică de dimensiuni foarte mici; **~ corie** (v. -corie$_1$), s.f., anomalie congenitală a irisului, caracterizată prin pupile foarte mici; **~ cromozom** (v. cromo-, v. -zom), s.m., cromozom de dimensiuni mici, cu centromer bine definit; **~ dactil** (v. -dactil), adj., care prezintă microdactilie; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., malformaţie care constă în dezvoltarea insuficientă a degetelor; **~ economie** (v. eco$_1$-, v. -nomie), s.f., ştiinţă care se ocupă cu studiul relaţiilor economice la nivelul fiecărei întreprinderi; **~ encefalie** (v. -encefalie), s.f., anomalie congenitală, constînd în existenţa unui creier foarte mic; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., tulburare de sensibilitate, constînd în recepţia diminuată a volumului şi a greutăţii obiectelor; **~ eudiometru** (v. eudio-, v. -metru$_1$), s.n., aparat utilizat în microdeterminările gazometrice; **~ fag** (v. -fag), adj., s.n. **1.** Adj. (Despre organisme) Care se hrăneşte cu vieţuitoare mărunte. **2.** S.n. Fagocit de dimensiuni reduse; **~ fachie** (**~ fakie**) (v. -fachie), s.f., anomalie congenitală care constă într-un cristalin anormal de mic; **~ fanerofite** (v. fanero-, v. -fit), s.f.pl., grup de fanerofite cuprinzînd arbori şi arbuşti înalţi de 2—8 m; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze mici; **~ filogeneză** (v. filo$_2$-, v. -geneză), s.f., proces de adaptare şi diferenţiere, caracteristic unor grupe de organisme mai mici; *sin.* microevoluţie; **~ filogenie** (v. filo$_2$-, v. -genie$_1$), s.f., evoluţie care are loc într-o perioadă scurtă de timp; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante inferioare unicelulare, de dimensiuni foarte mici; **~ fitobentometru** (v. fito-, v. bento-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru colectarea microorganismelor din stratul subţire format la suprafaţa fundului bazinelor acvatice; **~ fitocenoză** (v. fito-, v. -cenoză$_1$), s.f., variantă locală a fitocenozei, cu compoziţie şi structură determinate; **~ fitologie** (v. fito-, v. -logie$_1$), s.f. **1.** Studiu al organismelor vegetale microscopice. **2.** Bacteriologie*; **~ fon** (v. -fon), s.n., aparat care transformă vibraţiile sonore în oscilaţii electrice, utilizat în radioteleviziune şi în telecomunicaţii; **~ fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., stare patologică caracterizată prin slăbirea vocii; **~ fot** (v. -fot), s.n., imagine realizată prin microfotografiere; **~ fotometru** (v. foto-, v. -metru$_1$), s.n., aparat utilizat în spectroscopie pentru determinarea opacităţii negativelor fotografice, pe zone foarte mici; **~ fotoradiografie** (v. foto-, v. radio-, v. -grafie), s.f., tehnică radiologică prin care se pot obţine radiografii pulmonare de dimensiuni reduse; **~ gametofit** (v. gameto-, v. -fit), s.n., gametofit mascul, generator de gameţi masculini; **~ gametogeneză** (v. gameto-, v. -geneză), s.f., totalitate a proceselor care duc la formarea şi maturizarea gameţilor masculini; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., proces de fecundaţie la care copulează merogameţi mai mici decît în cazul hologamiei; **~ gastrie** (v. -gastrie), s.f., dezvoltare insuficientă a stomacului; **~ genie** (v. -genie$_2$), s.f., dezvoltare incompletă a mandibulei, care duce la ştergerea reliefului bărbiei; **~ girie** (v. -girie), s.f., malformaţie a scoarţei cerebrale, care se caracterizează prin circumvoluţii foarte mici; **~ glie** (v. -glie), s.f., celulă nevroglică mică a sistemului nervos central; *sin.* celulă Hortega; **~ glosie** (v. -glosie), s.f., dezvoltare insuficientă a limbii; **~ gnaţie** (v. -gnaţie), s.f., dezvoltare insuficientă a unui maxilar, de obicei a mandibulei; **~ graf** (v. -graf), s.n., pantograf care permite desenarea unor figuri extrem de mici; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care tratează despre prepararea şi descrierea obiectelor supuse observaţiei microscopice; **~ hematocrit** (v. hemato-, v. -crit), s.n., metodă de determinare a hematocritului cu cantităţi minimale de singe; **~ hematurie** (v. hemat/o-, v. -urie), s.f., hematurie microscopică; **~ lite.** (v -lit$_1$), s.n. pl. **1.** Elemente cristaline microscopice, de formă tubulară sau prismatică, prezente în compoziţia rocilor vulcanice din terţiar. **2.** Unelte de piatră cioplită, de dimensiuni mici, folosite în comuna primitivă, mai ales în mezolitic; **~ litic** (v. -litic$_1$), adj., format din microlite; **~ litotip** (v. lito-, v. -tip), s.n., constituent microscopic al cărbunilor humici; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., tratat despre microorganisme; **~ manie** (v. -manie), s.f., complex de inferioritate exagerată; **~ manometru** (v. mano-, v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat pentru măsurarea variaţiilor foarte mici de presiune; **~ mastie** (v. -mastie), s.f., dezvoltare insuficientă a sinilor; **~ mel** (v. -mel$_1$), adj., care prezintă micromelie; **~ melie** (v. -melie), s.f., dezvoltare incompletă a extremităţilor; **~ mer** (v. -mer), adj., s.n. **1.** Adj. Cu părţi sau diviziuni de dimensiuni mici. **2.** S.n. Celulă mică rezultînd din diviziunile succesive ale blastomerelor, la începutul segmentării oului; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu măsurarea dimensiunilor foarte mici; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument mecanic de mare precizie, cu care se măsoară dimensiunile foarte mici. **2.** Instrument gradat, adaptat la ocularul unui microscop pentru a măsura dimensiunile obiectelor studiate; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., ciuperci minuscule, saprofite sau parazite, care nu pot fi văzute cu ochiul liber; **~ mielie** (v. -mielie), s.f., dezvoltare incompletă în lungime a măduvei spinării; **~ mieloblast** (v. mielo-, v. -blast), s.n., mieloblast caracterizat printr-o structură fină şi prin prezenţa unui nucleol şi a unei citoplasme bazofile; **~ monolit** (v. mono-, v. -lit$_1$), s.n., monolit de dimensiuni mici; **~ orhidie** (v. -orhidie), s.f., anomalie caracterizată prin dezvoltare incompletă, redusă a testiculelor; **~ paleontologie** (v. pale/o-, v. onto-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul fosilelor de dimensiuni microscopice; **~ pedagogie** (v. ped/o$_1$-, v. -agogie), s.f., pedagogie privită în perspectiva aplicării ei la procesul instructiv-educativ, realizat la structuri mici ca: elev, grup de elevi, clasă, şcoală; **~ pil** (v. -pil$_1$)

s.n. 1. Orificiu la partea terminală a ovulului prin care pătrunde de obicei tubul polinic. 2. Orificiu al integumentului seminal pe unde iese radicula; **~ pletismografie** (v. pletismo-, v. -grafie), s.f., metodă de studiu pletismografic a pulsului digital; **~ podie** (v. -podie), s.f., anomalie de dezvoltare a piciorului care rămîne de dimensiuni mici; **~ por** (v. -por), s.m., orificiu al pielii care nu poate fi văzut cu ochiul liber; **~ pter** (v. -pter), cu aripi mici sau rudimentare; **~ radiografie** (v. radio-, v. -grafie), s.f., radiografie efectuată pe un film special de dimensiuni mici; **~ radiofotografie** (v. radio-, v. foto-, v. -grafie), s.f., radiografie medicală de mici dimensiuni; **~ radiometru** (v. radio-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea lungimilor prin metode radiotehnice; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument optic construit pe baza unui sistem de lentile, utilizat la observarea și cercetarea corpurilor extrem de mici; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., tehnică a observării și studierii corpurilor mici cu ajutorul microscopului; **~ seismograf** (v. seismo-, v. -graf), s.n., seismograf pentru înregistrarea cutremurelor de pămînt foarte slabe; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., cameră inițială și foarte mică a foraminiferelor; **~ sferocit** (v. sfero-, v. -cit), s.n., globulă roșie cu diametrul foarte redus; **~ sfigmie** (v. -sfigmie), s.f., amplitudine redusă a pulsului; **~ sociologie** (v. socio-, v. -logie$_1$), s.f. 1. Studiu sociologic al grupurilor mici. 2. Curent pozitivist în sociologia contemporană care consideră că factorul fundamental al vieții sociale îl constituie relațiile afective din cadrul unor grupuri mici; **~ somie** (v. -somie), s.f., reducere a dimensiunilor corporale; **~ sor** (v. -sor), s.m., grup de microsporangi; **~ spectrofotometrie** (v. spectro-, v. foto-, v. -metrie$_1$), s.f., metodă pentru studiul cantitativ al elementelor chimice componente ale diferitelor țesuturi, cu ajutorul spectrelor de emisie și de absorbție; **~ splanhnie** (v. -splanhnie), s.f., scădere a volumului și a greutății viscerelor; **~ spondilie** (v. -spondilie), s.f., tip de cifoză care se manifestă radiologic prin oprirea în dezvoltare a unuia sau a două corpuri vertebrale; **~ spor** (v. -spor), s.m. 1. Spor mascul de mici dimensiuni al unor criptogame vasculare, care dă naștere unui protal masculin. 2. Grăunte de polen prezent la antofite; **~ sporange** (v. spor/o, v. -ange), s.m. 1. Organ al anumitor alge și criptogame vasculare în care se formează și se dezvoltă microsporii. 2. Sac polinic; **~ sporie** (v. -sporie), s.f., boală infecțioasă provocată de ciuperci microscopice; **~ sporocit** (v. sporo-, v. -cit), s.n., celulă care produce microspori; **~ sporofilă** (v. sporo-, v. -fil$_2$), s.f., frunzuliță modificată pe care se dezvoltă microsporangele; **~ sporofor** (v. sporo-, v. -for), s.m., suport al microsporilor; **~ sporogeneză** (v. sporo-, v. -geneză), s.f., proces de formare a microsporilor la plantele cu flori; **~ stilie** (v. -stilie), s.f., tip de heterostilie la care unele flori au stile scurte și filamente staminale lungi; **~ stilospor** (v. stilo-, v. -spor), s.m., stilospor de dimensiuni reduse; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., micșorare exagerată a orificiului bucal; **~ taxonomie** (v. taxo-, v. -nomie), s.f., clasificare a unităților taxonomice infraspecifice; **~ term** (v. -term), adj. (despre plante) care preferă regiunile reci; **~ termofil** (v. termo-, v. -fil$_1$), adj., care crește în zona cu climă temperată rece din regiunea boreală; **~ termofite** (v. termo-, v. -fit), s.f.pl., plante boreale; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument de secționare a țesuturilor animale sau vegetale, spre a putea fi examinate la microscop; **~ zoare** (v. -zoar), s.n.pl., încrengătură de animale acvatice foarte mici, vizibile numai la microscop; **~ zom** (**~ som**) (v. -zom), s.m., granulă citoplasmică de dimensiuni foarte mici, bogată în proteine și fosfolipide; **~ zoofag** (v. zoo-, v. -fag), adj. (despre organisme) care consumă nevertebrate minuscule; **~ zoospor** (v. zoo-, v. -spor), s.m., zoospor de dimensiuni mici.

MIEL-, v. **MIELO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., prezența de celule medulare în sînge; **~ encefal** (v. -encefal), s.n., parte posterioară a creierului embrionar, din care se dezvoltă bulbul rahidian.

-MIELIE „măduvă osoasă". ◇ gr. *myelos* „măduvă" > fr. *-myélie*, germ. *id.*, it. *-mielia* > rom. *-mielie*.

MIELO- „măduvă, medular". ◇ gr. *myelos* „măduvă" > fr. *myélo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *mielo-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă a măduvei osoase din care iau naștere leucocitele polinucleare din sînge; *sin.* granuloblast; **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a măduvei spinării, în exteriorul coloanei vertebrale; *sin.* meningomielocel; **~ cistocel** (v. cisto-, v. -cel$_2$), s.n., tip de meningocel spinal caracterizat printr-o dilatație chistică a canalului medular central; *sin.* hidromielocel; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă din măduva oaselor, făcînd parte din seria granulocitară; **~ citemie** (v. -cit, v. -emie), s.f., prezența excesivă a mielocitelor în sînge; **~ displazie** (v. dis-, v. -plazie), s.f., viciu de dezvoltare a măduvei spinării; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre leucocite) care își are originea în măduva osoasă; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. 1. Studiu al formațiilor celulare din măduva generatoare de țesut sanguin. 2. Radiografie a coloanei vertebrale, după injectarea canalului rahidian cu o substanță de contrast; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., metodă de determinare cantitativă și calitativă a componentelor celulare din măduva hematopoetică; **~ id** (v. -id), adj., care este în legătură cu măduva osoasă; **~ limfocit** (v. limfo-, v. -cit), s.n., limfocit de dimensiuni mici format în măduva oaselor; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., proces de ramolire a măduvei spinării; **~ meningocel** (v. meningo-, v. -cel$_2$), s.n., tip de meningocel în care măduva spinării și rădăcinile lui sînt incluse în sac; **~ meningocistocel** (v. meningo-, v. -cisto-, v. cel$_2$), s.n., malformație complexă care rezultă din asocierea unui mielocistocel cu un mielomeningocel; **~ mer** (v. -mer), s.n., segment din măduva spinării; **~ monocit** (v. mono-, v. -cit), s.n., monocit dezvoltat în măduva oaselor; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru afecțiunile măduvei spinării; **~ plast** (v. -plast), s.n., leucocit din măduva oaselor; **~ por** (v. -por), s.m., deschidere sau canal în măduva spinării; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., proces de sclerozare a măduvei osoase sau a măduvei spinării; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirur-

gicală a măduvei spinării; **~ trop** (v. -trop), adj., care are afinitate pentru măduva spinării.

MILO- „molar, maxilar”. ◇ gr. *mylos* „molar, maxilar” > fr. *mylo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *milo-*. ☐ **~ id** (v. -id), adj., în legătură cu molarii; **~ liză** (v. -liză), s.f., defect de structură la suprafața dintelui, care rezultă din lipsa discontinuă a stratului de smalț.

-MIMETIC „asemănător, care reproduce”. ◇ gr. *mimetikos* „care imită” > fr. *-mimétique*, engl. *-mimetic* > rom. *-mimetic*.

-MIMIE „imitație, mimică”. ◇ gr. *mimia* „imitare” > fr. *-mimie*, germ. *id.* > rom. *-mimie*.

MIMO- „imitație, mimică”. ◇ gr. *mimos* „imitator” > fr. *mimo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *mimo-*. ☐ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., tratat asupra mimicii sau asupra mimurilor; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., arta imitării vocii și a gesturilor.

MIO$_1$- „mușchi, muscular”. ◇ gr. *mys*, *myos* „mușchi” > fr. *myo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *mio-* > rom. *mio-*. ☐ **~ atrofie** (v. -atrofie), s.f., scădere a volumului unui mușchi, ca urmare a unor tulburări metabolice; **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă a mezenchimului, care produce fibrele musculare striate; **~ cardie** (v. -cardie), s.f., afecțiune cardiacă neinflamatorie și degenerativă, care apare în tulburările generale ale metabolismului; **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie musculară; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă musculară; **~ clonie** (v. -clonie), s.f., contracție musculară bruscă, involuntară și dezordonată a mușchilor; **~ crom** (v. -crom), s.n., pigment de culoare roșie, prezent în țesutul muscular; **~ dinamometru** (v. dinamo-, v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară puterea de contracție a unor grupe musculare; **~ distonie** (v. dis-, v. -tonie), s.f., tulburare a tonicității musculare; **~ distrofie** (v. dis-, v. -trofie), s.f., degenerescență musculară nutrițională; **~ gen** (v. -gen$_1$), s.n., proteină de tipul albuminelor, care se găsește în țesutul muscular; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat utilizat pentru înregistrarea grafică a contracțiilor musculare; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., înregistrare a activității musculare cu ajutorul miografului; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obținută la miograf; **~ liză** (v. -liză), s.f., topire a țesutului muscular; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază natura, structura și funcțiile mușchilor; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., proces de ramolire a mușchilor; **~ metrectomie** (v. metr/o$_1$-, v. -ectomie), s.f., operație chirurgicală care constă în extirparea unei tumori benigne uterine și a unei părți din peretele uterin; **~ metru** (v. -metru$_2$), s.n., mușchi al peretelui uterin; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile mușchilor; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., protoplasmă care înconjoară nucleul celulei musculare; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de transplant muscular; **~ pragie** (v. -pragie), s.f., scădere a aptitudinilor funcționale ale unui organ; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., operație chirurgicală de suturare a unui mușchi distrus; **~ rexă** (v. -rexă), s.f., ruptură musculară; **~ ritmie** (v. -ritmie), s.f., mișcare involuntară care constă din deplasarea ritmică și lentă a unor segmente musculare; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., proces patologic de sclerozare a țesutului muscular; **~ stenometru** (v. steno-, v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea puterii de contracție a grupelor musculare; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., metodă terapeutică de remediere a dezechilibrului forțelor musculare prin exerciții de gimnastică; **~ tom** (v. -tom), s.n. **1.** Instrument chirurgical utilizat în miotomie. **2.** Parte a unei somite care se diferențiază în mușchi scheletici. **3.** Grup muscular inervat de un singur nerv spinal; **~ tomie** (v. -tomie), s.f. **1.** Secționare chirurgicală a unui mușchi. **2.** Parte a anatomiei care tratează despre disecția mușchilor; **~ tonie** (v. -tonie), s.f., stare patologică manifestată prin tulburări în contracția mușchilor; **~ tonometru** (v. tono-, v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară tonusul muscular; **~ trop** (v. -trop), adj., care prezintă afinitate pentru țesutul muscular.

MIO$_2$- „mai mic, mai puțin”. ◇ gr. *meion* „mai puțin” > fr. *mio-*, engl. *id.* > rom. *mio-*. ☐ **~ cen** (v. -cen$_1$), s.n., adj. **1.** S.n. Diviziune a erei terțiare, situată între oligocen și pliocen, caracterizată prin floră și faună asemănătoare cu cele actuale. **2.** Adj. Care se referă la formațiile din această epocă; **~ didim** (v. -didim), s.m., monstru dicefalic având un cap mic fuzionat cu occipitalul unui cap de dimensiuni mari.

MIO$_3$- „șoarece”. ◇ gr. *mys*, *myos* „șoarece” > fr. *myo-*, engl. *id.*, it. *mio-* > rom. *mio-*. ☐ **~ morfe** (v. -morf), s.n.pl., subordin de mamifere rozătoare, având ca reprezentant șoarecele.

MIRIA- „foarte numeros, nenumărat”. ◇ gr. *myrias* „zece mii” > fr. *myria-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *miria-* > rom. *miria-*. ☐ **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., clasă de artropode al căror corp este format din segmente sau din inele și care au mai multe perechi de picioare; **~ spor** (v. -spor), adj., cu numeroși spori.

MIRMECO- „furnici”. ◇ gr. *myrmex*, *ekos* „furnică” > fr. *myrméco-*, engl. *id.*, germ. *myrmeko-* > rom. *mirmeco-*. ☐ **~ core** (**~ chore** și **~ hore**) (v. -cor), adj., s.f.pl. (plante) ale căror semințe și fructe sînt răspîndite prin intermediul furnicilor; **~ fag** (v. -fag), adj. (despre animale) care se hrănește cu furnici; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., s.m. și f. **1.** Adj. și s.m. și f. (Plantă) în care trăiesc furnici. **2.** Adj. și s.m. și f. (Animal) care trăiește în furnicare; **~ fite** (v. -fit), adj., s.f.pl. (plante) care oferă furnicilor hrană și adăpost; **~ fob** (v. -fob), adj., care se teme de furnici; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiu științific al furnicilor.

MIRTI- „frunză de mirt”. ◇ L *myrtus* „mirt” > fr. *myrti-*, it. *mirti-* > rom. *mirti-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj., care are forma lanceolată a frunzelor de mirt.

MISCO- „peduncul mic”. ◇ gr. *miskhos* „pedicel” > fr. *mischo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *misco-*. ☐ **~ manie** (v. -manie), s.f., ramificare teratologică a pedicelilor.

MISO$_1$- „aversiune, repulsie”. ◇ gr. *miseo*, *ein* „a urî” > fr. *miso-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *miso-*. ☐ **~ gam** (v. -gam), s.m. și f., persoană care se teme de căsătorie; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., aversiune patologică față de căsătorie; **~ gin** (v. -gin), adj., s.m. (bărbat) care manifestă ură

față de femei; **~ ginie** (v. -ginie), s.f., repulsie maladivă față de femei; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., repulsie morbidă față de rațiune și față de demonstrația logică; **~ pedie** (v. -pedie), s.f., repulsie patologică față de copii.

MISO$_2$- (MIZO-) „murdărie, necurățenie". ◇ gr. *mysos* „murdărie" > fr. *myso-*, germ. *id.*, it. *miso-* > rom. *miso-* și *mizo-*. □ **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., teamă patologică de murdărie.

MISTACO- „mustață". ◇ gr. *mystax, akos* „barbă, mustață" > fr. *mystaco-*, engl. *id.* > rom. *mistaco-*. □ **~ cete** (v. -cete), s.n.pl., specie de cetacee fără dinți, avînd ca reprezentant balena.

-MITE „filamente, antene". ◇ gr. *mitos* „fir, filament" > L sav. *-mites*, fr. *-mites*, engl. *id.*, germ. *-miten* > rom. *-mite*.

MITILI- „midie". ◇ L *mytilus* „midie, scoică" > fr. *mytili-*, engl. *id.* > rom. *mitili-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a acvaculturii care se ocupă cu creșterea midiilor; **~ form** (v. -form), adj., în formă de midie.

MITO$_1$- „filament, mitoză, mitotic". ◇ gr. *mitos* „fir, filament" > fr. *mito-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *mito-*. □ **~ clastic** (v. -clastic), adj., care anihilează cursul normal al mitozei; **~ condrie** (v. -condrie), s.f., corpusculul granular de dimensiuni mici, care constituie partea esențială a condriomului celular; **~ genetic** (v. -genetic), adj., s.n. (agent) capabil să determine diviziunea celulară mitotică; **~ spor** (v. -spor), s.m., orice celulă formată prin diviziune mitotică, fiind capabilă să genereze, fără fecundație, un nou organism; **~ static** (v. -static), adj., s.n. (agent) capabil să blocheze activitatea mitotică.

MITO$_2$- „legendă, fabulație". ◇ gr. *mythos* „povestire, legendă" > fr. *mytho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *mito-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a miturilor; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., ansamblu de semne care au o anumită semnificație simbolică sau ideologică; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază geneza și evoluția miturilor; **~ manie** (v. -manie), s.f., formă de dezechilibru psihic, care se caracterizează prin tendința maladivă de a denatura adevărul.

-MIXIE$_1$ „amestec, fuziune, unire, copulație". ◇ gr. *mixis* „amestec, melanj" > fr. *-mixie*, germ. *id.*, engl. *-mixia* > rom. *-mixie*.

MIXIE$_2$ „mucus, mucozitate". ◇ gr. *myxa* „clisă, mucus" > fr. *-myxie*, germ. *id.* > rom. *-mixie*.

MIXO$_1$- „mucus, mucozitate, mucilagiu". ◇ gr. *myxa* „mucozitate" > fr. *myxo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *mixo-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă mare, poliedrică sau stelată, din țesutul mucilaginos; **~ ficee** (v. -ficee), s.f. pl., clasă de cianofite; **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de mucus; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., grup de plante inferioare, cuprinzînd indivizi la care aparatul vegetativ este un plasmodiu; **~ poiezǎ** (v. -poiezǎ), s.f., secreție de produse mucilaginoase; **~ ree** (v. -ree), s.f., secreție excesivă și mucilaginoasă a intestinului; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., perversiune sexuală constînd în plăcerea de contemplare a actului sexual; **~ spor** (v. -spor), s.m., corpuscul reproducător, specific mixomicetelor; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., corp de fructificare la mixomicete; **~ zom** (v. -zom), s.m., celulă amiboidală haploidă din ciclul evolutiv al mixomicetelor, formată din zoospori prin pierderea flagelilor.

MIXO$_2$- „amestec, mixt". ◇ gr. *mixos* „amestecat, mixt" > fr. *mixo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *mixo-*. □ **~ biotip** (v. bio-, v. -tip), s.n., complex genetic discontinuu care ia naștere în cadrul populației, în calitate de element fundamental și adaptativ al acesteia, incapabil de a segrega; **~ cromozom** (v. cromo-, v. -zom), s.m., cromozom rezultat din fuziunea completă a doi cromozomi omologi în profaza meiotică; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., plasmă formată la sfîrșitul profazei cariocinetice, prin contopirea citoplasmei cu carioplasma; **~ saur (~ zaur)** (v. -zaur), s.m., reptilă ihtiozauriană din triasic, cu lungimea de cca 2 m, cu botul alungit, în care se găseau numeroși dinți, și cu membrele încă neadaptate pentru înot; **~ spori** (v. -spor), s.m.pl., spori haploizi ai mixomicetelor; **~ terie** (v. -terie), s.f., figură din artele plastice, reprezentînd o combinație între om și un animal; **~ trof** (v. -trof), adj. (despre un organism) care prezintă nutriție mixtă : autotrofă și heterotrofă; *sin.* mixotrofic; **~ trofie** (v. -trofic), adj., mixotrof*.

MNEMO- „memorie, memorare". ◇ gr. *mneme* „memorie" > fr. *mnémo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *mnemo-*. □ **~ taxie** (v. -taxie), s. f., reacție direcțională la păsări, în care există orientare prin memorare.

-MNEZIE „memorie, amintire". ◇ gr. *mnesia* „amintire, memorie" > fr. *-mnésie*, germ. *id.* > rom. *-mnezie*.

-MOBIL „care se mișcă, mișcător". ◇ L *mobilis* „care se mișcă" > fr. *-mobile*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *-mobil* > rom. *-mobil*.

MODIOLI- „butucul roții, semiglobulos". ◇ L *modiolus* „butucul roții" > fr. *modioli-*, engl. *id.* > rom. *modioli-*. □ **~ form** (v. -form), adj., de forma butucului roții.

MODULO- „modulație". ◇ L *modulus* „măsură, cadență" > fr. *modulo-* > rom. *modulo-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea modulațiilor oscilațiilor armonice.

MOLISMO- „poluare". ◇ gr. *molysma* „pată, murdărie" > fr. *molysmo-* > rom. *molismo-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază problemele legate de poluarea mediului înconjurător.

MOLUSCO- „moluște". ◇ L *molluscus* „moale" > fr. *mollusco-*, engl. *id.* > rom. *molusco-*. □ **~ ide** (v. -id), s.n.pl., încrengătură de nevertebrate marine, cuprinzînd briozoarele și brahiopodele, avînd în jurul gurii un organ, alcătuit din tentacule, numit lofofor.

MON-, v. **MONO-**. □ **~ acant** (v. -acant), adj., cu un singur ghimpe; **~ adelf** (v. -adelf), adj., cu staminele reunite într-un singur mănunchi; **~ andru** (v. -andru), adj. (despre flori) care are doar o singură stamină; **~ odont** (v. -odont), adj., prevăzut cu un singur dinte; **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., monopsie*; **~ oic** (v. -oic), adj., care are flori unisexuate, atît mascule, cît și femele, dispuse pe aceeași tulpină; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., malformație congenitală caracte-

rizată prin prezența unui singur ochi; *sin.* monoftalmie; **~ orhidie** (v. -orhidie), s.f., malformație genitală, constînd în prezența unui singur testicul.
MONILI- „șirag, colier". ◇ L *monile, is* „șirag, colier" > fr. *monili-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *monili-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de șirag de mărgele.
MONO- „unic, singur, o dată, singular". ◇ gr. *monos* „unul singur, unic" > fr. *mono-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *mono-*. □ **~ andrie** (v. -andrie), s.f., formă de căsătorie în care femeia are un singur soț; **~ auxotrofie** (v. auxo-, v. -trofie), adj. (despre un microorganism) care, în urma unei mutații, nu mai poate sintetiza un factor de creștere și supraviețuiește doar dacă i se asigură factorul de creștere absent; **~ bionte** (v. -biont), s.f.pl., plante la care, în ciclul lor evolutiv, gametofitul și sporofitul sînt permanent dependente unul de altul; **~ blast** (v. -blast), s.n. **1.** Celula de origine a monocitului sanguin. **2.** Spor unicelular; **~ carp** (v. -carp), adj., s.n. **1.** Adj. (Despre plante) Care înflorește și fructifică o singură dată în cursul ciclului de dezvoltare. **2.** S.n. Fruct format dintr-o singură carpelă; **~ cefal** (v. -cefal), adj. **1.** Care are un singur cap. **2.** Care are un singur capitul; **~ centric** (v. -centric), adj. **1.** (Despre o formațiune anatomică) Care prezintă un singur centru. **2.** (Despre cromozomi) Cu un singur centromer; **~ cer** (v. -cer$_1$), adj., care are numai un singur corn; **~ cerc** (v. -cerc), adj. (despre protozoare) înzestrat cu un singur flagel; **~ ciclic** (v. -ciclic), adj. **1.** (Despre animale) Care prezintă o singură perioadă sexuală pe an. **2.** (Despre plante) Care are o perioadă de vegetație doar de un singur an; **~ cinetic** (v. -cinetic), adj. (despre un fascicul) care este format din particule cu aceeași viteză; **~ cit** (v. -cit), s.n., tip de globulă albă de dimensiuni mari, avînd o puternică acțiune fagocitară; **~ citopenie** (v. cito-, v. -penie), s.f., reducere patologică a numărului de monocite din sînge; **~ clin** (v. -clin), adj., s.n. **1.** Adj. Care are gineceul și androceul în aceeași floare. **2.** S.n. Structură monoclinală; **~ clinic** (v. -cliuic), adj., cristalizat în forma unei prisme dreptunghiulare oblice; **~ cont** (v. -cont), adj. (despre un organism unicelular) prevăzut cu un singur cil sau flagel; **~ crom** (v. -crom), adj., care are o singură culoare; *sin.* monocromatic; **~ cromatic** (v. -cromatic), adj. **1.** Monocrom*. **2.** (Despre fascicule de raze) Format din radiații cu aceeași lungime de undă; **~ cromie** (v. -cromie), s.f. **1.** Însușirea de a fi monocrom. **2.** Reproducere într-o singură culoare; **~ cronic** (v. -cronic), adj., care se petrece în același timp; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., sistem de cultivare pe un teren numai a unei singure plante agricole; **~ dactil** (v. -dactil), adj., cu un singur deget; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., malformație congenitală, constînd în prezența unui singur deget la mînă sau la picior; **~ dinam** (v. -dinam), adj., care are o stamină mai lungă decît celelalte; **~ fag** (v. -fag), adj., s.m. și f. (organism) care are ca mod de nutriție monofagia; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., proprietate a unor paraziți de a se dezvolta pe o singură plantă-gazdă; **~ fazie** (v. -fazie), s.f., tulburare a vorbirii în care persoana repetă un singur cuvînt sau o singură propoziție; **~ fil** (v. -fil$_2$), format dintr-o singură frunză; **~ filetic** (v. -filetic), adj. (despre un organism) care provine dintr-o singură formă ancestrală; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de singurătate; **~ fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., însușire de a avea o singură sursă sonoră; **~ ftong** (v. -ftong), s.m., sunet care provine din reducerea unui diftong; **~ gam** (v. -gam), adj. **1.** Cu flori mascule și femele pe indivizi diferiți. **2.** (Despre oameni) Care nu are decît un singur soț sau o singură soție; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** Formă de căsătorie în care un bărbat sau o femeie nu poate avea în același timp decît o singură soție sau un singur soț. **2.** (La animale) Conviețuire a unui mascul cu o singură femelă. **3.** Stare a unei plante monogame; **~ genetic** (v. -genetic), adj. **1.** Cu descendenți unisexuați. **2.** Care este reprodus pe cale asexuată. **3.** Condiționat de un singur factor genetic; **~ geneză** (v. -geneză), s.f. **1.** Înmulțire pe cale asexuată. **2.** Înmulțire directă, fără alternare de generații sexuate și asexuate; **~ genic** (v. -genic), adj. **1.** Care are descendenți unisexuați. **2.** Care este reprodus pe cale asexuată; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., condiție ca femelele să producă numai descendenți femeli; **~ genopatie** (v. geno$_1$-, v. -patie), s.f., tulburare condiționată de o singură mutație genică; **~ gin** (v. -gin), adj. (despre flori) cu un singur pistil; **~ ginie** (v. -ginie), s.f., stare a florilor monogine; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., înmulțire pe cale asexuată; **~ lepsie** (v. -lepsie), s.f., hibridare prin care se transmit urmașului numai caracterele unuia dintre părinți; **~ lit** (v. -lit$_1$), adj., s.n. (monument) construit dintr-un singur bloc de piatră; **~ litic** (v. -litic$_1$), adj., format dintr-un singur bloc de piatră; **~ mer** (v. -mer), adj., s.m. **1.** Adj. Care este format dintr-o singură parte. **2.** S.m. Moleculă simplă care intră în componența polimerilor; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre flori, țesuturi etc.) care prezintă o singură formă; **~ morfic** (v. -morfic), adj. (despre un organism) care are un singur aspect morfologic; **~ petal** (v. -petal), adj. (despre flori) cu o singură petală; **~ pil** (v. -pil$_1$), adj. (despre un edificiu) care are numai o singură poartă; **~ piren** (v. -piren), adj., cu un singur sîmbure; **~ placofore** (v. placo-, v. -for), s.f. pl., clasă din subîncrengătura conchiferelor, cuprinzînd cele mai primitive moluște, cu corpul acoperit dorsal cu o cochilie formată dintr-o singură placă turtită dorsoventral; **~ planetic** (v. -planetic), adj. (despre zoospori) care prezintă un singur stadiu de mobilitate; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a unui singur membru sau a unui grup muscular; **~ pod** (v. -pod), adj., care are un singur picior; **~ podie** (v. -podie), s.f., malformație congenitală care constă în prezența unui singur picior; **~ podiu** (v. -podiu), s.n., tip de ramificație a tulpinii în care axul principal crește continuu; **~ scop** (v. -scop), s.n., tub cu fascicul electronic, utilizat în televiziune pentru generarea unui semnal de imagine, corespunzător unei imagini fixe; **~ semie** (v. -semie), s.f., proprietate a cuvintelor care au doar un singur sens; **~ silab** (v. -silab), adj., s.n. și f. (cuvînt) format dintr-o singură silabă; *sin.* unisilab; **~ sperm** (v. -sperm), adj. (despre fructe) care are o singură sămînță; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., fecundare a unui ovul de către un singur spermatozoid; **~ spor**

(v. -spor), s.m., spor singuratic provenit fără diviziune reducțională; ~ **stel** (v. -stel), s.n., cilindru vegetal central unic; ~ **stih** (v. -stih), adj. (despre frunze) care este dispus pe un singur rînd; ~ **termie** (v. -termie), s.f., anomalie în termoreglare, constînd în menținerea neschimbată a temperaturii corpului în tot cursul zilei; ~ **top** (v. -top), adj. (despre specii vegetale) originar dintr-un singur loc: *sin.* monotopic; ~ **topic** (v. -topic), adj., monotop*; ~ **treme** (v. -tremă), s.n.pl., ordin de mamifere primitive și ovipare, cu cioc și cu corpul acoperit cu păr și cu țepi, cărora le lipsesc mameloanele, avînd ca tip ornitorincul; ~ **trih** (v. -trih), adj., care are doar un singur fir de păr, cil sau flagel; ~ **trof** (v. -trof), adj. 1. Adj. Care are un singur fel de hrănire. 2. Adj. Cu nutriție pe o singură specie gazdă; ~ **tropic** (v. -tropic), adj. 1. Adj. Care vizitează florile unei singure specii vegetale. 2. Adj. Care prezintă adaptivitate redusă; ~ **tropie** (v. -tropie), s.f., proprietate a unor elemente care au mai multe forme alotropice, de a suferi transformări într-un singur sens; ~ **xen** (v. -xen), adj. 1. (Despre paraziți) Care în ciclul evolutiv nu are nevoie decît de o singură gazdă. 2. Adj. Care crește numai pe o singură plantă gazdă; ~ **xil** (v. -xil), adj., s.f. 1. Adj. Care este făcut dintr-un singur trunchi de copac. 2. S.f. Ambarcație primitivă realizată dintr-un singur trunchi de copac scobit; ~ **zoic** (v. -zoic), adj. 1. (Despre animale) Care duce o viață individuală și izolată. 2. Care produce numai un singur sporozoit; ~ **zom** (v. -zom), s.m., heterocromozom fără pereche în determinismul heterogametic; *sin.* cromozom accesoriu; ~ **zomie** (v. -zomie), s.f., absență, într-o celulă sau într-un organism, a unui cromozom dintr-o pereche.

MONTI- „munte, montan". ◇ L. *mons, ntis* „munte, înălțime" > fr. *monti-*, engl. *id.* > rom. *monti-*. □ ~ **col** (v. -col$_1$), adj. (despre specii animale sau vegetale) care crește pe munți.

MORBI- „boală, afecțiune". ◇ L. *morbus* „boală" > fr. *morbi-*, eng. *id.* > rom. *morbi-*. □ ~ **par** (v. -par), adj., care dă naștere unei boli.

MORBILI- „rujeolă, pojar". ◇ L. tz. *morbillus* „erupție cutanată, rujeolă" > fr. *morbilli-*, engl. *id.* > rom. *morbili-*. □ ~ **form** (v. -form), adj. (despre erupții) care seamănă cu rujeola.

MORF-, v. **MORFO-**. □ ~ **estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate morfogenetică; ~ **onim** (v. -onim), s.n., nume care se bazează pe caracterele morfologice ale plantei.

-MORF „cu aspect de, în formă de". ◇ gr. *morphe* „formă, aspect" > fr. *-morphe*, germ. *-morph*, it. *-morfo*, engl. *-morph* > rom. *-morf*.

-MORFIC „referitor la formă, formal". ◇ gr. *morphe* „formă, aspect" > fr. *-morphique*, engl. *-morphic* > rom. *-morfic*.

-MORFIE „înfățișare, configurație, reprezentare". ◇ gr. *morphe* „formă, aspect" > fr. *-morphie*, germ. *id.*, it. *-morfia*, engl. *-morphy* > rom. *-morfie*.

MORFO- „formă, configurație, structură". ◇ gr. *morphe* „formă, aspect" > fr. *morpho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *morfo-* > rom. *morfo-*. □ ~ **cronologie** (v. crono-, v. -logie$_1$), s.f., studiu al evoluției reliefului terestru în timp; ~ **fil** (v. -fil$_2$), adj., în formă de frunză; ~ **filogeneză** (v. filo$_2$-, v. -geneză), s.f., studiu al genezei variabilității morfologice în cursul filogeniei; ~ **fiziologie** (v. fizio-, v. -logie$_1$), s.f., studiu al raportului dintre structura celulelor, a țesuturilor sau a organelor și funcțiile lor; ~ **gen** (v. -gen$_1$), adj., care duce la modificarea formei sau structurii unui organism; ~ **geneză** (v. -geneză), s.f. 1. Proces de formare și dezvoltare a configurației morfologice a organismelor în cursul ontogeniei. 2. Proces de formare a profilului unui sol sub acțiunea factorilor naturali pedogenetici; ~ **genie** (v. -genie$_1$), s.f. 1. Parte a geomorfologiei care se ocupă cu studiul originii formelor de relief. 2. Studiu al adaptării morfologice ale plantelor la condițiile mediului lor natural; ~ **gnozie** (v. -gnozie), s.f., identificare, numai prin pipăire, a configurației obiectelor; ~ **grafie** (v. -grafie), s.f. 1. Ramură a geomorfologiei care se ocupă cu descrierea și clasificarea formelor de relief după aspectul lor exterior. 2. Descriere morfologică și histologică a organelor sau a organismelor; ~ **gramă** (v. -gramă), s.f., grafic care reprezintă mărimi ale constituției corporale; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f. 1. Disciplină care studiază forma și structura organismelor vegetale și animale. 2. Parte a gramaticii care studiază părțile de vorbire și flexiunea lor; ~ **metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. 1. Disciplină care se ocupă cu măsurarea formei oricărui corp natural. 2. Parte a geomorfologiei care se ocupă cu măsurarea dimensiunilor formelor de relief și cu fragmentarea lor orizontală și verticală, în vederea stabilirii legilor lor spațiale; ~ **nomie** (v. -nomie), s.f., totalitate a legilor de formare a caracterelor morfologice animale sau vegetale; ~ **patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază forma și structurile diferitelor organe în stare patologică; ~ **plazie** (v. -plazie), s.f., potențialitate morfogenetică a organismelor în curs de dezvoltare; ~ **psihologie** (v. psiho-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază corespondențele între caracterele morfologice și psihologice ale indivizilor; ~ **scopie** (v. -scopie), s.f., studiu al aspectului exterior al granulelor care alcătuiesc formațiile geologice; ~ **tip** (v. -tip), s.n., exemplar tipic al uneia dintre formele speciei polimorfe; ~ **tropie** (v. -tropie), s.f., totalitatea modificărilor care intervin în forma și dimensiunile unei rețele cristaline, ca urmare a înlocuirii chimice a unei părți din particulele componente.

-MORFOZĂ „formare, dezvoltare, configurație". ◇ gr. *morphosis* „formare" > fr. *-morphose*, germ. *id.* > rom. *-morfoză*.

MORI- „dudă, agudă". ◇ L. *morus* „dud, agud" > engl. *mori-*, it. *id.* > rom. *mori-*. □ ~ **form** (v. -form), adj., de forma fructului de dud.

-MOTOR „care mișcă, stimulator". ◇ L. *motor* „care mișcă" > fr. *-moteur* > rom. *-motor*.

MUCI- „mucus, mucozitate". ◇ L. *mucus* „secreție nazală" > fr. *muci-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *muci-*. □ ~ **fer** (v. -fer) adj., care conține mucilagii; ~ **par** (v. -par), adj., care secretă mucus.

MUCILAGI- „mucilagii". ◇ L. tz. *mucilago, ginis* „suc mucegăit" > fr. *mucilagi-*, engl. *id.* > rom.

mucilagi-. □ **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care secretă mucilagii.
MUCO- „mucozitate, mucină". ◇ l. *mucus* „secreție nazală, mucus" > fr. *muco-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *muco-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., formațiune chistică plină cu mucus, rezultată din închiderea canalelor excretoare ale unor glande mucoase; **~ clază** (v. -clază), s.f., operație chirurgicală de ridicare a unei suprafețe mucoase; **~ id** (v. -id), adj., care se aseamănă cu mucina; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj., s.n. (substanță) cu acțiune distructivă asupra mucusului bronhic; **~ metru** (v. -metru$_2$), s.n., acumulare de mucus în cavitatea uterină.
MUGILI- „chefal". ◇ l. *mugilis* „chefal" > l. sav *mugili-* fr. *id*, > rom. *mugili-*. □ **~ cultură** (v -cultură), s.f., ramură a pisciculturii care se ocupă cu creșterea chefalului; **~ forme** (v. -form), s.f.pl., familie de pești teleosteeni marini care au solzi și pe cap, avînd ca tip chefalul.
MULTI- „mai mulți, numeroși". ◇ l. *multus* „mult, numeros" > fr. *multi-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *multi-*. □ **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpini numeroase; **~ cuspid** (v. -cuspid), adj., cu mai multe vîrfuri; **~ fer** (v. -fer), adj., care înflorește și fructifică de mai multe ori; **~ fid** (v. -fid), adj., care este divizat profund în mai multe segmente; **~ flor** (v. -flor), adj., cu numeroase flori; **~ form** (v. -form), adj., care se prezintă sub diverse forme; **~ par** (v. -par), adj., care naște mai mulți pui deodată; **~ ped** (v. -ped$_2$), adj., care are picioare numeroase; **~ sperm** (v -sperm), adj. (despre fructe) cu mai multe semințe; **~ valent** (v. -valent), adj. (în meioză) care prezintă mai mulți cromozomi reuniți; **~ valv** (v. -valv), adj., cu mai mule valve sau capsule.
MURI- „perete, zid". ◇ l. *murus* „zid" > fr. *muri-*, engl. *id.* > rom. *muri*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre un țesut) de forma unui zid de cărămidă.
MUSCI- „mușchi, briofite". ◇ l. *muscus* „mușchi vegetal" > fr. *musci-*, engl. *id.* > rom. *musci-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre organisme) care trăiește pe mușchi.
MUSTI- „must". ◇ l. *mustum* „must" > fr. *musti-* > rom. *musti-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară densitatea și procentul de zahăr din must.
MUZEO- „muzeu, muzeal". ◇ gr. *mouseion* „templu al muzelor" > fr. *muséo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *muzeo-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care se ocupă cu descrierea, organizarea și istoria muzeelor; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul organizării muzeelor, al păstrării și prezentării exponatelor dintr-un muzeu; *sin.* muzeistică.
MUZICO- „melodie, muzică". ◇ gr. *mousike* „muzică" > fr. *musico-*, it. *id.*, germ. *musiko-* > rom. *muzico-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., totalitate a studiilor care se ocupă cu muzica; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază istoria, estetica și teoria muzicii; **~ manie** (v. -manie), s.f., pasiune exagerată pentru muzică; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a audițiilor muzicale în scop terapeutic.
-MUZIE „melodie, muzică". ◇ gr. *mousia* „muzică" > fr. *-musie*, germ. *id.* > rom. *-muzie*.

N

NAMATO- „pîrîu". ◇ gr. *nama, atos* „izvor, pîrîu" > fr. *namato-*, engl. *id.* > rom. *namato-*, □ **~ fite** (v -fit), s.f.pl., plante care cresc în pîraie.

NAN-, v **NANO-**. □ **~ andru** (v. -andru), adj. cu anteridii pe filamente scurte; **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., malformație congenitală în care globul ocular, orbita și figura palpebrală sînt anormal de mici.

-NANIE „infantilism". ◇ gr. *nanos* „pitic, mic" > fr *-nanie*, germ. *id.* > rom. *-nanie*.

NANO- „mic, minuscul, nedezvoltat". ◇ gr. *nanos* „mic, pitic" > fr. *nano-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *nano-*. □ **~ carp** (v.-carp), adj., cu fructe mici; **~ cefal** (v.-cefal), adj., s.m. și f. (persoană) care prezintă nanocefalie; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., dezvoltare insuficientă a craniului și a creierului; **~ cormie** (v. -cormie), s.f., anomalie caracterizată prin dimensiunile foarte reduse ale corpului uman; **~ fanerofite** (v. fanero-, v. -fit), s.f.pl., fanerofite cuprinzînd arbuști și tufișuri cu mugurii de reînnoire situați deasupra solului; **~ mel** (v. -mel$_1$), adj., s.m. și f. (persoană) care prezintă nanomelie; **~ melie** (v. -melie), s.f., anomalie congenitală care se caracterizează prin creșterea insuficientă a unuia sau a mai multor membre; **~ somie** (v. -somie), s.f., malformație caracterizată prin creșterea insuficientă în înălțime.

NAPI- „nap". ◇ L *napus* „nap" > fr. *napi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *napi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de nap.

NARCO- „somn, narcotic" ◇ gr. *narke* „somn, toropeală" > fr. *narco-*, engl. *id.*, germ. *narko-* > rom. *narco-*. □ **~ bioză** (v. -bioză), s.f., diminuare a funcțiilor vitale ale organismului uman sub acțiunea substanțelor narcotice; **~ lepsie** (v. -lepsie), s.f., boală provocată de tulburări neuropsihice, a cărei caracteristică principală este tendința morbidă pentru somn; **~ leptic** (v. -leptic), adj., s.m. și f. (persoană) care suferă de narcolepsie; **~ man** (v. -man$_1$), s.m. și f., persoană care suferă de narcomanie; **~ manie** (v. -manie), s.f., deprindere morbidă de a administra narcotice; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., procedeu de tratare a bolilor prin somn.

-NARCOZĂ „somn, anestezie". ◇ gr. *narkosis* „amorțire, adormire" > fr. *-narcose*, germ. *-narkose* > rom. *-narcoză*.

-NASTIE „mișcare, schimbare". ◇ gr. *nastia* „abatere" > fr. *-nastie*, germ. *id.*, engl. *-nasty* > rom. *-nastie*.

NATURO- „factori naturali". ◇ L *natura* „natură" > engl. *naturo-* > rom. *naturo-*. □ **~ patie** (v. -patie), s.f., naturoterapie*; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., procedeu de tratare a bolilor prin valorificarea remediilor naturale ca apa, aerul, soarele etc.; *sin.* naturopatie.

-NAUT „navigator, explorator". ◇ gr. *nautes* „marinar, navigator" > fr. *-naute*, germ. *-naut*, engl. *id.* > rom. *-naut*.

-NAUTIC „referitor la navigație". ◇ gr. *nautikos* „de navigație, naval" > fr. *-nautique*, germ. *-nautisch* > rom. *-nautic*.

NAUTILO- „nautil, moluscă cefalopodă". ◇ gr. *nautilos* „marinar, navigator" > fr. *nautilo-*, engl. *id.* > rom. *nautilo-*. □ **~ ide** (v. -id), s.n.pl., ordin de cefalopode fosile și actuale, apărute în paleozoic, cu cochilie spiralată și compartimentată, avînd ca tip nautilul.

NAUTO- „care plutește". ◇ gr. *nautes* „corabie" > fr. *nauto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *nauto-*. □ **~ hidrocore** (v. hidro$_1$-, v. -cor), s.f.pl., plante hidrocore plutitoare.

NAVI- „vas, navă, vapor". ◇ L *navis* „corabie, vas" > fr. *navi-*, engl. *id.* > rom. *navi-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., instrument marinăresc cu care se calculează unghiul de derivă și viteza față de sol; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., instrument în formă de sferă, cu ajutorul căruia se identifică aștrii.

NECRO- „moarte, necroză". ◇ gr. *nekros* „moarte" > fr. *nécro-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *nekro-* > rom. *necro-*. □ **~ bioză** (v. -bioză), s.f., alternare și distrugere a unui țesut viu, ca urmare a unor leziuni distrofice; **~ cenoză** (v. -cenoză$_1$), s.f., ansamblu al organismelor moarte de pe fundul mărilor sau lacurilor; **~ cist** (v. -cist), s.n., celulă moartă; **~ fag** (v. -fag), adj., s.m. (animal) care se hrănește cu corpurile organismelor moarte; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., caracteristică a unor animale de a se hrăni cu cadavre; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., s.m. (persoană) care suferă de necrofilie; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., perversiune sexuală care constă în practicarea actului sexual pe cadavre; **~ fite** (v. -fit), adj., s.f.pl. (ciuperci) care se hrănesc saprofit pe țesuturile gazdei omorîte în prealabil cu ajutorul unor enzime; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de moarte sau de cadavre; **~ gen** (v. -gen), adj. (despre ciuperci) care se

naşte pe o plantă moartă sau pe cale de a se nimici; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., cult patologic pentru morţi; **~ latru** (v. -latru), s.m. şi f., persoană care prezintă necrolatrie; **~ liză** (v. -liză), s.f., distrugere a unui ţesut care a suferit un proces de necrozare; **~ patie** (v. -patie), s.f., predispoziţie organică antrenînd necrozarea succesivă în diverse organe; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., citoplasmă inactivă, omoloagă celei din sămînţa moartă; **~ plast** (v. -plast), s.n., protoplast care a suferit leziuni grave, urmate de moartea acestuia; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., apariţie în lichidul spermatic a spermatozoizilor morţi; **~ tip** (v. -tip), s.n., formă biologică, în prezent stinsă şi existentă numai formal; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., îndepărtare pe cale chirurgicală a unui ţesut osos atins de necroză; **~ trof** (v. -trof), adj. (despre microorganisme) care continuă să se hrănească în interiorul celulelor necrozate; **~ zoospermie** (v. zoo-, v. -spermie), s.f., prezenţa în lichidul spermatic a spermatozoizilor morţi.

-NECROZĂ „putrefacţie, mortificare". ◇ gr. *nekrosis* „moarte" > fr. *-nécrose*, engl. *id.*, germ. *-nekrose* > rom. *-necroză*.

NECTARI- „nectar". ◇ L *nectar, aris* „nectar" > fr. *nectari-*, engl. *id.* > rom. *nectari-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care secretă nectar; **~ vor** (v. -vor), adj. (despre insecte) care se hrăneşte cu nectar.

NECTARO- „nectar". ◇ gr. *nektar* „nectar" > fr. *nectaro-*, engl. *id.* > rom. *nectaro-*. □ **~ stegii** (v. -stegiu), s.n. pl., peri care acoperă nectarinele, apărînd nectarul de ploaie, dar permiţînd accesul insectelor vizitatoare; **~ stigmă** (v. -stigmă), s.f., pată sau depresiune care indică prezenţa glandelor nectarifere; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., recipient (gropiţă, pinten) pentru nectarul care se scurge din glandele nectarifere.

NECTO- „care inoată". ◇ gr. *nektos* „înotător, care înoată" > fr. *necto-*, engl. *id.* > rom. *necto-*. □ **~ pod** (v. -pod), adj. (despre moluşte) înzestrat cu apendice sau picior pentru înot.

-NEFĂ „nor, nebulozitate". ◇ gr. *nephos* „nor" > fr. *-nèphe*, germ. *-nephe* > rom. *-nefă*.

NEFELO- „nor, nebulozitate, emulsie". ◇ gr. *nephele* „nor" > fr. *néphélo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *nefelo-* > rom. *nefelo-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., metodă de determinare a concentraţiei unei emulsii; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat în nefelometrie pentru determinarea concentraţiei emulsiilor.

NEFO- „nori, nebulozitate". ◇ gr. *nephos* „ceaţă, nor" > fr. *népho-*, engl. *id.* > rom. *nefo-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a meteorologiei care tratează despre nori; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument meteorologic cu care se măsoară gradul de acoperire a cerului cu nori; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat meteorologic cu ajutorul căruia se determină viteza şi direcţia de deplasare a norilor.

NEFR-, v. **NEFRO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere a rinichilor; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a unui rinichi.

NEFRO- „rinichi, renal". ◇ gr. *nephros* „rinichi" > fr. *néphro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *nefro-* > rom. *nefro-*. □ **~ angioscleroză** (v. angio-, v. -scleroză), s.f., angioscleroză renală; **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a rinichilor; **~ distrofie** (v. dis-, v. -trofie), s.f., leziune degenerativă a rinichilor, fără inflamare; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. **1.** Care produce ţesut renal. **2.** De origine renală; **~ genie** (v. -genic), adj. nefrogen*; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a rinichilor, cu ajutorul unei substanţe de contrast; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., imagine radiologică a parenchimului renal; **~ id** (v. -id), adj., s.f. **1.** Adj. Care are forma unui rinichi. **2.** S.f. Curbă plană avînd conturul unui rinichi; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., calcul renal; **~ litotomie** (v. lito-, v. -tomie), s.f., secţionare chirurgicală a unui rinichi în vederea extragerii calculilor; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul rinichilor; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., hipertrofie renală; **~ mer** (v. -mer), s.n., masă celulară intermediară; **~ omentopexie** (v. omento-, v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a unui ligament epiploic la rinichi, pentru ameliorarea vascularizaţiei acestuia; **~ patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile de rinichi; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a rinichilor; **~ pielolitotomie** (v. pielo-, v. lito-, v. -tomie), s.f., operaţie de extragere a calculilor dintr-un rinichi printr-o incizie a bazinetului şi a parenchimului renal; **~ pioză** (v. -pioză), s.f., supuraţie a rinichiului; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., suprimare a excreţiei renale; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., deplasare a unui rinichi; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., operaţie chirurgicală de sutură a unui rinichi; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie renală; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., boală renală datorată sclerozării arterelor renale mici şi mijlocii; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., operaţie chirurgicală de abatere în exterior a urinii din cavităţile renale; **~ tom** (v. -tom), s.n., masă nesegmentată de mezoderm care leagă somitele cu mezodermul lateral; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a rinichiului; **~ tomografie** (v. tomo-, v. -grafie), s.f., tomografie a rinichilor, realizată cu ajutorul unei substanţe de contrast; **~ ureterectomie** (v. ureter/o-, v. -ectomie), s.f., ablaţiune chirurgicală într-un singur bloc al rinichiului împreună cu ureterul respectiv.

NEMAT-, v. **NEMATO-**. □ **~ elminţi** (v. -elminţi), s.m.pl., încrengătură de viermi nesegmentaţi, de formă cilindrică şi alungită, care trăiesc în ape, pe pămînt şi ca paraziţi; **~ de** (v. -od), s.n.pl., clasă de viermi cu corpul subţire şi cilindric.

NEMATO- „fir, filament, filamentos". ◇ gr. *nema, atos* „fir, filament" > fr. *némato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *nemato-*. □ **~ blaste** (v. -blast), s.n.pl., plastide filiforme din citoplasmă; *sin.* nematoplaste; **~ blastic** (v. -blastic), adj., care prezintă o structură caracteristică rocilor metamorfice; **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpină filamentoasă; **~ cere** (v. -cer$_1$), s.f.pl., familie de insecte lepidoptere, cu antene filiforme; **~ cist** (v. -cist), s.n., organ urzicător la celenterate; *sin.* cnidocist; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze filamentoase; **~ for** (v. -for), s.n., polip minuscul apărător, care se găseşte în coloniile de hidrozoare; **~ id** (v. -id), adj., care are forma unui fir; **~ plaste** (v. -plast), s.n.pl., nematoblaste*; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., tip de zoosporange

separat de restul filamentului printr-o membrană transversală.

-NEMĂ „fir, filament". ◇ gr. *nema* „fir, filament" > fr. *-nème*, germ. *-nema*, engl. *id.*, > rom. *-nemă*.

-NEMIE „răspîndire, distribuţie". ◇ gr. *nemein* „a distribui" > fr. *-némie*, engl. *-nemy* > rom. *-nemie*.

NEMO-$_1$ „fir, filamentos". ◇ gr. *nema* „fir, filament" > fr. *némo-*, engl. *id.* > rom. *nemo-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., embrion filiform, specific muşchilor; **~ cer** (v. -cer$_1$), adj., cu antene filiforme.

NEMO-$_2$ „pădure, livadă". ◇ gr. *nemos* „pădure, codru" > fr. *némo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *nemo-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre vegetale) care creşte în păduri sau livezi.

NEO- „nou, recent, tînăr, imatur". ◇ gr. *neos* „nou" > fr. *néo-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *neo-*. □ **~ antrop** (v. -antrop), s.m., denumire dată omului fosil asemănător celui de tip actual; **~ artroză** (v. -artroză), s.f. **1.** Articulaţie nou creată între două extremităţi osoase. **2.** Articulaţie nou creată prin artroplastie într-o anchiloză osoasă; **~ biogeneză** (v. bio-, v. -geneză), s.f., ipoteză conform căreia viaţa a apărut de mai multe ori pe globul pămîntesc; **~ centromer** (v. centro-, v. -mer), s.n., regiune cromozomială care îndeplineşte, parţial, funcţiile centromerului; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă de formaţie recentă; **~ citemie** (v. -cit, v. -emie), s.f., apariţie a neocitelor în sînge; **~ cotil** (v. -cotil), s.n., cavitate cotiloidiană în luxaţia congenitală a şoldului; **~ ecologie** (v. eco$_1$-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază ecosistemele recente; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., s.m. şi f. (persoană) care prezintă neofilie; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., afinitate excesivă pentru tot ceea ce este nou; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante antropocore încetăţenite pe alte continente şi în timpuri mai recente; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de tot ceea ce este nou; **~ gen** (v. -gen$_1$), s.n., a doua perioadă a erei neozoice; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., formaţie recentă de ţesuturi; **~ glicogeneză** (v. glico-, v. -geneză), s.f., formare de glucoză din proteine sau lipide; **~ idă** (v. -id), s.f., curbă plană obţinută dintr-o curbă dată, cu ajutorul unui punct fix şi al unei secante care se roteşte sprijinindu-se pe punctul fix; *sin.* spirala lui Arhimede; **~ litic** (v. -litic$_1$), adj., s.n. **1.** Adj. Care aparţine neoliticului. **2.** S.n. Epoca pietrei lustruite; **~ log** (v. -log), s.m., persoană care foloseşte frecvent termeni recent împrumutaţi; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., introducere, folosire a neologismelor; **~ morf** (v. -morf), adj., cu înfăţişare nouă sau cu caractere noi; **~ morfie** (v. -morfie), s.f., apariţie la hibrizii din prima generaţie a unor caractere noi, deosebite de cele ale părinţilor; **~ morfogen** (v. morfo-, v. -gen$_1$), adj. (despre factori) care produce neomorfoze; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f. **1.** S.f. Regenerare a ţesuturilor sau organelor distruse. **2.** Regenerare a unui organ într-o formă nouă şi neobişnuită; **~ pitec** (v. -pitec), s.m., specie de maimuţă de la începutul erei terţiare; **~ plasm** (v. -plasm), s.n., ţesut de neoformaţie, rezultat din proliferarea patologică a celulelor; **~ plazie** (v. -plazie), s.f., proces patologic de formare a unui ţesut nou, printr-o înmulţire excesivă a celulelor; **~ tenie** (v. -tenie), s.f. (la unele animale) fenomen de persistenţă a caracterelor larvare în starea de adult; **~ tip** (v. -tip), s.n., exemplar botanic care înlocuieşte tipul pierdut sau distrus, colectat de pe locul clasic; **~ zoic** (v. -zoic), s.n., ultima eră geologică, care se continuă de la sfîrşitul mezozoicului pînă astăzi, cuprinzînd perioadele paleogenă, neogenă şi cuaternară; *sin.* cainozoic, cenozoic; **~ zom** (v. -zom), s.m., precursor al ribozomului.

NERITO- „scoică, cochilie". ◇ gr. *nerite* „cochilie" > fr. *nérito-*, engl. *id.* > rom. *nerito-*. □ **~ pelagic** (v. -pelagic), adj. Care trăieşte în apropierea ţărmului marin sau oceanic.

NESIDIO- „insulele Langerhans, celule insulare". ◇ gr. *nesidion* „insuliţă" > engl. *nesidio-* > rom. *nesidio-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă din insulele Langerhans ale pancreasului.

NESO- „insulă". ◇ gr. *nesos* „insulă" > engl. *neso-* > rom. *neso-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care creşte pe insule.

NEST-, v. **NESTO-**. □ **~ iatrie** (v. -iatrie), s.f., nestoterapie *.

NESTO- „post, abstinenţă". ◇ gr. *nestis* „post, abstinenţă" > fr. *nésto-*, engl. *id.* > rom. *nesto-*. □ **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament medical prin cură de foame sau restricţie substanţială a alimentaţiei; *sin.* nestiatrie.

NEUR- v. **NEURO-**. □ **~ astenie** (v. -astenie), s.f., boală caracterizată prin tulburări funcţionale ale sistemului nervos; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., durere resimţită pe traiectul unui nerv senzitiv sau al ramificaţiilor sale; **~ onichie** (v. -onichie), s.f., modificări distrofice ale unghiilor, care apar în cursul unor boli nervoase.

NEURI- (NEVRI-) „nerv, celulă nervoasă". ◇ gr. *neuron* „nerv" > germ. *neuri-*, engl. *id.*, fr. *névri* > rom. *neuri-* şi *nevri-*. □ **~ crinie** (v. -crinie), s.f., activitate endocrină a celulelor nervoase; **~ lemă (nevrilemă)** (v. -lemă$_1$), s.f., pătură membranoasă care înconjoară teaca de mielină a unei fibre nervoase; *sin.* neurolemă.

NEURO- (NEVRO-) „nerv, ţesut nervos, nervură, nervaţie". ◇ gr. *neuron* „nerv" > fr. *neuro-* şi *nevro-*, it. *nevro-*, germ. *neuro-*, engl. *id.* > rom. *neuro-* şi *nevro-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu biologia sistemului nervos; **~ biotaxie** (v. bio-, v. -taxie), s.f. **1.** Teorie care dă o explicaţie biologică modului de dezvoltare, migrare şi aşezare a neuronilor. **2.** Acumulare treptată, în filogeneză, de neuroni cu aceeaşi funcţiune, în acelaşi loc din sistemul nervos central. **3.** Mod de constituire a centrilor nervoşi; **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă nervoasă embrionară; **~ cel** (v. -cel$_1$), s.n., ansamblu de cavităţi şi ventricule în sistemul nervos central primitiv; **~ chirurgie** (v. chir$_1$o-, v. -urgie), s.f., disciplină medicală care se ocupă cu intervenţiile pe sistemul nervos; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă nervoasă; **~ crinie** (v. -crinie), s.f. **1.** Vărsare a unei secreţii interne într-un ţesut sau organ nervos. **2.** Proprie-

tate secretorie pe care o au unele celule nervoase; **~ doc** (v. -doc$_1$), s.n., parte a nervului care stă într-un canal osos; **~ endocrin** (v. endo-, v. -crin), adj., care aparține sistemelor nervos și endocrin; **~ endocrinologie** (v. endo-, v. crino$_2$-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază relațiile dintre sistemul nervos și cel endocrin; **~fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre toxine) care se fixează în mod electiv pe sistemul nervos; **~ filaxie** (v. -filaxie), s.f., acțiune de protejare a sistemului nervos; **~ fiziolog** (v. fizio-, v. -log), s.m. și f., specialist în neurofiziologie; **~ fiziologie** (v. fizio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul fenomenelor normale ale diferitelor forme de activitate nervoasă; **~ fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., emitere a unor țipete determinate de un spasm al mușchilor respiratori; **~ gen$_1$** (v. -gen), adj., de origine nervoasă; **~ glie (nevroglie)** (v. -glie), s.f., țesut conjunctiv care intră în structura sistemului nervos; **~ lemă** (v. -lemă$_1$), s.f., neurilemă *; **~ leptic** (v. -leptic), adj., s.n. (medicament) cu acțiune sedativă, nu și narcotică; *sin.* neuroplegic; **~ limfă** (v. -limfă), s.f., lichid cefalorahidian; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de descompunere a sistemului nervos; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în neurologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul sistemului nervos; **~ mer** (v. -mer), s.n., segment embrionar al creierului sau al măduvei spinării; **~mielopatie** (v. mielo-, v. -patie), s.f., boală a măduvei spinării; **~ oftalmologie** (v. oftalmo-, v. -logie$_1$), s.f., studiu al tulburărilor oftalmologice datorate leziunilor nervoase; **~ patie (nevropatie)** (v. -patie), s.f., tulburare a funcțiilor sistemului nervos central; **~ patolog** (v. pato-, v. -log), s.m. și f., specialist în neuropatologie; **~ patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină medicală care se ocupă cu studiul bolilor sistemului nervos; **~ pil** (v. -pil$_2$), s.n., rețea de fibre subțiri amielinice, care străbate întregul sistem nervos central; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., protoplasmă care umple interstițiile dintre fibrele celulelor nervoase; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de înlocuire a unor părți ale nervilor periferici cu ajutorul unor omogrefe prelevate din măduva spinării; **~ plegic** (v. -plegic), adj., s.n., neuroleptic*; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., diminuare sau dispariție a tonusului sistemului nervos; **~ por** (v. -por), s.m., deschidere terminală a tubului neural embrionar; **~ praxie** (v. -praxie), s.f., dependența mișcărilor corpului de buna funcționare a sistemului nervos; **~ psihiatrie** (v. psih/o-, v. -iatrie), s.f., disciplină medicală care se ocupă cu studiul bolilor nervoase; **~ psihiatru** (v. psih/o-, v. -iatru), s.m., specialist în neuropsihiatrie; **~ psiholog** (v. psiho-, v. -log), s.m. și f., specialist în neuropsihologie; **~ psihologie** (v. psiho-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază fenomenele psihice în corelație cu sistemul nervos central; **~ ptere (nevroptere)** (v. -pter), s.n.pl., ordin de insecte cu metamorfoză completă, cu aripile membranoase străbătute de numeroase rețele de nervi; **~ pteris** (v. -pteris), s.m., plantă fosilă caracteristică pentru carbonifer și permian, cu frunze mari și cu foliole fixate într-un singur punct; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., operație chirurgicală de suturare a unui nerv; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument medical utilizat în neurotomie; **~ tomie (nevrotomie)** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unui nerv periferic; **~ tonic** (v. -tonic), adj., s.n. (medicament) care fortifică sistemul nervos; **~ traumatologie** (v. traumato-, v. -logie$_1$), s.f., studiu al leziunilor traumatice ale sistemului nervos; **~ trop** (v. -trop), adj., s.m. (virus, toxină, germen) cu afinitate pentru țesutul nervos; **~ zom** (v. -zom), s.m., mitocondrie a celulelor nervoase;

NEUTRO- „compuși chimici neutri". ◇ L *neuter, neutra* „nici unul din doi, neutru" > fr. *neutro-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *neutro-*. □ **~ bazofil** (v. bazo-, v. -fil$_1$), adj. (despre sol) care este bogat în humus și are pH-ul de 6–8; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., s.f. și n. **1.** Adj. s.n. (Leucocit) care prezintă afinitate pentru coloranții bazici. **2.** Adj. s.f.pl. (Plante) care s-au adaptat la reacțiile neutre ale solului; **~ filie** (v. -filie$_1$), s. f. **1.** Pătrundere a leucocitelor neutrofile în sînge. **2.** Afinitate atît pentru coloranții bazici, cît și pentru cei acizi; **~ penie** (v. -penie), s.f., reducere a proporției de granulocite neutrofile în circulația periferică.

NERVI-, v. **NEURI-**.

NEVRO-, v. **NEURO**.

-NEVROZĂ „tulburare nervoasă". ◇ gr. *neuron* „nerv" > fr. *-névrose*, germ. *id.* > rom. *-nevroză*.

-NEZIE „structură insulară, celulă hepatică". ◇ gr. *nesos* „insulă" fr. *-nésie*, germ. *id.* > rom. *-nezie*.

NICT-, v. **NICTO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere care se manifestă numai noaptea; **~ antie** (v. -antie), s.f., înflorire în timpul nopții; **~ urie** (v. -urie), s.f., incontinență nocturnă de urină.

NICTI- „de noapte, nocturn". ◇ gr. *nyx, nyktos* „noapte" > fr. *nycti-*, engl. *id.*, germ. *nykti-* > rom. *nicti-*. □ **~ gam** (v. -gam), adj. (despre o floare) care se deschide numai seara spre a atrage insectele în vederea polenizării; **~ nastie** (v. -nastie), s.f., mișcare periodică de deschidere și de închidere a florilor, ca efect al alternanței între noapte și zi; *sin.* nictitropie; **~ pelagic** (v. -pelagic), adj. (despre organisme plutitoare) care în timpul nopții se ridică deasupra apelor mării; **~ tropic** (v. -tropic), adj. (despre frunze) care prezintă mișcări de strîngere sub influența luminii reduse; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., nictinastie *.

NICTO- „noapte, întuneric, nocturn". ◇ gr. *nyx, nyctos* „noapte" > fr. *nycto-*, engl. *id.*, germ. *nykto-*, it. *nicto-* > rom. *nicto-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de întuneric.

NIDI- „cuib". ◇ L *nidus* „cuib" > fr. *nidi-*, engl. *id.* > rom. *nidi-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre pui) care la ieșirea din ou nu poate părăsi imediat cuibul; **~ form** (v. -form), adj., în formă de cuib de pasăre; **~ fug** (v. -fug), adj. (despre pui) care la ieșirea din ou este bine dezvoltat și poate părăsi cuibul.

NIMFO- „vulvă, labii mici". ◇ gr. *nymphe* „vulvă, labie mică" > fr. *nympho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *nimfo-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f.,

excitație sexuală excesivă la femei: *sin.* estromanie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie a labiei mici vulvare.

NISTAGMO- „oscilație". ◇ gr. *nystagmos* „clătinare" > fr. *nystagmo-* > rom. *nistagmo-*. □ **~graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru înregistrarea mișcărilor nistagmice; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obținută la nistagmograf.

NITRO- „azot, azotic". ◇ gr. *nitron* „salpetru" > fr. *nitro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *nitro-*. □ **~ file** (v. -fil$_1$), adj. s.f.pl. (plante) care au nevoie de o mare cantitate de azot pentru a se dezvolta; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care prezintă afinitate pentru solurile azotoase; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se determină cantitatea de azot a unor combinații chimice; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre sol) care este bogat în compuși azotați.

NIVI- „zăpadă, gheţar". ◇ L *nix, nivis* „zăpadă" > fr. *nivi-*, engl. *id.* > rom. *nivi-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește în apropierea zăpezilor permanente; **~ fer** (v. -fer), adj. (despre soluri) care este acoperit cu zăpadă.

NIVO- „zăpadă". ◇ L *nix, nivis* „zăpadă" > fr. *nivo-* > rom. *nivo-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat pentru măsurarea cantității de zăpadă căzute într-un anumit interval de timp pe o suprafață.

NOCTI- „noapte, nocturn". ◇ L *nox, noctis* „noapte" > fr. *nocti-*, engl. *id.*, germ. *nokti-* > rom. *nocti-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., care înflorește sau care se deschide în timpul nopții.

NODI- „articulație, nod". ◇ L *nodus* „nod, legătură" > fr. *nodi-*, engl. *id.* > rom. *nodi-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care locuiește în nodurile vegetalelor; **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu nodozități; **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori care dau din nodurile vegetale; **~ form** (v. -form), adj., în formă de nod.

NODULI- „nodul, nod mic". ◇ L *nodulus* „nod mic" > fr. *noduli-*, engl. *id.* > rom. *noduli-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., cu noduri mici; **~ form** (v. -form), adj., de forma unor noduri mici.

-NOIA „minte, spirit". ◇ gr. *noia* „spirit, inteligență" > fr. *-noïa*, germ. *-noia*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *-noia*.

-NOM$_1$ „care conduce, care dirijează, care administrează". ◇ gr. *nómos* „lege, regulă" > fr. *-nome*, germ. *-nom*, it. *-nomo* > rom. *-nom*.

-NOM$_2$ „parte, diviziune, termen". ◇ gr. *nome* „diviziune, parte" > fr. *-nome*, germ. *-nom* > rom. *-nom*.

-NOM$_3$ „ros, roadere". ◇ gr. *nomós* „pășune" > fr. *-nome*, germ. *-nom*, engl. *-nome* > rom. *-nom*.

-NOMIC „care conduce, care guvernează". ◇ gr. *nómos* „lege, normă" > fr. *-nomique*, it. *-nomico*, engl. *-nomic* > rom. *-nomic*.

-NOMIE „regulă, principiu, conducere, distribuție". ◇ gr. *nómos* „lege, normă" > fr. *-nomie*, germ. *id.*, engl. *-nomy*, it. *-nomia* > rom. *-nomie*.

-NOMIU „cavitate roasă". ◇ gr. *nomós* „pășune" > fr. *-nomium*, engl. *id.* > rom. *-nomiu*.

NOMO$_1$- „lege, regulă, normă". ◇ gr. *nómos* „lege, obicei, regulă" > fr. *nomo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *nomo-*. □ **~ file** (v. -fil$_2$), s.f.pl., frunze verzi asimilatoare, caracteristice fiecărei specii de plante; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., concepție conform căreia evoluția își are propriile ei legi; **~ graf** (v. -graf), s.m., autor al unui tratat despre legi sau al unei culegeri de legi; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Tratat despre legi. **2.** Disciplină matematică având ca obiect de studiu folosirea practică a nomogramelor; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică în plan, cu ajutorul liniilor gradate, a unei funcții cu una sau mai multe variabile.

NOMO$_2$- „pășune". ◇ gr. *nomós* „pășune" > fr. *nomo-*, engl. *id.* > rom. *nomo-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. care crește pe pășuni; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante de pășuni.

NOO- „spirit, rațiune". ◇ gr. *noos, nous* „idee, rațiune" > fr. *noo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *noo-*. □ **~ crație** (v. -crație), s.f., tip de stat condus de intelectuali, după sistemul platonician al guvernării filozofilor; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Disciplină care studiază spiritul. **2.** Teorie idealistă potrivit căreia asupra omului acționează o forță superioară, așa-numita lume a spiritului; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., înveliș spiritual al pământului, reprezentat de ființele inteligente.

NORMO- „normal". ◇ L *norma* „lege, regulă, model" > fr. *normo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *normo-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., globulă roșie nedezvoltată care se găsește în mod normal în măduva hematopoietică; **~ cit** (v. -cit), s.n., globulă roșie adultă care provine dintr-un normoblast; **~ cromazie** (v. -cromazie), s.f., reacție normală la colorant, prezentată de o celulă sau de un țesut organic; **~ drom** (v. -drom), adj. (despre o contracție cardiacă) care se propagă în sens normal; **~ tip** (v. -tip), s.n., persoană normală, echilibrată funcțional și structural; **~ topie** (v. -topie), s.f., localizare normală a formațiunilor anatomice.

NOSO- (NOZO-) „boală, maladie, afecțiune". ◇ gr. *nosos* „boală, maladie" > fr. *noso-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *noso-* și *nozo-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., paraziți vegetali dezvoltați pe plante bolnave; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de boli; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a bolilor; **~ logie (nozologie)** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină având ca obiect de studiu definirea, clasificarea și delimitarea bolilor; **~ manie** (v. -manie), s.f., stare obsesivă a unei persoane de a se crede că suferă de o boală imaginară.

NOT-, v. **NOTO$_1$-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere în partea dorsală a corpului; **~ encefalocel** (v. -encefalo-, v. -cel$_2$), s.n., malformație congenitală caracterizată prin hernierea encefalului sub forma unei tumori prin regiunea occipitală a craniului.

-NOTIE „hibrid, hibridare". ◇ gr. *nothos* „hibrid" > fr. *-nothie*, germ. *id.*, engl. *-nothy* > rom. *-notie*.

NOTO$_1$- „spate, spinare, dorsal". ◇ gr. *notos* „spate, spinare" > fr. *noto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *noto-*. □ **~ cord** (v. -cord), s.n., schelet axial primitiv al embrionului animalelor

cordate, din care derivă coloana vertebrală; **~ mel** (v. -mel$_1$), s.m., monstru la care membrele supranumerare sînt prinse în partea de dinapoi a corpului; **~ riz** (v. -riz), adj. (despre crucifere) cu radicula plasată pe partea dorsală a cotiledoanelor; **~ trib** (v. -trib), adj. (despre polen) transportat pe spatele insectei care realizează polenizarea.

NOTO$_2$- „hibrid, deosebit, fals". ◇ gr. *nothos* „hibrid, bastard" > fr. *notho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *noto-*. □ **~ gamie** (v. -gamie), s.f., polenizare cu polen provenit de la subspeciile deosebite ale aceleiași specii: **~ morf** (v. -morf), adj., (despre o formă hibridă) care este derivat din aceeași specie parentală; **~ xen** (v. -xen), adj. (despre plante) originar din alte țări sau continente și care s-a răspîndit prin semințe, fără a fi cultivat.

-NOZĂ „boală, afecțiune". ◇ gr. *nosos* „boală" > fr. *-nose*, germ. *id.* > rom. *-noză*.

NOZO-, v. **NOSO-**.

NUCLEI- „nucleu". ◇ L *nucleus* „miez, sîmbure" > fr. *nucléi-*, engl. *id.* > rom. *nuclei-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu nucleu; **~ form** (v. -form), adj., în formă de nucleu.

NUCLEO- „nucleu, nuclear, nucleat". ◇ L *nucleus* „sîmbure, miez" > fr. *nucléo-*, engl. *id.*, germ. *nukleo-*, it. *nucleo-* > rom. *nucleo-*. □ **~ bionte** (v. -biont), s.n.pl., organisme cu celule nucleate; **~ centrozom** (v. centro-, v. -zom), s.m., centru divizionar din interiorul nucleului; **~ desme** (v. desmă), s.f.pl., formații fibrilare care fac legătura între nucleu și citoplasmă; **~ hialoplasmă** (v. hialo-, v. -plasmă), s.f., lichid vîscos care ocupă în nucleu spațiul din jurul nucleolului și cromatinei; **~ ide** (v. -id), s.n.pl., corpusculi nucleiformi din citoplasma bacteriilor; **~ lemă** (v. -lemă$_1$), s.f., totalitate a elementelor fibrilare ale nucleolului; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj. (despre enzime) care degradează acizii nucleici; **~ microzomi** (v. micro-, v. -zom), s.m. pl., corpusculi care formează fiecare fibră a rețelei nucleare; **~ morfă** (v. -morf), s.f., unitate de polimorfism DNA, reprezentată prin siturile de restricție ale unui nucleon; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., substanță vîscoasă omogenă prezentă în nucleul celular; **~ zomi** (v. -zom) s.m.pl., sateliți aflați pe suprafața nucleolilor.

NUDI- „gol, golaș, neacoperit". ◇ L *nudus* „gol, neacoperit" > fr. *nudi-*, engl. *id.* > rom. *nudi-*. □ **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpina lipsită de frunze; **~ col** (v. -col$_2$), adj., cu gîtul golaș; **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori lipsite de înveliș.

NULI- „nul, nici un". ◇ L *nullus* „nici unul" > fr. *nulli-*, engl. *id.* > rom. *nuli-*. □ **~ haploid** (v. haplo-, v. -id), adj. (despre o celulă haploidă) care are un cromozom lipsă; **~ pară** (v. -par), adj., s.f. (femeie) care nu a născut niciodată un făt viu; **~ zom** (v. -zom), s.m., celulă care prezintă nulizomie; **~ zomie (~ somie)** (v. -zomie), s.f., absența unei perechi de cromozomi omologi de la un organism aneuploid.

NUMI- „monedă". ◇ L *nummus* „ban, monedă" > fr. *nummi-*, engl. *id.* > rom. *numi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., de forma rotundă a unei monede.

OCEANO- „ocean, mare". ◇ gr. *okeanos* „ocean" > fr. *océano-*, engl. *id.* > rom. *oceano-*. □ **~ drom** (v. -drom), adj. (despre specii acvatice) care migrează numai în interiorul mediului marin; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în apa oceanelor; **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în oceanografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Știință care se ocupă cu studiul fenomenelor fizice și chimice din mări și oceane. **2.** Disciplină care tratează despre influența mediului marin asupra florei și faunei de la diferite adîncimi; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în oceanologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a hidrologiei care se ocupă cu studiul oceanului planetar.

OCELI- „rotund, inelar". ◇ L *ocellus* „ochi mic" > engl. *ocelli-* > rom. *oceli-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu macule inelare sau oculiforme.

OCI- „care stimulează, care ușurează". ◇ gr. *okys* „repede, iute" > fr. *ocy-*, engl. *id.* > rom. *oci-*. □ **~ tocie** (v. -tocic), adj., s.n. (substanță) care stimulează contracțiile musculaturii uterine.

OCRO- „galben, ocru, palid". ◇ gr. *okhros* „palid, galben" > fr. *ochro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *ocro-* > rom. *ocro-*. □ **~ dermie** (v. -dermie), s.f., pigmentație gălbuie a tegumentelor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea presiunii din capilarele sanguine; **~ noză** (v. -noză), s.f., stare patologică caracterizată printr-o colorație galben-brună a pielii.

OCTA- „opt, de opt ori". ◇ gr. *okto* „opt" > fr. *octa-*, engl. *id.*, germ. *okta-*, > rom. *octa-*. □ **~ edru** (v. -edru), s.n., poliedru cu opt fețe; **~ gin** (v. -gin), adj., cu opt pistile; **~ mer** (v. -mer), adj., format din opt părți sau fragmente; **~ stil** (v. -stil), s.n., octostil*.

OCTO- „opt, de opt ori". ◇ gr. *okto* „opt" > fr. *octo-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *okto-* > rom. *octo-*. □ **~ cer** (v. -cer$_1$), adj., care are opt coarne sau tentacule; **~ dactil** (v. -dactil), adj., cu opt degete; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., compus din opt frunze sau foliole; **~ gin** (v. -gin), adj., cu opt pistile; **~ gon** (v. -gon$_2$), s.n., poligon cu opt laturi; **~ petal** (v. -petal), adj., cu opt petale libere; **~ pod** (v. -pod), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Care are opt picioare sau opt tentacule. **2.** S.n.pl. Ordin de moluște cefalopode care au în jurul capului opt tentacule; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu opt semințe; **~ spor** (v. -spor), adj., care prezintă opt spori; **~ stih** (v. -stih), adj. (despre frunze) care este dispus pe opt rînduri longitudinale; **~ stil** (v. -stil), s.n., edificiu avînd fațada decorată cu opt coloane; *sin.* octastil; **~ stom** (v. -stom), adj., cu opt orificii.

OCULI- „ochi, ocular". ◇ L *oculus* „ochi" > fr. *oculi-*, engl. *id.* > rom. *oculi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre papile) care poartă un ochi; **~ form** (v. -form), adj., în formă de ochi.

OCULO- „ochi, glob ocular". ◇ L *oculus* „ochi" > fr. *oculo-*, it. *id.*, germ. *okulo-* > rom. *oculo-*. □ **~ gir** (v. -gir), adj., care rotește globul ocular; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., dispozitiv cu ajutorul căruia un infirm poate să-și ghideze scaunul prin simpla mișcare a ochilor; **~ motor** (v. -motor), adj., s.m. **1.** Adj. Referitor la mișcarea globului ocular. **2.** Adj. s.m. (Mușchi ocular) care controlează irisul.

-OD „în formă de". ◇ gr. *eidos* „formă, aspect" > fr. *-ode*, engl. *id.* > rom. *-od*.

-ODĂ „circuit, tub electronic". ◇ gr. *hodos* „cale, drum" > fr. *-ode*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-odă*.

-ODIE$_1$ „miros, olfacție". ◇ gr. *ozo, ein* „a mirosi" > fr. *-odie*, germ. *id.* > rom. *-odie*.

ODIE$_2$ „cîntec, melodie". ◇ gr. *ode* „cîntec" > fr. *-odie*, germ. *id.* > rom. *-odie*.

-ODINIE „durere". ◇ gr. *odyne* „durere" > fr. *-odynie*, germ. *id.* > rom. *-odinie*.

ODINO- „durere". ◇ gr. *odyne* „durere" > fr. *odyno-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *odino-* > rom. *odino-*. □ **~ fagie** (v. -fagie), s.f., durere la deglutiție; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de durere.

ODO-, v. **HODO-**.

-ODONT „dinte, dentar". ◇ gr. *odous, odontos* „dinte" > fr. *-odonte*, engl. *id.* > rom. *-odont*.

ODONT-, v. **ODONTO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere de dinți.

-ODONTIE, v. **-ODONȚIE**.

ODONTO- „dinte, dental, dințat, denticulat". ◇ gr. *odous, odontos* „dinte" > fr. *odonto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *odonto-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă conjunctivă care deține un rol important în formarea dentinei; *sin.* odontoplast; **~ cete** (v. -cete), s.n.pl., specie de cetacee cu dinți, din care fac parte delfinii și cașaloții; **~ cit** (v. -cit), s.n., odontoblast matur; **~ clast** (v. -clast), s.n., celulă multinucleată, care intervine în resorbția rădăcinii dinților; **~ clazie** (v. -clazie), s.f., proces de distrugere a țesutului dentar; **~ fil**

(v. -fil$_2$), adj., cu frunze dințate; **~geneză** (v. -geneză), s.f., odontogenie *; **~genie** (v. -genie$_1$), s.f., proces de formare și creștere a dinților; *sin.* odontogeneză; **~grafie** (v. -grafie), s.f., notare a dinților pe fișe cu diferite simboluri; **~iatrie** (v. -iatrie), s.f., stomatologie *; **~iatru** (v. -iatru), s.m., stomatolog *; **~id** (v. -id), adj. (despre apofize) care are forma unui dinte; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n. **1.** Tartru dentar. **2.** Microformă concreționară carstică, avînd aspect de cupă; **~liză** (v. -liză), s.f., proces de eroziune a dinților; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază anatomia și patologia dinților; **~loxie** (v. -loxie), s.f., iregularitate a dinților; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., metodă de identificare a morților, care constă în luarea unui mulaj în ghips al maxilarelor; **~patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru maladiile dentare; **~plast** (v. -plast), s.n., odontoblast *; **~plastie** (v. -plastie), s.f., replantare dentară; **~pleroză** (v. -pleroză), s.f., creștere a numărului dinților peste limitele normale; **~ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie a alveolelor dentare; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., proces degenerativ care apare în pulpa dentară cu distrofie secundară; **~tecă** (v. -tecă), s.f., folicul dentar; **~tehnie** (v. -tehnie), s.f., tehnică dentară; *sin.* odontotehnică; **~tripsie** (v. -tripsie), s. f., trepanație a unui dinte.

-ODONȚIE (-ODONTIE) „dinți, dantură". ◇ gr. *odous, odontos* „dinte" > fr. *-odontie*, germ. *id.*, it. *-odonzia* > rom. *-odonție* și *-odontie*.

ODORI- „miros, olfactiv". ◇ L *odor, oris* „miros" > fr. *odori-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *odori-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., care răspîndește un miros plăcut; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., determinare a gradului de percepere a senzațiilor olfactive.

-OECIE „plantă, individ vegetal". ◇ gr. *oikia* „casă, locuință" > L sav. *-oecia*, fr. *-oécie*, engl. *-oecy* > rom. *-oecie*.

OECO-, v. **OICO-**.

OENO-, v. **ENO-**

OFIO- „șarpe, șerpuitor, flexuos, verde". ◇ gr. *ophis, eos* „șarpe" > fr. *ophio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *ofio-* > rom. *ofio-*. □ **~cefal** (v. -cefal), adj., cu cap de șarpe; **~fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu șerpi; **~fagie** (v. -fagie), s.f., obicei de a se hrăni cu șerpi; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze flexibile; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de șerpi; **~grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a șerpilor; **~latrie** (v. -latrie), s.f., adorație a șerpilor; **~latru** (v. -latru), s.m., adorator al șerpilor; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., rocă eruptivă ale cărei culori, verde și roșu, amintesc de pielea șerpilor; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul șerpilor; **~morf** (v. -morf), adj., cu aspect de șarpe; **~nomiu** (v. -nomiu), s.n., cavitate serpentiformă roasă de larve în părțile parenchimatice ale plantelor.

-OFTALM „ochi, glob ocular". ◇ gr. *ophthalmos* „ochi" > fr. *-ophthalme* > rom. *-oftalm*.

OFTALM-, v. **OFTALMO-**. □ **~odinie** (v. -odinie), s.f., durere oculară cu caracter nevralgic.

-OFTALMIE „ochi, glob ocular, văz". ◇ gr. *ophthalmos* „ochi" > fr. *-ophtalmie*, germ. *id.*, it. *oftalmia* > rom. *-oftalmie*.

OFTALMO- „ochi, glob ocular, vedere". ◇ gr. *ophtalmos* „ochi" > fr. *opthalmo-*, germ. *ophthalmo-*, engl. *id.*, it. *oftalmo-* > rom. *oftalmo-*. □ **~diafanoscop** (v. diafano-, v. -scop), s.n., aparat pentru măsurarea polului posterior al ochiului; **~diafanoscopie** (v. diafano-, v. -scopie), s.f., transluminare a membranelor oculare; **~dinamometrie** (v. dinamo-, v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a presiunii din vasele retiniene cu ajutorul oftalmodinamometrului; **~dinamometru** (v. dinamo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat care măsoară presiunea arterei centrale a retinei; **~facometru** (v. faco-, v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară curbura anterioară a cristalinului; **~grafie** (v. -grafie), s.f., descriere anatomică a ochiului; **~iatrie** (v. -iatrie), s.f., parte a medicinii care se ocupă cu patologia ochiului; **~iconometru (eiconometru)** (v. icono-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurat mărimea imaginilor retiniene; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., calcul lacrimal; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază fiziologia și patologia ochilor; **~malacie** (v. -malacie), s.f., hipotonie exagerată a globului ocular; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a gradului de astigmatism vizual cu ajutorul oftalmometrului; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument medical utilizat în oftalmologie pentru determinarea gradului de astigmatism. **2.** Instrument optic pentru determinarea distanței vizibilității distincte a ochiului; **~patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru afecțiunile oculare; **~plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a mușchilor ochiului; **~ptoză** (v. -ptoză), s.f., ieșire în afară a globului ocular; **~ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie oculară; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat medical pentru examinarea internă a globului ocular; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a interiorului ochiului cu ajutorul oftalmoscopului; **~stat** (v. -stat), s.n., instrument medical care fixează pleoapele în timpul operației pe ochi; **~tomie** (v. -tomie), s.f., extirpare a unui glob ocular; **~tonometru** (v. tono-, v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea tensiunii globilor oculari.

-OIC „casă, locuință, mediu ambiant". ◇ gr. *oikos* „casă" > fr. *-oïque*, engl. *-oic* > rom. *-oic*.

OIC-, v. **OICO-**. □ **~onim** (v. -onim), s.n., nume de așezare omenească; **~onimie** (v. -onimie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul numelor de așezări omenești.

OICO- (OECO-) „așezare, mediu, regiune". ◇ gr. *oikos* „casă" > fr. *oeco-*, germ. *öko-*, engl. *oiko-* și *oeco-* > rom. *oico-* și *oeco-*. □ **~fite (oecofite)** (v. -fit), s.f.pl., plante spontane, introduse în mod voluntar de om în cultură în aceeași regiune; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de întoarcerea acasă, după ieșirea din spitalul de psihiatrie

OINO-, v. **ENO-**.

OLEI- „ulei, oleaginos". ◇ L *oleum* „ulei" > fr. *oléi-*, engl. *id.* > rom. *olei-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., care produce sau care conține ulei; **~form** (v. -form), adj., care prezintă consistența uleiului

OLEO- „ulei, grăsime, uleios, oleaginos". ◇ L *oleum* „ulei" > fr. *oléo-*, it. *id.* > rom. *oleo-*. □ **~artroză** (v. -artroză), s.f., introducerea unor substanțe uleioase în articulații, în scop terapeutic; **~fil** (v. -fil$_1$), adj., care are afinitate pentru sub-

stanțele oleaginoase; **~ fob** (v. -fob), adj., care respinge substanțele uleioase; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., cromolitografie care reproduce o pictură în ulei făcută pe o hîrtie care imită pînza; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument utilizat la determinarea densității uleiurilor vegetale. **2.** Instrument cu care se dozează uleiurile și grăsimile provenite din semințe; **~ peritoneografie** (v. peritoneo-, v. -grafie), s.f., radiografie a cavității peritoneale după injectarea unei cantități de ulei iodat; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., substanță lipidică din citoplasmă; **~ plast** (v. -plast), s.n., plastidă producătoare de picături oleaginoase; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe oleaginoase; **~ static** (v. -static), adj., relativ la nivelul țițeiului dintr-o sondă în care extracția a fost întreruptă; **~ zom** (v. -zom), s.m., incluziune citoplasmatică de substanțe grase.

OLFACTO- „miros, olfactiv". ◇ L *olfactus* „miros" > fr. *olfacto-*, engl. *id.*, germ. *olfakto-* > rom. *olfacto-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a gradului de sensibilitate olfactivă; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru aprecierea acuității olfactive.

OLIG-, v. **OLIGO-**. □ **~ acant** (v. -acant), adj., care prezintă spini sporadici; **~ andru** (v. -andru), adj. (despre androceu) format din cîteva stamine; **~ anter** (v. -anter), adj., care prezintă puține antere; **~ antropie** (v. -antropie), s.f., scădere a populației; **~ arhie** (v. -arhie$_1$), s.f., formă de conducere a statului în care puterea este exercitată de un număr restrîns de persoane, aparținînd claselor exploatatoare: *sin.* oligocrație; **~ odont** (v. -odont), adj., cu dinți puțini; **~ odonție** (v. -odonție), s.f., anomalie dentară în ceea ce privește numărul dinților; **~ urie** (v. -urie), s.f., scădere a cantității de urină.

OLIGO- „reducere, scădere; mic, restrîns, redus". ◇ gr. *oligos* „puțin, mic" > fr. *oligo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *oligo-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu puține fructe; **~ cefal** (v. -cefal), adj. (despre inflorescențe) format din cîteva capitule; **~ cen** (v. -cen$_1$), adj., s.n. **1.** S.n. Epocă superioară a paleogenului. **2.** Adj. Care aparține acestei epoci; **~ chete** (v. -chete), s.n.pl., clasă de anelide terestre și dulcicole, cu corpul acoperit cu puțini peri; **~ citemie** (v. cit/o-, v. -emie), s.f., reducere a numărului globulelor roșii din sînge; **~ cranie** (v. -cranie), s.f., dezvoltare insuficientă a volumului cutiei craniene; **~ crație** (v. -crație), s.f., oligarhie*; **~ cromie** (v. -cromie), s.f., anemie produsă prin reducerea încărcăturii hemoglobinice; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., anomalie caracterizată printr-un număr mai mic decît cel normal al degetelor de la mîini și picioare; **~ dendrocit** (v. dendro-, v. -cit), s.n., oligodendroglie*; **~ dendroglie** (v. dendro-, v. -glie), s.f., celulă mică a sistemului nervos, caracterizată prin nuclei sferoizi și prelungiri citoplasmice fine; *sin.* oligodendrocit, oligoglie; **~ dinamic** (v. -dinamic), adj. **1.** Cu putere slabă. **2.** Care desfășoară activitate chimică în cantități foarte mici; **~ dinamie** (v. -dinamie), s.f., acțiune de distrugere a bacteriilor din apă de către ionii metalelor grele, la o concentrație foarte mică a acestora; **~ dipsie** (v. -dipsie), s.f., diminuare a senzației de sete; **~ fag** (v. -fag), adj., cu nutriție limitată la puține specii de plante; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., scădere a poftei de mîncare; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu un număr mic de frunze; **~ filetie** (v. -filetic), adj. (despre organisme) care își are originea în cîteva forme primitive; **~ fotic** (v. -fotic), adj. (despre plante) care trăiește în medii cu luminozitate slabă; **~ frenie** (v. -frenie), s.f., stare patologică caracterizată prin rămînerea în urmă a facultăților psihice; **~ frenologie** (v. freno$_2$-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină medicală care se ocupă cu studiul oligofreniei; **~ frenopedagogie** (v. freno$_2$-, v. ped/o$_1$-, v. -agogie), s.f., parte a defectologiei care tratează despre educarea deficienților mintali; **~ genic** (v. -genic), adj. (despre un caracter ereditar) controlat de un număr redus de gene; **~ glie** (v. -glie), s.f., oligodendroglie*; **~ halin** (v. -halin), adj. (despre bazine acvatice) care posedă un conținut de 0,5—3 g de clorură de sodiu la litru; **~ hidroză** (v. -hidroză), s.f., diminuare accentuată a secreției sudorale; **~ manie** (v. -manie), s.f., afecțiune psihică cuprinzînd un număr restrîns de bolnavi; **~ melie** (v. -melie), s.f., subțiere congenitală excesivă a membrelor sau deficiență în numărul lor; **~ menoree** (v. meno-, v. -ree), s.f., diminuarea frecvenței menstruației; **~ mer** (v. -mer), adj. **1.** Care prezintă un număr redus de elemente structurale. **2.** (Despre un ciclu floral) Care are un număr mic de elemente constitutive; **~ nitrofil** (v. nitro-, v. -fil$_1$), adj. (despre bacterii) care trăiește într-un mediu cu puțin azot; **~ riz** (v. -riz), adj. (despre plante) care posedă un număr mic de rădăcini; **~ saprobii** (v. sapro-, v. -bie), s.f.pl., forme vegetale și animale prezente în apa puțin încărcată cu substanțe putrescibile, în care mineralizarea materiilor organice este terminată; **~ saprobiotic** (v. sapro-, v. -biotic), adj. (despre organisme) care trăiește în ape puțin contaminate; **~ sialie** (v. -sialie), s.f., reducere a secreției salivare; **~ sperm** (v. -sperm), adj., s.n. (fruct) care cuprinde un număr redus de semințe; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., reducere a numărului de spermatozoizi din lichidul seminal; **~ spore** (v. -spor), s.f.pl. (plante) care produc un număr redus de spori sau de granule de polen; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., reducere a numărului de verticile florale; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizarea oligoelementelor în scop terapeutic; **~ toc** (v. -toc), adj., care generează puțini muguri sau cîteva ramuri; **~ trih** (v. -trih), adj. (despre vegetale) puțin păros; **~ trof** (v. -trof), adj. (v. -trof), adj. (despre plante) care crește pe soluri sărace în substanțe nutritive; **~ trofie** (v. -trofie), s.f. **1.** Nutriție deficientă. **2.** Stare a plantelor oligotrofe; **~ trofofil** (v. trofo-, v. -fil$_1$), adj., care crește în medii sărace în substanțe nutritive; **~ tropic** (v. -tropic), adj. (despre insecte) care vizitează un număr restrîns de plante în vederea polenizării; **~ zoospermie** (v. zoo-, v. -spermie), s.f., cantitate mică de ejaculat, datorită scăderii secreției de spermă.

OLO-, v. **HOLO-**.

OLOIO- „putrefacție". ◇ gr. *oloios* „distrus, putred" > fr. *oloio-*, germ. *id.*, engl. *id.* >rom. *oloio-*. □ **~ trofic** (v. -trofic), adj. (despre plancton

care este bogat în substanțe organice aflate în stare de putrefacție.
OMATO- „ochi, vedere". ◇ gr. *omma, atos* „ochi" > fr. *ommato-*, engl. *id.* > rom. *omato-*. □ **~for** (v. -for), adj. (despre procese neuromusculare) care mișcă ochiul; **~id** (v. -id), adj., cu aspect de ochi.
OMBRO- „ploaie, precipitații". ◇ gr. *ombros* „ploaie" > fr. *ombro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ombro-*. □ **~cleistogamie** (v. cleisto-, v. -gamie), s.f., tip de cleistogamie datorată timpului ploios; **~fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) adaptat pentru ploi abundente; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante adaptate la ținuturile bogate în ploi; **~fob** (v. -fob), adj. (despre vegetale) neadaptat pentru ploi abundente; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se determină cantitatea de ploaie căzută într-un interval de timp; **~morfoză** (v. -morfoză), s.f., modificare morfologică și funcțională produsă de ploile abundente.
OMENT-, v. **OMENTO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a epiploonului.
OMENTO- „epiploon, repliuri peritoneale". ◇ L. *omentum* „viscere, epiploon" > fr. *omento-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *omento-*. □ **~pexie** (v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de fixare a epiploonului; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a epiploonului.
-OMEO-, v. **HOMEO-**.
-OMFAL „buric, ombilic". ◇ gr. *omphalos* „ombilic, umflătură" > fr. *-omphale* > rom. *-omfal*.
OMFAL-, v. **OMFALO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție a ombilicului; **~urie** (v. -urie), s.f., scurgere de urină prin buric, datorită unei anomalii.
OMFALO- „buric, ombilic, ombilical". ◇ gr. *omphalos* „umflătură, buric" > fr. *omphalo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *omfalo-*. □ **~angiopag** (v. angio-, v. -pag), s.m., denumire a gemenului mic și parazit, dependent de circulația semenului mai mare, în caz de gemeni monocorionici; **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a ombilicului; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de dezvoltare a sacului vitelin; **~id** (v. -id), adj., în formă de ombilic; **~pag** (v. -pag), s.m., gen de monstru dublu, monoomfalian; **~patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru afecțiunile ombilicului; **~ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie ombilicală; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a cordonului ombilical; **~trib** (v. -trib), s.n., instrument chirurgical utilizat în omfalotripsie; **~tripsie** (v. -tripsie), s.f., zdrobire a cordonului ombilical; **~zit** (v. -zit), s.m., fetus monstruos a cărui viață încetează de îndată ce este separat de mama sa prin ruptura cordonului ombilical.
OMNI- „tot, totalitate". ◇ L. *omnis* „tot" > fr. *omni-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *omni-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește pretutindeni; **~scop** (v. -scop), s.n., stativ care permite examinarea radiologică a bolnavului în toate incidențele; **~vor** (v. -vor), adj., s.m. și f. (animal) care se hrănește atît cu hrană vegetală, cît și cu hrană animală.
OMO$_1$-, v. **HOMO-**.
OMO$_2$- „crud, prematur". ◇ gr. *omos* „crud, necopt" > fr. *omo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *omo-*. □ **~fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu carne crudă; **~fagie** (v. -fagie), s.f., obicei de a consuma carne crudă.
ONCO- „tumoare, tumefacție, cancer". ◇ gr. *onkos* „tumoare" > fr. *onco-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *onko-* > rom. *onco-*. □ **~cit** (v. -cit), s.n., celulă epitelială nediferențiată, cu citoplasmă granulară; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care generează cancer; **~geneză** (v. -geneză), s.f., formarea unei tumori; **~graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru măsurarea variațiilor de volum ale unui organ; **~grafie** (v. -grafie), s.f., reprezentare grafică a volumului și configurației unui organ cu ajutorul oncografului; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină medicală care se ocupă cu studiul tumorilor canceroase; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară locul și configurația unui organ; **~tomie** (v. -tomie), s.f., extirpare chirurgicală a unei tumori; **~tropic** (v. -tropic), adj., care prezintă afinitate pentru celulele neoplazice.
-ONCOZĂ „tumoare, tumefacție". ◇ gr. *onkosis* „umflare, îngroșare" > fr. *-oncose*, germ. *-onkose* > rom. *-oncoză*.
ONEIRO-, v. **ONIRO-**.
ONIC-, ONICO-. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere în unghii, produsă de o mică tumoare; **~atrofie** (v. -atrofie), s.f., afecțiune caracterizată prin subțierea unghiei, care devine ondulată.
-ONICHIE „unghie". ◇ gr. *onyx, onykhos* „unghie" > fr. *-onychie*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-onichie*.
ONICHO-, v. **ONICO-**.
ONICO- (ONICHO-) „unghie, gheară". ◇ gr. *onyx, onykhos* „unghie" > fr. *onycho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *onico-* și *onicho-*. □ **~clazie** (v. -clazie), s.f., ruptură a unghiei; **~fagie** (v. -fagie), s.f., tulburare caracterizată prin greșita deprindere de a-și roade unghiile; *sin.* onicotilomanie; **~fore** (v. -for), s.n.pl., încrengătură din subregnul metazoarelor, care prezintă pe laturile corpului numeroase perechi de apendice terminate cu cîte două gheare; **~liză** (v. -liză), s.f., dezlipire a unghiei de pe patul ei; **~malacie** (v. -malacie), s.f., proces de înmuiere a unghiilor; **~patie** (v. -patie), s.f., boală localizată la unghii sau copită; **~ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere a unghiilor în urma unor intoxicații; **~tilomanie** (v. tilo-, v. -manie), s.f., onicofagie *; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie a unei unghii; **~trofie** (v. -trofie), s.f., proces de nutriție a unghiilor.
-ONIM „termen, nume, denumire". ◇ gr. *onyma* „nume" > fr. *-onyme*, germ. *-onym*, engl. *id.* > rom. *-onim*.
-ONIMIC „relativ la nume". ◇ gr. *onyma* „nume" > fr. *-onymique*, it. *-onimico*, engl. *-onymic* > rom. *-onimic*.
-ONIMIE „nume, denominație, denumire". ◇ gr. *onyma* „nume" > fr. *-onymie*, germ. *id.*, engl. *-onymy*, it. *-onimia* > rom. *-onimie*.
ONIO- „cumpărare". ◇ gr. *onios* „care se cumpără" > fr. *onio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *onio-*. □ **~manie** (v. -manie), s.f., impuls patologic de a face cumpărături.
ONIRO- (ONEIRO-) „vis, visare, halucinație". ◇ gr. *oneiros* „vis" > fr. *oneiro-* și *oniro-*, engl. *oneiro-*, germ. *id.* > rom. *oniro-* și *oneiro-*. □ **~fre-**

nie (oneirofrenie) (v. -frenie), s.f., tulburare a activității psihice, cu stări halucinatorii; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. care produc starea onirică; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat care înregistrează biocurenții cerebrali; **~ id** (v. -id), adj. (despre stări psihice) caracterizat prin halucinații și stări de vis; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază mecanismele și conținutul viselor.

ONOMASIO- „denumire, semnificație". ◇ gr. *onomasia* „denumire" > fr. *onomasio-*, germ. *id.* > rom. *onomasio-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a lingvisticii care studiază numele din punctul de vedere al formei și al conținutului lor.

ONOMATO- „cuvînt, nume". ◇ gr. *onoma, atos* „nume, denumire" > fr. *onomato-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *onomato-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., totalitate a numelor proprii dintr-o limbă; **~ manie** (v. -manie), s.f., preocupare obsesivă pentru cuvinte și nume proprii; **~ pee** (v. -pee), s.f., cuvînt care, prin elementele lui sonore, imită anumite sunete și zgomote.

ONTO- „ființă, existență". ◇ gr. *on, ontos* „ceea ce există, ființă" > fr. *onto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *onto-*. □ **~ clazie** (v. -clazie), s.f., etapă în evoluția existenței unei ființe, caracterizată prin preponderența proceselor de deteriorare; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., ontogenie *; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., dezvoltare a individului, începînd de la embrion și pînă la stadiul de adult; *sin.* ontogeneză; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., disciplină care studiază apariția ființelor pe pămînt; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a filozofiei care studiază trăsăturile existenței; **~ morfogeneză** (v. morfo-, v. -geneză), s.f., dezvoltare a țesuturilor și a organelor în cursul ontogenezei unui individ.

OO- „ou, zigot, ovul, ovar". ◇ gr. *oon* „ou" > fr. *oo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *oo-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., zigot caracteristic unor grupe de ciuperci; **~ cefal** (v. -cefal), s.m., făt teratologic cu cap în formă de ou, avînd partea frontală a craniului turtită; **~ centru** (v. -centru), s.n., centru divizionar al oosferei; **~ chineză** (**~ cineză, ~ kineză**) (v. -chineză), s.f., diviziune mitotică a oului; **~ cist** (v. -cist), s.n., formațiune chistică rezultată din oogamie, dînd naștere talurilor noi; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă germinativă derivată din oogon; **~ fag** (v. -fag), adj. (despre specii) care se hrănește cu ouă de animale; **~ fit** (v. -fit), s.n., gametofit caracteristic unor criptogame; **~ for** (v. -for), s.n. **1.** Organ în care se formează celulele sexuale feminine. **2.** Parte a pistilului unde se formează ovulele; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. (la alge și la ciuperci) proces de unire a celulei sexuale femele cu celula sexuală masculă; **~ geneză** (v. -geneză), s.f. **1.** Proces de formare a ovulului animal. **2.** Dezvoltare a celulei sexuale femele în oogon. **3.** Formare a oosferei; **~ gon** (v. -gon$_1$), s.n., organ în care se formează celulele femele, la talofite; **~ goniogamie** (v. gonio-, v. -gamie), s.f., contopire a gametangelui femel, care încetează să mai producă gameți, cu gametul mascul; **~ lemă** (v. -lemă$_1$), s.f., înveliș elastic, solid și îngroșat al oului; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., formațiune minerală sferică de calcar; **~ liză** (v. -liză), s.f., inverzire a carpelei sau a ovulului; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul complex al formării și dezvoltării oului; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., protoplasmă a oului sau a zigotului; **~ plast** (v. -plast), s.n., oosferă *; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., celulă reproducătoare femelă la plante, corespunzătoare oocitului la animale; *sin.* ooplast; **~ sperm** (v. -sperm), s.n., ou fecundat la începutul procesului de diferențiere; **~ spor** (v. -spor), s.m., ou fecundat, specific algelor și ciupercilor; **~ tecă** (v. -tecă), s.f. **1.** Coajă în care sînt închise ouăle insectelor ortoptere. **2.** Sporange al ferigilor; **~ tip** (v. -tip), s.n., loc de întîlnire a mai multor canale reproducătoare la cestode și trematode, unde se formează oul; **~ zom** (v. -zom), s.m., corpuscul citoplasmatic din ovulul matur.

OOFOR-, v. **OOFORO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare a ovarelor.

OOFORO- „ovar". ◇ gr. *oophoros* „care poartă ouă" > fr. *oophoro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ooforo-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., accident nervos caracterizat prin crize epileptice, însoțite de tulburări menstruale; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., intervenție chirurgicală constînd în suturarea ovarului; **~ salpingectomie** (v. salping/o-, v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a trompei uterine și a ovarului.

-OP „ochi, glob ocular". ◇ gr. *ops, opos* „ochi" > fr. *-ope*, germ. *-op* > rom. *-op*.

OPACI- „opacitate". ◇ L *opacus* „întunecat, umbros" > fr. *opaci-*, engl. *id.* > rom. *opaci-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ansamblu de metode și procedee pentru măsurarea opacității unor substanțe; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea opacității unor substanțe.

OPERCULI- „capac, opercul". ◇ L *operculum* „capac" > fr. *operculi-*, engl. *id.* > rom. *operculi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu un opercul; **~ form** (v. -form), adj., de forma unui opercul.

-OPIC „cu înfățișare de". ◇ gr. *ops* „aspect, înfățișare" > fr. *-opique*, it. *-opico*, engl. *-opic* > rom. *-opic*.

-OPIE „văz, vedere". ◇ gr. *ops, opos* „vedere, văz" > fr. *-opie*, germ. *id.*, engl. *-opy*, it. *-opia* > rom. *-opie*.

OPIO- „opiu". ◇ gr. *opion* „suc de mac" > fr. *opio-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *opio-*. □ **~ fagie** (v. -fagie), s.f., toxicomanie provocată de consumul de opiu; **~ manie** (v. -manie), s.f., deprindere morbidă de a consuma opiu.

OPIST-, v. **OPISTO-**. □ **~ odonție** (v. -odonție), s.f., situare a dinților frontali ai arcadei inferioare mult înapoia celor superiori.

OPISTO- „situat înapoi, în spate, posterior". ◇ gr. *opisthen* „îndărăt" > fr. *opistho-*, germ. *id.*, it. *opisto-* > rom. *opisto-*. □ **~ dom** (v. -dom), s.n., parte posterioară a unui templu grecesc; **~ drom** (v. -drom), adj., cînd linia spiralei genetice trece de la bractee la primul segment floral pe partea posterioară a florii; **~ genie** (v. -genie$_2$), s.f., ștergere a reliefului bărbiei prin lipsă de dezvoltare a ramurilor orizontale mandibulare; **~ gir** (v. -gir), adj., care poate fi dirijat posterior; **~ graf** (v. -graf), adj., care este scris sau tipărit pe ambele fețe ale unei foi.

OPO$_1$- „extract glandular, endocrin". ◇ gr. *opos* „suc" > fr. *opo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *opo-*.

□ **~ fil** (v. -fil₁), adj., cu afinitate pentru sucuri glandulare; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a extractelor endocrine în scop terapeutic.

OPO₂- „față, organe faciale". ◇ gr. *ops, opos* „față" > fr. *opo-*, engl. *id.* > rom. *opo-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), s.m., monstru caracterizat prin fuziunea urechilor, prin prezența unei singure orbite și prin absența gurii și a nasului; **~ didim** (v. -didim), s.m., făt teratologic avînd o cutie craniană mică, însă două fețe distincte.

-OPS „ochi". ◇ gr. *ops* „ochi" > fr. *-ops*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-ops*.

-OPSĂ „aspect, înfățișare". ◇ gr. *opsis* „aparență, aspect" > fr. *-opse*, germ. *id.* > rom. *-opsă*.

OPSI- „tîrziu, întîrziat". ◇ gr. *opse* „tîrziu" > fr. *opsi-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *opsi-*. □ **~ gonie** (v. -gonie), s.f., dezvoltare tardivă și anormală a mugurilor adormiți; **~ urie** (v. -urie), s.f., eliminare întîrziată a urinei.

-OPSIE „vedere, imagine, percepție vizuală". ◇ gr. *opsis* „vedere, aspect" > fr. *-opsie*, germ. *id.*, engl. *-opsia* > rom. *-opsie*.

OPSO₁- „alimentare, hrană". ◇ gr. *opsos* „aliment" > fr. *opso-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *opso-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., tendință patologică de a consuma numai anumite alimente.

OPSO₂- „tîrziu, tardiv". ◇ gr. *opse* „tîrziu" > fr. *opso-*, engl. *id.* > rom. *opso-*. □ **~ menoree** (v. meno-, v. -ree), s.f., flux menstrual întîrziat și în cantitate mică.

-OPTIC „vizual". ◇ gr. *optikos* „de vedere, vizual" > fr. *-optique*, engl. *-optic*, germ. *-optisch* > rom. *-optic*.

OPTO- „vedere, retină". ◇ gr. *optos* „vizibil" > fr. *opto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *opto-*. □ **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., disciplină medicală care se ocupă cu determinarea, măsurarea și corectarea defectelor de vedere; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., aparat pentru determinarea caracteristicilor optice ale ochiului.

OR-, v. **ORO-**. □ **~ onimic** (v. -onimic), adj., care denumește un munte; **~ onimie** (v. -onimie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul numelor de munți.

-ORAMĂ „spectacol, priveliște". ◇ gr. *horama* „vedere, priveliște" > fr. *-orama*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *-oramă*.

ORBITO- „orbită, orbital". ◇ L *orbita* „linie circulară, orbită" > fr. *orbito-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *orbito-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., metodă radiologică utilizată pentru diagnosticul neoformațiilor intraorbitale; **~ ide** (v. -id), s.n.pl., foraminifere perforate, de talie mare, cu test biconvex, din senonianul superior; **~ lite** (v. -lit₃), s.n.pl., foraminifere din familia peneroplidelor, cu test neperforat discoidal, cu camere dezvoltate inițial în spirală; **~ steg** (v. -steg), s.n., carapace de formă lenticulară, specifică unor foraminifere.

ORDINO- „programare". ◇ L *ordino, are* „a orîndui, a organiza" > fr. *ordino-* > rom. *ordino-*. □ **~ gramă** (v. -gramă), s.f., tip de organigramă funcțională.

OREO- „munte, montan, alpin". ◇ gr. *oros, oreos* „munte" > fr. *oréo-*, engl. *id.* > rom. *oreo-*. □ **~ fil** (v. -fil₁), adj., care crește pe munți; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante alpine; **~ piteci** (v. -pitec), s.m.pl., primate hominiene fosile din miocen, cu brațe lungi.

OREXI- „foame". ◇ gr. *orexis* „poftă, apetit" > fr. *orexi-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *orexi-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., foame patologică.

-OREXIE „poftă de mîncare". ◇ gr. *orexis* „foame, apetit" > fr. *-orexie*, germ. *id.* > rom. *-orexie*.

ORGADO- „loc deschis". ◇ gr. *orgas, ados* „pășune, sol fertil" > fr. *orgado-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *orgado-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante din locuri păduroase deschise.

ORGAN-, v. **ORGANO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție a unei porțiuni de organ; **~ onimie** (v. -onimie), s.f., nomenclatura organelor corpului.

ORGANO- „organ, organic, organism". ◇ gr. *organon* „instrument, organ" > fr. *organo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *organo-*. □ **~ filetic** (v. -filetic), adj., referitor la apariția, diferențierea și evoluția istorică a organelor vegetale sau animale; **~ fil** (v. -fil₁), adj., cu afinitate deosebită pentru anumite organe sau țesuturi; **~ filie** (v. -filie₂), s.f., filogenie a organelor; **~ filogeneză** (v. filo₂-, v. -geneză), s.f., studiu al dezvoltării organelor din punct de vedere filogenetic; **~ gen** (v. -gen₁), adj. **1.** Care intră în compoziția substanțelor organice. **2.** Care s-a format sub acțiunea organismelor vegetale sau animale. **3.** Care participă la formarea compușilor organici. **4.** Care produce organe; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a organelor în cursul dezvoltării individuale a organismelor; *sin.* organogenie; **~ genie** (v. -genie₁), s.f., organogeneză *; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu descrierea organelor animalelor și vegetalelor. **2.** Morfologia externă a organelor; **~ ide** (v. -id), s.f.pl., părți din protoplasma celulei, care îndeplinesc anumite funcțiuni; **~ leptic** (v. -leptic), adj., s.n. **1.** Adj., s.n. (Substanță) care are afinitate pentru un anumit organ. **2.** Adj. Care afectează organele de simț. **3.** Adj. Care apreciază calitatea produselor alimentare cu ajutorul organelor de simț; **~ lit** (v. -lit₁), s.n., rocă sedimentară de origine organică; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., studiu științific al organelor; **~ patie** (v. -patie), s.f., boală a organelor, însoțită de leziuni; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de fixare a unui organ anormal; **~ plastic** (v. -plastic), adj., capabil de a forma organe; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., clasificare a organelor în funcție de anumite criterii și caractere; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., metodă de tratare a unor boli, bazată pe folosirea organelor sau a glandelor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unui organ; **~ trofic** (v. -trofic), adj., care se hrănește cu substanțe organice; **~ trop** (v. -trop), adj., care se fixează pe anumite țesuturi organice; *sin.* organotropic; **~ tropic** (v. -tropic), adj., organotrop *; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., capacitate a unor agenți patogeni de a infecta anumite organe ale gazdei; *sin.* organotropism.

ORHI-, v. **ORHIO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere a testiculelor; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare a glandelor sexuale masculine; *sin.* orhidectomie.

ORHID „testicul". ◇ gr. *orkhis, idos* „testicul" > fr. *-orchide* > rom. *-orhid.*

ORHID-, v. **ORHIDO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., orhiectomie *.

-ORHIDIE „testicule". ◇ gr. *orkhis, idos* „testicul" > fr. *-orchidie*, germ. *id.*, engl. *-orchidy*, it. *-orchidie* > rom. *-orhidie.*

ORHIDO- „testicul, orhidee". ◇ gr. *orkhis, idos* „testicul" > fr. *orchido-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *orhido-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiul orhideelor; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de fixare a testiculelor în poziție normală, *sin.* criptoorhidopexie ; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie a testiculelor; *sin.* orhiotomie.

ORHIO- „testicul". ◇ gr. *orkhis, ios* „testicul" > fr. *orchio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *orhio-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a testiculului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., orhidotomie *.

ORICTO- „fosile". ◇ gr. *oryktos* „săpat, dezgropat" > fr. *orycto-*, engl. *id.* > rom. *oricto-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a fosilelor.

ORINO- „regiune muntoasă, munte". ◇ gr. *oreinos* „muntos" > fr. *orino-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *orino-*. □ **~ terapie** (v. -terapie), s.f., cură de altitudine în regiuni muntoase.

-ORNIS „pasăre". ◇ gr. *ornis* „pasăre" > L sav. *-ornis*, fr. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-ornis.*

ORNITO- „pasăre, zburătoare". ◇ gr. *ornis, ornithos* „pasăre" > fr. *ornitho-*, germ. *id.*, it. *ornito-* > rom. *ornito-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), adj., care are un cap de pasăre; **~ cor (~ chor)** (v. -cor), adj. (despre semințe) răspîndit prin intermediul păsărilor; **~ corie** (v. -corie$_2$), s.f., răspîndire a semințelor diferitelor plante prin intermediul păsărilor; **~ dactil** (v. -dactil), adj., cu degete de pasăre; **~ fag** (v. -fag), adj. (despre animale) care se hrănește cu păsări; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., s.f.pl. (plante) la care polenizarea se realizează cu ajutorul păsărilor; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f. **1.** Dragoste exagerată pentru păsări. **2.** Polenizare realizată prin intermediul păsărilor; **~ gam** (v. -gam), adj., polenizat de păsări; **~ geografie** (v. geo-, v. -grafie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul răspîndirii geografice a păsărilor; **~ id** (v. -id), adj., cu aparență de pasăre; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul păsărilor; **~ melologie** (v. melo$_2$-, v. -logie$_1$), s.f., parte a ornitologiei care se ocupă cu studiul cîntecelor de păsări; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., reptile dinozauriene din cretacic, cu poziție bipedă și cu înfățișare de pasăre; **~ rinc** (v. -rinc), s.m., mamifer australian amfibiu din ordinul monotremelor, cu botul ca un cioc de rață și care se înmulțește prin ouă; **~ sfingofil** (v. sfingo-, v. -fil$_1$), adj., care este polenizat prin păsări și fluturi de noapte.

ORO- „munte, montan, alpin". ◇ gr. *oros* „munte" > fr. *oro-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *oro-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care crește pe munți; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante adaptate la mediul alpin; **~ fitic** (v. -fitic), adj. (despre vegetație) adaptat la condițiile aspre ale munților înalți; **~ gen** (v. -gen$_1$), s.n., regiune vastă a scoarței terestre în care s-au produs puternice mișcări tectonice, ducînd la apariția unui lanț muntos cutat; **~ genetic** (v. -genetic), adj., relativ la formarea munților; *sin.* orogenic; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., ansamblu de fenomene geologice care a determinat formarea lanțurilor muntoase; **~ genic** (v. -genic), adj., orogenetic *; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., ramură a geologiei care studiază formarea lanțurilor muntoase cutate; **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în orografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a configurației munților; **~ hidrografie** (v. hidro$_1$-, v. -grafie), s.f., disciplină care studiază apele și relieful dintr-o regiune; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ramură a geodeziei care se ocupă cu măsurarea înălțimilor; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre sol) format pe roci cu textură grosieră.

ORT-, v. **ORTO-**. □ **~ iconoscop** (v. icono-, v. -scop), s.n., tub de luat vederi, folosit în camerele de televiziune; **~ odont** (v. -odont), adj., care are dinți drepți; **~ odontologie** (v. odonto-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină medicală care se ocupă cu studiul și cu tratamentul anomaliilor dentomaxilare; **~ odonție** (v. -odonție), s.f., metodă de tratament a anomaliilor dentomaxilare.

ORTO- „drept, corect, adevărat, normal". ◇ gr. *orthos* „drept, corect" > fr. *ortho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *orto-* > rom. *orto-*. □ **~ amfiboli** (v. amfi-, v. -bol), s.m.pl., amfiboli care cristalizează în sistemul rombic; **~ cefal** (v. -cefal), adj., care are capul drept; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., cutie craniană cu un index vertical între 70° și 75°; **~ centru** (v. -centru), s.n., punct de întîlnire al segmentelor de dreaptă care reprezintă înălțimile unui triunghi sau ale unui tetraedru; **~ ceras** (v. -ceras), s.m., moluscă din mările primare, cu cochilie dreaptă și conică; **~ clad** (v. -clad), adj., cu ramuri drepte; **~ cromatic** (v. -cromatic), adj. (despre materiale fotosensibile) sensibil la toate radiațiile luminoase, în afară de roșu; **~ dactil** (v. -dactil), adj., cu degete drepte; **~ drom** (v. -drom), adj. (despre influxul nervos) care se propagă normal în sens aferent sau eferent; **~ epie** (v. -epie), s.f., parte a lingvisticii care se ocupă cu studiul pronunției corecte a cuvintelor unei limbi; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl. **1.** Plante care prezintă o dezvoltare normală. **2.** Plante care, în dezvoltarea lor ontogenetică, parcurg toate etapele ciclului evolutiv; **~ fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., pronunție considerată corectă a unui fonem sau a unui grup de foneme; **~ forie** (v. -forie), s.f. **1.** Echilibru muscular normal al ochilor. **2.** Paralelism perfect al axelor vizuale; **~ fototaxie** (v. foto-, v. -taxie), s.f., orientare a organismului vegetal în linie dreaptă sub influența luminii; **~ fototrop** (v. foto-, v. -trop), adj., a cărui lumină influențează direct plantele; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., serie de variații care, în evoluția organismelor animale și vegetale, se produc în același sens; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., control al nașterilor; **~ gnat** (v. -gnat), adj. (despre un individ) care are profil facial drept; *sin.* ortognatic; **~ gon** (v. -gon$_2$), adj., de forma unui unghi drept; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., ansamblu de reguli care stabilesc scrierea corectă a unei limbi; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., model de scriere corectă; **~ heliotropic** (v. helio-, v. -tropic), adj. (despre frunze) care este orientat drept spre sursa de lumină; **~ morf** (v. -morf), adj., care păstrează nedeformate unghiurile; **~ morfie** (v. -morfie),

s.f., disciplină care se ocupă cu studiul diformităților aparatului locomotor; **~ nastie** (v. -nastie), s.f., mișcare a organelor vegetale avînd plan de simetrie staționară și, de obicei, verticală; **~ pedagogie** (v. ped/o$_1$-, v. -agogie), s.f., disciplină care studiază și corectează tulburările de ordin pedagogic prezente la unii copii dificili; **~ pedie** (v. -pedie), s.f., ramură a chirurgiei care se ocupă cu studiul și cu tratamentul bolilor osteoarticulare; **~ pnee** (v. -pnee), s.f., formă particulară de astm în care bolnavul nu poate respira decît în picioare, în poziție dreaptă; **~ psihologie** (v. psiho-, v.-logie$_1$), s.f., disciplină psihoeducativă care se ocupă cu corectarea dezvoltării capacităților intelectuale la copii; **~ ptere** (v. -pter), s.n.pl., ordin de insecte cu elitre pergamentoase și cu picioare posterioare lungi, adaptate la sărit; **~ radioscopie** (v. radio-, v. -scopie), s.f., metodă radioscopică de obținere a contururilor unui obiect la dimensiunile sale reale; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., osificare a peretelui osos al urechii, care duce la surditate; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument pentru observarea intersecțiilor de cristal în lumina polarizată; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., însușire a unui sistem optic de a nu produce distorsiuni; **~ seismometru** (v. seismo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat utilizat pentru măsurarea cutremurelor verticale; **~ sperm** (v. -sperm), adj. **1.** Adj. (Despre fructe) A cărui sămînță are o poziție dreaptă. **2.** Adj. Cu endospermul plan pe fața internă a mericarpului; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., sporange prins de filamentul miceliului pe care s-a format; **~ static** (v. -static), adj. (despre fenomene) care se produce numai în poziție verticală; **~ stih** (v. -stih), s.n., linie verticală care unește mugurii sau frunzele dispuse unele sub altele în lungul tulpinii; **~ tectogeneză** (v. tecto$_1$-, v. -geneză), s.f., evoluție geotectonică a unui ortogeosinclinal; **~ tip** (v. -tip), s.n., genotip cu denumirea lui inițială; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre organe vegetale) care prezintă o creștere verticală; **~ tropie** (v. -tropic), adj. (despre corpuri) a cărui suprafață prezintă aceeași strălucire, indiferent de direcțiile de iluminare și de observație; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., caracteristică a unui corp de a fi **ortotropic**; *sin.* **ortotropism.**

OSCHEO- „scrot, scrotal". ◇ gr. *oskheos* „pungă testiculară, scrot" > fr. *oschéo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *oscheo-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie scrotală; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., rezecție a unei părți din scrot.

OSCIL-, v. **OSCILO-**. □ **~ opsie** (v. -opsie), s.f., vedere oscilantă.

OSCILO- „oscilație, oscilant". ◇ L *oscillo, are* „a se balansa, a se legăna" > fr. *oscillo-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *oscilo-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat care permite înregistrarea grafică a vibrațiilor unui curent electric variabil în funcție de timp; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., operație de înregistrare a oscilațiilor cu ajutorul oscilografului; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., curbă care apare pe ecranul unui oscilograf; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a amplitudinii modificărilor de volum ale arterelor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea variațiilor presiunii arteriale; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat care servește la observarea vizuală a curbei care reprezintă variațiile periodice ale presiunii arteriale; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., mișcare de apropiere sau de îndepărtare a unor organisme introduse într-un mediu prin care trece un curent electric.

OSI- „os, țesut osos". ◇ L *os, ossis* „os" ⊳ fr. *ossi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *osi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține oase; **~ form** (v. -form), adj., în formă de os; **~ vor** (v. -vor), adj., care distruge substanța osoasă.

-OSMIE$_1$ „miros, olfacție". ◇ gr. *osme* „miros" > fr. *-osmie*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-osmie.*

-OSMIE$_2$ „impuls, stimul". ◇ gr. *osmos* „impuls" > fr. *-osmie*, germ. *id.* > rom. *-osmie.*

OSMO$_1$- „miros, olfacție". ◇ gr. *osme* „miros" > fr. *osmo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *osmo-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiu asupra mirosurilor sau parfumurilor.

OSMO$_2$- „impuls, presiune". ◇ gr. *osmos* „presiune, împingere" > fr. *osmo-*, germ. *id.* > rom. *osmo-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., cu afinitate pentru un mediu de cultură cu o presiune osmotică ridicată; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul măsurării presiunii osmotice; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument folosit la măsurarea presiunii osmotice; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., reacție morfogenetică în urma schimbării presiunii osmotice; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., mișcare automată pentru restabilirea echilibrului osmotic; **~ trof** (v. -trof), adj. (despre organisme lipsite de aparat digestiv) care se hrănește cu alimente dizolvate cu ajutorul unor enzime, pe care le absoarbe apoi prin suprafața corpului.

-OST „os, cartilaj". ◇ gr. *osteon* „os" > fr. *-oste*, germ. *-ost* > rom. *-ost.*

OSTARI- „sîmbure". ◇ gr. *ostarion* „os mic, oscior" > fr. *ostari-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ostari-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante al căror fruct cărnos și zemos are un singur sîmbure.

OSTE-, v. **OSTEO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere de oase; *sin.* osteodinie; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., ostealgie*.

OSTEO- „os, cartilaginos". ◇ gr. *osteon* „os" > fr. *ostéo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *osteo-*. □ **~ artropatie** (v. artro-, v. -patie), s.f., afecțiune a extremităților osoase ale unei articulații; **~ artrotomie** (v. artro-, v. -tomie), s.f., operație de rezecție a extremității articulare a unui os; **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă osoasă tînără care produce oseina; *sin.* osteoplast; **~ campsie** (v. -campsie), s.f., curbare a oaselor; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă osoasă în stadiul matur; **~ clast** (v. -clast), s.n. **1.** Tip de celulă osoasă. **2.** Instrument chirurgical folosit la sfărîmarea unor oase; **~ clazie** (v. -clazie), s.f. **1.** Intervenție chirurgicală care necesită sfărîmarea anumitor oase. **2.** Proces de resorbție osoasă, datorită osteocitelor; **~ condrodistrofie** (v. condro-, v. dis-, v. -trofie), s.f., osteocondropatie*; **~ condropatie** (v. condro-, v. -patie), s.f., proces de necrozare a unei porțiuni dintr-o apofiză sau epifiză; *sin.* osteodistrofie; **~ deză** (v. -deză), s.f., suprimare chirurgicală a unei articulații calcaneo-cuboidiene cu fragment de transplant tibial; **~ distrofie** (v. dis-, v. -trofie), s.f., afecțiune osoasă caracterizată prin modificarea

formei, mărimii, consistenței sau creșterii osului; ~ **fit** (v. -fit), s.n., proliferare anormală de țesut osos în apropierea unei inflamații; ~ **fon** (v. -fon), s.n., dispozitiv care transmite sunetele exterioare în urechea internă; ~ **gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce țesut osos; ~ **geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a țesutului osos; *sin.* osteogenie; ~ **genie** (v. -genie$_1$), s.f., osteogeneză*; ~ **grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a oaselor; ~ **id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. Asemănător osului. **2.** S.n. Matrice hialină tînără a osului, în care se depozitează sărurile de calciu; ~ **lepis** (v. -lepis), s.m., pește fosil cu solzi rombici groși; ~ **lit** (v. -lit$_1$), s.n., os fosil petrificat; ~ **liză** (v. -liză), s.f. **1.** Proces de distrugere a țesutului osos. **2.** Imagine radiografică de transparență osoasă centrală sau marginală, cu limite șterse sau nete; ~ **log** (v. -log), s.m. și f., specialist în osteologie; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul sistemului osos; *sin.* scheletologie (1); ~ **malacie** (v. -malacie), s.f., ramolire a scheletului; ~ **mielodisplazie** (v. mielo-, v. dis-, v. -plazie), s.f., degenerare a țesutului hematopoietic din măduva oaselor; ~ **mieloscleroză** (v. mielo-, v. -scleroză), s.f., boală malignă a măduvei osoase, în care activitatea hema topoietică este redusă pînă la dispariție; ~ **necroză** (v. -necroză), s.f., moarte celulară a țesutului osos; ~ **patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile sistemului osos; ~ **plast** (v. -plast), s.n., osteoblast*; ~ **plastie** (v. -plastie), s.f., restabilire pe cale chirurgicală a unui os distrus; ~ **plazie** (v. -plazie), s.f., neoformație osoasă netipică; ~ **poichilie** (~ **poikilie**) (v. -poichilie), s.f., maladie prezentînd la examenul radiologic al spongioasei numeroase zone bine delimitate de condensare osoasă; *sin.* boala oaselor pătate; ~ **scleroză** (v. -scleroză), s.f., maladie caracterizată prin condensarea țesutului osos; ~ **tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat la secționarea oaselor; ~ **tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unui os; ~ **tomoclazie** (v. tomo-, v. -clazie), s.f., operație chirurgicală de corectare a diformității unui os prin osteotomie parțială; ~ **trib** (v. -trib), s.n. instrument chirurgical utilizat pentru zdrobirea oaselor; ~ **trop** (v. -trop), adj. (despre substanțe) care se fixează electiv pe oase.

-OSTOZĂ „osificare, calcifiere". ◇ gr. *osteon* „os" > fr. *-ostose*, germ. *id.* > rom. *-ostoză*.

OSTRACO- „scoică, cochilie". ◇ gr. *ostrakon* „carapace, cochilie" > fr. *ostraco-*, engl. *id.* > rom. *ostraco-*. ☐ ~ **dermi** (v. -derm), s.m.pl., subclasă de nevertebrate fosile marine, cu corpul acoperit cu un scut de plăci osoase; ~ **fili** (v. -fil$_1$), s.m.pl., pești care depun icrele în cavitatea paleală a scoicilor; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., descriere a cochiliilor.

OSTREI- „stridie". ◇ L *ostrea* „stridie" > fr. *ostréi-*, engl. *id.* > rom. *ostrei-*. ☐ ~ **col** (v. -col$_1$), adj., relativ la ostreicultură; ~ **cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a acvaculturii, care se ocupă cu creșterea stridiilor; ~ **form** (v. -form), adj., care are forma unei cochilii de stridie.

OT-, v. OTO-. ☐ ~ **algie** (v. -algie), s.f., durere de urechi; *sin.* otodinie; ~ **ectomie** (v. -ectomie), s.f., amputare a unei urechi; ~ **iatrie** (v. -iatrie), s.f., studiu al patologiei urechii; ~ **odinie** (v. -odinie), s.f., otalgie*.

-OTIE „ureche, pavilion auricular". ◇ gr. *ous, otos* „ureche" > fr. *-otie*, germ. *id.*, it. *-otia* > rom. *-otie*.

OTO- „ureche, auz, auditiv". ◇ gr. *ous, otos* „ureche" > fr. *oto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *oto-*. ☐ ~ **cefal** (v. -cefal), s.m., făt teratologic caracterizat prin unirea urechilor, absența maxilarului inferior și prin închiderea căii de acces a urechii; ~ **cel** (v. -cel$_2$), s.n., veziculă auditivă, specifică nevertebratelor; ~ **cist** (v. -cist), s.n., organ auditiv la nevertebrate, format dintr-o veziculă cu otolite; *sin.* statocist; ~ **conie** (v. -conie), s.f., pulbere de carbonat de calciu întîlnită în labirintul membranos al urechii interne; ~ **fon** (v. -fon), s.n., dispozitiv electroacustic care recepționează semnalele electrice, transformîndu-le în semnale acustice; ~ **grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a urechii; ~ **lit** (v. -lit$_1$), s.n., corpuscul calcaros din labirintul urechii animalelor nevertebrate, servind la formarea senzației de echilibru; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază fiziologia și patologia urechii; ~ **patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile aparatului auditiv; ~ **pioree** (v. pio-, v. -ree), s.f., afecțiune purulentă a urechii; ~ **plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a urechii externe; ~ **ragie** (v. -ragie), s.f., scurgere de sînge din ureche; ~ **rahie** (v. -rahie), s.f., scurgere de lichid cefalorahidian, prin conductul auditiv extern; ~ **ree** (v. -ree), s.f., scurgere de puroi din ureche; ~ **rinolaringologie** (v. rino-, v. laringo-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază fiziologia și patologia urechii, nasului și laringelui; ~ **scleroză** (v. -scleroză), s.f., afecțiune a urechii, caracterizată prin acoperirea timpanului cu țesut cicatriceal; ~ **scop** (v. -scop), s.n., instrument pentru examinarea canalului auditiv al urechii; ~ **scopie** (v. -scopie), s.f., examinare a conductului auditiv al urechii cu ajutorul otoscopului; ~ **tomie** (v. -tomie), s.f., disecție a urechii.

OVI- „ou, ovul, ovular". ◇ L *ovum* „ou" > fr. *ovi-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *ovi-*. ☐ ~ **cid** (v. -cid), adj., s.n. (produs chimic) care distruge ouăle de insecte; ~ **fer** (v. -fer), adj., care conține ovule; ~ **form** (v. -form), adj., în formă de ou; *sin.* ovoid; ~ **gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce ouă; ~ **par** (v. -par), adj., s.n.pl. **1.** Adj., s.n.pl. (Animale) care se înmulțesc prin ouă. **2.** Adj. (Despre plante) Care se înmulțesc prin semințe.

OVO- „ou, ovul, oval, ovular". ◇ L *ovum* „ou" > fr. *ovo-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *ovo-*. ☐ ~ **centru** (v. -centru), s.n., centru divizionar al celulei-ou; ~ **cit** (v. -cit), s.n., celulă sexuală femelă în curs de maturație, la animale; ~ **geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a ovulelor la animale; ~ **gon** (v. -gon$_1$), s.n., cavitate în care se formează oosfera, specifică talofitelor; ~ **gonie** (v. -gonie), s.f., celulă cu care începe procesul de ovogeneză; ~ **id** (v. -id), adj., oviform*; *sin.* ovoidal; ~ **mucoid** (v. muco-, v. -id), s.n., glucoproteidă din grupa mucinoizilor, cu structură analoagă mucinelor; ~ **plasmă** (v. -plasmă), s.f., citoplasmă a oului; ~ **scop** (v. -scop), s.n., aparat cu care se urmă-

rește dezvoltarea embrionului în timpul incubației.
-OX „ascuțit". ◇ gr. *oxys* „ascuțit" > fr. *-oxus*, germ. *id.* > rom. *-ox*.
OXAL-, v. **OXALO-**. □ **~emie** (v. -emie), s.f., prezența oxalaților în sînge; **~urie** (v. -urie), s.f., prezența oxalaților în urină.
OXALI- „oxalat". ◇ L *oxalis* „măceș" > fr. *oxali-*, engl. *id.* > rom. *oxali-*. □ **~fer** (v. -fer), adj. (despre celule) care conține cristale de oxalat de calciu.
OXALO- „acid oxalic". ◇ gr. *oxalis* „măceș" > fr. *oxalo-* > rom. *oxalo-*. □ **~rahie** (v. -rahie), s.f., prezență a acidului oxalic în lichidul cefalorahidian.
OXI- „ascuțit, acru, acid, acut; oxigen, aer". ◇ gr. *oxys* „acru, ascuțit" > fr. *oxy-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *oxi-*. □ **~acant** (v. -acant), adj., cu spini ascuțiți; **~bionte** (v. -biont), s.n. pl., organisme cu viața condiționată de folosirea oxigenului liber din atmosferă; **~biotic** (v. -biotic), adj. (despre organisme) care folosește oxigenul atmosferic; **~bioză** (v. -bioză), s.f., prezența de oxigen într-un proces chimic aerob; **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe ascuțite; **~cefal** (v. -cefal), adj., care prezintă oxicefalie; **~cefalie** (v. -cefalie), s.f., deformație congenitală a craniului, constînd în țuguierea lui; **~fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care preferă solurile acide; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc pe solurile bogate în acizi humici; **~fob** (v. -fob), adj. **1.** (Despre plante) Care evită solurile acide. **2.** (Despre celule) Fără afinitate pentru coloranții acizi; **~fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., vorbire cu voce exagerat de tare; **~gen** (v. -gen$_1$), s.n., element chimic gazos, incolor, inodor și insipid, constituind o cincime din aerul atmosferic; **~genomorfoză** (v. geno$_1$-, v. -morfoză), s.f., modificare morfologică și funcțională a vegetalelor datorită influenței oxigenului; **~genotaxie** (v. geno$_1$-, v. -taxie), s.f., mișcare orientativă a plantei sub influența repartiției inegale de oxigen; **~geofite** (v. geo-, v. -fit), s.f., pl., plante care cresc pe terenurile bogate în humus; **~gon** (v. -gon$_2$), adj., cu vîrf ascuțit; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., peroxid de sodiu care, în contact cu apa, degajă oxigen; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Operație de determinare a cantității de oxigen din hemoglobină. **2.** Determinare a cantității de acid liber conținut într-o substanță; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat la determinarea cantității de hemoglobină din țesutul sanguin; **~odont** (v. -odont), adj., care are dinți ascuțiți; **~opie** (v. -opie), s.f., acuitate vizual, exagerată; **~osmie** (v. -osmie$_1$), s.f., acuitate olfactorie foarte dezvoltată; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe ascuțite; **~stil** (v. -stil), adj. (despre cochilii) cu columela ascuțită; **~ton** (v. -ton), adj., s.n. (cuvînt) care se accentuează pe ultima silabă; **~tonic** (v. -tonic), adj. (despre limbi) care tinde să plaseze accentul la sfîrșitul cuvintelor sau al grupurilor de cuvinte care formează o sintagmă; **~tonie** (v. -tonie), s.f., accentuare a unui cuvînt pe ultima silabă; **~ur** (v. -ur), s.m. vierme parazit care trăiește în intestinul omului și al animalelor, avînd partea terminală ascuțită.
OXIE „acid, aciditate, aer, oxigen". ◇ gr. *oxys* „acru, ascuțit" > fr. *-oxie*, germ. *id.* > rom. *-oxie*.
OZO- „miros, duhoare". ◇ gr. *ozo* „miros" > fr. *ozo-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *ozo-*. □ **~stomie** (v. -stomie), s.f., miros respingător al gurii.

P

PACHI-, v. **PAHI-**.
-PACHIE (-PAHIE) „grosime, îngroșare". ◇ gr. *pakhos* „grosime" > L sav. *-pachia*, it. *id.*, engl. *-pachy* > rom. *-pachie* și *-pahie*.
PACO- „grosime". ◇ gr. *pakhos* „grosime" > fr. *pacho-*, engl. *id.* > rom. *paco-*. □ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat folosit în construcții pentru măsurarea grosimii plăcilor inaccesibile.
-PAG „fixat, unit". ◇ gr. *pagos* „legat, unit" > fr. *-page*, it. *-pago* > rom. *-pag*.
-PAGĂ „gheață, îngheț". ◇ gr. *pagos* „gheață" > fr. *-page*, germ. *id.* > rom. *-pagă*.
-PAGIE „unire, fixare". ◇ gr. *pageis* „unit, legat" > fr. *-pagie*, engl. *-pagia* > rom. *-pagie*.
PAGO-$_1$ „regiune submontană". ◇ gr. *pagos* „stîncă" > fr. *pago-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pago-*. □ **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în regiunile submontane.
PAGO-$_2$ „îngheț, înghețare". ◇ gr. *pagos* „gheață" > fr. *pago-*, engl. *id.* > rom. *pago-*. □ **~scop** (v. -scop), s.n., instrument meteorologic cu care se poate prevedea posibilitatea unui îngheț nocturn.
PAHI- (PACHI-) „gros, îngroșat". ◇ gr. *pakhys* „dens, tare, gros" > fr. *pachy-*, germ. *id.*, it. *pachi-*, engl. *pachy-* > rom. *pahi-* și *pachi-*. □ **~acant** (v. -acant), adj., cu spini îngroșați; **~acrie** (v. -acrie), s.f., diformitate caracterizată prin existența unor extremități îngroșate; *sin.* acropahidermie; **~andru** (v. -andru), adj., cu stamine îngroșate; **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe îngroșate; **~cefal** (v. -cefal), adj., s.m. (persoană) care prezintă pahicefalie; **~cefalie** (v. -cefalie), s.f., îngroșare anormală a oaselor craniene; **~cheilie** (v. -cheilie), s.f., îngroșare exagerată a buzelor; **~cromatic** (v. -cromatic), adj., cu cromatina dispusă în filamente groase; **~dactil** (v. -dactil), adj., care prezintă pahidactilie; **~dactilie** (v. -dactilie), s.f., îngroșare anormală a degetelor; **~derm** (v. -derm), adj., s.n. **1.** Adj. Cu pielea foarte groasă. **2.** S.n. Mamifer erbivor masiv, cu pielea foarte groasă, cu picioarele mare și cu picioarele terminate cu o copită; **~dermie** (v. -dermie), s.f., îngroșare patologică a pielii; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze groase; **~glosie** (v. -glosie), s.f., îngroșare anormală a limbii; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea grosimii obiectelor; **~nemă (pachinemă)** (v. -nemă), s.f., filament cromozomic prezent în stadiul pahiten al diviziunii meiotice; **~noză** (v. -noză), s.f., creștere în grosime a organelor vegetale; **~odont** (v. -odont), adj. (despre moluște) cu dinți îngroșați; **~onichie** (v. -onichie), s.f., îngroșare exagerată a unghiilor; **~otie** (v. -otie), s.f., îngroșare anormală a urechilor; **~pod** (v. -pod), adj., s.m. (individ) cu picioare anormal de groase; **~pter** (v. -pter), adj. (despre insecte) cu aripi îngroșate; **~riz** (v. -riz), adj., cu rădăcina groasă; **~ten (pachiten)** (v. -ten), adj., s.n. (stadiu) al profazei meiotice, caracterizat prin terminarea împerecherii cromozomilor omologi; **~trih** (v. -trih), adj., cu peri groși.
-PAHIE, v. **-PACHIE**.
PAL-, v. **PALO-**. □ **~estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate vibratorie osoasă; **~esteziometru** (v. estezio-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea sensibilității vibratorii.
PALAT-, v. **PALATO-**. □ **~odinie** (v. -odinie), s.f., durere a unei jumătăți a bolții palatine.
PALATO- „palat, cerul gurii, palatal". ◇ L *palatum* „cerul gurii" > fr. *palato-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *palato-*. □ **~graf** (v. -graf), s.n., mulaj al palatului, folosit pentru obținerea unei palatograme; **~gramă** (v -gramă), s.f., reprezentare grafică a bolții palatine, în care se observă locurile atinse de limbă în timpul pronunțării unui sunet; **~lalie** (v. -lalie), s.f., tulburare de vorbire specifică persoanelor prezentînd despicături palatine, caracterizată prin nazalizarea sunetelor; **~plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de închidere a unei despicături sau a unui defect traumatic palatin; **~plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a vălului palatului; **~rafie** (v. -rafie), s.f., sutură chirurgicală a vălului palatin.
PALE-, v. **PALEO-**. □ **~antrop** (v. -antrop), s.m., denumire taxonomică a omului fosil din pleistocenul mediu; *sin.* omul de Neandertal; **~encefal** (v. -encefal), s.n., cea mai veche parte din punct de vedere filogenetic a creierului; *sin.* paleoencefal; **~ontografie** (v. onto-, v. -grafie), s.f., descriere sistematică a fosilelor; **~ontolog** (v. onto-, v. -log), s.m. și f., specialist în paleontologie; **~ontologie** (v. onto-, v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu studiul complex al organismelor fosile animale și vegetale descoperite în sedimentele scoarței terestre.
PALEI- „palee, pleavă". ◇ L *palea* „pai, frunze uscate" > fr. *paléi-*, engl. *id.* > rom. *palei-*. □ **~form** (v. -form), adj., de forma paleei.
PALEO- „vechi, preistoric, arhaic, fosil". ◇ gr. *palaios* „vechi, străvechi" > fr. *paléo-*, it. *id.*,

engl. *id.*, germ. *paläo-* > rom. *paleo-*. □ **~ autecologie** (v. aut/o-, v. eco-₁, v. -logie₁), s.f., parte a paleoecologiei care studiază speciile fosile și condițiile climatice în care acestea au trăit; **~ antropolog** (v. antropo-, v. -log), s.m. și f., specialist în paleoantropologie; **~ antropologie** (v. antropo-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studierea omului preistoric; **~ arheofite** (v. arheo-, v. -fit), s.f.pl., plante antropofile din paleolitic; **~ arheologie** (v. arheo-, v. -logie₁), s.f., arheologie a epocilor preistorice; **~ biogeografie** (v. bio-, v. geo-, v. -grafie), s.f., disciplină care studiază flora și fauna din trecutul geologic al globului terestru; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., biologie a organismelor fosile din epocile geologice; **~ cen** (v. -cen₁), adj., s.n. **1.** S.n. Prima epocă (serie) a paleogenului, caracterizată prin faună de numuliți, gasteropode etc. **2.** Adj. Care aparține acestei epoci (serii); **~ climatologie** (v. climato-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul variațiilor climei în decursul perioadelor geologice; **~ demografie** (v. demo-, v. -grafie), s.f., ramură a demografiei istorice care studiază vestigiile umane; **~ dendrologie** (v. dendro-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul plantelor lemnoase fosile; **~ ecologie** (v. eco-₁, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază relațiile dintre viețuitoare și mediu în cadrul epocilor geologice; **~ etnografie** (v. etno-, v. -grafie), s.f., etnografie a popoarelor străvechi; **~ etnolog** (v. etno-, v. -log), s.m. și f., specialist în paleoetnologie; **~ etnologie** (v. etno-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studierea popoarelor dispărute; *sin.* arheoetnologie; **~ fitic** (v. -fitic), adj., s.n. **1.** S.n. Perioadă geologică situată între silurian și permian, caracterizată prin apariția primelor plante vasculare. **2.** Adj. Care aparține acestei perioade geologice; **~ fitografie** (v. fito-, v. -grafie), s.f., disciplină care studiază morfologic plantele fosile; **~ fitolog** (v. fito-, v. -log), s.m. și f., specialist în paleofitologie; **~ fitologie** (v. fito-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul plantelor fosile; *sin.* paleobotanică; **~ gen** (v. -gen₁), adj., s.n. **1.** S.n. Prima perioadă a erei neozoice, caracterizată prin floră de fanerogame și prin faună variată; *sin.* numulitic. **2.** Adj. Care aparține acestei perioade; **~ genetic** (v. -genetic), adj. (despre viețuitoare) care a apărut cu foarte mult timp în urmă; **~ geografie** (v. geo-, v. -grafie), s.f., știință care se ocupă cu reconstituirea condițiilor fizico-geografice existente în decursul istoriei geologice a pămîntului; **~ geomorfologie** (v. geo-, v. morfo-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază evoluția reliefului în trecut, reconstituind configurația acestuia și procesele geomorfologice din diferite perioade geologice; **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în paleografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., știință care se ocupă cu clasificarea, dotarea și cu studiul scrisului vechi din manuscrise, de pe hărți etc.; **~ histologie** (v. histo-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul țesuturilor animale conservate în fosile; **~ litic** (v. -litic₁), adj., s.n. **1.** S.n. Cea mai veche epocă din istoria omenirii, caracterizată prin folosirea uneltelor din piatră cioplită. **2.** Adj. Care datează din această epocă; **~ log** (v. -log), s.m. și f., savant care studiază limbile vechi; **~ micologie** (v. mico-, v. -logie₁), s.f., știință care se ocupă cu studiul ciupercilor fosile; **~ palinologie** (v. palino-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu cercetarea geologică bazată pe studiul polenului fosil; **~ patologie** (v. pato-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul bolilor viețuitoarelor fosile; **~ pitec** (v. -pitec), s.m., maimuță antropomorfă fosilă, ale cărei urme au fost descoperite în depozitele terțiare din India; **~ pedologie** (v. pedo-₂, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază solurile fosile; **~ psihologie** (v. psiho-, v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază structura, psihicul, comportamentul și condițiile de viață ale oamenilor preistorici, pe baza urmelor și trăsăturilor activității lor; **~ speolog** (v. speo-, v. -log), s.m., cercetător care studiază istoria peșterilor; **~ teriu** (v. -teriu), s.m., mamifer erbivor ungulat fosil din era neozoică, avînd picioare groase cu trei degete, asemănător cu tapirul; **~ zaur** (v. -zaur), s.m., gen fosil de reptile sauriene din perioada permiană, avînd limba despicată; **~ zoic** (v. -zoic), adj., s.n. **1.** S.n. A doua eră geologică, situată între precambrian și mezozoic, caracterizată prin formarea munților și prin apariția ultimelor tipuri de nevertebrate; *sin.* era primară. **2.** Adj. Care aparține acestei ere geologice; **~ zoolog** (v. zoo-, v. -log), s.m. și f., specialist în paleozoologie; **~ zoologie** (v. zoo-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul animalelor fosile.

PALI- „repetare, repetiție". ◇ gr. *palin* „iarăși, din nou" > fr. *pali-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pali-*. □ **~ chinezie (~ cinezie, ~ kinezie)** (v. -chinezie), s.f., tulburare motorie care se manifestă prin repetarea spontană a acelorași gesturi, acțiuni sau mișcări; **~ femie** (v. -femie), s.f., manifestare primară a bîlbîielii prin repetarea unui cuvînt sau a unei silabe; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., palingrafie*; **~ lalie** (v. -lalie), s.f., tulburare de vorbire care constă în repetarea involuntară, fără sens, a unor silabe, cuvinte sau propoziții; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., tip de palilalie în care repetiția unei propoziții corecte se intercalează între cuvinte incoerente și de neînțeles; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., afecțiune vizuală în care bolnavul continuă să vadă, intermitent, un obiect dispărut din cîmpul său vizual; **~ silabie** (v. -silabie), s.f., tulburare de vorbire caracterizată prin repetarea explozivă a aceleiași silabe.

PALIN- „repetare, din nou, repetat". ◇ gr. *palin* „din nou" > fr. *palin-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *palin-*. □ **~ bioză** (v. -bioză), s.f., repetare și înglobare în conținutul psihic a unor perioade din trecutul bolnavului; **~ dromie** (v. -dromie), s.f., recrudescență a unei boli; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., revenire la starea de sensibilitate după anestezia generală; **~ frazie** (v. -frazie), s.f., tulburare de vorbire manifestată prin repetarea ultimei silabe a cuvintelor; **~ geneză** (v. -geneză), s.f. **1.** Apariția, în procesul dezvoltării unor indivizi, a unor caractere deja dispărute pentru grupa din care aceștia fac parte; *sin.* palingenie. **2.** Formare a magmei prin topirea completă a unor roci preexistente; **~ genezie** (v. -genezie), s.f. **1.** Concepție metafizică preconizînd reînvierea periodică a tuturor ființelor. **2.** Concepție potrivit căreia istoria

este alcătuită din cicluri succesive de decădere și de înflorire. **3.** Concepție potrivit căreia perfecționarea viețuitoarelor are loc permanent, printr-o evoluție lentă; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., palingeneză* (1); **~ grafie** (v. -grafie), s.f., tendință patologică de a repeta în scris aceleași cuvinte sau propoziții; *sin.* paligrafie.

PALINO- „polen, spori". ◇ gr. *palyno, -ein* „a presăra, a împrăștia" > fr. *palyno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *palino-*. □ **~ fag** (v. -fag), adj. (despre insecte) care se hrănește cu polenul plantelor; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul polenului și al sporilor: **~ taxie** (v. -taxie), s.f., palinotaxonomie*; **~ taxonomie** (v. taxo-, v. -nomie), s.f., studiul morfologiei polenului din punct de vedere taxonomic și filogenetic; *sin.* palinotaxie.

PALMATI- „palmă, palmat". ◇ L *palmatus* „ca palma" > fr. *palmati-*, engl. *id.* > rom. *palmati-*. □ **~ fid** (v. -fid), adj. (despre frunze) divizat în lobi așezați ca degetele mîinii; **~ flor** (v. -flor), adj., cu corola dispusă palmat pe o bază comună.

PALMI- „palmă, palmat". ◇ L *palma* „palmă" > fr. *palmi-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *palmi-*. □ **~ form** (v. -form), adj. **1.** (Despre membrele unor animale) Cu degete unite printr-o membrană. **2.** (Despre frunze) Care pornește de la un centru comun și se răsfiră ca degetele unei palme; **~ nerv** (v. -nerv), adj., cu nervură palmată; **~ pede** (v. -ped$_2$), s.n.pl., grup de păsări înotătoare, cu degetele unite printr-o pieliță.

PALMO- „palmă". ◇ L *palma* „palma mîinii" > fr. *palmo-* > rom. *palmo-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru stabilirea gradului de oboseală a mîinii.

PALO- „oscilație, pulsație". ◇ gr. *pallo, ein* „a vibra, a oscila" > fr. *pallo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *palo-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n. **1.** Instrument cu care se înregistrează oscilațiile unei nave. **2.** Aparat pentru determinarea pulsațiilor arteriale; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obținută la palograf; **~ id** (v. -id), adj., relativ la dantura curbă a roților conice.

PALPI- „apendice tactil, palp". ◇ L tz. *palpus* „pipăit, atingere" > fr. *palpi-*, engl. *id.* > rom. *palpi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre insecte) care poartă apendice tactili; **~ form** (v. -form), adj., în formă de palp.

PALUDI- „baltă, mlaștină". ◇ L *palus, udis* „baltă, mlaștină" > fr. *paludi-*, engl. *id.* > rom. *paludi-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre organisme) care trăiește în mlaștini.

PALUDO- „mlaștină, malarie, paludism". ◇ L *palus, udis* „mlaștină" > fr. *paludo-* > rom. *paludo-*. □ **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în paludologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Disciplină care se ocupă cu studiul malariei; *sin.* malariologie. **2.** Știință care studiază aspectele floristice, ecologice, chimice și biocenotice ale mlaștinilor; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ansamblu de cercetări întreprinse pentru măsurarea stării endemice a malariei; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., inocularea în scop terapeutic a parazitului malariei; *sin.* malarioterapie.

PAMPINI- „cîrcel, viermișor". ◇ L *pampinus* „cîrcel al viței de vie" > fr. *pampini-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *pampini-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre țesuturi organice) în formă de cîrcel sau de viermișor.

PAN- „tot, întreg, general". ◇ gr. *pan* „tot, întreg" > fr. *pan-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pan-*. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere extinsă la întregul corp; *sin.* pantalgie; **~ alopoliploid** (v. alo-, v. poliplo-, v. -id), adj. (despre un organism) care rezultă din încrucișarea a două specii apropiate filogenetic; **~ alotriomorf** (v. alotrio-, v. -morf), adj. (despre roci magmatice) în care toate mineralele componente mulează forma altor minerale; **~ autopoliploid** (auto-, v. poliplo-, v. -id), adj. (despre un organism) care rezultă din poliploidizarea liniilor pure, avînd cromozomi identici sau aproape identici genetic; **~ citopenie** (v. cito-, v. -penie), s.f., reducere a numărului de elemente sanguine din sîngele periferic; **~ cromatic** (v. -cromatic), adj., sensibil la toate culorile din spectrul luminii vizibile; **~ cronic** (v. -cronic), adj., valabil pentru orice epocă; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., concept care exprimă caracterul general-uman al culturii, indiferent de gradul și de stadiul de dezvoltare a societății; **~ demie** (v. -demie), s.f., epidemie care cuprinde, într-un timp relativ scurt, teritorii imense; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., stare de anxietate extremă față de tot ceea ce se petrece în jur; *sin.* pantofobie; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., reproducere, numai accidentală, în cadrul unei populații în care partenerii prezintă posibilități identice de combinare a genelor; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., teorie care explică mecanismul eredității prin existența unor corpusculi proveniți din celulele întregului organism; **~ genozom** (v. geno-$_1$, v. -zom), s.m., corpuscul prezent în nucleu în timpul diviziunii cariocinetice, fiind purtător al caracterelor ereditare; **~ hidroză** (v. -hidroză), s.f., sudorație pe întreaga suprafață a corpului; **~ idiomorf** (v. idio-, v. -morf), adj. (despre structura rocilor magmatice) în care mineralele componente sînt cristalizate în formele lor proprii cristaline; **~ mieloftizie** (v. mielo-, v. -ftizie), s.f., dispariție a elementelor hematopoietice din măduva osoasă; **~ mixie** (v. -mixie$_1$), s.f., fenomen prin care fiecare femelă dintr-o populație poate fi fecundată de oricare dintre masculii din acea populație; **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., infecție supurativă a tuturor părților componente ale ochiului; **~ psihotrop** (v. psiho-, v. -trop), adj. (despre substanțe psihoactive) care poate determina efecte inverse de excitare, inhibiție sau depresive, prin simpla invocare exemplificatoare a uneia dintre ele; **~ sofie** (v. -sofie), s.f., cunoaștere enciclopedică a tuturor cunoștințelor aparținînd disciplinelor umane; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., ipoteză care admite prezența unor germeni de viață pretutindeni în univers; **~ sporoblast** (v. sporo-, v. -blast), s.n., celulă complexă care cuprinde două sporoblaste înconjurate de o membrană comună; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre microbi) care se localizează în toate organele; *sin.* pantropic; **~ tropic** (v. -tropic), adj., pantrop*.

PANCREAT-, v. **PANCREATO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a pancreasului.
PANCREATO- „pancreas, pancreatic". ◇ gr. *pankreas, atos* „pancreas" > fr. *pancréato-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *pancreato-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., de origine pancreatică; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a pancreasului după injectarea acestuia cu izotopi radioactivi; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., calcul pancreatic; **~ liză** (v. -liză), s.f., procedeu de înlăturare a pancreasului prin incizie a capsulei sale; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei fistule care să permită comunicarea canalului pancreatic cu exteriorul corpului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a țesutului pancreatic; **~ trop** (v. -trop), adj., care are afinitate pentru pancreas.
PANDURI- „vioară, oval". ◇ L tz. *pandura* „vioară" > fr. *panduri-*, engl. *id.* > rom. *panduri-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre frunze) în formă de vioară.
PANT-, v. **PANTO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., panalgie*.
PANTO- „tot, întreg, total, general". ◇ gr. *pas, pantos* „tot, întreg" > fr. *panto-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *panto-*. □ **~ clastie** (v. -clastie), s.f., stare psihică obsesivă de a distruge totul; **~ fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu substanțe vegetale și animale; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., însușirea de a fi pantofag; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., panfobie*; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre ciuperci) care poate crește pe orice gazdă; **~ graf** (v. -graf), s.n. **1.** Instrument cu care se reproduce mecanic un desen sau o gravură la aceeași mărime sau la altă scară. **2.** Dispozitiv pentru măsurarea conturului secțiunii transversale a unei excavații, a unei galerii, a unui tunel etc.; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument topografic pentru măsurarea unghiurilor și a înclinării terenului pe o anumită porțiune; **~ nomie** (v. -nomie), s.f., concept desemnînd prezența artisticului în toate acțiunile și manifestările sociale ale omului; **~ pode** (v. -pod), s.n. pl., clasă de artropode, exclusiv marine, cu corp mic și cu 8—12 perechi de picioare foarte lungi; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere generală a viscerelor, datorită unei slăbiri bruște; **~ stat** (v. -stat), s.n., aparat medical care transformă curentul de la rețea în curenți galvanici, faradici etc., utilizabili în scopuri terapeutice; **~ termie** (v. -termie), s.f., variație a temperaturii corporale care apare fără o cauză evidentă.
PAPI- „smoc de păr, egretă". ◇ L *pappus* „puf, smoc de păr" > fr. *pappi-*, engl. *id.* > rom. *papi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre fructe) prevăzut cu un smoc de peri sau cu scuame; **~ form** (v. -form), adj., în formă de egretă.
PAPIL-, v. **PAPILO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a papilei ampulei Vater.
PAPILI- „papilă, proeminentă". ◇ L *papilla* „sîn, gurgui" > fr. *papilli-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *papili-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu papile; **~ form** (v. -form), adj., în formă de papilă.
PAPILO- „papilă". ◇ L *papilla* „sîn, sfîrc" > fr. *papillo-*, engl. *id.* > rom. *papilo-*. □ **~ sfincterectomie** (v. sfincter/o-, v. -ectomie), s.f., procedeu de sfincterectomie prin exteriorizarea papilei pe o sondă medicală și secționarea ei pe acest suport; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie transduodenală a ampulei lui Vater, pentru extragerea unui calcul blocat.
PAPIRO- „papirus, pergament, hîrtie". ◇ gr. *papyros* „papirus" > fr. *papyro-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *papiro-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., cromatografie pe hîrtie; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., cromatogramă de repartiție pe hîrtie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul papirusurilor egiptene și grecești; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., fotolitografie în care desenul este copiat pe un film de gelatină sensibilă, pe un suport de hîrtie.
PAPULI- „papulă, spuzeală". ◇ L *papula* „bășică, pustulă" > fr. *papuli-*, engl. *id.* > rom. *papuli-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care are papule.
-PAR (-PARĂ) „care naște, care produce". ◇ L *pario, parere* „a naște, a zămisli" > fr. *-pare*, germ. *-par* > rom. *-par* și *-pară*.
PARALELO- „paralel, echidistant". ◇ gr. *parallelos* „paralel" > fr. *parallélo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *paralelo-*. □ **~ drom** (v. -drom), adj. (despre frunze) care prezintă nervuri paralele; **~ gram** (v. -gram), s.n., patrulater cu laturile opuse egale și paralele; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument medical pentru situarea și trasarea ecuatorului unuia sau a mai multor dinți la o anumită înclinare a modelului de lucru; **~ tip** (v. -tip), s.n., exemplar botanic din colecția originală a autorului taxonului, care însă nu este holotipul, nici izotipul, nici sintipul; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre organe vegetale) cu mișcări de orientare paralele cu direcția excitantului.
PARALIPO- „acțiune greșită". ◇ gr. *paraleipo* „a omite, a uita" > fr. *paralipo-*, germ. *id.* > rom. *paralipo-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de a nu comite acțiuni greșite.
PARAZIT-, v. **PARAZITO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., prezență a unor paraziți în sînge.
PARAZITO- „paraziți". ◇ gr. *parasitos* „comesean, conviv" > fr. *parasito-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *parazito-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de paraziți; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază biologia și metodele de combatere a paraziților animali sau vegetali; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre substanțe) care are afinitate pentru microbi, fixîndu-se pe aceștia și distrugîndu-i.
-PARĂ, v. **-PAR**.
PAREMIO- „maximă, proverb". ◇ gr. *paroimia* „parabolă, proverb" > fr. *parémio-*, germ. *parömio-* > rom. *paremio-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a proverbelor; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul proverbelor.
-PAREUNIE „act sexual". ◇ gr. *pareune* „acuplare sexuală" > fr. *-pareunie*, germ. *id.*, it. *-pareunia* > rom. *-pareunie*.
-PAREZĂ „paralizie". ◇ gr. *paresis* „slăbire" > fr. *-parèse*, germ. *id.* > rom. *-pareză*.
PARIETO- „perete, parietal". ◇ L *paries, etis* „zid, perete" > fr. *pariéto-*, engl. *id.* > rom. *parieto-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a venelor peretelui abdominal după injectarea acestuia cu un lichid radioopac.

PARTENO- „fecioară, lipsa fecundației, asexuat". ◇ gr. *parthenos* „fecioară" > fr. *parthéno-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *parteno-* > rom. *parteno-*. □ **~cariogamie** (v. cario-, v. -gamie), s.f., proces de fuziune a doi nuclei haploizi femeli; **~carp** (v. -carp), s.n., fruct fără semințe, format prin partenocarpie; **~carpie** (v. -carpie), s.f., fenomen de dezvoltare a ovarului fără fecundație și de transformare a lui în fruct lipsit de semințe; **~filie** (v. -filie$_1$), s.f., atracție homosexuală a femeilor adulte față de adolescente; **~gamie** (v. -gamie), s.f., autofecundare prin fuzionarea unor gameți femeli, în urma căreia embrionul se dezvoltă fără participarea nucleului mascul; *sin.* partenomixie; **~genetic** (v. -genetic), adj., rezultat prin partenogeneză; **~geneză** (v. -geneză), s.f., dezvoltare a unui organism dintr-un ovul sau dintr-o oosferă nefecundată; *sin.* geneageneză, agamogonie; **~mixie** (v. -mixie$_1$), s.f., partenogamie*; **~sperme** (v. -sperm), s.f.pl., plante ale căror semințe se formează din ovule nefecundate; **~spor** (v. -spor), s.m., spor rezultat din diviziunea unui gamet nefecundat.

PARTO- „naștere". ◇ L *partus* „naștere" > fr. *parto-* > rom. *parto-*. □ **~gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică a frecvenței și intensității contracțiilor uterine, pentru urmărirea sistematică a evoluției nașterii.

PARVI- „mic, redus". ◇ L *parvus* „mic, redus" > fr. *parvi-*, engl. *id.* > rom. *parvi-*. □ **~flor** (v. -flor), adj., cu un număr redus de flori.

PASERI- „păsărele". ◇ L *passer, eris* „vrabie" > fr. *passéri-*, engl. *id.* > rom. *paseri-*. □ **~forme** (v. -form), s.f.pl., ordin de păsări insectivore sau granivore, în general de talie mică și mijlocie, ai căror pui ies din ou golași și orbi.

PASI-$_1$ „universal". ◇ gr. *pasi* „pentru toți" > fr. *pasi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pasi-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s.f., sistem de scriere universală.

PASI-$_2$ „dimensiune". ◇ L *passus* „pas" > fr. *passi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pasi-*. □ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea dimensiunilor cavităților pieselor.

-PAT „care suferă, suferind". ◇ gr. *pathos* „care emoționează, care suferă" > fr. *-pathe*, germ. *-path* > rom. *-pat*.

PAT-, v. **PATO-**. □ **~ergie** (v. -ergie), s.f., reacție modificată a organismului, cu caracter antigenic, înnăscut sau dobîndit.

PATEL-, v. **PATELO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație parțială sau totală a rotulei.

PATELI-, „patelă, rotulă". ◇ L *patella* „disc mic, rotulă" > fr. *patelli-*, engl. *id.* > rom. *pateli-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de patelă sau de rotulă.

PATELO- „rotulă". ◇ L *patella* „disc mic" > fr. *patello-*, engl. *id.* > rom. *patelo-*. □ **~pexie** (v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de fixare a rotulei de fața anterioară a condililor femurali; **~plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a rotulei fracturate sau deformate.

PATERI- „cupă, pocal, potir". ◇ L *patera* „cupă evazată" > engl. *pateri-*>rom. *pateri-*.□ **~form** (v. -form), adj. (despre apoteciu) în formă de cupă.

-PATIE „afecțiune, boală, suferință". ◇ gr. *pathos* „emoție, suferință" > fr. *-pathie*, germ. *id.*, engl. *-pathy*, it. *-patia* > rom. *-patie*.

PATO- „boală, suferință". ◇ gr. *pathos* „pasiune, emoție" > fr. *patho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *pato-* > rom. *pato-*. □ **~biont** (v. -biont), s.n., organism heterofit care produce boli la plante și care se hrănește cu substanțe organice gata sintetizate; *sin.* patotrof. **~cenoză** (v. -cenoză$_1$), s.f., totalitatea factorilor patogeni dintr-un biotop, priviți ca un sistem; **~cliză**(v. -cliză$_3$), s.f., predispoziție de ordin morfologic sau funcțional pentru localizarea unui proces patologic cu predilecție pentru anumite organisme; **~fit** (v. -fit), adj., s.n. (agent patogen) care provoacă îmbolnăvirea plantelor; **~fiziologie** (v. fizio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază disfuncțiile organismului; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de boli; **~foreză** (v. -foreză), s.f., proces de transmitere a bolilor; **~gen** (v. -gen$_1$), adj. **1.** (Despre microbi) Capabil să producă infecții. **2.** Care se referă la o boală; **~genetic** (v. -genetic), adj., care se referă la patogenie; **~geneză** (v. -geneză), s.f., patogenie*; **~genezie** (v. -genezie), s.f., ansamblu de simptome pe care le determină un anumit remediu la un om sănătos; **~genic** (v. -genic), adj., care provoacă o boală; **~genie** (v. -genie$_1$), s.f., disciplină care studiază mecanismul de apariție și dezvoltare a unei boli; *sin.* patogeneză; **~gnomie** (v. -gnomie), s.f., ansamblul semnelor caracteristice unei boli; **~gonie** (v. -gonie), s.f., știință care studiază cauzele bolilor; **~grafie** (v. -grafie), s.f., studierea biografiei unor personalități cu scopul evidențierii unor trăsături psihopatologice ale acestora; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Ramură a medicinii care studiază natura și simptomele bolilor. **2.** Ansamblu de modificări morbide care apar în țesuturile corpului în cursul unei anumite boli; **~mimie** (v. -mimie), s.f., stare morbidă caracterizată prin nevoia de simulare a unei boli, uneori chiar prin automutilare; **~morfogen** (v. morfo-, v. -gen$_1$), adj. (despre vegetale) care produce modificări morfologice din cauza unui agent patogen; **~morfologie** (v. morfo-, v. -logie$_1$), s.f., anatomie patologică; **~plastie** (v. -plastie), s.f., dinamică a particularităților prin care se manifestă o anumită boală la o anumită persoană; **~poieză** (v. -poieză), s.f., etiologie a bolilor; **~psihologie** (v. psiho-, v. -logie$_1$), s.f., psihologie patologică; **~tip** (v. -tip), s.n., totalitatea caracterelor patologice asemănătoare la membrii unui grup de indivizi; **~trof** (v. -trof), adj., patobiont*.

PATR-, v. **PATRO-**. □ **~onim** (v. -onim), s.n., nume de familie; **~onomic** (v. -onimic), adj. s.n. (nume) format de la numele tatălui cu ajutorul unui sufix special.

PATRO- „patern, masculin". ◇ gr. *pater, patros* „tată, părinte" > fr. *patro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *patro-*. □ **~clin** (v. -clin), adj. (despre hibrizi) care manifestă caractere ereditare paterne; **~clinie** (v. -clinie), s.f., ereditate numai a caracterelor paterne; *sin.* ereditate paternă; **~geneză** (v. -geneză), s.f., partenogeneză masculină în urma căreia rezultă un individ haploid avînd numai cromozomi paterni; **~morf** (v. -morf), adj. (despre generații) cu înfățișare paternă.

PAUCI- „în număr mic, redus, puțin". ◇ L *paucus* „puțin" > fr. *pauci-*, engl. *id.* > rom. *pauci-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj. (despre plante) cu flori sau inflorescențe puține.
PAULO- „repaus". ◇ gr. *paula* „încetare, repaus" > fr. *paulo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *paulo-*. □ **~ spor** (v. -spor), s.m., spor asexuat de repaus sau de rezistență, avînd membrană groasă.
PAURO- „mic, redus". ◇ gr. *pauros* „mic, scurt" > fr. *pauro-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *pauro-*. □ **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., clasă de miriapode oarbe cu corpul format din segmente, pe care se află un număr mic de apendice locomotorii.
-PAUZĂ „diminuare, reducere". ◇ gr. *pausis* „încetare" > fr. *-pause*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-pauză*.
PECHI- „cot, antebraț". ◇ gr. *pekhis* „cot, antebraț" > fr. *péchy-*, engl. *id.*, it. *pechi-* > rom. *pechi-*. □ **~ agră** (v. -agră), s.f., formă de gută cu afectarea articulației cotului.
PECO- „lînă". ◇ gr. *pekos* „lînă" > fr. *péco-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *peco-*. □ **~ pteris** (v. -pteris), s.m., ferigă fosilă arborescentă din flora carboniferă și permiană, avînd ramuri cu frunze mari, compuse și lobate.
-PECTĂ „îngheț, înghețare". ◇ gr. *pektos* „înghețat, coagulat" > fr. *-pecte* > rom. *-pectă*.
PECTINI- „pieptene". ◇ L *pecten, inis* „pieptene" > fr. *pectini-*, engl. *id.* > rom. *pectini-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre organe vegetale) dispus ca dinții unui pieptene.
PECTO- „coloid, coloidal". ◇ gr. *pektos* „coagulat, înghețat" > fr. *pecto-*, engl. *id.*, germ. *pekto-* > rom. *pecto-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., metodă de studiere a soluțiilor coloidale pe baza examinării depunerilor produse pe o lamelă de sticlă, în urma evaporării acestor soluții.
PED-, v. **PEDO-$_1$**. □ **~ agogie** (v. -agogie), s.f., știință care studiază metodele de educație și de instruire a tineretului; **~ erastie** (v. -erastie), s.f., perversiune sexuală constînd în atracție homosexuală pentru băieți; **~ iatrie** (v. -iatrie), s.f., disciplină medicală care studiază bolile copilului; *sin.* medicină infantilă; **~ iatru** (v. -iatru), adj., s.m. și f. (medic) specialist în pediatrie.
-PED$_1$ „care instruiește, care corectează". ◇ gr. *pais, paidos* „copil" > fr. *-pède*, germ. *-päd* > rom. *-ped*.
-PED$_2$ „suport, peduncul". ◇ L *pes, pedis* „picior" > fr. *-pède*, germ. *-ped*, engl. *id.* > rom. *-ped*.
-PEDEZĂ „migrare, izbucnire". ◇ gr. *pedesis* „săritură, trecere" > fr. *-pédèse*, germ. *id.* > rom. *-pedeză*.
PEDI- „picior". ◇ L *pes, pedis* „picior" > fr. *pédi-*, engl. *id.* > rom. *pedi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de picior; **~ man** (v. -man$_2$), adj., s.m. și f. (animal) cu picioare în formă de mîini, avînd degetul mare opus celorlalte.
-PEDIE „educație, instrucție". ◇ gr. *paideia* „creștere, instrucție" > fr. *-pédie*, germ. *-pädie*, it. *-pedia*, engl. *-pedy* > rom. *-pedie*.
PEDIO-$_1$ „copil". ◇ gr. *paidion* „copil mic" > fr. *pédio-* > rom. *pedio-*. □ **~ geneză** (v. -geneză), s.f., reproducere prin ouă nefecundate, care se dezvoltă partenogenetic în corpul larvei; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., determinare a înălțimii și a greutății copiilor mici; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea lungimii nou-născuților.
PEDIO-$_2$ „podiș". ◇ gr. *pedion* „podiș" > fr. *pédio-*, engl. *id.* > rom. *pedio-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc pe podișuri.
PEDO-$_1$ „tînăr, copil; creștere, educație". ◇ gr. *pais, paidos* „copil" > fr. *pédo-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *pädo-* > rom. *pedo-*. □ **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., atracție sexuală pentru copii, care se manifestă mai ales la bătrîni; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** Amfimixie prin copulare gameților haploizi și formarea zigotului. **2.** Fuzionare a celulei adulte cu una tînără, la zaharomicete; **~ geneză** (v. -geneză), s.f. **1.** Precocitate a înfloririi unor plante lemnoase în stadiul juvenil. **2.** Înmulțire sexuată în stare larvară; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Știință despre copil. **2.** Curent în pedagogie care a absolutizat factorul biopsihic în educația copilului **3.** Studiu al caracterelor somatice determinate d factorii biologici, ereditari etc.; **~ morfoză** (v -morfoză), s.f., fenomen al stabilizării unor structuri primitive sau larvare în stadiul de animal adult; **~ nosologie** (v. noso-, v. -logie$_1$), s.f., studiu al bolilor caracteristice copilăriei; **~ psihiatrie** (v. psih/o-, v. -iatrie), s.f., disciplină care studiază bolile psihice ale copilului; **~ tehnie** (v. -tehnie), s.f., ansamblu de tehnici de educare și de reeducare a copiilor; *sin.* tehnologia creșterii copilului.
PEDO-$_2$ „teren, ogor; edafon, edafic". ◇ gr. *pedon* „sol, teren" > fr. *pédo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *pedo-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază biologia organismelor din sol în condiții naturale sau modificate de om; **~ bionte** (v. -biont), s.n.pl., animale care trăiesc în pămînt; **~ cor** (v. -cor), adj. (despre agenți patogeni) care se găsește în rizosfera plantelor, pătrunzînd apoi prin rădăcini și îmbolnăvindu-le; **~ genetic** (v. -genetic), adj., relativ la formarea solului; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare și de evoluție a solurilor; **~ genic** (v. -genic), adj., care este produs de factori edafici; **~ lite** (v. -lit$_1$), s.n.pl., minerale formate în procesul pedogenetic; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință care studiază solurile; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., strat solidificat de la suprafața solului care servește ca izvor de hrană pentru plante.
PEDO-$_3$ „picior, pas". ◇ L *pes, pedis* „picior" > fr. *pédo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pedo-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., pedometru înregistrator; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument care înregistrează, în număr de pași, distanța parcursă de cineva pe jos.
PEDUNCULO- „peduncul cerebral". ◇ L *pedunculus* „piciorus" > engl. *peduncolo-*, fr. *pédonculo-* > rom. *pedunculo-*. □ **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a pedunculului cerebral.
-PEE „formare, creare". ◇ gr. *poieo, ein* „a face, a crea" > fr. *-pée*, it. *-pea* > rom. *-pee*.
-PEG „izvor, apă curgătoare". ◇ gr. *pege* „izvor, fîntînă" > germ. *-pege* > rom. *-peg*.
-PEGIE „fixare, statornicie". ◇ gr. *pegnyein* „a fixa" > fr. *-pégie* > rom. *-pegie*.

PEGO- „izvor, fîntînă". ◇ gr. *pege* „izvor" > fr. *pégo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pego-*. □ **~logie** (v. -logie₁), s.f., studiul izvoarelor.
-PEL „mîl, nămol". ◇ gr. *pelos* „noroi, nămol" > fr. *-pèle* și *-pel*, germ. *-pel* > rom. *-pel*.
-PELAGIC „marin, abisal, bentonic". ◇ gr. *pelagikos* „marin" > fr. *-pélagique*, engl. *-pelagic* > rom. *-pelagic*.
PELAGO- „mare, marin". ◇ gr. *pelagos* „mare" > fr. *pélago-*, engl. *id.* > rom. *pelago-*. □ **~fili** (v. -fil₁), adj., s.m.pl. (pești) care depun icrele în largul mării; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care trăiesc pe suprafața apelor marine; **~scop** (v. -scop), s.n., instrument pentru examinarea fundului apelor marine.
PELECI- „lamă de topor". ◇ gr. *pelekys* „topor" > fr. *pélécy-*, engl. *id.* > rom. *peleci-*. □ **~pode** (v. -pod), s.n.pl., clasă de moluște acvatice acefale bivalve, cu branhii lamelare, fiind înzestrate cu un picior în formă de topor.
PELECO- „lamă de topor". ◇ gr. *pelekys* „topor" > fr. *péléco-* > rom. *peleco-*. □ **~id** (v. -id), adj. (despre moluște) în formă de lamă de topor.
-PELIC „argilos, nămolos". ◇ gr. *pelos* „argilă, mîl" > fr. *-pélique*, engl. *-pelic* > rom. *-pelic*.
PELICO- „micul bazin, bazinet". ◇ gr. *pelyx, ykos* „albie, cadă" > fr. *pélyco-*, engl. *id.*, germ. *pelyko-* > rom. *pelico-*. □ **~gen** (v. -gen₁), adj., care se raportează la micul bazin; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examinare vizuală directă a cavității micului bazin.
PELMATO- „talpa piciorului, peduncul". ◇ gr. *pelma, atos* „urma piciorului" > engl. *pelmato-*, it. *id.* > rom. *pelmato-*. □ **~gramă** (v. -gramă), s.f., amprentă plantară înregistrată pe sol; **~zoare** (v. -zoar), s.n.pl., subîncrengătură de echinoderme marine, fixate pe fundul apei, în tot timpul vieții sau numai temporar, cu ajutorul unui peduncul articulat.
PELO- „mîl, argilă". ◇ gr. *pelos* „noroi, nămol" > fr. *pélo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *pelo-*. □ **~biont** (v. -biont), adj., s.n. (organism) care trăiește pe un sol sau pe un substrat mîlos; **~fag** (v. -fag), adj. (despre microorganisme) care se hrănește cu mîl; **~fil** (v. -fil₁) (despre plante) care crește în mîl; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc pe terenuri argiloase; **~gen** (v. -gen₁), adj., care se formează în mîl; **~ide** (v. -id), s.n.pl., nămoluri terapeutice; **~morfoză** (v. -morfoză), s.f., mulaj intern de cochilii, aparținînd aceleiași specii, care a suferit, de-a lungul timpului, deformații plastice; **~psamogen** (v. psamo-, v. -gen₁), adj., care crește pe nisipuri argiloase; **~terapie** (v. -terapie), s.f., tratament cu nămoluri naturale; *sin.* fangoterapie, pleoidoterapie; **~trof** (v. -trof), adj. (despre ape sărace în substanțe organice) care s-a îmbogățit în argilă, putînd împiedica dezvoltarea organismelor.
PELTI- „scut, peltat, radial". ◇ L *pelta* „scut ușor" > fr. *pelti-*, engl. *id.* > rom. *pelti-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de scuteleț; **~nerv** (v.-nerv), adj. (despre frunze) cu nervuri peltate.
PELTO- „scut". ◇ gr. *pelte* „scut, pavăză" > fr. *pelto-*, engl. *id.* > rom. *pelto-*. □ **~ceras** (v. -ceras), s.m., amonit din jurasic, cu cochilie evolută și larg ombilicată, cu coaste bifurcate în regiunea ventrală; **~for** (v. -for), adj. (despre licheni) care poartă apoteciu în formă de scut; **~id** (v. -id), adj., în formă de scut.
PELV-, v. **PELVI-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a organelor conținute în cavitatea pelviană.
PELVI- „bazin, pelvis, pelvian". ◇ L *pelvis* „lighean, căldare" > fr. *pelvi-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *pelvi-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de bazin; **~grafie** (v.-grafie), s.f., metodă radiologică de evidențiere a organelor pelviene prin utilizarea unei substanțe de contrast; **~logie** (v. -logie₁), s.f., studiu obstetrical al bazinului normal sau patologic; **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., metodă obstetricală de măsurare a diametrelor bazinului; **~metru** (v. -metru₁), s.n., instrument medical utilizat în pelvimetrie; **~tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală practicată pe oasele și articulațiile bazinului.
PEMFIGO- „bășică, pemfigus". ◇ gr. *pemphix, igos* „veziculă, bulă" > fr. *pemphigo-*, engl. *id.* > rom. *pemfigo-*. □ **~id** (v. -id), s.n., erupție buloasă, asemănătoare cu pemfigusul.
PENATI- „crestat, penat". ◇ L *pennatus* „cu pene" > fr. *pennati-*, engl. *id.* > rom. *penati-*. □ **~fid** (v. -fid), adj. (despre frunze) la care diviziunile ating jumătate din lățimea limbului.
PENETRO- „pătrundere, penetrație". ◇ L *penetro, are* „a pătrunde" > fr. *pénétro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *penetro-*. □ **~logie** (v. -logie₁), s.f., studiul energiei radiante; **~metru** (v. -metru₁), s.n., aparat pentru determinarea gradului de penetrație a unui pămînt, a umorilor, a bitumurilor etc.
PENI- „pană, penat". ◇ L *penna* „pană" > fr. *penni-*, engl. *id.* > rom. *peni-*. □ **~form** (v. -form), adj. (despre limb) în formă de pană; **~nerv** (v. -nerv), adj., cu nervuri penate.
PENICILI- „pămătuf, pensulă". ◇ L *penicillus* „smoc de păr, pensulă" > fr. *pénicilli-*, engl. *id.* > rom *penicili*. □ **~form** (v. -form), adj. (despre stigmat) în formă de pensulă.
-PENIE „lipsă, reducere, diminuare". ◇ gr. *penia* „lipsă" > fr. *-pénie*, germ. *id.*, it. *-penia* > rom. *-penie*.
PENO- „pedeapsă, penalitate". ◇ gr. *poine* și L *poena* „pedeapsă, pedepsire" > fr. *péno-*, engl. *id.*, germ. *pöno-* > rom. *peno-*. □ **~logie** (v. -logie₁), s.f., parte a sociologiei și a etnologiei care studiază penalitatea și pedepsele.
PENT- v. **PENTA-**. □ **~acant** (v. -acant), adj. care are cinci spini; **~adelf** (v. -adelf), adj. (despre flori) care prezintă cinci carpele libere sau cinci pistile; **~andru** (v. -andru), adj. (despre androceu) care are cinci stamine; **~arh** (v. -arh), adj. (despre un ciclu central) format din cinci fascicule lemnoase și cinci liberiene; **~arhie** (v. -arhie₁), s.f., guvernămînt al unui grup de cinci inși; **~odă** (v. -odă), s.f., tub electronic cu cinci electrozi.
PENTA- „de cinci ori". ◇ gr. *pente* „cinci" > fr. *penta-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *penta-*. □ **~carp** (v. -carp), adj., cu cinci fructe; **~centru** (v. -centru), adj., cu cinci pinteni; **~ciclic** (v. -ciclic),

adj. (despre elemente florale) dispus pe cinci cicluri; **~coc** (v. -coc), adj., care are cinci semințe sau fructe; **~dactil** (v. -dactil), adj., s.n. (animal) care are cinci degete; **~decagon** (v. deca-, v. -gon$_2$), s.n., poligon plan cu 15 laturi; **~edru** (v. -edru), s.n., poliedru cu cinci fețe; **~fil** (v. -fil$_2$). adj. cu cinci frunze; **~filetic** (v. -filetic), adj. (despre hibrizi) care provine din cinci linii parentale; **~gin** (v. -gin), adj., care are cinci pistile; *sin.* pentaginic; **~gon** (v. -gon$_2$), s.n., poligon cu cinci laturi; **~lof** (v. -lof), adj. (despre dinți) cu cinci creste; **~logie** (v. -logie$_2$). s.f., asociere simultană a cinci simptome; **~mer** (v. -mer), adj. **1.** Format din cinci părți sau elemente. **2.** (Despre insecte) Cu tarsul divizat în cinci părți; **~merie** (v. -merie). s.f., însușirea de a fi pentamer; **~metru** (v. -metru$_1$), s.m., vers format din cinci picioare; **~petal** (v. -petal), adj. (despre corolă) care are cinci petale; **~pter** (v. -pter), adj. (despre fructe) cu cinci aripioare; **~sperm** (v. -sperm). adj., cu cinci semințe; **~stih** (v. -stih), adj. (despre organe vegetale) dispus pe cinci șiruri longitudinale; **~stil** (v. -stil). adj., s.n. **1.** S.n. Templu antic cu cinci coloane. **2.** Adj. (Despre o floare) Care are cinci stile; **~tonie** (v. -tonie), s.f., sistem muzical provenit din oligocordie, care cuprinde doar cinci sunete în cadrul octavei și care se organizează în jurul unei terțe mari sau mici; **~valent** (v. -valent). adj., care are valența cinci.

-PEPSIE „digestie". ◇ gr. *pepsis* „coacere, digestie" > fr. *-pepsie*, germ. *id.*, engl. *-pepsy* > rom. *-pepsie*.

PEPTO- „suc gastric, peptonă". ◇ gr. *peptos* „copt, digerat" > fr. *pepto-*, engl. *id.* > rom. *pepto-*. □ **~gen** (v. -gen$_1$), adj., s.n. (substanță) care favorizează și care mărește secreția sucului gastric; **~liză** (v. -liză). s.f., proces de hidrolizare a peptonei.

PERCI- „biban". ◇ L *perca* „biban" > fr. *perci-*, engl. *id.* > rom. *perci-*. □ **~forme** (v. -form). s.n.pl., ordin de pești teleosteeni osoși, cu corpul acoperit cu solzi cicloizi sau ctenoizi, având ca tip bibanul; *sin.* percoide.

PERCO- „biban". ◇ gr. *perke* „biban" > fr. *perco-*, engl. *id.* > rom. *perco-*. □ **~ide** (v. -id), s.n.pl., perciforme *.

PERICARDIO- „pericard". ◇ gr. *perikardion* „în jurul inimii" > fr. *péricardio-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *perikardio-* > rom. *pericardio-*. □ **~liză** (v. -liză), s.f., tratament al pericarditei adezive prin distrugerea chirurgicală a aderențelor dintre foița parietală și cea viscerală a pericardului; **~rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a pericardului.

PERINEO- „perineu, perineal". ◇ gr. *perineos* „perineu" > fr. *périnéo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *perineo-*. □ **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie perineală; **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a regiunii perineale după crearea unui contrast artificial cu aer sau gaz; **~plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de autoplastie perineală; **~rafie** (v. -rafie), s.f., operație chirurgicală de refacere a rupturilor de perineu; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a perineului.

PERIODO- „perioadă, periodic". ◇ gr. *periodos* „ciclu, perioadă" > fr. *périodo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *periodo-*. □ **~gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică prin care se scot în evidență componentele periodice ale unui proces.

PERIOSTEO- „periost". ◇ gr. *periosteos* „în jurul osului" > fr. *périosteo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *periosteo-*. □ **~geneză** (v. -geneză), s.f., formare sub periost a unui strat osteoid mai friabil decît osul adevărat; **~rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a periostului; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a periostului.

PERISO- „impar, superfluu". ◇ gr. *perissos* „impar, în plus" > fr. *périsso-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *periso-*. □ **~dactile** (v. -dactil), s.n.pl., ordin de mamifere copitate, erbivore, nerumegătoare, cu un număr impar de degete; *sin.* imparicopitate; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Procedeu retoric de insistare prin repetiție. **2.** Greșeală de limbă datorită ignoranței sau neglijenței în exprimare.

PERITONEO- „peritoneu, peritoneal". ◇ gr. *peritonaion* „întins împrejur" > fr. *péritonéo-*, engl. *id.*, germ. *peritonäo-* > rom. *peritoneo-*. □ **~centeză** (v. -centeză), s.f., paracenteză a cavității peritoneale; **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a cavității peritoneale; **~patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a peritoneului; **~pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a peritoneului; **~plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de acoperire a unei suprafețe cu peritoneu; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru examinarea viscerelor abdominale; **~scopie** (v. -scopie), s.f., explorare a cavității peritoneale cu ajutorul unui peritoneoscop; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a peritoneului.

PERO- „anomalie, diformitate". ◇ gr. *peros* „schilodit, mutilat" > fr. *péro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pero-*. □ **~cefal** (v. -cefal), s.m., făt teratologic cu cap diform; **~dactil** (v. -dactil), adj., care prezintă perodactilie; **~dactilie** (v. -dactilie), s.f., dezvoltare defectuoasă a degetelor de la mîini sau de la picioare; **~melie** (v. -melie), s.f., anomalie congenitală care constă în păstrarea, în locul unui membru, numai a unui simplu rudiment atașat direct de centură; **~pod** (v. -pod), adj., cu picioare unite.

PERONO- „cui, piron". ◇ gr. *perone* „gleznă, cui de lemn" > fr. *pérono-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *perono-*. □ **~spore** (v. -spor), s.f.pl., grup de ciuperci sifonomicete, parazite pe plantele fanerogame.

PERSONO- „persoană, personalitate". ◇ L *persona* „caracter, persoană" > engl. *persono-* > rom. *persono-*. □ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază personalitatea umană; **~trop** (v. -trop), adj. (despre tratament) îndreptat spre ceea ce este particular în terenul constituțional al bolnavului.

PERSPECTO- „perspectivă". ◇ L *perspectus* „cercetat, examinat" > fr. *perspecto-*, engl. *id.*, germ. *perspekto-* > rom. *perspecto-*. □ **~graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru redresarea fotogramelor aeriene înregistrate pe clișee înclinate față de planul orizontal.

PERTO- „care devastează, care atacă". ◇ gr. *pertho* „a distruge, a devasta" > fr. *pertho-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *perto-*. □ **~fite** (v. -fit), s.f.pl., ciuperci parazite care mai întîi atacă țesuturile plantei-gazdă și numai după aceea le utilizează drept hrană.

PESTI- „ciumă, pestă". ◇ L *pestis* „ciumă, molimă" > fr. *pesti-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *pesti-*. □ **~cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanță) care combate dăunătorii culturilor; **~fer** (v. -fer), adj., care transmite ciuma; **~fug** (v. -fug), adj., care alungă pesta.

-PET „atras, mișcat spre ceva". ◇ L *peto, ere* „a tinde spre, a se îndrepta către" > fr. *-pète*, it. *-peto* > rom. *-pet*.

-PETAL „petală". ◇ gr. *petalon* „foaie de metal" > fr. *-pétale*, germ. *-petal* > rom. *-petal*.

PETALI- „petală". ◇ L tz. *petalum* „lamă de metal" > fr. *pétali-*, engl. *id.* > rom. *petali-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu petale; **~form** (v. -form), adj., în formă de petală.

-PETALIE „înveliș floral, petale". ◇ gr. *petalon* „foaie de metal" > fr. *-pétalie*, germ. *id.*, engl. *-petaly* > rom. *-petalie*.

PETALO- „petală". ◇ gr. *petalon* „foaie de metal" > fr. *pétalo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *petalo-*. □ **~id** (v. -id), adj., cu aspect de petală; **~manie** (v. -manie), s.f., fenomen de multiplicare teratologică a numărului de petale.

PETRI- „piatră, pietros". ◇ L *petra* „piatră, rocă" > fr. *pétri-*, engl. *id.* > rom. *petri-*. □ **~col** (v. -col₁), adj. (despre plantă) care crește pe pietre.

PETRO- „piatră, rocă, stîncă". ◇ gr. *petra* „rocă, stîncă" > fr. *pétro-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *petro-*. □ **~bionte** (v. -biont), adj., s.n.pl. (animale) care trăiesc în crăpăturile rocilor; **~duroscop** (v. duro-, v. -scop), s.n., instrument pentru măsurarea durității rocilor; **~fil** (v. -fil₁), adj. (despre plante) care preferă locurile pietroase; **~fite** (v. -fit), adj., s.f.pl. (plante) care cresc pe locuri pietroase; **~fitie** (v. -fitie), s.f., formațiune vegetală dezvoltată pe un substrat stîncos; **~genetic** (v. -genetic), adj., referitor la petrogeneză; **~geneză** (v. -geneză), s.f., disciplină care se ocupă cu stabilirea provenienței rocilor; **~glifă** (v. -glifă), s.f. **1.** Desen incizat pe o rocă. **2.** Rocă șlefuită grosolan pe cale naturală sau sculptată manual rudimentar; **~graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în petrografie; **~grafie** (v. -grafie), s.f., studiul descriptiv al rocilor; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină geologică care se ocupă cu studiul complex al rocilor din punct de vedere genetic, chimic, mineralogic și al răspîndirii lor geografice.

-PEXIE „fixare, unire, atașare". ◇ gr. *pexis* „fixare" > fr. *-pexie*, germ. *id.*, engl. *-pexy* > rom. *-pexie*.

PI-, v. **PIO-**. □ **~artroză** (v. -artroză), s.f., inflamație purulentă a unei articulații; **~emie** (v. -emie), s.f., infecție generală provocată de pătrunderea în sînge a germenilor patogeni sau a unor fragmente septice; *sin.* pioemie; **~oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., colecție de puroi în ochi; **~urie** (v. -urie), s.f., prezență a puroiului în urină.

PICI- „ciocănitoare". ◇ L *picus* „ciocănitoare" > fr. *pici-*, engl. *id.* > rom. *pici-*. □ **~forme** (v. -form), s.f.pl., ordin de păsări sedentare și insectivore, cuprinzînd ciocănitoarea, ghionoaia etc.

-PICNĂ „densitate". ◇ gr. *pyknos* „dens, compact" > germ. *-pykne* > rom. *-picnă*.

PICNO- „densitate, frecvență; dens, larg". ◇ gr. *pyknos* „gros, dens" > fr. *pycno-* și *pykno-*, germ. *pykno-*, engl. *pycno-*, it. *picno-* > rom. *picno-*. □ **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe dese; **~clad** (v. -clad), adj., cu ramuri dese și groase; **~fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze dense; **~fori** (v. -for), s.m.pl., filamente fertile care căptușesc peretele intern al picnidiei și poartă picnosporii; **~leptic** (v. -leptic), adj., referitor la picnolepsie; **~lepsie** (v. -lepsie), s.f., formă de epilepsie întîlnită la copii, manifestată prin pierderi bruște, scurte și frecvente ale conștiinței; **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., tehnică de măsurare a densităților; **~metru** (v. -metru₁), s.n., instrument pentru determinarea densității lichidelor sau solidelor; **~morf** (v. -morf), adj. (despre un tip constituțional) cu trunchiul gros și cu membrele subțiri; **~spori** (v. -spor), s.m.pl., tip de spori ai ciupercilor, formați în picnidii; **~stil** (v. -stil), s.n., sistem de intercolonament la care intervalul care separă coloanele are o dată și jumătate din diametrul coloanei; **~stromă** (v. -stromă), s.f., structură vegetativă formată din filamente miceliene, în care sînt cufundate picnidiile.

-PICNOZĂ „strîngere, condensare". ◇ gr. *pyknosis* „comprimare" > fr. *-pycnose*, engl. *id.*, germ. *-pyknose* > rom. *-picnoză*.

PICRO- „amar, amărui". ◇ gr. *pikros* „amar" > fr. *picro-*, engl. *id.*, germ. *pikro-* > rom. *picro-*. □ **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe amare.

PICTO- „imagine, desen". ◇ L *pictus* „pictat" > fr. *picto-*, engl. *id.*, germ. *pikto-* > rom. *picto-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s.f., sistem primitiv de scriere care constă în exprimarea ideilor prin desene figurative cu valoare reală sau simbolică; **~gramă** (v. -gramă), s.f., element, semn folosit în pictografie.

PIEL-, v. **PIELO-**. □ **~ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatație a bazinetului; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție a unei porțiuni a bazinetului.

PIELO- „pelvis, bazinet, pelvian". ◇ gr. *pyelos* „bazin, cavitate" > fr. *pyélo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *pielo-* > rom. *pielo-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a rinichilor, a bazinetului și a ureterelor; **~litotomie** (v. lito-, v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a bazinetului renal pentru extragerea calculilor; **~nefrotomie** (v. nefro-, v. -tomie), s.f., pielotomie lărgită prin incizarea parenchimului renal; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examen radioscopic al ureterului și al bazinetului; **~stomie** (v. -stomie), s.f., intervenție chirurgicală pentru devierea spre exterior a urinii din bazinet; **~tomie** (v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a bazinetului renal; **~ureterostomie** (v. uretero-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între bazinet și ureter.

-PIEZĂ „presiune, comprimare". ◇ gr. *piezo, ein* „a strînge, a presa" > fr. *-pièze* > rom. *-piezǎ*.

PIEZO- „presiune, comprimare". ◇ gr. *piezo, ein* „a strînge, a presa" > fr. *piézo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *piezo-*. □ **~ bază** (v. -bază), s.f., valoare psihometrică a unei stimulări liminale a presiunii mecanice, corespunzînd pragului de bază al excitării electrice; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru măsurarea presiunilor sau a forțelor vibratoare prin metoda piezoelectrică; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., înregistrare grafică realizată cu ajutorul piezografului; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., curbă obținută la piezograf; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f. **1.** Măsurare a presiunilor ridicate. **2.** Disciplină care studiază compresibilitatea lichidelor; **~ metru** (v. -metru₁), s.n. **1.** Instrument pentru măsurarea compresibilității fluidelor. **2.** Tub manometric servind pentru determinarea presiunii statice a fluidelor dintr-o conductă; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., aplicare terapeutică a presiunilor intratoracice în tratamentul afecțiunilor pulmonare.

-PIG „fesă, bucă". ◇ gr. *pyge* „fesă, bucă" > fr. *-pyge*, engl. *id.* > rom. *-pig*.

-PIGIE „regiune fesieră". ◇ gr. *pyge* „fesă, bucă" > fr. *-pygie*, germ. *id.*, it. *-pigia* > rom. *-pigie*.

PIGMENTO- „pigmenți, pigmentar". ◇ L *pigmentum* „vopsea, culoare" > fr. *pigmento-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pigmento-*. □ **~ fagie** (v. -fagie), s.f., proces de înglobare a pigmentului de unele celule; **~ gen** (v. -gen₁), adj. (despre celule) care generează pigmenți; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces fiziologic de formare a pigmenților; **~ liză** (v. -liză), s.f., descompunere a pigmenților din substanța celulară.

PIGO- „regiune fesieră, regiune sacrală". ◇ gr. *pyge* „șezut, fesă" > fr. *pygo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pigo-*. □ **~ mel** (v. -mel₁), s.m., monstru cu unul sau două membre accesorii atașate în regiunea fesieră; **~ pag** (v. -pag), adj., s.m. (făt) care prezintă pigopagie; **~ pagie** (v. -pagie), s.f., monstruozitate dublă caracterizată prin unirea în regiunea sacrală.

-PIL₁ „poartă, orificiu, perforație". ◇ gr. *pyle* „poartă" > fr. *-pyle*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-pil*.

-PIL₂ „rețea, păienjeniș". ◇ gr. *pilos* „pîslă, băteală" > fr. *-pile*, engl. *id.* > rom. *-pil*.

PILEI- „scufie, bonetă". ◇ L *pileus* „căciulă, cușmă" > fr. *piléi-*, engl. *id.* > rom. *pilei-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de pălărie sau de scufie.

PILI- „perișori, peri". ◇ L *pilus* „fir de păr" > fr. *pili-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *pili-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care are perișori; **~ form** (v. -form), adj., în formă de peri.

PILO- „păr, pilozitate". ◇ gr. *pilos* „pîslă, fetru" > fr. *pilo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *pilo-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.m., arbust din familia rutaceelor, ale cărui foliole conțin pilocarpină; **~ riză** (v. -riză₁), s.f., țesut protector care acoperă vîrful rădăcinii, iar la mușchi partea în care se formează sporii; *sin.* caliptră; **~ motor** (v. -motor), adj., capabil să contracte mușchii piloelectori ai pielii.

PILOR-, v. **PILORO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție a sfincterului piloric.

PILORO- „pilor, piloric". ◇ gr. *pyloros* „paznic, portar" > fr. *pyloro-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *piloro-*. □ **~ duodenostomie** (v. duodeno-, v. -stomie), s.f., duodenectomie inelară cu anastomozarea pilorului la duoden; *sin.* procedeul Roeder; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., lărgire chirurgicală a sfincterului piloric, prin incizia longitudinală și suturarea transversală a pilorului; **~ stenoză** (v. -stenoză), s.f., strîmtare patologică a sfincterului piloric; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., fistulă gastrică realizată la nivelul pilorului pentru remedierea unei strîmtări esofagiene; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a pilorului.

PILULI- „pilulă". ◇ L *pilula* „ghemotoc, ghemușor" > fr. *piluli-*, engl. *id.* > rom. *piluli-*. □ **~ form** (v. -form), adj., de forma unei pilule.

PINACO- „disc, tablou". ◇ gr. *pinax, akos* „disc, farfurie" > fr. *pinaco-*, engl. *id.*, germ. *pinako-* > rom. *pinaco-*. □ **~ ceras** (v. -ceras), s.m., amonit din triasicul superior, cu cochilie în formă de disc; **~ id** (v. -id), adj., s.m. **1.** Adj. În formă de disc. **2.** S.m. Formă cristalografică deschisă, constituită din două fețe simetrice în raport cu un centru de simetrie; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., muzeu în care se păstrează și se expune o mare colecție de tablouri și de obiecte de artă.

PINATI- „crestat, penat". ◇ L *pinnatus* „cu pene, cu aripi" > fr. *pinnati-*, engl. *id.* > rom. *pinati-*. □ **~ fid** (v. -fid), adj., cu frunze divizate pînă la mijlocul semilaminei; **~ nerv** (v. -nerv), adj., cu nervură penată.

PINEAL-, v. **PINEALO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare a glandei pineale.

PINEALO- „glandă pineală". ◇ L *pinealis* „ca un con de pin" > fr. *pinéalo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pinealo-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă glandulară pineală imatură; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă principală epitelială a glandei pineale; *sin.* pineocit.

PINEO- „glandă pineală". ◇ L *pinea* „con de pin" > engl. *pineo-* > rom *pineo-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., pinealocit*.

PINI-₁ „înotătoare, aripioară". L *pinna* „aripă, pană" > fr. *pinni-*, engl. *id.* > rom. *pini-*. □ **~ fer₁** (v. -fer), adj., prevăzut cu înotătoare; **~ form** (v. -form), adj., în formă de aripioară; **~ pede** (v. -ped₂), s.n.pl., ordin de mamifere acvatice din regiunile polare, cu corpul fusiform și cu membrele transformate în înotătoare.

PINI-₂ „pin, brad". ◇ L *pinnus* „pin" > fr. *pini-*, engl. *id.* > rom. *pini-*. □ **~ col** (v. -col₁), adj., care crește pe pini; **~ fer₂** (v. -fer), adj., care produce pini.

PINO- „absorbire, înglobare". ◇ gr. *pino, ein* „a bea" > fr. *pino-*, engl. *id.* > rom. *pino-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., celula epifizară macrofagă care înglobează particule tisulare lichide.

PIO- „puroi, supurație". ◇ gr. *pyon* „coptură, puroi" > fr. *pyo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *pio-* > rom. *pio-*. □ **~ cel** (v. -cel₂), s.n., colecție purulentă în jurul testiculului; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă de puroi, rezultată din degenerarea vacuolară a unui granulocit; **~ colecist** (v. cole-, v. -cist), s.n., vezicula biliară inflamată care conține puroi; **~ colpocel** (v. colpo-, v. -cel₂), s.n., inflamație supurativă a peretelui posterior al vaginului; **~ dermie** (v. -dermie), s.f., supurație difuză

a pielii; **~ emie** (v. -emie), s.f., piemie*; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., deglutiție a secreției purulente provenind din cavitatea bucală sau din căile respiratorii; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre bacterii) care produce puroi; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., piogenie*; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., proces de producere a puroiului; *sin.* piogeneză, piopoieză; **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu puroiul; **~ metrie** (v. -metrie$_2$), s.f., colecție purulentă în uter; *sin.* piometru; **~ metru** (v. -metru$_2$) s.n., piometrie*; **~ poieză** (v. -poieză), s.f., piogenie*; **~ ree** (v. -ree), s.f., scurgere de puroi dintr-un focar infecțios; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., inflamație puruentă asociată cu o hiperplazie a țesutului conjunctiv; **~ septicemie** (v. septic/o-, v. -emie), s.f., septicemie însoțită de leziuni infecțioase purulente; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., prezență a puroiului în lichidul spermatic; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a injecțiilor subcutanate cu puroi sterilizat.

-PIOZĂ „puroi, supurație". ◇ gr. *pyosis* „coptură, supurație" > fr. *-pyose*, germ. *id.* > rom. *-pioză*.

PIPTO- „care cade, caduc". ◇ gr. *pipto, ein* „a cădea, a se prăbuși" > fr. *pipto-*, engl. *id.* > rom. *pipto-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe care cad la pămînt; **~ spor** (v. -spor), adj., cu spori care se dezarticulează.

PIR-, v. **PIRO-**. □ **~ acant** (v. -acant), adj., cu țepi de culoare roșie; **~ exie** (v. -exie), s.f., nume generic pentru bolile febrile; **~ geometru** (v. geo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea intensității radiației terestre, care determină condițiile echilibrului termic de la suprafața solului; **~ heliograf** (v. helio-, v. -graf), s.n., pirheliometru înregistrator; **~ heliometru** (v. helio-, v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea cantității totale de energie solară care cade într-o unitate de timp pe o unitate de suprafață.

PIRAMIDO- „tract piramidal". ◇ gr. *pyramis, idos* „piramidă" > fr. *pyramido-*, engl. *id.* > rom. *piramido-*. □ **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a tracturilor piramidale ale măduvei spinării.

PIREN „sîmbure, nucleu". ◇ gr. *pyren, enos* „miez, sîmbure" > fr. *-pyrène* > rom. *-piren*.

PIRENO- „sîmbure, nucleu, corpuscul". ◇ gr. *pyren, enos* „miez, sîmbure" > fr. *pyréno-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pireno-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fructificație cu ascele închise în fundul periteciului, prezentă la ascomicete; **~ for** (v. -for), s.n. **1.** Parte a citoplasmei care conține nucleul. **2.** Filament siderofil terminat într-un centriol; **~ id** (v. -id), adj., s.f.pl. **1.** Adj. În formă de sîmbure osos. **2.** S.n.pl. Plastide granulare globuloase și incolore aflate în cromatofori, întîlnite la alge; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., ordin de ciuperci din clasa ascomicetelor cu miceliul compartimentat și cu periteciul în formă de butelie sau de sferă; **~ zom** (v. -zom), s.m., corpuscul plastidic din pirenoide.

-PIRETIC „de febră". ◇ gr. *pyretikos* „de febră, febril" > fr. *-pyrétique*, germ. *-pyretik*, engl. *-pyretic* > rom. *-piretic*.

PIRETO- „febră". ◇ gr. *pyretos* „febră" > fr. *pyréto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pireto-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce febră; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., procedeu terapeutic care constă în realizarea artificială a unei stări febrile.

-PIREXIE „febră, stare febrilă". ◇ gr. *pyrexis* „acces de febră" > fr. *-pyrexie*, germ. *id.* > rom. *-pirexie*.

PIRGO- „ascuțit, țuguiat". ◇ gr. *pyrgos* „turn" > fr. *pyrgo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pirgo-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), adj., cu craniul înalt și țuguiat; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformație congenitală a craniului, caracterizată prin aspectul ascuțit și țuguiat al cutiei craniene.

PIRI- „pară". ◇ L *pirum* și *pyrum* „pară" > fr. *piri-* și *pyri-*, it. *piri-*, germ. *id.* > rom. *piri-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe în formă de pară; **~ fer** (v. -fer), adj., care produce pere; **~ form** (v. -form), adj., în formă de pară.

PIRO- „foc, incandescență, de culoare roșie". ◇ gr. *pyr, pyros* „foc" > fr. *pyro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *piro-* > rom. *piro-*. □ **~ clastic** (v. -clastic), adj. (despre roci) format prin depozitarea materialului expulzat în timpul exploziilor vulcanice; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., s.m. și f. **1.** Adj. Care prezintă atracție pentru foc. **2.** S.m. și f. Persoană care suferă de pirofilie. **3.** Adj. Care nu se alterează în contact cu focul. **4.** Adj. (Despre plante) Care preferă terenurile arse; **~ fite** (v. -fit), adj., s.f.pl. (plante) cu înveliș lignificat, care pot supraviețui la foc; **~ fob** (v. -fob), adj., s.m. și f. **1.** Adj., s.m. și f. (Persoană) care suferă de pirofobie. **2.** Adj. (Despre plante) Care evită terenurile arse sau pîrjolite; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de foc; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. **1.** Care este produs de foc. **2.** Capabil să declanșeze o stare de febră; **~ genetic** (v. -genetic) adj. (despre combustibili solizi) la care descompunerea se face prin încălzire în absența aerului; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., fenomen de producere a căldurii; **~ lagnie** (v. -lagnie), s.f., excitație sexuală asociată cu incendii, provocate sau contemplate; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., venerare a focului de către unele populații primitive; **~ latru** (v. -latru), s.m., adorator al focului; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de descompunere chimică cu ajutorul temperaturilor ridicate; **~ manie** (v. -manie), s.f., tendință patologică de a provoca incendii; **~ metalurgie** (v. metal/o-, v. -urgie), s.f., procedeu de obținere a metalelor prin topirea minereurilor în cuptoare metalurgice, prin arderea combustibililor; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Disciplină care studiază măsurarea temperaturilor înalte. **2.** Ansamblu de procedee utilizate pentru măsurarea temperaturilor înalte ale corpurilor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat în metalurgie pentru măsurarea temperaturilor înalte; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument cu care se poate observa dacă o temperatură a atins un anumit grad; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., strat fluid din interiorul pămîntului, avînd o temperatură foarte ridicată; **~ stat** (v. -stat), s.n., aparat de supraveghere și de menținere constantă a temperaturii într-o cameră de ardere a unui cuptor industrial; **~ xen** (v. -xen), s.m., silicat natural de fier, magneziu, calciu etc., prezent în unele roci eruptive.

PISCI- „pești". ◇ L *piscis* „pește" > fr. *pisci-*, engl. *id.* > rom. *pisci-*. □ **~ cide** (v. -cid), s.n.pl.,

rubstanțe chimice organice folosite pentru ucidesea peștilor fără valoare economică din bazinele piscicole: **~ col** (v. -col₁). adj. **1.** Referitor la pești. **2.** Relativ la piscicultură; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a zootehniei care se ocupă cu creșterea și înmulțirea peștilor în apele naturale și în heleșteie: **~ form** (v. -form), adj., în formă de pește; **~ vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu pește.

PISI- „bob de mazăre". ◇ L *pisum* „mazăre" > fr. *pisi-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *pisi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., s.n. **1.** Adj. De forma unui bob de mazăre. **2.** S.n. Unul dintre oasele capului.

PISO- „mazăre". ◇ gr. *pisos* „mazăre" > fr. *piso-*, engl. *id.* > rom. *piso-*. □ **~ lit** (v. -lit₁), s.n., agregat mineral de carbonat de calciu sau de oxid de fier de mărimea unui bob de mazăre; **~ litic** (v. -litic₁), adj. (despre roci) format din pisolite.

PISTILI- „pistil". ◇ L. *pistillus* „pilug, pisălog" > fr. *pistilli-*, engl. *id.* > rom. *pistili-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu pistil; **~ form** (v. -form), adj., în formă de pistil.

-PITEC „maimuță". ◇ gr. *pithex, ekos* „maimuță" > fr. *-pithèque*, it. *-piteco* > rom. *-pitec*.

PITEC-, v. **PITECO-**. □ **~ antrop** (v. -antrop), s.m., maimuță antropoidă fosilă, foarte apropiată, mai ales prin structura cutiei craniene, de omul primitiv.

PITECO- „maimuță". ◇ gr. *pithex, ekos* „maimuță" > fr. *pithéco-*, engl *id.*, it. *piteco-*, germ. *pitheko-* > rom. *piteco-*. □ **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu maimuța.

PLAC-, v. **PLACO-**. □ **~ odonte** (v. -odont), s.n.pl., ordin de reptile marine din triasic și din jurasicul inferior, cu maxilarele și bolta palatină căptușită cu dinți groși în formă de plăci.

PLACENTI- „placentă, placentar". ◇ L. *placenta* „turtă, plăcintă" > fr. *placenti-*, engl. *id.* > rom. *placenti-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care este prevăzut cu placentă; **~ form** (v. -form), adj., în formă de placentă.

PLACENTO- „placentă". ◇ L. *placenta* „turtă, plăcintă" > fr. *placento-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *placento-*. □ **~ fagie** (v. -fagie), s.f., tendință a unor animale de a-și consuma placenta imediat după parturiție, cu excepția cabalinelor; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a placentei cu ajutorul unei substanțe de contrast.

PLACHIE „întindere, suprafață". ◇ gr. *plax, plakos* „suprafață plată" > germ. *-plakie*, it. *-plachia* > rom. *-plachie*.

PLACO- „plat, plan, placă". ◇ gr. *plax, plakos* „suprafață plată" > fr. *placo-*, engl. *id.*, germ. *plako-* > rom. *placo-*. □ **~ cromatic** (v. -cromatic), adj., cu dispunere plană a cromatoforilor; **~ dermi** (v. -derm), s.m.pl., subclasă de pești fosili din devonian, având corpul acoperit cu plăci osoase; **~ fore** (v. -for), s.f.pl., moluște marine inferioare, ale căror cochilii sînt acoperite cu plăci calcaroase; **~ id** (v. -id), adj., s.m.pl. **1.** Adj. (Despre solzi) Alcătuit dintr-o placă bazală din țesut conjunctiv fibros și un ghimpe simplu sau zimțat. **2.** S.m.pl. Pești prevăzuți cu solzi formați dintr-o placă osoasă de pe care se ridică un ghimpe cu vîrful îndreptat înapoi; **~ plaste** (v. -plast), s.n.pl., inciziuni ergastice de ulei din citoplasmă, situate pe marginea internă a cromatoforilor.

PLAGI-, v. **PLAGIO-**. □ **~ edru** (v. -edru), adj., s.n. **1.** Adj. (Despre un cristal) Cu fațete oblice. **2.** S.n. Formă cristalină din sistemul cubic, mărginită de 24 de fețe pentagonale; **~ odont** (v. -odont), adj., cu dinți oblici.

PLAGIO- „oblic, pieziș, culcat, înclinat". ◇ gr. *plagios* „oblic, pieziș" > fr. *plagio-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *plagio-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), adj., s.m. (individ) care prezintă plagiocefalie; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformație congenitală caracterizată prin dezvoltarea asimetrică a cutiei craniene; **~ claz** (v. -claz), s.m., aluminosilicat natural de sodiu și calciu, din grupa feldspaților, de culoare albă și cristalizat în sistemul triclinic; **~ drom** (v. -drom), adj., cu nervurile terțiare perpendiculare pe cele secundare; **~ encefalie** (v. -encefale), s.f., malformație în dezvoltarea creierului, manifestată prin dezvoltarea exagerată a polului frontal, de o parte, și a celui occipital, de partea opusă; **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze oblice; **~ fototaxie** (v. foto-, v. -taxie), s.f., dispoziție oblică pe razele de lumină a granulelor de clorofilă; **~ stomi** (v. -stom), s.m.pl., subclasă de pești marini cu schelet cartilaginos, cu corpul acoperit cu solzi placoizi și cu gura în formă de deschizătură transversală; **~ trop** (v. -trop), adj. **1.** (Despre organe vegetale) Cu o poziție oblică sau orizontală față de direcția razei pămîntului. **2.** (Despre plante) Cu orientare oblică sau orizontală față de direcția excitației; *sin.* plagiotropic; **~ tropic** (v. -tropic), adj., plagiotrop* (2).

PLANCTO- „plancton, planctonic". ◇ gr. *planktos* „care rătăcește, flotant" > fr. *planco-*, germ. *plankto-*, engl. *id.* > rom. *plancto-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante microscopice care plutesc în părțile superficiale ale apelor; *sin.* fitoplancton; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază microorganismele acvatice din care este alcătuit planctonul; *sin.* planctonologie.

PLANCTONO- „plancton, planctonic". ◇ gr. *planktos, onos* „rătăcitor, flotant" > fr. *planctono-*, germ. *planktono-* > rom. *planctono-*. □ **~ fag** (v. -fag), adj. (despre animale) care se hrănește cu plancton; **~ fit** (v. -fit), adj. (despre specii vegetale) care trăiește numai în fitoplancton; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., planctologie*; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., aparat pentru capturarea organismelor planctonice din apele curgătoare.

-PLANETIC „migrator". ◇ gr. *planetikos* „rătăcitor, flotant" > fr. *-planétique*, engl. *-planetic* > rom. *-planetic*.

PLANETO- „planetă, planetar". ◇ gr. *planetes* „rătăcitor, călător" > fr. *planéto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *planeto-*. □ **~ id** (v. -id), s.m., planetă mică din sistemul solar; *sin.* asteroid; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., ramură a astrofizicii care studiază structura planetelor și a sateliților lor.

PLANI- „plan, neted, întins". ◇ L *planus* „neted" > fr. *plani-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *plani-*. □ **~ edru** (v. -edru), adj., care are suprafețe plane; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f. **1.** Parte a topografiei care se ocupă cu determinarea

și reprezentarea pe un plan a detaliilor de pe o suprafață de teren. **2.** Parte a geometriei care studiază suprafețele plane; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument utilizat pentru măsurarea suprafețelor plane; **~rostru** (v. -rostru), adj. (despre păsări) cu ciocul plat; **~sferă** (v. -sferă), s.f., hartă în care sînt reprezentate cele două emisfere ale globului pămîntesc sau ale sferei cerești.

-PLANIE „migrație, deplasare". ◇ gr. *plane* „deplasare, migrare" > fr. *-planie*, germ. *id.*, it. *-plania* > rom. *-planie*.

PLANO-$_1$ „plan, organizare". ◇ L *planus* „neted, întins" > fr. *plano-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *plano-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu de reproducere tipografică la care se folosesc forme de tipar din piatră litografică, aluminiu etc.: *sin.* tipar înalt; **~gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă care indică organizarea planificată a operațiilor din cadrul unui ciclu.

PLANO-$_2$ „care migrează, care se mișcă". ◇ gr. *planos* „rătăcitor, migrator" > fr. *plano-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *plano-*. □ **~cit** (v. -cit), s.n., celulă migratoare; **~spor** (v. -spor), s.m., spor ciliat mobil; **~topochinezie** (**~topokinezie**) (v. topo-, v. -chinezie), s.f., sindrom caracterizat prin pierderea simțului orientării spațiale a mișcărilor și a integrării spațiale a obiectelor.

PLANTI-$_1$ „plantă". ◇ L *planta* „mlădiță" > fr. *planti-*, engl. *id.* > rom. *planti-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj. (despre organisme) care locuiește pe plante; **~vor** (v. -vor), adj. (despre insecte) care se hrănește cu plante.

PLANTI-$_2$ „amprentă plantară". ◇ L *planta* „talpa piciorului" > fr. *planti-*, engl. *id.* > rom. *planti-*. □ **~grad** (v. -grad), adj., s.n. (mamifer) care calcă pe toată talpa piciorului.

-PLASIE, v. **-PLAZIE**.

-PLASM „plasmă, plasmatic". ◇ gr. *plasmos* „modelat, fasonat" > fr. *-plasme*, engl. *-plasm* > rom. *-plasm*.

PLASMA- „plasmă". ◇ gr. *plasma* „lucru modelat" > fr. *plasma-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *plasma-*. □ **~ginogam** (v. gino-, v. -gam), adj. (despre un zigot) care are numai citoplasmă maternă; **~lemă** (v. -lemă$_1$), s.f., membrană fină a protoplasmei care reglează schimburile dintre celulă și mediu; **~terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare în scop terapeutic a plasmei sanguine.

PLASMATO- „nucleu celular". ◇ gr. *plasma, atos* „modelare" > engl. *plasmato-* > rom. *plasmato-*. □ **~zom** (v. -zom), s.m., plasmozom*.

-PLASMĂ „plasmă". ◇ gr. *plasma* „modelare, fasonare" > fr. *-plasme*, it. *-plasma*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-plasmă*.

-PLASMIE „conformație, configurație". ◇ gr. *plasma* „lucru modelat" > fr. *-plasmie*, germ. *id.*, it. *-plasmia* > rom. *-plasmie*.

PLASMO- „plasmă, citoplasmă". ◇ gr. *plasma*, „lucru modelat, modelare" > fr. *plasmo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *plasmo-*. □ **~blast** (v. -blast), s.n., celulă de trecere între elementul reticular și plasmocitul diferențiat; **~cid** (v. -cid), s.n., medicament gametocid; **~cit** (v. -cit), s.n., celulă reacțională cu funcții importante în mecanismul de apărare umorală a organismului, secretînd globulinele anticorpi; **~dermă** (v. -dermă), s.f., zonă citoplasmatică, periferică hialină, prezentă la organismele unicelulare; **~desme** (v. -desmă), s.f., filamente citoplasmatice care traversează membrana celulară și fac legătura cu celulele vecine; **~ditrofoblast** (v. di-, v. trofo-, v. -blast), s.n., celulă alcătuită dintr-o masă citoplasmatică sincițială, în care nucleii sînt dispersați în mod neregulat; **~fag** (v. -fag), adj. (despre paraziți) care absoarbe substanțele citoplasmatice din plantagazdă; **~gamie** (v. -gamie), s.f., contopire citoplasmatică a gameților, dar fără unirea nucleilor; *sin.* plastogamie; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de apariție a citoplasmei; *sin.* plasmogonie; **~gonie** (v. -gonie), s.f., plasmogeneză *: **~id** (v. -id), s.m., formație luminoasă de plasmă cu densitatea apropiată de cea a aerului, care este stabilă pentru puțin timp și numai în anumite condiții; **~litic** (v. -litic$_2$), adj., rezultat prin plasmoliză; **~liză** (v. -liză), s.f., deshidratare a citoplasmei și contractare a membranei celulare din cauza scăderii presiunii osmotice; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a micșorării volumului celulelor în cursul plasmolizei; **~nemă** (v. -nemă), s.f., filament protoplasmatic care comunică cu plastidele; *sin.* trofonemă; **~ptiză** (v. -ptiză), s.f. **1.** Proces de localizare a necrozei, în care partea vătămată este acoperită cu o membrană. **2.** (În medii hipotonice) Umflare și eliminare a citoplasmei la exteriorul celulei bacteriene; **~ragie** (v. -ragie), s.f., trecere a plasmei în țesuturi, ca urmare a creșterii permeabilității pereților vasculari datorită unor leziuni ale acestora; **~rexie** (v. -rexie), s.f., rupere a unei celule și pierderea citoplasmei; **~schiză** (v. -schiză), s.f., rupere a citoplasmei; **~sferă** (v. -sferă), s.f., centura de plasmă a globului terestru; **~terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare în scop terapeutic a substanței protoplasmatice; **~tip** (v. -tip), s.n., totalitate a materialului genetic situat în afara nucleului celulei; *sin.* plasmon; **~tomie** (v. -tomie), s.f., diviziune a plasmodiului în două sau în mai multe părți nucleate; **~zom** (**~som**) (v. -zom), s.m., corpuscul sferic și membranos din nucleul celular, care se resoarbe în timpul mitozei; *sin.* plasmatozom.

-PLAST „corpuscul, granulă". ◇ gr. *plastos* „modelat, fasonat" > fr. *-plaste*, germ. *-plast*, engl. *id.* > rom. *-plast*.

PLASTI- „viscos, plastic". ◇ gr. *plastis* „formator, modelor" > fr. *plasti-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *plasti-*. □ **~dom** (v. -dom), s.n., totalitate a plastidelor dintr-o celulă; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat care permite reglarea lărgimii unei fante; **~sferă** (v. -sferă), s.f., zonă internă a litosferei formată din roci plastice.

-PLASTIC „care se modifică". ◇ gr. *plastikos* „formativ" > fr. *-plastique*, engl. *-plastic* > rom. *-plastic*.

-PLASTIE „formare, modelare, grefă". ◇ gr. *plastos* „modelat" > fr. *-plastie*, engl. *-plasty* > rom. *-plastie*.

PLASTO- „modelare, formare, plasticitate, viscozitate". ◇ gr. *plastos* „modelat" > fr. *plasto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *plasto-*. □ **~cit** (v. -cit), s.n., plachetă sanguină; *sin.* trombocit; **~condrie** (v. -condrie), s.f., corpuscul granular sferic, de dimensiuni mici, care face parte

din condriomul celulelor: **~ cron** (v. -cron), s.n., interval de timp dintre două stadii succesive ale dezvoltării primordiilor de frunze: **~ desmă** (v. -desmă), s.f., formație fibrilară din plastide; **~ dinamie** (v. -dinamie), s.f., putere formativă a celulei; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., plasmogamie*; **~ gen** (v. -gen$_1$), s.n., centrul genetic ipotetic al plastidelor; **~ mer** (v. -mer), s.m., produs macromolecular care, în anumite condiții de temperatură, poate suferi deformații permanente: **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Aparat pentru determinarea plasticității corpurilor. **2.** Aparat pentru determinarea calității glutenului umed: **~ tip** (v. -tip), s.n., formă a tipului original la plantele fosile; **~ zom** (v. -zom), s.m., condriozom*.

PLATI- „plat, întins, turtit, dilatat". ◇ gr. *platys* „turtit, plat" > fr. *platy-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *plati-* > rom. *plati-*. □ **~ acant** (v. -acant), adj., cu spini turtiți: **~ bazie** (v. -bazie), s.f., malformație congenitală constînd dintr-o aplatizare a bazei cutiei craniene; **~ branhispondilie** (v. branhio-, v. -spondilie), s.f., platispondilie*; **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe turtite; **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpina lățită; **~ cefal** (v. -cefal), adj., care prezintă platicefalie: **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformație constînd în turtirea bolții cutiei craniene; **~ cerc** (v. -cerc), adj., cu coada lată; **~ cit** (v. -cit), s.n., globul roșu cu grosimea redusă, dar cu diametrul mărit; **~ clad** (v. -clad), adj., cu ramuri lățite; **~ cladiu** (v. -cladiu), s.n., lăstar dilatat; **~ cnemie** (v. -cnemie), s.f., diformitate constînd în turtirea pronunțată medială și laterală a diafizei tibiale; **~ dactil** (v. dactil), adj., care prezintă platidactilie; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., malformație congenitală constînd în aplatizarea degetelor; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze lățite; **~ merie** (v. -merie), s.f., turtire anteroposterioară a femurului; **~ petal** (v. -petal), adj., cu petale late; **~ podie** (v. -podie), s.f., anomalie congenitală sau dobîndită, caracterizată prin turtirea bolții piciorului; **~ pter** (v. -pter), adj., cu aripi late; **~ rine** (v. -rin), s.n.pl., grup de maimuțe inferioare, cu septul nazal lățit și turtit, cu coadă prehensilă și degete cu gheare; *sin.* platirinieni; **~ rinie** (v. -rinie), s.f., diformitate congenitală caracterizată prin nas larg și plat; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe turtite; **~ spondilie** (v. -spondilie), s.f., diformitate congenitală caracterizată prin turtirea vertebrelor; *sin.* platibranhispondilie; **~ zom** (v. -zom), s.m., particulă-nucleu a nucleozomului.

-PLAZIE (-PLASIE) „formație, configurație, conformație". ◇ gr. *plasis* „fasonare, modelare" > fr. *-plasie*, germ. *id.*, engl. *-plasy*, it. *-plasia* > rom. *-plazie* și *-plasie*.

PLECO- „rețea, împletire". ◇ gr. *pleko, ein* „a țese, a împleti" > fr. *pléco-*, engl. *id.* > rom. *pleco-*. □ **~ ptere** (v. -pter), s.n.pl., ordin de insecte cu aripile membranoase, avînd nervuri dese ca o rețea și corpul lățit, terminat cu două filamente lungi.

PLECT-, v. **PLECTO-**. □ **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut fals format din hife miceliene întrețesute larg, prezent la aparatul vegetativ al ciupercilor superioare.

-PLECTIC „care adună, care înconjoară". ◇ gr. *plektikos* „care răsucește, care înconjoară" > fr. *-plectique*, engl. *-plectic* > rom. *-plectic*.

PLECTO- „țesut, sudat". ◇ gr. *plektos* „împletit, adunat" > fr. *plecto-*, engl. *id.*, germ. *plekto-* > rom. *plecto-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe sudate; **~ gnat** (v. -gnat), adj., cu maxilarele sudate; **~ rinc** (v. -rinc), adj. (despre păsări) cu ciocul sudat.

PLECTRO- „pinten". ◇ gr. *plektron* „pinten" > fr. *plectro-* > rom. *plectro-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe pintenate: **~ for** (v. -for), adj., care are pinteni.

-PLEGIC „paralizat, paralitic". ◇ gr. *plege* „lovire, lovitură" > fr. *-plégique*, it. *-plegico*, engl. *-plegic* > rom. *-plegic*.

-PLEGIE „paralizie". ◇ gr. *plege* „atac, lovire" > fr. *-plégie*, germ. *id.*, engl. *-plegy*, it. *-plegia* > rom. *-plegie*.

PLEIO- „mai mult, mai mare, multiplu, variat". ◇ gr. *pleion* „mai mult, mai abundent" > fr. *pléio-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *pleio-*. □ **~ caziu** (**~ chaziu**) (v. -caziu), s.n., inflorescență cimoasă la care de sub floarea terminală pornesc mai multe axe florale laterale; *sin.* policaziu; **~ ciclic** (v. -ciclic), adj. **1.** Cu mai multe cicluri de viață. **2.** Cu mai multe verticile: **~ cotile** (v. -cotil), adj., s.f.pl. (plante) al căror embrion posedă mai mult de două cotiledoane; **~ crom** (v. -crom), adj. (despre fecale) colorat excesiv din cauza unei cantități mărite de fiere; **~ cromie** (v. -cromie), s.f., exces de materie colorantă într-un lichid organic; **~ fag** (v. -fag), adj. (despre organisme) care utilizează hrană variată, animală și vegetală; **~ file** (v. -fil$_2$), adj., s.f. **1.** Adj. s.f.pl. (Plante) cu un număr de frunze mai mare decît cel caracteristic speciei. **2.** Adj. s.f.pl. (Frunze) compuse dintr-un număr de foliole mai mare decît cel normal: **~ gamie** (v. -gamie), s.f., maturizare succesivă și decalată în timp a polenului generat de florile aceleiași plante; **~ mer** (v. -mer), adj. (despre organisme) care prezintă un număr mai mare de elemente structurale decît cel normal; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre organisme) care prezintă mai multe aspecte morfologice în cursul dezvoltării ontogenetice; *sin.* pleiomorfic; **~ morfic** (v. -morfic), adj., pleiomorf*; **~ petal** (v. -petal), adj., cu mai multe petale; **~ sperm** (v. -sperm) adj. (despre fructe) cu semințe numeroase; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., multiplicare anormală a verticilelor foliare sau florale; **~ tipic** (v. -tipic), adj., politipic*; **~ tom** (v. -tom), adj., divizat în mai multe părți; **~ top** (v. -top), adj. (despre animale) care are un areal de răspîndire foarte larg; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre gene) care controlează două sau mai multe caracteristici ereditare; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., situație în care aceeași genă se manifestă concomitent prin mai multe caractere; **~ xen** (v. -xen), adj. (despre paraziți) care poate trăi pe mai multe gazde; **~ xenie** (v. -xenie), s.f., capacitatea organismelor de a parazita mai multe specii de plante.

PLEISTO- „numeros, foarte mult". ◇ gr. *pleistos* „foarte numeros" > fr. *pléisto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pleisto-*. □ **~ cen** (v. -cen$_1$), adj., s.n. **1.** S.n. Prima epocă (serie) a cuaternarului, cînd

au avut loc glaciațiile și interglaciațiile. **2.** Adj. Care aparține acestei epoci: **~ mer** (v. -mer), adj. (despre viețuitoare) format din foarte multe elemente structurale.

PLEO- „numeros, mai mult, superfluu". ◇ gr. *pleon* „numeros" > fr. *pléo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pleo-*. □ **~ croic** (v. -croic), adj. **1.** Format din mai multe culori. **2.** (Despre frunze) Care este colorat deosebit pe cele două fețe; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., prezență de flori hermafrodite și unisexuate pe același individ sau pe indivizii diferiți ai aceleiași specii; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre organisme) care are mai multe forme sau stadii de sporulare în ciclul său de viață.

PLERO- „adult, matur". ◇ gr. *pleros* „matur, deplin" > fr. *pléro-*, engl. *id.* > rom. *plero-*. □ **~ cercoid** (v. cerco-, v. -id), s.m., al treilea stadiu larvar al botriocefalului, după care se transformă în adult.

-PLEROZĂ „creștere, dezvoltare". ◇ gr. *plerosis* „creștere" > germ. *-plerose* > rom. *-pleroză*.

PLESI- „percuție". ◇ gr. *plesso, ein* „a lovi, a izbi" > fr. *plessi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *plesi-*. □ **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., folosire a plesimetrului; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument utilizat pentru practicarea percuției.

PLESIO- (PLEZIO-) „apropiat, vecin, similar". ◇ gr. *plesios* „vecin, aproape" > fr. *plésio-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id* > rom. *plesio-* și *plezio-*. □ **~ biotic** (v. -biotic), adj. (despre organisme) care trăiește în vecinătatea altui organism; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre organisme) care este similar morfologic; *sin.* plesiomorfic; **~ tip** (v. -tip), s.n., specie vegetală înrudită cu un genotip colectat în altă regiune; **~ zaur (~ saur, pleziozaur)** (v. -zaur), s.m., reptilă marină uriașă din mezozoic, cu gîtul lung și cu membrele transformate în palete înotătoare.

PLETĂ „umezeală, umiditate". ◇ gr. *plethos* „masă, cantitate mare" > fr. *-plète* și *-plèthe*, engl. *-pleth*, germ. *-plete* > rom. *-pletă*.

PLETISMO- „variație, modificare". ◇ gr. *plethysmos* „creștere, mărire" > fr. *pléthysmo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *pletismo-* > rom. *pletismo-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat utilizat în pletismografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., metodă de explorare a circulației periferice, bazată pe înregistrarea variațiilor pulsului cu ajutorul pletismografului; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., curbă obținută la pletismograf.

PLEUR-, v. **PLEURO-**. □ **~ ante** (v. -ant), adj., s.f.pl. (plante) cu florile formate pe axele laterale; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție parțială a pleurei; **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut lemnos; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., durere de natură inflamatorie în regiunea nervilor intercostali; **~ odont** (v. -odont), adj. (despre șopîrle) care are dinții fixați pe marginea laterală a șanțului dentar.

-PLEURĂ „parte laterală, coastă". ◇ gr. *pleura* „coastă, latură" > engl. *-pleura*, germ. *id.* > rom. *-pleură*.

PLEURO- „coastă, parte, pleură". ◇ gr. *pleura* „coastă, latură" > fr. *pleuro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *pleuro-*. □ **~ blastic** (v. -blastic), adj. (despre fungi) cu prelungiri laterale cu rol de haustorii; **~ carp** (v. -carp), adj. (despre hepatice) cu fructificații pe ramurile laterale; *sin.* pleurocarpic; **~ cel** (v. -cel₂), s.n., hernie a pleurei și a plămînului; **~ gen** (v. -gen₁), adj. (despre bazidii) rezultat pe latura organului vegetal; **~ gin** (v. -gin), adj., aflat pe latura gineceului; **~ lit** (v. -lit₁), s.n., calcul pleural; **~ liză** (v. -liză), s.f., secționare chirurgicală a aderențelor pleurale care unesc cele două foițe ale pleurei; **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a pleurei; **~ plastie** (v. -plastie), adj. (despre frunze) care își continuă creșterea în părțile laterale; **~ pneumonectomie** (v. pneumon/o-, v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a pleurei și a plămînului subiacent; **~ pneumopatie** (v. pneumo-, v. -patie), s.f., afecțiune a pleurei și a plămînului; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., acumulare de sînge în cavitatea toracică; **~ riz** (v. -riz), adj. (despre embrion) cu radicula situată lateral; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument optic utilizat în pleuroscopie; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., explorare vizuală a cavității pleurale cu ajutorul pleuroscopului; **~ sperm** (v. -sperm), adj. (despre ovar) cu semințele dispuse lateral sau parietal; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor format pe părțile laterale ale bazidiei; **~ sporange** (v. spor-/o-, v. -ange), s.m., sporange care conține pleurospori; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., deschidere a cavității pleurale pentru extragerea puroiului colectat; **~ toracectomie** (v. torac/o-, v. -ectomie), s.f., toracoplastie asociată cu rezecția pleurei respective; **~ trih** (v. -trih), adj. (despre zoospori) cu cili laterali; **~ trop** (v. -trop), adj., cu micropilul îndreptat lateral spre peretele ovarului.

PLEXI- „împletire, plex anatomic". ◇ L *plexus* „împletit" > fr. *plexi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *plexi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de plex anatomic.

-PLEXIE „atac, acces". ◇ gr. *plexis* „lovire, lovitură" > fr. *-plexie*, germ. *id.*, engl. *-plexy* > rom. *-plexie*.

PLEZIO-, v. **PLESIO-**.

PLIO- „superior, mai apropiat". ◇ gr. *pleion* „mai mult, mai mare" > fr. *plio-*, engl. *id.* > rom. *plio-*. □ **~ cen** (v. -cen₁), adj., s.n. **1.** S.n. Epocă (serie) superioară a neogenului, reprezentată prin depozite marine sau lacustre. **2.** Adj. Care aparține acestei epoci; **~ pitec** (v. -pitec), s.m., maimuță antropomorfă cu caractere apropiate de ale gibonului actual, cunoscută din miocenul european.

PLOCO- „cerc, circular". ◇ gr. *plokos* „cunună" > fr. *ploco-*, engl. *id.*, germ. *ploko-* > rom. *ploco-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct format din folicule dispuse în jurul axei.

PLOTO „plutitor". ◇ gr. *plotos* „care plutește" > fr. *ploto-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *ploto-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante plutitoare ale căror stomate sînt dispuse pe fața superioară a frunzelor lor.

PLUMB-, v. **PLUMBO-**. □ **~ urie** (v. -urie), s.f., eliminare urinară de plumb.

PLUMBO- „plumb". ◇ L *plumbum* „plumb" > germ. *plumbo-*, engl. *id.*, fr. *plombo-* > rom. *plumbo-*. □ **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a plumbului în scop terapeutic; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., tipar folosit pentru obținerea hîrtiilor decorative marmorate.

PLUMI- „puf, pene, peri". ◇ L *pluma* „pană, fulg" > fr. *plumi-*, engl. *id.* > rom. *plumi-*. □

~ fer (v. -fer), adj., cu peri dispuşi ca firele unei pene; **~ form** (v. -form), adj., în formă de pană; **~ ped** (v. -ped$_2$), adj., cu picioarele acoperite cu pene.

PLURI- „mai mulţi, numeroşi". ◇ L *plus, pluris* „mai mult" > fr. *pluri-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pluri-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj. (despre plante) cu mai multe flori; **~ form** (v. -form), adj., cu mai multe forme; **~ par** (v. -par), adj. **1.** Care a născut de mai multe ori. **2.** (Despre animale) Care naşte mai mulţi pui deodată; **~ valent** (v. -valent), adj. **1.** (Despre substanţe) Care se poate prezenta în compuşii săi în diferite stări de valenţă. **2.** Cu mai mulţi cromozomi reuniţi; **~ valv** (v. -valv), adj., cu mai multe valve; **~ voc** (v. -voc), adj., cu mai multe înţelesuri; **~ vor** (v. -vor), adj. **1.** (Despre plante) Care se dezvoltă pe mai multe substraturi. **2.** (Despre paraziţi) Care trăieşte pe mai multe gazde. **3.** Cu nutriţie variată.

PLUTO- „bogăţie, avuţie". ◇ gr. *ploutos* „avere, bogăţie" > fr. *pluto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pluto-*. □ **~ craţie** (v. -craţie) s.f. **1.** Formă de guvernare în care puterea aparţine exclusiv celor mai bogaţi reprezentanţi ai claselor exploatatoare. **2.** Dominaţie a oligarhiei financiare în ţările capitaliste contemporane.

PLUVIO- „ploaie, precipitaţii". ◇ L *pluvia* „ploaie" > fr. *pluvio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pluvio-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., pluviometru înregistrator; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagrama obţinută la pluviograf; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a cantităţii de ploaie căzută într-un interval de timp determinat, pe o anumită suprafaţă; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat folosit pentru determinarea cantităţii de precipitaţii atmosferice căzute într-o regiune, într-un interval de timp: **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument care înregistrează ora, durata şi cantitatea ploii căzute într-o anumită regiune.

-PNEE „suflare, respiraţie". ◇ gr. *pnoia* „respiraţie" > fr. *-pnée*, it. *-pnea*, germ. *-pnöe* > rom. *-pnee*.

PNEUM-, v. **PNEUMO-**. □ **~ artroză** (v. -artroză), s.f., prezenţă de aer sau de gaz într-o articulaţie datorită unui traumatism; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie a unei părţi din plămîn.

PNEUMATO- „plămîn, respiraţie". ◇ gr. *pneuma, atos* „suflu, răsuflare" > fr. *pneumato-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *pneumato-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., tumoare gazoasă intrapulmonară; **~ cist** (v. -cist), s.n., vezicula plină cu aer, prezentă la plantele acvatice; **~ for** (v. -for), s.m. **1.** Rădăcină aeriană metamorfozată, cu rol în respiraţia plantelor din regiunile mlăştinoase. **2.** Veziculă plină cu aer, aflată pe talul unor plante inferioare acvatice, care ajută la plutire; **~ lite** (v. -lit$_1$), s.n.pl., roci magmatice ale căror minerale componente sînt formate prin fenomenul de pneumatoliză; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj., referitor la pneumatoliză; **~ liză** (v. -liză), s.f., fenomen care are loc prin reacţia dintre componenţii volatili degajaţi dintr-un masiv magmatic şi rocile înconjurătoare; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ştiinţă a fenomenelor spirituale; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., pneumoterapie *.

PNEUMO- „plămîn, respiraţie; pulmonar, gazos, respiratoriu". ◇ gr. *pneumon* „plămîn" şi gr. *pneuma* „aer, suflu" > fr. *pneumo-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *pneumo-*. □ **~ artrografie** (v. artro-, v. -grafie), s.f., artrografie realizată cu substanţă de contrast gazoasă; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., pătrundere a aerului în regiunea intracraniană datorită unor fracturi; **~ cel** (v. -cel$_1$), s.n., cavitate umplută cu gaz; **~ cistografie** (v. cisto-$_1$, -grafie), s.f., radiografie a vezicii urinare prin utilizarea unei substanţe gazoase de contrast; **~ coc** (v. -coc), s.m., microb lanceolat şi capsulat, agent etiologic al pneumoniei; **~ colie** (v. -colie$_2$), s.f., prezenţa de aer sau de gaze de fermentaţie în colon; **~ encefalografie** (v. encefalo-, v. -grafie), s.f., metodă radiologică de explorare a sistemului nervos central, în care aerul este utilizat ca mediu de contrast; **~ gastroparietografie** (v. gastro-, v. parieto-, v. -grafie), s.f., metodă radiologică de evidenţiere a pereţilor gastrici, prin realizarea unui contrast artificial intragastric şi extragastric, utilizînd aerul ca mediu de contrast; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru înregistrarea amplitudinii şi a frecvenţei mişcărilor respiratorii; **~ grafie** (v. -grafie) s.f. **1.** Înregistrare a mişcărilor respiratorii cu ajutorul pneumografului. **2.** Radiografie a unei regiuni anatomice după injectarea cu aer sau cu gaz; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., concreţiune solidă depistată în parenchimul pulmonar; **~ liză** (v. -liză), s.f., operaţie chirurgicală de eliberare a plămînului prin secţionarea aderenţelor pleurale; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază bolile plămînului; **~ mamografie** (v. mamo-, v. -grafie), s.f., radiografie a sînilor după injectarea unei substanţe de contrast gazoase în regiunea retromamară; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., manometru respirator; **~ mielografie** (v. mielo-, v. -grafie), s.f., mielografie utilizînd aerul ca mijloc de contrast; **~ patie** (v. -patie), s.f., maladie pulmonară; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a plămînului de peretele toracic; **~ pielografie** (v. pielo-, v. -grafie), s.f., explorare radiologică a aparatului urinar, după insuflarea cu aer în ureter, bazinet şi calice; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., infiltraţie de sînge în ţesutul pulmonar; **~ rahie** (v. -rahie), s.f., introducere de aer prin puncţii lombare în canalul rahidian pentru explorarea acestuia şi a ventriculilor cerebrali; **~ scleroză** (v. -scleroză), s.f., sclerozare pulmonară; **~ tahograf** (v. taho-, v. -graf), s.n., aparat utilizat în pneumotahografie; **~ tahografie** (v. -taho-, v. -grafie), s.f., înregistrare a frecvenţei şi a amplitudinii respiraţiei în funcţie de timp; **~ tahogramă** (v. taho-, v. -gramă), s.f., diagramă obţinută la pneumotahograf; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., metodă terapeutică aplicată în bolile pulmonare, constînd în inspirarea de aer comprimat sau rarefiat; *sin.* pneumatoterapie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie pulmonară realizată nscop terapeutic; **~ trop** (v. -trop), adj. (despre microorganisme) care mani, festă o afinitate deosebită pentru ţesutul pulmonar.

PNEUMON-, v. **PNEUMONO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie chirurgicală a unei părţi din plămîn.

PNEUMONO- „plămîn, pulmonar". ◇ gr. *pneumon, onos* „plămîn" > fr. *pneumono-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *pneumono-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiul plămînului și al bolilor sale.

POCULI- „cupă, potir". ◇ L *poculum* „cupă" > fr. *poculi-*, engl. *id.* > rom. *poculi-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori în formă de cupă; **~ form** (v. -form), adj., de forma unei cupe.

-POD „suport, picior, peduncul, pedicul". ◇ gr. *pous, podos* „picior" > fr. *-pode*, germ. *-pod*, engl. *pod* și *-pode* > rom. *-pod*.

POD- v. **PODO-**. □ **~ agră** (v. -agră), s.f., gută a picioarelor; **~ algie** (v. -algie), s.f., senzație de durere la picior; **~ encefal** (v. -encefal), s.m., monstru la care encefalul este situat parțial în afara cutiei craniene, fiind unit de aceasta printr-un pedicul; **~ iatrie** (v. -iatrie), s.f., tratament al bolilor localizate la picior; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., afecțiune a piciorului manifestată prin dureri localizate în partea anterioară.

-PODIE „picior, bază, suport, peduncul". ◇ gr. *pous, podos* „picior" > fr. *-podie*, germ. *id.*, engl. *-pody*, it. *-podia* > rom. *-podie*.

-PODIU „picior, peduncul, suport, pedicel". ◇ gr. *podion* „piciorus" > fr. *-podium*, L sav. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-podiu*.

PODO- „picior, peduncul, pedicul, suport". ◇ gr. *pous, podos* „picior" > fr. *podo-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *podo-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., suport al ovarului; **~ cite** (v. -cit), s.n.pl., celule care formează stratul extern al membranei filtrante glomerulare, aparținînd epiteliului capsulei Bowman; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., care are organe locomotorii în formă de frunze; **~ gin** (v. -gin), s.n., porțiune alungită a axei florale dintre androceu și gineceu, care devine mai tîrziu carpofor; **~ logie** (v. logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul și tratamentul afecțiunilor piciorului; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument care înregistrează în număr de pași distanța parcursă de cineva pe jos; *sin.* pedometru. **2.** Aparat medical care înregistrează dimensiunile piciorului; **~ pter** (v. -pter), adj., cu peduncul aripat.

-POEZĂ, v. **-POIEZĂ**.

POGONO- „țepi, tentacule". ◇ gr. *pogon, onos* „barbă" > fr. *pogono-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pogono-*. □ **~ for** (v. -for), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Prevăzut cu un smoc de peri lungi. **2.** S.n.pl. Grup de nevertebrate marine vermiforme și cilindrice, care se hrănesc prin absorbția hranei capturate și digerate la nivelul tentaculelor.

POICHIL-, v. **POICHILO-**. □ **~ andrie** (v. -andrie), s.f., polimorfism al masculilor.

-POICHILIE (-POIKILIE) „variație, diversitate, varietate". ◇ gr. *poikilos* „pestriț, variat, pătat" > fr. *-poecilie*, germ. *-poikilia* > rom. *-poichilie* și *-poikilie*.

POICHILO- (POICHILO-, POECHILO-, POIKILO-) „variat, variabil". ◇ gr. *poikilos* „pătat, variat, pestriț" > fr. *poecilo-* și *poikilo-*, germ. *pœkilo-*, it. *poichilo-*, engl. *poecilo-* > rom. *poichilo-*, *poicilo-*, *poechilo-* și *poikilo-*. □ **~ blast (poikiloblast)** (v. -blast), s.n., eritroblast cu formă variabilă; **~ cit (poikilocit)** (v. -cit), s.n., globul roșu piriform, cu morfologie anormală; **~ dermie (poikilodermie)** (v. -dermie), s.f., afecțiune cutanată caracterizată prin atrofii reticulare și pigmentații, care dau pielii un aspect pestriț; **~ dinamic** (v. -dinamic), adj. (despre hibrizi) cu absența caracterului unuia dintre părinți; **~ ginie** (v. -ginie), s.f., polimorfism al femelelor; **~ hidru (poikilohidru)** (v. -hidru), adj. (despre plante) cu umiditate variabilă la nivelul protoplasmei, în funcție de umiditatea aerului înconjurător; **~ sindeză** (v. -sindeză), s.f., împerechere neregulată a cromozomilor, ca valențe variabile, în cazul meiozei unui hibrid; **~ term (pokiloterm)** (v. -term), adj., s.n. (animal) care își modifică temperatura corpului după temperatura mediului ambiant; *sin.* poichilotermic; **~ termie** (v. -termie), s.f., însușire a unor animale de a fi poichiloterme; **~ timie (poikilotimie)** (v. -timie), s.f., dispoziție afectivă instabilă; **~ xerofite (poiciloxerofite)** (v. xero-, v. -fit), s.f.pl., plante xerofite care în perioada de uscăciune îndelungată ajung în stare de anabioză.

POICILO-, v. **POICHILO-**.

-POIETIC (-POETIC) „care produce, care generează". ◇ gr. *poietikos* „care face, care creează" > fr. *-poiétique*, engl. *-poietic*, germ. *-poetisch*, it. *-poietico* > rom. *-poietic* și *-poetic*.

-POIEZĂ (-POEZĂ) „apariție, producere, formare, generare". ◇ gr. *poiesis* „facere, formare" > fr. *-poïèse*, germ. *-poese* > rom. *-poiezǎ* și *-poezǎ*.

-POIKILIE, v. **-POICHILIE**.

POIKILO-, v. **POICHILO-**.

POIO- „pășune". ◇ gr. *poia* „pășune" > fr. *poio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *poio-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care crește pe pășuni; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante de pășuni.

-POL „piață, vînzare". ◇ gr. *poleo, ein* „a vinde" > fr. *-pole*, germ. *-pol* > rom. *-pol*.

POLACHI- (POLAKI-) „des, frecvent". ◇ gr. *pollakis* „deseori, frecvent" > fr. *pollaki-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *polachi-* și *polaki-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre plante) care înflorește și care fructifică de mai multe ori în cursul unui ciclu vegetal; **~ urie** (v. -urie), s.f., stare anormală care se manifestă prin nevoia de a urina frecvent.

POLAKI-, v. **POLACHI-**.

POLAPLO- „mutiplu". ◇ gr. *pollaploos* „multiplu" > fr. *pollaplo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *polaplo-*. □ **~ stemonopetal** (v. stemono-, v. -petal), adj., cu staminele în număr multiplu față de petale.

-POLĂ „oraș, așezare, centru urban". ◇ gr. *polis* „oraș, cetate" > fr. *-pole*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-polă*.

POLEMO- „război, luptă". ◇ gr. *polemos* „bătălie, luptă" > fr. *polémo-*, engl. *id.* > rom. *polemo-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază războiul ca fenomen social.

POLI- „mult, complex, numeros, supranumerar". ◇ gr. *polys* „mult, numeros, abundent" > fr. *poly-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *poli-* > rom. *poli-*. □ **~ acant** (v. -acant), adj., cu spini numeroși; **~ adelf** (v. -adelf), adj., cu staminele reunite în fascicule prin filamentele lor; *sin.* poliadelfic; **~ aden** (v. -aden), cu glande numeroase; **~ adenie**

(v. -adenie), s.f., hipertrofie simultană a mai multor ganglioni limfatici; **~ andrie** (v. -andrie), s.f. **1.** Formă istorică de organizare a familiei, în care o femeie era căsătorită în același timp cu mai mulți bărbați; **2.** Stare a unei flori poliandre; **~ andru** (v. -andru), adj., cu stamine numeroase; **~ arhie** (v. -arhie$_1$), s.f., formă de guvernămînt în care puterea este exercitată concomitent de mai multe persoane; **~ artropatie** (v. artro-, v. -patie), s.f., afecțiune constînd în mai multe artropatii; **~ artroză** (v. -artroză), s.f., reumatism cronic deformat al mai multor articulații; **~ auxotrofie** (v. auxo-, v. -trofic), adj. (despre organisme) care are nevoie de mai mulți factori de creștere; **~ blast** (v. -blast), s.n., spor multiseptat, prezent la licheni; **~ blefarie** (v. -blefarie), s.f., prezența de pleoape supranumerare; **~ cariocit** (v. cario-$_1$, v. -cit), s.n., celulă polinucleată din măduva osoasă; **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct compus și indehiscent, format din mai multe carpele; **~ carpoforie** (v. carpo-$_1$, v. -forie), s.f., formare a mai multor capsule în vîrful ramificațiilor mușchilor frunzoși; **~ caziu** (v. -caziu), s.n., pleiocaziu *; **~ cefal** (v. -cefal), adj. **1.** Cu mai multe capete. **2.** (Despre plante) Cu mai multe capitule florale. **3.** (Despre rădăcini) Cu mai multe îngroșări terminale; **~ centric** (v. -centric), adj. (despre cromozomi) cu mai mulți centromeri; **~ cer** (v. -cer$_1$), adj., cu mai multe tentacule sau coarne; **~ cheirie** (v. -cheirie), s.f., anomalie constînd în prezența de mîini supranumerare; **~ chete** (v. -chete), s.n.pl., clasă de anelide marine prevăzute cu numeroși perișori chitinoși; **~ ciclic** (v. -ciclic), adj **1.** Care prezintă mai multe fenomene periodice de frecvență diferită. **2.** (Despre substanțe) Care conține mai multe cicluri formate din lanțuri închise de atomi. **3.** (Despre flori) Cu mai multe verticile; **~ cistografie** (v. cisto-, v. -grafie), s.f., metodă de diagnostic constînd în expuneri radiologice, pe același film, ale umplerii și golirii vezicii urinare; **~ cit** (v. -cit), s.n., granulocit neutrofil de dimensiuni normale cu nucleul foarte segmentat; **~ citemie** (v. -cit, v. -emie), s.f., **poliglobulie** *; **~ clad** (v. -clad), adj., cu numeroși lăstari; **~ cladie** (v. -cladie), s.f., prezența unui număr mai mare de ramuri decît cel normal; **~ clonie** (v. -clonie), s.f., serie de convulsii succesive de ordin nevrotic; **~ colie** (v. -colie$_1$), s.f., producere de fiere în cantitate excesivă; **~ conte** (v. -cont), s.n.pl., organisme inferioare care posedă mai mulți cili sau flageli; **~ corie$_1$** (v. -corie$_1$), s.f., anomalie congenitală constînd în prezența mai multor orificii pupilare; **~ corie$_2$ (policliorie)** (v. -corie$_2$), s.f., răspîndire a fructelor, semințelor și sporilor pe căi variate ca: apa, vîntul, animalele etc.; **~ crom** (v. -crom), adj. (despre picturi) executat în mai multe culori; **~ cromatofil** (v. cromato-, v. -fil$_1$), adj. (despre celule) care se colorează ușor în nuanțe variate; **~ cromatofilie** (v. cromato-, v. -filie$_1$), s.f., stare caracterizată prin prezența de globule roșii cu afinitate atît pentru coloranții acizi, cît și pentru cei bazici sau neutri; **~ cromie** (v. -cromie), s.f. **1.** Procedeu de imprimare a gravurilor în culori. **2.** (Despre plante) Variație de culori la aceeași corolă; **~ cronic** (v. -cronic), adj., petrecut în timpuri sau în faze diferite; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., sistem agricol cuprinzînd cultivarea mai multor soiuri de plante; **~ dactil** (v. -dactil), adj. **1.** Cu mai multe degete. **2.** (Despre frunze) Cu mai multe diviziuni sau fascicule în forme de deget; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., anomalie congenitală caracterizată prin existența de degete supranumerare la mîini sau la picioare; **~ derm** (v. -derm), s.n., țesut protector al cilindrului central, format din straturi alternative de celule endodermice și parenchimatice; **~ dipsie** (v. -dipsie), s.f., sete excesivă manifestată în diabet și în unele boli psihice; **~ edru** (v. -edru), s.n., corp geometric mărginit de mai multe fețe plane poligonale; **~ embrionie** (v. -embrionie), s.f., dezvoltare a mai multor embrioni din același zigot sau din aceeași celulă-ou; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., tulburare de sensibilitate în care o excitație unică determină senzații multiple; **~ fag** (v. -fag), adj. **1.** (Despre animale) Care utilizează hrană variată, vegetală sau animală. **2.** (Despre paraziți) Care atacă mai multe plante-gazdă; **~ fagie** (v. -fagie), s.f. **1.** Ingestie exagerată și patologică de alimente. **2.** Mod de nutriție al organismelor polifage. **3.** Proprietate a unor paraziți de a ataca viețuitoare-gazdă din specii și familii diferite; **~ falangie** (v. -falangie), s.f., prezența falangelor supranumerare la un deget; **~ fazie** (v. -fazie), s.f., prezența în același loc a mai multor varietăți distincte ale unei specii vegetale; **~ fenie** (v. -fenie), s.f., totalitatea caracterelor controlate de o singură genă pleiotropă; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze numeroase; **~ filetic** (v. -filetic), adj. (despre descendenți) care coboară din mai multe forme ancestrale comune; **~ filie$_1$** (v. -filie$_1$), s.f., origine din mai multe tipuri ancestrale; **~ filie$_2$** (v. -filie$_2$), s.f., mărire anormală a numărului de frunze dintr-un verticil; **~ filogenie** (v. filo-$_2$, v. -genie$_1$), s.f., filogenie din mai multe linii de descendență; **~ flor** (v. -flor), adj. (despre miere) care provine de la mai multe specii de flori; **~ fonie** (v. -fonie$_1$), s.f. **1.** Știință muzicală care studiază suprapunerea coordonată a mai multor linii melodice independente, care se află în relații armonice. **2.** Halucinație auditivă constînd în perceperea simultană a mai multor voci inexistente; **~ fotic** (v. -fotic), adj. (despre plancton) aflat în zona apelor cu lumină abundentă; **~ frazie** (v. -frazie), s.f., locvacitate patologică; **~ galactie** (v. -galactie), s.f., secreție excesivă de lapte; **~ gam** (v. -gam), adj., s.m. **1.** Adj. (Despre plante) Cu flori hermafrodite și unisexuate pe același individ. **2.** S.m. Bărbat însurat cu mai multe femei în același timp; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** Situația unui bărbat poligam. **2.** Stare a florilor hermafrodite și unisexuate pe același individ; **~ gastrografie** (v. gastro-, v. -grafie), s.f., metodă de diagnostic constînd în expuneri radiologice multiple ale stomacului opacizat cu bariu, pentru analizarea cineticii acestuia; **~ genetic** (v. -genetic), adj. **1.** Derivat din mai multe linii de descendență. **2.** Care dă culori diferite după mordanții care i se asociază; **~ geneză** (v. -geneză), s.f. **1.** Concepție potrivit căreia fenomenele biologice, sociale, lingvistice etc. nu derivă dintr-un izvor comun, ci au origini multiple. **2.**

Descendență din mai multe linii parentale; **~ genic** (v. -genic), adj. (despre o caracteristică ereditară) care este controlat de două sau mai multe gene; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., doctrină potrivit căreia diferitele rase umane au apărut în același timp în mai multe puncte de pe glob; *sin.* poligenism; **~ gin** (v. -gin), adj. (despre flori) care prezintă mai multe pistile; **~ ginie** (v. -ginie), s.f., prezență a mai multor pistile în fiecare floare; **~ girie** (v. -girie), s.f., existență a mai multor circumvoluții supranumerare pe suprafața creierului; **~ globulie** (v. -globulie), s.f., creștere a numărului de hematii din sînge; *sin.* policitemie; **~ glot** (v. -glot), adj., s.m. și f. **1.** Adj., s.m. și f. (Persoană) care vorbește mai multe limbi. **2.** Adj. Care este scris în mai multe limbi; **~ gon** (v. -gon$_2$), s.n., figură geometrică formată dintr-o linie frîntă închisă; **~ graf** (v. -graf), s.m. și n. **1.** S.m. Autor care a scris opere aparținînd unor genuri variate. **2.** S.n. Aparat pentru reproducerea unui manuscris în mai multe exemplare; **~ halin** (v. halin), adj. (despre bazine acvatice) cu un conținut de clorură de sodiu de 10—17‰; **~ haploid** (v. haplo-, v. -id), adj., cu un număr de cromozomi redus la jumătate față de numărul inițial; **~ heteroxen** (v. hetero-, v. -xen), adj. (despre ciclul evolutiv al unor paraziți) care în dezvoltarea sa necesită mai multe gazde; **~ mastie** (v. mastie), s.f., anomalie congenitală caracterizată prin existența de mamele supranumerare; *sin.* politelie; **~ melie** (v. -melie), s.f., prezența unui număr mai mare de membre decît cel normal; **~ menoree** v. (meno-, v. -ree), s.f., apariție a ciclului menstrual la intervale mai scurte decît cele normale; **~ mer** (v. -mer), adj., s.m. **1.** Adj. Format din mai multe părți sau diviziuni. **2.** S.m. Substanță ale cărei molecule sînt constituite din reunirea mai multor molecule de monomer; **~ merie** (v. -merie), s.f. **1.** Stare a unui corp polimer. **2.** Condiționare a unui caracter de mai mulți factori genetici echivalenți; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., suprapunere simultană a două sau a mai multe măsuri în care timpii tari inițiali nu coincid întotdeauna; **~ mialgie** (v. mi/o$_1$-, v. -algie), s.f., afecțiune dureroasă simultană a mai multor mușchi; **~ morf** (v. -morf), adj. **1.** Care se prezintă sub mai multe forme. **2.** (Despre specii animale) Cu variabilitate mare; **~ morfie** (v. -morfie), s.f., proprietate a unor substanțe chimice de a se prezenta sub mai multe forme cristaline; *sin.* polimorfism, pleomorfism; **~ nezie** (v. -nezie), s.f., înmulțire exagerată a insulelor pancreatice; **~ nitrofil** (v. nitro-, v. -fil$_1$), adj. (despre bacterii) care preferă azotul combinat; **~ nom** (v. -nom$_2$), s.n., expresie algebrică formată din mai multe monoame; **~ odă** (v. -odă), s.f., tub electronic cu mai mulți electrozi; **~ odont** (v. -odont), adj., cu dinți numeroși; **~ odontie** (v. -odontie), s.f., prezența de dinți supranumerari; **~ oecie** (v. -oecie), s.f., prezența concomitentă în cadrul aceleiași specii a unor indivizi de sexualitate diferită; **~ onichie** (v. -onichie), s.f., malformație caracterizată prin prezența de unghii supranumerare la degete; **~ onim** (v. -onim), s.n., nume taxonomic cu semnificație nesigură, confuză; **~ onimie** (v. -onimie), s.f., caracteristică a unei limbi în care același obiect are mai multe denumiri; **~ opie** (v. -opie), s.f., percepție multiplicată a unui obiect; *sin.* poliopsie; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., poliopie *; **~ orexie** (v. -orexie), s.f., foame excesivă; **~ orhidie** (v. -orhidie), s.f., anomalie congenitală caracterizată prin existența de testicule supranumerare; **~ otie** (v. -otie), s.f., anomalie congenitală constînd în prezența de pavilioane supranumerare la același individ; **~ pag** (v. -pag), s.m., monstru monocefalian cu două coloane vertebrale complete și independente avînd și o mandibulă dublă; **~ patie** (v. -patie), s.f., stare a unei persoane atinse, simultan, de mai multe boli; **~ petal** (v. -petal), adj. (despre corolă) cu mai multe petale; **~ petalie** (v. -petalie), s.f., stare a unei corole cu petale supranumerare; **~ piren** (v. -piren), adj., cu nuclei sau simburi numeroși; **~ plastic** (v. -plastic), adj. (despre țesuturi organice) care conține mai multe plastide; **~ plectic** (v. -plectic), adj., care poate produce mai multe combinații de gene; **~ pnee** (v. -pnee), s.f., respirație cu frecvență mărită; **~ pod** (v. -pod), adj., s.m. **1.** Adj. Care are mai multe picioare. **2.** S.m. Făt teratologic avînd mai multe picioare decît normal; **~ podie** (v. -podie), s.f., malformație congenitală constînd în prezența unui număr de picioare supranumerare; **~ por** (v. -por), s.m., ciupercă cu numeroși pori, din clasa bazidiomicetelor, care crește pe arbori; **~ pter** (v. -pter), adj., cu mai multe aripioare; **~ ritmie** (v. -ritmie), s.f., suprapunere de linii melodice cu structuri ritmice diferite care evoluează simultan; **~ riz** (v. -riz), adj. (despre plante) cu mai multe rădăcini; **~ saprobii** (v. sapro-, v. -bie), s.f.pl., forme vegetale și animale utilizate ca indicatori biologici în sistemul saprobiilor pentru determinarea zonelor de poluare intensă a apelor; **~ sarcă** (v. -sarcă), s.f., dezvoltare anormală a unei plante, datorită excesului de suc nutritiv; **~ semie** (v. -semie), s.f. **1.** Pluralitate de semnificații conținute de un cuvînt sau de o unitate frazeologică. **2.** Proprietate a operei de artă de a avea pentru contemplator mai multe sensuri, care se dezvăluie succesiv, în funcție de contextul social-politic și istoric în care este receptată; **~ sialie** (v. -sialie), s.f., salivație excesivă; **~ sperm** (v. -sperm), adj. **1.** Care prezintă polispermie. **2.** (Despre fructe) Cu semințe numeroase; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., proces de producere a unui zigot prin fecundarea unor ovule de către mai mulți spermatozoizi; **~ spor** (v. -spor), adj., s.m. **1.** Adj. Care conține mai mulți spori. **2.** S.m. Celulă reproductivă care se divide în mai mult de patru spori; **~ stel** (v. -stel), adj. (despre rădăcini) care posedă mai mulți cilindri centrali; **~ stelie** (v. -stelie), s.f., prezență a mai multor cilindri centrali în rădăcină; **~ stemon** (v. -stemon), adj. **1.** (Despre androceu) Care are stamine de două ori mai mult decît petale. **2.** Cu mai multe serii de stamine; **~ stih** (v. -stih), adj. (despre organe vegetale) dispus pe mai multe șiruri, serii sau verticile; **~ stom** (v. -stom), adj., cu mai multe orificii sau haustorii; **~ telie** (v. -telie), s.f., polimastie *; **~ tenie** (v. -tenie), s.f., multiplicare a cromatidelor în interiorul fiecărui cromozom; **~ tipie** (v. -tipie), adj. (despre specii)

care cuprinde mai multe categorii sistematice inferioare; **~ tom** (v. -tom), adj., s.n. **1.** Adj. (Despre organe vegetale) Divizat sau ramificat în mai multe părți. **2.** S.n. Tip de tomograf cu trei tipuri de deplasare a tubului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f. **1.** Diviziune în mai multe părți, grupe sau specii. **2.** Ramificare a vîrfului axei principale a tulpinii sau inflorescenței în mai mult de două ramuri secundare; **~ topic** (v. -topic), adj. (despre specii vegetale) format pe areale diferite; **~ topie** (v. -topie), s.f. **1.** Localizare în mai multe organe sau țesuturi a unei boli. **2.** Acțiune a unei substanțe față de mai multe țesuturi organice. **3.** Posibilitate a formării unor soiuri, biotipuri sau ecotipuri polifiletice cu puține caractere diferențiale, pe areale separate; **~ trih** (v. -trih), adj., cu mai mulți peri, cili sau flageli; **~ trof** (v. -trof), adj., cu capacitate de adaptare la nutriție diferențiată, pe substraturi variate; *sin.* politrofic; **~ trofie** (v. -trofic), adj., politrof *; **~ trofie** (v. -trofie), s.f. **1.** Exces în procesul de nutriție. **2.** Nutriție pe mai multe plante-gazdă; **~ trop** (v. -trop), adj., s.f. **1.** Adj. (Despre transformări ale sistemelor fizico-chimice fluide) Care se efectuează în așa fel încît căldura specifică rămîne constantă. **2.** S.f. Curbă care reprezintă o transformare politropă; **~ urie** (v. -urie), s.f., eliminare abundentă de urină; **~ valent** (v. -valent), adj. (despre substanțe) care se poate prezenta în compușii săi în diferite stări de valență; **~ xen** (v. -xen), adj., s.n. **1.** Adj. (Despre paraziți) Care poate trăi pe mai multe gazde. **2.** S.n. Amestec natural de platină și fier; **~ zoare** (v. -zoar), s.n. pl., clasă de animale microscopice unicelulare care trăiesc în colonii și al căror corp este acoperit cu o crustă calcaroasă; **~ zom (~ som)** (v. -zom), s.m., complex activ rezultat din sinteza proteinelor și constituit din mai mulți ribozomi uniți printr-o moleculă de ARN; *sin.* poliribozom; **~ zomie (~ somie)** (v. -zomie), s.f., prezență de cromozomi supranumerari.

POLINI- „polen". ◇ L *pollen, pollinis* „pulbere, făină" > fr. *pollini-*, engl. *id.* > rom. *polini-*. ☐ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă, care conține polen; **~ vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu polen.

POLIO- „cenușiu, materie cenușie". ◇ gr. *polios* „cenușiu, gri" > fr. *polio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *polio-*. ☐ **~ encefalomalacie** (v. encefalo-, v. -malacie), s.f., encefalopatie degenerativă caracterizată prin necrozarea cerebrocorticală a substanței cenușii și prin sindromuri de depresiune nervoasă; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze cenușii; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., strat citoplasmatic netransparent, aflat sub hialoplasmă și ectoplasmă; **~ trih** (v. -trih), adj., cu peri cenușii.

POLIP-, v. **POLIPO-**. ☐ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a polipilor.

POLIPLO- „numeros, supranumerar". ◇ gr. *polyplous* „de mai multe ori" > fr. *polyplo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *poliplo-*. ☐ **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpini numeroase; **~ id** (v. -id), adj., cu un număr mai mare decît numărul cromozomilor din generația haploidă; **~ stemonie** (v. -stemonie), s.f., prezența în floare a numeroase verticile de stamine.

POLIPO- „polipi". ◇ gr. *polypous* „excrescență morbidă, polipi" > fr. *polypo-*, engl. *id.* rom. *polipo-*. ☐ **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de polipi; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical pentru ablația polipilor.

POLITICO- „politică". ◇ gr. *politikos* „civic, politic" > fr. *politico-*, germ. *politiko-* > rom. *politico-*. ☐ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., politologie*.

POLITO- „politică". ◇ gr. *polis* „oraș, cetate" > fr. *polito-*, germ. *id.* > rom. *polito-*. ☐ **~ log** (v. -log), s.m., specialist în politologie; **~ logie** (v. -logie), s.f., știință politică; *sin.* politicologie.

POLO- „glob, globular". ◇ gr. *polos* „pol, boltă cerească" > fr. *polo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *polo-*. ☐ **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă globulară formată în timpul diviziunilor de maturație a oului; *sin.* globul polar.

POMI- „pom fructifer". ◇ L *pomum* „fruct, poamă" > fr. *pomi-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *pomi-*. ☐ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a agriculturii care se ocupă cu cultura pomilor fructiferi; **~ fer** (v. -fer), adj., care produce fructe pomacee; **~ form** (v. -form), adj., de forma merelor.

POMO- „pom fructifer". ◇ L *pomum* „poamă, fruct" > fr. *pomo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pomo-*. ☐ **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în pomologie; **~ logie** (v. -logie), s.f., disciplină care studiază cultivarea și îngrijirea pomilor fructiferi.

PONO- „muncă, activitate". ◇ gr. *ponos* „muncă grea" > fr. *pono-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pono-*. ☐ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., aversiune morbidă față de muncă; **~ patie** (v. -patie), s.f., stare reactivă provocată de activitatea individului.

PONTO- „mare, marin". ◇ gr. *pontos* „apa mării" > fr. *ponto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ponto-*. ☐ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care crește în mările adînci; **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante din mările adînci.

POR „deschidere, ieșire, orificiu". ◇ gr. *poros* „trecere, pasaj" > fr. *-pore*, engl. *id.*, germ. *-por* > rom. *-por*.

POR$_1$-, v. **PORO$_1$-**. ☐ **~ encefalie** (v. -encefalie), s.f., boală caracterizată prin existența unei cavități deschise în formă de crater la suprafața creierului; **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut vegetal aparent poros, format din celule alungite; *sin.* țesut poros.

POR$_2$-, v. **PORO$_2$-**. ☐ **~ omfal** (v. -omfal), s.n., hernie ombilicală însoțită de calozitate zonală.

PORFIRO- „purpură, purpuriu". ◇ gr. *porphyra* „purpură" > fr. *porphyro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *porfiro-*. ☐ **~ blast** (v. -blast), s.n., mineral din rocile metamorfice cu cristale mai mari decît celelalte minerale asociate; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze purpurii; **~ id** (v. -id), adj. **1.** Care are aparența porfirului. **2.** (Despre granit) Cu cristale mari de feldspat.

PORI- „orificiu, găurice, por". ◇ L *porus* „canal, conduct" > fr. *pori-*, engl. *id.* > rom. *pori-*. ☐ **~ cid** (v. -cid), adj. (despre capsule, antere etc.) care se deschide prin pori; **~ fer** (v. -fer), adj., s.n. pl. **1.** Adj. Prevăzut cu pori sau stomate. **2.** Adj. (Despre materiale) Care provoacă porozitate într-o masă de material vîscos sau fluid; *sin.*

porigen. 3. S.n.pl. Încrengătură de nevertebrate pluricelulare marine, fixate de substrat şi cu suprafaţa corpului prevăzută cu orificii mici sau pori; *sin.* spongieri: **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., porifer* (2).

PORIO- „umblare, vagabondaj". ◇ gr. *poreia* „mers, deplasare, călătorie" > fr. *porio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *porio-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., impuls psihopatologic periodic care constă în necesitatea de a călători, de a vagabonda, de a-şi schimba locul.

PORNO- „obscen, trivial, prostituţie". ◇ gr. *porne* „prostituată" > fr. *porno-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *porno-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., scriere, desen sau fotografie cu conţinut obscen, licenţios.

PORO$_1$- „tub, por, stomată". ◇ gr. *poros* „cale, trecere" > fr. *poro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *poro-*. □ **~ dendron** (v. -dendron), s.m., plantă din grupul lepidofitelor, descoperită cu resturi fosile în cărbunele brun cu luciu mat; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze prevăzute cu pori; **~ gam** (v. -gam), adj., (despre plante) care se înmulţeşte prin porogamie; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., tip de fecundaţie în care tubul polinic pătrunde în ovul prin micropil; **~ ide** (v. -id), s.f.pl., mici puncte în formă de pori pe membrana algelor diatomee; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea dimensiunilor stomatelor; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument utilizat în poroscopie; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., metodă de identificare dactiloscopică, prin examinarea orificiilor glandelor sudoripare ale liniilor papilare; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor format prin ieşirea protoplasmei printr-un por din peretele celulei conidiogene.

PORO$_2$- „îngroşare, calozitate". ◇ gr. *poros* „calozitate" > fr. *poro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *poro-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie inghinovaginală însoţită de îngroşarea exagerată a pungilor testiculare.

PORTO- „vena portă". ◇ l. *porta* „deschidere, orificiu" > fr. *porto-*, germ. *id.* > rom. *porto-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., metodă radiologică de evidenţiere a sistemului venos port cu ajutorul unei substanţe de contrast; **~ hepatografie** (v. hepato-, v. -grafie), s.f., radiografie a venei porte şi a ficatului.

POSO- (POZO-) „doză, porţie". ◇ gr. *posos* „cît de mare" > fr. *poso-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *poso-* şi *pozo-*. □ **~ logie (pozologie)** (v. -logie$_1$), s.f., parte a terapeuticii care se ocupă cu studiul dozelor în care trebuie administrate medicamentele.

POSTERO- „urmaş". ◇ l. *posterus* „care vine apoi" > fr. *postéro-*, engl. *id.* > rom. *postero-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f., dorinţă patologică de a avea urmaşi.

-POTAMIC „de rîu, fluvial". ◇ gr. *potamos* „rîu" > fr. *-potamique*, engl. *-potamic* > rom. *-potamic*.

POTAMO- „rîu, apă curgătoare". ◇ gr. *potamos* „rîu, fluviu" > fr. *potamo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *potamo-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul fiinţelor care populează rîurile şi fluviile; **~ drom** (v. -drom), adj. (despre peşti) care migrează dintr-un rîu într-altul; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care creşte în ape curgătoare; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care populează apele curgătoare; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de cursurile de apă; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a unei regiuni geografice prin apele curgătoare care o străbat; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul apelor curgătoare; **~ toci** (v. -toc), adj., s.m.pl. (peşti) care migrează din mare în fluvii pentru a se reproduce.

POTENŢIO- „potenţial electric". ◇ l. *potentia* „putere, tărie" > fr. *potentio-*, it. *potenzio-*, germ. *potentio-*, engl. *id.* > rom. *potenţio-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ansamblu de metode folosite pentru măsurarea diferenţelor de potenţial; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Montaj utilizat pentru divizarea tensiunii electrice. **2.** Aparat pentru măsurarea potenţialelor electrice prin metoda compensaţiei. **3.** Instrument pentru măsurarea concentraţiei ionilor de hidrogen.

POTETO- „absorbţie". ◇ gr. *potes, etos* „acţiunea de a bea" > fr. *potéto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *poteto-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea cantităţii de apă absorbită de frunze.

POTO- „lichid, băutură". ◇ gr. *potos* „băutură" > fr. *poto-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *poto-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., tratat asupra băuturilor; **~ manie** (v. -manie), s.f., impuls patologic de a consuma exagerat lichide sau băuturi alcoolice; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea cantităţii de apă absorbită de plante.

POZO-, v. **POSO-**.

-PRAGIE „funcţie nutritivă". ◇ gr. *prage* „act, acţiune" > fr. *-pragie*, germ. *id.*, it. *-pragia* > rom. *-pragie*.

PRATI- „pajişte". ◇ l. *pratum* „fîneţe, pajişte" > fr. *prati-* > rom. *prati-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre organisme) care creşte sau trăieşte pe pajişte.

PRATO- „pajişte". ◇ l. *pratum* „pajişte" > it. *prato-* > rom. *prato-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ştiinţă care studiază pajiştile.

-PRAXIE „acţiune, deprindere". ◇ gr. *praxis* „acţiune practică, execuţie" > fr. *-praxie*, germ. *id.* > rom. *-praxie*.

PRAXIO- „acţiune umană". ◇ gr. *praxis* „practică, execuţie" > fr. *praxio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *praxio-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază structura generală a acţiunilor umane şi condiţiile eficacităţii lor.

PRESBIO-, v. **PREZBIO-**.

PREZBI-, v. **PREZBIO-**. □ **~ acuzie** (v. -acuzie), s.f., senescenţă auriculară; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., scădere a sensibilităţii cutanate, întîlnită la senili; **~ opie** (v. -opie), s.f., scădere fiziologică a acomodaţiei la limita incompatibilă a vederii normale pentru aproape.

PREZBIO- (PRESBIO-) „bătrîn, senil, senescent". ◇ gr. *presbys* „om în vîrstă, bătrîn" > fr. *presbyo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *presbio-* > rom. *prezbio-* şi *presbio-*. □ **~ frenie** (v. -frenie), s.f., stare psihotică senilă, caracterizată prin tulburări grave de memorie, stări euforice şi gesturi mimice concordante cu conţinutul ideativ.

PRIMI- „întîi, inițial". ◇ L. *primus* „întîi, primul" > fr. *primi-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *primi-*. □ **~ gen** (v. -gen₂), adj. (despre utriculă sau epidermă) care apare într-o formă inițială, încă nediferențiată; **~ pară** (v. -par), adj., s.f. (femeie) care se află la prima naștere.

PRIO- „dantelat, serat". ◇ gr. *prion* „ferăstrău" > fr. *prio-*, engl. *prio-* > rom. *prio-*. □ **~ cer** (v. -cer₁), adj. (despre insecte) cu antene dantelate.

PRION-, v. **PRIONO-**. □ **~ odont** (v. -odont), adj., care are dinți cu marginile zimțate.

PRIONO- „dințat, dantelat, serat". ◇ gr. *prion, onos* „ferăstrău" > fr. *priono-*, engl. *id.* > rom. *priono-*. □ **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze dințate; **~ petal** (v. -petal) adj., cu petale serate.

PRISMATO- „prismă, prismatic". ◇ gr. *prisma, atos* „prismă" > fr. *prismato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *prismato-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe prismatice; **~ id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. (Despre minerale) Care derivă dintr-o prismă. **2.** S.n. Poliedru cu două fețe poligoane oarecare, paralele, iar celelalte fețe fiind triunghiuri, trapeze sau paralelograme.

PROCT-, v. **PROCTO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere în regiunea anală; **~ ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatație anală sau rectală; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție a unei porțiuni din peretele rectal.

-PROCTIE „anus, rect, regiune anală". ◇ gr. *proktos* „anus, șezut" > fr. *-proctie*, germ. *-proktie* > rom. *-proctie*.

PROCTO- „rect, anus, rectal, anal". ◇ gr. *proktos* „anus" > fr. *procto-*, it. *procto-*, engl. *id.* > rom. *procto-*. □ **~ cel** (v. -cel₂), s.n. relaxare exagerată a mușchilor anali și rectali; *sin.* proctoptoză; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină medicală care studiază afecțiunile anusului și ale rectului; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de fixare a rectului de osul sacru sau de ligamentul sacrosciatic; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a orificiului anal; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., proctocel*; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a rectului; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie rectală; **~ ree** (v. -ree), s.f., scurgere mucoasă prin anus; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument utilizat în rotoscopie; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examen al anusului și al rectului cu ajutorul proctoscopului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare operatorie a anusului.

PROFESIO- „profesie, ocupație". ◇ L. *professio* „meserie, ocupație" > germ. *professio-* > rom. *profesio-*. □ **~ gramă** (v. -gramă), s.f., distribuție grafică pe o scală gradată a nivelelor diverselor cerințe ale unei activități profesionale specifice; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul profesiilor în vederea selecției și orientării profesionale științifice.

PROLI- „lăstar, lujer". ◇ L *proles* „copil, rod" > fr. *proli-*, engl. *id.* > rom. *proli-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care emite lăstari.

PROSO-, v. **PROZO-**. □ **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., țesut vegetal patologic provocat de paraziți; **~ plastic** (v. -plastic), adj., cu celule anormale datorită hiperplaziei; **~ plectenchim** (v. plect/o-, v. -enchim), s.n., plectenchim fals, format din hife miceliene spațiate și împletite.

-PROSOP „față, facial". ◇ gr. *prosopon* „obraz, față" > fr. *-prosope*, engl. *id.*, it. *-prosopo* > rom. *-prosop*.

PROSOP-, v. **PROSOPO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., nevralgie facială.

-PROSOPIE „față, aspect, facial". ◇ gr. *prosopon* „obraz, persoană" > fr. *-prosopie*, germ. *id.*, it. *-prosopia* > rom. *-prosopie*.

PROSOPO- (PROZOPO-) „față, figură umană". ◇ gr. *prosopon* „față, persoană" > fr. *prosopo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *prosopo-* și *prozopo-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., figură de compoziție care constă în descrierea trăsăturilor exterioare, a ținutei unei persoane sau a unui animal; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., tipologie fondată pe studiul expresiei faciale și al mimicilor spontane; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument cu care se măsoară diferențele diametrelor feței și craniului; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre obiecte de artă) în formă de figură umană stilizată; **~ pee** (v. pee), s.f., prozopopee*; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., studiul aspectului feței și al modificărilor pe care i le imprimă bolile; **~ toracopag** (v. toraco-, v. -pag), s.m., monstru bigemelar în care feții sînt uniți lateral prin torace și gît și, în unele cazuri, prin maxilare.

PROSTAT-, v. **PROSTATO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a prostatei.

PROSTATO- „prostată". ◇ gr. *prostates* „așezat înainte" > fr. *prostato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *prostato-*. □ **~ cel** (v. -cel₂), s.n., tumoare a prostatei; **~ lit** (v. -lit₁), s.n., calcul prostatic; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., hipertrofie a prostatei; **~ ree** (v. -ree), s.f., scurgere pe uretră a lichidului prostatic; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a prostatei; **~ veziculectomie** (v. vezicul/o-, v. -ectomie), s.f., ablație a prostatei și a veziculelor seminale.

PROT-, v. **PROTO-**. □ **~ andrie** (v. -andrie), s.f., proterandrie*; **~ andru** (v. -andru), adj. (despre plante) la care organele sexuale masculine se maturizează înaintea celor feminine; *sin.* proterandru; **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut vegetal fundamental; **~ ergie** (v. -ergie), s.f., principiu al filobiologiei referitor la motivarea primară în organism.

PROTEO- „proteină, proteidă". ◇ gr. *proteios* „primul, cel dintîi" > fr. *protéo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *proteo-*. □ **~ hidroliză** (v. hidro₁-, v. -liză), s.f., proces de hidrolizare a proteidelor; **~ litic** (v. -litic₂), adj. (despre enzime) cu acțiune de lizare a proteinelor; **~ liză** (v. -liză), s.f., descompunere a proteinelor sub acțiunea enzimelor; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., proces de fixare a proteinelor în corp; **~ plaste** (v. -plast), s.n.pl., plastide generatoare de substanțe proteice; **~ zomi** (v. zom), s.m.pl., picături granulare prezente în celule, produse de alcaloizi.

PROTER-, v. **PROTERO-**. □ **~ andrie** (v. -andrie), s.f., proces de maturizare a staminelor înaintea stigmatelor în cadrul aceleiași flori; *sin.* protandrie; **~ andru** (v. -andru), adj., protandru*; **~ ante** (v. -ant), adj., s.f.pl. (plante) care infloresc înainte de înfrunzire.

PROTERO- „anterior, timpuriu". ◇ gr. *proteros* „anterior, timpuriu" > fr. *protéro-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *protero-*. □ **~ andre** (v. -andru), s.f.pl., flori hermafrodite dicogame, la care gineceul se maturizează înaintea staminelor; **~ geneză** (v. -geneză), s.f. **1.** Prefigurare în cursul filogeniei a formelor adulte sau de mai tîrziu în locul formelor tinere sau mai timpurii. **2.** Prezența caracterelor speciale din linia filogenetică mai întîi în stadiile ontogenetice timpurii, iar apoi, în cursul schimbărilor filogenetice de formă; **~ gin** (v. -gin), adj. (despre flori) cu pistile mature înainte de maturizarea anterelor; *sin.* protogin; **~ ginie** (v. -ginie), s.f., dezvoltare a organelor reproducătoare femele înaintea celor mascule la organismele hermafrodite; *sin.* protoginie; **~ petalie** (v. -petalie), s.f., obdiplostemonie inversă la care verticilul staminal epipetal este cel intern, iar cel extern este episepal; **~ tip** (v. -tip), s.n., tip primar sau originar al unui taxon; **~ zoic** (v. -zoic), s.n., adj. **1.** S.n. Eră geologică anterioară paleozoicului, în care au apărut bacteriile, algele și nevertebratele primitive; *sin.* algonkian, eozoic. **2.** Adj. Care apar acestei ere geologice; *sin.* eozoic.

PROTISTO- „protiste, protozoare". ◇ gr. *protistos* „cel dintîi" > fr. *protisto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *protisto-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul formelor primitive ale vieții; *sin.* studiul protistelor.

PROTO- „cel dintîi, anterior, primul, preistoric, primitiv, inițial". ◇ gr. *protos* „primul, cel dintîi" > fr. *proto-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *proto-*. □ **~ ascomicete** (v. asco-, v. -micete), s.f.pl. subclasă de ciuperci din clasa ascomicetelor, încrengătura talofitelor; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază formele de viață mai mici decît bacteriile; **~ bionte** (v. -biont), s.n.pl., organisme unicelulare sau coloniale, care reprezintă formele cele mai primitive ale vieții; *sin.* protiste; **~ blast** (v. -blast), s.n. **1.** Celulă lipsită de membrană. **2.** Celulă primordială a embrionului; **~ cariocineză** (v. cario-, v. -cineză), s.f., formă intermediară de cariocineză între amitoză și mitoză; **~ cerc** (v. -cerc), adj., dificerc*; **~ clamidospor** (v. clamido-, v. -spor), s.m., structură terminală și umflată, formată pe un filament, din care se formează clamidospori; **~ clorofilă** (v. cloro-, v. -fil$_2$), s.f., pigment care conține carotină și xantofilă, prezent în frunzele îngălbenite; **~ colenchim** (v. col/o$_2$-, v. -enchim), s.n., primele elemente ale colenchimului; **~ corm** (v. -corm), s.n. **1.** Partea tuberiformă a embrionului care, prin diferențiere, dă naștere radiculei, tulpiniței și primelor frunze. **2.** Axă hipocotilă; **~ crat** (v. -crat), adj. (despre plante) care, odată cu ameliorarea climatului, și-a putut recuceri arealul pierdut în perioadele glaciare; **~ cromozomi** (v. cromo-, v. -zom), s.m.pl., granulații cromatofile formate în mitoză la bazidiomicete, care, la sfîrșitul profazei, se reunesc în doi cromozomi; **~ dermă** (v. -dermă) s.f., strat celular extern al meristemului primar din regiunea apicală a organelor radiculare; **~ filă** (v. -fil$_2$), s.f. **1.** Frunzuliță sau rezervă nutritivă care se găsește în embrionul unei plante fanerogame; *sin.* cotiledon. **2.** Formă juvenilă a frunzei. **3.** Frunza protocormului; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., organisme vegetale primitive unicelulare sau coloniale, care stau la baza evoluției regnului vegetal; **~ fitologie** (v. fito-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază plantele fosile; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., fenomen de combinare a gameților fără fuziune nucleară; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., protogenic*; **~ geneză** (v. -geneză), s.f. **1.** Reproducere prin înmugurire. **2.** Stadiu primordial al embrionului; **~ genic** (v. -genic), adj. (despre structuri vegetale) care există încă din primele stadii de diferențiere; *sin.* protogen; **~ gin** (v. -gin), adj., proterogin*; **~ ginie** (v. -ginie), s.f., proteroginie*; **~ glie** (v. -glie), s.f., nevralgie a substanței cenușii, avînd corpul lipsit de gliofibrile și de prelungiri spinoase; **~ hemicriptofite** (v. hemi-, v. cripto-, v. -fit), s.f.pl., plante cu tulpinile acoperite la bază cu scuame, avînd frunze dezvoltate numai de la mijlocul tulpinii în sus; **~ leucocit** (v. leuco-, v. -cit), s.n., celulă limfoidă mică, prezentă în măduva osoasă roșie și în splină; **~ liză** (v. -liză), s.f., descompunere a clorofilei cu disocierea bioxidului de carbon sub influența luminii; **~ log** (v. -log), s.n., totalitatea datelor asociate cu un taxon nou, la prima lui publicare; **~ metrocit** (v. metro$_3$-, v. -cit), s.n., celulă-mamă a seriilor leucocitară și eritrocitară; **~ nemă** (v. -nemă), s.f., formație a gametofitului; **~ paleolitic** (v. paleo-, v. -litic$_1$), s.n., prima perioadă a epocii pietrei cioplite; **~ patie** (v. -patie), s.f., maladie primitivă, esențială; **~ plasmatologie** (v. plasmato-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul protoplasmei; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., substanță albuminoidă fundamentală vîscoasă, care alcătuiește baza oricărei celule vii; **~ plast** (v. -plast), s.n. **1.** Protoplasmă a celulelor vegetale. **2.** Organism unicelular. **3.** Forma primordială a celulei sau a protoplasmei celulare; **~ sclerenchim** (v. scler/o-, v. -enchim), s.n., colenchim asemănător cu fibrele liberiene; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor din prima generație; **~ sporofit** (v. sporo-, v. -fit), s.n., carposporofit al algelor roșii, rezultat din germinarea zigotului; **~ stel** (v. -stel), s.n., cilindru central primitiv, prezent la unele psilofite din paleozoic; **~ strofe** (v. -strofă), s.f.pl., spiralele secundare în filotaxie; **~ tal** (v. -tal), s.n., tal primitiv al lichenilor cu crustă; **~ timie** (v. -timie), s.f., pulsiune psihologică principală; **~ tip** (v. -tip), s.n. **1.** Exemplu perfect, model desăvîrșit. **2.** Tipul ancestral, original al taxonului vegetal; **~ trof** (v. -trof), adj. (despre microbi) care trăiește în substraturi nutritive primitive, lipsite de compuși organici; **~ trofic** (v. -trofic), adj. (Despre microorganisme) **1.** Care nu poate descompune proteinele. **2.** (Despre microorganisme) Care își asigură singur hrana necesară; **~ trofie** (v. -trofie), s.f., mod primitiv de nutriție la unele tulpini microbiene; **~ zoare** (v. -zoar), s.n.pl., încrengătură de animale microscopice unicelulare, cu o

structură anatomică foarte simplă, care trăiesc în grupuri numeroase; **~ zomi** (v. -zom), s.m.pl., structuri prebiontice care, în asociere cu polinucleotidele, formează, din aminoacizi liberi, scurte secvențe de peptide; **~ zoofil** (v. zoo-, v. -fil$_1$), adj. (despre flori) fertilizat prin protozoare; **~ zoologie** (v. zoo-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul morfologic și biologic al organismelor unicelulare.

PROZ-, v. **PROZO-**. □ **~ encefal** (v. -encefal), s.n., vezicula anterioară a creierului embrionar; **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut fals, rezultat din împletirea hifelor miceliene; **~ odonție** (v. -odonție), s.f., poziție oblică și anterioară a dinților.

PROZO- (PROSO-) „situat anterior, oblic". ◇ gr. *proso* „din față, dinainte" > fr. *proso-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *prozo-* și *proso-*. □ **~ cel** (v. -cel$_1$), s.n., cavitate a prozencefalului; **~ plazie** (v. -plazie), s.f., metaplazie care duce la o dezvoltare mai înaltă a celulelor.

PROZOPO-, v. **PROSOPO-**. □ **~ pee (prosopopee)** (v. -pee), s.f., figură retorică prin care autorul pune să vorbească o persoană absentă, defunctă sau un personaj alegoric.

PRUNI- „prună, brumăriu". ◇ l. *prunum* „prună" > fr. *pruni-*, engl. *id.* > rom. *pruni-*. □ **~ color** (v. -color), adj., de culoarea brumărie a prunelor; **~ fer** (v. -fer), adj., care produce prune; **~ form** (v. -form), adj., de forma unei prune.

PSAMATO- „sol nisipos". ◇ gr. *psamatos* „loc cu nisip, litoral" > fr. *psamato-* > rom. *psamato-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care crește pe soluri nisipoase; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante de litoral.

PSAMO- „nisip, nisipos". ◇ gr. *psammos* „nisip" > fr. *psammo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *psamo-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. **1.** (Despre plante) Care crește pe nisip. **2.** (Despre pești) Care depune ouăle pe un substrat nisipos; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., stare a plantelor psamofile: *sin.* amofilie: **~ fite** (v. -fit), s.f.pl. (plante) care cresc în locuri nisipoase; **~ fitie** (v. -fitie), s.f., formațiune vegetală avînd ca substrat determinant terenuri nisipoase; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre roci) care produce nisip prin descompunere; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., studiul fizico-chimic al nisipurilor: **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a băilor sau a săculețelor de nisip încălzite la soare sau în mod artificial.

PSEFO- „alegere, elecțiune". ◇ gr. *psephos* „pietricică, vot" > engl. *psepho-* > rom. *psepho-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază atitudinea politică și comportamentul grupurilor de alegători, pentru a detecta factorii care-i influențează în deciziile luate; *sin.* sociologie electorală.

PSEUD-, v. **PSEUDO-**. □ **~ antie** (v. -antie), s.f., concepție filogenetică după care florile de angiosperme au apărut ca urmare a simplificării inflorescenței unor gimnosperme superioare; **~ artroză** (v. -artroză), s.f., articulație anormală care se formează la nivelul unei fracturi neconsolidate; *sin.* pseudoartroză; **~ encefal** (v. -encefal), s.m., monstru al cărui encefal este înlocuit de o tumoare vasculară, craniul și canalul vertebral fiind larg deschise; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., senzație falsă, consecutivă unei impresii normale; *sin.* pseudoestezie; **~ onim** (v. -onim), s.n., nume fictiv pe care îl adoptă scriitorii, artiștii etc., pentru a-și ascunde identitatea; **~ osmie** (v. -osmie), s.f., falsă senzație de miros.

PSEUDO- „fals, aparent, înșelător, asemănător" ◇ gr. *pseudos* „fals" > fr. *pseudo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pseudo-*. □ **~ acuzie** (v. -acuzie), s.f., inversare a originii aparente a unui sunet sau a unui zgomot, situat lateral; **~ artroză** (v. -artroză), s.f., pseudartroză*; **~ autosindeză** (v. auto-, v. -sindeză), s.f., împerechere ulterioară a cromozomilor fără o conjugare prealabilă, în diviziunea reducțională; **~ auxospor** (v. auxo-, v. -spor), s.m., masă plasmodică avînd un nucleu uriaș, fiind înconjurată cu un perizoniu, prezentă la unele diatomee; **~ blepsie** (v. -blepsie), s.f., iluzie vizuală; **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct fals, la formarea căruia participă, în afară de ovar, și alte părți florale; **~ carpie** (v. -carpie), s.f., formare a fructului în urma unei polenizări de excitație, fără a se forma semințe; **~ cefal** (v. -cefal), s.m., monstru care prezintă craniul ascuns într-o masă cărnoasă cefalotoracică; **~ cel** (v. -cel$_1$), s.n., cavitate generală falsă, prezentă la nematode; **~ cist** (v. -cist), s.n., formație protoplasmatică verde, fără membrană celulară delimitată; **~ cleistogamie** (v. cleisto-, v. -gamie), s.f., cleistogamie care are loc numai sub influența unor condiții externe, prin autofertilizarea florilor rămase închise; **~ cleistogenie** (v. cleisto-, v. -genie$_1$), s.f., producere de flori normale, care nu se deschid, și la care polenizarea are loc în interiorul periantului închis; **~ coxalgie** (v. cox/o-, v. -algie), s.f., inflamație juvenilă deformată a oaselor și articulațiilor coxofemurale; **~ criptorhidie** (v. cript/o,- v. -orhidie), s.f., absență inconstantă a testiculului din scrot; *sin.* instabilitate testiculară; **~ cromozomi** (v. cromo-, v. -zom), s.m.pl., filamente de cromatină amestecate, prezente în faza de trecere în stadiul de spirem, apoi în cel de segmentare a cromozomilor; **~ dextrocardie** (v. dextro-, v. -cardie), s.f., deplasare și nu transpoziție a inimii spre hemitoracele drept; **~ dicotomie (dihotomie)** (v. dico-, v. -tomie), s.f., dicotomie vegetală falsă; *sin.* pseudopolitomie; **~ diploid** (v. diplo-, v. -id), adj. (despre o celulă sau organism) cu un număr diploid de cromozomi, dar cu anomalii structurale importante; **~ distrofie** (v. dis-, v. -trofie), s.f., pătrundere a insectelor vizitatoare eutrope în floare prin roaderea pereților acesteia, colectind nectarul, fără a efectua însă polenizarea; **~ encefal** (v. -encefal), s.m., monstru care prezintă pseudencefalie; **~ encefalie** (v. -encefalie), s.f., malformație congenitală caracterizată prin absența encefalului, care este înlocuit de o tumoare vasculară; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., pseudestezie*; **~ feloid** (v. felo-, v. -id), s.n., țesut suberiform deosebit de peridermul tipic prin repartiția neregulată a celulelor inițiale; **~ filă** (v. -fil$_2$), s.f., apendice foliar efemer, care cade la dezvoltarea frunzelor normale; **~ filopod** (v. filo$_1$-, v. pod)

adj., cu frunzele inferioare alipite la bază; **~ fiză** (v. -fiză), s.f., himeniu oprit în dezvoltare, care, în loc de bazidie, formează niște umflături bulbiliforme; **~ fon** (v. -fon), s.n., aparat pentru studiul relației dintre impresiile vizuale și cele auditive, în vederea localizării auditive a surselor sonore; **~ gametange** (v. gamet/o-, v. -ange), s.m., umflătură care produce gametofori, specifică ascomicetelor; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** Dezvoltare a embrionului din ovulul nefecundat, ca urmare a excitației produse de polenizarea stigmatului. **2.** Fuzionare a doi nuclei vegetativi; **~ geocarpie** (v. geo-, v. -carpie), s.f., tip de geocarpie la care fructele ajung în pămînt prin scuturarea pedunculului sau a inflorescenței; **~ globulie** (v. -globulie), s.f., poliglobulie relativă; **~ hemofilie** (v. hemo-, v. -filie$_1$), s.f., sindrom hemoragic, altul decît hemofilia clasică; **~ hercogamie** (v. herco-, v. -gamie), s.f., fecundare întîmplătoare a stigmatului cu polen propriu, în cazul florilor casmogame; **~ heterocarpie** (v. hetero-, v. -carpie), s.f., formare de fructe supraterestre variate, la indivizii diferiți aparținînd aceleiași specii; **~ izocromozom** (v. izo-, v. cromo-, v. -zom), s.m., cromozom rezultat în urma unei translocații între doi omologi și care are astfel cele două extremități omoloage; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., tendință patologică spre denaturarea adevărului; **~ meioză** (v. -meioză), s.f., reducție aparentă a numărului cromozomilor somatici la jumătate, asociată cu imperecherea cromozomilor meiotici; **~ melie** (v. -melie), s.f. **1.** Percepere a unor extremități sau regiuni anatomice în plus. **2.** Percepere falsă a existenței unui membru sau segment amputat al corpului; **~ micoriză** (v. mico-, v. -riză$_1$), s.f., micoriză falsă, în care ciuperca este un parazit; **~ mixie** (v. -mixie$_1$), s.f., înmulțire prin copularea a două celule vegetative; **~ mnezie** (v. -mnezie), s.f., falsă recunoaștere a unor persoane sau a unor situații pe care subiectul le întîlnește, real, pentru prima dată; **~ monocarp** (v. mono-, v. -carp), adj., care prezintă pseudomonocarpie; **~ monocarpie** (v. mono-, v. -carpie), s.f., prezență a conurilor mature adîncite în trunchi la baza frunzelor, din care semințele se eliberează numai după moartea copacului; **~ monomer** (v. mono-, v. -mer), adj. (despre organe vegetale) care este aparent format doar dintr-o singură piesă botanică; **~ morf** (v. -morf), adj., care a luat o formă cristalină, proprie altui mineral; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., proces de transformare fizică sau chimică a unui mineral, cu păstrarea formei cristalografice inițiale; **~ oolit** (v. oo-, v. -lit$_1$), s.n., formațiune minerală asemănătoare cu oolitul, care nu prezintă însă stratificația concentrică regulată caracteristică acestuia; **~ osteomalacie** (v. osteo-, v. -malacie), s.f., diformitate rahitică, manifestată prin micșorarea dimensiunilor și rapoartelor oaselor bazinului; **~ petalie** (v. -petalie), s.f., substituire a unor petale din floare prin stamine; **~ plast** (v. -plast), s.n., partea elementară a cromatoforului reticulat; **~ pod** (v. -pod), s.n., prelungire protoplasmatică mobilă și contractilă, prezentă la amibe și leucocite, cu ajutorul căreia se pot mișca sau pot apuca hrana; *sin.* pseudopodiu (1); **~ podiu** (v. -podiu), s.n. **1.** Pseudopod*. **2.** Prelungire setiformă a gametofitului lipsit de frunze, purtător al sporogonului; **~ poliembrionie** (v. poli-, v. -embrionie), s.f., proces de formare a mai multor embrioni în sămînță prin contopirea mai multor ovule sau prin divizarea nucelei; **~ politomie** (v. poli-, v. -tomie), s.f., pseudodicotomie*; **~ por** (v. -por), s.m., pată circulară îngroșată, neperforată, pe frunzele unor plante; **~ porencefalie** (v. por/o-, v. -encefalie), s.f., cavitate chistică intracerebrală, care comunică cu ventriculii; **~ psihologie** (v. psiho-, v. -logie$_1$), s.f., falsă psihologie; **~ riză** (v. -riză$_1$), s.f. **1.** Formațiune radiciformă a bulbului unor monocotiledonate. **2.** Formațiune miceliană radiciformă dezvoltată la baza carpoforului; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat care permite inversarea imaginilor percepute în mod normal cu ambii ochi; **~ scopie** (v. -scopie) s.f. **1.** Iluzii vizuale de mărime, formă și distanță ale obiectivelor. **2.** Percepție vizuală care, prin inversarea lentilelor unui stereoscop, produce o inversare a imaginilor celor doi ochi; **~ sperm** (v. -sperm), adj., s.n. **1.** S.n. Sămînță falsă. **2.** Adj. Cu semințe numai aparente; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., organ vegetal asemănător cu sporangele, care produce muguri; **~ stel** (v. -stel), s.n. **1.** Structură stelară aparentă la nervura mediană a unor frunze. **2.** Dispoziție asemănătoare a țesuturilor pețiolului cu cele ale tulpinii; **~ stereofonie** (v. stereo-, v. -fonie$_1$), s.f., reproducere a sunetelor care imită efectul stereofonic, constînd în trimiterea sunetelor din toate părțile, nefiind posibilă localizarea sursei sonore; **~ stromă** (v. -stromă), s.f. **1.** Himenofor prezent la sclerotiacee. **2.** Periteciu al unor fungi; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., perete al unor tetracoralieri, rezultat din îngroșarea capetelor exterioare ale septelor ptilolite; **~ tip** (v. -tip), s.n., tip vegetal indicat greșit în publicațiile de specialitate; **~ tricofor** (**~ trichofor**) (v. trico$_1$-, v. -for), s.m., filament vegetativ asemănător cu tricoforul, prezent la alge; **~ uremie** (v. ur/o$_1$-, v. -emie), s.f., complex de simptome neurologice întîlnite în evoluția bolilor renale, asemănătoare uremiei; **~ xerofite** (v. xero-, v. -fit), s.f.pl., plante subxerofite, prezentînd o sensibilitate mai redusă față de umezeală; **~ zigospor** (v. zigo-, v. -spor), s.m., spor partenogenetic, provenit din dezvoltarea nemijlocită a unui gamet, în lipsa procesului de conjugare; **~ zoare** (v. -zoar), s.n.pl., grup de plante care se aseamănă cu animalele.

PSICRO- (PSIHRO-) „rece, frig, răceală". ◇ gr. *psykhros* „rece, frig" > fr. *psychro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *psicro-* > rom. *psicro-* și *psihro-*. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., senzație dureroasă la rece; *sin.* psicroestezie; **~ cleistogamie (psihrocleistogamie)** (v. cleisto-, v. -gamie), s.f., tip de cleistogamie produsă de o temperatură scăzută; **~ clinie** (v. -clinie), s.f., curbare spre pămînt a frunzelor și a tulpinii sub influența temperaturilor scăzute; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., psicroalgie*; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre bacterii) care se dezvoltă la temperaturi scăzute; **~ fite (psihrofite)** (v. -fit), adj., s.f.pl. (plante) care cresc pe substraturi reci și umede; **~ fitie** (v. -fitie), s.f.,

formațiune vegetală specifică unui climat rece; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de frig; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., tehnică de măsurare a umidității; **~ metru (psihrometru)** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea umidității aerului, bazat pe efectul de răcire al evaporării; **~ stenoterme** (v. steno-, v. -term), adj., s.n.pl. (organisme) adaptate la ape cu temperaturi scăzute; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament medical prin aplicații reci, locale sau generale; **~ trof** (v. -trof), adj. (despre microorganisme) capabil să se dezvolte la temperaturi între 0°—6° C.

PSIH-, v. **PSIHO-**. □ **~ agogie** (v. -agogie), s.f., ansamblu de metode educative, psihologice și pedagogice, avînd ca scop favorizarea dezvoltării personalității; **~ algie** (v. -algie), s.f., formă de nevralgie în care predomină elementul psihopatic; **~ astenie** (v. -astenie), s.f., stare psihică morbidă manifestată prin nehotărîre extremă, nesiguranță pe sine și obsesii; **~ iatrie** (v. -iatrie), s.f., disciplină medicală care studiază bolile psihice și tratamentul lor; **~ iatru** (v. -iatru), s.m., specialist în psihiatrie; **~ odometru** (v. odo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea timpurilor de reacție psihică în condiții diferite; **~ ortopedie** (v. orto-, v. -pedie), s.f., formă de psihoterapie care constă în măsuri avînd ca scop reglarea modului de viață și a comportării bolnavului.

-PSIHIE „suflet, activitate psihică". ◇ gr. *psykhe* „suflet" > fr. *-psychie*, germ. *id.*, it. *-psichia* > rom. *-psihie*.

PSIHO- „suflet, stare psihică". ◇ gr. *psykhe* „suflet, spirit" > fr. *psycho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *psiho-*. □ **~ biografie** (v. bio-, v. -grafie), s.f., analiză psihologică și biologică a vieții unei persoane; **~ biogramă** (v. bio-, v. -gramă), s.f., descriere a dezvoltării caracteriologice a personalității, incluzînd și dezvoltarea biologică; **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., abordare multilaterală a personalității, susținînd plurideterminarea conduitei umane; **~ chinezie (~ kinezie)** (v. -chinezie), s.f., mișcare comandată psihic; **~ chirurgie** (v. chir/o-, v. -urgie), s.f., metodă de tratare a bolilor psihice prin intervenții operatorii pe creier; **~ cronometrie** (v. crono-, v. -metrie$_1$), s.f., studiul timpilor de reacție psihică; **~ disleptic** (v. dis-, v. -leptic), adj., s.n. (substanță psihotropă) cu acțiune psihotonă, putînd determina diferite sindroame psihotice; **~ ergometru** (v. ergo-, v. metru$_1$), s.n., aparat care permite atît prezentarea de stimuli într-un ritm reglabil, cît și înregistrarea perioadei de latență și corectarea răspunsurilor; **~ farmacologie** (v. farmaco-, v. -logie$_1$), s.f., ramură a farmacologiei care se ocupă cu studiul substanțelor psihotrope; **~ file** (v. -fil$_1$), adj., s.f.pl. (plante) fertilizate de lepidopterele nocturne; **~ fiziologie** (v. fizio-, v. -logie$_1$), s.f., ramură a psihologiei care studiază procesele psihologice în raport cu procesele fiziologice din organism; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre boli) care apare datorită unor cauze psihice; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., parte a psihologiei care studiază nașterea și dezvoltarea vieții psihice a omului; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., totalitatea tulburărilor psihotice sau nevrotice determinate de factori psihogeni etiologici; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Descriere a aptitudinilor și trăsăturilor biopsihologice și a atitudinilor sociale pe care le cere o profesiune. **2.** Psihologie descriptivă; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., imagine grafică a structurii și dezvoltării unei persoane, obținută prin psihografie (1); **~ lepsie** (v. -lepsie), s.f., scădere bruscă și de scurtă durată a tensiunii psihologice, manifestată printr-o suspendare a proceselor intelectuale; **~ leptic** (v. -leptic), adj., s.n. (medicament psihotrop) care are acțiune hipnotică, sedativă și neuroleptică; **~ lexie** (v. -lexie), s.f., totalitatea metodelor de determinare calitativă a proceselor psihice; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f. știință care se ocupă cu studierea activității psihice a omului, a stării și a însușirilor sale psihice; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a fenomenelor psihice prin utilizarea metodelor experimentale standardizate și etalonate; **~ motor** (v. -motor), adj., care intră în acțiune sub influența unor excitări cerebrale fizice; **~ patie** (v. -patie), s.f. **1.** Termen generic pentru bolile mintale. **2.** Maladie a personalității, manifestată prin tulburări de afectivitate, de comportament sau de caracter; **~ patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină medicală care studiază aspectele patologice ale activității psihice; **~ pedagogie** (v. ped/o-, v. -agogie), s.f., aplicare a metodelor psihologiei experimentale în pedagogie; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., pierdere temporară a conștiinței; *sin.* leșin psihic; **~ profesiogramă** (v. -profesio-, v. -gramă), s.f., profesiogramă cuprinzînd aptitudinile și trăsăturile psihologice ale unei persoane; *sin.* topoergogramă; **~ sexologie** (v. sexo-, v. -logie$_1$), s.f., psihologie a sexelor; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., sfera transformărilor și ameliorărilor biosferei prin inteligența umană; *sin.* sociosferă; **~ sociologie** (v. socio-, v. -logie$_1$), s.f., studiu psihologic al fenomenelor sociale; **~ sofie** (v. -sofie), s.f., totalitatea speculațiilor preștiințifice care apar din explicația psihologică; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., tendință de adaptare a omului de a căuta situațiile agreabile și de a le evita pe cele penibile și neagreabile; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., metodă de tratament prin folosirea factorilor psihici; **~ tonic** (v. -tonic), adj., s.n. (medicament) cu acțiune stimulatoare asupra psihicului; **~ trop** (v. -trop), adj., s.n. (medicament) care influențează starea psihică; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., orientare psihologică generală a intereselor și tendințelor în sens extroversiv și introversiv.

-PSIHOZĂ „stare psihică". ◇ gr. *psykhe* „suflet, spirit" > fr. *-psychose* și *-psycose*, germ. *-psychose* > rom. *-psihoză*.

PSIHRO-, v. **PSICRO-**.

PSILO- „neted, fără peri, glabru". ◇ gr. *psilos* „neted, chel" > fr. *psilo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *psilo-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe lipsite de peri; **~ ceras** (v. -ceras), s.m., amonit cu cochilie în formă de disc și cu suprafața ornamentată cu striuri fine sau cu coaste; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., criptogame vasculare fosile, avînd tulpinile ramificate dicotomic, cu frunze subțiri și spinoase la vîrf; **~ pter** (v. -pter), adj., cu aripioare lipsite de peri.

PSITACI- „papagal". ◇ L *psittacus* „papagal" > fr. *psittaci-*, engl. *id.* > rom. *psitaci-*. □ **~ forme** (v. -form), s.f.pl., ordin din familia psitacidelor, cuprinzînd păsări arboricole cățărătoare, cu cioc gros și puternic, cu pene viu colorate, avînd ca reprezentant papagalul.
PSITACO- „papagal". ◇ gr. *psittakos* „papagal" > fr. *psittaco-*, it. *id.* > rom. *psitaco-*. □ **~ id** (v. -id), adj., cu înfățișare de papagal.
PSOFO- „zgomot, perturbație". ◇ gr. *psophos* „zgomot" > fr. *psopho-*, it. *psofo-* > rom. *psofo-*. □ **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., acces convulsiv provocat prin stimulări sonore intermitente; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., tehnică a măsurării zgomotelor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea perturbațiilor introduse într-un circuit telefonic de circuitele învecinate.
PTENO- „caduc, căzător". ◇ gr. *ptenos* „care zboară" > fr. *pténo-*, engl. *id.* > rom. *pteno-*. □ **~ filofite** (v. filo$_1$-, v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în pădurile cu frunze căzătoare.
-PTER „aripă, aripioară". ◇ gr. *pteron* „aripă" > fr. *-ptère*, germ. *-pter* > rom. *-pter*.
PTERIDO- „ferigă". ◇ gr. *pteris, dos* „ferigă". > fr. *ptérido-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pterido-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., încrengătură a regnului vegetal, cuprinzînd ferigile, plante superioare străvechi care se înmulțesc prin spori; *sin.* criptogame vasculare; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a ferigilor; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a botanicii care se ocupă cu studiul ferigilor; **~ spermafite** (v. sperma-, v. -fit), s.f.pl., grup de plante primitive cu caractere colective, făcînd trecerea între gimnosperme și pteridofite; **~ sperme** (v. -sperm), s.f.pl., grup de plante primitive fosile, asemănătoare cu ferigile, care se înmulțesc prin semințe; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor obligatoriu, caracteristic pentru pteridofite; **~ terofite** (v. tero$_1$-, v. -fit), s.f.pl., grup de plante cuprinzînd pteridofitele anuale cu perioadă de vegetație în timpul iernii.
PTERIGO- „pană, aripă, aripioară". ◇ gr. *pteryx, ygos* „aripă, pană" > fr. *ptérygo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *pterigo-*. □ **~ fore** (v. -for), s.n.pl., piese scheletice articulate între care se inseră, la pești, radiile înotătoarelor impare; **~ id** (v. -id), adj., în formă de aripă; **~ podii** (v. -podiu), s.n.pl., organe de acuplare la unii rechini, provenite din transformarea regiunii anterioare a înotătoarelor ventrale; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe aripate.
-PTERIS „ferigă". ◇ gr. *pteris* „pămătuf, ferigă" > L sav. *-pteris*, fr. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-pteris*.
-PTERIX „aripă". ◇ gr. *pteryx* „aripă" > fr. *-ptéryx*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-pterix*.
PTERO- „aripă, aripat". ◇ gr. *pteron* „aripă" > fr. *ptéro-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *ptero-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe aripate; **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpina aripată; **~ clad** (v. -clad), adj., cu ramuri aripate; **~ core (~ chore)** (v. -cor), s.f.pl., plante ale căror fructe se răspîndesc prin intermediul unor apendice în formă de aripă; **~ dactil** (v. -dactil), s.m., gen de reptilă fosilă zburătoare, care a trăit în jurasicul superior și cretacic; **~ for** (v. -for), adj. (despre plante) prevăzut cu excrescențe în formă de aripă; **~ gon** (v. -gon$_2$), adj., cu muchii aripate; **~ id** (v. -id), adj., în formă de aripă; **~ pode** (v. -pod), adj., s.f.pl. 1. Adj. (despre vegetale) Cu suport aripat. 2. S.f.pl. Ordin de moluște gasteropode care trăiesc în planctonul marin; **~ sperme** (v. -sperm), s.f.pl., plante cu semințe aripate, care le ușurează diseminarea cu ajutorul vîntului; **~ zaur (~ saur)** (v. -zaur), s.m., reptilă fosilă zburătoare din mezozoic, cu membrele anterioare transformate în aripi membranoase.
PTIAL-, v. **PTIALO-**. □ **~ agog** (v. -agog), adj., care activează salivația.
PTIALO- „salivă, salivație". ◇ gr. *ptyalon* „spută, salivă" > fr. *ptyalo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *ptialo-* > rom. *ptialo-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., chist salivar; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., calcul salivar; **~ ree** (v. -ree), s.f., scurgere excesivă de salivă.
PTICHO-, v. **PTICO-**.
PTICO- (PTICHO-) „pliat, cutat". ◇ gr. *ptyx, ykhos* „cută, pliu" > fr. *ptycho-*, engl. *id.* > rom. *ptico-* și *pticho-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe cutate; **~ fil (ptichofil)** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze pliate; **~ nomiu (ptichonomiu)** (v. -nomiu), s.n., cavitate cutată produsă prin roaderea de către larvele unor insecte a parenchimului; **~ riz** (v. -riz), adj., cu rădăcină cutată.
-PTIL „pană, puf, cil". ◇ gr. *ptilon* „pană, puf" > fr. *-ptile*, engl. *id.*, germ. *-ptil* > rom. *-ptil*.
PTILO- „puf, pene, păr". ◇ gr. *ptilon* „pană, puf" > fr. *ptilo-*, engl. *id.* > rom. *ptilo-*. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze pufoase; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., zeolit cristalizat în sistemul rombic, în cristale albe aciculare, prezentînd clivaj după doi pinacoizi; **~ pod** (v. -pod), adj. (despre păsări) cu picioare pufoase; **~ pter** (v. -pter), adj., cu aripi pufoase; **~ stil** (v. -stil), adj. (despre plante) cu stilul pufos.
-PTILOZĂ „păr, pilozitate". ◇ gr. *ptilosis* „năpîrlire" > fr. *-ptilose*, germ. *id.* > rom. *-ptiloză*.
PTIO- „protoplasmă". ◇ gr. *ptyo, ein* „a saliva" > fr. *ptyo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ptio-*. □ **~ zom (~ som)** (v. -zom), s.m., masă protoplasmatică afectată de necroză locală.
-PTIZĂ „scuipat, expectorație". ◇ gr. *ptysis* „spută, scuipat" > fr. *-ptyse*, germ. *id.* > rom. *-ptiză*.
-PTIZIE „spută, expectorație". ◇ gr. *ptysis* „scuipat" > fr. *-ptysie* > rom. *-ptizie*.
-PTOZĂ „cădere, alunecare, deplasare". ◇ gr. *ptosis* „cădere" > fr. *-ptose*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-ptoză*.
PUBIO- „pubis, corp pubian". ◇ L *pubes, is* „pubis" > fr. *pubio-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *pubio-*. □ **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație obstetricală de secționare a corpului pubian.
PUERI- „copil". ◇ L *puer, eris* „copil, urmaș" > fr. *puéri-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *pueri-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a medicinii care studiază metodele cele mai adecvate pentru creșterea normală și pentru ocrotirea copiilor.
PULP-, v. **PULPO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare totală a țesuturilor pulpare ale unui dinte.

PULPO- „pulpă dentară". ◇ L *pulpa* „pulpă" > fr. *pulpo-*, engl. *id.* > rom. *pulpo-*. □ **~ tomie** (v. -tomie), s.f., extirpare parțială a pulpei dentare.
PULSO- „puls, pulsație, propulsie". ◇ L *pulsus* „împingere, presiune" > fr. *pulso-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *pulso-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat care înregistrează pulsul; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. instrument medical pentru măsurarea pulsului.
PULVINI- „pulvină, perniță". ◇ L *pulvinus* „perniță" > fr. *pulvini-*, engl. *id.* > rom. *pulvini-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre frunze) prevăzut cu pulvină; **~ form** (v. -form), adj., în formă de pulvină.
PUNCTI- „punct, pată, gropiță". ◇ L *punctum* „punct, găurice" > fr. *puncti-*, engl. *id.* > rom. *puncti-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre organe vegetale) prevăzut cu puncte, pete sau gropițe; **~ form** (v. -form), adj., în formă de punct sau de pată.
PUPI- „nimfă, pupă, crisalidă". ◇ L *pupa* „păpușă" > fr. *pupi-*, engl. *id.* > rom. *pupi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă pupe; **~ form** (v. -form), adj., în formă de pupă; **~ par** (v. -par), adj., (despre insecte diptere) care generează nimfe; **~ vor** (v. -vor), adj., care devorează nimfele și larvele insectelor.
PUPILO- „pupilă, pupilar". ◇ L *pupilla* „pupila ochiului" > fr. *pupillo-*, engl. *id.* > rom. *pupilo-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea diametrului pupilar; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument utilizat în pupiloscopie; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., măsurare a refracției ochiului prin interpretarea optică a unei umbre care apare în cîmpul pupilar; **~ tonie** (v. -tonie), s.f., perturbare a motilității pupilare.

R

RABDO- „nuia, baghetă". ◇ gr. **rhabdos** „băț, vergea" > fr. *rabdo-*, engl. rhabdo-, germ. *id.*, it. *rabdo-* > rom. *rabdo-*. □ **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe alungite în formă de nuia; **~ceras** (v. -ceras), s.m., moluscă cefalopodă fosilă din triasicul superior, cu cochilie derulată și dreaptă și cu coaste transversale oblice; **~cit** (v. -cit), s.n., celulă în bandă; **~ide** (v. -id), s.n.pl., corpusculi filiformi sau aciculari din celulele epidermice; **~lite** (v. -lit$_1$), s.n. pl., organisme vegetale unicelulare fosile și pelagice din grupul flagelatelor, în formă de bastonașe; **~sferă** (v. -sferă), s.f., agregat sferic de rabdolite din mîlurile calcaroase marine; **~zomi** (v. -zom), s.m.pl., ramuri care alcătuiesc o colonie de graptoliți.

RACEMI- „ciorchine, racem vegetal". ◇ L *racemus* „ciorchine" > fr. *racémi-*, engl. *id.* > rom. *racemi-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., care poartă raceme; **~flor** (v. -flor), adj., cu flori dispuse în ciorchini; **~form** (v. -form), adj. (despre inflorescențe) în formă de ciorchine.

RADI-, v. **RADIO-**. □ **~estezie** (v. -estezie), s.f., facultate de a percepe radiațiile electromagnetice; *sin.* radioestezie.

RADIATI- „în formă de raze". ◇ L *radiatus* „care radiază" > fr. *radiati-*, engl. *id.* > rom. *radiati-*. □ **~flor** (v. -flor), adj., cu flori răspîndite în formă de raze; **~form** (v. -form), adj. (despre capitule) cu flori tubuloase la mijloc și ligulate pe margini.

RADICI- „rădăcină". ◇ L *radix, icis* „rădăcină" > fr. *radici-*, engl. *id.* > rom. *radici-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj., care crește sau care trăiește pe rădăcini; **~fer** (v. -fer), adj., care poartă rădăcini; **~flor** (v. -flor), adj., la care florile sînt generate de baza tulpinii; **~form** (v. -form), adj., în formă de rădăcină; **~vor** (v. -vor), adj., care roade sau care se hrănește cu rădăcini.

RADICO- „rădăcină". ◇ L *radix, icis* „rădăcină" > fr. *radico-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *radiko-* > rom. *radico-*. □ **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unei rădăcini a măduvei spinării.

RADICUL-, v. **RADICULO-**. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere continuă datorată unei inflamații a rădăcinilor nervilor cranieni sau rahidieni.

RADICULO- „rădăcină". ◇ L *radicula* „rădăcină" > fr. *radiculo-*, engl. *id.* > rom. *radiculo-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a rădăcinilor rahidiene, realizată cu ajutorul unei substanțe de contrast.

RADIO- „rază, radiație, energie radiantă". ◇ L *radius* „rază" > fr. *radio-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *radio-*. □ **~altimetru** (v. alti-, v. -metru$_1$), s.n., instrument de radiolocație instalat la bordul unui avion, cu ajutorul căruia se determină altitudinea acestuia față de sol; **~astronomie** (v. astro-, v. -nomie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul corpurilor și fenomenelor din spațiul cosmic, prin recepționarea și interpretarea undelor electromagnetice provenite din univers; **~autografie** (v. auto-, v. -grafie), s.f. **1.** Metodă roentgenologică de verificare a prezenței substanțelor radioactive în glandele hormonale ale viețuitoarelor. **2.** Imagine obținută pe o pelicula radiografică după injectarea și localizarea selectivă într-un organ sau țesut a unui izotop radioactiv; **~biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul biologic al interacțiunilor dintre energia radiantă și materia vie; **~biotic** (v. -biotic), adj., relativ la efectele biologice ale radiațiilor; **~cardiografie** (v. cardio-, v. -grafie), s.f., metodă pentru studiul activității cardiace cu ajutorul substanțelor radioactive; **~chimografie** (v. chimo$_1$-, v. -grafie), s.f., înregistrare a mișcărilor organelor interne pe un film radiografic; **~cinematografie** (v. cinemato-, v. -grafie), s.f., metodă de diagnostic constînd în înregistrarea pe peliculă cinematografică a imaginii radiografice a unui organ intern în activitate; *sin.* cinefluorografie; **~cristalografie** (v. cristalo-, v. -grafie), s.f., disciplină care studiază structura internă a substanțelor cristalizate, cu ajutorul radiațiilor; **~cronologie** (v. crono-, v. -logie$_1$), s.f., determinare a vîrstei unei roci cu ajutorul unui element radioactiv; **~cronometru** (v. crono-, v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea calității mijlocii a unui fascicul de radiație eterogenă; **~ecologie** (v. eco$_1$-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază efectele radiațiilor naturale asupra asociațiilor vegetale; **~estezie** (v. -estezie), s.f., radioestezie *; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de efectele dăunătoare ale radiațiilor ionizante; **~fon** (v. -fon), s.n., instalație de comunicare prin radiofonie; **~fonie** (v. -fonie$_1$), s.f. **1.** S.f. Disciplină care studiază sistemul de transmitere și de recepție a mesajelor prin unde electromagnetice. **2.** S.f. Sistem special de transmisiune a mesajelor sonore, utilizîndu-se proprietățile

undelor electromagnetice; **~ fonograf** (v. fono$_1$-, v. -graf), s.n., aparat de radio prevăzut cu fonograf; **~ fotografie** (v. foto-, v. -grafie) s.f., realizare pe un clișeu fotografic a imaginii radiologice, cu ajutorul razelor X; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care emite raze X; **~ geologie** (v. geo-, v. -logie$_1$), s.f., ramură a geologiei care utilizează tehnica radioactivității; **~ goniograf** (v. gonio-, v. -graf), s.n., radiogoniometru înregistrator; **~ goniometrie** (v. gonio-, v. -metrie$_1$), s.n., procedeu special de determinare a unui radioemițător, pe baza undelor electromagnetice; **~ goniometru** (v. gonio-, v. -metru$_1$), s.n., instalație de radiorecepție, utilizată în radiogoniometrie, pentru determinarea direcției din care vine o emisiune; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., ansamblu de procedee utilizate pentru realizarea unor fotografii ale interiorului corpului omenesc cu ajutorul razelor X sau al radiațiilor gamma; **~ gramă** (v. -gramă), s.f. **1.** Comunicare transmisă prin radio. **2.** Fotografie obținută cu ajutorul razelor X; **~ heliograf** (v. helio-, v. -graf) s.n., instalație tehnică pentru înregistrarea unor imagini ale activității solare; **~ histografie** (v. histo-, v. -grafie), s.f., metodă de studiere a distribuției topografice a unui radioizotop la nivelul celulei; **~ izotop** (v. izo-, v. -top), s.m., izotop radioactiv; **~ liză** (v. -liză), s.f., fenomen de transformare chimică, realizată în urma acțiunii unor radiații izolante; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Disciplină medicală care se ocupă cu examinarea corpului uman cu ajutorul razelor X și cu utilizarea acestora în diagnosticarea și tratarea unor boli. **2.** Studiu al radiațiilor și al aplicațiilor lor; **~ manometrie** (v. mano-, v. -metrie$_1$), s.f., procedeu de diagnosticare constînd în utilizarea radiologiei la măsurarea presiunii din interiorul unor organe anatomice; **~ manometru** (v. mano-, v. -metru$_1$), s.n., aparat medical utilizat în radiomanometrie; **~ metalografie** (v. metalo-, v -grafie), s.f., parte a metalografiei care se ocupă cu studiul structurii metalelor cu ajutorul razelor X; **~ meteorograf** (v. meteoro-, v. -graf), s.n., aparat înregistrator al datelor atmosferice la diferite înălțimi cu ajutorul unei radiosonde; **~ meteorologie** (v. meteoro-, v. -logie$_1$), s.f., utilizare a mijloacelor radio în vederea stabilirii prognozei meteorologice; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., tehnică de măsurare a fluxurilor de radiații; **~ metru** (v. metru$_1$) s.n. **1.** Aparat utilizat pentru măsurarea presiunii exercitate de o radiație sonoră. **2.** Instrument cu ajutorul căruia se pune în evidență efectul radiometric; **~ micrometru** (v. micro-, v. -metru$_1$), s.n., instrument întrebuințat la măsurarea fluxurilor slabe de energie radiantă; **~ mimetic** (v. -mimetic), adj. (despre substanțe) cu acțiune asemănătoare radiațiilor ionizante; **~ necroză** (v. -necroză), s.f., mortificare a unui țesut produsă de radiații ionizante; **~ patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., studiu al efectelor patologice produse de radiațiile penetrante; **~ pelvigrafie** (v. pelvi-, v. -grafie), s.f., folosire a mijloacelor radiografice pentru măsurarea diametrului pelvian; **~ pelvimetrie** (v. pelvi-, v. -metrie$_1$), s.f., aplicare a radiografiei la măsurarea diametrelor bazinului obstetrical; **~ scopie** (v. scopie), s.f., examinare vizuală a imaginii pe care o formează pe un ecran fluorescent un corp opac, străbătut de razele X; **~ stereografie** (v. stereo-, s. -grafie)' s.f., metodă radiologică cu ajutorul căreia imaginea radiografică apare tridimensională; **~ stereoscopie** (v. stereo-, v. -scopie), s.f., tip de radioscopie care realizează o impresie de relief prin folosirea a două surse de radiație; **~ telefonie** (v. tele-, v. -fonie$_1$), s.f., sistem de comunicație radiofonică în ambele sensuri între două posturi înzestrate fiecare cu aparate de emisie și recepție; **~ telegrafie** (v. tele-, v. -grafie), s.f., comunicație telegrafică prin unde electromagnetice; **~ telegramă** (v. tele-, v. -gramă), s.f., telegramă transmisă prin radio; **~ telemetrie** (v. tele-, v. -metrie$_1$), s.f., determinare a distanței dintre un obiect și un reper dat, folosind undele electromagnetice; **~ telemetru** (v tele-, v. -metru$_1$), s.n., aparat utilizat în radiotelemetrie; **~ telescop** (v. tele-, v. -scop), s.n., instrument astronomic folosit la recepționarea, măsurarea și studierea radioundelor emise de corpurile cerești; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a radiațiilor ionizante în scop terapeutic; **~ tom** (v. -tom), s.n., tomograf *.

RADULI- „radulă, lamă cu dințișori". ◇ L *radula* „rașpel, pilă" > fr. *raduli-*, engl. *id.* > rom. *raduli-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre moluște) înzestrat cu radulă; **~ form** (v. -form), adj., în formă de pilă sau răzuitoare.

-RAFIE „sutură, cusătură". ◇ gr. *rhaphe* „cusătură" > fr. *-rrafie* și *-rrhaphie*, engl. *-rhaphy*, germ. *-rrhaphie*, it. *-rrafia* > rom. *-rafie*.

-RAGIE „scurgere, erupție". ◇ gr. *rhage* „erupție, țișnire" > fr. *-rragie* și *-rrhagie*, germ. *-rrhagie*, it. *-ragia* > rom. *-ragie*.

RAHI- „șira spinării, rahis, rahidian, costat". ◇ gr. *rhakhis* „șira spinării" > fr. *rachi-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *rhachi-* > rom. *rahi-*. □ **~ agră** (v. -agră) s.f., gută a coloanei vertebrale; **~ algie** (v. -algie), s.f., durere localizată de-a lungul coloanei vertebrale; **~ centeză** (v. -centeză) s.f., puncție rahidiană cu rol terapeutic sau anestezic; **~ liză** (v. -liză), s.f., metodă de tratament a devierilor de coloană vertebrală cu ajutorul tracțiunii și presiunii; **~ pag** (v. -pag), s.m., făt teratologic format din doi gemeni uniți spate în spate printr-o porțiune a coloanei vertebrale; **~ pter** (v. -pter), adj., cu foliole costate; **~ schizalgie** (v. schiz/o-, v. -algie), s.f., durere localizată la nivelul unei malformații congenitale a coloanei vertebrale; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în rahitomie; *sin.* rahiotom; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de secționare a coloanei vertebrale fetale și extragere fragmentară ulterioară; *sin.* rahiotomie; **~ trih** (v. -trih), adj., cu coaste păroase.

-RAHIE „coloană vertebrală". ◇ gr. *-rhakhis* „șira spinării" > fr. *-rrhachie* și *-rachie*, germ. *-rrachie*, it. *-rachia*, engl. *-rrachie* > rom. *-rahie*.

RAHIO- „șira spinării, coloană vertebrală". ◇ gr. *rhakhis* „șira spinării" > fr. *rachio-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *rhachio-* > rom. *rahio-*. □ **~ campsie** (v. -campsie), s.f., curbare a coloanei vertebrale; **~ patie** (v. -patie) s.f., nume generic pentru afecțiunile coloanei vertebrale; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie a coloanei vertebrale; **~ tom** (v.

-tom), s.n., rahitom *; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare a coloanei vertebrale finale.

RAMENTI- „rament, scuamă uscată". ◇ L *ramentum* „creangă uscată, vreasc" > engl. *ramenti-* > rom. *ramenti-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre frunzele de ferigă) care poartă ramenți.

RAMFO- „cioc, curbat". ◇ gr. *rhamphos* „plisc, cioc" > fr. *rhampho-*, engl. *id.* > rom. *ramfo-*. □ **~ id** (v. -id), adj., în formă de cioc de pasăre; **~ rinc** (v. -rinc), s.m., reptilă zburătoare fosilă din jurasic, cu ciocul lung și cu dinți ascuțiți și conici; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., înveliș cornos al ciocului păsărilor.

RAMI- „ramură, ramificație". ◇ L *ramus* „ramură" > fr. *rami-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *rami-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care trăiește pe ramuri; **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă ramuri; **~ flor** (v. -flor), adj., care are flori pe ramurile principale; **~ form** (v. -form), adj., de forma unor ramuri; **~ par** (v. -par), adj., care generează ramuri.

RAMULI- „ramură mică". ◇ L *ramulus* „ramurică" > fr. *ramuli-*, engl. *id.* > rom. *ramuli-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă ramuri mici; **~ form** (v. -form), adj., în formă de rămurică.

RANI- „broască". ◇ L *rana* „broască" > it. *rani-*, engl. *id.* > rom. *rani-*. □ **~ cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a acvaculturii care se ocupă cu creșterea broaștelor; **~ form** (v. -form), adj., în formă de broască; **~ vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu broaște.

RAPI- „nap, gulie". ◇ L *rapum* „nap, gulie" > fr. *rapi-* > rom. *rapi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., de forma rădăcinii scurte și pivotante de nap sau gulie.

RAPTO- „cusut, suturat". ◇ gr. *rhaptos* „cusut" > fr. *rhapto-* > rom. *rapto-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe suturate.

RARI- „puțin, rar". ◇ L *rarus* „rar" > fr. *rari-*, engl. *id.* > rom. *rari-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu puține flori.

RECT-, v. **RECTO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere a anusului.

RECTI- „drept, erect". ◇ L *rectus* „drept" > fr. *recti-*, engl. *id.*, germ. *rekti-* > rom. *recti-*. □ **~ caul** (v. caul), adj., cu tulpina dreaptă; **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori drepte; **~ corn** (v. -corn), adj. (despre insecte) cu antenele drepte; **~ rostru** (v. -rostru), adj., (despre păsări) care are ciocul drept.

RECTO- „drept, rect, rectal". ◇ L *rectum* „drept, rectiliniu" > fr. *recto-*, engl. *id.*, germ. *rekto-* > rom. *recto-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a rectului; **~ cliză** (v. -cliză$_2$), s.f., spălătură rectală; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea lungimii țesăturilor; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a rectului în poziție normală; **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie rectală; **~ scop** (v. -scop), s.n., endoscop special pentru examinarea cavității rectale; *sin.* colonoscop; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare medicală a rectului cu ajutorul rectoscopului; *sin.* colonoscopie; **~ tomie** (v. tomie), s.f., secționare chirurgicală a stricturii rectale.

-REE „scurgere, secreție". ◇ gr. *rhoia* „flux, curgere" > fr. *-rrhée* și *-rhée*, it. *rrea*, germ. *-rrhöe* și *-rrhoe* > rom. *-ree*.

REFLECTO- „luciu, reflexie". ◇ L *reflectus* „întors înapoi" > fr. *reflecto-*, engl. *id.*, germ. *reflekto-* > rom. *reflecto-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., metodă de reproducere a documentelor prin contact cu lumină reflectată; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea calității luciului suprafeței corpurilor.

REFLEXO- „act reflex". ◇ L *reflexus* „întors înapoi, reflectat" > fr. *réflexo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *reflexo-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce reflexe; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a actelor reflexe; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul reflexelor; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., metodă terapeutică prin care se urmărește vindecarea unor boli prin folosirea anumitor reflexe.

REFRACTO- „refracție". ◇ L *refractus* „frînt, spart" > fr. *réfracto-*, engl. *id.*, germ. *refrakto-* > rom. *refracto-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care studiază ansamblul de metode și procedee folosite pentru determinarea indicilor de refracție ai substanțelor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument optic de măsurare a indicilor de refracție ai substanțelor.

REGMA- „falie, fractură". ◇ gr. *rhegma* „ruptură, fractură" > fr. *regma-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *regma-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct uscat și dehiscent; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces geologic de formare a sistemelor de fracturi și diaclaze.

REGO- „pătură, strat". ◇ gr. *rhegos* „covor, cuvertură" > fr. *rhégo-*, engl. *id.* > rom. *rego-*. □ **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., pătură de roci alterate și dezagregate, aflate deasupra rocii de bază.

REMI- „vîslă, opacină". ◇ L *remus* „vîslă" > fr. *rémi-*, engl. *id.* > rom. *remi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de vîslă; **~ ped** (v. -ped$_2$), adj. (despre crustacee) cu picioarele turtite, adaptate pentru înot.

RENI- „rinichi". ◇ L *ren, renis* „rinichi" > fr. *réni-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *reni-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., care are flori cu vîrful rotunjit și cu baza lată și cordată; **~ form** (v. -form), adj., în formă de rinichi.

REO- „scurgere, curent, circulație". ◇ gr. *rheo-, ein* „a curge" > fr. *rhéo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *reo-* > rom. *reo-*. □ **~ angiografie** (v. angio-, v. -grafie), s.f., metodă de explorare a arterelor periferice, bazată pe înregistrarea variațiilor conductibilității electrice; **~ bază** (v. -bază), s.f., intensitate minimă a unui curent galvanic, capabil să producă excitația unui țesut viu; **~ bionte** (v. -biont) s.n.pl., organisme care trăiesc în torenți și piraie; **~ cardiografie** (v. cardio-, v. -grafie), s.f., urmărire a variațiilor de conductibilitate a unui curent alternativ în timpul revoluției cardiace; **~ cren** (v. -cren), adj. (despre izvoare) care formează piraie repezi; **~ fili** (v. -fil$_1$), adj., s.m.pl. **1.** Adj. (Despre organisme) Care preferă apele curgătoare. **2.** S.m.pl. Pești care depun icrele în curentul apelor; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în apele repezi din munți; **~ fob** (v. -fob),

adj. (despre plante) care evită apele repezi de munte; **~ foreză** (v. -foreză), s.f., fenomen reologic de antrenare spontană a particulelor în suspensie spre mijlocul conductei, la curgerea unui fluid; **~ glif (~ glifă)** (v. -glif), s.n., urmă pe fața inferioară a straturilor de gresii, care reprezintă mulajul unor scurgeri de nămol pe fundul bazinului de sedimentare; **~ graf** (v. -graf), s.n., instrument utilizat pentru înregistrarea unei curbe de curent sau de tensiune; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., explorare a modului în care se face circulația singelui în anumite organe sau regiuni ale corpului pe baza variațiilor electrice ale acestora; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., curbă care reprezintă variațiile electrice ale anumitor organe; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază curgerea lentă a materiei și deformarea în timp a corpurilor solide sub acțiunea forțelor aplicate asupra lor; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., tehnică a măsurării mărimilor care caracterizează un material cu proprietăți reologice; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea proprietăților reologice ale materialelor; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., transformare a diferitelor forme de animale sau de plante sub influența apelor curgătoare repezi; **~ nom** (v. -nom$_1$), adj. (despre legăturile sistemelor de puncte materiale) care variază în timp, însă după o lege independentă de forțele care acționează în cadrul sistemelor de puncte; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fenomen prezentat de unele soluții coloidale care, prin curgere lentă sau printr-o agitare slabă, își măresc viscozitatea și rezistența la deformare; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument cu care se constată prezența unui curent electric; **~ stat** (v. -stat), s.n., aparat folosit la reglarea intensității curentului electric din circuite; **~ tactic** (v. tactic), adj. (despre organisme) care se deplasează spre curenții de apă; sin. reotropic; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., curbare a organelor vegetale acvatice în sensul curentului de apă în care acestea trăiesc; *sin.* reotropism; **~ tropic** (v. -tropic), adj., reotactic *; **~ xen** (v. -xen), adj. (despre o viețuitoare) care trăiește în apele cu curenți slabi.

REPTILI- „reptile, șerpi". ◇ L *reptilis* „tîrîtor" > fr. *reptili-*, engl. *id.* > rom. *reptili-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj., în formă de reptilă; **~ vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu șerpi.

RESPIRO- „respirație". ◇ L *respiro, are* „a răsufla" > fr. *respiro-*, engl. *id.* > rom. *respiro-*. ☐ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea cantității de oxigen absorbite de plante sau animale.

RESTI- „funie, cordon". ◇ L *restis* „funie, coardă" > fr. *resti-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *resti-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj., s.n. **1.** Adj. În formă de coardă sau de funie. **2.** S.n. Partea superioară a cordoanelor posterioare ale măduvei, formînd pedunculii inferiori ai cerebelului.

RETI- „rețea, reticul". ◇ L *rete, retis* „plasă, rețea" > fr. *réti-*, engl. *id.* > rom. *reti-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj. (despre vase, nervații etc.) în formă de rețea.

RETICULO- „plasă, reticul, reticular". ◇ L *reticulum* „plasă mică" > fr. *réticulo-*, engl. *id.*, germ. *retikulo-* > rom. *reticulo-*. ☐ **~ cit** (v. -cit), s.n., globulă roșie granuloasă care prezintă o rețea filamentoasă; **~ citopenie** (v. cito-, v. -penie), s.f., diminuare a numărului de reticulocite din singe; **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a sistemului reticulohistiocitar; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., parte alveolară a citoplasmei, cu funcții de nutriție; **~ tropic** (v. -tropic), adj., care prezintă afinitate pentru sistemul reticuloendotelial.

REUMATO- „reumatism, reumatic". ◇ gr. *rheuma, atos* „curgere, curent" > germ. *rheumato-*, engl. *id.*, it. *reumato-* > rom. *reumato-*. ☐ **~ id** (v. -id), s.n., localizare articulară multiplă, ca urmare a unor boli infecțioase acute; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul afecțiunilor reumatice.

REVERBERO- „reverberație". ◇ L *reverbero, are* „a respinge" > fr. *réverbéro-*, engl. *id.* > rom. *reverbero-*. ☐ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea timpului de reverberație.

-REXĂ „fragmentare, fisurare". ◇ gr. *rhexis* „ruptură" > fr. *-rhexis*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *rexă*.

REXI- „rupere, eroziune, dezagregare". ◇ gr. *rhexis* „rupere, fractură" > fr. *rhexi-*, engl. *id.* > rom. *rexi-*. ☐ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre organe vegetale) format prin rupere sau dezagregare; *sin.* rexigenetic; **~ genetic** (v. -genetic), adj., rexigen *; **~ liză** (v. -liză), s.f., formarea unor cavități, canale sau orificii prin ruperea și dizolvarea celulelor.

-REXIE „rupere, fisurare, fragmentare". ◇ gr. *rhexis* „ruptură, fractură" > fr. *-rexie* și *-rrhexie*, germ. *-rrhexis* > rom. *-rexie*.

REXO- „rupere". ◇ gr. *rhexis* „fractură, ruptură" > fr. *rhéxo-*, engl. *id.* > rom. *rexo-*. ☐ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct care, prin rupere, își împrăștie semințele la maturitate.

-REZĂ „oprire, stagnare". ◇ gr. *rhesis* „oprire" > fr. *-rhèse* > rom. *-reză*.

RIACO- „torent, curgător". ◇ gr. *rhyax, akos* „șuvoi, torent" > fr. *rhyaco-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. **riaco-**. ☐ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care crește în torenții apelor de munte; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în apele torențiale.

RIBO- „granular, sferic". ◇ gr. *ribos* „boabă, grăunte" > fr. *ribo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ribo-*. ☐ **~ zom** (v. -zom), s.m., organit celular granular din citoplasmă, avînd un rol important în biosinteza proteinelor, în transmiterea caracterelor ereditare etc.

RIGIDI- „rigid, țeapăn". ◇ L *rigidus* „țeapăn" > fr. *rigidi-* > rom. *rigidi-*. ☐ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori rigide; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea rigidității dielectrice.

RIMI- „fantă, despicătură". ◇ L *rima* „crăpătură, spărtură" > fr. *rimi-*, engl. *id.* > rom. *rimi-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj., în formă de despicătură.

-RIN „nas, nară". ◇ gr. *rhis, inos* „nas" > fr. *-rhine*, engl. *id.* > rom. *-rin*.

RIN-, v. **RINO-**. ☐ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere de nas; **~ encefal** (v. -encefal), s.n., parte mediană a creierului care cuprinde formațiile anatomice olfactive.

-RINC „cioc, plisc". ◇ gr. *rhynkhos* „cioc, bot" > fr. *-rhynque* și *-rynque* > rom. *-rinc*.

RINCO- „cioc, plisc; rostrat". ◇ gr. *rhynkhos* „bot, cioc" > fr. *ryncho-* și *rhyncho-*, engl. *rhyncho-* > rom. *rinco-*. □ **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe rostrate; **~cefali** (v. -cefal), s.m.pl., ordin de reptile mezozoice care se caracterizează prin existența coardei dorsale, fiind reprezentate azi numai de hateria, fosilă vie; **~fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze rostrate; **~for** (v. -for), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Prevăzut cu o prelungire în formă de cioc. **2.** S.n.pl. Familie de insecte coleoptere, al căror cap este înzestrat cu o proeminență lungă; **~lit** (v. -lit₁), s.n., cioc fosil de pasăre; **~lof** (v. -lof), adj. (despre păsări) cu ciocul acoperit de pene; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe rostrate.

RINGENTI- „căscat, larg deschis". ◇ L *ringens, ntis* „căscat" > fr. *ringenti-*, engl. *id.* > rom. *ringenti-*. □ **~flor** (v. -flor), adj., cu flori căscate.

-RINIE „nas, nară, trompă". ◇ gr. *rhis, rhinos* „nas" > fr. *-rhinie*, germ. *id.*, it. *-rinia* > rom. *-rinie*.

RINO- „nas, trompă". ◇ gr. *rhis, rhinos* „nas" > fr. *rhino-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *rino-* > rom. *rino-*. □ **~cefal** (v. -cefal), s.m., făt teratologic la care nasul are forma unei trompe și este situat spre frunte; **~cer** (v. -cer₁), s.m., mamifer pahiderm, erbivor și imparicopitat, cu capul masiv și având pe nas unul sau două coarne; **~dacriolit** (v. dacrio-, v. -lit₁), s.n., calcul lacrimal pe conductul lacrimonazal; **~faringolit** (v. faringo-, v. -lit₁), s.n., concrețiune calcaroasă în faringe; **~fimă** (v. -fimă), s.f. **1.** Hipertrofie a părții inferioare a nasului. **2.** Afecțiune a pielii localizată pe nas, ca urmare a agravării acneei rozacee; **~fonie** (v. -fonie₁), s.f., perturbare a vocii, ca urmare a schimbării rezonanței cavităților nazale; *sin.* rinolalie; **~gen** (v. -gen₁), adj., care își are originea în nas; **~iatrie** (v. -iatrie), s.f., tratament medical al afecțiunilor nazale; **~lalie** (v. -lalie), s.f., rinofonie*; **~lit** (v. -lit₁), s.n., concrețiune calcaroasă în fosele nazale; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază stările patologice ale nasului; **~manometrie** (v. mano-, v. -metrie₁), s.f., metodă de determinare a capacității respiratorii nazale, cu ajutorul unui manometru instalat în nas; **~patie** (v. -patie), s.f., boală a componentelor care delimitează cavitățile nazale; **~plastie** (v. -plastie), s.f., intervenție chirurgicală de refacere a unui nas distrus sau diform; **~rafie** (v. -rafie), s.f., operație de suturare a nasului; **~ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie nazală; **~ree** (v. -ree) s.f., scurgere de mucozități nazale; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., atrofiere a mucoasei pituitare; **~scop** (v. -scop), s.n., instrument medical utilizat la examinarea foselor nazale; **~tecă** (v. -tecă), s.f., epidermă a ciocului de pasăre; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unei fose nazale.

RIO- „scurgere, fluiditate, fluid". ◇ gr. *rhyo, ein* „a curge" > fr. *rhyo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *rio-*. □ **~lit** (v. -lit₁), s.n., rocă magmatică efuzivă; **~taxie** (v. -taxie), s.f., proces de formare a texturii fluidale care apare la unele roci magmatice.

RIPI₁- „ripă, mal". ◇ L *ripa* „mal" > fr. *ripi-*, engl. *id.* > rom. *ripi-*. □ **~col** (v. -col₁), adj., care crește sau care trăiește pe malul apelor curgătoare.

RIPI₂- „evantai". ◇ gr. *rhipis* „evantai" > fr. *rhipi-*, engl. *id.* > rom. *ripi-*. □ **~ptere** (v. -pter), adj., s.n.pl. (insecte) cu aripile în formă de evantai.

RIPIDO- „evantai". ◇ gr. *rhipis, rhipidos* „evantai" > fr. *rhipido-*, engl. *id.* > rom. *ripido-*. □ **~lit** (v. -lit₁), s.n., clorit solzos; **~stih** (v. -stih), adj. (despre pești) cu aripioare în formă de evantai.

RITIDO- „zbârcitură, încrețit". ◇ gr. *rhytis, idos* „cută, rid" > fr. *rhytido-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *ritido-* > rom. *ritido-*. □ **~fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze încrețite; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe zbârcite.

-RITMIE „cadență, ritm, ritmicitate". ◇ gr. *rhythmos* „ritm, cadență" > fr. *-rythmie*, germ. *-rhythmie*, it. *-ritmia* > rom. *-ritmie*.

RITMO- „ritm, ritmicitate". ◇ gr. *rhythmos* „cadență, ritm" > fr. *rhythmo-*, engl. *id.* > rom. *ritmo-*. □ **~gramă** (v. -gramă), s.f., metodă de reprezentare grafică a raportului dintre etapele de sedimentare a depozitelor grosiere (oscilații negative ale nivelului mării) și a depozitelor fine (oscilații pozitive) din cadrul unor cicluri de sedimente; **~terapie** (v. -terapie), s.f., procedeu terapeutic fiziologic și psihic, bazat pe principiul desfășurării ritmice a proceselor vitale fundamentale.

RITRO- „pârâu, torent". ◇ gr. *rhitron* „care curge" > fr. *rhitro-* > rom. *ritro-*. □ **~biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., parte a limnologiei care se ocupă cu studiul organismelor din pâraie și torenți.

RIVI- „râu, apă curgătoare". ◇ L *rious* „râu, apă curgătoare" > fr. *rivi-*, engl. *id.* > rom. *rivi-*. □ **~col** (v. -col₁), adj. (despre plante) care crește pe malul apelor.

-RIZ „cu rădăcină, cu rădăcinită". ◇ gr. *rhiza* „rădăcină" > fr. *-rhize* > rom. *-riz*.

RIZ-, v. **RIZO-**. □ **~artroză** (v. -artroză), s.f., afecțiune articulară localizată la rădăcina unui deget sau a unui membru; **~autoic** (v. aut/o, v. -oic), adj. (despre biofite) cu organe de reproducere mascule și femele pe aceeași plantă.

-RIZĂ₁ „rădăcină, radiculă". ◇ gr. *rhiza* „rădăcină" > fr. *-rrhize* și *-rhize*, germ. *-rrhize* > rom. *-riză*.

-RIZĂ₂ „cută, fald". ◇ gr. *rhysos* „cutat, încrețit" > fr. *-rrhyse*, germ. *id.* > rom. *-riză*.

-RIZIE „rădăcină, rădăcinită". ◇ gr. *rhiza* „rădăcină" > fr. *-rhizie*, germ. *id.* > rom. *-rizie*.

RIZIO- „rădăcină, radicular". ◇ gr. *rhizion* „rădăcinită" > fr. *rhizio-*, engl. *id.* > rom. *rizio-*. □ **~fiză** (v. -fiză), s.f., expansiune radiculară filiformă.

RIZO- „rădăcină, rădăcinită, radicular". ◇ gr. *rhiza* „rădăcină" > fr. *rhizo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *rizo-* > rom. *rizo-*. □ **~bii** (v. -bie), s.f.pl., microorganisme care produc nodozitățile de pe rădăcinile unor plante; **~blast** (v. -blast), s.n., embrion care emite rădăcini; **~carp** (v. -carp), s.n., sporange dispus pe formațiuni în formă de rădăcină; **~cefal** (v. -cefal), adj., cu rădăcina în formă de cap; **~cist** (v. -cist), s.n., conținut

celular retras în perioada de secetă în partea umflată a rizoizilor; **~ colezie** (**~ colesie**) (v. -colezie), s.f., concreștere prin rădăcinile lor a două plante aparținînd aceleiași specii; **~ corm** (v. -corm), s.m., rizom cărnos; **~ ctonie** (v. -ctonie), s.f., ciupercă parazită care distruge rădăcinile diferitelor plante; **~ dermă** (v. -dermă), s.f., strat celular extern al rădăcinii, din care iau naștere perii absorbanți; **~ fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu rădăcini; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care crește pe rădăcini; **~ filă** (v. -fil$_2$), s.f. **1.** S.f.pl. Frunze transformate în organe radiciforme, cu funcții de absorbție. **2.** S.f. Pigment compus, caracteristic pentru alge; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante rădăcinoase; **~ fiză** (v. -fiză), s.f., apendice radicular, prezent la plantele nimfeacee; **~ for** (v. -for), adj., care poartă rădăcini; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., s.n. **1.** Adj. s.n. (Țesut) care generează rădăcinile și rizoizii. **2.** S.n. Plantă care produce numai rădăcini și flori. **3.** S.n. Baza dilatată a frondei algelor. **4.** S.n. Parazit al rădăcinilor; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces morfogenetic de formare și dezvoltare a sistemului radicular al plantelor; **~ genic** (v. -genic), adj. **1.** Care produce rădăcini. **2.** Care stimulează formarea de noi rădăcini; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a rădăcinilor; **~ id** (v. -id), s.m., organ filamentos de fixare și de absorbție la plantele inferioare saprofite; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., rădăcină fosilizată; **~ litofite** (v. lito-, v. -fit), s.f.pl., plante cu rădăcinile înfipte în crăpăturile stîncilor; **~ manie** (v. -manie), s.f., proliferare de rădăcini adventive; **~ melie** (v. -melie), s.f., malformație congenitală caracterizată prin scurtimea segmentelor proximale ale membrelor; **~ morf** (v. -morf), adj., s.n.pl. **1.** Adj. De forma unei rădăcini. **2.** S.n.pl. Structuri filamentoase asemănătoare cu rădăcinile alcătuite dintr-o împletitură de hife, la unele ciuperci superioare; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., clasă de protozoare unicelulare și acvatice, care se mișcă cu ajutorul unor prelungiri protoplasmatice, numite pseudopode; **~ plast** (v. -plast), s.n., filament citoplasmatic care unește blefaroplastul cu centrozomul juxtanuclear; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., strat de pămînt în care se găsesc rădăcinile plantelor; **~ sperm** (v. -sperm), adj. (despre plante) cu sporii sau cu semințele dispuse lîngă rădăcină; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., mod de dispunere a rădăcinilor și a radiculelor; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument cu care se taie rădăcinile plantelor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unei rădăcini a măduvei spinării.

ROD-, v. **RODO-**. ☐ **~ acant** (v. -acant), adj., cu spini roșii.

RODO- „trandafir, trandafiriu, rozaceu". ◇ gr. *rhodon* „trandafir" > fr. *rhodo-*, engl. *id.*, it. *rodo-* > rom. *rodo-*. ☐ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe rozacee; **~ cit** (v. -cit), s.n., globulă sanguină roșie; **~ dendron** (v. -dendron), s.m., arbust alpin mediteranean, cu flori mari, roșii sau albe, cu frunze persistente; **~ ficee** (v. -ficee), s.f.pl., clasă de alge roșii, răspîndite în apele tropicale marine; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., s.f. **1.** Adj. Cu frunze de culoare roșie. **2.** S.f. Pigment roșu, prezent în plastidele algelor roșii; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., încrengătură a algelor roșii; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a trandafirilor; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., tratat despre speciile de trandafiri; **~ plast** (v. -plast), s.n., cromatofor al algelor roșii; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe rozacee; **~ spori** (v. -spor), s.m.pl., spori haploizi sau diploizi formați pe filamentele carposporangene ale algelor roșii.

ROMBI- „romb, rombic". ◇ L tz. *rhombus* „romb" > fr. *rhombi-*, engl. *id.* > rom. *rombi-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj. în formă de romb.

ROMBO- „romb, rombic". ◇ gr. *rhombos* „titirez, sfîrlează" > fr. *rhombo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *rombo-* > rom. *rombo-*. ☐ **~ edru** (v. -edru), s.n., poliedru cu toate fețele în formă de romb. **~ id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj., s.n. (Figură) în formă de romb. **2.** S.n. Mușchi al spatelui, situat sub trapez.

ROPALO- „măciucă, clavat". ◇ gr. *rhopalon* „bîtă, măciucă" > fr. *rhopalo-*, engl. *id.* > rom. *ropalo-*. ☐ **~ cer** (v. -cer$_1$), adj. (despre insecte) cu antenele în formă de măciucă.

ROPTO- „absorbție". ◇ gr. *rhaptos* „absorbitiv" > fr. *rhapto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ropto-*. ☐ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea absorbției de apă din sol.

ROSTELI- „cioc mic, rostel". ◇ L *rostellum* „cioc mic" > fr. *rostelli-*, engl. *id.* > rom. *rosteli-*. ☐ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu un cioc mic; **~ form** (v. -form), adj., în formă de rostel.

ROSTRI- „cioc, rostru, rostrat". ◇ L *rostrum* „cioc" > fr. *rostri-*, engl. *id.* > rom. *rostri-*. ☐ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu un rostru; **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori rostrate; **~ form** (v. -form), adj., în formă de cioc.

-ROSTRU „cioc, rostru". ◇ L *rostrum* „cioc, plisc" > fr. *-rostre* > rom. *rostru*.

ROTI- „roată, circular". ◇ L *rota* „roată" > fr. *roti-*, engl. *id.* > rom. *roti-*. ☐ **~ fere** (v. -fer), s.n.pl., clasă de viermi inferiori, cu corpul cilindric sau sferic, înconjurat de cili vibratili; **~ form** (v. -form), adj., rotund și plan, în formă de roată.

ROTULI- „rotulă". ◇ L *rotula* „roată mică" > engl. *rotuli-* > rom. *rotuli-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj., care se aseamănă cu o roată mică.

RUBRI- „roșu". ◇ L *ruber* „de culoare roșie" > fr. *rubri-*, engl. *id.* > rom. *rubri-*. ☐ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă de formă rotundă, cu nucleu mare și cu citoplasmă bazofilă; **~ cit** (v. -cit), s.n., element nucleat al seriei roșii, care dă naștere eritrocitului.

RUGOZI- „asprime, rugozitate". ◇ L *rugosus* „încrețit, zbîrcit" > fr. *rugosi-* > rom. *rugozi-*. ☐ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea rugozității.

RUPI- „stîncă, bolovăniș". ◇ L *rupes* „stîncă" > fr. *rupi-*, engl. *id.* > rom. *rupi-*. ☐ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește pe stînci sau pe bolovănișuri.

RUPO- „murdărie". ◇ gr. *rhypos* „murdărie" > fr. *rupo-* > rom. *rupo-*. ☐ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă obsedantă de murdărie.

RURI- „cîmp". ◇ L *rus, ruris* „cîmpie" > fr. *ruri-*, engl. *id.* > rom. *ruri-*. ☐ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește pe cîmp.

S

SABULI- „nisip". ◇ L *sabulum* „nisip, prundiș" > fr. *sabuli-*, engl. *id.* > rom. *sabuli-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește în locuri nisipoase.

SACELI- „săculeț, sacelă". ◇ L *sacellus* „săculeț" > fr. *sacelli-*, engl. *id.* > rom. *saceli-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre fructe) în formă de săculeț.

SACI- „sac, săculeț". ◇ L *saccus* „pungă, sac" > fr. *sacci-*, engl. *id.* > rom. *saci-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre plante) prevăzut cu un organ în formă de săculeț; **~ form** (v. -form), adj., în formă de sac.

SACR-, v. **SACRO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere în regiunea sacrală; *sin.* hieralgie, sacrodinie; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., sacralgie *.

SACRO- „regiune sacrală, sacroiliac, sacral". ◇ L „[*os*] *sacrum*" „[osul] sacru" > fr. *sacro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *sacro-*. □ **~ coxalgie** (v. cox/o-, v. -algie), s.f., inflamație cronică tuberculoasă a simfizei sacroiliace; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., rezecție a unei părți a osului sacru.

SAGITI- „săgeată, sagitat". ◇ L *sagitta* „săgeată" > fr. *sagitti-*, engl. *id.* > rom. *sagiti-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre frunze) în formă de săgeată.

SAL-, v. **SALI-**. □ **~ uretic** (v. -uretic), adj., s.n. (medicament) care favorizează excreția renală de sodiu; **~ ureză** (v. -ureză), s.f., excreție de sodiu prin urină.

SALI- „sare, sodiu". ◇ L *sal, salis* „sare" > fr. *sali-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *sali-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține sare.

SALINO- „sare, salin". ◇ L *salinus* „salin, de sare" > fr. *salino-*, engl. *id.* > rom. *salino-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument folosit pentru determinarea concentrației soluțiilor de sare.

SALMONI- „păstrăv". ◇ L *salmo-*, *onis* „specie de păstrăv" > fr. *salmoni-* > rom. *salmoni-*. □ **~ cultor** (v. -cultor), s.m. și f., specialist în cultura păstrăvului; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., cultura peștilor din familia păstrăvului.

SALPING-, v. **SALPINGO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație a trompei uterine.

SALPINGO- „trompe uterine, salpinge". ◇ gr. *salpinx, ingos* „trompetă" > fr. *salpingo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *salpingo-*. □ **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie a trompei uterine; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a trompei uterine cu ajutorul unei substanțe de contrast; **~ liză** (v. -liză), s.f., desfacere chirurgicală a aderențelor care fixează trompa uterină de organele din jur; **~ neostomie** (v. neo-, v. -stomie), s.f., creare chirurgicală a unui orificiu artificial după rezecția parțială a trompei uterine; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a trompei uterine la organele vecine; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., intervenție chirurgicală constînd în restabilirea permeabilității tubare, în caz de sterilitate prin obstrucție; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., sutură chirurgicală a trompei uterine; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat utilizat în salpingoscopie; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., explorare vizuală a orificiului intern al trompei lui Eustache; cu ajutorul salpingoscopului: **~ stomie** (v. -stomie), s.f., intervenție chirurgicală avînd ca scop refacerea unui orificiu tubar și legarea acestuia de ovar; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a trompei uterine.

SALTI- „salt, săritură". ◇ L *saltus* „săritură" > fr. *salti-*, engl. *id.* > rom. *salti-*. □ **~ grad** (v. -grad), adj., care merge prin salturi.

SAMARI- „samară, fruct indehiscent". ◇ L *samara* „sămînță de ulm" > fr. *samari-*, engl. *id.* > rom. *samari-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă samare; **~ form** (v. -form), adj., asemănător cu samara.

SANDALI- „sanda, pantof". ◇ L *sandalium* „încălțăminte, sanda" > fr. *sandali-* > rom. *sandali-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de sanda sau de pantof.

SANO- „sănătate". ◇ L *sanus* „sănătos" > fr. *sano-* > rom. *sano-*. □ **~ geneză** (v. -geneză), s.f., ramură a medicinii care studiază mijloacele și măsurile pentru promovarea și întărirea stării de sănătate a populației.

SAPR-, v. **SAPRO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., pătrundere în sînge a materiilor putrede.

SAPRO- „putrefacție, putred, poluat". ◇ gr. *sapros* „putred" > fr. *sapro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *sapro-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., studiul biologic, fiziologic și biochimic al degradărilor bazinelor acvatice produse de materiile organice putrescibile; **~ bionte** (v. -biont), adj., s.n.pl. (organisme) care prezintă nutriție saprofitică; **~ biotic** (v. -biotic), adj., care trăiește în apele poluate sau pe resturi organice în stare de putrefacție; **~ bioză** (v. -bioză), s.f., mod de viață propriu organismelor din apele poluate cu resturi organice în putrefacție; **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct cărnos care prezintă țesuturi suculente în care se depozitează substanțele nutri-

tive; **~ col** (v. -col₃), s.n., sapropel transformat într-un gel solid, sub acțiunea timpului și a presiunii; **~ fag** (v. -fag), adj. (despre organisme) care se hrănește cu materii organice în curs de descompunere; **~ fil** (v. -fil₁), adj. **1.** Care preferă resturile organice. **2.** Care crește pe humus; **~ fite** (v. -fit), adj., s.f.pl. (plante) care se hrănesc cu resturi organice; **~ fitic** (v.-fitic), adj., care crește pe reziduuri organice aflate în descompunere; **~ fob** (v. -fob), adj. (despre organisme) care se dezvoltă numai în apele încărcate cu substanțe organice; **~ gen** (v. -gen₁), adj. **1.** (Despre bacterii) Care provoacă putrezirea substanțelor organice. **2.** Care crește pe substanțe aflate în stare de putrefacție; **~ geofite** (v. geo-, v. -fit), s.f.pl., încrengătură de plante saprobiotice cu flori; **~ pel** (v. -pel), s.n., mil bogat în substanțe organice în curs de descompunere, aflat pe fundul lagunelor și al mărilor; **~ pelic** (v. -pelic), adj. (despre plante) care se dezvoltă pe substanțele în curs de putrezire de pe fundul apelor cu mil; **~ xene** (v. -xen), adj., s.n.pl. (organisme) care se dezvoltă în ape curate sau încărcate cu substanțe organice.

-SARC (-SARCĂ) „carne, țesut cărnos, mușchi". ◇ gr. *sarx, sarkos* „carne" > fr. *-sarque*, it. *-sarca*, germ. *-sarka*, engl. *-sarc* și *-sarca* > rom. *-sarc* și *-sarcă*.

-SARCĂ, v. **-SARC**.

SARCO- „carne, mușchi, țesut muscular, sarcom". ◇ gr. *sarx, sarkos* „carne" > fr. *sarco-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *sarko-* > rom. *sarco-*. ☐ **~ bază** (v. -bază), s.f., ginobază cărnoasă în formă de disc; **~ carp** (v. -carp), s.n. **1.** Fruct cărnos. **2.** Mezocarp cărnos sau suculent al unor fructe; **~ cel** (v. -cel₂), s.n., tumoare dură a testiculelor; **~ clad** (v. -clad), adj., cu ramuri cărnoase; **~ core (~ chore)** (v. -cor), adj., s.f.pl. (plante) care se răspândesc cu ajutorul propriilor fructe cărnoase; **~ derm** (v. -derm), s.n., strat median cărnos existent între sămânță și învelișul extern; *sin.* sarcodermă; **~ dermă** (v. -dermă), s.f., sarcoderm *; **~ fag** (v. -fag), adj. (despre animale) care se hrănește cu carne; **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze cărnoase; **~ id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. În formă de sarcom. **2.** Adj. Asemănător cu carnea. **3.** S.n. Leziune cutanată infiltrativă și nodulară; **~ lemă** (v. -lemă₁), s.f., membrană periferică a fibrelor musculare striate; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de distrugere histolitică a fibrelor musculare striate; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul mușchilor; **~ mer** (v. -mer), s.n., porțiune a unei miofibrile, circumscrisă de două striuri ale lui Amici; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., grup de ciuperci cu țesut cărnos; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., citoplasmă a fibrei musculare; **~ plast** (v. -plast), s.n., celulă din care se formează fibrele musculare striate; **~ plastic** (v. -plastic), adj., relativ la sarcoplasmă; **~ pod** (v. -pod), adj., cu suport cărnos; **~ poietic (~ poetic)**, adj., care formează mușchi; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe cărnoase; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a extractelor animale; **~ zom** (v. -zom), s.m, parte contractilă a unei fibre musculare.

SARMENTI- „lăstar aerian, sarment". ◇ L *sarmentum* „lujer, mlădiță" > fr. *sarmenti-*, engl. *id.* > rom. *sarmenti-*. ☐ **~ fer** (v. -fer). adj. (despre tulpină) prevăzut cu sarmenți; **~ form** (v. -form), adj., în formă de lăstar aerian.

SATRO- „putrefacție". ◇ gr. *sathros* „putrezit" > fr. *sathro-*, engl. *id.* > rom. *satro-*. ☐ **~ fil** (v. -fil₁), adj., care preferă resturile organice în putrefacție; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care se nutresc cu resturi organice în curs de putrefacție.

-SAUR, v. **-ZAUR**.

SAURO- „șopîrlă, reptilă". ◇ gr. *sauros* „șopîrlă" > fr. *sauro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *sauro-*. ☐ **~ cor (~ chor)** (v. -cor), adj. (despre semințe) răspîndit prin intermediul șopîrlelor; *sin.* saurofil; **~ corie (~ chorie)** (v. -corie₂), s.f., răspîndire a semințelor sau a sporilor prin intermediul șopîrlelor; *sin.* saurofilie; **~ fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu șopîrle; **~ fil** (v. -fil₁), adj., saurocor *; **~ filie** (v. -filie₁), s.f., saurocorie *; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a șopîrlelor; **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu o șopîrlă; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., reptile fosile amfibii și erbivore din era secundară, din care fac parte diplodocul, brontozaurul, gigantozaurul etc.

SAXI- „piatră, rocă, stîncă". ◇ L *saxum* „piatră, rocă" > fr. *saxi-*, engl. *id.* > rom. *saxi-*. ☐ **~ col** (v. -col₁), adj. (despre organisme) care crește sau care trăiește pe stînci sau roci; **~ gen** (v. -gen₂), adj. (despre plante) care crește pe stînci.

SCABRI- „aspru, rugos". ◇ L *scaber, scabri* „aspru, zgrunțuros" > fr. *scabri-* > rom. *scabri-*. ☐ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori aspre, rugoase.

-SCAF „ambarcație, submersibil". ◇ gr. *skaphe* „barcă" > fr. *-scaphe*, engl. *-scaph*, germ. *id.* > rom. *-scaf*.

SCAFO- „nacelă, ambarcație". ◇ gr. *skaphe* „barcă" > fr. *scapho-*, engl. *id.*, germ. *skapho-* > rom. *scafo-*. ☐ **~ cefal** (v. -cefal), adj., cu capul în formă de barcă; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., deformație craniană care prezintă o scobitură adîncă, situată în partea de dinapoi a bregmei; **~ hidrocefalie** (v. hidro₁-, v. -cefalie), s.f., malformație congenitală constînd în asocierea scafocefaliei cu hidrocefalie externă; **~ id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. De forma unei bărci. **2.** S.n. Os voluminos al mîinii și al labei piciorului; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., clasă de moluște marine mici, cu picioare trilobate sau în formă de lopată și cu cochilie tubulară.

SCALARI- „scară, treaptă". ◇ L *scalaris* „de scară" > fr. *scalari-*, engl. *id.* > rom. *scalari-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj. (despre vase vegetale) în formă de scară sau de trepte.

SCALENO- „oblic, scalen". ◇ gr. *skalenos* „oblic" > fr. *scaléno-*, engl. *id.*, germ. *skaleno-*. > rom. *scaleno-*. ☐ **~ edru** (v. -edru), adj., s.n. (corp solid) limitat de douăsprezece triunghiuri scalene egale; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a mușchiului scalen pentru imobilitatea completă a coastelor I și II.

SCALO- „intensitate, mărime". ◇ L *scalae* „scări, trepte" > fr. *scalo-*, engl. *id.* > rom. *scalo-*. ☐ **~ gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică cu ajutorul căreia se măsoară și se ilustrează intensitatea opiniei publice.

SCALPELI- „bisturiu, briceag". ◇ L *scalpellum* „cuțitaș" > fr. *scalpelli-* > rom. *scalpeli-*. ☐ **~ form**

(v. -form), adj., în formă de briceag sau bisturiu.
SCAPI- „tulpină, tijă vegetală". ◇ L *scapus* „prăjină, tulpină de plantă" > fr. *scapi-*, engl. *id.* > rom. *scapi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu axă florală; **~ flor** (v. -flor), adj., cu floarea purtată de un scap; **~ form** (v. -form), adj., în formă de tulpină erbacee nefoliată.
SCAPO- „tijă, tulpină". ◇ gr. *skapos* „stilp, prăjină" > fr. *scapo-*, germ. *skapo-*, engl. *scapo-* > rom. scapo-. □ **~ id** (v.-id), adj., în formă de tulpină erbacee nefoliată; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., mineral amorf, incolor sau opac, care se găsește în unele roci vulcanice.
SCAPUL-, v. **SCAPULO-**. □ **~ algie** (v. -algie). s.f., afecțiune dureroasă a umărului; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a omoplatului.
SCAPULO- „umăr, omoplat". ◇ L tz. *scapula* „umăr, spate" > fr. *scapulo-*, engl. *id.*, germ. *skapulo-* > rom. *scapulo-*. □ **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a omoplatului, fie de coaste, fie de apofizele spinoase.
SCATO- „excremente, fecale, bălegar". ◇ gr. *skor*, *skatos* „excrement" > fr. *scato-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *skato-* > rom. *scato-*. □ **~ fag** (v. fag), adj. (despre insecte) care se hrănește cu excremente; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., ingerare de materii fecale, întîlnită în cursul unor alterări psihice grave; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre ciuperci și paraziți) care trăiește sau crește pe excremente sau pe bălegar; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., formă de perversitate cu atracție pentru murdărie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., tendință patologică de a folosi cuvinte scabroase.
SCENO- „scenă, teatru". ◇ gr. *skene* „cort, adăpost" > fr. *scéno-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *sceno-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., arta de a picta și de a așeza decorurile în teatru; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., artă a punerii în scenă a spectacolelor; **~ pegie** (v. -pegie), s.f., sărbătoare a vechilor evrei, închinată amintirii vieții lor nomade din deșert.
SCEPTRI- „toiag, sceptru". ◇ L *sceptrum* „nuia, vargă" > fr. *sceptri-* > rom. *sceptri-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de toiag sau de sceptru.
SCHELETO- „schelet, sistem osos". ◇ gr. *skeletos* „uscat, secat" > fr. *squeletto-*, germ. *skeleto-*, engl. *id.* > rom. *scheleto-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., din care se formează țesutul osos; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Osteologie *. **2.** Studiul scheletelor (rapoarte, proporții, aspectul oaselor etc.).
-SCHELIE (-SKELIE) „membru, picior". ◇ gr. *skelos* „picior, gambă" > fr. *-skélie*, germ. *id.*, it. *-schelia* > rom. *-schelie* și *-skelie*.
SCHEPTO- (SKEPTO-) „rapid, fulgerător". ◇ gr. *skeptos* „fulger" > fr. *skepto-*, germ. *id.*, it. *schepto-* > rom. *schepto-* și *skepto-*. □ **~ filaxie (skeptofilaxie)** (v. -filaxie), s.f., profilaxie rapidă a alergiei alimentare, prin injectarea unei cantități mici de toxină organică.
SCHIA- (SKIA-, SCIA-) „umbră, umbros". ◇ gr. *skia* „umbră" > fr. *skia-*, *skia-*, it. *schia-* și *scia-*, germ. **skia-**, engl. *skia-* > rom. *schia-*, *skia-* și *scia-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante și animale) care prezintă afinitate pentru locurile umbroase; **~ fite (sciafite)** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în locuri umbrite; **~ grafie (skiagrafie)** (v. -grafie). s.f., înregistrare pe film fotografic a imaginii structurale a unui obiect, cu ajutorul razelor X; **~ gramă (skiagramă)** (v. -gramă). s.f., probă obținută prin sciagrafie; **~ scop (skiascop)** (v. -scop), s.n., aparat folosit pentru determinarea obiectivă a refracției oculare prin schiascopie; **~ scopie (skiascopie)** (v. -scopie), s.f., măsurare a refracției ochiului prin interpretarea optică a unei umbre care apare în cîmpul pupilar; **~ scotometrie (skiascotometrie)** (v. scoto-, v. -metric$_1$), s.f., măsurare a timpului de întrerupere a percepției zonei obscure în cursul perimetriei.
SCHISTO- „ruptură, fisură, divizare". ◇ gr. *skhistos* „despicat, fisurat" > fr. *schisto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *schisto-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe despicate; **~ cefal** (v. -cefal), s.m., monstru care prezintă un craniu fisurat, bifid; **~ ceras** (v. -ceras), s.m., amonoideu cu linie lobară de tip ceratitic, avind unul sau mai mulți lobi divizați; **~ cit** (v. -cit), s.n., fragment dintr-o hematie; *sin.* schizocit; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze despicate; **~ glosie** (v. -glosie), s.f., malformație congenitală caracterizată printr-o despicătură a limbii; **~ mel** (v. -mel$_1$), s.m., individ cu o extremitate despicată, fisurată; **~ prosop** (v. -prosop), s.m., făt teratologic care prezintă o fisură a feții; **~ pter** (v. -pter), adj., cu aripile sau cu foliolele despicate.
SCHIZ-, v. **SCHIZO-**. □ **~ odonte** (v. -odont), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Cu dinți despicați. **2.** S.n.pl. Ordin de lamelibranhiate homomiare, cu dentiție de tip schizodont și cu ligament extern.
-SCHIZĂ „fisură, despicare, diviziune". ◇ gr. *skhisis* „diviziune, despicare" > fr. *-schisis*, germ. *id.* > rom. *-schiză*.
SCHIZO- „diviziune, fisurare, despicare". ◇ gr. *skhizo, ein* „a despica, a diviza" > fr. *schizo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *schizo-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct uscat care, la maturitate, se desface în mai multe mericarpii monosperme indehiscente; **~ cefal** (v. -cefal), s.m., monstru avînd capul fisurat longitudinal; **~ cit** (v. -cit), s.n., schistocit*; **~ cotilie** (v. -cotilie), s.f., multiplicare prin divizare a cotiledonului; **~ fazie** (v. -fazie), s.f., vorbire incoerentă, confuză, în ciuda înțelegerii cuvintelor, întîlnită în formele avansate de schizofrenie; *sin.* disfrazie; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., grup de plante inferioare unicelulare, lipsite de nucleu, care se reproduc prin diviziune simplă; **~ frenie** (v. -frenie), s.f., boală psihică manifestată printr-o scădere treptată a activității intelectuale, prin inversiune afectivă și printr-un dezechilibru psihic general; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., reproducere asexuată prin diviziunea organismului, specifică unor anelide marine; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care ia naștere prin diviziune; *sin.* schizogenetic; **~ genetic** (v. -genetic), s.f., schizogen*; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., reproducere asexuată prin despicarea celulei sau a organismului în mai multe părți; *sin.* schizogenie; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., schizogeneză*; **~ girie** (v. -girie), s.f., malformație cerebrală caracterizată prin separarea parțială a girilor; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., înmulțire pe cale asexuată, prin diviziune multiplă, întîlnită la protozoare și la plantele inferioare; **~ id** (v. -id), adj., s.m. (individ) caracterizat prin tendința

spre izolare și prin predominarea vieții interioare; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de fragmentare a hifelor miceliene sau a talului filamentos aparținînd unor alge; **~ lizigen (~ lisigen)** (v. lizi-, v. -gen$_1$), adj. (despre spații intercelulare) rezultat prin despicare și apoi prin lichefiere; **~ lizogenie** (v. lizo-, v. -genie$_1$), s.f., proces de formare a spațiilor intercelulare și a canalelor secretoare glandulare; **~ manie** (v. -manie), s.f., stare psihotică caracterizată prin autism și dezadaptare față de mediu; **~ mer** (v. -mer), adj., care se rupe în mai multe părți; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., microorganisme unicelulare microscopice, la care înmulțirea se face prin diviziune directă; **~ petal** (v. -petal), adj., cu petale despicate; **~ pode** (v. -pod), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Cu picioare despicate. **2.** S.n.pl. Ordin de crustacee mici terestre și acvatice, cu picioare bifurcate; **~ pter** (v. -pter), adj. (despre insecte) cu aripi despicate; **~ rexigen** (v. rexi-, v. -gen$_1$), adj. (despre spații intercelulare) format prin despicare și rupere; **~ stel** (v. -stel), s.n., cilindru central separat în fascicule; **~ stelie** (v. -stelie), s.f., despicare în fascicule a stelului din tulpina unor plante acvatice; **~ timie** (v. -timie), s.f., constituție psihică caracterizată prin afectivitate slabă și prin tendința de interiorizare.

SCIA-, v. **SCHIA-**.

SCIADO- „umbră, umbrelă". ◇ gr. *skias, ados* „umbră, parasol" > fr. *sciado-*, engl. *id.* > rom. *sciado-*. □ **~ fil$_1$** (v. -fil$_1$), adj., care crește în locuri umbroase; **~ fil$_2$** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze în formă de umbrelă; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în locurile umbroase; *sin.* sciofite; **~ fob** (v. -fob), adj. (despre plante) care evită locurile umbrite.

SCIENTO- „știință". ◇ L *scientia* „cunoaștere, știință" > fr. *sciento-*, engl. *id.* > rom. *sciento-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină al cărei obiect de studiu îl constituie știința ca fenomen social, dezvoltarea și structura acesteia, rolul și locul ei în societate; *sin.* scientică.

SCIFI- „cupă, pîlnie". ◇ L *scyphus* „cupă, vas de băut" > fr. *scyphi-*, engl. *id.* > rom. *scifi-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre organe vegetale) în formă de cupă sau de pîlnie.

SCIFO- „vas, cupă". ◇ gr. *skyphos* „cupă, ceașcă" > fr. *scypho-*, engl. *id.* > rom. *scifo-*. □ **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de cupă; **~ zoare** (v. -zoar), s.n.pl., clasă de celenterate marine, cuprinzînd polipii solitari în formă de cupă și meduzele fără văl.

SCINTILO- „sclipire, scintilație". ◇ L *scintilla* „scînteie" > fr. *scintillo-*, engl. *id.* > rom. *scintilo-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., metodă de înregistrare grafică a suprafeței unui organ cu ajutorul unei substanțe radioactive; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., înregistrare grafică a radioactivității unui țesut după introducerea în organism a unei substanțe radioactive; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea sclipirii stelelor.

SCIO- „umbră, umbros". ◆ gr. *skia* „umbră" > fr. *scio-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *scio-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care prezintă afinitate pentru locurile umbrite; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., sciadofite*; **~ graf** (v. -graf), s.m., pictor antic care excela în sciografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Arta de a picta umbrele. **2.** Metodă de a calcula ora după lungimea umbrelor.

SCITO- „piele, tegument; coriaceu". ◇ gr. *skytos* „piele" > fr. *scyto-*, engl. *id.*, it. *scito-* > rom. *scito-*. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze coriacee; **~ id** (v. -id), adj. (despre organe vegetale) cu aspect rezistent și elastic; *sin.* coriaceu.

SCIURO- „veveriță". ◇ gr. *skiouros* „veveriță" > fr. *sciuro-*, engl. *id.* > rom. *sciuro-*. □ **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu coada veveriței; **~ morfe** (v. -morf), s.f.pl., subordin de mamifere rozătoare, cuprinzînd sciuridele (veverița, marmota etc.) și familiile înrudite.

SCIZI- „sciziune, împărțire, divizare". ◇ L *scissus* „divizat, împărțit" > fr. *scissi-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *scizi-*. □ **~ par** (v. -par), adj. (despre bacterii și protozoare) care se reproduce prin sciziune în două sau mai multe părți.

SCLER-, v. **SCLERO-**. □ **~ adenie** (v. -adenie), s.f., adenopatie cu caracter scleros; **~ ectazie** (v. -ectazie), s.f., tumoare a corneei cu caracter scleros; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a sclerotcii; **~ emie** (v. -emie), s.f., sclerodermie generalizată; **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut vegetal de susținere format din celule moarte, cu membrane îngroșate și lignificate; **~ odont** (v. -odont), adj., cu dinți rigizi; **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., întărire patologică a țesutului conjunctiv al ochiului; **~ onichie** (v. -onichie), s.f., îngroșare congenitală a unghiilor.

SCLERO- „dur, rigid, scleros; sclerotică". ◇ gr. *skleros* „uscat, dur" > fr. *scléro-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *sklero-* > rom. *sclero-*. □ **~ blaste** (v. -blast), s.n.pl., celule vegetale poliedrice moarte, cu membrana îngroșată și lignificată; **~ carp** (v. -carp), adj., s.n. **1.** Adj. Cu fructe tari. **2.** S.n. Înveliș dur al sîmburelui; **~ caul** (v. -caul), adj., care prezintă în structura tulpinii un țesut scleronchimatic dezvoltat; **~ caulie** (v. -caulie), s.f., structură dură și uscată a unei tulpini; **~ dactilie** (v. -dactilie), s.f., formă de sclerodermie a extremităților degetelor; **~ dermie** (v. -dermie), s.f., boală manifestată prin întărirea și îngroșarea pielii și a țesuturilor subcutanate; **~ desmie** (v. -desmie), s.f., creștere a consistenței ligamentelor pînă la întărirea lor; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze dure și cu cuticulă groasă, adaptată la secetă; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., grup de plante spinoase, lemnoase și sărace în clorofilă, cu frunze persistente și coriacee; **~ fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., voce lemnoasă; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. **1.** Care provoacă întărirea patologică a țesutului conjunctiv. **2.** (Despre plante) Care secretă lignină; *sin.* sclerogenic; **~ genic** (v. -genic), adj., sclerogen* (2); **~ id** (v. -id), adj., cu aspect dur; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., afecțiune constînd în subțierea progresivă a scleroticii; **~ mer** (v. -mer), s.n., jumătatea caudală a unui sclerotom, din care derivă cea mai mare parte a unei vertebre; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., determinare a durității mineralelor și a corpurilor metalice; **~ nom** (v. -nom$_1$), adj. (despre legăturile sistemelor de puncte materiale) care nu variază în timp; **~ pod** (v. -pod), adj. (despre plante) care prezintă un suport rigid; **~ poichilodermie (scleropoikilodermie)** (v. poichilo-, v. -dermie), s.f., sclerodermie progresivă asociată cu o

pigmentație și cu telangiectazie cutanată; **~ pter** (v. -pter), adj., cu aripi rigide; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument pentru determinarea durității materialelor, prin reacția elastică la lovirea unui percutor; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., zonă externă a scoarței terestre în care rocile, din cauza presiunii litostatice, sînt casante la acțiunea eforturilor de deformare tectonică; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe uscate; **~ tom** (v. -tom), s.n., parte a somitei mezodermice care participă la formarea vertebrelor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie medicală a scleroticii; **~ trih** (v. -trih), adj., cu părul dur și rigid; **~ xil** (v. -xil), adj., cu lemnul dur.

-SCLEROZĂ „întărire, indurație, sclerozare". ◇ gr. *sklerosis* „îngroșare, întărire" > fr. *-sclérose*, germ. *-sklerose* > rom. *-scleroză*.

SCOBI- „pilitură". ◇ L *scobis* „rumeguș, pilitură" > fr. *scobi-*, engl. *id.* > rom. *scobi-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj., de forma unor grăuncioare de pilitură.

SCOLECO- „vierme". ◇ gr. *skolex, ekos* „vierme" > fr. *scoléco-*, engl. *id.*, germ. *skoleko-* > rom. *scoleco-*. ☐ **~ fag** (v. -fag), adj. (despre păsări) care se hrănește cu viermi; **~ id** (v. -id), adj., în formă de vierme; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor alungit și filamentos, în formă de vierme.

SCOLIO- „curbat, arcuit". ◇ gr. *skolios* „curbat, adus" > fr. *scolio-*, engl. *id.* > rom. *scolio-*. ☐ **~ tropic** (v. -tropic), adj. (despre ovul, micropil etc.) în formă de arc.

-SCOLIOZĂ „încovoiere, curbare". ◇ gr. *skoliosis* „arcuire, curbare" > fr. *-scoliose*, germ. *-skoliose* > rom. *-scolioză*.

-SCOP „indicator, observator, vizual". ◇ gr. *skopos* „observator, supraveghetor" > fr. *-scop*, germ. *skop*, engl. *-scope*, it. *-scopo* > rom. *-scop*.

SCOPI- „mătură". ◇ L *scopa* „bidinea, mătură, perie" > fr. *scopi-*, engl. *id.* > rom. *scopi-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj. (despre inflorescențe) în formă de mătură.

-SCOPIE „examinare, explorare, investigație, imagine". ◇ gr. *skopia* „examinare" > fr. *-scopie*, it. *-scopia*, germ. *-skopie* > rom. *-scopie*.

SCORODO- „usturoi". ◇ gr. *skorodon* „usturoi" > fr. *scorodo-*, engl. *id.* > rom. *scorodo-*. ☐ **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze de usturoi; **~ id** (v. -id), adj., cu frunze ca la usturoi.

SCORPIO- „răsucit, spiralat". ◇ gr. *skorpios* „scorpion" > fr. *scorpio-*, engl. *id.* > rom. *scorpio-*. ☐ **~ id** (v. -id), adj. **1.** (Despre organe vegetale) Curbat în formă de coadă de scorpion. **2.** (Despre frunze și flori) Dispus în formă de melc.

SCOT-, v. **SCOTO-**. ☐ **~ opie** (v. -opie), s.f., adaptare a ochiului la întuneric.

SCOTO- „întuneric, obscuritate". ◇ gr. *skotos* „întuneric" > fr. *scoto-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *skoto-* > rom. *scoto-*. ☐ **~ cromogeni** (v. cromo-, v. -gen₁), s.m.pl., categorie eterogenă de micobacterii atipice care se pigmentează la întuneric; **~ fază** (v. -fază), s.f., perioadă a fotosintezei în care au loc reacții de întuneric; **~ fil** (v. -fil₁), adj. (despre plante) cu afinitate pentru locurile întunecate; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc pe terenuri întunecoase; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de întuneric; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., determinare cu ajutorul campimetriei a zonelor din cîmpul vizual, în care vederea este diminuată sau suprimată; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., orientare pozitivă a organelor vegetale către întuneric; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament cu ajutorul întunericului, excluzînd total razele solare.

SCROFULO- „umflătură, nodul". ◇ L tz. *scrofulae* „tumori, scrofule" > fr. *scrofulo-*, engl. *id.*, germ. *skrofulo-* > rom. *scrofulo-*. ☐ **~ dermă** (v. -dermă), s.f., formă de tuberculoză cutanată, caracterizată prin noduli localizați în hipoderm; **~ fimă** (v. -fimă), s.f., tuberculoză verucoasă a pielii.

SCROTI- „pungă, săculeț". ◇ L *scrotum* „pungă, scrot" > fr. *scroti-*, engl. *id.* > rom. *scroti-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj., în formă de săculeț sau de pungă.

SCROTO- „scrot, scrotal". ◇ L *scrotum* „pungă, scrot" > fr. *scroto-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *scroto-*. ☐ **~ cel** (v. -cel₂), s.n., hernie a scrotului.

SCUALO- „rechin". ◇ L *squalus* „rechin" > fr. *squalo-*, engl. *id.* > rom. *scualo-*. ☐ **~ ide** (v. -id), s.n.pl., pești marini cunoscuți din jurasic, asemănători rechinilor actuali, cu corpul fusiform și cu scheletul cartilaginos.

SCUTELI- „scut mic". ◇ L *scutella* „farfurioară" > fr. *scutelli-*, engl. *id.* > rom. *scuteli-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj. (despre embrion) de forma unu scutuleț.

SCUTI- „scut, placă". ◇ L *scutum* „pavăză, scut" > fr. *scuti-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *scuti-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj. (despre cartilaje) în formă de scut.

SEBI- „grăsime, sebaceu". ◇ L *sebum* „seu" > fr. *sébi-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *sebi-*. ☐ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre plante) care conține sau care secretă grăsime sau materii sebacee.

SEBO- „sebum, sebaceu". ◇ L *sebum* „grăsime, seu" > fr. *sébo-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *sebo-*. ☐ **~ lit** (v. -lit₁), s.n., calcul sebaceu; **~ poieză** (v. -poieză), s.f., secreție de materie sebacee, **~ ree** (v. -ree), s.f., flux sebaceu exagerat, apărînd în mod frecvent, la pubertate.

SECUNDI- „al doilea, secund". ◇ L *secundus* „următor, al doilea" > germ. *secundi-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *secundi-*. ☐ **~ flor** (v. -flor), adj., cu toate florile întoarse în aceeași parte; **~ pară** (v. -par), adj., s.f. (femeie) care naște a doua oară.

SEDIMENTO- „sediment, aluviune". ◇ L *sedimentum* „depozit, sediment" > fr. *sédimento-*, engl. *id.* > rom. *sedimento-*. ☐ **~ geneză** (v. -geneză), s.f., depunere de diferite fracțiuni de roci rezultate din eroziunea litosferei; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., parte a geologiei care studiază modul de formare a sedimentelor; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., metodă de determinare a dimensiunilor particulelor dintr-un amestec, bazată pe măsurarea vitezei de sedimentare.

SEIRO- „șir, serie". ◇ gr. *seira* „coardă, funie" > fr. *séiro-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *seiro-*. ☐ **~ litic** (v. -litic₂), adj. (despre hibrizi) cu caractere ereditare separate; **~ spori** (v. -spor), s.m.pl., spori dispuși în șiruri ramificate catenare, întîlniți la ciuperci și la algele roșii.

SEISMO- „unde seismice, cutremur, vibrație". ◇ gr. *seismos* „zguduire, cutremur, clătinare" > fr. *séismo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *seismo-*. ☐ **~ cardiografie** (v. cardio-, v. -grafie), s.f., înregistrare selectivă a vibrațiilor și a bătăilor inimii sub forma unor curbe de frecvență; **~ genic** (v. -genic), adj., care determină apariția unui cutremur; **~ graf** (v. -graf), s.n. **1.** Aparat care înregistrează grafic, în mod automat, momentul, durata și intensitatea mișcărilor seismice. **2.** Aparat folosit în prospecțiuni geofizice, cu ajutorul căruia se înregistrează vibrațiile produse de anumite explozii subterane provocate în scopuri științifice; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., parte a seismologiei care se ocupă cu înregistrarea undelor seismice și cu interpretarea acestor înregistrări; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă a mișcărilor seismice înregistrate cu ajutorul seismografului; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în seismologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a geofizicii care studiază cutremurele de pămînt; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu măsurarea mărimilor mecanice caracteristice seismelor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat asemănător cu seismograful, folosit pentru observații directe, fără să inregistreze; **~ nastie** (v. -nastie), s.f., mișcare a organelor vegetale provocate de lovire sau de zguduire; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru punerea în evidență a cutremurelor de pămînt; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., reacție pozitivă sau negativă a organismelor față de acțiunea unor agenți mecanici; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a vibrațiilor mecanice regulate și de mică amplitudine; *sin.* vibroterapie.

-SEISTĂ „cutremur, seism". ◇ gr. *seistes* „scuturat, clătinat" > fr. *-séiste*, germ. *id.* > rom. *-seistă*.

SELEN-, v. **SELENO-**. ☐ **~ odont** (v. -odont), adj. (despre molari) cu creste arcuite dispuse anteroposterior.

SELENO- „lună, semilună". ◇ gr. *selene* „lună" > fr. *séléno-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *seleno-*. ☐ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe în formă de falcă; **~ dezie** (v. -dezie), s.f., disciplină care studiază forma și dimensiunile lunii; **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în selenografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., disciplină care studiază descriptiv luna sub aspectul elementelor naturale, al structurii sau al proceselor fizice; **~ id** (v. -id), adj. (despre organe vegetale) în formă de semilună; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în selenologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază materia componentă a scoarței lunare și evoluția ei în timp; **~ stat** (v. -stat), s.n., instrument care permite observarea automată a lunii, fără să se deplaseze luneta; **~ tropic** (v. -tropic), adj. (despre plante) care prezintă mișcări de curbare sub influența razelor de lună.

SELI- „șa". ◇ L *sella* „șa" > fr. *selli-*, engl. *id.* > rom. *seli-*. ☐ **~ form** (v. -form), adj., în formă de șa.

SEMASIO- „sens, înțeles, semnificație". ◇ gr. *semasia* „marcă, semn" > fr. *sémasio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *semasio-*. ☐ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., parte a lingvisticii care studiază sensurile cuvintelor din punct de vedere descriptiv, comparativ și istoric.

SEMEIO-, v. **SEMIO-**.

SEMI- „jumătate, doime". ◇ L *semi*, „pe jumătate" > fr. *sémi-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *semi-*. ☐ **~ bifid** (v. bi-, v. -fid), adj. (despre ligule) despicat numai pe jumătate; **~ cordiform** (v. cordi-, v.-form), adj., care este cordat numai pe jumătate; **~ decandru** (v. deca-, v. -andru), adj., cu cinci stamine; **~ digin** (v. di-, v. -gin), adj. (despre ovar) cu două carpele concrescute la bază; **~ gamopetal** (v. gamo-, v. -petal), adj., cu petalele concrescute numai în partea lor inferioară; **~ hercogamie** (v. herco-, v. -gamie), s.f., polenizare prin intermediul insectelor; **~ mezofitic** (v. mezo-, v. -fitic), adj., care face trecerea de la mezofitic la xerofitic; **~ oviform** (v. ovi-, v. -form), adj. (despre frunze) de forma unei jumătăți de ou; **~ trigin** (v. tri-, v. -gin), adj., cu două pistile concrescute pînă la jumătate, iar cu al treilea liber.

-SEMIE „sens, semnificație". ◇ gr. *sema* „sens, semnificație" > fr. *-sémie*, germ. *id.*, it. *-semia*, engl. *-semy* > rom. *-semie*.

SEMINI- „sămînță". L *semen, inis* „sămînță" > fr. *sémini-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *semini-*. ☐ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care se dezvoltă pe/sau în semințe; **~ fer** (v. -fer), adj. **1.** Care conduce lichidul seminal. **2.** Care produce elemente seminale; **~ form** (v. -form), adj., de forma semințelor; **~ vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu semințe.

SEMIO- (SEMEIO-) „semn, simptom". ◇ gr. *semeion* „semn, amprentă" fr. *séméio-* și *sémio-*, germ. *semeio-* și *semio-*, engl. *semeio- io-* și *semio-* > rom. *semio-* și *semeio-*. ☐ **~ logie (semeiologie)** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Disciplină care studiază simptomele și semnele bolilor în vederea diagnosticării. **2.** Ramură a logicii simbolice care se ocupă cu studiul general al semnelor și al comunicării prin intermediul acestora; *sin.* semiotică.

SENZORI- „senzație, senzorial". ◇ L tz. *sensorium* „organ de simț" > fr. *sensori-*, engl. *id.* > rom. *senzori-*. ☐ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ramură a psihofiziologiei care studiază variațiile senzațiilor în funcție de acelea ale stimulului; **~ motor** (v. -motor), adj., care se raportează în același timp la funcțiile senzoriale și la motricitate.

SEPI- „gard, îngrăditură". ◇ L *sepes (saepes)* „gard" > fr. *sépi-*, engl. *id.* > rom. *sepi-*. ☐ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește pe garduri.

SEPIO- „os de sepie". ◇ gr. *sepion* „parte osoasă a sepiei" > fr. *sépio-*, germ. *id.*, engl. *id* > rom. *sepio-*. ☐ **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., rocă vulcanică sticloasă și poroasă care plutește pe apă, formată prin degajarea de gaze în timpul răcirii lavei; *sin.* spumă de mare.

-SEPSIE „infecție, putrefacție". ◇ gr. *sepsis* „putrefacție, infecție" > fr. *-sepsie*, it. *-sepsi* > rom. *-sepsie*.

SEPTI- „perete, sept". ◇ L *septum* „gard, despărțitură" > fr. *septi-*, engl. *id.* > rom. *septi-*. ☐ **~ cid** (v. -cid), adj. (despre fructe) care se deschide de-a lungul liniilor de concreștere a carpelelor; **~ fer** (v. -fer), adj., care prezintă septuri sau pereți despărțiți; **~ form** (v. -form), adj., în formă de perete despărțitor.

-SEPTIC „infecțios, microbian". ◇ gr. *septikos* „putred, infecțios" > fr. *-septique*, engl. *-septic*, germ. *-septisch* > rom. *-septic*.

SEPTIC-, v. **SEPTICO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., infecţie generalizată a sîngelui provocată de microbi.

SEPTICO- „microbian, infecţios". ◇ gr. *septikos* „putred, infecţios" > fr. *septico-*, engl. *id.*, germ. *septiko-* > rom. *septico-*. □ **~ piemie** (v. pi-, v. -emie), s.f., formă particulară de septicemie, cu predominanţa febrei de tip supurativ; *sin.* septicopioemie; **~ pioemie** (v. pio-, v. -emie), s.f., septicopiemie *.

SERATI- „dinţat, dantelat". ◇ L *serratus* „dinţat, zimţat" > fr. *serrati-*, engl. *id.* > rom. *serrati-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori dinţate; **~ form** (v. -form), adj. (despre organe vegetale) care are aspectul unei pînze de ferăstrău.

SERI- „ferăstrău; dinţat, dantelat". ◇ L *serra* „ferăstrău" > fr. *serri-*, engl. *id.* > rom. *seri-*. □ **~ corn** (v. -corn), adj. (despre insecte) cu antene dantelate; **~ form** (v. -form), adj., în formă de ferăstrău; **~ rostru** (v. -rostru), adj. (despre păsări) cu cioc zimţat.

SERICI- „mătase, mătăsos". ◇ L tz. *sericum* „mătase" > fr. *sérici-* > rom. *serici-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., referitor la sericicultură; **~ cultor** (v. -cultor), s.m. şi f., persoană care se ocupă cu sericicultura; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., ramură a zootehniei care se ocupă cu creşterea viermilor de mătase; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj. (despre glande) care produce mătase; *sin.* sericipar; **~ par** (v. -par), adj., sericigen *.

SERIO- „şir, rînd, serie". ◇ L *series* „şir, succesiune" > fr. *sério-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *serio-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.m., accesoriu al aparatului radiologic pentru executarea de radiografii în serie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., înregistrare a unei serii de clişee cu ajutorul seriografului; **~ scop** (v. -scop), s.n., negatoscop special care permite examinarea simultană a mai multor filme; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examen radiologic constînd în a lua succesiv mai multe filme.

SERO- „ser, seros". ◇ L *serum* „zer" > fr. *sero-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *sero-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină medicală care studiază proprietăţile serului din sînge; **~ orogenic** (v. oro-, v. -genic), adj. (despre intruziuni de roci magmatice) care s-a produs după faza de cutare principală dintr-un geosinclinal; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament al unor boli infecţioase prin administrarea de seruri; **~ tip** (v. -tip), s.n., populaţia unui patogen (virus sau bacterie), în care toţi indivizii au caracter serologic comun; **~ zim** (v. -zim), s.m., factor sanguin inactiv, cu rol esenţial în coagularea sîngelui; *sin.* protrombină.

SERPENTI- „şarpe, şerpuitor, flexuos". ◇ L *serpens, ntis* „şarpe" > fr. *serpenti-*, engl. *id.* > rom. *serpenti-*. □ **~ form** (v. -form), adj., de forma flexuoasă a unui şarpe.

SERTI- „cunună, ghirlandă". ◇ L *sertum* „cunună, ghirlandă" > fr. *serti-* > rom. *serti-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de ghirlandă sau de cunună.

SERULI- „dinţi; zimţat, dantelat". ◇ L *serrula* „ferăstrău mic" > engl. *serruli-* > rom. *seruli-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori zimţate.

SESAMO- „grăunte de susan". ◇ gr. *sesamon* „susan" > fr. *sésamo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *sesamo-*. □ **~ id** (v. -id), adj., s.n. pl. **1.** Adj. Care se aseamănă cu un grăunte de susan. **2.** S.n. pl. Formaţiuni anatomice osoase şi rotunjite care se dezvoltă în grosimea unor tendoane musculare.

SESILI- „fără peţiol, nepedicelat, sesil". ◇ L *sessilis* „cu baza largă" > fr. *sessili-* > rom. *sesili-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., care are flori sesile, nepedicelate.

SESTONO- „seston". ◇ gr. *seston* „ciur, sită" >fr. *sestono-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sestono-*. □ **~ fage** (v. -fag), adj., s.n. pl. (organisme) care se hrănesc cu materialul organic viu sau mort din masa apei; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul sestonului.

SETI- „păr, coamă, setă". ◇ L *seta* „coamă, păr aspru" > fr. *séti-*, engl. *id.* > rom. *seti-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre organe vegetale) care prezintă peri lungi şi rigizi; **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori păroase; **~ form** (v. -form), adj. (despre organe vegetale) de forma unei sete.

SETULI- „setă mică". ◇ L tz. *setula* „coamă mică" > fr. *sétuli-*, engl. *id.* > rom. *setuli-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă sete mici; **~ form** (v. -form), adj., în formă de setă mică.

SEXI- „şase". ◇ L *sex* „şase" > engl. *sexi-* > rom. *sexi-*. □ **~ fid** (v. -fid), adj. (despre corolă, caliciu etc.) divizat în şase lobi; **~ ped** (v. -ped$_2$), adj., cu şase picioare.

SEXO- „sex, sexualitate". ◇ L *sexus* „sex" > fr. *sexo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *sexo-*. □ **~ carpie** (v. -carpie), s.f., formare a fructului ca urmare a fecundaţiei; **~ logie** (v. -logie), s.f., disciplină care studiază problemele legate de sexualitate; **~ nomie** (v. -nomie), s.f., studiul fenomenelor şi legilor biologice de care depind reproducerea şi repartiţia sexelor.

SFAGNO- „turbărie, muşchi". ◇ gr. *sphagnos* „turbărie, muşchi" > fr. *sphagno-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sfagno-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante care cresc în turbării; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiul muşchilor din care se formează turba.

SFALERO- „vizibil". ◇ gr. *sphaleros* „aparent" >fr. *sphaléro-*, engl. *id.*, germ. *id.*>rom. *sfalero-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct în formă de bacă, monosperm şi indehiscent.

SFENO- „colţ, unghi; colţuros, cuneat". ◇ gr. *sphen, os* „unghi, colţ, pană" > fr. *sphéno-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *sfeno-* > rom. *sfeno-*. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze colţuroase; **~ id** (v. -id), s.n., os median, nepereche, situat în partea mijlocie a bazei craniului; **~ pteris** (v. -pteris), s.m., plantă fosilă din carbonifer şi liasic, prezentînd caractere de ferigă arborescentă, cu foliole mărunte şi opuse; **~ tripsie** (v. -tripsie), s.f., operaţie chirurgicală de zdrobire a sfenoidului.

-SFER-, v. **SFERO-**. □ **~ enchim** (v. -enchim), s.n., ţesut vegetal format din celule sferice.

SFERĂ „strat, înveliş". ◇ gr. *sphaira* „glob, sferă" > fr. *-sphère*, it. *-sfera*, germ. *-sphäre*, engl. *-sphere* > rom. *-sferă*.

SFERO- „sferă, glob; globular, globulos". ◇ gr. *sphaira* „glob, sferă" > fr. *sphéro-*, it. *sfero-*,

germ. *sphäro-* > rom. *sfero-*. □ **~campimetru** (v. campi-, v. -metru$_1$), s.n., instrument oftalmologic prevăzut cu cupolă, pentru măsurarea cîmpului vizual; **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe sferice; **~cefal** (v. -cefal), adj., cu capul globulos; **~cit** (v. -cit), s.n., globul roşu cu diametrul redus; **~fachie (sferofakie)** (v. -fachie), s.f., anomalie congenitală caracterizată prin sfericitatea cristalinului; **~fite** (v. -fit), s.f. pl., plante cu fructificaţii globuloase; **~id** (v. -id), s.n., corp asemănător cu o sferă, format prin rotirea unei elipse în jurul uneia dintre axele sale; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., agregat mineral de formă sferică; **~litic** (v. -litic$_1$), adj. (despre roci) care conţine sferolite; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru determinarea curburii suprafeţelor sferice; **~plast** (v. -plast), s.n., celulă de formă sferică; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu seminţe globuloase; **~spor** (v. -spor), s.m., grup de patru spori obligatorii, formaţi în sporange, la feoficee şi rodoficee; **~sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., zoosporange de formă sferică, prezent la peronosporacee; **~tecă** (v. -tecă), s.f., corp sferic de fructificaţie, cu peridie uniloculară, prezent la ascomicete; **~zom** (v. -zom), s.m., totalitatea microzomilor unei celule.

-SFIGMIE „puls". ◇ gr. *sphygmos* „puls" > fr. *-sphygmie*, germ. id., it. *-sfigmia* > rom. *-sfigmie*.

SFIGMO- „puls, pulsaţie". ◇ gr. *sphygmos* „puls" > fr. *sphygmo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *sfigmo-* > rom. *sfigmo-*. □ **~bolometrie** (v. bolo-, v. -metrie$_1$), s.f., metodă de înregistrare a intensităţii undei pulsului; **~cardiograf** (v. -cardio-, v. -graf), s.n., aparat pentru înregistrarea simultană a bătăilor cardiace şi a pulsului radial; **~graf** (v. -graf), s.n. sfigmometru înregistrator; *sin.* arteriograf; **~grafie** (v. -grafie), s.f., măsurare şi înregistrare a pulsului şi a presiunii arteriale cu ajutorul sfigmografului; **~gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obţinută la sfigmograf: *sin.* arteriogramă; **~manometru** (v. mano-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea tensiunii arteriale; *sin.* sfigmotensiometru; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a pulsului; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument folosit pentru măsurarea pulsului; **~tensiometru** (v. tensio-, v. -metru$_1$), s.n., sfigmomanometru *; **~tonometru** (v. tono-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru determinarea elasticităţii pereţilor arteriali.

SFINCTER-, v. **SFINCTERO-**. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere la nivelul unui sfincter; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablaţie chirurgicală a unui sfincter.

SFINCTERO- „sfincter, muşchi circular". □ gr. *sphinkter, eros* „care strînge" > fr. *sphinctéro-*, germ. *sphinktero-*, it. *sfinctero-* > rom. *sfinctero-*. □ **~plastie** (v. -plastie), s.f., operaţie chirurgicală de refacere a unui sfincter distrus; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secţionare operatorie a unui sfincter.

SFINGO- „fluture de noapte". ◇ gr. *sphinx, ingos*, „monstru fabulos" > fr. *sphingo-*, engl. *id.* > rom. *sfingo-*. □ **~fil** (v. -fil$_1$), adj., polenizat de fluturi de noapte.

-SFIXIE „puls, pulsaţie". ◇ gr. *sphyxis* „pulsaţie" > fr. *-sphyxie*, germ. id. > rom. *-sfixie*.

SIAL-, v. **SIALO-**. □ **~agog** (v. -agog), adj., s.n. (medicament) care provoacă secreţie salivară.

-SIALIE „salivă, salivaţie". ◇ gr. *sialon* „salivă" > fr. *-sialie*, germ. *id.*, it. *-sialia* > rom. *-sialie*.

SIALO- „salivă, salivaţie". ◇ gr. *sialon* „salivă" > fr. *sialo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *sialo-*. □ **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care provoacă salivaţie; **~grafie** (v. -grafie), s.f., explorare radiologică a glandelor salivare cu ajutorul unei substanţe de contrast; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., concreţiune salivară; **~ree** (v. -ree), s.f., secreţie exagerată de salivă.

SICHNO-, v. **SICNO-**.

SICNO- (SICHNO-) „numeroşi, mulţi". ◇ gr. *syknos* „des, frecvent" > fr. *sychno-*, engl. *id.* > rom. *sicno-* şi *sichno-*. □ **~carp** (v. -carp), adj., care înfloreşte şi fructifică de mai multe ori în cursul unui ciclu vegetal.

SICO- „smochină, globulos". ◇ gr. *sykon* „smochină" > fr. *syco-*, germ. *syko-*, it. *sico-* > rom. *sico-*. □ **~stom** (v. -stom), s.m., gasteropod cu cochilia globuloasă, cu spiră scurtă şi cu conul sifonal mic, care a trăit în eocen.

SIDER-, v. **SIDERO-$_1$**. □ **~emie** (v. -emie), s.f., prezenţă a fierului în sînge; **~urgie** (v. -urgie), s.f. **1.** Ştiinţă care se ocupă cu studiul proprietăţilor fizice şi chimice ale fierului şi ale aliajelor lui. **2.** Metalurgie a fierului; **~urie** (v. -urie), s.f., prezenţă a fierului în urină.

SIDERO$_1$- „fier, feric, feruginos". ◇ gr. *sideros* „fier" > fr. *sidéro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *sidero-*. □ **~blast** (v. -blast), s.n., celulă a măduvei osoase, care conţine incluziuni ferice şi nu hemoglobinice; **~cit** (v. -cit), s.n., globulă roşie conţinînd incluziuni ferice şi nu hemoglobinice; **~fil** (v. -fil$_1$), adj. **1.** (Despre elemente chimice) Care alcătuieşte zona centrală a globului terestru. **2.** (Despre bacterii) Care preferă substraturile feroase; **~filie** (v. -filie$_1$), s.f., afinitate a unor bacterii pentru fier; **~fob** (v. -fob), adj. (despre bacterii) care evită substraturile feroase; **~grafie** (v. -grafie), s.f., arta gravării în fier; **~lit** (v. -lit$_1$), s.m., meteorit format aproape numai din fier; **~penie** (v. -penie), s.f., diminuare a cantităţii de fier din sînge; **~pexie** (v. -pexie), s.f., fixare a fierului în ţesuturile organice; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat pentru detectarea prezenţei unui corp feros în ochi; **~tehnie** (v. -tehnie), s.f., tehnica confecţionării potcoavelor; **~terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a fierului şi a compuşilor lui; **~trof** (v. -trof), adj. (despre bazine acvatice) cu cantităţi mari de săruri de fier.

SIDERO$_2$- „stea, astral". ◇ L *sidus, eris* „astru, stea" > fr. *sidéro-*, engl. *id.* > rom. *sidero-*. □ **~stat** (v. -stat), s.n., aparat destinat să anuleze pentru observator mişcarea aparentă a aştrilor.

SIFO- „tub, tubular". ◇ gr. *siphon* „tub, ţeavă" > fr. *sipho-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sifo-*. □ **~micete** (v. -micete), s.f. pl., clasă de ciuperci inferioare cu miceliul format din hife tubuloase plurinucleate; *sin.* sifonomicete.

SIFON-, v. **SIFONO-**. □ **~antie** (v. -antie), s.f., conformaţie tubuloasă a florilor radiare ligulate din antodii, la compozee.

SIFONO- „tub, țeavă, sifon; tubular". ◇ gr. *siphon* „țeavă, tub" > fr. *siphono-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sifono-*. □ **~fite** (v. -fit), s.f. pl. plante care au numai flori tubuloase în antodiu; **~fore** (v. -for), s.n. pl., ordin de celenterate hidrozoare coloniale, care au un organ locomotor bazat pe principiul sifonului; **~gam** (v. -gam), adj., care prezintă sifonogamie; **~gamie** (v. -gamie), s.f., fecundare a ovulului cu polenul transmis printr-un tub polinic; **~micete** (v. -micete), s.f. pl. sifomicete *; **~plast** (v. -plast), s.n., hifă ramificată dar neseptată, conținînd citoplasmă și numeroși nuclei, specifică algelor și fungilor; **~stel** (v. -stel), s.n., cilindru central cu parenchim medular, înconjurat de vasele lemnoase și liberiene sub formă de inele.

SIGILO- „sigiliu". ◇ L *sigillum* „pecete" > fr. *sigillo-*, engl. *id.* > rom. *sigilo-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s.f., studiul sigiliilor; *sin.* sfragistică.

-SILAB „silabă". ◇ gr. *syllabe* „asamblare" > fr. *-syllabe* > rom. *-silab.*

-SILABIE „silabă". ◇ gr. *syllabe* „asamblare" > fr. *-syllabie*, germ. id., it. *-sillabia* > rom. *-silabie.*

SILIC-, v. **SILICO-**. □ **~emie** (v. -emie), s.f., concentrație de siliciu în sînge.

SILICI- „siliciu, silicios". ◇ L *silex, icis* „cremene, silex" > fr. *silici-*, engl. *id.* > rom. *silici-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește pe soluri silicioase; **~fer** (v. -fer), adj., care conține siliciu.

SILICULI- „fruct uscat, siliculă". ◇ L *silicula* „păstaie mică" > fr. *siliculi-* > rom. *siliculi-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., care prezintă silicule; **~form** (v. -form), adj., în formă de siliculă.

SILICVI- „păstaie, silicvă". ◇ L *siliqua* „păstaie" > L sav. *siliqui-*, fr. *siliqui-*, engl. *id.* > rom. *silicvi-*. □ **~form** (v. -form), adj., de forma silicvei.

SILVI- „pădure". ◇ L *sylva (silva)* „pădure" > fr. *sylvi-*, engl. *id.* > rom. *silvi-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj. **1.** Relativ la silvicultură. **2.** (Despre plante) Care crește în pădure; **~cultor** (v. -cultor), s.m. și f., specialist în silvicultură; **~cultură** (v.-cultură), s.f., știința care se ocupă cu studiul culturii, amenajării și exploatării pădurilor

SILVO- „pădure". ◇ L *sylva* „pădure" > fr. *sylvo-* > rom. *silvo-*. □ **~biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., ramură a silviculturii care studiază procesele și legile de viață ale pădurii; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., știința despre pădure ca fenomen natural; **~terapie** (v. -terapie), s.f., acțiune profilactică și curativă a arborilor și arbuștilor asupra bolnavilor.

SIMBIO- „conviețuire, simbioză". ◇ gr. *symbios* „care trăiește cu" > fr. *symbio-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *simbio-*. □ **~trof** (v. -trof), adj. (despre plante) care se nutrește pe calea simbiozei.

-SIMBOLIE „simbol". ◇ gr. *symbolon* „semn, simbol" > fr. *-symbolie*, germ. *id.*, it. *-simbolia* > rom. *-simbolie.*

SIMETRO- „simetrie, simetric". ◇ gr. *symmetros* „de aceeași măsură" > fr. *symmétro-*, engl. *id.* > rom. *simetro-*. □ **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe simetrice; **~scop** (v. -scop), s.n., instrument pentru măsurarea devierilor dentomaxilare transversale de la linia mediană.

SIMFI-, v. **SIMFIO-**. □ **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe concrescute; **~geneză** (v. -geneză), s.f., simfiogeneză *.

SIMFIO- „reunire, concreștere". ◇ gr. *symphyo* „a crește împreună" > fr. *symphyo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *simfio-*. □ **~gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre organe vegetale) format prin concreșterea părților separate; **~geneză** (v. -geneză), s.f., formare a organului vegetal prin reunirea unor organe care pînă atunci erau separate; *sin.* simfigeneză; **~stemon** (v. -stemon), adj., cu staminele sudate.

SIMFITO- „grupare, asociație, uniune". ◇ gr. *symphytos* „care crește cu" > fr. *symphyto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *simfito-*. □ **~geografie** (v. geo-, v. -grafie), s.f., ramură a geografiei plantelor care se ocupă cu studiul grupărilor botanice: **~gin** (v. -gin), adj., care are pistilul aderent la caliciu.

SIMFIZIO- „simfiză". ◇ gr. *symphysis* „unire, concreștere, sudare" > fr. *symphysio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *simfizio-*. □ **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare a simfizei pubiene.

SIMPAT-, v. **SIMPATO-**. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere a sistemului nervos simpatic; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație a ganglionilor sau a fibrelor nervoase ale sistemului nervos simpatic.

SIMPATO- „sistemul nervos simpatic". ◇ gr. *sympathos* „cu simpatie, cu compasiune" > fr. *sympatho-*, engl. *id.* > rom. *simpato-*. □ **~blast** (v. -blast), s.n., celulă nervoasă simpatică embrionară care se diferențiază în celule ganglionare simpatice; **~gonie** (v. -gonie), s.f., celulă primitivă a sistemului nervos simpatic, derivată din neuroblastele crestei ganglionare a tubului neural; **~litic** (v. -litic$_2$), adj., s.n. (substanță) care paralizează sistemul nervos simpatic; **~liză** (v. -liză), s.f., distrugere a elementelor nervoase ale sistemului nervos simpatic; **~logie** (v. -logie$_1$) s.f., studiul reacțiilor simpatice fiziologice sau patologice; **~mimetic** (v. -mimetic), adj., s.n. (medicament) care reproduce parțial sau în întregime efectele excitării sistemului nervos simpatic.

SIMPTOMATO- „semn, simptom". ◇ gr. *symptoma* „întîlnire, coincidență" > fr. *symptomato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *simptomato-*. □ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Parte a medicinii care se ocupă cu studiul bolilor. **2.** Totalitate a simptomelor unei boli.

SINAPTO- „reunire, împreunare". ◇ gr. *synaptos* „legat, unit" > fr. *synapto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *sinapto-*. □ **~lemă** (v. -lemă$_1$), s.f., membrană sinaptică; **~mere** (v. -mere), s.n. pl., puncte de unde începe formarea complexului sinaptonemal; **~spermie** (v. -spermie), s.f. **1.** Reunire, la cădere, a semințelor sau a fructelor monosperme, pentru a fi diseminate prin vînt. **2.** Diseminarea împreună a semințelor pentru a forma pîlcuri dese; **~spori** (v. -spor) s.m. pl., spori dispuși în serii sau în grupe neregulate.

SINARMO- „concrescut, sudat". ◇ gr. *synarmos* „reunit, sudat" > fr. *synarmo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sinarmo-*. □ **~fite** (v. -fit), s.f. pl. plante cu flori la care staminele sînt concrescute

cu stilele; **~ fitic** (v. -fitic), adj., cu staminele concrescute cu stilul.

SINCOLI- „sudat, unit". ◇ gr. *synkollos* „alipit" > fr. *syncolli-*, engl. *id.*, germ. *synkolli-* > rom. *sincoli-*. □ **~ fite** (v. -fit), s.f. pl., plante la care periantul este lipit de pericarp.

SINCORO- „împrăștiere, distribuție". ◇ gr. *synkhoreo* „a se răspîndi" > fr. *synchoro-*, engl. *id.* > rom. *sincoro-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază distribuția geografică a asociațiilor de plante și de animale, precum și factorii care o condiționează.

SINCRONO- „simultan, sincron". ◇ gr. *synkhronos* „simultan, în același timp" > fr. *synchrono-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sincrono-*. □ **~ gamie** (v. -gamie), s.f., maturizare simultană a florilor mascule și femele de pe același individ; **~ logie** (v. -logie$_1$) s.f., disciplină care studiază sub aspect istoric dezvoltarea și frecvența asociațiilor vegetale; **~ scop** (v. -scop), s.n. **1.** Instrument care indică dacă două fenomene periodice sint sincrone. **2.** Instrument care determină momentul în care a fost realizată sincronizarea a două tensiuni electrice alternative. **3.** Instrument asemănător cu un oscilograf, folosit pentru prezentarea vizuală a formelor de undă; **~ spori** (v. -spor), s.m. pl., spori produși simultan, pe o porțiune a miceliului sau pe conidiofor.

SINDESMO- „ligament, tendon, țesut conjunctiv". ◇ gr. *syndesmos* „fișie, bandă" > fr. *syndesmo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sindesmo-*. □ **~ fit** (v. -fit), s.n., produs de osificare a unui ligament articular; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a ligamentelor; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a anatomiei care se ocupă cu studiul articulațiilor; **~ pexie** (v. -pexie), s.f., operație chirurgicală în vederea remedierii rupturii unui ligament; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație medicală de refacere a unui ligament distrus; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unui ligament.

-SINDEZĂ „împerechere, conjugare, joncțiune". ◇ gr. *syndesis* „legătură, joncțiune" > fr. *-syndèse*, germ. *id.* > rom. *-sindeză*.

SINEC-, v. **SINECO-$_1$** □ **~ tomie** (v. -tomie), s.f., sinecotomie *.

SINECO$_1$- „simfiză, aderență". ◇ gr. *synekhes* „unit, legat, neîntrerupt" > fr. *synécho-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sineco-*. □ **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de secționare a aderențelor sinechiale; *sin.* sinectomie *.

SINECO$_2$- „asociație, comunitate". ◇ gr. *synoikos* „care locuiește împreună" > fr. *synéco-*, engl. *id.* > rom. *sineco-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul condițiilor ecologice ale asociațiilor organismelor animale sau vegetale.

SINISTRO- „sting, partea stîngă". ◇ L *sinister* „sting" > fr. *sinistro-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *sinistro-*. □ **~ cardie** (v. -cardie), s.f., deplasare a inimii spre stînga, dincolo de poziția ei normală; *sin.* levocardie; **~ gir** (v. -gir), adj. (despre tulpină) răsucit de la dreapta spre stînga; **~ stilie** (v. -stilie), s.f., stare a stilelor florale înclinate spre stînga.

SINTAXO- „clasificare, sistematică". ◇ gr. *syntaxis* „aranjament, ordonare" > fr. *syntaxo-*, engl. *id.*, germ *id.* > rom. *sintaxo-*. □ **~ nomie** (v. -nomie), s.f., clasificare a comunităților biologice, animale sau vegetale.

SINUSO- „cavitate, sinus". ◇ L *sinus* „adîncitură, cavitate" > fr. *sinuso-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sinuso-*. □ **~ grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a sinusurilor craniului cu ajutorul unei substanțe de contrast.

SIRENO- „fuzionare, alipire". ◇ gr. *seiren, enos* „sirenă" > fr. *siréno-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *sireno-*. □ **~ mel** (v. -mel$_1$), adj., s.m. (monstru) care prezintă sirenomelie; **~ melie** (v. -melie), s.f., malformație congenitală caracterizată prin fuzionarea extremităților inferioare.

SIRING-, v. **SIRINGO-**. □ **~ ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatare a glandelor sudoripare din regiunea facială.

SIRINGO- „tub, fistulă". ◇ gr. *syrinx, ingos* „tub, canal, țeavă" > fr. *syringo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *siringo-*. □ **~ biu** (v. -biu), adj. (despre ectoparaziți) care trăiește în partea goală din axul penelor; **~ bulbie** (v. -bulbie), s.f., formă clinică de siringomelie cu localizare bulbară; **~ dendron** (v. -dendron), s.m., tulpină fosilă de sigillaria; **~ mielie** (v. -mielie), s.f., boală a sistemului nervos caracterizată prin apariția unor cavități în porțiunea centrală a măduvei spinării; **~ mielocel** (v. mielo-, v. -cel$_2$), s.n., formă de meningocel spinal asociat cu o dilatație chistică a canalului medular central; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în siringotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de deschidere largă a unei fistule.

SIRTIDO- „banc de nisip". ◇ gr. *syrtis, idos* „nisipuri mișcătoare" > fr. *syrtido-*, engl. *id.* > rom. *sirtido-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care crește pe bancurile de nisip; **~ fite** (v. -fit), s.f., plante care cresc pe bancurile de nisip.

SISTELO- „concreștere, unire". ◇ gr. *systello* „a înveli, a acoperi" > fr. *systello-*, engl, *id.*, germ. *id.* > rom. *sistelo-*. □ **~ fite** (v. -fit) s.f. pl., plante cu caliciul persistent, făcînd corp comun cu fructul.

-SISTOLIE „contracție, sistolă". ◇ gr. *systole* „contracție" > fr. *-systolie*, germ. *id.* > rom. *-sistolie*.

SITIO- „hrană, nutriție, aliment". ◇ gr. *sition* „hrană, aliment" > fr. *sitio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *sitio-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă > patologică de mîncare, sindrom observat în unele boli mintale; *sin.* sitofobie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul alimentelor; *sin.* sitologie; **~ manie** (v. -manie), s.f., stare psihotică morbidă de a mînca continuu; *sin.* sitomanie.

SITO- „hrană, nutriție". ◇ gr. *sitos* „hrană, mîncare" > fr. *sito-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *sito-*. □ **~ biu** (v. -biu), adj. (despre insecte) care trăiește în produsele alimentare din depozite; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre insecte) care caută produsele alimentare înmagazinate pentru a se hrăni cu ele; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., sitiofobie*; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., sitiologie *; **~ manie** (v. -manie), s.f., sitiomanie *.

-SKELIE, v. **-SCHELIE**.

SKEPTO-, v. **SCHEPTO-**.

SOBOLI- „lăstar, lujer". ◇ L *soboles* „urmaș, vlăstar" > fr. *soboli-*, engl. *id.* > rom. *soboli-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă lăstari; **~ form** (v. -form), adj., în formă de lujer.
SOCI-, v. **SOCIO-**. □ **~ onim** (v. -onim), s.n., nume de comunități etnice.
SOCIO- „grup social, societate". ◇ L *socius* „aliat, asociat" > fr. *socio-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *socio-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., studiere de pe baze biologice a grupurilor animale și a societăților umane; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., totalitate a factorilor psihogeni traumatizanți de ordin social, care provoacă boli psihice; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., cercetare a genezei relațiilor caracteristice societăților civilizate; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Observare, înregistrare și descriere a societăților ca formațiuni istorice concrete. **2.** Disciplină sociologică empirică, descriptivă și inductivă; **~ gramă** (v. gramă), s.f. **1.** Metodă sociologică de reprezentare grafică, pe bază de teste sociometrice, a relațiilor existente între membrii unui microgrup social. **2.** Reprezentare grafică a evoluției unui fenomen social; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Știință care studiază societatea omenească și legile ei de dezvoltare. **2.** Studiul asocierii organismelor; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ansamblul procedeelor sociologice folosite în studierea cantitativă a relațiilor psihice dintre membrii grupurilor sociale mici; **~ morfologie** (v. morfo-, v. -logie$_1$), s.f., sociologie descriptivă; **~ patie** (v. -patie), s.f., tulburare de comportament determinată de defectele educației generate de medii sociale nefavorabile; **~ psihiatrie** (v. psiho-, (v.-iatrie), s.f., disciplină care studiază acțiunea patogenă a mediului concret asupra vieții psihice; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., psihosferă *; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., ansamblu de tehnici psihoterapeutice prin care se urmărește reducerea tulburărilor mintale prin folosirea interacțiunilor psihologice dintre bolnav și mediul social în care acesta trăiește; **~ tip** (v. -tip), s.n., tip biopsihic specific unei comunități sociale, realizat prin procesul de educație complexă a componenților ei.
-SOF, v. **-ZOF**.
-SOFIE, v. **-ZOFIE**.
SOLARI- „radiație solară". ◇ L *solaris* „solar, de soare" > fr. *solari-* > rom. *solari-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., solarimetru înregistrator; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea radiațiilor solare globale.
SOLEN-, v. **SOLENO-**. □ **~ acant** (v. -acant), adj., cu spini tubulari; **~ odont** (v. -odont), adj., cu dinți canaliculați.
SOLENO- „tub, țeavă". ◇ gr. *solen, os* „tub, canal" > fr. *soléno-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *soleno-*. □ **~ id** (v. -id), s.m., bobină electrică cilindrică fără miez feromagnetic; **~ pore** (v. -por), s.f. pl., alge marine din silurian, cu talul străbătut de pori așezați în șiruri longitudinale; **~ stel** (v. -stel), s.n., cilindru central tubular, cu floem intern și extern.
SOLI- „unic, singular". ◇ L *solus* „singur" > fr. *soli-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *soli-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., cu o singură floare; **~ ped** (v. -ped$_2$), adj., s.n. (animal) care are un singur deget la picioare; *sin.* **monodactil.**

-SOM (-SOMĂ) „granulă, granulație, corpuscul, organit". ◇ gr. *soma* „corp" > fr. *-some*, it. *-soma*, germ. *-som*, engl. *-some* > rom. *-som* și *-somă*.
SOMAT-, v. **SOMATO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere corporală.
SOMATO- „corp, corpuscul, granulă, organit". ◇ gr. *soma, atos* „corp" > fr. *somato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *somato-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă care, pe cale de diviziune, dă naștere unor celule somatice; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă somatică; **~ crome** (v. -crom), s.f. pl., celule nervoase avînd un corp celular bine definit, înconjurînd nucleul pe toate părțile; **~ estezie** (v. -estezie), s.f., modalitate de recepție a proceselor care se produc în segmente somatice sau corporale; **~ fite** (v. -fit), s.f., plante superioare provenite din celule somatice; **~ fiziogramă** (v. fizio-, v. -gramă), s.f., diagramă cuprinzînd cerințele și contraindicațiile medicale, fiziologice, ale unei profesiuni sau loc de muncă; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., formare a sporofitului din celule vegetative fuzionate; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. **1.** Dezvoltat din celule somatice. **2.** Cu caractere dobîndite; **~ genetic** (v. -genetic), adj., relativ la somatogeneză; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., tulburare care apare la un organism, datorită unei mutații în celulele somatice; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., apariție a unor caractere somatice sub influența condițiilor ecologice; **~ gnozie** (v. -gnozie), s.f., posibilitate de a cunoaște diferitele segmente ale corpului; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., reprezentare grafică a cerințelor biomedicale, proprii unei profesiuni; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu studiul corpului viețuitoarelor, atît din punct de vedere anatomic, cît și fiziologic; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., anomalie constînd în creșterea exagerată a întregului corp; *sin.* gigantism; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Ramură a antropologiei care se ocupă cu măsurarea și cu calculul statistic al elementelor corpului omenesc. **2.** Ansamblu de măsurători efectuate pentru determinarea dimensiunilor și formelor corpului animalelor; **~ mixie** (v. -mixie$_1$), s.f., înmulțire prin copularea a două celule vegetative; **~ pag** (v. -pag), s.n., monstru fetal dublu, cu trunchiurile unite; **~ pedie** (v. -pedie), s.f., ramură a defectologiei care studiază deficiențele fizice somatice; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., protoplasmă a corpului celular, exceptînd celulele germinale; **~ pleură** (v. -pleură), s.f., membrană parietală a mezodermului animalelor celomate; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examen vizual al constituției somatice; **~ tip** (v. -tip), s.n., complex de caractere somatice individuale; **~ tom** (v. -tom), s.n., segment transversal al unui corp animal organizat după tipul metamerelor somatice, identice și succesive; *sin.* embriotom (2); **~ tonie** (v. -tonie), s.f., componentă psihică a personalității caracterizată prin predominanța funcțiilor musculare, a activității, a energiei, a dorinței de a se impune; **~ topie** (v. -topie), s.f., corespondența existentă între zonele nervoase centrale talamice sau corticale și teritoriile somatice; **~ trofic** (v. -trofic), adj. (despre hormoni, auxine etc.) care stimulează procesele de nutriție și creștere; **~ trop** (v. -trop), adj. **1.** Care are afi-

nitate pentru corp. 2. (Despre hormoni) Care stimulează creşterea organismului.

-SOMĂ. v. **-SOM.**

-SOMIE „granulă, granulaţie". ◇ gr. *soma* „corp" > fr. *-somie*, germ. *id.*, it. *-somia* > rom. *-somie.*

SONO- „sunet, zgomot". ◇ L *sonus* „sunet, zgomot" > fr. *sono-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sono-*. □ **~ fobie** (v. -fobie). s.f., repulsie patologică faţă de zgomote; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., înregistrare a profilului vocii; **~ manometrie** (v. mano-, v. -metrie$_1$), s.f., metodă aplicată în tratamentul surdităţii premature, care permite realizarea presiunii necesare pentru deschiderea trompei lui Eustache; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., studiu comparat al sunetelor cu ajutorul sonometrului (2); **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. 1. Instrument pentru verificarea legilor de vibraţie a coardelor pentru compararea înălţimii sunetelor. 2. Aparat folosit la măsurarea obiectivă a nivelelor de intensitate acustică a zgomotelor produse de o sursă determinată; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., arhivă conţinînd înregistrări de sunete şi zgomote.

SOPORI- „somn, somnolenţă". ◇ L *sopor, oris* „somn profund" > fr. *sopori-*, engl. *id.* > rom. *sopori-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., s.n. (medicament) care produce somn.

-SOR „grup, grămadă, cuib, agregat". ◇ gr. *soros* „grămadă" > fr. *-sore*, engl. *id.* > rom. *-sor.*

SORO- „cuib, agregat". ◇ gr. *soros* „vraf, grămadă" > fr. *soro-*, engl. *id.* > rom. *soro-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct compus constituit din bace agregate, pe jumătate sudate între ele, cu înveliş cărnos.

SOTERIO- „salvare, mîntuire". ◇ gr. *soterion* „scăpare, salvare" > germ. *soterio-*, fr. *id.*, engl. *id.* > rom. *soterio-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., capitol al dogmaticii creştine care tratează despre doctrina mîntuirii prin jertfe benevole.

SPADICI- „inflorescenţă racemoasă, spadice". ◇ L *spadix, icis* „creangă de palmier" > fr. *spadici-*, engl. *id.* > rom. *spadici-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care este prevăzut cu spadice; **~ flore** (v. -flor), adj., s.f. pl. 1. Adj. Cu flori dispuse în spadice. 2. S.f. pl. Ordin de plante erbacee monocotiledonate, avînd ca inflorescenţă un spadice; **~ form** (v. -form), adj., în formă de spadice.

SPAN-, v. **SPANO-**. □ **~ andrie** (v. -andrie), s.f., raritate sau reducere numerică a descendenţilor masculi; **~ emie** (v. -emie), s.f., scădere a numărului de globule roşii din sînge; *sin.* anemie.

SPANIO- „puţin, în număr mic". ◇ gr. *spanios* „puţin, redus" > fr. *spanio-*, engl. *id.* > rom. *spanio-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe puţine.

SPANO- „scădere, împuţinare, reducere". ◇ gr. *spanos* „sărac, puţin" > fr. *spano-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. spano-. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze puţine; **~ ginie** (v. -ginie), s.f., împuţinare sau raritate numerică a descendenţilor femeli; **~ pnee** (v. -pnee), s.f., încetinire a ritmului respiratoriu; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu fructe puţine.

SPARSIO- „împrăştiat, rar". ◇ L *sparsus* „răsfirat, împrăştiat" > fr. *sparsio-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sparsio-*. □ **~ plaste** (v. -plast), s.n. pl., elaioplaste variabile ca număr şi poziţie, prezente la algele diatomee.

-SPASM „contracţie, convulsie". ◇ gr. *spasmos* „convulsie, contracţie" > fr. *-spasme*, engl. *-spasm*, it. *-spasmo* > rom. *-spasm.*

SPASMO- „convulsie, contracţie". ◇ gr. *spasmos* „contracţie" > fr. *spasmo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *spasmo-*. □ **~ femie** (v. -femie), s.f., tulburare spasmodică a ritmului şi a fluenţei vorbirii; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., predispoziţie la convulsii datorită unei excitabilităţi exagerate a sistemului nervos muscular; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care provoacă spasme; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj., s.n. (medicament) care reduce tonusul şi spasmul muşchilor; *sin.* antispastic.

-SPASTIE „convulsie, contracţie". ◇ gr. *spastia* „chircire, încovoiere" > fr. *-spastie*, germ. *id.*, it. *-spastia* > rom. *-spastie.*

SPATI- „spat, bractee mare". ◇ L *spatha* „sabie, spadă" > fr. *spathi-*, engl. *id.* > rom. *spati-*. □ **~ form** (v. -form), adj., asemănător cu un spat vegetal.

SPECIO- „specie". ◇ L *species* „specie, speţă" > fr. *spécio-*, engl. *id.* > rom. *specio-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., tratat despre speciile biologice.

SPECTRO- „spectru, spectral". ◇ L *spectrum* „apariţie, arătare" > fr. *spectro-*, engl. *id.*, germ. *spektro-* > rom. *spectro-*. □ **~ bologramă** (v. bolo-, v. -gramă), s.f., curbă care reprezintă repartiţia energiei, exprimată în unităţi relative, în funcţie de lungimea de undă; **~ bolometru** (v. bolo-, v. -metru$_1$), s.n., tip de bolometru cu care se determină intensitatea şi repartiţia energiei la limita superioară a atmosferei; **~ colorimetru** (v. colori-, v. -metru$_1$), s.n. 1. Instrument medical pentru determinarea discromatopsiei; 2. Instrument cu care se pot face determinări colorimetrice cu radiaţii de mai multe lungimi de undă; **~ fotometrie** (v. foto-, v. -metrie$_1$), s.f., capitol al spectrometriei care se ocupă cu determinarea intensităţii radiaţiilor monocromatice într-un spectru; **~ fotometru** (v. foto-, v. -metru$_1$), s.n., instrument optic folosit în spectrofotometrie; **~ graf** (v. -graf), s.n., instrument utilizat la înregistrarea fotografică a spectrului luminii; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., studiere a spectrelor luminii cu ajutorul spectrografului; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., fotografiere a unui spectru obţinută cu ajutorul spectrografului; **~ heliograf** (v. helio-, v. -graf), s.n., spectrograf special pentru fotografierea soarelui în lumină monocromatică; **~ heliogramă** (v. helio-, v. -gramă), s.f., fotografie a soarelui obţinută cu ajutorul spectroheliografului; **~ helioscop** (v. helio-, v. -scop), s.n., instrument folosit pentru observarea vizuală a soarelui în lumină monocromatică; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. 1. Tehnică de măsurare a liniilor spectrelor şi a lungimilor de undă. 2. Comparare a intensităţilor luminoase a două radiaţii monocromatice; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. 1. Instrument pentru studiul spectrelor prin măsurarea intensităţii fiecărei radiaţii monocromatice din spectru. 2. Instalaţie complexă folosită în fizica nucleară pentru studierea spectrului de viteză sau de energii ale particulelor; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument optic folosit pentru observarea spectrelor luminoase;

~ scopie (v. -scopie), s.f. **1.** Parte a opticii care studiază spectrele luminoase. **2.** Capitol al fizicii nucleare care se ocupă cu studiul spectrelor energetice ale radiaţiilor.

SPELEO- „peşteră, cavernă". ◇ gr. *spelaion* „grotă, peşteră" > fr. *spéléo-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *speläo-* > rom. *speleo-*. □ **~ log** (v. -log), s.m. şi f., speolog *; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., speologie *; **~ morfic** (v. -morfic), adj., care prezintă aspectul unei caverne: **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examen al unei caverne pulmonare: **~ stomie** (v. -stomie), s.f., deschidere operatorie a unei caverne pulmonare tuberculoase; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratare a unor boli pulmonare prin utilizarea peşterilor şi a salinelor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a unei caverne pulmonare; *sin.* cavernotomie.

SPEO- „peşteră, cavernă". ◇ gr. *speos* „grotă, cavernă" > fr. *spéo-* > rom. *speo-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., ştiinţă care se ocupă cu studiul vieţuitoarelor din peşteri; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces geologic de formare a peşterilor; **~ log** (v. — log), s.m. şi f., specialist în speologie; sin. speleolog; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ştiinţă care studiază formarea peşterilor şi viaţa din interiorul acestora; *sin.* speleologie.

-SPERM „sămînţă, germen, spor". ◇ gr. *sperma* „sămînţă" > fr. *-sperme*, engl. *-sperm*, germ. *id.* > rom. *-sperm*.

SPERMA- „sămînţă, spermă, spori". ◇ gr. *sperma* „sămînţă" > fr. *sperma-*, engl. *id.* > rom. *sperma-*. □ **~ podiu** (v. -podiu), s.n., suport ramificat al pistilului umbeliferelor; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., organ al insectei femele, care înmagazinează spermatozoizii.

SPERMAT-, v. **SPERMATO-**. □ **~ urie** (v. -urie), s.f., prezenţă a spermatozoizilor în urină.

SPERMATI- „sămînţă, spermatie". ◇ L tz. *sperma, atis* „sămînţă" > fr. *spermati-*, engl. *id.* > rom. *spermati-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă sămînţă sau spermatii.

SPERMATO- „sămînţă, spor, granule". ◇ gr. *sperma, atos* „sămînţă" > fr. *spermato-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *spermato-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă sexuală primordială, care se găseşte în tuburile seminifere ale testiculului; **~ carpie** (v. -carpie), s.f., stare a fructelor lipsite de carpele şi complet închise de bractee; **~ cel** (v. -cel$_2$), s.n., tumefacţie formată prin acumulare de spermă în testicul sau epididim; **~ cinetic** (v. -cinetic), adj., care are tendinţa de a produce elemente mascule; **~ cist** (v. -cist), s.n., celulă mamă a anteridei; **~ cistectomie** (v. cist/o-, v. -ectomie), s.f., ablaţie chirurgicală a veziculelor seminale; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă vegetativă formată în androconidie, care dă naştere unui anterozoid; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., încrengătură a regnului vegetal, cuprinzînd plantele vasculare cu flori şi seminţe; **~ for** (v. -for), s.m., grup de spermatozoizi cuprinşi într-o capsulă de secreţie, prezenţi la unele insecte; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. **1.** Care produce celule germinale masculine. **2.** Care produce seminţe; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare şi dezvoltare a spermatozoizilor la animale; *sin.* spermogeneză; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., spermogonie *; **~ goniu** (v. -goniu), s.n., celulă sexuală primordială masculă; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere sistematică a seminţelor; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., spermogramă *; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., citoplasmă a celulei mascule; **~ plast** (v. -plast), s.n., celulă sexuală masculă; *sin.* spermatosferă; **~ ree** (v. -ree), s.f., scurgere spontană a lichidului seminal, la bărbaţi; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., spermatoplast *; **~ zoid** (v. -zoid), s.m., celulă sexuală masculină matură, prezentînd mişcări ondulatorii; **~ zom** (**~ som**) (v. -zom), s.m., celulă masculă mobilă, rezultată în anteridie.

-SPERMIE „sămînţă, lichid seminal". ◇ gr. *sperma* „sămînţă" > fr. *-spermie*, germ. *id.*, it. *-spermia*, engl. *-spermy* > rom. *-spermie*.

SPERMIO- „sămînţă, celule sexuale". ◇ gr. *spermeion* „sămînţă" > fr. *spermio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *spermio-*. □ **~ geneză** (v. -geneză), s.f., dezvoltare a celulelor sexuale mascule din spermatogonii.

SPERMO- „sămînţă, celule sexuale". ◇ gr. *sperma* „sămînţă" > fr. *spermo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *spermo-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., oogon fecundat; **~ centru** (v. -centru), s.n., centrozomul mascul în timpul fecundării; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., metodă de diagnostic folosită pentru depistarea gonococului în sperma individului bolnav de blenoragie; **~ dermă** (v. -dermă), s.f., înveliş seminal; **~ for** (v. -for), s.n., ginofor prezent la umbelifere; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., spermatogeneză *; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., celulă germinală producătoare de spermatii; *sin.* spermatogonie; **~ goniu** (v. -goniu), s.n., organ de fructificaţie în formă de butelie, prezent la fungi şi licheni; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., examen microscopic sau macroscopic al spermei, cu redarea tabelară a rezultatelor; *sin.* spermatogramă; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., studiu al seminţelor şi sporilor; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., strat de sol care înconjoară seminţele în curs de germinare; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor format în spermogoniu; **~ tecă** (v. -tecă), s.f. **1.** Totalitate a învelişurilor unui fruct. **2.** Peretele capsulei vegetale; **~ tip** (v. -tip), s.n., exemplar vegetal crescut din sămînţa tipului original.

SPICI- „spic, spicat". ◇ L *spicum* „spic" > fr. *spici-*, engl. *id.* > rom. *spici-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă spice; **~ flor** (v. -flor), adj., cu florile dispuse în spic; **~ form** (v. -form), adj., în formă de spic.

SPICULI- „spiculeţ". ◇ L *spicula* „spic mic" > fr. *spiculi-*, engl. *id.* > rom. *spiculi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă spiculeţe; **~ form** (v. -form), adj., în formă de spiculeţ; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce spiculeţe.

SPILADO- „argilă, argilos". ◇ gr. *spilas, ados* „argilă" > fr. *spilado-*, engl. *id.* > rom. *spilado-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care preferă solurile argiloase; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc pe locurile argiloase.

SPINI- „spin, ghimpe". ◇ L *spina* „spini, ghimpi" > fr. *spini-*, engl. *id.* > rom. *spini-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe spinoase; **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu ghimpi; **~ form** (v. -form), adj., în formă de spin.

SPINTARI- ,,scinteie, scinteiere''. ◇ gr. *spintharis* ,,scinteie'' > fr. *spinthari-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *spintari-*. □ **~scop** (v. -scop), s.n., instrument pentru observarea scînteilor care se produc cînd razele emise de o substanță radioactivă lovesc un ecran acoperit cu un strat de sulfură de zinc.

SPINTERO- ,,scînteie''. ◇ gr. *spinther, eros* ,,scînteie'' > fr. *spinthéro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *spintero-*. □ **~metru** (v. -metru₁), s.n., instrument cu care se măsoară valorile tensiunilor electrice înalte; **~scop** (v. -scop), s.n. **1.** Aparat care produce scînteia electrică la aparatele de telegrafie fără fir. **2.** Aparat electric folosit pentru generarea oscilațiilor de înaltă frecvență.

SPINULI- ,,spin mic, spinișor''. ◇ L *spinula* ,,spin mic'' > fr. *spinuli-*, engl. *id.* > rom. *spinuli-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu spinișori; **~form** (v. -form), adj., în formă de spinișor.

-SPIRĂ ,,buclă, spirală, răsucire''. ◇ gr. *speira* ,,buclă, spirală'' > fr. *-spire*, engl. *id.*, germ. *-spira*, it. *id.* > rom. *-spiră*.

SPIRI- ,,spiră, spiralat''. ◇ L *spira* ,,spirală'' > fr. *spiri-*, engl. *id.* > rom. *spiri-*. □ **~fere** (v. -fer), s.n.pl., gen fosil de brahiopode din era primară, caracterizate prin suporturi brahiale în spirală; **~form** (v. -form), adj., în formă de buclă, de spiră.

SPIRO₁- ,,spiră, spirală; spiralat, ondulat''. ◇ gr. *speira* ,,buclă'' > fr. *spiro-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *spiro-*. □ **~centru** (v. -centru), adj., cu pinteni spiralați; **~chete** (v. -chete), s.f.pl., bacterii saprofite patogene unicelulare, cu corp ondulat, lung, flexibil și mobil; **~ciclic** (v. ciclic), adj. (despre flori) așezat în spirală; **~ciclie** (v. -ciclie), s.f., dispunere a elementelor florale după o linie spirală; **~cid** (v. -cid), adj., s.n. (medicament) administrat împotriva sifilisului; *sin.* antiluetic; **~id** (v. -id), adj., în formă de spirală; **~trop** (v. -trop), adj., răsucit în spirală; *sin.* spirotropic; **~tropic** (v. -tropic), adj., spirotrop*.

SPIRO₂- ,,respirație, plămîni''. ◇ L *spiro, are* ,,a respira'' > fr. *spiro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *spiro-*. □ **~graf** (v. -graf), s.n., spirometru înregistrator; **~grafie** (v. -grafie), s.f., înregistrare a unei curbe care permite măsurarea cantitativă în circuit închis a ventilației pulmonare; **~gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obținută la spirograf; **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., metodă de măsurare a capacității pulmonare cu ajutorul spirometrului; **~metru** (v. -metru₁), s.n., instrument medical pentru măsurarea capacității de respirație a plămînilor.

SPLANCHNO-, v. **SPLANHNO-**.

SPLANIIN-, v. **SPLANHNO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție operatorie a nervilor splanhnici.

-SPLANHNIE ,,viscere, organe abdominale''. ◇ gr. *splankhnon* ,,măruntaie, viscere'' > fr. *-splanchnie* > rom. *-splanhnie*.

SPLANHNO- (SPLANCHNO-) ,,viscere, organe abdominale''. ◇ gr. *splankhnon* ,,măruntaie, viscere'' > fr. *splanchno-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *splanhno-* și *splanchno-*. □ **~cel** (v. -cel₂), s.n., hernie a viscerelor abdominale; **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a viscerelor realizată cu ajutorul unei substanțe de contrast; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină medicală care studiază viscerele; **~megalie** (v. -megalie), s.f., creștere anormală în volum a viscerelor; **~micrie** (v. -micrie), s.f., scădere a volumului și a greutății viscerelor; **~pleură** (v. -pleură), s.f., perete compus din endoderm și pătura splanhnică a mezodermului lateral; **~ptoză (splanchnoptoză)** (v. -ptoză), s.f., cădere sau deplasare a viscerelor; **~tomie (splanchnotomie)** (v. -tomie), s.f., disecție a organelor abdominale; **~trop** (v. -trop), adj. (despre substanțe sau microbi) care se fixează în mod electiv pe viscere.

SPLEN-, v. **SPLENO-**. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere a splinei; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a splinei; **~ectopie** (v. -ectopie), s.f., deplasare a splinei.

-SPLENIE ,,splină''. ◇ gr. *splen* ,,splină'' > fr. *-splénie*, germ. *id.*, engl. *-splenia*, it. *id.* > rom. *-splenie*

SPLENO- ,,splină''. ◇ gr. *splen, splenos* ,,splină'' > fr. *spléno-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *spleno-*. □ **~cel** (v. -cel₂), s.n., hernie a splinei; **~cit** (v. -cit), s.n., element reticulohistiocitar al țesutului splenic; **~gen** (v. -gen₁), adj., care își are originea în splină; **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a splinei cu ajutorul unei substanțe radioopace; **~gramă** (v. -gramă), s.f., formulă a elementelor celulare splenice; **~id** (v. -id), adj., care are aparența splinei; **~liză** (v. -liză), s.f., proces de dezintegrare a țesutului splenic; **~manometrie** (v. mano-, v. -metrie₁), s.f., metodă de determinare prin puncționare a presiunii din interiorul splinei; **~megalie** (v. -megalie), s.f., mărire patologică a splinei; **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., evaluare a gradului de mărire a volumului splinei, la bolnavii de malarie; **~patie** (v. -patie), s.f., boală a splinei; **~pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a splinei; **~portografie** (v. porto-, v. -grafie), s.f., radiografie a sistemului venos port, realizată după o injectare opacă intrasplenică; **~ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere patologică a splinei; **~rafie** (v. -rafie), s.f., sutură operatorie a splinei; **~ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie splenică; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., transformare fibroasă a splinei; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie operatorie a splinei.

SPODO- ,,cenușă, praf''. ◇ gr. *spodos* ,,scrum, cenușă'' > fr. *spodo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *spodo-*. □ **~fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze cenușii; **~gen** (v. -gen₁), adj., care este produs de praf sau de detritusuri celulare; **~gramă** (v. -gramă), s.f., imagine microscopică a membranei celulare mineralizate, după arderea substanțelor organice; **~trih** (v. -trih), adj., cu peri cenușii.

-SPONDIL ,,vertebră, vîrf ascuțit''. ◇ gr. *spondylos* ,,vertebră'' > fr. *spondyle*, engl. *-spondyl* > rom. *-spondil*.

SPONDIL-, v. **SPONDILO-**. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere vertebrală; *sin.* spondilodinie; **~artroză** (v. -artroză), s.f., afecțiune degenerativă a vertebrelor și a articulațiilor; **~odinie** (v. -odinie), s.f., spondilalgie*.

-SPONDILIE „vertebră". ◇ gr. *spondylos* „vertebră" > fr. *-spondylie* > rom. *-spondilie.*
SPONDILO- „vertebră, șira spinării; vertebral". ◇ gr. *spondylos* „vertebră" > fr. *spondylo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *spondilo-* > rom. *spondilo-*. □ **~liză** (v. -liză), s.f., anomalie congenitală constînd în întreruperea continuității arcurilor vertebrale; **~patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a coloanei vertebrale; **~ptoză** (v. -ptoză), s.f., cădere patologică a coloanei vertebrale în cavitatea pelviană; **~tomie** (v. -tomie), s.f., rezecție chirurgicală a coloanei vertebrale.
-SPONGIE „porozitate, spongiozitate". ◇ gr. *spongia* „burete" > fr. *-spongie*, engl. *-spongia* > rom. *-spongie.*
SPONGIO- „burete, spongios". ◇ gr. *spongion* „burete mic" > fr. *spongio-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *spongio-*. □ **~blast** (v. -blast), s.n. **1.** Celulă primordială a nevraxului, din care se formează nevroglia. **2.** Celulă a mezenchimului, care secretă spongina în corpul spongierilor; **~cit** (v. -cit), s.n., celulă nevroglică; **~plasmă** (v. -plasmă), s.f., structură spongioasă și reticulară a citoplasmei, cuprinsă într-o materie fluidă hialină; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., leziune osoasă produsă de condensarea trabeculelor spongioase pînă la dispariția spațiilor medulare.
SPONGO- „burete, spongios". ◇ gr. *spongos* „burete de mare" > fr. *spongo-*, germ *id.*, engl. *id.* > rom. *spongo-*. □ **~filă** (v. -fil$_2$), s.f., frunză cu parenchim spongios; **~id** (v. -id), adj., cu aparență spongioasă; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., rocă sedimentară biogenă cu aspect de bureți.
-SPOR „sămînță, spor, conidie". ◇ gr. *spora* „sămînță" > fr. *-spore*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-spor.*
SPOR-, v. **SPORO-**. □ **~ange** (v. -ange), s.m., organ în formă de sac în care se formează și se dezvoltă sporii plantelor criptogame; *sin.* sporangiu; **~angiu** (v. -angiu), s.n., sporange*; **~angiocarp** (v. angio-, v. -carp), s.n., formațiune caracteristică unor grupe de plante inferioare care închide în interiorul său mai mulți sporangi; **~angiofor** (v. angio-, v. -for), s.m., suport care poartă sporangele; **~angiosor** (v. angio-, v. -sor), s.m., grup de sporangi prezenți la alge; **~angiospor** (v. angio-, v. -spor), s.m., spor endogen format într-un sporange sferic, fiind susținut de un sporangiofor.
SPORI- „spor". ◇ gr. *spora* „sămînță" > fr. *spori-*, engl. *id.* > rom. *spori-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., care conține sau care poartă spori; **~par** (v. -par), adj., care produce spori.
-SPORIE „diseminare, împrăștiere". ◇ gr. *spora* „sămînță" > fr. *-sporie*, germ. *id.*, engl. *-spory* > rom. *-sporie.*
SPORO- „semințe, spori, germinație". ◇ gr. *spora* „grăunte, sămînță" > fr. *sporo-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sporo-*. □ **~biont** (v. -biont), s.n., sporofit*; **~blast** (v. -blast), s.n., celulă care dă naștere celulei-mame sporifere din capsula mușchilor sau din sporangele ferigilor; **~carp** (v. -carp), s.n. **1.** Organ capsular care conține și care protejează sporii. **2.** Membrana protectoare a sporilor pteridofitelor; **~cist** (v. -cist), s.n. **1.** Stadiu larvar din evoluția unor trematode. **2.** (La unele plante inferioare) Formațiune chistică vezciculară care conține spori unisexuați; **~cite** (v. -cit), s.n. pl., celule ale țesutului sporogen care produc sporii în urma diviziunii reducționale; *sin.* celula-mamă a sporului; **~cladiu** (v. -cladiu), s.n., ramură sporiferă, prezentă la alge; **~core** (**~chore**) (v. -cor), adj., s.f. pl. (plante) la care diseminarea se face prin spori; **~dermă** (v. -dermă), s.f., înveliș extern al sporilor; **~dochiu** (v. -dochiu), s.n., grupare de conidiofori și de conidii în formă de perniță, prezentă la unele ciuperci; **~filă** (v. -fil$_2$), s.f., frunză fertilă pe care se formează sporangele, prezentă la pteridofite; **~fit** (v. -fit), s.n., faza diploidă din ciclul vital al plantelor purtătoare de spori; *sin.* sporobiont; **~fitic** (v. -fitic), adj., care produce spori și alternează cu generația sexuată; **~for** (v. -for), adj., s.m. **1.** S.m. Corp de fructificație pedicelat, care formează spori, prezent la ciuperci. **2.** S.m. Tal ramificat cu spori. **3.** Adj. Care poartă spori; **~gamie** (v. -gamie), s.f., procesul de producere a sporilor fără contopirea gameților; **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce spori; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare și maturare a sporilor; **~gon** (v. -gon$_1$), s.m., organ rezultat după fecundarea oosferei din arhegon prin divizarea oului sau a zigotului; **~gonie** (v. -gonie), s.f., mod de înmulțire asexuată prin spori; **~gramă** (v. -gramă), s.f., dispunere a sporilor pe o bucată de hîrtie, care însoțește ierbarele micologice; **~id** (v. -id), adj., asemănător cu sporii; *sin.* sporomorf; **~morf** (v. -morf), adj., sporoid*; **~plasmă** (v. -plasmă), s.f., protoplasmă a sporului; **~stazie** (v. -stazie), s.f., inhibare a germinației sporilor de către substanțele elaborate de propria cultură; **~stegiu** (v. -stegiu), s.n., înveliș celular al fructificației; **~tecă** (v. -tecă), s.f., capsulă purtătoare de spori; **~trih** (v. -trih), s.m., gen de ciuperci din clasa hifomicetelor, cuprinzînd unele specii parazite pentru om; **~trofofilă** (v. trofo-, v. -fil$_2$), s.f., frunză asimilatoare și purtătoare de spori, prezentă la pteridofite; **~zoare** (v. -zoar), s.n.pl., clasă de protozoare parazite cu structură simplă, care se înmulțesc prin spori; **~zoid** (v. -zoid), s.m., spor ciliat mobil, format în sporangele algelor și fungilor; **~zom** (**~som**) (v. -zom), s.m., corpuscul de reproducere la plantele inferioare.
STABILO- „stabil, fixat, constant". ◇ L *stabilis* „nemișcat, statornic" > fr. *stabilo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *stabilo-*. □ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru studiul caracteristicilor mecanice ale solurilor; **~plaste** (v. -plast), s.n.pl., elaioplaste colorate, cu poziție și număr constante.
STADI- „distanță, spațiu". ◇ gr. *stadia* „miră, stadie" > fr. *stadi-*, engl. *stadi-* > rom. *stadi-*. □ **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare indirectă a distanțelor cu ajutorul tahimetrului; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument folosit în ridicările topografice efectuate prin metoda stadimetriei.
STAFIL-, v. **STAFILO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a stafilomului cornean.
-STAFILIE „palat, văl palatin, luetă". ◇ gr. *staphyle* „ciorchine de struguri" > fr. *-staphylie*, germ. *id.*, it. *-stafilia* > rom. *-stafilie.*
STAFILO- „ciorchine, uvulă". ◇ gr. *staphyle* „ciorchine de struguri" > fr. *staphylo-*, engl. *id.*,

germ. *id.*, it. *stafilo-* > rom. *stafilo-*. □ **~ coc** (v. -coc), s.m., bacterie din clasa schizomicetelor, ai cărei indivizi sînt dispuşi în ciorchini; **~ dermie** (v. -dermie), s.f., afecţiune a pielii şi a mucoaselor provocată de stafilococi; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operaţie chirurgicală de refacere a vălului palatului; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a vălului palatului; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument folosit în stafilotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a unei tumori a corneei.

STAGNI- „apă stătătoare, mlaştină". ◇ L *stagnum* „baltă, mlaştină" > fr. *stagni-*, engl. *id.* > rom. *stagni-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj., care creşte în ape stătătoare.

STAGNO- „apă stătătoare". ◇ L *stagnum* „baltă" > fr. *stagno-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *stagno-*. □ **~ fili** (v. -fil$_1$), adj., s.m.pl. (peşti) care depun icrele în ape stătătoare.

STALAGMO- „picătură, scurgere". ◇ gr. *stalagmos* „curgere, picătură" > fr. *stalagmo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *stalagmo-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., metodă dinamică de măsurare a tensiunii superficiale a lichidelor sau soluţiilor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument folosit în stalagmometrie pentru determinarea tensiunii superficiale a fluidelor.

STAMINI- „stamină". ◇ L *stamen, inis* „urzeală, fire" > fr. *stamini-*, engl. *id.* > rom. *stamini-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de stamină.

STANI- „staniu". ◇ L *stannum* „staniu" > fr. *stanni-*, engl. *id.* > rom. *stani-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre roci) care conţine staniu.

STASI- „oprire, stabilizare". ◇ gr. *stasis* „oprire, încetare" > fr. *stasi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *stasi-*. □ **~ geneză** (v. -geneză), s.f., stabilizare şi persistenţă a tipurilor vegetale, precum şi modul lor de organizare în cursul procesului evolutiv; **~ morfie** (v. -morfie), s.f., oprire a dezvoltării unui organ vegetal în faza iniţială a acestuia, producînd schimbarea formei sale normale.

STASO- „stătător, stagnant". ◇ gr. *stasis* „oprire, stagnare" > fr. *staso-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *staso-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care creşte în ape stătătoare; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante din apele stătătoare; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de a se menţine în picioare.

-STAT „care stă, care menţine, stabil, stabilizator". ◇ gr. *statos* „stabil, nemişcat, care opreşte" > fr. *-stat*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *-stat*.

STAT-, v. **STATO-**. □ **~ enchim** (v. -enchim), s.n., ţesut vegetal format din statociste.

-STATIC „care menţine, care opreşte". ◇ gr. *statikos* „care opreşte" > fr. *-statique*, engl. *-static*, it. *-statico*, germ. *-statisch* > rom. *-static*.

STATMO- „blocare, oprire, inhibare". ◇ gr. *stathmos* „oprire, staţionare" > fr. *stathmo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *statmo-*. □ **~ chineză (~ kineză)** (v. -chineză), s.f., blocare sau inhibare a diviziunii celulare sub acţiunea unor factori externi; **~ telofază** (v. telo$_1$-, v. -fază), s.f., telofază a celulelor tratate cu colchicină.

STATO- „echilibru, echilibrare; care stă drept, staţionar". ◇ gr. *statos* „stabil, nemişcat" > fr. *stato-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *stato-*. □ **~ blast** (v. -blast), s.n., corpuscul specializat pentru reproducerea asexuată la briozoare, adaptat la condiţiile nefavorabile din timpul iernii; **~ cist** (v. -cist), s.n. **1.** Organ în formă de veziculă prezent la nevertebrate, compus dintr-un lichid în care sînt înglobate statolite (1) şi avînd un rol important în menţinerea poziţiei corpului; *sin.* otocist. **2.** Celulă vegetală senzitivă specială pentru perceperea excitaţiilor gravitaţionale; **~ cit** (v. -cit), s.n. **1.** Celulă care conţine statolite. **2.** Celulă din conul de creştere al rădăcinii, care conţine grăunciori de amidon; **~ conie** (v. -conie), s.f., pulbere de carbonat de calciu prezentă în labirintul membranos al urechii interne; *sin.* nisip auditiv; **~ crat** (v. -crat), adj. (despre organisme) care trăieşte în condiţii ecologice stabile; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., fotografie obţinută la statoscop; **~ lite** (v. -lit$_1$), s.n.pl. **1.** Concreţiuni calcaroase prezente în statociste. **2.** Grăuncioare de amidon mobile intracelulare care, sub acţiunea gravitaţiei, influenţează direcţia creşterii organelor vegetale; **~ plaste** (v. -plast), s.n.pl., grăuncioare mobile de amidon; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument de măsură care indică cele mai sensibile schimbări de altitudine ale unei aeronave; **~ spori** (v. -spor), s.m.pl., spori de conservare.

STAŢIO- „poziţie, reper costier". ◇ L *statio* „staţie navală, port" > it. *stazio-* > rom. *staţio-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., instrument de navigaţie pentru determinarea pe o hartă a poziţiei unei nave cu ajutorul a două unghiuri orizontale măsurate la trei repere costiere.

STAUR-, v. **STAURO-**. □ **~ acant** (v. -acant), adj., cu spini încrucişaţi.

STAURO- „cruce, încrucişare, palisadă". ◇ gr. *stauros* „cruce, gard, palisadă" > fr. *stauro-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *stauro-*. □ **~ filă** (v. -fil$_2$), s.f., frunză formată din celule palisadice; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., polenizare încrucişată; **~ id** (v. -id), adj., în formă de cruce; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., silicat natural de aluminiu şi fier, cristalizat în sistemul rombic; **~ plegie** (v. -plegie), s.f., paralizie încrucişată a membrelor corpului; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor în formă de stea, cu trei sau mai multe braţe; **~ zom (~ som)** (v. -zom), s.m., glomerul cu patru grăuncioare de polen.

-STAZĂ „încetare, oprire, stagnare". ◇ gr. *stasis* „reţinere, oprire" > fr. *-stase*, germ. *id.* > rom. *-stază*.

-STAZIE „stabilitate, staţionare". ◇ gr. *stasis* „oprire, încetare" > fr. *-stasie*, germ. *id.*, it. *-stasia*, engl. *-stasy* > rom. *-stazie*.

STEATO- „gras, adipos; adipozitate". ◇ gr. *stear, steatos* „grăsime" > fr. *stéato-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *steato-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce grăsime; **~ litic** (v. -litic$_2$), adj. (despre substanţe) care dizolvă grăsimile; **~ liză** (v. -liză), s.f., proces de dizolvare a grăsimilor în timpul digestiei intestinale; **~ necroză** (v. -necroză), s.f., proces de necrozare a ţesutului gras; **~ pig** (v. -pig), adj. (despre femei) care prezintă steatopigie; **~ pigie** (v. -pigie), s.f., depunere abundentă de grăsime în regiunea fesieră; **~ ree** (v. -ree), s.f., eliminare excesivă de grăsime odată cu materiile fecale, datorită insuficienţei exocrine a pancreasului.

STECHIO-, v. **STOICHIO-**.
STEFANO- „cerc, coroană, verticil". ◇ gr. *stephanos* „coroană" > fr. *stéphano-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *stefano-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructele dispuse în formă de coroană; **~ ceras** (v. -ceras), s.m., amonit din jurasic, cu ombilic mare, cu pintenele larg și cu o coroană de tuberculi pe cochilie; **~ cont** (v. -cont), s.m., zoospor sferic care prezintă la polul apical o coroniță de cili, prezent la algele verzi; **~ odofite** (v. odo-, v. -fit), s.f.pl., plante cu achene inferioare.
-STEG „carapace, înveliș, crustă". ◇ gr. *stegos* „adăpost, acoperiș" > fr. *stège*, engl. *id.* > rom. *-steg*.
STEGANO- „acoperit". ◇ gr. *steganos* „acoperit" > fr. *stégano-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *stegano-*. □ **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., ordin de păsări palmipede, caracterizate printr-o membrană care reunește cele patru degete, din care fac parte pelicanii, cormoranii etc.
-STEGIE „înveliș, armură, carapace". ◇ gr. *stege* „edificiu, acoperiș" > fr. *-stégie* > rom. *-stegie*.
-STEGIU „strat protector, înveliș". ◇ gr. *stege* „acoperiș, înveliș" > germ. *-stegium*, engl. *id.* > rom. *-stegiu*.
STEGO- „acoperiș, armură". ◇ gr. *stegos* „acoperiș" > fr. *stégo-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *stego-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., capsulă a briofitelor, care prezintă atît opercul cît și peristom; **~ cefali** (v. -cefal), s.m.pl., ordin de amfibieni primitivi fosili care au trăit din devonian pînă în triasic, avînd corpul acoperit cu plăci osoase groase; **~ zaur** (v. -zaur), s.m., reptilă erbivoră uriașă fosilă, din mezozoic, care avea o armură dorsală osoasă.
STEIRO- „sterilitate". ◇ gr. *steiros* „sterp, steril" > fr. *stéiro-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *steiro-*. □ **~ notie** (v. -notie), s.f., sterilitate absolută la hibrizi.
-STEL (-STELĂ) „columnă, cilindru central". ◇ gr. *stele* „coloană, columnă" > fr. *-stèle*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *-stel* și *-stelă*.
-STELĂ, v. **-STEL**.
STELI- „stea, stelat". ◇ l. *stella* „stea" > fr. *stelli-*, engl. *id.* > rom. *steli-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de stea.
-STELIE „tijă vegetală, cilindru central". ◇ gr. *stele* „stîlp, coloană" > fr. *-stélie*, germ. *id.*, engl. *-stely* > rom. *-stelie*.
STELO- „cilindru central". ◇ gr. *stele* „stîlp, coloană" > fr. *stélo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *stelo-*. □ **~ lemă** (v. -lemă$_1$), s.f., țesut vegetal care acoperă cilindrul central.
-STEMIU „stamină". ◇ gr. *stemon* „fir, stamină" > germ. *-stemium*, engl. *id.* > rom. *-stemiu*.
-STEMON „stamină, filament". ◇ gr. *stemon* „urzeală, fire" > fr. *-stémone*, germ. *-stemon* > rom. *-stemon*.
-STEMONIE „stamină, filament". ◇ gr. *stemon* „fire, urzeală" > fr. *-stémonie*, germ. *id.*, engl. *-stemony* > rom. *-stemonie*.
STEN-, v. **STENO-**. □ **~ odont** (v. -odont), adj., cu dinți înguști; **~ oxibionte** (v. oxi-, v. -biont), s.n.pl., organisme care suportă numai mici schimbări în cantitatea de oxigen din mediul lor de viață.
-STENIE „putere, forță, energie". ◇ gr. *sthenos* „forță, putere" > fr. *-sthénie*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *-stenia* > rom. *-stenie*.
STENO- „restrîns, limitat, redus, puțin". ◇ gr. *stenos* „îngust, strîmt" > fr. *sténo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *steno-*. □ **~ bar** (v. -bar), adj. (despre viețuitoare) sensibil la variațiile presiunii atmosferice; **~ bate** (v. -bat$_1$), s.n.pl., organisme marine care viețuiesc la o anumită adîncime; **~ batic** (v. -batic), adj. **1.** Adj. (Despre plancton) Cu adaptabilitate redusă față de zonele de adîncime. **2.** Adj. Relativ la distribuția pe verticală a organismelor vegetale acvatice în mări și oceane; **~ bionte** (v. -biont), adj., s.n.pl. (organisme) care suportă doar variații limitate ale factorilor de mediu; **~ bioză** (v. -bioză), s.f., stare a speciilor care permite suportarea unor variații restrînse ale factorilor de mediu; **~ cardie** (v. -cardie), s.f., senzație de stringere precordială, specifică anginei pectorale; **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe înguste; **~ cefal** (v. -cefal), adj., cu craniul îngust; **~ cenoză** (v. - cenoză$_1$), s.f., asociație vegetală sau animală cu un areal limitat de distribuție; **~ cist** (v. -cist), s.n., celulă axilară prezentă în frunzele unor mușchi; **~ clad** (v. -clad), adj., cu ramuri înguste; **~ core** (v. -cor), adj., s.f.pl. (animale sau vegetale) cu areal restrîns la răspîndire; **~ corie** (**~ chorie**) (v. -corie$_2$), s.f., răspîndire geografică limitată la un areal mic; **~ fag** (v. -fag), adj., s.n. (organism) care se hrănește cu un număr redus de specii animale sau vegetale; **~ file** (v. -fil$_2$), adj., s.f.pl. **1.** Adj. Cu frunze înguste. **2.** S.f.pl. Frunze reduse, rezultate în urma adaptării istorice a plantelor la anumite condiții de viață; **~ fot** (v. -fot), adj. (despre plante și animale) cu adaptabilitate redusă față de variațiile de lumină; *sin.* stenofotic; **~ fotic** (v. -fotic), adj., stenofot*; **~ grafie** (v. grafie), s.f., înregistrare grafică rapidă a vorbirii cuiva cu ajutorul unor semne convenționale; *sin.* brahigrafie, tahigrafie; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., text înregistrat prin stenografie; **~ haline** (v. -halin), adj., s.n.pl. (organisme) cu adaptabilitate redusă față de condițiile de salinitate a apei; **~ higrobiont** (v. higro-, v. -biont), adj. (despre specii) care, pentru menținerea existenței, necesită condiții de umiditate strict limitate și determinate; **~ mer** (v. -mer), adj. (despre agenți patogeni) care atacă un număr restrîns de organe ale plantei-gazdă; **~ morf** (v. -morf) adj. (despre plante) cu înfățișare mai mică decît la forma tipică; **~ petal** (v. -petal), adj., cu petale înguste; **~ pter** (v. -pter), adj., cu aripi înguste; **~ riz** (v. -riz), adj., cu rădăcina îngustă; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe înguste; **~ spermocarpie** (v. spermo-, v. -carpie), s.f., degenerare a ovulelor după fertilizare, avînd ca rezultat fructe parțial sau complet lipsite de semințe; **~ term** (v. -term), adj. (despre organisme) care suportă doar variații limitate ale temperaturii mediului înconjurător; *sin.* stenotermic; **~ termic** (v. -termic), adj., stenoterm*; **~ top** (v. -top), adj. **1.** (Despre plante și animale) Care prezintă o răspîndire ecologică limitată. **2.** Adaptat la condiții ecologice puțin variabile; *sin.* stenotopic; **~ topic** (v. -topic), adj., stenotop* (2); **~ topie** (v. -topie), s.f., adaptabilitate a organismelor față

de variatele condiţii ecologice; **~trof** (v. -trof), adj. (despre agenţi patogeni) care produce infecţii în limite foarte înguste ale condiţiilor ecologice; **~tropic** (v. -tropic), adj., care nu poate suporta variaţii mari ale factorilor ecologici; **~xen** (v. -xen), adj. (despre paraziţi) adaptat la o gazdă unică sau la mai multe gazde din grupe zoologice apropiate.

-STENOZĂ „îngustare, strîmtare, strictură". ◇ gr. *stenosis* „strîmtare, îngustare" > fr. *-sténose*, germ. *id.* > rom. *-stenoză*.

-STER (-STERĂ) „volum". ◇ gr. *steros* „solid, consistent" > fr. *-stère*, engl. *id.* > rom. *-ster* şi *-steră*.

-STERĂ, v. **-STER.**

STERCO- „excremente, fecale". ◇ l. *stercus* „bălegar, gunoi" > fr. *sterco-*, engl. *id.* > rom. *sterco-*. ☐ **~fagie** (v. -fagie), s.f., ingerare de materii fecale, întîlnită în cursul unor boli psihice; **~fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care creşte pe excremente; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., concreţiune fecală.

STERE-, v. **STEREO-.** ☐ **~oramă** (v. -oramă), s.f., hartă topografică în relief.

STEREO- „solid, în relief, tridimensional". ◇ gr. *stereos* „solid, cubic, masiv" > fr. *stéréo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *stereo-*. ☐ **~autograf** (v. auto-, v. -graf), s.n., aparat pentru trasarea automată a curbelor de nivel şi a liniilor de planimetrie după stereograme; **~autografie** (v. auto-, v. -grafie), s.f., întocmire a hărţilor cu ajutorul stereoautografului; **~bat** (v. -bat$_2$), s.n., masiv de zidărie care formează soclul unei construcţii de tip clasic; **~campimetru** (v. campi-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea întinderii cîmpului vizual concomitent la ambii ochi; **~cardiografie** (v. cardio-, v. -grafie), s.f., vectocardiografie tridimensională în care buclele vectoriale sînt înregistrate în plan frontal, sagital şi orizontal; **~cartograf** (v. carto-, v. -graf), s.n., aparat pentru schiţarea automată a planului unei localităţi pe baza stereogramelor; **~cartografie** (v. carto-, v. -grafie), s.f., metodă de întocmire a hărţilor cu ajutorul stereogramelor; **~chineză** (**~cineză**, **~kineză**) (v. -chineză), s.f., reacţie a organismului vegetal ajuns în contact cu o suprafaţă solidă la care tinde să adere sau s-o evite; **~cinefluorografie** (v. cine-, v. fluoro-, v. -grafie), s.f., imagine radiocinematografică executată după principiul stereofotografiei, oferind imagini în mişcare cu aspect tridimensional; **~cinematografie** (v. cinemato-, v. -grafie), s.f., cinematografie care redă imaginile în relief; **~cite** (v. -cit), s.n.pl., celule cu pereţii îngroşaţi, constituind stereomul; **~cromie** (v. -cromie), s.f., tehnică de a executa picturi în relief folosind un strat de mortar special preparat; **~encefalotomie** (v. encefalo-, v. -tomie), s.f., intervenţie chirurgicală stereotactică urmărind distrugerea anumitor structuri din profunzimea encefalului cu ajutorul curentului electric şi al izotopilor radioactivi; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze tari; **~fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., procedeu de înregistrare şi de redare a sunetului, permiţînd reconstituirea spaţială a sursei sonore în timpul audiţiei; **~fotocartograf** (v. foto-, v. carto-, v. -graf), s.n., aparat fotogrammetric de stereorestituţie, folosit la construcţia grafică automată de planuri şi hărţi; **~fotogoniometru** (v. foto-, v. gonio-, v. -metru$_1$), s.n., aparat folosit la măsurarea unghiurilor şi a direcţiilor unghiulare din cîmpul stereogramelor formate din fotograme conjugate; **~fotografie** (v. foto-, v. -grafie), s.f. **1.** Ramură a fotografiei care se ocupă cu tehnica obţinerii fotografiilor conjugate. **2.** Dublă imagine constituită prin fotografii ale unui obiect, luate sub unghiuri diferite; **~fotogramă** (v. foto-, v. -gramă), s.f., stereogramă*; **~gnozie** (v. -gnozie), s.f., facultate de a recunoaşte prin simţul tactil, fără participare vizuală, proprietăţile fizice ale obiectelor; **~goniometru** (v. gonio-, v. -metru$_1$), s.n., aparat utilizat pentru controlul informaţiei stereofonice şi pentru aprecierea diferenţei de intensitate şi de fază între semnalele stereofonice; **~graf** (v. -graf), s.m. şi f., specialist în stereografie; **~grafie** (v. -grafie), s.f., arta de a reprezenta prin proiecţii corpurile solide pe o suprafaţă plană; **~grafometru** (v. grafo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat fotogrammetric care serveşte la stereorestituţia expeditivă a fotogramelor conjugate şi la executarea fototriangulaţiei radiale; **~gramă** (v. -gramă), s.f., grup de două fotografii ale aceluiaşi obiect care, privite la un stereoscop, permit obţinerea imaginii în spaţiu a obiectului; *sin.* stereofotogramă; **~izomeri** (v. izo-, v. -mer), s.m.pl., substanţe izomere care diferă între ele prin modul de aranjare în spaţiu a atomilor dintr-o moleculă; **~izomerie** (v. izo-, v. -merie), s.f., proprietate a unor substanţe de a forma stereoizomeri; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ramură a geometriei care studiază determinarea şi măsurarea volumului corpurilor solide; **~metrograf** (v. metro$_2$-, v. -graf), s.n., aparat automat utilizat pentru restituţia grafică şi numerică a fotogramelor nadirale pe cupluri izolate; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument care serveşte la determinarea volumelor corpurilor solide. **2.** Aparat cu ajutorul căruia se întocmesc hărţile topografice sau se măsoară elementele spaţiale ale obiectelor fotografiate; **~micrometrie** (v. micro-, v. -metrie$_1$), s.f., tehnică a măsurării paralaxelor stereoscopice cu ajutorul stereomicrometrului; **~micrometru** (v. micro-, v. -metru$_1$), s.n., instrument care serveşte la măsurarea paralaxelor longitudinale pe cupluri de fotograme; **~microscop** (v. micro-, v. -scop), s.n., microscop binocular la care preparatele pot fi observate stereoscopic; **~microscopie** (v. micro-, v. -scopie), s.f., tehnica observaţiei la stereomicroscop; **~monoscop** (v. mono-, v. -scop), s.n., dispozitiv optic pentru examinarea vizuală stereoscopică a imaginilor fotografice conjugate; **~nomogramă** (v. nomo$_1$-, v. -gramă), s.f., nomogramă construită pe principiul proiectării şi observării stereoscopice; **~oftalmoscop** (v. oftalmo-, v. -scop), s.n., oftalmoscop folosit pentru examinarea stereoscopică a interiorului ochiului; **~oftalmoscopie** (v. oftalmo-, v. -scopie), s.f., operaţie de examinare a interiorului ochiului cu ajutorul unui stereooftalmoscop; **~pantograf** (v. panto-, v. -graf), s.n., aparat de stereorestituţie folosit la întocmirea de hărţi topografice după stereograme aeriene şi terestre; **~pantometru** (v. panto-, v. -metru$_1$), aparat de stereorestituţie folosit pentru măsurarea stereoscopică pe fotograme negative şi pozitive; **~plani-**

graf (v. plani-, v. -graf), s.n., aparat folosit pentru întocmirea de hărți și planuri topografice, după stereograme aeriene și terestre; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., partea solidă a protoplasmei celulare; **~ radiofotografie** (v. radio-, v. foto-, v. -grafie), s.f., radiofotografie tridimensională; **~ radioscopie** (v. radio-, v. -scopie), s.f., radioscopie care dă senzație de relief; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument optic prin care două imagini suprapuse prin vederea binoculară dau impresia unei singure imagini în relief; **~ scopie** (v. -scopie), s.f. **1.** Ramură a opticii care studiază vederea în relief, metodele și instrumentele stereoscopice. **2.** Procedeu de înregistrare și de redare a imaginii, care permite reconstituirea tridimensională a subiectului fotografiat sau filmat; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe tari; **~ spondili** (v. -spondil), s.m.pl., subordin de amfibieni stegocefali fosili, care au trăit din devonian pînă în triasic, cu craniul complet osificat și cu vertebre puternice rezultate din contopirea mai multor piese; **~ tahigraf** (v. tahi-, v. -graf), s.n., aparat folosit în tahimetrie pentru măsurarea distanței de la punctul de stație la un anumit punct din teren, bazat pe principiul stereoscopului; **~ taxie** (v. -taxie), s.f. **1.** Metodă de identificare radiologică a unor structuri nervoase. **2.** Tigmotaxie*; **~ telemetrie** (v. tele-, v. -metrie$_1$), s.f., telemetrie bazată pe măsurători stereoscopice; **~ telemetru** (v. tele-, v. -metru$_1$), s.n., telemetru folosit în stereotelemetrie; **~ tipie** (v. -tipie), s.f. **1.** Procedeu de multiplicare a zațului sau a clișeelor tipografice prin turnare în forme solide. **2.** Simptom al unor boli mintale, manifestat prin repetarea stereotipă a acelorași cuvinte sau mișcări; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul metodelor de tăiere, de fasonare și de îmbinare a corpurilor solide utilizate în construcții; **~ top** (v. -top), s.n., aparat de stereorestituție folosit pentru întocmirea hărților la scări mici; **~ topograf** (v. topo-, v. -graf), s.n., aparat fotogrammetric de stereorestituție care folosește proiecția optică și acționarea mecanică; **~ topografie** (v. topo-, v. -grafie), s.f., tehnică a întocmirii hărților topografice cu ajutorul stereorestitutoarelor la scări mici; **~ topometrie** (v. topo-, v. -metrie$_1$), s.f., tehnică a determinării coordonatelor în spațiu și a întocmirii de planuri topografice cu ajutorul stereorestitutoarelor; **~ topometru** (v. topo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat fotogrammetric folosit la întocmirea de planuri și de hărți topografice.

-STEREZĂ „degenerare, descompunere”. ◇ gr. *steresis* „pierdere, pagubă” > fr. *-stérèse*, germ. *id.* > rom. *-stereză.*

-STERIE „dispunere, componență”. ◇ gr. *stereon* „relief” > fr. *-stérie*, germ. *id.*, engl. *-stery* > rom. *-sterie.*

STERN-, v. **STERNO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., nevralgie a sternului; *sin.* sternodinie; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., sternalgie*.

STERNO- „stern, torace”. ◇ gr. *sternon* „piept, torace” > fr. *sterno-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *sterno-*. □ **~ pag** (v. -pag), adj., s.m. (monstru) care prezintă sternopagie; **~ pagie** (v. pagie), s.f., monstruozitate dublă constînd în alipirea fetilor la nivelul toracelui prin stern, avînd un ombilic comun; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în sternotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a sternului; **~ trib** (v. -trib), adj. (despre antere) dispus în așa fel încît transmiterea polenului să aibă loc prin intermediul părții ventrale a insectei polenizatoare.

STERO- „mlaștină, nămol”. ◇ gr. *sterros* „plin, consistent” > fr. *sterro-*, engl. *id.* > rom. *stero-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care crește în mlaștini; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante din mediul mlăștinos.

STETO- „piept, cutie toracică”. ◇ gr. *stethos* „cutie, torace” > fr. *stetho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *steto-* > rom. *steto-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., instrument medical care înregistrează mișcările toracelui în timpul respirației; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument medical pentru măsurarea conturului toracic; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument acustic cu ajutorul căruia se pot percepe mai puternic zgomotele respirației și bătăile inimii; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examen al plămînilor și al inimii cu ajutorul stetoscopului.

STICHO-, v. **STIHO-**.

STICTO- „pătat, punctat”. ◇ gr. *stiktos* „pătat, punctat” > fr. *sticto-*, engl. *id.* > rom. *sticto-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe pătate; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze punctate; **~ petal** (v. -petal), adj., cu petale punctate.

STIGMATI- „stigmat”. ◇ L. tz. *stigma, atis* „urmă, pată” > fr. *stigmati-*, engl. *id.* > rom. *stigmati-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă stigmate; **~ form** (v. -form), adj., în formă de stigmat.

STIGMATO- „stigmat”. ◇ gr. *stigma, atos* „semn, pată, marcă” > fr. *stigmato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *stigmato-*. □ **~ for** (v. -for), adj., s.n. **1.** Adj. Care poartă stigmate. **2.** S.n. Parte terminală a stilului care poartă stigmatele; **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de stigmat; **~ nomiu** (v. -nomiu), s.n., cavitate în formă de pete produsă, prin roadere, în parenchimul vegetal, de către larvele unor insecte; **~ stegiu** (v. -stegiu), s.n., tegument al stigmatului.

-STIGMĂ „semn, pată”. ◇ gr. *stigma* „pată, semn” > fr. *-stigma*, engl. *id.* > rom. *-stigmă.*

STIGO- „murdar, poluat”. ◇ gr. *stygos* „repulsie” > fr. *stygo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *stigo-*. □ **~ bionte** (v. -biont), s.n.pl., organisme care trăiesc în ape murdare, poluate; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre specii) care trăiește în apele subterane din peșteri; **~ xen** (v. -xen), adj. (despre viețuitoare) care se dezvoltă numai accidental în apele subterane din peșteri.

-STIH „rînd, șir, linie”. ◇ gr. *stikhos* „șir, rînd” > fr. *-stiche* și *-stique*, engl. *-stich* > rom. *-stih.*

STIHO- (STICHO-) „șir, rînd, linie, vers”. ◇ gr. *stikhos* „șir, rînd” > fr. *sticho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *stiho-* și *sticho-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe dispuse în linie spirală; *sin.* stihocarpic; **~ crom** (v. -crom), adj. (despre neuronii motorii) cu corpii Nissl așezați în șiruri; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., divizare a unei lucrări literare pe versete.

-STIL „stîlp, coloană, stil vegetal". ◇ gr. *stylos* „coloană, stîlp" > fr. *-style*, engl. *id.* > rom. *-stil.*

STIL-, v. **STILO-**. ☐ **~omatofore** (v. omato-, v. -for), s.f.pl., ordin de moluște gasteropode pulmonate terestre, avînd ochii situați la extremitatea tentaculelor mari.

STILI- „stil botanic". ◇ L *stylus* „băț, bețigaș" > fr. *styli-*, engl. *id.* > rom. *stili-*. ☐ **~fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu stil; **~form** (v. -form), adj., în formă de stil.

-STILIE „stil vegetal". ◇ gr. *stylos* „par, stîlp, columnă" > fr. *-stylie*, germ. *id.*, engl. *-styly* > rom. *-stilie.*

STILO- „coloană, vîrf ascuțit, stil botanic". ◇ gr. *stylos* „stîlp, coloană" > fr. *stylo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *stilo-* > rom. *stilo-*. ☐ **~bat** (v. -bat₂), s.m., piedestal care susține un șir de coloane; **~dozimetru** (v. dozi-, v. -metru₁), s.n., dozimetru de radiație portativ, de forma unui stilou; **~for** (v. -for), adj. (despre plante) înzestrat cu stil; **~graf** (v. -graf), s.n., unealtă ascuțită cu care se înțeapă hîrtia pentru a face punctele care redau alfabetul orbilor; **~grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu tehnic de obținere cu ajutorul electrolizei a unor imitații de desene în peniță, de gravuri etc.; **~hioid** (v. hio-, v. -id), s.n., piesă principală a arcului de susținere hioidian; **~id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. În formă de stil vegetal sau de pumnal. **2.** S.n. Parte ascuțită, în formă de pumnal, a unui os sau a unei apofize; **~lit** (v. -lit₁), s.n., aspect al suprafeței de separație dintre două strate sau din interiorul unei roci sedimentare omogene; **~podiu** (v. -podiu), s.n., expansiune vegetală în formă de disc la baza stilului; **~spor** (v. -spor), s.m., spor alungit format la vîrful filamentului micelian sau în picnidiile lichenilor sau fungilor; **~stegiu** (v. -stegiu), s.n., se...ție a stilului aparținînd plantelor asclepiadacee.

STIPI- „tulpină, suport vegetal". ◇ L *stipes* „tijă, tulpină" > fr. *stipi-*, engl. *id.* > rom. *stipi-*. ☐ **~fer** (v. -fer), adj. (despre ovar) care prezintă un suport sau un piciorus.

STIPITI- „tulpină, stip botanic". ◇ L *stipes, itis* „tijă, tulpină" > fr. *stipiti-*, engl. *id.* > rom. *stipiti-*. ☐ **~form** (v. -form), adj., de forma unui stip vegetal.

STIPULI- „tulpiniță, stipul". ◇ L *stiupula* „tulpiniță" > fr. *stipuli-*, engl. *id.* > rom. *stipuli-*. ☐ **~fer** (v. -fer), adj. (despre frunze) prevăzut cu stipule; **~form** (v. -form), adj., în formă de apendice foliaceu.

STOECHIO-, v. **STOICHIO-**.

STOICHIO- (STECHIO-, STOECHIO) „corp, element". ◇ gr. *stoikheion* „element" > fr. *stoichio-*, *stoechio-* și *stéchio-*, it. *stechio-*, engl. *stoichio-* și *stoechio-*, germ. *stöchio-* > rom. *stoichio-*, *stechio-* și *stoechio-*. ☐ **~logie (stechiologie, stoechiologie)** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază raporturile dintre volumele și greutățile corpurilor; **~metrie (stechiometrie, stoechiometrie)** (v. -metrie₁), s.f., parte a chimiei care se ocupă cu studiul raporturilor cantitative dintre substanțele care intră în compoziția elementelor.

-STOLĂ „dilatație, alungire". ◇ gr. *stello, ein* „a arma, a echipa" > fr. *-stole*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-stolă.*

STOLONI- „lăstar, lujer". ◇ L *stolo, onis* „mlădiță, lujer" > fr. *stoloni-*, engl. *id.* > rom. *stoloni-*. ☐ **~fer** (v. -fer), adj. (despre plante) care are stoloni; **~form** (v. -form), adj., în formă de stolon.

-STOM (-STOMĂ) „gură, orificiu, aparat bucal". ◇ gr. *stoma* „orificiu, gură" > fr. *-stome*, engl. *id.* > rom. *-stom* și *-stomă.*

STOM-, v. **STOMO-**. ☐ **~algie** (v. -algie), s.f., durere bucală.

STOMATO- „gură, orificiu, deschizătură". ◇ gr. *stoma, atos* „gură, deschizătură, gaură" > fr. *stomato-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *stomato-*. ☐ **~carp** (v. -carp), s.n., fruct monocarpic care se deschide printr-o crăpătură oblică; **~lalie** (v. -lalie), s.f., defect de vorbire caracterizat prin faptul că bolnavul nu poate pronunța vocalele nazale; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în stomatologie; *sin.* odontoiatru; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină medicală care studiază anatomia, fiziologia și patologia cavității bucale și a dinților; *sin.* odontoiatrie; **~plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală, prin autoplastie, a cavității bucale; **~podiu** (v. -podiu), s.n., ramură care pătrunde prin stomate în mezofil, unde formează numeroși haustori; **~ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie bucală; **~scop** (v. -scop), s.n., instrument pentru examinarea cavității bucale; **~scopie** (v. -scopie), s.f., metodă de investigație a mucoasei cavității bucale cu ajutorul stomatoscopului.

-STOMĂ, v. **-STOM.**

-STOMIE „orificiu bucal, deschidere". ◇ gr. *stoma* „gură, orificiu" > fr. *-stomie*, germ. *id.*, it. *-stomia*, engl. *-stomy* > rom. *-stomie.*

STOMO- „gură, deschizătură". ◇ gr. *stoma* „gură" > fr. *stomo-*, engl. *id.* > rom. *stomo-*. ☐ **~cefal** (v. -cefal), s.m., monstru cu gura rudimentară sau nulă, cu ochii alăturați; **~cord** (v. -cord), s.n., apendice anterodorsal situat deasupra cavității bucale, la stomocordate, avînd rol de schelet de susținere.

-STOMOZĂ „deschizătură, îmbucare". ◇ gr. *stomosis* „deschidere" > fr. *-stomose*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-stomoză.*

STRABO- „cruciș, strabism". ◇ gr. *strabos* „cruciș, sașiu" > fr. *strabo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *strabo-*. ☐ **~metru** (v. -metru₁), s.n., instrument pentru determinarea gradului de deviație a ochilor atinși de strabism; **~tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală făcută la mușchii ochiului pentru remedierea strabismului.

STRATI- „strat, pătură, sediment". ◇ L *stratum* „pătură, întindere" > fr. *strati-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *strati-*. ☐ **~densigrafie** (v. densi-, v. -grafie), s.f., metodă de explorare a capacității respiratorii pulmonare, constînd în compararea cantităților de raze X care traversează plămînul în inspirație și în expirație; **~form** (v. -form), adj. **1.** Dispus în formă de straturi. **2.** (Despre nori) Care este de tip stratus; **~graf** (v. -graf), s.m., f. și n. **1.** S.m. și f. Specialist în stratigrafie. **2.** S.n. Tomograf*; **~grafie** (v. -grafie),

s.f. **1.** Parte a geologiei care studiază determinarea vîrstei și a succesiunii rocilor sedimentare; *sin.* geologie istorică. **2.** Metodă radiografică de redare a imaginii plămînului la diferite adîncimi; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., pătură de roci sedimentare de la suprafața litosferei; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., metodă radiografică de iradiere convergentă, la care tubul se deplasează de-a lungul unei suprafețe, pe trasee diferite.

STRATO- „strat geologic, pătură". ◇ L *stratus* „întindere, pătură" > fr. *strato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *strato-*. □ **~ cenoză** (v. -cenoză$_1$), s.f., asociație de plante și animale caracteristică unui strat (etaj) de vegetație; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat cu care se determină direcția și înclinarea stratelor străbătute de o gaură de sondă; **~ pauză** (v. -pauză), s.f., strat al atmosferei cuprins între stratosferă și mezosferă; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., strat al atmosferei cuprins între troposferă și ionosferă, în care predomină deplasările orizontale ale aerului; **~ stat** (v. -stat), s.n., aerostat cu nacelă ermetică, folosit pentru zborurile stratosferice.

STREPSI- „răsucit, spiralat". ◇ gr. *strepsis* „răsucire, torsiune" > fr. *strepsi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *strepsi-*. □ **~ nemă** (v. -nemă), s.f., filament cromozomic răsucit; **~ pter** (v. -pter), adj., s.f.pl. **1.** Adj. Cu aripile deformate. **2.** S.f.pl. Ordin de insecte mici și parazite, cu corpul împărțit în două regiuni printr-un gît, cu aripile anterioare scurte și cu aparatul bucal rudimentar; **~ ten** (v. -ten), s.n., faza finală a diplotenului, caracterizată prin încetarea mișcărilor de rotație din cadrul cariocinezei.

STREPTO- „răsucit, spiralat". ◇ gr. *streptos* „răsucit, contorsionat" > fr. *strepto-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *strepto-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe răsucite; **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpina torsionată; **~ cid** (v. -cid), s.n., medicament utilizat împotriva streptococilor; **~ coci** (v. -coc), s.m.pl., gen de bacterii din clasa schizomicetelor, cuprinzînd indivizi grupați în lanțuri; **~ cocemie** (v. -coc, v. -emie), s.f., infectare a sîngelui cu streptococi; **~ dermie** (v. -dermie), s.f., afecțiune a mucoaselor și a pielii produsă de streptococi; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze răsucite; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., gen de ciuperci din clasa actinomicetelor, cu aspect filamentos, din care unele specii constituie sursa pentru diferite antibiotice; **~ petal** (v. -petal), adj., cu petale răsucite.

STRIGI- „bufniță, cucuvea". ◇ L. *strix, igis* „bufniță, cucuvea" > fr. *strigi-*, engl. *id.* > rom. *strigi-*. □ **~ forme** (v. -form), s.f.pl., ordin de păsări de pradă care vînează noaptea, cu auzul și văzul foarte dezvoltate, cu cioc puternic și ascuțit, cuprinzînd bufnița, striga, cucuveaua, buhurezul etc.; *sin.* răpitoare de noapte.

STRINGO- „bufniță". ◇ gr. *strinx, ingos* „bufniță" > fr. *stringo-* > rom. *stringo-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), s.m., gen fosil de brahiopod din devonianul mediu, a cărui cochilie prezenta valve puternic bombate, aproape circulare și suprafața netedă.

STRIO- „canal, tunel". ◇ L. *stria* „uluc, canal" > fr. *strio-*, engl. *id.* > rom. *strio-*. □ **~ scopie** (v. -scopie), s.f., metodă de cercetare fotografică a fenomenelor care au loc în masa unui fluid într-un tunel aerodinamic.

STROBILI- „con de pinacee, strobil". ◇ L. tz. *strobilus* „con de pin" > fr. *strobili-*, engl. *id.* > rom. *strobili-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu conuri femele; **~ form** (v. -form), adj., care are forma unui con mic de pin.

STROBILO- „con de brad". ◇ gr. *strobilos* „con de brad" > fr. *strobilo-*, engl. *id.* > rom. *strobilo-*. □ **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu conul pinaceelor.

STROBO- „rotație, răsucire; circular, giratoriu". ◇ gr. *strobos* „rotire, răsucire" > fr. *strobo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *strobo-*. □ **~ fotografie** (v. foto-, v. -grafie), s.f., studiul fotografic și analitic al mișcărilor periodice, constînd în înregistrarea intermitentă pe unul și același negativ a diferitelor poziții ale unui corp în mișcare; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat optic care permite observarea anumitor mișcări periodice foarte rapide; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., metodă de cercetare a mișcărilor periodice, constînd în observarea lor la un interval de timp regulat; **~ stereoscopie** (v. stereo-, v. -scopie), s.f., observare stereoscopică a obiectelor cu ajutorul stroboscopului.

-STROF (-STROFĂ) „care întoarce, care răstoarnă, care rotește". ◇ gr. *strophe* „răsucire, întoarcere" > fr. *-strophe*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-strof* și *-strofă*.

-STROFĂ. v. **-STROF.**

-STROFIE „întoarcere, rotire". ◇ gr. *strophe* „răsucire, întoarcere" > fr. *-strophie*, germ. *id.*, it. *-strofia*, engl. *-strophy* > rom. *-strofie*.

STROFO- „răsucire, torsiune". ◇ gr. *strophos* „răsucire, rotire" > fr. *stropho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *strofo-* > rom. *strofo-*. □ **~ geneză** (v. -geneză), s.f., diferențiere a unei singure generații în mai multe faze, considerată ca alternanță de generații; **~ idă** (v. -id), s.f., curbă plană, loc geometric al focarelor conicelor obținute prin intersectarea unui con cu un plan care se rotește în jurul unei perpendiculare, pe o generatoare a conului; **~ manie** (v. -manie), s.f., torsiune teratologică a tulpinii, în care filotaxia devine neregulată; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., orînduire a organelor vegetale în urma mișcării de răsucire.

-STROM. v. **-STROMĂ.**

STROMATI- „stromă, masă de filamente". ◇ L. tz. *stroma, atis* „covor, cuvertură" > fr. *stromati-*, engl. *id.* > rom. *stromati-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu stromă vegetală; **~ form** (v. -form), adj., asemănător cu stroma vegetală; *sin.* stromatoid.

STROMATO- „schelet, concrețiune". ◇ gr. *stroma, atos* „înveliș, covor" > fr. *stromato-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *stromato-*. □ **~ id** (v. -id), adj., stromatiform*; **~ lite** (v. -lit$_1$), s.n.pl., concrețiuni calcaroase considerate ca produse ale activității vitale ale unor alge albastre; **~ pore** (v. -por), s.n.pl., hidrozoare cu scheletul coloanei masiv, care au trăit din ordovician pînă la sfîrșitul cretacicului, formînd recife.

-STROMĂ (-STROM) ,,strat, extern, înveliş". ◇ gr. *stroma* ,,covor, înveliş, saltea" > fr. *-strome* şi *-stroma*, germ. *-stroma*, engl. *id.* > rom. *-stromă* şi *-strom*.

STROMBI- ,,spirală". ◇ L. *strombus* ,,titirez" > fr. *strombi-*, engl. *id.* > rom. *strombi-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre frunze) răsucit în spirală.

STROMBULI- ,,spirală, spiralat". ◇ L *strombulus* ,,titirez mic" > fr. *strombuli-*, engl. *id.* > rom. *strombuli-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre organe vegetale) care este răsucit în spirală.

STRONGILO- ,,rotund, cilindric". ◇ gr. *strongylos* ,,cilindric, rotund" > fr. *strongylo-*, engl. *id.* > rom. *strongilo-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe rotunde; **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze cilindrice; **~ ide** (v. -id), s.n.pl., gen de viermi paraziţi din clasa nematodelor constituind agentul etiologic al strongiloidozei.

STRUMI- ,,tumoare, guşă, protuberanţă". ◇ L. *struma* ,,glici, guşă" > fr. *strumi-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *strumi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu protuberanţe sau umflături; **~ form** (v. -form), adj., în formă de tumoare sau guşă; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce guşă.

SUBERI- ,,plută, ţesut suberos". ◇ L. *suber, eris* ,,plută" > fr. *subéri-*, engl. *id.* > rom. *suberi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conţine ţesut suberos; **~ form** (v. -form), adj., asemănător cu pluta.

SUBERO- ,,ţesut suberos". ◇ L. *suber, eris* ,,plută" > fr. *subéro-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *subero-*. □ **~ gen** (v. -gen), adj., care produce ţesut suberos.

SUBULI- ,,vîrf ascuţit, sulă". ◇ L. *subula* ,,sulă" > fr. *subuli-*, engl. *id.* > rom. *subuli-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre frunze) ascuţit la vîrf în formă de sulă; **~ rostru** (v. -rostru), adj. (despre păsări) cu ciocul ascuţit.

SUCCI- ,,suc". ◇ L. *succus* ,,zeamă, suc" > fr. *succi-*, engl. *id.* > rom. *succi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conduce suc.

SUDORI- ,,sudoare". ◇ L. *sudor, oris* ,,sudoare" > fr. *sudori-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *sudori-*. □ **~ par** (v. -par), adj. (despre glande) care secretă sudoare.

SUI- ,,porc". ◇ L. *sus, suis* ,,porc, scroafă" > fr. *sui-*, engl. *id.* > rom. *sui-*. □ **~ forme** (v. -form), s.f.pl., subordin de mamifere paricopitate nerumegătoare şi omnivore, cu pielea groasă şi acoperită cu peri tari, cuprinzînd porcul, mistreţul, hipopotamul etc.

SULC- ,,despicat, crăpat, brăzdat". ◇ L. *sulcus* ,,brazdă, arătură" > fr. *-sulque* şi *-sulce* > rom. *-sulc*.

SULCI- ,,brazdă, brăzdat". ◇ L. *sulcus* ,,brazdă, arătură" > fr. *sulci-*, engl. *id.* > rom. *sulci-*. □ **~ caul** (v. -caul), adj., cu tulpină brăzdată; **~ form** (v. -form), adj., în formă de brazdă.

SURCULI- ,,lăstar, mlădiţă". ◇ L. *surculus* ,,lujer, lăstar" > fr. *surculi-*, engl. *id.* > rom. *surculi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă lăstari; **~ form** (v. -form), adj., în formă de lăstar tînăr.

SURDO- ,,surditate, hipoacuzie". ◇ L. *surdus* ,,surd" > engl. *surdo-*, it. *surdo-* > rom. *surdo-*. □ **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a defectologiei care studiază tulburările auzului; **~ pedagogie** (v. ped/o$_1$-, v. -agogie), s.f., ramură a defectologiei care se ocupă cu educarea şi cu instruirea persoanelor cu deficienţe de auz; **~ psihologie** (v. psiho-, v. -logie$_1$), s.f., ramură a psihologiei speciale care studiază particularităţile psihice ale deficienţilor auditivi.

SUTURI- ,,sutură, suturat". ◇ L. *sutura* ,,cusătură" > fr. *suturi-* > rom. *suturi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj. (despre organe vegetale) prevăzut cu sutură.

T

TABULO- „mașină de calcul". ◇ L *tabula* „listă, document" > fr. *tabulo-* > rom. *tabulo-*. □ **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obținută la mașinile de calcul.

TACHI-, v. **TAHI-**.

-TACTIC „dispus, așezat, organizat". ◇ gr. *taktikos* „orînduit, așezat" > fr. *-tactique*, germ. *-taktisch*, engl. *-tactic* > rom. *-tactic*.

TACTO- „pipăit, tactil". ◇ L *tactus* „atingere, pipăire" > fr. *tacto-*, engl. *id.* > rom. *tacto-*. □ **~ gnozie** (v. -gnozie), s.f., posibilitate de recunoaștere a obiectelor prin simțul tactil.

-TAF „mormînt". ◇ gr. *taphos* „mormînt" > fr. *-taphe*, germ. *-taph* > rom. *-taf*.

TAFO- „mormînt, îngropare, fosilizare". ◇ gr. *taphos* „mormînt" > fr. *tapho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *tafo-* > rom. *tafo-*. □ **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de a nu fi îngropat de viu; **~ nomie** (v. -nomie), s.f., disciplină care studiază condițiile de fosilizare a viețuitoarelor.

TAFR-, v. **TAFRO-**. □ **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut vegetal format din celule sau canale poroase.

TAFRO- „șanț, canal". ◇ gr. *taphros* „șanț, groapă" > fr. *taphro-*, engl. *id.* > rom. *tafro-*. □ **~ fil** (v. -fil$_1$), adj., care crește prin canale sau șanțuri; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a structurilor faliate în regiunile de platformă tînără; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., formă de zăcămînt a unor roci magmatice, care mulează o depresiune tectonică.

-TAHĂ „viteză". ◇ gr. *takhos* „viteză" > fr. *tache*, germ. *id.* > rom. *-tahă*.

TAHEO- „viteză, rapiditate". ◇ gr. *takheos* „repede, rapid" > fr. *tachéo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *taheo-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., tahigraf* (2); **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., tahimetrie*; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., tahimetru* (1).

TAHI- (TACHI-) „repede, rapid". ◇ gr. *takhys* „rapid, repede" > fr. *tachy-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *tachi-* > rom. *tahi-* și *tachi-*. □ **~ auxeză** (v. -auxeză), s.f., dezvoltare mai rapidă a unui organ față de altul similar; **~ cardie** (v. -cardie), s.f., accelerare anormală a ritmului cardiac; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., acțiune de a ingera repede alimentele cu masticație insuficientă; **~ femie** (v. -femie), s.f., tulburare de vorbire caracterizată prin accelerarea ritmului verbal; **~ filaxie** (v. -filaxie), s.f., protecție rapidă a organismului obținută prin injectarea unei cantități mici de toxină organică; **~ frazie** (v. -frazie), s.f., vorbire foarte rapidă; **~ frenie** (v. -frenie), s.f., procese mintale rapide; **~ geneză (tachigeneză)** (v. -geneză), s.f., dezvoltare accelerată în filogenie; **~ graf** (v. -graf), s.n. **1.** Aparat înregistrator de viteze. **2.** Instrument folosit în topografie la întocmirea planurilor și hărților; *sin.* taheograf; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., stenografie*; **~ grafometru** (v. grafo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat topografic folosit la măsurarea distanțelor orizontale și a diferențelor de altitudine; **~ lalie** (v. -lalie), s.f., defect de vorbire caracterizat printr-un debit exagerat de cuvinte; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., metodă de măsurare indirectă a distanțelor și a diferențelor de nivel dintre anumite puncte de pe teren, cu ajutorul tahimetrului; *sin.* celerimetrie, taheometrie; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument care permite determinarea directă a distanței pînă la punctul vizat prin citire pe o miră așezată în acest punct; *sin.* taheometru. **2.** Instrument pentru determinarea frecvenței mișcărilor unui organ, turației motoarelor etc. *sin.* celerimetru. **3.** Aparat pentru măsurarea vitezei curentului cursurilor de apă; **~ pnee** (v. -pnee), s.f., accelerare anormală a ritmului de respirație; **~ psihie** (v. -psihie), s.f., accelerare anormală a ritmului de gîndire; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat folosit la studierea pieselor în mișcare ale unui dispozitiv mecanic, cu ajutorul unor fotografii parțiale; **~ sistolie** (v. -sistolie), s.f., accelerare anormală a sistolelor cardiace; **~ sporie** (v. -sporie), s.f., răspîndire timpurie și rapidă a semințelor; **~ top** (v. -top), s.n., instrument tahimetric care servește la măsurători de distanță și de diferențe de nivel, în vederea întocmirii planurilor topografice.

TAHISTO- „repede, iute". ◇ gr. *takhystos* „foarte repede" > fr. *tachysto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tahisto-*. □ **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat care permite prezentarea vizuală a unor imagini într-un timp foarte scurt, în vederea studierii legilor percepției și ale atenției.

TAHO- „viteză, iuțeală, turație". ◇ gr. *takhos* „viteză, iuțeală" > fr. *tacho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *taho-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n. **1.** Tahometru înregistrator. **2.** Aparat medical pentru înregistrarea frecvenței pulsului și respirației; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., măsurare și înregistrare a vitezei unui fluid; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., diagramă obținută la tahometru; **~ metru** (v. -me-

tru), s.n.. instrument pentru măsurarea turației motoarelor.

-TAL „ramură, lujer". ◇ gr. *thallos* „lăstar, ramură" > fr. *-thalle* > rom. *-tal*.

TALAMI- „receptacul vegetal". ◇ L *thalamus* „pat nupțial, dormitor" > fr. *thalami-*, engl. *id.* > rom. *talami-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj., (despre flori cu staminele și petalele dispuse nemijlocit pe receptacul).

TALAMO- „talamus, talamic". ◇ gr. *thalamos* „pat nupțial, dormitor" > fr. *thalamo-*, engl. *id.* > rom. *talamo-*. □ **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de suprimare a unor conexiuni ale talamusului.

TALAS-, v. **TALASO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., anemie hemolitică, prin defect corpuscular, datorată persistenței hemoglobinei fetale: *sin.* anemie mediteraneană, leptocitoză ereditară.

TALASO- „mare, ocean; marin, pelagic". ◇ gr. *thalassa* „marea" > fr. *thalasso-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *talasso-* > rom. *talaso-*. □ **~ crație** (v. -crație), s.f., putere întemeiată pe supremație maritimă; **~ fil** (v. -fil₁), adj. (despre plante) care crește în apa mărilor; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl. **1.** Alge marine. **2.** Plante maritime; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de valurile mării; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., procesul de formare a mărilor și oceanelor; *sin.* talatogeneză; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a mărilor și oceanelor; **~ id** (v. -id), adj. (despre specii animale marine) care a pătruns în apele dulci prin migrație; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., sondă marină; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare terapeutică a băilor de mare și a climatului marin; **~ toci** (v. -toc), adj., s.m.pl. (pești) care migrează din fluvii în mare, în vederea reproducerii.

TALATO- „mare, ocean". ◇ gr. *thalatta* „marea" > germ. *thalatto-*, engl. *id.* > rom. *talato-*. □ **~ cratic** (v. -cratic), adj. (despre mări și oceane) care prezintă mișcări tectonice de scufundare; *sin.* talatogenetic, talatogenic; **~ genetic** (v. -genetic), adj., talatocratic*; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., talasogeneză*; **~ genic** (v. -genic), adj., talatocratic*.

TALO- „ramură, tal". ◇ gr. *thallos* „ramură, lăstar" > fr. *thallo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *talo-*. □ **~ clor** (v. -clor), s.n., pigment palid-verde prezent la licheni; **~ dibionte** (v. di-, v. -biont), s.n.pl., plante inferioare la care generația gametofitică este independentă de cea sporofitică; **~ fite** (v. -fit), adj., s.f.pl. (plante) cu corpul vegetativ format dintr-un tal și care se înmulțesc prin spori, diviziune sau gameți; **~ id** (v. -id), adj., asemănător cu un tal; **~ monobionte** (v. mono-, v. -biont), s.n.pl., plante inferioare la care gametofitul este legat permanent de sporofit; **~ spori** (v. -spor), s.m.pl., spori formați prin fragmentarea bazipetală sau acropetală a hifelor miceliene; **~ terofite** (v. tero₁-, v. -fit), s.f.pl., formă biologică în care sînt încadrate mixomicetele, ciupercile, algele marine și ferigile anuale.

TALPI- „cîrtiță". ◇ L *talpa* „cîrtiță" > fr. *talpi-*, engl. *id.* > rom. *talpi-*. □ **~ form** (v. -form), adj., cu aspect de cîrtiță.

-TALPIE „căldură, temperatură ridicată". ◇ gr. *thalpos* „încălzire, căldură" > fr. *-thalpie*, germ. *id.*, engl. *-thalpy* > rom. *-talpie*.

-TANASIE „moarte, mortificare". ◇ gr. *thanatos* „moarte" > fr. *-thanasie*, germ. *id.*, it. *-tanasia* > rom. *-tanasie*.

TANATO- (THANATO-) „moarte, mortal". ◇ gr. *thanatos* „moarte" > fr. *thanato-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *tanato-* > rom. *tanato-* și *thanato-*. □ **~ cenoză** (v. -cenoză₁), s.f., ansamblu de organisme moarte sau de fosile; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de moarte; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., studiu al cauzelor și mecanismelor care produc moartea; **~ id** (v. -id), adj., cu efect mortal; **~ logie (thanatologie)** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază natura și cauzele morții; **~ top** (v. -top), s.n., spațiu ocupat de tanatocenoză.

TAPEINO-, v. **TAPINO-**.

TAPINO- (TAPEINO-) „plat, neted". ◇ gr. *tapeinos* „jos, plat" > fr. *tapéino-* și *tapino-*, germ. *tapeino-*, engl. *tapeino-* și *tapino-* > rom. *tapino-* și *tapeino-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), adj., s.m. (persoană) care prezintă tapinocefalie; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformație congenitală a cutiei craniene, care este mică și netedă în partea anterioară.

-TARAXIE „emoție, tulburare". ◇ gr. *taraxis* „tulburare" > fr. *-taraxie*, germ *id.*, engl. *-taraxy* > rom. *-taraxie*.

TARDI- „încet, lent, tîrziu". ◇ L *tardus* „greoi, încet" > fr. *tardi-*, engl. *id.* > rom. *tardi-*. □ **~ flor** (v. -flor), adj. (despre flori) care înflorește tîrziu; **~ grad** (v. -grad), adj., s.n.pl. **1.** Adj. Care merge încet. **2.** S.n.pl. Grup de animale nevertebrate edentate, cu corpul oval și care se deplasează greoi pe cele patru perechi de picioare.

TARS-, v. **TARSO₁-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere în regiunea tarsiană; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție chirurgicală a oaselor tarsului; **~ ectopie** (v. -ectopie), s.f., dislocare a tarsului.

TARSO₁- „tars, tarsian". ◇ gr. *tarsos* „talpa piciorului" > fr. *tarso-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tarso-*. □ **~ clast** (v. -clast), s.n., aparat pentru redresarea ortopedică extemporanee a picioarelor strîmbe; **~ clazie** (v. -clazie), s.f., fracturare închisă a oaselor tarsiene; **~ fimă** (v. -fimă), s.f., tumoare a tarsului; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a articulației tarsului.

TARSO₂- „pleoapă". ◇ gr. *tarsos* „marginea pleoapei" > fr. *tarso-*, germ. *id.* > rom. *tarso-*. □ **~ malacie** (v. -malacie), s.f., ramolisment al pleoapei; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., sutură chirurgicală a pleoapei.

TASI- „tendință". ◇ gr. *tasis* „încordare, sforțare" > fr. *tasi-*, germ. *id.* > rom. *tasi-*. □ **~ chinezie (tasikinezie)** (v. -chinezie), s.f., tendință patologică de a merge sau de a alerga.

TAUR-, v. **TAURO-**. □ **~ odonție** (v. -odonție), s.f., dezvoltare excesivă a cavității pulpare a molarilor.

TAURO- „taur". ◇ gr. *tauros* „taur" > fr. *tauro-*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *tauro-*. □ **~ bol** (v. -bol), s.n., sacrificiu expiator al unui taur adus zeului Mitra și zeiței Cibele; **~ cefal** (v. -cefal), s.m., monstru mitic cu cap de taur; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de tauri; **~ mahie** (v. -mahie)

.f. 1. Arta de a lupta cu taurii. 2. Luptă mitică a taurilor cu oamenii.

TAUT-, v. **TAUTO-**. □ **~onim** (v. -onim), s.n., epitet specific care repetă numele generic al plantei.

TAUTO- „la fel, identic". ◇ gr. *tauto* „același" > fr. *tauto-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *tauto-*. □ **~cron** (v. -cron), adj. 1. Care se produce la intervale identice de timp. 2. Care este situat la intervale egale de timp; **~fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., repetiție supărătoare a acelorași sunete; **~gramă** (v. -gramă), s.f., gen de poezie în care toate cuvintele încep cu aceeași literă; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f. 1. Greșeală de limbă care constă în repetarea inutilă a aceleiași idei, formulată cu alte cuvinte. 2. Judecată în care subiectul și predicatul sînt exact aceeași noțiune. 3. Expresie care în cadrul unui sistem formal este adevărată în orice interpretare; **~mer** (v. -mer), adj. (despre substanțe) care prezintă tautomerie; **~merie** (v. -merie), s.f., caracteristică a unor substanțe organice izomere de a trece cu ușurință una în cealaltă.

TAX-, v. **TAXO-**. □ **~odonte** (v. -odont), s.f.pl., ordin de lamelibranhiate marine, sedentare sau fixate, la care dinții sînt dispuși perpendicular pe platoul cardinal.

TAXI- „ordine, aranjare, clasificare". ◇ gr. *taxis* „ordine, rang, aranjare" > fr. *taxi-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *taxi-*. □ **~dermie** (v. -dermie), s.f., arta împăierii animalelor; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., taxologie *; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat de înregistrare a taxei pentru automobile; **~nomie** (v. -nomie), s.f., taxonomie * (1); **~terie** (v. -terie), s.f., anomalie cu puține abateri de la forma normală a vegetalelor.

-TAXIE „ordine, aranjament, dispunere". ◇ gr. *taxis* „ordine, aranjament" > fr. *-taxie*, germ. *id.*, engl. *-taxy* > rom. *-taxie*.

TAXO- „ordine, aranjare". ◇ gr. *taxis, eos* „ordine" > fr. *taxo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *taxo-*. □ **~cen** (v. -cen$_2$), s.n., asociație naturală apropiată ecologic și taxonomic; **~cenologie** (v. ceno-$_1$, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu clasificarea grupărilor naturale de plante și animale; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință a clasificărilor; *sin.* taxilogie; **~nomie** (v. -nomie), s.f. 1. Știință a legilor de clasificare a organismelor vii; *sin.* taxinomie. 2. Studiu al unei grupe de plante sau de animale din punctul de vedere al clasificării și descrierii speciilor.

TEATRO- „teatru, teatral". ◇ gr. *theatron* „teatru" > fr. *théâtro-*, engl. *id.* > rom. *teatro-*. □ **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în teatrologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care tratează despre istoria, teoria, estetica și critica teatrală; **~terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a improvizațiilor teatrale în scop terapeutic.

TECA- „conceptacul, teacă". ◇ gr. *theke* „cutie, casetă, teacă" > fr. *théca-*, engl. *id.*, germ. *theka-* > rom. *teca-*. □ **~for** (v. -for), adj., care poartă teci; **~spor** (v. -spor), s.m., spor închis într-un conceptacul.

-TECĂ „receptacul, capsulă, teacă, colecție". ◇ gr. *theke* „cutie, casetă" > fr. *-thèque*, it. *-teca*, germ. *-thek* > rom. *-tecă*.

TECI- „teacă". ◇ l. *theca* „învelitoare, teacă" > fr. *théci-*, engl. *id.* > rom. *teci-*. □ **~fer** (v. -fer), adj., care poartă teci; **~form** (v. -form), adj., în formă de teacă.

-TECIU „receptacul, capsulă, lojă". ◇ gr. *theke* „cutie, casetă" > fr. *-thécium*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-teciu*.

TECNO- „imatur, tînăr". ◇ gr. *teknon* „copil" > fr. *tecno-*, it. *id.*, germ. *tekno-* > rom. *tecno-*. □ **~cit** (v. -cit), s.n., element celular tînăr, intermediar între mielocit și granulocitul nesegmentat; **~spor** (v. -spor), s.m., spor rezultat nemijlocit din organele de reproducere mascule sau femele.

TECTI- „acoperiș". ◇ l. *tectum* „acoperiș" > fr. *tecti-*, engl. *id.* > rom. *tecti-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de acoperiș.

-TECTIC „care topește, care se lichefiază". ◇ gr. *tektos* „topit, solubil" > fr. *-tectique*, engl. *-tectic* > rom. *-tectic*.

TECTO$_1$- „structură, organizare". ◇ gr. *tekton* „constructor, dulgher" >◇ fr. *tecto-*, engl. *id.*, germ. *tekto-* > rom. *tecto-*. □ **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a structurilor geologice de cutare și faliere; *sin.* tectonogeneză; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a morfologiei care se ocupă cu structura organismelor, în special cu aceea a coloniilor de animale; **~plesiotip (~pleziotip)** (v. plesio-, v. -tip), s.n., exemplar vegetal ales pentru analiza structurii microscopice a tipului inițial al speciei sau al genului, dar cu exemplarele descrise mai tîrziu; **~tip** (v. -tip), s.n., fragment al exemplarului vegetal tipic folosit pentru analize microscopice.

TECTO$_2$- „acoperiș". ◇ l. *tectum* „acoperiș" > fr. *tecto-*, engl. *id.* > rom. *tecto-*. □ **~cefalie** (v. -cefalie), s.f., anomalie congenitală constînd în prezența unei cutii craniene turtite, în formă de acoperiș de casă.

TECTONO- „structură, organizare". ◇ gr. *tekton, onos* „dulgher, constructor" > germ. *tektono-* > rom. *tectono-*. □ **~geneză** (v. -geneză), s.f., tectogeneză *; **~sferă** (v. -sferă), s.f., geosferă de la periferia globului terestru, în care materialele componente iau parte la procesele orogenetice și epirogenetice care afectează scoarța.

TEFR-, v. **TEFRO-**. □ **~acant** (v. -acant), adj., cu spini cenușii.

TEFRO- „cenușiu, substanță cenușie". ◇ gr. *tephros* „cenușă" > fr. *téphro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tefro-*. □ **~cronologie** (v. crono-, v. -logie$_1$), s.f., cronologie bazată pe studierea depozitelor vulcanice; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze de culoare cenușie; **~malacie** (v. -malacie), s.f., formă particulară de mielomalacie care constă în atrofia izolată și neprogresivă a mușchilor mici ai mîinii; **~trih** (v. -trih), adj., cu peri cenușii.

TEGULI- „olane, țigle". ◇ l. *tegula* „țiglă, acoperiș" > fr. *téguli-*, engl. *id.* > rom. *teguli-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește pe acoperișuri sau pe țiglele caselor.

-TEHNIE „tehnică, procedeu tehnic". ◇ gr. *tekhne* „meserie, artă" > fr. *-technie*, engl. *-techny* > rom. *-tehnie*.

TEHNO- „tehnică, profesie". ◇ gr. *tekhne* „meșteșug, meserie" > fr. *techno-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom.

tehno-. □ **~ crație** (v. -crație), s.f. **1.** Doctrină și curent social-politic contemporan, care postulează cadrul unor structuri în care puterea să aparțină nu factorilor politici, ci oamenilor de știință, tehnicienilor și organizatorilor; *sin.* tehnocratism; **2.** Intelectualitate tehnocratică; **~ fil** (v. -fil₁), adj. (despre specii animale) care se adaptează ușor la civilizația tehnică; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a diferitelor profesii și a procedeelor lor de lucru; **~ log** (v. -log), s.m. și f. specialist în tehnologie; **~ logie** (v. -logie₁), s.f. **1.** Știință a procedeelor și a mijloacelor de prelucrare a materialelor. **2.** Ansamblu al proceselor, metodelor, procedeelor, operațiilor etc. utilizate în scopul obținerii unui anumit produs; **~ patie** (v. -patie), s.f., denumire generală pentru bolile profesionale; **~ patologie** (v. pato-, v. -logie₁), s.f., ramură a patologiei care tratează despre bolile produse prin deficiențe în tehnica întreținerii și exploatării animalelor; **~ psihologie** (v. psiho-, v. -logie₁), s.f., ramură a psihologiei care se ocupă de mijloacele aplicării practice a psihologiei teoretice; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., zonă de activitate tehnică a omului.

TEICO- „membrană". ◇ gr. *teikhos* „zid, perete" > fr. *teicho-*, germ. *id.* engl. *id.* > rom. *teico-*. □ **~ zom** (v. -zom), s.m., picătură sau sferulă din membrana celulară.

TEL-, v. **TELO₁-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., senzație de durere care apare în altă parte decît în locul leziunii; **~ angiectazie** (v. angi/o-, v. -ectazie), s.f., dilatație a vaselor capilare din piele; **~ autograf** (v. auto-, v. -graf), s.n., teleautograf *; **~ encefal** (v. -encefal), s.n., partea anterioară a creierului.

TELE- „departe, de la distanță; televiziune". ◇ gr. *tele* „departe, la distanță" > fr. *télé-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *tele-*. □ **~ autograf** (v. auto-, v. -graf), s.n., aparat care poate transmite la distanță scrisul și desenele; *sin.* teleautograf; **~ autografie** (v. auto-, v. -grafie), s.f., transmitere la distanță a scrisului și desenelor prin intermediul teleautografului; **~ cardiogramă** (v. cardio-, v. -gramă), s.f., înregistrare a electrocardiogramei de la distanță; **~ chinezie** (**~ kinezie**) (v. -chinezie), s.f., acțiune mecanică la distanță fără instrumente materiale; **~ cinematograf** (v. cinemato-, v. -graf), s.n., aparat care servește la transmiterea unui film de lung metraj la televiziune; **~ clinometru** (v. clino-, v. -metru₁), s.n., instrument cu ajutorul căruia se măsoară deviația sondelor de la verticală, la care indicațiile sînt transmise, pe cale electrică, la suprafață; **~ dinamie** (v. -dinamie), s.f., acțiune de transmitere la distanță a energiei; **~ fon** (v. -fon), s.n. **1.** Telecomunicație constînd în realizarea de convorbiri la distanță prin intermediul undelor electromagnetice propagate de-a lungul unor fire. **2.** Aparat electric care are un transmițător și un receptor cu ajutorul căruia se pot face convorbiri la distanță; **~ fonie** (v. -fonie₁), s.f., transmitere bilaterală la distanță a sunetelor cu ajutorul telefonului; **~ fonometrie** (v. fono₁-, v. -metrie₁), s.f., operație de determinare a calității transmisiunilor telefonice; **~ fonometru** (v. fono₁-, v. -metru₁), s.n., aparat care indică numărul și durata convorbirilor telefonice; **~ fotografie** (v. foto-, v. -grafie), s.f., transmitere de imagini statice prin intermediul curentului electric; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., capacitate a unor indivizi masculi de a atrage femelele de la mare distanță, datorită eliberării unor substanțe specifice, numite feromoni; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., reproducere prin însămînțare artificială; **~ gnozie** (v. -gnozie), s.f., prezumtivă cunoaștere a evenimentelor, depărtate ca loc sau timp, pe alte căi decît cele perceptive sau intelectuale; **~ gonie** (v. -gonie), s.f., teorie eronată potrivit căreia o femelă viviparà conservă toată viața sa amprenta primului mascul care a fecundat-o; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat folosit pentru producerea, recepția și transformarea semnalelor telegrafice în scopul transmiterii telegramelor; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., transmitere la distanță, prin semnale electromagnetice, optice etc. a unui text scris; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., comunicare transmisă cu ajutorul telegrafului sau al radiotelegrafului; **~ limnigraf** (v. limni-, v. -graf), s.n., limnigraf comandat de la distanță; **~ manie** (v. -manie), s.f., preocupare excesivă pentru emisiunile de televiziune; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., tehnică a măsurării distanțelor cu ajutorul telemetrului; **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument optic utilizat la măsurarea rapidă a distanței care separă un observator de un punct depărtat sau inaccesibil; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., schimbare a formei unui organ sau organism sub influența unor stimuli care acționează de la distanță; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., tulburare în perceperea distanțelor prin care obiectele sînt percepute la o distanță mai mare decît sînt în realitate; **~ patie** (v. -patie), s.f., posibilitate parapsihologică de a transmite gîndul la distanță, fără intermediul organelor de simț; **~ pedagogie** (v. ped/o₁-, v. -agogie), s.f., ramură a pedagogiei care studiază problemele teoretice și practice ale instrucției și educației prin televiziune; **~ radiofotografie** (v. radio-, v. foto-, v. -grafie), s.f., aplicare a televiziunii în radiofotografie; **~ radiografie** (v. radio-, v. -grafie), s.f., radiografie care se execută plasînd sursa de raze la o distanță mare de subiect; **~ radioscopie** (v. radio-, v. -scopie), s.f., aplicare a televiziunii la radioscopie; **~ radioterapie** (v. radio-, v. -terapie), s.f., radioterapie la care sursa de raze se află la o distanță mare; **~ scaf** (v. -scaf), s.n., teleferic submarin care circulă pe un plan înclinat; **~ scop** (v. -scop), s.n., instrument optic utilizat la observarea corpurilor cerești; **~ stereograf** (v. stereo-, v. -graf), s.n., aparat cu care se pot transmite la distanță desene, texte, fotografii etc., imprimate în prealabil pe un film special; **~ stereoscop** (v. stereo-, v. -scop), s.n., aparat care permite, prin lărgirea cîmpului vizual, o mărire a paralaxelor, ceea ce generează efecte de vedere în relief; **~ tecă** (v. -tecă), s.f., colecție de filme de televiziune; **~ termometru** (v. termo-, v. -metru₁), s.n., termometru a cărui citire se face de la distanță; **~ tip** (v. -tip), s.n., instalație telegrafică la care receptarea semnalelor se realizează sub formă de caractere tipografice; **~ top** (v. -top), s.n., aparat topografic format dintr-o busolă și un telemetru optic cu bază variabilă.

TELEO₁- „complet, total". ◇ gr. *teleios* „pe deplin complet" > fr. *téléo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *teleo-*. □ **~ptil** (v. -ptil), s.n., penajul propriu-zis al păsărilor, cuprinzînd atît penajul juvenil, din prima îmbrăcare după puful embrionar, cît și penajul pentru faza adultă; **~stomi** (v. -stom), s.m.pl., pești evoluați, cu organizație superioară, cunoscută încă din devonian, caracterizați prin osificarea progresivă a scheletului și cu corpul acoperit cu solzi; **~zaur** (v. -zaur), s.m., crocodilian fosil din era secundară.

TELEO₂- „scop, finalitate". ◇ gr. *telos, eos* „sfîrșit, capăt" > fr. *téléo-*, germ. *id.* it. *id.*, engl. *id.* > rom. *teleo-*. □ **~fază** (v. -fază), s.f., telofază*; **~logie** (v. -logie₁), s.f. **1.** Teorie a finalității. **2.** Concepție filozofică idealistă care susține că procesele din univers s-ar desfășura în conformitate cu un anumit scop; **~nomie** (v. -nomie), s.f. **1.** Mod de explicare științifică a comportamentului orientat al sistemelor biologice. **2.** Mecanism de reglare celulară determinat în mod obiectiv de anumite legități; **~taxie** (v. -taxie), s.f., orientare de la distanță a unui animal în sensul apropierii sau depărtării de o sursă de excitație luminoasă, calorică etc.

TELEUTO- „matur, final". ◇ gr. *teleute* „final, desăvîrșire" > fr. *téléuto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *teleuto-*. □ **~sor** (v. -sor), s.m., cuib de teleutospori maturi; **~spori** (v. -spor), s.m.pl., celule reproducătoare asexuate care se formează la sfîrșitul perioadei de vegetație.

TELI- „femeie, femel". ◇ gr. *thelys* „femeie" > fr. *thély-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *teli-* > rom. *teli-*. □ **~blast** (v. -blast), s.n., gamet femel matur; **~gen** (v. -gen₁), adj. (despre o femelă) care naște mai mulți descendenți de sex feminin decît de sex masculin; **~genie** (v. -genie₁), s.f., producere de urmași în majoritate sau în exclusivitate femeli; **~plasmă** (v. -plasmă), s.f., protoplasmă a celulelor germinative feminine; **~toc** (v. -toc), adj., referitor la partenogeneza producătoare numai de femele; **~tochie** (v. -tochie), s.f., tip de partenogeneză numai cu urmași de sex femel; **~tonic** (v. -tonic), adj., rezultat prin partenogeneză.

-TELIE „mamelă, mamelon". ◇ gr. *thele* „mamelon" > fr. *-thélie*, germ. *id.*, it. *-telia* > rom. *-telie*.

TELIO- „la depărtare, la distanță". ◇ gr. *teleios* final, sfîrșit, ultim" > engl. *telio-* > rom. *telio-*. □ **~sor** (v. -sor), s.m., agregat format din hife organogene producătoare de teliospori; **~spor** (v. -spor), s.m., spor sexuat binucleat, cu rol de rezistență, reproducere și de răspîndire, specific uredinalelor și ustilaginalelor.

-TELIU „strat celular". ◇ gr. *thele* „ridicătură, mamelon" > fr. *-thélium*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-teliu*.

TELMATO- „mlaștină, baltă". ◇ gr. *telma, atos* „mlaștină" > fr. *telmato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *telmato-*. □ **~bionte** (v. -biont), s.n.pl., organisme care trăiesc în bălți și mlaștini; **~fil** (v. -fil₁), adj., care preferă locurile mlăștinoase; **~fite** (v. -fit), s.f. pl., plante care cresc pe terenurile mlăștinoase; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul mlaștinilor.

-TELMĂ „mlaștină, apă stătătoare". ◇ gr. *telma* „apă stătătoare, baltă" > fr. *-telma*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-telmă*.

TELO₁- „capăt, sfîrșit; final, terminal". ◇ gr. *telos* „sfîrșit, capăt" > fr. *télo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *telo-*. □ **~blaste** (v. -blast), s.n.pl., celule care apar după formarea gastrulei în cavitatea blastoceliană, în regiunea blastoporului; **~blastie** (v. -blastie), s.f., tip de formare a mezodermului sau a mezoblastului la metazoarele protostomiene, începînd de la cîteva celule inițiale; **~cel** (v. -cel₁), s.n., cavitate a telencefalului; **~centric** (v. -centric), adj. (despre cromozomi) cu centromerul terminal; **~chineză** (v. -chineză), s.f., stadiu final al cariochinezei, în care cei doi nuclei sînt deja formați; **~crat** (v. -crat), adj., care este intermediar între mezocrat și criocrat, încheind ciclul unei noi perioade glaciare; **~cromomere** (v. cromo-, v. -mer), s.n.pl., cromomere localizate terminal; **~cromozom** (v. cromo-, v. -zom), s.m., cromozom cu centromer terminal; **~dendron** (v. -dendron), s.m., arborizație terminală a unui axon; **~fază** (v. -fază), s.f., ultima fază a mitozei, în care se formează nucleul și noua membrană; *sin.* teleofază; **~fragmă** (v. -fragmă), s.f., membrană subțire care intersectează discul izotropic în fibra musculară și formează marginea unui sarcomer; *sin.* membrana lui Krause; **~lecit** (v. -lecit) adj. (despre ouă) care se caracterizează printr-un volum remarcabil de vitelus la unul dintre poli; **~lemă** (v. -lemă₁), s.f., membrană situată peste o plăcuță motorie terminală într-o fibră musculară scheletică; **~mere** (v. -mer), s.n.pl., capete ale cromozomilor situați distal față de centromer; **~sindeză** (v. -sindeză), s.f., proces de împerechere cap la cap a cromozomilor omologi în cursul primei diviziuni meiotice; **~taxie** (v. -taxie), s.f., deplasare a unui organism pe direcția de acțiune a stimulului; **~zom** (v. -zom), s.m., cromozom telocentric, avînd centromerul situat la extremitatea cromatidelor.

TELO₂- „mamelon". ◇ gr. *thele* „mamelon" > fr. *thélo-*, engl. *id.*, it. *telo-* > rom. *telo-*. □ **~id** (v. -id), adj., în formă de mamelon; **~ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie prin mamelon.

TELURO- „distanță, pămînt". ◇ l. *tellus, uris* „ținut, pămînt" > fr. *telluro-*, engl. *id.* > rom. *teluro-*. □ **~metru** (v. -metru₁), s.n. **1.** Instrument electronic pentru măsurarea distanțelor, care utilizează unde electromagnetice din domeniul invizibil. **2.** Aparat care servește la măsurarea rezistențelor de pămînt.

TEMATO- „temă, subiect". ◇ gr. *thema, atos* „subiect" > fr. *thémato-* > rom. *temato-*. □ **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care tratează despre istoria și circulația temelor în literatura universală.

TEMNO- „divizat, împărțit". ◇ gr. *temno, ein* „a tăia" > fr. *temno-*, engl. *id.* > rom. *temno-*. □ **~cefali** (v. -cefal), s.m.pl., ordin de viermi din încrengătura platelminților, cuprinzînd specii parazite, la care partea anterioară are două sau mai multe prelungiri tentaculare; **~spondili** (v. -spondil), s.m.pl., ordin de amfibieni stegocefali, cu scheletul

complet osificat, avînd vertebrele formate din mai multe piese nesudate.

-TEN „fir, filament, panglică". ◇ gr. *tainia* „bandă, panglică" > fr. *-tène*, germ. *-tän*, engl. *-tene* > rom. *-ten*.

TEN-, v. **TENO-**. ☐ **~algie** (v. -algie). s.f., durere în tendoanele mușchilor; *sin.* tenontodinie.

TENEBRI- „loc întunecos". ◇ L *tenebrae* „întuneric" > fr. *ténébri-*, engl. *id.* > rom. *tenebri-*. ☐ **~col** (v. -col₁). adj. (despre plante) care crește în locuri întunecoase.

TENI- „tenie, panglică". ◇ L *taenia* „bandă, panglică" > fr. *téni-* > rom. *teni-*. ☐ **~cid** (v. -cid), adj., s.n. (medicament) care distruge teniile; **~form** (v. -form), adj., în formă de tenie; **~fug** (v. -fug), adj., s.n. (substanță) care provoacă expulzarea teniilor.

-TENIE „panglică, bandă". ◇ gr. *tainia* „bandă, panglică" > fr. *-ténie*, germ. *id.*, it. *-tenia*, engl. *id.* > rom. *-tenie*.

TENIO- „panglică, bandă". ◇ gr. *tainia* „bandă, panglică" > fr. *taenio-*, engl. *id.* > rom. *tenio-*. ☐ **~fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze în formă de panglică; **~id** (v. -id). adj., în formă de panglică.

TENO- „tendon, ligament". ◇ gr. *tenon* „tendon" > fr. *téno-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *teno-*. ☐ **~cite** (v. -cit), s.n.pl., celule conjunctive modificate prinse între fibrele tendoanelor; **~deză** (v. -deză), s.f., operație chirurgicală de fixare a unui tendon de os; **~fite** (v. -fit), s.n.pl., formațiuni osoase metaplazice sau cartilaginoase, apărute accidental în structura unui tendon; **~liză** (v. -liză), s.f., intervenție medicală prin care un ligament este desprins din țesuturile din jur; **~logie** (v. -logie₁), s.f., ramură a anatomiei care se ocupă cu studiul tendoanelor; **~patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru afecțiunile tendoanelor; **~plastie** (v. -plastie), s.f., operație de chirurgie plastică de refacere a unui tendon distrus; *sin.* tenontoplastie; **~rafie** (v. -rafie), s.f., sutură medicală a ligamentelor; **~tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în tenotomie; **~tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de secționare a unui tendon; *sin.* tenontotomie.

TENONT-, v. **TENONTO-**. ☐ **~odinie** (v. -odinie), s.f., tenalgie*.

TENONTO- „tendon, ligament". ◇ gr. *tenon, antos* „tendon" > fr. *tenonto-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *tenonto-*. ☐ **~plastie** (v. -plastie), s.f., tenoplastie*; **~tomie** (v. -tomie), s.f., tenotomie*.

TENSIO- „tensiune". ◇ L *tensio* „întindere, alungire" > fr. *tensio-*, engl. *id.* > rom. *tensio-*. ☐ **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul tensiunilor mecanice în materialele transparente, utilizînd fenomenul de birefringență tensională; **~metru** (v. -metru₁), s.n. **1.** Instrument pentru determinarea tensiunii arteriale. **2.** Aparat de măsurat tensiunea superficială a fluidelor. **3.** Instrument cu care se măsoară deformările unui corp supus unor tensiuni exterioare.

TENSO- „alungire, deformație". ◇ L *tensus* „întins, alungit" > fr. *tenso-*, germ. *id.*, engl. *id* > rom. *tenso-*. ☐ **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., determinare a tensiunilor din piesele finite supuse la solicitări, prin măsurarea deformațiilor: **~metru** (v. -metru₁) s.n., instrument pentru măsurarea deformației pieselor supuse la tensiuni exterioare.

TENUI- „subțire, fin". ◇ L *tenuis* „subțire, îngust" > fr. *ténui-*, engl. *id.* > rom. *tenui-*. ☐ **~caul** (v. -caul), adj., cu tulpina subțire; **~flor** (v. flor), adj., cu flori subțiri; **~rostre** (v. -rostru), s.f. pl., subordin de păsările cu ciocul subțire și lung.

TEO- „zeu, divinitate". ◇ gr. *theos* „zeu, zeitate" > fr. *théo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *teo-* > rom. *teo-*. ☐ **~botanologie** (v. botano-. v. -logie₁), s.f., studiu al plantelor menționate în lucrările ecleziastice; **~centric** (v. centric), adj., care situează pe Dumnezeu în centrul experienței religioase; **~erat** (v. -crat), s.m., membru al unei teocrații; **~erație** (v. -crație), s.f., formă de guvernămînt caracteristică orînduirii sclavagiste, în care autoritatea, considerată ca emanînd de la divinitate, este exercitată de către casta sacerdotală; **~fanie** (v. -fanie), s.f., apariție sau manifestare a divinității; **~foric** (v. -foric), adj., s.n. (nume) de zeu; **~gamie** (v. -gamie), s.f., împerechere a unui zeu cu o muritoare, prin care se acredita ideea descendenței divine a copilului dobîndit; **~gonie** (v. -gonie), s.f., totalitate a miturilor avînd ca temă originea și genealogia zeilor; **~latrie** (v. -latrie), s.f., adorație a unui zeu; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu expunerea și fundamentarea teoretică a izvoarelor și dogmelor unei religii; **~mahie** (v. -mahie), s.f., luptă mitică între zei; **~manie** (v. -manie), s.f., stare patologică religioasă contemplativă; **~morf** (v. -morf), adj., cu înfățișare de zeu; **~zofie** (v. -zofie), s.f., doctrină filozofică și religioasă de origine orientală, care susține ideea unei pretinse cunoașteri nemijlocite a esenței divinității.

-TERAPIE „tratament, medicație, vindecare". ◇ gr. *therapeia* „tratament, vindecare" > fr. *-thérapie*, germ. *id.*, it., *-terapia*, engl. *-therapy* > rom. *-terapie*.

TERAT-, v. **TERATO-**. ☐ **~encefalie** (v. -encefalie), s.f., nume genetic pentru monstruozitățile encefalice.

TERATO- „monstru, monstruozitate, malformație". ◇ gr. *teras, atos* „monstru" > fr. *térato-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *terato-*. ☐ **~gen** (v. -gen₁), adj., care produce malformații; **~geneză** (v. -geneză), s.f., apariție și formare a monstruozităților; **~genie** (v. -genie₁), s.f., geneza morfozelor teratologice; **~id** (v. -id), adj., asemănător unui monstru; **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în teratologie; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul aberațiilor morfologice și al monstruozităților animale și vegetale; **~pag** (v. -pag), s.m., monstru format din indivizi sudați la diverse nivele.

-TERĂ „vară, timpul verii". ◇ fr. *theros* „vară" > fr. *-there*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *-teră*.

TERETI- „cilindric, circular". ◇ L *teres, etis* „rotund, cilindric" > fr. *téréti-*, engl. *id.* > rom. *tereti-*. ☐ **~caul** (v. -caul), adj., care are tulpina circulară.

TERI₁- „pămînt, teren". ◇ L *terra* „pămînt" > fr. *terri-*, it. *id.*, germ. *id.*, eng. *id.* > rom. *teri-*. ☐ **~col** (v. -col₁), adj., care crește sau care trăiește pe pămînt; **~fite** (v. -fit), s.f. pl., plante terestre; **~gen** (v. -gen₂), adj. **1.** Care a apărut din pămînt. **2.** (Despre depozite marine) Format din materiale aduse de pe uscat.

TERI₂-, v. **TERIO-**. ☐ **~odonte** (v. -odont), s.f. pl.,

reptile fosile din ordinul teromorfelor, cu dentiție diferențiată, din care se trag mamiferele.

-TERIE „monstruozitate, anomalie". ◇ gr. *teras* „fiară, monstru" > fr. *-térie*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *-teria* > rom. *-terie*.

TERIO- „fiară, animal sălbatic". ◇ gr. *therion* „fiară, animal sălbatic" > fr. *thério-*, engl. *id.*, it. *terio-* > rom. *terio-*. □ **~morf** (v. -morf), adj. (despre motive ornamentale) în formă de fiară.

-TERIU „fiară, monstru". ◇ gr. *therion* „fiară, animal sălbatic" > fr. *thérium*, l. sav. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-teriu*.

-TERM „căldură, radiație, termic". ◇ gr. *therme* „căldură" > fr. *therme*, germ. *-therm*, it. *-thermo* > rom. *-term*.

-TERMIC „referitor la căldură, de căldură". ◇ gr. *thermos* „cald" > fr. *-thermique*, engl. *-thermic*, it. *-termico* > rom. *-termic*.

-TERMIE „căldură, radiație termică". ◇ gr. *therme* „căldură" > fr. *-thermie*, germ. *id.*, it. *-termia*, engl. *-thermy* > rom. *-termie*.

TERMINO- „termen, denumire". ◇ l. *terminus* „termen, definiție" > fr. *termino-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id* > rom. *termino-*. □ **~logie** (v. -logie₁), s.f., totalitatea termenilor de specialitate aparținînd unei discipline, unei arte sau unei științe.

TERMITO- „termite". ◇ l. tz. *termes, itis* „vierme care roade lemnul" > fr. *termito-*, engl. *id.* > rom. *termito-*. □ **~fag** (v. -fag), adj. (despre animale) care se hrănește cu termite; **~file** (v. -fil₁), s.f. pl., ciuperci care trăiesc în coloniile de termite.

TERMO- „căldură, temperatură". ◇ gr. *therme* „căldură" > fr. *thermo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *termo-* > rom. *termo-*. □ **~anemometru** (v. anemo-, v. -metru₁), s.n., instrument pentru determinarea vitezei vîntului, bazat pe măsurarea rezistenței electrice a unui filament încălzit; **~barograf** (v. baro-, v. -graf), s.n., termobarometru înregistrator; **~barometru** (v. baro-, v. -metru₁), s.n., aparat utilizat pentru măsurarea temperaturii și a presiunii; **~biogramă** (v. bio-, v. -gramă), s.f., curbă care indică cantitatea de căldură degajată de un sistem viu, individ, populație sau biocenoză; **~biologie** (v. bio-, v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studierea efectelor temperaturii asupra organismelor vii; **~cleistogamie** (v. cleisto-, v. -gamie), s.f., autofecundare a florilor rămase nedeschise din cauza temperaturii nefavorabile; **~clină** (v. -clin), s.f., zonă termică dintr-un lac adînc, care separă două straturi de apă la temperaturi diferite; **~cromie** (v. -cromie), s.f., proprietate a unor substanțe colorate de a se închide la culoare prin încălzire și de a reveni la nuanța inițială la răcire; **~dinamic** (v. -dinamic), adj., referitor la transferul de energie termică; **~estezie** (v. -estezie), s.f., sensibilitate la variațiile de temperatură; **~esteziometru** (v. estezio-, v. -metru₁), s.n., instrument pentru măsurarea sensibilității la căldură; **~fază** (v. -fază), s. f., etapă de iarovizare a plantelor; **~fen** (v. -fen), adj., s.n. (genotip) a cărui expresie fenotipică este influențată de temperatura ambiantă; **~fil** (v. -fil₁), adj. (despre plante, bacterii etc.) care poate trăi la temperaturi ridicate; **~filie** (v. -filie₁), s.f., preferință a unor organisme pentru temperaturile ridicate; **~fite** (v. -fit), s.f. pl., plante iubitoare de căldură; **~genetic** (v. genetic), adj., care stimulează producerea de căldură în organism; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de producere a energiei calorice de către organismul animal; **~gramă** (v. -gramă), s.f., curbă de înregistrare grafică a temperaturii; **~higrograf** (v. higro-, v. -graf), s.n., aparat pentru măsurarea temperaturii și umidității aerului; **~liză** (v. -liză), s.f. **1.** Descompunere a unei legături chimice cu ajutorul căldurii. **2.** Proces fiziologic prin care organismul cedează mediului ambiant surplusul de căldură; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul căldurii; **~manometru** (v. mano-, v. -metru₁), s.n., aparat care indică în același timp temperatura și presiunea; **~metrie** (v. -metrie₁), s.f., ramură a fizicii care se ocupă cu metodele de măsurare a temperaturii; **~metrograf** (v. metro₂-, v. -graf), s.n., termometru înregistrator; **~metru** (v. -metru₁), s.n., instrument pentru măsurarea temperaturii; **~morfoză** (v. -morfoză), modificare morfologică a unui organ datorat temperaturii; **~nastie** (v. -nastie), s.f., mișcare produsă de variații termice la unele flori, care se închid la frig și care se deschid la cald; **~pexie** (v. -pexie), s.f., proprietate pe care o au corpurile fizice de a fixa căldura; **~plaste** (v. -plast), s.n.pl., mase plastice avînd proprietatea de a se înmuia prin încălzire; **~plastic** (v. -plastic), adj. (despre substanțe) care devine plastic sub influența căldurii și a presiunii; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat utilizat la punerea în evidență a unei diferențe de temperatură; **~scopie** (v. -scopie), s.f., operație de măsurare a temperaturii; **~sferă** (v. -sferă), s.f., strat atmosferic în care temperatura crește odată cu altitudinea; **~stat** (v. -stat), s.n., aparat care servește la menținerea unei temperaturi constante într-o incintă sau într-un circuit; *sin* termoregulator; **~static** (v. -static), adj., care este apt de a menține o anumită temperatură; **~stenoterme** (v. steno-, v. -term), s.n.pl., organisme adaptate la anumite temperaturi ridicate; **~taxie** (v. -taxie), s.f., mișcare de locomoție a microorganismelor în direcția temperaturii optime; **~telefon** (v. tele-, v. -fon), s.n., telefon la care vibrațiile sonore sînt produse prin vibrațiile de temperatură ale unui fir subțire de platină; **~terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a căldurii în scop terapeutic; **~tropofite** (v. tropo-, v. -fitie), s.f., formațiune vegetală caracterizată printr-un anotimp cald și unul rece.

TERO₁- „vară, timpul verii". ◇ gr. *theros* „vară" > fr. *théro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tero-*. □ **~file** (v. -fil₁), adj., s.f. pl. (plante) cu frunze căzătoare, rezultate în perioada aceleiași veri; **~fite** (v. -fit), s.f. pl., plante erbacee anuale, lipsite de capacitatea de a forma organe de hibernare; **~megatermă** (v. mega-, v. -term), s.f., temperatură medie de vară de peste 20°C; **~mezotermă** (v. mezo-, v. -term), s.f., temperatură medie de vară între 12—20°C; **~microtermă** (v. micro-, v. -term), s.f., temperatură medie de vară sub 12°C.

TERO₂- „monstru, fiară". ◇ gr. *ther, os* „animal sălbatic, fiară" > fr. *théro-*, engl. *id.* > rom. *tero-*. □ **~latrie** (v. -latrie), s.f., adorație a animalelor sălbatice; **~morfe** (v. -morf), s.f. pl., ordin de reptile fosile acvatice sau terestre, prezentînd caractere comune cu stegocefalii și cu mamiferele; **~pitec** (v. -pitec), s.m., maimuță din familia cercopitecidelor, cu biotopul reprezentat prin munți înalți și stîncoși din Etiopia; **~pode** (v. -pod), s.n. pl., subordin de reptile

dinozauriene carnivore și bipede, apărute în triasic, atingînd dimensiuni uriașe în cretacicul superior.

TESTO- „testicul, testicular". ◇ L *testis* „testicul" > fr. *testo-*, engl. *id.* > rom. *testo-*. □ **~id** (v. -id), s.n. **1.** Structură cu aspect asemănător cu acela al testiculului, de culoare sidefie a albugineei. **2.** Hormon steroid cu acțiune androgenă.

TETARTO- „un sfert, o pătrime". ◇ gr. *tetartos* „al patrulea" > fr. *tétarto-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tetarto-*. □ **~edrie** (v. -edrie), s.f., calitate a unor forme cristalografice meriedrice de a poseda un sfert din numărul fețelor formelor holoedrice corespunzătoare; **~edru** (v. -edru), s.n., dodecaedru pentagonal tetraedric.

TETRA- „patru, de patru ori, împătrit". ◇ gr. *tetras* „patru" > fr. *tétra-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *tetra-*. □ **~centru** (v. -centru), adj., cu patru pinteni; **~cer** (v. -cer$_1$), adj., cu patru coarne; **~ciclic** (v. -ciclic), adj., care este compus din patru cicluri sau verticile de piese florale; **~cite** (v. -cit), s.n.pl., cele patru celule haploide rezultate din diviziunea reducțională a unei celule diploide; **~coc** (v. -coc), adj., cu patru bace; **~cromatic** (v. -cromatic), adj., compus din patru elemente cromatice; **~cromie** (v. -cromie), s.f. **1.** Ansamblu de patru culori. **2.** Tipar în patru culori; **~dactil** (v. -dactil), adj. (despre animale) care prezintă cîte patru degete la fiecare picior; **~dactilie** (v. -dactilie), s.f., stare caracterizată prin prezența a patru degete la unul sau la mai multe membre; **~didim** (v. (didim), adj., cu patru perechi; **~dinam** (v. -dinam), adj., cu patru stamine mai lungi și cu două mai scurte; **~edru** (v. -edru), s.n., poliedru cu patru fețe triunghiulare; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu patru frunze sau foliole; **~filetic** (v. -filetic), adj. (despre hibrizi) derivat din patru specii deosebite; **~fonie** (v. -fonie$_1$), s.f., tehnică de înregistrare și redare muzicală bazată pe folosirea a patru surse acustice; **~genic** (v. -genic), adj. **1.** (Despre organisme) Care prezintă patru gene diferite pe un locus specific. **2.** (Despre caractere) Care este controlat de patru gene; **~gin** (v. -gin), adj. (despre flori) cu patru carpele sau patru pistile; **~gon** (v. gon$_2$), s.n. poligon cu patru unghiuri și cu patru laturi; **~gonocarp** (v. gono-, v. -carp), adj., cu fructe tetragonale; **~gramă** (v. -gramă), s.f., nume compus din patru litere; **~lofodont** (v. lof/o-, v. -odont), adj., care are patru creste pe același dinte molar; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., **1.** Ansamblu de patru piese dramatice, prezentate în continuare una după alta, la vechii greci. **2.** Serie de patru opere literare sau muzicale legate între ele printr-o idee comună; **~mer** (v. -mer), adj. **1.** Constituit din patru părți. **2.** Care se divide în patru; **~metru** (v. -metru$_1$), s.m., vers clasic greco-latin compus din patru unități ritmice; **~mite** (v. -mite), s.f. pl., grup de patru cromatide conjugate în cadrul primei profaze meiotice; **~morf** (v. morf), adj., cu patru forme diferite; **~pareză** (v. -pareză), s.f., diminuare a forței musculare la cele patru membre; **~petal** (v. -petal), adj., cu patru petale; **~pil** (v. -pil$_1$), s.n., portic cu patru intrări; **~piren** (v.-piren), adj. (despre fructe) cu patru sîmburi osoși; **~plegie** (v. -plegie), s. f., paralizie afectînd cele patru membre; **~pod** (v. -pod), adj., cu patru picioare; **~ pode** (v. -pod), s.n.pl., supraclasă de vertebrate cu patru membre adaptate pentru deplasarea în mediu acvatic, terestru sau aerian; *sin.* patrupede; **~podie** (v. -podie), s.f., metru ritmic în prozodia greacă, constînd din două dipodii de același fel; **~pter** (v. -pter), adj., cu patru aripi; **~silab** (v. -silab), adj., s.m. (cuvînt) compus din patru silabe; **~sperm** (v. -sperm), adj. (despre fructe) cu patru semințe; **~spor** (v. -spor), s.m., grup de patru spori obligatorii formați în sporange; **~sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., sporange care conține tetraspori; **~ sporofit** (v. sporo-, v. -fit), s.n., sporofit care produce tetraspori; **~stemon** (v. -stemon), adj., cu patru stamine; **~stih** (v. -stih). adj. **1.** (Despre strofe) De patru versuri. **2.** (Despre organe vegetale) Dispus pe patru rînduri sau serii; **~stil** (v. -stil), adj., s.n. **1.** Adj., s.n. (Edificiu) cu patru coloane. **2.** Adj., (Despre flori) Care are patru stile; **~termă** (v. -term), s.f., temperatură medie a celor patru luni mai calde din sezonul de vegetație forestieră; **~tip** (v. -tip), s.n. **1.** Ască cu tipuri de spori, două parentale și două recombinate. **2.** Tetradă constituită din patru genotipuri diferite; **~valent** (v. -valent) adj **1.** Care are valența patru. **2.** Prevăzut cu patru cromozomi; **~zom** (v. -zom), s. m., formațiune alcătuită din patru cromozomi omologi; **~zomi** (v. -zomie), s.f., stare a unui organism diploid care prezintă doi cromozomi omologi supranumerari.

TETRACO- „în patru, din patru părți". ◇ gr. *tetrakhos* „din patru părți" > fr. *tétracho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tetraco-*. □ **tomie** (v. -tomie), s.f. divizare a tulpinii sau a axei în patru ramuri de același ordin.

TETRADO- „tetradă vegetală". ◇ gr. *tetras, adis* „tetradă" > fr. *tétrado-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tetrado-*. □ **~geneză** (v. -geneză), s.f., formare a tetradelor de cromatide în timpul primei diviziuni meiotice.

TETRAPLO- „de patru ori". ◇ gr. *tetraploos* „de patru ori" > fr. *tétraplo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tetraplo-*. □ **~id** (v. -id), adj., s.n. (organism) care posedă patru garnituri cromozomice în nucleu; **~stemon** (v. -stemon), adj. (despre flori) care are cu de patru ori mai multe stamine decît petale.

-TEXIE „topire, dezagregare". □ gr. *texis* „topire" > fr. *-texie*, germ. *id.* > rom. *-texie*.

TEXTI- „rețea, țesătură". ◇ L *textum* „împletitură, țesătură" > fr. *texti-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *texti-*. □ **form** (v. -form), adj. de forma unei țesături.

TEXTO- „țesut, țesătură". ◇ L *textum* „țesătură" > fr. *texto-*, engl. *id.* > rom. *texto-*. □ **~blastic** (v. -blastic), adj., care formează un țesut regenerativ; **~lit** (v.-lit$_1$), s.n., material electroizolant format din straturi de țesături impregnate cu rășini sintetice.

-TEZĂ „așezare, susținere, prezentare". ◇ gr. *thesis* „poziție, punere" > fr. *-thèse*, germ. *id.* > rom. *-teză*.

THANATO-, v. **TANATO-**.

TICHO-, v. **TIHO-**.

TIFL-, v. **TIFLO-**. □ **~ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatație a cecului; **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie a cecului.

TIFLO- „orb, orbire; cec, cecal". ◇ gr. *typhlos* „orb, închis" > fr. *typhlo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *tiflo-* > rom. *tiflo-*. □ **~graf** (v. -graf), s.n., instrument utilizat de orbi la scris; **~grafie** (v. -grafie), s.f., sistem de scriere pentru orbi; **~logie** (v. -logie₁), s.f., parte a defectologiei care se ocupă cu studiul orbilor; **~megalie** (v. -megalie), s.f., creștere anormală a primei părți a intestinului gros; **~pedagogie** (v. ped/o₁-, v. -agogie), s.f., ramură a defectologiei care tratează despre educarea și instruirea copiilor orbi; **~pexie** (v. -pexie), s.f., operație chirurgicală de fixare a cecului de peretele abdominal; **~psihologie** (v. psiho-, v. -logie₁), s.f., psihologie a persoanelor cu deficiențe senzoriale auditive; **~rafie** (v. -rafie), s.f., sutură medicală a cecului; **~stomie** (v. -stomie), s.f., operație chirurgicală de deschidere a cecului; **~surdologie** (v. surdo-, v. -logie₁), s.f., ramură a defectologiei care studiază deficiențele auditive și vizuale; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a cecului.

TIFO₁- „tifos". ◇ gr. *typhos* „febră, sfîrșeală" > fr. *typho-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tifo-*. □ **~id** (v. -id), adj., care se aseamănă cu tifosul.

TIFO₂- „baltă, lac". ◇ gr. *tiphos* „lac, baltă, heleșteu" > fr. *tipho-*, engl. *id.* > rom. *tifo-*. □ **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în bălți și lacuri.

TIGMO- „pipăire, tactil, contact". ◇ gr. *thigma* „pipăit, atingere" > fr. *thigmo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tigmo-*. □ **~chineză** (v. -chineză), s.f., răspuns dat de celulele și de organismele mobile la contactul cu anumiți stimuli; **~morfoză** (v. -morfoză), s.f., schimbare a formei și a structurii organelor vegetale produsă de excitații de contact; **~nastie** (v. -nastie), s.f., mișcare autonomă și activă a organelor vegetale provocată de excitații de contact; **~taxie** (v. -taxie), s.f., reacție a organului vegetal ajuns în contact cu o suprafață solidă la care tinde să adere sau s-o evite; *sin.* haplotaxie, stereotaxie (2).

TIHO- (TICHO-) „întîmplare, ocazional, întîmplător". ◇ gr. *tykhe* „întîmplare, hazard" > fr. *tycho-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *tiho-* și *ticho-*. □ **~cene** (v. -cen₂), adj., s.f.pl. (plante) în cadrul unei biocenoze care cresc rapid în variate condiții ecologice; **~pelagic** (v. -pelagic), adj. (despre plancton) aflat numai temporar la suprafața apelor pelagice, obișnuit fiind pe fundul acestora; **~potamic** (v. -potamic), adj., care crește numai ocazional în apele rîurilor; **~telitochie (tichotelitochie)** (v. teli-, v. -tochie), s.f., tip de partenogeneză la care din ovulul nefecundat rezultă numai întîmplător indivizi femeli.

-TIL „concrețiune". ◇ gr. *tyle* „umflătură" > fr. *-tyle*, engl. *id.*, germ. *-tyl* > rom. *-til.*

TILO- „umflătură, calozitate". ◇ gr. *tylos* „cocoașă, umflătură" > fr. *tylo-*, engl. *id.* > rom. *tilo-*. □ **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe avînd umflături; **~fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze prevăzute cu protuberanțe; **~pode** (v. -pod), s.n.pl., mamifere rumegătoare cu degetele căptușite cu pernițe, fiind lipite de copite, din care fac parte cămilele, amele etc.; **~zaur (~saur)** (v. -zaur), s.m., reptilă uriașă acvatică din cretacic, cu corpul lung și cu membre scurte transformate în palete înotătoare.

-TILOZĂ „umflătură, calozitate". ◇ gr. *tylosis* „îndurație, îngroșare" > fr. *-tylose* > rom. *-tiloză.*

-TIMIE „tonus afectiv, comportament, stare mintală". ◇ gr. *thymos* „spirit, afectivitate" > fr. *-thymie*, germ. *id.*, it. *-timia* > rom. *-timie.*

TIMO₁- „timus, emoție, afectivitate". ◇ gr. *thymos* „principiu vital" > fr. *thymo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *timo-* > rom. *timo-*. □ **~cit** (v. -cit), s.n., limfocit mic generat de timus; **~leptic** (v. -leptic), s.n., substanță antidepresivă din grupa imipraminei; **~patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a timusului.

TIMO₂- „valoare". ◇ gr. *time* „stimă, preț, valoare" > fr. *timo-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *timo-*. □ **~cratie** (v. -crație), s.f., tip de regim politic în care puterea aparține unor persoane alese prin cens; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care studiază înlănțuirea coerentă a axiomelor; *sin.* axiomatică.

TIMPAN-, v. **TIMPANO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie a timpanului.

TIMPANO- „timpan, membrană". ◇ gr. *tympanon* „tobă, timpan" > fr. *tympano-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *timpano-* > rom. *timpano-*. □ **~labirintoscleroză** (v. labirinto-, v. -scleroză), s.f., afecțiune caracterizată printr-o hipoacuzie progresivă de tip mixt, produsă de sclerozarea labirintului; **~plastie** (v. -plastie), s.f., operație de chirurgie plastică pentru refacerea timpanului perforat; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., întărire patologică a timpanului, care provoacă surditate; **~tom** (v. -tom), s.n., instrument lanceolat utilizat în timpanotomie; **~tomie** (v. -tomie), s.f., puncție medicală a timpanului.

TINI- „dună de nisip". ◇ gr. *this, thinos* „dună de nisip" > fr. *thini* > rom. *tini-*. □ **~col** (v. -col₁), adj., care crește pe dunele de nisip.

TINO- „dună de nisip". ◇ gr. *this, inos* „grămadă de nisip" > fr. *thino-*, engl. *id.* > rom. *tino-*. □ **~fil** (v. -fil₁), adj., care crește pe dunele de nisip; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante de pe dunele de nisip.

TIO- „sulf, sulfat, sulfuric". ◇ gr. *theion* „sulf" > fr. *thio-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *tio-* > rom. *tio-*. □ **~crom** (v. -crom), s.m., produs de oxidare menajeră a tiaminei, de culoare galbenă; **~fil** (v.-fil₁), adj. (despre bacterii) care prosperă în mediile bogate în sulf; **~gen** (v. -gen₁), adj. (despre coloranți) care conține sulf; **~genic** (v. -genic), adj. (despre bacterii) care reduce compușii sulfului pînă la sulful molecular; **~plaste** (v. -plast), s.n.pl., rășini sintetice care conțin sulf în moleculă.

-TIP „model, exemplar". ◇ gr. *typos* „amprentă, model" > fr. *-type*, engl. *id.*, it. *-tipo*, gem. *-typ* > rom. *-tip.*

TIP-, v. **TIPO-**. □ **~onim** (v. -onim), s.n., nume bazat pe un tip biologic.

-TIPIC „referitor la formă, caracterial, tipic". ◇ gr. *typikos* „simbolic, exemplar" > fr. *-typique*, engl. *-typic*, germ. *-typisch* > rom. *-tipic.*

-TIPIE ,,imprimare, tipărire, organizare, caracter". ◇ gr. *typos* ,,amprentă, urmă" > fr. *-typie*, germ. *id.*, engl. *-typy* > rom. *-tipie*.

TIPO- ,,caracter, formă, tipar, imprimare; tipic, tipografic, caracterial". ◇ gr. *typos* ,,semn, amprentă, model, caracter, marcă" > fr. *typo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *tipo-* > rom. *tipo-*. □ **~ geneză** (v. -geneză), s.f., fază de evoluție cantitativă a organismelor, în timpul căreia ia naștere un tip caracterial; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., intreprindere în care se execută tipărirea diferitelor publicații; **~ litografie** (v. lito-, v. -grafie), s.f., metodă de imprimare a unor texte culese cu litere mobile, mai întîi pe hîrtie și apoi pe piatră litografică; **~ liză** (v. -liză), s.f., fază care precedă extincția tipului biologic; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Știință a elaborării tipurilor în care se pot clasifica obiectele și fenomenele dintr-un anumit domeniu. **2.** Ramură a psihologiei care se ocupă cu studiul trăsăturilor psihice ale diferitelor tipuri de oameni; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., procedeu de reproducere cartografică, utilizîndu-se forme compuse din elemente tipografice și clișee; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Instrument cu care se măsoară corpul literelor tipografice. **2.** Riglă divizată în unități tipografice, utilizată la măsurarea dimensiunilor machetei, a textelor etc.; **~ radiografie** (v. radio-, v. -grafie), s.f., tipar radiografic; **~ stază** (v. -stază), s.f., etapă statică în filogenie, caracterizată prin absența relativă a formării tipurilor noi.

TIRANO- ,,feroce, crud". ◇ gr. *tyrannos* ,,asupritor, despot" > fr. *tyranno-*, engl. *id.* > rom. *tirano-*. □ **~ zaur (~ saur)** (v. -zaur), s.m., reptilă teropodă fosilă din cretacic, fiind cel mai puternic și cel mai feroce dintre dinozaurii carnivori.

TIREO- ,,glandă tiroidă, tiroidian". ◇ gr. *thyreos* ,,pavăză, scut" > fr. *thyréo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tireo-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., de origine tiroidiană; **~ megalie** (v. -megalie), s.f., hipertrofie a tiroidei; **~ patie** (v. -patie), s.f., stare patologică a glandei tiroide; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., deplasare în jos a tiroidei; *sin.* tiroptoză; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a tiroidei; *sin.* tirotomie; **~ trop** (v. -trop), adj., s.n. **(hormon)** care are afinitate pentru glanda tiroidă; *sin.* tirotrop.

TIRO- ,,glandă tiroidă, tiroidian". ◇ gr. *thyra* ,,ușă" > fr. *thyro-*, engl. *id.*, it. *tiro-* > rom. *tiro-*. □ **~ id** (v. -id), adj., s.f. **1.** Adj. Referitor la tiroidă; *sin.* tiroidian. **2.** S.f. Glandă endocrină situată pe partea anterioară a laringelui; **~ ptoză** (v. -ptoză), s.f., tireoptoză*; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., tireotomie*; **~ trop** (v. -trop) adj., s.n., tireotrop*.

TIRSI- ,,panicul, tirs". ◇ L *thyrsus* ,,trunchi de plantă, tirs" > fr. *thyrsi-*, engl. *id.* > rom. *tirsi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă inflorescență în formă de con de brad; **~ form** (v. -form), adj., în formă de panicul, de tirs; *sin.* tirsoid.

TIRSO- ,,tirs botanic, panicul". ◇ gr. *thyrsos* ,,toiag, tirs" > fr. *thyrso-*, engl. *id.* > rom. *tirso-*. □ **~ id** (v. -id), adj., tirsiform*.

TITANO- ,,uriaș, gigantic". ◇ gr. *titan, anos* ,,gigant, uriaș" > fr. *titano-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *titano-*. □ **~ mahie** (v. -mahie), s.f., luptă între giganți; **~ teriu** (v. -teriu), s.m., mamifer mare și greoi din oligocen, cu craniul armat cu două protuberanțe osoase; **~ zaur (~ saur)**, s.m., reptilă fosilă uriașă din grupul sauropodelor, care a trăit în cretacic.

TITILO- ,,roadere, scărpinare". ◇ L. *titillo, are* ,,a scărpina, a gidila, a zgîndări" > fr. *titillo*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *titilo-*. □ **~ manie** (v. -manie), s.f. **1.** Impulsie morbidă pentru scărpinare. **2.** Tendință patologică de a-și roade unghiile.

TIXO- ,,atingere, agitare". ◇ gr. *thixis* ,,atingere" > fr. *thixo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tixo-*. □ **~ trop** (v. -trop), adj. (despre geluri) care prezintă tixotropie; **~ tropie** (v. -tropie), s.f., proprietate a unui sistem coloidal de a se lichefia prin agitație și de a se reface imediat.

TIZAN-, v. **TIZANO-**. □ **~ ure** (v. -ur), s.f.pl., ordin de insecte primitive fără aripi, cu trei apendice filiforme la capătul abdomenului.

TIZANO- ,,apendice, franj, franjurat". ◇ gr. *thysanos* ,,franj" > fr. *thysano-*, engl. *id.* > rom. *tizano-*. □ **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe franjurate; **~ ptere** (v. -pter), s.n.pl., ordin de insecte mici, cu corpul alungit și cu două perechi de aripi membranoase prevăzute cu cili pe margini.

-TOC ,,care naște, care procreează, care reproduce". ◇ gr. *tokos* ,,naștere, zămislire" > fr. *-toque* > rom. *-toc*.

-TOCHIE (-TOCIE, -TOHIE, -TOKIE) ,,naștere, procreație, înmulțire". ◇ gr. *tokos* ,,copil, urmaș" > fr. *-tokie*, *-tocie*, germ. *-tokie* și *-tocie*, it. *-tocia*, engl. *-toky* și *-tokia* > rom. *-tochie*, *-tocie*, *-tohie* și *-tokie*.

-TOCIC ,,de naștere, natal". ◇ gr. *tokos* ,,naștere" > fr. *-tocique* > rom. *-tocic*.

-TOCIE, v. **-TOCHIE.**

TOCO- ,,naștere, procreație, înmulțire". ◇ gr. *tokos* ,,naștere, urmaș" > fr. *toco-*, it. *id.*, germ. *toko-*, engl. *toco-* și *toko-* > rom. *toco-*. □ **~ cist** (v. -cist), s.n., celulă diploidă în care are loc o diviziune reducțională; *sin.* tocospor; **~ dinamometru** (v. dinamo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru înregistrarea forței de contracție a uterului; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de naștere; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru înregistrarea grafică a frecvenței și a intensității contracției uterine; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul formelor de naștere; **~ spor** (v. -spor), s.m., tococist*; **~ stom** (v. -stom), s.m., orificiu de depunere a ouălor la viermii botriocefali.

-TOHIE, v. **-TOCHIE.**

-TOKIE, v. **-TOCHIE.**

TOLO$_1$- ,,tulbureală, turbiditate". □ gr. *tholós* ,,tulbure" > fr. *tholo-* > rom. *tolo-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat pentru măsurarea gradului de tulbureală a apei.

TOLO$_2$- ,,cupolă". ◇ gr. *thólos* ,,cupolă, boltă" > fr. *tholo-*, engl. *id.* > rom. *tolo-*. □ **~ lite** (v. -lit$_1$), s.n.pl., formațiuni endocarstice care se prezintă ca niște cupole de piatră agățate de tavanul peșterilor.

-TOM „care taie, care segmentează". ◇ gr. *tomos* „secționat, tăiat" > fr. *-tome*, it. *-tomo*, germ. *-tom* > rom. *-tom*.

-TOMIE „tăiere, secționare, incizie". ◇ gr. *tome* „secționare, tăiere" > fr. *-tomie*, germ. *id.*, it. *-tomia*, engl. *-tomy* > rom. *-tomie*.

TOMO- „tăiere, secționare". ◇ gr. *tome* „tăiere, secționare" > fr. *tomo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tomo-*. □ **~ fotografie** (v. foto-, v. -grafie), s.f., procedeu medical care constă în fotografierea ecranului radioscopic pe care se proiectează imaginea realizată prin tomografie; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat cu ajutorul căruia se execută o tomografie; *sin.* planigraf, rodiotom, stratigraf (2); **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Metodă radiologică permițînd obținerea de imagini de la diferite adîncimi ale organelor examinate. **2.** Clișeu care conține o asemenea imagine; *sin.* tomogramă; **~ gramă** (v. -gramă), s.f. tomografic* (2); **~ manie** (v. -manie), s.f. **1.** Tendință maladivă de a executa intervenții chirurgicale. **2.** Tendință patologică de a fi supus la intervenții chirurgicale.

-TON „tensiune, inflexiune, accent". ◇ gr. *tonos* „vigoare, tensiune" > fr. *-tone*, germ. *-ton*, it. *-tono*, engl. *-tone* > rom. *-ton*.

-TONIC „întăritor, fortifiant, accentuat". ◇ gr. *tonikos* „care întărește, întăritor" > fr. *-tonique*, it. *-tonico*, engl. *-tonic*, germ. *-tonisch* > rom. *-tonic*.

-TONIE „vigoare, tensiune, tonus, turgescență". ◇ gr. *tonos* „tensiune, întindere" > fr. *-tonie*, germ. *id.*, it. *-tonia*, engl. *id.* > rom. *-tonie*.

TONO- „tensiune, pulsație, presiune, întindere". ◇ gr. *tonos* „întindere, încordare" > fr. *tono-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *tono-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., tonometru înregistrator; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu tonometric de înregistrare grafică a tensiunii intraoculare; **~ liză** (v. -liză), s.f., alterare a celulelor, determinată de variațiile osmotice ale mediului în care acestea se află; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f. **1.** Determinare a presiunii de vapori aparținînd unei soluții. **2.** Măsurare a tensiunii arteriale, venoase sau oculare. **3.** Procedeu utilizat la măsurarea presiunilor de vapori ai soluțiilor diluate ale unor substanțe nevolatile; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se determină presiunea sau tensiunea singelui; **~ plast** (v. -plast), s.n., membrană care desparte citoplasma de o vacuolă celulară; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat care măsoară presiunea arterei centrale a retinei; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare oftalmoscopică a pulsațiilor arteriale retiniene; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., sensibilitate a vegetalelor la variațiile osmotice, ca reacție la schimbarea mediului inconjurător; **~ trop** (v. -trop), adj., relativ la tonusul muscular.

TONSIL-, v. **TONSILO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a amigdalelor.

TONSILO- „amigdale". ◇ L *tonsillae* „amigdale" > fr. *tonsillo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tonsilo-*. □ **~ patie** (v. -patie), s.f., stare patologică a amigdalelor; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument chirurgical utilizat în tonsilotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a amigdalelor.

-TOP „loc, regiune, întindere, areal". ◇ gr. *topos* „loc, regiune, suprafață" > fr. *-tope*, engl. *id.*, germ. *-top*, it. *-topo* > rom. *-top*.

TOP-, v. **TOPO-**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., senzație de durere precis localizată; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a unei arii citoarhitectonice corticale; **~ onim** (v. -onim), s.n., nume de loc; *sin.* toponimic (2); **~ onimic** (v. -onimic), adj., s.n. **1.** Adj. Care aparține toponimiei. **2.** S.n. Toponim*; **~ onimie** (v. -onimie), s.f. **1.** Totalitate a numelor proprii de locuri ale unei regiuni sau țări. **2.** Ramură a lingvisticii care se ocupă cu studiul numelor proprii de locuri; *sin.* toponomastică. **3.** Parte a morfologiei medicale care indică poziția și direcția organelor și părților anatomice.

-TOPIC „relativ la o regiune, de areal". ◇ gr. *topikos* „de loc" > fr. *-topique*, engl. *-topic*, germ. *-topisch*, it. *-topico* > rom. *-topic*.

-TOPIE „situare, localizare, așezare, areal". ◇ gr. *topos* „loc" > fr. *-topie*, germ. *id.*, it. *-topia*, engl. *-topy* > rom. *-topie*.

TOPO- „loc, regiune, spațiu, areal, direcție". ◇ gr. *topos* „loc" > fr. *topo-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *topo-*. □ **~ bionte** (v. -biont), s.n.pl., organisme caracteristice și dominante într-un biotop; **~ centru** (v. -centru), s.n., loc de observație ca punct de origine; **~ climatologie** (v. climato-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul elementelor meteorologice din imediata apropiere a solului; **~ dem** (v. -dem), s.n., populație care ocupă o regiune geografică mai mult sau mai puțin bine definită; **~ ergogramă** (v. ergo-, v. -gramă), s.f., psihoprofesiogramă*; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă dată de un anumit loc; **~ fototaxie** (v. foto-, v. -taxie), s.f., mișcare de reacție a plantelor în direcția izvorului de lumină; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare și dezvoltare a configurației morfologice a organismelor în cursul ontogeniei; **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în topografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Ramură a geodeziei care se ocupă cu tehnica măsurătorilor unei porțiuni mici a suprafeței terestre văzute orizontal, precum și cu tehnica reprezentării grafice sau numerice a acesteia. **2.** Descriere a configurației și situației unui loc sau a unei regiuni; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Disciplină care tratează despre proprietățile figurilor din spațiu, din punct de vedere calitativ. **2.** Structură matematică definită pe un spațiu cu ajutorul unor părți ale acestuia; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu tehnica măsurătorilor și a calculelor necesare pentru întocmirea hărților și a planurilor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.m. și f., specialist în lucrări de topometrie; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre un organism sau o populație) care prezintă o serie de particularități produse de mediu; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., mișcare de orientare a plantelor în funcție de izvorul de excitație; **~ tip** (v. -tip), s.m., organism cu același habitat cu al tipului original.

TORAC-, v. **TORACO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție a mai multor coaste; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., nevralgie intercostală.

-TORACIE „cutie toracică". ◇ gr. *thorax, akos* „piept, torace" > fr. *-thoracie* > rom. *-toracie*.

TORACO- „piept, torace, pleură; toracal, pleural". ◇ gr. *thorax, akos* „cutie toracică" > fr. *thoraco-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *toraco-*. □ **~ centeză** (v. -centeză), s.f., puncție pleurală; **~ didim** (v. -didim), s.m., toracopag*; **~ frenolaparotomie** (v. freno₂-, v. laparo-, v. -tomie), s.f., incizie a peretelui toracic și a diafragmei, în vederea pătrunderii în regiunea superioară a cavității abdominale; **~ gastrodidim** (v. gastro-, v. -didim), s.m., făt lipit de fratele său geamăn prin torace și abdomen; **~ liză** (v. -liză), s.f., intervenție chirurgicală de secționare a aderențelor pleuropulmonare, în vederea liberării mișcărilor pulmonare; **~ mel** (v. -mel₁), s.m., făt teratologic caracterizat printr-un membru parazit atașat la torace; **~ metrie** (v. -metrie₁), s.f., măsurarea cutiei toracice; **~ pag** (v. -pag), s.m., făt lipit de fratele său geamăn prin torace sau prin regiunea epigastrică; *sin.* toracodidim; **~ plastie** (v. -plastie) s.f., operație chirurgicală la plămîn, realizată pentru înlăturarea părților atacate de tuberculoză; **~ pleuroplastie** (v. pleuro-, v. -plastie), s.f., procedeu chirurgical de tratare a acumulărilor de puroi cronice prin rezecții costale; **~ pleuropneumonectomie** (v. pleuro-, v. pneumon/o-, v. -ectomie), s.f., intervenție chirurgicală care constă în asocierea unei toracoplastii cu o pleuropneumonectomie; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examinare vizuală a toracelui; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., rezecție costală în vederea reducerii presiunii intratoracice; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., deschidere chirurgicală a cavității toracice; **~ xifopag** (v. xifo-, v. -pag), s.m., monstru dublu monocefalian, caracterizat prin sudarea sternului și a cartilajelor costale, cu comunicarea sacilor pericardici.

TORENTI- „torent, torențial". ◇ *torrens, ntis* „puhoi, torent" > fr. *torrenti-* > rom. *torenti-*. □ **~ col** (v. -col₁), adj. (despre viețuitoare) care trăiește în ape repezi.

TORO- „curbă, mulură". ◇ L *torus* „coardă, încolăcire" > fr. *toro-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *toro-*. □ **~ id** (v. -id), s.n. **1.** Suprafață generată de o curbă închisă care se rotește în jurul unei axe din planul curbei și care nu o intersectează. **2.** Corp solid mărginit de un toroid (1).

TORSIO- „deformație, torsiune". ◇ L *torsio* „răsucire" > fr. *torsio-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *torsio-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat pentru măsurarea și înregistrarea grafică a deformației barelor supuse la torsiune; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., înregistrare grafică a deformației la torsiune; **~ metru** (v. -metru₁), s.n. **1.** Instrument cu care se măsoară deformația la torsiune a barelor. **2.** Aparat utilizat pentru determinarea numărului de răsuciri pe o anumită lungime a unui fir textil.

TOXICO- „otravă, toxine, toxic". ◇ gr. *toxikon* „otravă" > fr. *toxico-*, engl. *id.*, germ. *toxiko-* > rom. *toxico-*. □ **~ dermie** (v. -dermie), s.f., erupție cutanată datorată acțiunii substanțelor toxice; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de otrăvuri; *sin.* toxofobie; **~ for** (v. -for), adj., care secretă sau care conduce otravă sau substanțe toxice; *sin.* toxofor; **~ gen** (v. -gen₁), adj., care produce substanțe toxice; *sin.* toxogen; **~ logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină care tratează despre otrăvuri și despre acțiunea lor asupra organismului; **~ manie** (v. -manie), s.f., tendință morbidă de a consuma doze crescînde de substanțe toxice sau de stupefiante.

-TOXIE „otravă, intoxicație". ◇ gr. *toxon* „arc otrăvit" > fr. *-toxie*, germ. *id.* > rom. *-toxie*.

TOXO- „sagitat, arcuit; otravă, toxină". ◇ gr. *toxon* „săgeată otrăvită" > fr. *toxo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *toxo-*. □ **~ fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze sagitate; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., toxicofobie*; **~ for** (v. -for), adj., toxicofor*; **~ gen** (v. -gen₁), adj., toxicogen*; **~ id** (v. -id), s.n., toxină detoxifiată prin acțiunea unor antiseptice, capabilă să stimuleze producerea de anticorpi; **~ plasmă** (v. -plasmă), s.f., protozoar parazit unicelular din clasa sporozoarelor, întîlnit în leucocitele vertebratelor și în globulele roșii.

TRACHI-, v. **TRAHI-**.

TRACTO- „tract anatomic". ◇ L *tractus* „cale, drum" > fr. *tracto-*, engl. *id.*, germ. *trakto-* > rom. *tracto-*. □ **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument medical utilizat în tractotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., operație chirurgicală de secționare a unui tract de fibre nervoase.

TRAH-, v. **TRAHI-**. □ **~ enchim** (v. -enchim), s.n., țesut format din vase lemnoase imperfecte sau din vase închise.

-TRAHELIE „regiune cervicală, gît". ◇ gr. *trakhelos* „gît, grumaz" > fr. *-trachélie* > rom. *-trahelie*.

TRAHELO- „col uterin". ◇ gr. *trakhelos* „gît" > fr. *trachélo-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *trahelo-*. □ **~ pexie** (v. -pexie), s.f., fixare chirurgicală a colului uterin; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a colului uterin; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a colului uterin; **~ tomie** (v. -tomie) s.f., incizie a colului uterin.

TRAHEO- „trahee, traheal; aspru, rugos". ◇ gr. *trakheia* „trahee" > fr. *trachéo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *traheo-*. □ **~ cel** (v. -cel₂), s.n., tumoare gazoasă situată la gît; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante superioare care posedă un țesut conducător bine dezvoltat, cuprinzînd pteridofitele, gimnospermele și angiospermele; **~ malacie** (v. -malacie), s.f., înmuiere a cartilajului traheal; **~ patie** (v. -patie), s.f., afecțiune a traheei; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a traheii în caz de strîmtare patologică; **~ rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a traheii; **~ scop** (v. -scop), s.n., aparat cu care se examinează traheea; **~ scopie** (v. -scopie), s.f., examen radiologic al traheei; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., deschidere chirurgicală a traheii; **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument utilizat în traheotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., incizie a traheii.

TRAHI- (TRACHI-) „aspru, rugos, încrețit". ◇ gr. *trakhys* „aspru" > fr. *trachy-*, germ. *id.*, engl.

id., it. *trachi-* > rom. *trahi-* și *trachi-*. □ **~ant** (v. -ant), adj., cu flori aspre; **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe aspre; **~ceras** (v. -ceras), s.m., amonit fosil din jurasic, cu cochilia ombilicată și ornamentată cu numeroase coaste radiare, pe care sînt dispuse șiruri de tuberculi; **~fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze rugoase; **~odont** (v. -odont), adj., cu dinți rugoși; **~onichie** (v. -onichie), s.f., stare patologică manifestată printr-un aspect rugos al suprafeței unghiilor; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe aspre.

TRANSVERSO- „colon transvers". ◇ L. *transversus* „pieziș, transversal" > germ. *transverso-*, engl. *id.* > rom. *transverso-*. □ **~proctie** (v. -proctie), s.f., operație chirurgicală de creare a unui anus artificial pe colonul transvers; *sin.* tranversostomie; **~stomie** (v. -stomie), s.f., transversoproctie*; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie a colonului transvers.

TRAPEZI- „trapez". ◇ L tz. *trapezium* „măsuță" > fr. *trapézi-*, engl. *id.* > rom. *trapezi-*. □ **~form** (v. -form), adj., în formă de trapez.

TRAPEZO- „trapez". ◇ gr. *trapeza* „masă cu patru picioare" > fr. *trapézo-*, engl. *id.* > rom. *trapezo-*. □ **~edru** (v. -edru), s.n., corp geometric cu fețe trapezoidale; **~id** (v. -id), s.n., suprafață generată prin rotirea unui trapez în jurul unei axe din planul său, pe care nu-l intersectează.

TRAUMATO- „rană, traumă, leziune". ◇ gr. *trauma, atos* „rană, rănire" > fr. *traumato-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *traumato-*. □ **~dineză** (v. -dineză), s.f., mișcare de circulație a citoplasmei provocată de rănire; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină medicală care se ocupă cu studiul și cu tratamentul traumatismelor; **~nastie** (v. -nastie), s.f., mișcare a organelor vegetale ca răspuns la acțiunea unor stimuli traumatici; **~pnee** (v. -pnee), s.f. **1.** Intrare și ieșire a aerului printr-o plagă toracică, la fiecare inspirație și expirație. **2.** Modificare posttraumatică a ritmului respirator; **~taxie** (v. -taxie), s.f., mișcare a citoplasmei și a nucleului în direcția rănirii.

TREMAT-, v. **TREMATO$_1$-**. □ **~ode** (v. -od), s.n.pl., clasă de viermi lați și paraziți, cu corpul turtit dorsoventral, acoperit cu o cuticulă și prevăzut cu ventuze pentru fixarea pe animale sau pe plante.

TREMATO$_1$- „gaură, orificiu". ◇ gr. *trema, atos* „gaură, scobitură" > fr. *trémato-*, engl. *id.* > rom. *tremato-*. □ **~for** (v. -for), adj., prevăzut cu orificii; **~zaur** (v. -zaur), s.m., amfibian stereospondil sau labirintospondil, de talie mare, care a trăit în cretacic.

TREMATO$_2$- „creștere, cultivare". ◇ gr. *thremma, atos* „nutriție, hrănire" > fr. *tremmato-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *tremato-*. □ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., știința cultivării plantelor în condiții de aclimatizare.

-TREMĂ „gaură, orificiu". ◇ gr. *trema* „gaură, orificiu" > fr. *-trème*, engl. *-trema* > rom. *-tremă*.

TREPO- „spirală, spiralat". ◇ gr. *trepo, ein* „a răsuci" > fr. *trépo-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *trepo-*. □ **~nemă** (v. -nemă), s.f., specie de protozoar de formă spiralată, agent specific al infecției sifilitice.

-TREPSIE „nutriție, hrănire". ◇ gr. *threpsis* „nutriție" > fr. *-thrépsie*, germ. *id.*, it. *-trepsia* > rom. *-trepsie*.

-TREZIE „orificiu, gaură". ◇ gr. *tresis* „perforație, gaură" > fr. *-trésie*, germ. *id.* it. *-tresia* > rom. *-trezie*.

TRI- „întreit, de trei ori, triplu". ◇ gr. *treis* „trei" și L *tres*, *id.* > fr. *tri-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *tri-*. □ **~acant** (v. -acant), adj., care prezintă trei spini; **~adelf** (v. -adelf), adj., cu staminele reunite în trei mănunchiuri; **~andru** (v. -andru), adj. (despre flori) care are trei stamine; **~ant** (v. -ant), adj. (despre inflorescență) care prezintă trei flori; **~anter** (v. -anter), adj., cu trei antere; **~arh** (v. -arh), adj. (despre rădăcini) care prezintă trei fascicule lemnoase și trei liberiene; **~brah** (v -brah), s.n., picior metric format din trei silabe scurte; **~carp** (v. -carp), adj., care are trei carpele; **~cefal** (v. -cefal), adj. **1.** Care are trei capete. **2.** Care prezintă trei capitule; **~centric** (v. -centric), adj. (despre cromozomi) cu trei centromeri; **~clinic** (v. -clinic), adj., care cuprinde toate formele cristalografice raportabile la trei axe de referință inegale, asimetrice și înclinate una față de alta; **~corn** (v. -corn), adj., cu trei proeminențe osoase; **~crom** (v. -crom), adj., care au trei culori diferite; **~cromatic** (v. -cromatic), adj., care se referă la cele trei culori fundamentale; **~cromie** (v. -cromie), s.f., suprapunere a trei culori fundamentale; **~cuspid** (v. -cuspid), adj., care are trei vîrfuri; **~dactil** (v. -dactil), adj., cu trei degete; **~dinam** (v. -dinam), adj. (despre androceu) format din șase stamine, dintre care trei sînt mai lungi; **~edru** (v. -edru), adj., s.n. **1.** Adj. Care are trei fețe plane. **2.** S.n. Figură geometrică formată din trei semidrepte concurente care se găsesc în planuri diferite; **~falangie** (v. -falangie), s.f., prezența a trei falange la degetul cel mare; **~fid** (v. -fid), adj. (despre frunze) care este despicat în trei părți sau lobi; **~fil** (v. -fil$_2$), adj. (despre frunze) cu trei foi pe același pețiol; **~filetic** (v. -filetic), adj. (despre hibrizi) care provine din trei linii de descendență; **~flor** (v. -flor), adj., cu trei flori; **~ftong** (v. -ftong), s.m., unire în aceeași silabă a trei vocale diferite; **~game** (v. -gam), adj., s.f.pl. (plante) care au flori masculine, feminine și hermafrodite pe același individ; **~gamie** (v. -gamie), s.f., stare în care se găsesc plantele trigame; **~genie** (v. -genic), adj. **1.** (Despre un caracter) Care este condiționat de trei perechi de gene. **2.** (Despre o celulă, un organism) Care are trei gene diferite pe un locus oarecare; **~gin** (v. -gin), adj. (despre flori) care prezintă trei pistile; **~gon** (v. -gon$_2$), s.n. **1.** Arie sau regiune cu trei margini naturale sau arbitrare. **2.** Lamă de materie nervoasă situată dedesubtul corpului calos; **~gramă** (v. -gramă), s.f., cuvînt format din trei litere; **~lemă** (v. -lemă$_2$), situație care pune trei alternative, dintre care trebuie aleasă numai una; **~lit** (v. -lit$_1$), s.n., monument megalitic format din trei blocuri; **~lofodont** (v. lof/o-, v. -odont), adj., care are dinți cu trei creste; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f. **1.** Ansamblu de trei tragedii tratînd aceeași temă,

prezentate la concursurile dramatice din Grecia antică. **2.** Grup de trei opere literare sau muzicale care formează o unitate și ale căror subiecte constituie fiecare urmarea celui precedent; **~mer** (v. -mer), adj., care este divizat în trei părți; **~meristel** (v. meri-, v. -stel), s.n., cilindru central format din trei componente; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., vers greco-latin compus din trei perechi de picioare; **~monoecie** (v. mon/o-, v. -oecie), s.f., prezența de flori mascule, femele și hermafrodite pe aceeași plantă; **~monoic** (v. mon/o-, v. -oic), adj. (despre plante) care posedă flori masculine, feminine și hermafrodite pe același individ; **~morf** (v. -morf), adj. **1.** Care cristalizează în trei sisteme diferite. **2.** (Despre organe vegetale) Care prezintă trei forme; **~nom** (v. -nom$_2$), s.n., expresie algebrică formată din trei termeni; **~odă** (v. -odă), s.f., tub electronic cu trei electrozi; **~odometru** (v. odo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat electronic pentru determinarea pH-ului și a conductibilității soluțiilor; **~oic** (v. -oic), adj., care formează flori masculine, feminine și hermafrodite pe indivizi diferiți; **~orhid** (v. -orhid), adj., s.m. (individ) care prezintă triorhidie; **~orhidie** (v. -orhidie), s.f., prezența a trei testicule la același individ; **~petal** (v. -petal), adj. (despre flori) cu trei petale; **~piren** (v. -piren), adj., cu trei semințe osoase; **~plazie** (v. -plazie), s.f., despicare a unui organ vegetal în trei formații analoage; **~plegie** (v. -plegie), s.f., hemiplegie însoțită de paralizia unui membru din partea opusă a corpului; **~pter** (v. -pter), adj., cu trei aripi sau foliole; **~silab** (v. -silab), s.n., vers format din trei silabe; **~sperm** (v. -sperm), adj. (despre fructe) care are trei semințe; **~spor** (v. -spor), adj., cu trei spori; **~stih** (v. -stih), adj. **1.** (Despre celule) Dispus în trei rînduri sau serii. **2.** (Despre frunze, muguri) Dispus pe trei șiruri longitudinale; **~stil** (v. -stil), adj., cu trei stile; **~stilie** (v. -stilie), s.f., prezența unor stile scurte, mijlocii și lungi pe aceeași plantă; **~sulc** (v. -sulc), adj., care are trei brazde; **~valent** (v. -valent), adj. **1.** (Despre elemente chimice) Care are valența trei. **2.** (Despre celule) Cu trei cromozomi omologi; **~valv** (v. -valv), adj., cu trei valve; **~xenie** (v. -xenie), s.f., parazitare succesivă pe trei plante-gazdă diferite; **~zomie** (**~somie** (v. -zomie), s.f., aberație cromozomială în care apare un cromozom supranumerar într-o pereche cromozomică.

-TRIB „care zdrobește, care freacă, care transportă" ◇ gr. *tribos* „frecare, zdrobire; cale, drum" > fr. *-tribe*, engl. *id.*, germ. *-trib* > rom. *-trib*.

TRIBO- „frecare, fricțiune". ◇ gr. *tribo, ein* „a freca" > fr. *tribo-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *tribo-*. ☐ **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu studiul frecării, ungerii și uzării mecanismelor; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a intensității frecării; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument pentru măsurarea intensității frecării.

-TRIC, v. **-TRIH.**

-TRICHIE „păr, pilozitate", ◇ gr. *thrix, trikhos* „păr" > fr. *-trichie*, germ. *id.*, it. *-trichia* > rom. *-trichie.*

TRICHO-, v. **TRICO$_1$-.**

TRICO$_1$- (TRICHO-, TRIHO-$_1$) „fire de păr, perișori, pilozitate; pilos ciliar". ◇ gr. *thrix, trikhos* „fir de păr" > fr. *tricho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *trico-*. > rom. *trico-*, *tricho-* și *triho-*. ☐ **~blaste** (v. -blast), s.n. pl. **1.** Idioblaste diferite ca formă și ramificație. **2.** Celule ale epidermei vegetale, generatoare de peri absorbanți; **~carp (trichocarp)** (v. -carp), adj., cu fructe păroase; **~caul** (v. -caul), adj., cu tulpină piloasă; **~cefal** (v. -cefal), adj., s.m.pl. **1.** Adj. Cu capitule păroase. **2.** S.m.pl. Viermi paraziți din clasa nematodelor, cu extremități foarte fine; **~centru** (v. -centru), adj., (despre plante) cu spini păroși; **~clad** (v. -clad), adj. cu ramuri păroase; **~clazie** (v. -clazie), s.f., rupere a firelor de păr; **~clazomanie** (v. clazo-, v. manie) s.f., stare obsesivă de a-și smulge părul; **~coc** (v. -coc), adj., cu bace păroase; **~fil** (v. fil$_2$), adj., cu frunze păroase; **~fite** (v. -fit), s.f.pl., plante ale căror frunze sînt păroase; **~fiție** (v. -fiție), s.f., boală parazitară produsă de unele ciuperci care atacă pielea capului, provocînd căderea părului; **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă morbidă de firele de păr; **~for (trihofor)** (v. -for), s.n. **1.** Suport al tricoginului. **2.** Trunchi filamentos, prezent la fungi; **~gen** (v. -gen$_1$), adj. care produce creșterea părului; **~gin** (v. -gin), s.n. **1.** Prelungire cilindrică a carpogonului, servind ca recipient al gametului masculin, la rodoficee. **2.** Proeminență curbată pe vîrful ascogonului care asigură fecundarea ascomicetelor; **~hidrofite (trihohidrofite)** (v. hidro$_1$-, v. -fit), s.f. pl., plante cu sistem radicular dezvoltat care pătrunde în straturile adînci ale solului, folosind apa care se ridică prin capilaritate din pînza freatică; **~id (trichoid)** (v. -id), adj., asemănător cu părul; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază structura, funcțiile și bolile părului; **~malacie** (v. -malacie), s.f., afecțiune caracterizată prin plăci alopecice, pe suprafața cărora se află fire de păr groase și foarte fragile; **~patie** (v. -patie), s. f., nume generic pentru bolile părului; **~petal** (v. -petal), adj. cu petale păroase; **~ptere** (v. -pter), s.f.pl., ordin de insecte care au aripi mari, acoperite cu peri sau cu mici solzișori fini; **~ptiloză** (v. -ptiloză), s.f., fisurare longitudinală a extremităților firelor de păr, de obicei traumatică; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examinare medicală a firelor de păr; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe păroase; **~spori** (v. -spori), s.m.pl., paraziți criptogamici care infectează părul; **~sporie** (v. -sporie), s.f., afecțiune a părului provocată de unii paraziți criptogamici.

TRICO$_2$-, v. **TRIHO$_2$-.**

TRIGONO- „triunghi, triunghiular". ◇ gr. *trigonon* „triunghi" > fr. *trigono-*, germ. *id*, engl. *id.*, > rom. *trigono-*. ☐ **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe triunghiulare; **~cefal** (v. -cefal), s.m., reptilă veninoasă din familia ofidienilor, avînd capul triunghiular; **~cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformație craniană în formă de triunghi; **~encefalie** (v. -encefalie), s.f., malformație de dezvoltare a creierului, fiind secundară trigonocefaliei; **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care studiază relațiile metrice dintre laturile și unghiurile unui triunghi; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe triunghiulare.

-TRIH (-TRIC) „fir de păr, cil, flagel". ◇ gr. *thrix, trikhos* „păr" > fr. *-trique* și *-triche*, germ. *-trich* > rom. *-trih* și *tric.*

TRIH-, v. **TRIHO₁-**. ☐ **~acant** (v. -acant), adj., cu spini păroşi; **~algie** (v. -algie), s.f., senzaţie dureroasă la atingerea părului; **~ant** (v. -ant), adj., cu flori păroase; **~anter** (v. -anter), adj., cu antere păroase.

TRIHO₁, v. **TRICO₁-**.

TRIHO₂-(TRICO₂-) „în trei". ◇ gr. *trikha* „în trei" > fr. *tricho-*, engl. *id.*, it. *trico-* > rom. *triho-* şi *trico-* ☐ **~sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., sporange multilocular, prezent la feosporacee; **~tom** (v. -tom), adj., s.n. (organ vegetal) divizat în trei ramuri; **~tomie** (v. -tomie), s.f., împărţire în trei părţi, grupe sau specii.

TRIPANO- „burghiu, sfredel". ◇ gr. *trypanon* „burghiu" > fr. *trypano-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *tripano-* > rom. *tripano-*. ☐ **~zomă (~somă)** (v. -zomă), s.f., gen de protozoar flagelat, cu corpul fusiform, care trăieşte parazit în sîngele şi ţesuturile nevertebratelor, cărora le provoacă unele boli.

TRIPL-, TRIPLO-. ☐ **~opie** (v. -opie), s.f., defect de vedere care constă în a vedea de trei ori imaginea aceluiaşi obiect.

TRIPLO- „triplu, întreit". ◇ gr. *triploos* „întreit" > fr. *triplo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *triplo-*. ☐ **~blastic** (v. -blastic), adj., care are trei pături germinale: ectoderm, endoderm şi mezoderm; **~caul** (v. -caul), adj. **1.** Cu trei tulpini sau axe vegetale. **2.** Cu axele de ordinul al treilea rezultate din mugurii laterali ai axei de ordinul al doilea; **~id** (v. -id), adj. (despre celule) care conţine de trei ori numărul haploid de cromozomi; **~stemonie** (v. -stemonie), s.f., dispoziţie a staminelor în trei cicluri; **~stih** (v. -stih), adj. (despre celule) dispus în trei rînduri sau serii.

-TRIPSIE „strivire, zdrobire, sfărîmare". ◇ gr. *tripsis* „frecare" > fr. *-tripsie*, germ. *id.*, it. *-tripsia*, engl. *-tripsy* > rom. *-tripsie*.

TRISTI- „tristeţe". ◇ L *tristis* „întunecat, trist". > fr. *tristi-* > rom. *-tristi-*. ☐ **~man** (v. -man₁), s.m. şi f., persoană care suferă de tristimanie: **~manie** (v. -manie), s.f., înclinare patologică spre tristeţe.

TROCHO-, v. **TROHO-**.

TROCTO- „măcinat, ros, granular". ◇ gr. *troktos* „tocit, ros, mîncat" > fr. *trocto-*, engl. *id.* > rom. *trocto-*. ☐ **~fil** (v. -fil₂), adj., cu frunze măcinate; **~lit** (v. -lit₁), s.m., varietate de rocă eruptivă cu structură granulară, constituită din plagioclaz şi olivină.

-TROF „care hrăneşte, nutritiv". ◇ gr. *trophe* „hrană, mîncare" > fr. *-trophe*, germ. *-troph*, it. *-trofo* > rom. *-trof*.

-TROFIC „de nutriţie, nutritiv". ◇ gr. *trophikos* „nutritiv" > fr. *-trophique*, engl. *-trophic*, germ. *-trophisch* > rom. *-trofic*.

-TROFIE „hrană, nutriţie". ◇ gr. *trophe* „hrană" > fr. *-trophie*, germ. *id.*, it. *-trofia*, engl. *-trophy* > rom. *-trofie*.

TROFO- „nutriţie, hrănire, aliment". ◇ gr. *trophe* „hrană, nutriţie" > fr. *tropho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *trofo-* > rom. *trofo-*. ☐ **~bioză** (v. -bioză), s.f., tip de simbioză pe aceeaşi plantă între furnici şi alte insecte, primele asigurînd apărarea, iar ultimele asigurînd hrana; **~blast** (v. -blast), s.n., epiteliul ectodermal extern al blastocitului mamiferelor; **~cit** (v. -cit), s.n., celulă nutritivă; **~derm** (v. -derm), s.n. **1.** Trofoblast corionic. **2.** Partea activă, în dezvoltare, a trofoblastului din regiunea placentară; **~ecologie** (v. eco₁-, v. -logie₁), s.f., ramură a ecologiei care se ocupă cu ansamblul relaţiilor de hrănire din cadrul unei biocenoze; **~file** (v. -fil₂), s.f.pl., frunze verzi şi sterile, cu rol asimilator, prezente la pteridofite; **~gen** (v. -gen₁), adj., care produce substanţe nutritive; **~gon** (v. -gon₁), s.n., anteridie redusă la un simplu filament, care învăluie ascogonul ciupercilor perisporacee, servind pentru hrănire; **~litic** (v. -litic₂), adj. (despre zona acvatică) unde are loc descompunerea materiei organice sub influenţa bacteriilor: **~mixie** (v. -mixie₁), s.f., fuzionare a nucleilor vegetativi; **~morfoză** (v. -morfoză), s.f., modificare morfologică a vegetalelor datorită condiţiilor de nutriţie; **~nemă** (v. -nemă), s.f., plasmonemă*; **~noză** (v. -noză), s.f., maladie produsă de agenţi de nutriţie; **~patie** (v. -patie), s.f., maladie care afectează nutriţia organismului; **~plasmă** (v. -plasmă), s.f., partea alveolară a citoplasmei, cu funcţie nutritivă; **~plaste** (v. -plast), s.n.pl., corpusculi granulari din citoplasmă, care conţin pigmenţi sau pot forma pigmenţi: *sin.* plastide; **~spongie** (v. -spongie), s.f., mucoasa internă uterină vasculară care formează pătura externă a placentei; **~sporofilă** (v. sporo-, v. -fil₂), s.f., frunză asimilatoare şi purtătoare de spori, prezentă la pteridofite; **~sporozom** (v. sporo-, v. -zom), s.m., corpuscul sau organ la talofite, care serveşte atît la nutriţie, cît şi la reproducere; **~taxie** (v. -taxie), s.f., tendinţă de orientare a plantelor în direcţia mediului bogat în substanţe nutritive; **~zom (~som)** (v. -zom), s.m., corpuscul avînd numai funcţii de nutriţie, prezent la talofite.

TROGLO- „peşteră, grotă". ◇ gr. *trogle* „cavernă, peşteră" > fr. *troglo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *troglo-*. ☐ **~bie** (v. -bie), s.f., stare a vieţuitoarelor care trăiesc numai în peşteri: **~biont** (v. -biont), s.n., organism care trăieşte în caverne sau peşteri; **~dit** (v. -dit), adj., s.m. şi f. **1.** Adj. (Despre plante şi animale) Care creşte în caverne. **2.** S.m. şi f. Om preistoric care trăia în peşteri; **~fil** (v. -fil₁), adj. (despre vieţuitoare) care trăieşte şi se reproduce în peşteri, fără a rămîne aici în mod exclusiv; **~xen** (v. -xen), adj., care trăieşte, numai accidental, ca oaspete, în peşteri.

TROHLEARI- „şurub". ◇ L *trochlearis* „scripete" > fr. *trochléari-*, engl. *id.* > rom. *trohleari-*. ☐ **~form** (v. -form), adj., răsucit în formă de şurub.

TROHO- (TROCHO-, TROCO-) „roată, coroană; rotund, ciclic". ◇ gr. *trokhos* „cerc, roată" > fr. *trocho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *troco-* > rom. *troho-*, *trocho-* şi *troco-*. ☐ **~cardie** (v. -cardie), s.f., deplasare a inimii prin rotaţie în jurul axului său lung; **~carp** (v. -carp), adj., cu fructe rotate; **~cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformaţie craniană caracterizată prin forma rotunjită a capului; **~idă (trochoidă)** (v. -id), s.f., curbă descrisă de un punct al unui cerc care se deplasează pe o suprafaţă plană.

TROMB-, v. **TROMBO-**. ☐ **~astenie** (v. -astenie), s.f., afecţiune datorată unei disfuncţii trombocitare

și caracterizată prin sindrom hemoragipar; **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație a unui segment vascular trombozat; **~ elastografie** (v. elasto-, v. -grafie), s.f., metodă care permite înregistrarea fotografică a unor proprietăți fizice ale cheagului de singe; **~ elastometrie** (v. elasto-, v. -metrie$_1$), s.f., măsurare a alungirii și a coeficientului de elasticitate ale cheagului sanguin.

TROMBO- „cheag de singe, trombus, coagulare". ◇ gr. *thrombos* „cheag de singe" > fr. *thrombo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *trombo-* > rom. *trombo-*. □ **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă sanguină fără nucleu, avînd un rol important în coagularea singelui; *sin.* plachetă sanguină; **~ citemie** (v. -cit, v. -emie), s.f., înmulțire excesivă a trombocitelor; **~ citocrit** (v. cito-, v. -crit), s.n., aparat pentru determinarea volumului trombocitar într-o anumită cantitate de singe; **~ citoliză** (v. cito-, v. -liză), s.f., proces de distrugere a trombocitelor; **~ citopatie** (v. cito-, v. -patie), s.f., boală a trombocitelor; **~ citopenie** (v. cito-, v. -penie), s.f., trombopenie *; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., s.n. **1.** Adj. Care produce tromboză. **2.** S.n. Factor sanguin inactiv în stare normală, care, în contact cu tromboplastina, se transformă în trombină; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de producere a cheagurilor de singe în vene sau artere; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., studiul coagulării sanguine; **~ liză** (v. -liză), s.f., metodă terapeutică de dizolvare a unui cheag de singe; **~ patie** (v. -patie), s.f., predispoziție de a forma cheaguri de singe în vene sau artere; **~ penie** (v. -penie), s.f., reducere a numărului de trombocite în singe; *sin.* trombocitopenie; **~ plastic** (v. -plastic), adj. (despre substanțe) care favorizează coagularea singelui; **~ poieză (~ poeză)** (v. -poiez ă), s.f., proces de formare a trombocitelor; **~ static** (v. -static), adj.; s.n. (medicament) care împiedică formarea cheagului de singe.

-TROP „care se răsucește". ◇ gr. *trope* „întoarcere, răsucire, schimbare" > fr. *-trope*, germ. *-trop*, engl. *-trope* > rom. *-trop*.

-TROPIC „care se curbează, orientat spre". ◇ gr. *tropikos* „răsucit, întors" > fr. *-tropique*, germ. *-tropisch*, engl. *-tropic* > rom. *-tropic*.

-TROPIE „curbare, întoarcere, afinitate, transformare, curbare". ◇ gr. *trope* „răsucire, direcție, schimbare" > fr. *-tropie*, germ. *id.*, engl. *-tropy* > rom. *-tropie*.

TROPO- „mișcare, întoarcere, direcție, schimbare, torsiune". ◇ gr. *tropos* „direcție, orientare, variație" > fr. *tropo-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *tropo-*. □ **~ chineză** (v. -chineză), s.f., mitoză de tip anormal, indusă de colchicină, caracterizată prin orientarea neregulată a fusului celular; **~ crom** (v. -crom), adj. (despre celulele glandelor salivare) care prezintă proprietatea de a lua aceeași culoare ca și colorantul; **~ file** (v. -fil$_2$), adj. pl. (despre plante) care își leapădă frunzele; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante care, în perioadele de secetă, își pierd frunzele și intră în repaus biologic; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază figurile de stil; **~ pauză** (v. -pauză), s.f., strat al atmosferei situat între troposferă și stratosferă; **~ seismometru** (v. seismo-, v. -metru$_1$), s.n., aparat care pune în evidență mișcările terestre orizontale; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., strat atmosferic situat între suprafața terestră și stratosferă, în care se produc fenomenele meteorologice obișnuite; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., reacție direcțională a organismelor care conduce la o orientare simetrică.

TRUNCI- „trunchi, tulpină". ◇ L *truncus* „trunchi de copac" > fr. *trunci-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *trunci-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre alge, ciuperci) care crește pe trunchiurile arborilor; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care a apărut pe trunchiul unui arbore.

TUBERCUL-, v. **TUBERCULO-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., trecere a bacililor tuberculozei în singe.

TUBERCULI- „umflătură, excrescență". ◇ L *tuberculum* „umflătură mică" > fr. *tuberculi-*, engl. *id.* > rom. *tuberculi-*. □ **~ fer** (v. -fer) adj., prevăzut cu tuberculi sau cu asperități veruciforme; **~ form** (v. -form), adj., de forma tuberculilor.

TUBERCULO- „tuberculoză, bacil tuberculos". ◇ L *tuberculum* „umflătură mică" > fr. *tuberculo-*, engl. *id.*, germ. *tuberkulo-* > rom. *tuberculo-*. □ **~ id** (v. -id), adj., în formă de tubercul; **~ static** (v. -static), adj., s.n. (substanță) care împiedică înmulțirea bacilului tuberculozei.

TUBERI- „tulpină modificată, tuber". ◇ L *tuber*, *eris* „umflătură" > fr. *tubéri-*, engl. *id.* > rom. *tuberi-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care poartă tuberi vegetali; **~ form** (v. -form), adj., în formă de tuber vegetal.

TUBI- „tub, tubular". ◇ L *tubus* „conduct, tub" > fr. *tubi-*, engl. *id.* > rom. *tubi-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre viermi, păianjeni) care locuiește într-un tub; **~ flore** (v. -flor), s.f.pl., ordin de plante dicotiledonate și erbacee, cu flori tubulare; *sin.* tubuliflore; **~ form** (v. -form), adj., în formă de tub; *sin.* tubuliform; **~ pore** (v. -por), s.n.pl., gen de coralieri care prezintă un polipier calcaros, format din tuburi juxtapuse.

TUBULI- „țeavă, tub, tubular". ◇ L *tubulus* „tub mic" > fr. *tubuli-*, engl. *id.* > rom. *tubuli-*. □ **~ fere** (v. -fer), s.n.pl., subordin de insecte tizanoptere, la care ultimul segment abdominal este în formă de tub; **~ flore** (v. -flor), s.f.pl., tubiflore *; **~ form** (v. -form), adj., tubiform *.

TUBULO- „tub, tubular". ◇ L *tubulum* „tub mic" > fr. *tubulo-*, engl. *id.* > rom. *tubulo-*. □ **~ displazie** (v. -dis-, v. -plazie), s.f., nefropatie a epiteliului tubular, caracterizată prin leziuni histologice sau biochimice; **~ patie** (v. -patie), s.f., nefropatie tubulară; **~ rexie** (v. -rexie), s.f., leziune tubulară circumscrisă, caracteristică rinichiului.

TUMORI- „tumoare, umflătură". ◇ L *tumor*, *oris* „umflătură" > fr. *tumori-*, engl. *id.* > rom. *tumori-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține tumori; **~ form** (v. -form), adj., în formă de tumoare; **~ gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce tumori; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de apariție și dezvoltare a tumorilor; *sin.* etiologie a tumorilor.

TURBIDI- „tulbureală, dispersie". ◇ L *turbidus* „tulbure" > fr. *turbidi-*, engl. *id.* > rom. *turbidi-*. □ **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., ansamblu de metode și procedee pentru studierea mediilor disperse

cu ajutorul turbidimetrului: **~ metru** (v. -metru₁), s.n., instrument pentru determinarea tulburelii mediilor disperse.

TURBIN-, v. **TURBINO-**. □ **~ ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablaţie a cornetelor foselor nazale.

TURBINO- „cornet nazal". ◇ L *turbo, inis* „titirez, sfîrlează" > engl. *turbino-* > rom. *turbino-*. □ **~ tom** (v. -tom), s.n., instrument utilizat în turbinotomie; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secţionare chirurgicală a cornetelor foselor nazale.

TURBO- „turaţie". ◇ L *turbo* „vînt puternic, vîltoare" > fr. *turbo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *turbo-*. □ **~ tahometru** (v. taho-, v. -metru₁), s.n., aparat pentru măsurarea turaţiei turboforului în timpul funcţionării acestuia la talpa sondei.

TURGO- „umflare, turgescenţă". ◇ L *turgor* „umflare" > fr. *turgo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *turgo-*. □ **~ nastie** (v. -nastie), s.f., mişcare a organelor vegetale sub influenţa turgescenţei.

TURI- „turn, ţuguiat". ◇ L *turris* „turn" > fr. *turri-*, engl. *id.* > rom. *turi-*. □ **~ cefal** (v. -cefal), adj., s.m. (persoană) care prezintă turicefalie; **~ cefalie** (v. -cefalie), s.f., malformaţie congenitală a craniului care ia forma unui turn; **~ encefalie** (v. -encefalie), s.f., defect de dezvoltare a creierului, fiind secundar turicefaliei; **~ form** (v. -form), adj., în formă de turn.

TUSI- „tuse". ◇ L *tussis* „tuse" > fr. *tussi-* > rom. *tusi-*. □ **~ gen** (v. -gen₂), adj., care produce tuse.

U

UDO- „precipitații". ◇ L *udus* „umed, ud" > fr. *udo-*, germ. *id.* > rom. *udo-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat utilizat pentru determinarea cantității de precipitații căzute într-o regiune, într-un interval de timp.

UL-, v. **ULO-$_2$**. □ **~ algie** (v. -algie), s.f., durere în gingii.

ULCERO- „ulcer". ◇ L *ulcus, eris* „bubă, rană" > fr. *ulcéro-*, engl. *id.* > rom. *ulcero-*. □ **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce ulcer.

-ULIE „gingie". ◇ gr. *oulon* „gingie" > fr. *-ulie* > rom. *-ulie*.

ULO$_1$- „creț, încrețit, crispat". ◇ gr. *oulos* „creț, cirlionțat" > fr. *ulo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ulo-*. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze crețe; **~ sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe încrețite; **~ trih** (v. -trih), adj., cu părul creț.

ULO$_2$- „gingie, gingival". ◇ gr. *oulon* „gingie" > fr. *ulo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *ulo-*. □ **~ ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie a gingiilor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., rezecție a marginii gingivale.

ULO$_3$- „cicatrice". ◇ gr. *oule* „cicatrice" > fr. *ulo-*, engl. *id.* > rom. *ulo-*. □ **~ dendron** (v. dendron), s.m., plantă fosilă din carbonifer, avînd pe trunchi o serie de cicatrice foliare rombice, dispuse în șiruri longitudinale.

UMANO- „om, uman". ◇ L *humanus* „omenesc" > fr. *humano-* > rom. *umano-*. □ **~ id** (v. -id), adj., s.m. (ființă) cu aspect sau caracter omenesc.

UMBELI- „umbelă, tip de inflorescență". ◇ L *umbella* „umbrelă" > engl. *umbelli-*, germ. *id.*, it. *id.* > rom. *umbeli-*. □ **~ fere** (v. -fer), s.f.pl., familie de plante erbacee, dicotiledonate, ale căror flori sînt dispuse în umbele; **~ flor** (v. -flor), adj., cu flori la care pedunculii pornesc toți din același punct; **~ form** (v. -form), adj., în formă de umbrelă.

UMBRATI- „umbros, umbrit". ◇ L *umbratus* „umbrit" > engl. *umbrati-*, fr. *ombrati-* > rom. *umbrati-*. □ **~ col** (v. -col$_1$), adj. (despre plante) care crește pe locuri umbrite.

UMIDI- „umed, umezeală". ◇ L *humidus* „umed" > fr. *humidi-* > rom. *umidi-*. □ **~ fug** (v. -fug), adj., care nu se umezește.

UMIDO- „umezeală, umiditate". ◇ L *humidus* „umed" > fr. *humido-* > rom. *umido-*. □ **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Aparat folosit pentru determinarea umidității corpurilor solide. **2.** Higrometru *; **~ stat** (v. -stat), s.n., instrument folosit în supravegherea umidității aerului dintr-o încăpere.

UNCI- „cîrlig, curbat". ◇ L *uncus* „cîrlig" > fr. *unci-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *unci-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de cîrlig; **~ rostru** (v. -rostru), adj. (despre păsări) cu cioc curbat.

UNGULI- „unghie, copită". ◇ L *ungula* „gheară, unghie" > it. *unguli-*, engl. *id.*, fr. *onguli-* > rom. *unguli-*. □ **~ form** (v. -form), adj., în formă de unghie; **~ grade** (v. -grad), adj., s.n.pl. (mamifere) care calcă pe vîrful degetelor, acestea fiind acoperite de o copită.

UNI- „unic, singular, solitar". ◇ L *unus* „unu" > fr. *uni-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *uni-*. □ **~ caul** (v. -caul), adj., cu o singură tulpină; **~ color** (v. -color), adj., care are o singură culoare; **~ corn** (v. -corn), adj. **1.** Care are un singur corn. **2.** Care nu are dezvoltat decît unul din cele două coarne uterine; **~ cuspid** (v. -cuspid), adj. (despre dinți) cu un singur vîrf; **~ fer** (v. -fer), adj., care înflorește și fructifică o singură dată pe an; **~ flor** (v. -flor), adj., cu o singură floare; **~ par** (v. -par), adj., s.f. pl. **1.** Adj. Care a născut un singur pui sau copil. **2.** S.f.pl., adj. (Mamifere) care nasc un singur pui; **~ petal** (v. -petal), adj., cu o singură petală; **~ silab** (v. -silab), adj., monosilab *; **~ valent** (v. -valent), adj. (despre cromozomi) care, în cursul meiozei, nu formează bivalenți; **~ valv** (v. -valv), adj., cu cochilia formată dintr-o singură valvă; **~ voc** (v. -voc), adj. **1.** (Despre cuvinte sau expresii) Care are un singur sens. **2.** (Despre elementele unei mulțimi) Care corespunde unui singur element din altă mulțime; **~ vor** (v. -vor), adj., cu un singur fel de nutriție.

-UR „coadă". ◇ gr. *oura* „coadă" > fr. *-ure*, engl. *id.* > rom. *-ur*.

UR-, v. **URO$_1$-**. □ **~ emie** (v. -emie), s.f., creștere patologică a cantității de uree sau de acid uric din sînge; **~ hidroză** (v. -hidroză), s.f., sudoare care conține multă uree; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., micțiune dureroasă.

URANO- „boltă cerească, palat, cerul gurii". ◇ gr. *ouranos* „cer, boltă cerească" > fr. *urano-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *urano-*. □ **~ graf** (v. -graf), s.m., și f., specialist în uranografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., descriere a cerului; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., adorație a corpurilor cerești de către unele popoare; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.m., corp care cade pe pămînt, provenind din spațiul interplanetar; *sin.* meteorit; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., ramură a astronomiei care se ocupă

cu studiul cerului: ~ metrie (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care studiază măsurarea distanțelor interastrale: ~ plastie (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a vălului palatului; ~ rafie (v. -rafie), s.f., sutură a vălului palatului; ~ scop (v. -scop), s.n., instrument astronomic pentru studierea corpurilor cerești: ~ scopie (v. -scopie), s.f., examinare a cerului; ~ stafilorafie (v. stafilo-, v. -rafie), s.f., închidere chirurgicală a despicăturilor congenitale ale palatului dur și ale vălului palatin.

UREDO- „rugina griului". ◇ L *uredo* „tăciune, rugină" > fr. *urédo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *uredo-*. □ ~ **sori** (v. -sor), s.m.pl., grup de uredospori; ~ **spori**(v. -spor), s.m.pl., spori produși de rugina griului și care răspîndesc această boală.

URETER-, v. **URETERO-**. □ ~ **algie** (v. -algie), s.f., durere pe traiectul ureterelor; ~ **ectomie** (v. -ectomie), s.f., ablație chirurgicală a unei părți din ureter.

URETERO- „ureter, ureteral". ◇ gr. *oureter* „conduct urinar" > fr. *urétéro-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *uretero-*. □ ~ **calicostomie** (v. calico$_1$-, v. -stomie), s.f., operație chirurgicală de realizare a unei anastomoze între ureter și calicele inferior sau mijlociu; ~ **cel** (v. -cel$_1$), s.n., dilatație chistică a extremității inferioare a ureterului; ~ **cistoneostomie** (v. cisto-, v. neo-, v. -stomie), s.f., operație chirurgicală de implantare a ureterului terminal în vezică; ~ **cistostomie** (v. cisto-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între ureter și vezică; ~ **colostomie** (v. colo$_1$-, v. -stomie), s.f., creare operatorie a unei anastomoze între ureter și colon; ~ **enterocistoplastie** (v. entero-, v. cisto-, v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de anastomozare a unuia sau a ambelor uretere la o ansă intestinală legată de vezică; ~ **grafie** (v. -grafie), s.f., explorare radiologică a ureterelor; ~ **lit** (v. -lit$_1$), s.n., calcul ureteral; ~ **litotomie** (v. lito-, v. -tomie), s.f., ureterotomie făcută în scopul extragerii unui calcul; ~ **pielografie** (v. pielo-, v. -grafie), s.f., metodă de explorare radiologică a ureterului și a bazinetului renal; ~ **plastie** (v. -plastie), s.f., operație chirurgicală de refacere a ureterului; ~ **rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a ureterului; ~ **stomie** (v. -stomie), s.f., deschidere chirurgicală a ureterului; ~ **tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a ureterului.

-URETIC „urinar, excretor". ◇ gr. *ouretikos* „relativ la urină" > fr. *-urétique*, engl. *-uretic* > rom. *-uretic*.

URETR-, v. **URETRO-**. □ ~ **algie** (v. -algie), s.f., durere a uretrei; ~ **ectomie** (v. -ectomie), s.f., rezecție a unei porțiuni din peretele uretral.

-URETRIE „uretră". ◇ gr. *ourethra* „uretră" > fr. *-uréthrie*, engl. *-urethria* > rom. *-uretrie*.

URETRO- „uretră, uretral". ◇ gr. *ourethra* „uretră" > fr. *uréthro-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *uretro-* > rom. *uretro-*. □ ~ **grafie** (v. -grafie), s.f., explorare radiologică a uretrei; ~ **plastie** (v. -plastie), s.f., refacere chirurgicală a uretrei; ~ **rafie** (v. -rafie), s.f., sutură a uretrei; ~ **ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie uretrală; ~ **scop** (v. -scop), s.n., aparat medical utilizat la examinarea mucoasei uretrale; ~ **scopie** (v. -scopie), s.f., examinare endoscopică a uretrei; ~ **stenie** (v. -stenie), s.f., strictură uretrală; ~ **stomie** (v. -stomie), s.f., deschidere chirurgicală a unui canal urinar artificial pe traiectul uretrei; ~ **tom** (v. -tom), s.n., instrument utilizat în uretrotomie; ~ **tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a uretrei.

-UREZĂ „urină, urinare". ◇ gr. *ouresis* „urinare" > fr. *-urèse*, germ. *id.* > rom. *-ureză*.

-URG „creator, lucrător". ◇ gr. *ergon* „acțiune, lucru, creație" > fr. *-urge*, germ. *-urg*, it. *-urgo* > rom. *-urg*.

-URGIE „creație, lucrare, construcție". ◇ gr. *ergo, ein* „a face, a crea" > fr. *-urgie*, germ. *id.*, it. *-urgia* > rom. *-urgie*.

-URIE „urină, uree, urinare". ◇ gr. *ouron* „urină" > fr. *-urie*, germ. *id.*, it. *-uria* > rom. *-urie*.

URINI- „urină, urinar". ◇ L *urina* „urină" > fr. *urini-*, engl. *id.* > rom. *urini-*. □ ~ **fer** (v. -fer), adj. **1.** Care transportă urina. **2.** Care se referă la urină sau la organele urinare; ~ **par** (v. -par), adj., care produce urină.

URO$_1$- „urină, urinar, uree, acid uric". ◇ gr. *ouron* „urină" > fr. *uro-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *uro-*. □ ~ **chimografie** (~ **kimografie**) (v. chimo$_1$-, v. -grafie), s.f., metodă radiochimografică pentru studiul mișcărilor chinetice ale arborelui ureteropielocaliceal; ~ **crom** (v. -crom), s.n., substanță azotoasă care conține pigmenți urinari; ~ **cultură** (v. -cultură), s.f., examinare metodică a culturii microbiene din urină; ~ **densimetru** (v. densi-, v. -metru$_1$), s.n., aparat cu care se măsoară densitatea urinii; ~ **fobie** (v. -fobie), s.f., teamă de a nu fi surprins de nevoia de a urina; ~ **gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce urina; ~ **grafie** (v. -grafie), s.f., examen radiologic al căilor urinare; ~ **gramă** (v. -gramă), s.f., metodă de determinare cantitativă a elementelor formate din sedimentul urinar; ~ **lit** (v. -lit$_1$), s.n., calcul urinar; ~ **logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază căile urinare și patologia acestora; ~ **metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument care folosește la determinarea densității urinii; ~ **patie** (v. -patie), s.f., stare patologică a căilor urinare; ~ **poieză** (~ **poeză**) (v. -poieză), s.f., proces de formare a urinii; ~ **scopie** (v. -scopie), s.f. **1.** Examinare endoscopică a urinii. **2.** Analiză de laborator a urinii; ~ **terapie** (v. -terapie), s.f., întrebuințare terapeutică a urinii; ~ **toxie** (v. -toxie), s.f., grad de toxicitate pe care il prezintă urina în cursul anumitor infecții.

URO$_2$- „coadă, caudat". ◇ gr. *oura* „coadă" > fr. *uro-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *uro-*. □ ~ **carp** (v. -carp), adj., cu fructe caudate; ~ **dele** (v. -del), s.n.pl., ordin de amfibieni cu corp alungit, prevăzut cu coadă; *sin.* caudate; ~ **pod** (v. -pod), s.n., apendice abdominal la crustacee; ~ **pter** (v. -pter), adj. (despre pești) cu aripioare la coadă.

UTER-, v. **UTERO-**. □ ~ **algie** (v. -algie), s.f., durere a uterului; ~ **ectomie** (v. -ectomie), s.f. excizie a uterului.

V

VACCINO- „vaccin, vaccinare". ◇ L *vaccinus* „de vacă" > fr. *vaccino-*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *vaccino-*. □ **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care produce vaccin; **~geneză** (v. -geneză), s.f., dezvoltare și evoluție a leziunilor produse de virusul vaccinal; **~terapie** (v. -terapie), s.f., metodă de imunizare a organismului prin administrarea de vaccinuri.

VAGIN-, v. **VAGINO-**. □ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., excizie chirurgicală a vaginului; **~odinie** (v. -odinie), s.f., durere vaginală neînsoțită de inflamație sau de leziuni.

VAGINI- „teacă, vagină vegetală". ◇ L *vagina* „teacă" > fr. *vagini-*, engl. *id.* > rom. *vagini-*. □ **~fer** (v. -fer), adj. (despre frunze) prevăzut cu o vagină sau teacă; **~form** (v. -form), adj., în formă de teacă.

VAGINO- „vagin, vaginal". ◇ L *vagina* „teacă" > fr. *vagino-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *vagino-*. □ **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., hernie vaginală; **~patie** (v. -patie), s.f., nume generic pentru bolile vaginului; **~plastie** (v. -plastie), s.f., operație reparatorie a vaginului pentru preîntîmpinarea unui prolaps; **~ragie** (v. -ragie), s.f., hemoragie vaginală; **~scop** (v. -scop), s.n., aparat utilizat în vaginoscopie; **~scopie** (v. -scopie), s.f., examinare endoscopică a cavității vaginale; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a vaginului; **~trop** (v. -trop), adj. (despre hormoni) care acționează asupra vaginului.

VAGO- „nervul vag, nervul pneumogastric". ◇ L *vagus* „schimbător" > fr. *vago-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *vago-*. □ **~litic** (v. -litic$_2$), adj., care paralizează pneumogastricul; **~mimetic** (v. -mimetic), adj. (despre substanțe) a cărei acțiune imită pe aceea a nervului vag; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a nervului vag; **~tonie** (v. -tonie), s.f., tulburare neurovegetativă dominată de tonusul crescut al nervului vag.

-VALENT „care valorează, valență". ◇ L *valens* „tare, puternic" > fr. *-valent*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-valent*.

-VALV „valvă". ◇ L *valva* „canat, ușă dublă" > fr. *-valve*, engl. *id.* > *-valv*.

VALVI- „valvă". ◇ L *valva* „canat, ușă dublă" > fr. *valvi-*, engl. *id.* > rom. *valvi-*. □ **~cid** (v. -cid), adj. (despre fructe) care se deschide prin valve; **~form** (v. -form), adj., asemănător cu o valvă.

VARICO- „varice, varicos". ◇ L *varix, icis* „venă dilatată" > fr. *varico-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *id.* > rom. *varico-*. □ **~cel** (v. -cel$_2$), s.n., dilatație varicoasă permanentă a venelor organului spermatic; **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a unei vene varicoase; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie chirurgicală a unei vene varicoase.

VARIO- „variație, schimbare, variat, diferit". ◇ L *varius* „diferit, deosebit" > fr. *vario-*, engl *id.*, germ. *id.* > rom. *vario-*. □ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n. **1.** Aparat pentru măsurarea variațiilor cîmpului magnetic terestru. **2.** Instrument pentru măsurarea modificărilor presiunii atmosferice. **3.** Aparat pentru măsurarea vitezei verticale a avioanelor. **4.** Aparat care produce o inductivitate variabilă; **~sperm** (v. -sperm), adj., cu semințe diferite.

VASI- „vas, conduct; tubular, vascular". ◇ L *vas, vasis* „vas, strachină" > fr. *vasi-*, engl. *id.* > rom. *vasi-*. □ **~centric** (v. -centric), adj. (despre parenchim) care este dispus în jurul vaselor conducătoare; **~form** (v. -form), adj., în formă de tub.

VASO- „sistem vascular, canal, conduct, vase anatomice". ◇ L *vas, vasis* „vas, oală, recipient" > fr. *vaso-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *vaso-*. □ **~grafie** (v. -grafie), s.f., radiografie a aparatului circulator; **~motor** (v. -motor), adj. **1.** Care determină contractarea și dilatarea vaselor sanguine. **2.** (Despre nervi) Care se exercită asupra pereților vaselor sanguine; **~plegie** (v. -plegie), s.f., dilatație generalizată a vaselor sanguine; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a vaselor deferente; **~tripsie** (v. -tripsie), s.f., procedeu hemostatic constînd în strivirea vaselor cu ajutorul unei pense medicale; **~trop** (v. -trop), adj. (despre substanțe) care se fixează în mod electiv pe vasele sanguine.

VECTO- „vector, vectorial". ◇ L *vector* „care poartă, care transportă" > fr. *vecto-*, engl. *id.* > rom. *vecto-*. □ **~cardiograf** (v. cardio-, v. -graf), s.n., aparat electronic utilizat în vectocardiografie; **~cardiografie** (v. cardio-, v. -grafie), s.f., electrocardiografie care permite urmărirea directă pe un ecran de televiziune a biocurenților inimii; **~cardiogramă** (v. cardio-, v. -gramă), s.f., diagramă obținută la vectocardiograf; **~scopie** (v. -scopie), s.f., observare pe ecranul vectocardiografului a figurii trasate prin deplasarea spotului luminos.

VELI- „velum, văl membranos". ◇ L *velum* „învelis, voal" > fr. *véli-*, engl. *id.* > rom. *veli-*. ☐ **~fer** (v. -fer), adj. (despre moluște) care poartă velum; **~form** (v. -form), adj. (despre moluște cefalopode) în formă de văl membranos.

VELO- „alergare, iuțeală, viteză". ◇ L *velox* „iute, rapid" > fr. *vélo-* > rom. *velo-*. ☐ **~ergometru** (v. ergo-, v. -metru₁), s.n., instrument cu care se măsoară cantitatea de energie consumată de organismul uman; **~metru** (v. -metru₁), s.n., aparat folosit pentru măsurarea directă a vitezei curentului de aer.

VEN-, v. **VENO-**. ☐ **~ectazie** (v. -ectazie), s.f., dilatație a unei vene.

VENENI- „venin, otravă". ◇ L *venenum* „otravă" > fr. *vénéni-*, engl. *id.* > rom. *veneni-*. ☐ **~fer** (v. -fer), adj., care poartă otravă.

VENERO- „boli venerice, venerian". ◇ L *venus, eris* „dragoste fizică" > fr. *vénéro-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *venero-*. ☐ **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în venerologie; **~logie** (v. -logie₁), s.f., disciplină medicală care studiază bolile venerice.

VENO- „venă, venos". ◇ L *vena* „vină" > fr. *véno-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *veno-*. ☐ **~cliză** (v. -cliză₂), s.f., administrare intravenoasă continuă a unei substanțe medicamentoase sau nutritive; **~scleroză** (v. -scleroză), s.f., proces de sclerozare a venelor; **~stază** (v. -stază), s.f., încetinire a circulației sîngelui din vene; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unei vene.

VENTRICULO- „ventricul, ventricular". ◇ L *ventriculus* „cavitate mică" > fr. *ventriculo-*, engl. *id.*, germ. *ventriculo-* > rom. *ventriculo-*. ☐ **~atriostomie** (v. atrio-, v. -stomie), s.f., derivație ventriculoatrială; **~grafie** (v. -grafie), s.f., metodă de cercetare radiologică a ventriculelor cerebrale; **~gramă** (v. -gramă), s.f. 1. s.f. 1. Înregistrare grafică obținută la ventriculografie. 2. Diagramă a activității electrice a ventriculului; **~stomie** (v. -stomie), s.f., deschidere chirurgicală a unui ventricul; **~tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a unui ventricul.

VENTRO- „abdomen". ◇ L *venter, tris* „pîntece, burtă" > fr. *ventro-*, engl. *id.* > rom. *ventro-*. ☐ **~scopie** (v. -scopie), s.f., examinare endoscopică a abdomenului.

VERBO- „vorbire". ◇ L *verbum* „cuvînt" > fr. *verbo-*, engl. *id.* > rom. *verbo-*. ☐ **~manie** (v. -manie), s.f., tendință către manifestările verbale excesive.

VERMI- „vierme, vermicular". ◇ L *vermis* „vierme" > fr. *vermi-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *vermi-*. ☐ **~cid** (v. -cid), adj., s.n. (substanță) care ucide viermii paraziți; **~form** (v. -formă), adj., în formă de vierme; **~fug** (v. -fug), adj., s.n., (medicament) care distruge viermii intenstinali; **~vor** (v. -vor), adj., care se hrănește cu viermi.

VERSI- „divers, variat". ◇ L *versus* „schimbat, întors" > fr. *versi-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *versi-*. ☐ **~color** (v. -color), adj. (despre organe sau organisme) care își poate schimba coloritul; **~flor** (v. -flor), adj., cu flori diferite; **~form** (v. -form), adj. (despre organisme) care are proprietatea de a-și schimba forma.

VERTEBRO- „vertebră, vertebral". ◇ L *vertebra* „articulație" > fr. *vertebro-*, engl. *id.* > rom. *vertebro-*. ☐ **~terapie** (v. -terapie), s.f., tratament medical al unor afecțiuni vertebrale prin elongații de coloană.

VERTIGO- „amețeală". ◇ L *vertigo* „vîrtej, amețeală" > fr. *vertigo-* > rom. *vertigo-*. ☐ **~fobie** (v. -fobie), s.f., teamă patologică de amețeală.

VERUCI- „neg, aluniță". ◇ L *verruca* „ridicătură, neg" > fr. *verruci-*, engl. *id.* > rom. *veruci-*. ☐ **~fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu protuberanțe dure; **~form** (v. -form), adj., de forma unui neg.

VERUCULI- „verucozitate mică, veruculos". ◇ L *verrucula* „neg mic" > fr. *verruculi-*, engl. *id.* > rom. *veruculi-*. ☐ **~fer** (v. -fer), adj., prevăzut cu verucozități mici.

VEZICUL-, v. **VEZICULO-**. ☐ **~ectomie** (v. -ectomie), s.f., extirpare chirurgicală a unei vezicule.

VEZICULI- „veziculă, bășicuță". ◇ L *vesicula* „bășică mică" > fr. *vésiculi-*, engl. *id.* > rom. *veziculi-*. ☐ **~fer** (v. -fer), adj., acoperit cu bășicuțe; **~form** (v. -form), adj., în formă de veziculă.

VEZICULO- „veziculă, vezicular". ◇ L *vesicula* „bășică mică" > fr. *vésocule-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *vesikulo-* > rom. *veziculo-*. ☐ **~grafie** (v. -grafie), s.f., explorare radiologică a unei vezicule cu ajutorul unei substanțe de contrast; **~tomie** (v. -tomie), s.f., incizie a veziculelor seminale.

VIBRO- „oscilație, vibrație". ◇ L *vibro, are* „a tremura, a vibra" > fr. *vibro-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *vibro-*. ☐ **~graf** (v. -graf), s.n., instrument cu care se înregistrează și se măsoară valorile unor vibrații; **~metru** (v. -metru₁), s.n., aparat pentru măsurarea deplasărilor liniare care se produc în cursul unei vibrații; **~scop** (v. -scop), s.n., instrument cu care se măsoară frecvența, amplitudinea și faza fenomenului de vibrație: **~terapie** (v. -terapie), s.f., seismoterapie*.

VIDEO- „imagine, vedere, vizual". ◇ L *video, ere* „a vedea" > fr. *vidéo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *video-*. ☐ **~fon** (v. -fon), s.n., videotelefon*; **~fonie** (v. -fonie₁), s.f., transmitere prin videofon; **~grafie** (v. -grafie), s.f., imagine fotografică realizată prin mijloace video; **~tecă** (v. -tecă), s.f., colecție de videofilme înregistrate pe videocasete; **~telefon** (v. tele-, v. -fon), s.n., telefon prevăzut cu un mecanism care transmite și imagini; *sin.* videofon; **~telefonie** (v. tele-, v. -fonie₁), s.f., telefonie care poate transmite la distanță și imagini.

VILI- „peri, păros". ◇ L *villus* „smoc de păr" > fr. *villi-*, engl. *id.* > rom. *vili-*. ☐ **~fer** (v. -fer), adj., cu

peri lungi și lînoși; **~form** (v. -form), adj., în formă de peri lungi și moi.

VINI- „vin, vie". ◇ L *vinum* „vin" > fr. *vini-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *vini-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj., referitor la vii și la producția vinului; **~color** (v. -color), adj., de culoarea purpurie a vinului; **~cultură** (v. -cultură), s.f., viticultură *; **~fer** (v. -fer), adj., care produce vin.

VIR-, v. **VIRO-**. □ **~emie** (v. -emie), s.f., prezență a unui virus în sînge.

VIRIDI- „verde". ◇ L *viridis* „verde" > fr. *viridi-* [illegible] rom. *viridi-*. □ **~flor** (v. -flor), [illegible] verzi.

VIRO- „virus, viral, virotic". ◇ L *virus* „venin, otravă" > fr. *viro-*, engl. *id.* > rom. *viro-*. □ **~fite**: (v. -fit), s.f.pl., afanobionte *; **~forie** (v. -forie), s.f., mecanism de purtare a unor virusuri adsorbite la suprafața unor microbi; **~id** (v. -id), s.m., agent infecțios subviral, format dintr-o moleculă de acid ribonucleic, lipsită de înveliș proteic; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul virusurilor; *sin.* virusologie.

VIRUSO- „virus, viral". ◇ L *virus* „otravă, venin" > fr. *viruso-* > rom. *viruso-*. □ **~log** (v. -log), s.m. și f., specialist în virusologie; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., virologie*.

VISCER-, v. **VISCERO-**. □ **~algie** (v. -algie), s.f., durere a viscerelor.

VISCERO- „viscere, organe interne". ◇ L *viscera* „măruntaie" > fr. *viscero-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *viscero-*. □ **~graf** (v. -graf), s.n., instrument pentru înregistrarea activității unor viscere; **~grafie** (v. -grafie), s.f., înregistrare cu ajutorul viscerografului a contracțiilor tubului digestiv; **~ptoză** (v. -ptoză), s.f., deplasare patologică a viscerelor; **~trop** (v. -trop), adj. (despre medicamente, virusuri, etc.) care se fixează în mod electiv pe viscere.

VISCO- „viscozitate". ◇ L *viscum* „clei" > fr. *visco-*, engl. *id.* > rom. *visco-*. □ **~gramă** (v. -gramă), s.f., monogramă pentru determinarea pe cale grafică a viscozității unui ulei la o temperatură dată; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., viscozimetru *.

VISCOZI- „viscozitate". ◇ L tz. *viscosus* „cleios, lipicios" > fr. *viscosi-*, engl. *id.* germ. *viskosi-* > rom. *viscozi-*. □ **~metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu măsurarea viscozității fluidelor; **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat utilizat pentru măsurarea viscozității lichidelor; *sin.* viscometru.

VITELI- „vitelus, vitelin". ◇ L *vitellus* „gălbenuș de ou" > engl. *vitelli-* > rom. *viteli-*. □ **~gen** (v. -gen$_2$), adj., care produce vitelus; *sin.* vitelogen.

VITELO- „vitelus". ◇ L *vitellus* „gălbenuș de ou" > fr. *vitello-*, engl. *id.* > rom. *vitelo-*. □ **~gen** (v. -gen$_1$), adj., viteligen *; **~geneză** (v. -geneză), s.f., proces de formare a vitelusului.

VITI- „viță, vie". ◇ L *vitis* „viță de vie" > fr. *viti-*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *viti-*. □ **~col** (v. -col$_1$), adj., relativ la cultura viței de vie; **~cultor** (v. -cultor), s.m. și f., persoană care se ocupă cu cultura viței de vie; **~cultură** (v. -cultură), s.f., disciplină care se ocupă cu cultura viței de vie; *sin.* vinicultură.

VIVI- „viu, viață". ◇ L *vivus* „viu" > fr. *vivi-*, engl. *id.*, it. *id.*, germ. *id.* > rom. *vivi-*. □ **~par** (v. -par), adj. **1.** (Despre animale) Care naște pui vii. **2.** (Despre plante) Care se reproduce pe cale vegetativă prin bulbilii care germinează în inflorescență.

VIZIBILI- „vizibilitate". ◇ L *visibilis* „care se vede" > fr. *visibili-* > rom. *vizibili-*. □ **~metru** (v. -metru$_1$), s.n., aparat cu care se determină vizibilitatea.

-VOC „sens, înțeles". ◇ L *vox, vocis* „cuvînt, voce" > fr. *-voque*, germ. *-vok*, it. *-voco* > rom. *-voc*.

VOCO- „vocală". ◇ L *vox, vocis* „voce, glas" > fr. *voco-*, engl. *id.* > rom. *voco-*. □ **~idă** (v. -id), adj., s.f. (sunet) oral, central, rezonator, al cărui tip reprezentativ este vocala.

VOLUTI- „spirală, volută". ◇ L *volutus* „răsucit, "încolăcit" > fr. *voluti-*, engl. *id.* > rom. *voluti-* □ **~flor** (v. -flor), adj., cu flori în spirală; **~form** (v. -form), adj., în formă de volută.

-VOR „care înghite, care roade, care mănîncă". ◇ L *voro, are* „a devora, a înghiți" > fr. *-vore*, engl. *id.*, germ. *-vor* > rom. *-vor*.

VULCANO- „vulcan, vulcanic". ◇ L *vulcanus* „foc, flacără" > fr. *vulcano-*, engl. *id.*, germ. *vulkano-* > rom. *vulcano-*. □ **~gen** (v. -gen$_1$), adj., care generează vulcani; **~logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu studiul fenomenelor vucanice.

VULVO- „vulvă, vulvar". ◇ L *vulva* „uter, matrice" > fr. *vulvo-*, engl. *id.* > rom. *vulvo-*. □ **~patie** (v. -patie), s.f., stare patologică a vulvei

X

XANT-, v. **XANTO-**. □ **~ acant** (v. -acant), adj., cu spini galbeni; **~ elasmă** (v. -elasmă), s.f., pată gălbenă, cu margini regulate, apărută pe pleoape; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., tulburare a vederii care face ca bolnavul să vadă totul într-o culoare galbenă.

XANTO- „galben, gălbui". ◇ gr. *xanthos* „galben" > fr. *xantho-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *xanto-* > rom. *xanto-*. □ **~ carpe** (v. -carp), adj. s.f.pl. (plante) care au fructele sau corpurile de fructificație galbene; **~ cit** (v. -cit), s.n., celulă care conține pigmenți galbeni; **~ clor** (v. -clor), adj., de culoare verde-gălbui; **~ cromatic** (v. -cromatic), adj., colorat în galben; **~ cromie** (v. -cromie), s.f., colorație în galben a serului din sînge; **~ derm** (v. -derm), adj., cu piele galbenă; **~ dermie** (v. -dermie), s.f., colorație galbenă a pielii; **~ eritrodermie** (v. eritro-, v. -dermie), s.f., boală a pielii caracterizată prin erupții eritromatoase roșii gălbui, puțin scuamoase și uneori pruriginoase; **~ filă** (v. -fil$_2$), s.f., pigment galben care se găsește în frunzele verzi; **~ for** (v. -for), s.m., cromatofor galben; *sin.* xantoleucofor; **~ leucofor** (v. leuco-, v. -for), s.m., xantofor*; **~ plaste** (v. -plaste), s.n.pl. **1.** Plastide galbene. **2.** Cromoplaste și cromatofori de culoare galbenă; **~ sperme** (v. -sperm), adj., s.f.pl. (plante) care au semințe cu tegument galben.

-XEN „gazdă". ◇ gr. *xenos* „oaspete, străin" > f.r. *-xène*, engl. *id.*, germ. *-xen* > rom *-xen*.

-XENIE „gazdă, ospitalitate". ◇ gr. *xenia* „ospitalitate" > fr. *-xénie*, germ. *id.*, engl. *-xeny* > rom. *-xenie*.

XENO- „străin, parazit". ◇ gr. *xenos* „străin, oaspete" > fr. *xéno-*, it. *id.*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *xeno-*. □ **~ autogamie** (v. auto-, v. -gamie), s.f., polenizare încrucișată, care în anumite condiții nefavorabile se realizează prin autofertilizare; **~ bioză** (v. -bioză), s.f., viețuire în asociații străine sau în dauna unui alt organism vegetal sau animal; **~ blast** (v. -blast), s.n., cristal care se formează în șisturile cristaline, în altă formă cristalografică decît cea proprie; **~ carpie** (v. -carpie), s.f., formare a fructului ca rezultat al xenogamiei; **~ fil** (v.-fil$_1$), s.m. și f. și adj. (persoană) care iubește pe străini; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f., dragoste pentru tot ceea ce este străin; **~ fob** (v. -fob), adj., s.m. și f. (persoană) care urăște pe străini; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., fenomen de patologie socială constînd în teama și ostilitatea față de străini; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., polenizare încrucișată între indivizii deosebiți ai aceleiași specii; **~ genetic** (v. -genetic), adj., (despre un organism) care este derivat din strămoși diferiți; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces de apariție a unor urmași neasemănători în cadrul aceleiași specii vegetale sau animale; **~ glosie** (v. -glosie), s.f., fenomen constatat la mediumurile care în timpul somnului hipnotic vorbesc limbi necunoscute de ei; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu de tipar pentru imagini, unde se folosește fenomenul de fotoconductibilitate; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n. fragment de piatră străin de roca în care se găsește; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază relațiile dintre gazdă și stadiile ontologice ale unui parazit specific; **~ man** (v. -man$_1$), s.m. și f., persoană care are o preferință deosebită pentru tot ce este străin; **~ manie** (v. -manie), s.f., pasiune exagerată pentru tot ceea ce e străin; **~ mixie** (v. -mixie$_1$), s.f., unire a doi gameți produși de indivizi care aparțin unor linii sau populații diferite; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre minerale) care prezintă xenomorfie; **~ morfie** (v. -morfie), s.f., proprietate a unui mineral de a se prezenta și sub altă formă decît cea obișnuită; *sin.* xenomorfism; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., fenomen de regenerare a unui organ vegetal sub altă formă; **~ patie** (v. -patie, s.f., manifestare patologică în care bolnavul crede că se acționează asupra lui de la distanță prin hipnoză, sugestie, etc.; **~ plastie** (v. -plastic), adj., (despre grefaje) executat pe diferite portaltoiuri.

XER-, v. **XERO-**. □ **~ oftalmie** (v. -oftalmie), s.f., uscare a corneei și a conjunctivei.

-XERĂ „uscare, distrugere". ◇ gr. *xeros* „uscat, arid" > fr. *-xéra*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *-xeră*.

XERO- „uscare, ariditate; sec, arid, desertic". ◇ gr. *xeros* „dur, arid, sec" > fr. *xéro-*, germ. *id.*, it. *id.*, engl. *id.* > rom. *xero-*. □ **~ bole** (v. -bol), s.f.pl., plante anemocore sau dinamocore care își răspîndesc semințele prin expulzare după crăparea carpelelor uscate; **~ carp** (v. -carp), adj., cu fructe uscate; *sin.* xerocarpic; **~ cazie** (**~ chazie**) (v. -cazie), s.f., răspîndire a semințelor prin uscarea și ruperea pericarpului fructelor; **~ cheilie** (v. -cheilie), s.f., uscare a buzelor; **~ cleistogamie** (v. cleisto-, v. -gamie), s.f., cleistogamie în condiții de uscăciune extremă; **~ dermie** (v. -dermie) s.f.

boală congenitală caracterizată prin uscăciunea și descuamarea pielii; **~ fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu alimente uscate; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., regim alimentar bazat pe alimente uscate, seci; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care crește pe terenuri uscate; **~ filie** (v. -filie$_1$), adj., proprietate a organismelor xerofile; **~ fite** (v. -fit), adj., s.f.pl. (plante) care cresc pe locuri aride; **~ fitic** (v. -fitic), adj., adaptat la condiții de sol cu umiditate scăzută; **~ fob** (v. -fob), adj. (despre plante) care nu poate trăi în ținuturi secetoase; **~ geofite** (v. -geo-, v. -fit), s.f.pl. **1.** Plante la care stadiul de repaus biologic corespunde cu perioada de uscăciune. **2.** Plante care în perioada de uscăciune persistă prin organele lor subterane; **~ graf** (v. -graf), s.n., aparat folosit în xerografie; **~ grafie** (v. -grafie), s.f., procedeu de tipar la care se folosește o pulbere încărcată cu electricitate statică; **~ helofite** (v. helo$_1$-, v. -fit), s.f.pl., plante de mlaștini caracterizate prin transpirație pronunțată; **~ higrobionte** (v. higro-, v. -biont), s.f.pl., plante care nu pot suporta vreme îndelungată lipsa apei; **~ menie** (v. -menie), s.f., apariție a simptomelor organice ale perioadei menstruale, fără menstruație; **~ morf** (v. -morf), adj. (despre plante) adaptat la secetă; **~ morfie** (v. -morfie), s.f., totalitate a adaptărilor morfologice ale plantelor la condițiile de uscăciune; *sin.* xeromorfoză, xeromorfism; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., xeromorfie*; **~ poiofil** (v. poio-, v. -fil$_1$), adj., care crește pe pășuni uscate; **~ poiofite** (v. poio-, v. -fit), s.f.pl., plante erbacee spontane, fără valoare economică, adaptate să trăiască împreună cu plantele cultivate; *sin.* buruieni; **~ spori** (v. -spor), s.m.pl., spori uscați, diseminați pe timp secetos; **~ stomie** (v. -stomie), s.f., uscare a mucoasei bucale; **~ term** (v. -term), adj. (despre plante) adaptat la un climat uscat și cald; *sin.* xerotermic; **~ termic** (v. -termic), adj., xeroterm*; **~ termofil** (v. termo-, v. -fil$_1$), adj. (despre plante) care suportă bine climatul uscat și cald; **~ termofite** (v. termo-, v. -fit), s.f.pl., plante care cresc în zonele cu climat cald și uscat.

-XEROZĂ „uscăciune, ariditate". ◇ gr. *xerosis* „uscare" > fr. *-xérose*, germ. *id.* > rom. *-xeroză*.

XIF-, v. **XIFO-.** □ **~ acant** (v. -acant), adj., cu spini în formă de sabie; **~ odinie** (v. -odinie), s.f., xifoidalgie*.

XIFO- „vîrf de sabie, apendice xifoid". ◇ gr. *xiphos* „sabie" > fr. *xipho-*, engl. *id.* > rom. *xifo-*. □ **~ fil** (v. -fil$_2$), adj., cu frunze în formă de sabie; **~ id** (v. -id), adj., s.n. **1.** Adj. În formă de spadă. **2.** S.n. Cartilaj de forma unui vîrf de sabie, situat la extremitatea inferioară a sternului; **~ idalgie** (v. -id, v. -algie), s.f., durere la nivelul apendicelui xifoid; *sin.* xifodinie; **~ pag** (v. -pag), s.m., monstru dublu la care cele două corpuri sînt unite de la ombilic pînă la apendicele xifoid; **~ sternopexie** (v. sterno-, v. -pexie), s.f., detașare chirurgicală a apendicelui xifoid și de suturare a acestuia pe fața anterioară a sternului.

-XIL (-XILĂ) „lemn". ◇ gr. *xylon* „lemn" > fr. *-xyle*, germ. *-xyl* > rom. *-xil* și *-xilă*.

-XILĂ, v. **-XIL.**

XILO- „lemn, copac, pădure; lemnos, lignificat". ◇ gr. *xylon* „lemn, pădure" > fr. *xylo-*, germ. *id.*, engl. *id.*, it. *xilo-* > rom. *xilo-*. □ **~ carp** (v. -carp), s.n., fruct uscat de pădure; **~ crom** (v. -crom), s.m., ansamblu de pigmenți taninici din lemn; **~ fag** (v. -fag), adj. **1.** (Despre ciuperci) Care atacă lemnul copacilor. **2.** (Despre insecte) Care sapă galerii în lemn, hrănindu-se cu acesta; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., acțiune a insectelor xilofage; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. (despre organisme), care crește pe ramurile plantelor moarte; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante lemnoase, cuprinzînd arbori, arbuști și subarbuști; **~ fon** (v. -fon), s.n., instrument muzical format din lamele de lemn; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj., care generează țesut lemnos; **~ graf** (v. -graf), s.m., gravor în lemn; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Gravură în lemn. **2.** Procedeu de imprimare cu tipare săpate în lemn; **~ gramă** (v. -gramă), s.f., clișeu tipografic în lemn; **~ id** (v. -id), adj., cu o structură asemănătoare cu aceea a lemnului; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., cult al zeilor de lemn; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.n., lemn fosilizat; **~ litografie** (v. lito-, v. -grafie), s.f., procedeu tipografic la care clișeele se realizează pe plăci de lemn acoperite cu un strat de calcar; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul lemnului; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument cu care se măsoară cubajul lemnelor; **~ riz** (v. -riz), adj., cu rădăcini lignificate; **~ stromă** (v. -stromă), s.f., miceliu al ciupercilor xilofage, dezvoltat în interiorul țesutului lemnos; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament medical pe baza unor varietăți de lemn; **~ tipie** (v. -tipie), s.f., tipar cu litere de lemn; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., studiu microscopic și anatomic al țesuturilor lemnoase aparținînd plantelor fosile sau actuale.

Z

ZAHARI- „zahăr". ◇ L *saccharum* „zahăr" > fr. *sacchari-*, engl. *id.* > rom. *zahari-*. □ **~ fer** (v. -fer), adj., care conține sau care produce zahăr; **~ gen** (v. -gen_2), adj., care se poate transforma în zahăr prin hidratare; **~ metrie** (v. -$metrie_1$), s.f., metodă de determinare a concentrației soluțiilor de zahăr; **~ metru** (v. -$metru_1$), s.n., instrument cu care se poate determina concentrația unei soluții de zahăr.

ZAHARO- „zahăr, zaharoză". ◇ gr. *sakkharon*. „zahăr" > fr. *saccharo-*, engl. *id.* > rom. *zaharo-*. □ **~ for** (v. -for), adj., care produce zahăr; **~ id** (v. -id), adj., cu aspect de zahăr; **~ metru** (v. -metru), s.n., instrument cu care se determină densitatea soluțiilor de zahăr; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., ciuperci microscopice care produc fermentație alcoolică în materii zaharoase.

-ZAUR (-SAUR) „șopîrlă, reptilă". ◇ gr. *sauros* „șopîrlă" > L sar. *-saurus*, fr. *-saure* > rom. *-zaur* și *-saur*.

-ZEMIE „pierdere, lipsă". ◇ gr. *zemia* „lipsă, neajuns" > fr. *-zémie*, germ. *id.*, it. *-zemia* > rom. *-zemie*.

ZEO- „fierbere". ◇ gr. *zeo, ein* „a fierbe, a clocoti" > fr. *zéo-*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *zeo-*. □ **~ lit** (v. -lit_1), s.m., silicat natural din rocile vulcanice: *sin* geolit; **~ litic** (v. -$litic_1$), adj., care posedă proprietățile zeoliților.

-ZIGIE „unire, joncțiune, acuplare". ◇ gr. *zygos* „jug" > fr. *-zygie*, germ. *id.* > rom. *-zigie*.

ZIGO- „unire, cuplu, joncțiune, acuplare". ◇ gr. *zygon* „jug, cuplu" > fr. *zygo-*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *zigo-* > rom. *zigo-*. □ **~ auxospor** (v. auxo-, v. -spor), s.m., auxospor de rezistență; **~ cist** (v. -cist), s.n., celulă rezultată din conjugarea a doi gameți similari, înconjurată de o membrană rezistentă; **~ dactil** (v. -dactil), adj. (despre păsări) cu degete reunite; **~ fază** (v. -fază), s.f., diplofază din ciclul evolutiv al unui organism vegetal; **~ fite** (v. -fit), s.f.pl., plante rezultate din conjugarea celor doi gameți; **~ for** (v. -for), s.n., ramificație hifală plurinucleată din care se formează zigosporii; **~ gamie** (v. -gamie), s.f., tip de fecundație la care participă doi izogameți sau două organisme unicelulare; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., proces genetic ca urmare a unei fertilizări sexuate; **~ genic** (v. -genic), adj., zigogenetic*; **~ genetic** (v. -genetic), adj., rezultat din fecundare; *sin.* zigogenic; **~ liză** (v. -liză), s.f., separare a perechilor alelomorfe de caractere reunite; **~ mer** (v. -mer), adj., s.n. **1.** Adj. Divizat în perechi. **2.** S.n. Regiune cromozomială care asigură împerecherea cromozomilor omologi, în meioză; **~ micete** (v. -micete), s.f.pl., grupă de ciuperci inferioare, cuprinzînd mucoraceele, care se înmulțesc prin zigospori; **~ mite** (v. -mite), s.f.pl., filamente cu potențe sexuale diferite, care participă la procesul de conjugare; **~ morf** (v. -morf), adj., care are un singur plan de simetrie; *sin.* monosimetric; **~ morfie** (v. -morfie), s.f., tip de simetrie a florilor și frunzelor zigomorfe; *sin.* zigomorfism; **~ nemă** (v. -nemă), s.f., filament cromozomial în stadiul zigotic al meiozei; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., celulă sexuală masculă sau femelă din garnitura cromozomică haploidă care, prin copulare cu un alt gamet de sex opus, dă naștere zigotului; **~ sperm** (v. -sperm), s.n., zigospor*; **~ spor** (v. -spor), s.m., celulă rezultată din unirea a doi gameți; *sin.* zigosperm; **~ sporange** (v. spor/o-, v. -ange), s.m., sporange care conține zoospori; **~ taxie** (v. -taxie), s.f. **1.** Atracție reciprocă dintre celulele și organele sexuale masculine și feminine. **2.** Atracție dintre talurile de sex diferit pentru conjugare; **~ ten** (v. -ten), s.n., stadiu al profazei meiotice de la începutul împerecherii cromozomilor omologi; **~ zom** (v. -zom), s.m., cromozom rezultat din fuzionarea a doi cromozomi omologi în profaza meiotică; **~ zoospor** (v. zoo-, v. -spor), s.m., spor ciliat mobil, rezultat din conjugarea a două celule sexuale omoloage.

-ZIM (-ZIMĂ) „enzimă, ferment". ◇ gr. *zyme* „drojdie" > fr. *-zyme*, engl. *-zym* și *-zyme*, it. *-zima* > rom. *-zim* și *-zimă*.

-ZIMĂ, v. **-ZIM**.

ZIMO- „ferment, fermentație". ◇ gr. *zyme* „drojdie, ferment" > fr. *zymo-*, engl. *id.*, it. *imo-* > rom. *zimo-*. □ **~ gen** (v. -gen_1), adj. (despre bacterii) care produce fermentație; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., totalitate a proceselor biochimice care duc la sinteza enzimelor; **~ genic** (v. -genic), adj. (despre bacterii) care produce enzime; **~ liză** (v. -liză), s.f., dezintegrare a substanțelor sub acțiunea enzimelor; **~ logie** (v. -$logie_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul fermenților; **~ tehnie** (v. -tehnie), s.f., tehnică a producerii procesului de fermentație; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., utilizare a fermenților în scop terapeutic.

-ZIT „hrană, nutriție". ◇ gr. *silos* „hrană, mîncare" > fr. *-sile*, engl. *id.*, germ. *-sil* > rom. *-zit*.

ZO-, v. **ZOO-**. □ **~ alospor** (v. alo-, v. -spor), s.m., spor ciliat mobil format în sporange; **~ androspor** (v. andro-, v. -spor), s.m. **1.** Androspor mobil. **2.** Anterozoid*; **~ antrop** (v. -antrop), adj., s.m. și f. (persoană) care suferă de zoantropie; **~ antropie** (v. -antropie), s.f., stare delirantă în care bolnavul se crede transformat într-un animal; **~ onim** (v. -onim), s.n., nume de animale; **~ opsie** (v. -opsie), s.f., viziune halucinantă de animale hidoase sau periculoase, caracteristică anumitor intoxicații.

-ZOAR „vietate, organism". ◇ gr. *zoarion* „animal mic" > fr. *-zoaire*, L sav. *-zoarium* > rom. *-zoar*.

-ZOF (-SOF) „înțelept, învățat, cunoscător". ◇ gr. *sophos* „înțelept" > fr. *-sophe*, germ. *-soph*, it. *-sofo* > rom. *-zof* și *-sof*.

-ZOFIE (-SOFIE) „știință, cunoaștere". ◇ gr. *sophia* „înțelepciune" > fr. *-sophie*, germ. *id.*, it. *-sofia* > rom. *-zofie* și *-sofie*.

-ZOIC „care trăiește, viu". ◇ gr. *zoikos* „de viață, de animal" > fr. *-zoique*, it. *-zoico*, engl. *-zoic* > rom. *-zoic*.

-ZOID „ființă, organism". ◇ gr. *zoidion* „animal mic" > fr. *-zoide*, engl. *id.*, germ. *-zoid* > rom. *-zoid*.

ZOIDIO- „animale, anterozoizi". ◇ gr. *zoidion* „animal mic" > fr. *zoïdio-*, engl. *id.*, germ. *id.* > rom. *zoidio-*. □ **~ gam** (v. -gam), adj. **1.** Polenizat prin intermediul animalelor. **2.** Fecundat prin anterozoizi. **3.** (Despre plante) Cu gameți masculini mobili; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** Polenizare prin intermediul animalelor. **2.** Fecundație prin anterozoizi; **~ spori** (v. -spor), s.m.pl., spori diseminați prin intermediul animalelor.

ZOM (-ZOMĂ) „corpuscul, granulă". ◇ gr. *soma* „corp, corpuscul" > fr. *-some*, engl. *id.*, germ. *-som* > rom. *-zom* și *-zomă*.

-ZOMĂ, v. **-ZOM.**

-ZOMIE „cromozom, granulație". ◇ gr. *soma* „corp" > fr. *-somie*, germ. *id.*, it. *-somia*, engl. *-somy* > rom. *-zomie*.

ZONULO- „zonă mică, zonulă". ◇ L *zonula* „centură" > fr. *zonulo-* > rom. *zonulo-*. □ **~ liză** (v. -liză), s.f., desprindere a zonulei Zinn de cristalin sub acțiunea enzimelor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f., secționare chirurgicală a ligamentului suspensor al cristalinului.

ZOO- „animal, animalic, animalier". ◇ gr. *zoon* „animal" > fr. *zoo-*, it. *id.*, germ. *id.*, engl. *id.* > rom. *zoo-*. □ **~ biologie** (v. bio-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care studiază biologia animală; **~ biotic** (v. -biotic), adj. **1.** Aflat sub influența factorilor animali. **2.** (Despre paraziți) Care crește pe animale; **~ blast** (v. -blast), s.n., celulă animală; **~ cenocit** (v. ceno$_1$-, v. -cit), s.n., celulă plurinucleară, ciliată și cu mișcări libere, prezentă la alge; **~ cenologie** (v. ceno$_1$-, v. -logie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul zoocenozelor; **~ cenoză** (v. -cenoză$_1$), s.f., grupare naturală a tuturor animalelor care trăiesc într-un anumit mediu; **~ cist** (v. -cist), s.n., zoosporange rezultat din fragmentarea unui cenocist; **~ core (~ chore)** (v. -cor), adj., s.f.pl. (plante) adaptate pentru răspîndirea semințelor prin intermediul animalelor; **~ corie (~ chorie)** (v. -corie$_2$), s.f., diseminare a plantelor prin intermediul animalelor; **~ cultură** (v. -cultură), s.f., disciplină care se ocupă cu creșterea animalelor; **~ economie** (v. eco$_1$-, v. -nomie), s.f., aplicare a principiilor de economie rurală la creșterea animalelor; **~ fag** (v. -fag), adj., care se hrănește cu carne de animale; **~ fagie** (v. -fagie), s.f., faptul de a se hrăni cu carne de animale; **~ fil** (v. -fil$_1$), adj. **1.** Care manifestă dragoste exagerată pentru animale; **2.** (Despre plante) Polenizat de diferite specii de animale; **~ filie** (v. -filie$_1$), s.f. **1.** Dragoste morbidă pentru animale. **2.** Preferință a țînțarilor pentru sîngele animalelor; **~ fite** (v. -fit), s.n.pl., încrengătură cuprinzînd animalele inferioare a căror formă amintește pe aceea a plantelor; **~ fitic** (v. -fitic), adj. (despre simbioză) cu relații între plante și animale; **~ fitologie** (v. fito-, v. -logie$_1$), s.f., studiul zoofitelor; **~ fob** (v. -fob), adj. **1.** Atins de zoofobie. **2.** (Despre plante) Care prezintă unele adaptări de apărare împotriva animalelor erbivore; **~ fobie** (v. -fobie), s.f., teamă excesivă de animale; **~ for** (v. -for), s.n., friză din ordinul ionic sau corintic, ornată cu figuri de animale; **~ foric** (v. -foric), adj., care servește ca suport unei figuri de animal; **~ gam** (v. -gam), adj. **1.** Fertilizat prin intermediul animalelor. **2.** Fecundat prin anterozoizi; **~ gamie** (v. -gamie), s.f. **1.** Fertilizare cu transportul polenului prin intermediul animalelor. **2.** Fuzionare a doi gameți, de sex opus; **~ gen** (v. -gen$_1$), adj. (despre roci) de origine animală; **~ geneză** (v. -geneză), s.f., explicație mitică a genezei omului din animale sacre; **~ genie** (v. -genie$_1$), s.f., disciplină care se ocupă cu studiul dezvoltării animalelor; **~ geografie** (v. geo-, v. grafie), s.f., disciplină care studiază repartiția speciilor animale pe suprafața terestră; **~ glee**, (v. -glee), s.f., colonie de celule bacteriene cuprinse într-o masă mucilaginoasă; **~ gonange** (v. gono-, v. -ange), s.m., celulă reproducătoare care generează planogameții; **~ graf** (v. -graf), s.m. și f., specialist în pictura animalelor; **~ grafie** (v. -grafie), s.f. **1.** Descriere a diferitelor specii de animale. **2.** Arta picturii animaliere; **~ iatrie** (v. -iatrie), s.f., medicină veterinară; **~ iatru** (v. -iatru), s.m., medic veterinar; **~ id** (v. -id), adj., s.m.pl. **1.** Adj. (Despre minerale) Care are forma unei figuri de animal. **2.** S.m.pl. Spori ciliați mobili, formați în sporange; **~ latrie** (v. -latrie), s.f., divinizare a animalelor; **~ latru** (v. -latru), adj., s.m. și f. (persoană) care se închină la animale; **~ lit** (v. -lit$_1$), s.m., parte petrificată dintr-un animal fosil; **~ log** (v. -log), s.m. și f., specialist în zoologie; **~ logie** (v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu studiul animalelor; **~ manie** (v. -manie), s.f., afecțiune morbidă pentru animale; **~ metrie** (v. -metrie$_1$), s.f., studiu al dimensiunilor animalelor; **~ metru** (v. -metru$_1$), s.n., instrument folosit pentru măsurători la animale; **~ morf** (v. -morf), adj. **1.** Relativ la zoomorfie; *sin.* zoomorfic. **2.** Care reprezintă în mod plastic animale; **~ morfic** (v. -morfic), adj., zoomorf* (1); **~ morfie** (v. -morfie), s.f. disciplină care studiază conformația anima-

lelor; **~ morfoză** (v. -morfoză), s.f., tip de morfogeneză realizată sub influența agenților animali; **~ nomie** (v. -nomie), s.f., totalitatea legilor după care se desfășoară viața animală: **~ noză** (v. -noză), s.f. infecție contagioasă la animale, transmisibilă omului; **~ paleontologie** (v. pale/o-, v. onto-, v. -logie$_1$), s.f., știință care se ocupă cu studiul animalelor fosile: **~ patie** (v. -patie), s.f., tulburare patologică în timpul căreia bolnavul e convins că are animale în corp: **~ patologie** (v. pato-, v. -logie$_1$), s.f., știință despre bolile animalelor; **~ plastie** (v. -plastie), s.f., transplantare a unui țesut animal în organismul uman: **~ psihologie** (v. psiho-, v. -logie$_1$), s.f., psihologie animală; **~ sferă** (v. -sferă), s.f., zoospor prevăzut cu doi cili, specific algelor; **~ sifonogamie** (v. sifono-, v. -gamie), s.f., fecundație cu anterozoizii rezultați din divizarea celulei anteridiale; **~ spermie** (v. -spermie), s.f., prezența spermatozoizilor în spermă; **~ spor** (v. -spor), s.m., spor prevăzut cu flageli sau cili vibratili, cu ajutorul cărora se mișcă; **~ sporange** (v. -spor/o- v. -ange), s.m., sporange care produce zoospori; **~ sporangiofor** (v. -spor/o- v. angio-, v. -for), s.m., suport al zoosporangelui; **~ succivor** (v. succi-, v. -vor), adj. (despre animale) care se hrănește cu sîngele supt de la alte specii; **~ taxie** (v. -taxie), s.f., clasificare a regnului animal; **~ tehnie** (v. -tehnie), s.f., știință care studiază creșterea animalelor domestice; **~ terapie** (v. -terapie), s.f., tratament medical aplicat animalelor; **~ tomie** (v. -tomie), s.f. **1.** Știință care studiază structura corpului animalelor. **2.** Disecție practicată pe animale: **~ zigosferă** (v. zigo-, v. -sferă), s.f., gamet mobil prevăzut cu cili sau flageli, la alge; **~ zigospor** (v. zigo-, v. -spor), s.m., zigospor mobil.

ZOSTERI- „zona zoster, boală infecțioasă". ◇ L. *zoster, eris* „erizipel" > fr. *zostéri-*, engl. *id.* > rom. *zosteri-*. □ **~ form** (v. -form), adj. (despre erupții) asemănător cu zona zoster.